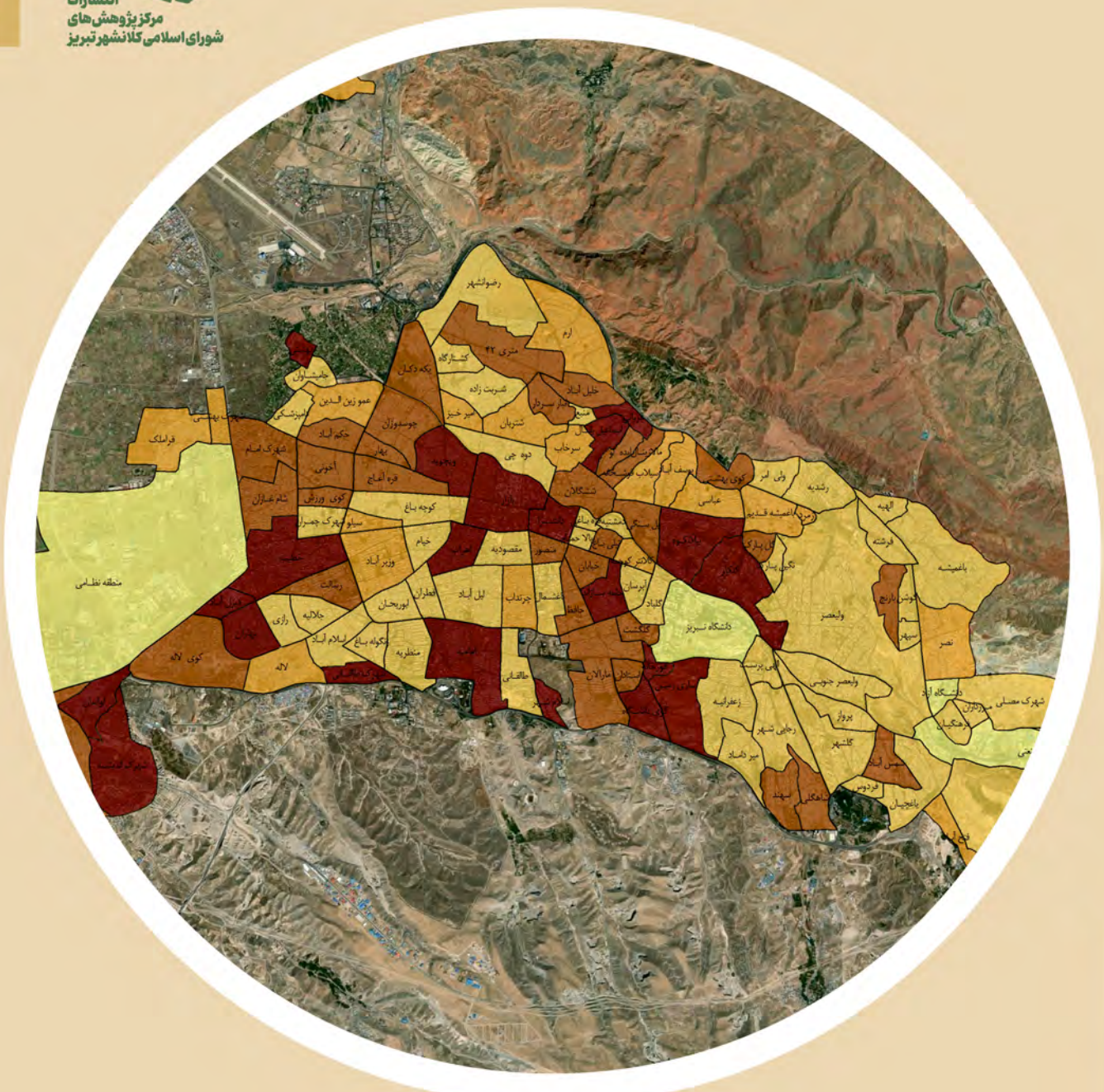
نقشهٔ مسائل اجتماعی کلانشهر تبریز

به‌تفکیک محلات

● رحیم یوسفی اقدم

انتشارات
مرکز پژوهش‌های
شورای اسلامی کلانشهر تبریز

«بسمله» بازآفرینی کتیبهٔ سنگ‌نوشت مسجد کبود تبریز به خط ثلث (۸۷۰ هجری قمری)

نقشه مسائل اجتماعی کلانشهر تبریز به تفکیک محلات

رحیم یوسفی اقدم

انتشارات مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلان شهر تبریز

انتشارات
مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
کلان‌شهر تبریز

rctbz.tabriz.ir

• تبریز
• بزرگراه پاسداران
• کوی فرشته جنوبی
• ساختمان شورای اسلامی شهر تبریز
• تلفن: ۰۹۲۵ ۲۱۰۴ (۰۴۱)

نقشهٔ مسائل اجتماعی کلانشهر تبریز به تفکیک محلات

• مؤلف: رحیم یوسفی اقدم
• ناظر علمی: صمد دباغ
• طرح جلد: حمیدرضا خیری
• چاپ اول: تابستان ۱۴۰۳
• شمارگان: ۵۰۰ نسخه
• چاپ و صحافی: ولیعصر

© کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

فصل اول: کلیات تحقیق ۱۴
۱-۱ مقدمه ۱۵
۱-۲- طرح مساله ۱۷
۱-۳- ضرورت تحقیق ۲۲
۱-۳-۱- اسناد بالادستی ۲۲
۱-۳-۲- اصل شناخت قبل از اقدام ۲۲
۱-۳-۳- نبود تحقیقات از مسائل اجتماعی در شهر تبریز ۲۳
۱-٤- اهداف تحقیق ۲۳
۱-۵- مفاهیم و متغیرهای اصلی پژوهش ۲۳
۱-۵-۱- «جرم»، «بزهکاری»، «انحراف»، «ناهنجاری»، «آسیب‌های اجتماعی» و رابطه آنها با هم ۲۳
۱-۵-۲- مسائل اجتماعی ۲۷
۱-۵-۳- محله شهری و تعیین مرزهای آن ۳۲

فصل دوم: چارچوب نظری ۳۶
۲-۱ مقدمه ۳۷
۲-۲- هفت چشم انداز نظری توضیح دهنده مسائل اجتماعی ۳۸
۲-۲-۱- رویکرد آسیب شناسی اجتماعی ٤۰
۲-۲-۲- رویکردِ بی‌سازمانی اجتماعی ٤۱
۲-۲-۳- رویکرد تضاد ارزشی ٤٤
۲-۲-٤- رویکرد رفتار انحرافی در بررسی مسائل اجتماعی ٤۷
۲-۲-٤-۱- نظریه ساختار اجتماعی و آنومی مرتن ٤۷
۲-۲-٤-۲- نظریه پیوند افتراقی ادوین سادرلند ٤۹
۲-۲-٤-۳- نظریه خرده فرهنگ مجرمانه آلبرت کوهن ۵۰
۲-۲-٤-٤- نظریه ساختار فرصت کلوارد و اوهلین ۵۱
۲-۲-٤-۵- نظریه عام فشار ۵۲
۲-۲-٤-٦- نظریه یادگیری اجتماعی اکرز ۵۳
۲-۲-٤-۷- نظریه پیوندهای اجتماعی هیرشی ۵٤
۲-۲-٤-۸- ترکیب نظریه‌های رفتار منحرفانه: نظریه رفتار موقعیتی ۵۵
۲-۲-۵- رویکرد برچسب زنی در بررسی مسائل اجتماعی ۵۷
۲-۲-٦- رویکرد انتقادی به مسائل اجتماعی ۵۹
۲-۲-۷- رویکرد برساخت‌گرایی مسائل اجتماعی ٦۱
۲-۳- فضا و جرم: نظریه های جغرافیایی جرائم ٦٦
۲-۳-۱- مکتب شیکاگو و اکولوژی جرم: شاو و مک کی ٦٦
۲-۳-۲- نظریه فعالیت‌های روزمره ٦۸

فهرست

۲-۳-۳- نظریه الگوی جرم ۶۹
۲-۳-۴- نظریه پنجره های شکسته ۷۱
۲-۳-۵- نظریه فضاهای قابل دفاع ۷۳
۲-۳-۶- نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی ۷۵
۲-۳-۷- نظریه‌های کانون‌های جرم خیز ۷۸
۲-۴- پیشینه تجربی پژوهش ۸۱
۲-۵- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۸۵

فصل سوم: روش تحقیق ۸۷
۳-۱ مقدمه ۸۸
۳-۲- مرحله کیفی تحقیق: تحلیل مضمون ۸۸
۳-۳- گردآوری داده‌های کیفی: مصاحبه‌های باز ۹۰
۳-۴- نمونه‌گیری فاز کیفی تحقیق ۹۵
۳-۵- مرحله دوم: پیمایش از محلات کلانشهر تبریز ۹۶
۳-۵-۱- گردآوری داده‌های تحقیق ۹۶
۳-۵-۲- جامعه آماری، شیوه نمونه‌گیری و برآورد حجم نمونه ۹۶
۳-۵-۳- تعیین حجم نمونه ۹۸
۳-۵-۴- شیوه ی نمونه‌گیری ۹۸
۳-۵-۵- مراحل نمونه‌گیری ۱۰۲

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق ۱۰۳
۴-۱ مقدمه ۱۰۴
۴-۲- مشخصات توصیفی شرکت کنندگان در مصاحبه کیفی ۱۰۰
۴-۳- تحلیل یافته‌های مصاحبه‌های کیفی ۱۰۶
۴-۳-۱- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۱ شهرداری تبریز ۱۰۶
۴-۳-۲- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۲ شهرداری تبریز ۱۰۸
۴-۳-۳- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۳ شهرداری تبریز ۱۱۰
۴-۳-۴- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۴ شهرداری تبریز ۱۱۲
۴-۳-۵- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۵ شهرداری تبریز ۱۱۴
۴-۳-۶- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۶ شهرداری تبریز ۱۱۵
۴-۳-۷- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۷ شهرداری تبریز ۱۱۶
۴-۳-۸- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۸ شهرداری تبریز ۱۱۸
۴-۳-۹- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۹ شهرداری تبریز ۱۱۰
۴-۳-۱۰- مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۱۰ شهرداری تبریز ۱۲
۴-۴- جمع‌بندی نتایج مرحله کیفی: تنظیم پرسشنامه اندازه‌گیری مسائل اجتماعی ۱۲۱
۴-۵- آمارهای توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی ۱۲۸

فهرست

٤-٥-١- جنسیت ١٢٩
٤-٥-٢- سن ١٢٩
٤-٥-٣- وضعیت تأهل ١٣٠
٤-٥-٤- قومیت ١٣١
٤-٥-٥- بعد خانوار ١٣٢
٤-٥-٦- مذهب ١٣٣
٤-٥-٧- وضعیت فعالیت شغلی ١٣٤
٤-٥-٨- محل تولد ١٣٥
٤-٥-٩- سطح تحصیلات ١٣٦
٤-٥-١٠- وضعیت مالکیت مسکونی ١٣٨
٤-٥-١١- مدت زمان سکونت در تبریز ١٤٠
٤-٥-١٢- مدت سکونت در محله ١٤١
٤-٥-١٣- متوسط درآمد ماهیانه ١٤٣
٤-٦- مسائل فردی ١٤٤
٤-٦-١- مصرف مشروبات الکلی در طی یکسال اخیر ١٤٥
٤-٦-٢- اقدام به خودکشی ١٤٦
٤-٦-٣- مصرف مواد مخدر در طی یکسال اخیر ١٤٧
٤-٦-٤- معیارهای پوشش افراد ١٤٨
٤-٦-٥- نوع پوشش زنان: آزاد و بی‌حجاب ١٤٩
٤-٦-٦- نوع پوشش زنان: شال و آزاد بودن موها ١٥٠
٤-٦-٧- نوع پوشش زنان: آرایش غلیظ ١٥١
٤-٦-٨- نوع پوشش مردان: پوشیدن لباس‌های تنگ و بدن نما ١٥٢
٤-٦-٩- پوشش مردان: پوشیدن آستین کوتاه ١٥٣
٤-٦-١٠- وضع ظاهری مردان: ابرو برداشتن ١٥٤
٤-٦-١١- ارزیابی کلیِ مسائل فردی در کلانشهر تبریز ١٥٥
٤-٧- مسائل اجتماعی مرتبط به خانواده‌ها ١٥٧
٤-٧-١- زندگی خانواده فقیر و بی‌بضاعت در محله ١٥٨
٤-٧-٢- زندگی خانواده‌های بدسرپرست ١٥٩
٤-٧-٣- طلاق گرفتن یکی از اعضای خانواده ١٦٠
٤-٧-٤- فرار از منزل توسط یکی از اعضای خانواده ١٦١
٤-٧-٥- زندانی شدن یکی از اعضای خانواده به خاطر جرایم عمدی ١٦٢
٤-٧-٦- مصرف مواد مخدرِ یکی از اعضای خانواده به صورت تفننی و یا دائم ١٦٣
٤-٧-٧- اقدام به خودکشی در محله ١٦٤
٤-٧-٨- خشونت خانوادگی ١٦٥
٤-٧-٩- اختلافات اساسی در رابطه بین اعضای خانواده ١٦٦
٤-٧-١٠- تنش در محیط خانواده ١٦٧

فهرست

٤-٧-١١- ارزیابی کلیِ مسائل خانوادگی در کلانشهر تبریز ١٦٨
٤-٨- سرمایه اجتماعی ١٦٩
٤-٨-١- اعتماد ١٧٠
٤-٨-٢- تعاملات اجتماعی ١٧٢
٤-٨-٣- ارزیابی کلیِ وضعیت سرمایه اجتماعی در کلانشهر تبریز ١٧٤
٤-٩- احساس نابرابری ١٧٥
٤-٩-١- ثروتمند شدن ثروتمندان و فقیرشدن فقرا ١٧٥
٤-٩-٢- احساس نابرابری در تحرک اجتماعی ١٧٦
٤-٩-٣- ارزیابی کلی وضعیت احساس نابرابری در کلانشهر تبریز ١٧٧
٤-١٠- رضایت از زندگی ١٧٧
٤-١٠-١- رضایت از زندگی اکنونی ١٧٨
٤-١٠-٢- متغیر رضایت مالی ١٧٩
٤-١٠-٣- متغیر احساس شادمانی ١٨٠
٤-١٠-٤- متغیر امیدواری به آینده کشور ١٨١
٤-١٠-٥- متغیر تأمین مایحتاج خانواده با درآمد فعلی ١٨٢
٤-١٠-٦- ارزیابی کلیِ وضعیتِ رضایت از زندگی در کلانشهر تبریز ١٨٣
٤-١١- هویت محله‌ای (تعلق محله‌ای) ١٨٤
٤-١١-١- تغییر محله در صورت فراهم شدن شرایط ١٨٥
٤-١١-٢- مساعد بودن محله برای زندگی ١٨٦
٤-١١-٣- خجالت‌زدگی در زمان معرفی محله خود ١٨٧
٤-١١-٤- متغیر رضایت از زندگی در محله خود ١٨٨
٤-١١-٥- ارزیابی کلی وضعیت هویت محله‌ای در کلانشهر تبریز ١٨٩
٤-١٢- انحرافات رفتاری و ارزشی ١٩٠
٤-١٢-١- حضور معتاد با ظاهر نامناسب در محله ١٩١
٤-١٢-٢- تجمع اراذل و اوباش در سر کوچه‌ها ١٩٢
٤-١٢-٣- سگ گردانی در کوچه‌ها و محله‌ها ١٩٣
٤-١٢-٤- ویراژ موتورها و ماشین‌ها در محله ١٩٤
٤-١٢-٥- درگیری همسایه‌ها با یکدیگر ١٩٥
٤-١٢-٦- دعوا و نزاع‌هایی که از چاقو استفاده شده باشد ١٩٦
٤-١٢-٧- بطری‌های پر از ادرار در محله ١٩٧
٤-١٢-٨- تغییر جنسیت در محله ١٩٨
٤-١٢-٩- ازدواج زودرس دختران (کودک همسری) ١٩٩
٤-١٢-١٠- بی‌خانمانی ٢٠
٤-١٢-١١- ارزیابی کلی وضعیت انحرافات رفتاری و ارزشی در کلانشهر تبریز ٢٠
٤-١٣- جرایم مشهود ٢٠
٤-١٣-١- سرقت از منزل اهالی محله ٢٠

فهرست

٤-١٣-٢- سرقت ماشین اهالی محله ٢٠٥
٤-١٣-٣- سرقت تجهیزات/ وسایل عمومی محله مانند درب فاضلاب و غیره ٢٠٦
٤-١٣-٤- مصرف مواد مخدر در محله ٢٠٧
٤-١٣-٥- مصرف مشروبات الکلی در محله ٢٠٨
٤-١٣-٦- توزیع و فروش مواد مخدر در محله ٢٠٩
٤-١٣-٧- رشوه به ماموران شهرداری برای ساخت و سازهای غیرقانونی ٢١٠
٤-١٣-٨- خانه‌های فساد و فحشاء در محله ٢١١
٤-١٣-٩- سوء استفاده جنسی از کودکان محله ٢١٢
٤-١٣-١٠- همجنس‌گرایی ٢١٣
٤-١٣-١١- نزاع و قتل در محله ٢١٤
٤-١٣-١٢- ارزیابی کلی وضعیت جرایم مشهود در کلانشهر تبریز ٢١٥
٤-١٤- خدمات عمومی شهری در کلانشهر تبریز ٢١٧
٤-١٤-١- دسترسی به آب شرب شهری تمیز ٢١٨
٤-١٤-٢- شبکه فاضلاب شهری ٢١٩
٤-١٤-٣- دستشویی عمومی ٢٢٠
٤-١٤-٤- وجود عابر بانک در محله ٢٢١
٤-١٤-٥- وجود مراکز بهداشت و درمان در محله ٢٢٢
٤-١٤-٦- وجود ایستگاه اتوبوس در محله ٢٢٣
٤-١٤-٧- وجود زمین ورزشی در محله ٢٢٤
٤-١٤-٨- وجود کتابخانه در محله ٢٢٥
٤-١٤-٩- وجود فرهنگسرا در محله ٢٢٦
٤-١٤-١٠- وجود پارک در محله ٢٢٧
٤-١٤-١١- نانوایی‌ها و میزان دسترسی در محله به نان ٢٢٨
٤-١٤-١٢- وجود میدان میوه و تره‌بار و دسترسی راحت و خرید از آنها ٢٢٩
٤-١٤-١٣- وجود علائم راهنمایی و رانندگی در میدان‌ها و کوچه‌ها ٢٣٠
٤-١٤-١٤- آنتن‌دهی موبایل ایرانسل و همراه اول ٢٣١
٤-١٤-١٥- وجود تیرک‌های برق در وسط کوچه‌ها با عقب‌کشی خانه‌ها ٢٣٢
٤-١٤-١٦- ارزیابی کلی وضعیتِ خدمات عمومی شهری در کلانشهر تبریز ٢٣٣
٤-١٥- امنیت محله‌ها ٢٣٦
٤-١٥-١- ارزیابی امنیت محله ٢٣٧
٤-١٥-٢- دفعات تهدید شدن با چاقو در محله ٢٣٨
٤-١٥-٣- تعداد دفعات کتک خوردن در محله ٢٣٩
٤-١٥-٤- متغیر تعداد دفعات گرفتن وسایل شخصی با زور و تهدید ٢٤٠
٤-١٥-٥- احتیاط در زمان حمل پول زیاد در محله ٢٤١
٤-١٥-٦- احساس ترس در زمان تردد شبانه و تنها ٢٤٢
٤-١٥-٧- میزان امنیت محله برای کودکان با تردد تنها و بدون مراقبت ٢٤٣

فهرست

٤-١٥-٨- میزان امنیت منزل با رها کردن بدون مراقبت از آن ٢٤٤
٤-١٥-٩- ارزیابی کلیِ وضعیت امنیت محله در کلانشهر تبریز ٢٤٥
٤-١٦- وضعیت بهداشتی محله‌ها ٢٤٧
٤-١٦-١- وجود سطل زباله کافی و در دسترس ٢٤٨
٤-١٦-٢- دفع به موقع زباله‌ها ٢٤٩
٤-١٦-٣- زباله‌های رها شده منازل در سر کوچه‌ها ٢٥٠
٤-١٦-٤- زباله‌های رها شده مغازه‌ها در جوی‌ها و پیاده‌روها ٢٥١
٤-١٦-٥- بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب در محله ٢٥٢
٤-١٦-٦- متغیر گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران ٢٥٣
٤-١٦-٧- ارزیابی کلی وضعیت بهداشتی محله‌ها در کلانشهر تبریز ٢٥٤
٤-١٧- مسائل ترافیکی محله‌ها ٢٥٦
٤-١٧-١- ترافیک زیاد خیابان‌ها و میدان‌ها ٢٥٦
٤-١٧-٢- وجود پارکینگ در محله به تعداد کافی ٢٥٧
٤-١٧-٣- آپارتمان‌های بدون پارکینگ در محله ٢٥٨
٤-١٧-٤- وجود جای پارک در جلوی خانه‌ها ٢٥٩
٤-١٧-٥- دعوا بر سر جای پارک ماشین ٢٦٠
٤-١٧-٦- ایجاد ترافیک توسط وانتی‌های میوه و تره بار در خیابان‌ها و میدان‌ها ٢٦١
٤-١٧-٧- تصادفات ترافیکی قابل پیشبینی ٢٦٢
٤-١٧-٨- ارزیابی کلی مسائل ترافیکی محله‌ها در کلانشهر تبریز ٢٦٣
٤-١٨- وضعیت پارک‌های محله‌ها ٢٦٥
٤-١٨-١- جمع‌شدن اراذل و اوباش در پارک ٢٦٥
٤-١٨-٢- فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک ٢٦٦
٤-١٨-٣- مصرف مواد مخدر در پارک ٢٦٧
٤-١٨-٤- وجود تجهیزات و امکانات کامل پارک ٢٦٨
٤-١٨-٥- دعوا و درگیری در پارک ٢٦٩
٤-١٨-٦- ترس کودکان و زنان از ورود به پارک ٢٧٠
٤-١٨-٧- ارزیابی کلیِ وضعیت پارک‌های محله‌ها در کلانشهر تبریز ٢٧١
٤-١٩- آلودگی صوتی محله‌ها ٢٧٢
٤-١٩-١- مزاحمت سروصدای ماشین‌ها و وسائل نقلیه ٢٧٣
٤-١٩-٢- سروصدای آهنگ ماشین‌ها ٢٧٤
٤-١٩-٣- سرو صدای مزاحم ساخت و سازها ٢٧٥
٤-١٩-٤- صدای مزاحم فروشنده‌های دوره گرد ٢٧٦
٤-١٩-٥- صدای مزاحم فعالیت اصناف و کسبه محله ٢٧٧
٤-١٩-٦- صدای مزاحم مهمانی‌ها و پارتی‌های همسایه‌ها ٢٧٨
٤-١٩-٧- صدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها ٢٧٩
٤-١٩-٨- ارزیابی کلی وضعیت آلودگی صوتی محله‌ها در کلانشهر تبریز ٢٨٠

فهرست

٤-٢٠- وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها ٢٨٢
٤-٢٠-١- ظاهر نامناسب ساختمان‌ها ٢٨٢
٤-٢٠-٢- کوچه‌ها و خیابان‌هایی با نور و روشنایی اندک و ضعیف ٢٨٣
٤-٢٠-٣- دیوارنویسی‌هایی با مضمون نامناسب و ناهنجار ٢٨٤
٤-٢٠-٤- ساختمان‌ها و خانه‌های خرابه و رها شده ٢٨٥
٤-٢٠-٥- معابر باریک و غیرقابل تردد خودرو ٢٨٦
٤-٢٠-٦- ارزیابی کلی وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها ٢٨٧
٤-٢١- مکان‌های ناامن در محله‌ها ٢٨٨
٤-٢١-١- مکان‌ها و زمین‌های خالی و ناامن ٢٨٩
٤-٢١-٢- گوشه‌ها و معبرهای تاریک در مسیر عابرین پیاده در شب ٢٩٠
٤-٢١-٣- مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا رخ می‌دهد ٢٩١
٤-٢١-٤- مکان‌های تجمع معتادان ٢٩٢
٤-٢١-٥- مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر ٢٩٣
٤-٢١-٦- خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک ٢٩٤
٤-٢١-٧- ارزیابی کلی وضعیتِ مکان‌های ناامن در محله‌ها در کلانشهر تبریز ٢٩٥
٤-٢٢- محله مناسب برای کودکان ٢٩٦
٤-٢٢-١- وجود زمین و مراکز بازی با امکانات تفریحی برای کودکان ٢٩٧
٤-٢٢-٢- وجود مدرسه نزدیک در محله ٢٩٨
٤-٢٢-٣- وجود مهدکودک در محله ٢٩٩
٤-٢٢-٤- وجود فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان ٣٠٠
٤-٢٢-٥- بازی کودکان در محله و جلوی خانه‌های مسکونی ٣٠١
٤-٢٢-٦- وجود کودکانی که توسط والدین به کار گماشته می‌شوند ٣٠٢
٤-٢٢-٧- تصادفات کودکان با خودروها در محله‌ها و کوچه‌ها ٣٠٣
٤-٢٢-٨- ارزیابی کلیِ وضعیت محله مناسب برای کودکان در کلانشهر تبریز ٣٠٤
٤-٢٣- محله مناسب برای سالمندان ٣٠٥
٤-٢٣-١- در دسترس بودن صندلی و نیکمت برای سالمندان ٣٠٦
٤-٢٣-٢- وجود پیاده‌روهای چاله‌دار که باعث افتادن سالمندان می‌شود ٣٠٧
٤-٢٣-٣- احترام و تکریم سالمندان در محله ٣٠٨
٤-٢٣-٤- وجود انجمن‌ها، فرهنگسرا و یا کانون‌های مخصوص سالمندان در محله ٣٠٩
٤-٢٣-٥- ساختمان‌هایی با طراحی فیزیکی نامناسب برای سالمندان در محله ٣١٠
٤-٢٣-٦- ارزیابی کلیِ وضعیتِ محله مناسب برای سالمندان در تبریز ٣١١
٤-٢٤- محله مناسب برای معلولان ٣١٢
٤-٢٤-١- جای‌گذاری نامناسب مبلمان شهری در مسیر تردد معلولان ٣١٣
٤-٢٤-٢- علائم مناسب هدایت کننده معلولان به سمت مبلمان ایستگاه اتوبوس ٣١٤
٤-٢٤-٣- شیب نامناسب اتصال یک پیاده‌رو به پیاده‌رو دیگر ٣١٥
٤-٢٤-٤- تردد معلولان در محله بدون کمک دیگران ٣١٦

فهرست

٤-٢٤-٥- منزوی شدن معلولان به دلیل نامناسب بودن تجهیزات شهری ٣١٧
٤-٢٤-٦- ارزیابی کلیِ وضعیتِ محله مناسب برای معلولان در کلانشهر تبریز ٣١٨
٤-٢٥- محله سبز ٣٢٠
٤-٢٥-١- وجود سطل‌های تفکیک زباله‌ها تر و خشک ٣٢١
٤-٢٥-٢- حاشیه سبز محله‌ها و رسیدگی مستمر به آن‌ها ٣٢٢
٤-٢٥-٣- هرس و مراقبت (سمپاشی) درختان و بولوارهای محله ٣٢٣
٤-٢٥-٤- هدر رفت آب عمومی و یا نشتی آب ٣٢٤
٤-٢٥-٥- آلوده بودن هوا ٣٢٥
٤-٢٥-٦- وجود دستگاه سنجش کیفیت هوا در محله ٣٢٦
٤-٢٥-٧- ارزیابی کلیِ وضعیتِ محله سبز در کلانشهر تبریز ٣٢٧
٤-٢٦- حیوانات شهری ٣٢٨
٤-٢٦-١- وجود سگ‌های ولگرد ٣٢٩
٤-٢٦-٢- حمله سگ‌های ولگرد به افراد ٣٣٠
٤-٢٦-٣- تجمع سگ‌های ولگرد در کنار سطل‌های زباله ٣٣١
٤-٢٦-٤- وجود حیوانات موذی مانند موش در جوی‌های خیابان‌ها و کوچه‌ها ٣٣٢
٤-٢٦-٥- مکان‌های تهیه شده شهرداری برای مراقبت از پرندگان شهری ٣٣٣
٤-٢٦-٦- شناسایی زیست‌گاه‌ها و مراکز ساماندهی سگ‌های بلاصاحب ٣٣٤
٤-٢٦-٧- ارزیابی کلیِ وضعیت حیوانات شهری در کلانشهر تبریز ٣٣٥
٤-٢٧- آمادگی شهر در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله ٣٣٦
٤-٢٧-١- وجود ساخت و سازهای غیرمجاز در محله ٣٣٧
٤-٢٧-٢- معبرها و کوچه‌های تنگ که امدادرسانی را با مشکل مواجه می‌سازند ٣٣٨
٤-٢٧-٣- مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله ٣٣٩
٤-٢٧-٤- وجود مکان‌هایی برای سازماندهی جمعیت در مواقع سیل و یا زلزله ٣٤٠
٤-٢٧-٥- ارزیابی کلی وضعیت آمادگی کلانشهر تبریز در برابر بلایای طبیعی ٣٤١

فصل پنجم: خلاصه و نتیجه‌گیری ٣٤٢
٥-١ مقدمه ٣٤٣
٥-٢- مقیاس سرمایه اجتماعی ٣٤٤
٥-٣- مقیاس احساس نابرابری ٣٤٧
٥-٤- مقیاس رضایت از زندگی ٣٥٠
٥-٥- مقیاس هویت محله‌ای ٣٥٣
٥-٦- مقیاس انحرافات رفتاری و ارزشی ٣٥٦
٥-٧- مقیاس جرایم مشهود ٣٥٩
٥-٨- مقیاس خدمات عمومی شهری ٣٦٢
٥-٩- مقیاس امنیت ذهنی محله‌ها ٣٦٥
٥-١٠- مقیاس وضعیت بهداشتی محله‌ها ٣٦٨

فهرست

۵-۱۱- مقیاس ترافیک محله‌ها ۳۷۱
۵-۱۲- مقیاس مسائل پارکینگ محله‌ها ۳۷۴
۵-۱۳- مقیاس کل مسائل ترافیکی محله‌ها ۳۷۷
۵-۱۴- مقیاس مسائل پارک‌های محله ۳۸۰
۵-۱۵- مقیاس آلودگی صوتی محله‌ها ۳۸۳
۵-۱۶- مقیاس نامناسب بودن وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله ۳۸۶
۵-۱۷- مقیاس مکان‌های ناامن در محله‌ها ۳۸۹
۵-۱۸- مقیاس محله مناسب برای کودکان ۳۹۲
۵-۱۹- مقیاس محله مناسب برای سالمندان ۳۹۵
۵-۲۰- مقیاس محله مناسب برای معلولان ۳۹۸
۵-۲۱- مقیاس محله سبز ۴۰۱
۵-۲۲- مقیاس وجود حیوانات شهری ۴۰۴
۵-۲۳- مقیاس اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری ۴۰۷
۵-۲۴- مقیاس آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله ۴۱۰
۵-۲۵- ارزیابی کلی بخش مقیاس‌ها ۴۱۳
۵-۲۶- پیشنهادات تحقیق ۴۱۵

فهرست منابع ۴۲۲
منابع فارسی ۴۲۳
منابع لاتین ۴۲۸

ضمائم تحقیق ۴۳۴

چکیده

مسائل اجتماعی بخش جدایی‌ناپذیر زندگی شهری هستند که تنوع و کثرت آنها وابسته به زمینه‌های بومی/ محلی، زمانی/ تاریخی و اجتماعی- فرهنگی است. تحقیق حاضر برداشتی فرهنگی و محله‌محور از مسائل اجتماعی دارد و درصدد توصیف و شناخت ابعاد و دامنه آنها در کلانشهر تبریز است. برای اینکار از دو روش کیفی-کمی استفاده شده است. در بخش کیفی از تحلیل مضمون و نمونه‌گیری هدفمند استفاده کردیم. تحلیل مضمونِ مصاحبه‌های مطلعین و معتمدین محلی با هدف تنظیم پرسشنامه استاندارد «سنجش مسائل اجتماعی در محلات تبریز» صورت گرفت تا در بخش کمی و پیمایشی از پرسشنامه‌ای حساس به زمینه و بافت محلات استفاده شود. نمونه‌گیری بخش پیمایش، نمونه‌گیری خوشه‌ای دو مرحله‌ای متناسب با حجم بود که جمعاً ۳۹۸۳ پرسشنامه از ۱۲۶ محله تبریز گردآوری شد. برای تحلیل یافته‌ها از آزمون‌های توصیفی، جداول تقاطعی، مقایسه میانگین‌ها در نرم‌افزار SPSS و برای ترسیم پراکنش جغرافیایی مسائل اجتماعی محلات از نرم‌افزار GIS استفاه شده است. یافته‌ها در سه بخش ارائه شده‌اند، ۱) توصیف وضعیت ۲۰۰ گویه در محلات ۱۲۶ گانه تبریز، ۲) تدوین مقیاس‌های ۲۳ گانه و اندازه‌گیری آن برحسب محلات و ۳) تدوین جداول «تجمیع مسائل اجتماعی محلات» و رتبه‌بندی آنها در ۱۲۶ محله تبریز. به طور خلاصه می‌توان گفت که ۱۷ محله تبریز شامل: امامیه، اسلامشهر، بیلانکوه، سیلاب قوشخانه، مالازینال، ایده‌لو، اسماعیل باقال، قربانی، منبع، خلیل آباد، ۴۲ متری، یکه‌دکان، بهشتی، ویجویه، قره‌آغاج، آخونی و باغ معروف بالاترین نمره از تجمیع نمرات را در ۲۳ مقیاس؛ ۱) سرمایه اجتماعی، ۲) احساس نابرابری، ۳) رضایت از زندگی، ۴) هویت محله‌ای، ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی، ۶) جرایم مشهود، ۷) خدمات عمومی شهری، ۸) امنیت محله، ۹) وضعیت بهداشتی محله، ۱۰) ترافیک محله، ۱۱) مسائل پارکینگ محله‌ها، ۱۲) کل مسائل ترافیکی محله‌ها،

۱۳) مسائل پارک‌های محله‌ها، ۱۴) آلودگی صوتی محله‌ها، ۵) نامناسب‌بودن ظاهر ساختمان‌ها، ۱۶) مکان‌های ناامین در محله‌ها، ۱۷) محله مناسب برای کودکان، ۱۸) محله مناسب برای سالمندان، ۱۹) محله مناسب برای معلولان، ۲۰) محله سبز، ۲۱) وجود حیوانات شهری، ۲۲) اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری و ۲۳) آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی، بدست آورده‌اند و از این رو باید در اولویت سیاست‌گذاری شهری قرار گیرند؛ زیرا تجمیعی از مسائل و مشکلات حاد در این محلات نسبت به محلات دیگر وجود دارد.

کلید واژه: مسائل اجتماعی، رویکرد محلی/بومی، ساخت پرسشنامه حساس به بافت بومی، مقیاس‌سازی، رتبه‌بندی، خوشه‌بندی، نقشه‌های پراکنش جغرافیایی، محلات ۱۲۶ گانه، مناطق ۱۰ گانه، کلانشهر تبریز

سخن ناشر

ایـن پرسـش کـه «چگونـه بـا مسـائلمان روبـرو شـویم؟» دلمشـغولی مهمـی بـرای مدیـران، متولیـان و نخبـگان شهرهاسـت. کوشـش‌های پردامنـه بـرای یافتـن پاسـخ‌های مطلـوب بـه ایـن پرسـش اساسـی، حتـی اگـر لزومـاً بـه حـل مسـائل شـهری ختـم نشـود، موجـب رشـد دانـش شـهری در جوامـع مختلـف شـده اسـت. جامـعهٔ شـهری ایـران نیـز همپـای تحـولات جهانـی، بـا دسـته‌ای از مسـائل روبروسـت کـه نمی‌تـوان آنهـا را انـکار کـرد یـا نادیـده گرفـت یـا حتـی تعلیـق نمـود. گریـزی از درگیـری بـا ایـن مسـائل نیسـت و هرگونـه تاخیـر در درک و حـل آنهـا، هزینه‌هـای جبران‌ناپذیـری بـرای امـروز و فـردای مـا تحمیـل می‌کنـد.

در مواجهـه بـا مسـائل شـهری، نخسـتین ضـرورت، درک صحیـح از مسـائل اسـت؛ درک صحیـح یعنـی اشـراف بـر زمینه‌هـا، ابعـاد و پیامدهـای مسـئله و نتیـجهٔ چنیـن درکـی، طراحـی درسـت صـورت مسـئله خواهـد بـود. واضـح اسـت کـه در فقـدان صـورت مسـئلهٔ درسـت، راه‌هـای حـل مسـئله بـه روی مـا بسـته خواهـد بـود و جـز اتلاف زمـان و منابـع، نصیبـی نخواهیـم داشـت.

بـر ایـن اسـاس، سیاسـتگذاران شـهری، می‌کوشـند بـا بکارگیـری شـیوه‌های روزآمـد و کارآمـد در طراحـی درسـت صـورت مسـائل شـهری، نیروهـای موجـود و در دسـترس را بـرای حـل مسـائل تجهیـز کننـد. پژوهش‌هـای شـهری، معطـوف بـه چنیـن رسـالتی شـکل می‌گیرنـد و تبدیـل بـه رکـن سیاسـتگذاری و مدیریـت شـهری می‌شـوند. مطالـعهٔ تجربه‌هـای مدیریـت شـهری در ایـران و سـایر جوامـع حکایـت از ایـن دارد کـه مدیریت‌هـای مطلـوب، بـا پژوهش‌هـای مسـئله‌محور و موثـر پیونـد دائمـی دارنـد. ایـن رویکـرد، البتـه امـروز از امـری ویترینـی بـه ضرورتـی انکارناپذیـر تبدیـل شـده اسـت و سیاسـتگذاران شـهری، بی‌توجـه بـه چنیـن ضرورتـی، توفیـق چندانـی در گره‌گشـایی و اعـتلای شـهرها نمی‌یابنـد.

مرکـز پژوهش‌هـای شـورای اسلامـی کلانشـهر تبریـز، بـه عنـوان بـازوی پژوهشـی و کارشناسـی نهـاد مردمـیِ شـورای اسلامـی شـهر، رسـالتی در همیـن مسـیر بـر دوش دارد. ارتبـاط مسـتمر بـا جامعهٔ دانشـگاهی، کارشناسـان و پژوهشـگران حوزه‌هـای مختلـف مدیریـت شـهری، ارجـاع مسـائل شـهر بـه ایشـان و دریافـت پاسـخ‌های راهگشـا و موثـر بـرای حـل مسـائل، زنجیـرهٔ اقدامـات مرکـز را شـکل می‌دهـد.

بخشـی از یافته‌هـای پژوهشـی در قالـب گزارش‌هـای کارشناسـی، بـه صـورت عمومـی عرضـه می‌شـود. مخاطـب ایـن گزارش‌هـا، سیاسـتگذاران، مدیـران و افـکار عمومـی اسـت. بخـش دیگـری از دسـتاوردهای پژوهشـی، بـا هـدف تولیـد ادبیـات، تقویـت دانـش شـهری و دامـن زدن بـه گفتگوهـای انتقـادی، در قالـب کتـاب منتشـر می‌شـود.

«نقـشهٔ مسـائل اجتماعـی کلانشـهر تبریـز بـه تفکیـک مـحلات» بـرای پاسـخ بـه یکـی از ضروری‌تریـن نیازهـای سیاسـتگذاری شـهری تدویـن شـده اسـت. ایـن پژوهـش، تصویـری متمایـز از شـهر تبریـز را پیـش رویِ شـما می‌نهـد. تصویـری متشـکل از اجـزای متعـدد و متنـوع، کـه نخسـتین و مهم‌تریـن کارکـردش، آشـنایی‌زدایی از مـحلات و مردمـان آنهاسـت. محلاتـی کـه هـمهٔ مـا سـاعت‌ها و روزهـا در آنهـا چرخیده‌ایـم و بـا مردمانشـان چهره‌به‌چهـره شـده‌ایم، امـا هیـچ‌گاه حـال و مجـالِ ورود بـه دنیـای واقعـی آنهـا را نیافته‌ایـم. امیدواریـم به‌واسـطهٔ ایـن پژوهـش، در گشـودن پنجره‌هـای جدیـد بـه سـمت شـهرمان سـهمی داشـته باشـیم. ناگفتـه پیداسـت کـه بـا توجـه بـه ماهیـت سـیال و تغییریابنـدهٔ مسـائل اجتماعـی، تکـرار و تـداوم و تکامـل ایـن سـنخ از پژوهشهـا در بازه‌هـای زمانـی مشـخص، ضـرورت دارد.

روح‌الله رشیدی

رئیس مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

مسائل اجتماعی بخش عمده‌ای از حیات زندگی شهری را شکل می‌دهند و روندهای کلان یکسانی نیز در افزایش آن در تمامی کشورهای مختلف، چه توسعه یافته و چه درحال توسعه، دیده می‌شود. شهرها همانگونه که مرکز سرزندگی، فعالیت و جنب و جوش فکری، تولیدی و خدماتی هستند، به همان صورت «کژکارکردهایی را در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی، کالبدی و سیاسی تجربه می‌کنند» (محسنی، ۱۳۸۸: ۲۴-۲۵). گسترش شهرها با «فهرست پایان‌ناپذیری از مسائل شهری» (خاکپور و پیری، ۱۳۸۴: ۱۹) همراه است که به ویژگی‌های ذاتی شهرهای مدرن نسبت داده می‌شود؛ زیرا زندگی در شهرهای مدرن با جامعه توده‌ای، اختلاف طبقاتی، احساس انزوا و تراکم بیش از حد جمعیت و در نتیجه حاشیه‌نشینی همراه است که زمینه‌های لازم برای انواع مسائل اجتماعی را افزایش می‌دهد. حفظِ نظم در شهرها با کثرت بی‌شماری از مسائل که وجود دارد و یا امکان به وجود آمدن و تشدید آن وجود دارد، مجموعه‌ای از محققان علوم اجتماعی از رشته‌های مختلف مانند، حقوق، جرم‌شناسی، مطالعات امنیت و پلیس، جغرافیا، روان‌شناسی محیطی، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی را گردهم آورده که به توصیف «مسائل اجتماعی شهری» می‌پردازند. مسائل اجتماعی شهری پدیده‌ای کل‌گرایانه هستند که اختصاص به یک ناحیه و یا یک گروه و قشر ندارند، بلکه به کلیه منابع انسانی، اقتصادی، امنیتی و کالبدی شهر صدمه و زیان وارد می‌کنند، بنابراین نه تنها مسائل به صورت زنجیره‌ای ممکن است به یکدیگر متصل شوند و همدیگر را تقویت کنند، بلکه وظیفه مدیریت شهری است که «برخوردی سیستماتیک داشته و در حل مشکلات همه عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیط فیزیکی و کالبدی را در یک زنجیره مرتبط به هم قرار دهد» (خاکپور و پیری، ۱۳۸۴: ۲۷). بنابراین در بررسی مسائل شهری باید «مجموعه آسیب‌های اجتماعی و غیراجتماعی جامعه شهری و تاثیرپذیری متقابل آنها برهم را مورد توجه قرار داد» (علی‌اکبری، ۱۳۸۳: ۶۷-۸).

از سوی دیگر، گستردگی شهرها نه تنها تنوع محلات با کارکردها و افراد مختلف از لحاظ طبقاتی و فرهنگی را بوجود می‌آورد، بلکه نزدیک شدن افراد با ویژگی‌های یکسان اقتصادی-فرهنگی در محیط‌های کالبدی یکسان، باعث می‌شود که مسائل خاص هر منطقه و ناحیه نیز به صورت خاص جلوه‌گر شود. شکل‌گیری هر ناحیه و محله شهری از یکسو به بافت و ساختار کلان اقتصادی و تصمیمات مدیریتی شهر مرتبط بوده و از سوی دیگر به ویژگی‌های خاص کالبدی، جمعیتی و اقتصادی

هـر ناحیـه و محلـه وابسـته اسـت. تراکـم و تجمیـع مسـائل شـهری در مناطـق خـاص و یـا توزیـع مسـائل اجتماعـیِ خـاص در برخـی از مناطـق شـهری بـه هیچ‌وجـه از روی تصـادف و یـا شـانس نیسـت، زیـرا افـراد در سـاختار محیطـی کـه در آن زندگـی می‌کننـد، شـیوه‌های خاصـی از روابـط اجتماعـی- فرهنگـی میـان خـود و دیگـر گروه‌هـا را شـکل می‌دهنـد. روابـط اجتماعـی- فرهنگـی، الگـوواری خاصـی پیـدا می‌کننـد کـه می‌تـوان سـاختار صـوری آن روابـط را پیـدا کـرد و احتمـال وقـوعِ رخـداد یـک مسـئله اجتماعـی را سـنجید، بـه ایـن معنـی کـه تاچـه انـدازه الگوهـای رفتـاری افـراد در ارتبـاط خـود بـا دیگـران در یـک کالبـد محیطـی- فیزیکـی بوجـود آورده‌انـد، امـکان شـکل‌گیری و تـداوم رفتـار مسـائل اجتماعـی را تسـهیل می‌کنـد و یـا مانـع می‌شـود. از ایـن رو گفتـه شـده اسـت کـه حتـی تمرکـز بـر الگوهـای کالبـدی و مـکان بسـیار دقیق‌تـر از تمرکـز بـر روی ویژگی‌هـای شـخصیتی افـراد ناهنجـار اسـت، زیـرا «پیـش بینـی ارتـکاب جـرم از طریـق مـکان، شـش برابـر بیشـتر از پیش‌بینـی بـر اسـاس هویـت مجرمـان اسـت»(Weisburd et al: ۲۲ ,۲۰۰۹) .، بنابرایـن بررسـی‌های کالبـدی و فضایـی در شناسـایی و تشـخیص مسـائل شـهری اهمیـت اساسـی یافته‌انـد، زیـرا امـکان کنتـرل و پیشـگیری از وقـوع و تکـرار جـرم را کمتـر می‌کننـد و روش‌هـای بسـیار بهینـه و عقلانـی بـرای برخـورد و مواجهـه بـا مسـائل شـهری پدیـد می‌آورنـد.

۱-۲ طرح مساله

گسترش شهرها پدیدهٔ رایج تمامی کشورها در صدسال اخیر بوده است. به طوریکه در سال ۱۹۰۰ تنها ۱۰ درصد جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کردند، اما پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵، بیش از ۵ میلیارد نفر در نواحی شهری جهان زندگی کنند که ۸۰ درصد این جمعیت در شهرهای کمتر توسعه یافته ساکن خواهند شد(Ebrahimzadeh et al:۳۹ ,۲۰۱۱). جمعیت شهری جهان از حدود ۲۰۰ میلیون (۱۵ درصد جمعیت جهان) در سال ۱۹۰۰ به ۴٫۳ میلیارد (۵۶ درصد جمعیت جهان) در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است (قربانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۴). روند فزاینده کلان‌شهری در جهان خالی از مساله نبوده و پیامدهای منفی بسیاری به همراه داشته است. «تهدید جدی کیفیت محیط زیست، افزایش فقرای شهری و تشکیل مناطق حاشیه‌نشین، کمبود زیرساخت‌ها و خدمات شهری از قبیل آب و عرضه مسکن، نابرابری اقتصادی و اجتماعی و مسائل متعدد دیگر که به ویژه در کشورهای جنوب به دلیل نرخ رشد شتابان جمعیت در مناطق شهری به صورت حادتری بروز نموده است»(رشیدی ابراهیم حصاری و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۵۶). بنابراین مسائل اجتماعی و شهری که با گسترش شهرها بوجود آمده است، فرایندی جهانی و بین‌المللی است و روندهای مشابهی با افزایش جمعیت، افزایش کالبد شهری و کاهش تراکم جمعیتی در شهرها دیده می‌شود. مسائلی مانند آلودگی‌های زیست‌محیطی، آلودگی هوا، آلودگی‌های صوتی، افزایش ناهنجاری‌ها و جرائم شهری، برخوردها و تعارض‌های فرهنگی و مسائل اقتصادی با بیکاری، فقر و اشتغال در بخش غیررسمی اقتصاد و در نتیجه غیرمولد بودن بخش اعظم مشاغل شهری در نتیجه روندهای جمعیتی و شهرنشینی بوجود آمده است که«مدیریت شهری را با چالش‌های فراوانی در زمینه توسعه شهرها، تأمین خدمات و تسهیلات زیرساختی برای شهروندان مواجه کرده است» (حاضری و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۶).

در ایران نیز گسترش سریع کلانشهرها، قبل از انقلاب و از دهه ۱۳۳۵ شروع شده است و تا به امروز نیز ادامه یافته است. «جمعیت شهری در دهه‌های اخیر به واسطه مهاجرت رشد سریعی داشته است به طوری که مطابق سرشمارهٔ ۱۳۹۵، هفتاد و چهار درصد جمعیت در شهرها زندگی می‌کنند» (حاضری و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۶). اکثر کلانشهرهای کشور از دهه ۳۰ به بعد، رشد سریع کالبدی و جمعیتی را تجربه کرده‌اند که این رشد کالبدی و جمعیتی با رشد سریع مسائل اجتماعی و «ناهنجارهای اجتماعی» (خاکپور و پیری، ۱۳۸۴: ۲۰) در شهرها همراه بوده است.

کلان‌شـهر تبریـز نیـز ماننـد تمامـی کلان‌شـهرهای دیگـر ایـران، از دهـه ۱۳۳۵ رشـد جمعیتی و کالبدی شـدید خـود را آغـاز کـرده اسـت. از دهـه ۱۳۳۵ بـه بعـد سیاسـت ایجـاد قطـب صنعتـی و ایجـاد کارخانه‌هـای متعـدد در ایـن شـهر، سـبب مهاجـرت از شهرسـتان‌های پیرامونـی شـد و ایـن شـهر توسـعه کالبـدی و جمعیتـی سـریعی را در پیـش گرفـت. جمعیـت و مسـاحتِ شـهر تبریـز همچنانکـه در جـدول زیـر نشـان داده شـده اسـت در طـی سـال‌های ۱۳۳۵- ۱۳۹۵ رشـد انفجـاری داشـته اسـت. جمعیـت تبریـز از تعـداد تقریبـاً ۲۹۰ هـزار در سـال ۱۳۳۵ بـه بیـش از ۱٫۵ میلیـون در سـال ۱۳۹۵ رسـیده اسـت کـه رشـد بیـش از ۵ برابـری را نشـان می‌دهـد. مسـاحت و کالبـد نیـز بـه همیـن صـورت از ۱۱۷۰ هکتـار در سـال ۱۳۳۵ بـه ۲۲۱۷۷ هکتـار در سـال ۱۳۹۵ رسـیده اسـت کـه رشـد بیـش از ۱۶ درصـدی را نشـان می‌دهـد. کاهـش تراکـم انسـانی در بعـد مسـاحت یکـی از ویژگی‌هـای ایـن رشـد بـوده اسـت بـه طوریکـه «تراکـم بیـش از ۲۴۷ نفـر در هـر هکتـار سـال ۱۳۳۵» (عبدالـه‌زاده و همـکاران، ۱۳۹۹: ۲۴۷) بـه «تراکـم ۷۰٫۲ در هـر هکتـار، در سـال ۱۳۹۵» (اطلـس شـهر تبریـز، ۱۳۹۷: ۳۸) رسـیده اسـت. بنابرایـن می‌تـوان گفـت کـه شـهر تبریـز «امـروزه بـه عنـوان پنجمیـن شـهر پرجمعیـت ایـران می‌باشـد کـه دچـار شهرنشـینی و شـهرگرایی سـریع شـده اسـت» (روسـتایی و همـکاران، ۱۳۹۵: ۱۲۶) و برخـی نیـز رشـد جمعیتـی و کالبـدی آن را نشـانه‌ای از «شهرسـازی ناانديشـيده و ناپایـدار» (عبدالـه‌زاده و همـکاران، ۱۳۹۹: ۲۵۶) قلمـداد کرده‌انـد.

جدول ۱-۱) جمعیت، خانوار و مساحت شهر تبریز از سال ۱۳۳۵-۱۳۹۵

سال	جمعیت	خانوار	مرد	زن	مساحت
۱۳۳۵	۲۸۹۹۹۶	۵۶۷۹۸	۱۴۷۶۷۰	۱۴۲۳۲۶	۱۱۷۰
۱۳۴۵	۴۰۳۴۱۳	۷۷۰۵۴	۲۰۸۵۷۷	۱۹۴۸۳۶	۲۱۲۷
۱۳۵۵	۵۹۷۹۷۶	۱۳۹۲۲۸	۳۱۰۸۸۷	۲۸۷۰۸۹	۴۵۸۰
۱۳۶۵	۹۷۱۴۸۲	۲۰۱۴۰۳	۴۹۷۱۱۵	۴۷۴۳۶۷	۶۴۴۰
۱۳۷۵	۱۱۹۱۰۴۳	۲۶۸۹۱۵	۶۰۹۸۱۳	۵۸۱۲۳۰	۱۰۵۰۰
۱۳۸۵	۱۳۹۸۰۶۰	۳۷۸۴۶۰	۷۱۵۱۰۷	۶۸۲۹۵۳	۱۳۶۸۵
۱۳۹۰	۱۴۹۴۹۹۸	۴۵۳۸۶۶	۷۵۵۵۵۳	۷۳۹۴۴۵	۱۷۸۱۰
۱۳۹۵	۱۵۵۸۶۹۳	۴۹۷۸۹۸	۷۸۶۶۶۱	۷۷۲۰۳۲	۲۲۱۷۷

ماخذ: سالنامه آماری شهر تبریز، ۱۳۹۹: ۸۰

شـهر تبریـز بـه عنـوان محـل تجمـع صنایـع، خدمـات و اشـتغال در شـمال‌غرب کشـور شـناخته می‌شـود کـه مقصـد اصلـی مهاجـران از شـهرهای مختلـف اطـراف بـوده اسـت. تبریـز «بـه دلیـل جـای‌دادن بسـیاری از کارخانجـات مـادر و بـزرگ در خـود و نیـز وجـود بیـش از ۶۰۰ شـرکت قطعه‌سـاز در آن، یکـی از بزرگتریـن شـهرهای صنعتـی کشـور بـه شـمار مـی‌رود و بـه دلیـل صنعتی‌بـودن، یکـی از مهمتریـن شـهرهای مهاجرپذیـر ایـران محسـوب می‌شـود (روسـتایی و همـکاران، ۱۳۹۴: ۸۳). هم‌اکنـون تبریـز در منطقـه آذربایجان‌شـرقی «۳۰ درصـد جمعیـت شـهری منطقـه را بـه خـود اختصـاص داده و در راس هـرم سلسـله مراتـب مراکـز شـهری قـرار دارد» (قربانـی و همـکاران، ۱۴۰۰: ۹۲)

رشـد کالبـدی و جمعیتـی شـهر تبریـز و همچنیـن مهاجرپذیربـودن ایـن شـهر، مسـائل و مشـکلات اجتماعـی ایـن شـهر را نیـز افزایـش داده اسـت. مهمتریـن آن ایجـاد «بافـت حاشیه‌نشـین و ایجـاد سـکونتگاه‌های غیررسـمی در حـد شـمالی تبریـز» (کوشـانه و همـکاران، ۱۳۹۸: ۶۹) بـا جمعیتـی «حـدود ۴۰۰ هـزار نفـر حاشیه‌نشـین ... و حـدود ۳۰٪ درصـد از شـهروندان کل شـهر تبریـز» (روسـتایی و همـکاران، ۱۳۹۴: ۷۵) اسـت و «ایـن میـزان بـا لحـاظ کـردن بعـد متوسـط ۵/۸ نفـر بـه ازاء هـر خانـوار، تعـداد تقریبـی ۷۰ هـزار خانـوار را نشـان می‌دهـد» (کریـم‌زاده و همـکاران، ۱۳۹۸: ۲۱). «قطبی‌شـدن شـهر» (زادولـی و همـکاران، ۱۴۰۰: ۱۰۹) و «جدایی‌گزینـی اکولوژیـک، تقسـیم شـهر بـه دو بخـش برخـوردار و کم‌برخـوردار» (علیـزاده و همـکاران، ۱۳۹۹: ۵۸) نتیجـه اصلـی گسـترش حاشیه‌نشـینی و تقسـیم شـهر بـه پهنـه غربـی و شـرقی و سـکونتگاهای غیررسـمی و رسـمی اسـت. مهاجـرت روسـتائیان بـه شـهر «زمینـه تمرکـز جمعیـت و بـروز مشـکلاتی ماننـد اسـکان غیررسـمی، بیـکاری، فقـر و گسـترش پدیـده‌ای بـه نـام بخـش غیررسـمی را فراهـم کرده‌اسـت» (ظفـری و همـکاران، ۱۳۹۷: ۷۹۳)، بیـکاری ایـن جمعیـت مهاجـر بـه دلیـل عـدم فرصت‌هـای شـغلی بـه وضعیـت بحرانـی رسـیده اسـت « به‌گونـه‌ای کـه نـرخ بیـکاری در بیـن جوانـان بـه مـرز ۵۰ درصـد رسـیده اسـت» (حاضـری و همـکاران، ۱۴۰۰: ۷۲). حاشیه‌نشـینی، بیـکاری، اشـتغال در مشـاغل غیـر رسـمی و کاذب، باعـث « افزایـش جـرم و انحرافـات در ایـن مناطـق» (کریـم‌زاده و همـکاران، ۱۳۹۸: ۱۶) شـده اسـت. رشـد جمعیتـی و افزایـش تراکـم جمعیتـی تبریـز بـا مسـائل اجتماعـی نظیـر «عرضـه، خریـد و فـروش کالاهـای ممنوعـه، حمـل و نگهـداری و سـوءمصرف موادمخـدر، سـرقت و ...» (محمـدی امنـاب و همـکاران، الـف۱۳۹۶: ۵۳۵) روبـه رو بـوده اسـت و از لحـاظ کالبـدی نیـز بـه همیـن شـکل «در برخـی از مناطـق شـهر تبریـز، برخـی از عوامـل بـرای وقـوع جـرم تسـهیل‌کننده هسـتند» (محمـدی امنـاب و همـکاران، ب۱۳۹۶: ۵۸) و برخـی از پژوهش‌هـا نیـز تاثیـر محیـط کالبـدی و فضاهـای انسان‌سـاخت بـر آسـیب‌ها، مسـائل و جرائـم شـهری در تبریـز را ثابـت کرده‌انـد (باهرنیـا و همـکاران، ۱۳۹۷: ۲۶).

گسترش جمعیت شهر تبریز، با گسترش زیرساخت‌های تاسیساتی همراه بوده است. وجود صنایع موجود و

شـهرک‌های صنعتـی شـامل نیـروگاه حرارتـی، پالایشـگاه تبریـز، آجرپزی‌هـای جـاده تبریز-مرنـد، آجرپزی‌هـای منطقـه کجاآبـاد و واحدهـای آسـفالت‌پزی، شـهر تبریـز را بـه شـهری آلـوده تبدیـل کرده‌انـد. در کلانشـهر تبریـز «در ۲۵۳ روز از سـال، شـاخص آلودگـی زیـر ۱۰۰ بـوده اسـت، یعنـی ۱۱۲ روز از سـال، آلاینده‌هـا بالاتـر از حـد مجـاز بوده‌انـد» (محمدیـان و همـکاران، ۱۳۹۹: ۹۷). بنابرایـن می‌تـوان گفـت کـه «تبریـز در میـان هشـت شـهر آلـوده ایـران قـرار دارد» (ویسـی‌ناب و همـکاران، ۱۳۹۸: ۳۶). اگرچـه آلودگـی هـوا در میـان مناطـق مختلـف تبریـز، یکسـان نیسـت و بخش‌هـای مرکـزی بـه دلیـل قـرار گرفتـن ادارات و مکان‌هـای عمومـی، بیشـترین آلودگـی را دارنـد، امـا تـردد بیـش از حـد خودروهـا، شـهر تبریـز را بـا مسـائل اجتماعـی ماننـد، شـلوغ بـودن خیابان‌هـا، آلودگی‌هـای صوتـی و در نتیجـه اتـلاف زمـان و وقـت شـهروندان مواجـه کـرده اسـت.

گسـترش جمعیتـی و کالبـدی شـهر تبریـز نـه تنهـا مجموعـه‌ای از مسـائل اجتماعـی، اقتصـادی، فرهنگـی و بهداشـتی و کالبـدی را بوجـود آورده اسـت، بلکـه ایـن مسـائل و مشـکلاتِ شـهری بـه صـورت یکنواخـت در میـان مناطـق و محـلات شـهر تبریـز توزیـع نشـده‌اند و مناطـق و محـلات از لحـاظ شـاخص‌های مختلـف تفاوت‌هـای زیـادی بـا هـم دارنـد کـه نشـان دهنـده توزیـع و پراکنـش متفـاوت مسـائل اجتماعـی در هـر منطقـه و محلـه اسـت. «ارزیابـی مسـاحت عملکردهـای مختلـف در کلان‌شـهر تبریـز حاکـی از آن اسـت کـه بیشـترین عملکـرد مذهبـی و تجـاری در مناطـق ۸ و ۴، بیشـترین عملکـرد اداری، فرهنگـی و تفریحـی-گردشـگری در مناطـق ۲ و ۱، بیشـترین عملکـرد عملکـرد آموزشـی در مناطـق ۳ و ۴ و بیشـترین عملکـرد صنعتـی در مناطـق ۶ و ۷ و بیشـترین پـارک و فضـای سـبز در مناطـق ۲ و ۵ قـرار دارنـد» (زادولـی خواجـه و همـکاران، ۱۴۰۰: ۹۹). تحقیقـات مختلـف نیـز نشـان می‌دهنـد کـه توزیـع فضایـی شـاخص‌های اقتصـادی، اجتماعـی، رفاهـی، کالبـدی، زیسـت‌محیطی در میـان مناطـق یکسـان نیسـت و «مناطـق واقـع در قسـمت‌های شـرق و جنوب‌شـرقی کـه شـامل مناطـق ۲ و ۵ اسـت... از نظـر برخـورداری از شـاخص‌های مذکـور در سـطح بالاتـری بـوده و مناطـق بسـیار برخـوردار را تشـکیل می‌دهنـد. همینطـور منطقـه ۶ جـزوء مناطـق برخـوردار و منطقـه ۸ جـزوء مناطـق نیمه‌برخـوردار و سـایر مناطـق شـهر کـه شـامل ۵ منطقـه شـهری می‌باشـد، جـزوء مناطـق کم‌برخـوردار و عـدم برخـوردار از شـاخص‌های اقتصـادی، اجتماعـی، رفاهـی، کالبـدی، زیسـت‌محیطی و آموزشـی می‌باشـند» (علیـزاده و همـکاران، ۱۳۹۹: ۷۷). همچنیـن از نظـر شـاخص‌های خدمـات و زیرسـاخت‌های شـهری، محیـط شـهری، اقتصـاد شـهری، مدیریـت شـهری، تاریـخ شـهری و اجتماعـی شـهری«مناطق ۵ و ۲ زیسـت‌پذیرترین منطقـه و منطقـه ۷ در رتبـه آخـر زیسـت‌پذیری در بیـن مناطـق دهگانـه قـرار گرفته‌انـد» (آسـیابانی و همـکاران، ۱۴۰۰: ۵۴۵). اگرچـه بـر مبنـای آمـار موجـود «از سـال ۱۳۸۷ الـی ۱۳۹۷ تعـداد ۲۸۹ پـروژه توسـعه شـهری (موضعی-موضوعـی) در سـطح مناطـق ۱۰ گانـه اجـرا شـده اسـت، امـا سـهم مناطـق و توزیـع امکانـات و خدمـات در مناطـق شـهر تبریـز مـوزون و هماهنـگ

نیست» (شمالی و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۵). «منطقه ۹ به عنوان متعادل‌ترین و ۷ منطقه (منطقه ۱، منطقه ۲، منطقه ۳، منطقه ۴، منطقه ۵؛ منطقه ۷، منطقه ۱۰) به عنوان نامتعادل‌ترین مناطق کلان‌شهر تبریز در توزیع بهینه خدمات و چگونگی دسترسی شهروندان به خدمات شهری شناخته شده‌اند» (کوشانه و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۵).

به طور کلی می‌توان گفت که در بین مناطق ۱۰ گانه تبریز «توزیع خدمات عمومی مادر شهر تبریز از منظر عدالت اجتماعی توجیه‌پذیر نیست همچنین ... عدم انطباق توزیع خدمات عمومی شهری با توزیع جمعیت» (نظم‌فر و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۶) دیده می‌شود. از منظر شاخص‌های عدالت فضایی «منطقه ۴ و ۱۰ از منظر شاخص‌های خدمت عمومی در وضعیت نابرخوردار ... ارائه خدمات شهرداری به خصوص پارک‌ها و فضای سبز در منطقه ۴ و ۱۰ شرایط مناسبی ندارند ... مناطق ۸-۵-۶ در محدوده برخوردار قرار دارند... منطقه ۳-۷-۱ از منظر شاخص‌های نیمه برخوردارند که دلیل عمده آن پایین بودن سرانه آموزشی و تفریحی-گردشگری در این مناطق است» (روستایی و همکاران، ۱۳۹۲: ۹۷) یافته‌های محققان با ارزیابی ذهنی شهروندان تبریز از مناطق مختلف نیز هماهنگ است. از نظر شهروندان «مناطق شهری ۲، ۳ و ۵ این کلانشهر دارای محیط سکونتی با کیفیت بالا، مناطق ۶، ۷ و ۸ و ۴ دارای محیط زندگی با کیفیت متوسط و نهایتاً مناطق ۱ و ۱۰ این کلانشهر دارای محیط سکونتی با کیفیت ضعیف هستند» (ضرابی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۹۴).

بنابراین می‌توان گفت که افزایش جمعیت و رشد کالبدی شهر روندی تاریخی و روبه رشد داشته و مجموعه‌ای از مسائل اجتماعی و شهری مانند مسائل اقتصادی، فرهنگی، بهداشتی، کالبدی و ... را به وجود آورده است. از سوی دیگر توسعه شهر به صورت متوازن صورت نگرفته است و مسائل اجتماعی و شهری مختلف در میان مناطق و محلات به صورت متفاوتی وجود دارند. مناطق و محلات مختلف شهر دارای ساختار کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خاص خود هستند و از این رو نوع مسائل اجتماعی نیز برحسب این مناطق و محلات، متفاوت می‌باشد. بنابراین مساله تحقیق، وضوح و شناخت توصیفی مسائل اجتماعی در سطح محلات است و پرسش اصلی تحقیق نیز این است که چه مسائل اجتماعی در ابعاد مختلف در محلات کلانشهر تبریز وجود دارد؟ پراکنش فضایی مسائل اجتماعی در کلانشهر تبریز چگونه است؟

۱-۳ ضرورت تحقیق

۱-۳-۱ استاد بالادستی

با افزایش شهرنشینی و مسائل آن، نظام برنامه‌ریزی کشور در طرح‌های توسعه به لزوم پیشگیری و کنترل آسیب‌های اجتماعی توجه کرده است به طوریکه در قانون برنامه ششم توسعه دولت مکلف شده است به منظور پیشگیری و کاهش مسائل اجتماعی، طرح جامع کنترل و کاهش «آسیب‌های اجتماعی» را تدوین کند «به گونه‌ای که آسیب‌های اجتماعی در انتهای برنامه ۲۵ درصد میزان کنونی کاهش یابد» (نوایی و همکاران، ۱۳۹۹: ۲) زیرا ناهنجاری‌های شهری ضمن ایجاد جَو ناامنی و بدبینی با «وقوع جرایم، تعقیب و مجازات مجرمین و مقابله با ناهنجاری‌ها مستلزم تشکیلات گسترده قضایی‌انتظامی وسیع و صرف هزینه‌های گزاف مالی برای دولت و به طور کلی بخش عمومی جامعه» (فلاحیان، ۱۳۹۴: ۳۸) ایجاد می‌کنند. بنابراین مدیران «میانی» شهرستان‌ها و مناطق مختلف کشوری نقش اساسی در تدوین برنامه‌های پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (شاه‌محمدیان، ۱۳۹۷: ۴۳) دارند و می‌توانند با شناخت جامع از مسائل شهری، در یک فرایند برنامه‌ریزی برای شهر سالم به کاهش مسائل شهری و اجتماعی کمک کنند.

۱-۳-۲ اصل شناخت قبل از اقدام

از آنجائیکه اسناد بالادستی، شهرداری‌ها و استانداری‌ها را ملزم به اتخاذ سیاست‌هایی برای کاهش مسائل اجتماعی کرده‌اند، لزوم توجه این سازمان‌ها و مدیران آنها به کاهش مسائل اجتماعی، مطابق با قانون پیش‌بینی شده است و شهرداری‌ها و استانداری‌ها می‌بایست با سیاست‌گذاری‌های مناسب نسبت به کاهش مسائل اجتماعی اقدام کنند. از آنجائیکه هر عمل و اقدامی نیاز به شناخت موضوع خاص خود را دارد، بنابراین مدیران شهرداری‌ها و سازمان‌ها باید به صورت عملی و بر حسب معیارهای دقیق سنجش و اندازه‌گیری، مسائل اجتماعی مختلف شهری را شناسایی و با داشتن آگاهی‌های دقیق نسبت کاهش آن اقدام کنند، به بیان دیگر هیچ اقدامی بدون شناخت به موفقیت نمی‌انجامد و هیچ سیاست‌گذاری بدون شناخت کامل و دقیق نمی‌تواند شکل بگیرد.

۱-۳-۳ نبود تحقیقات و آگاهی‌های از مسائل اجتماعی در شهر تبریز

تحقیقات در مورد مسائل اجتماعی در شهر تبریز اندک می‌باشد و برخی از تحقیقات نیز که اجرا شده است (محمدی امناب و همکاران، ۱۳۹۶ الف و ب؛ محسن‌زاده و فرجی‌راد، ۱۳۹۳) تنها مطالعه برخی از جرائم مانند سرقت و آنهم در سطح برخی از مناطق دهگانه انجام شده است. اما تحقیق حاضر رویکردی جامع دارد و مسائل اجتماعی را تنها «جرم و سرقت» نمی‌داند و از سوی دیگر، کل سطح شهر تبریز و تمامی محله‌های آن را به صورت جزئی پوشش می‌دهد.

۱-۴ اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق «شناسایی مسائل اجتماعی به تفکیک محلات در کلانشهر تبریز» می‌باشد. اهداف فرعی نیز عبارتند از:

۱- شناسایی انواع و ابعاد مسائل اجتماعی به تفکیک محلات در کلانشهر تبریز.

۲- تهیه نقشه‌های پراکنش فضایی مسائل اجتماعی برحسب مناطق و محلات شهری با استفاده از نرم‌افزار GIS.

۳- مقایسه توزیع مسائل اجتماعی در مناطق و محله‌های مختلف شهر تبریز.

۱-۵ مفاهیم و متغیرهای اصلی پژوهش

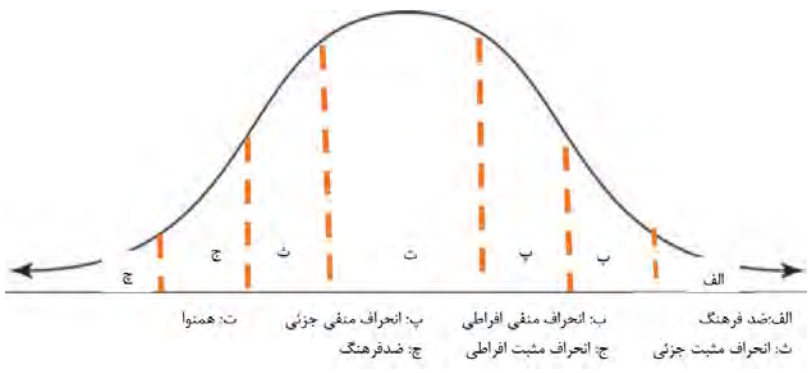
۱-۵-۱ «جرم[۱]»، «بزهکاری[۲]»، «انحراف[۳]»، «ناهنجاری[۴]» «آسیب‌های اجتماعی[۵]» و رابطه آنها با هم

در ادبیات جامعه‌شناسیِ مسائل اجتماعی، واژه‌های متعددی مانندِ «جرم»، «انحراف»، «بزهکاری»، «ناهنجاری» و «آسیب‌های اجتماعی» معمولاً در کنار هم و به عنوان معادل و هم‌معنی استفاده می‌شوند. کتاب‌هایی با عنوان «جامعه‌شناسی جرم»، «جامعه‌شناسی انحرافات»، «جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی» وجود دارد که معمولاً موضوعات و نظریه‌های همپوشان در آنها دیده می‌شود (Goode, ۲۰۱۵).

۱. Crime
۲. Delinquency
۳. Deviation
٤. Abnormality
٥. Social Pathology

هنجـار و انحـراف مرکـز ثقـل سـایر مفاهیـم ماننـد «جـرم»، «بزهـکاری» و آسیب‌شناسـی اجتماعـی هستند، بنابرایـن بـا ایـن مفاهیـم شـروع می‌کنیـم تـا رابطـه بیـن آنهـا و سـایر مفاهیـم را نیـز توضیـح دهیـم. جامعه‌شناسـان **انحـراف** را «بـه مثابـه یـک عمـل، بـاور و یـا ویژگی‌هایـی تعریـف کرده‌انـد کـه از هنجارهـا و قراردادهـای اصلـی اجتماعـی تخطـی می‌کنـد و ممکـن اسـت توسـط ناظـران مرتبـط توبیـخ، برچسـب، جداسـازی اجتماعـی، سانسـور و یـا تنبیـه شـود» (Goode:۴ ,۲۰۱۵). بنابرایـن در تعریـف انحـراف، اسـتانداردها، قاعده‌هـا و هنجارهـای اجتماعـی اولویـت دارنـد. انحـراف، رفتـاری اسـت کـه «جامعـه و یـا گـروه آن را بـه عنـوان نامناسـب تشـخیص می‌دهـد ... هرگـره و یـا جامعـه تـلاش می‌کنـد کـه رفتارهـا و اعمـال اعضـای خـودش را از طریـق هنجارهـای قابـل قبـول و غیرقابـل قبـول تنظیـم کنـد. چنیـن هنجارهایی عمومـی بـه عقایـد عامـه[۱] و رسـوم و آداب[۲] تقسـیم می‌شـود» (Asimakopoulos:۲۳۰ ,۲۰۰۸). هرجامعـه هنجارهایـی دارد کـه خـوب را از بـد، درسـت را از غلـط، خوشـایند را از ناخوشـایند، قابـل قبـول را از غیرقبـول، مجـاز را از غیرمجـاز، مشـروع را از غیرمشـروع متمایـز می‌کنـد. هنجارهـا قاعده‌هـای هدایت‌کننـده رفتـار هسـتند کـه چگونگـی و نـوع رفتـاری کـه می‌تـوان در یـک موقعیـت انجـام داد را مشـخص می‌کننـد.

هنجارهـا قاعده‌هـای ضمنـی رفتـار هسـتند کـه اگرچـه بـه صـورت صریـح و مکتـوب دربـاره آنهـا حـرف زده می‌شـود، امـا تخطـی از آن‌هـا، افـرادی را کـه در یـک موقعیـت درگیـر هسـتند، نسـبت بـه وجـود آن‌هـا آگاه می‌سـازد. بـه عبارتـی بـا تخطـی از هنجارهـا، هنجارهـا از ضمنـی بـودن بـه سـطح آگاهـی و صریـح بـودن می‌رسـند، بنابرایـن هنجارهـا، قواعـد بدیهی‌پنداشـته، رسـوب‌یافته و بـدون بحث‌شـدهِ درحـال عملکـرد در رفتارهـای انسـانی هسـتند. هنجارهـا می‌تواننـد «تفـاوت در رفتارهـا، ارزش‌هـا، نگرش‌هـا، سـبک‌های زندگـی و انتخاب‌هـای زندگـی در میـان افـراد و گروه‌هـا» (Franzese:۷ ,۲۰۱۵) باشـند. بنابرایـن می‌تـوان رفتـار افـراد را برحسـب دوری و یـا نزدیکـی و یـا همنوایـی/ ناهمنوایـی، پیـروی/ عـدم پیـروی، یکنواختـی/ عـدم یکنواختـی، یکسـانی/ عـدم یکسـانی از هنجارهـا در یـک طیـف توضیـح داد. فرانـزس در یـک منحنـی نرمـال، انـواع رفتارهـای انحرافـی را برحسـب همنوایـی از هنجارهـا توضیـح داده اسـت.

شکل-۱-۱- منحنی رفتار انحرافی (Franzese:۷ ,۲۰۱۵)

۱. Folkways
۲. Mores

در شکل بالا، ناحیه (ت) ناحیه بهنجار است، یعنی رفتارهایی که در این ناحیه انجام می‌شود در انطباق با هنجارها، قاعده‌ها و اصول یک جامعه است و با آن همنوایی دارد و انحرافی دیده نمی‌شود. رفتار اکثریت افراد یک اجتماع در یک منطقه است، اما هرچه قدر از ناحیه میانی منحنی به سمت راست برویم، انحراف‌ها با میزان و درجه خاصی افزایش می‌یابند. انحراف منفی جزئی، می‌تواند به نوع هنجار (بر حسب شدت و یا ضعف) و یا شدت عمل (انحراف کم و یا زیاد) ربط داشته باشد، بدین معنی که انحراف منفی جزئی از هنجارهای با شدت اندک و عمل منحرفانه کم انجام شده است. انحراف منفی افراطی نیز از هنجارهای قوی (که توافق زیادی درباره آنها وجود دارد) با شدت عمل منحرفانه زیاد تخطی کرده است. طیف نهایی این منحنی را فرانزس ضد فرهنگ می‌نامد اما معنای جرم‌شناسانه و نه جامعه‌شناسانه به آن می‌دهد، بدین معنی که ضدفرهنگ کسی است که رفتارش در ناهمنوایی با هنجارهای جامعه در نقطه اوج خود است و از این رو «غیرقابل اصلاح» (Ibid:۱۰) است. سمت چپ این منحنی نیز برعکس سمت راست است و هرچه قدر به سمت چپ می‌رویم، میزان و شدت همنوایی با هنجارهای مورد قبول افزایش می‌یابد.

جرم به تخطی از هنجار، همنوایی/ناهمنوایی مرتبط می‌شود، اما هنجارها کدهای رسمی مکتوب و یا قانونگذاری شده هستند. بنابراین «اگر عملی از قوانین کیفری تخطی کند، آن عمل را می‌توان جرم نامید ... اگر قانونِ منعِ قتل، تجاوز، شکنجه و یا خشونت مدارس وجود داشته باشد، چنین رفتارهایی تخطی از قانون است و می‌تواند تنبیه کیفری داشته باشد» (Arrigo:۱۷۸,۲۰۰۸). این تعریف که آن را تعریف «پارادایم قانونی[1]» نامیده‌اند بر چند عنصر در تعریف جرم تاکید دارد: ۱) قانون رسمی یک اجتماع و یا جامعه، ۲) روشن و مشخص بودن قانون، ۳) تعیین مقیاس و معیار دقیق تخطی رفتار از قانون، ۴) کیفر و یا مجازات رسمی، ۵) مشخص بودن سطح، میزان و اندازهٔ کیفر متناسب با رفتار غیرقانونی و ۶) احتمال دستگیری و تعقیب قضایی مجرم. بنابراین جرم کنش غیرقانونی است که موجب ضرر و صدمه فیزیکی، روانی و یا مالی به شخص می‌شود. دولت‌ها این نوع اعمال را ممنوع و برای مرتکبین آن، کیفر تعیین کرده‌اند. با این توضیحات مشخص می‌شود که «جرم نوعی از انحراف است» (Goode:۲۱,۲۰۱۵) که رسمی و مکتوب شده و رویه‌های تعقیبی تخطی از آن مصرح شده؛ زیرا دولت با سازمان‌های خاص یعنی پلیس و دادگاه‌ها بر انواع رفتارهایی که جرم تعریف کرده است، نظارت و کنترل دارد. اما در انحراف، هنجارها نوشته نشده، تخطی از آنها به جای رویه تعقیب قضایی تنها واکنش‌های منفی اجتماعی را دارد که می‌تواند شامل؛ طرد، انگ‌زنی، عدم معاشرت و غیره باشد، بنابراین توبیخ رسمی در جرم به توبیخ غیررسمی با اعمال بسیار متفاوتی در انحراف تبدیل می‌شود.

۱. Legalistic Paradigm

بزهکاری نیز نوع خاصی از جرم است که عمدتاً بر گروه‌های سنی خاص، یعنی نوجوانان و جوانان اطلاق می‌شود. «تا پیش از سال ۱۸۹۹، مفهوم بزهکاری این ایده که جرم نوجوانان متفاوت از جرایم ارتکابی بزرگسالان است وجود نداشت» (Robbins:۵۱۶ ,۲۰۰۸)، اما اصلاح‌گرایانه در اوایل قرن ۱۸ این واژه را جعل کردند تا نشان دهند که جرایم کودکان متفاوت از جرایم بزرگسالان است، زیرا سبب‌شناسی جرم، مسئولیت مجرم نوجوان با مجرم بزرگسال متفاوت است و از این رو تنبیه و مجازات نیز باید تفاوت داشته باشد. بنابراین می‌توان بزهکاری را به عنوان نوع خاصی از جرم تعریف کرد که سن فرد مجرم تعیین کنندهٔ آن است.

مفهوم آسیب‌شناسی اجتماعی مانند مفاهیم انحراف و جرم، تخطی از هنجارها را در تعریف خود دارد. اما هنجارها در معنای پزشکی و زیست‌شناسی استفاده شده است. هنجار در اینجا به معنی کارکرد «درست»، «سالم» و بدون بیماری اندام‌های بدنی است. این استعاره در ابتدای رشد و توسعه جامعه‌شناسی برای توضیح جامعه و بخش‌های مختلف آن استفاده شده است. «آنهائیکه از چشم‌انداز آسیب‌شناسی اجتماعی دفاع می‌کنند، نگرشی در مورد مسائل اجتماعی مانند پزشک در برابر مسائل فیزیولوژیک دارند. آنها فرض می‌کنند که جامعه مانند افراد یک ارگانیسم است، بنابراین شرایط بهنجار و نابهنجاری برای چنان ارگانیسمی وجود دارد» (Rubington and Weinberg:۴۱ ,۲۰۰۳). در آسیب‌شناسی اجتماعی، کارکردهای بهنجار جامعه «سالم» و کارکردهایی که در این بهنجاری اختلال ایجاد می‌کنند، «ناسالم» خوانده می‌شوند. در آسیب‌شناسی اجتماعی «مسائل اجتماعی به مثابه اختلال در عملکردهای بهنجار جامعه هستند. همانگونه که بیماری‌ها عملکردهای بدن انسان را مختل می‌سازند، جرم، ترک تحصیل و رابطه جنسی پیش از ازدواج به عنوان آسیب‌شناسی دیده می‌شدند که سلامت جامعه را به خطر می‌اندازند» (Macionis:۹-۱۰ ,۲۰۱۲). بنابراین مسائل اجتماعی در این دیدگاه به عنوان «بیماری» جامعه هستند که جامعه‌شناس/ پزشک می‌تواند با شناخت کارکرد درست آن عضو/نهاد، آن را درمان/اصلاح کند.

برخی از جامعه‌شناسان (رفیعی و همکاران، ۱۳۸۷) به تفاوت و نسبت میان مفاهیمی مانند «جرم»، «بزهکاری»، «انحراف»، «ناهنجاری»، «مشکل اجتماعی» و «آسیب اجتماعی» توجه کرده‌اند و سعی کرده‌اند تا وضوحی مفهومی به این اصطلاحات رایج در بحث مسائل اجتماعی بدهند. برحسب نظر این جامعه‌شناسان، نسبت این مفاهیم را می‌توان به صورت دایره‌ای تو در تو نشان داد که «جرم» مرکزی‌ترین دایره این دوایر تو در تو است که تنها بخش ناچیزی از مفهوم «مسائل اجتماعی» را در بر می‌گیرد، یعنی تنها مسائل اجتماعی را شامل می‌شود که در قانون تعریف شده‌اند به همین صورت بزهکاری در دایرهٔ بعدی، انحراف، ناهنجاری، مشکل اجتماعی و آسیب اجتماعی در دایره‌های بعدی و بزرگتر قرار می‌گیرند.

در این توضیح نسبت مفاهیم، هر دایرهٔ بزرگتر نسبت به دایرهٔ کوچکتر دارای کلیت و شمول است و نسبت به دایرهٔ بزرگتر از خود، جزئی و بخشی از آن حساب می‌شود. نویسندگان به درستی تاکید می‌کنند که «آسیب و مشکل اجتماعی بسیار نزدیک هم بوده و به نوعی همپوشانی دارند. در عین حال از آنجا که واژه‌های آسیب‌شناسی و آسیب از نظام پرشکی وارد حوزه مسائل اجتماعی شده‌اند، در سال‌های اخیر متخصصان علوم اجتماعی و جامعه‌شناسان ترجیح می‌دهند از واژه «مشکل اجتماعی» استفاده کنند. در واقع امروزه کاربرد واژه آسیب یا آسیب‌شناسی در حوزهٔ علوم اجتماعی منسوخ شده است و تمایل غالب به کارگیری عبارت «مشکل اجتماعی» است» (رفیعی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۸۸-۱۸۹).

شکل ۲-۱- الگوی نظری مفاهیم مرتبط به مشکلات اجتماعی (رفیعی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۸۹)

۲-۵-۱ مسائل اجتماعی

مطالعه مسائل اجتماعی قدمتی به اندازه خود جامعه‌شناسی دارند و «تمام جامعه‌شناسان اولیه به مطالعه مسائل اجتماعی تمرکز داشتند» (Tepperman et al:۸,۲۰۱۸). آنها سازمان‌های اجتماعی (دورکیم،پارسونز)، طبقات اقتصادی (مارکس) و یا کنش‌های تعاملی (زیمل، وبر) را مطالعه می‌کردند که با تغییرات سریع در نتیجه صنعتی‌شدن، شهری‌شدن و توسعه سرمایه‌داری، مسائلی را در زندگی فردی، گروهی، ملی و یا حتی بین‌المللی بوجود آورده بود. هدف همه جامعه‌شناسان کلاسیک آن بود که با مطالعه جامعه درحال تغییر در قرن ۱۸ به کاستن از آلام و رنج‌های گروه‌ها و افرادی کمک کنند که در نتیجه این تغییرات، زندگی اجتماعی آنها با انواع صدمات، ناهنجاری‌ها و بی‌عدالتی‌ها روبه رو بود. مطالعه نظام‌مند جامعه با پیدا کردن الگوهای کلان هدایت‌کنندهٔ رفتارها (ساختارها)، کشف علت‌های مسائل جوامع و در نتیجه تلاش برای حذف آنها با اصلاح‌گری، سه ویژگی‌ای است که با تخصصی شدن جامعه‌شناسی و پیدایش «جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی» در تعریف مسائل اجتماعی دیده می‌شود. تقریباً همه کتاب‌های «مسائل اجتماعی» با در نظر داشتن این

سه عنصر، تعریف‌های یکسانی از مسائل اجتماعی داده‌اند:

«مسئله اجتماعی، شرایط و یا وضعیتی اجتماعی است که یک بخش از جامعه آن را به عنوان مضر برای جامعه می‌ءابد و از این رو خواهان اصلاح آن است» (Mooney et al:۳,۲۰۱۱).

« مسائل اجتماعی یک وضعیت و یا الگوی رفتاری هستند که نتایج منفی برای افراد، جهان اجتماعی و یا جهان طبیعی دارند، مسائل می‌توانند نهادهای اجتماعی ما را مانند خانواده (زندگی زناشوئی)، آموزش (افزایش هزینه‌های تحصیلی) و یا اقتصاد (بیکاری) را تهدید کنند» (Leon-Guerrero:۵,۲۰۱۹).

«یک مساله اجتماعی شرایط و یا الگویی از رفتار است که (۱) با سایر شرایط و یا الگوهای رفتاری در تضاد است و به عنوان ناسازگار با کیفیت زندگی خواسته شده، تعریف شده است؛ (۲) با عامل‌هایی که در سطوح مختلف زندگی اجتماعی هستند، به وجود آمده، تسهیل شده و یا تداوم یافته است؛ (۳) شامل تضادهای بین‌گروهی است و (۴) نیازمند کنش اجتماعی برای حل‌شدن است» (Lauer:۷,۲۰۱۴ and Lauer).

«مسئله اجتماعی شرایطی است که سعادت[۱] برخی و یا تمام افراد یک جامعه را تحت تاثیر قرار می‌دهد و اغلب موضوع مناقشه عمومی است ... شرایطی که سعادت افراد را تحت تاثیر قرار می‌دهد، باعث صدمه و آسیب به آنها و یا محدود کردن انتخاب‌های آنها می‌شود. به این دلیل هر موضوعی بخش‌های مختلف جامعه را به صورت متفاوت درگیر می‌کند. مسئله اجتماعی به‌ندرت برای همه مضر و آسیب‌رسان است» (Macionis:۳,۲۰۱۲).

«مسائل اجتماعی حامل تهدیدهایی برای نهادها و ساختارهای اجتماعی ما هستند ... مسائل اجتماعی از تنوعی از علت‌های نزدیک و یا امروزین دارند که آنها را به مرکز توجهات عمومی تبدیل می‌کنند ... مسائل اجتماعی بخشی از مباحث اجتماعی موجود ما در مورد ویژگی‌های بسیار مهم ساختار اجتماعی ما هستند» (Issacs:۱۱,۲۰۲۱).

«مسائل اجتماعی یک وضعیت اجتماعی (مانند فقر) و یا یک الگوی رفتاری (مانند سوء مصرف مواد مخدر) است که برخی از افراد و یا تمامی افراد یک جامعه را تهدید می‌کند و تعداد کافی از افراد باور دارند که حمایت عمومی و یا کنش‌های جمعی می‌توانند آنها را تغییر دهد»(Kendal:۲-۳,۲۰۱۳).

«مسائل اجتماعی شرایطی است شامل آسیب و صدمه به یک و یا تعدادی از افراد که، به یک و یا چند ماهیت اجتماعی مربوط می‌شود، حداقل یک و یا چندین علت اجتماعی دارد، حداقل یک و یا چندین معلول اجتماعی و در نتیجه یک و یا چندین راه‌حل دارد» (Alessio:۳,۲۰۱۶).

۱. Well-being

تعاریف مسائل اجتماعی اگرچه شباهت‌های زیادی دارند، اما الگوی مطالعه «شرایط اجتماعی مشکل‌زا»، بحث‌ها در مورد «علت‌های» بوجودآورنده مسائل اجتماعی و نحوهٔ عمل و یا سیاست‌گزاری اجتماعی با توجه به دیدگاه‌های مختلف جامعه‌شناسی تفاوت دارند. بنابراین می‌توان تعاریف فوق را که تاحدودی نسبت به آن اجماع وجود دارد، به عنوان «تعاریف صوری مسائل اجتماعی» نامید، یعنی تعاریفی که «ضرر و آسیب»، «علت» و «اقدام پیشگیرانه» را به صورت نوعی و صوری تعریف می‌کنند و از تعیین محتواهای این مفاهیم سرباز می‌زنند. این امر از ویژگی‌های مسائل اجتماعی برمی‌خیزد؛ زیرا مسائل اجتماعی پویا، تحول‌ءابنده، تاریخی و وابسته به زمان و مکان هستند، از این رو تعیین دقیق و فهرست‌کردن آنچیزی که مسائل اجتماعی خوانده می‌شود، تقریباً کاری غیرممکن است. فولر و مایر در مقاله کلاسیک « برخی از جنبه‌های نظریه مسائل اجتماعی» (۱۹۴۱) سعی کرده‌اند که انواع مسائل اجتماعی را با توجه به سه جنبه: ۱) توافق اجتماعی در تشخیص شرایط ناخوشایند و یا مضر بودن، ۲) توافق اجتماعی در علت‌های بوجود آورندهٔ مسائل اجتماعی و ۳) توافق در مورد اقدام و یا کنش اصلاحی تقسیم کنند. آنها معتقدند که براساس موافقت و یا مخالفت افراد و گروه‌ها، می‌توان از سه نوع مسائل اجتماعی حرف زد.**۱) مسائل فیزیکی**[۱] (مانند زلزله، طوفان، سیل و ...) که افراد در مورد ناخوشایند بودن شرایط و اینکه نمی‌توان در مورد علت‌های بوجود آورنده این مسائل کاری کرد، توافق دارند اما در مورد اینکه چه کنشِ سیاستی می‌توان در برابر نتایجِ این مسائل فیزیکی داشت، توافق ندارند. **۲) مسائل بهبودیابنده**[۲] (مانند جرم و فقر) که افراد در مورد ناخوشایند بودن شرایط و این‌که این شرایط می‌توانند با کنش‌های سیاستی بهبود یابد، توافق دارند، اما در مورد اینکه چه‌کاری باید انجام داد، توافق ندارند.

۳) مسائل اخلاقی[۳] (مانند قماربازی، سقط جنین) که در آن افراد نه در مورد شرایط ناخوشایند، نه در مورد کنش‌های سیاسی توافق دارند (Fuller and Myers,۱۹۴۱). بنابراین مسائل اجتماعی اگرچه شرایط عینی دارند، اما ملاحظات ذهنی افراد در مورد جنبه‌های متفاوت مسئله اجتماعی متفاوت است. از این رو گفته شده است که مسائل اجتماعی پویا هستند و «نگرش‌های رقیب» (۲۰۱۳, Henslin:۷) در آن وجود دارد. ماسیونیس ۸ ویژگی برای مسائل اجتماعی عنوان می‌کند:

۱- مسائل اجتماعی از نحوهٔ عملکرد جامعه بوجود می‌آیند.

۲- مسائل اجتماعی از طریق افراد بد بوجود نمی‌آیند.

۳- مسائل اجتماعی توسط افراد به مثابه شرایط آسیب‌رسان و نیازمند به تغییر برساخته می‌شوند.

۴- افراد مسائل را به صورت متفاوت می‌بینند.

۵- تعاریف مسائل در طول زمان تغییر می‌کند.

۱. Physical Problems
۲. Ameliorative Problems
۳. Moral Problems

۶- مسائل شامل ارزش‌های ذهنی و همچنین واقعیت‌های عینی است.
۷- بسیاری و نه همه مسائل اجتماعی می‌توانند حل شوند.
۸- مسائل اجتماعی مختلف بهم ربط دارند.(Macionis:۷-۸ ,۲۰۱۲)

بنابراین نمی‌توان پیشاپیش و به صورت نظری صرف «انواع مسائل اجتماعی» را از پیش تعریف کرد و یا رویکرد عام، جهانشمول و یا «چشم‌انداز جهانی» (Mooney et al:۲ ,۲۰۱۱) برای آن در نظر گرفت. از این رو مفهوم جغرافیا (مکان) در تعریف مسائل اجتماعی اهمیت می‌یابد. لوزک به این اعتبار ۵ ویژگی برای مسائل اجتماعی تعیین کرده است:

۱- چیزی که ما آن را «مسائل اجتماعی» می‌خوانیم یک مقوله ثابت نیست.
۲- مسائل اجتماعی در سطح یک جماعت، ناحیه، استان، استان‌های همجوار، منطقه، کشور و جامعه جهانی یکسان نیست. لیست مسائل اجتماعی در تمامی این سطوح در حال تغییر، تعریف و بازتعریف است.
۳- مسائل اجتماعی در مورد عدم توافق‌ها هستند.
۴- مسائل اجتماعی در مورد شرایط و اشخاص درگیر در آن شرایط هستند.
۵- ویژگی مشخص مسائل اجتماعی این است که هریک از آنها در زمان و فضای خاصی قرار دارند. (Loseke:۴-۵,۲۰۱۷).

مسائل اجتماعی غیر از ارتباط با زمان مکان و یا تاریخ و جغرافیا، با گروه‌های سنی و جمعیتی مختلف نیز رابطه دارند.گروه‌های سنی (کودکان، نوجوانان، میانسالان، سالخورده‌گان) و جنسی (زن و مرد)، قومیتی (نژادهای متفاوت)، زبانی (گویشوران چند زبان در یک جغرافیا) نیز می‌توانند مسائل اجتماعی خاص خود را داشته باشند، بنابراین گفته شده است که «اغلب مسائل اجتماعی با یک فراوانی و یک شدت یکسان در کل ساختار اجتماعی رخ نمی‌دهند و یا تجربه نمی‌شوند» (Jamrozik and Nocella:۳ ,۱۹۹۸)، بنابراین گروه‌های مختلف اجتماعی به طرز یکسان و برابر از شرایط اجتماعی و پیامدهای یک مساله اجتماعی متاثر نمی‌شوند.

مسائل اجتماعی با این ویژگی‌های توصیف شده، نسبی هستند. بدین معنا که از بحث‌های افراد مختلف در جایگاه‌های مختلف ناشی می‌شوند که در اغلب موارد با یکدیگر توافق ندارند. بحث‌هایی که اغلب در نشریات، رسانه‌ها به عنوان «افکار عمومی» مطرح می‌شوند و یک موضوع را در سطح مسئله اجتماعی مطرح می‌کنند. بنابراین مسائل اجتماعی باید در سطح اجتماعات محلی به عنوان مساله «طرح شوند»، استدلال‌ها، شواهد و سخنگویانی پیدا کنند تا بتوانند در فرایند «تبدیل شدن به مساله اجتماعی» مخالفین و موافقانی داشته باشند که در مورد علت، پیامدها و هزینه‌های مسائل اجتماعی بحث می‌کنند.

۱. Moral Problems

بنابرایـن افـکار عمومـی عنصـر و یـا ویژگـی دیگـر مسـائل اجتماعـی اسـت. گروه‌هـای مختلـف اجتماعـی کـه یـک موضـوع را بـه عنـوان مسـاله مطـرح می‌کننـد، در گرایش‌هـای سیاسـی، وجهه‌نظرهـای اداره جامعه/شـهر بـا یکدیگـر اختـلاف دارنـد، زیـرا آرمان‌هـا و اهـداف مختلفـی را بـرای اینکـه یـک «جامعـه/ شـهر ایـده‌آل» در مقایسـه بـا وضعیـت فعلـیِ جامعـه/ شـهر چگونـه بایـد باشـد، مطـرح می‌کننـد. از این‌رو«مسـائل اجتماعـی شـامل تفـاوت معنـی‌دار بیـن ایده‌آل‌هـای یـک جامعـه و دسـتاوردهای فعلـی آنهـا اسـت»(Kendal:۴ ,۲۰۱۳). گرایش‌هـا و اسـتراتژی‌های گروه‌هـای مختلـف و ارزیابـی آنهـا از وضعیـت فعلـی و وضعیـت ایـده‌آل، سیاسـی بـودن ذاتـیِ مسـائل اجتماعـی را نیـز طـرح می‌کنـد. «مسـائل اجتماعـی ذاتـاً سیاسـی هسـتند، از ایـن جهـت کـه آنهـا موضوعاتـی در مـورد نـوعِ جامعـه‌ای هسـتند کـه مـا بـاور داریم بایـد درسـت و عادلانـه باشـد» (Issacs:۸ ,۲۰۲۱). اگرچـه مسـائل اجتماعـی بـه حـوزه «بایدهـا»، ارزش‌هـا، و ترجیحـات سیاسـی افـراد و گروه‌هـا بسـتگی دارنـد، امـا شـرایط عینـی نیـز بـرای آن تصـور کرده‌انـد، زیـرا سـطح و یـا آسـتانه خاصـی از یـک موضـوع بایـد وجـود داشـته باشـد، تـا عنـوان مسـئله اجتماعـی بـه آن اطـلاق شـود. بنابرایـن سـطحی از نارضایتـی، عـدم خشـنودی، ناخوشـایندی و نامطلـوب بـودن در یـک تعریـف یـک مسـئله اجتماعـی نقـش بـازی می‌کننـد.

از لحـاظ اخلاقـی ارزیابـی عامل‌هـای ایجـاد کننـدۀ مسـائل اجتماعـی بـا دو رویکـرد صـورت می‌گیـرد کـه آن را «سـرزنش افـراد[۱]» در برابـر «سـرزنش نظـام[۲]» می‌خواننـد. سـرزنش افـراد کـه بـه سـرزنش قربانـی نیـز مشـهور اسـت، علـت مسـائل اجتماعـی را «از طمـع و آز افـراد، از احسـاس خشـم، کنتـرل ضعیـف بـر محرک‌هـا و عـدم آگاهـی» (Eitzen et al:۱۶ ,۲۰۱۲) می‌دانـد. امـا سـرزنش‌نظام بـه موقعیت‌هـای اجتماعـی (سـاختار اجتماعـی) می‌پـردازد کـه در آن فـرد خـود را درگیـر یک مسـئله می‌یابـد. در رویکرد سـرزنش‌افراد، مسـئله اجتماعـی بـه مثابـه رفتارهـای منحرفانـه‌ای فـرض می‌شـوند کـه از هنجارهـا و اسـتانداردهای یـک جامعـه تخطـی کـرده اسـت. در اینجـا جامعـه بـه مثابـه «نظامـی کـه درسـت عمـل می‌کنـد» فـرض می‌شـود و تنهـا مشـکل آن «افـرادی اسـت کـه درسـت عمـل نمی‌کننـد». بنابرایـن نـه تنهـا دلایـل اجتماعـی عمـل منحرفانـه بررسـی نمی‌شـود، بلکـه نظـام و یـا سـازمان‌های مسـئول و یـا سـاختارهای شـکل‌گرفته را بـدون انتقـاد رهـا می‌کنـد. در سـرزنش‌فرد، برنامه‌هـای اصـلاح مرتبـط بـه تغییـر فـردی و یـا حتـی کنتـرل و مراقبـت بـر افـراد اسـت، امـا در سـرزنش‌نظام، برنامه‌هـای اصـلاح مرتبـط بـه تغییـر سـاختارها، قانون‌هـا، رویه‌هـا اسـت. (Lauer and Lauer ,۲۰۱۴;Eitzen et al ,۲۰۱۲). بـا ایـن شـناخت از ارزیابـی اخلاقـی علـتِ مسـائل اجتماعـی، در جامعه‌شناسـی مسـائل اجتماعـی از هـر دو رویکـرد اسـتفاده می‌شـود؛ زیـرا اگـر تمامـاً رویکـرد سـرزنش‌نظام را اتخـاذ کنیـم، مسـئولیت‌های فـردی در بوجـود آمـدن مسـائل را نادیـده گرفتـه ایـم و اگـر تمامـاً رویکـرد سـرزنش‌فرد را اتخـاذ کنیـم، سـاختارهای اجتماعـی مولـد مسـائل را نقـد نکـرده و بـه ثبـات وضـع موجـود کمـک کرده‌ایـم.

۱. Person-Blame
۲. System-Blame

۳-۵-۱ محله شهری و تعیین مرزهای آن

«محلـه شـهری» مفهـوم ثابـت و ایسـتایی نیسـت و در تعریـف آن، تعییـن قلمروهـای آن، تعییـن معیارهـای تشـخیص دهنـدهٔ و متمایـز کننـدهٔ محـلات از همدیگـر اتفـاق نظـری وجـود نـدارد. از لحـاظ جامعه‌شناسـی شـهری، محله‌هـای شـهری بـه مفهـوم «واحدهـای اجتماعـی حقیقـی هسـتند کـه تاحـدودی بـه صـورت اتفاقـی و ناخـودآگاه بـه وجـود آمده‌انـد و بـا گذشـت زمـان توانسـته‌اند شـکل و قالـب ثابـت و پایـداری بـه خـود بگیرنـد و حریـم معینـی بـرای خـود تعریـف کننـد. در حقیقـت، محله‌هـا از مجموعـه‌ای از افـرادی بـا ویژگی‌هـای اجتماعـی، فرهنگـی، مذهبـی و بـه خصـوص اقتصـادی مشـابه تشـکیل می‌شـود کـه بـه واسـطه نـوع همبسـتگی و روابـط متقابـل جمعـی بـه وجـود می‌آینـد (عبدالهـی و همـکاران، ۱۳۸۹: ۸۸-۸۹). مدیـران شـهری، برنامه‌ریزهـا و مسـئولان شـهری، محلـه شـهری را بیشـتر از جهـت کاربری‌هـای آن، خیابان‌هـا، کالبـد فیزیکـی تعریـف می‌کنـد. از ایـن منظـر، محلـه عنصـر اصلـی در سـازماندهی شهرسـازی و ارائـه خدمـات شـهرداری‌ها اسـت. رویکردهـای متفاوتـی در تعریـف محلـه وجـود دارد کـه از معیارهـای بسـیار متفاوتـی بـرای تعییـن محله‌هـا اسـتفاده می‌کننـد کـه در جـدول زیـر بـه صـورت خلاصـه نشـان داده شـده‌اند.

جدول ۲-۱) رویکردهای مبتنی بر معیار در تعریف محله

رویکرد و معیار پایه	ویژگی‌ها و مولفه‌های مورد تاکید
تاریخی	اتکا بر داده‌های تاریخی و شناخت تحول سازمانی و نهادی محله در طول دوره زمانی معین
اقتصادی-اجتماعی	شاخص‌ها و معیارهای اقتصادی و اجتماعی
ادراکی	شناخت عمل موثر بر پیدایش کلیتی منسجم به نام محله
ذهن‌گرایانه	تشخیص و آگاهی ساکنان در مکان کالبدی
مادی‌گرایانه	شناخت خصوصیات همگن و متجانس
اجتماع‌محور	دید و نگاه ساکنان و روابط چهره به چهره
عملکردمحور	فضای کار و فعالیت شهروندان
انسان‌گرایانه	تعهدات و پیوستگی اجتماعی و مکان‌گزینی عناصر فیزیکی و کالبدی محله
ابزاری	محله به عنوان سیستم کارکردی برای برنامه‌ریزی
پدیدارشناسی	توجه به پویایی فعال و تاثیرگذار بر ساختار معماری و سازمانی و الزامات ارتباطی بین مردم و مکان
مقیاس‌محور	نقش مسلط مقیاس جغرافیای از بعد مسافت، مساحت و جزء اینها
نیازمحور	توجه به طیف گسترده‌ای از نیازهای ساکنان
زیست‌پذیری	ابعاد کمی و کیفی سکونت در فضای معین، به ویژه اقتصادی و اجتماعی و اکولوژیک

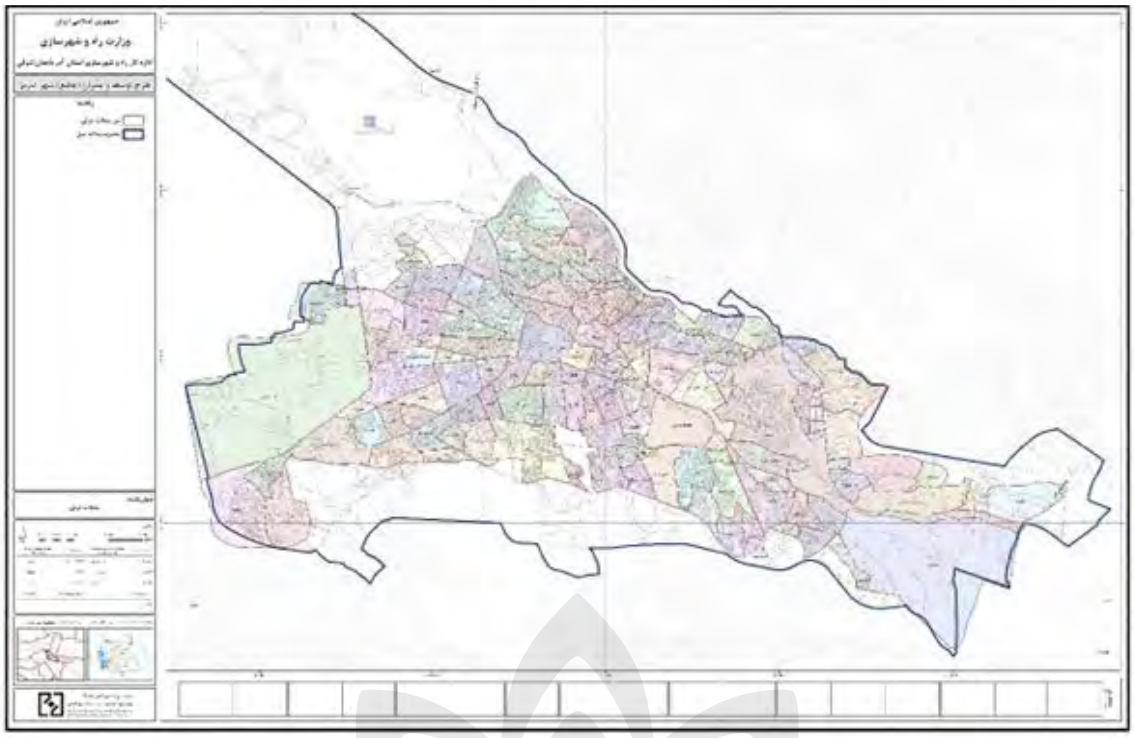
ماخذ: عبدالهی و همکاران، ۱۳۸۹: ۹۵

بـه طـور کلـی دو رویکـرد عینی‌گـرا و ذهنی‌گـرا در تعریـف محلـه وجـود دارد. در بعـد عینـی محله‌هـا «دارای مولفه‌هـای کالبـدی و عملکـردی (نشـانه‌های خـاص، معابـر و دسترسـی‌ها، مراکـز محلـی) و در بعـد ذهنـی دارای مولفه‌هـای اجتماعـی (محـدوده تعامـلات روزانـه و چهـره بـه چهـره سـاکنین) و آشـنایی فضایـی در محـدودهٔ حـرکات روزانـه می‌باشـد (برنـون و همـکاران، ۱۳۹۹: ۹۸۴). هرکـدام از ایـن رویکردهـا نیـز مسـائل و مشـکلات خـاص خـود را دارنـد، رویکردهـای عینی‌گـرا بـدون توجـه بـه شـاخص‌های اجتماعـی، هویـت و تعلـق محلـه‌ای و بنابـر عملکردهـای اداریِ شـهرداری‌ها و بـا معیارهایـی ماننـد مسـاحت و جمعیـت بـه تعییـن محله‌هـا و مرزهـای آن می‌پردازنـد. در رویکـرد ذهنـی نیـز افـراد مختلـف سـاکن در محلـه، برداشـت یکسـانی از محلـه و قلمروهـای آن ندارنـد «ایـن موضـوع کـه سـاکنین چگونـه قلمـرو محلـه را در نظـر می‌گیرنـد، تـا حـدود زیـادی بـه اینکـه آنهـا چـه کسـانی هسـتند و موقعیـت و جایـگاه اجتماعـی آنهـا در جامعـه شـهری چیسـت، بـر می‌گـردد. سـاکنینی کـه در فعالیت‌هـای محلـه درگیـر هسـتند از قبیـل داشـتن مـراودات اجتماعـی بـا همسـایگان و مشـارکت محلـه‌ای، تمایـل دارنـد تـا محلـه را بـه گونـه‌ای اجتماعـی تعریـف کننـد. همچنیـن زنـان و سـاکنین بـا مـدت اقامـت بـالا و سـاکنین بـا بچه‌هـای کوچـک تمایـل دارنـد، تـا محدوده‌هـای محـلات را کوچکتـر تعریـف کننـد» (ثقه‌الاسـلامی، ۱۳۹۸: ۱۹۵). کولتـون چهـار روش بـرای تعییـن محلـه و مرزهـای آن ذکـر می‌کنـد کـه اغلـب در تحقیقـات توسـط محققیـن بـه کار گرفتـه می‌شـود. ۱- روش نقشـه‌نگاری اجتمـاع محلـی کـه در آن از سـاکنین بزرگسـال خواسـته می‌شـود کـه حـدود و مـرز محلـه را بـر روی نقشـه‌های موجـود ترسـیم کننـد. ۲- مشـخص نمـودن مـرز محله‌هـا بـه وسـیله هـر شـخص سـاکن در محلـه. در ایـن روش بـرای اشـخاص مختلـف از لحـاظ سـن و جنسـیت، قلمـرو و محـلات تعییـن می‌شـود و سـپس از همپوشـانی نقشـه‌ها، مرزهـای محلـه تعییـن می‌شـود. ۳- مشـخص کـردن محله‌هـا از طریـق شـبکه پیـاده‌رو خیابان‌هـا کـه در ایـن روش نیـز بـا در نظـر گرفتـن زندگـی روزمـره و حرکـت بـا پـای پیـاده در داخـل بافـت محلـه، محـدوده محلـه مشـخص می‌شـود. ۴- طراحـی حـوزه خـودکار کـه در ایـن روش نیـز بـا اسـتفاده از داده‌هـای آمـاری ماننـد همگنـی جمعیـت، انـدازه جمیعـت و مسـاحت، محلـه و مرزهـای آن تعییـن می‌شـود (Coulton: ۲۳۲-۲۳۵, ۲۰۱۲).

در ایـران مـاده ۴ قانـون تقسـیمات کشـوری، قانونگـذار شـهری مناطـق و محـلات را تعریـف کـرده اسـت. در دسـتور العمـل شـماره ۱۵۶۹۴۲ مـورخ سـال ۱۳۹۵ کـه توسـط وزیـر کشـور بـا عنـوان «دسـتورالعمل محله‌بنـدی و منطقه‌بنـدی شـهری» بـه اسـتانداران ابـلاغ شـده اسـت، شـهرداری‌ها و اسـتانداری‌ها موظـف بـه محله‌بنـدی شـهر و ارائـه نقشـه‌های جغرافیایـی هسـتند. در ایـن دسـتورالعمل، محلـه اینگونـه تعریـف شـده اسـت «محلـه مجموعـه سـاختمان‌های مسـکونی و خدماتـی اسـت کـه از لحـاظ بافـت اجتماعـی سـاکنانش خـود را اهـل آن محـل می‌داننـد و دارای محـدودهٔ معیـن اسـت. همچنیـن محـدودهٔ یکپارچـه فضایـی از شـهر بـا مرزهـای کالبـدی بنابـر درک ذهنـی و یـا نشـانه‌های عینـی بـرای سـاکنانی کـه تعلـق مکانـی

و همبستگی اجتماعی احساس می‌کنند، عوامل موثر در شناخت و تعریف محله، وجود کاربری‌های لازم برای پاسخگویی به نیازهای ساکنین با دسترسی پیاده، پیوندهای اجتماعی، مجاورت مکانی و سهولت دسترسی پیاده ساکنین از حاشیه به مرکز محله و نظایر آن می‌باشد (وزارت کشور، دستورالعمل محله‌بندی، ص.۱). در این تعریف هم رویکرد ذهنی و هم رویکرد عینی لحاظ شده است، اما مرکز محله با ویژگی‌های کالبدی تعریف شده است. «مرکز محله محدوده‌ای در محله است که دارای کاربری‌های مورد نیاز ساکنین محله نظیر واحدهای مذهبی (مسجد، حسینیه، بقاع متبرکه)، مدرسه ابتدائی، مغازه‌های تجاری برای تأمین مایحتاج، زمین بازی و ورزشی، سالن اجتماعات، استخر شنا، سالن نمایش و تئاتر در فاصله مناسب دسترسی پیاده است» (همان، ۲-۳). در این تعریف از الگوی همسایگی کلارنس پری استفاده شده است، زیرا تعریف محله در الگوی کلارنس پری، محیط اجتماعی-کالبدی و واحد همسایگی است که افراد در آن احساس زندگی محلی منسجم از طریق توسعه شبکه اجتماعی دوستان و اقوام و درک قلمرو محلی مشترک دارند. عناصر اصلی الگوی کلارنس پری « شامل مدرسه ابتدائی، پارک کوچک یا زمین بازی، فروشگاه‌های کوچک و ترکیبی از ساختمان‌ها، خیابان‌ها و خدمات است. اندازه کنترل شده (حدوداً به شعاع ۴۰۰ متر) حریم‌های روشن، تفکیک کامل سواره از پیاده و تفکیک کارکردها با دسترسی ایمن برای پیاده از ویژگی‌های دیگر این الگو است (موقر و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۲). دستورالعمل محله‌بندی وزرات کشور دو عنصر کمی نیز برای تعیین محله‌ها و مرزهای آن تعیین کرده است. در ماده ۴ این دستورالعمل آمده است که « حداکثر مساحت ۱۱۰ هکتار با حداکثر جمعیت ۱۲ هزار نفر برای تشکیل محله می‌باشد» (دستورالعمل محله‌بندی، وزارت کشور، ص. ۴).

این قانون در برخی از شهرها از جمله شیراز و مشهد اجرا شده و شهرداری‌ها و استانداری‌ها براساس معیارهای مختلف به محله‌بندی، ناحیه‌بندی و منطقه‌بندی شهر پرداخته‌اند. اما در کلانشهر تبریز « در زمینه محله، هنوز نتوانسته است محلات شهر خود را سازماندهی کند ... در طرح تفصیلی جدید نیز به عنوان آخرین سند تقسیمات کالبدی، محله به شکلی تصویر کشیده شده که من حیث المجموع قادر به ایجاد محله برنامه‌ریزی و ظرف و قالب مناسبی جهت تشکیل و تکوین مدیریت محله‌ای نیست» (پورمحمدی و مصیب‌زاده، ۱۳۸۸: ۵۴-۵۵). طرح تفصیلی کلانشهر تبریز، اگرچه مناطق شهرداری و محدوده خدماتی آنها را معین کرده است، اما محله‌ها و حدود آن مشخص نشده‌اند. در این میان، شرکت «مهندسان مشاور نقش محیط» در سال ۱۳۹۵، اقدام به محله‌بندی شهر تبریز بر اساس ملاک‌های «هویت تاریخی و اجتماعی (شاخص عرفی)، شبکه معابر، جمعیت، مساحت و خدمات» (مهندسان مشاور نقش محیط، ۱۳۹۵: ۲۸۶) کرده است. بنابراین از تقسیمات محله‌بندی با دید کلی و منسجم استفاده خواهید شد.

شکل ۲-۱- نقشه محله‌بندی عرفی و اجتماعی کلانشهر تبریز (مهندسان مشاور نقش محیط، ۱۳۹۵: ۲۸۳)

فصل دوم

چارچوب نظری

۲-۱ مقدمه

دو دسته نظریه‌های مرتبط به موضوع تحقیق حاضر وجود دارند: ۱) نظریه‌های کلاسیک مسائل اجتماعی یا هفت چشم‌انداز نظری جامعه‌شناسیِ مسائل اجتماعی؛[۱]
۲) نظریه‌هایی که در مورد رابطه بین شهر و جرم بحث می‌کنند؛ [۲]
این محققین، یا جامعه‌شناسان شهری یا جرم‌شناسان محیطی[۳] و یا جغرافی‌دانانی هستند که به رابطه بین جرم و مکان علاقه‌مند هستند. تاکید بر بعد فضایی جرم از یک جهت نشان‌دهندهٔ کانون‌های موضوعی جغرافی‌دانان است که به فضامکان علاقه‌مند هستند، اما از سوی دیگر چون «جرم» ویژگی مشخص و عینی دارد؛ یعنی در قوانین رسمی یک اجتماع جرم تعریف شده، محدودیت و منع‌های آن ذکر شده، مصادیق آن شرح و تنبیه متناسب با جرم نیز اعلام شده است، لذا محققین جغرافیا، «جرم» را بدیهی فرض می‌کنند و در مورد آن بحث نمی‌کنند. درحالیکه در جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی، جرم تنها یک نوع از مسائل اجتماعی است که ذیل عنوان جامعه‌شناختی «انحراف» و یا جامعه‌شناسی «مسائل اجتماعی» قرار می‌گیرد. به بیان دیگر در بحث‌های جغرافی‌دانان در مورد رابطه بین جرم و فضا، اولاً دامنه بسیار تنگ‌تری از مسائل اجتماعی بحث می‌شود، دوماً چون جرم عینی، مشخص و تعریف شده است، حالت جهانشمول و ثابت برای آن فرض می‌کنند، سوماً به انواع «انحراف‌های اجتماعی» که در قانون‌های رسمی و مکتوب به آنها اشاره نشده است، نمی‌پردازند، چهارماً این محققان چون با واژهٔ «هنجار» و یا «انحراف» سروکار ندارند، نمی‌توانند به وجود آمدن هنجارها و انحراف‌های جدید در یک اجتماع را توضیح دهند، که می‌تواند متعاقباً به عنوان جرم تعریف و در قانون‌های رسمی یک اجتماع نیز گنجانده شود، از این رو مسائل اجتماعی «نوظهور» و «خاص» یک ناحیه جغرافیایی شهری از دید این محققان معمولاً پنهان می‌ماند. بنابراین اگرچه ما از نظریه‌های جغرافی‌دانان در مورد رابطه بین فضا جرم استفاده خواهیم کرد، اما این نظریه‌ها را «تنها ملاحظات نظری» از پیش موجود و منعطف برای موضوع خاص خودمان، یعنی «مسائل اجتماعی در محلات شهری» در نظر خواهیم گرفت که برخی از ایده‌ها را در مورد رابطهِ ممکن بین فضا و مسائل اجتماعی مطرح می‌کنند.

۱. (Hernandez, ۲۰۱۷; Rubington and Weinberg, ۲۰۰۳; Jamrozik and Nocella, ۱۹۹۸) , ۲)
۲. (Kubrin and Weitzer, ۲۰۰۳; Felson, ۲۰۱۷; Brantingham and Brantingham, ۱۹۹۳; Wager et al, ۲۰۱۷; Reynald and Elffers, ۲۰۰۹; Cozens and Love, ۲۰۱۵; Weisburd et al, ۲۰۱۲)
۳. Environmental Criminology

۲-۲ هفت چشم‌انداز نظری توضیح دهنده مسائل اجتماعی

اگرچه کتاب‌های «مسائل اجتماعی» عموماً سه نظریه کلانِ جامعه‌شناسی یعنی ۱-کارکردگرایی ساختاری، ۲- نظریه تضاد و ۳- نظریه کنش متقابل نمادین را به عنوان سه نوع چشم‌انداز متفاوت به جهان، جامعه، تعریف مسائل اجتماعی و ارائه راه‌حل‌های مختلف به آن ذکر می‌کنند.[۱] اما این تقسیم‌بندی به جزئیات نظریه‌ها و «تاریخِ نظریه‌های جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی» نمی‌پردازند. تاریخِ نظریه‌های مسائلِ اجتماعی را می‌توان از ابتدای شکل‌گیری آن و غالب‌بودن آن در دوره‌های متفاوت به ۷ رویکرد یعنی؛ ۱- نظریه آسیب‌شناسی اجتماعی، ۲- نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، ۳- نظریه تضاد ارزشی، ۴- نظریه رفتار انحرافی، ۵- نظریه برچسب‌زنی، ۶- رویکرد انتقادی و ۷-برساخت‌گرایی اجتماعی تقسیم بندی کرد.[۲]

روبینگتن و وینبرگ رشد و توسعه نظریه‌های مسائل اجتماعی را با رشد جامعه‌شناسی در آمریکا در اوایل قرن حاضر توضیح می‌دهند. آنها شش مرحله در توسعه ۷ نظریه مسائل اجتماعی تشخیص داده‌اند که در جدول زیر آمده است.

جدول ۱-۲) دوره‌های اصلی رویکردهای مسائل اجتماعی

دوره ۱: ایجاد بنیان‌ها (۱۹۰۵ تا ۱۹۱۸)	دوم۲: چارچوب دادن یک سیاست علمی (۱۹۱۸-۱۹۳۵)	دوره ۳: ادغام نظریه، تحقیق و کاربست (۱۹۳۵-۱۹۵٤)	دوره٤: پروش متخصصان (۱۹۵٤ تا ۱۹۷۰)	دوره ۵: ظهور دوباره نظریه‌های کلان (۱۹۷۰ تا ۱۹۸۵)	دوره٦: تفوق یافتن برساخت‌گرایی اجتماعی (۱۹۸۵ به بعد)
آسیب‌شناسی اجتماعی	بی‌سازمانی اجتماعی	تضاد ارزشی	رفتار انحرافی- برچسب‌زنی	رویکرد انتقادی	برساخت‌گرایی اجتماعی

ماخذ: (Rubington and Weinberg, ۲۰۰۳; ۳۸۵)

در دوره اول توسعه جامعه‌شناسی در آمریکا، چون هنوز جامعه‌شناسی در اوایل رشد و توسعه خود بود از مدل‌های رشته‌های دیگری علوم طبیعی مانند پزشکی و زیست‌شناسی در توضیح جامعه استفاده می‌کرد. بنابراین دیدگاه آسیب-شناسی اجتماعی در این دوره غالب بود. جامعه‌شناسان

۱. (Mooney et al, ۲۰۱۱; Leon-Guerrero,۲۰۱۹; Macionis, ۲۰۱۲; Kendal, ۲۰۱۳; Tepperman et al, ۲۰۱۸; Eitzen et al, ۲۰۱۲; Henslin, ۲۰۱۳; Tepperman et al,۲۰۲۰; Lauer and Lauer,۲۰۱۴;)
۲. (Hernandez, ۲۰۱۷; Rubington and Weinberg, ۲۰۰۳; Jamrozik and Nocella, ۱۹۹۸).

خوش‌بینی نسبت به رشد و ترقی اخلاقی و رفتاری افرادِ جامعه داشتند و وظیفه خود را نیز تکمیل کردن قانون‌های طبیعی پیشرفت می‌دانستند. آنها اصلاح‌طلبانی بودند که با فرض الگوی ارگانیک و اندام‌وار جامعه، بر مسائل اجتماعی با محتوای اخلاقی- فردی تمرکز داشتند. «بیمار»، «نقص»، «ناسالم» اصطلاحاتی بودند که این گروه‌ها برای مسائل اجتماعی استفاده می‌کردند. راه‌حل مسائل اجتماعی از دیدگاه این گروه‌ها، آموزش اخلاقی و جامعه‌پذیری افراد با نهادهای اولیه و ثانویه بود. در مرحله دوم، جامعه‌شناسان از رشته بیولوژی و پزشکی فاصله گرفتند و خواستند که مدل‌های خاص خودشان از جامعه را توسعه بدهند. ایجاد اصطلاح‌شناسی مختص به جامعه‌شناسی و توصیف مسائل اجتماعی با قواعد اجتماعی و نه اشخاص از ابتکارات این گروه جامعه‌شناسان نسل دوم بود که به توسعه نظریه بی‌سازمانی اجتماعی منجر شد که مسائل اجتماعی را نتیجه نامشخص‌بودن قواعد و یا متضاد بودن آنها می‌دانست.

در مرحله سوم، جامعه‌شناسی به نقد درونی خود با مدل‌های پیشینی که ادعاهای خنثی و بدون داوری ارزشی داشتند، پرداخت که اگرچه رویکرد به ظاهر علمی را اقتباس کرده است، اما خود دارای ارزش‌های خاصی بودند و به نگه‌داشت وضع موجود کمک می‌کند. دیدگاه تضاد ارزشی که در دورهٔ سوم توسعه یافت با پیچیده‌تر شدن جامعه و به وجود آمدن کثرت گروه‌ها با انواع ارزش‌ها و هنجارها نیز همراه بود، زیرا این نظریه‌ها معتقد بودند که مسائل اجتماعی اجتناب‌ناپذیر هستند و به دلیل تنوع ارزش‌ها، افراد نمی‌توانند هم در مورد چیستی یک «مسئله اجتماعی» و هم در مورد نحوهٔ حل آن به توافق برسند.

در مرحله چهارم، جامعه‌شناسان بار دیگر عینیت جامعه‌شناسی و نظریه‌های آن را به میان کشیدند و وظیفه جامعه‌شناسی را ارائه نظریه و نه حل مسئله اجتماعی دانستند. در این دوره با توسعه جامعه‌شناسی، متخصصان زیادی در گرایش‌های مختلف رشد کردند و بارِ دیگر در این دوره، نظریه‌های انحراف اجتماعی و برچسب‌زنی را توسعه دادند. در این دوره نیز، مسائل اجتماعی به مثابه تخطی از انتظارات هنجاری و فقدان کنترل‌های اجتماعی موثر دانسته شد.

در مرحله پنجم توسعه نظریه‌های مارکسیستی اروپایی در جامعه‌شناسی و مخصوصاً نظریه خود مارکس بود. مسائل اجتماعی در این دوره را شرایط مشکل‌زائی می‌دانستند که بواسطه طبقه حاکم اقتصادی ایجاد شده است. این رویکرد کلان‌نگر جامعه‌شناختی، کانون‌های تحلیل خود در ایجاد مسائل اجتماعی را معطوف به روابط طبقاتی، بهره‌کشی و ستم طبقاتی، جرائم طبقاتی و شیوه‌های متفاوت حل مسائل اجتماعی توسط طبقات مختلف اجتماعی معطوف می‌کرد. مرحله نهایی توسعه نظریه‌های مسائل اجتماعی، از دهه ۸۰ و با غالب شدن رویکرد برساخت‌گرایی اجتماعی همراه است.

که در این رویکرد، تاکید بر یک موقعیت و شیوه‌های معنادهی افراد به آن و در نهایت برساخت اجتماعی مسئله است. برساخت‌گرایان معتقدند که مسائل اجتماعی ساخته می‌شوند، یعنی کسان و یا گروه‌هایی روی آن کار می‌کنند، در رسانه‌ها بحث می‌کنند و از نتایج آن برای گروه‌های مختلف حرف می‌زنند. از نظر جامروزیک و نوسلا «تمامی این رویکردها هنوز زنده هستند، نه تنها در ادبیات جامعه‌شناختی، بلکه در ذهن و عمل کنشگران درگیر در مسائل اجتماعی، سیاست‌مداران، روزنامه‌نگاران، روانکاوان، اقتصادانان و مددکاران اجتماعی. این هفت چشم‌انداز همچنین در آگاهی عمومی نیز قابل رؤیت هستند» (Jamrozik and Nocella: ۲۲-۲۳, ۱۹۹۸).

۲-۲-۱ رویکرد آسیب‌شناسی اجتماعی

رویکرد آسیب‌شناسی اجتماعی به مسائل اجتماعی در اوایل قرن بیستم و همراه با فرایندهای صنعتی‌شدن، شهری‌شدن، افزایش جمعیت، مهاجرت وسیع از اروپا به آمریکا بوجود آمد. جامعه‌شناسی در این مرحله در سرآغازهای توسعه رشته‌ای خود و فاقد نظریه‌ها و مدل‌های خاص برای توضیح «امر اجتماعی» بود. بنابراین از مدل‌های جا افتاده علوم تجربی مانند پزشکی و بیولوژی استفاده کرد. دلیل این امر آن بود که جامعه‌شناسی برای توضیح مشروعیتِ رشته‌ای خود و یا تشکیل گروه‌های آموزشی در دانشگاه‌ها، باید ادعاهای علمی، مدل‌ها و روش‌شناسی‌های علمی با عینیت و دقت را دارا بود. بنابراین جامعه‌شناسان در سال‌های اولیه تاسیس رشته‌ای خود از اصطلاحات و نظریه‌های زیست‌شناسی و استعاره‌های پزشکی(Rubington and Weinberg, ۱۷ :۲۰۰۳; Best, ۵۳۴ :۲۰۰۶) مانند؛ «بدن سالم» (Mooney et al:۱۰ ,۲۰۱۱) «ارگانیک زنده» (Jamrozik and Nocella:۲۴ ,۱۹۹۸) «بیماری و سلامت» (Bü chs:۱ ,۲۰۰۷) استفاده کردند تا هم جامعه را به صورت کل توضیح دهند و هم مسائل اجتماعی را به عنوان بیماری‌هایی در نظر بگیرند که سلامت کلِ جامعه را به خطر انداخته است. آسیب‌شناسان، مسائل اجتماعی را به مثابه بیماری‌هایی در نظر می‌گرفتند که یا بخشی از جامعه را درگیر کرده است. در موارد حاد، این مسائل اجتماعی به مثابه بیماری‌های واگیرداری هستند که ممکن است که با ابتلاء کردن یک بخش از جامعه، به کل جامعه نیز سرایت کنند و کل جامعه/ ارگانیسم را از فعالیت خود بیندازند. بنابراین وظیفه جامعه‌شناس در اینجا مانند یک پزشک است که فرایندهای درمانی و تشخیصی[۱] را برای شناخت انواع بیماری‌ها و بازگردان سلامتی به جامعه انجام دهند.

در دیدگاه آسیب‌شناسی، شرایط آسیب‌شناختی شرایطی هستند که در آن فرد قادر نیست خود را با نهادهای جامعه و حفظ کارکردهای آنها انطباق دهد. آسیب‌شناسان اولیه حتی افرادی را که نمی‌توانستند با جامعه انطباق پیدا کنند به عنوان منحرفان مادرزاد می‌دانستند که با عیوب

۱. Diagnostic

و انحراف از طریق نژادهای ناسالم بوجود آمده‌اند. در این دیدگاه «افراد ناسازگار، نابهنجار هستند، زیرا عقب‌ماندهٔ ذهنی، فاقد آموزش و یا دارای جامعه‌پذیری ناقص هستند» (Eitzen et al:۸ ,۲۰۱۸). با تاکیدی که این نظریه بر روی افراد، نژاد و ویژگی‌های مادرزادی افراد منحرف داشته، گفته شده است که «آسیب‌شناسی اجتماعی عنصر بسیار مهم نظریه‌ها و باورهای نژادگرایی را تشکیل می‌دهد» (Jamrozik and Nocella:۲۵ ,۱۹۹۸). آسیب‌شناسان بعدی، به جای تمرکز بر ویژگی‌های فردی به فرایندهای اجتماعی مانند جامعه‌پذیری در نهادهای اولیه و ثانویه پرداختند و از این رو نقص و فقدان ویژگی‌های اخلاقی توسعه‌افته در این نهادها را مطالعه کردند. در هر دو صورت کانون‌های مطالعه نظریه آسیب‌شناسی اجتماعی بر روی معلول و نه علت است و راهکار عَملی آنها، اصلاح ضعف‌ها و نقصان‌های افراد یا با مراقبت‌های پزشکی و یا با سازمان‌های بازپروری اخلاقی است.

نظریه آسیب‌شناسی اجتماعی به چندین دلیل اساسی مورد انتقاد قرار گرفت: ۱) با فرض اینکه جامعه یک ارگانیسم زنده، شرایط بهنجار و نابهنجار ذاتی برای آن قائل می‌شوند، ۲) راهی برای تعریف عینی آسیب‌شناسی اجتماعی وجود ندارد. «چیزی که برای یک فرد بیماری است، برای دیگری درمان است» (Sutherland:۴۳۱ ,۱۹۴۵). ۳) عبارت‌ها و اصطلاحاتی مانند «بهنجار» و «سالم» ایده‌آل‌گونه هستند و نه بیان واقعیت‌های عینی (Rubington and Weinberg:۴۱ ,۲۰۰۳). ۴) مفاهیم رویکرد آسیب‌شناسی اجتماعی فاقد قدرت تحلیلی لازم برای توضیح مسائل اجتماعی هستند و از این رو «مفید بودن آنها مورد شک است» (Best:۵۳۵ ,۲۰۰۶). ۵) آسیب‌شناسان فرض می‌کردند که می‌توانند «استانداردهای جهانشمول برای «سلامت» و «بهنجاری» تعیین کنند» (Büchs:۱ ,۲۰۰۷).

۶) سی رایت میلز نیز این نظریه‌ها را «غیرسیاسی» یا تقلیل مسائل اجتماعی-سیاسی به مسائل فردی و با گرایش «لیبرالیسم» که تمایل دارند «تعادل موزون بین عناصر» را حفظ کنند (Mills:۱۷۴ ,۱۹۴۳) می‌بینند.

۲-۲-۲ رویکردِ بی‌سازمانی اجتماعی

سادرلند معتقد است که رویکرد آسیب‌شناسی اجتماعی «دلالت‌های مطلق‌گرایانه» دارد که «برای مشخص‌کردن پدیدارهای نسبی مناسب نبود بنابراین با نظریه‌های دیگر مانند «بی‌سازمانی اجتماعی جایگزین شد» (Sutherland:۴۳۱ ,۱۹۴۵). این نظریه بیشتر در طی دوران دوم توسعه جامعه‌شناسی در آمریکا بوجود آمده است، زمانیکه جامعه‌شناسان می‌خواستند استقلال رشته‌ای برای جامعه‌شناسی فراهم آورند، از این رو شروع به نظریه‌پردازی و توسعه مفاهیم خاص خود

برای مطالعه جامعه و مسائل اجتماعی کردند. این تلاش همزمان با توسعه شهر شیکاگو از لحاظ جمعیت، اندازه، تراکم، صنعتی‌شدن و مهاجرت از کشورهای مختلف و از این رو گردهم آمدن افرادی با پیشینه‌های مختلف فرهنگی، زبانی، قومیتی و آداب و عادات و رسوم بود. در این نظریه، تغییرات سریع اجتماعی، هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را زیر سوال می‌برد. هنجار تضعیف و یا انواع مختلفی از هنجارهای متضاد در کنار همدیگر زیست می‌کنند که قواعد رفتاری برای عمل در موقعیت را با ابهام مواجه می‌کند. نظریات دورکیم در کتاب‌های «خودکشی» و «تقسیم کار اجتماعی» مبنای کار نظریه‌پردازان اصلی رویکرد بی‌سازمانی اجتماعی «یعنی کولی، توماس و زنانسکی و آگبرن»(۲۰۰۳, Rubington and Weinberg: ۴۹) را تشکیل می‌دهد. دورکیم در این آثار گذار جوامع اروپایی از اقتصاد روستایی به اقتصاد صنعتی را توضیح می‌دهد. اینکه در اجتماعات روستایی تقسیم کار اندک است، تخصص افراد بر روی یک فعالیت نیست، نهادهای اولیه مانند خانواده، کلیسا و مدارس به صورت کامل جامعه‌پذیری افراد را بر عهده دارند. در نتیجه جامعه دارای همبستگی ارگانیک است که توافق جمعی و مشترک بر روی ارزش‌ها و هنجارهای یکسان دارند. اما با گذر از جامعه روستائی به جامعه صنعتی، تقسیم کار بیشتر می‌شود. افراد در مهارت‌های بسیار جرئی تخصص می‌یابند، جامعه‌پذیری از نهادهای اولیه به نهادهای ثانویه منتقل می‌شود و همبستگی مکانیک می‌شود که در آنها نهادهای مختلف بر سر استانداردهای مناسب اجتماعی رفتار با یکدیگر رقابت می‌کنند. بنابراین «وجدان اجتماعی» کنترل‌هایش را از دست می‌دهد، زیرا کثرتی از ایده‌ها و نگرش‌ها وجود دارد که ممکن است در تضاد با ایده‌ها و نگرش‌های خانواده و یا کلیسا باشند. از نظر دورکیم « توسعه خطی در اندازهٔ جمعیت، تراکم و ناهمگنی منجر به تمایزیابی اجتماعی و در نهایت به جایگزینی روابط ثانویه به جای روابط اولیه و کاهش پیوندهای خویشاوندی می‌شود که همراه است با پیوندهای ضعیف خانوادگی، بیگانگی، آنومی و افول اهمیت اجتماعی اجتماعات» (۲۰۱۷, Bellair:۳). توماس و زنانسکی در کتاب «دهقان لهستانی» به تاثیرات مخرب زندگی در محیط‌های جدید مهاجران با گرایش‌های مختلف نژادی، ارزشی و فرهنگی پرداختند. از نظر آنها «بی‌سازمانی اجتماعی به عنوان افول و یا کاهش تاثیرات قواعد موجود رفتاری بر افراد و یا اعضای یک گروه تعریف می‌شود ... درجه‌ای که اعضای یک اجتماع فهم مشترک خودشان را از دست می‌دهند، مقیاس حالت بی‌سازمانیِ اجتماع است» (Carey:۹۷ ,۱۹۷۵). برای این محققین «بی‌سازمانی خانوادگی» نشانگر افولِ نهادی سازمان خانواده و کنترل‌های درونی آن است که با از دست رفتن همبستگی اقتصادی خانواده بوجود می‌آید. از این رو بر مبنای نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، اجتماعاتی که دارای همبستگی[۱] (توافق درونی بر سر هنجارها و ارزش‌ها) و انسجام[۲] (پیوندهای قوی میان همسایگان) و ادغام (تعاملات اجتماعی میان ساکنین و همسایگان) هستند، به صورت جمعی به کاهش مسائل

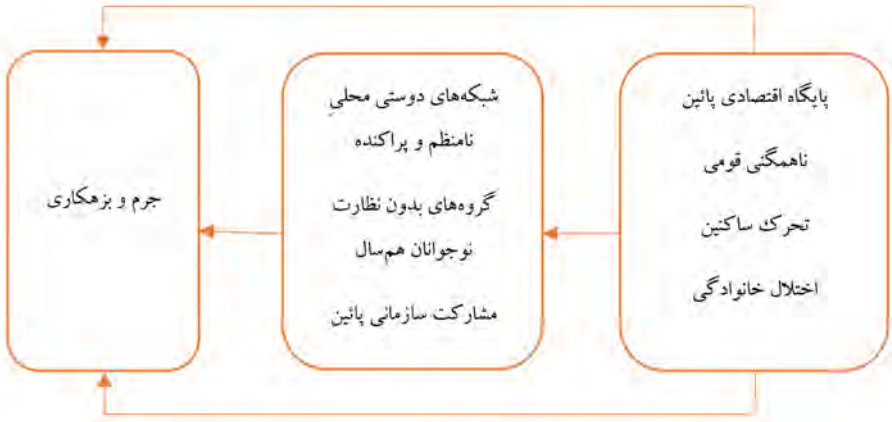
۱. Solidarity
۲. Cohesion

اجتماعی کمک می‌کنند. برعکس اجتماعاتی که فاقد این ویژگی‌ها هستند، اجتماعات بی‌سازمان و از این رو مسائل اجتماعی آنها بیشتر است. نظریه بی‌سازمانی نقش کنترل‌های غیررسمی در گروه‌های اولیه و یا گروه‌هایی که دارای همبستگی هنجاری زیادی هستند را به عنوان عامل اصلی در کاهش میزان‌های جرم و انحرافات می‌داند. بنابراین در این نظریه، ناهمگنی ارزشی و هنجاری به دلایل ذیل عامل بی‌سازمانی دیده می‌شود: « ۱) ایجاد نهادهای مرتبط به کنترل درونی مشکل است، زیرا ساکنین به محلات خودشان علاقه ندارند و امید دارند که در اولین فرصت آن محل را ترک کنند. ۲) توسعه روابط اولیه‌ای که منجر به ساختارهای غیررسمی کنترل اجتماعی می‌شود، کمتر امکان دارد زیرا شبکه‌های محلی در حالت سیلان مداوم هستند. ۳) ناهمگنی به ارتباطات وارد می‌شود و از این رو مانع جستجوی حل مسائل مشترک و رسیدن به اهداف مشترک می‌شود» (Bursik:۵۲۱ ,۱۹۸۸). چارچوب کلی این نظریه را می‌توان در شکل شماتیک زیر نشان داد.

نمودار ۲-۱- نظریه‌های بی‌سازمانی اجتماعی (Siegmunt, ۲۰۱۶: ۱۳)

در نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، در نهادهای اولیه همبستگی بالایی وجود دارد و این نهادها قادرند ارزش‌های خودشان را با شدت بیشتر نهادینه و با انواع کنترل‌های رسمی/غیررسمی از آنها حفاظت کنند. از این رو این نهادها، محیط‌های سازمان یافته و منظم را بوجود می‌آورند که «قادرند ساکنین را برای کار مشترک و حل مسائل اجتماعی محلی سازمان دهند» (Bellair:۴ ,۲۰۱۷). سمپسون و گراوز (۱۹۸۹) نظریه بی‌سازمانی اجتماعی را بسط و گسترش دادند. در مدل آنها سطح سازمان اجتماعی محلات، شبکه‌های دوستی، کنترل‌های گروه‌های همسال و مشارکت سازمانی می‌توانند متغیرهای دیگر میانی در بی‌سازمانی اجتماعی باشد. هرچه سازمان اجتماعی محلات متشکل‌تر و منسجم‌تر و قوی‌تر، گروه‌های دوستی ساکنین قوی‌تر، مشارکت اجتماعی سازمانی بالاتر باشد، مسائل اجتماعی این محلات اندک است و برعکس هرچه قدر محلات دارای پایگاه اقتصادی پائین، ناهمگنی قوی، تحرک بالای ساکنین و اختلالات خانوادگی بیشتر باشند، به پدیده‌هایی مانند مشارکت پائین در اجتماعات سازمانی محلی، شکل‌گیری گروه‌های بدون نظارت، و شبکه‌های بی‌نظم دوستی در محلات منجر می‌شود و از این رو در افزایش مسائل اجتماعی مانند انواع جرم و بزهکاری تاثیر دارد.

نمودار ۲-۲- ساختار نظام‌مند اجتماعات و میزان‌های جرم و بزهکاری (Sampson and Groves, ۱۹۸۹: ۷۸۳)

۲-۲-۳ رویکرد تضاد ارزشی

نظریه تضاد ارزشی رویکرد غیرمارکسیستی به مسائل اجتماعی است که تضاد میان افراد و گروه‌ها را عامل پیدایش هر نوع مسئله اجتماعی می‌داند. بر طبق این دیدگاه « تضاد زمانی به وجود می‌آید که ارزش‌ها و علایق گروه‌ها با همدیگر متضاد باشند ... حل مسائل اجتماعی که با ارزش‌های رقیب و متعارض بوجود می‌آیند، ممکن است شامل تقویت این امر باشد که گروه‌های رقیب، دیدگاه همدیگر را بفهمند و یا تفاوت‌های ارزشی را از طریق نوعی مصالحه و چانه‌زنی، موافقت و یا عدم توافق برطرف کنند» (Mooney et al:۱۳ ,۲۰۱۱). این رویکرد در دهه ۱۹۳۰ بوجود آمد، زمانیکه جامعه‌شناسان آمریکایی، جامعه خودشان را «جامعه متکثری» دانستند که در آن کثرتی از دیدگاه‌ها، ارزش‌ها و باورها بر سر موضوعات مختلف وجود دارد. آنها به این نتیجه رسیدند که «شرایط اجتماعی که یک مساله است، ممکن است توسط افراد مختلف به شیوهٔ متفاوتی ادراک شود و این تفاوت مرتبط به و متاثر شده از ارزش‌های اجتماعی افراد است. از این رو یک مساله اجتماعی به مثابه شرایط عینی است که به صورت ذهنی تعریف شده است» (۱۹۹۸, Jamrozik and Nocella:۲۶). فولر و مایر به عنوان نظریه‌پردازان این رویکرد در جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی هستند. . فولر درسلسله مقالاتی به نقد رویکرد بی‌سازمانی اجتماعی پرداخت. از نظر او این نظریه‌ها دانشی از علتِ مسائل اجتماعی ایجاد می‌کنند، درحالیکه حل مساله اجتماعی ربطی به علت‌های پدیدآور آنها ندارد. . از نظر او «مسائل اجتماعی مرتبط به ارزش‌های اجتماعی و نه آزمایشگاه علوم طبیعی است، راه‌حل مسائل اجتماعی از تحلیل علت پیروی نمی‌کند. راه‌حل‌ها از بحث‌های آزادانه سیاسی، اخلاقی و پرسش‌های قومیتی مضمر در تعیین سیاست‌گذاری‌ها تبعیت می‌کنند» (Fuller:۵۰۰ ,۱۹۳۷).

بنابرایـن جامعه‌شناسـی مسـائل اجتماعـی بایـد از تحلیـل علت‌هـا بـه تحلیـل «جهـان ارزش‌هـای درحـال رقابـت» تغییـر دهـد، زیـرا ایـن بحث‌هـای ارزشـی اسـت کـه هرنـوع سیاسـتگذاری اجتماعـی را تعییـن می‌کنـد. مسـائل اجتماعـی همـواره بـا بحـث ارزش‌هـا و تضادهـای منافـع گـره می‌خـورد، زیـرا اولاً چیـزی کـه یـک گـروه آن را ناخوشـایند و مسـاله می‌دانـد، مرتبـط بـه ارزش‌هـای گروهـی آنهاسـت. دوم اینکـه، در بسـیاری از مـوارد ایـن تعریـف ارزشـی گروه‌هاسـت کـه یـک چیـز و یـا پدیـده را بـه عنـوان مسـاله اجتماعـی معرفـی می‌کنـد. سـوم اینکـه، ایـن قضـاوت ارزشـی افـراد اسـت کـه مانـع توافـق بـر روی راه‌حل‌هـا می‌شـود، زیـرا گروه‌هـای اجتماعـی هیـچ تمایلـی ندارنـد از ارزش‌هایـی کـه علـتِ مسـائل اجتماعـی صرف‌نظـر کننـد. بنابرایـن از نظـر او «مرکـز مسـائل اجتماعـی، برخـورد چندرویـه[1] منافـع اجتماعـی اسـت. وظیفـه جامعه‌شناسـی تحدیـد و تعریـف ایـن تضادهـای قضـاوت ارزشـی اسـت کـه در مسـائل اجتماعـی در حـال عمـل هسـتند. جامعه‌شـناس بایـد تضادهـا و همکاری‌هـا را بیـن گروه‌هـای فشـار ترسـیم کنـد» (Fuller:۱۹۳۸,۴۲۳). فولـر بـا همـکاری مایـر، رویکـرد اصلـی تضـاد ارزشـی بـه مسـائل اجتماعـی را بـه عنـوان «**تاریـخ طبیعـی مسـائل اجتماعـی**» (۱۹۴۱) صورتبنـدی کـرد کـه در آن مسـائل اجتماعـی از مراحـل خاصـی گـذر می‌کننـد کـه او آنهـا را ۱) آگاهـی، ۲) تعییـن خط‌مشـی و ۳) اصـلاح می‌نامـد. «برمبنـای نظـر فولـر و مایـر، مسـائل اجتماعـی از «دورهٔ زندگـی» نظـم‌واری تبعیـت می‌کننـد. ایـن نویسـندگان بحـث می‌کننـد کـه تمامـی مسـائل اجتماعـی از سـه مرحلـه آگاهـی، تعییـن خط‌مشـی و اصـلاح گـذر می‌کننـد. در مرحلـه نخسـت، گروه‌هـا شـروع می‌کننـد تـا یـک مسـاله را بـه عنـوان خطـری بـرای ارزش‌هـای مهـم ببیننـد. در مرحلـه دوم، افـراد یـک طـرف را برمی‌گزیننـد و از ایـن رو پیشـنهادهای بـرای کنـش می‌دهنـد. در مرحلـه سـوم، برخـی از گروه‌هـا در همراسـتا کـردن کنـش بـر طبـق ارزش‌هـای خودشـان موفـق می‌شـوند. از ایـن رو فولـر و مایـر بحـث می‌کننـد کـه واضـح اسـت کـه ارزش‌هـا در تمامـی مراحـلِ تاریـخ یـک مسـاله اجتماعـی درگیـر هسـتند» (Rubington and Weinberg:۹۵,۲۰۰۳). مراحل سـه‌گانه‌ای کـه فولـر و مایـر بـرای تاریـخ طبیعـی مسـائل اجتماعـی پیشـنهاد کرده‌انـد، اخیـراً توسـط برخـی از محققیـن توسـعه داده شـده اسـت. هانسـلین (۲۰۱۳) بـا تحقیـق بـر روی سـقط جنیـن، ایـن دیـدگاه را توسـعه داده و مراحـل بیشـتر و دقیقتـری از رویکـرد فولـر و مایـر ارائـه کـرده اسـت کـه در شـکل زیـر ایـن مراحـل ارائـه شـده اسـت.

۱. Multisided Clash

نمودار ۳-۲- مراحل چهارگانه تاریخ طبیعی مسائل اجتماعی (Henslin, ۲۰۱۳: ۹)

هانسلین نیز مانند تمامی نظریه‌پردازان رویکرد تضادِ ارزشی از جوامع معاصر شروع می‌کند که در آن کثرت‌گرایی و یا انبوهی از گروه‌های مختلف با ارزش‌ها، هنجارها و دیدگاه‌های مختلف وجود دارند. تنوعی که جهان پویایی را می‌سازد و در آن افراد حریصانه ایده‌های خودشان را دنبال می‌کنند که با ایده‌های گروه‌های دیگر متضاد و درحال رقابت است. مساله اجتماعی درست از تعریف شرایط عینی شروع می‌شود که دارای بار ارزشی هستند، به عبارت دیگر مساله اجتماعی تبدیل کردن یک وضعیت عینی به عنوانِ عامل تهدید کننده با توجه به ارزش‌های افراد و گروه‌ها است. در این مرحله، رهبرانی ظهور می‌کنند که توجه افراد را به مساله جلب می‌کنند و شروع به شفاف کردن آن می‌کنند. رهبران، افراد را حول موضوعات و مفاهیم اصلی، استراتژی‌ها، علت‌ها، موانع و سایر شرایط بوجود آورندهٔ مسئله اجتماعی هدایت می‌کنند، بنابراین از این راه سازمان و یا سازمان‌های خاصی را برای طرح مساله بوجود می‌آورند. در مرحله دوم، نهادهای قانونی، انجمن‌ها و نهادهای دولتی به فشارهای اعمال شده این نهادها و رهبران پاسخ‌های رسمی از طریق مجاری مختلفی، مانند رسانه‌ها و دعوت‌نامه‌ها می‌دهند. در مرحله سوم که واکنش به پاسخ‌های رسمی است، «برخی پاسخ‌های رسمی را به عنوان بخشی از مساله می‌بینند که تداوم منازعه را شعله‌ور می‌سازد ... در کنار الهام‌بخش بودن برای تضادهای جدید، پاسخ‌های رسمی ممکن است محرک تلاش‌هایی در ایجاد تغییرات بیشتر نیز بشود» (Henslin: ۱۰ ,۲۰۱۳). گروه‌ها ممکن است استراتژی‌های مختلفِ میانه و یا رادیکالی را در پیش بگیرند. در نهایت فرایند نهایی این منازعه با ابهام تداوم یابد که در آن «هر طرف دیدگاه خودش را تنها شیوهٔ «درست» نگریستن به دنیا می‌بینند. هر نگرش دیگری را فاقد اطلاعات و غیرعقلانی می‌داند. هریک نیز به صورت عقلانی و احساسی مرتبط به اخلاقیات خاص خودشان هستند ... درحالیکه زمینه واسطه‌ای برای این شکاف نیست، نهایتی برای این منازعه تلخ تعیین نشده و گروه‌ها محتمل است که در زمان‌های دیگر نیز با یکدیگر تضاد داشته باشند» (Ibid: ۱۵)

۲-۲-۴ رویکرد رفتار انحرافی در بررسی مسائل اجتماعی

رویکـرد رفتـار انحرافـی و یـا کج‌رویـی در مسـائل اجتماعـی شـامل تمـام نظریه‌هایـی اسـت کـه امـروز در جرم‌شناسـی غالـب هسـتند. ایـن نظریه‌هـا، مسـائل اجتماعـی را در حـوزهٔ کوچکتـری بـه عنـوان «تجـاوز از هنجارهـا، قواعـد و ارزش‌هـای اجتماعـی» مطالعـه می‌کننـد. از ایـن رو ایـن قـدرت تحلیلـی را دارنـد کـه اولاً انـواع «منحرفـان»، دلایـل و انگیزه‌هـا، زمینـه و بافـت خانوادگـی، محیط‌هـای جغرافیایـی مجرمـان، طبقـه اجتماعـی، گروه‌هـای همسـال، زمینـه فرهنگـی را مطالعـه کننـد و فرایندهـای کلانـی را توضیـح دهنـد کـه چگونـه و بـه چـه دلایلـی یـک «منحـرف» در ایـن بافـت بوجـود می‌آیـد. دو نـوع نظریـه غالـب در ایـن حـوزه بـه صـورت کلاسـیک، نظریـه «سـاختار اجتماعـی و آنومـی» (Merton ,۱۹۳۸) و نظریـه پیونـد افتراقـی ادویـن سـادرلند اسـت (Sutherland and Cressey ,۱۹۷۸)، زیـرا نظریه‌هـای دیگـر ماننـد نظریـه خـرد فرهنـگ مجرمانـه آلبـرت کوهـن و نظریـه سـاختار فرصـت کلـواد و اوهلیـن یـا ایـن دو نظریـه را تلفیـق کرده‌انـد (Cullen ,۱۹۸۸;Lilly et al ,۲۰۱۹) و یـا نظریه‌هـای معاصـر بوجـود آمده‌انـد کـه خواسـته‌اند نظریـه آنومـی مرتـن را بـه عنـوان نظریـه عـام فشـار (Akers and Brezina ,۲۰۱۹) و همچنیـن نظریـه سـادرلند را بـه عنـوان نظریـه عـام یادگیـری اجتماعـی (Akers and Wesley ,۲۰۱۹) بسـط دهنـد. نظریـه دیگـر کـه خواسـته اسـت هـر دو ایـن رویکـرد را نقـد کنـد و جایگزینـی بـرای آنهـا ارائـه دهـد، نظریه‌هـای پیوندهـای اجتماعـی تراویـس هیرشـی اسـت (Akers ,۱۹۹۹;Lilly et al ,۲۰۱۹). در نهایـت نظریـه کنـش موقعیتـی نیـز از نظریه‌هـای معاصـر اسـت کـه خواسـته اسـت بـه تعـدد نظریه‌هـا در توضیـح جـرم و رفتـار انحرافـی را بـا ارائـه یـک مـدل تلفیقـی، پایـان دهـد (Wikstrom ,۲۰۱۹) اسـت کـه مـا هریـک از آنهـا را در زیـر بـه اختصـار توضیـح می‌دهیـم.

۲-۲-۴-۱ نظریه ساختار اجتماعی و آنومی مرتن

نظریـه مرتـن یکـی از نافذتریـن و پرارجاع‌تریـن نظریه‌هـای رفتـار انحرافـی اسـت. مرتـن تبیین‌هـای روان‌شـناختی و بیولوژیکـی از انحـراف را رد می‌کنـد. او بـا تمرکـز بـر دو عنصـر سـاختار اجتماعـی و ارزش‌هـای فرهنگـی تبینـی از انحـراف می‌دهـد. از نظـر او «سـاختار اجتماعـی شـرایطی را تولیـد می‌کنـد کـه تجـاوز و تخطـی از کدهـای اجتماعـی مقـوم یـک پاسـخ «بهنجـار» اسـت» (Merton:۶۷۲ ,۱۹۳۸). هـدف او آن اسـت کـه نشـان دهـد کـه چگونـه سـاختارهای اجتماعـی، فشـاری را بـر اشـخاص وارد می‌کننـد کـه افـراد رفتارهـای ناهمنـوا و نـه همنـوا داشـته باشـند. از نظـر او سـاختار اجتماعـی، شـیوه‌های مـورد قبـول از رسـیدن بـه اهـداف فرهنگـی را تعریـف، تنظیـم و یـا کنتـرل می‌کنـد. اهـداف فرهنگـی نیـز، ارزش‌هـا و باورهـا و یـا خواسـت‌هایی کـه یـک گـروه اجتماعـی بـه تنظیمـات فـردی و یـا اخلاقـی بـرای اعضـای خـود تنظیـم می‌کنـد و راه‌هـای

مقبـول، غیرمقبـول، قانونـی و یـا غیرقانونـی را نیـز مشـخص می‌سـازد. از نظـر مرتـن ایـن دو عنصـر سـاختاری (اهـداف فرهنگـی و ابزارهـای رسـیدن بـه آن اهـداف) بـه صـورت مشـترک عمـل می‌کننـد و تنهـا از نظـر تحلیلـی از همدیگـر جـدا شـده‌اند. از نظـر مرتـن، انطبـاق در جامعـه بـه عنـوان یـک هنجـار اجتماعـی وسـیع وجـود دارد. ایـن انطبـاق کـه مرتـن آن را همنوایـی می‌نامـد بـه معنـی آن اسـت کـه افـراد هـم اهداف‌هـای فرهنگـی و ابزارهـای نهادینه‌شـده بـرای رسـیدن بـه آن اهـداف را قبـول کرده‌انـد. در مقابـل ایـن طیـف همنـوا، مرتـن گـروه دیگـر را واپس‌گـرا می‌دانـد کـه گرایشـی اسـت کـه در آن هـم اهـداف و هـم ابزارهـای فرهنگـی انـکار می‌شـوند. از نظـر مرتـن در واپس‌گرایـی، فـرد تنهـا بـه صـورت اسـمی جـزوی از جامعـه و نـه اینکـه عضـو واقعـی جامعـه باشـد، چیـزی کـه مرتـن آن را «بیگانه‌هـای حقیقـی» (Ibid:۶۷۷) می‌خوانـد. در واپس‌گرایـی هـم هـدف و هـم ابزارهـای فرهنگـی انـکار می‌شـوند و تضـاد فـرد بـا فـرار کامـل رفـع می‌شـود. سـکون و بی‌خیالـی ویژگـی غالـب ایـن رویکـرد هـم در نسـبت بـا ارزش‌هـای فرهنگـی و هـم ابزارهـای رسـیدن بـه آن اهـداف اسـت.

جدول ٤-٢) سنخ‌شناسی انواع رفتارهای همنوا و ناهمنوا

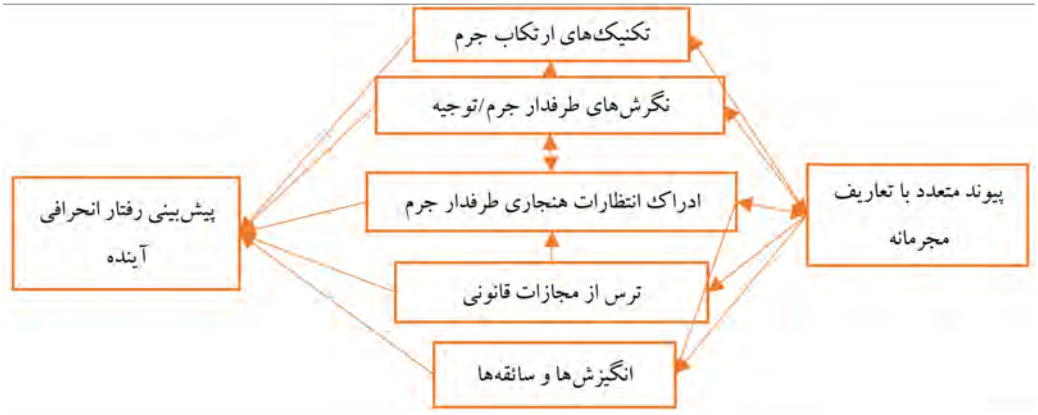
	اهداف فرهنگی	ابزارهای نهادینه شده
همنوایی	+	+
نوآوری	+	-
مراسم‌گرایی	-	+
واپس‌گرایی	-	-
طغیان	- +	- +

ماخذ: (Merton, ۱۹۳۸: ٦٧٦)

از نظـر مرتـن عـدم دسترسـی موثـر بـه ابزارهـای نهـادی بـرای رسـیدن بـه ارزش‌هایـی فرهنگـی کـه یـک جامعـه و یـا گـروه بـه عنـوان «ارزش‌هـای موفقیـت» تعریـف کـرده اسـت، ممکـن اسـت بـه رفتارهـای دیگـری نیـز منجـر شـود کـه مرتـن آنهـا را نـوآوری، مراسـم‌گرایی و طغیـان می‌خوانـد. در مراسـم‌گرایی اهـداف فرهنگـی انـکار می‌شـوند، امـا ابزارهـای رسـیدن بـه آنهـا حفـظ می‌شـود کـه خـود را در رویه‌هـای حفـظ مناسـک و شـعائر کاری نشـان می‌دهـد. در نـوآوری، درسـت برعکـس، ارزش‌هـای فرهنگـی تعریـف شـده بـرای رسـیدن بـه «موفقیـت» حفـظ می‌شـوند، امـا شـیوه‌ها و ابزارهایـی آن انـکار می‌شـوند، فـرد از خلاقیـت و توانایی‌هـای خـود بـرای رسـیدن بـه آن بـا ابـداع روش‌هـا و شـیوه‌های جدیـد، اسـتفاده می‌کنـد و «طغیـان نیـز زمانـی صـورت می‌گیـرد بـه دلیـل ناکامـی، رهایـی از اسـتانداردهای غالـب منجـر بـه تـلاش بـرای معرفـی «نظـم اجتماعـی جدیـد» می‌شـود» (Ibid:۶۷۸).

۲-۲-۴-۲ نظریه پیوند افتراقی ادوین سادرلند

یکی از اولین و نافذترین نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی انحراف، نظریه یادگیری اجتماعی ادوین سادرلند است. او ۹ قضیه را ارائه می‌دهد که براساس آن یک فرد درگیر در رفتار منحرفانه می‌شود که عبارتند از: ۱- رفتار مجرمانه آموخته می‌شود. بنابراین رفتار انحرافی، به ارث رسیده، مادرزادی و یا بیولوژیکی و یا نژادی نیست. ۲- رفتار مجرمانه در تعامل با دیگران در فرایند ارتباط آموخته می‌شود. تاکید بر نوع ارتباطات به معنی آن است که ارتباطات هم می‌توانند زبانی و هم ارتباطِ حالت‌های بدنی باشد. ۳- بخش اصلی یادگیری رفتار مجرمانه در درون گروه‌های شخصی صمیمی رخ می‌دهد. ۴- «زمانیکه رفتار مجرمانه آموخته شد، این یادگیری شامل (الف) تکنیک‌های ارتکاب جرم است که برخی مواقع پیچیده و برخی مواقع ساده هستند؛ (ب) مسیر خاصی از انگیزش‌ها، سائق‌ها، توجیه‌سازی و نگرش‌ها است (Sutherland and Cressey:۸۱ ,۱۹۸۷). ۵- مسیر خاص انگیزش‌ها و سائق‌ها از تعریف کدهای قانونی خوشایند و یا ناخوشایند آموخته می‌شود. ۶- «یک فرد به دلیل تعدد تعاریفِ طرفدار تخلف از قانون در نسبت با تعریف‌های مخالف تخلف از قانون بزهکار می‌شود. این اصل پیوند افتراقی است. پیوند افتراقی به پیوندهای مجرمانه و غیرمجرمانه اشاره دارد و به انباشت نیروها مربوط است. وقتی اشخاص مجرم می‌شوند، علت آن تماس آنها با دوستان مجرم و دوری از الگوهای ضدجرم است» (Ibid:۸۱). ۷- پیوند افتراقی در فراوانی تداوم، ارجحیت و شدت باهم تفاوت دارند. ۸- فرایند یادگیری رفتار مجرمانه از طریق پیوند با الگوهای مجرمانه و غیرمجرمانه شامل تمامی مکانیزم‌هایی است که در هر یادگیری دیگری نیز هست. ۹- درحالیکه رفتار مجرمانه بیان نیازها و ارزش‌های عام است، با آن نیازها و ارزش‌های عام توضیح داده نشده است، زیرا رفتارهای غیرمجرمانه نیز بیانی از همان نیازها و ارزش‌های یکسان هستند. گفته شده است که مفاهیم نظریه سادرلند مبهم هستند و واژگانی مانند «پیوند»، «تعدد»، «تعاریف» و «طرفدار بودن (و یا مخالف) تخطی و تجاوز از قانون» را به سختی می‌توان اندازه‌گیری کرد (Tittle et al:۴۰۹ ,۱۹۸۶). این ابهام منجر به ایجاد مدل نظری توسط این محققین و تعریف دقیق مفاهیم نظریه سادرلند شده است که در شکل زیر نشان داده می‌شود.

نمودار ۵-۲- مدل نظری فرایند پیوند افتراقی (Tittle et al, ۱۹۸۶: ۴۰۹)

این محققان با آزمون تجربی و تعریف دقیق مفاهیم نظریه پیوند افتراقی نشان دادند که « پیوند با تعاریف مجرمانه تولیدکنندهٔ جرم است و به نظر می‌رسد که تاثیر غیرمستقیم از طریق سازه‌های نمادین آموخته‌شده، انگیزه‌ای برای درگیری در رفتار مجرمانه است» (Tittle et al: ۴۲۹ ,۱۹۸۶).

۲-۲-۴-۳ نظریه خرده فرهنگ مجرمانه آلبرت کوهن

نظریه کوهن در مورد خرده فرهنگ مجرمانه ترکیبی از نظریه فشارهای ساختاری مرتن و نظریه یادگیری اجتماعی سادرلند است. در نظریه سادرلند، گروه‌ها و فرهنگ‌های مجرمانه می‌توانند فرایند یادگیری جرم را بوجود آورند و از این طریق ارزش‌های مجرمانه از طریق گروه انتقال داده شود. او به این نتیجه رسید که گروه‌های منحرفانه (گنگ‌ها) و خرده فرهنگ‌هایی که آنها بوجود می‌آورند و یا در آنها عضو می‌شود، اکثراً در اطراف شهرها هستند. از نظر کوهن جوانان حاشیه‌ها براساس ارزش‌های خرده‌فرهنگ‌های خودشان عمل می‌کنند و این ارزش‌ها در تضاد با ارزش‌های غالب اجتماعی و یا فرهنگ وسیعتر است. کوهن محتوای خرده‌فرهنگ‌های مجرمانه را بررسی می‌کند و اعتقاد دارد که این فرهنگ‌ها از طریق مسائل خاصی بوجود می‌آیند. «با پیروی از بینش مرتن، او بیان کرد که جوانان طبقه‌کارگر در تلاش‌های خودشان برای موفقیت و دستیابی به منزلت در نهادهای غالب شکست می‌خورند. مدارس که نشانگر ارزش‌های طبقه متوسط هستند: مانع خاصی را برای آنها تولید می‌کنند: کودکان فقیر فاقد جامعه‌پذیری اولیه و منابع لازم برای رقابت موفقیت‌آمیز با کودکان دیگر از خانواده‌های مرفه هستند. در نتیجه، آنها منزلتِ جامعه مورد احترام را انکار می‌کنند زیرا نمی‌توانند معیارهای نظام منزلت قابل احترام را داشته باشند» (Lilly et al: ۱۳۳ ,۲۰۱۹).

از نظر کوهن خرده‌فرهنگ بزهکار برای رویارویی با این مسئله فراهم کردن معیارهای منزلت است که توسعه یافته است. زیرا آنها از آنجائی که نمی‌توانند معیارهای طبقه‌متوسط را برآورده کنند،

آن ارزش‌هـا و هنجارهـای طبقـه متوسـط را انـکار می‌کننـد و ارزش‌هـای متضـاد آن را توسـعه می‌دهنـد. بـه بیـان سـاده از نظـر او «فشـارهای نارضایتـی از منزلـت طبقه‌محـور مسـیری را بـرای ظهـور ارزش‌هایـی فراهـم می‌کنـد کـه از بزهـکاری حمایـت می‌کننـد» (Ibid:۱۳۴). جوانـان حاشـیه‌های شـهری در ایـن خرده‌فرهنگ‌هایـی کـه از طریـق فشـارهای سـاختاری بوجـود آمـده اسـت، عضـو می‌شـوند و رفتارهـای بزهکارانـه را از طریـق یادگیـری اجتماعـی می‌آموزنـد.

۲-۲-۴-۴ نظریه ساختار فرصت کلوارد و اوهلین

نظریـه کلـوارد و اوهلیـن نیـز ترکیبـی از نظریـه مرتـن و سـادرلند و یـا ایجـاد تلفیـق بیـن نظریه‌هـای مکتـب شـیکاگو و رویکـرد کلان سـاختاری دانشـگاه هـاروارد اسـت. ایـن نظریه‌پـردازان «از مرتـن ایـن ایـده را گرفتنـد کـه فرصت‌هـای مسـدود شـده، فشـارهای منحرفانـه تولیـد می‌کنـد و آنهـا نیـز نشـان دادنـد کـه انـواع خاصـی از جوانـات طبقه‌پائیـن در برابـر ایـن شـرایط تولیدکننـدۀ جـرم[1] آسـیب‌پذیر هسـتند. از نظریه‌پـردازان مکتـب شـیکاگو ماننـد سـادرلند، شـاو و مکـی و کوربیـن ایـن ایـده را گرفتنـد کـه فرصـت بـرای وارد شـدن بـه نقش‌هـای مجرمانـه محـدود اسـت و انـواع خاصـی از مناطـق شـهری بـه تحـول نـوع خاصـی از واکنش‌هـای خـرده فرهنـگ جمعـی اجـازه می‌دهـد» (Cullen:۲۲۱ ,۱۹۸۸).کلـوارد و اوهلیـن از نظریـه مرتـن ایـن امـر را یادگرفتنـد کـه سـاختار اجتماعـی فشـاری را بـرای تولیـد انحـراف بوجـود مـی‌آورد و ایـن فشـار اغلـب در طبقـه پائیـن تجربـه می‌شـود. بنابرایـن طبقـه پائیـن در حاشـیه‌های شـهر بـا مسـاله فقـدان ابزارهـای لازم (سـاختارهای فرصـت) بـرای رسـیدن بـه اهـداف فرهنگـی مواجـه هسـتند. ایـن تناقـض بیـن اهـداف و ابزارهـای مشـروع، بـرای طبقـه پائیـن ناکامـی بزرگـی اسـت کـه منجـر بـه توسـعه رفتارهـای ناهمنـوا می‌شـود. از نظـر کلـوارد و اوهلیـن، بـرای اینکـه افـراد طبقـه پائیـن بزهـکار شـوند، ابزارهـای غیرقانونـی (همـکاری و تمـاس بـا دیگـر بزهـکاران، سـکونت در حاشـیه‌های شـهری) لازم اسـت. از ایـن‌رو وفـق یافتـن بـا سـنخ انـواع رفتارهـای همنـوا و ناهمنـوا کـه مرتـن بیـان کـرده اسـت، مسـتلزم وجـود سـاختار ابزارهـای غیرقانونـی اسـت.برای کلـوارد و اوهلیـن، تعییـن ایـن نـوع ابزارهـای غیرقانونـی و یـا سـاختارهای فرصـت در رفتارهـای مجرمانـه اهمیـت داشـت از ایـن جهـت کـه همـه افـرادی کـه در شـرایط فشـار سـاختاری قـرار می‌گیرنـد، مرتکـب جـرم و یـا انحـراف نمی‌شـوند و همـه کسـانی کـه رفتارهـای مجرمانـه دارنـد، اولاً ایـن رفتارهـای مجرمانـه تنـوع فراوانـی دارد و دوماً اینکـه سـاختارهای فرصـت بـرای هـر گـروه مجـرم نیـز متفـاوت اسـت. از نظـر آنهـا «نـوع پاسـخ‌های جمعـی کـه جوانـان می‌دهنـد، توسـط نواحـی کـه در آن سـاکن هسـتند، شـکل گرفتـه اسـت. در نواحـی حاشـیه‌ای سـازمان‌ءافته، خـرده فرهنـگ مجرمانـه ممکـن اسـت، زیـرا مجرمـان قدیمـی بـه عنـوان مـدل نقـش بـرای زندگـی ثابـت مجرمانـه هسـتند و جوانـان را بـرای اجـرای فعالیت‌هـای غیرقانونـی آمـوزش می‌دهنـد» (Lilly et al:۱۳۶ ,۲۰۱۹).

۱. Criminogenic

از نظر کلواد و اوهلین در مناطق بی‌سازمان، وضع از این نیز بدتر است و فقدان فرصت‌هایی که مشاغل و یا کارهای غیرقانونی را به شیوه تبهکارانه دنبال کنند، باعث می‌شود که افراد به شیوه‌های خشونت‌آمیز روی آورند و خرده‌فرهنگ‌های متضاد و یا ستیزه‌جویی را به وجود آورند که با نظم موجود به شکل اساسی در تضاد است. به صورت خلاصه، اصل این نظریه آن است که «یک نظریه کامل از خرده‌فرهنگ‌های بزهکار و یا رفتار انحرافی به صورت عام باید نه تنها ریشه‌های انحراف و یا فشارهای مجرمانه را توضیح دهد بلکه همچنین باید توضیح دهد که چرا همنوایی خاصی توسط افراد مختلفی که در ساختار اجتماعی قرار دارند، صورت می‌گیرد... کلوارد و اهلین نشان دادند که چگونه نظریه خودشان از فرصت‌های غیرقانونی (ابزارها) چارچوبی برای حل این تنش فراهم می‌کند» (Cullen: ۲۲۲ ,۱۹۸۸).

۵-۴-۲-۲ نظریه عام فشار[1]

رابرت اگنِو از نظریه‌پردازان معاصر جامعه‌شناسی جرم و انحرافات است که سعی کرده است، رویکرد مرتن را به صورت عام به عنوان نظریه عام فشار صورت‌بندی کند. او تاکید مرتن از اینکه فشار در رسیدن به اهداف اقتصادی منجر به رفتارهای انحرافی می‌شود را تنها یک نوع از انواع فشارها می‌داند و معتقد است که می‌توان انواع فشارهایی را غیر از فشارهای اقتصادی تشخیص داد. بنابراین هدف او دادن نظریه عام و تعریف عام از فشارها و تعیین و توصیف شرایطی است که در آن رفتار مجرمانه ممکن است رخ دهد. «نظریه فشار بر روابط منفی با دیگران تمرکز می‌کند: یعنی روابطی که در آن دیگران با شخصی آنگونه که دوست دارد، رفتار نمی‌کنند» (Agnew: ۴۷۶ ,۱۹۹۲ and White). در روابط منفی، افراد فشار و استرس‌هایی را متحمل می‌شود که در برخی مواقع برای رهایی از این فشارها به رفتار منحرفانه دست می‌زنند. از نظر او «افراد مجرم می‌شوند تا به این فشارها خاتمه دهند و یا از آنها فرار کنند ... افراد مجرم می‌شوند تا در مقابل منابع این فشارها و یا هدف‌های متحمل آنها، انتقام بگیرند. به طور کلی، نظریه عام فشار (الف) انواع اصلی فشارها را فهرست‌بندی می‌کند، (ب) توضیح می‌دهد که چرا فشار علت جرم است، (پ) ویژگی‌های آن فشارهایی را توصیف می‌کند که علت جرم هستند و (ت) عامل‌هایی که احتمال اینکه افراد به فشارها با جرم پاسخ دهند را فهرست‌بندی می‌کند» (Agnew and Brezina: ۱۴۵ ,۲۰۱۹). اگنو سه نوع فشار (برخود افراد با فرد) و پاسخ‌های او را در یک سنخ‌شناسی ارائه داده است. فشارها انواع مختلفی مانند عینی، ذهنی، تجربه‌شده، نیابتی و فشارهای مورد انتظار هستند. هر نوع فشاری دامنه‌هایی از حالات منفی مانند ناکامی، خشم، عدم کنترل بر ذهن و عمل و .. را تولید می‌کند که یکی از اعمالی که فرد در برابر هر نوع فشار ممکن است، انجام دهد، ارتکاب جرم و یا رفتار منحرفانه است.

۱. General Strain Theory

اما تنها فشارهایی علت جرم هستند که ۱) حجم‌شان زیاد باشد، ۲) ناعادلانه فرض شوند، ۳) مرتبط به کنترل اجتماعی پایین باشند و ۴) برخی محرک‌ها و یا استرس‌ها را برای درگیر در جرم مهیا و آماده کنند. اگنو همچنین معتقد است که فشارهایی که ممکن است به جرم منجر شوند، زیاد هستند. اما برخی از آنها را برای مثال می‌توان ذکر کرد: ۱- ترک توسط والدین، ۲- انضباط‌های شدید و افراطی مانند تحقیر، توهین، تهدید، دادزدن و تنبیهات فیزیکی، ۳- سوء استفاده از کودکان و یا غفلت از آنها، ۴- تجربه‌های منفی در مدارس، ۵- روابط نامناسب و سوءاستفاده‌گرایانه با همسالان، ۶- کار در بازارهای زیرزمینی، ۷-، بیکاری، ۸- مسائل ازدواج، ۹- ناکامی در رسیدن به اهداف انتخاب‌شده، ۱۰- بی‌خانمانی، ۱۱- اقامت در حاشیه‌های فقیر شهری، ۱۲- تبعیض.

جدول ٦-٢) نظریه عام فشار اگنِو: انواع فشارها

نوع فشار	با افراد چگونه برخورد شده است	انواعی از فشارها که بیشتر محتمل است به جرم ختم شوند
۱-فشار به مثابه ناکامی در رسیدن به اهداف ارزشمند و مثبت (فشار سنتی)	افراد قادر نیستند به اهداف خود برسند.	۱-فشار ناعادلانه دیده شده است. ۲-حجم فشار بیشتر است.
۲-فشار به مثابه حذف محرک‌های ارزشمند و مثبت از افراد	افراد چیزی را که برایشان ارزشمند است از دست می‌دهند.	۳-علت بوجود آمدن فشار در پیوند با کنترل اجتماعی اندک است.
۳-فشار به مثابه حضور محرک‌های منفی	دیگران با افراد به شیوهٔ منفی برخورد و رفتار کرده‌اند.	۴-فشار برخی از اجبار و محرک را برای درگیر در رفتار مجرمانه تولید کرده است.

ماخذ: (Lilly et al, ۲۰۱۹: ۱٤۱)

۲-۲-۴-۶ نظریه یادگیری اجتماعی اکرز

همانگونه که اگنو تلاش کرده است تا نظریه مرتن را به صورت عام صورتبندی کند، اکرز نیز تلاش کرده است که رویکرد یادگیری اجتماعی سادرلند را به صورت یک نظریه عام با تمرکز بر مکانیزم‌ها و فرایندهای آن صورتبندی کند. اکرز مانند سادرلند، جرم را ناشی از یادگیری اجتماعی می‌داند. از نظر او پیوند افتراقی با گروه‌های همنوا و یا ناهمنوا تعیین کنندهٔ اصلی احتمال رفتار مجرمانه است. اکرز برخلاف سادرلند دو نوع پیوند افتراقی را از همدیگر جدا می‌کند« پیوند تعاملی و پیوند هنجاری. پیوند افتراقی زمانی تعاملی است که شامل هم پیوند مستقیم با افراد دیگر و هم تشخیص غیرمستقیم گروه‌های مرجع دور است ... بعد هنجاری نیز الگوهای متفاوتی از هنجارها و یا ارزش‌ها که فرد از طرق پیوندش با آنها در معرض آنها قرار می‌گیرد» (Lilly et al: ۱۱۰ ,۲۰۱۹). اکرز همانند سادرلند در پیوند افتراقی به تعاریف افراد توجه می‌کند. تعاریف شامل نگرش‌ها و معناهایی که افراد به رفتار

خاصی می‌دهد. این تعاریفِ موقعیت را می‌سازد و ارزیابی افراد از ارتکاب عملی به عنوان درست و یا نادرست، خوشایند و یا ناخوشایند را می‌سازد. او دو نوع تعریفِ عام و خاص را نیز مشخص می‌کند. در تعاریف عام، هنجارها و ارزش‌های مذهبی، اخلاقی و یا عرفی وجود دارد که طرفدار رفتار مجرمانه و یا مخالف آن هستند. اما تعاریف خاص «افراد را به کنش‌های خاص و یا مجموعه‌ای از کنش‌ها هدایت می‌کنند. برای مثال، برای یک فرد ممکن است که دزیدن غیراخلاقی باشد و باید از قوانین اخلاقی تبعیت کرد، اما در عین حال ممکن است اشتباه اندکی در کشیدن ماری‌جوانا ببیند و تجاوز از قانون حملِ مواد مخدر را توجیه عقلانی کند» (Akers:۶۵,۱۹۹۹). تاکید بر تعاریف در این نظریه از آن نظر اهمیت دارد که افراد را هدایت‌شده غیرعقلانی در رسیدن به اهداف خود نمی‌بینند، بلکه افراد قوه‌های شناختی دارند که موقعیت‌های مختلف را ارزیابی می‌کنند، افراد تعاریف را درونی می‌سازند و بر مبنای این تعاریف به کنش دست می‌زنند. اکرز در اینجا برخلاف سادرلند، نقش تقلید را نیز تشخیص می‌دهد. بدین معنی که افراد رفتارهای مجرمانه را درگروه‌هایی که با آنها پیوند دارند، تقلید نیز می‌کنند و الگوهای رفتاری و یا مدل‌های رفتاری نیز دارند. نکته نهایی نوآوری اکرز در نظریه یادگیری سادرلند، اضافه کردن، مفهوم تقویت افتراقی است. «تقویت افتراقی به تعادل تشویق و تنبیهات واقعی و یا مورد انتظار اشاره دارد که نتیجه و یا پیامد رفتاری هستند. اینکه آیا فردی از ارتکاب به یک جرم در یک زمان خود داری کند ... وابسته به تنبیهات و تشویقات گذشته، حال و یا آینده مورد انتظار است»(Ibid:۶۶).

جدول ۷-۲) نظریه یادگیری اجتماعی اکرز

ساختار اجتماعی و یادگیری اجتماعی				
ساختار اجتماعی		یادگیری اجتماعی	رفتار مجرمانه رفتار همنوا	
جامعه اجتماع	سن جنس نژاد طبقه	خانواده همسالان مدرسه غیره	پیوند افتراقی تقویت افتراقی تعاریف تقلید سایر متغیرهای یادگیری	رفتار فردی

ماخذ: (Akers, ۱۹۹۹: ۷۰)

۷-۴-۲-۲ نظریه پیوندهای اجتماعی هیرشی

نظریه هیرشی از نقد دو نظریه اساسی قبلی، یعنی نقد نظریه مرتن و سادرلند توسعه یافته است. او معتقد است که این دو نظریه سوال و پرسش اشتباهی را پرسیدند، زیرا به جای اینکه بر این نکته تمرکز کنیم که چرا جرم رخ می‌دهد و یا افراد خاصی مجرم می‌شوند، باید بر همنوایان و یا اینکه افراد چرا

از هنجارهـا و ارزش‌هـا تخطـی و تجـاوز نمی‌کننـد، تمرکـز کنیـم. در نظریـه هیرشـی «کنـش بزهکارانـه زمانـی رخ می‌دهـد کـه پیوندهـای فـرد بـا جامعـه ضعیـف و یـا از بیـن رفتـه باشـد» (Akers:۸۶ ,۱۹۹۹). در نظریـه هیرشـی، فقـدان و یـا تضعیـف پیوندهایـی کـه فـرد بـا دیگـران دارد، پیش‌بینی‌کننـدۀ جـرم و رفتـار مجرمانـه اسـت. پیوندهـای اجتماعـی کـه فـرد بـا افـراد دیگـر دارد، بـه عنـوان کنترل‌هـای درونـی عمـل می‌کننـد کـه مانـع ارتـکاب رفتـار منحرفانـه می‌شـوند. در نظریـه هیرشـی، چهـار عنصـر بـرای ایـن پیونـد وجـود دارد کـه تعریـف، ماهیـت و کارکـرد آنهـا را در شـکل زیـر می‌بینیـم.

جدول ۸-۲) خلاصه نظریه پیوندهای اجتماعی جرمِ هیرشی

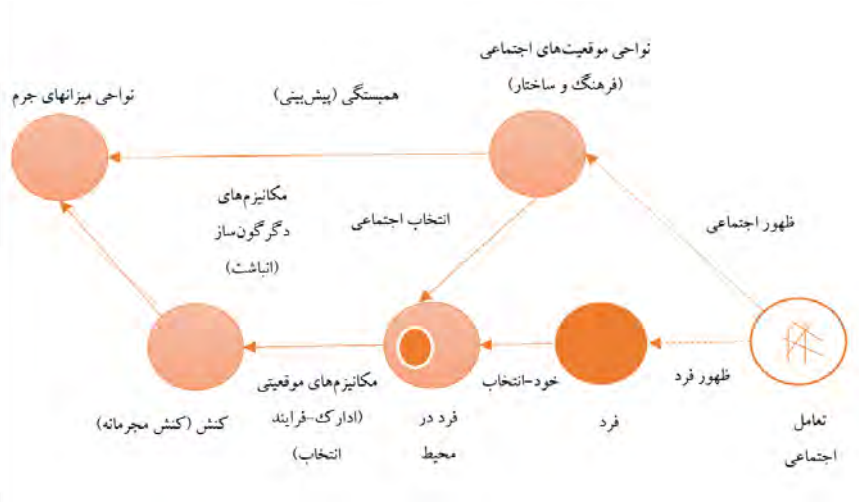
پیوند اجتماعی	ماهیت پیوند اجتماعی	ماهیت کنترل اجتماعی: چرا آن کار را انجام نمی‌دهند؟
دلبستگی	نزدیکی عاطفی به دیگران، مخصوصاً والدین.	کنتـرل غیرمسـتقیم- نزدیکـی باعـث می‌شـود کـه جوانـان بـه نظـرات والدیـن اهمیـت بدهنـد کـه شـامل منهیـات آنهـا از «رفتارهـای بـد» اسـت. جوانـان مجـرم نمی‌شـوند زیـرا نمی‌خواهنـد والدیـن خودشـان را ناامیـد کننـد (و یـا سـایر کسـانی کـه بـه آنهـا دلبسـتگی دارنـد، ماننـد معلمـان).
تعهد	آرمانهای والای تحصیلی و شغلی و نمرات عالی در مدرسه	همنوایی هزینه‌های جرم را بسیار بالا می‌برد. بنابراین این عنصر عقلانی پیوند اجتماعی است.
درگیری	مشارکت در فعالیت‌های معمولی مانند تکالیف درسی، کار، ورزش، فعالیت‌های درسی و سایر اهداف پذیرفته شده.	فقدان زمان‌های بی‌نظم و اوقات فراغت فرصت‌های عمل مجرمانه را کاهش می‌دهد.
باور	پذیرش اعتبار اخلاقی قانون و دیگر هنجارها (مانند قواعد مدرسه).	باورهای اخلاقی محرک‌های ارتکاب جرم را کاهش می‌دهد؛ برعکس، زمانیکه چنان باورهای معمولی تضعیف شود، جرم رخ می‌دهد.

ماخذ: (Lilly et al, ۲۰۱۹: ۲۱۷)

۸-۴-۲-۲ ترکیب نظریه‌های رفتار منحرفانه: نظریه رفتار موقعیتی

نظریـه ویکسـترم در تـلاش اسـت کـه بـا ارائـه رویکـرد جامـع بـه آشـفتگی و تعـدد نظریه‌هـای رفتـار مجرمانـه در ادبیـات رفتـار انحرافـی پایـان دهـد. او معتقـد اسـت کـه در ایـن نظریه‌هـا، بینش‌هـای متعـدد و پراکنـده، فقـدان تعاریـف واضـح، آشـفتگی و تنـش و در نتیجـه فقـدان رویکـرد جامـع وجـود دارد. بنابرایـن باید از توجـه بـه ویژگی‌هـای مشـترک ایـن نظریه‌هـا، نظریـه تلفیقـی ارائـه داد. از نظـر او عنصـر مشـترک تمامـی جرائـم، تخطـی و یـا تجـاوز از قواعـد اسـت، بنابرایـن بـا توجـه بـه ایـن فراینـد قاعده‌شـکنی می‌تـوان نظریـه جامـع و تلفیقـی ارائـه داد. نظریـه کنـش موقعیتـی معتقـد اسـت کـه کنش‌هـای مجرمانـه واقعـاً موقعیتـی اسـت

و سه نوع مکانیزم را باید در تحلیل آنها در نظر گرفت: «نظریه کنش موقعیتی تبیین جامعی از جرم دارد که باید حول سه نوع از فرایندهای علمی متمرکز شود که هریک پرسش مرکزی دارند.
۱- مکانیزم‌های موقعیتی (فرایند ادراک‌انتخاب) که توضیح می‌دهد چرا رخداد جرم رخ می‌دهد.
۲- مکانیزم‌های انتخاب (فرایند اجتماعی و خود انتخابی) که توضیح می‌دهد چگونه موقعیت‌های تولیدکننده جرم بوجود می‌آیند و ۳- مکانیزم‌های ظهور (ظهور فرد و یا ظهور اجتماعی) که توضیح می‌دهد چرا افراد (از طریق فرایندهای روان‌شناختی) و مکان‌ها (از طریق فرایندهای اجتماعی‌بوم‌شناختی) در ارتباط با جرم تفاوت دارند» (WikstrÖm: ۲۶۴, ۲۰۱۹). ویکسترم معتقد است که جرم نتیجه فرایند ادراک انتخابی است که در تعامل بین مشخصات و ویژگی‌های شخصیتی مجرم و عناصر محیطی جرم‌ساز بوجود می‌آید. بنابراین هم مکان (هنجارهای محیطی و شرایط فیزیکی محیط‌ها) و هم خود افراد (مانند نظام ارزش‌ها و باورها و اخلاقیات افراد، خودکنترلی افراد) در ایجاد جرم تاثیر دارد. اگر همپوشانی بین ویژگی‌های شخصیتی مولد جرم و نیز ویژگی‌های جرم‌زای محیطی وجود داشته باشد، عنصر نهایی تعیین درگیر شدن در رفتار انحرافی، وجود انگیزه‌ها، فیلترهای اخلاقی و یا برخی از کنترل‌ها است. «انگیزه‌ها (توجهات مرتبط به هدف) فرایندهای کنش را ایجاد می‌کنند. ۲- فیلترهای اخلاقی تعیین می‌کنند که چه کنشِ جایگزینی در ارتباط با ادراک فرد از انگیزه‌های خاص است (و اینکه آیا هریک از جایگزین‌ها مقوم یک جرم است). ۳- کنترل‌ها (خودکنترلی و بازدارندگی) زمانیکه افراد تامل می‌کنند، بر فرایند انتخاب تاثیر می‌گذارد» (Ibid: ۲۷۰). اگر در این فرایند رفتار مجرمانه به عنوان یک کنش جایگزین فهم شود، افراد می‌توانند یا تامل کنند و یا برحسب عادت به رفتاری خاص اقدام کنند. تامل فرایندی است که افراد برای حل مساله و سبک و سنگین کردن جنبه‌های مختلف آن استفاده می‌کنند. در اینجا کنترل‌های درونی اهمیت دارند، زیرا این کنترل‌ها می‌توانند به عنوان یک مانعِ بازدارنده و یا عاملِ تقویت‌کننده باشند. ویکسترم معتقد است باید عناصر کلان و یا سطح کلان اجتماعی را نیز به این فرایند انتخاب وارد کرد. از این جهت که «فرایند انتخاب در نظریه کنشِ موقعیتی مرتبط به فرایند اجتماعی اکولوژیکی است ... الگوهای خاصی از انتخاب نتیجه تعامل بین فرایندهای اجتماعی و خودانتخابی هستند» (Ibid: ۲۷۵).

نمودار ۹-۲- توضیح جامع از علت جرم (Wikstrom, ۲۰۱۹: ۲٦٤)

۲-۲-۵ رویکرد برچسب‌زنی در بررسی مسائل اجتماعی

نظریه برچسب‌زنی در توضیح مسائل اجتماعی از جمله‌های رویکردهای سطح تحلیل خرد و میانه جامعه‌شناسی است که از دهه ۱۹۶۰ به بعد و با ظهور رویکرد کنش متقابل نمادین در آمریکا غالب شدند. «نظریه برچسب زنی نظریه اصلی کنش متقابل نمادین» (Mooney et al: ۱۵, ۲۰۱۱) است که از ایده‌های نظری مید، بلومر و شوتز توسعه یافته‌اند. در این نظریه «بر فرایند و نه ساختار، بر ذهنیت و نه عینیت و بر واکنش به انحراف و نه ایجاد انحراف تمرکز می‌شود» (Rubington and Weinberg: ۱۷۴, ۲۰۰۳). فرایند محور بودن این نظریه به آن معنی است که انحراف را در بازه زمانی (کوتاه مدت، میان‌مدت و بلندمدت) و از طریق روابط میان فرد و گروه‌های مختلف بررسی می‌کند. روابط و تعاملات میان افراد به واسطه فرایندهای معنادهی و تفسیر توصیف می‌شود، زیرا در این نظریه فرض بر آن است که افراد بر اساس اینکه چگونه یک کنش و یا موقعیت را تعریف و معنا کنند، رفتار و واکنش خواهند داشت. بنابراین نه خود انحراف، بلکه تعریف انحراف توسط دیگران اهمیت دارد. اصول این نظریه عبارتند از: ۱- رفتار منحرفانه ذاتی خود رفتار نیست، ۲- چیزی که رفتاری را مجرمانه می‌کند نه ضرر و صدمه ناشی از رفتار بلکه برچسبی که توسط دیگران به رفتار زده می‌شود. ۳- رفتاری که قانون را می‌شکند، تنها یک متغیر در تعیین برچسب‌زدن مجرمانه به رفتار است. ۴- گروه‌هایی مختلفی که یک رفتار را به مثابه جرم و یا انحراف تعریف می‌کنند به مثابه «کارفرمایان اخلاقی» هستند که چارچوب اخلاقیات یک جامعه را می‌سازند که در آن، آنچیزی که خوب و یا بد است را تعریف کرده است. ۵- چیزی که دیگران به مثابه رفتار مجرمانه تعریف می‌کنند، فرایندی انضمامی از تلاش‌های انسان‌های مختلف برای ساختن واقعیت‌های مختلف است. ۶- متغیرهایی مانند طبقه، جنسیت و نژاد و یا به عبارت وسیعتر گروه‌های اقلیت در معرض برچسب‌زنی راحتر از سوی دیگر گروه‌های دیگر هستند. ۷- در فرایند برچسب‌زنی نوعی پیش‌گویی خودتحقق‌بخش[۱] وجود دارد.

۱. Self-Fulfilling Prophecy

پیش‌گویی خود تحقق بخش به معنی آن است که یک تعریف غلط از یک موقعیت، نوعی از رفتار جدید را ایجاد می‌کند که باعث می‌شود که همان مفهوم‌سازی غلط اولیه به حقیقت تبدیل شود. کاربست این مفهوم در انحرافات به معنی آن است که کسی که از هنجارها و ارزش‌های گروه به صورت جزئی تخطی کرده است، با برچسب زدن منحرف، فرد همان رفتارها را تکرار و یا به اعمال و رفتارهای منحرفانه بیشتر دست خواهد زد.۸- فرایند برچسب‌زدن پیامدهای وسیع برای افراد دارد زیرا باعث می‌شود که فرد از شبکه روابطی که با آنها معاشرت دارد، کنار گذاشته شود، شهرت و اعتبارش را از دست بدهد، تقاضاهایش مورد اعتناء قرار نگیرد، دوستانش را از دست بدهد و یا روابط شخصی و عاشقانه‌اش پایان بیابد.

در نظریه برچسب زنی، برچسب به صورت عام معنای مقوله‌بندی و یا طبقه‌بندی را دارد به عبارت دیگر، برچسب عنوان عامی است که انسان‌ها جهان خودشان را با نامگذاری و یا علامت‌دادن قابل فهم می‌کنند. بنابراین برچسب مجرمانه، نوع خاصی از برچسب است که در آن فرهنگ خاصی وجود دارد که ایماژها و یا کلیشه‌هایی را با برچسب‌های منحرف بوجود آورده است. این کلیشه‌ها، در زبان روزمره، کتاب‌ها، رسانه‌های جمعی هر روزه استفاده می‌شوند. همچنین مراجع اقتدار که حوزهٔ کارکردی آنها به جرم و انحراف مرتبط می‌شوند، مانند پلیس، دادگاه‌ها نیز از این کلیشه‌ها استفاده و یا آنها را تولید می‌کنند. ادوین لمرت دو نوع از انحرافات را بیان کرده است: انحراف اولیه و انحراف ثانویه. در انحراف اولیه « یک خاطی تلاش می‌کند که رفتار خودش را به مثابه یک گمراهی موقتی توجیه کند و یا آن را به مثابه بخشی از نقش اجتماعی قابل قبول ببیند. خاطی خودش را به مثابه منحرف نمی‌بیند و یا خودش و هویت‌اش را حول آن سازمان نمی‌دهد. در مقابل در انحراف ثانویه با پاسخ دیگران به رفتار منع شده، بوجود می‌آید. همچنانکه واکنش اجتماعی پیشروانه هر انحراف اولیه را تشدید می‌کند، خاطی ممکن است از طریق «نامگذاری، برچسب‌زدن و یا کلیشه‌سازی» انگ‌زده شود» (Lilly et al:۲۶۷ ,۲۰۱۹). گروه‌های محروم[1] بیشتر از گروه‌های دیگر برچسب می‌خورند. پلیس با شدت با افراد طبقه پائین برخورد می‌کند. این گروه‌ها در معرض برچسب‌زده شدن سریع و راحت هستند، زودتر دستگیر می‌شوند، زندان و یا جرائم سنگین به آنها داده می‌شود. در این نظریه تولید جرم با سه فرایند ۱) توسعه خودپندارهٔ منحرف، تعریف و معنا کنند، رفتار و واکنش خواهند داشت. بنابراین نه خود انحراف، بلکه تعریف انحراف توسط دیگران ۲) فرایند طرد و انکار و ۳) درگیری در گروه‌های منحرف توضیح داده می‌شود. بعد از اینکه برچسب به فرد خاطی زده شده، فرد شروع به شکل‌دادن خودپندارهٔ منحرف از خود می‌پندارد «برچسب زنی و درونی‌کردن منجر به پذیرش هویت انحرافی و خودپنداره می‌شود» (Conyers and Calhoun:۲۶۴ ,۲۰۱۵)، تعریف و معنا کنند، رفتار و واکنش خواهند داشت. بنابراین نه خود انحراف، بلکه تعریف انحراف توسط دیگران.

۱. Disadvantaged

۲) فرایند طرد و انکار ۳) درگیری در گروه‌های منحرف توضیح داده می‌شود. بعد از اینکه برچسب به فرد خاطی زده شده، فرد شروع به شکل‌دادن خودپندارهٔ منحرف از خود می‌پندارد «برچسب زنی و درونی‌کردن منجر به پذیرش هویت انحرافی و خودپنداره می‌شود» (Conyers and Calhoun: ۲۶۴ ,۲۰۱۵)، بدین معنی که افراد در ارتباط با دیگران یاد می‌گیرند که خودشان را چگونه ببینند و چگونه تعریف کنند که همچنین شامل کلیشه‌سازی در مورد خودشان و یا رفتار کردن بر طبق انتظارات دیگران است. برچسب‌زنی منجر به خروج فرد از یک گروه و یا طرد او از گروه‌ها متعارفی می‌شود؛ زیرا با شروع فرایند برچسب‌زنی افراد از او کناره‌گیری می‌کنند، اعتماد خود را به او از دست می‌دهد و یا در روابط خود با او با ترس و سوءظن مواجه می‌شوند، بنابراین پیوندهای اجتماعی و یا شانس‌های زندگی شخص از دست می‌دهد. در نهایت « برچسب‌زنی منحرفانه ممکن است به درگیری در گروه‌های منحرف منجر شود که خودش یک عامل در جرم و انحراف است ... گروه‌های منحرف منبع حمایت اجتماعی هستند که در آن برچسب پذیرفته شده است. درحالیکه توجیه جمعی، نگرش‌ها و فرصت‌هایی فراهم می‌کند که تشویق‌کننده و یا تسهیلگر رفتار منحرفانه است» (Bernburg: ۱۸۳ ,۲۰۱۹). خلاصه فرایند توضیح داده شده را می‌توان در شکل زیر مشاهده کرد.

نمودار ۱۰-۲- نظریه برچسب‌زنی، فرایندهای میانی (Bernburg, ۲۰۱۹: ۱۸٤)

۲-۲-۶ رویکرد انتقادی به مسائل اجتماعی

در نظریه برچسب‌زنی جایی برای قدرت و یا گروه‌های قدرتمند وجود دارد، یعنی کسانیکه منابع قانونی و مشروع برچسب‌زنی را در اختیار دارند، برای همین گفته شده است که دیدگاه برچسب‌زنی «بیش از رویکرد کنش متقابل است، زیرا نوعی نظریه تضاد را نیز به کار می‌برد. برای اینکه برچسب منحرف‌زدن به صورت موثر کار کند، قدرت لازم است» (Conyers and Calhoun: ۲۶۳ ,۲۰۱۵). بنابراین این نظریه توجه را به ساختار قدرت در جامعه جلب کرد و از این رو ناخواسته بحث مارکس در مورد قدرت،

نابرابـری و اقتصـادی سیاسـی را پیـش کشـید. در نظریـه برچسـب‌زنی «چرخشـی از رفتارهـای منحرفانـه بـه سـوی کسـانی اسـت کـه قـدرت ایـن را دارنـد کـه رفتارهـای اجتماعـی خاصـی را قانونـی و یـا مناسـب تعریـف کننـد، و از ایـن رو برچسـب «بهنجـار» و یـا «منحـرف» را بـه کسـانی که درگیـر آن رفتارها هسـتند، بزنـد» (Jamrozik and Nocella:۲۷ ,۱۹۹۸)، وجـود دارد. رویکـرد انتقـادی نظریـه برچسـب‌زنی را از ایـن نظـر مـورد انتقـاد قـرار می‌دهـد کـه منطـق درونـی خـودش را تـا بـه انتهـا ادامـه نمی‌دهـد. بنابرایـن درسـت نقطـه‌ای کـه نظریـه برچسـب‌زنی پایـان می‌ءابـد، نظریـه انتقـادی شـروع می‌شـود. نظریه‌هـای انتقـادی اگرچـه تنوعـات زیـادی دارنـد امـا «توزیـع نابرابـر قـدرت و یـا توزیـع نابرابـر منابـع مـادی نقطـه شـروع تمامـی جرم‌شناسـان انتقـادی اسـت» (DeKeseredy:۷ ,۲۰۱۱). بـرای محققیـن انتقـادی، انـواع نابرابـری ماننـد نابرابری‌هـا براسـاس طبقـه، نـژاد و قومیـت، جنسـیت را عامـل اصلـی مسـائل اجتماعـی می‌داننـد. از ایـن رو اعتقـاد دارنـد کـه «کاهـش انـواع نابرابری‌هـا بـر روی بسـیاری از مسـائل اجتماعـی» (Barkan:۲۴۳ ,۲۰۱۸) تاثیـر خواهـد گذاشـت. ایـن نظریـه مفهـوم بی‌طرفـی ارزشـی ادعـا شـده توسـط محققیـن دیگـر را ریـاکاری می‌دانـد کـه ارزش‌هـای خودشـان را در قالـب مفاهیـم و نظریه‌هـای پیچیـده پنهـان می‌کننـد، از ایـن رو دکسـردی معتقـد اسـت کـه محققیـن انتقـادی بـه ایـن پرسـش هـاوارد بیکـر کـه «مـا جانـب چه‌کسـی را می‌گیریـم» بـا جانـب گرفتـن گروه‌هـای محـروم اجتماعـی و اقتصـادی پاسـخ می‌دهـد (DeKeseredy:۹ ,۲۰۱۱). از نظـر محققیـن انتقـادی «آسیب‌شـناختی کـردن مسـائل اجتماعـی و فـرض خنثی‌بـودن ارزشـی محققـان اجتماعـی ... بـه عنـوان اصلی‌تریـن مشـکل اکثـر نظریه‌هـای انحرافـات اجتماعـی دیـده شـده اسـت» (Jamrozik and Nocella:۳۰ ,۱۹۹۸). از نظـر ایـن محققیـن، روان‌شـناختی کـردن انحرافـات و اسـطوره خنثی‌بـودن ارزشـی، دو مانـع اصلـی فهـم مسـائل اجتماعـی اسـت. نقطـه شـروع ایـن رویکـرد جامعـه سـرمایه‌داری، سـاختار اقتصـادی و گروه‌هـای قدرتمنـد در آن اسـت. اینکـه چگونـه گروه‌هـای قدرتمنـد اقتصـادی از ابزارهـای متفاوتـی بـرای کنتـرل اجتمـاع و حفـظ منافـع اقتصـادی و اجتماعـی خودشـان اسـتفاده می‌کننـد. بـر طبـق نظریه‌هـای مارکسیسـتی «مسـائل اجتماعـی از نابرابری‌هـای طبقاتـی موجـود در نظـام سـرمایه‌داری بوجـود می‌آینـد. نظـام دارهـا و نادارهـا ممکـن اسـت بـرای دارهـا نافـع باشـد، امـا ایـن کار را بـا فقیرکـردن نادارهـا انجـام می‌دهـد ... بسـیاری از مسـائل اجتماعـی ماننـد بیماری‌هـای جسـمی و ذهنـی، موفقیت‌هـای انـدک آموزشـی و جـرم بـه فقـر مرتبـط می‌شـوند» (Mooney et al:۱۱ ,۲۰۱۱). بـا توجـه بـه اینکـه اسـتانداردهای مطلقـی در تعریـف جـرم و انحرافـات وجـود نـدارد و مسـائل اجتماعـی نیـز بـه صـورت نسـبی بـا ارزش‌هـا و هنجارهـا گروه‌هـا تعییـن می‌شـود، گروه‌هـای قدرتمنـد در اینجـا نقـش اصلـی را ایفـاء می‌کننـد کـه چـه چیـزی جـرم، انحـراف و یـا مسـاله اجتماعـی اسـت. « تعاریـف مـا از انحـراف وابسـته بـه آن اسـت کـه قانـون چه‌چیـزی را انحـراف می‌دانـد. بـه ایـن دلیـل کـه قانـون ابـزار آنهایـی اسـت کـه قـدرت دارنـد، کنش‌هایـی کـه منحرفانـه برچسـب خورده‌انـد، بـه ایـن خاطـر برچسـب‌خورده‌اند کـه بـا منافـع کسـانیکه قـدرت دارنـد،در تضـاد اسـت» (Eitzen et al:۲۰۱۲ ,۱۱).

بنابراین در این نظریه «مسائل اجتماعی به مثابه بیماری‌های بومی[۱] جامعه‌سرمایه‌داری هستند» (۲۰۰۳, Robington and Weinberg: ۲۲۵). ریچادر کوئینی به عنوان نظریه‌پرداز اصلی نظریه انتقادی شش قضیه در مورد جرم در جامعه‌سرمایه داری ارائه کرده است که تاحدودی چکیده این نظریه در مورد جرم و مسائل اجتماعی است. از نظر او « ۱-جامعه آمریکا بر اساس یک اقتصاد سرمایه‌داری پیشرفته است؛ ۲- دولت برای خدمت به منافع طبقه اقتصادی مسلط، یعنی طبقه حاکم سرمایه‌داری سازمان‌یافته است؛ ۳- قوانین جرم ابزار دولت و طبقه حاکم برای حفظ و دائمی‌کردن نظم اجتماعی و اقتصادی موجود است. ۴-کنترل جرم در جامعه سرمایه‌داری از طریق مجموعه‌ای از نهادهایی است که توسط الیت حاکم ایجاد و اداره می‌شود، که نماینده منافع طبقه حاکم برای ایجاد نظم درونی هستند؛ ۵- تضاد سرمایه‌داری پیشرفته ناسازگاری بین وجود و ذات نیازمند آن است که طبقه مادون با هرآنچیزی که ابزار لازم و ضروری است تحت ستم قرار گیرد، مخصوصاً از طریق زور و خشونت نظام قضائی؛ و ۶- تنها با اضمحلال جوامع سرمایه‌داری و خلق یک جامعه جدید براساس اصول سوسیالیستی است که مساله جرم حل خواهد شد» (Cited in Lilly et al:۳۳۴ ,۲۰۱۹ Quinney: ۱۶ ,۱۹۷۴).

۲-۲-۷ رویکرد برساخت‌گرایی مسائل اجتماعی

نظریه برساخت‌گرایی اجتماعی در بررسی مسائل اجتماعی در دهه ۱۹۷۰ و با آثار کیتسوز و اسپکتور ظهور کرد. چشم‌اندازی که در جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی تا به امروز غالب‌ترین و پراستفاده‌ترین رویکرد در مطالعات تجربی بوده است. جان کیستوز و مالکم اسپکتور در پی نارضایتی از نظریه‌های کارکردگرایانه در بررسی مسائل اجتماعی، به جای تاکید بر جنبه‌های عینی یک مساله اجتماعی به فرایندهای اجتماعی پرداختند که در آن یک مساله ساخته می‌شود. «اسپکتور و کیستوز بر فرایندهای ذهنی تمرکز کردند که در آن رفتارها و شرایطی به مثابه مساله‌مند دیده می‌شود ... فرایندی که از طریق آن مسائل اجتماعی به مثابه «واقعیت‌های اجتماعی» صورت‌بندی، مجادله و یا پذیرفته و نهادینه می‌شوند، ابژه تحلیل برساخت اجتماعی می‌شود» (Ibarra and Adorjan: ۲۰۱۸ ,۲۸۲). کیستوز و اسپکتور تلاش کردند که مسائل اجتماعی را از طریق عدم ارجاع به «واقعیت‌های بیرونی» تبیین کنند. این محققین «چشم‌انداز تضاد ارزشی و برچسب‌زنی را ترکیب کردند، آنها این رشته را بر روی سرش قرار دادن و بحث کردند که تعاریف ذهنی و نه واقعیت‌های عینی «منبع» مسائل اجتماعی و موضوع مناسب آن جامعه‌شناسانی است که در جستجوی توسعه نظریه جامعه‌شناختی از مسائل اجتماعی هستند؛ آنها بر مفیدبودگی یک «تاریخ طبیعی از مسائل اجتماعی» تاکید کردند؛ آنها کثرتی از مطالعات تجربی را برانگیختن که تعریف رادیکال آنها در تعریف مسائل اجتماعی را قبول می‌کرد» (Rubington and Weinberg: ۲۰۰۳ ,۲۸۳).

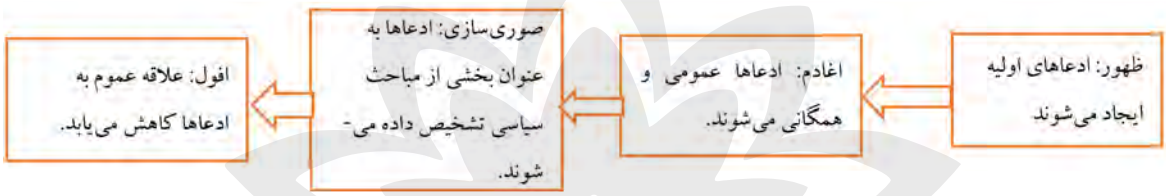
۱. Endemic

کیستوز و اسپکتور تلاش کردند که مسائل اجتماعی را از طریق عدم ارجاع به «واقعیت‌های بیرونی» تبیین کنند. این محققین «چشم‌انداز تضاد ارزشی و برچسب‌زنی را ترکیب کردند، آنها این رشته را بر روی سرش قرار دادن و بحث کردند که تعاریف ذهنی و نه واقعیت‌های عینی «منبع» مسائل اجتماعی و موضوع مناسب آن جامعه‌شناسانی است که در جستجوی توسعه نظریه جامعه‌شناختی از مسائل اجتماعی هستند؛ آنها بر مفیدبودگی یک «تاریخ طبیعی از مسائل اجتماعی» تاکید کردند؛ آنها کثرتی از مطالعات تجربی را برانگیختن که تعریف رادیکال آنها در تعریف مسائل اجتماعی را قبول می‌کرد» (Rubington and Weinberg: ۲۸۳ ,۲۰۰۳). این نظریه سرآغاز نظریه ذهن‌گرایی در جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی است. کانون توجه این چشم‌انداز «برپدیدار اجتماعی فی‌نفسه نیست، بلکه برفرایندی است که از طریق آن پدیدار اجتماعی ساخته و تفسیر می‌شود» (۱۹۹۸, Jamrozik and Nocella: ۳۰). این نظریه به خاستگاه‌های پدیدارشناختی خودش وفادار است که مفهوم «اپوخه» و یا «در پارنتز گذاشتن» و عدم جانبداری در مورد مسائل اجتماعی را قبول می‌کند، بدین معنی که «تحلیل‌گر اجتماعی تلاش دارد که در ارتباط با «واقعیت» اجتماعی که ممکن است توسط افراد به عنوان «اساس» ادعا/ها در نظر گرفته شود، ندانم‌گرا باقی می‌ماند» (Ibarra: ۲۸۳ ,۲۰۱۸ and Adorjan) بنابراین این رویکرد شرایط عینی را «در داخل پرانتز قرار می‌دهد (نادیده می‌گیرد، کنار می‌گذارد) و تحمل‌ناپذیری اخلاقی را به مثابه ارزیابی‌های ذهنی مفهوم‌پذیری می‌کند و نه اینکه مشخصه یک وضعیت باشند» (Best and Loseke: ۱۷۱ ,۲۰۱۸). صورتبندی اولیه بلومر از «مسائل اجتماعی به مثابه رفتار جمعی» در توسعه نظریه برساخت‌گرایی مسائل اجتماعی تاثیر گذاشته است. بلومر مفاهیم کارکردگرایان مانند «مسائل پنهان»، «اهداف جمعی» و «نظم اجتماعی بهم‌پیوسته» را به عنوان تصورات اخلاقی محققین در نظر می‌گرفت که در تحقیق خود به عنوان «واقعیت‌های اجتماعی» عرضه می‌کنند.بلومر تلاش کرده است که مدل چهار مرحله‌ای از «تاریخ طبیعی مسائل اجتماعی» ارائه دهد. مرحله ۱) شامل تلاش برای تبدیل مسائل شخصی به مسائل عمومی است و تلاش برای اصلاح آن شرایطی است که به عنوان ناخوشایند و یا آزاردهنده دیده می‌شود. مرحله ۲) شامل تشخیص این ادعاها توسط نهادهای دولتی و یا دیگر نهادهای رسمی است، بنابراین مسائل توسط نهدهای دولتی تشخیص داده شده و مسئولیت‌هایی برای رفع و اصلاح شرایط اتخاذ می‌شود. در مرحله ۳) فعالیت‌ها و اصلاحات دولتی انجام شده مساله‌مند دیده می‌شوند و مرحله ۴) « با این ادعاها مشخص می‌شود که دیگر «کارکردن با نظام» ممکن نیست و از این رو برای توسعه نهادهای جایگزین تلاش می‌شود» (Schneider: ۲۱۲ ,۱۹۸۵). بنابراین ظهور یک مساله اجتماعی با ظهور جنبش‌های اجتماعی مقایسه شده است که در آن یک شرایط به عنوان مساله اجتماعی/جنبش اجتماعی ساخته می‌شود.

۱. Agnostic

در هر جنبش چهار مرحله وجود دارد: **۱- ظهور**. ظهور یک جنبش زمانی رخ می‌دهد که مردم (در ابتدا به صورت تعداد کم) کنار هم می‌آیند و ملاحظات خود را درباب وضعیت موجود سهیم می‌شوند و ادعایی در مورد نیاز به تغییر می‌کنند. **۲- ادغام**[۱]. ادغام جنبش زمانی صورت می‌گیرد که سازمان‌های جدید تظاهرات و اعتراض‌هایی را برپا می‌کنند و باورهای خود را عمومی می‌کند و در فرایند چانه‌زنی عمومی درگیر می‌شوند. **۳- صوری‌سازی**[۲]. جنبش اجتماعی همانگونه که آنها بازیگرانی را در صحنه سیاسی ایجاد می‌کنند، شروع به صورتبندی و صوری‌سازی می‌کنند.

۴- افول[۳]. اگر جنبش اجتماعی بدون موفقیت‌های مداوم و تضمین آنها ادامه پیدا نکند دچار افول می‌شود زیرا آنها پول و هزینه از دست می‌دهند و ادعاهایشان در جلب نظر عموم شکست می‌خود و یا اینکه سازمان‌های رقیب بیش از آنها متقاعد کننده بوده‌اند.

نمودار ۱۱-۲- چهار مرحله در چرخه زندگی جنبش/مسائل اجتماعی (Macionis, ۲۰۱۲: ۷)

نظام‌مندترین رویکرد مرحله‌ای در توصیف «تاریخ طبیعی مسائل اجتماعی» از جوئل بِست است. بِست به عنوان اصلی‌ترین نظریه‌پرداز معاصر برساخت‌گرایی اجتماعی در مسائل اجتماعی معتقد است که تنها راهی که امکان توسعه جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی وجود دارد، تمرکز بر تعاریف است، یعنی ارزیابی ذهنی از شرایطی که چیزی «مسئله اجتماعی» خوانده شده است. بنابراین باید به فرایندهای ۱) تولید معنا، ۲) فرایندهای ادعاسازی، ۳) انتشار و یا گردش ادعاها، ۴) مصرف و ارزیابی ادعاها، و ۵) محتواهای ادعاها تمرکز کرد (Best and Loseke: ۱۷۲ ,۲۰۱۸). مدل مرحله‌ای و یا تاریخ طبیعی مسائل اجتماعی که بِست ارائه می‌دهد شامل ۶ مرحله است: ۱) ادعاسازان، ۲) پوشش رسانه‌ای، ۳) واکنش عمومی، ۴)سیاست‌گذاری، ۵)خدمات مسائل اجتماعی و ۶) بروندداد سیاستی است. در رویکرد برساخت‌گرایی چندین اصطلاح پایه‌ای وجود دارد که اول باید آنها را روشن کرد. اولی، مفهوم ادعا و یا ادعاسازان است. «برساخت مسائل اجتماعی نیازمند فرایند ادعاسازی است. کسی باید موضوعی را به کانون توجه دیگران بیاورد با این ادعا که یک شرایطی به عنوان مشکل‌زا تشخیص داده و نیازمند استکه بدان توجه شود» (Best: ۱۴-۱۵ ,۲۰۱۷).

۱. Coalescence
۲. Formalization
۳. Decline

ادعاها ممکن است با شواهدی نیز همراه است، اما مهم در این است که ادعاسازان باید درصدد متقاعد کردن دیگران باشد که چیزی غلط و یا اشتباه در یک موقعیت وجود دارد بنابراین نیاز به سرعت عمل وجود دارد. مفهوم دوم دیگر شرایط مشکل‌زا است. «شرایط مشکل‌زا شرایطی هستند که در مورد موضوع‌ها ادعا می‌شود. واژه مشکل‌زا توجه ما را به واکنش‌های ذهنی افراد متمرکز می‌کند. یک شرایطی مشکل‌زا[1] است، اگر آن شرایط برخی را اذیت کند، توجیه کندی که ضروری نیست که همه افراد آن ادعا را قبول کنند» (Ibid:۱۵-۱۶).

در مدل بِست، اولین مرحله ادعاسازی است: کسانی بحث می‌کنند که شرایطی مشکل‌زا است و باید به عنوان مساله اجتماعی دیده شود و باید کاری در قبال آن انجام شود. بنابراین ادعاسازان شروع به متقاعد کردن دیگران در مورد مساله مفروض خودشان می‌کنند. ادعاسازان می‌توانند انواع مختلفی، از افراد و مردم محلی تا سیاستمداران، دانشمندان، متخصصین و یا مقامات دولتی باشند. مرحله دوم پوشش رسانه‌ای است: در این مرحله انواع متخلف رسانه‌ها، ادعاهای ادعاسازان را بازتاب می‌کنند و هم عموم مردم و هم سیاست‌گذاران از این طریق از ادعاها مطلع می‌شوند. مرحله سوم واکنش عمومی به ادعاهای ادعاسازان است که از منابع خبری و یا دیگر منابع به صورت مستقیم و غیرمستقیم از آنها آگاه می‌شوند. واکنش‌های عمومی معمولاً با نظرسنجی فهمیده می‌شود. مرحله چهارم سیاست‌گذاری است که جامعه و سیاست‌گذاران، برای رویارویی با شرایط مشکل‌زا مجموعه‌ای از سیاست‌های جدید را ارائه می‌کنند. در مرحله پنجم که شامل خدمات مسائل اجتماعی است مرتبط به اجرای سیاست‌ها است. درحالیکه ادعاسازان، رسانه‌ها و سیاست‌گذاری‌ها به صورت انتزاعی هستند، خدمات مسائل اجتماعی درگیری عملی و انضمامی با مسائل و رویارویی با انبوهی از مسائل جهان واقعی است که اغلب نیز بسیار پیچیده هستند. در مرحله آخر و یا مرحله برونداد سیاستی است که شامل «واکنش به فرایند مسائل اجتماعی است. انواع مختلفی از بروندادها ممکن هستند ... منتقدین ممکن است بحث کنند که سیاست‌های جدید تاثیر ندارد این سیاست‌ها به اندازه کافی با شرایط مشکل‌زا مواجه نمی‌شوند و یا سیاست‌ها در عمل خود باعث مسائل جدید شده‌اند و یا حتی مسائلی بدتر نیز بوجود آورده‌اند» (Ibid:۲۲). شکل شماتیک این مراحل در زیر نشان داده شده است.

۱. Troubling

نمودار ۱۲-۲- مدل تاریخ طبیعی برای فرایندِ مسائل اجتماعی (Best:۱۹,۲۰۱۷)

۲-۳ فضا و جرم: نظریه‌های جغرافیایی جرائم

نظریه‌های جرم و فضا اکثراً از مطالعات جغرافی‌دانان و یا جرم‌شناسان محیطی بوجود آمده است که در مورد ویژگی‌های مکان‌فضا و تاثیر آن بر جرم بحث می‌کنند. نظریه مدرن که پشتیبان این رویکردهای جغرافیایی و یا مکان‌محور است، نظریه شاو و مک‌کی (Kubrin and,۲۰۰۳ Weitzer) است که در این بخش ابتدا این نظریه و سپس نظریه‌های جدیدی مانند «نظریه فعالیت روزمره» (Felson,۲۰۱۷) نظریه «الگوی جرم» (Brantingham and Brantingham,۱۹۹۳)، نظریه پنجره‌های شکسته ویلسون و کلینگ (Wager et al,۲۰۱۷) نظریه فضاهای قابل دفاع اسکار نیومن (Reynald,۲۰۰۹ and Elffers)، نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی (Cozens and Love,۲۰۱۵) و در نهایت نظریه‌های کانون‌های جرم‌خیز (Wager et al,۲۰۱۲) را توضیح می‌دهیم.

۲-۳-۱ مکتب شیکاگو و اکولوژی جرم: شاو و مک‌کی

مکتب شیکاگو یکی از اولین مکتب‌های جامعه‌شناسی است که در دهه‌های اول توسعه جامعه‌شناسی به بررسی رابطه جرم و فضا و یا تمرکزیافتگی جرم در برخی از نواحی شهری پرداخت. محققین برجسته این مکتب یعنی پارک و برجس بر روی تغییراتی که با صنعتی‌شدن، شهری‌شدن و مهاجرت در شیکاگو بوجود آمده بود، پرداختند. این محققین با پیشینه علمی خود از اکولوژی انسانی بودند و «رشد شهر را به رقابت اکولوژیکی مرتبط کردند و دریافتند که همانطور که در اکولوژی طبیعی، جانوران و گیاهان برای فضا رقابت می‌کنند، در اکولوژی اجتماعی نیز به همین صورت است و انسان‌ها برای فضاهای کمیاب و مورد دلخواه خودشان در رقابت به سر می‌برند. مطالعات آنها به نظریه مناطق مرکزی منجر شد که بر فرایند تهاجم، سلطه و جایگزینی اشاره می‌کرد» (Kubrin and Mioduszewski:۸-۱۹۷ ,۲۰۱۹). پارک و برجس شهر شیکاگو را به پنج منطقه طبقه‌بندی می‌کنند که هر منطقه داری ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی خاص خود است و ساکنان آن مناطق با ویژگی‌های آن محیط و یا بوم انطباق یافته‌اند. این الگو شکل‌دوایر متحدالمرکزی را دارد که از بخش تجاری شروع شده و تا الگوی حاشیه‌ای شهر که منطقه مسکونی طبقه بالا است، پیش می‌رود. برجس معتقد بود که با رشد جمعیت، هنگامیکه شهروندان از مناطق درونی به مناطق بیرونی مهاجرت می‌کنند، فرایندی طبیعی از هجوم، سلطه و جانشینی آغاز می‌شود. زیرا هنگامیکه تراکم جمعیت از حد خاصی تجاوز کند، افراد فوق‌العاده پرخاشگر می‌شوند،

زیـرا حداقـل سـرزمین مـورد لـزوم جهـت شـکوفایی شـخصی در اختیـار آنـان نیسـت. « درحقیقـت تـا زمانیکـه شـاو و مک‌کـی نظریـه مناطـق را بـه جرایـم جوانـان بـه کار نبسـته بودنـد، جـرم بـه ایـن نظریـه وارد نشـده بـود. شـاو ومک‌کـی علاقه‌منـد بودنـد کـه تـا چـه میـزان تفـاوت در ویژگی‌هـای اقتصـادی و اجتماعـی نواحـی مرتبـط بـه میزان‌هـای متفاوتـی از جرایـم جوانـان اسـت» (Ibid:۱۹۸). بنابرایـن نظریـه شـاو و مک‌کـی بـه توزیـع جـرم در نواحـی جغرافیایـی می‌پردازنـد و از ایـن رو بنیان‌گـذار نظریه‌هـای جدیـد جرم‌شناسـی محیطـی و یـا جغرافیـای جـرم هسـتند. «مطالعـه شـاو و مک‌کـی نشـان می‌دهـد کـه چگونـه توزیـع فضایـی جرائـم نوجوانـان و جوانـان در شـیکاگو و سـایر شـهرهای مرتبـط بـه مـدل شـهری برجـس اسـت. نتایـج اصلـی آنهـا عبـارت از ایـن اسـت کـه: (۱) میزان‌هـای جـرم مخصوصـاً در مناطـق گـذاری و یـا انتقالـی در وسـط شـهرها زیـاد اسـت؛ (۲) میزان‌هـای جـرم بـه صـورت منظـم بـا رشـد فاصلـه از مرکـز شـهر کاهـش می‌ءابـد؛ (۳) میزان‌هـای جـرم در مناطـق گـذاری و انتقالـی علی‌رغـم تغییـر کامـل گروه‌هـای قومـی و مهاجـران در طـول زمـان، بـاز بـالا باقـی می‌مانـد و (۴) نواحـی حاشـیه‌ای شـهری کـه در آن مهاجـران بـه سـطح بـالای اجتماعـی اقتصـادی از زندگـی رسـیده‌اند، میزان‌هـای کمتـر جـرم در میـان خانواده‌هـا را نشـان می‌دهـد» (Siegmunt:۱۲ ,۲۰۱۶). از نظـر شـاو و مک‌کـی نواحـی انتقالـی مـدل برجـس از توسـعه شـهری بیشـترین جـرم را دارد، زیـرا ایـن نواحـی پـر از سـاختمان‌های مخربـه، سـاکنین ناپایـدار، تنـوع قومیتـی و غیـره همـراه اسـت. بنابرایـن نشـانی از زندگـی سـازمان‌ءافته در ایـن مناطـق انتقالـی و یـا ناپایـدار وجـود نـدارد. زیـرا در ایـن مناطـق سـاکنین در معـرض ارزش‌هـا، هنجارهـا و اسـتاندارهای رفتـاری بسـیار متفاوتـی قـرار می‌گیرنـد کـه موقعیت‌هـای مناسـبی را بـرای رفتـار مجرمانـه فراهـم می‌کنـد. «بـرای شـاو و مک‌کـی، نهادهـای اصلـی در توسـعه و جامعه‌پذیـری کـودکان، خانـواده، گروه‌هـای همسـال و نهادهـای همسـایگی اسـت. شـخصیت کـودکان در تعامـل بـا ارزش‌هـای ایـن نهادهـا توسـعه می‌ءابـد... محیط‌هـای سـازمان‌ءافته و منظـم قادرنـد، همبسـتگی و انسـجام اجتماعـی را حفـظ کننـد و سـاکنین را بـرای کار مشـترک و حـل مسـائل اجتماعـی محلـی سـازمان‌دهند» (Bellair:۴ ,۲۰۱۷). بنابرایـن در ایـن محیط‌هـای جغرافیایـی سـازمان‌ءافته، جـرم و انحـراف نیـز انـدک اسـت. نظریـه شـاو و مک‌کـی الگویـی از تبییـن مکانـی را در مطالعـات جـرم و انحرافـات بوجـود آوردنـد کـه «بـر تاثیـر «انـواع مکان‌هـا» مخصوصـاً سـنخ‌های مختلـف مناطـق در افزایـش شـرایط مساعد/نامسـاعد بـر جـرم متمرکـز اسـت ... برحسـب ایـن نظریـه فقـر، تحـرک سـکونتی، ناهمگنـی قومـی و شـبکه‌های اجتماعـی ضعیـف ظرفیـت نواحـی و مناطـق بـرای کنتـرل رفتارهـای افـراد در محیط‌هـای عمومـی را کاهـش می‌دهـد و از ایـن رو احتمـال جـرم را افزایـش می‌دهـد» (Kubrin and Weitzer:۳۷۴ ,۲۰۰۳).

۲-۳-۲ نظریه فعالیت‌های روزمره

نظریـه فعالیـت روزمـره در اواخـر دهـه ۷۰ و توسـط کوهـن و فلسـون ارائـه شـد. در ایـن نظریـه «تمرکـز بـر جـرم و نـه مجـرم، بـر رخـداد مجرمانـه و نـه شـخص مجـرم» لـذا بـر «جهـان اجتماعی-کالبـدی و نـه جهـان اجتماعـی بـدون ویژگی‌هـای کالبـدی و فیزیکـی» (Felson:۸۷ ,۲۰۱۷) وجـود دارد. در ایـن نظریـه سـاختار فعالیت‌هـای زندگـی روزمـره فرصت‌هـای مجرمانـه را افزایـش و یـا کاهـش می‌دهـد. « تغییـرات سـاختار در الگـوی فعالیـت روزمـره می‌توانـد بـا تاثیـر بـر همپوشـانی و انطبـاق فضـا و جـرم بـر نرخ‌هـای جـرم تاثیـر بگـذارد: (۱) مجـرم انگیـزه‌دار، (۲) هـدف مناسـب و آسـان و (۳) غیـاب نظارهگـر قدرتمنـد در برابـر انحـراف. مـا بحـث می‌کنیـم کـه غیـاب هریـک از ایـن عناصـر بـرای جلوگیـری از جـرم کافـی اسـت. همپوشـانی و انطبـاق هـدف مناسـب و غیـاب نظارهگـر قدرتمنـد در زمـان و فضـا ممکـن اسـت بـه افزایـش زیـاد در نرخ‌هـای جـرم منجـر شـود بـدون اینکـه ضرورتـاً افزایشـی در شـرایط سـاختاری باشـد کـه محـرک افـراد بـرای درگیـری در جـرم اسـت. نظریـه فعالیـت روزمـره در اواخـر دهـه ۷۰ و توسـط کوهـن و فلسـون ارائـه شـد. در ایـن نظریـه «تمرکـز بـر جـرم و نـه مجـرم، بـر رخـداد مجرمانـه و نـه شـخص مجـرم» لـذا بـر «جهـان اجتماعی-کالبـدی و نـه جهـان اجتماعـی بـدون ویژگی‌هـای کالبـدی و فیزیکـی» (Felson:۸۷ ,۲۰۱۷) وجـود دارد. در ایـن نظریـه سـاختار فعالیت‌هـای زندگـی روزمـره فرصت‌هـای مجرمانـه را افزایـش و یـا کاهـش می‌دهـد. « تغییـرات سـاختار در الگـوی فعالیـت روزمـره می‌توانـد بـا تاثیـر بـر همپوشـانی و انطبـاق فضـا و جـرم بـر نرخ‌هـای جـرم تاثیـر بگـذارد: (۱) مجـرم انگیـزه‌دار، (۲) هـدف مناسـب و آسـان و (۳) غیـاب نظارهگـر قدرتمنـد در برابـر انحـراف. مـا بحـث می‌کنیـم کـه غیـاب هریـک از ایـن عناصـر بـرای جلوگیـری از جـرم کافـی اسـت. همپوشـانی و انطبـاق هـدف مناسـب و غیـاب نظارهگـر قدرتمنـد در زمـان و فضـا ممکـن اسـت بـه افزایـش زیـاد در نرخ‌هـای جـرم منجـر شـود بـدون اینکـه ضرورتـاً افزایشـی در شـرایط سـاختاری باشـد کـه محـرک افـراد بـرای درگیـری در جـرم اسـت. بـه ایـن معنـی کـه اگـر نسـبت مجـرم انگیـزه‌دار و یـا حتـی هـدف آسـان در یـک اجتماعـی ثابـت باقـی بمانـد، تغییـر در فعالیـت روزمـره احتمـال تغییـر در انطبـاق آنهـا را در زمـان و فضـا تغییـر می‌دهـد و از ایـن رو فرصت‌هـای بیشـتری بـرای ارتـکاب جـرم خلـق می‌کنـد. از ایـن رو کنتـرل بسـیار مهـم می‌شـود. اگـر کنتـرل از طریـق فعالیت‌هـای روزمـره کاهـش بیابـد، فعایت‌هـای غیرقانونـی محتمـلاً افزایـش می‌یابنـد»(Cohen and Felso:۱۸۹ ,۱۹۷۹). بنابرایـن در ایـن نظریـه اگـر دو عنصـر مجـرم و قربانـی (هـدف) در یـک زمـان و مـکان واحـد بـدون وجـود نظارت‌هـای کافـی بهـم می‌رسـند، احتمـال وقـوع رخـداد مجرمانـه بیشـتر می‌شـود. در نظریـه زندگـی روزمـره افـراد، شـرایطی را فراهـم می‌کنـد کـه در آن احتمـال ارتـکاب جـرم کمتـر و یـا بیشـتر می‌شـود. وجـود هدف‌هـای آسـان و سـهل، عـدم وجـود نظـارت احتمـال وقـع جـرم را بیشـتر می‌کنـد. ایـن دو متغیـر را بیشـتر بـا ویژگی‌هـای محیطـی توضیـح می‌دهنـد، یعنـی هـدف آسـان آن اسـت کـه شـخص در یـک کوچـه و یـا محـل خلـوت، بـدون

نظارت دیگران و یا بدون هیچ ابزار تکنولوژیکی نظارت کننده بر مکان مانند دوربین به راحتی می‌تواند فرصت لازم را برای اینکه مورد دزدی و یا سایر رفتارهای مجرمانه قرار بگیرید، افزایش می‌دهد. بنابراین نحوه گذران زندگی روزانه افراد، فرصت‌های ارتکاب جرم را کمتر و یا بیشتر می‌کند. بنابراین سبک زندگی روزانه افراد، مکان و محیط‌هایی که در آن حضور و یا آمد و شد دارد، تعیین کننده میزان در معرض جرم واقع شده آن فرد است. بنابراین اگر یک قربانی و یا هدف نسبت به نحوه زندگی خود مراقبت لازم را نداشته باشد، بیشتر در برابر جرم آسیب‌پذیر می‌شود. نظارت معنای عام‌تری دارد و فقط شامل پلیس نیست، بلکه وجود هر فرد و یا هرچیز (ابژه‌های مادی) است که امکان در دید بودن افراد را افزایش می‌دهند. چهار عامل اهداف مجرمانه را تسهیل می‌کند: ۱- ارزش: بدین معنی که مجرمان اهدافی را انتخاب می‌کنند که برای آنها ارزشمند است. ۲-اینرسی: به معنی لفظی وزن اجسام، اما در واقع در این نظریه به معنی آن است که، امکان جابه‌جایی اشیاء و ابزارهایی که در معرض آسیب‌پذیری هستند، وجود دارد یا نه.۳- قابلیت دید: منظور آن است که هدف مجرمانه در معرض دید و نگاه دیگران باشد. هنگامی که کسی پول خود را در مقابل دیگران می‌شمارد، در واقع آنها را در معرض دید دیگران قرار می‌دهد و از این رو به بزه‌دیده‌گی آن هدف کمک می‌کند.۴- دسترسی: دسترسی به هدف مجرمانه به الگوی خیابان‌ها اشاره دارد. محل قرار گیری کالاها در نزدیکی ورودی ساختمان یا هر ویژگی دیگری از زندگی مردم که رسیدن یک مجرم به هدف مجرمانه‌اش را آسان‌تر کند، به عامل دسترسی ارتباط پیدا می‌کند. (فلسون و کلارک، ۱۳۸۹: ۱۴). چند نکته‌ای که می‌تواند این نظریه را خلاصه کند عبارتند از: ۱) اغلب جرائم معمولی هستند و مرتبط به رویه‌ها و روتین‌های زندگی می‌باشد. ۲- جرم از دیده‌شدن‌های معمولی تغذیه می‌کند. «جزء کوچکی از زمان و فضا بسیار مهمتر از واحدهای بزرگتر هستند» (Felson:۹۴ ,۲۰۱۷).

۲-۳-۳ نظریه الگوی جرم

نظریه الگوی جرم توسط جرم‌شناسان محیطی در دهه ۹۰ ارائه شده است. این نظریه تحلیل فضایی‌مکانی از جرم ارائه می‌دهد و اغلب در مطالعات GIS از آن استفاده شده است. برانتینگام و برانتینگام (۱۹۹۳) معتقدند که دو نوع تحقیقات مرتبط به فضای جرم و تحقیقات در مورد مجرمان با همدیگر همپوشانی دارند، زیرا جرم مرتبط به عناصر انباشتی محیط فیزیکی ادراک شده است: گره‌ها، مسیرها و لبه‌ها و پس‌زمینه‌های محیطی است. از نظر آنها جرائم مکان‌محور هستند، زیرا بخش‌هایی از شهرها دارای جرائم زیاد و بخش‌هایی نیز دارای جرایم اندک هستند و این توزیع مرتبط به ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی محله‌های شهری نیز می‌شود، بنابراین نتیجه می‌گیرند که «جرم بخشی از شیوهٔ

زندگی ما است. جرم به توزیع کالبدی مردم و اشیاء، به الگوهای فعالیتی روزانه زندگی، به شیوه‌ای که مردم محیط را ادراک می‌کنند و از اطلاعات آن استفاده می‌کنند، گره خورده است» (۱۹۹۳, Brantingham and Brantingham:۳۱۰). این نظریه بر «رخداد مجرمانه» متمرکز می‌شود و سعی دارد ویژگی‌های صوری این رخداد، مخصوصاً انطباق، همپوشانی و یا متقاطع شدن ویژگی‌های قربانی، ویژگی‌های محیط و ویژگی‌های مجرم را توضیح دهد. قربانی و مجرم در درون شبکه‌ای از روابط فضایی-مکانی قرار داده می‌شود تا: ۱) قالب[۱] جرم را توضیح دهند که بازتاب ارزیابی هدف/قربانی است، ۲) مکان‌های جرم را در مسیرهای حرکات روزانه جغرافیایی برآورد کنند، ۳) تمرکز جرم را در مسیرها، گره‌ها و یا لبه‌ها توصیف کنند و ۴) جذابیت‌های جرم و تولیدگرهای جرم را توضیح دهند. سه مفهوم کلیدی گره‌ها[۲]، مسیرها[۳] و لبه‌ها[۴] در توضیح جرم برای این نظریه اهمیت دارد. گره به رفت و آمد، حرکت، انتقال و جابه‌جایی مرتبط است. فضاهایی که ممکن است سبب وقوع جرم شود. مسیرها، فرایند حرکت روزانه افراد از مکان‌ها و مسیرهای مابین آنها است. لبه‌ها نیز مرزهای محلات است. یعنی محدوده‌هایی که مردم در آن مکان‌ها زندگی، کار و یا خرید می‌کنند. «به نظر می‌رسد که وقوع برخی جرایم در لبه‌ها بیشتر است. درگیری‌های قومی، نژادی و سرقت از مغازه‌ها از جمله این جرایم است. علت این موضوع آن است که بیشتر افراد بیگانه و ناآشنا از محله‌های مختلف، درلبه‌ها با یکدیگر برخورد دارند. تمایز این افراد به تاکید بیشتر بر اهمیت لبه‌ها کمک می‌کند، چرا که افراد محلی و آشنا معمولاً در نزدیکی محله خود مرتکب جرم می‌شوند درصورتی که افراد بیگانه لبه‌ها را برای ارتکاب جرم مناسب‌تر می‌دانند و پس از ارتکاب بزه به محله خود باز می‌گردند» (فلسون و کلارک، ۱۳۸۹: ۱۷-۱۸). این نظریه ۱۰ قاعده برای توضیح اصول خود بوجود آورده است که عبارتند از:

۱- تمامی فعالیت‌های ما (که شامل فعالیت‌های مجرمانه نیز می‌شود) در تقاطع پس‌زمینه‌ای متشکل از ابعاد اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فیزیکی درحال عمل است.

۲- در این پس‌زمینه وسیعتر، افراد دامنه‌ای از فعالیت‌های روزمره دارند. اغلب این امر در گره‌های متفاوتی از فعالیت‌هایی مانند خانه، کار، مدرسه، خرید، سرگرمی با دوستان و یا مکان‌های مورد علاقه و در طول مسیرهای معمولی است که این گره‌ها فعالیت‌ها را بهم‌دیگر مرتبط می‌کند.

۳- کسانی که مرتکب جرم می‌شوند نیز الگوی حرکت زمانی-فضایی معمولی مانند تمامی افراد دیگر دارند. مکان محتمل برای یک جرم نزدیک به فعالیت معمولی و هوشیاری مکانی است.

۴- همانگونه که افراد از طریق مجموعه‌ای از فعالیت‌ها حرکت می‌کند، تصمیم‌هایی نیز می‌گیرند. زمانیکه فعالیت‌هایی به صورت مکرر تکرار شدند، فرایند تصمیم‌گیری تنظیم می‌شود. این تنظیمات قالبِ هدایت‌گر انتزاعی را می‌سازد. برای تصمیم به ارتکاب جرم این را قالب جرم خوانده‌ایم.

۱. Template
۲. Nods
۳. Paths
٤. Edges

۵- افـراد اغلـب بـه مثابـه فـرد کارکـرد ندارنـد، بلکـه شـبکه‌هایی از خانـواده، فامیـل و آشـنایان دارنـد. ایـن ارتبـاط ویژگی‌هـا و تاثیـرات متفاوتـی بـر تصمیـم افـراد در شـبکه دارد.
۶- هـدف و یـا قربانـی بالقـوه مکانهـای منفعـل، فعـال و یـا فضاهـای فعـال دارد کـه بـا فضاهـای فعالیـت مجرمـان بالقـوه متقاطـع می‌شـود. هـدف و یـا قربانـی بالقـوه، هـدف و یـا قربانـی بالفعـل می‌شـود زمانیکـه خواسـت مجـرم بـرای ارتـکاب جـرم ماشـه‌اش کشـیده می‌شـود و زمانیکـه هـدف و یـا قربانـی بالقـوه بـا قالـبِ جـرم مجـرم تناسـب پیـدا می‌کنـد.
۷- تولیدکننـدۀ جـرم بـا جریـانِ بالایـی از مسـیرهای افـراد و یـا نقـاط گـرهِ فعالیـت آنهـا خلـق شـده اسـت. جذابیـت جـرم زمانـی ایجـاد می‌شـود کـه هـدف در نقطـه فعالیـت گـره افـراد قـرار دارد، کسـی کـه تمنـای زیـادی بـرای ارتـکاب جـرم دارد.
۸- فـرد و یـا شـبکه‌ای از افـراد مرتکـب جـرم می‌شـوند زمانیکـه رخدادهـای تعییـن کننـده وجـود دارد و یـک فراینـد متعاقبـی کـه بـا آن افـراد می‌تواننـد یـک هـدف و یـا قربانـی را در قالـبِ جـرم متناسـب کننـد.
۹- رخـداد تعیین‌کننـده زمانـی رخ می‌دهـد کـه افـراد کنـش جـاری و یـا اغلـب فعالیت‌هـای روزمـره خودشـان را ادامـه می‌دهنـد. برونـداد رخـداد مجرمانـه هـم بـر قالـبِ جـرم و هـم بـر فعالیت‌هـای روزمـره افـراد تاثیـر می‌گـذارد. کنش‌هـای مجرمانـه انبـان تجربه‌هـای انباشـته شـده را تغییـر می‌دهنـد و کنش‌هـای آینـده را نیـز هوشـیار می‌کنـد.
۱۰- پس‌زمینـه سـاختار هـم بـر فعالیت‌هـای روزمـره افـراد و هـم بـر تصمیـم بـه ارتـکاب جـرم تاثیـر می‌گـذارد. (Brantingham et al:۱۰۰-۱۱۰ ,۲۰۱۷).

۲-۳-۴ نظریه پنجره‌های شکسته

ایـن نظریـه در مـورد گشـت‌های پیـاده پلیـس در نـووارک نیوجرسـی بـا جـرج کلینـگ و برمبنـای نوشـتارهای قبلـی و تحقیـات ویلسـون توسـعه یافتـه اسـت. در ایـن نظریـه فـرض بـر آن اسـت کـه همانطـور کـه پنجره‌هـای شکسـته در سـاختمانی کـه رهـا شـده اسـت، نشـانه‌ای از آن اسـت کـه آن مـکان رهـا شـده و کسـی بـه آن اهمیتـی نمی‌دهـد و در نتیجـه دعـوت بـه شکسـتگی بیشـتر می‌دهـد. بـه همیـن صـورت بی‌نظمـی رهـا شـده نیـز نشـانه‌ای از آن اسـت کـه کسـی بـه آن بی‌نظمـی اهمیـت نمی‌دهـد. در نتیجـه تـرس از جـرم افزایـش و منجـر بـه کناره‌گیـری از فضاهـای عمومـی، تخطـی از کنترل‌هـای اجتماعـی و جرایـم بیشـتر می‌شـود. بنابرایـن به‌هم‌ریختگـی و بی‌نظمـی محیطـی، احسـاس عـدم کنتـرل و رهاشـدگی را افزایـش می‌دهـد. «اختـلال در کنتـرل اجتماعـی در ترکیـب بـا بی‌نظمـی، زمینـه مسـاعدی را بـرای رخ دادن جرایـم جـدی آمـاده می‌کنـد» (Wager et al:۳۳۹ ,۲۰۱۷). مسـائل جزئـی یـک محلـه ماننـد دیوارنـگاره و یـا تکدی‌گـری، شـروع بـه انباشـت و تجمیـع می‌کننـد و ایـن پیـام را بـه مجرمـان می‌فرسـتند کـه ایـن محـلات بـدون کنتـرل رهـا شـده‌اند.

بنابراین نوعی دعوت به جرم را می‌فرستند، زیرا نشانه‌های آشکاری وجود دارد که در این محلات کنترل اصلاً وجود ندارد، خطر دستگیری اندک است و اینکه به جرم حساسیت اندکی نسبت به رفتارهای مجرمانه وجود دارد. هشت ایده اصلی در نظریه پنجره‌های شکسته وجود دارد:

۱- بی‌نظمی و ترس از جرم قویاً بهم‌دیگر مرتبط هستند.

۲- پلیس (در مثال ذکر شده، افسرهای گشت پیاده) قواعد خیابان را کنار بگذارد، «افراد خیابان» نیز درگیر کنارگذاشتن آن قواعد خواهد بود.

۳- محله‌های متفاوت قواعد متفاوت دارند.

۴- بی‌نظمی رهاشده منجر به اختلال در کنترل‌های اجتماع می‌شود.

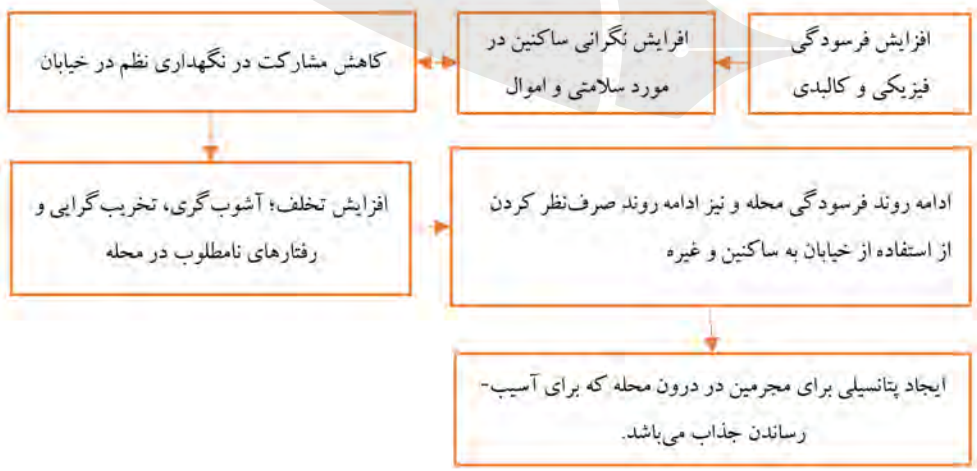
۵- محله‌هایی که کنترل اجتماعی دچار اختلال شده است، برای هجوم مجرمانه آسیب‌پذیر هستند.

۶- ذات نقشِ پلیس در حفظ نظم تقویت مکانیزم‌های کنترل غیررسمی خودِ اجتماع است.

۷- مسائل زیاد از اشخاص بی‌نظمی بوجود نمی‌آید اما از دسته‌ای از اعضای وسیع از اشخاص بی‌نظم بوجود می‌آید.

۸- محله‌های متخلف توانایی‌های متفاوتی برای اداره بی‌نظمی دارند (Ibid:۳۴۰).

چرخه ویژگی‌های نامساعد محیطی و ایجاد انحرافات بیشتر در محله در شکل زیر که خلاصه‌ای از نظریه پنجره‌های شکسته است، نشان داده شده است.

نمودار ۱۳-۲- نظریه پنجره‌های شکسته (فرید طهرانی، ۱۳۹۰: ۳۳)

۲-۳-۵ نظریه فضاهای قابل دفاع

نظریه فضاهای قابل دفاع در دهه ۷۰ و توسط معمار و طراح شهری اسکار نیومن ارائه شد و به سرعت در بحث‌های رسانه‌ای و در برخی از سیاست‌های پلیس در شهرهای آمریکا و بریتانیا از آن استفاده شد. این نظریه نوعی مداخله در طراحی و نه مداخله در رفتارهای انسانی را برای کاهش جرم پیشنهاد می‌کند، زیرا تغییر دادن محیط کالبدی، از تغییر دادن ویژگی‌های رفتاری انسان‌ها برای کاهش جرم آسانتر است. دوم اینکه این نظریه متکی بر هزینه‌های دولتی و یا سرمایه‌گذاری دولتی نیست، بلکه هم هزینه‌های دولتی در کنترل رفتار مجرمان را کاهش می‌دهد و هم اینکه بارِ این هزینه را بر عهدهٔ افراد می‌گذارد؛ زیرا از طرق نوعی روان‌شناسی فردی مبتنی بر حسِ مالکیت و نوعی طراحی محیطی سعی دارد از وقوع جرم جلوگیری کند. ایده‌های نیومن در فضاهای قابل هم یادآور نظریه «پنجره شکسته» ویلسون و کلینگ است و هم اینکه برخی از ایده‌های او در نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در دهه ۱۹۷۰ توسط جفری صورتبندی شده است. (Schneider and Kitchen, ۲۰۰۷: ۲۲). یا به صورت عامتر اینکه برخی ادعا می‌کنند «تمامی بحث‌ها و رویکردها در مورد روابط طراحی‌جرم از نظریه فضاهای قابل دفاع نیومن به عنوان کانون اصلی ارجاع خود استفاده می‌کنند» (Reynald and Elffers, ۲۰۰۹: ۲۶). در نظریه نیومن چهار عنصر اصلی وجود دارد:

۱-قلمرو: این مفهوم «ستون زیربنایی نظریه نیومن است و بر روی آن تمامی مکانیزم‌های فضای قابل دفاع قرار گرفته است» (Ibid: ۲۸). قلمرو به معنی آن است که هر محیطی را می‌توان (چه به صورت فیزیکی و چه به صورت نمادین) به بخش‌ها و یا مناطقی تقسیم کرد که تحتِ مالکیت و یا دارایی افراد هستند. طراحی مکان و فضا ممکن حسِ مالکیت و کنترل افراد بر محیط‌های خودشان را افزایش و یا کاهش دهد. بنابراین زمانی که حسِ مالکیت و کنترل از طریق فرم‌های فیزیکی و طراحی‌های کالبدی به فضاهای خصوصی و عمومی داده می‌شود، موجب دورشدن افراد دیگر از آن محیط و فضا خواهد بود. بنابراین در فضای قابل دفاع، ساکنین یک اجتماع ادراکی از خانه، محله و فضاهای اطراف خودشان دارند، آنها این فضاها را شخصی می‌بینند که به راحتی می‌توانند از آن دفاع می‌کنند و تمامی موانع فیزیکی و نمادین این فضاها پیامی واضح و روشن به «بیرون» می‌دهد که این مکان‌ها مالک دارند، از آنها مراقبت می‌شود و یا از این مکان‌ها دور باشند.

۲-نظارت طبیعی: این مفهوم نیز به فرصت‌هایی که از طریق طراحی برای نظارت ساکنین بر محله‌ها و خانه‌ها و خیابان‌ها بوجود می‌آید اشاره دارد. طراحی داخلی و بیرونی ساختمان‌ها باید طوری باشد که رؤیت‌پذیری بهتری هم از فضای عمومی و هم از فضاهای خصوصی وجود داشته باشد. خانه‌ها و ساختمان‌ها طوری باید در کنار همدیگر قرار بگیرند که قابلیت مشاهده و یا مشاهده‌پذیری یک محله

را افزایش بدهد و از این رو احتمال اینکه مجرم به راحتی به داخل محل وارد و از آن خارج شود و یا اینکه بعد از عملش دستگیر نشود را کاهش بدهند. خطوط دید ساکنین از خانه به محیط‌های بیرونی و از بیرون به خانه باید واضح و شفاف باشد تا نواحی پیرامون و حضور آدمها و رخدادها در آن قابل رؤیت باشند.

۳-سیمای ساختمان و یا سیمای محلات: «ایدهٔ نیومن از سیما و محیط بر اهمیت شکل ظاهری مکان‌ها و قدرت برچسب‌زنی تمرکز می‌کند» (Schneider and Kitchen: ۲۲, ۲۰۰۷). بدین معنی که سیمای خانه‌ها و محلات شکل و سبک زندگی ساکنین آن محله را نشان می‌دهند. نمادهای فیزیکی و کالبدی محلات ممکن ایماژهای منفی و یا مثبتی از خود به دیگران بدهند. برای مثال زمانی که در یک محله، ساختمان‌های مخروبه، رها شده و با آرایش بی‌نظم وجود دارد، به صورت منفی از ساختمان‌های اطراف خود جدا شده و راه را برای فعالیت‌های مجرمانه در آن محلات باز می‌کند. «اگر ظاهر بیرونی یک محله به خوبی حفظ شود، نیومن می‌گوید که این امر پیامی به مجرمان منتقل می‌کند که این محلات به خوبی مراقبت و کنترل می‌شوند و این مراقبت‌های موانع بازندارنده برای مجرمان احتمالی است» (Reynald and Elffers: ۳۰, ۲۰۰۹).

۴-همنشینی جغرافیای با «مناطق» بر امنیت محله‌های مجاور: به نظر نیومن امنیت هر محله‌ای هم می‌تواند از طریق همنشینی آن با محله‌های مجاوری که به خوبی از آنها مراقبت می‌شود، مرتبط باشد و هم به موقعیت راهبردی تسهیلات شهری. زیرا محله‌ها و یا ساختمان‌های مسکونی که با سایر بخش‌های شهری مانند بخش‌های تجاری و یا خدماتی و رفاهی گره می‌خورند، امنیت محله را بالا می‌برد، برای مثال اگر خانه‌ها و پارک‌ها طوری طراحی شوند که امکان نظارت طبیعی بر پارک‌ها از سوی خانه‌ها وجود داشته باشد، محتملاً جرم‌ها در آن منطقه کاهش خواهد یافت.

برخی از اصول طراحی نیومن بر مبنای این مفاهیم نظری در شکل زیر توضیح داده شده است.

هر فضایی دارای متولی باشد و فضای خالی و بدون متولی در محلات وجود داشته باشد.
طراحی ساختمان‌ها به گونه‌ای باید باشد که ساکنین بتوانند درب ورودی و امکان عمومی را ببینند.
پرهیز از قرار دادن ساختمان‌هایی با ورودی‌های زیاد.
تشویق شهروندان به حضور در فضاهای عمومی.
پرهیز از استفاده از راهروهای پوشیده شده از دو طرف در پروژه‌های مسکونی.
عدم قرار دادن فضاهای غیرقابل رؤیت در طراحی.
پرهیز از استفاده از ساختمان‌هایی با ارتفاع زیاد.
قرار دادن فضاهای جمعی در مکان‌هایی که دسترسی عمومی به آنها به سادگی صورت گیرد.

جلب مشارکت ساکنین و ترغیب حس مسئولیت‌پذیری آنها نسبت به فضاهای عمومی محل سکونت خود.
ایجاد غریزه طبیعی «ملک و قلمرو» در بین ساکنین.
حفظ آزادی رفت و آمد به مکان‌های عمومی.
کوچک بودن شرط لازم برای هویت بخشیدن است.
مجموعه مسکونی یا محله بیش از ۶ خیابان نباشد.
دوربرگردان زیاد بزرگ نباشد.
ترافیک عبوری محدود شود.
محله باید از یک گروه از خیابان‌هایی که دارای هویت مشابه خانه‌سازی‌اند تشکیل گردد.

نمودار ۱۴-۲- اصول حاکم بر طراحی فضاهای قابل دفاع از نظر اسکار نیومن (علیکانی و دهقانی، ۱۳۹۲: ۸)

۲-۳-۶ نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی[۱]

این نظریه بر اساس آثار محققان و جرم‌شناسان محیطی در مورد رابطه بین جرم و فضا در دهه ۷۰ بوجود آمده است. بسیاری از ایده‌های جین جکوب و اسکار نیومن چارچوب چیزی را تشکیل می‌دهند که رِی جفری در سال ۱۹۷۶ آن را به عنوان نظریه پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی عنوان کرد. ایده‌های نیومن در فضاهای قابل دفاع بنیان این رویکرد را می‌سازد (Cozens and Love:۳ ,۲۰۱۵). این نظریه یکی از پر ارجاع‌ترین نظریه‌ها در جرم‌شناسی محیطی است که حتی «صنعتِ آموزش اصول CPTED و داخل کردن آن در دستورالعمل‌های توسعه ساختمان‌ها» (Minnery and Lim:۳۳۱ ,۲۰۰۵) نیز وجود دارد. این نظریه نیز محیط و طراحی‌های محیطی را عامل بازدارنده در نرخ‌های جرم در مناطق مختلف شهری و محله‌ای می‌داند و اصول نظری خود را بر مبنای روان‌شناسی محیطی و رفتاری قرار می‌داد، از این نظر که محیط‌های ساخته‌شده انسانی، ردها، نشان‌ها و یا عناصر رمزگذاری شده دارند که یا به صورت ارادی و یا غیرارادی توسط افراد بوجود آمده است و این نشان‌ها حال رمزها و پیام‌های برای افراد دیگر در مورد وضعیتِ کنترل، نظارت و مراقبت از مکان‌ها و در نتیجه ایجاد شرایط مساعد/نامساعد برای جرم است. هفت استراتژی و یا راهبرد در طراحی محیطی در این نظریه وجود دارد: ۱) تقویت قلمرو، ۲) نظارت، ۳) ایماژ و یا سیمای مکان، ۴) کنترل دسترسی، ۵) حفاظت از فعالیت‌های قانونی، ۶) سخت‌گیری قانونی و ۷) همنشینی جغرافیایی (Cozens and Love:۴ ,۲۰۱۵).

۱) تقویت قلمرو: «قلمرو شامل واکنش انسان به فضایی است که آنها به عنوان مالِ خودشان تعریف کرده‌اند. واکنش فیزیکی به قلمرو شامل آن است که ساکنین ناحیه‌ای را از طریق نصب

۱. Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED)

برخـی از علایـم و یـا دروازه‌هـا مـال خودشـان بسـازند. واکنـش عاطفـی نیـز بـه قلمـرو ممکـن اسـت شـامل احسـاس سـاکنین از هجـوم و تعـدی شـخصی بـه فضایـی باشـد کـه آنهـا فضـای خودشـان می‌داننـد. بنابرایـن قلمـرو بـه انگیزه‌هـای انسـانی بـرای کنتـرل فضایـی اشـاره دارد کـه آنهـا مـال خودشـان می‌داننـد» (Armitage:۲۶۲ ,۲۰۱۷). بنابرایـن تقویـت قلمـرو بـه هـر عملـی اشـاره دارد کـه مفهـوم «مالکیـت» و یـا «احسـاس دارایـی» در افـراد را تقویـت می‌کنـد. ایـن اعمـال و فعالیت‌هـا می‌تواننـد ایجـاد نمادهـا، ایجـاد موانـع عینـی، محـدود کـردن کنترل‌هـا و بیشـتر کـردن نظـارت باشـد.

۲) نظـارت: «طراحـی فیزیکـی ظرفیـت ارتقـای فرصت‌هـای نظـارت طبیعـی و غیررسـمی بـرای سـاکنین و کارگـزاران آنهـا را دارد و نظـارت بخشـی از نگهـداری توانمنـد اسـت» (Cozens and Hillier:۳۳۱ ,۲۰۰۵). اگـر مجرمـان احسـاس کننـد کـه فعالیت‌هـای آنهـا ممکـن دیـده شـود و یـا احتمـال دسـتگیری و گیـر انداختـن وجـود داشـته باشـد، ممکـن اسـت کمتـر بـه عمـل مجرمانـه دسـت بزننـد.

۳) ایمـاژ و یـا سـیمای مـکان: ایـن راهبـرد کـه از نظریـه فضـای قابـل دفـاع نیومـن و نظریـه پنجره‌هـای شکسـته ویلسـون و کلینـگ گرفتـه شـده اسـت، بـه آن اشـاره دارد کـه هـم اسـتفاده از طراحـی مناسـب می‌توانـد ایمـاژ و یـا تصویـر مناسـب از مـکان و فضـا بـه دیگـران بدهـد و هـم رهـا کـردن مـکان می‌توانـد احسـاس بی‌نظارتـی در مـورد مـکان را افزایـش دهـد، از ایـن‌رو در مدیریـت ایمـاژ و یـا سـیمای مـکان بایـد «در جسـتجوی ارتقـای تصویـر مثبـت و حفـظ روال‌هـای عـادی محیط‌هـای سـاخته شـده باشـد تـا کارکـرد موثـر محیـط فیزیکـی را تضمیـن و همچنیـن نشـانه‌های مثبـت بـرای تمامـی کاربـران فضـا ارسـال کنـد» (Cozens and Love:۴ ,۲۰۱۵).

۴) کنتـرل دسترسـی: در نظریـه CPTED مفهـوم کنتـرل دسترسـی بـر کاهـش فرصت‌هـای جـرم بـا انـکار دسترسـی بـه اهـداف/ قربانیـان بالقـوه و خلـق ادراک قوی‌تـر از خطـر در میـانِ مجرمـان اسـت. کنتـرل دسترسـی می‌توانـد شـامل راهبردهـای غیررسـمی/طبیعی (ماننـد، تعاریـف فضایـی)، رسمی/سـازمان‌یافته (ماننـد پرسـنل امنیتـی) و مکانیکـی (ماننـد قفـل زدن) باشـد. (Cozens and Love:۳۳۵ ,۲۰۰۵).

۵) حفاظـت از فعالیت‌هـای قانونـی: ایـن راهبـرد نیـز بـه کلیـه فعالیت‌هـای طراحـی مربـوط می‌شـود کـه سـعی دارنـد، الگوهـای مـورد دلخـواه و یـا کاربری‌هـای قانونـی از فضـا را افزایـش دهنـد، بنابرایـن روشـن اسـت کـه ایـن راهبـرد «ارتبـاط روشـنی بـا دیگـر راهبردهـا مانـد قلمـرو، کنتـرل دسترسـی و نظـارت دارد» (Cozens and Love:۵ ,۲۰۱۵).

۶) سـخت‌کردن هـدف «امنیـت فیزیکـی کـه برخـی از مواقـع بـه آن سـخت‌کردن هـدف نیـز گفته شـده اسـت مرتبـط بـه دارایی‌هـا و مرزهـای آنهـا اسـت کـه از طریـق ویژگی‌هـای فیزیکـی ماننـد طراحـی سـاختمان ماننـد درهـا، پنجره‌هـا، قفـل و حصارهـا حفاظـت شـده اسـت» (Armitage:۲۷۲ ,۲۰۱۷). سـخت‌کردن هـدف در پـی آن اسـت کـه بـا ایجـاد برخـی موانـع فیزیکـی/ طراحـی شـرایطی را بـه وجـود آورد کـه در آن

احتمال وارد شدن غریبه‌ها به ساختمان سخت‌تر باشد، زمان وارد شدن به آن طول بکشد، احتمال وارد شدن هرکسی را زودتر تشخیص دهد، بنابراین خطرهای مرتبط به مجرمان را و ارزیابی‌های منطقی آنها در مورد ورود به ساختمان را افزایش دهد.

۷) همنشینی جغرافیایی[۱]: ظرفیت و توانشِ فضاهای اطراف است که بر امنیت نواحی مجاور تاثیر می‌گذارد و همین‌طور برعکس» (Cozens and Love:۳,۲۰۱۵). این راهبرد بر تاثیر یک مکان مسکونی در درون محیط وسیعتر شهری و محلات و نواحی اطراف آن دارد. بنابراین محلات و نواحی که اطراف آنها تولیدکنندهٔ جرم باشند، محتملاً این عوامل نیز به محله و ناحیه مجاور سرایت خواهد کرد.

برخی از راهکارهایی مرتبط به این اصول را در طراحی فیزیکی در جدول زیر مشاهده می‌کنیم.

راهکارهای و پیشنهادات اجرایی در اصول مطروحه در رویکرد CPTED	
تقویت قلمرو طبیعی	۱.به کارگیری مستمر فضاها به وسیله کاربران از طریق راهکارهای طراحی محیطی. ۲. استفاده از تابلوها، علائم و نشانه‌های بصری از طریق هنر ارتباط تصویری. ۳.افزایش نظارت طبیعی و گسترش حس مالکیت از طریق نهادهای اجتماعی. ۴. بکارگیری استراتژی‌های بازدارندگی بوسیله ارگان‌های برنامه‌ریزی اجتماعی. ۵.استفاده از محوطه‌سازی، حفاظ و نرده در طراحی شهری.
کنترل دسترسی	۱.استفاده از موانع مسدود کننده مانند دیوارها، حصار و نرده. ۲. آگاهی دادن به مردم از مکان ورودی و خروجی‌ها. ۳.استفاده از زیرساخت‌های شهری مناسب مانند پوشش کف، جداره و محوطه‌سازی. ۴. نورپردازی مطلوب و کافی بر دروازه‌ها، ورودی و نوع سیستم دسترسی.
نظارت طبیعی	۱.رعایت استانداردهای مبلمان‌های شهری مانند چراغ‌های روشنایی. ۲. ایجاد کاربری‌های مناسب در فضاهای شهری. ۳. التفات به نحوه دسترسی‌ها به فضاهای عمومی. ۴.جای‌دهی کیوسک‌های تلفن و روزنامه‌فروشی یا دکه‌های سیار در منطق جرم‌خیز. ۵. امکان‌دهی به حضور انسان با تسهیلات خدماتی. ۶. افزایش دید طبیعی با وجود پوشش گیاهی.
حمایت از فعالیت‌های اجتماعی	۱.اصلاح برنامه‌ریزی فضایی از طریق استفاده کارآمد از فضاهای شهری. ۲.ایجاد تراکم در فعالیت‌های اجتماعی در مناطق جرم‌خیز. ۳.قراردهی فعالیت‌های اقتصادی خاص در مکان‌های همجوار نیروهای انتظامی. ۴.جای‌دهی فعالیت‌های خدماتی در مناطقی که نظارت عمومی کمتری دارد. ۵. قرار دادن فضاهای خاص در مناطق پرتراکم.
تعمیر و نگهداری	۱.تعمیر و نگهداری تجهیزات شهری از جمله تابلوها و علائم ارتباطی. ۲.حفاظت از آسیب‌رساندن به تجهیزات شهری مانند حفاظدار کردن چراغ‌های معابر. ۳. منظرسازی بر اساس معیارهای افزایش‌دهنده دید و نظارت.

نمودار ۱۵-۲- راهکارهای اجرایی در اصول طراحی محیطی(الماسی‌فر و انصاری، ۱۳۸۹؛ ۲۷-۲۸)

۱. Geographical Juxtaposition

۲-۳-۷ نظریه‌های کانون‌های جرم‌خیز

این نظریه نیز در دهه ۸۰ و در پی برخی از تحقیقات تجربی جرم‌شناسان محیطی و با کارهای پیشگامانه شرمن و همکارانش بوجود آمد. این محققین در تحقیق خود در شهر مینه‌سوتا و با بررسی تلفن‌های اورژانسی به این نتیجه رسیدند که جرم تنها در برخی از نقاط شهری متمرکز است (Weisburd:۷ ,۲۰۱۸). محققین دیگر نیز با تحقیق در مکان‌های عمومی مانند مدارس بزرگسالان، خانه‌های عمومی، ایستگاه‌های مترو و پارک‌ها، پایانه‌ها به این نتیجه رسیدن که «۱۰ درصد از مکان‌ها ۵۰ درصد از جرایم را تولید می‌کند» (Weisburd:۱۳۷ ,۲۰۱۵). به صورت سنتی جرم‌شناسان محیطی بر واحدهای «کلان[۱]» مانند یک اجتماع محله‌ای متمرکز بودند، «تنها اخیراً جرم‌شناسان شروع به تشریح جرم در واحدهای کوچک «خرد[۲]» جغرافیایی کرده‌اند. ریشه‌های این رویکرد را می‌توان در تلاش‌های محققان برای شناخت رابطه بین جنبه‌های خاصی از طراحی شهری (ری جفری) و معماری شهری (اسکار نیومن) و جرم پیدا کرد. اما این نظریه گسترش داده شده است تا مجموعه وسیعتری از ویژگی‌های فضای فیزیکی و فرصت‌های مجرمانه را در برگیرد» (Weisburd:۶ ,۲۰۱۲). جرم‌شناسی مکان که نام دیگر این رویکرد است به بررسی «نواحی جغرافیایی بسیار کوچک در درون شهرها، اغلب بسیار کوچک تا حد و بخش‌های یک خیابان (یک خیابان از یک تقاطع به تقاطع دیگر) و سهم آنها در مسائل جرم تمرکز دارد. این امر جرم‌شناسان را هدایت می‌کنند که بررسی کند که چرا جرم در مکان‌های خاص رخ می‌دهد و نه اینکه علاقه ما ملاحظات سنتی جرم‌شناسان باشد که چرا نوع خاصی از افراد مرتکب جرم می‌شوند» (Weisburd, ۲۰۱۵: ۱۳۴). پنج ویژگی اصلی این دیدگاه و یا اصول نظری این رویکرد عبارتند از:

۱- جرم در «نقاط جرم‌خیز» متمرکز شده است، به این معنی که ما می‌توانیم حجم زیادی از مسائل جرم را با تمرکز بر تعداد بسیار کوچکی از مکان‌ها تشخیص دهیم و با آنها سروکار داشته باشیم.

۲- این شواهد نقاط جرم‌خیز در طول زمان بسیار ثابت هستند و از این رو تمرکز نویدبخشی را برای تلاش‌های پیشگیری از جرم می‌دهند.

۳- شواهد جرم در مکان در سطح بسیار خرد جغرافیایی درحال تغییر هستند، به این معنی که تمرکز انحصاری بر واحدهای جغرافیای بزرگتر، مانند اجتماع و یا نواحی، منجر به از دست دادن اطلاعات مهم درباره جرم و تمرکز ناکافی منابع پیشگیری از جرم می‌شود.

۴- نه تنها جرم در میان واحدهای بسیار کوچک جغرافیایی متفاوت است، بلکه ویژگی‌های بافتی و اجتماعی مکان‌ها نیز به همین گونه متفاوت هستند. جرم‌شناسی مکان در این بافت اهمیت واحدهای خرد جغرافیای را به مثابه نظم اجتماعی مرتبط به مسائل جرم تشخیص می‌دهد و بر آن تاکید می‌کند.

۱. Macro
۲. Micro

۵- جـرم در مکان‌هـا قابـل پیش‌بینـی اسـت. از ایـن رو امـکان دارد کـه نـه تنهـا بفهمیـم کـه چـرا جـرم در یـک مـکان متمرکـز شـده اسـت، بلکـه همچنیـن راهبردهـای پیشـگیری موثـر جـرم را بـرای اصـلاح مسـائل جـرم در مـکان توسـعه دهیـم» (Weisburd et al:۵ ,۲۰۱۲).

ویزبـرد از مبدعـان اصلـی ایـن رویکـرد معتقـد اسـت کـه در بازدیـدش از شـهرهای مختلـف آمریـکا متوجـه شـده اسـت کـه افسـران پلیـس زمـان خودشـان را وقـف چنـد بخـش محـدود خیابـان در درون هـر حـوزۀ اسـتحفاظی خودشـان می‌کنـد، زیـرا جـرم بـه صـورت پراکنـده در کل منطقـه و یـا نواحـی پخـش نشـده اسـت، بلکـه در مناطـق و یـا خیابان‌هـای کوچـک متمرکـز شـده اسـت چیـزی کـه آن را «آن زمـان «جهـان کوچـک جـرم» اندیشـیدم و یـا چیـزی کـه بعدهـا «کانون‌هـای جرم‌خیـز[۱]» نامیـده شـد» (Weisburd:۶ ,۲۰۱۸). کانون‌هـای جرم‌خیـز بـه معنـی مکان‌هـای جغرافیایـی خـرد مقیـاس در حـد خیابـان اسـت کـه در آن جـرم بـه صـورت زمانـی و مکانـی متمرکـز می‌شـود. کانون‌هـای جرم‌خیـز می‌تواننـد انـواع و شـکل‌های مختلفـی داشـته باشـند آنهـا را مکان‌هـای مولـدِ بزهـکاری، مکان‌هـای تقویت‌کننـدۀ بزهـکاری و مکان‌هـای جذب‌کننـدۀ بزهـکاری نامیده‌انـد (Brantingham et al ,۲۰۲۰). تمرکـز جـرم در مکان‌هـای خـرد مقیـاس جغرافیایـی علی‌رغـم تنـوع شـهرهای کوچـک و بـزرگ و علی‌رغـم نـوع جرایـم چیـزی اسـت کـه بـا تحقیقـات مختلـف ثابـت شـده اسـت، از ایـن رو زبـورد ایـن امـر را بـه عنـوان یـک قانـون یعنـی قانون تمرکـز جـرم می‌خوانـد کـه گـزارۀ دورکیمـی از جـرم را تصحیـح می‌کنـد بـه ایـن معنـی کـه«گـزارۀ دورکیـم از سـطح بهنجـار جـرم در جامعـه می‌توانـد دوبـاره تفسـیر شـود، نـه تنهـا بـه نظـر می‌رسـد کـه سـطح بهنجـاری از جـرم در نواحـی شـهری وجـود دارد بلکـه بـه نظـر می‌رسـد کـه سـطح بهنجـاری از تمرکـز جـرم در مـکان نیـز وجـود دارد» (Weisburd et al:۱۴۷ ,۲۰۱۵). یعنـی اگرچـه ممکـن اسـت خوشـه‌های مختلفـی از کانون‌هـای جـرم خیـز در برخـی از نواحـی، مناطـق و یـا محـلات وجـود داشـته باشـد کـه از ویژگی‌هـای سـاختاری آن مکان‌هـا در طـرح کلـی شـهر ناشـی می‌شـود، امـا بـا این‌حـال «کانون‌هـای جرم‌خیـز بـه صـورت عمومـی در میـان شـهر پخـش شـده‌اند. پخـش شـدن کانون‌هـای جرم‌خیـز در شـهر، اهمیـت تمرکـز منابـع پیشـگیری جـرم را در آن کانون‌هـا تقویـت می‌کنـد. قانـون تمرکـز جـرم و تغییرپذیـری جـرم در درون اجتماعـات محلـی، بنیان‌هـای مهمـی بـرای پیشـگیری مـکان- محـور فراهـم می‌کنـد» (Weisburd:۹ ,۲۰۱۸).

در ایـن دسـته از نظریه‌هـا جـری راتکلیـف، نظریـه الگوهـای فضایـی و زمانـی جرائـم را ارائـه کـرده اسـت. او سـه نـوع الگـوی فضایـی کانون‌هـای جـرم خیـز را: ۱) الگـوی پراکنـده، الگویـی کـه مـکان وقـوع جرائـم در سراسـر محـدوده گسـترده و پخـش شـده اسـت. ۲) الگـوی خوشـه‌ای، کـه در آن کانـون جـرم و یـا جرائـم در محـدوده و یـا محل‌هـای خـاص تجمیـع شـده‌اند و ۳) الگـوی نقطـه‌ای کـه جـرم و یـا جرائـم خـاص بـر یـک محـل خـاص متمرکـز شـده اسـت.

۱. Hot Spots of Crime

نمودار ۱۶-۲- کانون‌های فضایی جرم خیز (Ratcliff:۱۱,۲۰۰۴)

راتکلیف همچنین الگوهای زمانی بزهکاری را نیز سه نوع می‌داند که شامل: ۱) الگوی پراکنده که در آن رخداد مجرمانه تابع نظم زمانی روزانه نیست و هر ساعت از روز ممکن است رخ بدهد، ۲) الگوی کانونی، الگویی که متمرکز بر فعالیت‌های خاص در یک محدوهٔ زمانی روزانه است که ممکن است حجم بزهکاری در آن ساعات را افزایش دهد. ۳) الگوی بحرانی، که رخداد مجرمانه در زمان خاصی محدود می‌شود.

نمودار ۱۷-۲- کانون‌های زمانی جرم خیز (Ratcliff, ۲۰۰۴: ۱۲)

در نظریه راتکلیف، اعمال مجرمانه در کانون‌های جرم‌خیز در یک زمان و مکان واحد قرار می‌گیزد. وقوع جرائم در یک مکان، یک نقشه ظاهری تولید می‌کند که توزیع فضایی جرائم به خوبی در ان نمایش داده می‌شود. همچنین الگوهای زمانی و فضایی جرم را نیز می‌توان در آن نشان داد.

در نظریه کانون‌های جرم‌خیز توضیحی نظری از اینکه چرا جرایم در مکان‌های خاصی تمرکز می‌ءابند، دیده نمی‌شود، اما اخیراً برانتینگام و همکاران (۲۰۲۰) تلاش کرده‌اند پاسخ نظری به این پرسش بدهند. آنها معتقدند که «کانون‌های جرم‌خیز از تلاقی پتانسیل‌های بالای جرم در برخی از شرایط محیطی و از فعالیت‌های عملگر در سطوح مختلف شکل می‌گیرد. این شرایط شامل مکان‌های فعالیت و سکونت جمعیت مجرمان احتمالی، مکان‌های فعالیت و سکونت جمعیت آسیب‌پذیر و ساختار فعالیت و سکونت یک شهر، ترکیب انواع فعالیت‌ها و کاربری‌های زمین، شیوهٔ حمل و نقل و کل ساختار شبکه حمل و نقل، جریان واقعی رفت و آمد مردم در شهر در زمان‌های مختلف بر چیزی تاثیر می‌گذارد که تولیدکنندهٔ جرم و جذابیت جرم می‌شود» (Brantingham et al:۶۴ ,۲۰۲۰).

۲-۴ پیشینه تجربی پژوهش

از آنجائیکه تحقیق حاضر به «شناسایی مسائل اجتماعی برحسب محلات در کلانشهر تبریز» می‌پردازد، ما در این بخش تنها تحقیقاتی را مرور خواهیم کرد که در مورد مسائل اجتماعی کلانشهر تبریز به صورت خاص پژوهش کرده‌اند. بنابراین تحقیقات انجام شده در مورد «مسائل اجتماعی» دیگر شهرهای ایران و یا دیگر شهرهای استان را مرور نخواهیم کرد. تحقیقات در مورد کلانشهر تبریز اغلب توسط جغرافی‌دانان صورت گرفته است که یا بخشی از مسائل اجتماعی مانند برخی از جرائم و آن‌هم در برخی از مناطق را بررسی کرده‌اند (محمدی امناب و همکاران، ۱۳۹۶الف؛ ۱۳۹۶ب؛ محسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳) و یا به آسیب‌شناسی اجتماعی حاشیه‌نشینی (کریم‌زاده وهمکاران، ۱۳۹۸) پرداخته‌اند و یا برخی از معیارهای کاربری مسکونی در کاهش جرم (باهرنیا و همکاران، ۱۳۹۹) را بررسی کرده‌اند. غیر این موارد پژوهشی، تقریباً می‌توان گفت که پژوهش دیگری که به صورت مستقیم به موضوع ما مربوط شود، وجود ندارد، اما ما به مرور تحقیقات دیگر جغرافی‌دانان نیز خواهیم پرداخت، زیرا معتقدیم که اگرچه روی موضوعات با پس‌زمینه نظری مختلف و شاخص‌های مختلف اندازه‌گیری پژوهش کرده‌اند، اما اطلاعات ارزشمندی در مورد وضعیت کلی کلانشهر تبریز و مناطق و برخی از محله‌های آن ارائه می‌کنند.

آسیب‌شناسی اجتماعی حاشیه‌نشینی کلانشهر تبریز با رویکرد توانمند سازی (کریم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸)

این تحقیق در برخی از حاشیه‌های شهر تبریز (قربانی، سیلاب، حیدرآباد، پاتوق، دوه ایچی) انجام شده است، یافته‌های این محققان نشان می‌دهد که اکثر خانواده‌ها شغل رسمی ندارند، فاقد مهارت و تخصص هستند، به مشاغل کاذب و بعضا مجرمانه مثل دستفروشی، کوپ‌فروشی، تکدی‌گری، خرید و فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی روی می‌آورند. گرایش به اعتیاد در این مناطق (محلات؟) وجود دارد که ناشی از فقر، بیکاری، نابرابری‌های اقتصادی و در دسترس‌بودن مواد مخدر است. از نظر این محققین، «ترک تحصیل به خاطر فقر اقتصادی»، «سطح سواد پایین» و «فقدان مراکز فرهنگی و تفریحی» مهترین آسیب اجتماعی حاشیه‌نشینی بوده است. ترکیب این سه عامل، آسیب‌های جدی دیگری نظیر «اعتیاد»، «نبود شغل رسمی» و «اشتغال کاذب» را باعث شده است.

بررسی تاثیر معیارهای کاربری مسکونی در کاهش جرم‌خیزی در کلانشهر تبریز (باهرنیا و همکاران، ۱۳۹۹)

این تحقیق با استفاده از نظریه پیشگیری از جرم با طراحی محیطی انجام شده است، اما برخلاف عنوان آن از افراد و ساکنین و مشخصاً ساکنین مناطق و محلات تبریز داده‌های خود را گردآوری نکرده‌اند، بلکه جامعه آماری این تحقیق «کارشناسان حوزه الگوهای مسکن در کاهش جرم‌خیزی» (باهرنیا و همکاران، ۱۳۹۹: ۲۳) بوده است که نظرات آنها در مورد کاهش جرم‌خیزی در آپارتمان‌های بلند مرتبه تبریز بوده است. یافته‌های این محققین نشان می‌دهد که برحسب نظر این کارشناسان پیاده‌سازی برنامه امنیت گستری کاربری مسکونی با ۶٫۹۸ در اولویت اول، ترغیب ساکنین برای مشارکت کاربری مسکونی با ۶٫۶۶ در اولویت دوم، نظارت امنیتی کاربری مسکونی با ۶٫۵۱ در اولویت سوم، کنترل دسترسی کاربری مسکونی با ۵٫۹۷ در الویت چهارم، نظارات طبیعی کاربری مسکونی با ۵٫۴۸ در الویت پنجم، همبستگی اجتماعی کاربری مسکونی با ۵٫۱۷ در الویت ششم، کیفیت محیطی کاربری مسکونی با ۵٫۰۶ در الویت هفتم، نظارت جمعی کاربری مسکونی با ۴٫۸۹ در الویت هشتم، قلمروبندی کاربری مسکونی با ۴٫۱۸ در الویت نهم و آستانه ظرفیت کاربری مسکونی با ۴٫۱۱ در اولویت دهم کاهش جرم‌خیزی در شهر تبریز قرار دارد.

تحلیل فضایی توزیع جرم در مناطق دهگانه شهر تبریز (محسن‌زاده هریس و همکاران، ۱۳۹۳)

این تحقیق با استفاده از روش پیمایش و برخی از اطلاعات جمعیت‌شناختی و تراکم جمعیتی مناطق دهگانه شهر تبریز به تحلیل جرم و توزیع آن در مناطق پرداخته است. جامعه آماری تحقیق زندانیان شهر تبریز است و داده‌ها از این زندانیان به صورت پرسشنامه پر شده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که «وضعیت جرم در سطح بالاتر از متوسط و ۶۸٪ در سطح شهر تبریز می‌باشد که ناحیه شش با ۷۴٪ از سایر نواحی دارای میزان جرم بالاتر و پس از آن ناحیه هشت بیشترین سطح را داشته و منطقه هفت و چهار دارای کمترین میزان جرم می‌باشند» (محسن‌زادهٔ هریس و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۳). محل سکونت مجرمین نیز با میزان و شدت جرم رابطه داشته است، به طوریکه ساکنین مناطق۱ و ۸ و۶ با بیش از ۷۲٪ جرم در سطح بالایی از سکونت مجرمان در این مناطق وجود دارد. یافته کلی این تحقیق آن است که نوع غالب جرم در تبریز به علت در مسیر ترانزیت بودن، جرایم مواد مخدر بوده و منطقه ۶ به علت حاشیه‌بودن و مسائل اجتماعی و فرهنگی آن و منطقه ۸ به علت در مرکز بودن و داشتن تراکم کالبدی و جمعیتی، دارای بیشترین و مناطق ۱ و ۴ با ویژگی‌های خاص خود دارای کمترین میزان شدت جرم بوده‌اند.

پهنه‌بندی و تحلیل فضایی مناطق شهری به لحاظ ناهنجاری‌های اجتماعی و شناسایی کانون‌های جرم‌خیز شهری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز) (محمدی امناب و همکاران، ۱۳۹۶ الف)

این تحقیق در مورد پنج جرم یعنی سرقت، شرارت، مزاحمت، فروش کالاهای ممنوعه و اعتیاد با پرسشنامه از شهروندان انجام شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که «در مناطق شهری تبریز بیشترین توزیع جرایم سرقت در منطقه ۱ و ۲ و ۸ و کمترین در منطقه ۶ و ۱۰ و ۹ می‌باشد. بیشترین وقوع شرارت در منطقه ۴ و ۶ و ۱۰ و کمترین وقوع در مناطق ۷ و ۸ و ۹ و ۲ می‌باشد و میزان وقوع مزاحمت در منطقه ۸ و ۹ و ۴ و از نظر پاسخ‌دهندگان زیاد و باقی مناطق میزان وقوع مزاحمت کم می‌باشد. در رابطه با فروش کالاهای ممنوع بیشترین وقوع در منطقه ۹ می‌باشد. در منطقه ۳ و ۴ بیشترین وقوع اعتیاد است» (محمدی امناب و همکاران، ۱۳۹۶ الف: ۵۲۸).

ارزیابی تاثیر نوع و میزان کاربری اراضی در شکل‌گیری کانون‌های جرم‌خیز؛ مطالعه موردی: جرائم مربوط به سرقت در شهر تبریز (محمدی امناب و همکاران، ۱۳۹۶ب)

این تحقیق در مورد سرقت در تبریز و با گردآوری داده‌ها از شهروندان بالای ۱۸ سال انجام شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که سرقت بیشتر در مناطق ۸ و ۱ و ۲ توزیع شده است که مهمترین دلیل آن مرفه‌نشین و محل اسکان طبقات متوسط و بالا در این منطقه است. درحالیکه در منطقه ۱ و ۲ بیشتر درصد وقوع جرم مرتبط به کاربری‌های مسکونی ولی در منطقه ۸ شهر تبریز که بخش مرکزی شهر است، بیشتر درصد وقوع جرم مربوط به کاربری تجاری‌خدماتی است.

ارزیابی کارایی سامانه تحلیل جغرافیایی جرم در تحلیل الگوهای مکانی زمانی جرائم در کلان‌شهرها مورد مطالعه: جرم سرقت در کلان‌شهر تبریز (جسارتی، ۱۳۹۸)

این تحقیق در منطقه ۲ و محله پرواز و بر روی جرائم مربوط به سرقت انجام شده است. داده‌های این تحقیق از جرائم رخ داده و ثبت شده در سامانه تحلیل جغرافیایی جرم در کلانتری منطقه و در بازهٔ یکساله بوده است. در این محله سرقت قطعات و لوازم خودرو در رتبه اول، سرقت خودرو سواری در رتبه دوم، سرقت از منزل در رتبه سوم، قاپ‌زنی در رتبه چهارم، سرقت کابل و تجهیزات مخابرات در رتبه پنجم و جیب‌بری در رتبه آخر قرار دارد. «براساس تحلیل‌های زمانی انجام شده بیشترین فراوانی سرقت در ساعات ۸ تا ۱۱ صبح و ۲۱ تا ۲۳:۳۰ شب است و نیز نیمه دوم ماه‌های سال بیشترین فراوانی سرقت را دارد. از نظر زمانی، فصل زمستان به ویژه روزهای پایانی سال و در ساعات ۲۱ تا ۲۳ فراوانی بیشتری را به خود اختصاص داده است. روزهای دوشنبه و جمعه نیز بیشترین کانون زمانی وقوع سرقت در روزهای هفته را نسبت به سایر روزها تشکیل می‌دهند که نشان دهنده این موضوع است که در روزهای پایانی هفته که مردم به مراکز خرید و بوستان‌ها و پارک‌ها مرجعه می‌کنند، وقوع سرقت افزایش می‌یابد» (جسارتی، ۱۳۹۸: ۱۲۰-۱۲۱).

عوامل موثر برترس از جرم در مناطق حاشیه‌ای جنوب شهر تبریز (کاویانی و پورقهرمانی، ۱۳۹۵)

این تحقیق نیز در مناطق حاشیه‌ای جنوب تبریز انجام شده است. روش تحقیق پیمایش و استفاده از پرسشنامه محقق ساخته بوده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در مناطق حاشیه‌ای جنوب شهر تبریز کنترل رسمی پائین‌تر است، بی‌سازمانی اجتماعی در این مناطق وجود دارد، و نگرش حاشیه‌نشینان به عملکرد پلیس در حد متوسط است و در نهایت ترس از جرم در بین جامعه مورد مطالعه از مقدار متوسط بیشتر است. بنابراین حاشیه‌نشنیان جنوب شهر تبریز، احساس ترس از جرم و احساس ناامنی در این منطقه را تائید می‌کنند. در این مناطق «استفاده یا خرید و فروش آزادانه مواد مخدر، عدم رعایت قوانین و مقررات، همسایه‌های پر سر وصدا، مزاحمت‌های خیابانی جوانان، پرت‌کردن زباله در پیاده‌روها و جوی‌ها، دیوارنوشته‌ها، مستی و عربده‌کشی در انظار عمومی، افراد کارتن خواب، متکدیان، جوانان و نوجوانان پرسه‌زن، خانه‌های نیمه‌ساخته و مخروبه، تاریکی پیاده‌روها و معابر در مناطق حاشیه‌ای نسبت به سایر مناطق شهر بیشتر است و این موارد از مصادیق بارز بی‌سازمانی اجتماعی است و عوامل اصلی ایجاد ترس و ناامنی در بین شهروندان مناطق حاشیه‌ای است» (کاویانی و پورقهرمانی، ۱۳۹۵: ۲۵).

۲-۵ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مفهوم «مسائل اجتماعی» در مقایسه با مفهوم «جرم» بسیار پیچیده است، زیرا هم دارای ابعاد ذهنی، موقتی، گذرا و محلی بودن است و هم اینکه شاخص‌های خاص تدوین شده قبلی برای آن وجود ندارد. درحالیکه جرم مفهوم بسیار عینی است. جرم تنها یک بخش از مسائل اجتماعی، یعنی بخش تعیین یافته آن است، بنابراین در مقایسه با مسائل اجتماعی به راحتی قابل اندازه‌گیری است. در هر دو مفهوم نظریه‌های یکسانی نیز استفاده شده‌اند که بخش اعظم این نظریه‌ها انحراف و تخطی از هنجارها، ارزش‌ها و باورهای مقبول جامعه و یا یک اجتماع محلی را به عنوان عناصر سازندهٔ جرم و مسائل اجتماعی می‌دانند، بنابراین «فصل مشترک» این دو مفهوم (یعنی مسائل اجتماعی و جرم) انحراف از هنجارها و ارزش‌هایی است که صدمه و یا ضرری را متوجه افراد می‌کند. محلی‌بودن و وابسته به زمان بودنِ مسائل اجتماعی باعث می‌شود که استفاده از روش‌های قیاسی که از پرسش‌نامه‌های استاندارد استفاده می‌کند، برای شناسایی مسائل اجتماعی کار بیهوده‌ای باشد، زیرا در این روش‌ها ادبیات نظری و اندیشه‌های قبلی محقق تعیین کرده است که چه‌چیزی مسائل اجتماعی است و نه مسائل اجتماعی «واقعاً موجودی» که در سطح اجتماعات محلی وجود دارد. نظریه‌های تضادِ ارزشی، برساخت‌گرایی و برچسب‌زنی دقیقاً متوجه همین جنبه‌های فرایندیِ مسائل اجتماعی هستند، بنابراین از روش‌های کیفی استفاده می‌کنند که بتوانند شکل‌گیری مسائل اجتماعی را در تعامل بین افراد مختلف درگیر در یک موضوع پژوهش کنند. بنابراین روشِ کیفی به عنوان «سیاستِ درونی» نظریه‌های مسائل اجتماعی است، به این معنی که نوعی اتصال، پیوند درونی و یا به قول وبر نوعی «قرابت» و یا نزدیکی بین شناسایی مسائل اجتماعی و روش‌های کیفی وجود دارد. تدوین شاخص‌ها، ابعاد و انواع مسائل اجتماعی به صورت قبلی و پیشینی می‌تواند از نوعی نگرش‌های یکسان‌ساز، همگن‌ساز و بی‌توجه به مسائل خاصِ یک محیط اجتماعی سرچشمه گیرد که بر مبنای ایده‌های قبلی خود، وجود انواع خاصی از مسائل اجتماعی را به صورت کلی پذیرفته است. اما تحقیقات کیفی با حساسیت‌های نظری که از مرورِ ادبیات و نظریه‌های موجود بدست آورده‌اند و از سوی دیگر با حساسیت‌های که در مورد محلی بودن مسائل اجتماعی دارند، می‌توانند نسبت به شناسایی مسائل اجتماعی هر محله اقدام کنند و با روش‌های نظام‌مند کدگزاری این مسائل شناسایی شده را به مقیاس‌های اندازه‌گیری کمی تبدیل کنند. رویکردی که ما در این تحقیق اتخاذ کرده‌ایم.

اما روش کیفی که برای «شناسایی مسائل اجتماعی» استفاده می‌شود، نیز نمی‌تواند بی‌نیاز از نظریه‌های مسائل اجتماعی باشد، زیرا تدوین سوال‌های باز و یا مصاحبه‌های اکتشافی با افراد بومی و محلی نیازمند آن است که پژوهشگر کانون‌های توجه و یا کانون تمرکز نظری را از قبل شناخته باشد و این کانون‌های نظری شناخته شده در ادبیات نظری نقطه کانونیِ هدایتگر فرایند مصاحبه‌های اکتشافی و یا شناختِ ویژگی‌های خاص محلی باشند. بنابراین مرورِ ادبیات نظری برای این منظور صورت گرفت و این مرور نشان داد که می‌توان نظریه‌ها و اندیشه‌های موجود در بابِ موضوع «مسائل اجتماعی» را به دو بخش تقسیم کرد: ۱) نظریه‌هایی که بر روابط اجتماعی و انسانی تاکید دارند و ۲) نظریه‌های جغرافیایی که به فضا و ویژگی‌های آن در توزیع و پراکنش جرم می‌پردازند. این دو نظریه‌ها مکمل همدیگر هم هستند، زیرا انواع خاصی از روابط انسانی و اجتماعی در فضاها و یا مناطق شهری وجود دارد، به بیان دیگر روابط اجتماعی افراد نیز توزیع مکانی-فضایی دارد و فضاهای خاصی، نوع خاصی از روابط و رفتار را نیز به‌همراه دارند. بنابراین می‌توان گفت که مسائل اجتماعی نیز می‌توانند توزیع مکانی داشته باشند که از یکسو از ویژگی‌های روابط اجتماعی خاص هر منطقه و یا محله شهری سرچشمه می‌گیرند و از سوی دیگر ویژگی‌های محیطی-کالبدی هر منطقه و محله شهری می‌تواند برای انواع خاصی از مسائل اجتماعی و یا جرم مساعد یا نامساعد باشد. بنابراین این دو جنبه یعنی «روابط اجتماعی» و «فضای کالبدی» به صورت کلی کانون محقق را به ویژگی‌هایی معطوف می‌کنند که در یک منطقه و یا محله شهری وجود دارد.

نظریه‌های عنوان شده در بخش «مرور ادبیات نظری» برای کاربرد منطعف و استخراج برخی از متغیرها در طراحی پرسش‌های مصاحبه‌های باز به کار گرفته شده‌اند. این نظریه‌ها اگرچه روابط علی بین برخی از متغیرها و یا برخی شرایط و معلول‌های خاص (انحرافات و یا جرایم) ایجاد می‌کنند، اما از آنجائیکه در تحقیق حاضر هدف ما توصیف و نه ارائه تحلیل علی است. ما تنها به استخراج متغیرها و نه ارائه فرضیه بین متغیرها علاقه‌مند بودیم. متغیرهای استخراج شده از لحاظ نظری از این ادبیات مشتق شده‌اند، اما چون تحقیق ما فرضیه‌آزمایی نبوده است، رابطه بین متغیرها به بحث گذاشته نشده است. از سوی دیگر، چون در تعریف «مسائل اجتماعی» بافت بومی محلی و ادراک ساکنین محله‌ها در اینکه چه چیزی «مسئله» است اهمیت دارد، متغیرهای استخراج شده به صورت «خنثی» پرسیده شده‌اند تا از طریق آماره‌های محاسباتی به این امر پی‌ببریم که آیا از نظر ساکنین محله‌ها یک متغیر خاص (مثلاً وضعیت پارک‌های محله) مسئله است یا نه؟. روشن است که این متغیرهای استخراج شده به راحتی می‌توانند با ارائه فرضیه‌ها به آزمون گذاشته شوند و از آنجائیکه تحقیق ما با نمونه ۴۰۰۰ از کل شهر تبریز انجام می‌گیرد، منبعِ خوبی از داده برای تحقیقات ثانویه می‌تواند فراهم کند که از این داده‌ها برای استخراج فرضیه‌ها و به آزمون گذاشتن آنها استفاده کنند.

فصل سوم

روش تحقیق

۳-۱ مقدمه

مسائل اجتماعی زمینه‌محور و به شدت تحت تاثیر زمان-مکان هستند و دگرگونی‌های سریع در ظهور و تغییر آنها دیده می‌شود. مسائل اجتماعی در «قالب واحدهای اجتماعی و جمعی نظیر روستا، شهر، محله، طبقه، قشر و یا جوامع جمعی، محلی، منطقه‌ای و جهانی قابل طرح هستند» (عبدالهی، ۱۳۸۹: ۱۲). در سطح شهر، هرچه از کلیت شهر به سمت مناطق و محله‌های آن حرکت کنیم، مسائل اجتماعی از ویژگی‌های عام به ویژگی‌ها و یا مسائل خرده‌نظام‌ها و خرده‌فرهنگ‌های محلات و یا ویژگی‌های کالبدی-اجتماعی-فرهنگی-اقتصادی محلات تغییر پیدا می‌کند. بنابراین «خاص‌بودگی» مسائل اجتماعی در واحدهای اجتماعی مختلف مورد بررسی، لزوم تدوین استراتژی مناسب تحقیق را ضروری می‌سازد؛ زیرا استفاده از شاخص‌ها و ابعاد مختلف مسائل اجتماعی که در تحقیقات دیگر بررسی شده‌اند، ممکن است به سوءگیری‌های غیرواقعی منجر شود که مسائل اجتماعی دیگر را بر محلات خاص مورد مطالعه تحمیل کند و یا ناتوان از شناخت مسائل اجتماعی «واقعاً موجود» در سطح محلات مورد بررسی باشد. توجه به این جنبه از تحقیق، استفاده از تحقیق کیفی برای شناخت مسائل اجتماعی هر منطقه و محله کلانشهر تبریز ضروری می‌سازد. بنابراین از ترکیب دو روش کیفی‌کمی استفاده می‌کنیم. در مرحله اول با روش کیفیِ «تحلیل مضمون» به صورت استقرائی با مصاحبه‌های عمیق به کشف مسائل اجتماعی محله‌محور در سطح مناطق دهگانه می‌پردازیم. هدف ما در این مرحله آن است که پرسشنامه استاندارد «سنجش و اندازه‌گیری مسائل اجتماعی برحسب محلات در کلانشهر تبریز» را تدوین کنیم و سپس در مرحله دوم با روش کمی پیمایش، برمبنای پرسشنامه ساخته شده به گردآوری داده‌ها در سطح کل شهر بپردازیم.

۳-۲ مرحله کیفی تحقیق: تحلیل مضمون

تحقیق کیفی که به عنوان مرحله اول مطالعه با هدف کشف مسائل اجتماعی، استخراج شاخص‌ها و ابعاد صورت می‌گیرد، روش «تحلیل مضمون»[۱] است. انواع مختلفی از روش‌های تحلیل مضمون مانند «تحلیل مضمون بازاندیشانه[۲]» (Braun and Clarke ,۲۰۰۶)، «تحلیل قالبی[۳]» (King,۲۰۰۴)، «تحلیل چارچوب[۴]»

۱. Thematic Analysis
۲. Reflexive Thematic Analysis
۳. Template Analysis
٤. Framework Analysis

(Ritchie and Spencer ,۱۹۹۴) و «تحلیل شبکه‌های مضمونی» (Attride-Stirling ,۲۰۰۱) وجود دارد. براون و همکاران (۲۰۱۹) با مرور گرایش‌های متنوع در تحلیل مضمون، بر این عقیده هستند که بهتر است که از اصطلاح «چتری» برای مفهوم تحلیل مضمون استفاده شود، «زیرا این مفهوم مانند چتری است که رویکردهای مختلف در ذیل آن با هدف «تشخص الگو (مضمون) در میان‌داده‌های کیفی» (Braun et al:۸۴۴ ,۲۰۱۹) گردهم می‌آیند. اگرچه در باب اینکه آیا تحلیل مضمون روشی جداگانه برای تحقیقات کیفی است و یا اینکه تکنیک‌های خاصی برای سازمان‌دهی و خلاصه‌سازی داده‌ها است، توافق وجود ندارد اما به صورت اساسی محققین روشی بر این عقیده هستند که «این روش نخستین روشِ تحلیل است که محققین باید یاد بگیرند، زیرا مهارت‌های اصلی را فراهم می‌کند که برای اجرای بسیاری از تحقیقات کیفی مفید است» (Braun and Clarke:۷۸ ,۲۰۰۶). این روش، رویکرد بسیار منعطفی است که بدون توجه به پارادیم نظری‌های شناخته‌شده و یا چارچوب‌های نظری معرفت‌شناختی می‌تواند به راحتی با دامنه‌ای از موقعیت‌های معرفت‌شناختی انطباق یابد (Braun and Clarke :۷۸ ,۲۰۰۶;Brooks et al:۲۰۵ ,۲۰۱۵)، زیرا آزادی نظری فراهم می‌کند که امکان توصیفات غنی، جزئی و پیچیده را در درون مجموعه‌ای از داده‌ها فراهم می‌کند. تحلیل مضمون« در جستجوی آشکار کردن مضمون‌هایی است که در یک متن در سطح مختلف برجسته هستند» (Attride-Stirling:۳۸۷ ,۲۰۰۱). به جای دقت‌های نظری معرفت‌شناختی، تحلیل مضمون «به گروهی از تکنیک‌های متنوع اما بهم‌مرتبط برای سازمان دادن مضمون و تحلیل داده‌های متنی اشاره دارد» (King:۲۵۶ ,۲۰۰۴). رویکردهای توصیفی در تحلیلِ مضمون بر خلاصه‌سازی تاکید دارند. در این رویکردها، یک تحلیل مضمون عبارت از «خلاصه‌های حیطه‌ای[۱]، یعنی خلاصه‌هایی از چیزهایی که مشارکت‌کننده در ارتباط با موضوع می‌گوید ... رویکرد خلاصه حیطه‌ای تحلیل مضمون را به مثابه فعالیت‌های تقلیل داده می‌داند، جائیکه هدف تحلیل خلاصه‌کردن موجزِ کثرتی از پاسخ‌ها است» (Braun et al:۸۴۶ ,۲۰۱۹). به طور خلاصه در روش تحلیل مضمون، داده‌های بدست آمده از مصاحبه‌های کیفی، خلاصه‌سازی و کدبندی، مضمون‌دهی می‌شود، هدف آن است که الگوی موجود در داده‌ها را با شیوه‌های منعطف پیدا کنیم. تقریباً مراحل این روش در تمامی رویکرد تحلیل مضمون تا حدودی به هم دیگر شباهت دارد. جدول زیر مراحل تحلیل مضمون را در یکی از صورتبندی‌های اصلی آن توسط براون و کلارک نشان می‌هد.

۱. Domain Summaries

مراحل	توصیف فرایند
آشنایی با داده‌های خودتان	رونوشت‌برداری از داده‌ها (اگر نیاز باشد)، خواندن و بازخواندن داده‌ها، خلاصه‌کردن ایده‌های اولیه.
تولید کدهای اولیه	کدگزاری ویژگی‌های جالب داده‌ها به شیوهٔ نظام‌مند در میان کل مجموعه داده‌ها، گردآوری داده‌های مرتبط به هر کد.
جستجوی مضمون‌ها	گردآوری کدها در مضمون‌های بالقوه، گردآوری تمام داده‌های مرتبط به مضمون‌های بالقوه.
بازنگری مضمون‌ها	چک کردن اینکه اگر مضمون در ارتباط با کدهای استخراج‌شده (مرحله ۱) و کل مجموعه داده‌ها (مرحله ۲) «نقشه» مضمونی از تحلیل تولید می‌کند.
تعریف و نام‌گذاری مضمون‌ها	تعریف مداوم برای اصلاح و جزئیات دهی به هر مضمون و به کل داستانی که تحلیل می‌گوید. تولید تعاریف و نام‌های روشن برای هر مضمون.
تولید و گزارش	فرصت نهایی برای تحلیل. انتخاب مثال‌های زنده، استخراج مثال‌های مجاب‌کننده، تحلیل نهایی استخراج‌های انتخاب‌شده، مرتبط کردن تحلیل به سوالات و ادبیات، تولید گزارش تحقیق از تحلیل.

جدول ۱-۳) فرایند تحلیل مضمون (**Braun and Clarke**, ۲۰۰۶: ۸۷)

۳-۳ گردآوری داده‌های کیفی: مصاحبه‌های باز

مصاحبه یکی از تکنیک‌های اصلی گردآوری داده‌ها در روش‌های کیفی است که دارای سه نوع؛ ساختاریافته، نیمه‌ساختاریافته و مصاحبه‌های باز است. از مصاحبه می‌توان به عنوان یک روش مستقلِ کیفی برای طراحی تحقیق و یا به عنوان یک تکنیک گردآوری داده‌ها که در خدمت روش‌های کمی و یا کیفی است، استفاده کرد. در روش‌های کمی می‌توان از مصاحبه «به مثابه روش اکتشافی برای گردآوری داده‌های اولیه قبل از اینکه پیمایش طراحی شود، استفاده کرد» (Qu and Dumay: ۲۳۸ ,۲۰۱۱). مصاحبه حضوری نوعی مکالمه انسانی بین دو طرف (پژوهشگر و مطلع محلی) است که با هدف گردآوری اطلاعات و دسترسی به نوعی از دانش در مورد افراد، اشیاء و روابط تنظیم می‌شود. با اینکه «توافقی در موردِ چگونگی اجرای یک مصاحبه وجود ندارد» (Berg: ۶۶ ,۲۰۰۱) اما محققین تلاش کرده‌اند که نوع پرسش‌ها، شیوه تنظیم پرسش‌ها، نوع برخورد با مصاحبه‌شوندها و یا به صورت عام نوعی دستورالعمل‌های پرسشنامه را تنظیم کنند تا بر این وسوسه غلبه کنند که بگوئیم «مصاحبه‌کردن یک هنر است که بازتاب شخصیت مصاحبه‌گر است و نمی‌تواند آموزش داده شود ...

[بلکه] محققین می‌توانند تکنیک‌ها و مهارت‌های مصاحبه‌کردن را یاد بگیرند» (Seidman:۷۸ ,۲۰۰۶). اولین گام این است که چگونه پرسش‌های اصلی تحقیق را به پرسش‌های مصاحبه تبدیل کنیم، زیرا «لغات تخصصی دانشگاهی برای یک مصاحبه مناسب نیست. زبانی که در پروپوزال تحقیق ... ارائه شده است به ندرت برای مصاحبه‌شوندگان معنی‌دار است»(Rubin and Rubin:۱۳۲ ,۲۰۱۲). انواع پرسش‌هایی که برای یک مصاحبه می‌توانند طرح شوند، به شکل‌های مختلف بیان شده‌اند. برگ (۲۰۰۱) چهار نوع پرسش به عنوان ابزار هر نوع مصاحبه کیفی ارائه کرده است که عبارتند از:

۱- پرسش‌های اساسی[۱]: این پرسش‌ها مرتبط به کانون مرکزی مطالعه هستند که می‌توانند یکجا و یا پخش شده در کلِ مصاحبه باشند، همه این پرسش‌ها برای کشف اطلاعات مورد دلخواه هستند.

۲- پرسش‌های اضافی[۲]: آن پرسش‌هایی هستند که به صورت زمخت برابر با پرسش‌های اساسی هستند، اما واژگان تاحدودی متفاوت است. این پرسش‌ها برای ارزیابی اعتبار پاسخ‌ها (از طریق بررسی انسجام در مجموعه پاسخ‌ها) و یا تاثیرات محتمل واژگان طرح می‌شوند.

۳- پرسش‌های کنارگذاری[۳]: این پرسش‌های در آغاز مصاحبه و یا در طول مصاحبه برای توقف و یا تغییر کانون‌های مصاحبه طراحی می‌شوند.

۴- پرسش‌های وارسی[۴]: این پرسش‌ها اصلی‌ترین بخش مصاحبه‌ها هستند و برای استخراج اطلاعات بسیار کامل از موضوع طرح می‌شوند، در اغلب موارد این پرسش‌ها ردیابی‌هایی هستند از آن‌چیزی که قبلاً بدان پاسخ داده شده است، برای مثال: «آیا می‌تونی بیشتر در مورد این موضع توضیح بدی؟» «چه چیزی بعدش اتفاق افتاد؟» ...

۵- جمله‌بندی سوالات[۵]: به منظور کسب اطلاعات در مصاحبه، مصاحبه‌گرها باید پرسش‌ها را جوری چینش کنند که اطلاعات ضرروی را فراهم می‌کند. بنابراین باید پرسش‌ها را به شیوه‌ای بپرسند که پاسخ‌دهندگان را تشویق به پاسخ‌دادن کامل و صادقانه بکند (Berg:۷۶ ,۲۰۰۱).

اسپرادلی (۲۰۱۶) در یکی از کلاسیک‌ترین کتاب‌های نوشته شده برای مصاحبه‌های اتنوگرافیک، پرسش‌ها را به سه دسته «پرسش‌های توصیفی، پرسش‌های ساختاری و پرسش‌های تطبیقی» (Spradley:۶۷ ,۲۰۱۶) تقسیم بندی کرده است. کیو و دومای (۲۰۱۱) لیستی از انواع پرسش‌های مطرح شده توسط محققین را گردآوری کرده‌اند که در جدول زیر نشان داده شده است.

۱. Essential Question
۲. Extra Question
۳. Throw away Question
٤. Probing Question
۵. Wording Question

نوع پرسش‌ها	هدف پرسش‌ها	مثال
پرسش‌های معرفی	شروع کردن بحث و رفتن به مصاحبه اصلی	«می‌توانی در مورد ... به من توضیح بدی؟».
پرسش‌های پیگیرانه	پرسش‌کردن مستقیم در مورد آن‌چیزی که گفته شد.	سرتکان دادن، گفتن «اوهوم»، تکرار کردن واژگان مهم و برجسته.
پرسش‌های وارسی	مطرح کردن روایت کامل	«می‌تونی بیشتر توضیح بدی؟».
پرسش‌های جزئی‌گر	توسعه توصیفات بسیار جزئی از بیان‌های کلی	«آیا می‌توانی توصیفات بیشتری بدی که چه اتفاقی افتاد؟»، «آیا برای این مثال‌های بیشتر داری؟»
پرسش‌های مستقیم	استخراج واکنش‌های مستقیم	اصل مطلب از چه قرار است؟
پرسش‌های غیرمستقیم	مطرح کردن پرسش‌های مربوط به آینده	آیا این مساله ... حل خواهد شد؟ بدتر خواهد شد؟
پرسش‌های ساختاردهنده	استفاده از پرسش‌های کلیدی برای پایان دادن به یک بخش از مصاحبه و شروع یک بخش جدید، برای مثال زمانی که بحث منحرف نشده و مصاحبه‌شونده پاسخ‌های بی‌ربط می‌دهد.	دوست دارم که موضوع دیگری را مطرح کنم ...
سکوت	توقف کردن برای اینکه مصاحبه شونده زمانی برای تامل داشته باشد و شکستن سکوت با دادن اطلاعات مهم.	
پرسش‌های تفسیرگر	مشابه سوالات وارسی برای ارتقاء پاسخ‌های مصاحبه شوند، روشن کردن و تفسیر آن و نه دادن اطلاعات جدید.	منظور شما این است که....؟ این درست که شما احساس دارید که...؟ آیا این گفته .... چیزی است که می‌خواهید بگوید؟
پرسش‌های دورانداختن	برای کمک به برخی از اهداف، برای مثال زمانی که نواحی حساس موضوع شکسته شده است	آه، فراموش کردن که بپرسم ...؟

جدول ۲-۳) انواع پرسش‌های مصاحبه با مثال (**Qu and Dumay**، ۲۰۱۱: ۲۴۹)

رابین و رابین (۲۰۱۲) از انواع پرسش‌های مصاحبه سه نوع پرسش؛ ۱) پرسش اصلی، ۲) پرسش‌های پیگیرانه و ۳) پرسش‌های وارسی را دقیقتر توضیح داده‌اند. از نظر آنها «پرسش‌های اصلی با بحث در مورد هر بخش جداگانه از پرسش‌های تحقیق شما شروع می‌شود. پرسش‌های پیگیرانه در جستجوی اطلاعات جزئی در مورد مضمون‌ها، مفاهیم و یا رخدادهایی است که مصاحبه‌شونده معرفی می‌کند و پرسش‌های وارسی برای کمک به مدیریت مکالمه و ادامه دادن آن با تاکید بر موضوعات است و نشانه‌ای از سطح مورد دلخواه عمق و یا تقاضای مثال‌ها و روشن‌سازی‌ها است» (Rubin and Rubin:۱۱۶ ,۲۰۱۲). سوال‌های اصلی را می‌توان بر اساس دانشِ قبلی خود محقق یا براساس ادبیات پژوهشی تحقیقی و یا با ارائه پرسش‌ها براساس تحقیق مقدماتی شروع کرد. پرسش‌ها باید با توالی‌های خاصی که ارتباط بین آنها روشن است پیش برود، یعنی باید از سطح بسیار عام به سطح سوالات خاص رفت. در چینش سوالات باید از سوالاتی که هدفشان ارائه تصویری بزرگ و عام از حوزه مورد مطالعه است، شروع کرد و کم کم به سوالاتی که هدفشان تنها بخشی از این تصویر بزرگ، یا رفتارها و یا عادت‌ها و یا موضوعات خاص است، پیش رفت. حتی می‌توانیم در مورد کلمات کلیدی تحقیق خود یعنی «مسائل اجتماعی» شروع کرد و پرسید که «اصلا مسائل اجتماعی به نظر شما چیه؟». این پرسش‌ها چارچوب‌های اصلی،

محورها و یا تصویر بزرگی که مصاحبه در درون آن می‌خواهد شکل بگیرد را وضوح می‌بخشد. سوالات وارسی انواع و اهداف مختلفی دارند که در جدول زیر به آنها اشاره می‌کنیم.

انواع وارسی‌ها		هدف وارسی‌ها	مثال
وارسی‌های توجهی		نشان دادن توجه و دقت شنیداری مصاحبه‌گر	«آره ... آره»، «درسته» «دارم گوش می‌دم» و...
وارسی مدیریت مکالمه	وارسی هدایتی	هدایت مسیر مصاحبه، مخصوصاً زمانیکه مصاحبه از هدف خود دور می‌شود.	«ببخشید مثل اینکه حواس شما را پرت کردم، داشتید می‌گفتید ...» جای خالی را با مسیر مناسب در جهت اهداف پرسش پر می‌کنیم.
	وارسی تائیدی	خلاصه و تکرار چیزی که مصاحبه‌شونده گفته.	«منظور شما این بود که ...».
	وارسی شفاف‌سازی	تقاضای توضیح از چیزی که مصاحبه‌گر آن را دنبال نکرده است.	«چی؟... می‌تونید دوباره بگید؟ ... می‌ترسم درست متوجه نشده باشم».
	وارسی توالی	وارسی نظم زمانی رخدادها.	«می‌تونی دقیقاً مرحله به مرحله بگی چی شد؟».
	وارسی تداوم	اگر مصاحبه‌شونده فکر می‌کند که شما به جزئیات علاقه‌مند نیستید و حرفش را ناتمام رها می‌کند.	«بعدش چی شد...؟» « و ...».
	وارسی تشریحی	تقاضاء جزئیات، توضیح مفاهیم، مضمون‌هایی که در حرف‌های مصاحبه‌شونده وجود دارد، یا آن را متوجه نمی‌شوید و یا برایتان مبهم است.	«میشه مثال بزنی»، «مانند ...» « میشه در موردش بیشتر حرف بزنی» « احساس می‌کنم که داستان شما نیمه‌کار باقی ماند».
وارسی اعتبار	وارسی شواهد	اطمینان از اینکه تعمیم‌های مصاحبه‌شونده ناشی از مشاهدات و تجربیات خودش است.	«خودتان شاهد این قضیه بودید؟» «تجربه‌های شخصی در این مورد دارید» «چی شد که به این فکر رسیدید»، «چه جوری اینو فهمیدید».
	وارسی اریب‌دار	وارسی پیش‌داوری‌ها وچشم‌انداز مصاحبه‌شونده.	«نظرت در مورد مردم محله چیه؟» «باعث و بانی این مسائل، مردم محله است؟».

جدول ۳-۳) انواع پرسش‌های وارسی با مثال (**Rubin and Rubin**, ۲۰۱۲: ۱۴۰-۱۴۷)

سوالات دیگر، سوالات پیگیرانه هستند که در این سوالات در جستجوی اطلاعات جزئی هستیم که می‌تواند در هر موضوع جالبی باشد که نظر ما را در طول مصاحبه به خود جلب می‌کند. این محققین چند موقعیت را ذکر می‌کنند که در آنها باید سوالات پیگیرانه را مطرح کرد. این موقعیت‌ها عبارتند از:

ردیف	چیزهایی که باعث پرسش‌های پیگیرانه می‌شوند
۱	قطعات گمشده و یا جالی خالی.
۲	سوالاتی که با طفره روی پاسخ داده شده و یا اصلا پاسخ داده نشده است.
۳	پاسخ‌های کاملاً عام و یا پاسخ‌های بسیار محدود.
٤	تضادها و تناقض‌های واضح.
٥	داستان‌های یا مضمون‌های ضمنی و مضمر.
٦	مفاهیم ناروشن.
۷	مضمون‌های ناکامل و یا بدون حمایت.
۸	ایده‌های جدید مرتبط به پرسش‌های تحقیق.

جدول ٤-۳) موقعیت های طرح پرسش‌های پیگیرانه (**Rubin and Rubin**, ۲۰۱۲: ۱۵۳)

در موقعیت‌های یاد شده می‌توان سوالات پیگیرانه را مطرح کرد. این سوالات شامل: چگونگی، مقایسه‌ای، پرسش با تکرار حرف‌های مصاحبه‌شونده، پرسش‌های ارائه جایگزین، پرسش از عناصر، پرسش از استثناها، پرسش‌های چالشی، پرسش‌های معمایی، پرسش از معمول و یا مرسوم بودن، پرسش‌های فرضی و پرسش در مورد معناها است که هریک از آنها را با اهدافشان در جدول زیر خلاصه شده است.

الگو	هدف
بپرس چگونه؟	اگر دنبال اطلاعات گمشده و یا گرایش‌های عام هستید.
پرسش مقایسه‌ای؟	اگر نیاز به عمق و یا بافت و یا زمینه اطلاعات داده شده را دارید.
تکرار کلمات با پرسش	زمانیکه مصاحبه‌شونده موضوعی را بدون جزئیات می‌گوید، با تکرار حرفش موضوع را دنبال کنید.
ارائه جایگزین.	زمانیکه مصاحبه‌شونده به صورت منفی به سوال پاسخ بدهید، جایگزینش را بپرسید.
پرسش از عناصر	زمانیکه پاسخ مبهم و عام است، از طریق پرسش از عناصر به جزئیات پی می‌بریم.
پرسش از استثناها	زمانیکه پاسخ بسیار گسترده است، می‌توانیم از استثناها و دلایل وجودی آنها بپرسیم.
پرسش‌های چالشی	زمانیکه نتیجه‌گیری بسیار محدود است، خودتان می‌توانید نگرش متناقضی ارائه دهید.
پرسش‌های معمایی	تضاد، تنش و یا ابهاماتی که در حرف‌های مصاحبه‌شونده وجود دارد، به صورت معما مطرح کنید.
پرسش از مرسوم بودن	زمانیکه مصاحبه‌شونده نتیجه‌گیری نهایی می‌کند، بپرسید چقدر این امر مرسوم، رایج و یا عام است.
پرسش فرضی	تشریح مفاهیم، بدست آوردن تبیین بهتر، توضیح اغراق‌ها با مطرح کردن پرسش‌های فرضی دیگرگون.
معنی این چیست؟	پرسش از معنا مفاهیم و یا واژگان و عبارت‌هایی که مصاحبه‌شونده به کار می‌برد.

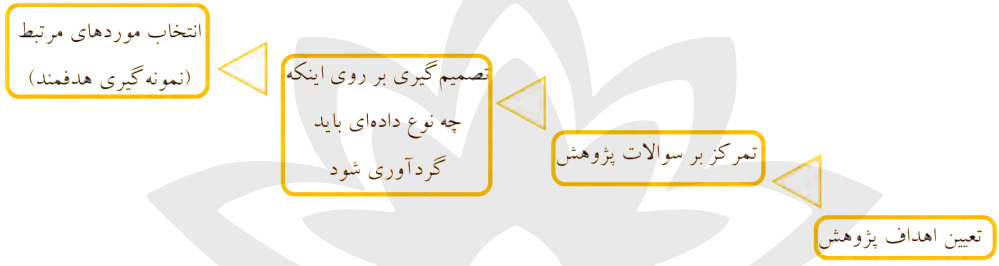
جدول ۵-۳) انواع پرسش‌های پیگیرانه و اهداف آنها (**Rubin and Rubin**, ۲۰۱۲: ۱۶۵)

با مشخص‌کردن انواع پرسش‌ها، شیوه‌های پرسش و اهداف هر پرسش می‌توان تا حدودی پروتکل و یا دستورالعمل‌های مصاحبه‌های باز را ارائه کرد. دستورالعمل مصاحبه‌های باز «طرح رئوس[۱] شامل تمامی مقوله‌های وسیعی است که محقق احساس می‌کند به مطالعه خودش مرتبط است. این لیست مقدماتی به محقق اجازه می‌دهد که شکل عام دستورالعمل را بصری سازد که بعداً مجموعه‌ای از پرسش‌های مرتبط به هر مقوله طرح رئوس را می‌تواند توسعه دهد» (Berg:۷۴, ۲۰۰۱). با توضیح این ویژگی‌های مرتبط به سوالات مصاحبه‌های باز، ما نیز پروتکل و یا دستورالعمل مصاحبه‌های کیفی تحقیق را تدوین کرده‌ایم که در بخش ضمیمه تحقیق پیوست شده است.

۱. Outline

۳-۴ نمونه‌گیری فاز کیفی تحقیق

در فـاز اول تحقیـق کـه کیفـی اسـت از روش نمونه‌گیـری هدفمنـد[۱] اسـتفاده شـده اسـت. طبـق تعریـف، نمونه‌گیـری هدفمنـد «انتخـابِ راهبـردیِ موردهـای غنـی از اطلاعـات بـرای مطالعـه اسـت. موردهایـی کـه در ذات و ماهیتشـان، پرسـش‌های تحقیـق را کـه بایـد بررسـی شـوند را روشـن می‌سـازند» (Patton:۴۰۲ ,۲۰۱۵). پاتـون بـه صـورت کلـی، کلیـه روش‌هـای نمونه‌گیـری تحقیـق کیفـی را «هدفمنـد» می‌خوانـد کـه بـه عنـوان روشـی «غیراحتمالـی» در برابـر نمونه‌گیـری «احتمالـی» روش‌هـای کمـی اسـت. او چهـار راهبـرد را بـه عنـوان راهبردهـای نمونه‌گیـری هدفمنـد معرفـی می‌کنـد کـه گام‌هـای متوالـی و پشـت سـر هـم هسـتند کـه شـامل مراحـل زیـر اسـت.

نمودار۱-۳- راهبردهای نمونه‌گیری هدفمند (Ibid: ٤٠٤)

در تحقیـق حاضـر بـرای نمونه‌گیـری هدفمنـد از فهرسـت و لیسـت افـراد و مطلـع محلـی در سـازمان‌های دولتـی (شـهرداری، اسـتانداری و مرکـز تبلیغـات اسـلامی) اسـتفاده کردیـم. ایـن سـازمان‌های فهرسـتی از افـراد و مطلعیـن محلـی را در اختیـار مـا قـرار دادنـد کـه اولاً در همـان محلـه زندگـی می‌کننـد، دومـاً علاقه‌منـد بـه مسـائل محلـه خـود هسـتند و اطلاعـات غنـی از محلـه و مشـکلات آن دارنـد و سـوم اینکـه در نهادهـای دولتـی بـه صـورت مـداوم رفـت و آمـد دارنـد و مسـائل و مشـکلات محله‌هـا را بـه اطـلاع مدیـران و مسـئولان سـازمان‌های مختلـف می‌رسـانند و چهـارم بـرای اینکـه «سـوءگیری‌های احتمالـی» مطلعیـن از لیسـت تهیه‌شـده سـازمان‌های دولتـی در داده‌هـای تحقیـق کاهـش یابـد، بـه محله‌هـا نیـز مراجعـه کردیـم. بـه طـور خلاصـه، بعـد از تدویـن دسـتورالعمل ابتدائـی مصاحبه‌هـای بـاز، مصاحبه‌هـا بـه صورتـی ترتیـب داده شـد کـه مصاحبه‌شـونده مطلـع، اطلاعـات جامعـی از مسـائل محـلات در ابعـاد مختلـف (فرهنگـی، اقتصـادی، کالبـدی، بهداشـتی و ...) بدسـت داد. سـپس بـر مبنـای ایـن مصاحبه‌هـا بـه اسـتخراج شـاخص و طبقـه ایـن شـاخص‌ها در ابعـاد مختلـف پرداختیـم و در نهایـت، شـاخص‌ها و ابعـاد بدسـت آمـده از مصاحبه‌هـا را بـه پرسشـنامه اسـتاندارد «سـنجش و اندازه‌گیـری مسـائل اجتماعـی برحسـب محـلات در کلانشـهر تبریـز» تبدیـل کردیـم کـه مراحـل آن در شـکل شـماتیک زیـر نشـان داده اسـت.

۱. Purposeful Sampling

نمودار ۲-۳- مراحل تحقیق کیفی و تدوین پرسشنامه مسائل اجتماعی به تفکیک محلات در کلانشهر تبریز

۳-۵ مرحله دوم: پیمایش از محلات کلانشهر تبریز

در مرحله دوم تحقیق از روش پیمایش استفاده خواهد شد. هدف تحقیقات پیمایشی همراستا با ویژگی‌های پارادایمی این نوع مطالعات، استفاده از ابزارهای ساختمند گردآوری داده مانند پرسشنامه، رویکرد قیاسی و در نهایت رسیدن به سطح بالاتری از تعمیم‌دهی است. «هدف پیمایش تولید آماره‌ها است، یعنی توصیفات آماری و یا اسمی در مورد بخشی از جمعیت مورد مطالعه، روش اصلی گردآوری داده‌ها، پرسش از افراد است، و پاسخ‌های آنها داده‌های اصلی است که باید تحلیل شوند. اطلاعات از بخشی از جمعیت گردآوری می‌شود، یعنی نمونه‌ای وجود دارد و نه اینکه از کلِ جمعیت اطلاعات گردآوری کنیم» (Fowler: ۱, ۲۰۱۴).

۳-۵-۱ گردآوری داده‌های تحقیق

در گردآوری داده‌های تحقیق از پرسشنامه ساخته شده در فاز کیفی تحقیق استفاده خواهد شد و پس از تعیین اعتبار و روایی آن در مرحله (pre-test) اقدام به گردآوری نهایی داده‌ها خواهیم کرد.

۳-۵-۲ جامعه آماری، شیوه نمونه‌گیری و برآورد حجم نمونه

جامعه آماری تحقیق جمعیت بالای ۱۵ سال شهر تبریز می‌باشد که برابر با سرشماری سال ۱۳۹۵ از جمعیت ۱٫۵۵۸٫۶۹۳ نفری، ۱٫۲۳۸٫۶۲۶ نفر است. از کل جمعیت تبریز ۳۲۰٫۰۶۷ نفر در رده سنی بین ۰-۱۵ سال قرار دارند که جزو جامعه آماری ما به حساب نمی‌آیند. دلیل این امر آن است که افراد زیر ۱۵ سال اطلاعات وسیعی از انواع مسائل شهری و محله خود ندارند و پاسخ‌هایی که ممکن است، بدهند به سوءگیری در داده‌ها منجر شود. حد پایین سنی در تحقیقات پیمایشی زیر ۱۵ سال تعیین می‌شود

کـه فـرد بـه مرحلـه‌ای از رشـد اجتماعـی و شـخصیتی نائـل شـده و تمایـلات شـخصیتی وی قـوام یافتـه اسـت، از ایـن رو می‌توانـد بـه پرسشـنامه براسـاس فهـم خـود پاسـخ دهـد، چیـزی کـه در جمعیـت زیـر ۱۵ سـال امـکان آن وجـود نـدارد. بـه بیـان دیگـر، دلیـل انتخـاب جامعـه آمـاری از افـراد بـالای ۱۵ سـال آن اسـت کـه ایـن افـراد، ۱) بـه شـکل کامـل وارد مناسـبات اجتماعـی شـده‌اند. ۲) بـا مسـائل گوناگـون برخـورد داشـته‌اند، ۳) در موقعیت‌هـای گوناگونـی قـرار گرفته‌انـد. ۴) در برخـورد بـا مسـائل زندگـی واقع‌بینانـه عمـل می‌کننـد، ۵) بـه لحـاظ ذهنـی و رفتـاری از ثبـات بیشـتری برخوردارنـد. ۶) بـا مسـائل اجتماعـی شـهری و محلـه‌ای خـود بیشـتر درگیـر بوده‌انـد و شـناختی از آن دارنـد.

منطقه	جمعیت	مرد	زن	خانوار	بعد خانوار
منطقه ۱	۲۱۸۶۴۷	۱۱۲۶۲۸	۱۰۶۰۱۹	۶۸۸۹۸	۳٫۲
منطقه ۲	۱۹۶۵۰۷	۹۶۵۸۸	۹۹۹۱۹	۶۲۳۴۸	۳٫۲
منطقه ۳	۲۲۹۴۷۴	۱۱۵۹۳۴	۱۱۳۵۴۰	۷۴۲۶۷	۳٫۱
منطقه ٤	۳۱۵۱۸۳	۱۵۸۶۹۸	۱۵۶۴۸۵	۱۰۲۴۸۱	۳٫۱
منطقه ٥	۱۲۶۱۲۴	۶۳۴۸۴	۶۲۶۴۰	۴۰۲۷۳	۳٫۱
منطقه ٦	۹۸۹۱۰	۵۰۳۴۶	۴۸۵۶۴	۳۱۹۱۷	۳٫۱
منطقه ۷	۱۵۵۸۷۲	۷۸۹۳۰	۷۶۹۴۲	۴۹۴۱۹	۳٫۲
منطقه ۸	۲۹۳۸۴	۱۴۲۰۱	۱۵۱۸۳	۱۰۱۹۱	۲٫۹
منطقه ۹	۶۳۴	۳۲۲	۳۱۲	۲۰۲	۳٫۱
منطقه ۱۰	۱۸۷۹۵۸	۹۵۵۳۰	۹۲۴۲۸	۵۷۹۰۲	۳٫۲
تبریز	۱۵۵۸۶۹۳	۷۸۶۶۶۱	۷۷۲۰۳۲	۴۹۷۸۹۸	۳٫۱

جدول ٦-۳) جدول وضعیت جمعیت به تفکیک مناطق تبریز در سال ۱۳۹۵ (سالنامه آماری تبریز، ۱۳۹۸: ٥٦)

نقشه ۱-۳) مناطق دهگانه شهرداری تبریز (معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تبریز)

۳-۵-۳ | تعیین حجم نمونه

بلیکی چهار عامل را در تصمیم‌گیری دربارهٔ حجم نمونه‌های احتمالی موثر می‌داند: ۱) درجه درستی لازم، ۲) میزان تغییر پذیری ویژگی‌های کلیدی مورد مطالعه در جمعیت، ۳) سطح سنجش مورد استفاده و در نتیجه انواع تحلیل‌هایی که می‌توان استفاده کرد و ۴) اینکه زیر گروه‌های نمونه تا چه حد مورد تحلیل قرار خواهند گرفت. همچنین برای تعیین حجم نمونه، حجم مطلق جمعیت آماری عاملی تعیین کننده است. در تحقیق حاضر برای نمونه گیری از فرمول کوکران استفاده شده است. این فرمول بر اساس سطح دقت مورد نظر، مقدار خطای استاندارد و نیز حجم مطلق جامعه آماری، تعداد نمونه را برآورد می‌کند.

فرمول کوکران در زیر نشان داده شده است.

$$n = \frac{Nt^2 p(1-p)}{Nd^2 + t^2 p(1-p)}$$

n= تعداد نمونه آماری N = تعداد جامعه آماری t= ۱/۹۶ d= ٪۰/۵

(-۱p) = ٪۰/۵

در فرمول کوکران دو تصمیم‌گیری اساس تعیین حجم نمونه را تعیین می‌کند. این دو تصمیم‌گیری کاملا بر عهدهٔ محقق است. محقق باید در مورد ۱) مقدار قبول خطا و ۲) سطح اطمینان تصمیم گیری تصمیم‌گیری کند. در تحقیق حاضر ما مقدار خطای مورد قبول را (۰/۵) و سطح اطمینان (۰/۹۵) را در نظر گرفته‌ایم. این به آن معنی است که از هر ۱۰۰ نفر موجود در نمونه، احتمال این وجود دارد که ۵ نفر نمایندهٔ جامعه آماری ما نباشند. با قبول سطح اطمینان و میزان خطا، تعداد ۳۸۱ نفر با استفاده از فرمول کوکران تعیین شد که در زیر نشان داده شده است.

$$n = \frac{51098 \times 1.96^2 \times .5 \times .5}{(51098 \times .05^2) + (1.96^2 \times .5 \times .5)} = 381$$

۳-۵-۴ | شیوه نمونه‌گیری

در مطالعه حاضر از روش نمونه‌گیریِ خوشه‌ای متناسب با حجم متناسب استفاده می کنیم. روش کار بدین صورت خواهد بود که ابتدا یک نمونه ۳۹۰۰ نفری برای کل شهر تبریز در نظر گرفته می‌شود . سپس بر مبنای جمعیت کل تبریز و جمعیت هر منطقه به تخصیص نمونه در میان مناطق مختلف دهگانه می‌پردازیم. حجم نمونه در هر منطقه تبریز با استفاده از فرمول زیر بدست می‌آید:

$$\frac{\text{جمعیت هر منطقه}}{\text{جمعیت کل تبریز}} \times ۳۹۰۰$$

سپس به بررسی تعداد محلات شهر تبریز پرداختیم که تعداد آن در جدول زیر نشان داده شده است.

منطقه	محلات
منطقه ۱	۱- ایده‌لو -۲- مالازینال -۳- سیلاب قوشخانه -۴- پل سنگی -۵- یوسف آباد -۶- کوی شهید بهشتی -۷-عباسی- ۸- بیلانکو -۹-گلکار -۱۰- باغمیشه قدیم -۱۱- زمرد -۱۲- گلپارک -۱۳- نگین پارک -۱۴- ولیعصر -۱۵- کلانتر کوچه
منطقه ۲	۱-آبرسان، ۲-گلباد، ۳- گلگشت، ۴-قورخانه، ۵-ساری‌زمین، ۶- زعفرانیه، ۷- الهی‌پرست، ۸- ولیعصر جنوبی، ۹-میرداماد، ۱۰-رجایی شهر، ۱۱-سهند، ۱۲-شاهگلی، ۱۳-گلشهر، ۱۴-پرواز، ۱۵-شمس آباد، ۱۶-کوی فردوس، ۱۷-کوی یاغچیان
منطقه ۳	۱-خیابان، ۲-حلمه سازاندا، ۳- مارالان، ۴- کوی استادان، ۵- کوی دانشگاه، ۶-حافظ، ۷-باغشمال، ۸-چرنداب، ۹-اسلامشهر، ۱۰-امامیه، ۱۱-طالقانی، ۱۲-لیل آباد، ۱۳-قطران، ۱۴-ابوریحان، ۱۵- منظریه، ۱۶-زنگوله‌باغ، ۱۷-شهرک طالقانی، ۱۸- اسلام آباد
منطقه ٤	۱-رضوانشهر، ۲- کشتارگاه، ۳- امیرخیز، ۴- ویجویه، ۵- کوچه‌باغ، ۶- اهراب، ۷- خیام، ۸- وزیرآباد، ۹- سیلو، ۱۰- قره‌آغاج، ۱۱- بهار، ۱۲- چوسدوزان، ۱۳-یکه دکان، ۱۴- عموزین‌الدین، ۱۵-شهید بهشتی، ۱۶- جامیشاوان، ۱۷-دامپزشکی، ۱۸-حکم‌آباد، ۱۹آخونی، ۲۰- ورزش، ۲۱- شهرک چمران
منطقه ۵	۱-ولی‌امر-۲- رشدیه، ۳-الهیه، ۴- فرشته، ۵- باغمیشه، ۶-بارنج، ۷- کوشن، ۸- سپهر، ۹- کوی نصر، ۱۰- مرزداران، ۱۱- شهرک مصلی، ۱۲- فرهنگیان، ۱۳- کرگه
منطقه ٦	۱-آناخاتون، ۲-الوارعلیا، ۳- اوغلی، ۴- شهرک شهید بهشتی، ۵- قره ملک، ۶- شهرک امام، ۷- شنب‌غازان، ۸- خطیب
منطقه ۷	۱-رسالت، ۲- جلالیه، ۳- شهرک رازی، ۴-بهاران، ۵- دیزل‌آباد، ۶-لاله، ۷- کوی لاله، ۸- رواسان، ۹-شهرک اندیشه، ۱۰-آخمقیه، ۱۱-کوجوار، ۱۲- باغ معروف
منطقه ۸	۱-بازار، ۲- مقصودیه، ۳-منصور، ۴- دانشسرا، ۵- قره‌باغی، ۶- بالاحمام، ۷- دمشقیه، ۸- تپلی‌باغ
منطقه ۹	۱-خاوران، ۲-فتح‌آباد
منطقه ۱۰	۱-ارم،۲- خلیل‌آباد، ۳- قربانی، ۴- اسماعیل بقال، ۵- ششگلان، ۶-سرخاب، ۷-دوه‌چی، ۸-شتربان، ۹-منبع، ۱۰-انبار سردار، ۱۱-۴۲ متری، ۱۲- شربت زاده

جدول۷-۳) مناطق و محله‌های عرفی کلانشهر تبریز (مهندسان مشاور نقش محیط، ۱۳۹۵: ۲۸۳)

بر مبنای تعداد محلات و نمونه تخصیص یافته به هر منطقه، به تعیین نمونه مورد بررسی در هر محله با فرمول زیر پرداختیم که فرمول و نتایج آن در جدول زیر نشان داده شده است.

$$\text{تعداد مصاحبه در هر محله} = \frac{\text{حجم نمونه در هر منطقه}}{\text{تعداد محلات هر منطقه}}$$

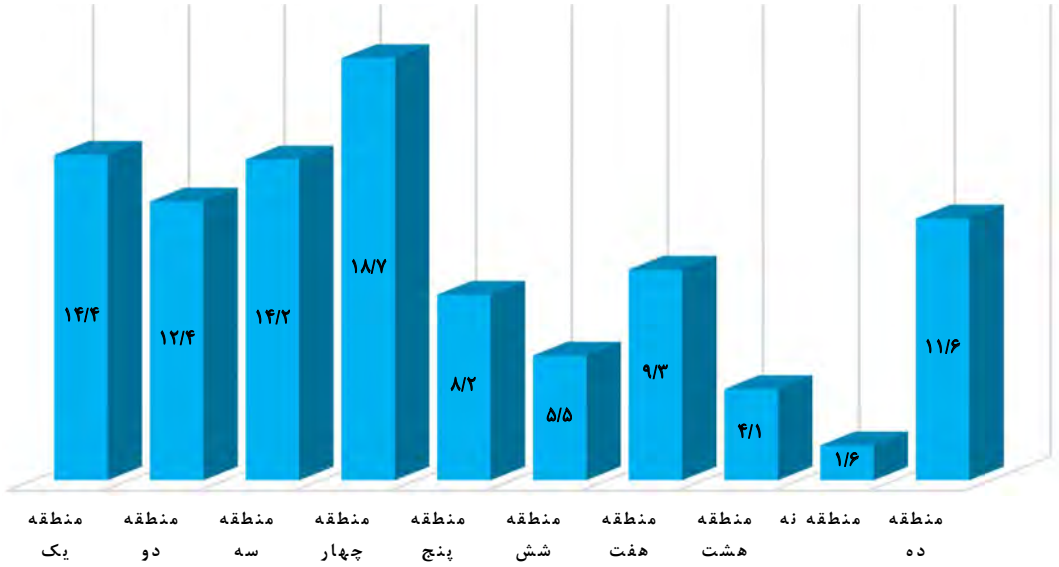
منطقه	جمعیت	درصد جمعیت منطقه به کل جمعیت شهر	جمعیت منطقه ÷ کل جمعیت × تعداد نمونه آماری= حجم نمونه در هر منطقه	تعداد محله	حجم نمونه در هر منطقه ÷ تعداد محلات منطقه= تعداد پرسشنامه در هر محله
۱	۲۱۸۶۴۷	۱۴٫۲	۵۴۷	۱۵	۳۶
۲	۱۹۶۵۰۷	۱۲٫۶	۴۹۱	۱۷	۲۹
۳	۲۲۹۴۷۴	۱۴٫۷	۵۷۴	۱۸	۳۱
٤	۳۱۵۱۸۳	۲۰٫۲	۷۸۸	۲۱	۳۶
۵	۱۲۶۱۲۴	۸٫۰۹	۳۱۵	۱۳	۲۵
٦	۹۸۹۱۰	۶٫۳۴	۲۴۷	۸	۲۸
۷	۱۵۵۸۷۲	۱۰	۳۹۰	۱۲	۳۱
۸	۲۹۳۸۴	۱٫۸۸	۱۶۰	۸	۲۰
۹	۶۳۴	۰٫۰۴	۶۰	۲	۳۰
۱۰	۱۸۷۹۵۸	۱۲٫۰۵	۴۷۰	۱۲	۳۸

جدول ٦-۳) جدول وضعیت جمعیت به تفکیک مناطق تبریز در سال ۱۳۹۵ (سالنامه آماری تبریز، ۱۳۹۸: ٥٦)

چند ملاحظه در مورد جدول نمونه آماری بالا وجود دارد. نخست در مورد منطقه ۹ که تعداد جمعیت ساکنین اندکی دارد و روش نمونه‌گیری ما تعداد بسیار محدودی (زیر ۵ عدد) می‌دهد که بنا به دیدگاه عمل‌گرایانه ما این تعداد را ۳۰ عدد در نظر گرفتیم. دوم منطقه ۸ است که اگرچه مرکز اصلی شهر است اما جمعیت ساکن این منطقه در مقایسه با جمعیت ساکن سایر مناطق نیز بسیار اندک است، فرمول آماری ما برای هر محله این منطقه نیز تعداد (۹ عدد) پیشنهاد می‌داد که با توجه به ملاحظات عملی این تعداد را نیز دو برابر در نظر گرفتیم. سوم اینکه، در گردآوری داده‌ها، اگرچه تعداد دقیق نمونه‌گیری از هر محله موجود است، با توجه به اینکه داده‌ها به صورت آنلاین (پرس‌لاین) جمع‌آوری شده است، داده‌ها نیز کمی از این تعداد تعیین شده (حدود ۱-۲ عدد) اختلاف دارند. جمعاً ۳۹۸۳ عدد پرسشنامه از محلات و مناطق دهگانه پرشده است که نتایج آن در نمودار و جدول زیر ارائه شده‌اند.

منطقه	فراوانی (تعداد پرسشنامه پر شده)	درصد از کل نمونه
منطقه یک	۵۷۴	۱۴٫۴
منطقه دو	۴۹۲	۱۲٫۴
منطقه سه	۵۶۶	۱۴٫۲
منطقه چهار	۷۴۴	۱۸٫۷
منطقه پنج	۳۲۸	۸٫۲
منطقه شش	۲۲۱	۵٫۵
منطقه هفت	۳۷۲	۹٫۳
منطقه هشت	۱۶۲	۴٫۱
منطقه نه	۶۲	۱٫۶
منطقه ده	۴۶۴	۱۱٫۶

جدول ۹-۳) فراوانی و درصد پرسشنامه پر شده از هر منطقه

نمودار ۳-۳) درصد توزیع فراوانی حجم نمونه در مناطق ده‌گانه

منطقه	تعداد پرسشنامه پر شده از محلات
منطقه ۱	ایده‌لو (۳۷ عدد) مالازینال (۳۹ عدد) سیلاب قوشخانه (۳۸ عدد) پل سنگی (۳۸) یوسف آباد (۳۸ عدد) کوی شهید بهشتی (۴۱ عدد) عباسی (۳۳ عدد) شهید بیلانکوه (۳۸ عدد) گلکار (۳۸ عدد) باغمیشه قدیم (۳۸ عدد) زمرد (۳۸ عدد) گلپارک (۳۸ عدد) نگین پارک (۳۹ عدد) ولیعصر (۳۸ عدد) کلانتر کوچه (۳۹)
منطقه ۲	آبرسان (۲۹ عدد) گلباد (۲۹ عدد) گلگشت (۲۹ عدد) قورخانه (۲۹ عدد) ساری‌زمین (۲۹ عدد) زعفرانیه (۲۹ عدد) الهی‌پرست (۲۹ عدد) ولیعصر جنوبی (۲۹ عدد) میرداماد (۲۶ عدد) رجایی شهر (۳۰ عدد) سهند (۲۸ عدد) شاهگلی (۳۰ عدد) گلشهر (۲۹ عدد) پرواز (۲۶ عدد) شمس‌آباد (۲۸ عدد) کوی فردوس (۲۸ عدد) باغچیان (۲۹)
منطقه ۳	خیابان (۳۱ عدد) حلمه سازاندا (۳۳ عدد) مارالان (۳۱ عدد) کوی استادان (۳۱ عدد) کوی دانشگاه (۳۲ عدد) حافظ (۳۱ عدد) باغشمال (۳۱ عدد) چرنداب (۳۲ عدد) اسلامشهر (۳۱ عدد) امامیه (۳۲ عدد) طالقانی (۳۲ عدد) لیل آباد (۳۲ عدد) قطران (۳۳ عدد) ابوریحان (۳۱ عدد) منظریه (۳۱ عدد) زنگوله باغ (۳۱ عدد) شهرک طالقانی (۳۱ عدد) اسلام آباد (۳۰ عدد)
منطقه ٤	رضوانشهر (۳۵ عدد) کشتارگاه (۳۵ عدد) امیرخیز (۳۸ عدد) ویجویه (۳۵ عدد) کوچه‌باغ (۳۶ عدد) اهراب (۳۵ عدد) خیام (۳۵ عدد) وزیرآباد (۳۵ عدد) سیلو (۳۵ عدد) قره‌آغاج (۳۶ عدد) بهار (۳۶ عدد) چوسدوزان (۳۵ عدد) یکه دکان (۳۳ عدد) عموزین‌الدین (۳۵ عدد) شهید بهشتی (۳۴ عدد) جامیشاوان (۳۶ عدد) دامپزشکی (۳۷ عدد) حکم آباد (۳۵ عدد) آخونی (۳۶ عدد) ورزش (۳۵ عدد) شهرک چمران (۳۵ عدد)
منطقه ٥	ولی‌امر (۲۴ عدد) رشدیه (۲۴ عدد) الهیه (۲۵ عدد) فرشته (۲۵ عدد) باغمیشه (۲۴ عدد) بارنج (۲۵ عدد) کوشن (۲۵ عدد) سپهر (۲۵ عدد) کوی نصر (۲۶ عدد) مرزداران (۲۵ عدد) شهرک مصلی (۲۵ عدد) شهرک فرهنگیان (۲۳ عدد) کرگه (۲۵ عدد)
منطقه ٦	آناخاتون (۲۷ عدد) الوارعلیا (۲۹ عدد) اوغلی (۲۸ عدد) شهرک شهید بهشتی (۲۷ عدد) قره ملک (۲۸ عدد) شهرک امام (۲۷ عدد) شنب‌غازان (۲۷ عدد) خطیب (۲۸ عدد)
منطقه ۷	رسالت (۲۶ عدد) جلالیه (۳۱ عدد) شهرک رازی (۳۱ عدد) بهاران (۳۳ عدد) دیزل‌آباد (۳۱ عدد) لاله (۳۱ عدد) کوی لاله (۳۱ عدد) رواسان (۳۱ عدد) شهرک اندیشه (۳۰ عدد) آخمقیه (۳۱ عدد) کوجووار (۳۰ عدد) باغ معروف (۳۱ عدد)
منطقه ۸	بازار (۲۱ عدد) مقصودیه (۲۰ عدد) منصور (۲۰ عدد) دانشسرا (۲۱ عدد) قره‌باغی (۲۰ عدد) بالاحمام (۲۱ عدد) دمشقیه (۱۹ عدد) تپلی‌باغ (۲۰ عدد)
منطقه ۹	خاوران (۳۱ عدد) فتح‌آباد (۳۱ عدد)
منطقه ۱۰	ارم (۴۰ عدد) خلیل‌آباد (۳۶ عدد) قربانی (۳۸ عدد) اسماعیل بقال (۳۸ عدد) ششگلان (۳۹ عدد) سرخاب (۳۵ عدد) دوه‌چی (۳۸ عدد) شتربان (۳۹ عدد) منبع (۳۵ عدد) انبار سردار (۳۹ عدد) ۴۲ متری (۳۹ عدد) شربت زاده (۳۶ عدد)

جدول ۱۰-۳) تعداد پرسشنامه پرشده از هر محله

۳-۵-۵ مراحل نمونه‌گیری

به منظور پرسشگری و گردآوری اطلاعات، ابتدا نقشه محلات کلانشهر تبریز با استفاده از نقشه‌بندی عرفی شرکت مهندسین نقش محیط (۱۳۹۱) تهیه شده و پس از تشخیص هر محله و تطبیق آن با راهنمای نقشه مناطق کلانشهر تبریز، خیابان‌ها محدودهٔ آن محله تعیین و سپس به تقسیم محلات بین پرسشگران پرداختیم. مراحل انتخاب نمونه در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ٤-٣) نمونه‌گیری خوشه‌ای از مناطق و محلات تبریز

فصل چهارم

یافته‌های تحقیق

۴-۱ مقدمه

در این فصل در بخش اول ابتدا به توصیف یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های کیفی در محله‌های مختلف کلانشهر تبریز می‌پردازیم. یافته‌ها به صورت جداولی که مضمون‌ها و شاخص‌های برآمده از مصاحبه‌ها است را نشان می‌دهد. این یافته‌ها که به صورت اکتشافی از مصاحبه با مطلعین محلی گردآوری شده‌اند زمینه را برای تهیه پرسشنامه حساس به بافت بومی هر محله آماده می‌کند. بر مبنای این یافته‌های کیفی متغیرهایی که باید مطالعه شوند، وضوح و دقت بیشتری پیدا کرد و در نهایت با استفاده از تحلیل‌های ارائه شده به تهیه پرسشنامه «سنجش مسائل اجتماعی در کلانشهر تبریز» اقدام کردیم. داده‌های پرسشنامه به صورت آنلاین و با «پرس‌لاین» طراحی شد و در اختیار پرسشگران قرار گرفت. پرسشگران با داشتن لینک پرسشنامه و با آموزش‌های قبلاً داده شده در مورد نحوه انتخاب بلوک‌ها، کوچه‌ها و خانه‌ها و افراد به ثبت پاسخ‌های افراد بر روی موبایل و یا تبلت خود اقدام کردند. طراحی پرسش‌نامه‌های آنلاین، غیر از مزیت‌های زیست‌محیطی ناشی از هدر ندادن کاغذ و صرفه زمان‌هزینه در وارد کردن داده‌ها به SPSS این مزیت بزرگ را نیز داشتند که با ثبت نقطه‌های مکانی که هر پرسشنامه از آنجا پر می‌شد، هم امکان دقت در انتخاب نمونه و هم امکان وارسی‌های بعدی برای راستی‌آزمایی پرسشنامه‌های پر شده را فراهم می‌ساخت. بعد از اتمام پرسشنامه، داده‌های خام مورد اصلاح، ویرایش و برخی نیز مورد کدگزاری مجدد قرار گرفتند تا زمینه برای تحلیل‌ها فراهم شود. برخی از آزمون‌های «جداول تقاطعی»، «محاسبه میانگین‌ها برای گروه‌های مختلف» در نرم‌افزار SPSS انجام شده و این نتایج به نرم‌افزار ArcGIS برای ارائه نقشه‌های جغرافیایی از وضعیت متغیرها در میان محله‌ها انتقال یافت.

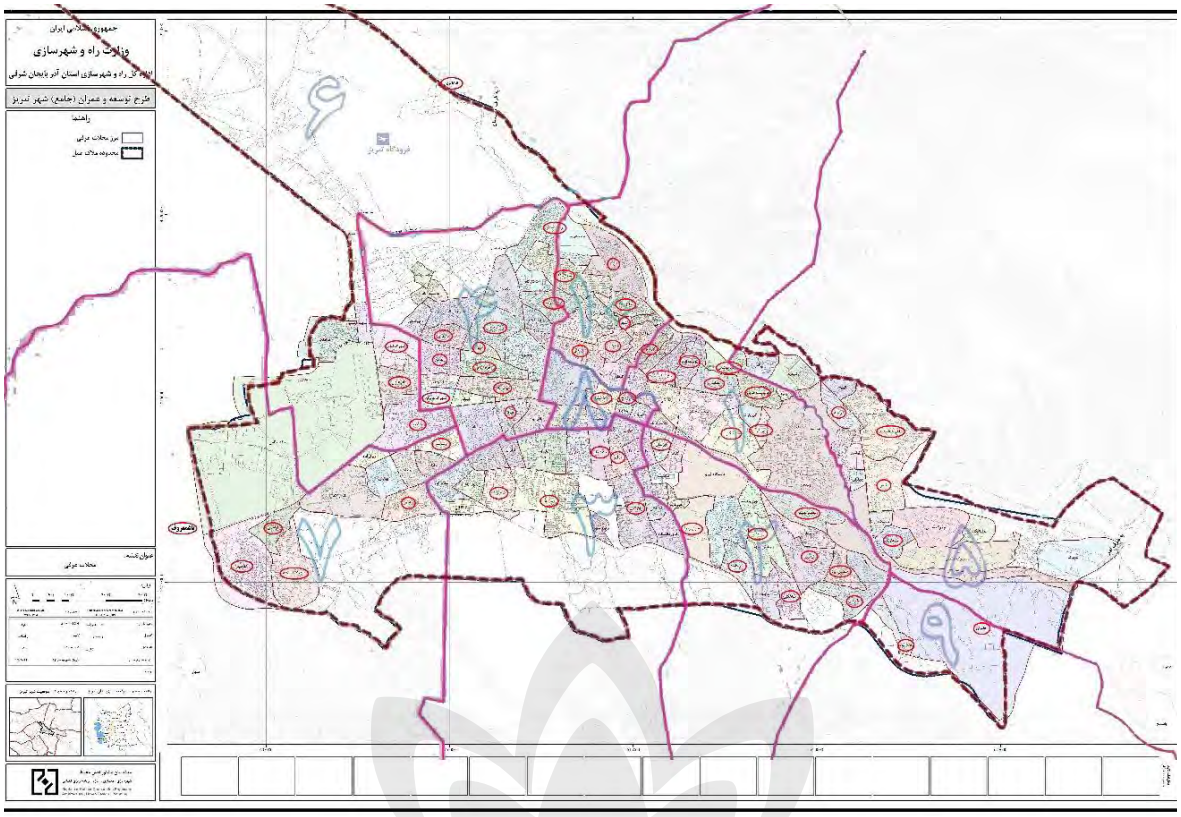
ما در این بخش دو نوع یافته‌ها را ارائه می‌دهیم، یافته‌های اول نتایج بخش کیفی و استخراج «مضمون»ها و «شاخص‌ها» است. در بخش دیگر که ارائه نتایج یافته‌های کمی است. نخست یافته‌های توصیفی از متغیرهای جمعیت‌شناختی را به همراه جداول، نمودارها و برخی از نقشه‌ها ارائه می‌دهیم. بخش اصلی تحقیق کمی ارائه یافته‌ها از متغیرهای اصلی به همراه سه نوع داده است، یعنی میزان‌های یک متغیر در کل شهر، میزان‌های یک متغیر در مناطق ده‌گانه تبریز و نقشه‌های جغرافیایی از میزان‌های یک متغیر در ۱۲۶ محله تبریز است. این نوع ارائه داده‌ها، تصویرِ کلی و جزئی از وضعیت متغیرهای اندازه‌گیری شده در کل شهر تبریز ارائه می‌دهند که فهم یافته‌ها را آسان‌تر و وضعیت تبریز را با یک نگاه کلی مشخص‌تر می‌سازد.

۴-۲ مشخصات توصیفی شرکت‌کنندگان در مصاحبه کیفی

با وجود اینکه ۶۳ مصاحبه کیفی صورت گرفته است، تعداد ۵۶ مصاحبه به تحلیل نهایی وارد شد. دلیل اینکه برخی از مصاحبه‌ها از فرایند تحلیل خارج شدند؛ ۱) تکرار مصاحبه‌ها از محلات، ۲)کیفیت پائین مصاحبه، ۳) از دست رفتن اطلاعات جمعیت‌شناختی و در نهایت ۴) اختلال در فرایند مصاحبه بود. از ۵۶ مصاحبه باقی مانده تعداد ۴۰ نفر و معادل ۷۱٪ از مردان و تعداد ۱۶ نفر و معادل ۲۹٪ از زنان در مصاحبه‌ها شرکت کردند. با اینکه نمونه‌گیری تحقیق در بخش کیفی، نمونه‌گیری هدفمند بوده است، تلاش شد تا با تعداد مناسبی از مطلعین محلات برحسب تعداد محلاتِ هر منطقه مصاحبه صورت گیرد. چنانچه در جدول و نقشه زیر نیز مشاهده می‌شود. از منطقه ۱، ۴۶٪ درصد محلات، از منطقه۲، ۴۷٪ محلات، از منطقه ۳، ۳۳٪ محلات، از منطقه ۴، ۴۷/۶۱٪محلات، از منطقه ۵، ۴۴٪ محلات، از منطقه ۶، ۵۰٪ محلات، از منطقه ۷، ۵۴٪ محلات، از منطقه ۸، ۲۵٪ درصد محلات، از منطقه ۹، ۱۰۰٪ محلات و از منطقه ۱۰، ۵۸٪ درصد محلات مصاحبه صورت گرفته است.

منطقه	تعداد محله	تعداد محله مصاحبه شده	نام محله و جنسیت مصاحبه شونده	تعداد مصاحبه شونده	
				مرد	زن
۱	۱۵	۷	ایده‌لو (زن)، بهشتی (زن)، سیلاب قوشخانه (مرد)، عباسی (مرد)، گلگار (زن)، نگین‌پارک (مرد)، یوسف آباد (زن).	۳	۴
۲	۱۷	۸	آبرسان (مرد)، ساری زمین (مرد)، شمس‌آباد (مرد)، گلشهر (مرد)، کوی دادگستری (مرد)، میرداماد (مرد)، ولیعصر جنوبی (مرد)، یاغچیان (مرد).	۸	۰
۳	۱۸	۶	امامیه (مرد)، باغشمال (مرد)، حافظ (مرد)، طالقانی (مرد)، مارالان (مرد)، منظریه (زن).	۵	۱
٤	۲۱	۱۰	آخونی (مرد)، بهار (مرد)، چوسدوزان (مرد)، حکم‌آباد (مرد)، خیام (مرد)، دامپزشکی (زن)، رضوانشهر (زن)، شهید چمران (زن)، قره‌آغاج (زن)، کوچه‌باغ (مرد).	۶	۴
٥	۱۳	۴	باغمیشه (مرد)، فرشته (زن)، کوی نصر (مرد)، مرزداران (مرد)	۳	۱
٦	۸	۴	آناخاتون (مرد)، خطیب (زن)، شهرک امام خمینی (مرد)، شام‌غازان (مرد).	۳	۱
۷	۱۲	۶	اندیشه (زن)، آخمقیه (مرد)، باغ‌معروف (مرد)، لاله (مرد)، رسالت (مرد)، رواسان (زن).	۴	۲
۸	۸	۲	دانشسرا (مرد)، قره‌باغی (مرد)	۲	۰
۹	۲	۲	فتح‌آباد (مرد)، خاوران (مرد)	۲	۰
۱۰	۱۲	۷	ارم (مرد)،۴۲ متری (زن)، خلیل‌آباد (مرد)، دوه‌چی (مرد)، سرخاب (مرد)، منبع (زن)، شربت‌زاده (زن).	۴	۳
جمع	۱۲۶	۵۶		۴۰	۱۶

جدول ۱-٤) آمارهای توصیفی مصاحبه‌های کیفی

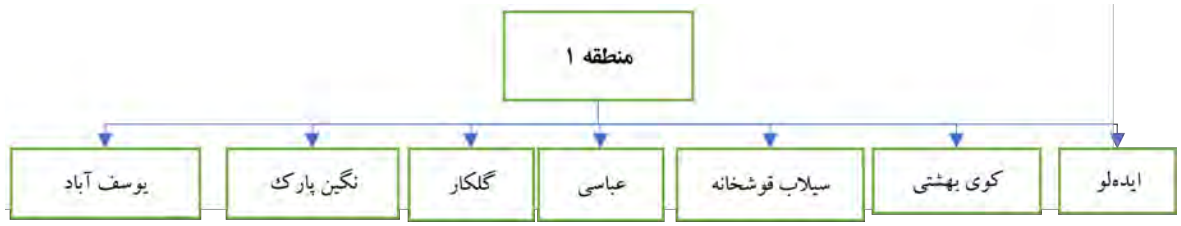

نقشه ۱-٤) توزیع جغرافیایی مصاحبه‌های صورت گرفته از مطلعین محله‌ها

۴-۳ تحلیل یافته‌های مصاحبه‌های کیفی

۴-۳-۱ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۱ شهرداری تبریز

منطقه ۱ شهرداری تبریز با مساحت ۱۵۰۸ هکتار و جمعیت ۲۱۸۶۴۷ نفر در شمال شهر قرار دارد. تعداد محلات عرفی این منطقه ۱۵ محله است که از لحاظ اقتصادی و فرهنگی همگن نیستند. ما ۷ محله را که ترکیب متفاوتی از محله‌ها است را انتخاب و با مطلعین محله مصاحبه کردیم.

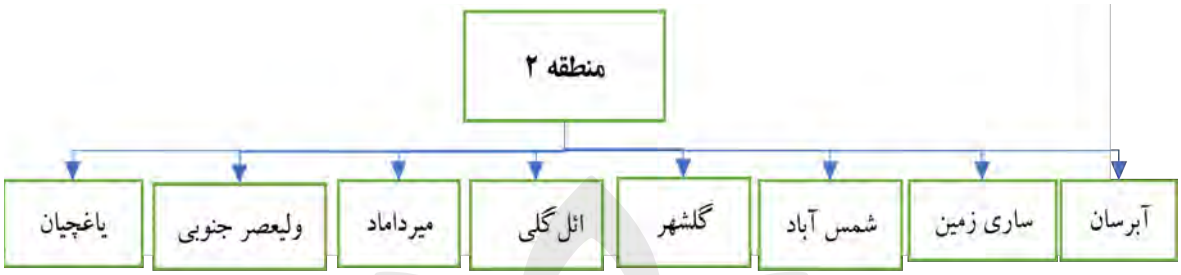
جدول زیر یافته‌های تحقیق از محله‌های منطقه ۱ را نشان می‌دهد. در این جدول، با خلاصه‌کردن مصاحبه‌های کیفی به استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی اکتشافی) اقدام کردیم و سپس این مضمون‌ها را حول شاخص‌های کلان‌تر طبقه‌بندی کردیم.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
ایده‌لو	معبرهای تنگ، محله‌های باریک، ساخت‌وسازهای غیرقانونی، خانه‌های پلکانی، وجود معتادان، دزدها، دزدی ماشین، خرید و فروش مواد مخدر، فسادهای زنان، فرار دختران، وانتی‌ها و ضایعاتی‌ها، نبود پارک و فضاهای تفریح، عدم تملک توسط شهرداری برای مسیرگشایی، دعوا بر سر جای پارک، ترافیک زیاد، عدم وجود پارکینگ، چاله‌های زیاد خیابان‌ها و کوچه‌ها، گیر کردن ماشین‌ها در زمان بارندگی.	۱) مسائل کالبدی-فیزیکی ۲) مسائل ترافیکی ۳) جرائم مشهود
بهشتی	وجود خانواده‌های بی‌سرپرست و یا بدسرپرست با شوهران معتاد، راه‌ها، خیابان‌ها، کوچه‌ها از لحاظ وضع آسفالت مناسب نیست. پارکینگ وجود ندارد، قرق کردن سرکوچه‌ها توسط جوانان. وجود تعداد زیاد معتاد در محله، خرید و فروش مواد مخدر. دعواهای زیاد بین افراد. چاقوکشی جوانان، فحش و ناسزاهای رکیک در فضاهای عمومی. وجود زیاد پوشش‌های نامتعارف و بازِ زنان مخصوصاً در بین افراد اجاره‌نشین.	۱) مسائل کالبدی-فیزیکی ۲) مسائل ترافیکی ۳) انحرافات رفتاری و ارزشی
سیلاب قوشخانه	مغازه‌های ضایعاتی فراوان در محله، تبدیل شدن ضایعاتی‌ها به اوباش، کتک‌کاری و دعواهای آنها، نفوذ آشغال ها به خانه‌های مردم، بوهای زباله‌ها. وجود انواع صافکار و تعمیرکار خودرو که باعث ایجاد ترافیک، سروصدا و بهم خوردن آرامش ساکنین شده‌اند. آتش‌سوزی ضایعاتی و عدم امکان امدادرسانی به دلیل محله‌ها و خیابان‌های باریک. بوهای موجود ممکن است ناشی از تولید مواد مخدر نیز باشند. دعواهای زیاد در محله از فقر، دزدی‌های مرتبط به ماشین در محله زیاد دیده می‌شود. نبود فضاهای تفریحی و فرهنگی، کوچه‌های تنگ و باریک عبور و مرور ماشین‌ها را با مشکل مواجه کرده است و ترافیک در محله و دعوا بر سر جای پارک زیاد وجود دارد. عدم نظافت و آلودگی مکان. ساخت و سازهای غیرقانونی. نحوه پوشش جوانان از کنترل خانواده خارج شده است.	۱) مسائل کالبدی-فیزیکی ۲) مسائل ترافیکی ۳) مشاغل مزاحم محله‌ای ۴) جرائم مشهود ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی ۶) خدمات شهری
عباسی	ساخت‌وسازهای غیرمجاز. عدم داشتن پیلوت و پارکینگ در ساختمان‌های تازه احداث. نبود جای پارک و ایجاد اختلاف و دعوا. خدمات اندک شهرداری در جمع‌آوری زباله‌ها. مشکل اعتقادی در میان جوانان و نوجوانان، وجود بدحجابی و بی‌حجابی در محله. سروصدای ماشین‌ها و گوش‌دادن به آهنگ با صداهای بلند. ویرژادادن در خیابان‌ها و شلوغ‌بودن خیابان‌ها در شب. قبلاً طرح ترافیک بوده که خیابان‌ها شلوغ نبودند، با حذف طرح ترافیک خیابان‌ها خیلی شلوغ شده‌اند.	۱) مسائل کالبدی-فیزیکی ۲) خدمات شهرداری ۳) مسائل ترافیک و پارکینگ ۴) انحرافات رفتاری
گلگار	پوست‌اندازی محله و تبدیل بافت آن از روستایی به بافت کارمندی. ترافیک زیاد به دلیل محلِ گذار بودن محله، تعریض خیابان‌های نشده و مشکل ترافیکی در برخی از خیابان‌ها وجود دارد. مشاغل مجرمانه از قبیل مواد مخدر و مشروبات الکلی به چشم می‌آیند. دعواهای جوانان در محله نیز وجود دارد. سالخوردگان و میان‌سالان بیشتر از جوانان سرکوچه‌ها تجمع می‌کنند.	۱)مسائل ترافیکی ۲)مسائل کالبدی ۳)جرائم مشهود ۴)سالخوردگان
نگین پارک	رفت و آمدهای خانم‌ها و بی‌حجاب‌ها در پاساژ اطلس زیاد است. از زمانی که پاساژ اطلس آمده، پوشش محله از عرف جامعه فراتر رفته است. نسل‌های تازه و قدیم ارتباطاتشان بهم ریخته. این اواخر تردد شبانه معتادها در پارک محله وجود دارد و دزدی‌ها نیز افزایش یافته است.	۱)انحرافات رفتاری و ارزشی ۲)مسائل مرتبط به پارک‌ها
یوسف آباد	وجود ضایعاتی‌ها در سرکوچه‌ها، محله را بهم ریخته‌اند، بوها و سرصدای دائم آنان همسایگان و ساکنین را آزار می‌دهد. نبود فضای تفریح باعث شده است که کودکان در محله‌ها و کوچه‌ها بازی کنند و سروصدای آنها اغلب باعث ایجاد دعوا بین همسایگان می‌شود. ساخت‌سازهای غیرقانونی جمعیت را افزایش داده و محله بیش از حد شلوغ است. سطل‌های زباله که نزدیک باشند، وجود ندارد. مغازه‌های میوه و سوپری و عدم دسترسی سریع. نبود جای پارک حتی در جلوی خانه خودمان.	۱)مسائل کودکان ۲)مسائل کالبدی ۳)خدمات شهری ۴)مسائل ترافیکی ۵)مشاغل مزاحم محله‌ای

جدول ۲-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۱ شهرداری

۴-۳-۲ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۲ شهرداری تبریز

منطقه ۲ شهرداری تبریز با مساحت ۲۲۴۴ هکتار و جمعیت ۱۹۶۵۰۰ نفر در جنوب شرقی شهر قرار داد. تعداد محلات عرفی این منطقه نیز ۱۷ محله است که ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی آنها نیز ناهمگون است. از این تعداد نیز ۸ محله با ویژگی‌های متفاوت انتخاب و از مطلعین محله‌ای مصاحبه شده که نتایج آن در جدول زیر با استخراج مضمون‌ها و نیز طبقه‌بندی این مضمون‌ها ذیل شاخص‌ها را نشان داده شده است.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
آبرسان	ترافیک محله‌ها حتی در پس‌کوچه‌ها. استاندارد نبود عرض خیابان‌ها. مجوزهای بدون برنامه‌ریزی تبدیل شدن خانه‌ها به آپارتمان‌های چندطبقه‌ای و ایجاد شلوغی محله و مسائل پارکینگ و افزایش ترافیک. تجمع جوانان و مزاحمت برای خانواده‌ها. فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک پاشایی. خلوت بودن محله باعث جذب افراد از محله‌های دیگر و اعمال مجرمانه در محله‌های خلوت و مخصوصاً ماشین‌ها می‌شود. دین‌گریزی و از بین رفتن اعتقادات. آزادی پوشش افراد و باز بودن. پوشیدن لباس‌های راحت و لارج بودن.	۱)مسائل ترافیکی ۲)جرائم مشهود ۳)انحرافات رفتاری و ارزشی
ساری زمین	مهمترین مشکل، چای (جوب بزرگ)، جمع شدن آشغال‌ها و بوی بد آن است. بستن روی پل تاکنون رخ نداده است. نبود علائم راهنمایی و رانندگی مانند چراغ قرمز از ورودیه زعفرانیه. نبود مدرسه در محله باعث دردسر برای ساکنین شده است. مغازه‌های مکانیکی و تعمیرگاهی انتهای ساری‌زمین و نزدیک به اتوبان، ایجاد ترافیک می‌کنند. وجود جای پارک و عدم ایجاد آن، و تجمع و حضور معتادان و اراذل در آنها.	۱)خدمات شهری ۲)مسائل ترافیکی ۳)مشاغل مزاحم محله‌ای ۴)جرائم مشهود
شمس آباد	مشکل نان و کمبود آن به نسبت جمعیت محله. جمع شدن لات و اراذل در پارک و ترس بچه‌ها و خانواده از رفتن به آنجا. بازی کردن بچه‌ها در کوچه‌ها و عدم فضای بازی برای آنها. وجود معتادها در محله. تهیه و توزیع مواد مخدر در محله. ساخت‌وسازهای غیرمجاز. یک تپه که فاضلاب‌های خانه از تپه جاری است. در منطقه دو شمس‌آباد یک ضایعه است.	۱)خدمات شهری ۲)مسائل کودکان ۳)جرائم مشهود ۴) مسائل کالبدی
گلشهر	به نسبت محله که وسیع است، ناوگان وسایل حمل و نقل عمومی اندک است، خط واحدها به موقع نمی‌آیند و نیم ساعت تا یک ساعت باید منتظر بود. نبود تنظیم زمان وساعت ایستگاه‌ها و کهنه بودن آنها. نبود دستشویی عمومی در گلشهر. گذاشتن سطل زباله‌ها در کنار مسجد. کم‌رنگ بودن مسائل دینی و بیگانه بودن هیات‌های مذهبی با مسجد، توهین به امام جمعه مسجد و ناامنی امام جماعت در لباس روحانیت.	۱)خدمات شهری ۲) انحرافات ارزشی و رفتاری

جدول ۳-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۲ شهرداری

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
ائل گلی	ویـراژ ماشـین‌ها در خیابـان قاضـی و ایجـا مزاحمـت بـرای سـاکنین و چپ‌شـدن ماشـین‌ها. دزدی از ماشـین‌ها. پوشـش خـلاف عـرف و بی‌حجابـی وجـود دارد امـا اهالـی نسـبت بـه آن بی‌تفـاوت هسـتند.	۱)جرائم مشهود ۲) انحرافات رفتاری و ارزشی
میرداماد	مسـجدها تبدیـل بـه پاسـاژ شـده‌اند. اعمـال نفـوذ در شـهرداری و پروانه‌دهـی بـه سـاختمان‌های تجـاری و بـا کاربـری عمومـی باعـث مشـکلات ترافیکـی شـده اسـت. میردامـاد از مکان‌هـای سـاکت بـود کـه بـا اشـتباهات شـهرداری بـه مـکان شـلوغ و پرترافیـک تبدیـل شـده اسـت. مکان‌هایـی کـه تبدیـل بـه آموزشـگاه‌های خصوصـی و عمومـی شـده‌اند، آسـایش مـردم را از بیـن برده‌انـد. باکـس آشـغال وجـود نـدارد، جماعـت آشـغال را روی هـم میریزنـد کـه بـاد آنهـا را پراکنـده می‌کنـد. پـول آسـفالت گرفته‌انـد ولـی هنـوز آسـفالت نکرده‌انـد. سمپاشـی نکـردن درخت‌هـا و خـراب شـدن آنهـا. تجهیـزات پارک‌هـا ضعیـف اسـت، نیـاز بـه تعمیـر دارد. آب ندارنـد و دستشـویی‌ها بـاز نیسـت. خریدهـا بیشـتر از مـارالان صـورت می‌گیـرد کـه ارزانتـر اسـت. خواسـته‌ها و نیازهـای جوانـان تأمیـن نمی‌شـود و بـا والدیـن ناسـازگاری دارنـد. تازهگی‌هـا دزدی دیـده می‌شـود کـه از مناطـق دیگـر می‌آینـد. سـگ‌گردانی دیـده می‌شـود.	۱)مسائل ترافیکی ۲)خدمات شهری ۳) مسائل مرتبط به فضای سبز شهری ۴) انحرافات رفتاری و ارزشی ۵) جرائم مشهود
ولیعصر جنوبی	ترافیـک زیـاد برخـی از خیابان‌هـا مخصوصـاً سـعدی و باختـر. نـور و روشـنایی کـم پـارک فـدک کـه باعـث می‌شـود شـبها فعالیت‌هـای مجرمانـه، قضـای حاجـت و غیـره صـورت می‌گیـرد. آسـفالت نامناسـب و وجـود چالـه در خیابان‌هـا. پـارک تبدیـل بـه جـای اراذل و اوبـاش شـده اسـت کـه مـواد مخـدر مصـرف می‌کننـد. محلـه از لحـاظ قیمتـی بالاسـت و خریـد از مـارالان صـورت می‌گیـرد. مشـکل عمـده ترافیـک اسـت. امنیـت محلـه زیرصفـر و دو روز یکبـار ماشـین می‌برنـد، باطریـش را بـاز می‌کننـد و تایـرش را می‌برنـد و یـا سـایر قطعاتـش را می‌دزدنـد. مشـکل آخوندهـای محلـه باعـث فـراری شـدن مـردم از مسـجد شـده اسـت. مهاجـران از سـایر محلـه حجـاب را رعایـت نمی‌کننـد، مخصوصـاً جوان‌هـای تـازه بـه دوران رسـیده.	۱)مسائل ترافیکی ۲) مسائل مرتبط به پارک محله ۳)جرائم مشهود ۴) انحرافات رفتاری و ارزشی
یاغچیان	سـگ‌های ولگـرد و بهـم ریختـن آسـایش محلـه، حملـه بـه مـردم محلـی، جگرپزی‌هـا بـا بـوی خـود سـگ‌ها را بـه سـوی خـود جلـب می‌کننـد. جوهـا و خیابان‌هـا پـر از آشـغال اسـت. پارک‌هـا نـور و صندلـی ندارنـد. سـگ‌ها در پارک‌هـا جمـع شـده و آنجـا را تبدیـل بـه خانـه خـود کرده‌انـد. ترافیـک زیـاد. تبدیـل فضـای سـبز بـه پمپ‌بنزیـن و شـلوغ شـدن محلـه. معتادهـا در فلکـه نـور مـواد پخـش می‌کننـد. بعـد از عیـد دزدی زیـاد شـده و دوربین‌هـا را می‌دزدنـد و وارد خانه‌هـا می‌شـوند. فعـلا بی‌حجابـی رشـد کـرده امـا مـردم واکنشـی بـه آنهـا ندارنـد.	۱)مسائل مرتبط به حیوانات شهری ۲)خدمات‌شهری ۳) مسائل مرتبط به پارک ۴) جرائم مشهود ۵) انحرافات رفتاری

جدول ۳-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۲ شهرداری

۴-۳-۳ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۳ شهرداری تبریز

منطقه ۳ شهرداری تبریز در جنوب شهر با مساحت ۲۷۹۰ هکتار و جمعیت ۲۲۹۴۷۴ نفر قرار دارد. تعداد محلههای عرفی این منطقه، ۱۸ محله است که از این تعداد ۶ محله با ترکیب‌های متفاوتی اقتصادی و فرهنگی انتخاب و از مطلعین آنها مصاحبه شد که مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده‌اند.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
امامیه	مرکز پخش عمده و خرده مواد مخدر. متراکم بودن جمعیت و فضاها و عدم امکان مسیرگشایی. پارک مشروطه جولانگاه موادفروشان. عدم احساس آرامش خانواده برای استفاده از پارک. امکانات نابرابر و احساس نابرابری شهروندان در محله. تخصصی شدن کتابخانه پارک مشروطه و عدم استفاده آن برای عموم. نسبت به جمعیت فاقد فضای سبز و امکانات شهری است. برای استفاده از وسایل نقلیه باید از محله خارج شد. ساخت‌وسازهای غیرقانونی و مشکل پارکینگ مشاجره و نزاع دسته جمعی همیشه هست. محل درآمد و شغل کارگر ساختمانی، ضایعاتی و فروش مواد مخدر است. وجود متولین مواد فروش که با فروش مواد ثروتمند شده‌اند اما از محله نمی‌روند، چون محله تبدیل به مکان سودآوری آنها شده است. حکومت مواد فروش‌ها در محله. فروش مشروبات الکلی. دعوا بر سر مواد مخدر و حتی قتل مامور انتظامی. دعواها بر سر پارک ماشین. سست شدن عقاید مذهبی. عدم استفاده از مساجد جزء برای مراسم ختم. بعد از اغتشاشات برخی از موارد بی‌حجابی دیده می‌شود. مشکل تهیه نان و زمان‌بر بودن آن، صف‌های طولانی خرید، فروش نان قاچاقی توسط نانوایان.	۱)جرائم مشهود ۲) مسائل مرتبط به پارک ۳) خدمات شهری ۴) مسائل ترافیکی ۵)انحرافات رفتاری و ارزشی
باغشمال	از بین رفتن خانه‌های قدیمی و آپارتمان‌سازی، از بین رفتن فرهنگ اصلی و قدیمی محله و ایجاد فرهنگ التقاطی و ایجاد اختلاف فرهنگی. زیاد شدن ترافیک به دلیل تراکم جمعیتی. آمدن پزشکان نیز وضعیت ترافیک را بدتر کرده است. پارک‌کردن ماشین دکترها در کوی‌ها و پس‌کوچه‌ها. مطب‌ها و پزشک‌ها باعث ترافیک شده‌اند. کم‌رنگ شدن روابط همسایگی. تبدیل شدن به مراکز درمان. فعال‌نبود مسجدها. عدم استقبال مردم محله از مسجدها. اخیراً با توجه به بحث حجاب، برخی جوان‌های بی‌حجاب دیده می‌شود، قبلاً شل حجاب بوده، اما بی‌حجاب نبوده است.	۱)مسائل ترافیکی ۲) انحرافات رفتاری و ارزشی
حافظ	مسائل ترافیکی در محله وجود دارد که اکثر به دلیل اجرای مراسم ختم و تعذیه در مسجد از مناطق و محلات مختلف است. شرکت‌کنندگان در تعذیه در سرکوچه‌ها می‌ایستند، ماشین‌شان را جلوی کوچه‌ها پارک می‌کنند و باعث آزار و اذیت همسایه‌ها می‌شوند.	۱)مسائل ترافیکی

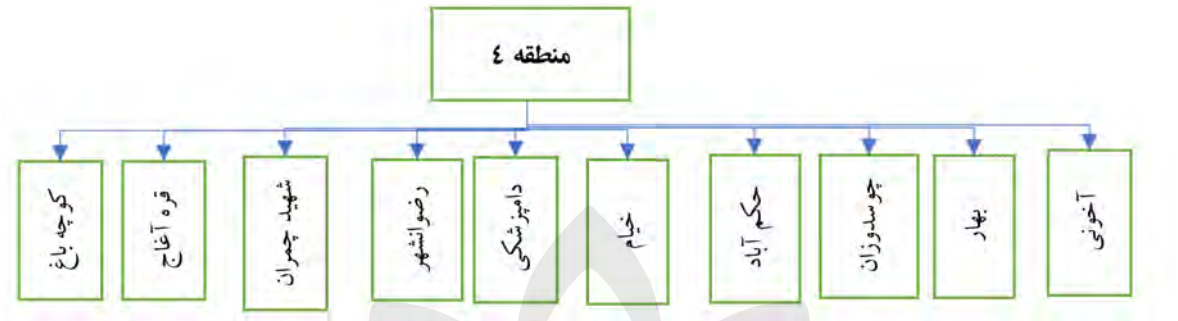
جدول ٤-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۳ شهرداری

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
طالقانی	نبود پارک و کمبود فضای سبز. استفاده از فضاهای کنار خیابان به عنوان مکان تجمع افراد. کم‌عرض و بودن خیابان‌ها. سد معبر وانتی‌ها در میدان و ایجاد ترافیک به دلیل کم‌عرض بودن. حتی ایستادن خط‌واحدها نیز مشکل ترافیکی ایجاد می‌کند چون خیابان‌ها کم‌عرض است. وجود برخی از فرقه‌ها در برخی از محله‌ها و کوی امام رضا. وجود سرقت، اعتیاد، طلاق و انحرافات جنسی به دلیل بلوغ زودرس در محله طالقانی. در برخی محله‌ها مشاغل غیرقانونی مانند مواد مخدر فروشی وجود دارد. نا امنی و از ساعت ۹ به بعد بستن مغازه‌ها. وجود ویراژ موتوری و ماشین‌ها در خیابان‌ها. وجود برخی شل‌حجاب و بی‌حجاب و خالکوبی‌ها و پوشش‌های نامتعارف آقایان.	۱)مسائل ترافیکی ۲)فضای سبز ۳)جرائم مشهود ۴)خدمات شهری ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی
مارالان	عدم رضایت از طرح ترافیک اجرا شده. کلینیک‌ها سلامت در میدان پیشقدم و کلینک‌بهاران و شیخ‌الرئیس و آزادی و گلگشت محله مارالان را تبدیل به ورود و خروج شهر کرده است و مشکلات ترافیکی بزرگی اجاد کرده است که در طول شبانه‌روز با آنها مواجه هستیم. آسفالت معابر و دست‌انداز بودن خیابان‌ها. عقب‌کشی کوچه‌ها نامنظم که برخی مشلات بصری و ترافیکی ایجاد کرده است. کوچه‌های فرعی تبدیل به گذرگاه‌های ترافیکی شده‌اند. خیابان‌ها کم‌عرض و دوبله و سوبله پارک کردن ماشین‌ها. نبود پارکینگ در محله. مرکز خرید بودن مارالان و آمدن مردم از محله‌های دیگر برای خرید. دزدی از ماشین‌های محله. نزاع‌های دسته جمعی وجود و تنوع پوشش وجود دارد. دست‌فروش‌های مشکل ترافیکی و سدمعبر ایجاد می‌کنند ولی اسیر نان هستند و باید سازماندهی شوند.	۱)مسائل ترافیکی ۲)خدمات شهری ۳) جرائم مشهود ۴) مشاغل مزاحم شهری
منظریه	مشکل اتوبوس و سر وقت نیامدن خط واحدها. کمبودن وسایل نقلیه عمومی. تجمع معتادان در پارک‌ها. چاله‌ها و وضع نامناسب آسفالت خیابان. دزدی وسائل عمومی مانند درب فاضلاب‌ها، صندلی‌های اتوبوس‌ها.	۱)خدمات شهری ۲)مسائل پارک‌ها ۳) جرائم مشهود

جدول ٤-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۳ شهرداری

۴-۳-۴ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۴ شهرداری تبریز

منطقه ۴ شهرداری تبریز با مساحت ۲۵۳۷ هکتار و جمعیت ۳۱۵۱۸۳ نفر در شمال‌غربی شهر قرار دارد. محله‌های عرفی این منطقه در بین تمامی مناطق بیشترین تعداد را دارد که ۲۱ محله است که ۱۰ محله این منطقه انتخاب و با مطلعین آنها مصاحبه شد که مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده‌اند.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
آخونی	میوه‌فروش‌ها و سدمعبر آنها، ریختن میوه‌ها توی جوب‌ها و بستن جوب‌ها. تجهیزات پارک‌ها و کمبود روشنایی، دزدیدن صندلی‌ها و تجهیزات ایستگاه‌های اتوبوس و عدم جایگزینی آن‌ها. عدم بهداشت‌های جوهای اطراف انتقال خون. عدم جمع‌آوری آشغال‌ها. پارک پامچال خانه فساد شده است. مشکل نانوایی و تهیه نان. سهمیه اندک نان و قاچاق نان توسط نانوائی‌ها. پخت اندک، وزن کم و صف‌های طولانی. وجود خانه‌های فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی که تازه شروع شده است. امنیت کم محله‌ها و دزدی در اکثر مواقع دیده می‌شود. رواج سگ‌گردانی.	۱)مشاغل مزاحم ۲)خدمات شهری ۳) مسائل پارکها ۴)جرائم مشهود ۵)انحرافات رفتاری و ارزشی
بهار	محله پرجمعیت، می‌خواستند راه‌بزنند، کندند و همانجور مانده. آشغال‌ها را هرکجا می‌خواهند می‌ریزند. بستن راه توسط وانت‌بارها و ایجاد سدمعبر و مزاحمت. پارک کوچک و فاقد تجهیزات. مواد فروشی و مشاغل غیرقانونی وجود دارد. سگ‌های ولگرد زیاد دیده می‌شود. مزاحمت اوباش هم هست، ولی نه زیاد. عقاید مذهبی ضعیف، پوشش آزاد ولی نسبت به بالاشهر بهتر است.	۱)خدمات شهری ۲)مشاغل مزاحم ۳)جرائم مشهود ۴)انحرافات رفتاری
چوسدوزان	پیاده‌روها، جداول و جوهای تازه ساخت، شل شده و ریخته. وضع رفت و آمد مرد در پیاده‌روها نامساعد است. گودرفتن خیابان و در نتیجه روان‌شدن آب در خیابان‌ها. جوی‌ها پر از آشغال هستند. وجود تصادف زیاد به دلیل عدم وجود تجهیزات راهنمایی و راهنمایی مانند چراغ، تابلو و درگیری و دعوا به این دلیل. درگیر و دعوا در پارک به دلیل وجود اراذل و اوباش. وجود موادفروشان در محله. درگیری‌های زیاد در محله. روابط قوی همسایگی، مساجد پر و عقاید قوی.	۱)خدمات شهری ۲) مسائل زباله‌ها ۳)مسائل ترافیکی ۴)جرائم مشهود ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی
حکم‌آباد	وجود مسجدهای مختلف و ترافیک در زمان مراسم و ختم‌ها. نبود جای پارک برای ماشین‌ها. نبود داروخانه در کلِ محله حکم‌آباد. وجود موادفروشان در محله. نبود کتابخانه در محله.	۱)مسائل ترافیکی ۲)جرائم مشهود
خیام	جمع‌شدن آب آشغال‌های ریخته شده در لاله‌زار. پرشدن آب در خیابان‌ها مخصوصاً زمان‌های بارندگی. سروصدای فروشنده‌های دوره‌گرد. نبود پارک و فضای تفریح. نبود مراکز فرهنگی. دزدی از ماشین‌ها.	۱)خدمات شهری ۲)مسائل پارک ۳)جرائم

جدول ۳-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۲ شهرداری

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
دامپزشکی	وجود زیاد آشغال. وجود زیاد موش. ترافیک زیاد. سروصداهای زیاد. آلودگی هوا. فاصله زیاد تا میدان تره‌بار. نبود پارک و بازی‌کردن بچه‌ها در کوچه‌ها. نبود وسایل و تجهیزات پارک. وجود دزدی در محله. دزدی از ماشین‌های پارکشده در محله. به دلیل وجود کلینک‌های دامپزشکی، افراد زیادی از مناطق مختلف با تنوع پوشش به محله می‌آیند.	۱)مسائل زباله‌ها ۲)مسائل ترافیکی ۳)مسائل کودکان ۴)مسائل پارک‌ها
رضوانشهر	جمعیت زیاد و کوچه‌های باریک و نامناسب. عدم رسیدگی شهرداری به آسفالت‌ها و ساخت‌وسازهای غیرقانونی. وجود زیاد اراذل و اوباش در خیابان‌ها و میدان‌ها. ماشین‌زیاد و ترافیک زیاد. وجود دستفروش‌هایی که میدان‌ها را بند می‌آورند و ترافیک ایجاد می‌کنند. ایجاد دعوا و عادی‌شدن آن. دزدی ماشین در محله وجود دارد، بخصوص در محله‌های باریک و بن‌بست.	۱)خدمات شهری ۲)جرائم مشهود ۳) مسائل ترافیکی ۴)مشاغل مزاحم شهری
شهید چمران	وجود محله‌های تنگ که ماشین نمی‌تواند عبور و مرور کند و یا به طور مناسب پارک کند. پارک را خراب کرده‌اند و دیگر شهرداری رسیدگی نکرد. وجود معتادان در پارک. عدم وجود بانک. مشکل خط واحد اتوبوس و دیر رسیدن آنها و کمبود آنها.	۱)مسائل پارک ۲)جرائم مشهود ۳) خدمات شهری
قره‌آغاج	ساخت مترو طول کشیده و جای آن تبدیل به خرابه شده است. معتاد زیاد وجود دارد. مغازه‌دارها سدمعبر می‌کنند. ترافیک زیاده. مشکل در جمع‌آوری زباله‌ها وجود دارد. وجود آلودگی صوتی در اثر رفت و آمد ماشین‌ها. نبود پارک و فضای سبز. وجود توزیع مواد مخدر در محله. وجود بی‌حجابی و بدحجابی در محله. وجود خرابه‌های زیاد در محله. موش و وضعیت بد فاضلاب. چاله‌های زیاد. پریدن لامپ‌ها و روشنایی‌های عمومی و عدم تعویض آن‌ها.	۱)جرائم مشهود ۲)مسائل ترافیکی ۳) خدمات شهری ۴) فضای سبز ۵)مشاغل مزاحم شهری
کوچه‌باغ	به‌سازی پیاده‌رو و عدم روان‌شدن آب در جوها و بوگرفتگی آن‌ها. پارک‌ها فاقد تجهیزات و تبدیل به لاتخانه شده‌اند. پیاده‌روها خاکی است. وانت‌بار سدمعبر می‌کنند و ماموران نیز رشوه می‌گیرند و برخی از این وانتی‌ها نیز مواد می‌فروشند. پارکی که قبلاً قبرستان بوده، تبدیل به لات‌خانه و محل دختربازها و دخترها و محل فحشاء شده است. کمبود نان‌پذی در محله، وجود دزدی‌های کوچک مانند ماشین و قطعات آن. اعتقادات محله سست شده، آدم‌هایی که احیاء نگه می‌داشتند الان روباز و آزاد می‌گردند.	۱)خدمات شهری ۲) مسائل زباله‌ها ۳)مسائل پارک‌ها ۴)مشاغل مزاحم ۵)جرائم مشهود ۶)انحرافات رفتاری
قره‌آغاج	ساخت مترو طول کشیده و جای آن تبدیل به خرابه شده است. معتاد زیاد وجود دارد. مغازه‌دارها سدمعبر می‌کنند. ترافیک زیاده. مشکل در جمع‌آوری زباله‌ها وجود دارد. وجود آلودگی صوتی در اثر رفت و آمد ماشین‌ها. نبود پارک و فضای سبز. وجود توزیع مواد مخدر در محله. وجود بی‌حجابی و بدحجابی در محله. وجود خرابه‌های زیاد در محله. موش و وضعیت بد فاضلاب. چاله‌های زیاد. پریدن لامپ‌ها و روشنایی‌های عمومی و عدم تعویض آن‌ها.	۱)جرائم مشهود ۲)مسائل ترافیکی ۳) خدمات شهری ۴) فضای سبز ۵)مشاغل مزاحم شهری
کوچه‌باغ	به‌سازی پیاده‌رو و عدم روان‌شدن آب در جوها و بوگرفتگی آن‌ها. پارک‌ها فاقد تجهیزات و تبدیل به لاتخانه شده‌اند. پیاده‌روها خاکی است. وانت‌بار سدمعبر می‌کنند و ماموران نیز رشوه می‌گیرند و برخی از این وانتی‌ها نیز مواد می‌فروشند. پارکی که قبلاً قبرستان بوده، تبدیل به لات‌خانه و محل دختربازها و دخترها و محل فحشاء شده است. کمبود نان‌پذی در محله، وجود دزدی‌های کوچک مانند ماشین و قطعات آن. اعتقادات محله سست شده، آدم‌هایی که احیاء نگه می‌داشتند الان روباز و آزاد می‌گردند.	۱)خدمات شهری ۲) مسائل زباله‌ها ۳)مسائل پارک‌ها ۴)مشاغل مزاحم ۵)جرائم مشهود ۶)انحرافات رفتاری

ادامه جدول ۵-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ٤ شهرداری

۴-۳-۵ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۵ شهرداری تبریز

منطقه ۵ شهرداری تبریز با مساحت ۲۶۲۰ هکتار و با جمعیت ۱۲۶۱۲۴ نفر در شرق تبریز قرار دارد. اکثر محله‌های این منطقه شهرک‌های تازه احداث شده‌اند. تعداد محله‌های عرفی این منطقه ۱۳ محله است که ۴ محله انتخاب و با مطلعین محله‌ای مصاحبه شد که مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده‌اند.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
باغمیشه	کمبود اتوبوس در محله. وضعیت زباله‌دان‌ها در سطح محله خوب ولی در سطح کوچه‌ها نامطلوب و رسیدگی هم کم است. کمبود فضای سبز و ازدحام جمعیت. وجود بزه‌کاری در فضاهای سبز و کیف قاپی. خیابانی که پیاده‌راه کردند تا دستفروش نباشد، نه خیابان شد و نه دستفروش‌ها سازماندهی شد و ترافیک بیشتر شد. عدم وجود روابط همسایگی. مهاجرنشین بود و عدم اصالت. وجود پوشش‌ها و خالکوبی‌ها خاص هم دختر و هم پسر. عدم آشنایی عمیق افراد از یکدیگر و در نتیجه وجود پوشش‌های متفاوت با هنجارهای عمومی.	۱) خدمات شهری ۲) مسائل زباله‌ها ۳) فضای سبز ۴) مسائل ترافیکی ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی
فرشته	آسفالت معابر زیاد خوب نیست. سگ‌های ولگرد در خیابان‌ها وجود دارد. آب شرب شهری آلوده است و مزه دارد. دور بودن ایستگاه‌های اتوبوس. تنوع پوشش دیده می‌شود ولی اخیراً بیشتر خانوم‌ها پوششان آزادتر شده است.	۱) خدمات شهری ۲) حیوانات شهری ۳) انحرافات رفتاری و ارزشی
کوی نصر	آنتن‌دهی همراه اول وجود ندارد. جداول بهم ریخته و وضع پیاده‌روها خوب نیست. وجود سگ‌های ولگرد و آزار و اذیت افراد بخصوص زنان. نظافت نصر خوب نیست. قطعات خالی زیاد است و آشغال‌ها را آنجاها می‌ریزند، بو می‌دهد و حیوانات موذی جمع می‌شوند. ایجاد فروشگاه‌های عمومی و شب‌ها چون مشتری زیاد است، ترافیک ایجاد می‌کند. وجود پوشش‌های آزاد و بی‌حجاب در محله.	۱) خدمات شهری ۲) حیوانات شهری ۳) مسائل زباله‌ها ۴) مسائل ترافیکی
مرزداران	جایگاه نان‌پزی وجود ندارد. جمع‌آوری آشغال‌ها به صورت مطلوب صورت نمی‌گیرد و همیشه آشغال‌ها بیرون ریخته‌اند و سگ‌ها جمع شده و به آشغال‌ها حمله ور می‌شوند. وانت‌بارها و ایجاد سدمعبر. به پارک‌ها از محله‌های دیگر و مخصوصاً اراذل و اوباش می‌آیند و آسایش وجود ندارد، در پارک جمع می‌شوند، مشروب می‌خورند. درگیری خانواده وجود دارد که اکثر به دلیل فقر است. سدمعبر کردن ماشین‌هایی که وسایل می‌فروشند. سگ‌های ولگرد به صورت قشونی وجود دارند. محدودیت مذهبی و حجاب اجباری تبدیل به آزادی‌خواهی پوشش شده است.	۱) خدمات شهری ۲) مسائل زباله‌ها ۳) حیوانات شهری ۴) مسائل مرتبط به پارک‌ها ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی

جدول ٦-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۵ شهرداری

۴-۳-۶ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۶ شهرداری تبریز

منطقه ۶ شهرداری تبریز از لحاظ مساحت با ۶۰۹۹ هکتار بزرگترین منطقه در بین مناطق چندگانه است که در شمال‌غربی شهر تبریز قرار داد و تعداد ۹۸۹۱۰ نفر نیز جمعیت دارد. این منطقه، ۸ محله عرفی دارد که ۴ محله آن انتخاب و از مطلعین آن‌ها مصاحبه صورت گرفت که مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده است.

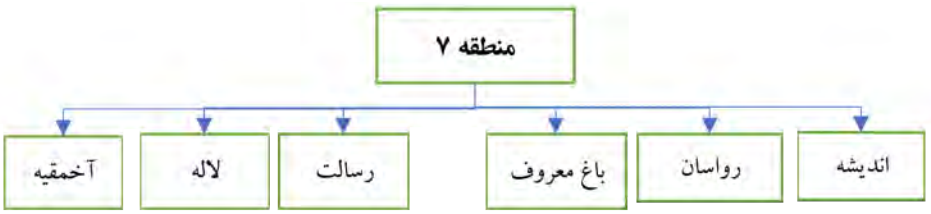

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
آناخاتون	وجود فراوان موادفروش‌ها. کرایه خانه‌های مجردی و فساد در آنها. تجمع زباله‌های شهرداری و بوی گاز نامساعد آنها در محله. وجود سگ‌های ولگرد و حمله آنها به کودکان. ویراژ موتوری‌ها و ماشین‌ها در محله. دزدی آشکار. نبود مکان‌های تفریحی، میدان بازی و پارک.	۱)جرائم مشهود ۲)مسائل زباله‌ها ۳)حیوانات شهری ۴)مسائل پارک ۵)انحراف
خطیب	برخی مواقع زمان بردن زباله‌ها بیشتر است که منجر به ایجاد بوی نامطبوع می‌شود. نبود پارک و دستشویی عمومی. نبود پاتوق محله و فضای عمومی و در نتیجه تجمع افراد در جلوی مغازه‌ها. ایجاد ترافیک توسط وانت‌بارها و فروشنده‌های دوره‌گرد. نبود دستشویی عمومی و قضای حاجت در خیابان‌ها و جوها. مزاحمت برای ناموس افراد محله. نبود پارک و شلوغ بودن پیاده‌روها. عدم امنیت پارک‌های موجود برای کودکان. مشکل نانوایی نسبت به جمعیت وجود دارد. وجود مواد فروشی، زباله‌گرد. کمرنگ‌شدن اعتقادات	۱)مسائل پارک‌ها ۲) مسائل ترافیکی ۳)خدمات شهری ۴)جرایم مشهود ۵)انحرافات ارزشی
شهرک امام	مشکل آسفالت کوچه‌ها و خیابان‌ها و لکه‌گیری. نیاز درختان به حرس که شهرداری نمی‌کند، این درختان در تیرهای برق مشکل ایجاد می‌کنند، در مواقع باد می‌شکنند و روی ماشین‌ها می‌افتند. وجود وانت‌بارهای دوره‌گرد و ایجاد سروصدا. وجود معتادها در پارک‌ها و عدم ورود زنان و کودکان به پارک. تبدیل مکان‌های مسکونی به مکان‌های تجاری. وجود معتاد و مواد فروش ها در محله. دعوا و سرو صدای دعواها در بلوک‌ها. عدم همکاری در مشکلات ساختمان. وجود دزدی، مخصوصاً دزدی ماشین‌ها در محله. وجود پوشش‌های نامتعارف و بی‌تفاوتی ساکنین.	۱)خدمات شهری ۲) فضای سبز ۳) مشاغل مزاحم شهری ۴) جرایم مشهود ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی
شنب‌غازان	مشکل بناهای تاریخی محله (حمام) با اداره وقف. نبود فضاهای تفریحی و تجمع در جلو مغازه‌ها و ایجاد مزاحمت برای زنان. وردی محله (میدان امام حسین) با کانتینرهای هیات‌های حسینی پرشده و پشت این کانتینرها محل جرم و تجمع لات‌ها شده است. ورودی از دامپزشکی را بسته‌اند و مسیر خروجی محله‌ها با مشکل مواجه شده است. عدم سرویس بهداشتی عمومی. وجود دائمی آشغال در جوی‌ها. تیرهای چراغ برق که عقب‌کشی نشده‌اند. عدم جمع‌آوری به موقع زباله‌ها. گذاشتن آشغال‌ها جلوی مسجد و تولید بوهای نامطبوع. پرتردد بودن ماشین‌ها و شلوغی. وجود پارک فرهنگ که در آن لات و اراذل تجمع می‌کنند. وجود مدهای خاص پوشش در زنان.	۱)مسائل پارک‌ها ۲) جرائم مشهود ۳) مسائل ترافیکی ۴)خدمات شهری ۵)مسائل زباله ۶) انحرافات رفتاری و ارزشی

جدول ۷-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ٦ شهرداری تبریز

۴-۳-۷ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۷ شهرداری تبریز

منطقه ۷ شهرداری تبریز با مساحت ۳۲۰۹ هکتار و جمعیت ۱۵۵۸۷۲ در جنوب غربی شهر قرار داد. تعداد محله‌های عرفی این منطقه، ۱۲ محله است که از بین آنها ۶ محله انتخاب و با مطلعین محله‌ای آنها مصاحبه و مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده‌اند.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
اندیشه	کمبود اتوبوس‌های خط واحد. مشکل آب شرب شهری. آلودگی هوا و بوی آشغال‌ها به محض بازکردن پنجره‌ها. آپارتمان‌ها کوچک هستند و جمعیت و کودکان زیاد، سروصدا همیشه وجود دارد مخصوصاً در زمان خواب. نازک بودن دیوارهای خانه‌ها و رسیدن سروصدای همسایگان به همدیگر. به دلیل دوربودن از شهر، گران‌فروشی مخصوصاً توسط میوه‌فروش‌ها می‌شود. خروج ساکنین از شهرک برای خرید میوه از تبریز. دزدی از پارکینگ‌ها. اجاره‌کردن مغازه‌ها گران است، برای همین قیمت‌ها نیز گران است. ترافیک و شلوغی زیاد. زیاد بودن بنگاهی‌ها و شلوغ کردن این بنگاهی‌ها در محل. اکثر بنگاهی‌های محله ساکن محله اندیشه نیستند، ملک‌بازی می‌کنند، زمین و خانه ارزان می‌خرند و با کلاهبرداری و به قیمت گران می‌فروشند. به دلیل مسائل مالی احترام و روابط خانوادگی از بین رفته و دعواهای خانوادگی دیده می‌شود. طلاق‌های صوری برای گرفتن پول وجود دارد. دزدی و باز کردن باطری و تایرهای ماشین‌ها. درگیری همسایه‌ها بیشتر بر سر کودکان است. پاساژگردی بیشتر است. وجود جمعیت جوانان و تقلید از پوشش هم. به دلیل مهاجر بودن و نبود نظارت، پوشش افراد باز، عدم رعایت و عدم خجالت کشیدن و راحت بودن.	۱)خدمات شهری ۲)جرائم مشهود ۳)مسائل ترافیکی ۴)مشاغل مزاحم محله‌ای ۵)مسائل کودکان ۶)انحرافات رفتاری و ارزشی ۷) مسائل خانوادگی
آخمقیه	نبود امکانات شهر و شبیه به روستا بودن. ترافیک زیاد. عدم رعایت قوانین راهنمای و رانندگی، عدم تجهیز دوربین خیابان‌ها. عدم ساماندهی پیاده‌روها، سر خوردن و افتادن مردم در زمستان به دلیل وضعیت بد پیاده‌روها. نبود بیمارستان، راه، مدرسه، فاضلاب و هزینه‌های زیاد آن. سروصدای آهنگ ماشین‌ها مخصوصاً در ساعت‌های نیمه‌شب و مردم آزاری. دستفروش‌های میدان و ایجاد مزاحمت و حتی زدن مامور نیروی انتظامی. نبود تجهیزات ورزشی در پارک‌ها. وجود معتادها در زمین‌های کشاورزی. فروش مشروبات الکلی. فحشاء بخصوص در میان معتادان. رشوه به سربازان و ماموران در برخورد با فروش و توزیع مواد. اختلافات خانواده بیشتر بر سر موارد مالی است. وجود اعتیاد زیاد در محله. درگیری‌های همسایه‌ها بیشتر بر سر بچه‌ها است. سگ‌های ولگرد. افراد کمپین و دزدی بیشتر این افراد. کمپ‌های اعتیاد که در این محله هستند، برای ساکنین ایجاد مشکل می‌کنند، افرادی که از این کمپ رها می‌شوند شروع به دزدی می‌کنند. وجود معتادهای متجاهر.	۱)خدمات شهری ۲)مسائل ترافیکی ۳)مشاغل مزاحم ۴)مسائل پارک‌ها ۵)جرائم مشهود ۶)مسائل خانوادگی ۷)حیوانات شهری
رسالت	آسفالت‌های نامناسب، عابر پیاده‌رو نامناسب. افراد نه مذهبی و نه غیرمذهبی هستند. در برخی از کوچه‌ها بی‌حجابی دیده می‌شود. وجود افراد فقیر زیاد و یا افراد با وضعیت نامناسب مالی.	۱)خدمات شهری ۲)انحرافات رفتاری و ارزشی

جدول ۸-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۷ شهرداری

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
باغ معروف	اعتیاد و وجود معتاد. خانه‌های فساد. عدم وجود آب شرب شهری. آب شور. نبود پارک. نبود کتابخانه. نبود بانک. نبود درمانگاه. نبود دبیرستان. تبدیل زمین‌های کشاورزی به زمین‌های صنعتی و مشکل پیدا کردن با جهاد کشاورزی که مجوزهای صنعتی برای کسانیکه میلیاردها سرمایه‌گذاری کرده‌اند نمی‌دهد. معتاد بودن و عدم اشتغال زنان. ازدواج زودرس دختران و طلاق. آلودگی زمین‌های کشاورزی و هوا توسط پتروشیمی. نبود فاضلاب شهری. گودبرداری‌های زمین و نامساعد بودن آن. وجود بنگاه‌های زیاد و خرید و فروش غیرقانونی خانه و زمین‌ها، کلاهبرداری. بی‌حجابی و سگ‌گردانی زیاد شده. در برخی جاها سرقت و دزدی زیاد است. آرایشگاه‌های خاص و تتوهای خاص بر روی بدن. کمرنگ شدن عقاید مذهبی و عدم حضور در مساجد. وجود پوشش‌های نامتعارف و خالکوبی.	۱)جرایم مشهود ۲)خدمات شهری ۳) مسائل کودکان ۴)انحرافات رفتاری و ارزشی
لاله	در اکثر کوچه‌ها چراغ برق روشنایی نیست، چراغ‌های سوخته تعویض نمی‌شوند. آسفالت وضعیت خوبی ندارد. مواد فروشی علنی در کوچه‌ها. عدم نظافت جوی‌ها. عمدتاً مساله فروش مواد مخدر مشروبات الکلی و خانه‌های فساد است. نصب دروبین توسط خلافکاران در کوچه‌ها و اطلاع از ورود ماموران. رابطه همسایگی قوی و فرار راحت از دست پلیس. فقر و عدم توانایی مالی ازدواج و تبدیل شدن آن به فساد اخلاقی. تنگ‌بودن کوچه‌ها و سیمای نامطلوب ساختمان‌ها. بستن خیابان‌ها توسط وانتی‌بارها و سدمعبر کردن، درگیری شدن با ماموران و حتی چاقوکشی بر ماموران. میوه‌فروشی و نیسانی تنها ظاهری برای فروش مواد مخدر است. ماشین‌های غیراهالی که در خیابان‌ها پارک می‌کنند مورد دزدی قرار می‌گیرند. دزدی زیاد و ناامنی در پارک ماشین‌ها. دعواهای زیاد در محله. نسل جدید و دهه ۸۰ اعتقادات ضعیفی دارند.	۱)خدمات شهری ۲)جرائم مشهود ۳)مشاغل شهری مزاحم ۴) انحرافات اخلاقی و ارزشی
رواسان	اعتیاد زیاد. سگ‌گردانی و ایجاد مزاحمت. تجمع در سرکوچه‌ها و جلوی خیابان‌ها. تجمع در کنار عابر بانک. خرید و فروش مواد مخدر. مشکل قطع زودهنگام آب شرب شهری. مشکل نانوایی، کمبود نان و تقلب در وزن نان. تجمع‌های جوانان و دعواها و مشکل در رفتن به خیابان و محله توسط کودکان و زنان. عدم امنیت محله. نبود خط ایستگاه، برای دو مسیر (آخمقیه و رواسان) یک خط واحد وجود دارد. وجود زنان موادفروش. خراب بودن عابر بانک‌ها و نبود آنها و عدم جواب‌دادن به نیازها ساکنین. سرقت قطعات ماشین، بازکردن ضبط ماشین. سرقت از خانه‌ها. افراد از فضاهای کوچه‌ها و محله بیشتر به عنوان فضای تفریح، فضای فرهنگی استفاده می‌کنند. پوشش افراد مشابه پوشش افراد در ولیعصر است. آزادی زنان بیشتر است. دعوا بر سر کودکان زیاد است. ترکیدگی لوله‌های آب عمومی در اثر عدم استفاده مواد و لوله‌های مناسب. دزدی آرد، خمیر بودن نان‌ها.	۱)جرائم مشهود ۲) انحرافات رفتاری و ارزشی ۳) خدمات شهری ۴) مسائل پارک ۵) مسائل کودکان

ادامه جدول ۸-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۷ شهرداری

۴-۳-۸ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۸ شهرداری تبریز

منطقه ۸ شهرداری تبریز، مرکزی‌ترین نقطه شهر و کوچکترین منطقه شهری از لحاظ مساحت با ۳۸۷ هکتار است که ۲۹۳۸۴ نفر جمعیت دارد. تعداد محله‌های عرفی این منطقه که اکثر آن نیز شبیه به هم هستند، ۸ محله است که دو محله انتخاب و با مطلعین محله‌ای آنها نیز مصاحبه صورت گرفت که مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده‌اند.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
مارالان	پارک ماشین‌ها باعث ترافیک و آلودگی هوا می‌شود، مخصوصاً در زمان‌های بارگیری. خریدارها با ماشین می‌آیند و از این رو باعث ایجاد ترافیک می‌شوند. عدم وجود مراکز تفریحی. عدم مراکز خرید مایحتاج زندگی. پوشش‌های نامتعارف در میان رهگذرها. نبود پارکینگ.	۱)مسائل ترافیکی ۲)انحرافات رفتاری و ارزشی
منظریه	جوی‌ها نامناسب و عدم رسیدگی شهرداری. کندن خیابان‌ها و عدم آسفالت‌ریزی دوباره. وجود خرابه‌ها و خانه‌های تخریب شده قدیمی. خیابان‌های شلوغ و پرترافیک. وجود مواد فروش و بی‌تفاوتی همسایگان نسبت به آنها. عدم استقبال از مساجد.	۱)خدمات شهری ۲) جرائم مشهود

جدول ۹-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۸ شهرداری

۹-۳-۴ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۹ شهرداری تبریز

منطقـه ۹ شـهرداری تبریـز از شـهرک‌های تازه‌سـاخت و بافـت روسـتایی اضافـه شـده بـه تبریـز اسـت. کـه مسـاحت آن ۸۰۲ هکتـار و جمعیتـی بالـغ ۶۳۴ نفـر سـاکن هسـتند. دو محلـه اصلـی آن خـاوران و فتح‌آبـاد اسـت کـه از مطلعیـن هـر دو محلـه مصاحبـه صـورت گرفـت کـه مضمون‌هـا و شـاخص‌های اسـتخراج شـده در جـدول زیـر نشـان داده شـده‌اند.

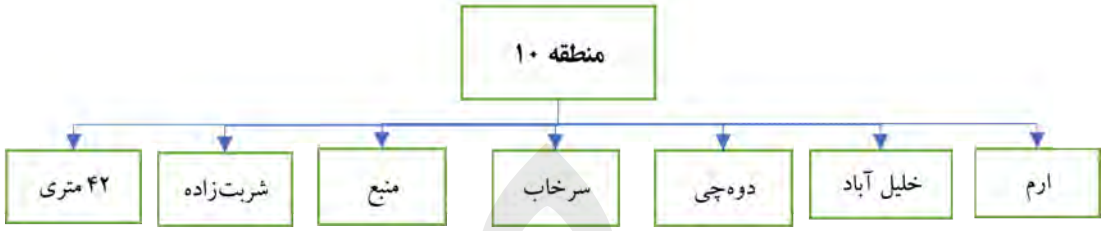

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
فتح‌آباد	تأمیـن آب شـرب بـه درسـتی صـورت نمی‌گیـرد و محلـه بـالا در تابسـتان اکثـر نیـم‌روز آب نـدارد. در قدیـم خـود روسـتا چـاه آب داشـت کـه الان بـا شـهر شـدن و زیـاد شـدن جمعیـت، آب کفـاف نمی‌کنـد. اردوگاه الغدیـر کـه تحـت تسـلط آمـوزش و پـرورش اسـت و سـاکنین نمی‌تواننـد از آن اسـتفاده کننـد. نبـود بـاغ و پـارک بـرای تفریـح عمومـی. نبـود پیـاده‌رو، از خیابـان هـم ماشـین‌ها و هـم عابرهـا عبـور می‌کننـد. در برخـی از جاهـا، خیابـان فرعـی از خیابـان اصلـی عرضـش بیشـتر اسـت. از بیـن رفتـن کشـاورزی و دامپـروری محلـه. وجـود توزیـع مـواد مخـدر در بیـن کسـانی کـه مهاجـر محلـه هسـتند. قبرسـتانی کـه توسـط خـود اهالـی وقـف شـده و امـوات اهالـی در آن دفـن می‌شـد، الان محـل مناقشـه اصلـی بیـن مـردم و دولـت اسـت. دولـت می‌خواهـد قبرسـتان را تخریـب و اهالـی مانـع می‌شـود. در قبرسـتان بـه صـورت رایـگان دفـن می‌کردنـد، نزدیـک محلـه بـود و حالـت وقـف داشـت امـا الان جـزوء شـهرک خـاوران حسـاب کرده‌انـد.	۱) مسائل ترافیکی ۲) انحرافات رفتاری و ارزشی
خاوران	جعـل اسـناد و کلاهبـرداری در فـروش قطعـات. کمبـود اطلاع‌رسـانی شـهرداری و تعاونی‌هـا در مـورد قراردادهـا و اسـتعلام قراردادهـا. عـدم اسـتفاده از متخصصیـن و تصمیمـات اشـتباه غیرمتخصصیـن. وجـود بیمارسـتان و عـدم تابلـو و در نتیجـه ترافیـک و گمـراه شـدن افـراد. در زمـان وزش بـاد بـه دلیـل خـام بـودن محلـه، کل محلـه بهـم می‌ریـزد. ریختـن نخاله‌هـا بـه اطـراف اتوبـان. عـدم ظاهـر مناسـب از طـرف ورودی و خصوصـاً از طـرف مسـافرانی کـه از اتوبـان وارد شـهر می‌شـوند. سـگ‌های ولگـرد بزرگتریـن مسـاله و حملـه بـه زنـان و کـودکان و نبـود مسـجد.	۱) خدمات شهری ۲) جرائم مشهود

جدول ۱۰-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۹ شهرداری

۴-۳-۱۰ مسائل اجتماعی محله‌های منطقه ۱۰ شهرداری تبریز

منطقه ۱۰ شهرداری تبریز با مساحت ۹۸۲ هکتار و جمعیت ۱۸۷۹۵۸ در شمال‌غربی شهر قرار دارد. اکثر محله‌های این منطقه محله‌های قدیمی شهر هستند. تعداد ۱۲ محله عرفی در این منطقه شناخته شده است که از این تعداد ما ۷ محله را انتخاب و با مطلعین آنها مصاحبه کردیم که مضمون‌ها و شاخص‌های استخراج شده در جدول زیر نشان داده شده‌اند.

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
ارم	خانه‌های ویلایی تبدیل به بافت‌های فرسوده شده‌اند. تراکم زیاد شده و امنیت، حمل و نقل و پارک دچار مشکل شده است. اداره‌های بزرگ به شهرک ارم آمده‌اند و باعث ترافیک محله شده‌اند. به دلیل نزدیکی به پاسداران آلودگی محیطی و صوتی وجود دارد. سروصدای زیاد باعث میشه که تو تابستان پنجره‌ها بیشتر بسته بمونه و از کولر و سایر تجهیزات انرژی زا استفاده بشه. ورودی ارم فروشندگان دوره‌گرد باعث ایجاد ترافیک می‌شوند. وردی ارم همچنین شامل بیمارستان نیز هست و وجود این فروشندگان باعث مشکل در تردد اورژانس و سایر مردمی می‌شوند که قصد استفاده از بیمارستان را دارند. امنیت محله به خاطر مسائل اقتصادی کمتر شده، دزدی بیشتر و سرقت خودرو دیده می‌شود. در خیابان‌های خلوت، برخی رفتارهای پرخطر مانند رانندگی ماشین و موتور ویراژ توسط جوانان دیده می‌شود.	۱)مسائل ترافیکی ۲) مشاغل مزاحم شهری ۳) جرائم مشهود ۴) انحرافات رفتاری ۵)خدمات شهری
۴۲ متری	ترافیک زیاد، دعوا زیاد. جمعیت به جای اینکه در خانه باشد در بیرون هستند. دستفروش زیاد. عدم جمع‌آوری زباله‌ها توسط شهرداری. روشن نبودن چراغ‌های محله‌ها و عدم رسیدگی شهرداری، برخی مواقع روشن و برخی مواقع خاموش هستند. عدم نظافت جوی‌ها. کوچه‌های باریک و مشکلات ترافیکی. سروصدای زیاد. فروشنده‌های دوره‌گرد و سروصدای آنها، نبود آرامش به خاطر سروصدای فروشندگان و راه ندادن ماشین‌ها به همدیگر در عبور و مرور وسیگنال زدن. وجود تعمیرگاه زیاد خودرو و ایجاد مزاحمت در پیاده‌روها. ماشین‌دزدی زیاد، وجود اراذل واوباش زیاد و بهم ریختن نظم محله‌ها. دعواهای زیاد در محله‌ها. تعصب افراد و خانواده‌ها در این محله زیاد، دعوا هم زیاد است.	۱)مسائل ترافیکی ۲)مسائل زباله‌ها ۳)خدمات شهری ۴)مشاغل مزاحم محله‌ای ۵)جرائم مشهود ۶)انحرافات رفتاری

جدول ۱۱-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۱۰ شهرداری

محله	استخراج مضمون‌ها (مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی)	استخراج شاخص‌ها
خلیل‌آباد	وجود فحشا در محله. نبود امکانات رفاهی برای ساکنین محله اعم از پارک، اماکن ورزشی. اکثر زمین‌های خلیل‌آباد تصرفی و دست به دست شده و قول‌نامه هستند، ساخت و سازهای غیرمجاز. عدم رعایت مسائل ایمنی و زیبایی در ساختمان‌ها. ساختمان‌ها شبانه بالارفته چون خلیل آباد جزوء زمین‌های ملی حساب شده است. زیرساخت‌های مسکونی و سکونتی اعم پارک و مدرسه و تفریحگاه و فرهنگسرا در این محله تعبیه نشده است. در آمد شهرداری در این محله کم است و از این رو خدمات‌رسانی نیز اندک است. احداث کتابخانه، مدرسه و فضای آموزشی حتی حق پروانه نیز داده نشده است. کسب و کارهای اهالی ارزش محله را راکد نگه می‌دارد. بیکاری زیاد، فروش ارزان میوه توسط وانت‌بارها و استقبال اهالی از آنها اما با این حال سد معبر و مشکلات ترافیکی نیز ایجاد می‌کنند. فروش مواد مخدر به عنوان شغل است. خانواده پرجمعیت و گسترده، ازدواج پسر و تشکیل خانواده در کنار پدر و مادر. امنیت پایین و بالابودن دزدی و عجیب شدن مردم با آنها و عادی شدن آن. مزاحمت جوانان، ویراژ دادن موتور و ماشین و مزاحمت برای زنان و فقدان حد وسط در مسائل اعتقادی و ارزشی و رفتاری. پوشش رفتاری زنان با پوشش زنان ولیعصر تفاوتی ندارد. تقلید خودشان با طبقات ثروتمند. در دهه اخیر پوشش نزدیک به مدشهری شده است.	۱)جرائم مشهود ۲)خدمات شهری ۳)مسائل ساختمان‌ها، کوچه‌ها و معبرها ۴)مشاغل مزاحم محله‌ای ۵)جرائم مشهود ۶)انحرافات رفتاری و ارزشی
دوه‌چی	تلون فرهنگی و از بین رفتن همگنی فرهنگی جمعیت. عدم درآمدزایی محله برای شهرداری و در نتیجه عدم هزینه‌دهی شهرداری برای محله برای مثال کهنه‌شدن آسفالت‌ها، کندن آسفالت‌ها و عدم پرکردن آنها. بنگاهی ماشین زیاد است، اکثراً در کنار خیابان پارک می‌کنند و باعث ترافیک می‌شوند. پلاس بودن بنگاه‌های ماشین در خیابان‌ها و ایجاد بحران اخلاقی. بی‌اهمیت بودن فضای سبز. اجاره‌دادن فضاهای میدانی توسط ماموران شهرداری به وانت‌بارها و دوره‌گردها و سدمعبر کردن آنها. بیشتر از سد معبر، نظام اخلاقی و رفتارهای آنها است که مشکل ایجاد می‌کند. کوچک بودن پارک‌ها. برابری فقیر و ثروتمند که در گذشته در این محله بوده است امروز از بین رفته است، ساده زیستی و قناعت که قبلاً بوده و امروز نیست.	۱)خدمات شهری ۲)مشاغل مزاحم محله‌ای ۳)مسائل ترافیکی ۴) مسائل پارک‌ها ۵) انحرافات رفتاری و ارزشی
سرخاب	مشکل ایجاد پارک، جای پارک وجود دارد، اما پارک ایجاد نشده و تبدیل شده به محل گردهم آمدن لات‌ها. ساخت‌وسازهای غیرقانونی گرفتن پروانه اما ساخت چندطبقه برخلاف مجوز. ساخت و سازها طول می‌کشند و در این مدت مشکل درست می‌کنند. چاله‌ها خیابان‌ها و محله‌ها. سنگ‌ها و موانعی که شهرداری در برابر ساخت و سازهای غیرقانونی قرار می‌دهد، چندین سال در همان محل باقی می‌مانند، چاله‌ها درست می‌کنند که باعث جمع شدن آب و آشغال‌ها می‌شوند. بستن خیابان توسط وانت‌بارها سدمعبر، عدم توانایی مقابله با آنها، چون اراذل و اوباش هستند. جمع‌شدن اراذل و اوباش در همان پارک نیمه‌ساخته. ترافیک زیاد. مشکل پارکینگ در ساختمان‌های غیرمجاز. نارضایتی از شهرداری منطقه به دلیل خلاف‌های صورت گرفته و خود شهرداری به عنوان خلاف‌کار. عدم امنیت محله و دزدی از ماشین‌ها. جمع‌شدن جوانان در پارک و ایجاد مزاحمت برای مردم.	۱)مسائل پارک‌ها ۲)خدمات شهری ۳)مشاغل مزاحم محله‌ای ۴)مسائل ترافیکی ۵) جرائم مشهود ۶)مسائل کالبدی
منبع	تنگ‌بودن خیابان‌ها و کوچه‌ها، نامناسب بودن آسفالت کوچه‌ها و خیابان‌ها. افتضاح بودن فاضلاب‌ها و بیرون آمدن موش از آنها. جمع‌نکردن آشغال‌ها، سروصدای زیاد ماشین‌ها. نبود پارکینگ. ترافیک زیاد. مغازه‌دارها پیاده‌روها را گرفته‌اند. قبرستان‌هایی که تبدیل به پارک شده‌اند، مکان ناامن و تبدیل به مواد مخدر فروشی شده‌اند. نبود فضای تفریح و جمع شدن افراد و زنان در کوچه‌ها، در کنار مغازه‌ها و ایجاد مزاحمت برای زنان. مواد مخدر فروش زیاد است. دزدی ماشین، قطعات ماشین مانند بازکردن باطری، دزیدن طلاهای دختربچه‌ها و زنان.	۱)خدمات شهری ۲)مسائل زباله‌ها ۳)مسائل کالبدی ۴)مسائل پارک‌ها ۵)جرائم مشهود ۶) مسائل ترافیکی
شربت زاده	شلوغی محله‌ها و سرو صدای بازی بچه‌ها در کوچه‌ها. مشکل پارکینگ در زمان مراسم مساجد. ترافیک و شلوغی زیاد. ایجاد پاتوق سرخیابان‌ها. دزدی از ماشین‌ها و وسایل آن. دعواهای جوانان بر اثر شرب مشروب. ساخت‌وسازهای زیاد. وجود ساختمان‌هایی که عقب‌کشی نکرده و نما و نظم محله را بهم‌ریخته‌اند.	۱)مسائل کودکان ۲)مسائل ترافیکی ۳)خدمات شهری ۴)جرائم مشهود

ادامه جدول ۱۱-٤) مسائل اجتماعی شناسایی شده به صورت اکتشافی در محلات منتخب منطقه ۱۰ شهرداری

۴-۴ جمع‌بندی نتایج مرحله کیفی: تنظیم پرسشنامه مسائل اجتماعی

یافته‌های کیفی تحقیق، تصویر متفاوتی از انواع مسائل اجتماعی در سطح محلات ارائه می‌دهند. مضمون‌ها در این جداول خلاصه شده مصاحبه‌ها و شاخص‌ها، عنوان گذاری عام مضمون‌ها است. آنچه در زیر به عنوان «مسائل اجتماعی محله‌ها»، «ابعاد» و «معرف‌ها» عنوان شده است، از زمینه کیفی تحقیق برخاسته است و از این رو دارای بعد استقرائی است. بنابراین مسائل اجتماعی را ما تنها به صورت «جهانشمول و عام» فرض نکرده‌ایم، بلکه بافت و یا زمینه بومی و محله‌ای در «تعریف» این مسائل اولویت داشته‌اند. اما نکته مهم این است که مسائلی که مصاحبه‌شونده‌ها به آن اشاره داشتند در ادبیات نظری تحقیق نیز وجود داشته است که ما پس از اتمام بحث نظری تحقیق در فصل دوم، با مطرح شدن مسائل خاص از سوی مصاحبه‌شوندگان، دوباره به ادبیات نظری تحقیق مراجعه کردیم. زمینه‌هایی که به ادبیات نظری تحقیق رجوع شد، عبارت بودند از ۱)شهر دوستدار کودک، ۲)شهر دوستدار سالمند، ۳)شهر دوستدار معلولان، ۴) شهر سبز، ۵) بلایا و مخاطرات طبیعی در شهر. دلیل رجوع دوباره به ادبیات نظری تحقیق آن بود که مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی تحقیق، مسائلی را در مورد کودکان، سالمندان، معلولان، فضای سبز، مخاطرات طبیعی بیان کردند که ادبیات نظری کلانی نیز در آنها وجود دارد. بنابراین هدف ما از این رجوع دوباره به ادبیات نظری تحقیق پیوند یافتن مسائل ذکر شده در سطح محلی با ادبیات موجود نظری در سطح جهانی بود. نکته مهم دیگر این که متغیرها و ابعادی که ما به صورت کیفی در جداول زیر تهیه کرده‌ایم، از داده‌های کیفی برخواسته‌اند، بنابراین هدف ارائه تعریف کلی و همه‌جانبه از یک متغیر و تمامی جنبه‌های آن نبود، بلکه طبقه‌بندی منعطف و قابل اندازه‌گیری براساس نظرات مصاحبه‌شوندگان بود. بنابراین ممکن است، متغیرها و ابعادی که به آنها در زیر اشاره می‌شود، از لحاظ نظری‌قیاسی همه‌شمول نباشند. نتایج این یافته‌ها در جداول زیر که معرف متغیر، ابعاد و معرف است عنوان شده‌اند.

مسائل اجتماعی محله‌ها	متغیر	معرف
	تعلق به محله	۱- حاضر نبودن به تغییر محله ۲- مساعد دانستن محله برای زندگی ۳- معرفی بدون خجالت و شرمندگی محله به دیگران ۴- رضایت از زندگی در محله

جدول ۱۲-٤) سنجش میزان تعلق به محله (هویت مکانی)

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	امنیت	ارزیابی ذهنی	۱- ارزیابی امنیت محله ۲- ترس در زمان حمل پول در محله ۳- ترس از تردد شبانه در محله ۴- ترس از تردد بدون مراقبت کودکان در محله ۵- ترس از رها کردن بدون مراقبت منزل
		تهدید عملی امنیت	۱- تهدید با چاقو ۲- کتک خوردن ۳- زورگیری

جدول ۱۳-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به امنیت محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	مسائل کالبدی‌فیزیکی	آلودگی صوتی	۱- صدای مزاحم ماشین‌ها و وسائل نقلیه ۲- صدای مزاحم آهنگ ماشین‌ها ۳- صدای مزاحم ساخت و سازها ۴- صدای مزاحم فروشنده‌های دوره‌گرد ۵- صدای مزاحم اصناف و کسبه محله ۶- صدای مزاحم مهمانی و پارتی‌های همسایه‌ها ۷- صدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها
		وضعیت ظاهری	۱- ظاهر نامناسب ساختمان‌ها ۲- نور و روشنایی اندک کوچه‌ها و خیابان‌ها ۳- دیوارنویسی با مضمون‌های ناهنجار در محله ۴- ساختمان‌ها و خانه‌های خرابه و رها شده در محله
		مکان‌های ناامن محله	۱- مکان‌ها و زمین‌های خالی و ناامین در محله ۲- گوشه‌ها و معبرهای تاریک در مسیر عابرین پیاده در شب ۳- مکان‌هایی که جرائم اغلب در آنجا رخ می‌دهد ۴- مکان‌های تجمع معتادان ۵- مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر در محله ۶- خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک در محله

جدول ١٤-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به کالبد فیزیکی محله‌ها

	متغیر	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	بهداشت محله	۱- وجود سطل زباله ۲- دفع به موقع زباله ۳- وجود زباله رهاشده مغازه‌دارها در جوی‌ها و پیاده‌روها ۴- بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب در محله ۵- گرفتگی آب جوها در موقع بارش باران

جدول ۱۵-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به بهداشت محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	خدمات عمومی شهری	تجهیزات و خدمات ضروری	۱- آب شرب شهری ۲- فاضلاب شهری ۳- عابر بانک ۴- مراکز بهداشت و درمان ۵- ایستگاه اتوبوس ۶- زمین ورزشی ۷- کتابخانه ۸- دستشویی عمومی ۹- پارک ۱۰- فرهنگسرا ۱۱- آنتن دهی موبایل همراه اول و ایرانسل
		خدمات خاص شهرداری	۱- نانوایی کافی در محله ۲- وجود میادین میوه‌بار و تره بار و دسترسی راحت ۳- تیرک‌های مزاحم برق در کوچه‌ها با عقب‌کشی خانه‌ها

جدول ۱۶-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به خدمات عمومی شهری

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	مسائل ترافیکی	پارکینگ‌ها	۱- وجود پارکینگ به اندازه کافی در محله ۲-وجود آپارتمان‌های بدون پارکینگ متناسب با تعداد طبقات ساختمان ۳- وجود جای پارک در جلوی خانه‌ها ۴- دعوا بر سرِ جای پارک ماشین
		ترافیک	۱- ترافیک زیاد خیابان‌ها و میدان‌های اصلی محله ۲- تصادفات ترافیکی قابل پیشگیری ۳- ایجاد ترافیک توسط وانتی‌های میوه و تره‌بار در خیابان‌ها ومیدان‌ها

جدول۱۷-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به ترافیک محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	پارک محله	ارتکاب جرم در پارک	۱- مصرف مواد مخدر در پارک ۲- فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک
		امنیت پارک	۱- جمع شدن اراذل و اوباش در پارک ۲- دعوا و درگیری در پارک ۳- ترس کودکان و زنان از ورود به پارک
		تجهیزات پارک	۱- تجهیزات و امکانات کامل پارک

جدول ۱۸-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به پارک و یا پارک‌های محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	رفتارهای اجتماعی	جرایم مشهود	۱- سرقت از منزل اهالی محله ۲- سرقت ماشین اهالی محله و قطعات آن ۳- سرقت تجهیزات عمومی/وسایل محله مانند درب فاضلاب و ... ۴- مصرف مواد مخدر در محله ۵- مصرف مشروبات الکلی در محله ۶- توزیع و فروش مواد مخدر در محله ۷- سوءاستفاده جنسی از کودکان محله ۸- همجنس‌گرایی ۹ خانه‌های فحشاء و فساد در محله ۸- نزاع و قتل
		انحرافات رفتاری	۱- تجمع اراذل و اوباش در سر کوچه‌ها و محله‌ها ۲- سگ‌گردانی در کوچه‌ها و محله‌ها ۳- ویراژ موتورها و ماشین‌ها ۴- درگیری همسایه‌ها با یکدیگر ۵- دعواها و نزاع‌ها با استفاده از چاقو ۶- رشوه به ماموران شهرداری برای ساخت و سازهای غیرقانونی ۷- بطری‌های پر از ادرار در محله ۸- تغییر جنسیت ۹- ازدواج زودرس دختران (کودک همسری) ۱۰- بی‌خانمانی

سنجش ۱۹-٤) مسائل اجتماعی مرتبط به رفتارهای اجتماعی افراد در محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	محله دوستدار کودک	تجهیزات و امکانات محله برای کودکان	۱- زمین و مراکز بازی با امکانات تفریحی برای کودکان ۲- مدرسه نزدیک در محله ۳- وجود مهدکودک در محله ۴- فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان در محله ۵- بازی کودکان در محله و جلوی خانه‌های مسکونی
		وجود کودکان کار در محله	۱- کودکان به کار گماشته شده توسط والدین
		عدم ایمنی محله برای کودک	۱- تصادفات کودکان با خودرو در محله

جدول ۲۰-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به کودکان در محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	محله دوستدار سالمند	ابعاد عینی	۱- تجهیزات کافی نشستن در فضاهای عمومی برای سالمندان ۲- سطح پیاده‌روهای مناسب برای حرکت سالمندان ۳- انجمن‌ها و فرهنگسراهای مخصوص سالمندان ۵- ساختمان‌های عمومی با طراحی مناسب برای سالمندان در محله
		تکریم سالمند	۴- احترام و تکریم سالمندان

جدول ۲۱-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به سالمندان در محله

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	محله دوستدار معلول	بعد عینی	۱-جای‌گذاری نامناسب مبلمان شهری برای معلولان ۲-علائم هدایت‌کننده معلولان به ایستگاه‌ها اتوبوس و یا ساختمان‌ها عمومی ۳-شیب نامناسب اتصال پیاده‌روها به یکدیگر
		ارزیابی ذهنی	۱-احساس تردد بدون مشکل معلولان در محله ۲-احساس منزوی شدن معلولان در خانه به دلیل تجهیزات شهری

جدول ۲۲-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به معلولان در محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	سبز بودن محله	فضای سبز	۱- حاشیه سبز معابر محله و رسیدگی مستمر به آنها ۲- حرس و مراقبت (سم‌پاشی) درختان خیابان‌ها و بلوارهای محله ۳- هدر ندادن آب عمومی و یا نشتی نداشتن آب‌های عمومی ۳- آلوده نبودن هوا
		تجهیزات مرتبط به آلودگی	۱- وجود سطل‌های تفکیک زباله تر و خشک در محله ۲- دستگاه سنجش کیفیت هوا

جدول ۲۳-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به سبز بودن محله‌ها

	متغیر	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	احساس نابرابری	۱- ثروتمندشدن ثروتمندان و فقیرشدن فقرا ۲- فقدان تحرک اجتماعی با وجود تخصص و تجربه

جدول ۲٤-٤) سنجش احساس نابرابری

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	حیوانات محله	وجود حیوانات شهری	۱-وجود سگ‌های ولگرد در محله ۲-حیوانات موذی مانند موش در جوی‌های کوچه‌ها و خیابان‌ها ۳-حمله سگ‌های ولگرد به کودکان و زنان
		اقدامات شهرداری	۱-شناسایی زیستگاه‌های طبیعی سگ‌ها و ایجاد مراکز پیرایش سگ‌ها ۲-مکان‌های تهیه شده توسط شهرداری برای مراقبت از پرندگان شهری

جدول ۲۵-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به حیوانات شهری در محله‌ها

	متغیر	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	بلایای طبیعی محله	۱- وجود مکان‌های خاص برای سازماندهی در مواقع بلایایی طبیعی ۲- وضعیت کوچه‌ها و معابر در زمان‌های امدادرسانی ۳- وجود ساخت و سازهای غیرقانونی در محله ۴- مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله

جدول ۲۶-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به بلایایی طبیعی در محله‌ها

	متغیر	ابعاد	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	وضعیت خانواده‌ها در محله	وضعیت خانوادگی مصاحبه شونده	۱- وجود طلاق در خانواده ۲- فرار از منزل در خانواده ۳-خشونت جسمی در خانواده ۴- نوع رابطه افراد در خانواده ۵- توصیف وضعیت محیط خانواده ۶- به زندان رفتن اعضای خانواده ۷- اقدام به خودکشی اعضای خانواده ۸- مصرف مشروبات الکلی در بین اعضای خانواده ۹- اقدام به خودکشی توسط اعضای خانواده ۱۰- مصرف مواد مخدر در بین اعضای خانواده
		وضعیت خانواده‌های محله	۱- وجود خانواده‌های بد سرپرست در محله ۲- وجود خانواده‌های فقیر و بی‌بضاعت در محله ۳- اقدام به خودکشی افرادِ محله

جدول ۲۷-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به خانواده‌ها در محله‌ها

	متغیر	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	ویژگی‌های شخصی	۱- نوع پوشش ۲- معیار پوشش لباس ۳- مصرف مشروبات الکلی ۴- اقدام به خودکشی ۵- مصرف مواد مخدر

جدول ۲۸-٤) سنجش مسائل اجتماعی مرتبط به ویژگی‌های شخصیتی افراد در محله‌ها

	متغیر	معرف
مسائل اجتماعی محله‌ها	رضایت از زندگی	۱- رضایت از زندگی اکنون ۲- رضایت مالی ۳- احساس شادمانی ۴- امید به آینده کشور ۵- تأمین مایحتاج خانواده با درآمد فعلی

جدول ۲۹-٤) سنجش رضایت از زندگی

مسائل اجتماعی محله‌ها	متغیر	ابعاد	معرف
	سرمایه اجتماعی	اعتماد	۱- اعتماد به اعضای خانواده ۲- اعتماد به فامیل ۳- اعتماد به دوستان ۴- اعتماد به همسایگان ۵- اعتماد به اهالی محله ۶- اعتماد به همشهری‌ها
		روابط	۱- روابط با اعضای خانواده ۲- روابط با فامیل ۳- روابط با دوستان ۴- روابط با همسایگان ۵- روابط با اهالی محله

جدول ۳۰-٤) سنجش سرمایه اجتماعی در محلات

۴-۵ آمارهای توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی

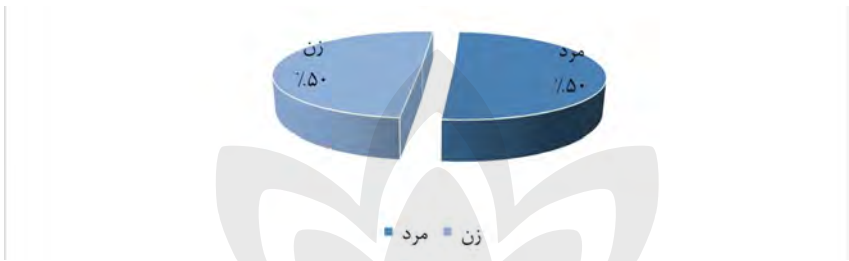
در این بخش آمارهای توصیفی از متغیرهای جمعیت‌شناختی تحقیق ارائه می‌شود. در ارائه آمارهای توصیفی هدف ما آن بود که تصویری کلی از این متغیرها بر اساس نمونه آماری در کل شهر تبریز ارائه شود. از آنجائیکه برخی از متغیرهای زمینه‌ای به صورت سوال باز و یا به صورت اسمی پرسیده شده‌اند، در ارائه جزئی این آمارهای توصیفی برخی از آزمون‌های آماری مانند جداول تقاطعی، میانگین‌ها بر اساس مناطق ده‌گانه و همچنین برخی از نقشه‌های تولیدشده با نرم‌افزار ArcGIS برای فهم ویژگی‌های جزئی ارائه شده‌اند.

۴-۵-۱ جنسیت

از کل ۳۹۸۳ نفر نمونه آمار تعداد ۲۰۰۷ نفر (۵۰/۴٪) مرد و تعداد ۱۹۷۵ نفر (۴۹/۶٪) بودند که نتایج آن برحسب مناطق در جدول و نمودار در زیر نشان داده شده است.

جنسیت	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
مرد	فراوانی	۲۸۴	۲۶۹	۲۹۳	۳۷۲	۱۷۹	۱۱۲	۱۸۶	۸۲	۲۹	۲۰۱
	درصد	۴۹/۵٪	۵۴/۷٪	۵۱/۸٪	۵۰٪	۵۴/۶٪	۵۰/۷٪	۵۰٪	۵۰/۶٪	۴۳/۵٪	۴۳/۵٪
زن	فراوانی	۲۹۰	۲۲۳	۲۷۳	۳۷۲	۱۴۹	۱۰۹	۱۸۵	۸۰	۳۳	۲۶۱
	درصد	۵۰/۵٪	۴۵/۳٪	۴۸/۲٪	۵۰٪	۴۵/۴٪	۴۹/۳٪	۵۰٪	۴۹/۴٪	۵۳/۲٪	۵۶/۴٪

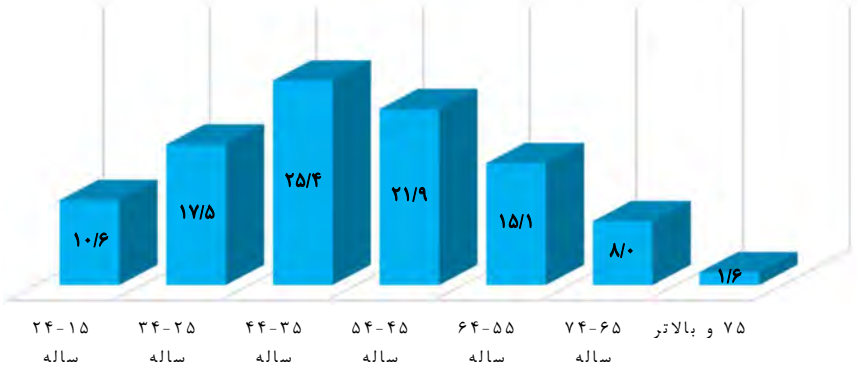
جدول ۳۱-٤) فراوانی و درصد پاسخگویان برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

نمودار۱-٤) جنسیت پاسخگویان

۴-۵-۲ سن

در میان شرکت‌کنندگان در تحقیق ۴۲۱ نفر (۱۰/۶٪) در گروه سنی ۱۵-۲۴ ساله، ۶۹۶ نفر (۱۷/۵٪) در گروه سنی ۲۵-۳۴ ساله، ۱۰۱۲ نفر (۲۵/۴٪) در گروه سنی ۳۵-۴۴ ساله، ۸۷۱ نفر (۲۱/۹٪) در گروه سنی ۴۵-۵۴ ساله، ۶۰۳ نفر (۱۵/۱٪) در گروه سنی ۵۵-۶۴ ساله، ۳۱۷ نفر (۸٪) در گروه سنی ۶۵-۷۴ ساله، و ۶۳ نفر (۱/۶ ٪) در گروه سنی ۷۵ و بالاتر قرار دارند که نمودار و جدول آن برحسب مناطق در زیر نشان داده شده است.

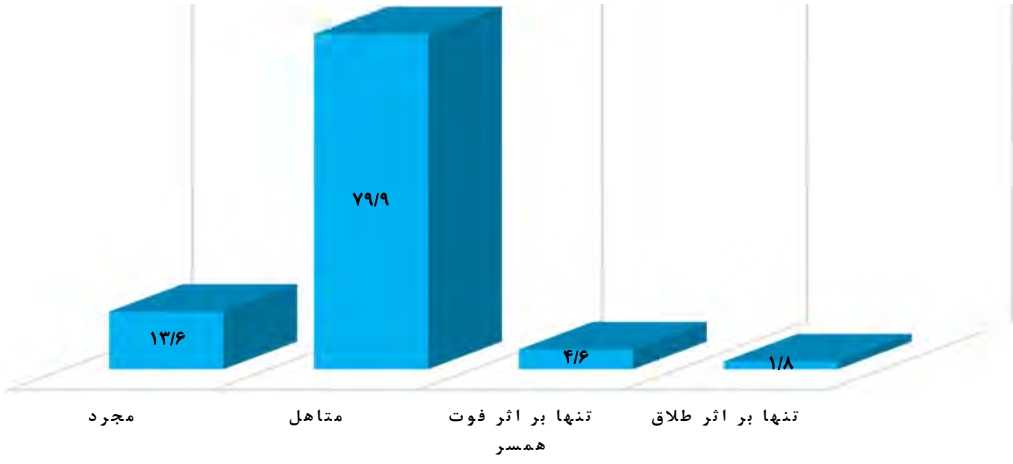
نمودار۲-٤) سن پاسخگویان برحسب درصد

سن	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
۱٥-۲٤ ساله	فراوانی	٦۳	٥۲	٦۹	۸۰	۳۰	۳۰	۳۷	۱۹	۱۱	۳۰
	درصد	۱۱٪	۱۰٫٦٪	۱۲٫۲٪	۱۰٫۸٪	۹٫۱٪	۱۳٫٦٪	۹٫۹٪	۱۱٫۷٪	۱۷٫۷٪	۶٫٥٪
۲٥-۳٤ ساله	فراوانی	۹٥	۷٥	۸٦	۱۳۴	۷۷	۴۲	٥۸	۲٥	۱۷	۸۷
	درصد	۱٦٫٦٪	۱٥٫۲٪	۱٥٫۲٪	۱۸٪	۲۳٫٥٪	۱۹٪	۱٥٫٦٪	۱٥٫۴٪	۲۷٫۴٪	۱۸٫۸٪
۳٥-٤٤ ساله	فراوانی	۱۳٦	۱۲٦	۱٥۱	۱۷۸	۱۰۳	۶۰	۹۳	۲۷	۲۰	۱۱۸
	درصد	۲۳٫۷٪	۲٥٫٦٪	۲٦٫۷٪	۲۳٫۹٪	۳۱٫۴٪	۲۷٫۱٪	۲٥٪	۱٦٫۷٪	۳۲٫۳٪	۲٥٫٥٪
٤٥-٥٤ ساله	فراوانی	۱۲۲	۱۱۹	۱۱۸	۱٦۴	٦۹	۴۹	۷۷	۴۳	۱۱	۹۹
	درصد	۲۱٫۳٪	۲۴٫۲٪	۲۰٫۸٪	۲۲٪	۲۱٪	۲۲٫۲٪	۲۰٫۷٪	۲٦٫٥٪	۱۷٫۷٪	۲۱٫۴٪
٥٥-٦٤ ساله	فراوانی	۱۰۳	۸۴	۸۳	۱۰۴	۳٥	۲٥	۶۳	۲۷	۲	۷۷
	درصد	۱۷٫۹٪	۱۷٫۱٪	۱۴٫۷٪	۱۴٪	۱۰٫۷٪	۱۱٫۳٪	۱٦٫۹٪	۱٦٫۷٪	۳٫۲٪	۲۱٫۴٪
٦٥-۷٤ ساله	فراوانی	۴۸	۳۴	۴۸	٦۳	۱۳	۱٥	۳۲	۱۹	۱	۴۴
	درصد	۸٫۴٪	۶٫۹٪	۸٫٥٪	۸٫٥٪	۴٪	۶٫۸٪	۶٫۸٪	۱۱٫۷٪	۱٫۶٪	۹٫٥٪
۷٥ و بالاتر	فراوانی	۷	۲	۱۱	۱۱	۱	۰	۱۲	۲	۰	۷
	درصد	۱٫۲٪	۰۴٪	۱٫۹٪	۱٫۹٪	۳٪	۰٫۰٪	۳٫۲٪	۱٫۲٪	۰٫۰٪	۱٫٥٪

جدول ۳۲-٤) فراوانی و درصد سن پاسخگویان برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

۴-٥-۳ وضعیت تأهل

در بین پاسخگویان وضعیت تأهلی ٥۴۳ نفر (۱۳٫٦٪) مجرد، ۳۱۸۳ نفر (۷۹٫۹٪) متأهل، ۱۸٥ نفر (۴٫٦٪) تنها بر اثر فوت همسر و ۷۲ نفر (۱٫۸٪) تنها بر اثر طلاق است که نمودار آن برای کل نمونه و همچنین برای مناطق ده‌گانه تبریز در زیر نشان داده است.

نمودار ۳-٤) وضعیت تأهلی پاسخگویان برحسب درصد

جنسیت	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
مجرد	فراوانی	۸۳	۶۵	۹۳	۹۹	۵۲	۲۹	۴۳	۲۲	۱۳	۴۴
	درصد	۱۵٫۳٪	۱۲٪	۱۷٫۱٪	۱۸٫۲٪	۹٫۶٪	۵٫۳٪	۷٫۹٪	۴٫۱٪	۲٫۴٪	۸٫۱٪
متأهل	فراوانی	۴۵۸	۴۰۱	۴۳۷	۵۹۴	۲۵۶	۱۷۵	۳۰۵	۱۲۵	۴۸	۳۸۴
	درصد	۱۴٫۴٪	۱۲٫۶٪	۱۳٫۷٪	۱۸٫۷٪	۸٪	۵٫۵٪	۹٫۶٪	۳٫۹٪	۱٫۵٪	۱۲٫۱٪
تنها بر اثر فوت همسر	فراوانی	۲۵	۱۶	۲۸	۳۵	۱۳	۱۱	۱۸	۱۲	۰	۲۷
	درصد	۱۳٫۵٪	۸٫۶٪	۱۵٫۱٪	۱۸٫۹٪	۷٪	۵٫۹٪	۹٫۷٪	۶٫۵٪	۰٫۰٪	۱۴٫۶٪
تنها بر اثر طلاق	فراوانی	۸	۱۰	۸	۱۶	۷	۶	۶	۳	۱	۷
	درصد	۱۱٫۱٪	۱۳٫۹٪	۱۱٫۱٪	۲۲٫۲٪	۹٫۷٪	۸٫۳٪	۸٫۳٪	۴٫۲٪	۱٫۴٪	۹٫۷٪

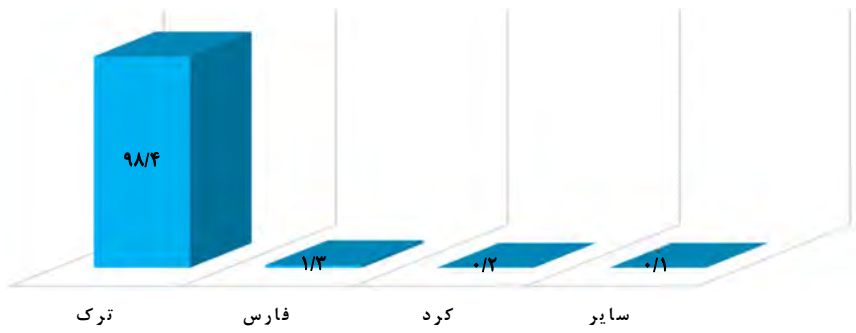
جدول ۳۳-٤) وضعیت تأهل پاسخگویان بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

۴-۵-۴ قومیت

در میان شرکت کنندگان در تحقیق ۳۹۲۱ نفر (۹۸٫۴٪) قومیت ترک، ۵۱ نفر (۱٫۳٪) فارس، ۶ نفر (۰٫۰۲٪) کرد و ۴ نفر (۰٫۰۱٪) از سایر اقوام ایران بودند که نمودار و جدول آن برحسب مناطق مختلف نشان داده شده است.

قومیت	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
ترک	فراوانی	۵۶۵	۴۷۸	۵۵۹	۷۳۷	۳۱۳	۲۱۸	۳۷۰	۱۶۱	۶۱	۴۵۹
	درصد	۱۴٫۴٪	۱۲٫۲٪	۱۴٫۳٪	۱۸٫۸٪	۸٪	۵٫۶٪	۹٫۴٪	۴٫۱٪	۱٫۶٪	۱۱٫۷٪
فارس	فراوانی	۸	۱۲	۶	۷	۱۳	۱	۰	۱	۱	۳
	درصد	۱۵٫۴٪	۲۳٫۱٪	۱۱٫۵٪	۱۳٫۵٪	۲۵٪	۱٫۹٪	۰٫۰٪	۱٫۹٪	۱٫۹٪	۵٫۸٪
کرد	فراوانی	۱	۲	۰	۰	۲	۰	۱	۰	۰	۰
	درصد	٪۱۶٫۷	٪۳۳٫۳	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۳۳٫۳٪	۰٫۰٪	۲۶٫۷٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪
سایر	فراوانی	۰	۰	۱	۰	۰	۲	۱	۰	۰	۰
	درصد	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۲۵٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۵۰٪	۲۵٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪

جدول۳٤-٤) فراوانی و درصد قومیت پاسخگویان برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

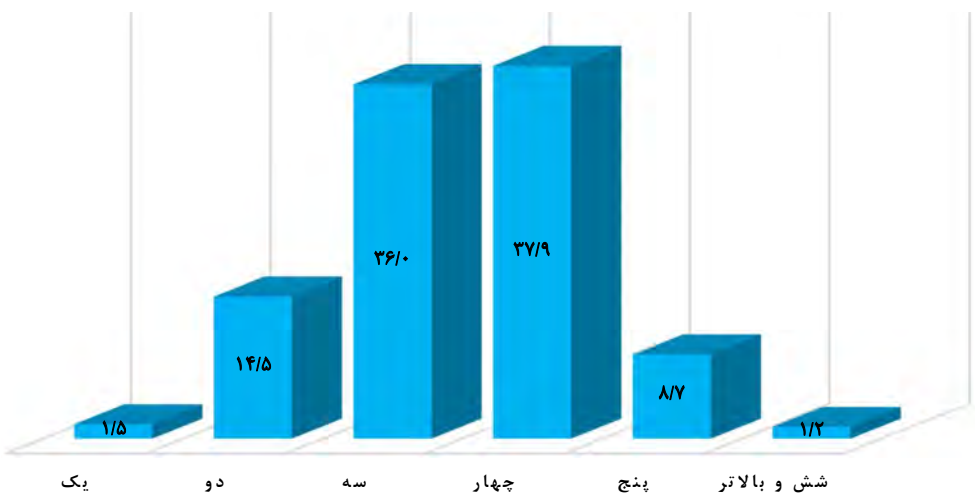
نمودار ٤-٤) قومیت پاسخگویان برحسب درصد

۴-۵-۵ بعد خانواده

در میان شرکت‌کنندگان در تحقیق ۵۹ نفر (۱/۵٪) یک نفره، ۵۷۸ نفر (۱۴/۵٪) دو نفره، ۱۴۳۵ نفر (۳۶٪) سه نفره، ۱۵۰۹ نفر (۳۷/۹٪) چهار نفره، ۳۴۵ نفر (۸/۷٪) پنج نفره و تعداد ۴۸ نفر (۱/۲٪) شش و بالاتر عضو خانواده داشتند که نمودار و جدول آن برحسب مناطق در زیر نشان داده شده است.

تعداد اعضای خانواده / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
۱ نفر	فراوانی	۵	۶	۱۱	۱۷	۵	۰	۴	۴	۱	۶
	درصد	۸/۵٪	۱۰/۲٪	۱۸/۶٪	۲۸/۸٪	۸/۵٪	۰/۰٪	۶/۸٪	۶/۸٪	۱/۷٪	۱۰/۲٪
۲ نفر	فراوانی	۸۹	۷۳	۷۵	۱۱۰	۳۳	۲۶	۶۶	۲۴	۶	۷۶
	درصد	۱۵/۴٪	۱۲/۶٪	۱۳٪	۱۹٪	۵/۷٪	۴/۵٪	۱۱/۴٪	۴/۲٪	۱٪	۱۳/۱٪
۳ نفر	فراوانی	۲۱۱	۲۳۷	۲۰۹	۲۵۰	۱۴۲	۶۷	۱۱۶	۶۶	۱۹	۱۱۸
	درصد	۱۴/۷٪	۱۶/۵٪	۱۴/۶٪	۱۷/۴٪	۹/۹٪	۴/۷٪	۸/۱٪	۴/۶٪	۱/۳٪	۸/۲٪
٤ نفر	فراوانی	۲۰۳	۱۵۲	۲۱۹	۲۹۶	۱۳۲	۸۰	۱۳۶	۶۱	۳۱	۱۹۹
	درصد	۱۳/۵٪	۱۰/۱٪	۱۴/۵٪	۱۹/۶٪	۸/۷٪	۵/۳٪	۹٪	۴٪	۲/۱٪	۱۳/۲٪
٥ نفر	فراوانی	۶۱	۲۱	۴۷	۵۸	۱۴	۴۰	۴۳	۷	۴	۵۰
	درصد	۱۷/۷٪	۶/۱٪	۱۳/۶٪	۱۶/۸٪	۴/۱٪	۱۱/۶٪	۱۲/۵٪	۲٪	۱/۲٪	۱۴/۵٪
٦ نفر و بالاتر	فراوانی	۴	۲	۵	۱۲	۲	۶	۵	۰	۱	۱۱
	درصد	۸/۳٪	۴/۲٪	۱۰/۴٪	۲۵٪	۴/۲٪	۱۲/۵٪	۱۰/۴٪	۰/۰٪	۲/۱٪	۲۲/۹٪

جدول ۳۵-٤) فراوانی و درصد تعداد اعضای خانواده پاسخگویان برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

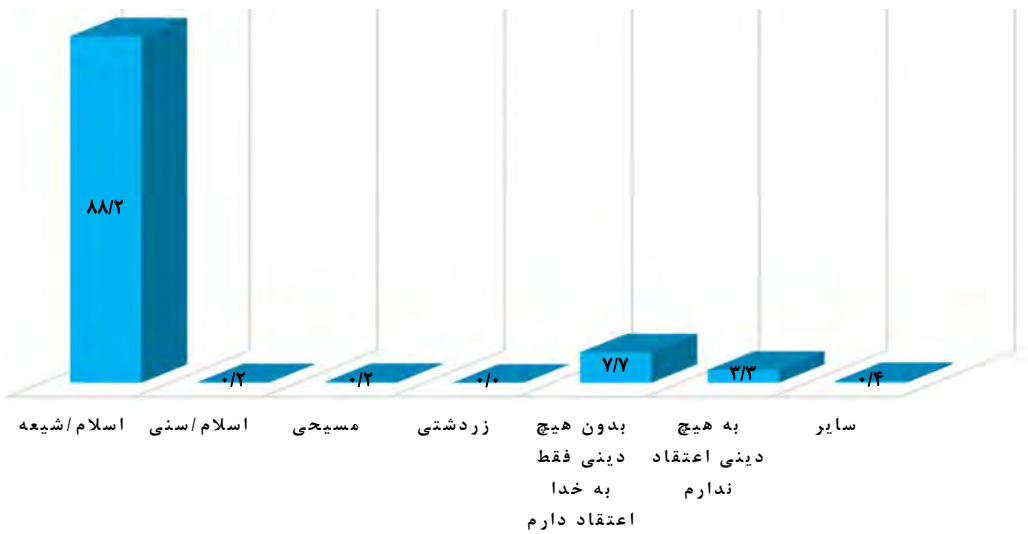
نمودار ٥-٤) تعداد اعضای خانواده (بعد خانوار) پاسخگویان بر حسب درصد

۴-۵-۶ مذهب

در میان شرکت‌کنندگان تحقیق ۳۵۱۲ نفر (۸۸٫۲٪) اسلام/شیعه، ۷ نفر (۰٫۰۲٪) اسلام/سنی، ۹ نفر (۰٫۲٪) مسیحی، ۱ نفر (۰٫۰۱٪) زردتشتی، ۳۰۷ نفر (۷٫۷٪) بدون هیچ دینی فقط به خدا اعتقاد دارند، ۱۳۰ نفر (۳٫۳٪) به هیچ دینی اعتقاد نداشتند و ۱۷ نفر (۰٫۰۴٪) از سایر ادیان بودند که نمودار و جدول آن برحسب مناطق در زیر نشان داده شده است.

مذهب / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
اسلام/ شیعه	فراوانی	۶۱	۴۲۰	۴۹۵	۶۳۵	۲۵۲	۲۱۸	۳۳۹	۱۴۳	۴۳	۴۳۸
	درصد	۱۵٫۱٪	۱۲٪	۱۴٫۱٪	۱۸٫۱٪	۷٫۲٪	۶٫۲٪	۹٫۷٪	۴٫۱٪	۱٫۲٪	۱۲٫۵٪
اسلام/ سنی	فراوانی	۱	۲	۰	۱	۱	۰	۲	۰	۰	۰
	درصد	۱۴٫۳٪	۲۸٫۶٪	۰٫۰٪	۱۴٫۳٪	۱۴٫۳٪	۰٫۰٪	۲۸٫۶٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪
مسیحی	فراوانی	۰	۰	۰	۹	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	درصد	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۱۰۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪
زردشتی	فراوانی	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	درصد	۰٫۰٪	۰٫۰٪	٪۱۰۰	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪
بدون هیچ دینی فقط به خدا اعتقاد دارم	فراوانی	۲۷	۵۰	۳۶	۷۴	۵۳	۳	۲۱	۱۳	۱۴	۱۶
	درصد	۸٫۸٪	۱۶٫۳٪	۱۱٫۷٪	۲۴٪	۱۷٫۳٪	۱٪	۶٫۸٪	۴٫۲٪	۴٫۶٪	۵٫۲٪
به هیچ دینی اعتقاد ندارم	فراوانی	۱۷	۲۰	۱۸	۲۴	۲۲	۰	۱۰	۶	۵	۸
	درصد	۱۳٫۱٪	۱۵٫۴٪	۱۳٫۸٪	۱۸٫۵٪	۱۶٫۹٪	۰٫۰٪	۷٫۷٪	۴٫۶٪	۳٫۸٪	۶٫۲٪
سایر	فراوانی	۰	۰	۱۶	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	درصد	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۹۴٫۱٪	۵٫۹٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪

جدول ۳۶-٤) فراوانی و درصد مذهب پاسخگویان بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

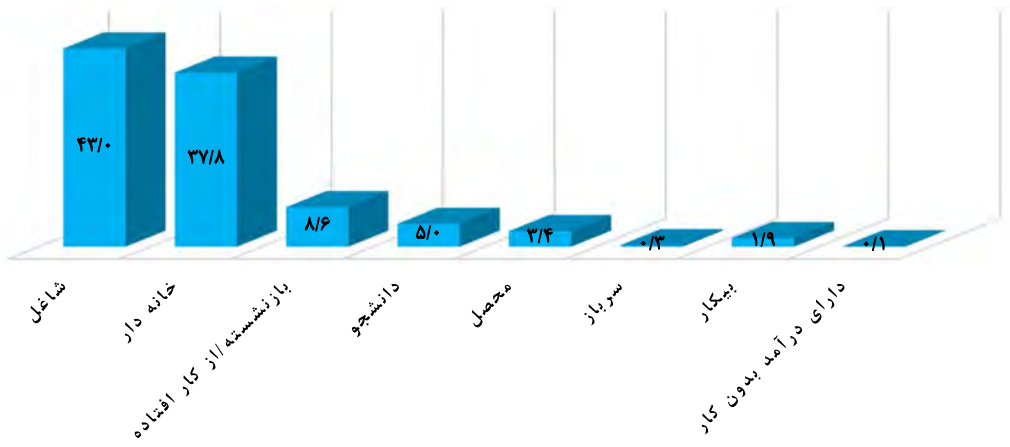
نمودار ٦-٤- مذهب پاسخگویان برحسب درصد

۴-۵-۷ وضعیت فعالیت شغلی

از نظر وضعیت شغلی تعداد ۱۷۱۳ نفر (۴۳٪) شاغل، تعداد ۱۵۰۴ نفر (۳۷/۸٪) خانه‌دار، ۳۴۲ نفر (۸/۶٪)بازنشسته/از کار افتاده، تعداد ۱۹۸ نفر (۵٪) دانشجو، تعداد ۱۳۵ نفر (۳/۴٪) محصل، تعداد ۱۳ نفر (۰۳٪) سرباز، تعداد ۷۴ نفر (۱/۹٪) بیکار و تعداد ۴ نفر (۰۱٪) دارای درآمد بدون کار هستند.

فعالیت شغلی / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
شاغل	فراوانی	۲۳۷	۲۳۹	۲۳۴	۲۹۸	۱۸۲	۹۰	۱۶۳	۶۴	۳۵	۱۷۱
	درصد	۴۱/۳٪	۴۸/۶٪	۴۱/۳٪	۴۰/۱٪	۵۵/۵٪	۴۰/۷٪	۴۳/۸٪	۳۹/۵٪	۵۶/۴٪	۳۷٪
خانه‌دار	فراوانی	۲۱۵	۱۵۱	۲۱۰	۳۰۸	۸۷	۹۴	۱۴۷	۵۷	۱۸	۲۱۷
	درصد	۳۷/۵٪	۳۰/۷٪	۳۷/۱٪	۴۱/۴٪	۲۶/۵٪	۴۲/۵٪	۳۹/۵٪	۳۵/۲٪	۲۹٪	۴۷٪
بازنشسته	فراوانی	۵۹	۵۱	۵۶	۵۷	۲۳	۱۴	۲۹	۲۱	۲	۳۰
	درصد	۱۰/۳٪	۱۰/۴٪	۹/۹٪	۷/۷٪	۷٪	۶/۳٪	۷/۸٪	۱۳٪	۳/۲٪	۶/۵٪
دانشجو	فراوانی	۲۷	۲۵	۳۳	۳۲	۱۶	۱۴	۱۴	۱۳	۴	۲۰
	درصد	۴/۷٪	۵/۱٪	۵/۸٪	۴/۳٪	۴/۹٪	۶/۳٪	۳/۸٪	۸٪	۶/۵٪	۴/۳٪
محصل	فراوانی	۱۹	۱۸	۲۷	۳۵	۵	۵	۱۳	۵	۱	۷
	درصد	۳/۳٪	۳/۷٪	۴/۸٪	۴/۷٪	۱/۵٪	۲/۳٪	۳/۵٪	۳/۱٪	۱/۶٪	۱/۵٪
سرباز	فراوانی	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۰	۱	۲	۱
	درصد	۰۳٪	۰۴٪	۰۴٪	۰۱٪	۰۳٪	۰۵٪	۰/۰٪	۰۶٪	۳/۲٪	۰۲٪
بیکار	فراوانی	۱۵	۴	۴	۱۲	۱۴	۳	۶	۱	۰	۱۵
	درصد	۲/۶٪	۰۸٪	۰۷٪	۱/۶٪	۴/۳٪	۱/۴٪	۱/۶٪	۰۶٪	۰/۰٪	۳/۲٪
دارای درآمد بدون کار	فراوانی	۰	۲	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
	درصد	۰/۰٪	۰۴٪	۰/۰٪	۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰۲٪

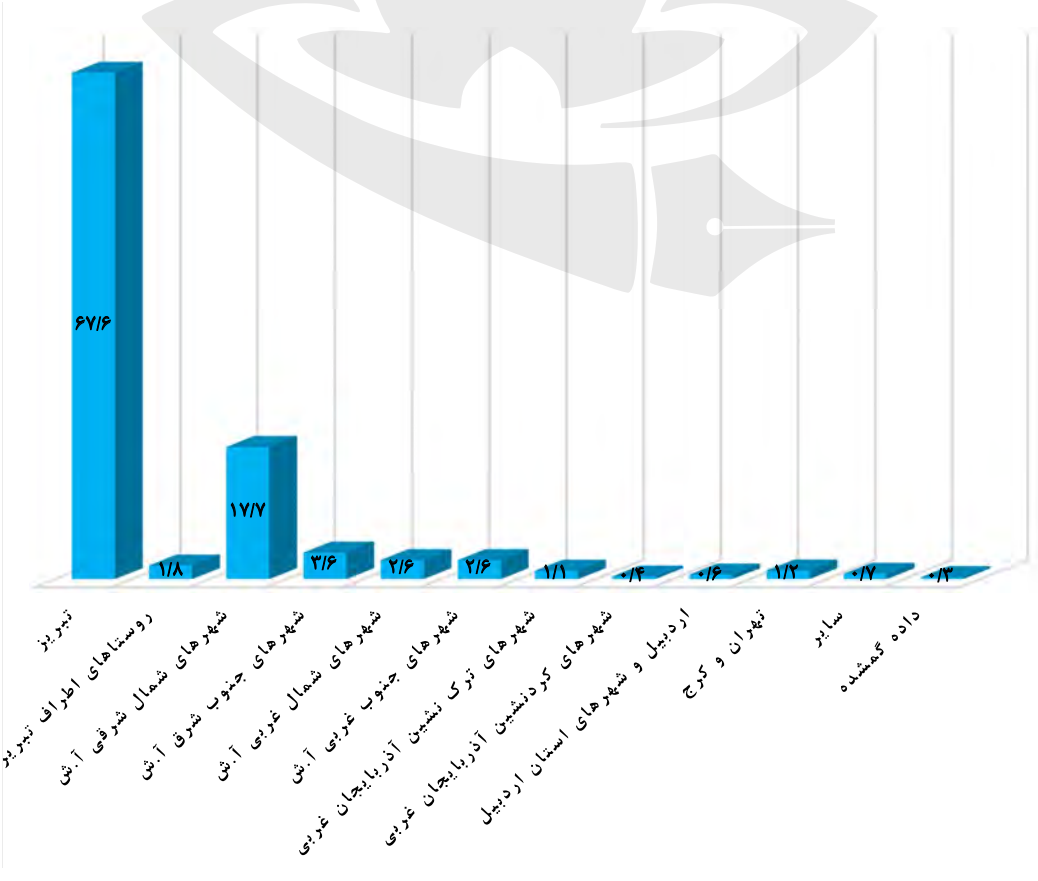
جدول۳۷-٤) فراوانی و درصد وضعیت فعالیت شغلی پاسخگویان بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

نمودار ۷-٤) وضعیت شغلی پاسخگویان برحسب درصد

۴-۵-۸ محل تولد

محل تولد پاسخگویان به صورت پرسش باز پرسیده شده بود تا اطلاعات جامعی از پاسخگویان بدست آوریم. پاسخ‌های گردآوری شده است، بیش از ۷۰ شهر و روستا را شامل می‌شدند که ما با مرور چندباره داده‌ها به طبقات مختلف زیر طبقه‌بندی کردیم. همچنانکه در نمودار نیز دیده می‌شود، ۲۶۹۲ نفر (۶۷٫۶٪) متولد تبریز، ۷۳ نفر (۱٫۸٪) متولد روستاهای اطراف تبریز، ۷۰۵ نفر (۱۷٫۷٪) شهرهای شمال‌شرقی آذربایجان‌شرقی، ۱۴۲ نفر (۳٫۶٪) شهرهای جنوب شرقی آذربایجان‌شرقی، ۱۰۲ نفر (۲٫۶٪) از شهرهای شمال‌غربی آذربایجان‌شرقی، ۱۰۲ نفر (۲٫۶٪) از شهرهای جنوب غربی آذربایجان شرقی، ۴۵ نفر (۱٫۱٪) از شهرهای ترک‌نشین آذربایجان‌غربی، ۱۴ نفر (۰۴٪) از شهرهای کردنشین آذربایجان غربی، ۲۴ نفر (۰۶٪) از اردبیل و شهرهای اطراف آن، ۴۶ نفر (۱٫۲٪) از تهران و کرج و ۲۸ نفر (۰۷٪) از سایر شهرهای ایران بودند. تعداد ۱۰ نفر (۰۳٪) نیز داده مفقود در تحقیق گزارش شده است.

نمودار ۸-٤) محل تولد پاسخگویان برحسب درصد

محل تولد	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
تبریز	فراوانی	۳۴۸	۳۶۱	۴۰۸	۵۲۳	۲۱۲	۱۴۰	۲۱۶	۱۵۱	۵۶	۲۲۷
	درصد	۱۲٫۹٪	۱۳٫۴٪	۱۵٫۲٪	۱۹٫۴٪	۷٫۹٪	۵٫۲٪	۸٪	۵٫۶٪	۲٫۱٪	۱۰٫۳٪
روستاهای اطراف تبریز	فراوانی	۹	۱	۳	۴	۰	۲۷	۲۹	۰	۰	۰
	درصد	۱۲٫۳٪	۱٫۴٪	۴٫۱٪	۵٫۵٪	۰٫۰٪	۳۷٪	۳۹٫۷٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪
شهرهای شمال شرقی آ.ش	فراوانی	۱۷۶	۴۲	۷۱	۱۱۰	۵۹	۳۵	۴۶	۵	۳	۱۵۸
	درصد	۲۵٪	۶٪	۱۰٫۱٪	۱۵٫۶٪	۸٫۴٪	۵٪	۶٫۵٪	۰۷٪	۰۴٪	۲۲٫۴٪
شهرهای جنوب شرقی آ.ش	فراوانی	۱۱	۴۳	۳۶	۹	۱۳	۳	۲۴	۱	۰	۲
	درصد	۷٫۷٪	۳۰٫۳٪	۳۵٫۴٪	۶٫۳٪	۹٫۲٪	۲٫۱٪	۱۶٫۹٪	۰۷٪	۰٫۰٪	۱٫۴٪
شهرهای شمال غربی آ.ش	فراوانی	۶	۲	۸	۴۵	۶	۸	۱۴	۱	۰	۱۲
	درصد	۵٫۹٪	۲٪	۷٫۸٪	۴۴٫۱٪	۵٫۹٪	۷٫۸٪	۱۳٫۷٪	۱٪	۰٫۰٪	۱۱٫۸٪
شهرهای جنوب غربی آ.ش	فراوانی	۳	۱۱	۲۲	۲۹	۲	۵	۲۷	۱	۱	۱
	درصد	۲٫۹٪	۱۰٫۸٪	۲۱٫۶٪	۲۸٫۴٪	۲٪	۴٫۹٪	۲۶٫۵٪	۱٪	۱٪	۱٪
شهرهای ترک نشین آذربایجان غربی	فراوانی	۶	۷	۵	۶	۱۲	۰	۷	۰	۰	۲
	درصد	۱۳٫۳٪	۱۵٫۶٪	۱۱٫۱٪	۱۳٫۳٪	۲۶٫۷٪	۰٫۰٪	۱۵٫۶٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۴٫۴٪
شهرهای کردنشین آذربایجان غربی	فراوانی	۲	۲	۱	۱	۶	۰	۱	۰	۱	۰
	درصد	۱۴٫۳٪	۱۴٫۳٪	۷٫۱٪	۷٫۱٪	۴۲٫۹٪	۰٫۰٪	۷٫۱٪	۰٫۰٪	۷٫۱٪	۰٫۰٪
اردبیل و شهرهای اطراف آن	فراوانی	۴	۴	۱	۴	۲	۰	۲	۲	۰	۵
	درصد	۱۶٫۷٪	۱۶٫۷٪	۴٫۲٪	۱۶٫۷٪	۸٫۳٪	۰٫۰٪	۸٫۳٪	۸٫۳٪	۰٫۰٪	۲۰٫۸٪
تهران و کرج	فراوانی	۶	۱۲	۵	۸	۱۲	۱	۱	۰	۱	۰
	درصد	۱۳٪	۲۶٫۱٪	۱۰٫۹٪	۱۷٫۴٪	۱۶٫۱٪	۲٫۲٪	۲٫۲٪	۰٫۰٪	۲٫۲٪	۰٫۰٪
سایر	فراوانی	۳	۳	۵	۲	۳	۲	۵	۱	۰	۴
	درصد	۱۰٫۷٪	۱۰٫۷٪	۱۷٫۹٪	۷٫۱٪	۱۰٫۷٪	۷٫۱٪	۱۷٫۹٪	۳٫۶٪	۰٫۰٪	۱۴٫۳٪
داده گمشده	فراوانی	۰	۴	۱	۳	۱	۰	۰	۰	۰	۱
	درصد	۰٫۰٪	۴۰٪	۱۰٪	۳۰٪	۱۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۱۰٪

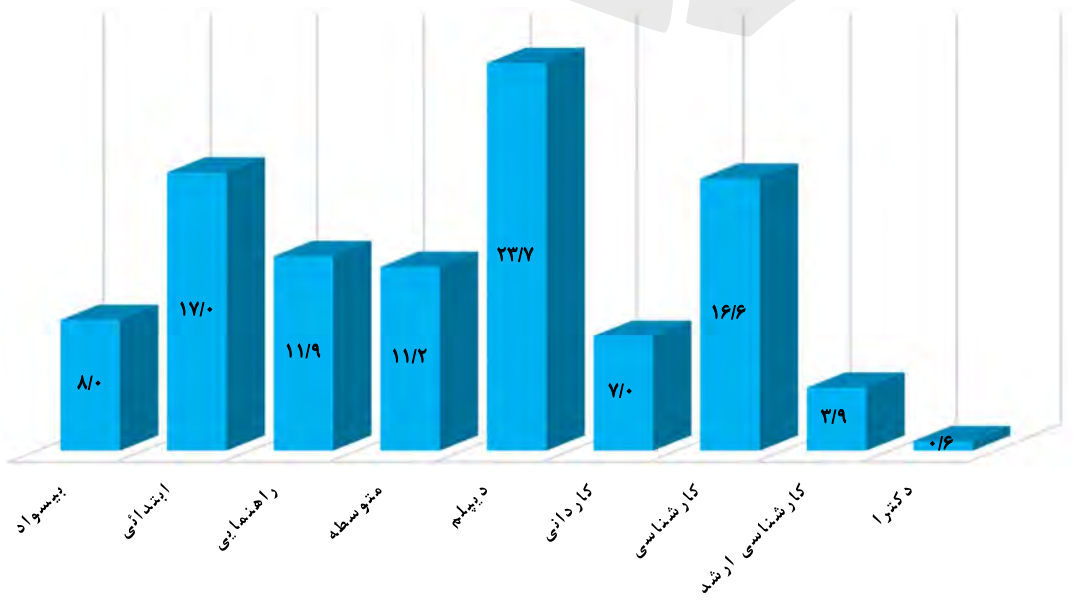
جدول ۳۸-٤) فراوانی و درصد محل تولد پاسخگویان بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

۴-۵-۹ سطح تحصیلات

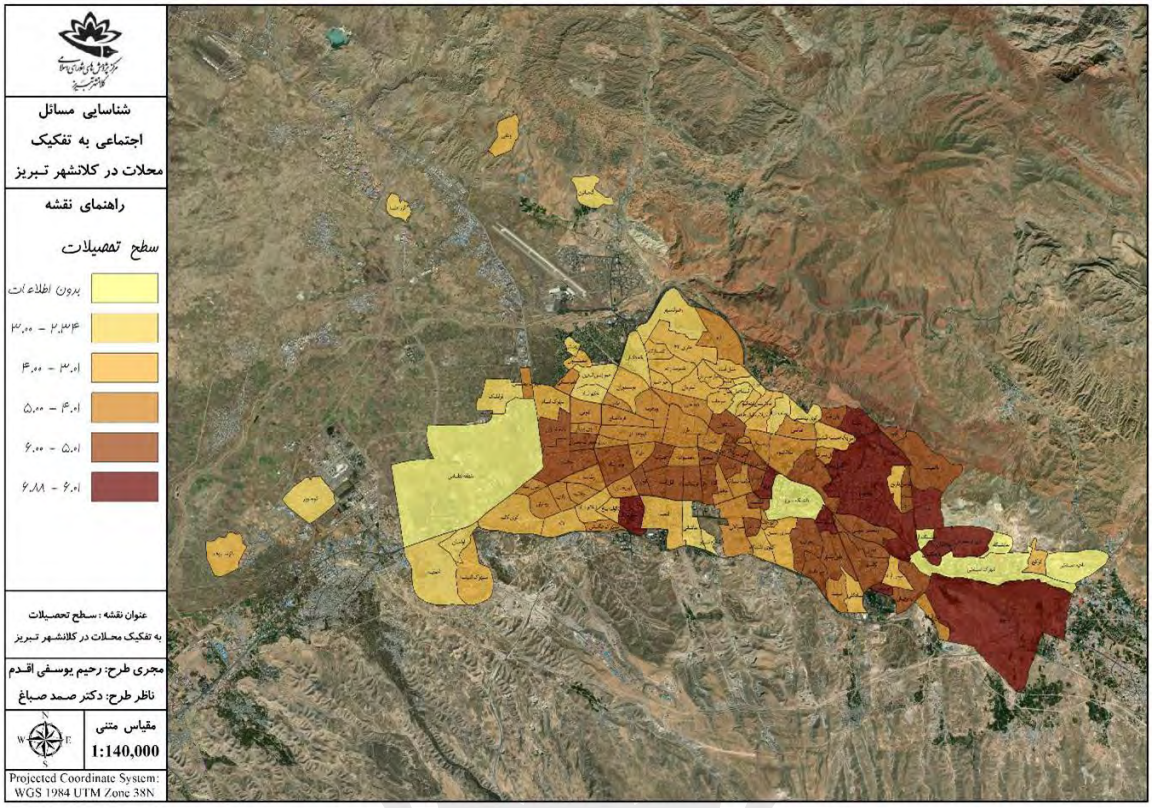
در میان پاسخگویان، ۳۱۹ نفر (۸٪) بیسواد، ۶۷۸ نفر (۱۷٪) ابتدائی، ۴۷۴ نفر (۱۱٫۹٪) راهنمایی، ۴۴۸ نفر (۱۱٫۲٪) متوسطه، ۹۴۴ نفر (۲۳٫۷٪) دیپلم، ۲۸۰ نفر (۷٪) کاردانی، ۶۶۳ نفر (۱۶٫۶٪) کارشناسی، ۱۵۴ نفر (۳٫۹٪) کارشناسی ارشد و ۲۳ نفر (۶٪) مدرک دکترا داشتند که نمودار و جدول آن به تفکیک مناطق در نشان داده شده است.

محل تولد	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
بیسواد	فراوانی	۶۴	۱۸	۴۶	۵۹	۵	۱۷	۳۹	۵	۰	۶۶
	درصد	۱۱٫۱٪	۳٫۷٪	۸٫۱٪	۷٫۹٪	۱٫۵٪	۷٫۷٪	۱۰٫۵٪	۳٫۱٪	۰٫۰٪	۱۴٫۳٪
ابتدایی	فراوانی	۱۰۵	۶۰	۸۱	۱۶۰	۱۸	۵۳	۸۰	۱۸	۷	۹۶
	درصد	۱۸٫۳٪	۱۲٫۲٪	۱۴٫۳٪	۲۱٫۵٪	۵٫۵٪	۲۴٪	۲۱٫۵٪	۱۱٫۱٪	۱۱٫۳٪	۲۰٫۸٪
راهنمایی	فراوانی	۵۴	۳۷	۵۴	۱۰۵	۲۳	۴۴	۶۰	۱۱	۴	۸۲
	درصد	۹٫۴٪	۷٫۵٪	۹٫۵٪	۱۴٫۱٪	۷٪	۱۹٫۹٪	۱۶٫۱٪	۶٫۸٪	۶٫۵٪	۱۷٫۷٪
متوسطه	فراوانی	۷۶	۳۱	۶۴	۹۹	۲۱	۲۷	۴۸	۱۵	۷	۶۰
	درصد	۱۳٫۲٪	۶٫۳٪	۱۱٫۳٪	۱۳٫۳٪	۶٫۴٪	۱۲٫۲٪	۱۲٫۹٪	۹٫۳٪	۱۱٫۳٪	۱۳٪
دیپلم	فراوانی	۱۲۲	۱۲۸	۱۴۸	۱۷۲	۸۸	۳۹	۹۱	۵۳	۱۱	۹۲
	درصد	۲۱٫۳٪	۲۶٪	۲۶٫۱٪	۲۳٫۱٪	۲۶٫۸٪	۱۷٫۶٪	۲۴٫۵٪	۳۲٫۷٪	۱۷٫۷٪	۱۹٫۹٪
کاردانی	فراوانی	۳۲	۶۲	۴۵	۳۷	۳۰	۱۶	۱۹	۱۸	۶	۱۵
	درصد	۵٫۶٪	۱۲٫۶٪	۸٪	۵٪	۹٫۱٪	۷٫۲٪	۵٫۱٪	۱۱٫۱٪	۹٫۷٪	۳٫۲٪
کارشناسی	فراوانی	۹۴	۱۱۱	۱۰۹	۹۷	۹۷	۲۲	۳۳	۳۶	۲۰	۴۴
	درصد	۱۶٫۴٪	۲۲٫۶٪	۱۹٫۳٪	۱۳٪	۲۹٫۶٪	۱۰٪	۸٫۹٪	۲۲٫۲٪	۳۲٫۳٪	۹٫۵٪
کارشناسی ارشد	فراوانی	۲۵	۳۷	۱۶	۱۴	۳۹	۳	۲	۶	۶	۶
	درصد	۴٫۴٪	۷٫۵٪	۲٫۸٪	۱٫۹٪	۱۱٫۹٪	۱٫۴٪	۰٫۵٪	۳٫۷٪	۹٫۷٪	۱٫۳٪
دکتری	فراوانی	۲	۸	۳	۱	۷	۰	۰	۰	۱	۱
	درصد	۰٫۳٪	۱٫۶٪	۰٫۵٪	۰٫۱٪	۲٫۱٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۱٫۶٪	۰٫۰۲٪

جدول ۳۹-٤) فراوانی و درصد سطح تحصیلات پاسخگویان برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

جدول ۳۹-٤) فراوانی و درصد سطح تحصیلات پاسخگویان برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

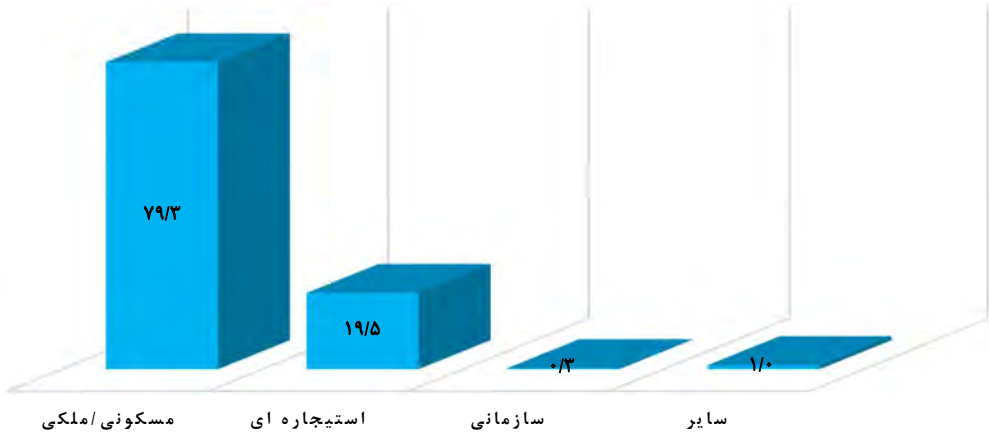
نقشه ۲-٤) پراکنش فضایی میانگین سطح تحصیلات در کلانشهر تبریز به تفکیک محلات

۴-۵-۱۰ وضعیت مالکیت مسکونی

از نظر مالکیت منزل مسکونی تعداد ۳۱۵۷ نفر (۷۹٫۳٪) مالکیت مسکونی، تعداد ۷۷۵ (۱۹٫۵٪) استیجاری، تعداد ۱۰ (۰٫۰۳٪) سازمانی و تعداد ۴۱ (۱٪) مربوط به سایر انواع مالکیت بود که نمودار و جدول آن برحسب مناطق در زیر ارائه شده است.

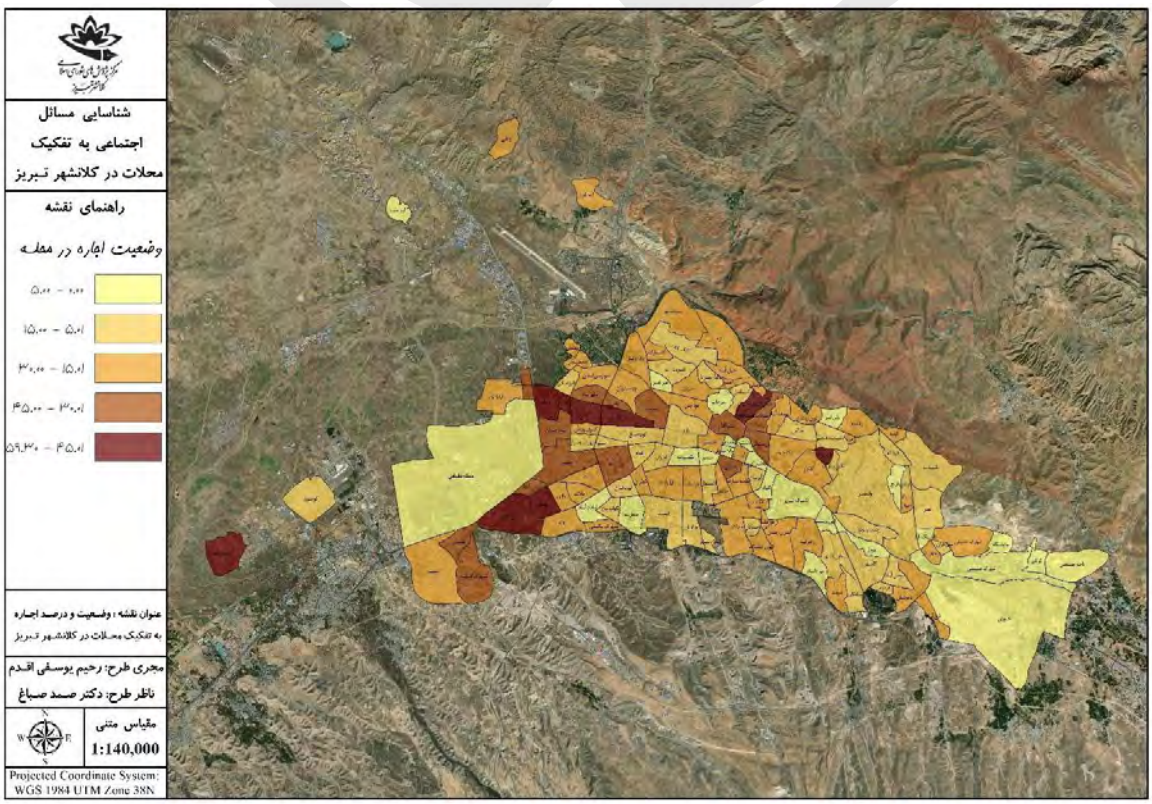
وضعیت مالکیت	منطقه	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
مسکونی/ملکی	فراوانی	۴۲۶	۴۳۳	۴۷۲	۵۶۰	۲۸۷	۱۴۷	۲۴۹	۱۴۶	۵۷	۳۸۰
	درصد	۷۴٫۲٪	۸۸٪	۸۳٫۴٪	۷۵٫۳٪	۸۷٫۵٪	۶۶٫۵٪	۶۶٫۹٪	۹۰٫۱٪	۹۱٫۹٪	۸۲٫۳٪
استیجاری	فراوانی	۱۴۱	۵۶	۹۰	۱۶۸	۳۷	۶۶	۱۱۸	۱۶	۵	۷۸
	درصد	۲۴٫۶٪	۱۱٫۴٪	۱۵٫۹٪	۲۲٫۶٪	۱۱٫۳٪	۲۹٫۹٪	۳۱٫۷٪	۹٫۹٪	۸٫۱٪	۱۶٫۹٪
سازمانی	فراوانی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱
	درصد	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۶٪
سایر	فراوانی	۷	۳	۴	۷	۴	۸	۵	۰	۰	۳
	درصد	۱٫۲٪	۶٪	۷٪	۹٪	۱٫۲٪	۳٫۶٪	۱٫۳٪	۰٫۰٪	۰٫۰٪	۶٪

جدول ٤۰-٤) فراوانی و درصد وضعیت مالکیت مسکونی پاسخگویان بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

نمودار۱-٤) وضعیت مالکیت مسکونی پاسخگویان برحسب درصد

از آنجائیکه متغیر وضعیت مالکیت مسکونی اسمی است، ما برای این مورد درصدهای اجاره‌نشینی در محلات مختلف را محاسبه کردیم و به نرم‌افزار ArcGIS انتقال دادیم. در نقشه زیر که پراکنش فضایی بر حسب درصد گزارش شده‌اند، درصدها نشان دهنده آن هستند که در هر محله از ۱۰۰٪ چند درصد آن مستاجر هستند.

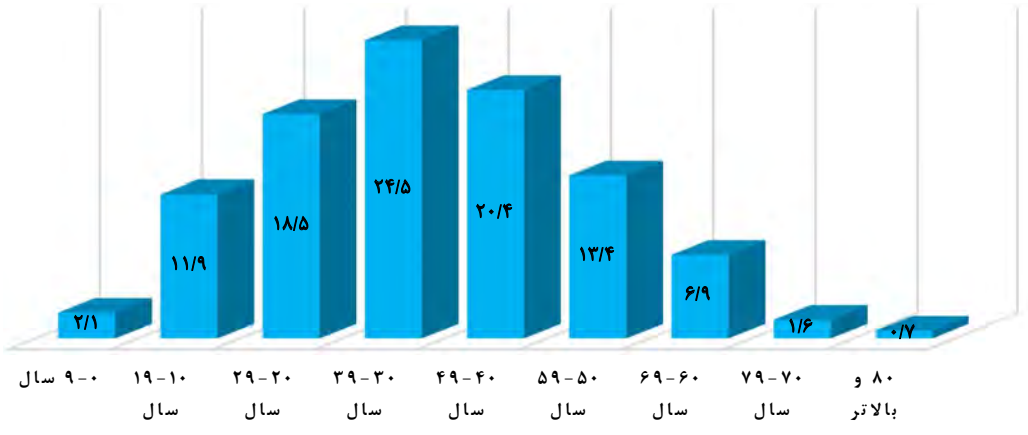
نقشه ۳-٤) پراکنش فضایی درصد اجاره‌نشینی در کلانشهر تبریز به تفکیک محلات

۴-۵-۱۱ مدت زمان سکونت در تبریز

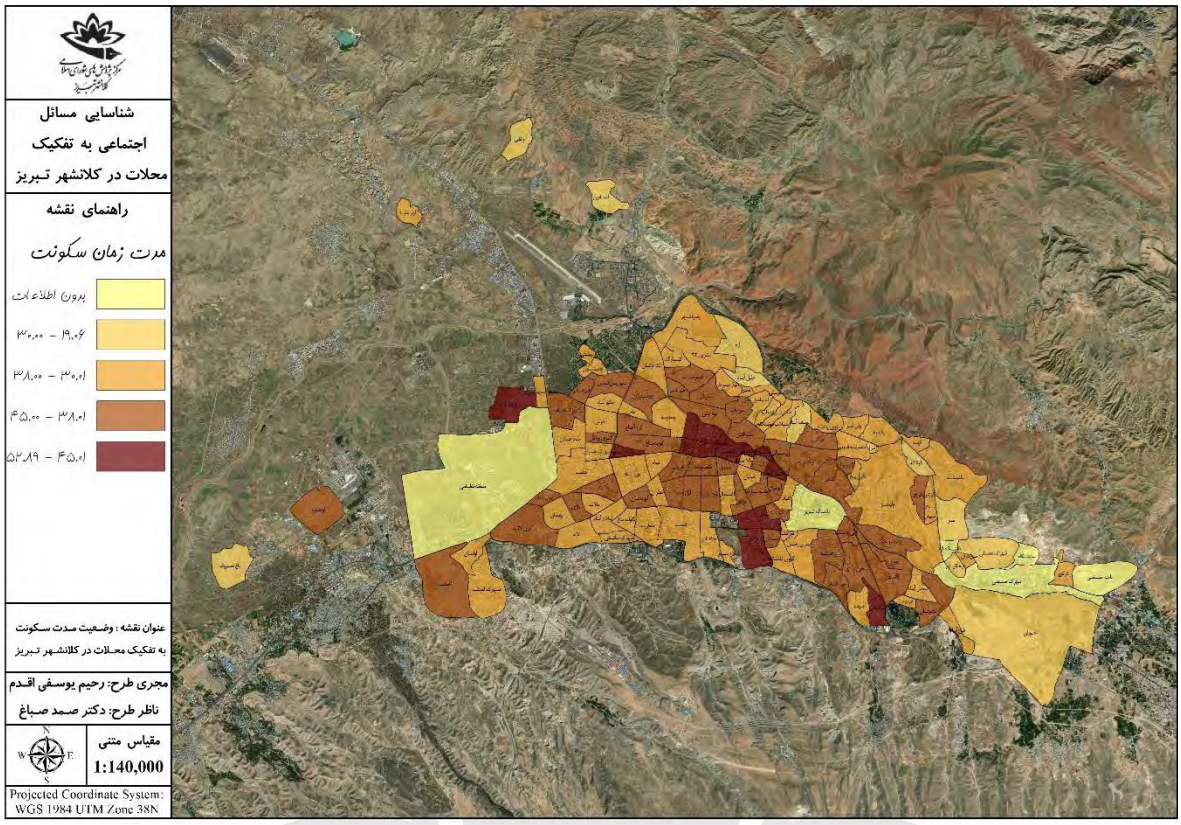
مدت زمان سکونت در تبریز به صورت سوال باز پرسیده شده است. ابتدا میانگین اعداد واقعی برای محلات مختلف محاسبه و در نرم‌افزار ArcGIS وارد شد که نقشه آن در زیر ارائه شده است، سپس این اعداد واقعی به گروه‌های سنی ۱۰ ساله طبقه بندی شد که نمودار و جدول آن برحسب مناطق نیز در زیر ارائه شده است.

سکونت در تبریز / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
۰-۹ سال	فراوانی	۱۵	۵	۵	۱۱	۱۵	۱۴	۱۲	۱	۱	۶
	درصد	۲/۶٪	۱٪	۰/۹٪	۱/۵٪	۴/۶٪	۶/۳٪	۳/۲٪	۰/۰۶٪	۱/۶٪	۱/۳٪
۱۰-۱۹ سال	فراوانی	۸۰	۴۳	۶۱	۹۶	۴۷	۳۸	۶۱	۸	۷	۳۲
	درصد	۱۳/۹٪	۸/۷٪	۱۰/۸٪	۱۲/۹٪	۱۴/۳٪	۱۷/۲٪	۱۶/۴٪	۴/۹٪	۱۱/۳٪	۶/۹٪
۲۰-۲۹ سال	فراوانی	۱۲۱	۸۰	۱۰۱	۱۲۱	۷۳	۳۸	۶۳	۱۸	۱۵	۱۰۵
	درصد	۲۱/۱٪	۲۶٪	۲۵/۸٪	۱۶/۳٪	۲۲/۳٪	۱۷/۲٪	۱۶/۹٪	۱۱/۱٪	۲۴/۲٪	۲۲/۷٪
۳۰-۳۹ سال	فراوانی	۱۲۳	۱۲۸	۱۴۶	۱۷۱	۸۴	۴۰	۷۸	۴۰	۲۲	۱۴۵
	درصد	۲۱/۴٪	۲۶٪	۲۵/۸٪	۲۳٪	۲۵/۶٪	۱۸/۱٪	۲۱٪	۲۴/۷٪	۳۵/۵٪	۳۱/۴٪
٤۰-٤۹ سال	فراوانی	۱۱۹	۱۲۲	۱۲۰	۱۵۷	۵۷	۴۳	۶۸	۳۲	۱۲	۸۴
	درصد	۲۰/۷٪	۲۴/۸٪	۲۱/۲٪	۲۱/۱٪	۱۷/۴٪	۱۹/۵٪	۱۸/۳٪	۱۹/۸٪	۱۹/۴٪	۱۸/۲٪
۵۰-۵۹ سال	فراوانی	۶۵	۷۱	۸۲	۱۰۴	۳۴	۲۵	۵۵	۳۶	۴	۵۸
	درصد	۱۱/۳٪	۱۴/۴٪	۱۴/۵٪	۱۴٪	۱۰/۴٪	۱۱/۳٪	۱۴/۸٪	۲۲/۲٪	۶/۵٪	۱۲/۶٪
٦۰-٦۹ سال	فراوانی	۴۰	۳۸	۳۵	۵۶	۱۴	۲۰	۲۷	۲۱	۱	۲۴
	درصد	۷٪	۷/۷٪	۶/۲٪	۷/۵٪	۴/۳٪	۹٪	۷/۳٪	۱۳٪	۱/۶٪	۵/۲٪
۷۰-۷۹ سال	فراوانی	۶	۳	۱۳	۲۲	۲	۲	۶	۳	۰	۳
	درصد	۱٪	۰/۰۶٪	۲/۳٪	۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	۱/۶٪	۱/۹٪	۰/۰٪	۰/۰۶٪
۸۰ و بالاتر	فراوانی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	درصد	۰/۲٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪

جدول ٤۱-٤) فراوانی و درصد مدت زمان سکونت در تبریز بر حسب مناطق ده‌گانه

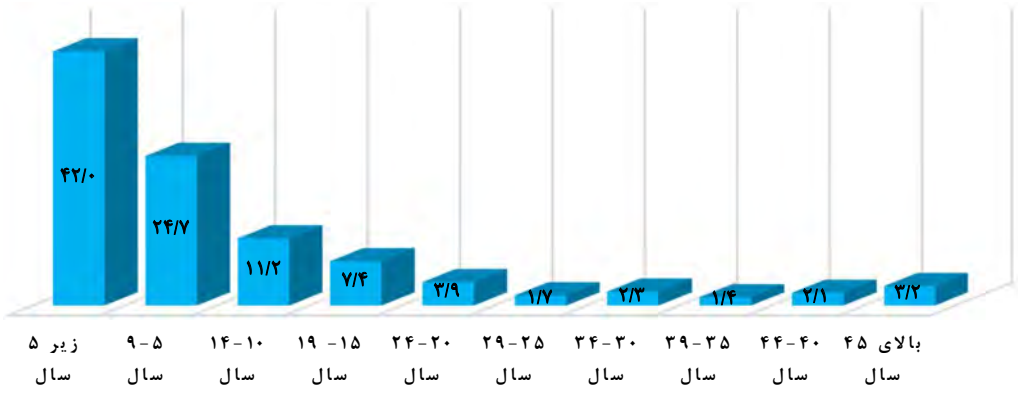
نمودار ۱۱-٤) مدت زمان سکونت پاسخگویان در تبریز برحسب درصد

نقشه ٤-٤) پراکنش فضایی میانگین مدت سکونت در کلانشهر تبریز به تفکیک محلات

۴-۵-۱۲ مدت زمان سکونت در محله

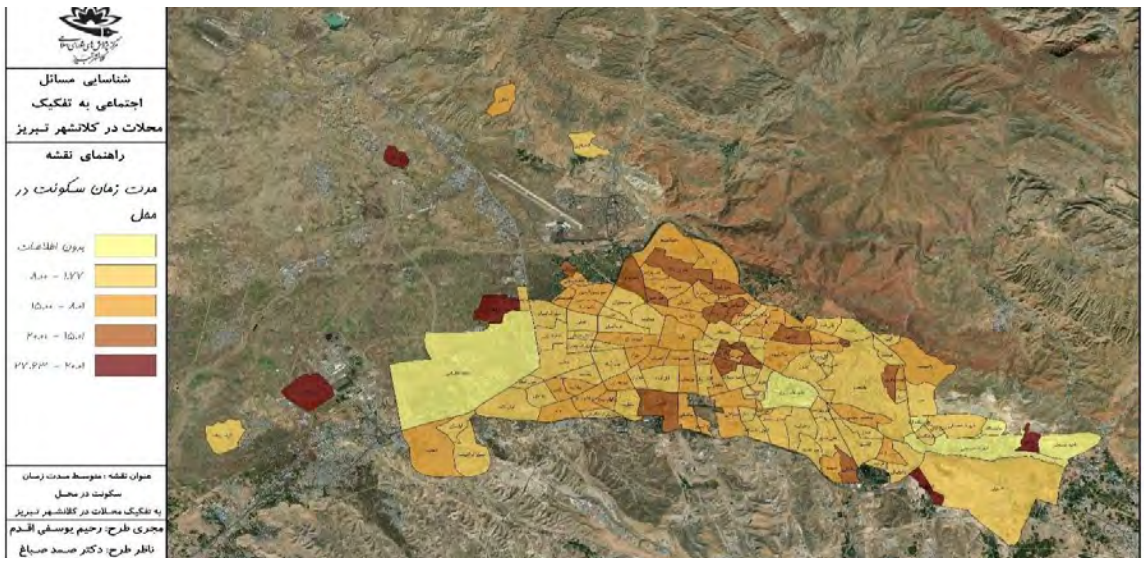
مدت سکونت در محله به صورت پرسش باز پرسیده شده است و اعداد واقعی بدست آمده است. برای این متغیر نیز ابتدا میانگین سال‌های سکونت در محله برای هر محله محاسبه و در نرم‌افزار ArcGIS نقشه میانگین‌های سال‌های سکونت در محله بدست آمد و سپس برای خلاصه‌سازی داده‌ها، سال‌های سکونت در محله به گروه‌های ۵ ساله طبقه‌بندی شد که نتایج آن در نمودار و جدول زیر ارائه شده‌اند.

نمودار ۱۲-٤) مدت زمان سکونت پاسخگویان در محله فعلی برحسب درصد

سکونت در محله / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
زیر ۵ سال	فراوانی	۲۵۱	۱۹۸	۲۳۹	۳۴۶	۱۶۷	۹۷	۱۷۰	۳۹	۳۲	۱۳۳
	درصد	۴۳٫۸٪	۴۰٫۳٪	۴۲٫۳٪	۵۶٫۶٪	۵۰٫۹٪	۴۳٫۹٪	۴۵٫۸٪	۲۴٫۱٪	۵۱٫۶٪	۲۸٫۹٪
۹-۵ سال	فراوانی	۱۴۲	۱۵۹	۱۴۰	۱۶۸	۸۹	۵۴	۶۶	۳۹	۳	۱۲۴
	درصد	۲۴٫۸٪	۳۲٫۴٪	۲۴٫۸٪	۲۲٫۶٪	۲۷٫۱٪	۲۴٫۴٪	۱۷٫۸٪	۲۴٫۱٪	۴٫۸٪	۲۶٫۹٪
۱٤-۱۰ سال	فراوانی	۵۴	۵۷	۷۱	۷۴	۳۸	۲۱	۳۳	۳۰	۳	۶۵
	درصد	۹٫۴٪	۱۱٫۶٪	۱۲٫۶٪	۱۰٪	۱۱٫۶٪	۹٫۵٪	۸٫۹٪	۱۸٫۵٪	۴٫۸٪	۱۴٫۱٪
۱۹-۱۵ سال	فراوانی	۳۳	۲۸	۴۲	۵۵	۱۰	۱۴	۳۵	۲۲	۶	۴۹
	درصد	۵٫۸٪	۵٫۷٪	۷٫۴٪	۷٫۴٪	۳٪	۶٫۳٪	۹٫۴٪	۱۳٫۶٪	۹٫۷٪	۱۰٫۶٪
۲٤-۲۰ سال	فراوانی	۲۸	۱۱	۲۰	۲۰	۶	۸	۱۹	۱۳	۳	۲۷
	درصد	۴٫۹٪	۲٫۲٪	۳٫۵٪	۲٫۷٪	۱٫۸٪	۳٫۶٪	۵٫۱٪	۸٪	۴٫۸٪	۵٫۹٪
۲۹-۲۵ سال	فراوانی	۱۳	۸	۶	۱۲	۰	۲	۱۷	۱	۱	۷
	درصد	۲٫۳٪	۱٫۶٪	۱٫۱٪	۱٫۶٪	۰٫۰٪	۰۹٪	۴٫۶٪	۰۶٪	۱٫۶٪	۱٫۵٪
۳٤-۳۰ سال	فراوانی	۱۵	۱۰	۱۰	۱۹	۴	۲	۱۲	۳	۴	۱۳
	درصد	۲٫۶٪	۲٪	۱٫۸٪	۲٫۶٪	۱٫۲٪	۰۹٪	۳٫۲٪	۰۹٪	۶٫۵٪	۲٫۸٪
۳۹-۳۵ سال	فراوانی	۸	۶	۷	۷	۴	۴	۵	۲	۳	۸
	درصد	۱٫۴٪	۱٫۲٪	۱٫۲٪	۰۹٪	۱٫۲٪	۱٫۸٪	۱٫۳٪	۱٫۲٪	۴٫۸٪	۱٫۷٪
٤٤-٤۰ سال	فراوانی	۱۴	۵	۱۲	۲۲	۴	۵	۵	۴	۳	۱۰
	درصد	۲٫۴٪	۱٪	۲٫۱٪	۳٪	۱٫۲٪	۲٫۳٪	۱٫۳٪	۲٫۵٪	۴٫۸٪	۱٫۷٪
٤۵ و بالاتر	فراوانی	۱۵	۹	۱۸	۲۰	۶	۱۴	۹	۹	۴	۲۵
	درصد	۲٫۶٪	۱٫۸٪	۳٫۲٪	۲٫۷٪	۱٫۸٪	۶٫۳٪	۲٫۴٪	۵٫۶٪	۶٫۵٪	۵٫۴٪

جدول ٤۲-٤) فراوانی و درصد سکونت در محله بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

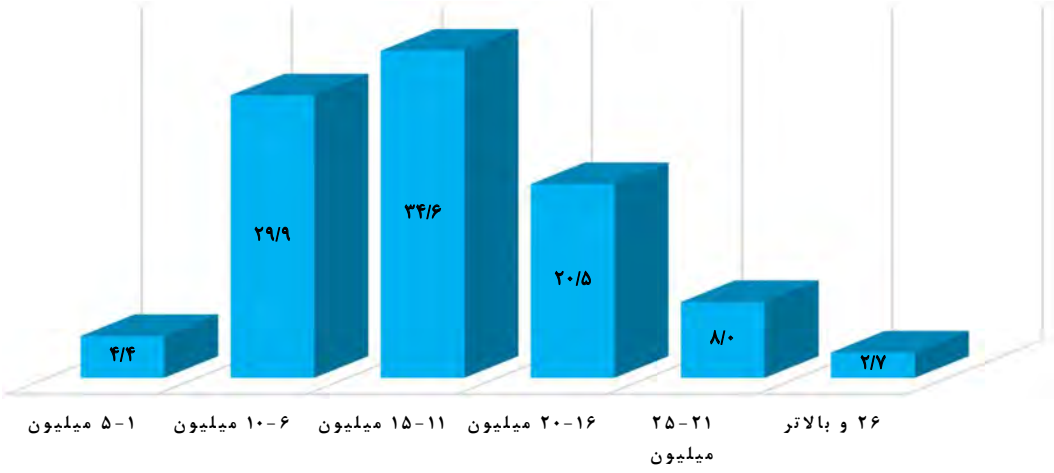
نقشه ۵-٤) پراکنش فضایی میانگین مدت سکونت در محله فعلی

۴-۵-۱۳ متوسط درآمد ماهیانه

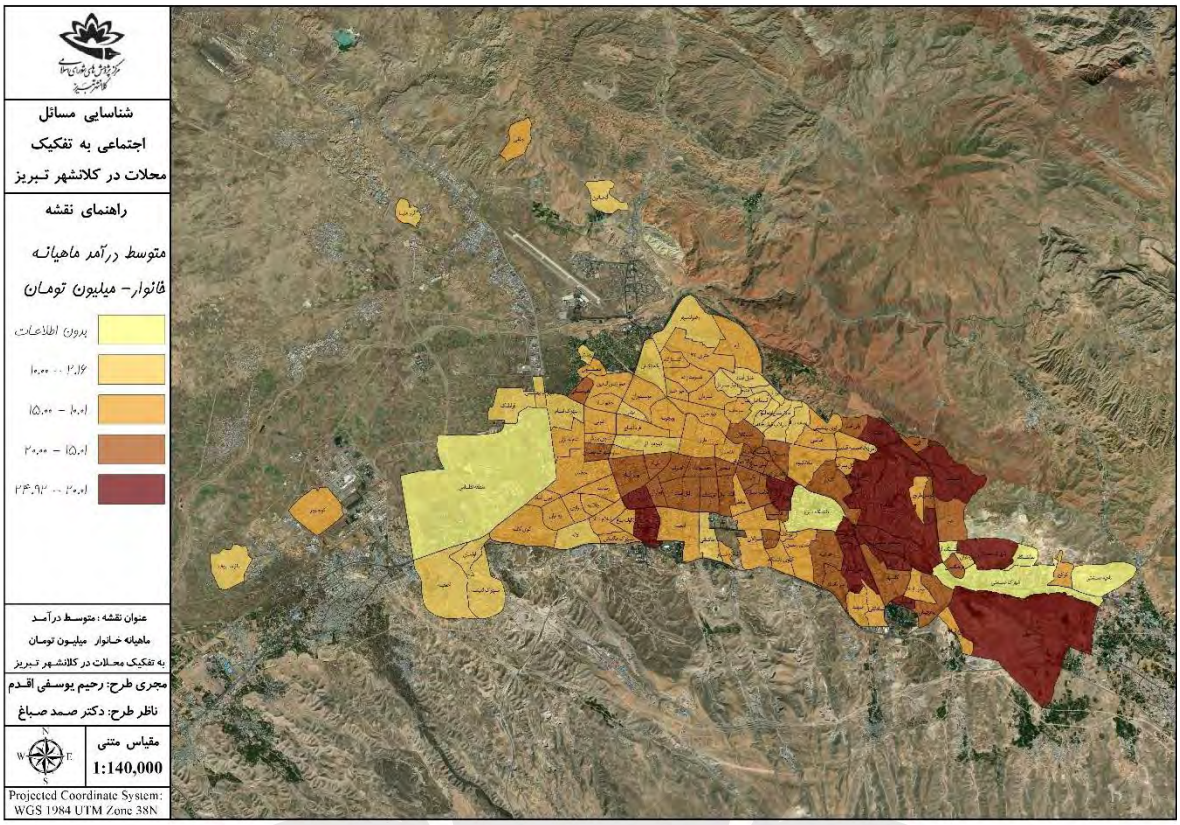
درآمد ماهیانه به صورت پرسش آزاد و برحسب میلیون تومان سنجیده شده است. برای این متغیر نیز ابتدا میانگین‌های درآمد برای محلات تبریز محاسبه شده و به نرم‌افزار ArcGIS وارد شد. برای خلاصه‌کردن داده‌ها، درآمد ماهیانه به صورت گروه ۵ میلیونی طبقه‌بندی شد که نتایج آن در نمودار و جدول زیر ارائه شده است.

سکونت در تبریز / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
۱-۵ میلیون	فراوانی	۲۵۱	۱۹۸	۲۳۹	۳۴۶	۱۶۷	۹۷	۱۷۰	۳۹	۳۲	۱۳۳
	درصد	۴۳٫۸٪	۴۰٫۳٪	۴۲٫۳٪	۵۶٫۶٪	۵۰٫۹٪	۴۳٫۹٪	۴۵٫۸٪	۲۴٫۱٪	۵۱٫۶٪	۲۸٫۹٪
۶-۱۰ میلیون	فراوانی	۱۴۲	۱۵۹	۱۴۰	۱۶۸	۸۹	۵۴	۶۶	۳۹	۳	۱۲۴
	درصد	۲۴٫۸٪	۳۲٫۴٪	۲۴٫۸٪	۲۲٫۶٪	۲۷٫۱٪	۲۴٫۴٪	۱۷٫۸٪	۲۴٫۱٪	۴٫۸٪	۲۶٫۹٪
۱۱-۱۵ میلیون	فراوانی	۵۴	۵۷	۷۱	۷۴	۳۸	۲۱	۳۳	۳۰	۳	۶۵
	درصد	۹٫۴٪	۱۱٫۶٪	۱۲٫۶٪	۱۰٪	۱۱٫۶٪	۹٫۵٪	۸٫۹٪	۱۸٫۵٪	۴٫۸٪	۱۴٫۱٪
۱۶-۲۰ میلیون	فراوانی	۳۳	۲۸	۴۲	۵۵	۱۰	۱۴	۳۵	۲۲	۶	۴۹
	درصد	۵٫۸٪	۵٫۷٪	۷٫۴٪	۷٫۴٪	۳٪	۶٫۳٪	۹٫۴٪	۱۳٫۶٪	۹٫۷٪	۱۰٫۶٪
۲۱-۲۵ میلیون	فراوانی	۲۸	۱۱	۲۰	۲۰	۶	۸	۱۹	۱۳	۳	۲۷
	درصد	۴٫۹٪	۲٫۲٪	۳٫۵٪	۲٫۷٪	۱٫۸٪	۳٫۶٪	۵٫۱٪	۸٪	۴٫۸٪	۵٫۹٪
۲۶ و بالاتر	فراوانی	۱۳	۸	۶	۱۲	۰	۲	۱۷	۱	۱	۷
	درصد	۲٫۳٪	۱٫۶٪	۱٫۱٪	۱٫۶٪	۰٫۰٪	۰۹٪	۴٫۶٪	۰۶٪	۱٫۶٪	۱٫۵٪

جدول ۴۳-٤) فراوانی و درصد طبقات درآمدی برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

نمودار ۱۳-٤) متوسط درآمد ماهیانه پاسخگویان در شهر تبریز برحسب درصد

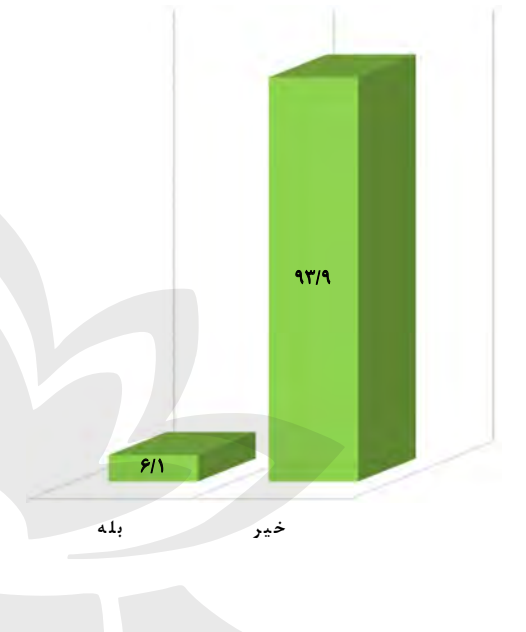
نقشه ٦-٤) پراکنش فضایی میانگین متوسط درآمد خانوار به میلیون تومان در کلانشهر تبریز به تفکیک محلات

۴-۶ مسائل فردی

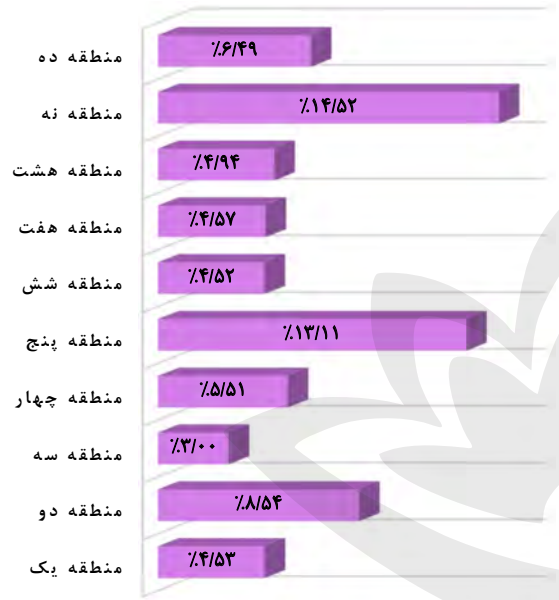
مسائل اجتماعی مرتبط به افراد به برخی از رفتارهای فردی مانند مصرف مواد مخدر، مصرف مشروبات الکلی و یا اقدام به خودکشی اشاره دارند که به صورت خودگزارشی از افراد پرسیده شده‌اند. از جمله دیگر متغیرهای سنجیده شده معیارهای مربوط به پوشش افراد است که بازنمایی از ارزش‌ها و علایق افراد در نحوه و یا پوشش لباس در فضاهای عمومی است. متغیر دیگر سنجیده شده در این بخش، رفتارِ مرتبط به پوشش افراد است که به صورت متغیرهای جداگانه برای زنان و مردان سنجیده است. بدین معنی که گویه‌های متفاوتی برای آرایش و پوشش برای زنان و مردان طراحی و سنجیده شده‌اند. نمودارها، جداول و نقشه‌های زیر که در زیر ارائه می‌شوند، براساس توزیع فراوانی از جداول تقاطعی، میانگین‌های آماری و محاسبه درصدهای یک طبقه برای گویه‌های اسمی است که با دو نرم‌افزار

SPSS و ArcGIS تهیه شده‌اند. درصدهای آماری که برای متغیرهای اسمی گزارش شده‌اند و نقشه آن ارائه شده است بر اساس پاسخ «مثبت» بوده است، به این معنی که از آنجا که هدف ما در این تحقیق ارائه «مسائل» بوده است، باید گویه‌های مثبتی که نشان دهندهٔ اقدام به خودکشی، مصرف مواد مخدر و یا مصرف مشروبات الکلی باشند، ارائه شوند.

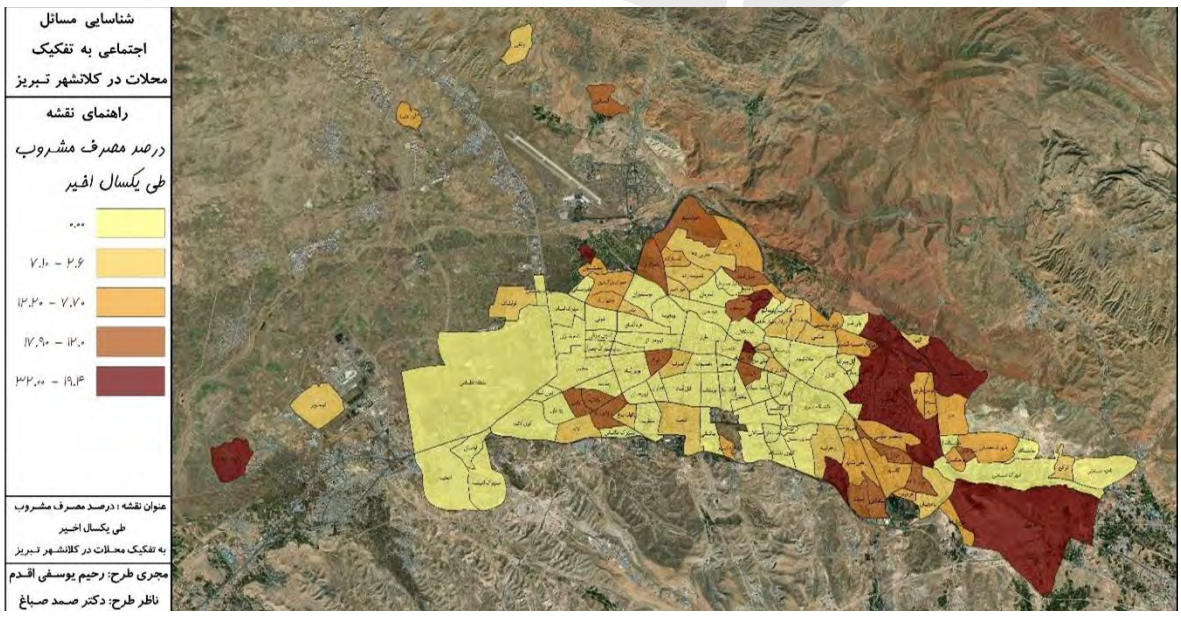
۴-۶-۱ مصرف مشروبات الکلی در طی یکسال اخیر

نمودار ۱۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

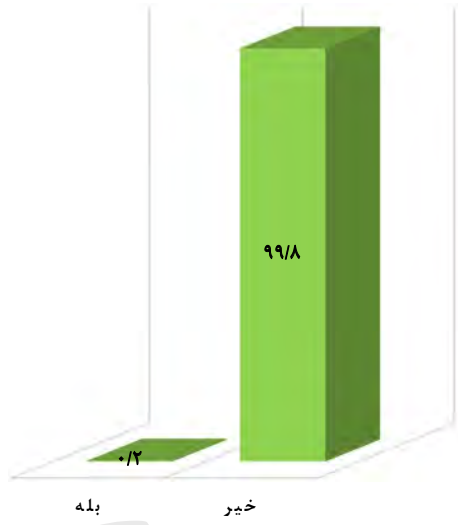

نمودار ۱۵-٤) درصد بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

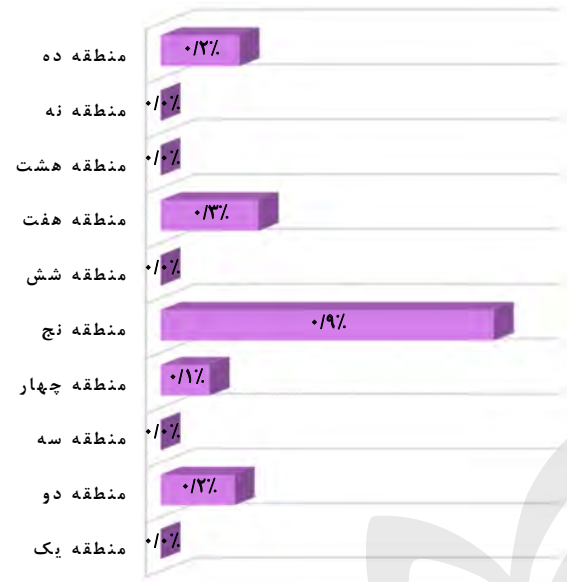

نقشه ۷-٤) پراکنش فضایی مصرف مشروبات الکلی طی یکسال اخیر به تفکیک محلات

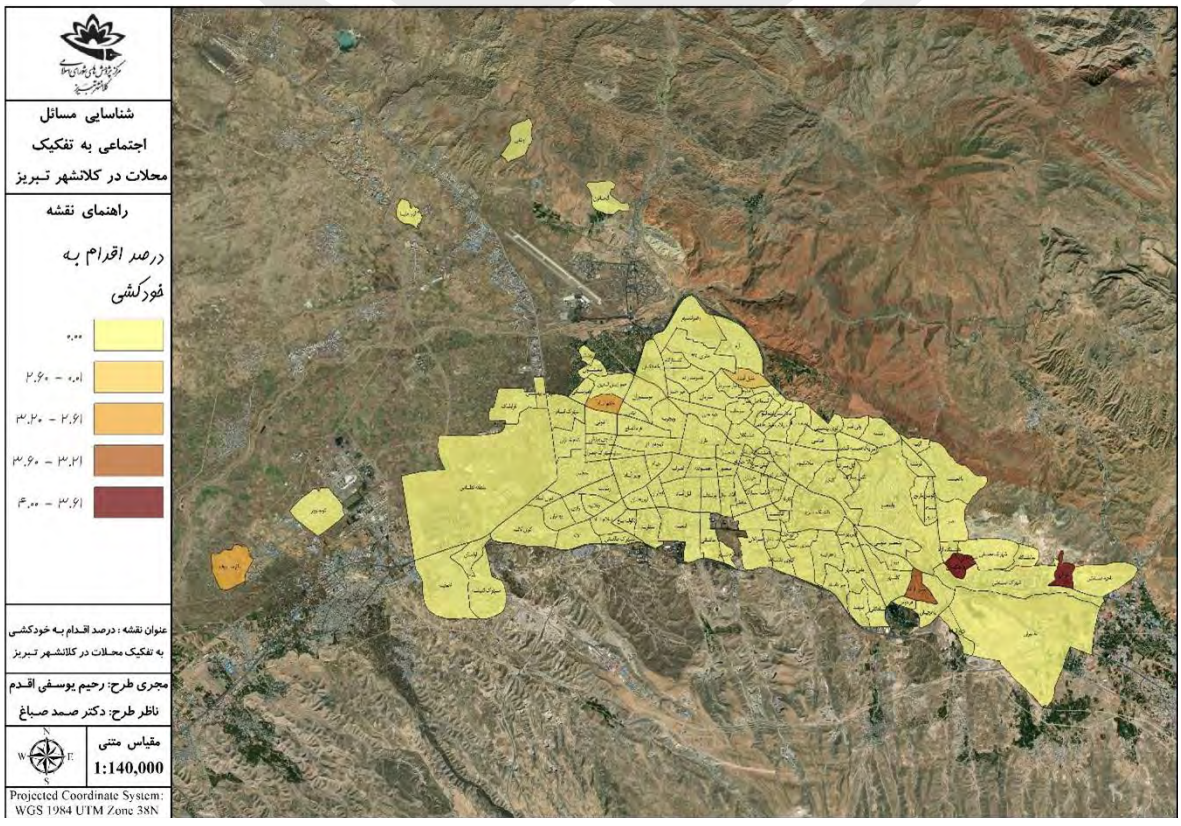
۴-۶-۲ اقدام به خودکشی

نمودار۱۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

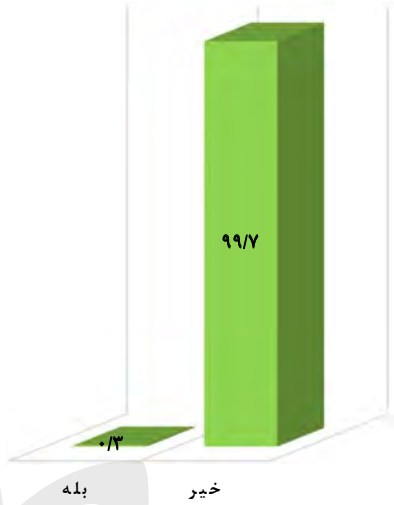

نمودار۱۷-٤) درصد بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

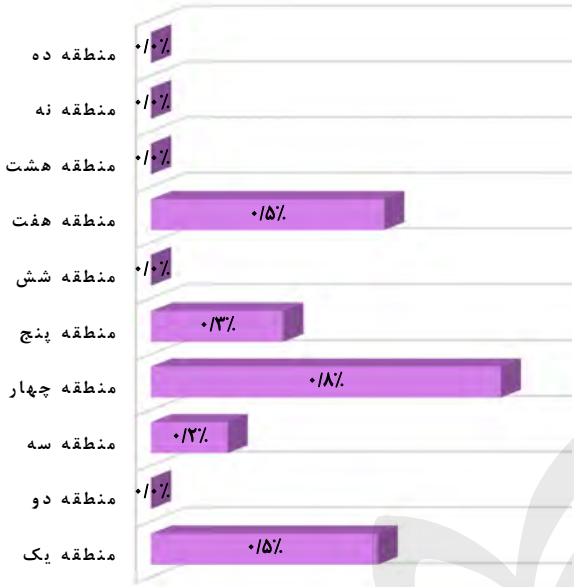

نقشه ۸ -٤) پراکنش فضایی اقدام به خودکشی به تفکیک محلات

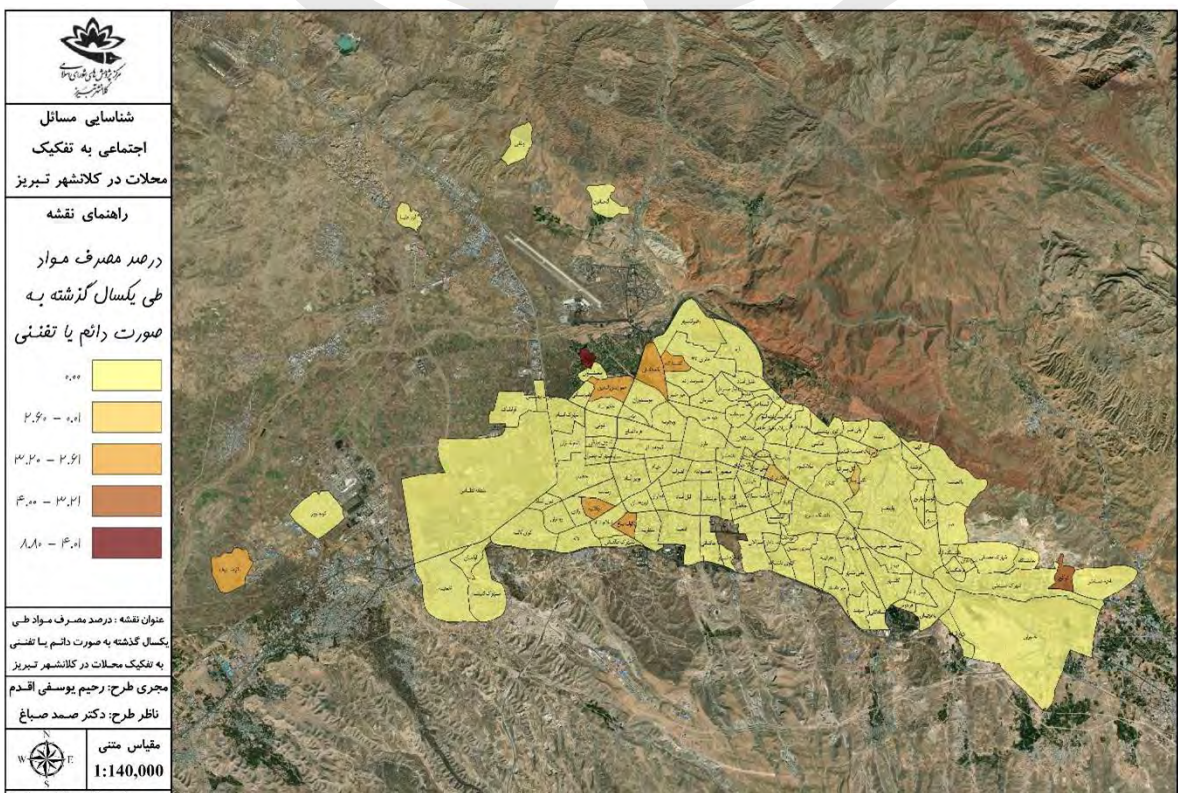
۴-۶-۳ مصرف مواد مخدر در طی یکسال اخیر

نمودار ۱۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

نمودار ۱۹-٤) درصد بر حسب مناطق ده‌گانه تبریز

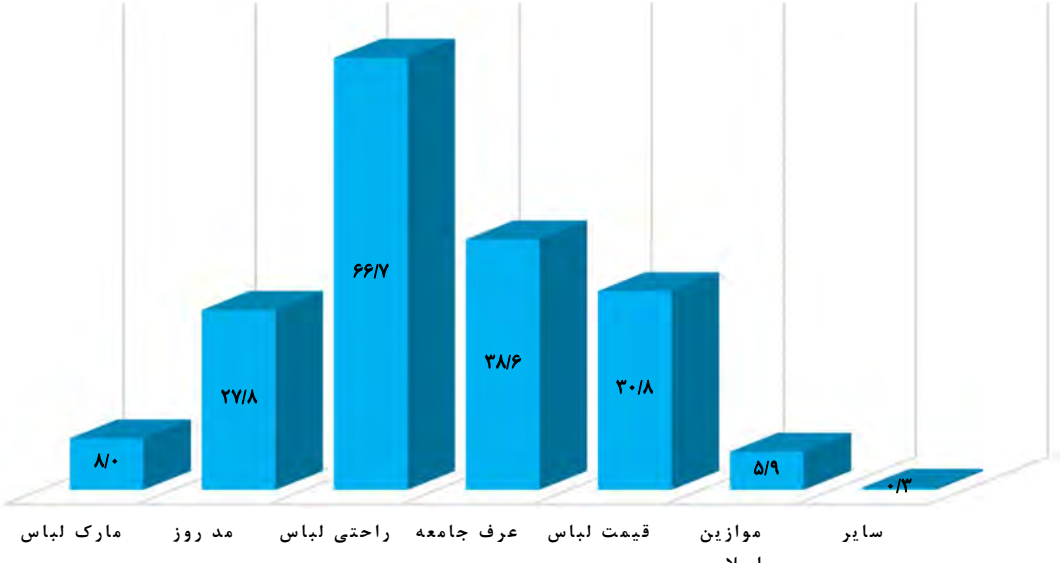

نقشه ۹-٤) پراکنش فضایی مصرف مواد مخدر طی یکسال اخیر به تفکیک محلات

۴-۶-۴ معیارهای پوشش افراد

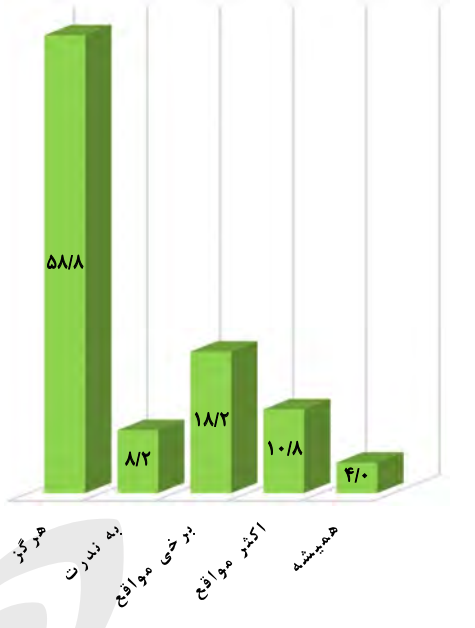
سکونت در محله / منطقه		منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ٤	منطقه ٥	منطقه ٦	منطقه ۷	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰
مارک لباس	فراوانی	۵۱	۷۸	۴۹	۳۵	۴۸	۹	۲۰	۶	۱۷	۶
	درصد	۱۶٪	۲۴٫۵٪	۱۵٫۴٪	۱۱٪	۱۵٪	۲٫۸٪	۶٫۳٪	۱٫۹٪	۵٫۳٪	۱٫۹٪
مد روز	فراوانی	۱۴۵	۱۳۸	۱۶۳	۱۹۶	۱۳۱	۵۳	۹۲	۴۱	۲۶	۱۲۴
	درصد	۱۳٫۱٪	۱۲٫۴٪	۱۴٫۷٪	۱۷٫۷٪	۱۱٫۸٪	۴٫۸٪	۸٫۳٪	۳٫۷٪	۲٫۳٪	۱۱٫۲٪
راحتی لباس	فراوانی	۳۵۷	۳۶۱	۴۵۰	۴۶۹	۲۳۳	۱۲۲	۱۸۶	۱۲۵	۳۲	۳۲۰
	درصد	۱۳٫۴٪	۱۳٫۶٪	۱۶٫۹٪	۱۷٫۷٪	۸٫۸٪	۴٫۶٪	۷٪	۴٫۷٪	۱٫۲٪	۱۲٫۱٪
عرف جامعه	فراوانی	۲۰۷	۱۸۴	۲۲۷	۲۵۸	۱۲۶	۹۱	۱۶۲	۵۳	۲۶	۲۰۴
	درصد	۱۳٫۵٪	۱۲٪	۱۴٫۸٪	۱۶٫۸٪	۸٫۲٪	۵٫۹٪	۱۰٫۵٪	۳٫۴٪	۱٫۷٪	۱۳٫۳٪
قیمت لباس	فراوانی	۱۵۳	۱۵۳	۱۸۲	۲۳۴	۸۰	۹۰	۸۲	۴۷	۱۳	۱۹۱
	درصد	۱۲٫۵٪	۱۲٫۵٪	۱۴٫۹٪	۱۹٫۱٪	۶٫۵٪	۷٫۳٪	۶٫۷٪	۳٫۸٪	۱٫۱٪	۱۵٫۶٪
موازین اسلامی	فراوانی	۳۳	۲۶	۱۹	۵۸	۲۴	۱۶	۱۹	۸	۳	۳۰
	درصد	۱۴٪	۱۱٪	۸٫۱٪	۲۴٫۶٪	۱۰٫۲٪	۶٫۸٪	۸٫۱٪	۳٫۴٪	۱٫۳٪	۱۲٫۷٪
سایر	فراوانی	۳	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۱	۰	۸
	درصد	۲۳٫۱٪	۰٫۰۰٪	۰٫۰۰٪	۰٫۰۰٪	۷٫۷٪	۰٫۰۰٪	۰٫۰۰٪	۷٫۷٪	۰٫۰۰٪	۶۱٫۵٪

جدول ٤٤-٤) فراوانی و درصد معیار پوشش افراد در میان پاسخگویان به تفکیک مناطق ده‌گانه تبریز

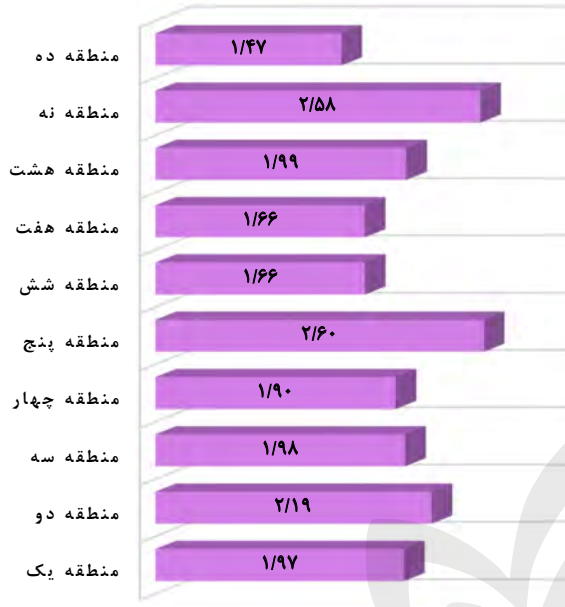

نمودار ۲۰-٤) درصد فراوانی معیار پوشش پاسخگویان در کل شهر تبریز

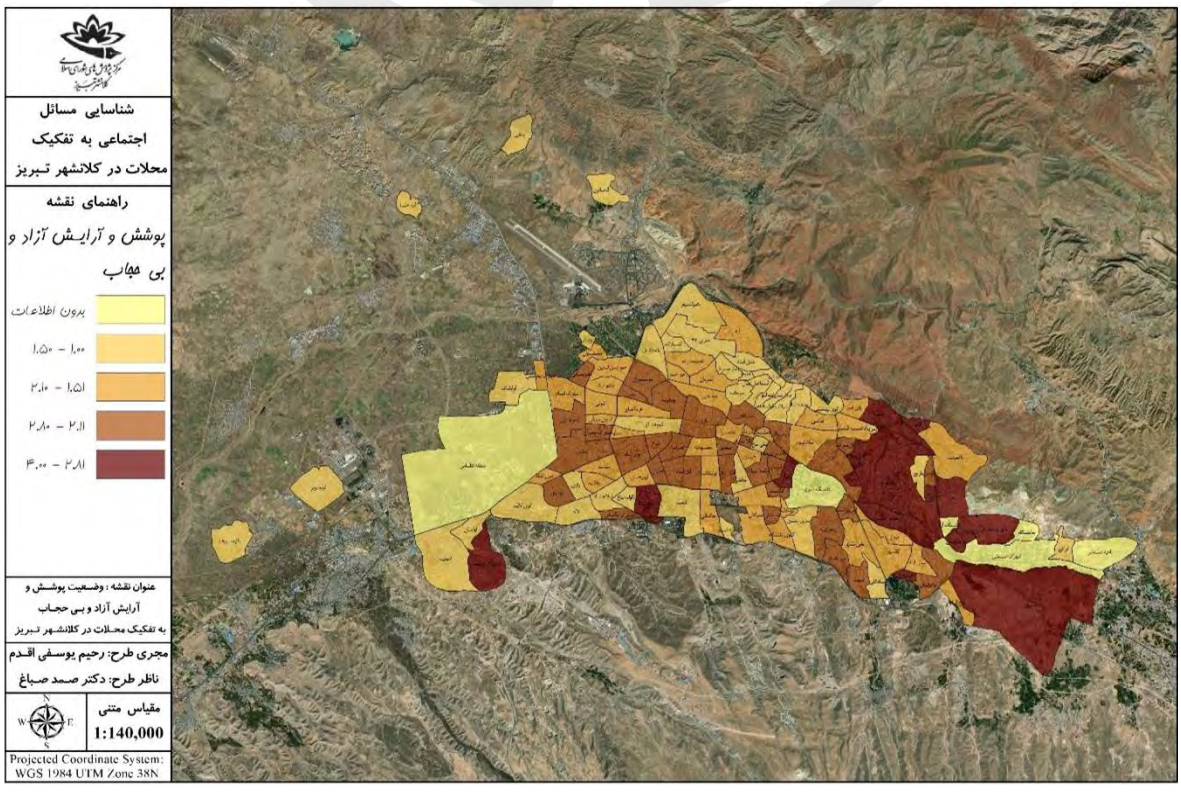
۴-۶-۵ نوع پوشش زنان: آزاد و بی‌حجاب

نمودار ۲۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

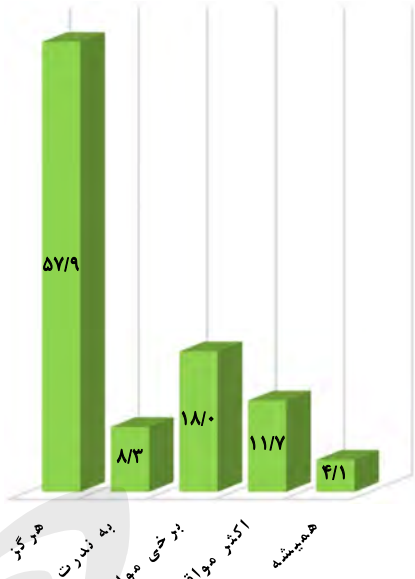

نمودار ۲۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

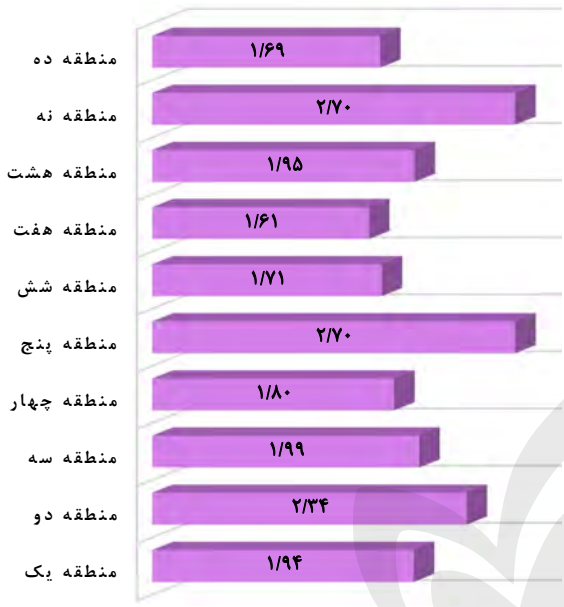

نقشه ۱۰-٤) پراکنش فضایی پوشش آزاد و بی‌حجاب زنان به تفکیک محلات

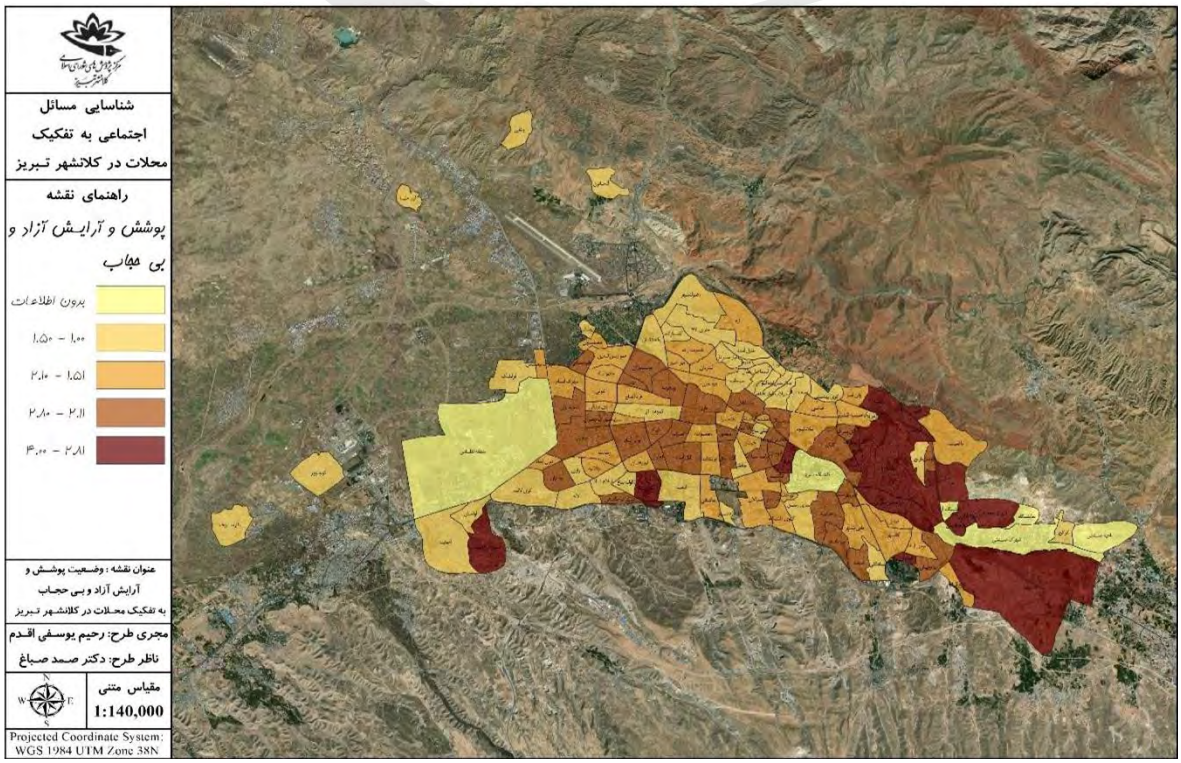
۴-۶-۶ نوع پوشش زنان : شال و آزاد بودن موها

نمودار ۲۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

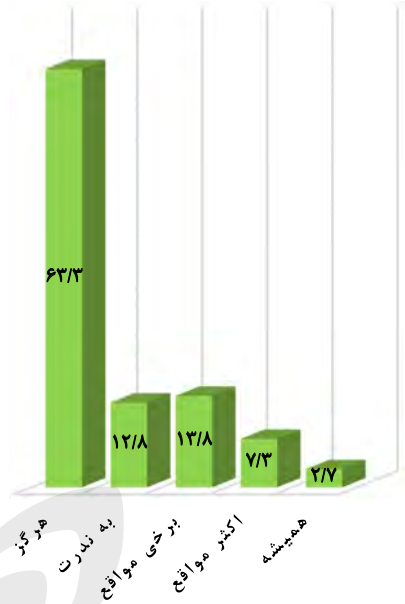

نمودار ۲۴-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

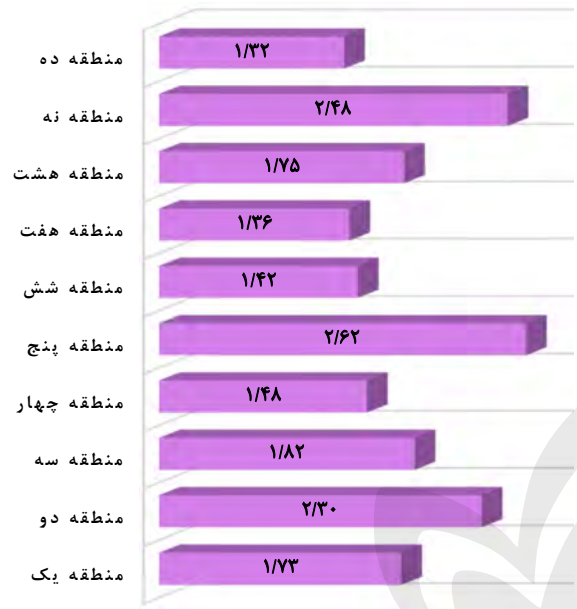

نقشه ۱۱-٤-پراکنش فضایی شال و آزاد بودن موهای زنان به تفکیک محلات

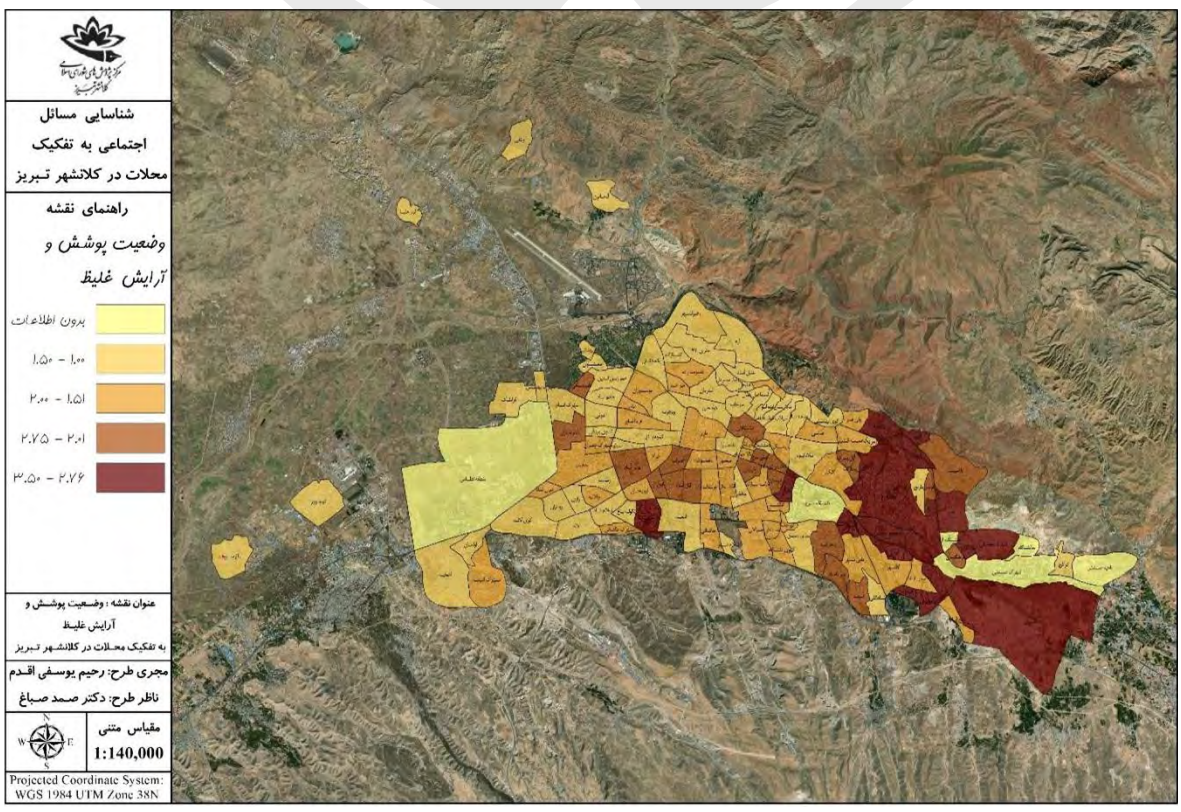
۴-۶-۷ نوع پوشش زنان : آرایش غلیظ

نمودار ۲۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

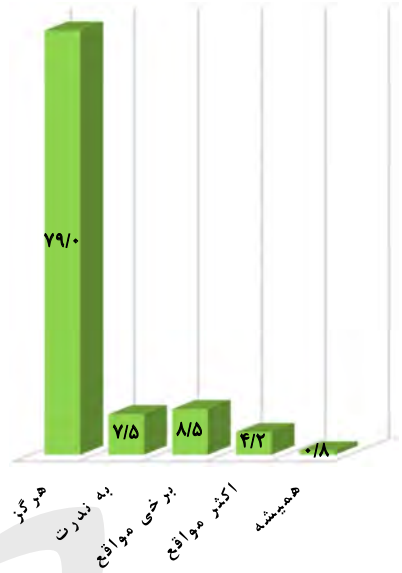

نمودار ۲۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

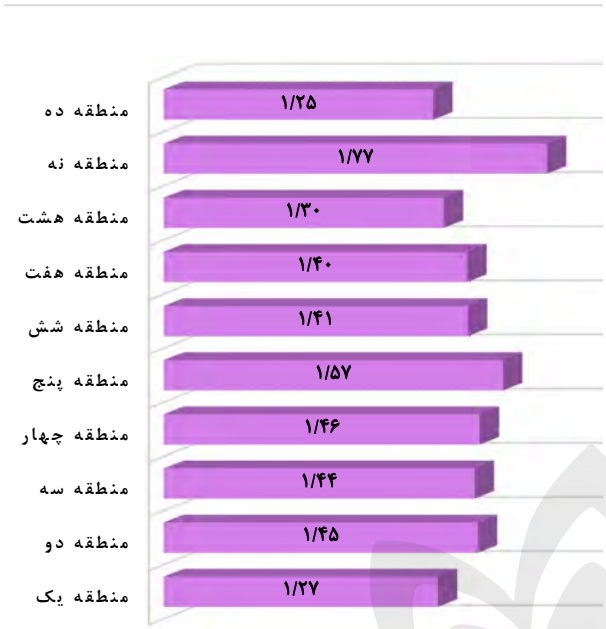

نقشه ۱۲-٤) پراکنش فضایی آرایش غلیظ زنان به تفکیک محلات

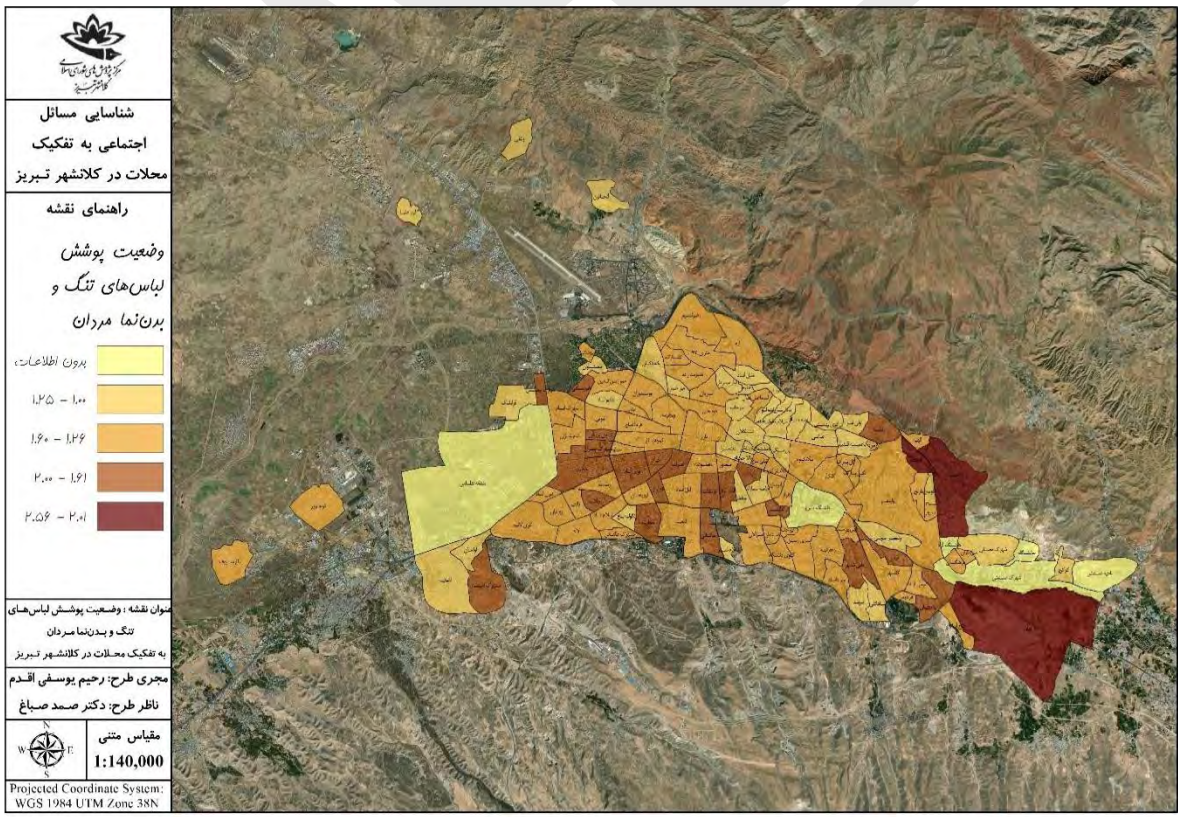
۴-۶-۸ نوع پوشش مردان : پوشیدن لباس‌های تنگ و بدن‌نما

نمودار ۲۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

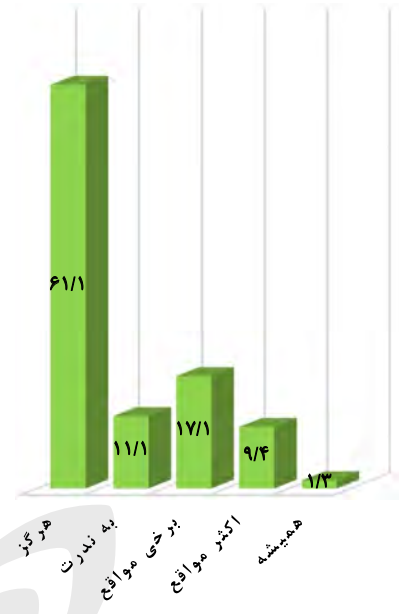

نمودار ۲۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

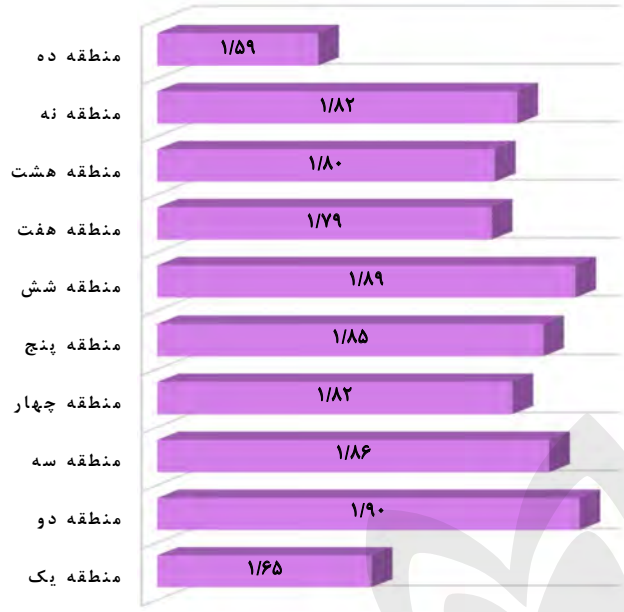

نقشه ۱۳-٤) پراکنش فضایی پوشیدن لباس تنگ و بدن‌نما توسط مردان به تفکیک محلات

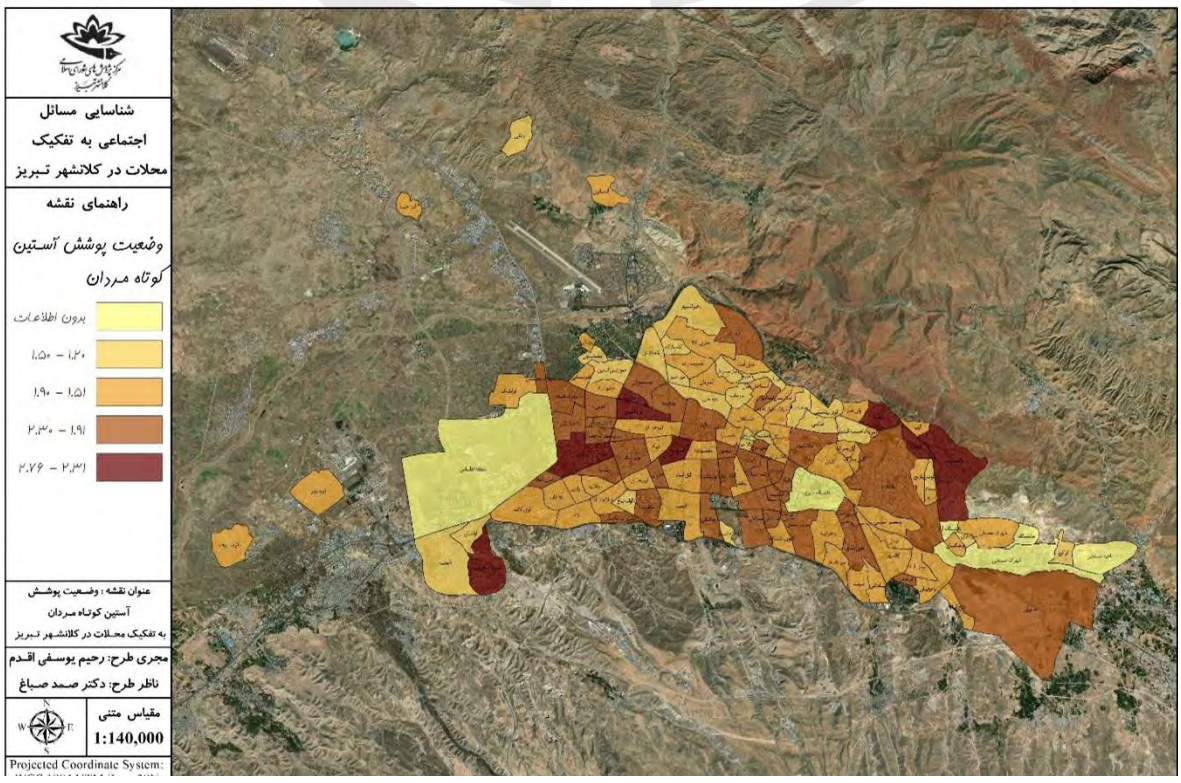
۴-۶-۹ پوشش مردان: پوشیدن آستین کوتاه

نمودار ۲۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

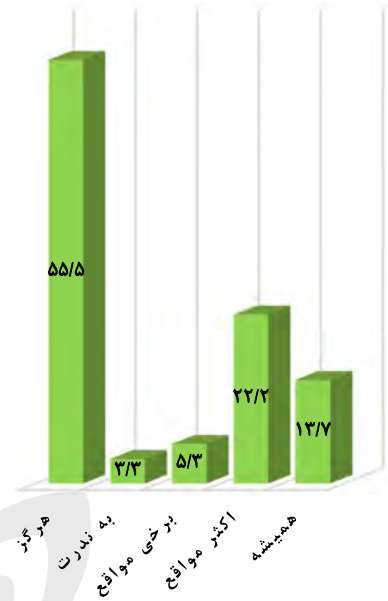

نمودار ۳۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

نقشه ۱٤-٤) پراکنش فضایی پوشیدن لباس آستین کوتاه توسط مردان به تفکیک محلات

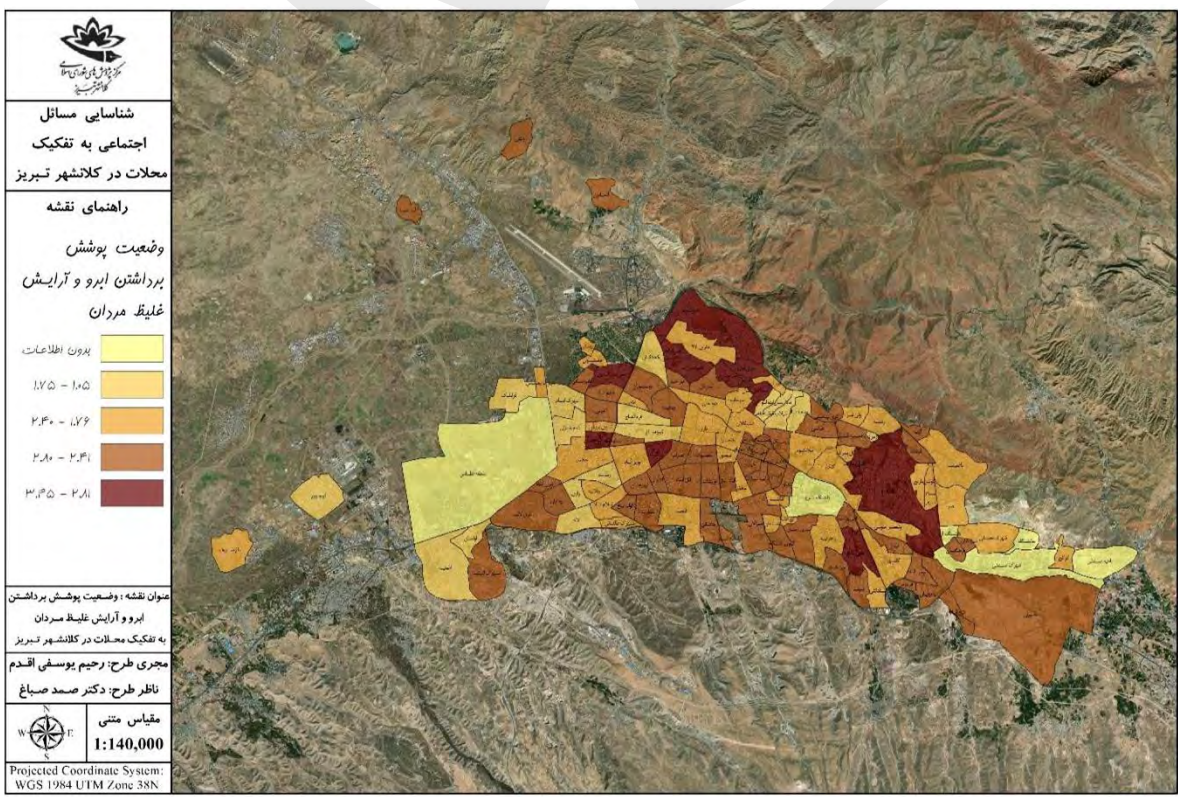
۴-۶-۱۰ | پوشش مردان : ابرو برداشتن

نمودار ۳۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۳۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

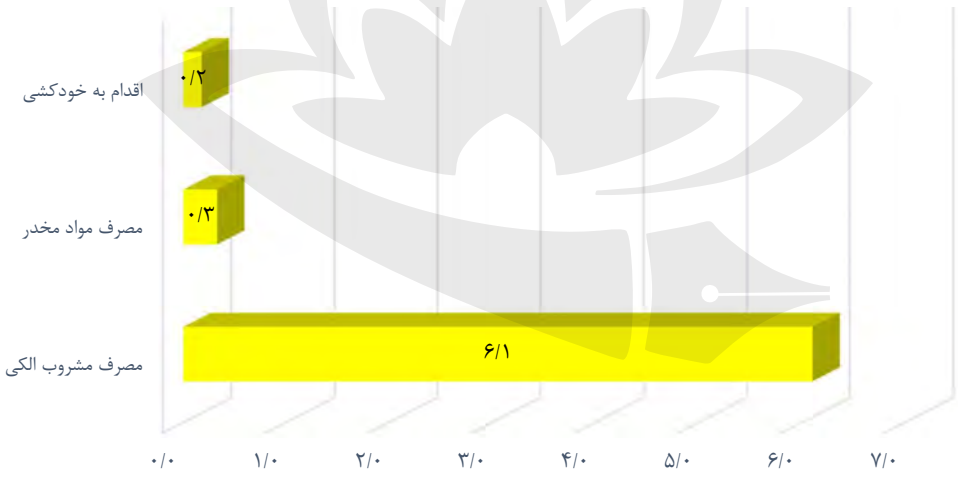
نقشه ۱۵-٤) پراکنش فضایی پوشیدن، برداشتن ابرو و آرایش غلیظ توسط مردان به تفکیک محلات

۴-۶-۱۱ ارزیابی کلیِ مسائل فردی در کلانشهر تبریز

پاسخگویان در پاسخ به پرسش‌های مرتبط به رفتارهای فردی در حوزه مصرف مشروبات الکلی، مصرف مواد مخدر و اقدام به خودکشی، میزان‌های بسیاری کمی از این رفتارها را عنوان کرده‌اند. اما جزئیات این داده‌ها نشان می‌دهد که از ۶/۱٪ مصرف مشروبات الکلی، بخش اصلی آن از ساکنین مناطق ۵، ۹ و ۲ است و سایر مناطق نیز تا حدودی درصدهای مشابه دارند. این یافته‌ها با نقشه محلات نیز دقیقتر شده‌اند و محله‌های ولیعصر، میرداماد، خاوران، باغمیشه، رشدیه، فرشته، اسماعیل بقال، کوی بهشتی، قره‌باغی و باغ معروف بیشترین درصدها را دارند.

اقدام به خودکشی بسیار پایین‌تر (۰۲٪) گزارش شده است و این درصدها نیز اکثراً در مناطق ۵، ۲، ۷ و ۱۰ و مخصوصاً در محله‌های کرکج، مرزداران، فرهنگیان، شمس آباد، خلیل‌آباد، حکم‌آباد و باغ معروف است.

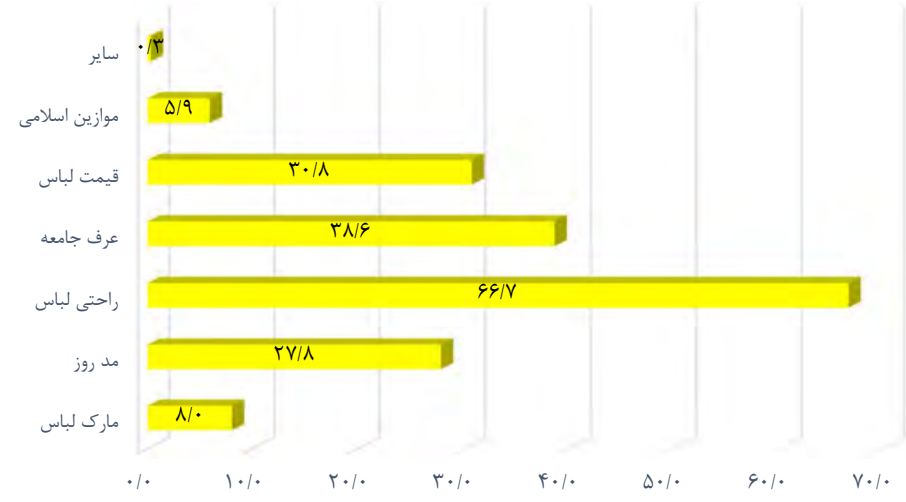
مصرف مواد مخدر بسیار کمی نیز گزارش شده است (۰۳٪) و این درصدها نیز در مناطق ۱، ۳، ۴، ۵ و ۷ و مخصوصاً محله‌های بهشتی، کرکج، زمرد، نگین‌پارک، کلانتر کوچه، کشتارگاه، یکه‌دکان، عموزین‌الدین، زنگوله‌باغ، جلالیه، باغ معروف است.

نمودار ۳۳-٤) درصدهای اقدام به خودکشی، مصرف مواد مخدر و مصرف مشروبات الکلی پاسخگویان

معیارهای پوشش افراد، به ترتیب اولویت:

۱) راحتی لباس
۲) عرف جامعه
۳) قیمت
۴) مد روز
۵) مارک لباس
۶)موازین اسلامی
۷) موارد دیگر است که درصدهای آن در نمودار زیر ترسیم شده است.

نمودار ۳۴-٤) درصدهای ترجیحات افراد از معیارهای پوشش

در مورد میزان‌های پوشش زنان که شامل آزاد و بی‌حجاب‌بودن است، کمتر از ۳۰٪ در گزینه‌های برخی مواقع تا همیشه است. میانگین برای این متغیر برای مناطق مختلف از ۱٫۴۷ تا ۲٫۶۰ (از ۵) است. بالاترین میزان به بی‌حجابی در مناطق ۲، ۵ و ۹ گزارش شده است که میانگین‌های بالاتر از ۲ دارند. سایر مناطق نیز تاحدود شبیه به همدیگر هستند. در بین محلات نیز خاوران، مرزداران، فرهنگیان، شهرک مصلی، نصر، سپهر، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، فرشته، الهیه، رشدیه، نگین‌پارک،کوی فردوس، گلباد، منظریه و شهرک اندیشه از سایر محلات میانگین‌های بالاتری از ۲٫۸ تا ۴ دارند.

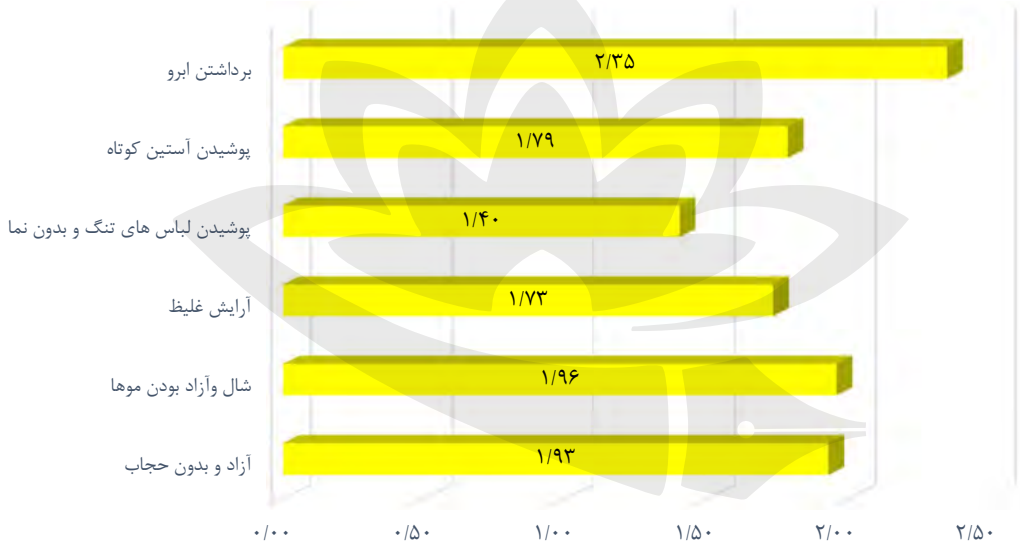
میزان‌های پوشیدن شال و آزاد بودن موها نیز تاحدودی شبیه به بی‌حجابی است کمتر از ۳۵٪ درصد آن در گزینه‌های برخی مواقع تا همیشه است. میانگین این متغیر برای مناطق مختلف از ۱٫۶۱ تا ۲٫۷۰ است. بالاترین میزان پوشیدن شال و آزاد بودن موها نیز در مناطق ۲، ۵ و ۹ گزارش شده است که میانگین‌های بالاتر از ۲ دارند. و سایر مناطق نیز تاحدودی شبیه به هم هستند. در بین محلات نیز خاوران، شهرک مصلی، فرهنگیان، ولیعصر، فرشته، رشدیه و سپهر میانگینِ بالاتر از ۳٫۲۶ دارند.

میزان آرایش غلیظ در زنان کمتر از ۲۵٪ از گزینه‌های برخی مواقع تا همیشه است. بالاترین میانگین‌ها نیز مانند موارد قبلی در مناطق ۲، ۵ و ۹ است که میانگین بالاتر از ۲ دارند و سایر مناطق نیز تا حدودی شبیه به یکدیگر است. محلاتی که میانگین‌های بالاتر از ۲٫۷۶ دارند عبارتند از: خاوران، باغچیان، فردوس، شهرک مصلی، مرزداران، نصر، سپهر، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، پرواز، الهی‌پرست، فرشته، الهیه، رشدیه، گلباد و منظریه.

وضعیت پوشش لباس‌های تنگ و بدن‌نما برای مردان کمتر از ۱۰٪ از گزینه‌های برخی مواقع تا همیشه است. میانگین‌های آن نیز در مناطق دهگانه بین ۱٫۲۵ تا ۱٫۷۷ قرار دارد که منطقه ۹ با ۱٫۷۷ بالاترین و منطقه ۱ با ۱٫۲۷ کمترین می‌باشد. نقشه پراکنش فضایی نیز نشان می‌دهد که مقدارهای بالاتر از ۲ برای محله‌های خاوران، نصر، باغمیشه و فرشته است.

وضعیت پوشیدن لباس آستین کوتاه کمتر از ۲۷٪ از گزینه‌های برخی مواقع تا همیشه است. میانگین‌های آن نیز در مناطق دهگانه بین ۱٫۵۹ تا ۱٫۹۰ قرار دارد که منطقه ۲ با ۱٫۹۰ بالاترین و منطقه ۱ با ۱٫۶۵ کمترین میانگین را دارد. نقشه پراکنش فضایی نیز نشان می‌دهد که میانگین‌های بالاتر از ۲٫۳۶ در محلات نصر، باغمیشه، فرشته، رشدیه، اهراب، قره‌آغاج، بهار، خطیب و شهرک اندیشه هستند.

وضعیت ابرو برداشتن مردان از تمامی گویه‌ها بالاتر است و مردان تا حدود ۵۰٪ از گزینه برخی مواقع تا همیشه به این گویه پاسخ داده‌اند. میانگین‌های این گویه نیز بالاتر از گویه‌های دیگر است و بیشترین آن در میان مناطق با ۲٫۷۲ در منطقه ۱۰ و کمترین آن در منطقه ۷ با ۱٫۸۹ است. سایر مناطق نیز میانگین‌های بالاتر از ۲ دارند. محله‌هایی که بین ۲٫۸۱ تا ۳٫۴۵ میانگین دارند، عباتند از : ولیعصر، رجائی شهر، نگین پارک، خیام، شهرک چمران، عموزین الدین، شربت زاده، کشتارگاه، انبارسردار، منبع، خلیل‌آباد، اسماعیل بقال، ارم، رضوانشهر و منبع است.

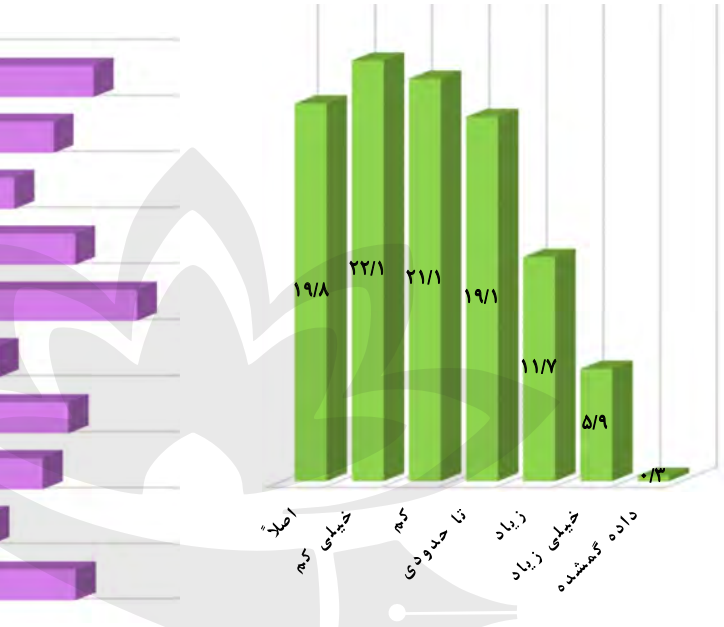
نمودار ۳۵-٤) میانگین رفتاری پوشش و آرایش زنان و مردان در کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

۴-۷ مسائل اجتماعی مرتبط به خانواده‌ها

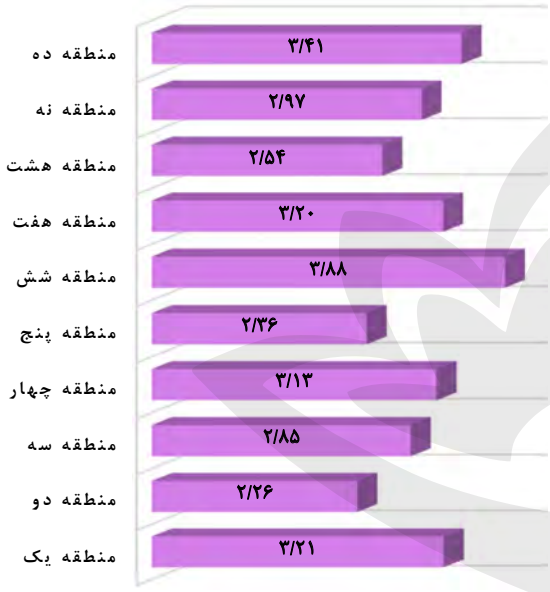
این بخش به ارائه یافته‌های مسائل اجتماعی مرتبط به خانواده‌ها می‌پردازد. مسائلی که در این بخش مورد توجه بودند، جو احساسی خانواده، وجود درگیری و یا اختلاف در خانواده یا به عبارتی «تنش در خانواده» بود. این داده‌ها سیمای کلی شهر و محله‌های آن را از نظر نوع روابط

درونی خانواده برای ما روشن‌تر می‌سازند. متغیرهای دیگری که در این مورد سنجیده شده‌اند، عبارتند از مصرف مواد مخدر توسط یکی از اعضای خانواده، وجود طلاق در خانواده، فرار از منزلِ یکی از اعضای خانواده، خشونت خانوادگی، زندانی شدن به خاطر جرایم عمدی و خودکشی بوده است. در تحلیل داده نیز از آمارهای توصیفی، جداول تقاطعی، محاسبه میانگین‌ها برای گروه‌های متعدد و استفاده از نرم‌افزار ArcGIS برای ارائه نقشه از پراکنش فضایی متغیرهای مختلف در بین محلات بوده است.

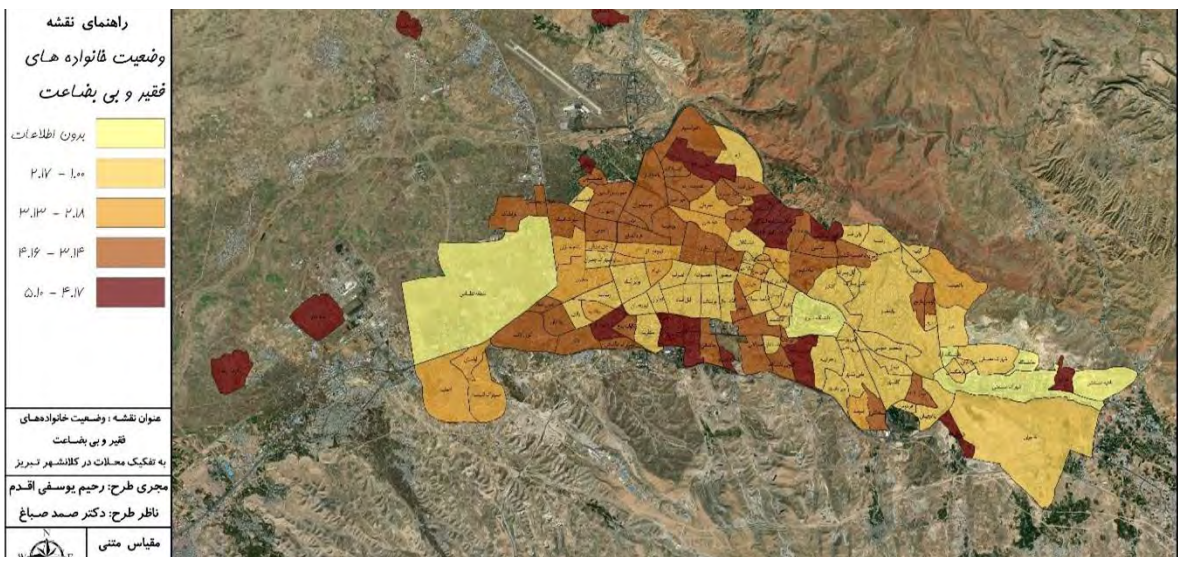
۴-۷-۱ وجود خانواده فقیر و بی‌بضاعت در محله

نمودار ۳۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

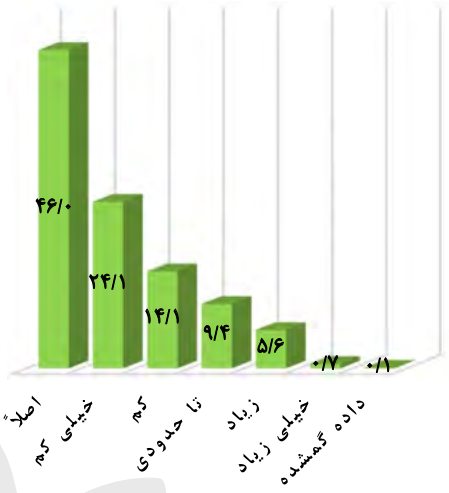

نمودار ۳۷-٤) میانگین مناطق ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

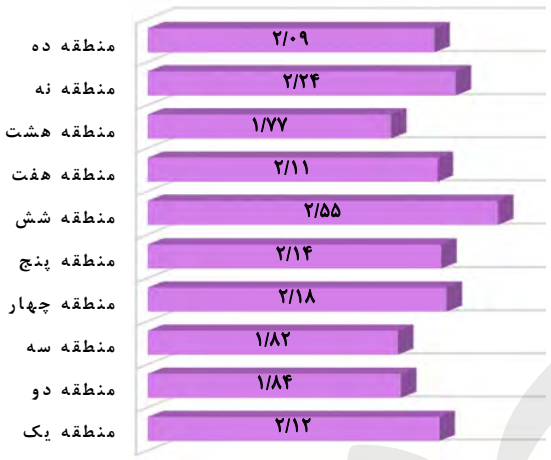

نقشه ۱٦-٤) پراکنش فضایی وجود خانواده فقیر و بی‌بضاعت به تفکیک محلات

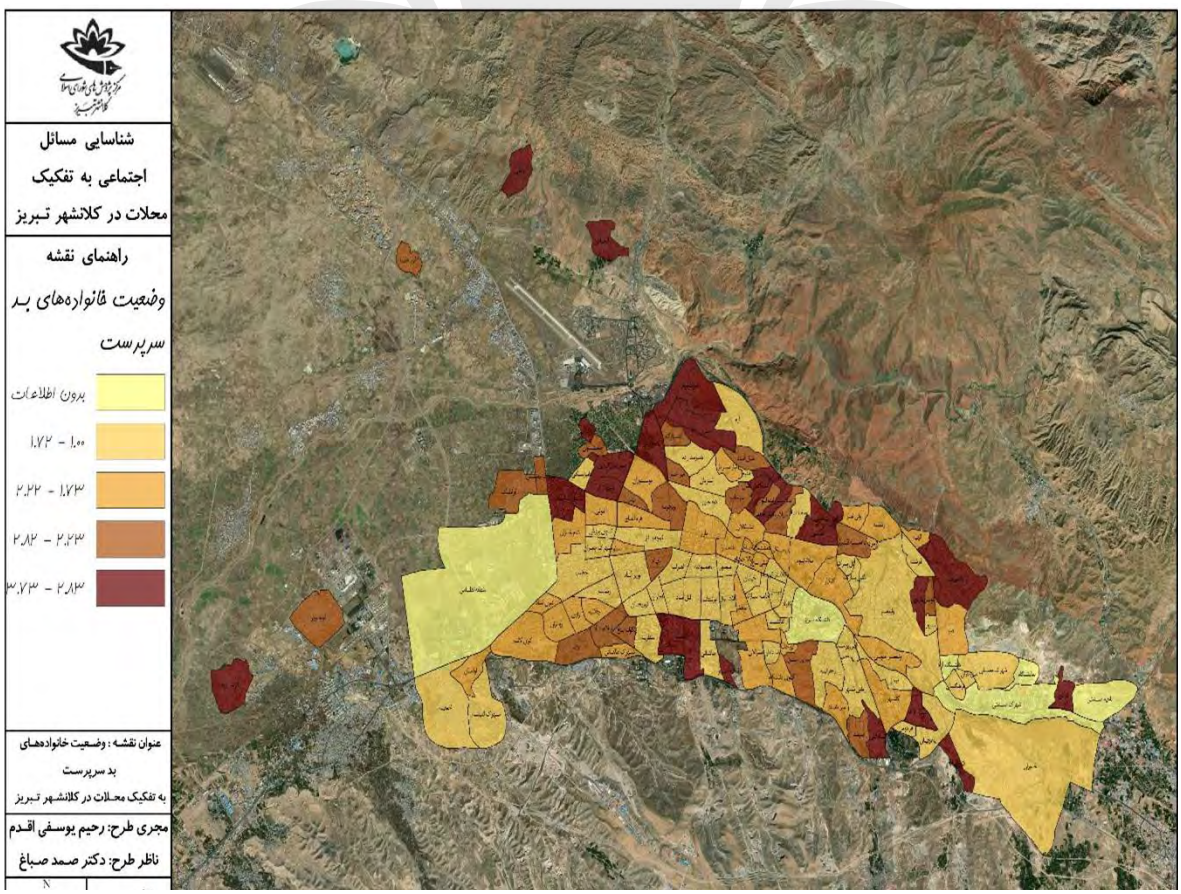
۴-۷-۲ وجود خانواده‌های بدسرپرست

نمودار ۳۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

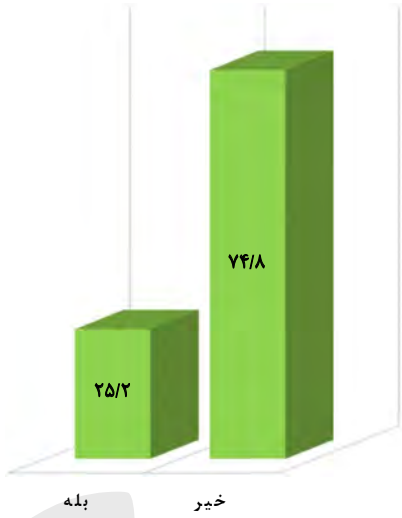

نمودار ۳۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

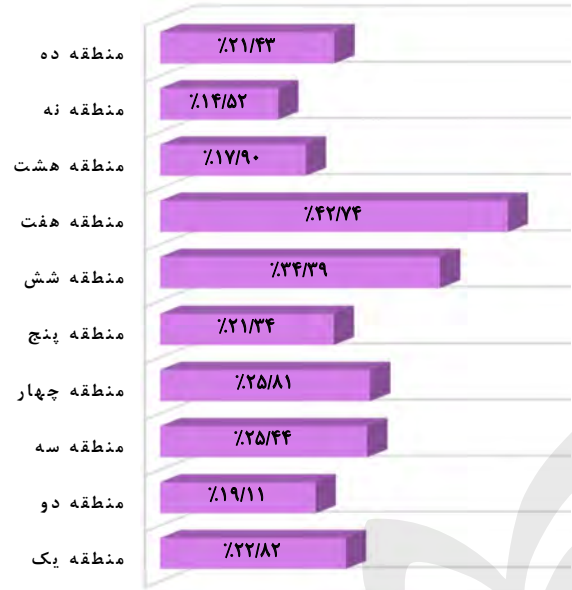

نقشه ۱۷-٤) پراکنش فضایی وجود خانواده بدسرپرست به تفکیک محله

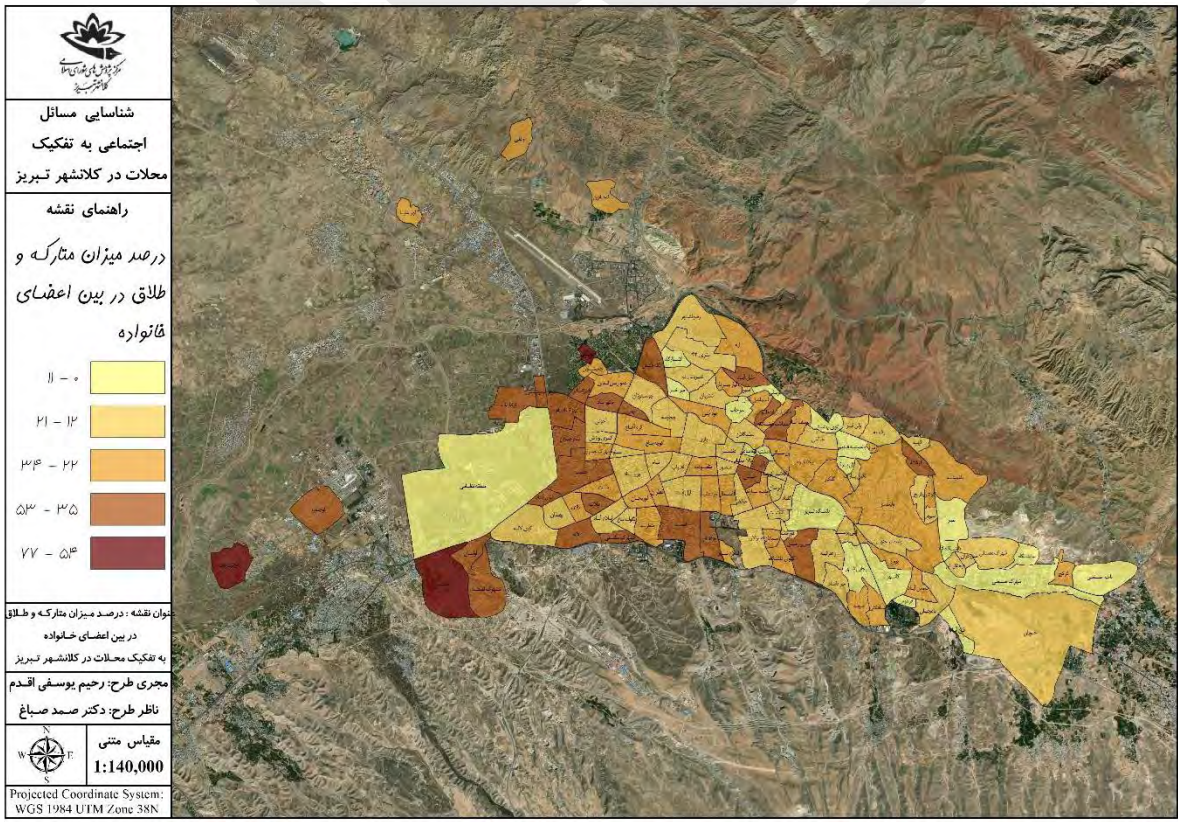
۴-۷-۳ طلاق گرفتن یکی از اعضای خانواده

نمودار ٤٠-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

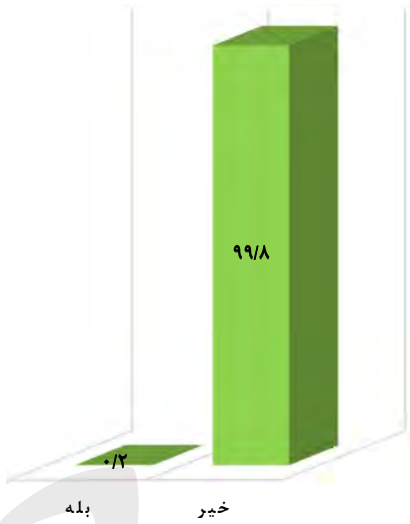

نمودار ٤١-٤) درصد طلاق در مناطق ده‌گانه تبریز

نقشه ۱۸-٤) پراکنش فضایی طلاق گرفتن یکی از اعضای خانواده به تفکیک محلات

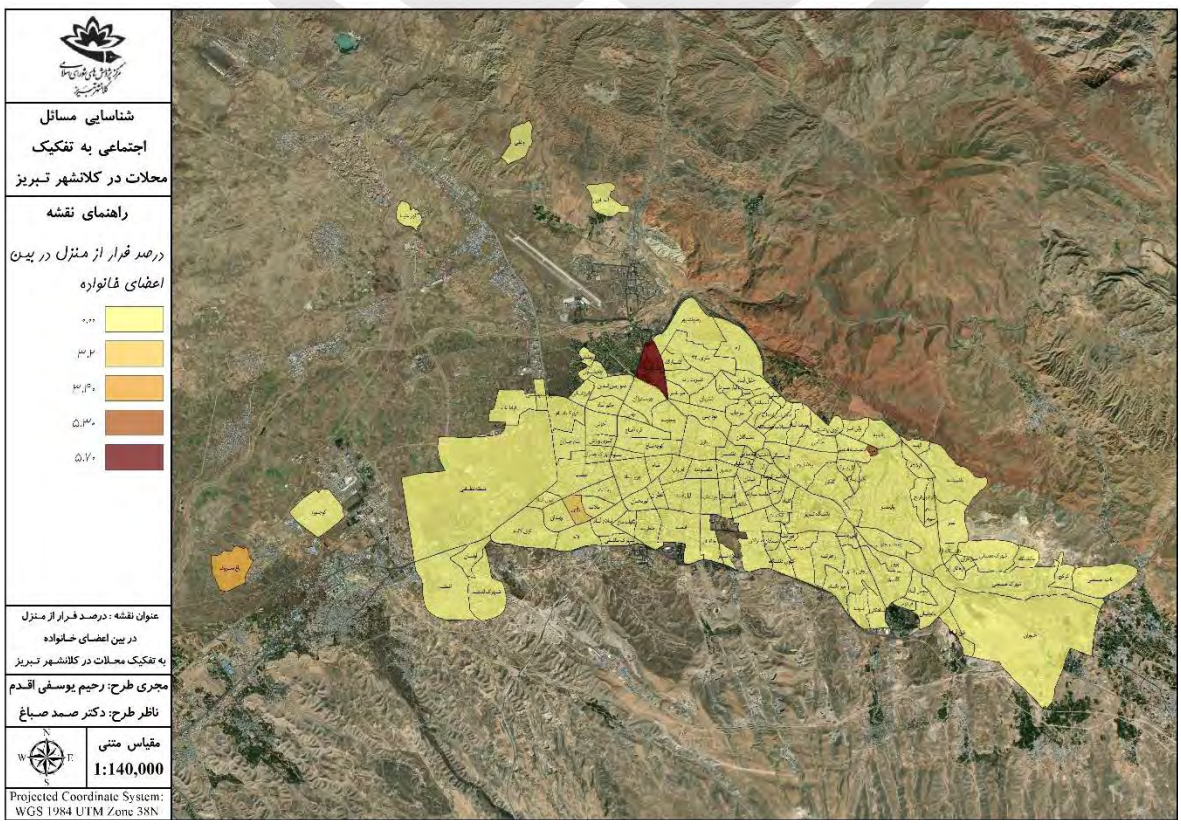
۴-۷-۴ فرار از منزل توسط یکی از اعضای خانواده

نمودار ٤٢-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

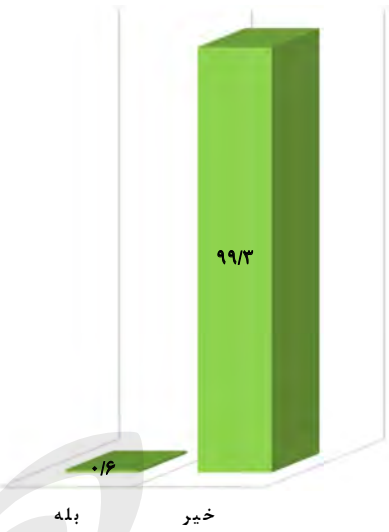

نمودار ٤٣-٤) درصد طلاق در مناطق ده‌گانه تبریز

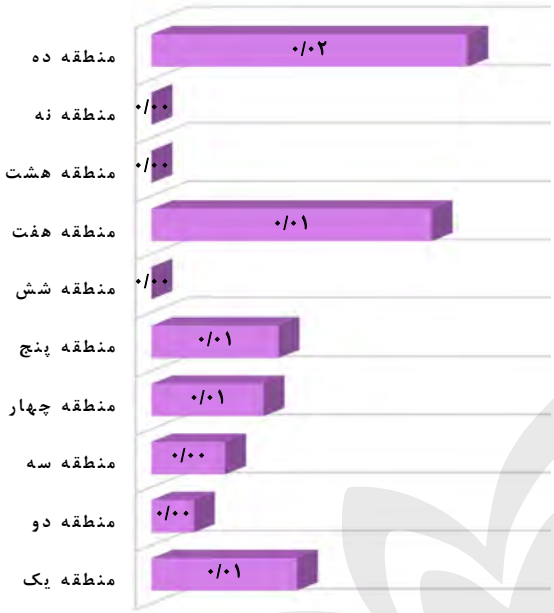

نقشه ۱۹-٤) توزیع فضایی فرار از منزل یکی از اعضای خانواده به تفکیک محلات

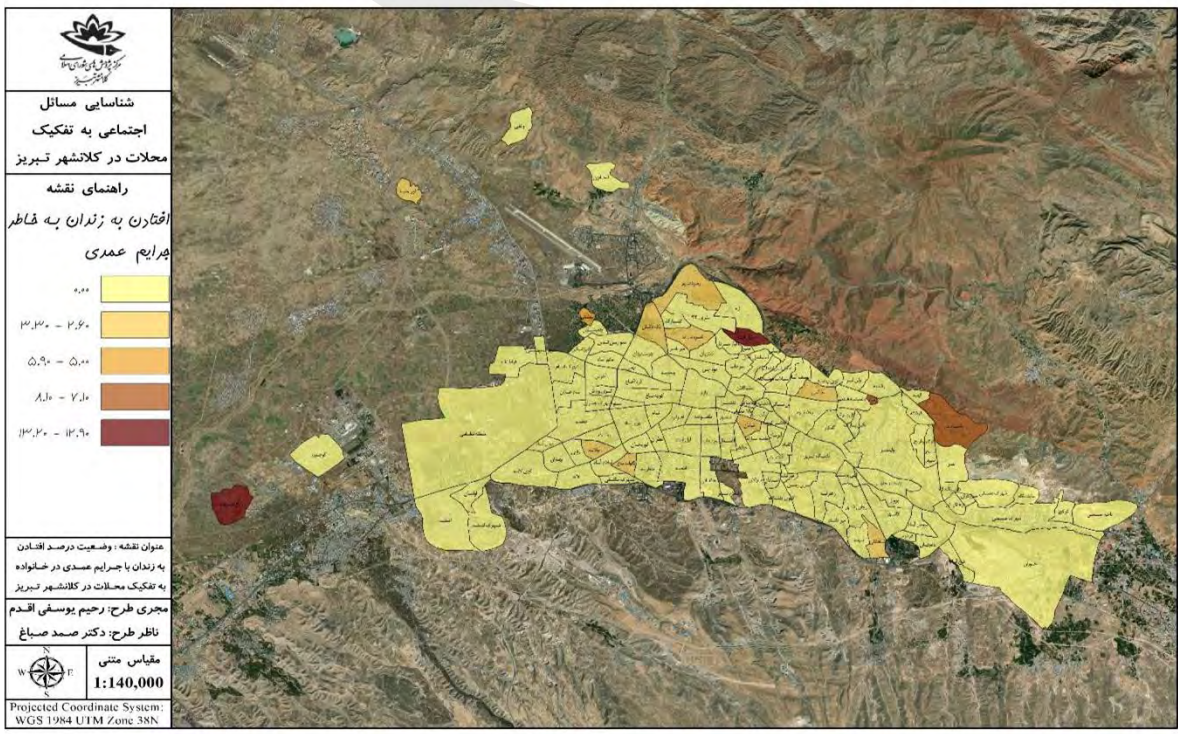
۴-۷-۵ زندانی شدن یکی از اعضای خانواده به خاطر جرایم عمدی

نمودار ٤٤-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

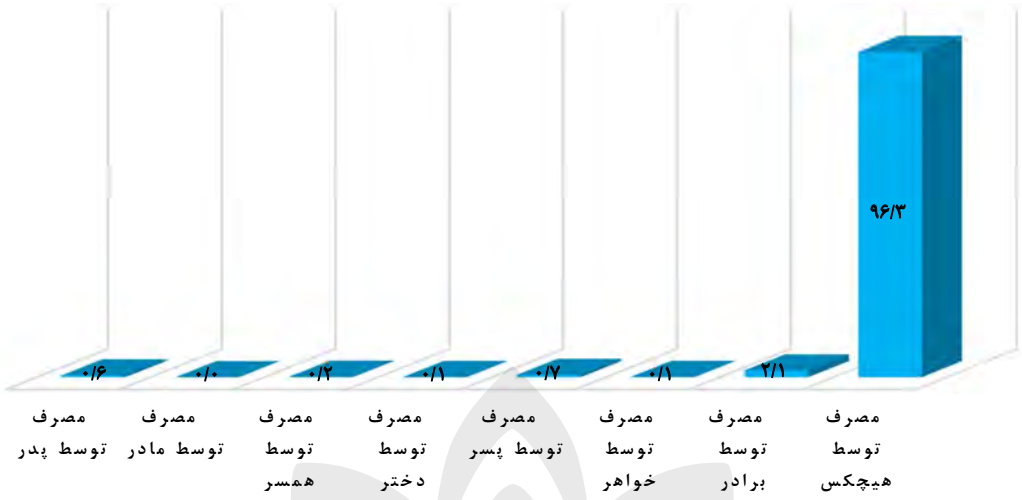

نمودار ٤٥-٤) درصد زندانی شدن(جرائم عمدی) یکی از افراد خانواده در مناطق دهگانه تبریز

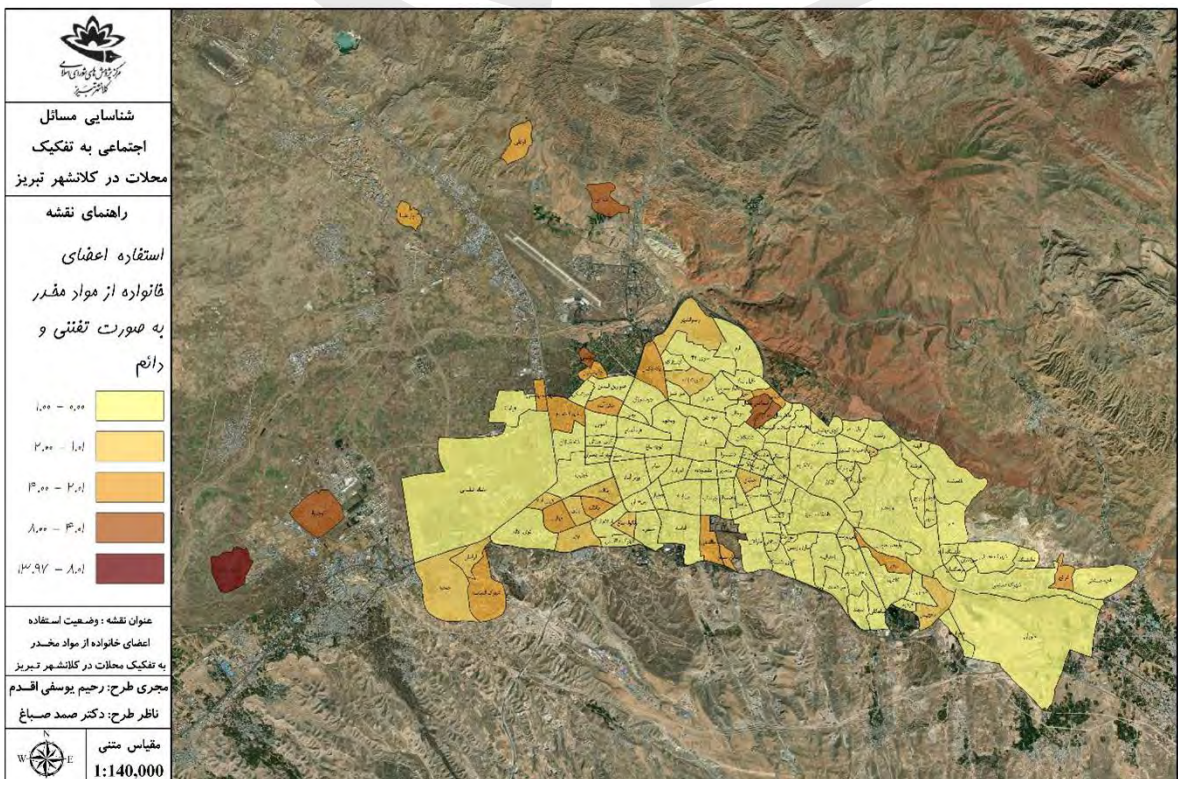

نقشه۲۰-٤) پراکنش فضایی زندانی شدن یکی از افراد خانواده به تفکیک محلات

۴-۷-۶ مصرف مواد مخدرِ یکی از اعضای خانواده به صورت تفننی و یا دائم

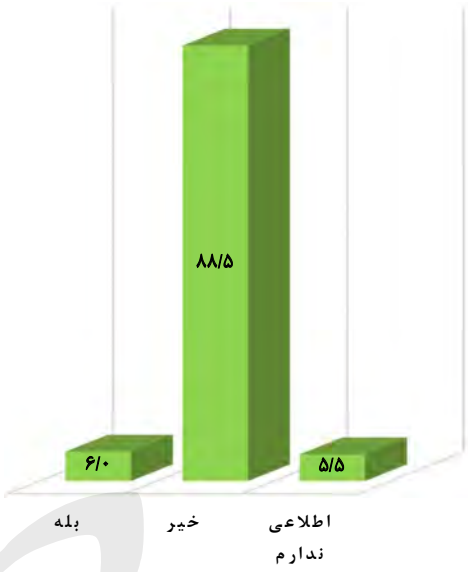

نمودار ٤٦-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

نقشه ۲۱-٤) پراکنش فضایی مصرف مواد مخدر توسط یکی از اعضای خانواده به صورت تفننی یا دائم به تفکیک محلات

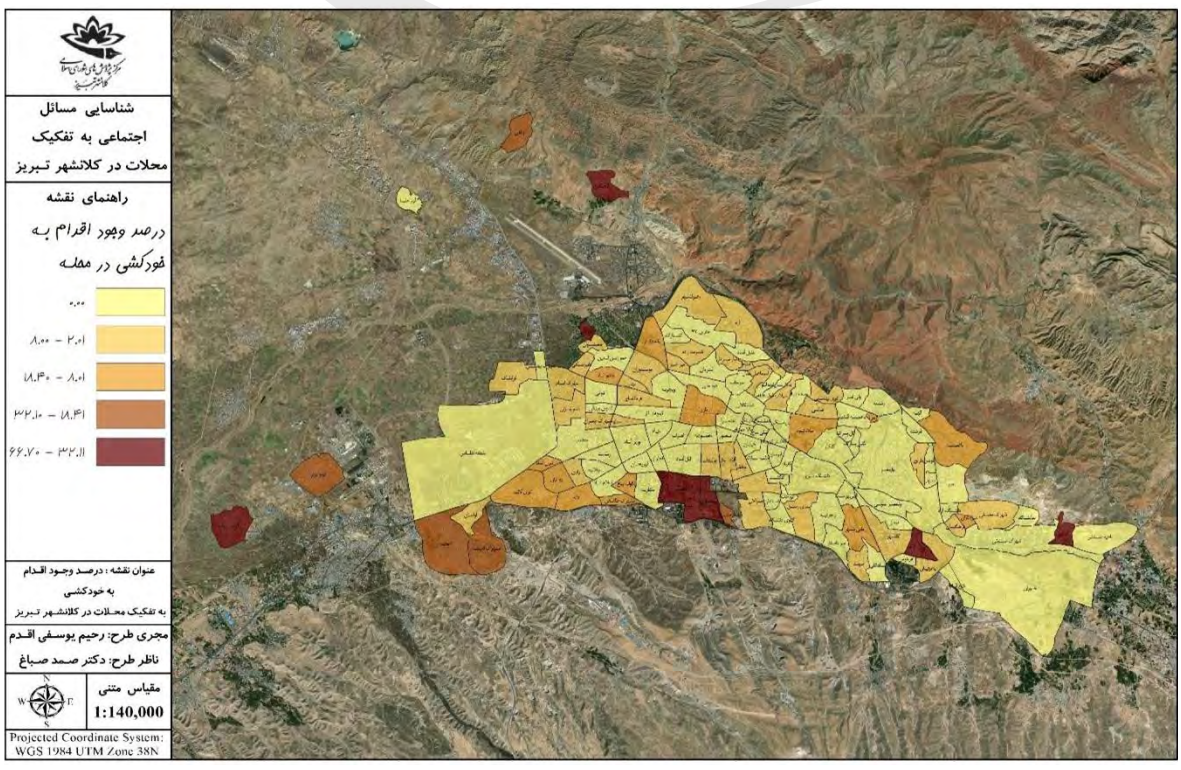
۴-۷-۷ اقدام به خودکشی در محله

نمودار ۴۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

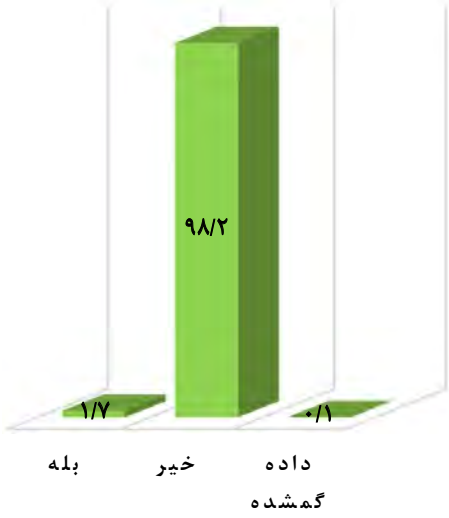

نمودار ٤٨-٤) درصد اقدام به خودکشی در محله برحسب مناطق ده‌گانه تبریز

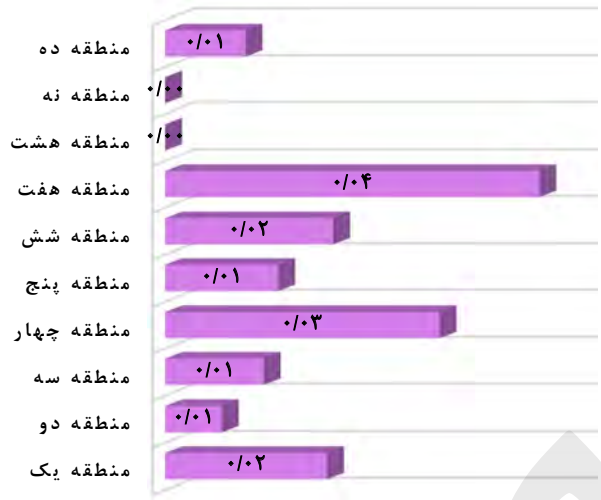

نقشه ۲۲-٤) توزیع فضایی اطلاع از اقدام به خودکشی افرادِ محله به تفکیک محلات

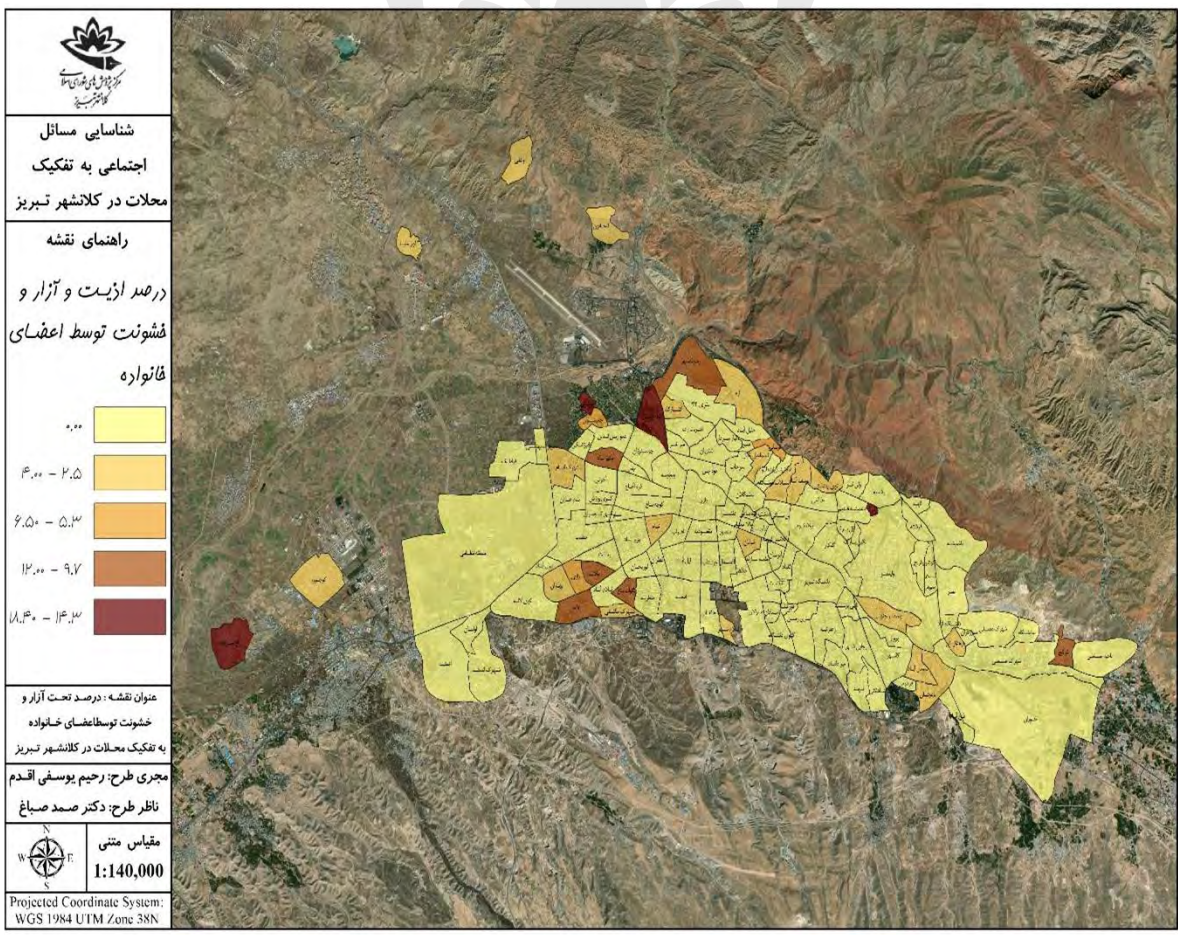
۴-۷-۸ خشونت خانوادگی

نمودار ۴۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

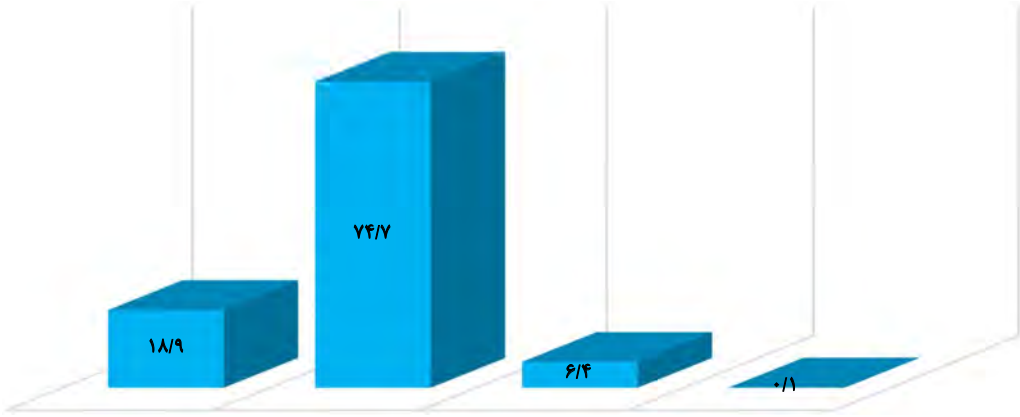

نمودار ۵۰-٤) درصد خشونت خانوادگی در مناطق ده‌گانه تبریز

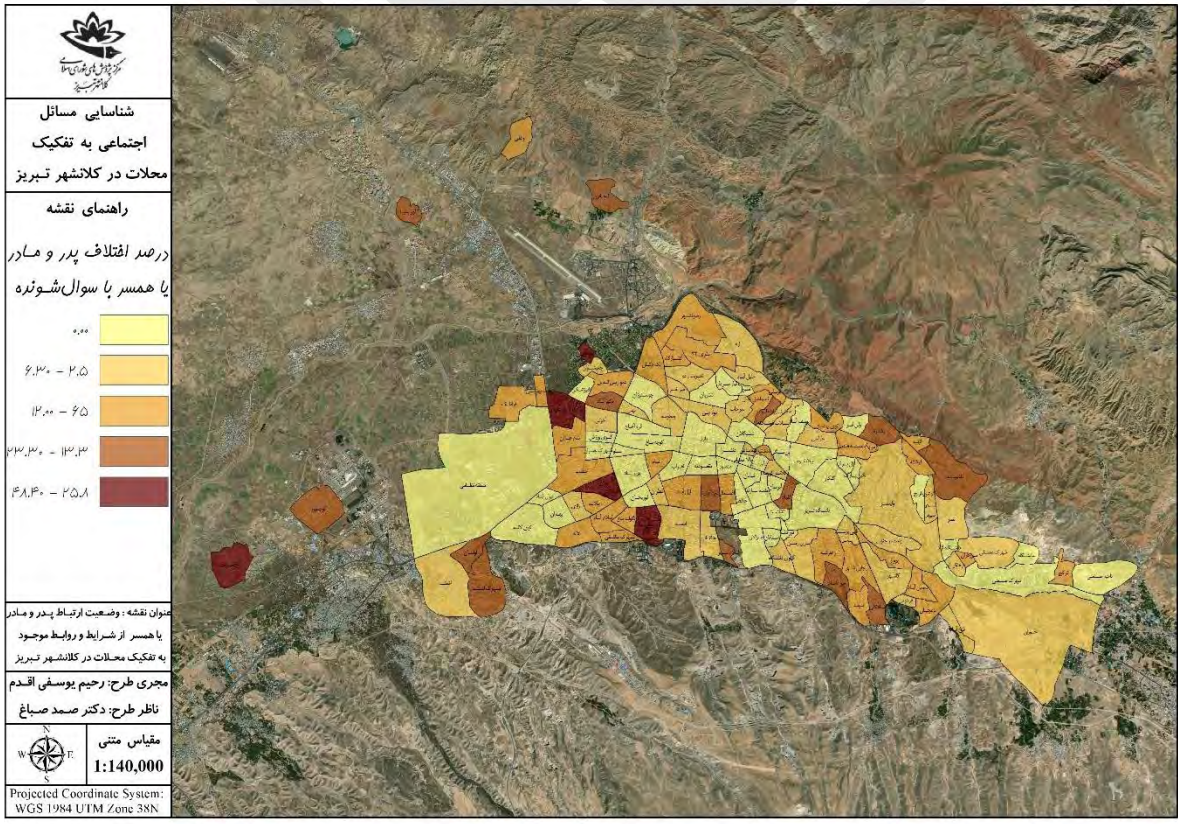

نقشه ۲۳-٤) پراکنش فضایی درصدهای خشونت خانوادگی به تفکیک محلات

۴-۷-۹ اختلافات اساسی در رابطه بین اعضای خانواده

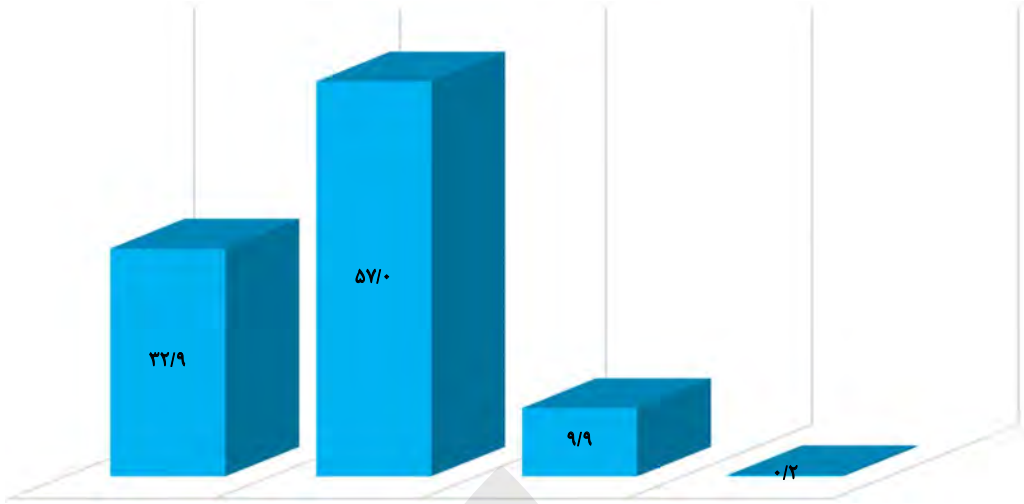

نمودار ۵۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

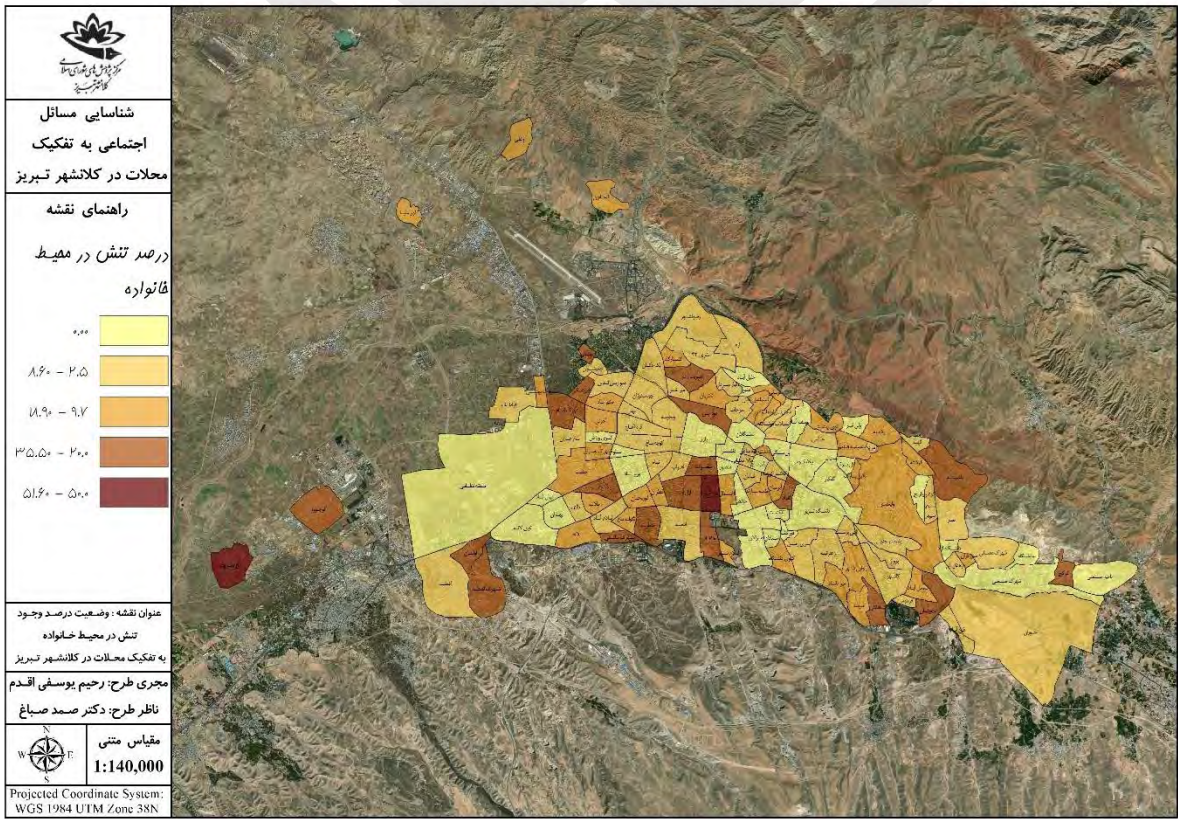

نقشه ۲٤-٤) پراکنش فضایی درصدهای اختلافات اساسی خانوادگی به تفکیک محلات

۴-۷-۱۰ تنش در محیط خانواده

نمودار ۵۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل شهر تبریز

نقشه ۲۵-٤) پراکنش فضایی درصدهای تنش در محیط خانواده به تفکیک محلات

۴-۷-۱۱ | ارزیابی کلیِ مسائل خانوادگی در کلانشهر تبریز

ارزیابی داده‌های توصیفی از وجود خانواده‌های فقیر و بی‌بضاعت در محله‌ها نشان می‌دهد که میانگین این متغیر برای کل شهر (از ۶ بیشترین تا ۱ کمترین) ۲٫۹۹ است. منطقه ۱ با میانگین ۳٫۲۱، منطقه ۴ با ۳٫۱۳، منطقه ۶ با ۳٫۸۸، منطقه ۷ با ۳٫۲۰ و منطقه ۱۰ با ۳٫۴۱ بالاترین میانگین‌ها را دارند. از آنجائیکه وضعیت اقتصادی مناطق به صورت همگن نیست، نقشه پراکنش فضایی برای این متغیر در سطح محلات تصویر دقیقتری ارائه می‌دهد. به غیر از محله‌های آناخاتون، الوار علیا، اوغلی، باغ معروف و کوجوار، در داخل تبریز محله‌های که میانگین‌هایی بین ۴٫۱۷ تا ۵٫۱۰ (یعنی بالاترین میانگین‌ها)بدست آورده‌اند، محله‌های کرکج، فتح‌آباد، ساری‌زمین، اسلامشهر، امامیه، اسلام‌آباد، بهشتی، ۴۲ متری، قربانی، اسماعیل بقال، منبع، مالازینال، ایده‌لو، و سیلاب قوشخانه است.

میانگین متغیر وجود خانواده‌های بدسرپرست برای کل تبریز ۲٫۰۶ است که مناطق ۱۰، ۹، ۶، ۵ و ۱ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق پایین‌تر از میانگین کل هستند. توزیع این نسبت‌های میانگین نیز در نقشه‌ها نشان داده شده است که تاحدودی با نسبت‌های وجود خانواده بی‌بضاعت همسان است.

از نظر طلاقِ یکی از اعضای خانواده، تنها حدود ۲۵٫۲٪ در کل تبریز بوده است که بالاترین این نسبت‌ها نیز در منطقه ۷، ۶ است و در بین محلات بهشتی، آخماقیه و باغ معروف بوده است.

از نظر فرار از منزلِ یکی از اعضای خانواده میزان بسیار پایین ۰۲٪ در کل تبریز گزارش شده است که این میزان در محله‌های یکه‌دکان، باغ معروف، شهرک رازی و زمرد گزارش شده است.

از نظر زندانی شدن یکی از اعضای خانواده به خاطر جرایم عمدی نیز میزان‌های بسیار پایین ۰۶٪ گزارش شده است که این میزان نیز در محله‌های خلیل آباد، باغ معروف بین ۱۲٫۹۰٪ تا ۱۳٫۲۰٪ بوده است.

از نظر مصرف مواد مخدر توسط یکی از اعضای خانواده، پاسخگویان در کل تبریز ۳٫۷٪ مصرف مواد مخدر توسط یکی از اعضای خانواده را عنوان کرده‌اند که میزان‌های بالاتر نیز در باغ معروف، کوجوار، آناخاتون، بهشتی، اسماعیل بقال و ایده‌لو گزار شده است که بین ۴٫۱٪ تا ۱۳٫۹۷ درصد قرار داشتند.

از نظر اقدام به خودکشی در محله، ۶٪ در محلات گزارش شده است که بالاترین آن در منطقه ۷ و ۶ و محلات باغ معروف، آناخاتون، بهشتی، امامیه، طالقانی، امامیه، شمس‌آباد و کرکج بوده است که بین ۳۲٫۱ تا ۶۶٫۷٪ در بین این محلات، خودکشی گزارش شده است.

از نظر خشونت خانوادگی، تنها ۱٫۷٪ در کل تبریز گزارش شده است که بخش اعظم در منطقه ۷ و ۳ و در محلات باغ معروف، یکه‌دکان، بهشتی و زمرد است که بین ۱۴٫۳٪ تا ۱۸٫۴۰٪ گزارش شده است.

از نظر اختلاف در روابط بین اعضای خانواده، در کلِ تبریز ۱۸٫۹٪ تقریباً هیچ مشکلی ندارند، ۷۴٫۷٪ در برخی مواقع اختلاف به وجود می‌آید اما این اختلاف به درگیری در خانواده منجر نمی‌شود. ٦٫٤٪ نیز مشکلات و اختلاف اساسی

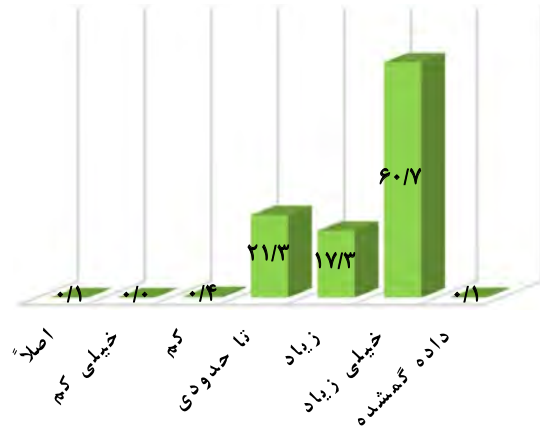
اختلاف به وجود می‌آید اما این اختلاف به درگیری در خانواده منجر نمی‌شود. ۶/۴٪ نیز مشکلات و اختلاف اساسی دارند. به دلیل آنکه برای هر طبقه داده و یا درصد مختلف وجود داشته است، ما برای این گزینه درصدهای اختلافات اساسی آن را در بین محلات محاسبه و گزارش کردیم که بر مبنای آن در بین محلات مختلف تبریز، باغ معروف، منظریه، رسالت، شهرک امام و بهشتی میانگین‌ها بین ۲۵/۸٪ تا ۴۸/۵۰٪ درصد داشته‌اند.

از نظر ارزیابی محیط خانواده، ۳۲/۹٪ گزارش کرده‌اند که همیشه آرام و بدون درگیری است، ۵۷٪ گزارش کرده‌اند که گاهی اوقات بین اعضای خانواده درگیری پیش می‌آید و ۹/۹٪ نیز گزارش کرده‌اند که بیشتر اوقات بین اعضای خانواده درگیری وجود دارد. ما این طبقه را به عنوان متغیر «تنش در روابط خانوادگی» عنوان‌گذاری کردیم و محاسبه میانگین و درصدهای این طبقه را در بین محلات مختلف انجام دادیم که بر حسب آن (همانگونه که در نقشه نیز روشن است) بالاترین میانگین‌هایی که بین ۵۰ تا ۵۱/۶٪ دارند محله‌های باغ معروف و چرنداب گزارش شده‌اند.

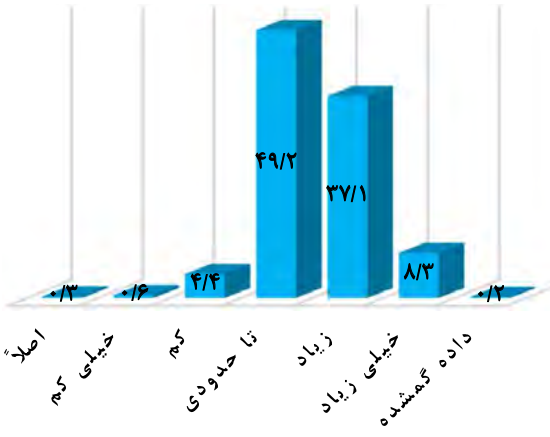
۴-۸ سرمایه اجتماعی

این بخش به ارائه یافته‌های سرمایه اجتماعی در بین محلات می‌پردازد. ابتدا به ارائه آماره‌های توصیفی از وضعیت اعتماد پاسخگویان به طیف مختلفی از افراد (از نزدیک‌ترین و صمیمی‌ترین افراد خانواده تا دورترین و اعتماد به همشهری‌ها) می‌پردازیم. این آمارها وضعیت اعتماد به عنوان مولفه اساسی سرمایه اجتماعی در کلانشهر تبریز را نشان می‌دهند که با آمارهای توصیفی نشان داده شده‌اند. سپس آمارهای تعاملات اجتماعی را به عنوان دومین مولفه سرمایه اجتماعی بررسی می‌کنیم. تعاملات اجتماعی، نشان‌دهندهٔ پیوندهای ضعیف و قوی با طیف و دامنه‌ای از افراد است و از این رو نشاندهندهٔ قوت، شدت و یا ضعف انسجام اجتماعی است. از ترکیب پرسش‌های مربوط به اعتماد اجتماعی و تعاملات اجتماعی، مقیاس و یا اندازه ترکیبی متغیرهای «اعتماد اجتماعی» و «تعاملات اجتماعی» برحسب درصد ساخته شده است و این میزان‌ها به نرم‌افزار ArcGIS انتقال داده شده و میزان و یا اندازه‌های این مقیاس برحسب محله‌های مختلف شهر تبریز بر روی نقشه را نشان می‌دهیم.

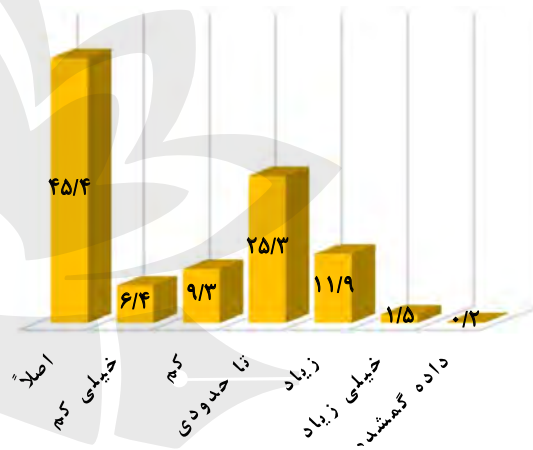
۴-۸-۱ اعتماد

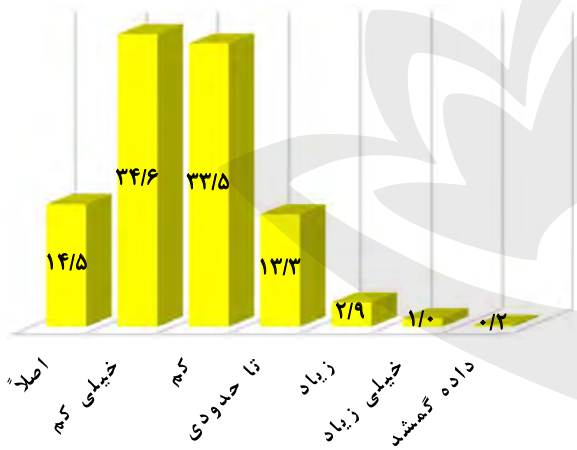
نمودار ۵۳-٤) اعتماد به اعضای خانواده

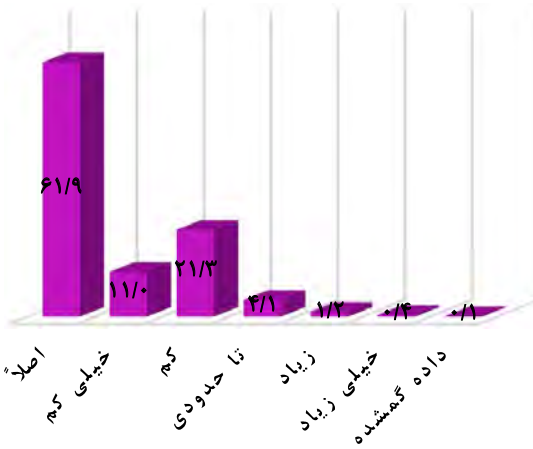
نمودار ٥٤-٤) اعتماد به فامیل

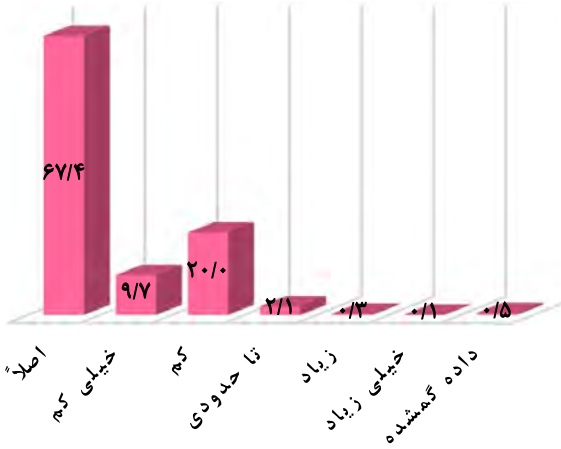
نمودار ٥٥-٤) اعتماد به دوستان

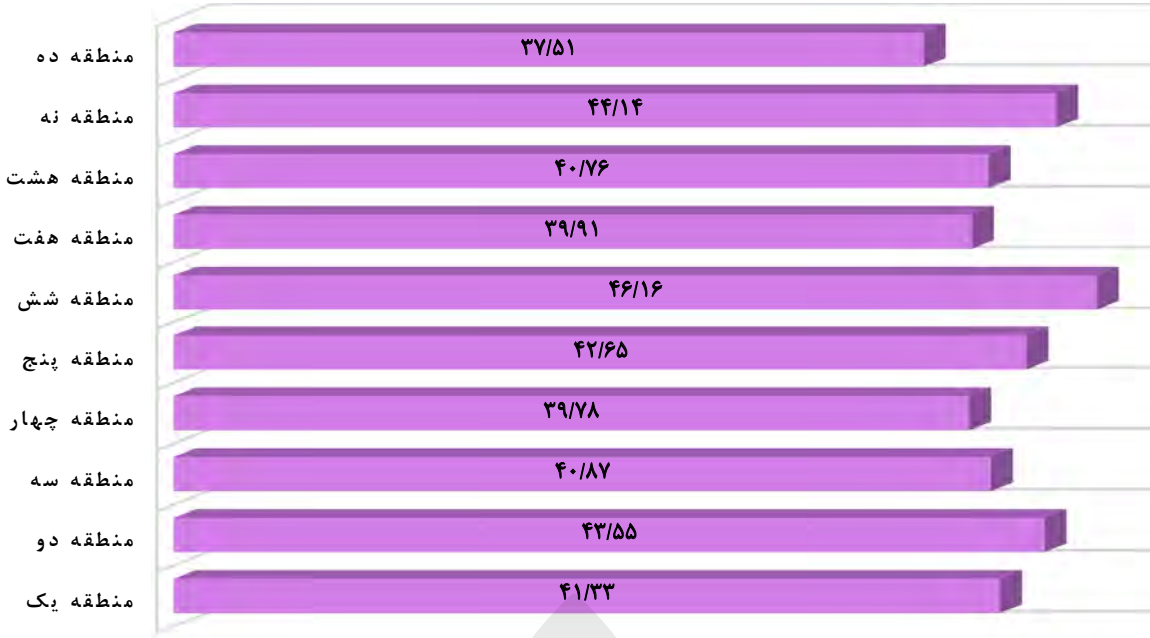
نمودار ٥٦-٤) اعتماد به همسایگان

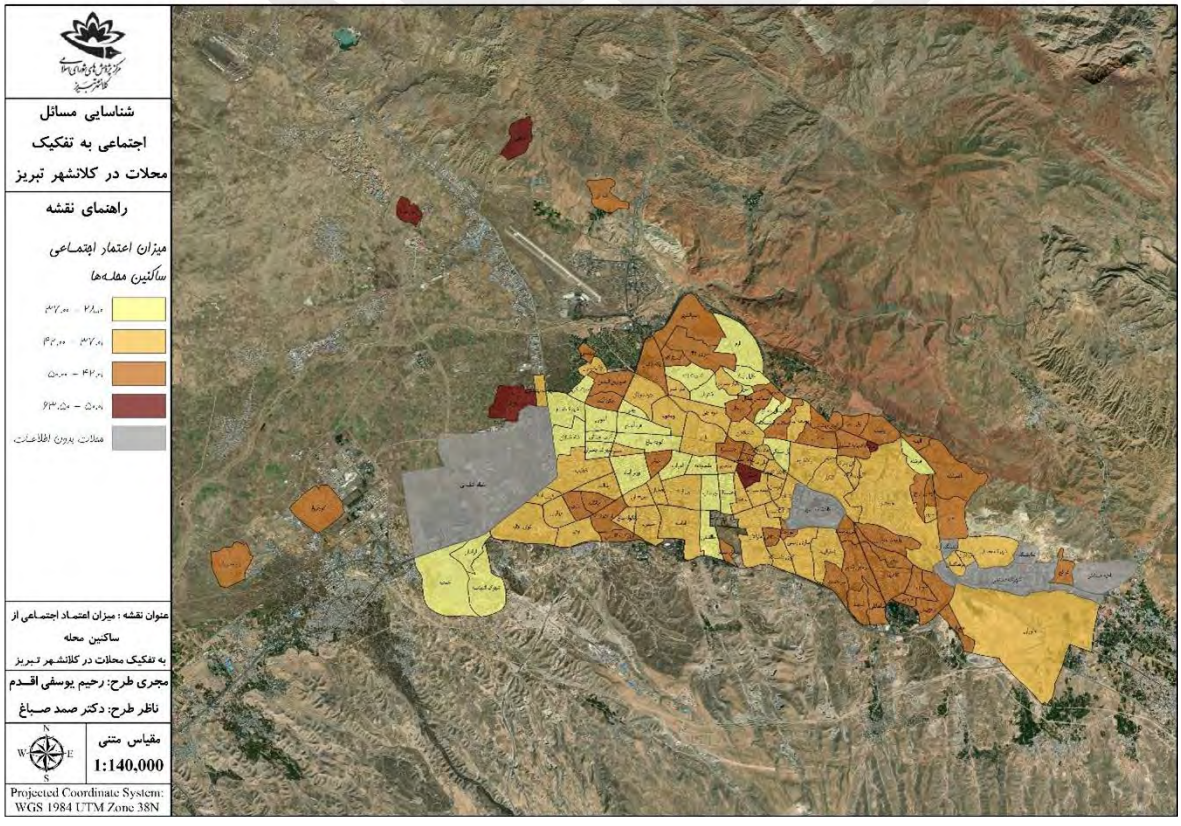
نمودار ٥٧-٤) اعتماد به اهالی محله

نمودار ٥٨-٤) اعتماد به همشهری‌ها

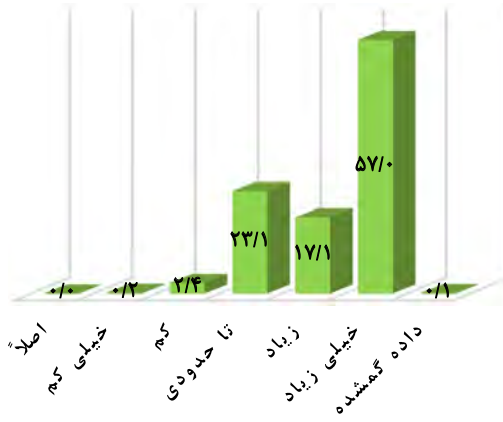

نمودار ۵۹-٤) میانگین شاخص اعتماد برحسب درصد در میان مناطق ده‌گانه تبریز

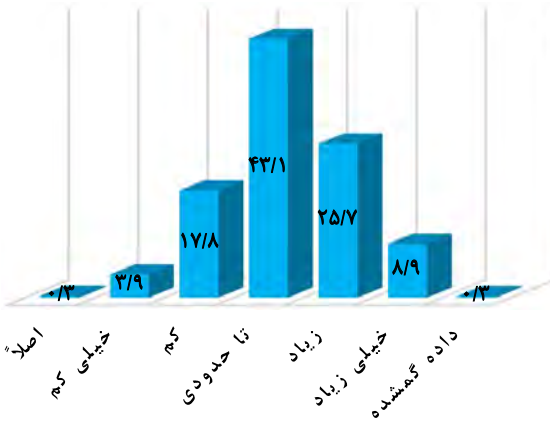

نقشه ۲٦-٤) پراکنش فضایی میزان اعتماد اجتماعی ساکنین محله‌ها

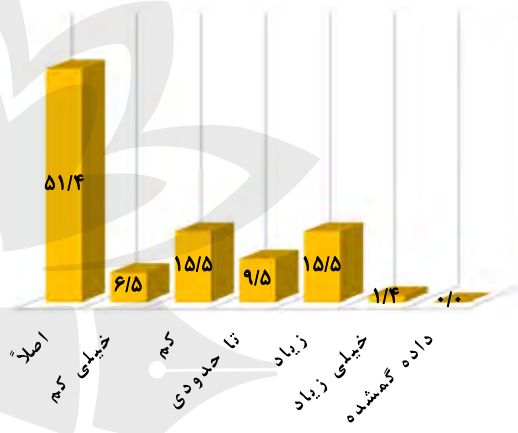
۴-۸-۲ تعاملات اجتماعی

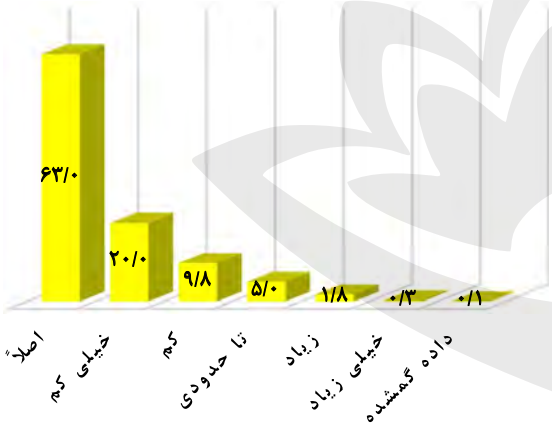
نمودار ۶۰-٤) رفت و آمد با اعضای خانواده

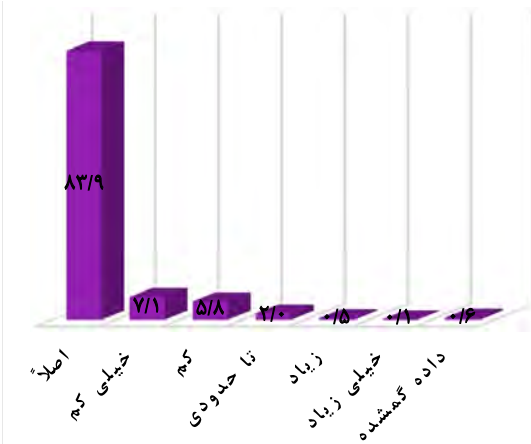
نمودار ٦۱-٤) رفت و آمد با فامیل

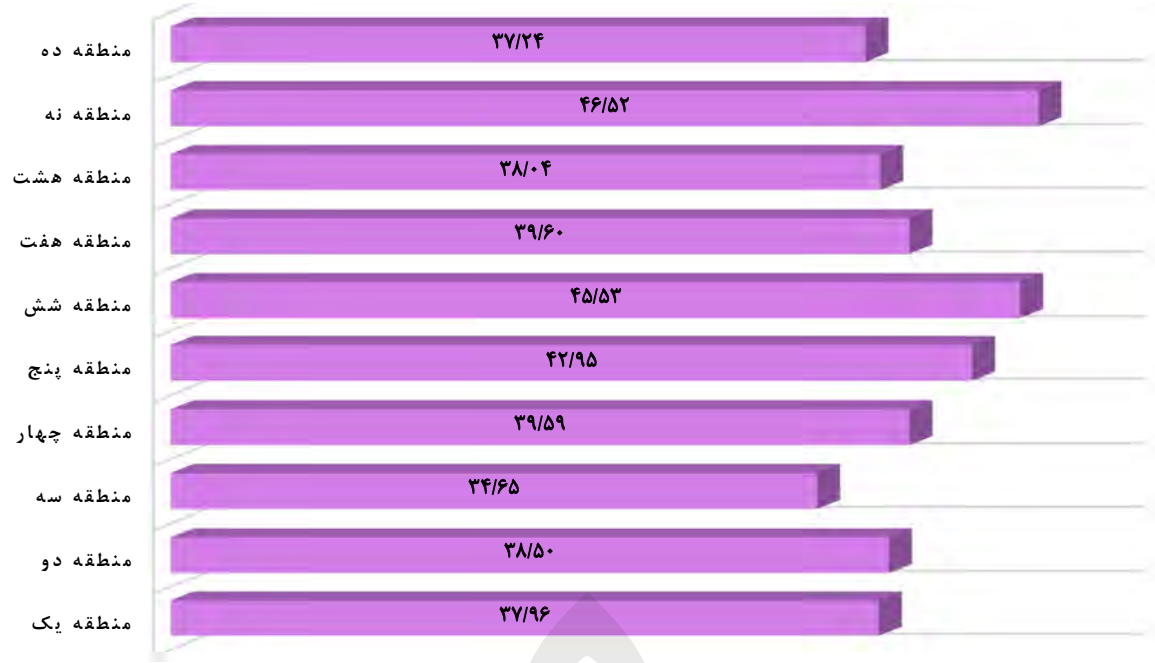
نمودار ٦۲-٤) رفت و آمد با دوستان

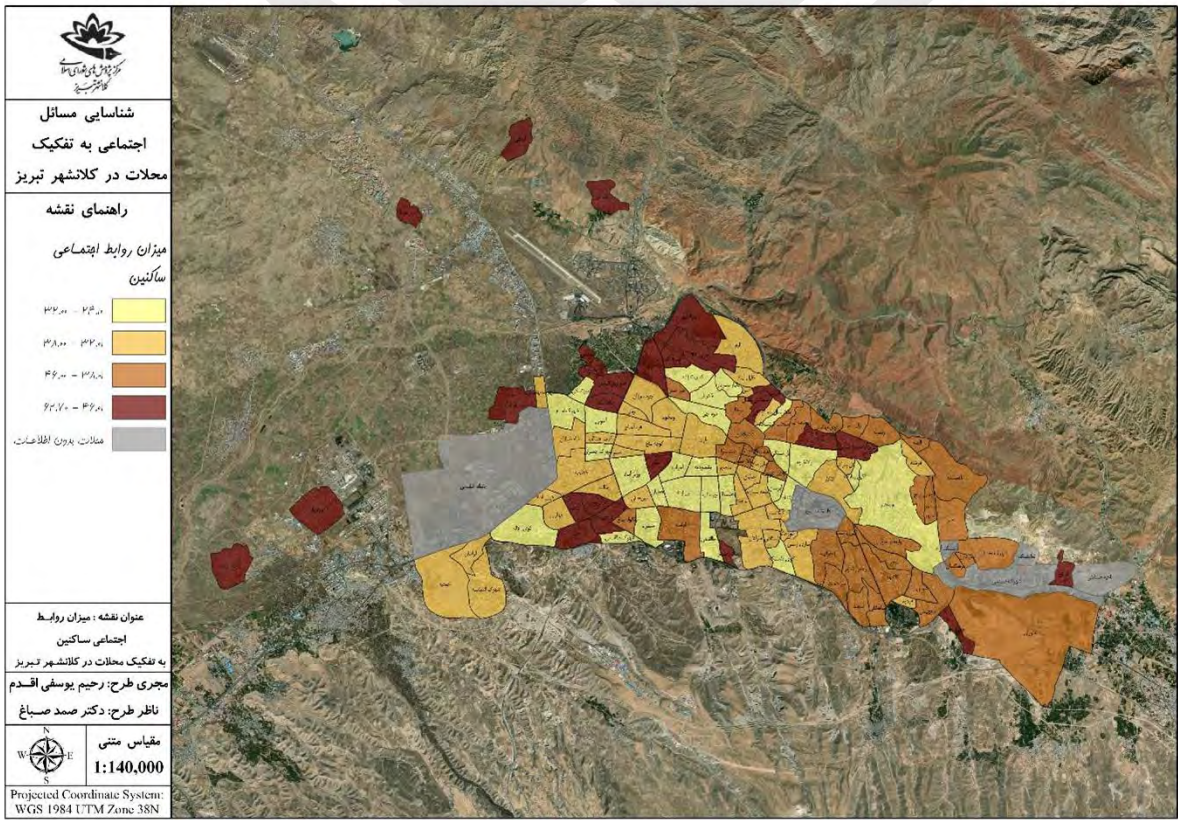
نمودار ٦۳-٤) رفت و آمد با همسایگان

نمودار ٦٤-٤) رفت و آمد با اهالی محله

نمودار ٦٥-٤) میانگین شاخص تعاملات اجتماعی برحسب درصد در میان مناطق ده‌گانه تبریز

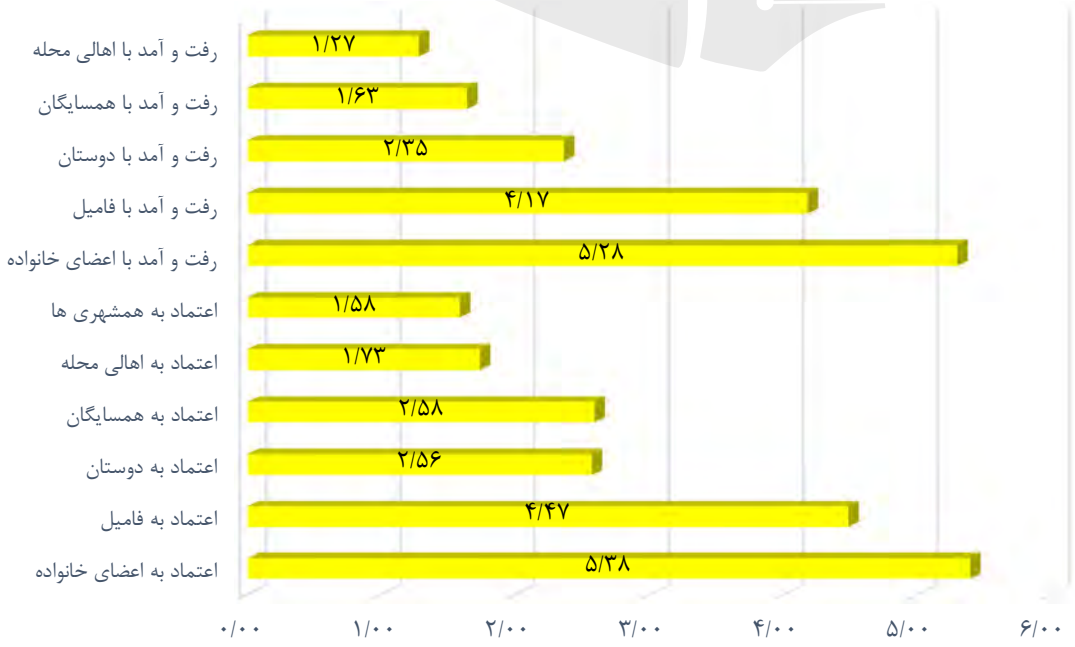

نقشه ۲۷-٤) پراکنش فضایی میزان تعاملات اجتماعی ساکنین محله‌ها

۴-۸-۳ ارزیابی کلیِ وضعیت سرمایه اجتماعی در کلانشهر تبریز

میانگین شاخص اعتماد در کل شهر تبریز ۴۱٫۰۷٪ درصد است، منطقه‌های ۱، ۲، ۵ و ۹ بالاتر از میانگین کلی و سایر مناطق کمتر از میانگین کل هستند. از بین محلات نیز، محله‌های زمرد، محله خیابان، قره‌ملک، الوار و اوغلی درصدهای بسیار بالاتر، یعنی بین ۵۰٫۱٪ تا ۶۳٫۵٪ را گزارش کرده‌اند. میانگین شاخص تعاملات اجتماعی در کل شهر تبریز ۳۸٫۸٪ درصد است و مناطق ۹، ۶ و ۵ بالاتر از میانگین کل تبریز و سایر مناطق کمتر از میان کل هستند. در بین محلات نیز، محله‌های کرکج، فتح‌آباد، زمرد، باغمیشه، عباسی، اسلامشهر، قربانی، اسماعیل بقال، خیام، روضوانشهر، ۴۲ متری، کشتارگاه، یکه‌دکان، بهشتی، جامیشاوان، عمو زین‌الدین، حکم‌آباد، قره‌ملک، خیام، اسلام‌آباد، جلالیه، شهرک رازی، لاله، باغ معروف، کوجوار، الوار علیا، آناخاتون و اوغلی بالاترین میانگین‌ها، یعنی میانگینی بین ۴۶٫۱٪ تا ۶۲٫۷۰٪ را دارند.

نمودار زیر میانگین‌های اعتماد و تعاملات افراد را نشان می‌دهد. برحسب این نمودار مشخص است که اعتماد و تعاملات افراد به صورتی طیفی پخش شده است، یعنی اعتماد و تعاملات افراد از نزدیکترین و صمیمی‌ترین گروه‌های خانوادگی با بیشترین میانگین‌ها همراه است و هرچه‌قدر از این روابط صمیمی کاهش می‌یابد، میانگین‌های اعتماد و تعاملات نیز به ترتیب کاهش می‌یابد. بدین معنی که در بعد اعتماد، اعتماد به همشهری‌های کمترین میزان و در بعد تعاملات، روابط با هم‌محله‌ای کمترین میزان‌ها را بدست آورده‌اند. بنابراین می‌توان گفت که دایره اعتماد و تعاملات افراد در تبریز به جمع‌های بسیار نزدیک و خصوصی محدود شده است.

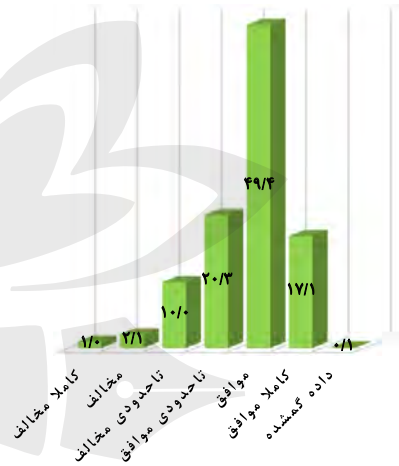

نمودار ٦٦-٤) میانگین اعتماد و تعاملات اجتماعی در شهر تبریز (۱ کمترین و ٦ بیشترین)

۴-۹ احساس نابرابری

در این بخش به ارائه یافته‌های احساس نابرابری در محلات کلانشهر تبریز می‌پردازیم. احساس نابرابری با دو بُعد، احساس زیادشدن شکاف اقتصادی بین ثروتمندان و فقرا و احساس عدم تحرک اجتماعی و بسته‌بودن جایگاه‌های اجتماعی سنجیده شده است. ابتدا آماره‌های توصیفی این متغیرها را با نرم‌افزار SPSS محاسبه‌کرده‌ایم و سپس با محاسبه میانگین این متغیرها برای محلات مختلف تبریز، داده‌ها به نرم‌افزار ArcGIS انتقال یافت که نتایج آن در نقشه‌های محلات قابل مشاهده است.

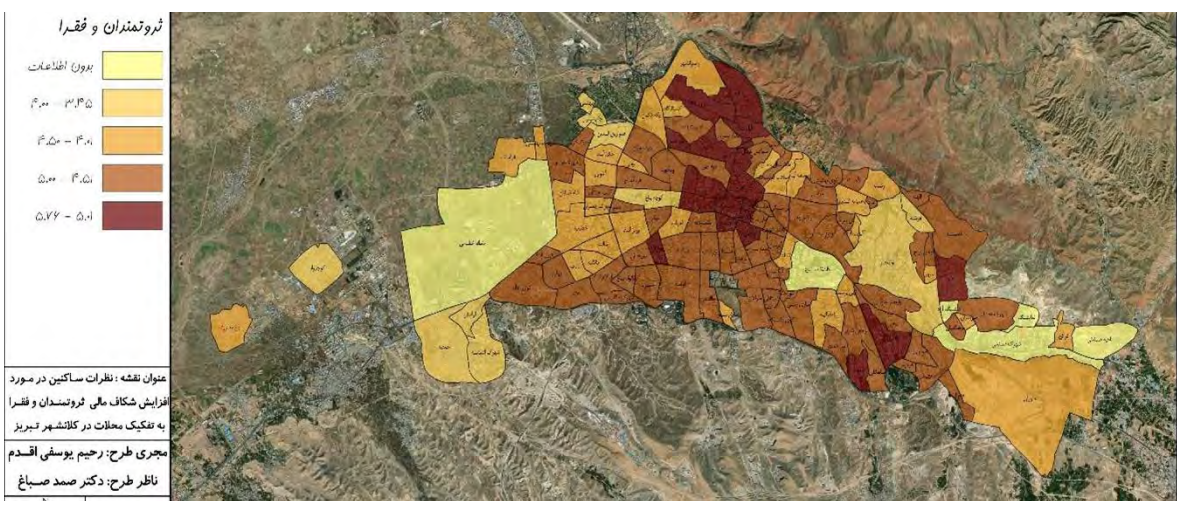
۴-۹-۱ ثروتمندشدن ثروتمندان و فقیرشدن فقرا

نمودار ۶۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

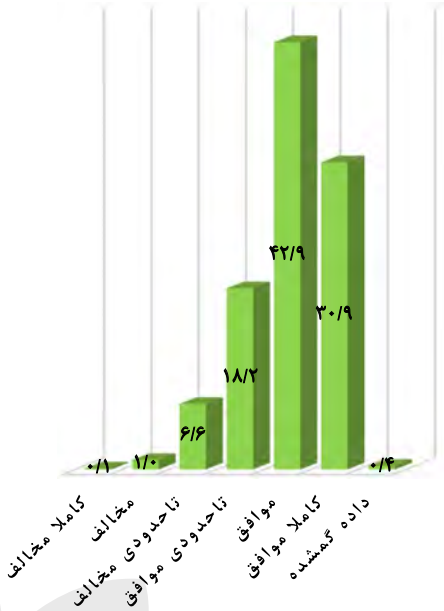

نمودار ۶۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۲۸-٤) پراکنش فضایی احساس افزایش شکاف مالی ثروتمندان و فقرا به تفکیک محلات

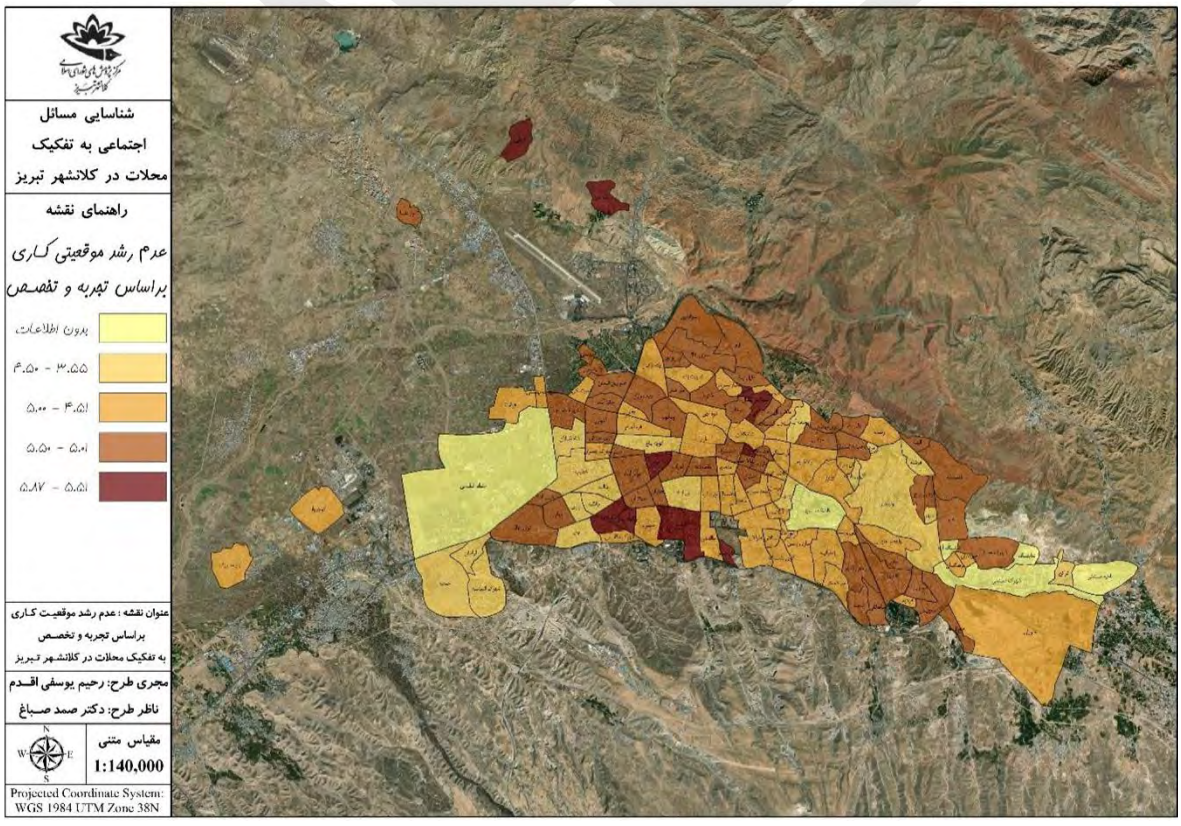
۴-۹-۲ احساس نابرابری در تحرک اجتماعی

نمودار ٦٩-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۷۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

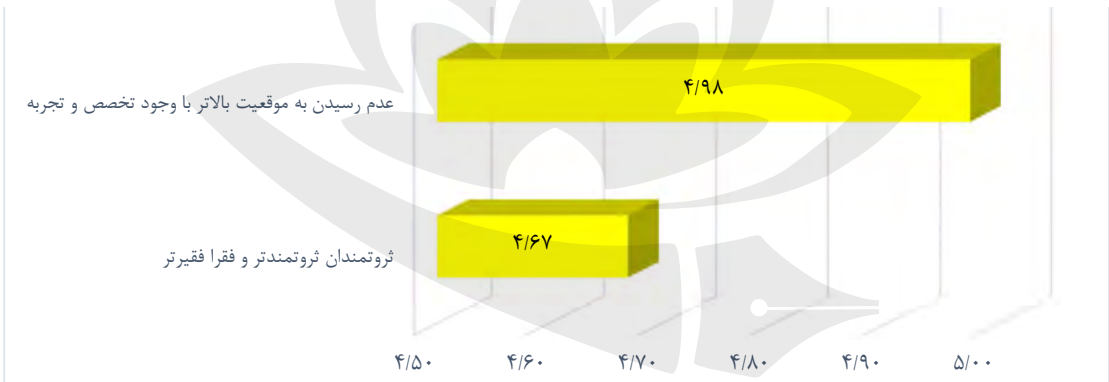

نقشه ۲۹-٤) پراکنش فضایی احساس عدم تحرک شغلی به تفکیک محلات

۴-۹-۳ ارزیابی کلی وضعیت احساس نابرابری در کلانشهر تبریز

میانگین کل احساس نابرابری با شکاف روز افزون فاصله بین ثروتمندان و فقرا در شهر تبریز ۴٫۶۷ (از فاصله بین ۱ تا ۶) است که میانگین بالاتری است و نشان‌دهنده دهنده آن است که احساس افزایش شکاف ثروتمندان و فقرا بیشتر است. منطقه ۱۰، ۸ و ۳ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق، میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل را دارند. نقشه پراکنش فضایی این متغیر نیز نشان می‌دهد که میانگین‌های بین ۵٫۱ تا ۵٫۷۶ متعلق به محلات ارم، خلیل‌آباد، ۴۲ متری، منبع، سرخاب، شتربان، امیرخیز، ششگلان، بازار، دانشسرا، قره‌باغی، بالاحمام، خیابان، منصور، سهند، گلشهر و نصر است.

میانگین کل احساس عدم تحرک اجتماعی با وجود تخصص و تجربه در شهر تبریز ۴٫۹۸ (از فاصله بین ۱ تا ۶) است که میانگین بسیار بالاتری است و نشان‌دهنده آن است که احساس عدم تحرک اجتماعی در تبریز بالاتر است. منطقه ۱۰، ۸، ۹، ۶، ۳ و ۵ میانگین‌های بالاتر از میانگین کل تبریز و سایر مناطق میانگین‌های پایین‌تر از میانگین کل دارند. نقشه پراکنش فضایی این متغیر نیز نشان می‌دهد که میانگین‌های بالاتر ۵٫۵۱ تا ۵٫۸۷ در محله‌های خیام، اسلام‌آباد، زنگوله‌باغ، امامیه، اسلامشهر، قره‌باغی، منبع، اسماعیل بقال است. سایر محله‌هایی که بعد از این لایه قرار دارند نیز در نقشه روشن است.

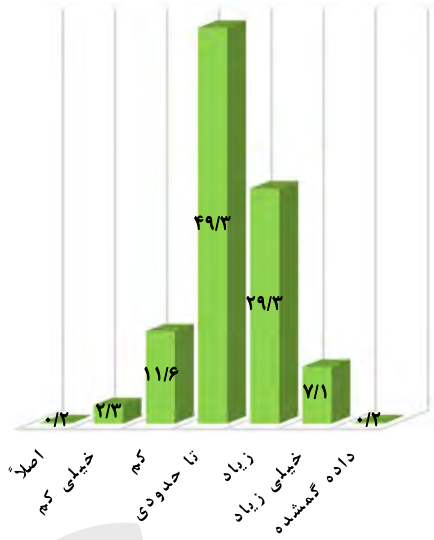

نمودار۷۱-٤) میانگین متغیرهای احساس نابرابری در کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

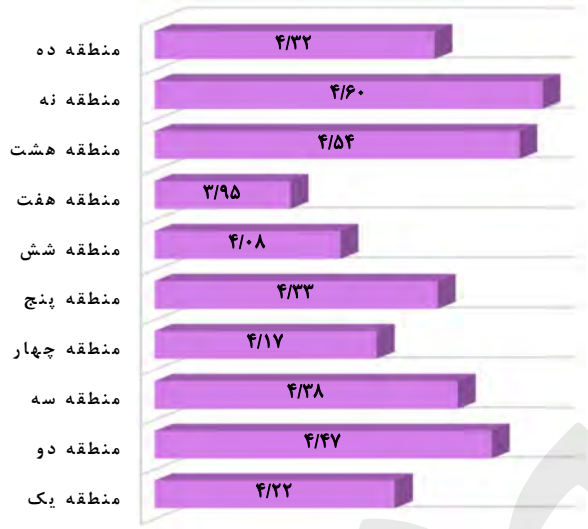
۴-۱۰ رضایت از زندگی

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری از متغیر رضایت از زندگی می‌پردازیم. رضایت از زندگی به صورت رضایت از زندگی اکنونی، رضایت مالی، احساس شادمانی و نشاط، امید به آینده کشور و رفع مایحتاج خانواده با درآمد فعلی سنجیده شده است. میانگین‌های این متغیرها با استفاده از آماره‌های تفاوت میانگین بین گروه‌های مختلف محاسبه شد و برحسب کلِ شهر، مناطق ده‌گانه در زیر ارائه شده‌اند. همچنین میانگین این متغیرها برای محلات مختلف نیز محاسبه و به نرم‌افزار ArcGIS برای بصری‌سازی میانگین‌های محلات انتقال داده شده است که نتایج آن در زیر ارائه می‌شود.

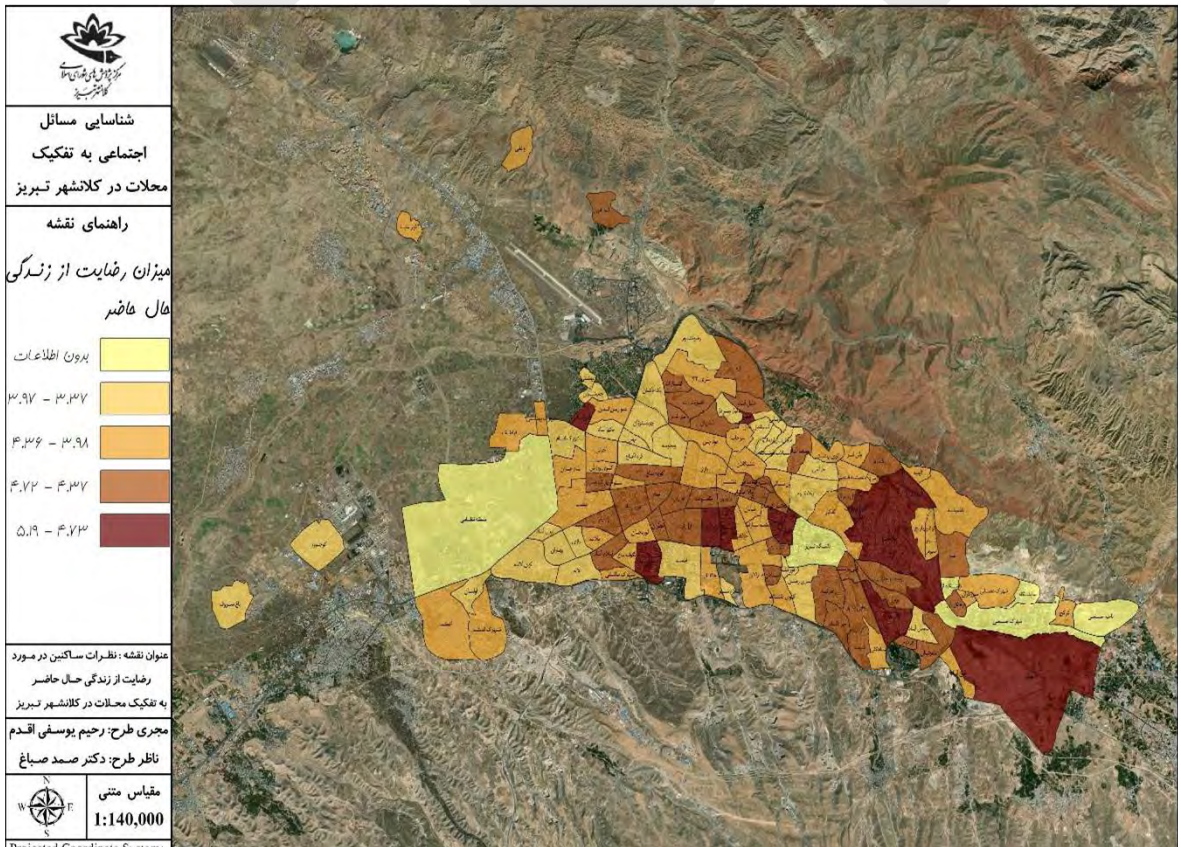
۴-۱۰-۱ رضایت از زندگی کنونی

نمودار ۷۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

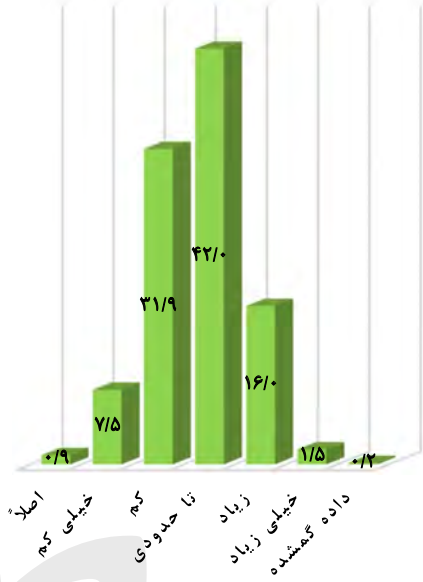

نمودار ۷۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۳۰-٤) پراکنش فضایی رضایت از زندگی کنونی به تفکیک محلات

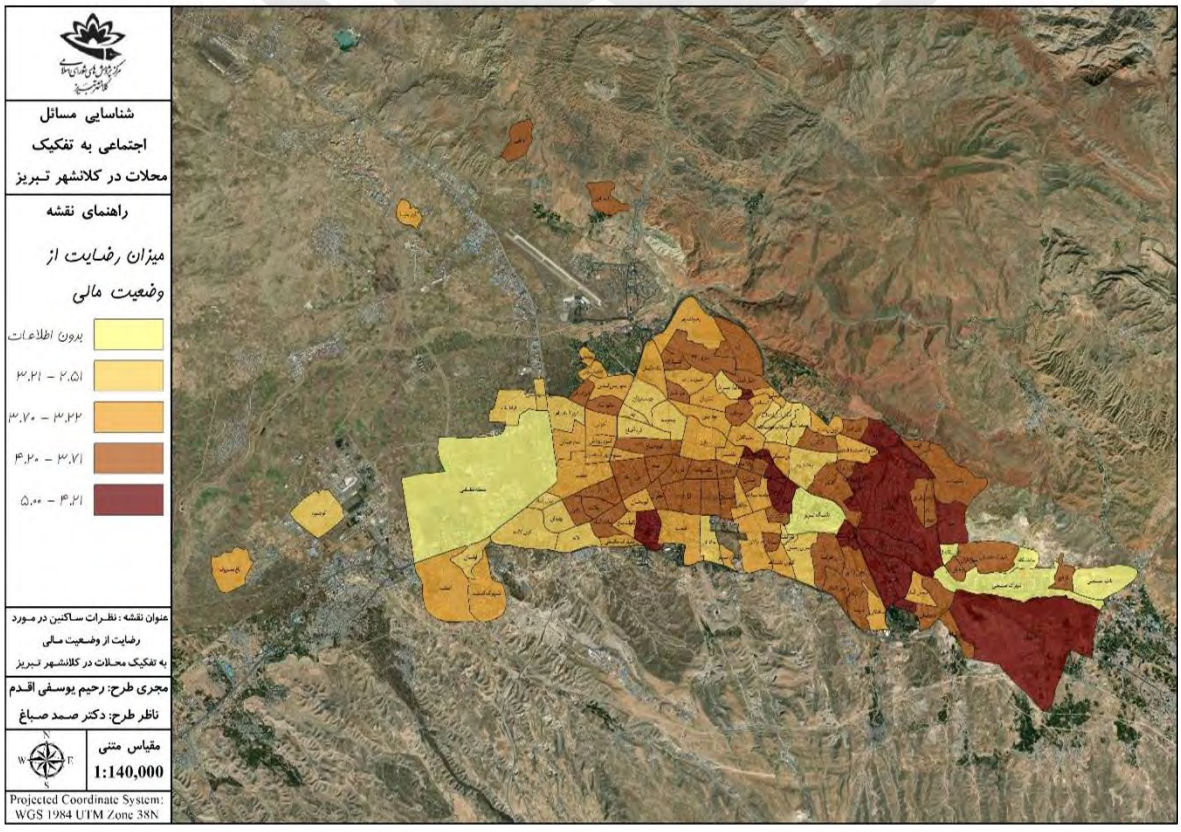
۴-۱۰-۲ متغیر رضایت مالی

نمودار ۷۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

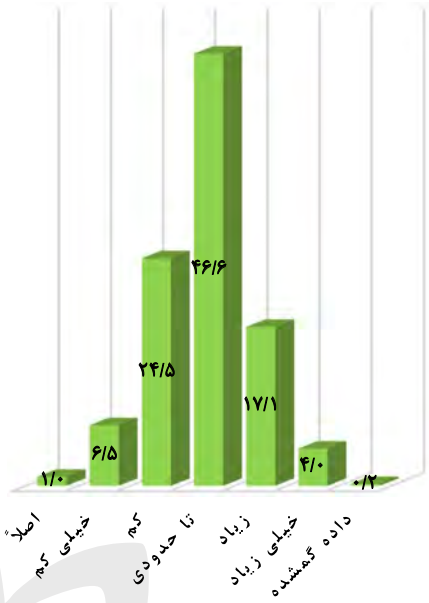

نمودار ۷۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۳۱-٤) پراکنش فضایی رضایت از وضعیت مالی به تفکیک محلات

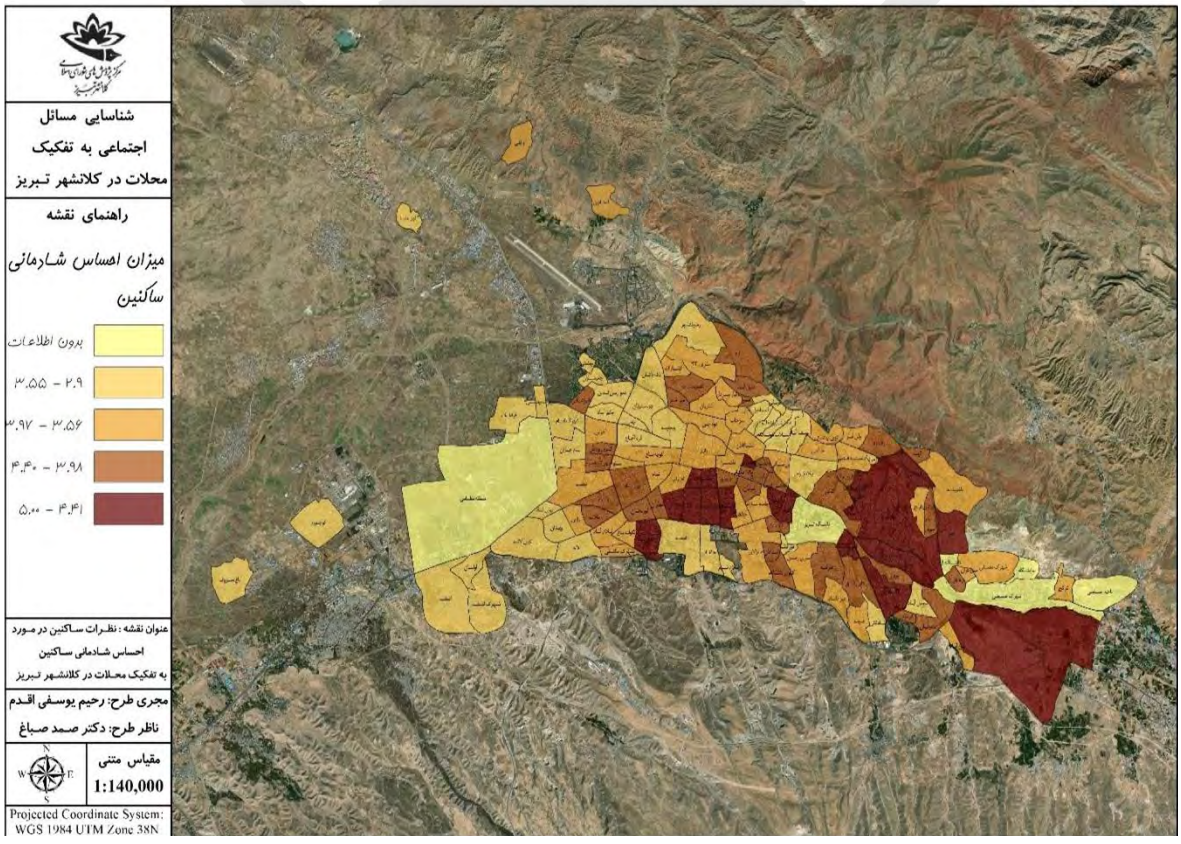
۴-۱۰-۳ متغیر احساس شادمانی

نمودار ۷۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

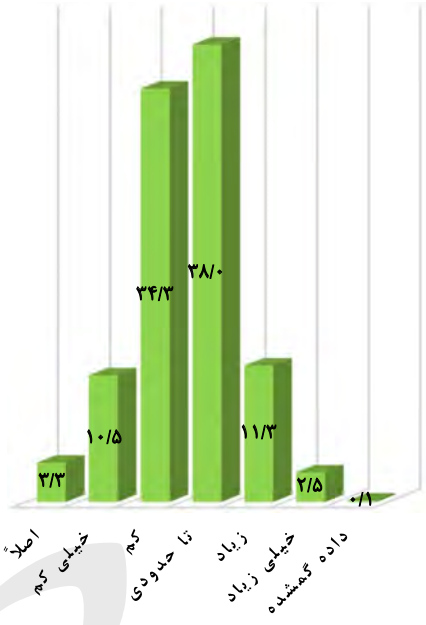

نمودار ۷۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

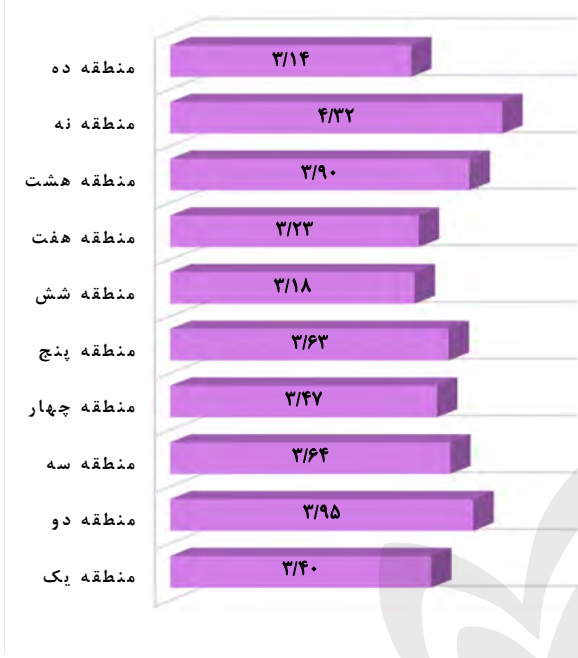

نقشه ۳۲-٤) پراکنش فضایی احساس شادمانی به تفکیک محلات

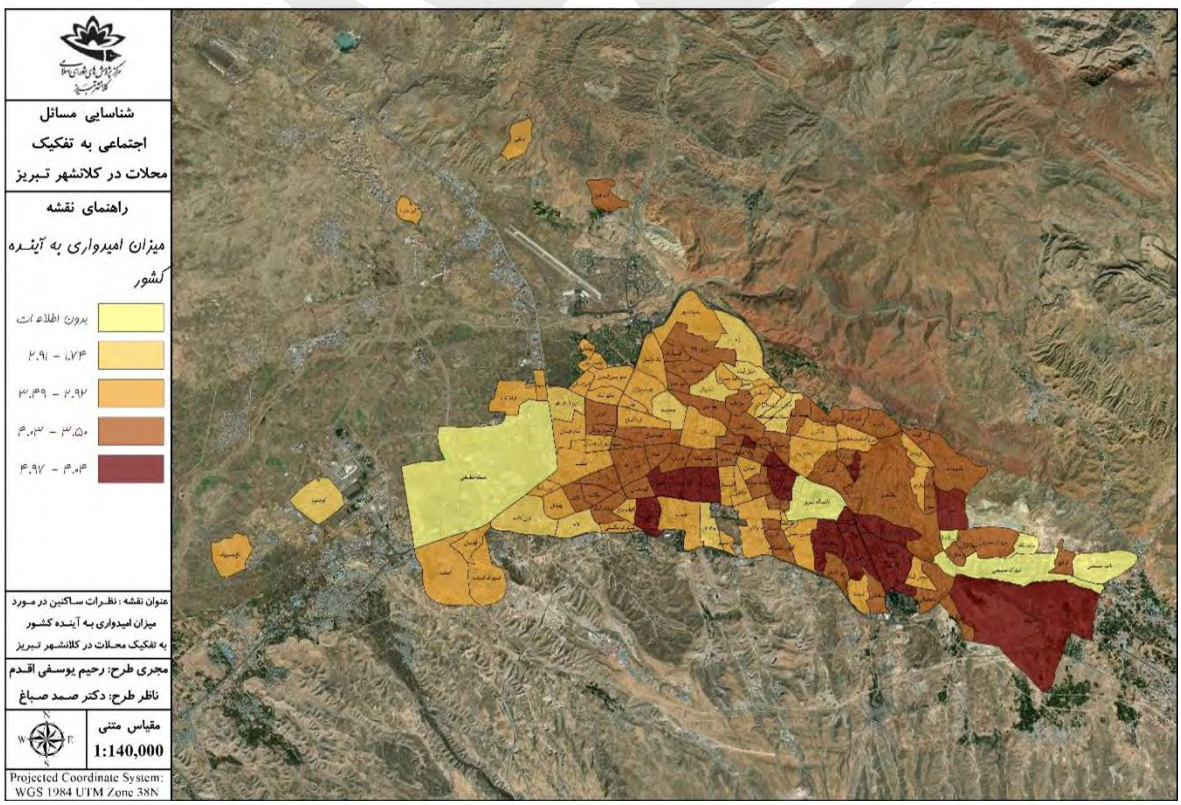
۴-۱۰-۴ متغیر امیدواری به آینده کشور

نمودار ۷۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

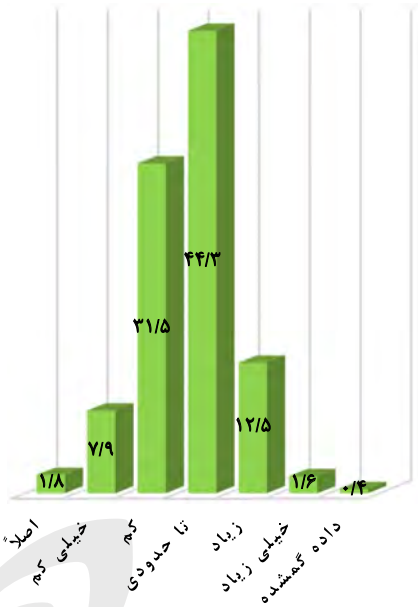

نمودار ۷۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۳۳-٤) پراکنش فضایی امیدواری به آینده کشور به تفکیک محلات

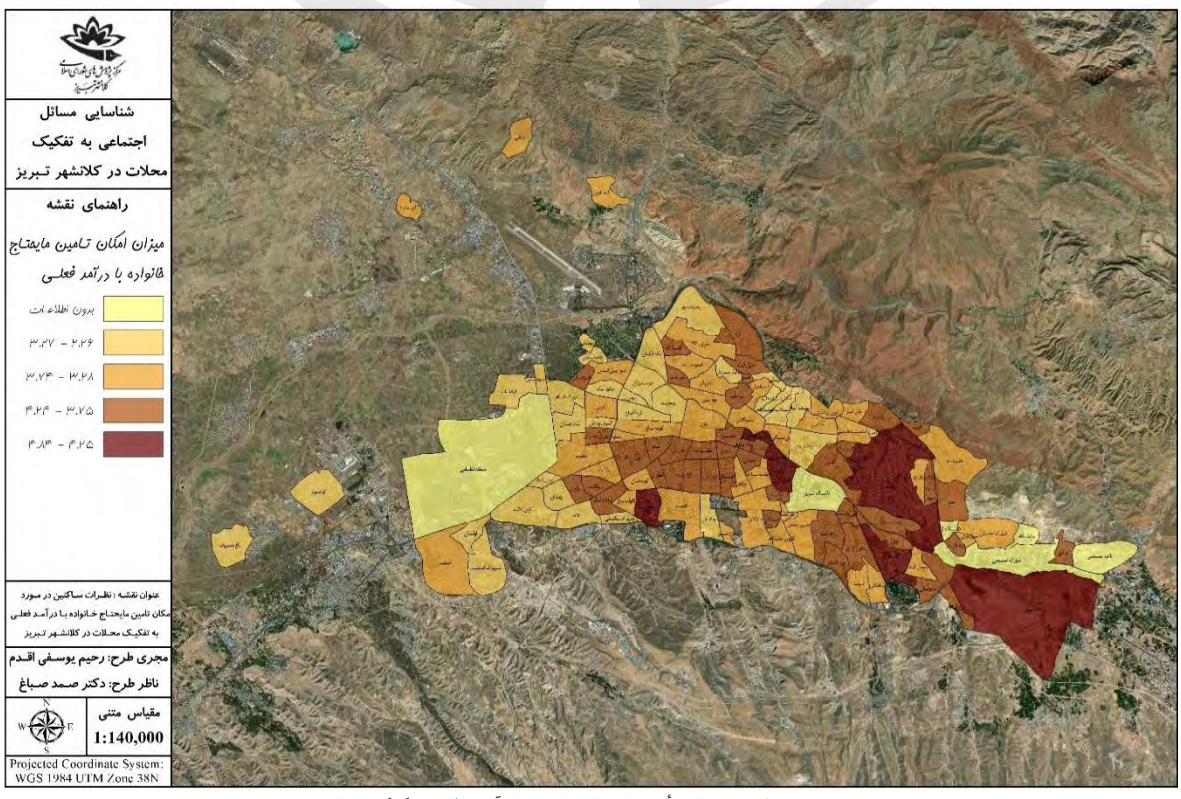
۴-۱۰-۵ متغیر تأمین مایحتاج خانواده با درآمد فعلی

نمودار۸۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

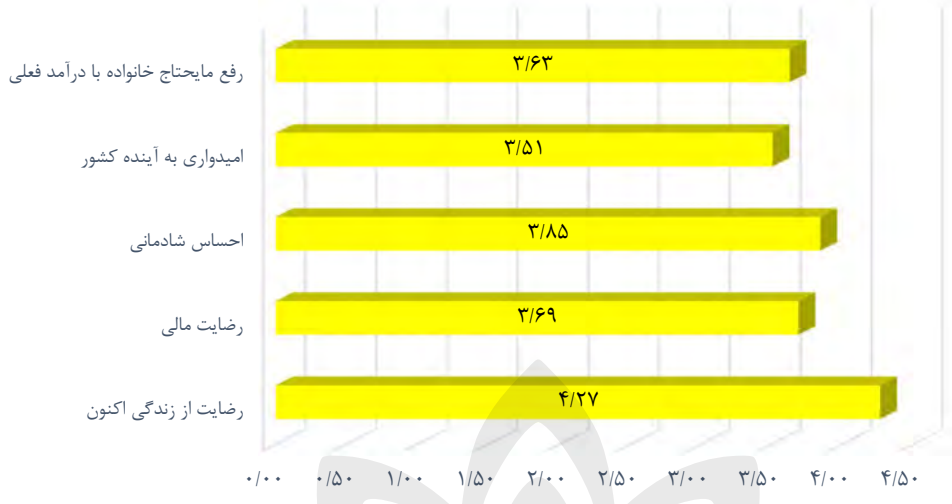
نمودار ۸۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۳٤-٤) پراکنش فضایی تأمین مایحتاج خانواده با درآمد فعلی به تفکیک محلات

۴-۱۰-۶ ارزیابی کلیِ وضعیتِ رضایت از زندگی در کلانشهر تبریز

میانگین متغیرهای رضایت از زندگی بر حسب کل شهر تبریز در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۸۲-٤) میانگین متغیرهای رضایت از زندگی در کلانشهر تبریز (از ۱کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین رضایت از زندگی اکنونی ۴٫۲۷ است که میانگین متوسط به بالایی است. مناطق ۹، ۸، ۲، و ۱۰ میانگین‌های بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق، میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل دارند. همچنانکه در نقشه نیز روشن است، محلاتی که بین ۴٫۷۳ تا ۵٫۱۹ میانگین (یعنی بالاترین میانگین رضایت از زندگی اکنونی) را دارند، محلات دامپزشکی، منظریه، منبع، چرنداب، باغشمال، آبرسان، گلباد، نگین‌پارک، ولیعصر، فرشته، گلشهر و خاوران است.

میانگین رضایت مالی در کل کلانشهر تبریز ۳٫۶۶ است که میانگین متوسطی است. مناطق ۹، ۵، ۲، ۸، ۳ و ۱۰ به ترتیب بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از کلِ میانگین شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که بین ۴٫۲۱ تا ۵ میانگین را (یعنی بالاترین میزان رضایت مالی) دارند، محلاتِ منظریه، منبع، دمشقیه، قره‌باغی، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد، رشدیه، فرشته، نگین‌پارک، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، پرواز، الهی‌پرست، گلشهر، فردوس، نصر و خاوران است.

میانگین احساس شادمانی در کل کلانشهر تبریز، ۳٫۸۵ است که میانگین متوسط به بالایی است. مناطق ۹، ۸، ۲، ۳، ۵ بالاتر از میانگین کل شهر تبریز و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تر دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بین ۴٫۴۱ تا ۵ میانگین را (یعنی بالاترین میزان احساس شادمانی) دارند، محلات منظریه، لیل‌آباد، مقصودیه، چرنداب، باغشمال، قره‌باغی، آبرسان، گلباد، نگین‌پارک، فرشته، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، گلشهر، الهی‌پرست، نصر و خاوران است.

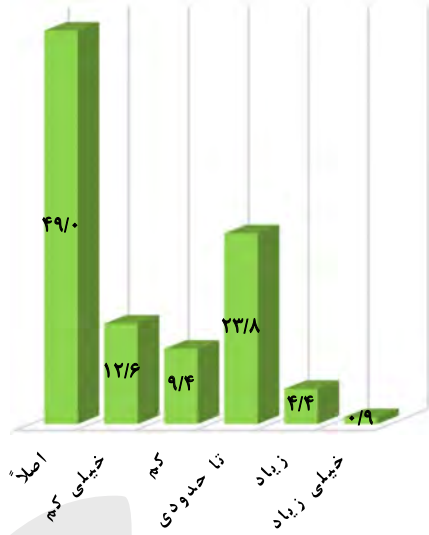
میانگین امیدواری به آینده کشور در کل شهر تبریز ۳٫۵۱ است که میزان متوسطی است. مناطق ۹، ۲، ۸، ۳ و ۵ بالاتر از میانگین کل شهر و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تر از کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بین ۴٫۰۴ تا ۴٫۹۷ میانگین را (یعنی بالاترین امیدواری به آینده کشور) دارند، محلات منظریه، قطران، لیل‌آباد، چرنداب، قره‌باغی، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد، نگین پارک، الهی‌پرست، زعفرانیه، ولیعصر جنوبی، پرواز، گلشهر، رجایی شهر، فردوس، نصر و خاوران هستند.

میانگین متغیر رفع مایحتاج خانواده با درآمد فعلی ۳٫۶۳ است که میانگین متوسطی است. مناطق ۹، ۸، ۲، ۵، و ۳ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های کمتر از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که میانگین بین ۴٫۲۵ تا ۴٫۸۴ را (یعنی بالاترین امکان رفع مایحتاج خانواده با درآمد فعلی) دارند، محله‌های منظریه، قره‌باغی، دمشقیه، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد، فرشته، نگین‌پارک، ولیعصر، گلشهر، کوی فردوس و خاوران است.

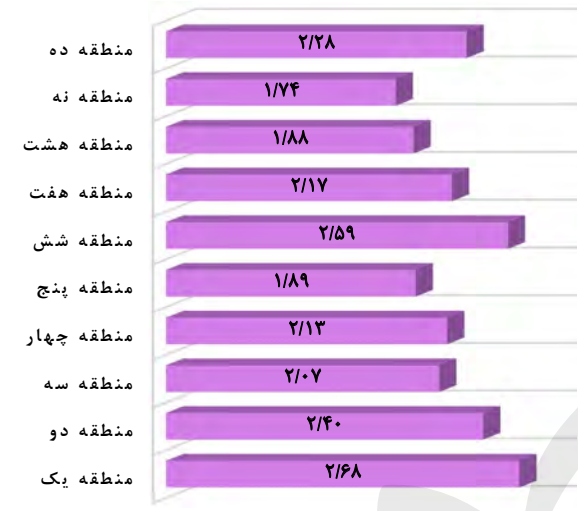
۴-۱۱ هویت محله‌ای (تعلق محله‌ای)

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری از متغیر هویت محله‌ای می‌پردازیم. هویت محله‌ای از ترکیب چند متغیر رضایت از زندگی در محله اکنونی، مساعد بودن محله برای سکونت و دو متغیر به صورت معکوس یعنی خجالت کشیدن در زمان معرفی محله به دیگران و تغییر محله در صورت فراهم شدن شرایط سنجیده شده است. آماره‌های توصیفی مانند محاسبه میانگین‌ها برای مناطق ده‌گانه و محاسبه میانگین‌ها برای محلات مختلف تبریز در نرم‌افزار SPSS انجام شد و بعد از محاسبه میانگین‌های محلات داده‌ها به نرم‌افزار ArcGIS انتقال یافت تا نقشه میانگین‌های آماری برای محلات تدوین شود که نتایج آن در زیر قابل مشاهده است.

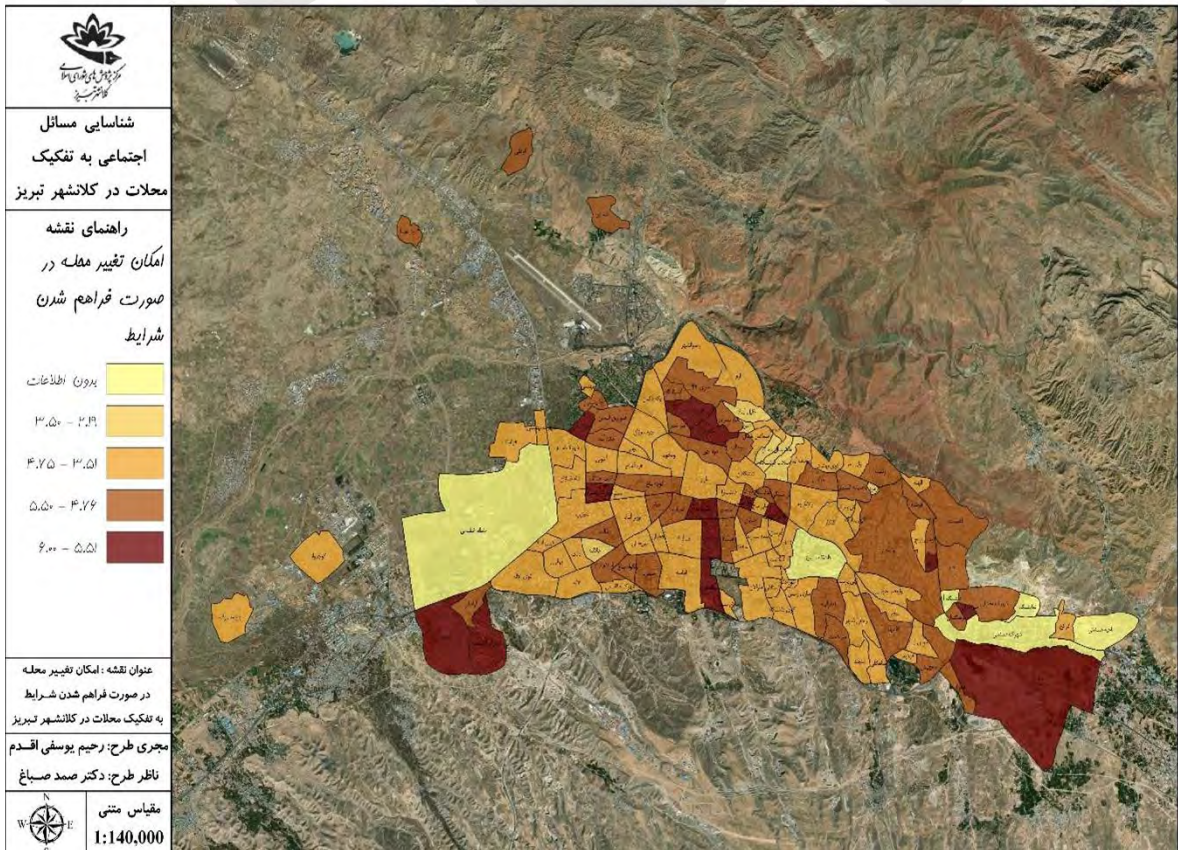
۴-۱۱-۱ تغییر محله در صورت فراهم شدن شرایط

نمودار ۸۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

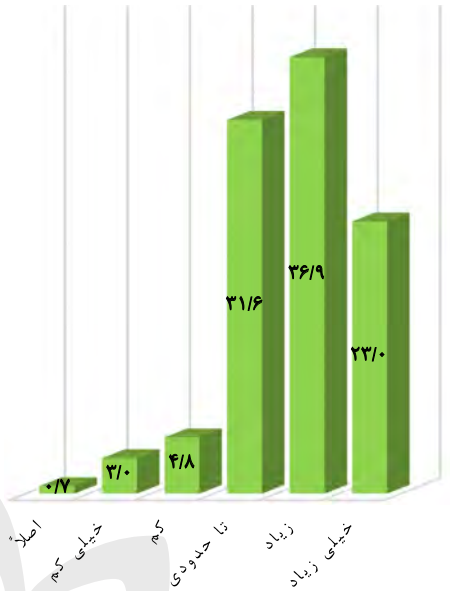

نمودار ۸٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

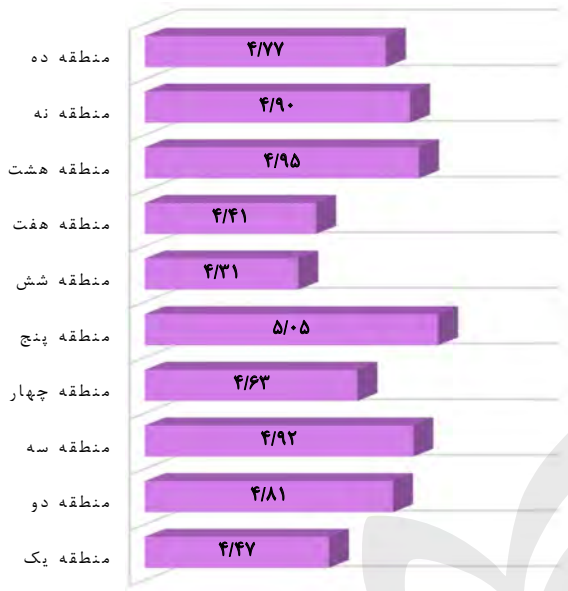

نقشه ۳۵-٤) پراکنش فضایی میانگین امکان تغییر محله در صورت فراهم شدن شرایط به تفکیک محلات

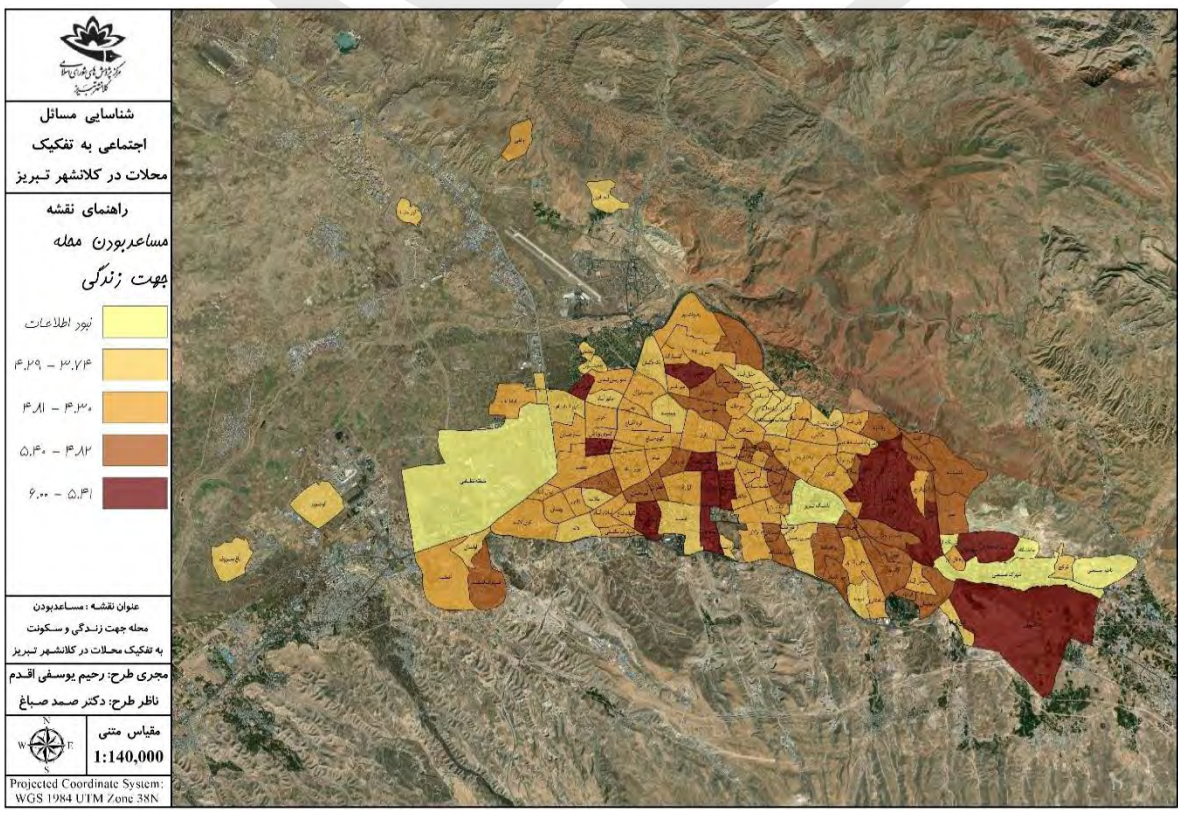
۴-۱۱-۲ مساعد بودن محله برای زندگی

نمودار ۸۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

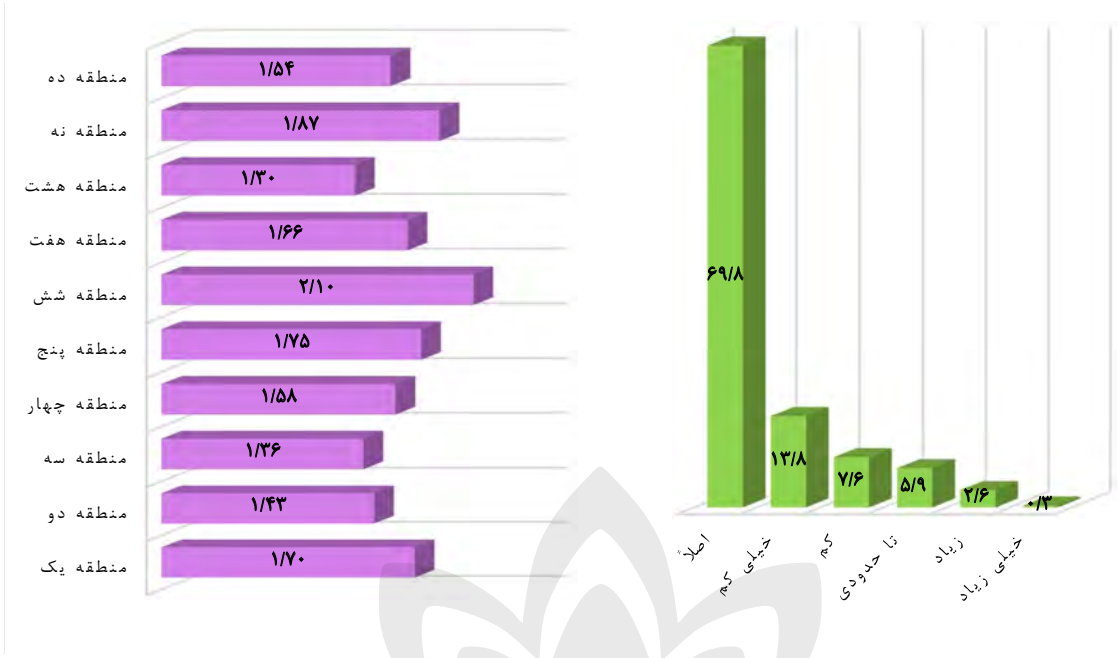

نمودار ۸٦-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

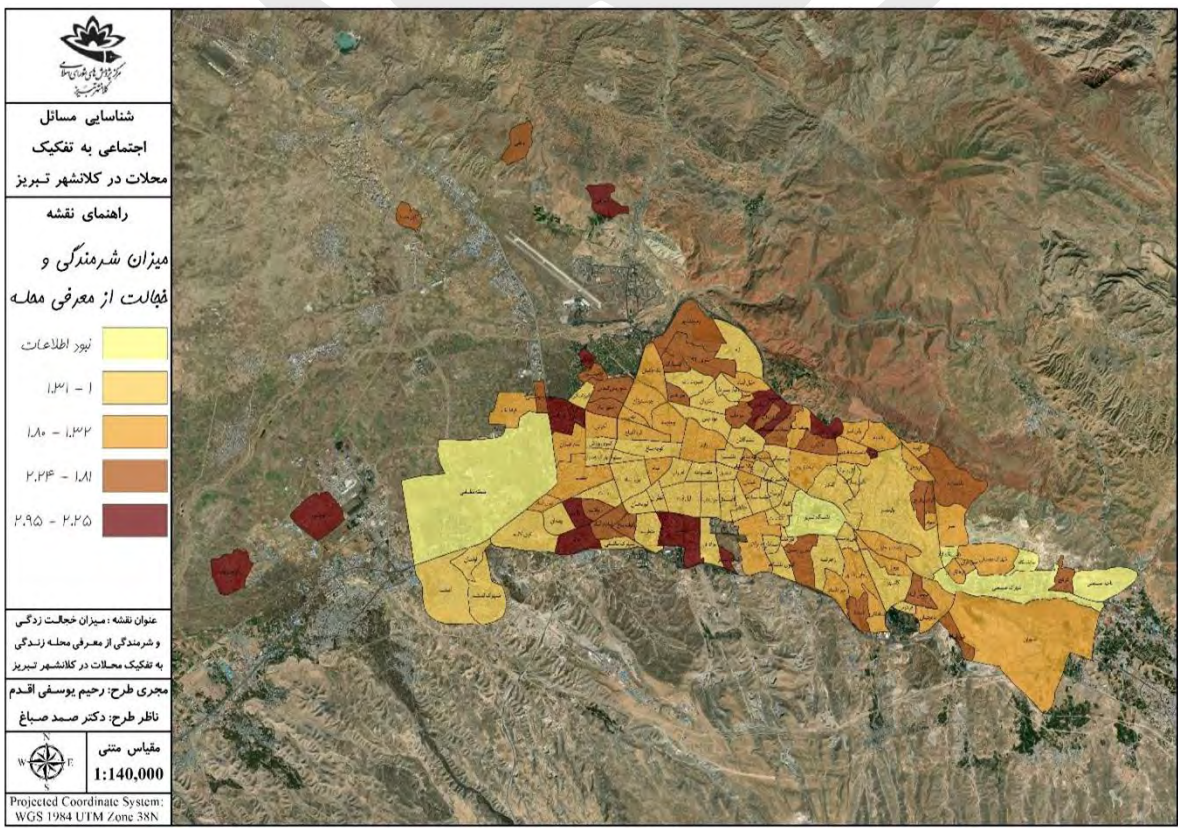
نقشه ۳٦-٤) پراکنش فضایی میانگین مساعد بودن محله برای زندگی به تفکیک محلات

۴-۱۱-۳ خجالت‌زدگی در زمان معرفی محله خود

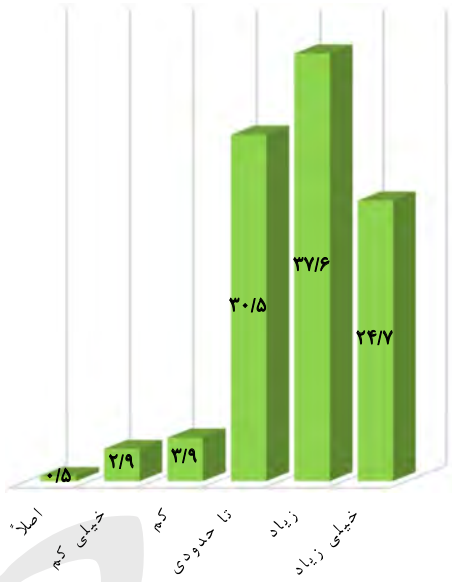
نمودار ۸۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۸۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

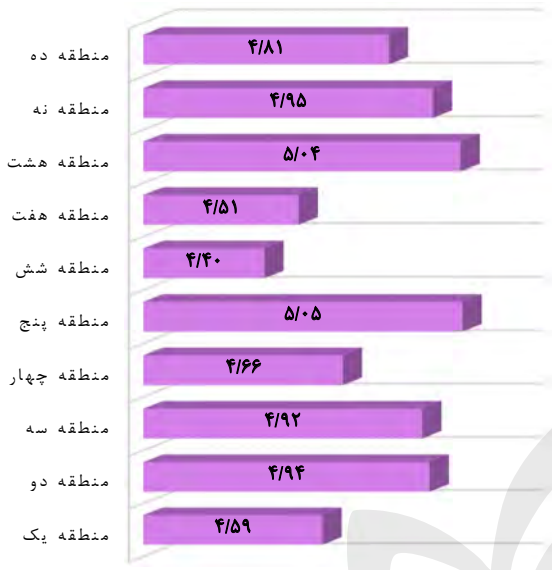

نقشه ۳۷-٤) پراکنش فضایی میانگین خجالت‌زدگی از معرفی محله زندگی خود به تفکیک محلات

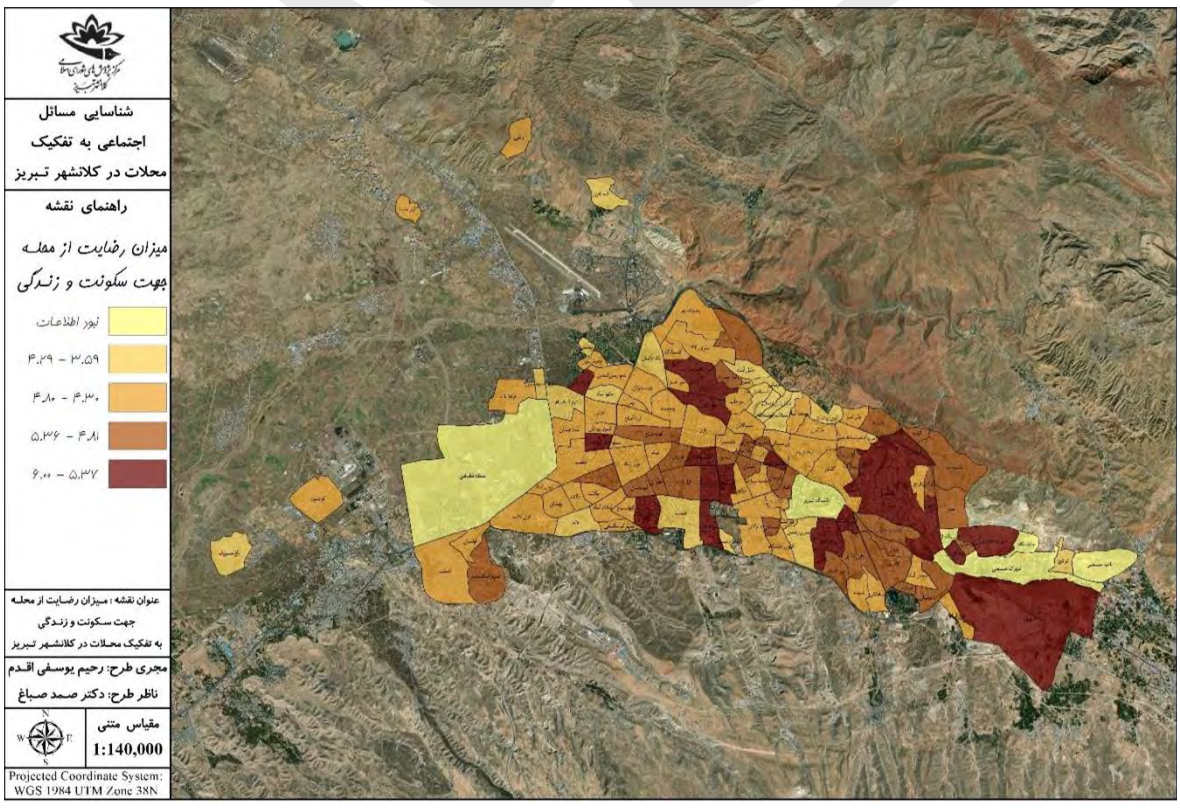
۴-۱۱-۴ متغیر رضایت از زندگی در محله خود

نمودار۸۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

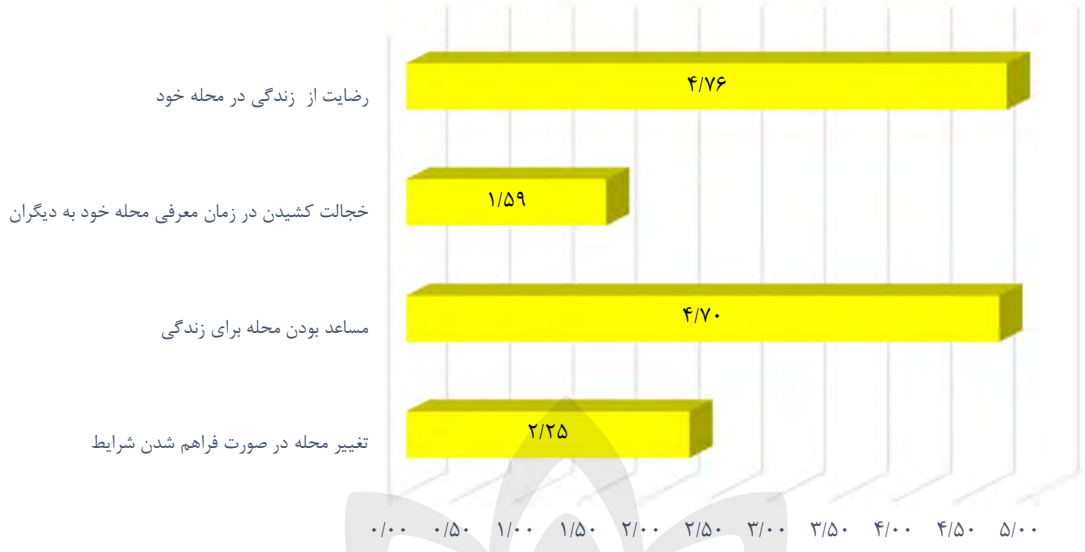
نمودار ۹۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۳۸-٤) پراکنش فضایی میانگین میزان رضایت از محلهٔ زندگی خود به تفکیک محلات

۴-۱۱-۵ ارزیابی کلی وضعیت هویت محله‌ای در کلانشهر تبریز

کل میانگین متغیرهای هویت محله‌ای (تعلق محله‌ای) در نمودارهای زیر نشان داده شده است.

نمودار ۹۱-٤) میانگین متغیرهای هویت محله‌ای (تعلق محله‌ای) در کلانشهر تبریز (۱ کمترین و ٦ بیشترین)

میانگین متغیر تغییر محله در صورت فراهم شدن شرایط ۲٫۲۵ برای کل کلانشهر تبریز است. در بین مناطق، منطقه ۱، ۲، ۶ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های کمتر از میانگین کل دارند. این امر به معنی آن است که اکثر پاسخگویان ساکن این مناطق اعلام کرده‌اند که در صورت تغییر شرایط محله خود را تغییر خواهند داد. محلاتی که بین ۲٫۱۹ تا ۳٫۵۰ میانگین (یعنی بالاترین میزان‌های تمایل به تغییر محله در صورت فراهم شدن شرایط) را دارند، محله‌های، جلالیه، زمرد، سیلاب قوشخانه، مالازینال، ایده‌لو، منبع و خلیل آباد است.

میانگین متغیر مساعد بودن محله برای زندگی برای کل شهر تبریز ۴٫۷۰ است که میانگین بالایی است. مناطق ۵، ۹، ۸، ۳، ۲ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق، میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل دارند. در بین محلات نیز، همچنانکه در نقشه روشن است، محلاتی که میانگین بین ۵٫۴۱ تا ۶ دارند (یعنی محلاتی که مساعدترین برای زندگی هستند) عبارتند از: دامپزشکی، شهرک چمران، منظریه، شربت‌زاده، مقصودیه، باغشمال، چرنداب، طالقانی، ولیعصر، سپهر، مرزداران، شهرک مصلی و خاوران است.

میانگین متغیر خجالت و شرمندگی در زمان محله خود در کل شهر تبریز ۱٫۵۹ است. در بین مناطق نیز منطقه ۶، ۹، ۱، ۵، ۷، بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل دارند. همچنانکه در نقشه نیز روشن است، محله‌هایی که بالاترین میزان‌های خجالت‌زندگی از محله زندگی خود دارند و میانگین‌هایی بین ۲٫۲۵ تا ۲٫۹۵ دارند، عبارتند از: کوجوار، باغ معروف، آناخاتون، بهشتی،

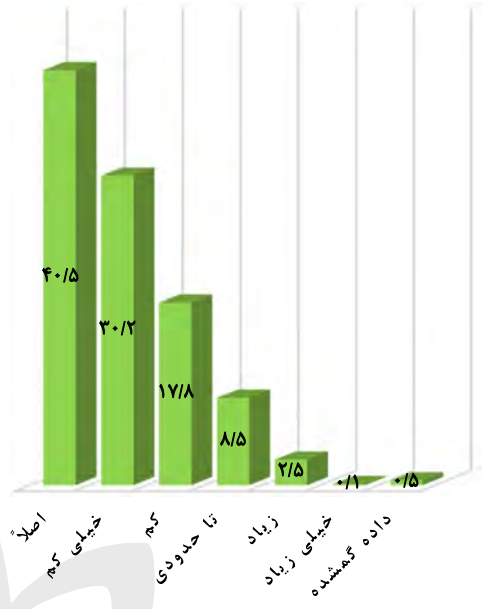
شـهرک امـام، شـهرک رازی، لالـه، امامیـه، اسلام‌شـهر، قربانـی، اسـماعیل بقـال، قربانـی، مالازینـال، کـوی بهشـتی و زمـرد اسـت.

میانگیـن متغیـر رضایـت از محلـه زندگـی خـود ۴٫۷۶ اسـت کـه میانگیـن بالایـی اسـت. در بیـن مناطـق، منطقـه ۵، ۸، ۲، ۳، ۹ و ۱۰ بالاتـر از میانگیـن کل و سـایر مناطـق میانگین‌هـای پائین‌تـری از میانگیـن کل دارنـد. در بیـن محـلات نیـز، محلاتـی کـه بالاتریـن میانگیـن (بیـن ۵٫۳۷ تـا ۶) رضایـت از زندگـی در محلـه خـود را دارنـد عبارتنـد از: دامپزشـکی، شـهرک چمـران، شـربت‌زاده، شـتربان، دوه‌چـی، منظریـه، مقصودیـه، چرنـداب، باغشـمال، طالقانـی، کلانتـر کوچـه، زعفرانیـه، الهی‌پرسـت، فرشـته، سـپهر، ولیعصـر، فرهنگیـان، شـهرک مصلـی و خـاوران اسـت.

۴-۱۲ انحرافات رفتاری و ارزشی

در ایـن بخـش بـه ارائـه یافته‌هـای آمـاری از انحرافـات رفتـاری و ارزشـی در محله‌هـا می‌پردازیـم. انحرافـات رفتـاری تخطـی از ارزش‌هـا و رفتارهـای عـادی پنداشـته شـده یـک محلـه اسـت. امـا ایـن تخطـی از ارزش‌هـا تنهـا بـه صـورت غیررسـمی تخطـی از ارزش‌هـا و رفتارهـای عـادی اسـت، درحالیکـه قوانیـن رسـمی ایـن نـوع انحرافـات را بـه صـورت جرایـم نشـناخته و بازخواسـت‌ها و جرایـم تنبیهـی بـرای آنهـا در نظـر نگرفتـه اسـت. آمارهـای توصیفـی ایـن متغیرهـا کـه در زیـر ارائـه می‌شـوند، محاسـبه میانگین‌هـا بـا نرم‌افـزار SPSS در سـطح میانگیـن مناطـق و میانگیـن محله‌هـا اسـت. سـپس میانگین‌هـای محاسـبه شـده بـرای متغیـر انحرافـات رفتـاری و ارزشـی بـه نرم‌افـزار ArcGIS انتقـال داده شـد تـا میانگین‌هـای ایـن متغیرهـا بـه صـورت بصـری در سـطح نقشـه‌ها روشـن‌تر شـود.

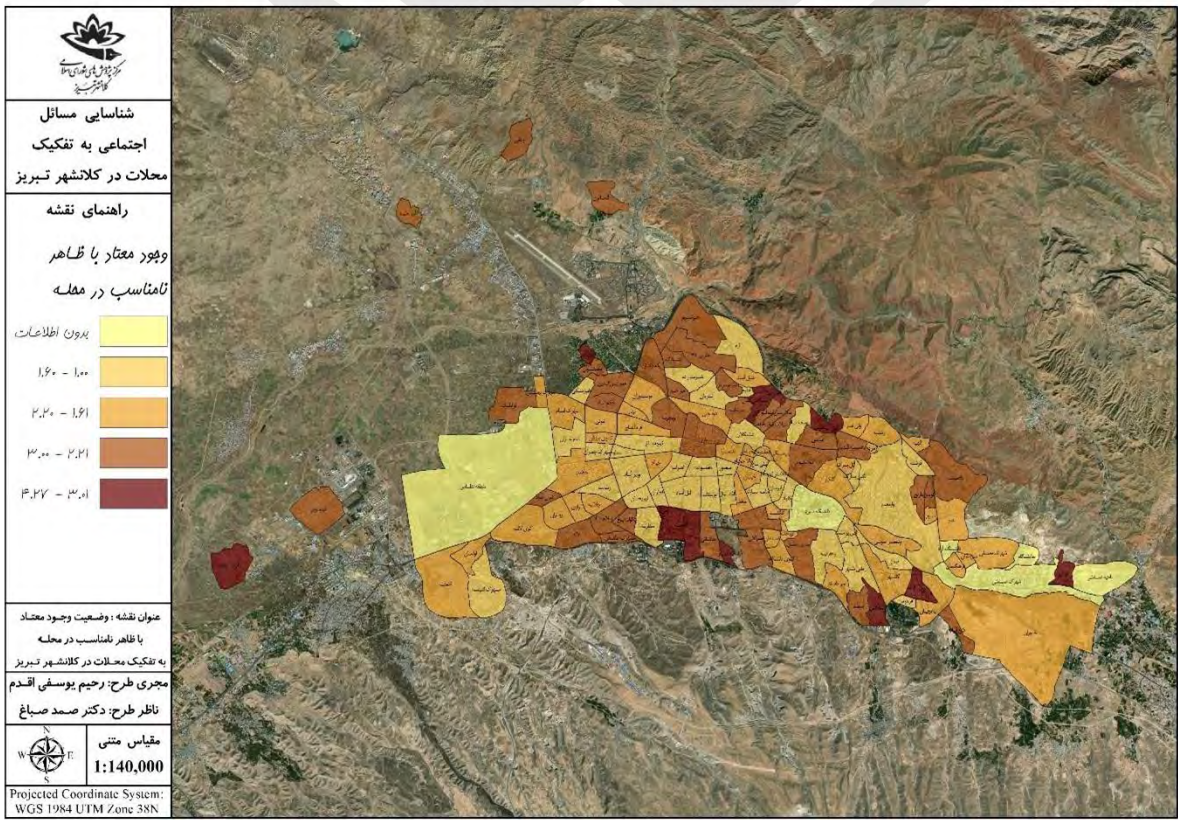
۴-۱۲-۱ وجود معتاد با ظاهر نامناسب در محله

نمودار ۹۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

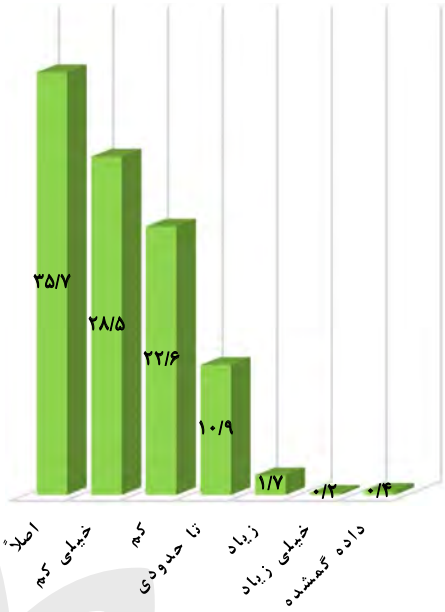

نمودار ۹۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

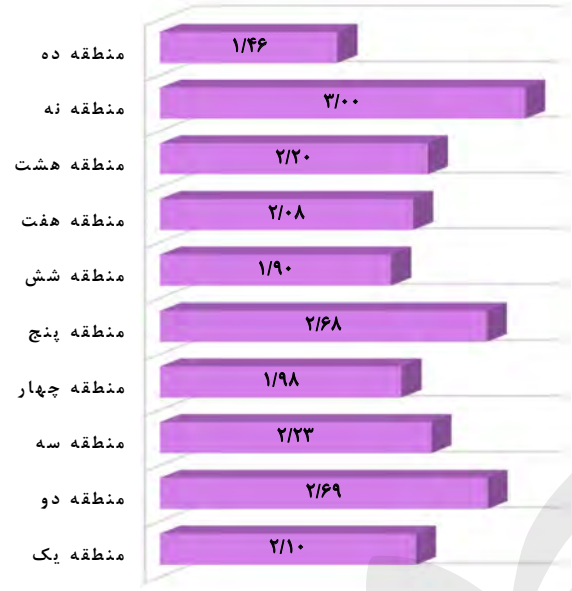

نقشه ۳۹-٤) پراکنش فضایی وجود معتاد با ظاهر نامناسب در محله به تفکیک محلات

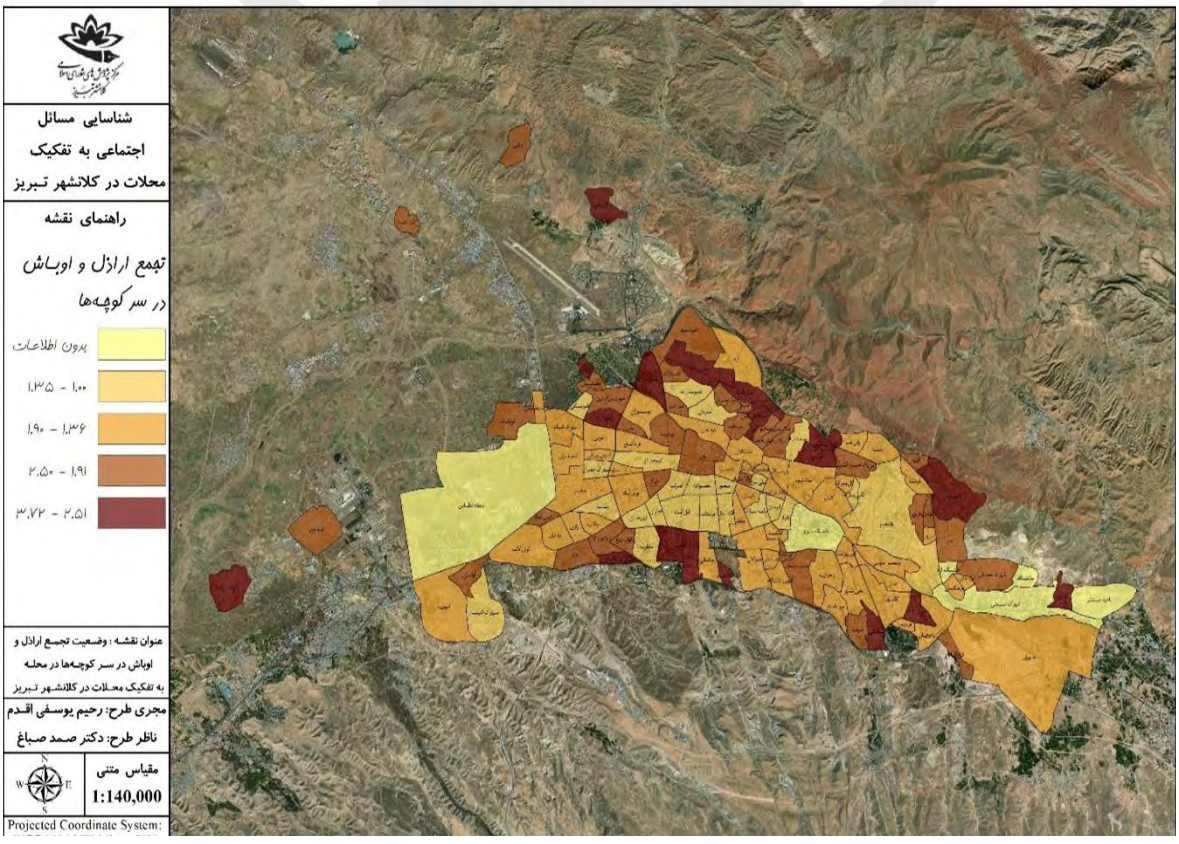
۴-۱۲-۲ تجمع اراذل و اوباش در سر کوچه‌ها

نمودار ۹۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

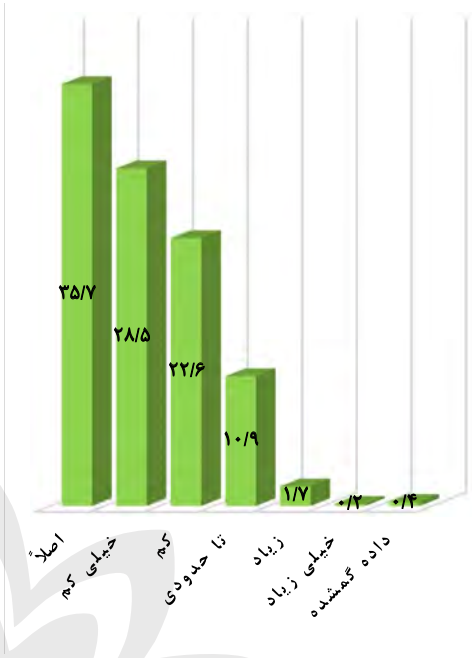

نمودار ۹۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

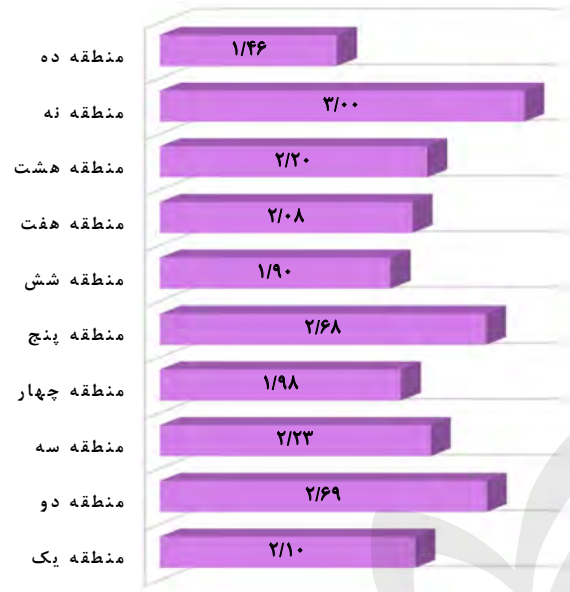

نقشه ٤٠-٤) پراکنش فضایی تجمع اراذل و اوباش در سرکوچه‌ها به تفکیک محلات

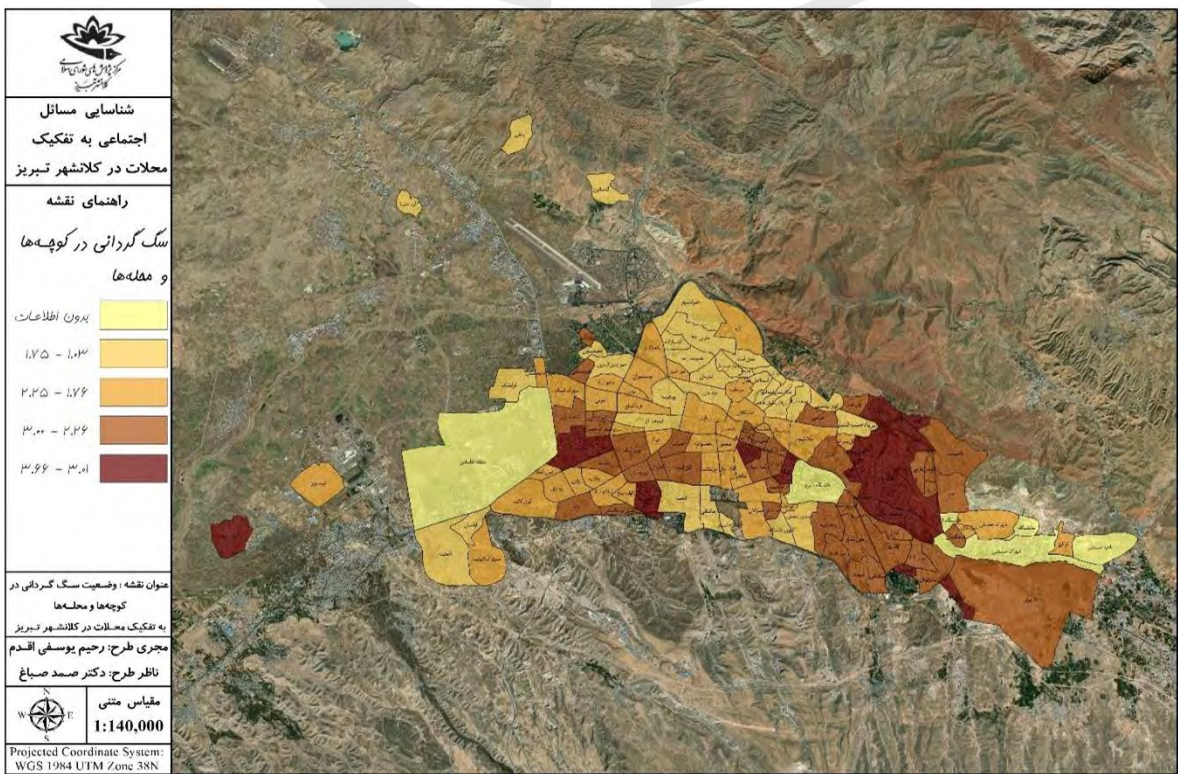
۴-۱۲-۳ سگ‌گردانی در کوچه‌ها و محله‌ها

نمودار ۹۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

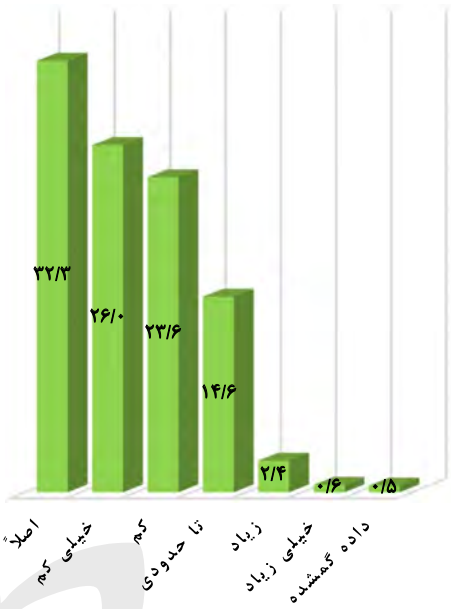

نمودار ۹۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤١-٤) پراکنش فضایی سگ‌گردانی در کوچه‌ها و محله به تفکیک محلات

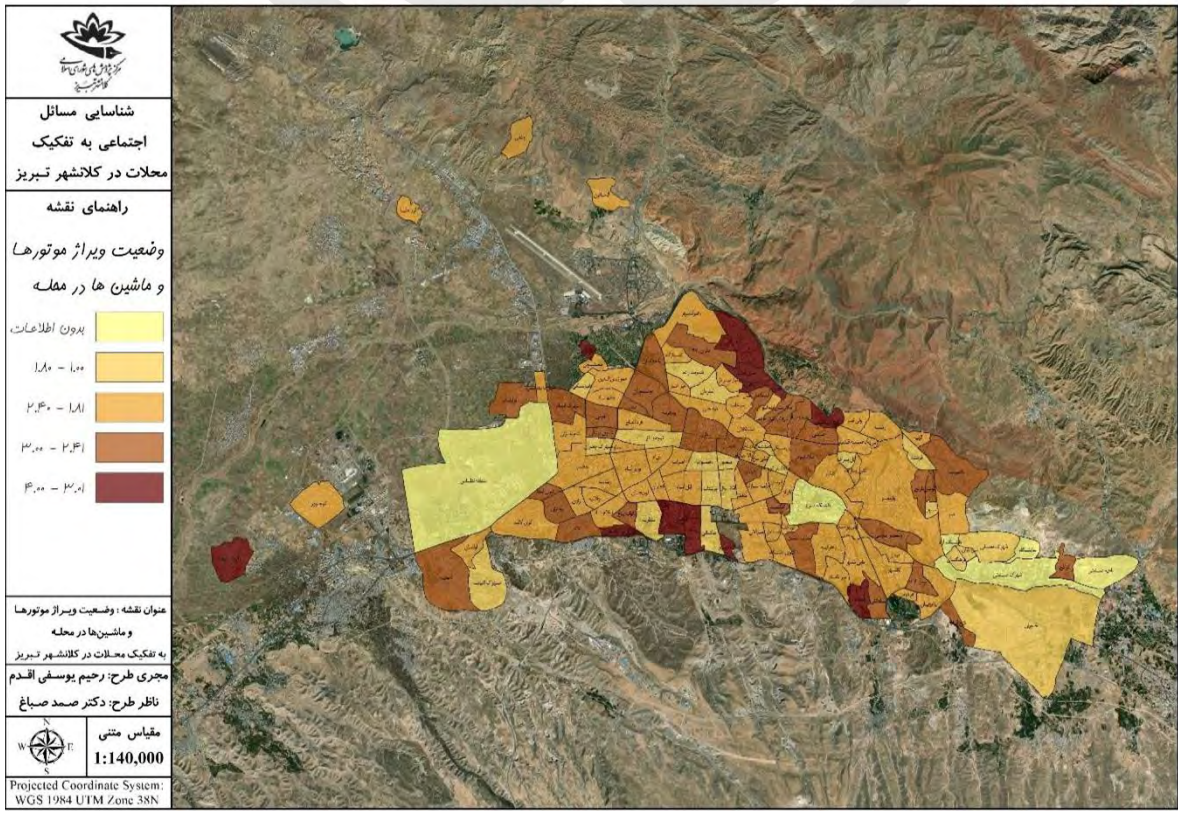
۴-۱۲-۴ ویراژ موتورها و ماشین‌ها در محله

نمودار ۹۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

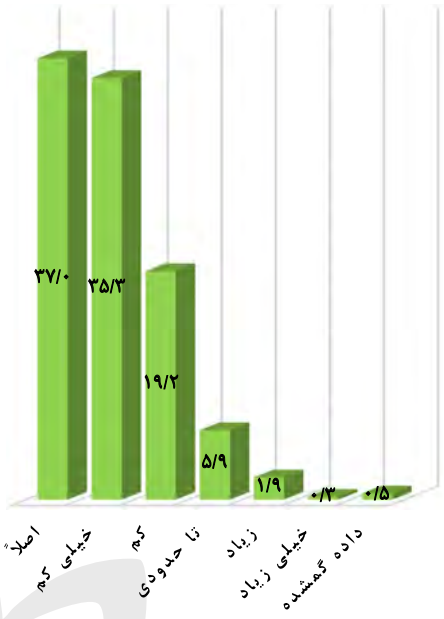

نمودار ۱۰۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤٢-٤) پراکنش فضایی ویراژ موتورها و ماشین‌ها به تفکیک محلات

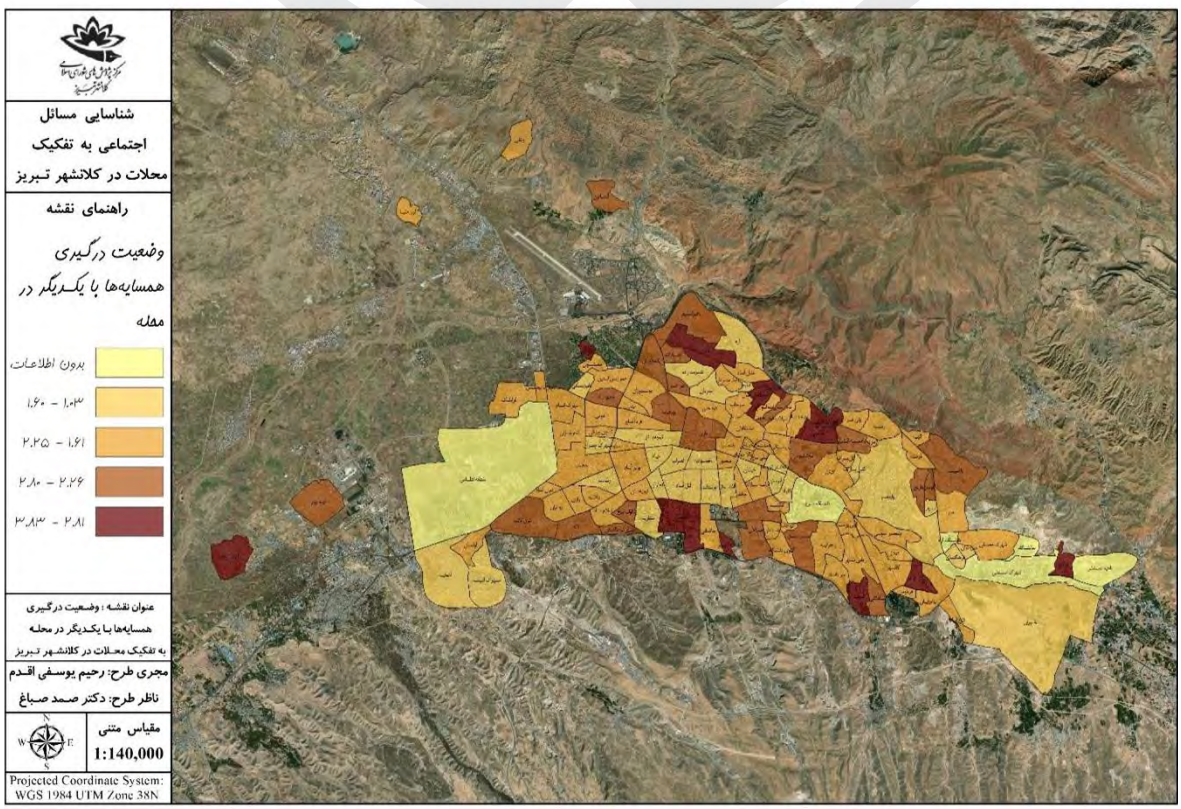
۴-۱۲-۵ درگیری همسایه‌ها با یکدیگر

نمودار ۱۰۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

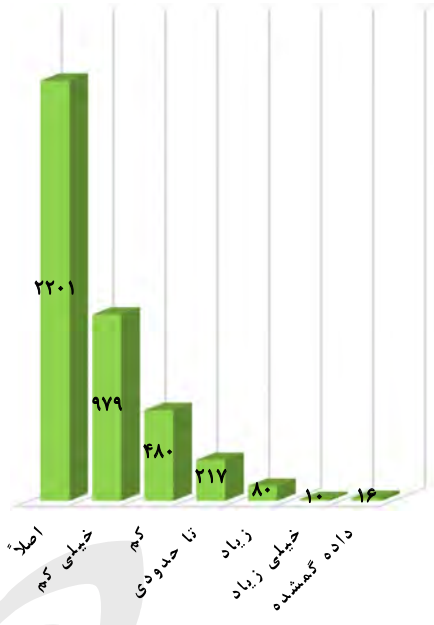

نمودار ۱۰۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤۳-٤) پراکنش فضایی درگیری همسایه‌ها با یکدیگر به تفکیک محلات

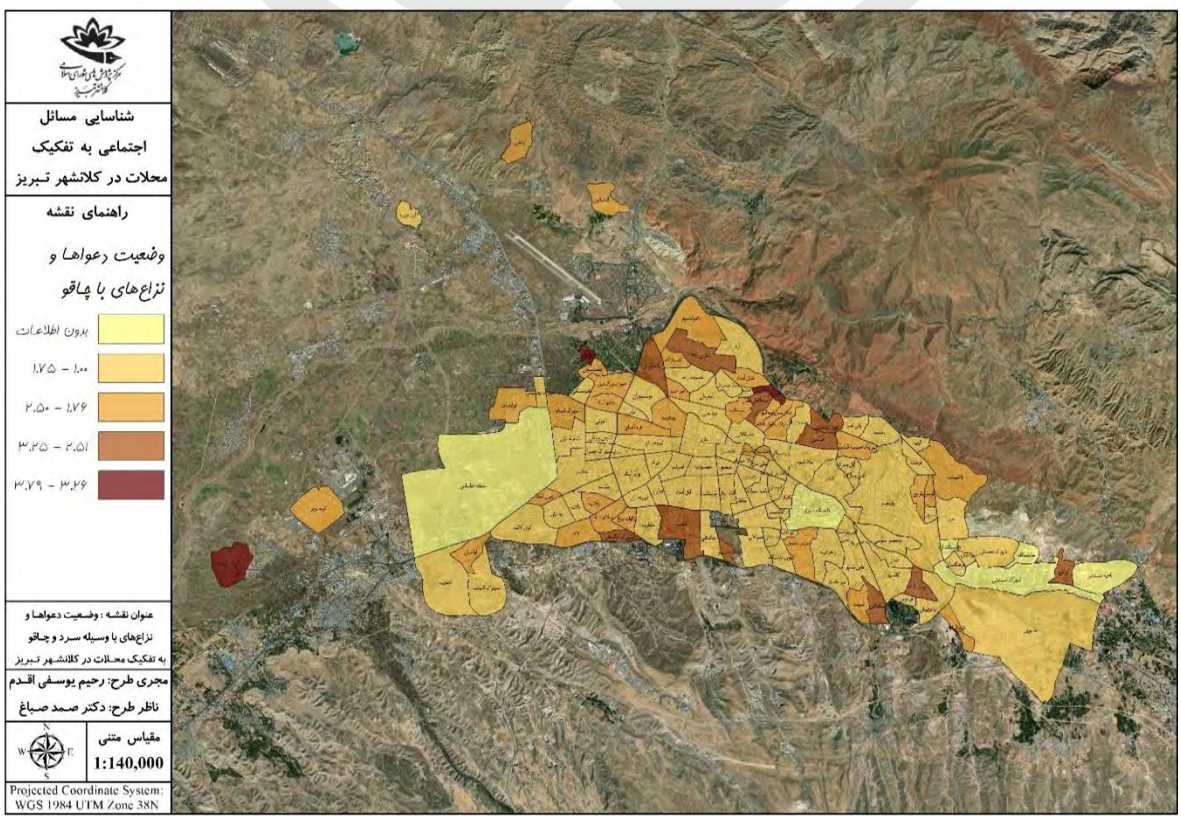
۴-۱۲-۶ دعوا و نزاع‌هایی که از چاقو استفاده شده باشد

نمودار ۱۰۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

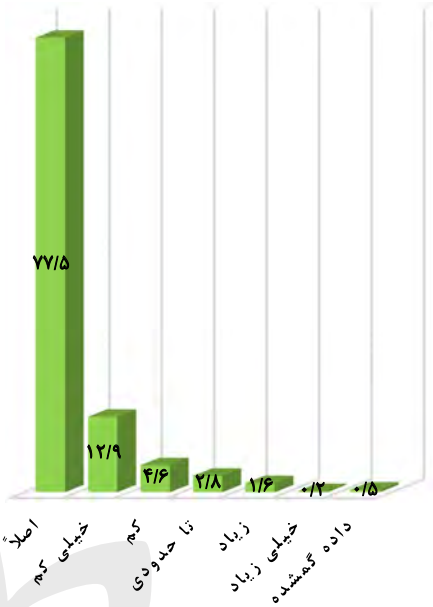

نمودار ۱۰۴-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤٤-٤) پراکنش فضایی دعواها و نزاع‌های با استفاده از چاقو به تفکیک محلات

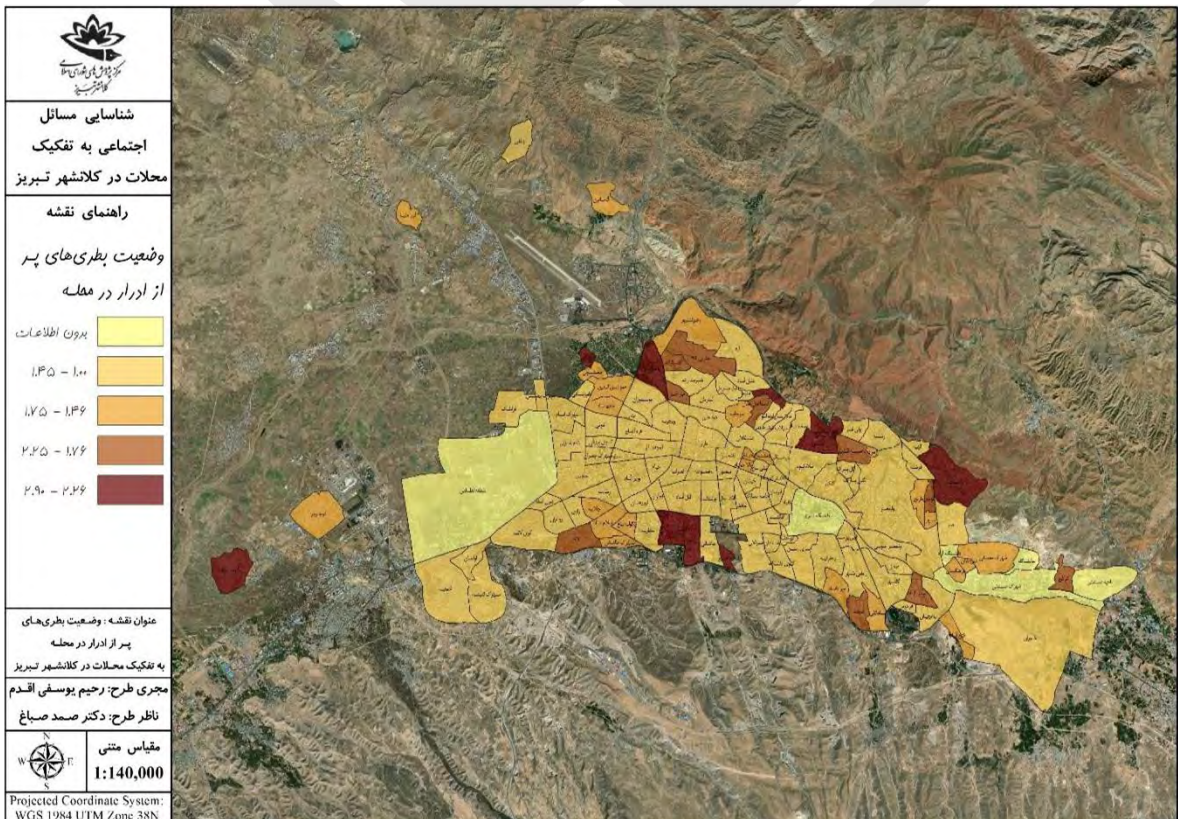
۴-۱۲-۷ بطری‌های پر از ادرار در محله

نمودار ۱۰۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

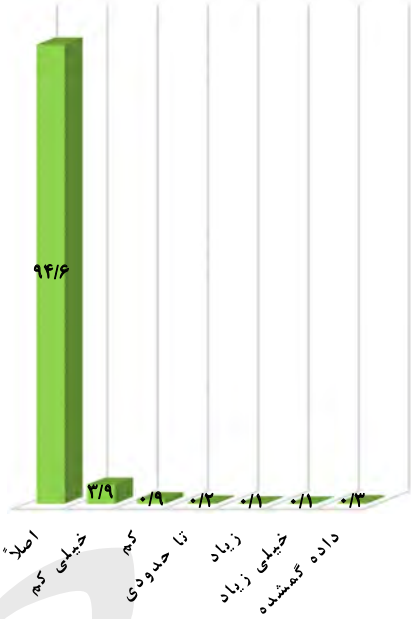

نمودار ۱۰۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤٥-٤) پراکنش فضایی وجود بطری‌های پر از ادرار به تفکیک محلات

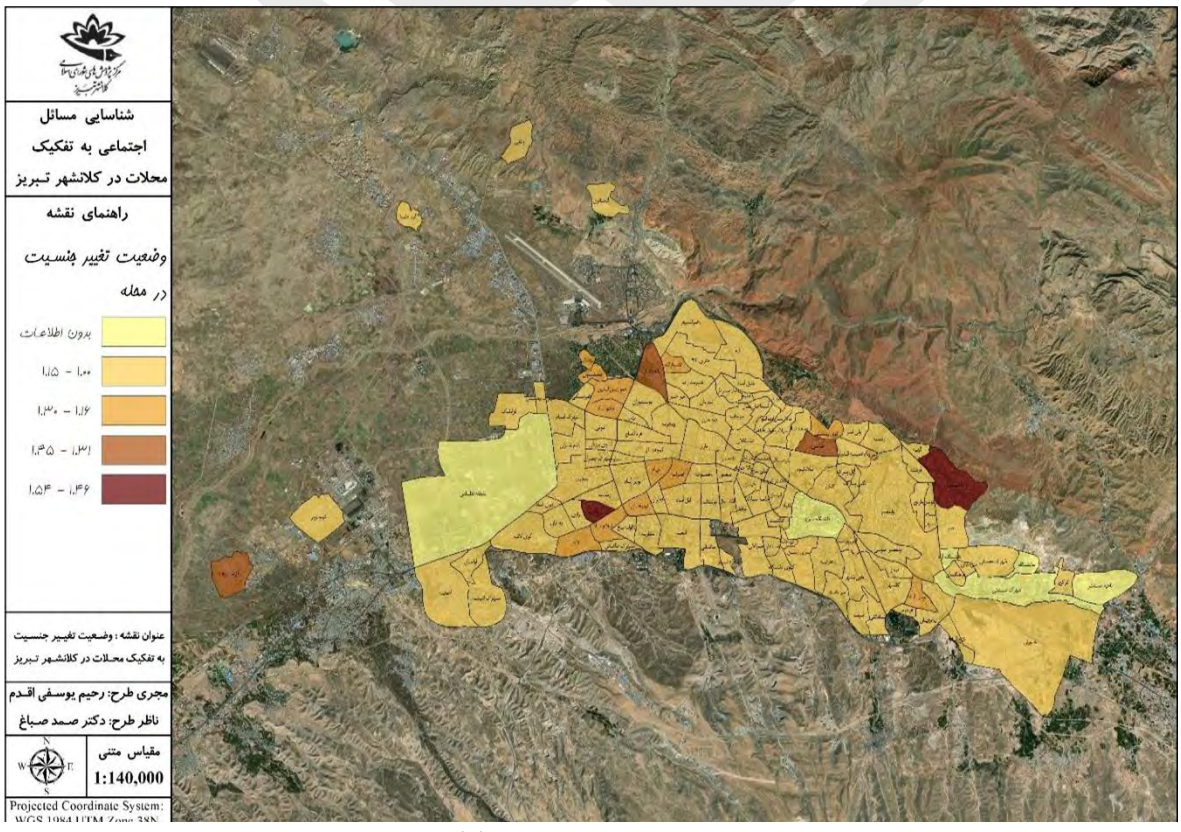
۴-۱۲-۸ تغییر جنسیت در محله

نمودار ۱۰۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

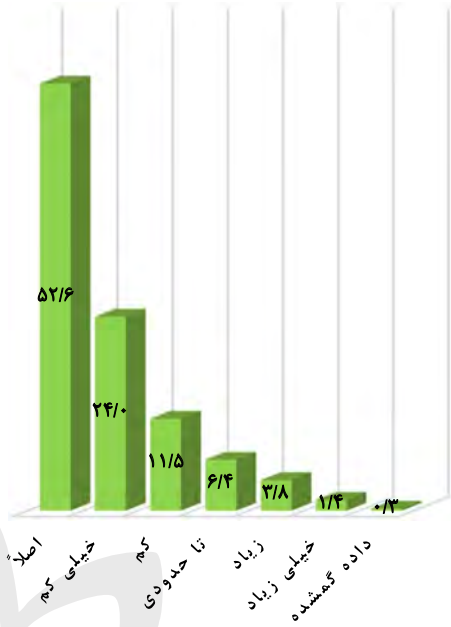

نمودار ۱۰۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤٦-٤) پراکنش فضایی تغییر جنسیت به تفکیک محلات

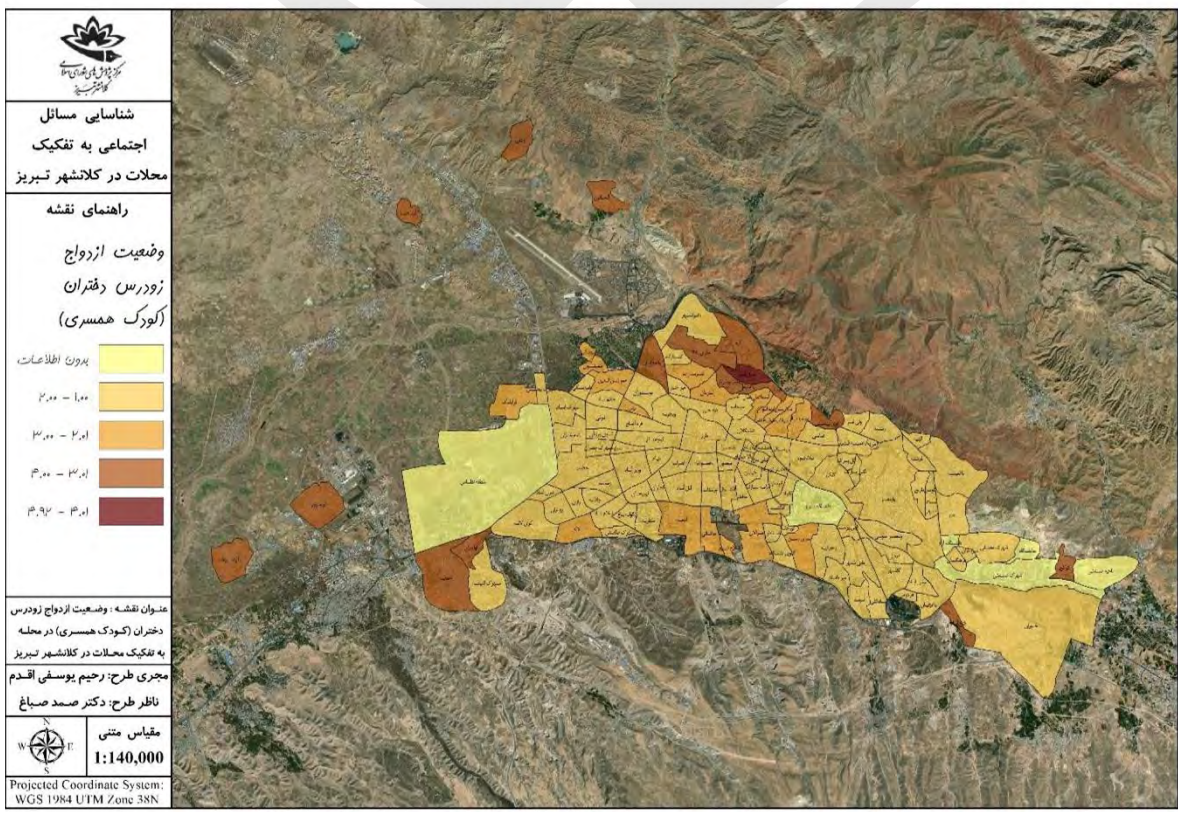
۴-۱۲-۹ ازدواج زودرس دختران (کودک همسری)

نمودار ۱۰۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

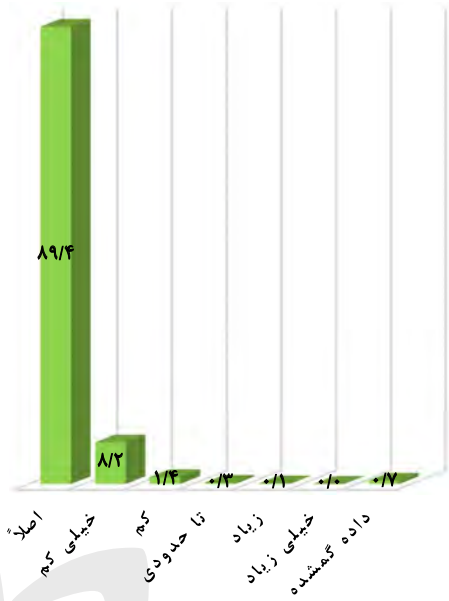

نمودار ۱۱۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

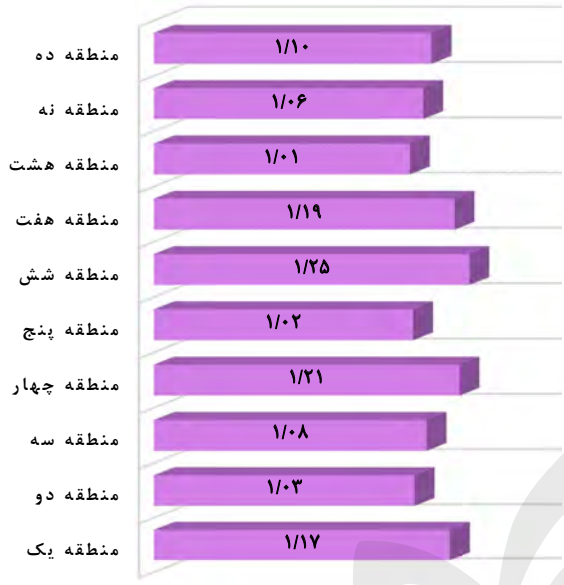

نقشه ٤٧-٤) پراکنش فضایی ازواج زودرس دختران (کودک همسری) به تفکیک محلات

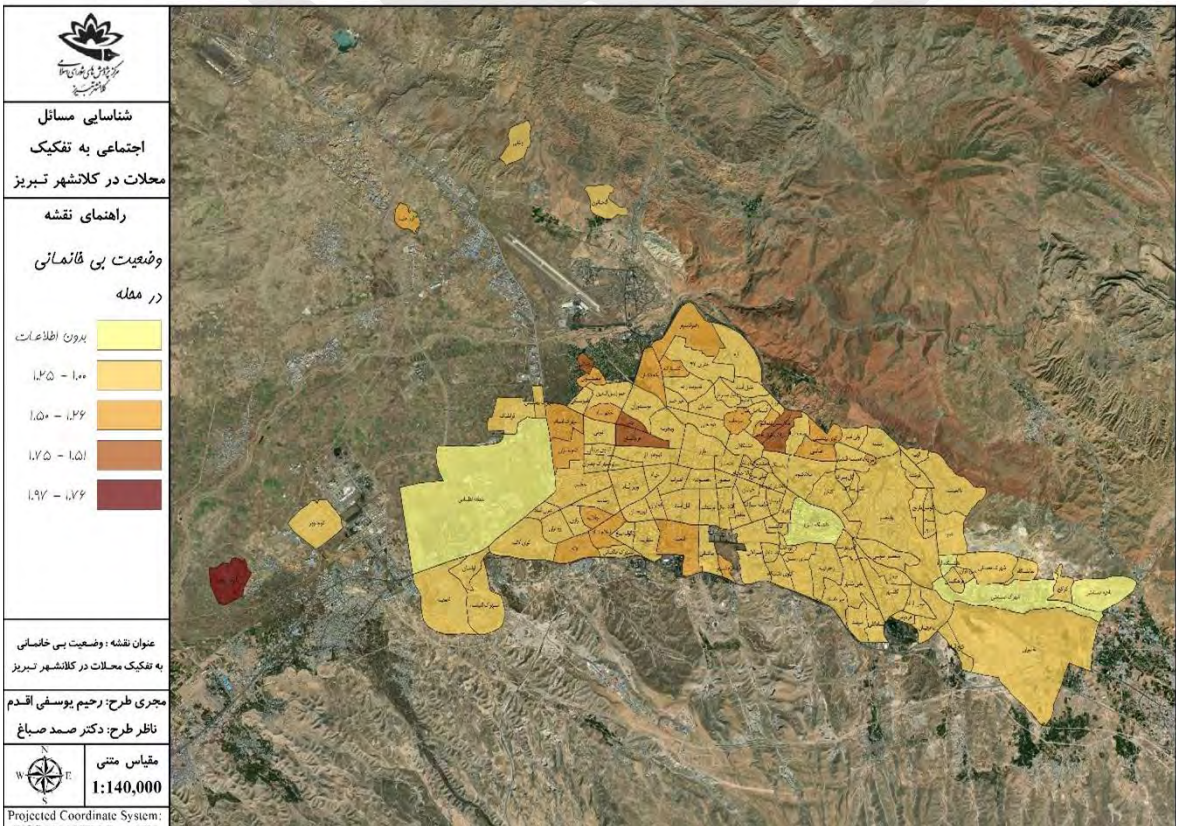
۴-۱۲-۱۰ بی‌خانمانی

نمودار ۱۱۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

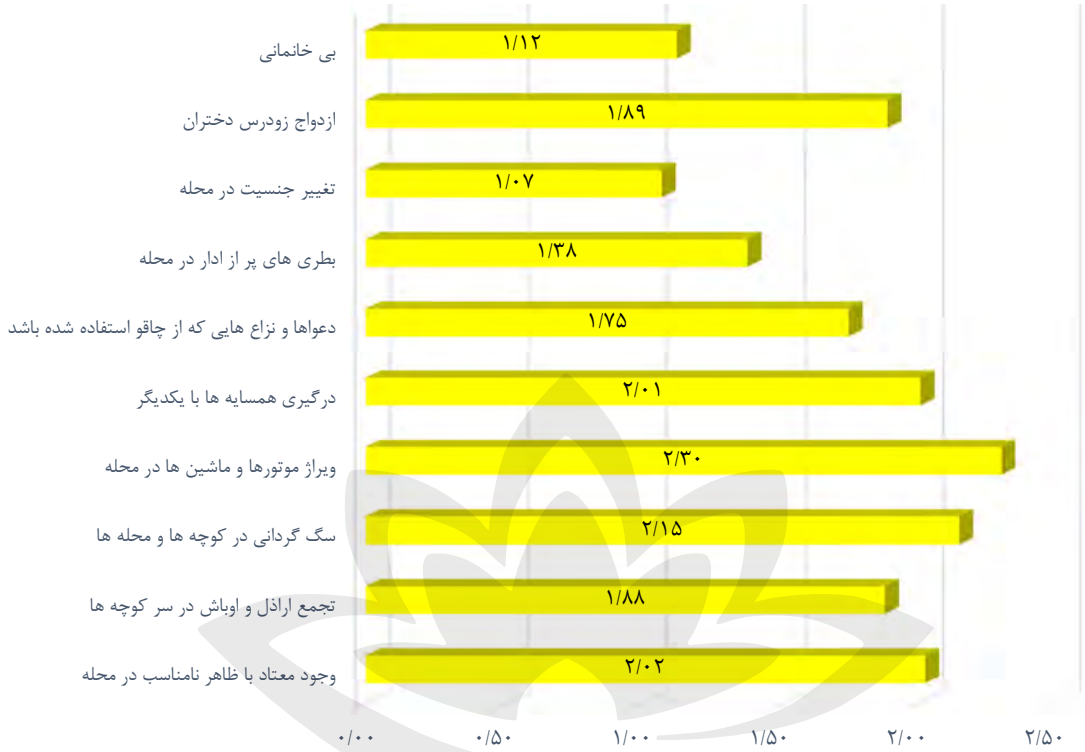
نمودار ۱۱۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ٤٨-٤)پراکنش فضایی بی‌خانمانی به تفکیک محلات

۴-۱۲-۱۱ ارزیابی کلی وضعیت انحرافات رفتاری و ارزشی در کلانشهر تبریز

۱۰ متغیر برای بررسی انحرافات رفتاری و ارزشی در میان شهروندان کلانشهر تبریز سنجیده شده است که میانگین‌های آن در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۱۱۳-٤) میانگین متغیرهای انحرافات رفتاری و ارزشی در کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین معتاد با ظاهر نامناسب در محله در کل شهر تبریز ۲٫۰۲ گزارش شده است که مناطق ۱۰، ۹، ۷، ۶، ۵، و ۴ میانگین-های بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محله‌هایی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۴٫۲۷) را دارند، یعنی محلاتی که بیشترین تعداد معتاد با ظاهر نامناسب در آنها گزارش شده است، محله‌های باغ‌معروف، بهشتی، امامیه، اسلام‌شهر، قربانی، اسماعیل بقال، کوی بهشتی، شاهگؤلی، شمس آباد و کرکج است.

میانگین تجمع اراذل و اوباش در سرکوچه‌ها در کل شهر تبریز ۱٫۸۸ گزارش شده است که مناطق ۱۰، ۵، ۶، ۷ و ۹ بالاتر از میانگین کل شهر و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۵۱ تا ۳٫۷۲) یعنی بالاترین تجمع اراذل و اوباش در سر کوچه‌ها را دارند، عبارتند از، باغ‌معروف، آناخاتون، بهشتی، یکه‌دکان، ۴۲ متری، حکم آباد، خلیل آباد، قربانی، اسماعیل بقال، کوی بهشتی، عباسی، شهرک طالقانی، امامیه، اسلام‌شهر، شاهگؤلی، شمس‌آباد، باغمیشه و کرکج است.

میانگین سگ‌گردانی در کوچه‌ها و محله‌ها در کل شهر تبریز ۲٫۱۵ گزارش شده است که مناطق ۹، ۲، ۵، ۳ و ۸ بالاتر از میانگین کل شهر و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل شهر دارند. در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۳٫۶۶) یعنی بالاترین میانگین‌های سگ‌گردانی در کوچه‌ها و محله‌ها دارند، عبارتند از؛ باغ‌معروف، خطیب، منظریه، خیابان، گلباد، الهیه، فرشته، رشدیه، نگین‌پارک، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، کوی فردوس و فتح‌آباد است.

میانگین ویراژ موتورها و ماشین‌ها در محله در کل شهر تبریز ۲٫۳۰ گزارش شده است که مناطق ۱۰، ۱، ۷ و ۲ بیشتر از میانگین کل شهر و سایر مناطق میانگین‌های کمتر از میانگین کل شهر دارند. در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۴) یعنی بالاترین میانگین ویراژ موتورها و ماشین‌ها در محلات را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی، ارم، خلیل آباد، منبع، قربانی، کوی بهشتی، شهرک طالقانی، امامیه، اسلام‌شهر و سهند است.

میانگین درگیری همسایه‌ها با یکدیگر در کل شهر تبریز ۲٫۰۱ است که مناطق ۱۰، ۷، ۵ و ۱ بالاتر از میانگین کل شهر تبریز و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۸۱ تا ۳٫۸۳) یعنی بالاترین میانگین درگیری همسایه‌ها با یکدیگر را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی، ۴۲ متری، قربانی، اسماعیل بقال، امامیه، اسلامشهر، کوی بهشتی، عباسی، شمس‌آباد، سهند و کرکج است.

میانگین دعوا و نزاع‌هایی که در آن از چاقو استفاده شده باشد در کل شهر تبریز ۱٫۷۵ است که مناطق ۵، ۷، ۱۰، ۶، و ۹ بالاتر از میانگین کل شهر تبریز و سایر مناطق، میانگین‌های پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۶۶ تا ۳٫۷۹) یعنی بالاترین میانگین دعواهایی که در آن از چاقو استفاده شده باشد، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی و قربانی است.

میانگین بطری‌های پر از ادرار در محله در کل شهر تبریز ۱٫۳۸ است که مناطق ۹، ۱۰، ۵، ۷ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲٫۲۶ تا ۲٫۹۰) دارند، یعنی محله‌هایی که بیشترین بطری‌های ادرار در آن گزارش شده است، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی، یکه-دکان، قربانی، کوی بهشتی، عباسی، امامیه، اسلام‌شهر و باغمیشه است.

میانگین تغییر جنسیت در کل شهر تبریز ۱٫۰۷ است که منطقه ۷، ۴ و ۵ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۴۶ تا ۱٫۵۴) یعنی بالاترین تغییر جنسیت در آنها گزارش شده است، محلات جلالیه و باغمیشه است.

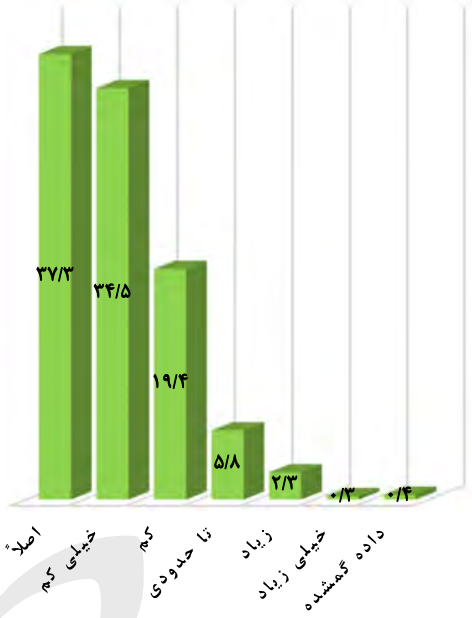
میانگین تغییر جنسیت در کل شهر تبریز ۱٫۰۷ است که منطقه ۷، ۴ و ۵ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۴۶ تا ۱٫۵۴) یعنی بالاترین تغییر جنسیت در آنها گزارش شده است، محلات جلالیه و باغمیشه است.

میانگین متغیر بی‌خانمانی در کل شهر تبریز ۱٫۱۲ است که مناطق ۶، ۴ و ۱ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محله‌ای که بالاترین میانگین (بین ۱٫۷۶ تا ۱٫۹۷) یعنی بالاترین میزان بی‌خانمانی در آن گزارش شده است، محله باغ معروف است.

۴-۱۳ جرایم مشهود

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری از متغیر جرایم مشهود می‌پردازیم. جرایم مشهود، جرم‌هایی که به صورت رسمی در قانون‌های موجود کشور با جزئیات تعریف شده و حد و حدود مجازات و تنبیهات برای آنها اتخاذ شده است. متغیرهایی که ما در این بخش بررسی می‌کنیم، سرقت از منزل اهالی محله، سرقت ماشین اهالی محله، سرقت تجهیزات عمومی، مصرف مواد مخدر، مصرف مشروبات الکلی، توزیع و خرید و فروش مواد مخدر، رشوه به ماموران شهرداری، خانه‌های فحشاء و فساد در محله، همجنس‌گرایی، سوء استفاده جنسی از کودکان و نزاع و قتل است. برای این متغیرها، میانگین آماری برای مناطق و محله‌ها با نرم‌افزار SPSS محاسبه شده و سپس میانگین‌های محله‌ها به نرم‌افزار ArcGIS برای تهیه نقشه‌های جرایم مشهود در سطح محلات تبریز انتقال داده شده است که نتایج آن در نمودارها و نقشه‌های زیر ارائه شده است.

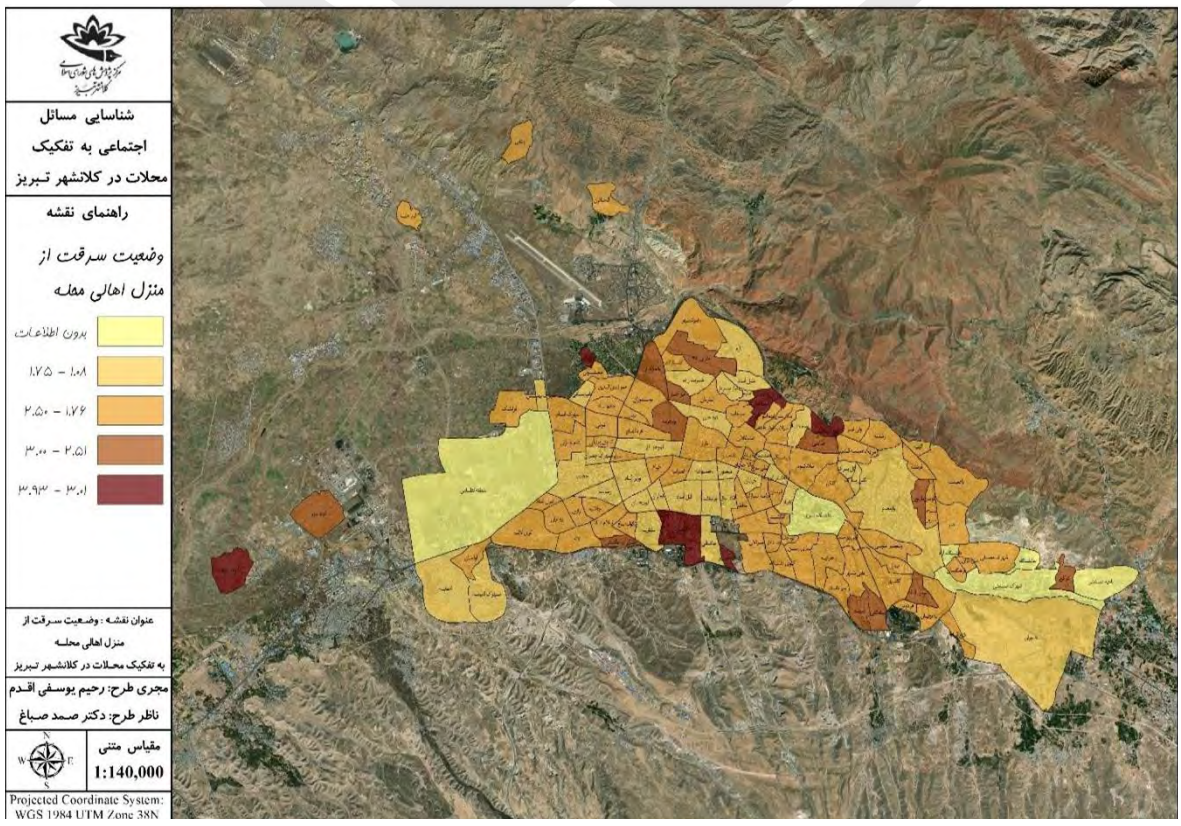
۴-۱۳-۱ سرقت از منزل اهالی محله

نمودار ۱۱۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

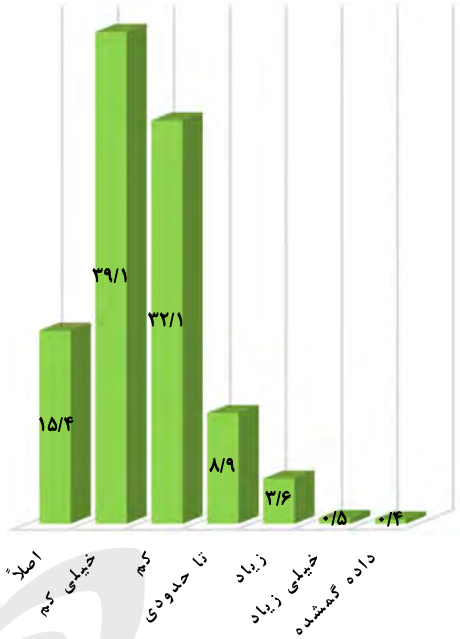

نمودار ۱۱۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۴۹-٤) پراکنش فضایی سرقت از منزل اهالی به تفکیک محلات

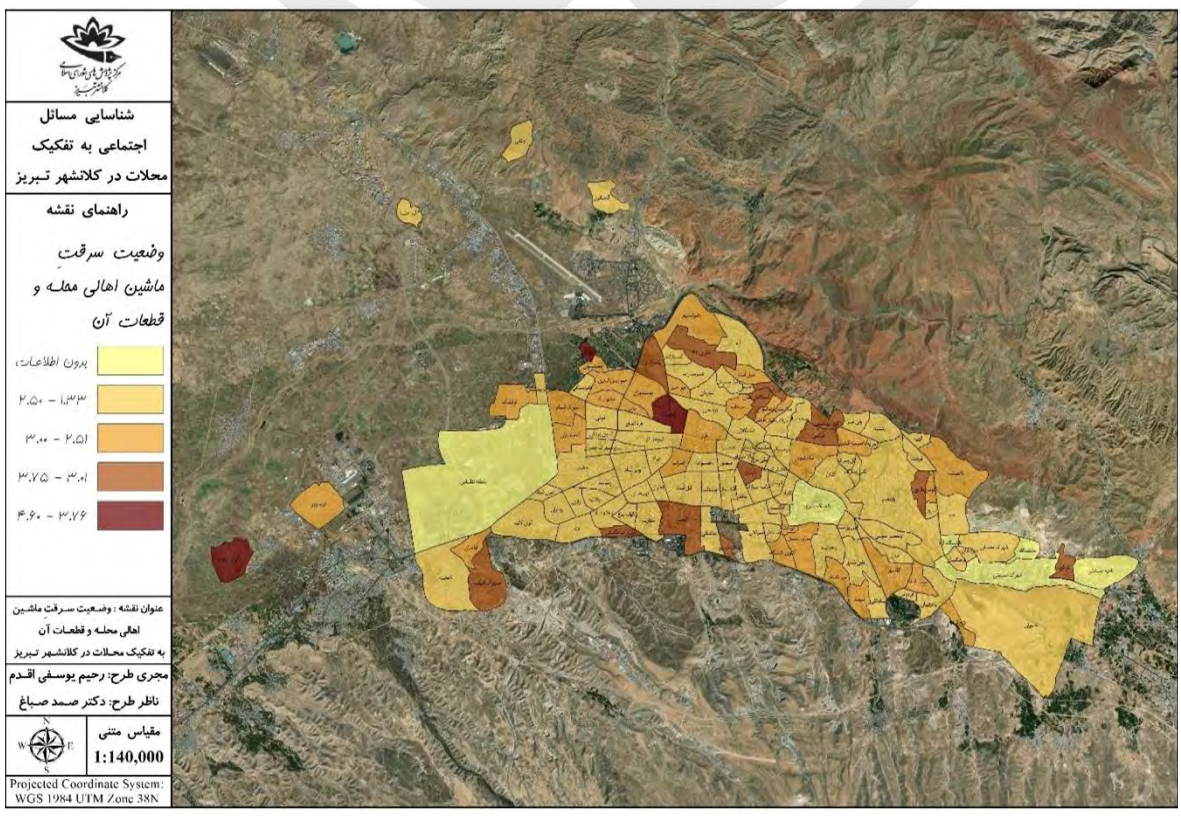
۴-۱۳-۲ سرقت ماشین اهالی محله

نمودار ۱۱۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

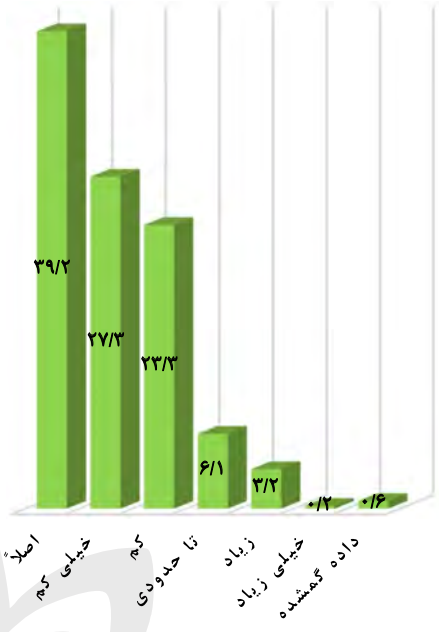

نمودار ۱۱۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۵۰-٤) پراکنش فضایی سرقت ماشین اهالی محله و قطعات آن به تفکیک محلات

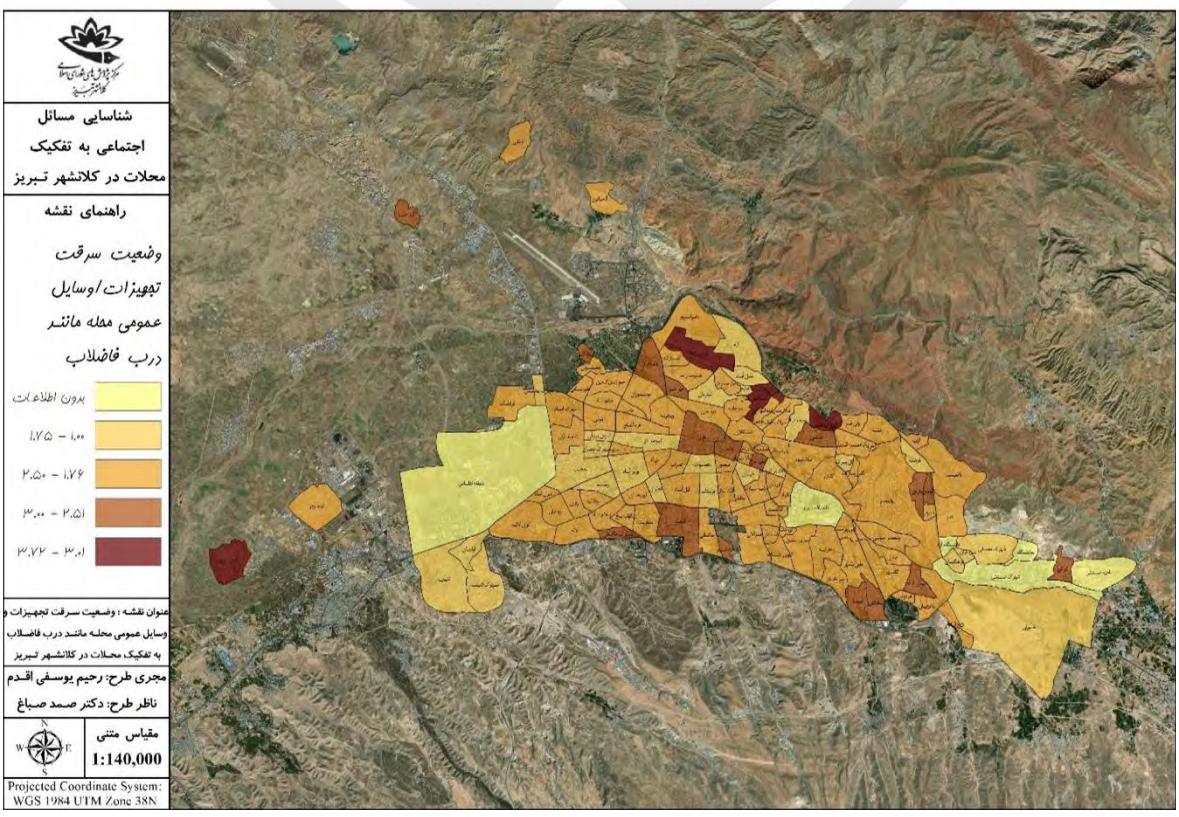
۴-۱۳-۳ سرقت تجهیزات/وسایل عمومی محله مانند درب فاضلاب و غیره

نمودار ۱۱۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

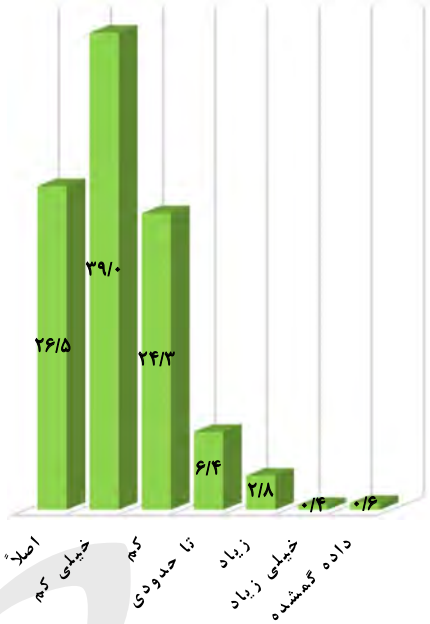

نمودار ۱۱۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۵۱-٤) پراکنش فضایی سرقت تجهیزات/وسایل عمومی محله مانند درب فاضلاب و غیره به تفکیک محلات

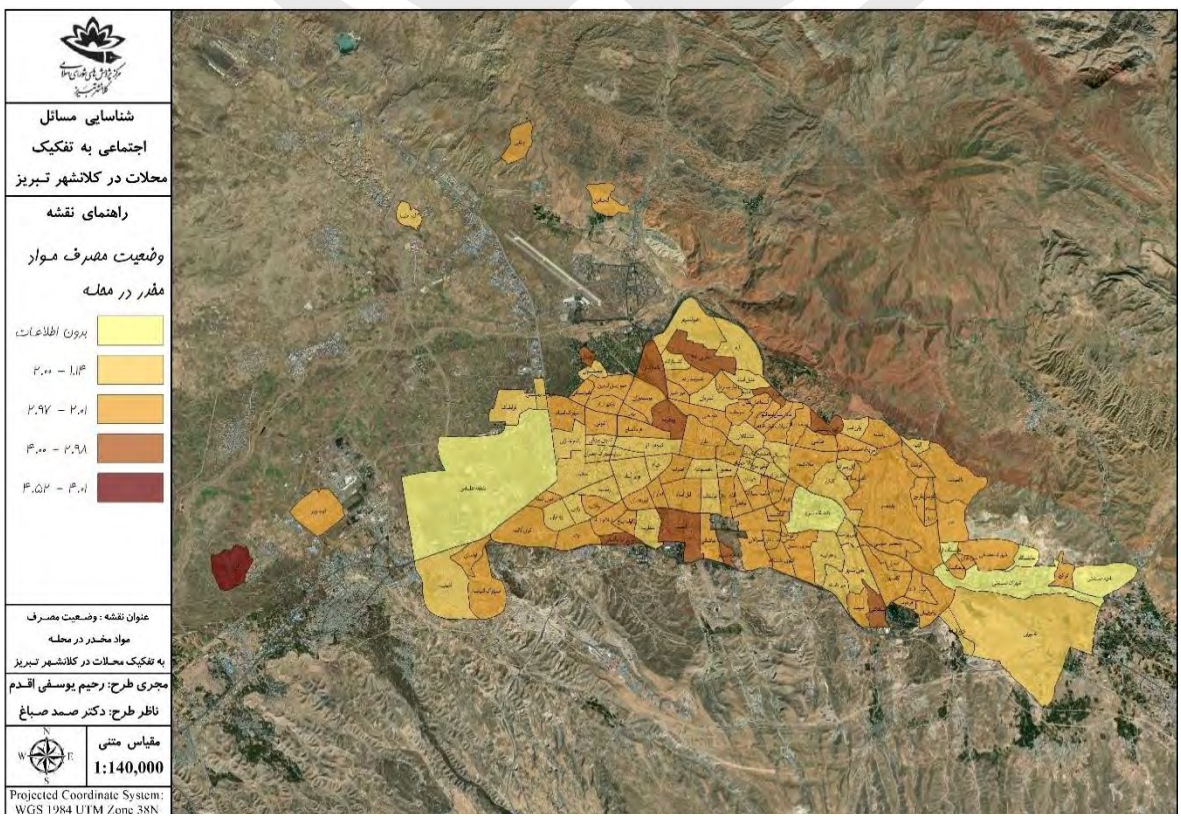
۴-۱۳-۴ مصرف مواد مخدر در محله

نمودار ۱۲۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

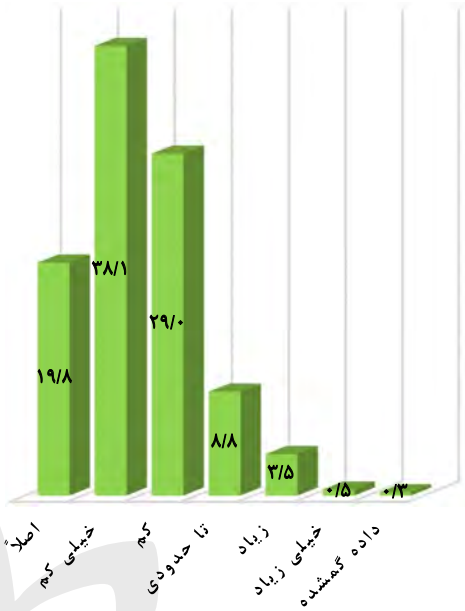

نمودار ۱۲۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۵۲-٤) پراکنش فضایی مصرف مواد مخدر در محله به تفکیک محلات

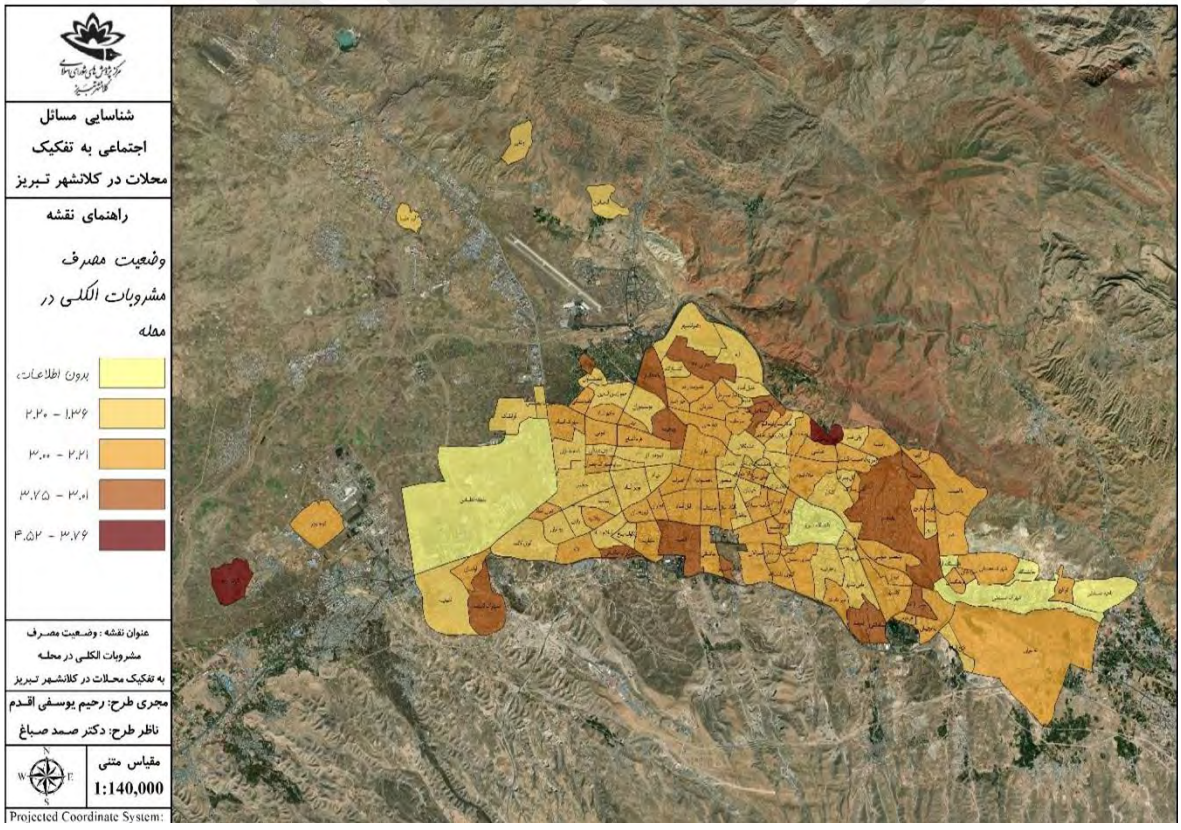
۴-۱۳-۵ مصرف مشروبات الکلی در محله

نمودار ۱۲۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

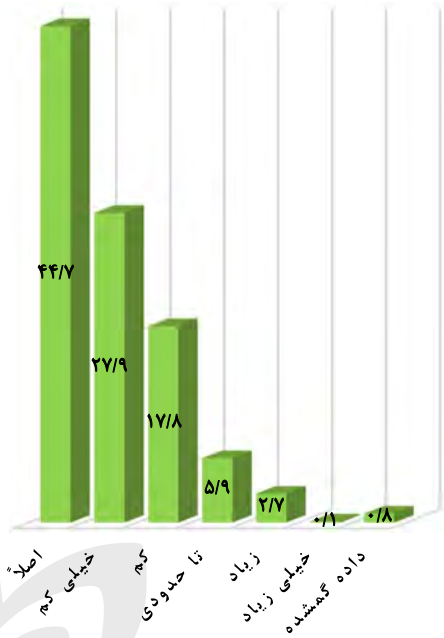

نمودار ۱۲۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

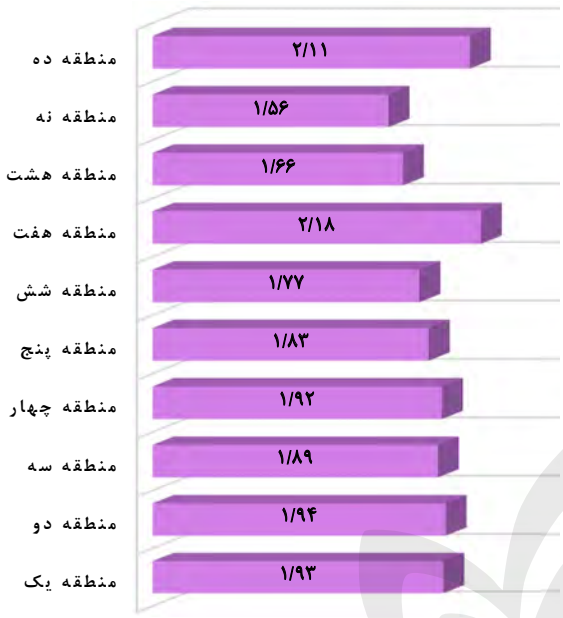

نقشه ۵۳-٤) پراکنش فضایی مصرف مشروبات الکلی به تفکیک محلات

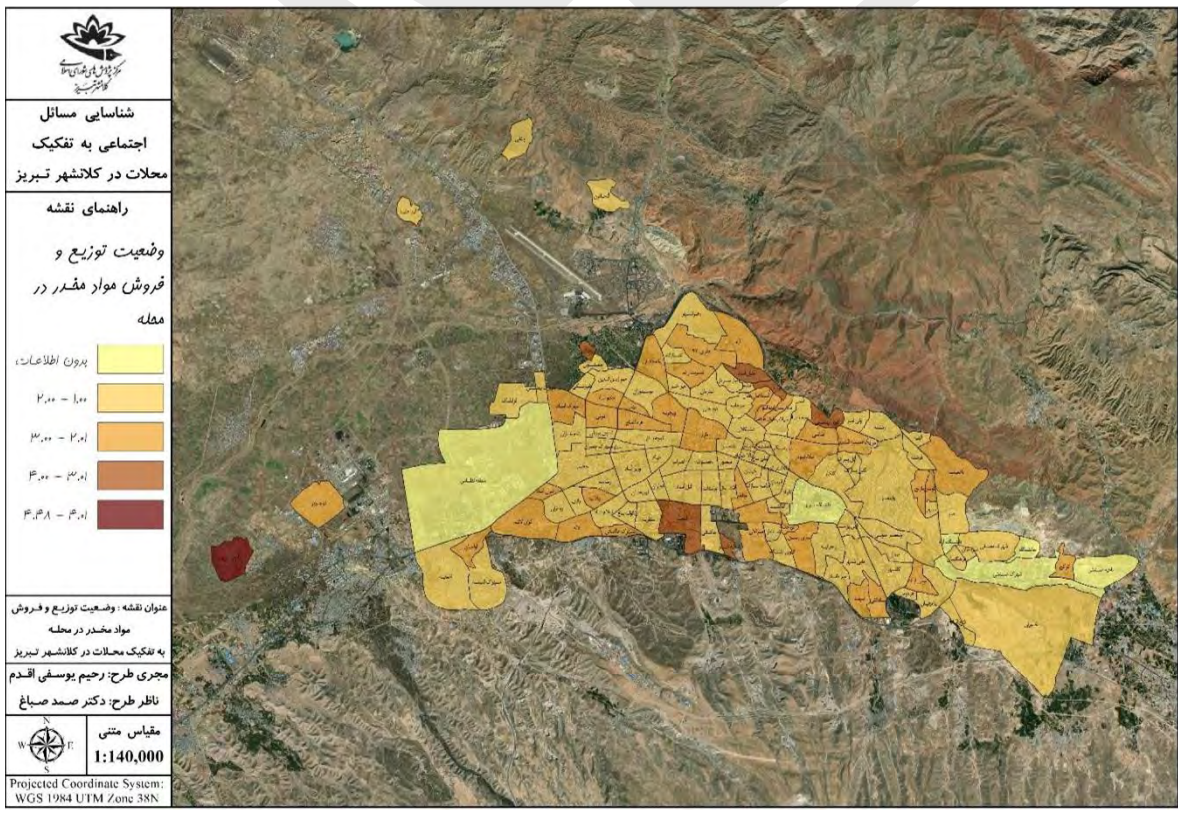
۴-۱۳-۶ توزیع و فروش مواد مخدر در محله

نمودار ۱۲۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

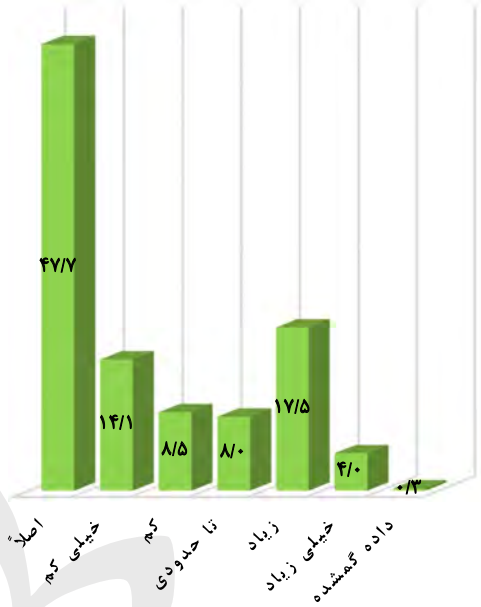

نمودار ۱۲۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

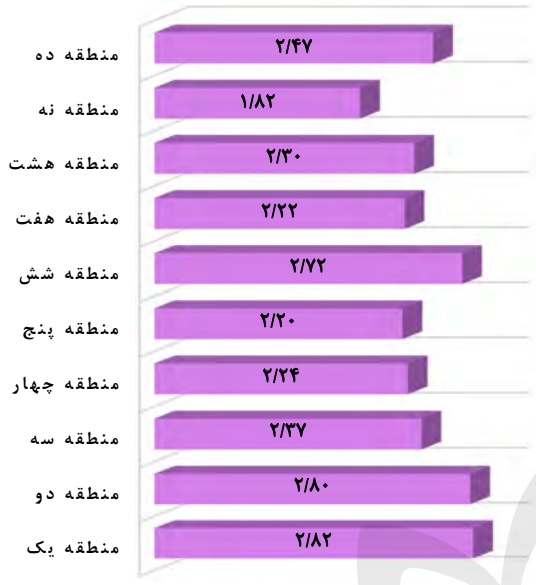

نقشه ٥٤-٤)پراکنش فضایی توزیع و فروش مواد مخدر به تفکیک محلات

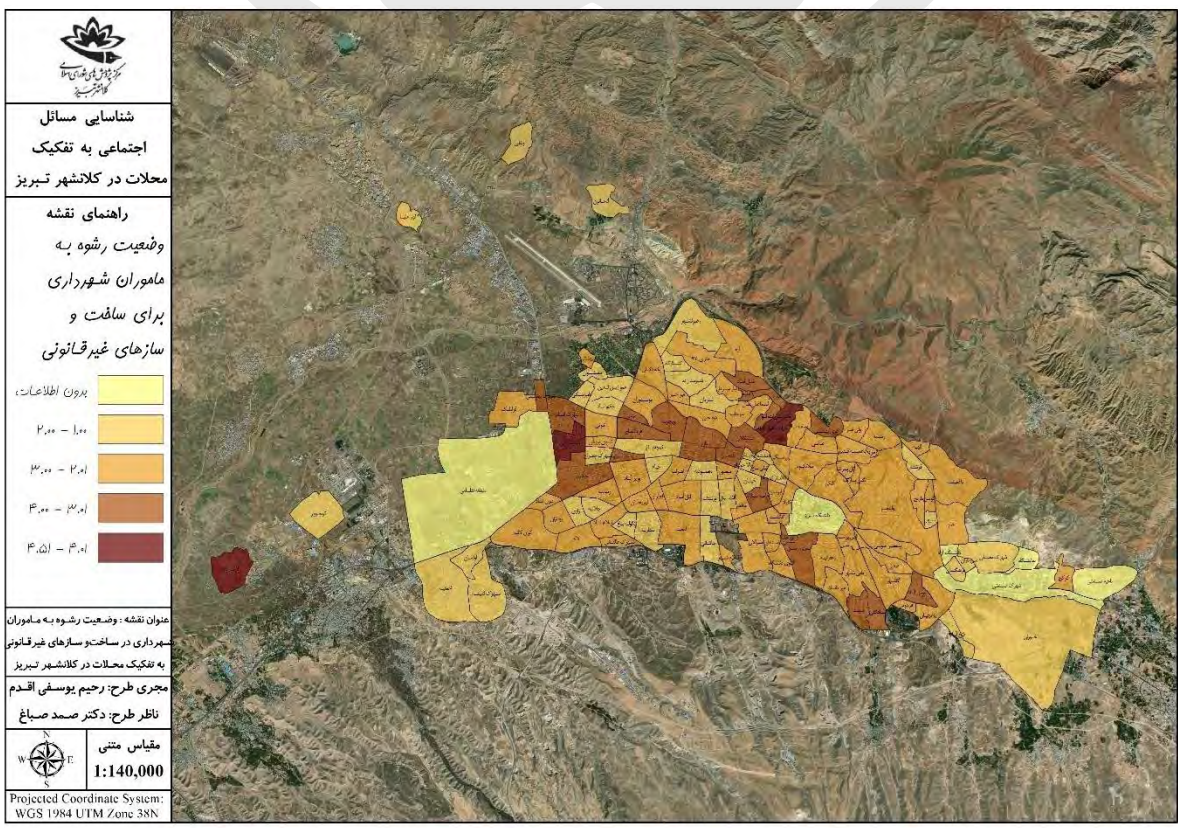
۴-۱۳-۷ رشوه به ماموران شهرداری برای ساخت و سازهای غیرقانونی

نمودار ۱۲۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

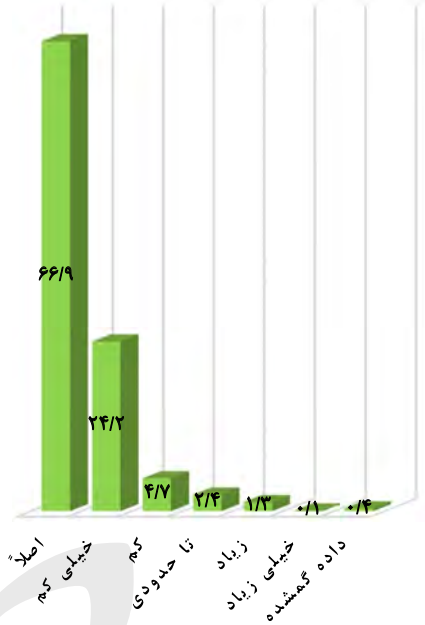

نمودار ۱۲۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

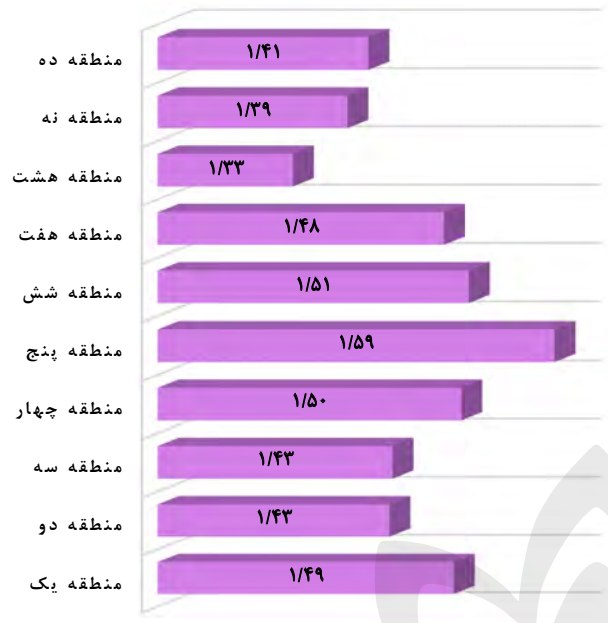

نقشه ٥٤-٤) پراکنش فضایی توزیع و فروش مواد مخدر به تفکیک محلات

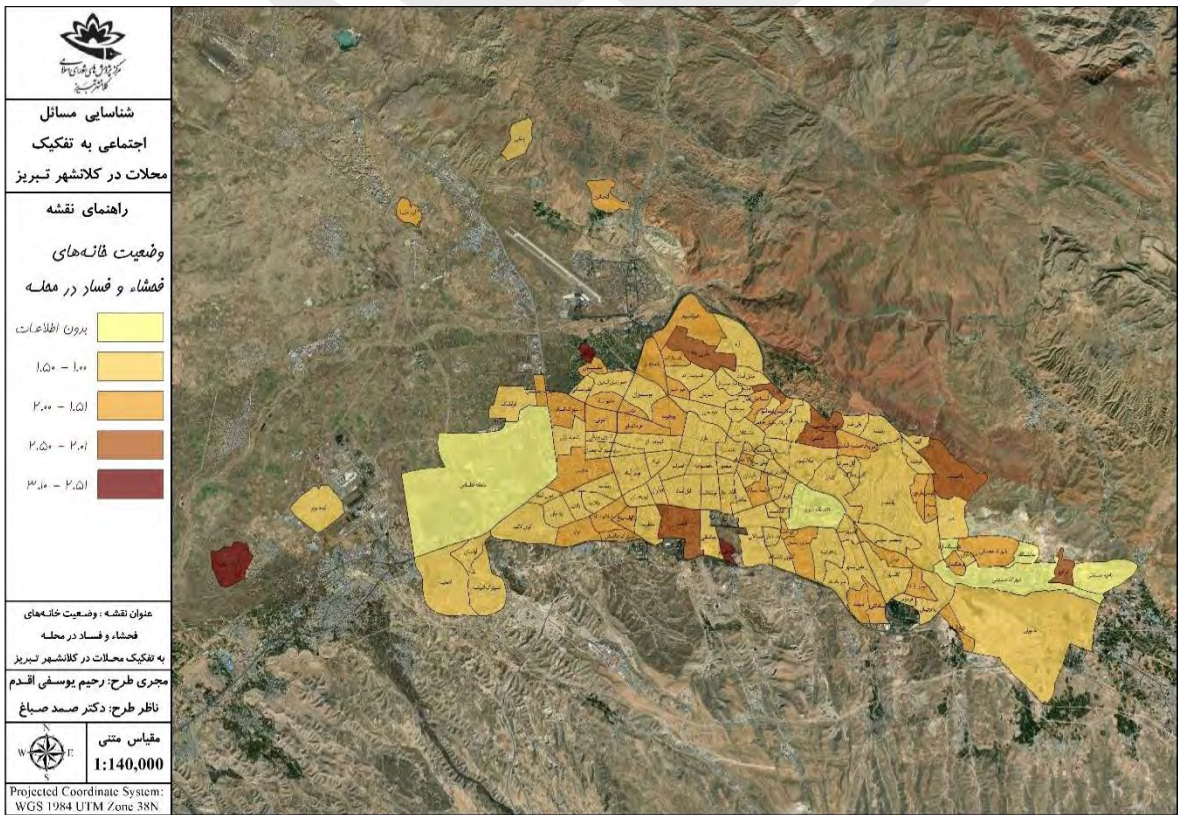
۴-۱۳-۸ خانه‌های فساد و فحشاء در محله

نمودار ۱۲۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

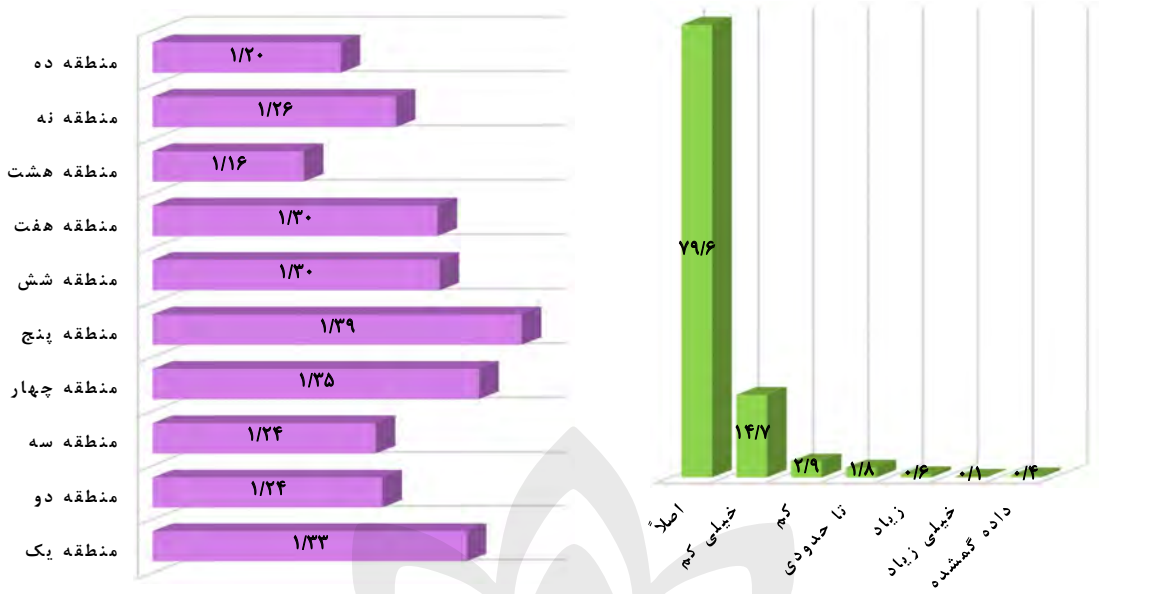

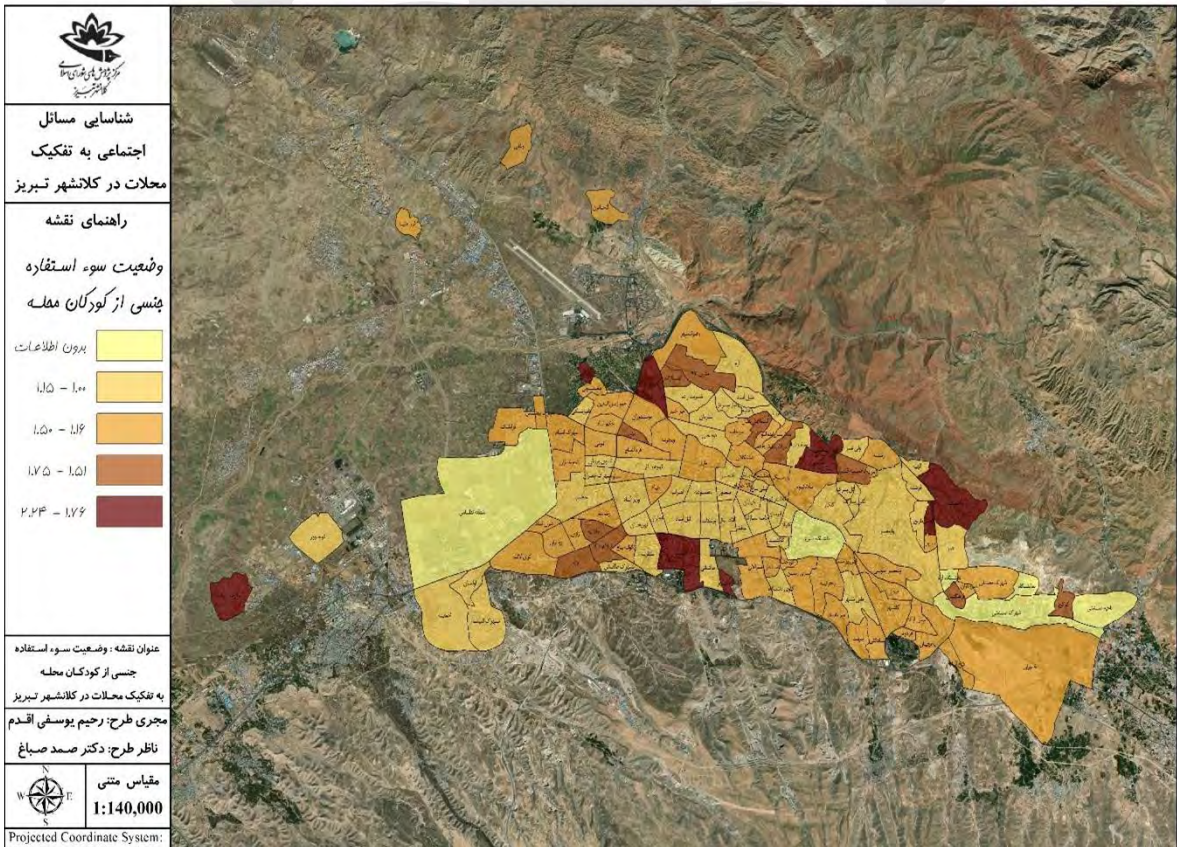
نمودار ۱۲۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

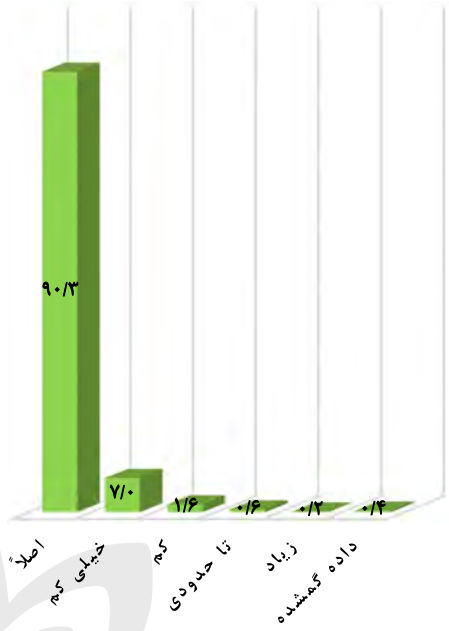
نقشه ٥٦-٤) پراکنش فضایی وجود خانه‌های فحشاء و فساد در محله به تفکیک محلات

۹-۱۳-۴ سوء استفاده جنسی از کودکان محله

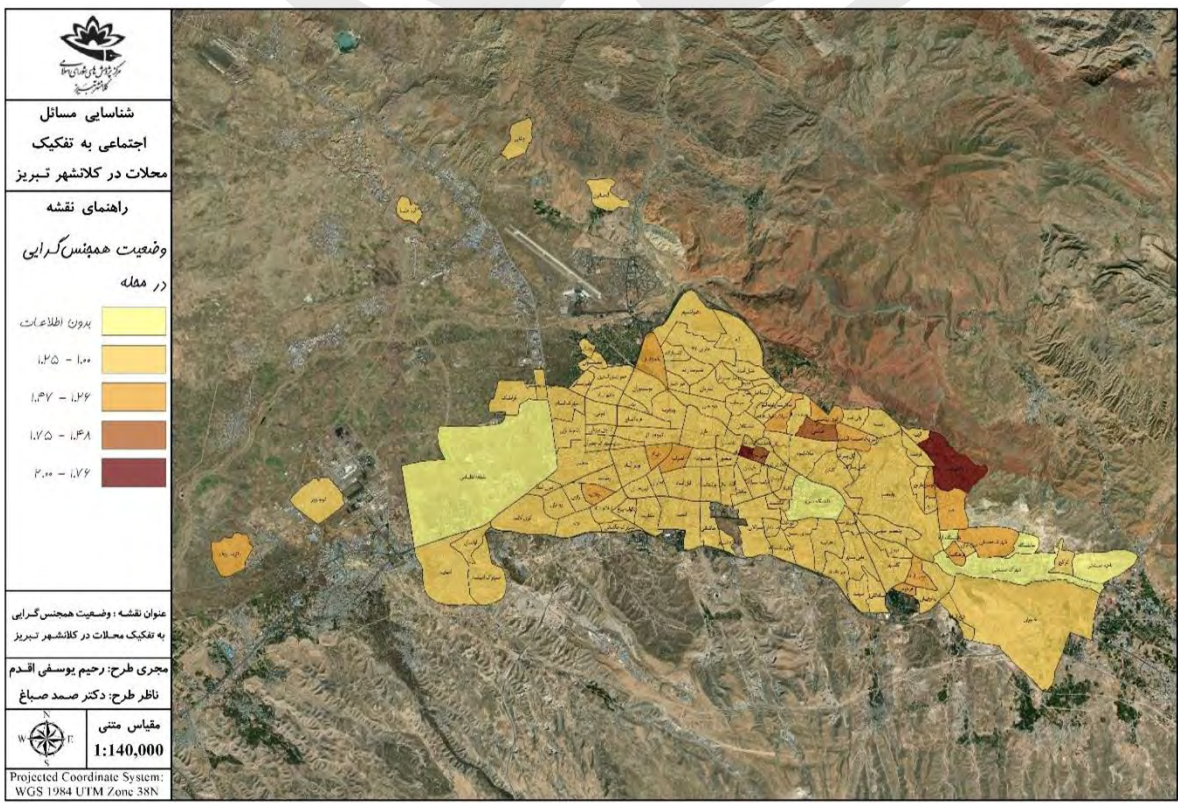
۴-۱۳-۱۰ همجنس‌گرایی

نمودار ۱۳۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

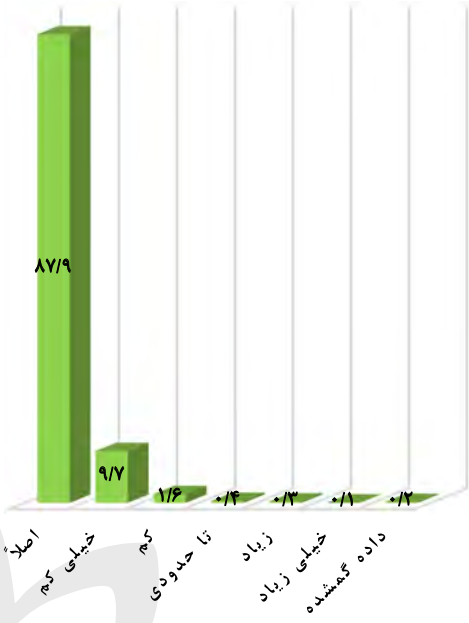

نمودار ۱۳۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۵۸-٤) پراکنش فضایی همجنس‌گرایی به تفکیک محلات

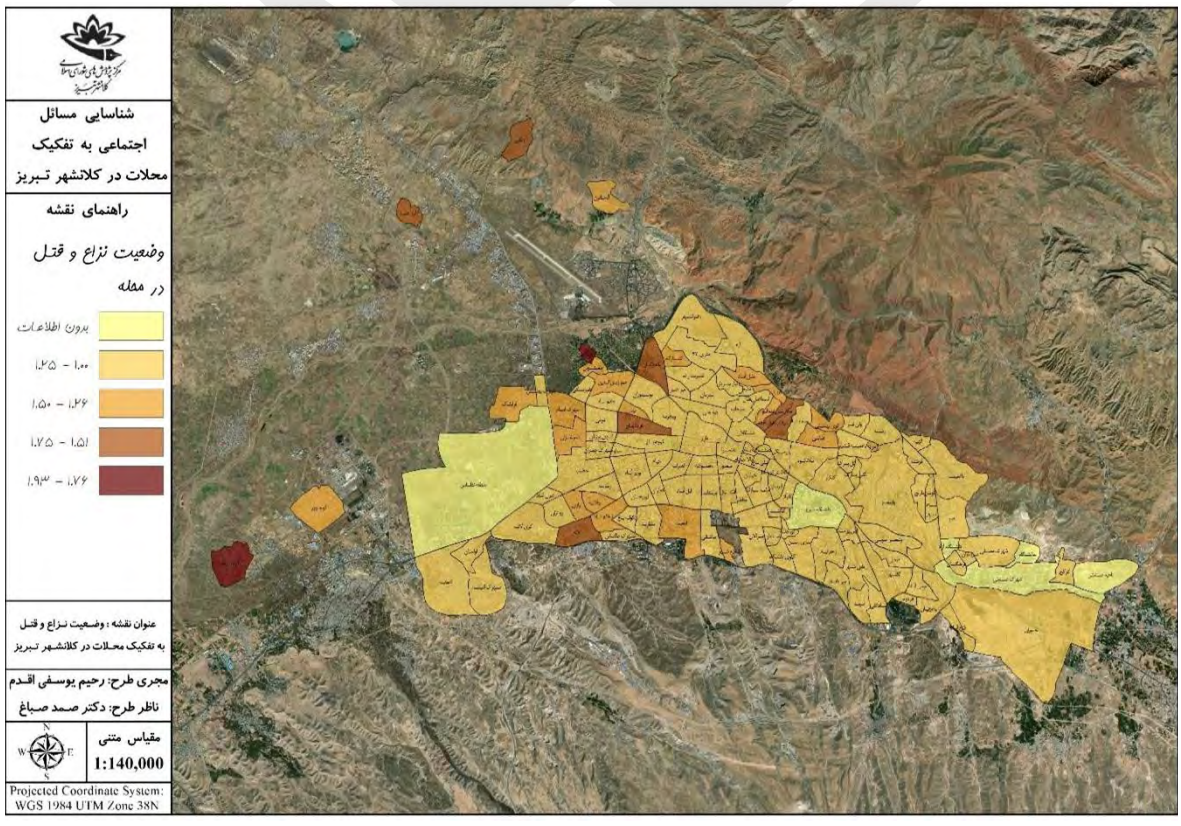
۴-۱۳-۱۱ نزاع و قتل در محله

نمودار ۱۳۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

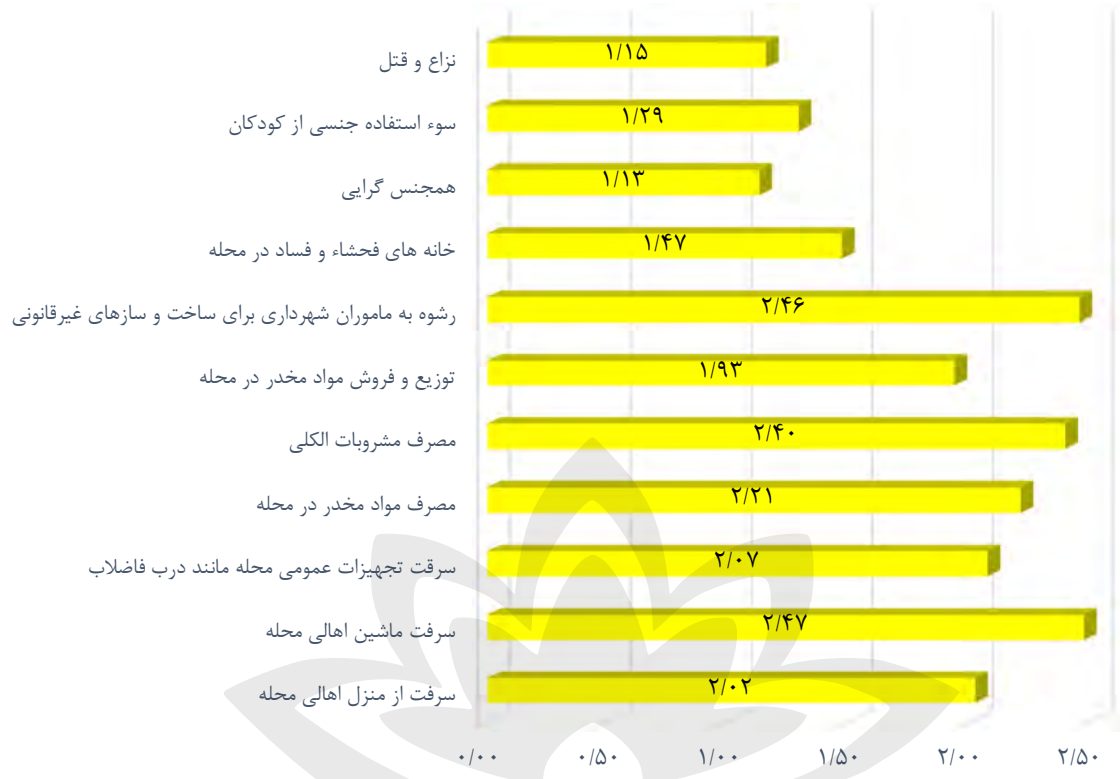
نمودار ۱۳۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۵۹-٤) پراکنش فضایی نزاع و قتل به تفکیک محلات

۴-۱۳-۱۲ ارزیابی کلی وضعیت جرایم مشهود در کلانشهر تبریز

برای جرایم مشهود، ۱۰ متغیر سنجیده شده است که میانگین‌های این متغیرها در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۱۳۶-٤) میانگین جرایم مشهود در کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین سرقت از منزل اهالی محله ۲٫۰۲ است که این میانگین در مناطق، ۵، ۷ و ۲ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز هستند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۳٫۹۳) یعنی بالاترین میانگین‌های سرقت ماشین اهالی محله را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی، امامیه، اسلامشهر، قربانی، اسماعیل بقال و کوی بهشتی است.

میانگین سرقت ماشین اهالی محله و قطعات آن در کل شهر تبریز ۲٫۴۷ است که این میانگین در مناطق ۱۰، ۷ و ۴ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق میانگین‌ها پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز هستند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۷۶ تا ۴٫۶۰) یعنی بالاترین میانگین‌های سرقت ماشین اهالی محله و قطعات آن در بین محلات باغ معروف، ویجویه و بهشتی است.

میانگین سرقت تجهیزات عمومی محله مانند درب فاضلاب در کل شهر تبریز ۲٫۰۷ است که این میانگین در مناطق ۱۰، ۸، و ۳ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۳٫۷۲) یعنی بالاترین سرقت تجهیزات عمومی محله را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، ۴۲ متری، قربانی، اسماعیل بقال و کوی

بهشتی است، میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۳٫۷۲) یعنی بالاترین سرقت تجهیزات عمومی محله را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، ۴۲ متری، قربانی، اسماعیل بقال و کوی بهشتی است

میانگین مصرف مواد مخدر در محله در کل شهر تبریز ۲٫۲۱ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۷ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز هستند. در بین محلات نیز، محله‌ای که بالاترین میانگین (بین ۴٫۰۱ تا ۴٫۵۲) یعنی بالاترین مصرف مواد مخدر در محله را دارد، باغ معروف است. بعد از این محله، محله‌هایی که بین (۲٫۹۸ تا ۴) میانگین دارند، عبارتند از؛ بهشتی، شهرک طالقانی، امامیه، اسلامشهر، ویجویه، یکه دکان، ۴۲ متری، قربانی، کوی بهشتی و شاهگلی است.

میانگین مصرف مشروبات الکلی در کل شهر تبریز ۲٫۴۰ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۷ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳٫۷۶ تا ۴٫۵۲) یعنی بالاترین میانگین مصرف مشروبات الکلی را دارند، محلات باغ معروف و کوی بهشتی است.

میانگین توزیع و فروش مواد مخدر در محلات در کل شهر تبریز ۱٫۹۳ است که این میانگین نیز در مناطق ۷ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محله‌ای که بالاترین میانگین (بین ۴٫۰۱ تا ۴٫۴۸)، یعنی بالاترین میانگین توزیع و فروش مواد مخدر در محله را دارند باغ معروف است. محلاتی که بعد از باغ معروف بالاترین میانگین (بین ۳٫۰۱ تا ۴) را دارند عبارتند از؛ بهشتی، امامیه، اسلامشهر، خلیل آباد، قربانی و کوی بهشتی.

میانگین رشوه به ماموران شهرداری برای ساخت و سازهای غیرقانونی در کل شهر تبریز ۲٫۴۶ است که در بین تمامی متغیرهای سنجیده شده در این قسمت، میانگین بالاتری است. در بین مناطق نیز، منطقه ۶، ۲ و ۱ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز هستند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۴٫۰۱ تا ۴٫۵۱) یعنی بالاترین میانگین رشوه به ماموران شهرداری برای ساخت و سازهای غیرقانونی را دارند، محلات باغ معروف، شام غازان، مالازینال، سیلاب قوشخانه است.

میانگین وجود خانه‌های فساد و فحشا در محله در کل شهر تبریز ۱٫۴۷ است که این میانگین در مناطق ۵، ۶ و ۷ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۵۱ تا ۳٫۱۰) یعنی بالاترین میانگین خانه‌های فحشاء و فساد در محله را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی و اسلامشهر.

میانگین سوء استفاده جنسی از کودکان محله در کل شهر تبریز ۱٫۲۹ است که این میانگین نیز در مناطق، ۵، ۴، ۶ و ۷ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز هستند.

در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱/۷۶ تا ۲/۲٤) یعنی بالاترین میانگین‌های سوء استفاده جنسی از کودکان محله را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی، یکه‌دکان، امامیه، اسلامشهر، کوی بهشتی، عباسی، باغمیشه و کوشن گزراش شده است.

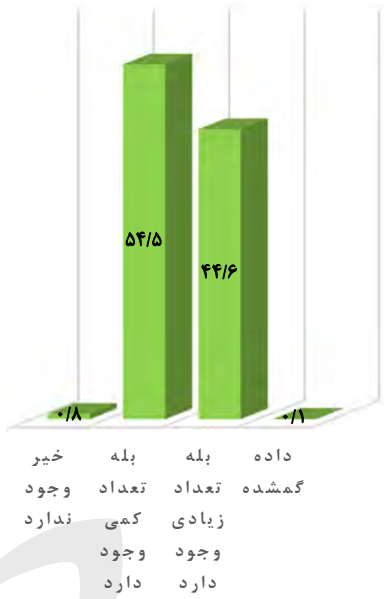
میانگین همجنس‌گرایی در کل شهر تبریز ۱/۱۳ است که این میانگین نیز در مناطق ۸، ۵، و ۱ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱/۷٦ تا ۲) یعنی بالاترین میانگین همجنس‌گرایی را بدست آورده‌اند، محلات بالاحمام و باغمیشه است.

میانگین نزاع و قتل برای کل شهر تبریز ۱/۱۵ است که این میانگین نیز در مناطق ٦، ٤، ۷ و ۱ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱/۷٦ تا ۱/۹۳) دارند، محلات باغ معروف و بهشتی است.

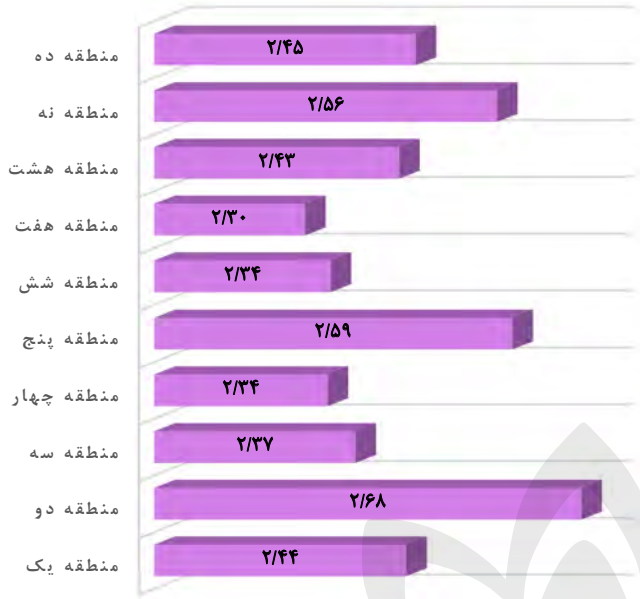
۴-۱۴ خدمات عمومی شهری در کلانشهر تبریز

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری در ارتباط با خدمات عمومی شهری در تبریز می‌پردازیم. خدمات عمومی شهری به طیف وسیعی از خدمات و کالاها اشاره دارند که لازمه زندگی در شهرهای بزرگ هستند. ما ۱۵ متغیر مربوط به خدمات عمومی را در زیر ارائه می‌کنیم که برخی به صورت عام و برخی از طریق مصاحبه‌های کیفی بدست آمده‌اند. میانگین‌های این متغیرها با محاسبه میانگین‌ها برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق و محلات در نرم‌افزار SPSS و انتقال آنها به نرم‌افزار ArcGIS به صورت نقشه در زیر نشان داده شده‌اند.

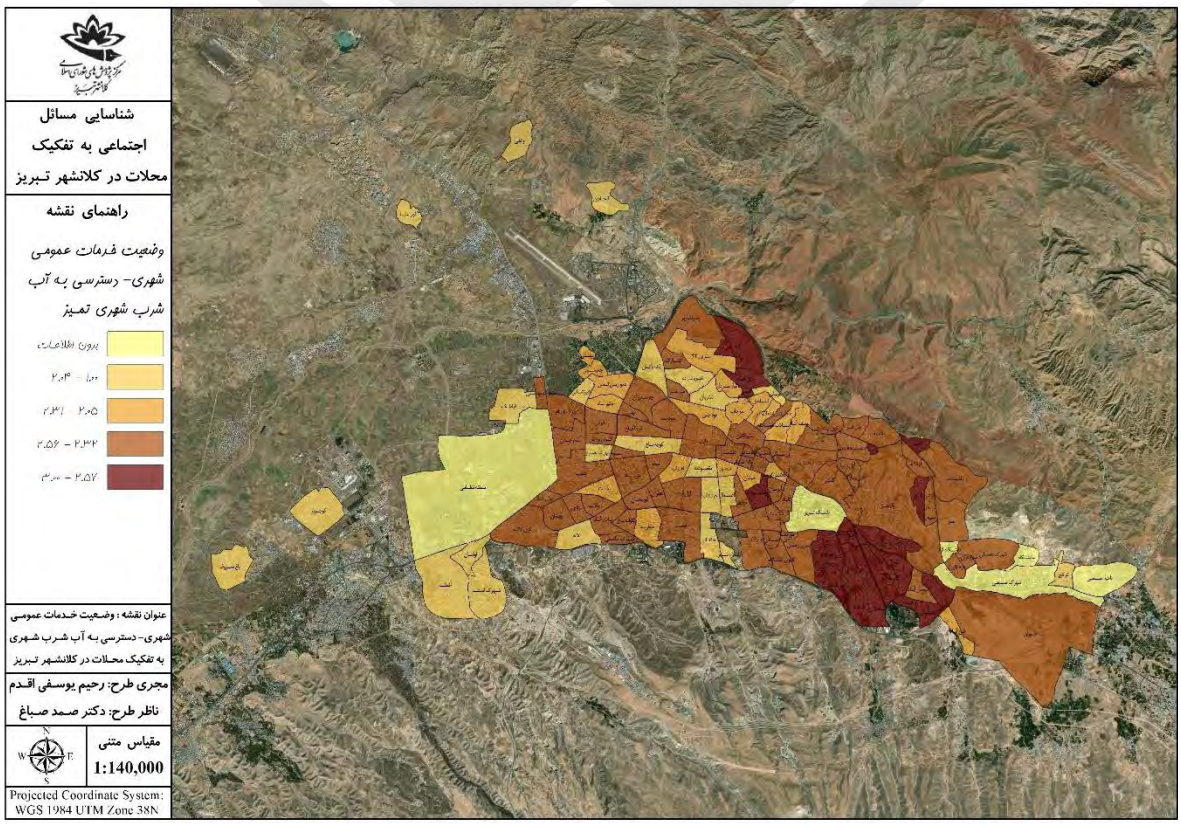
۴-۱۴-۱ دسترسی به آب شرب شهری تمیز

نمودار ۱۳۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

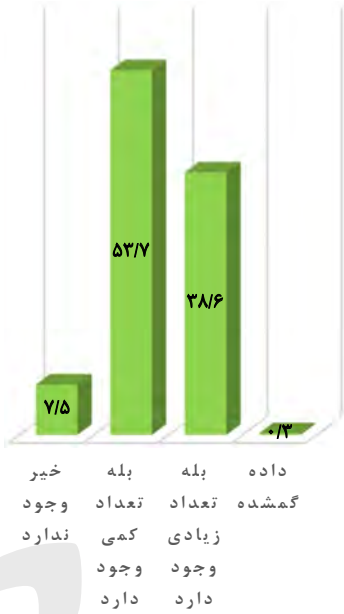

نمودار ۱۳۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

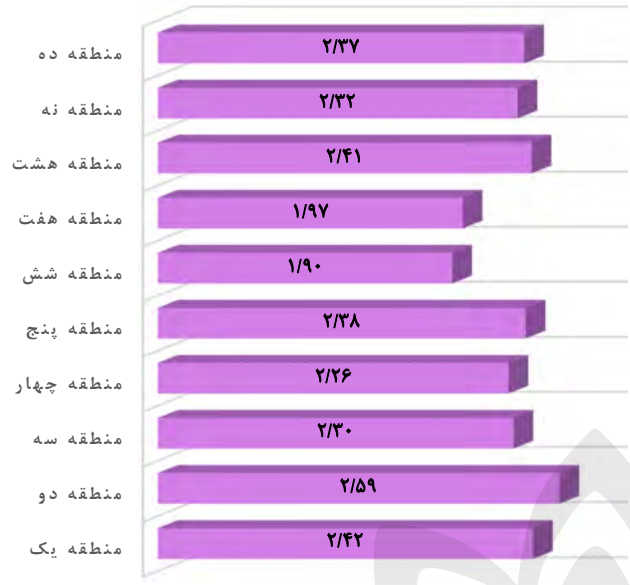

نقشه ٦٠-٤) پراکنش فضایی میانگین دسترسی به آب شرب شهری و تمیز به تفکیک محلات

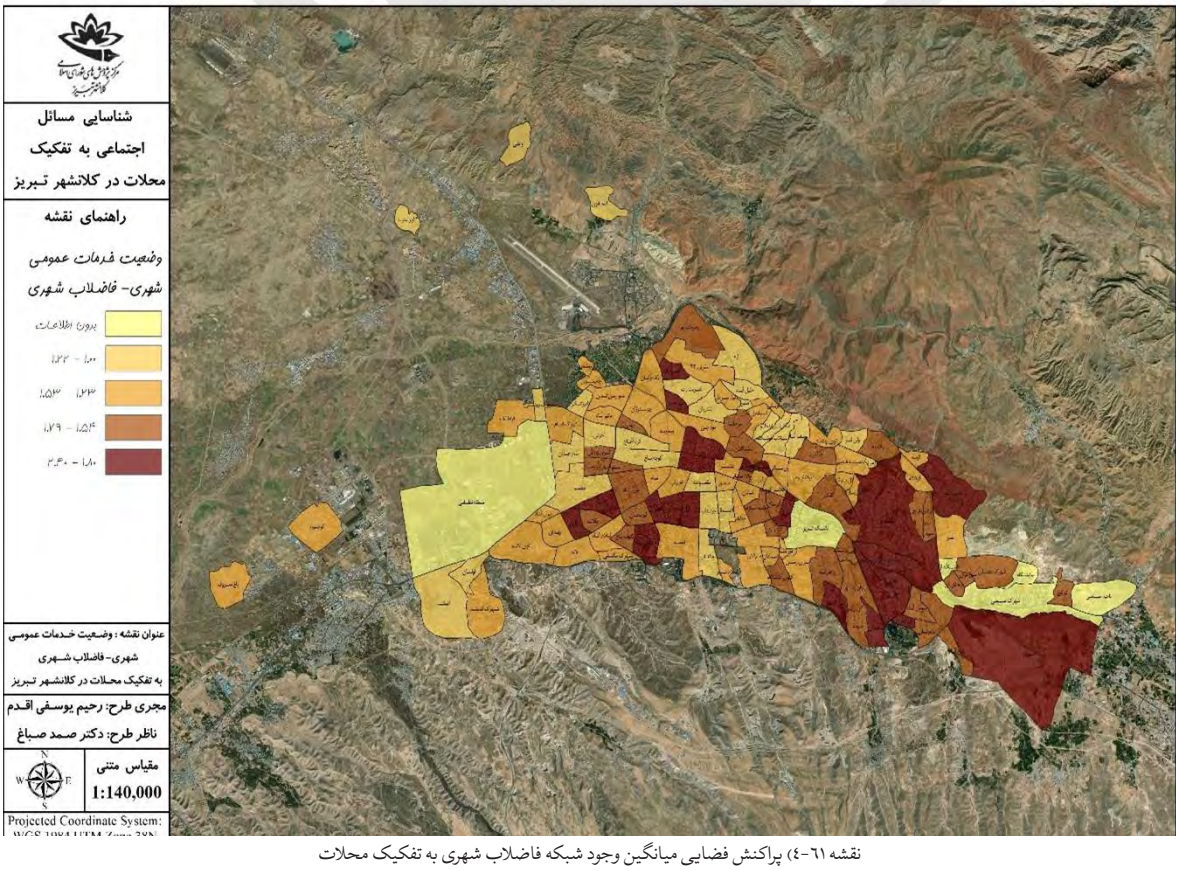
۴-۱۴-۲ شبکه فاضلاب شهری

نمودار ۱۳۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۱٤۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

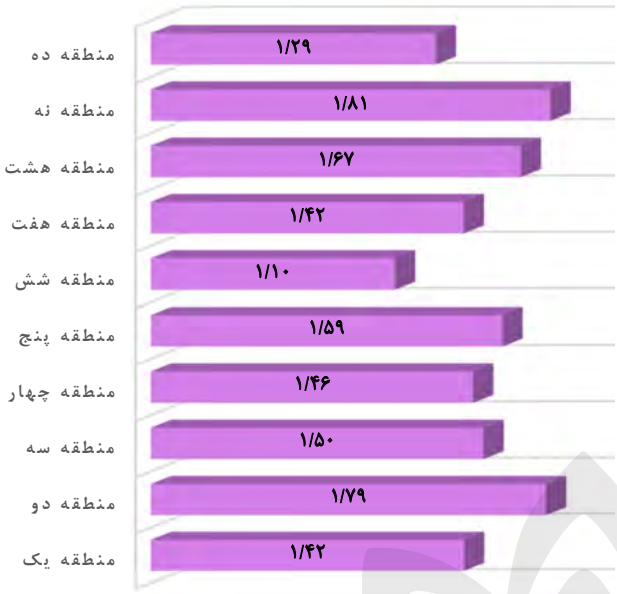

نقشه ٦۱-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود شبکه فاضلاب شهری به تفکیک محلات

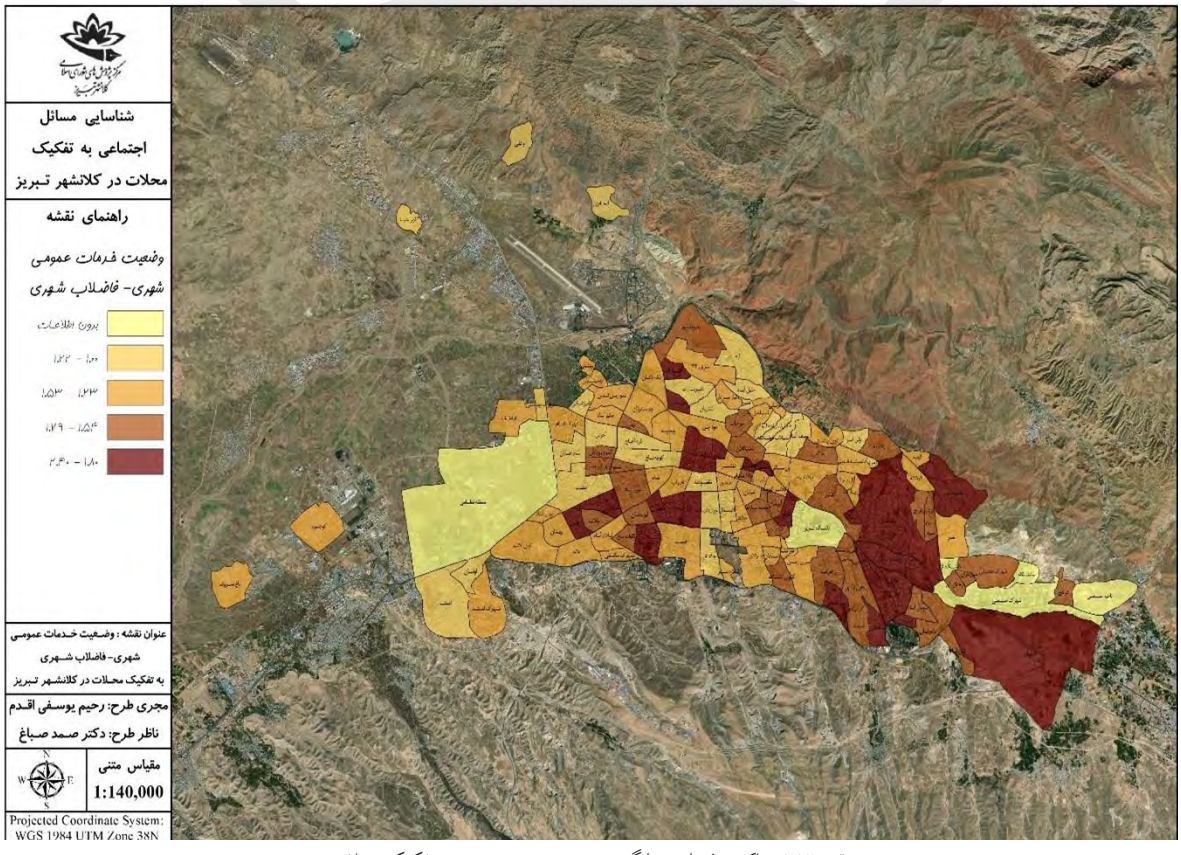
۴-۱۴-۳ دستشویی عمومی

نمودار ۱۴۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

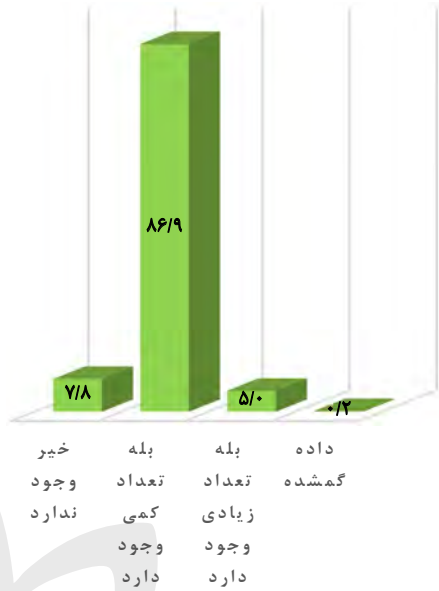

نمودار ۱۴۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ٦۲-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود دستشویی عمومی به تفکیک محلات

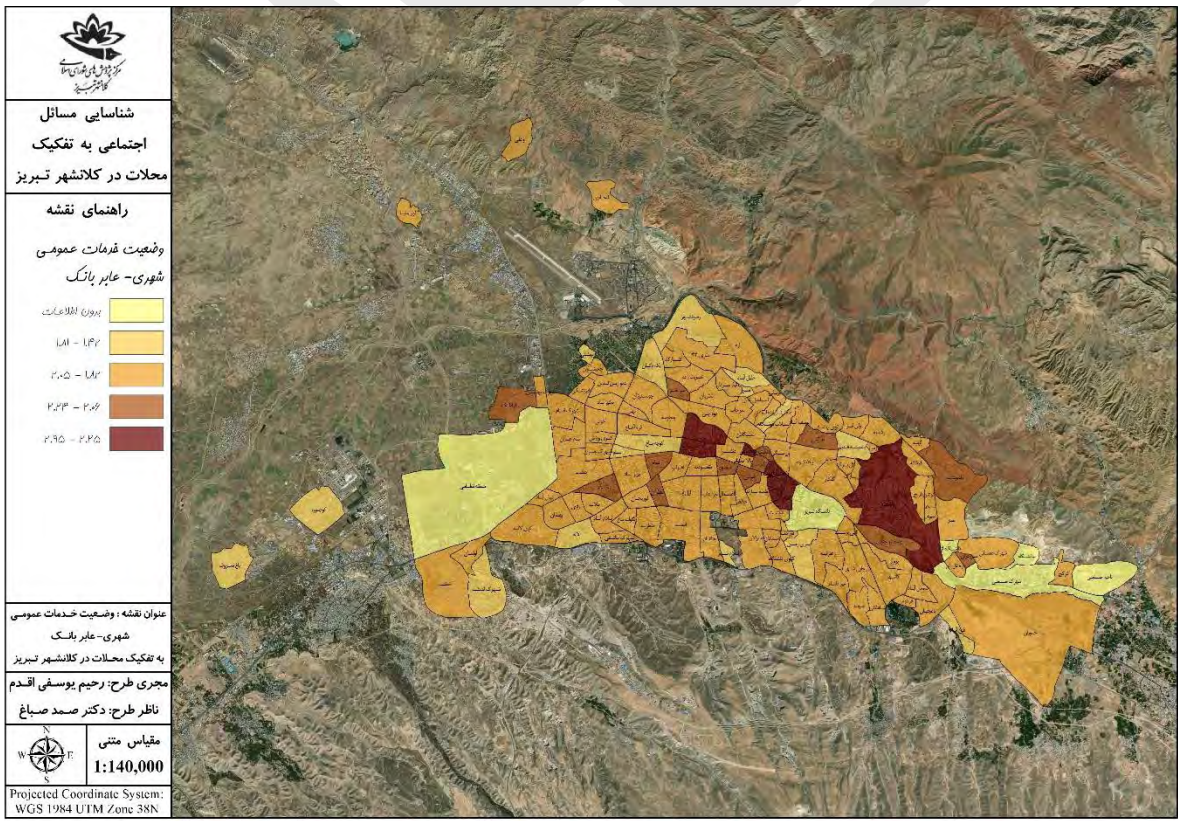
۴-۱۴-۴ وجود عابر بانک در محله

نمودار ۱۴۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

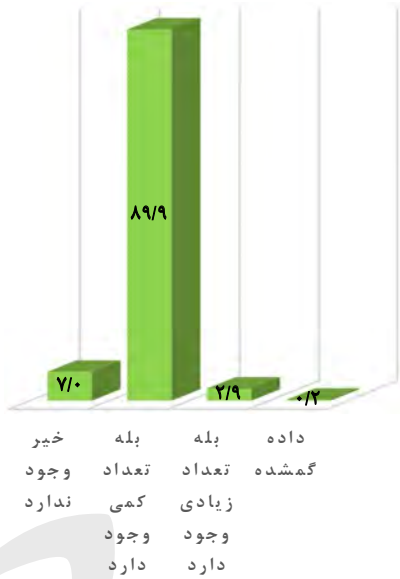

نمودار ۱۴۴-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۶۳-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود عابر بانک به تفکیک محلات

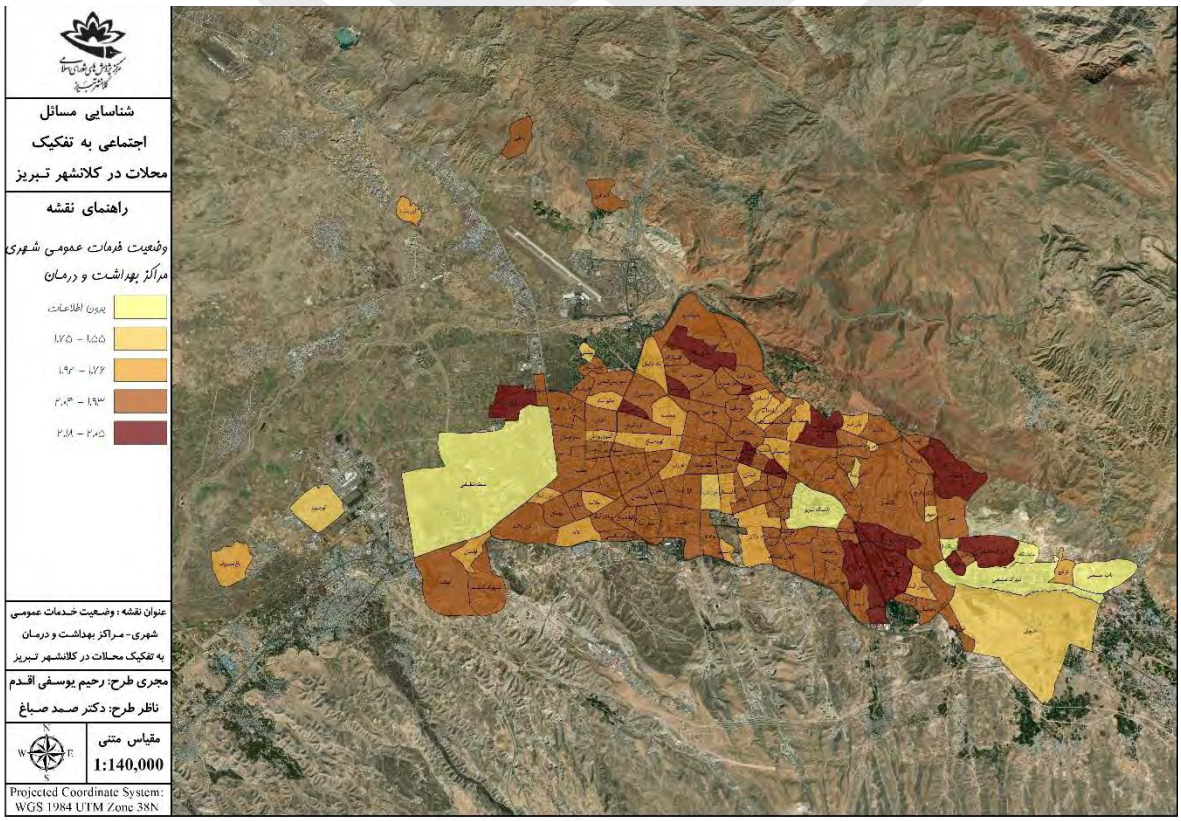
۴-۱۴-۵ | وجود مراکز بهداشت و درمان در محله

نمودار ۱۴۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

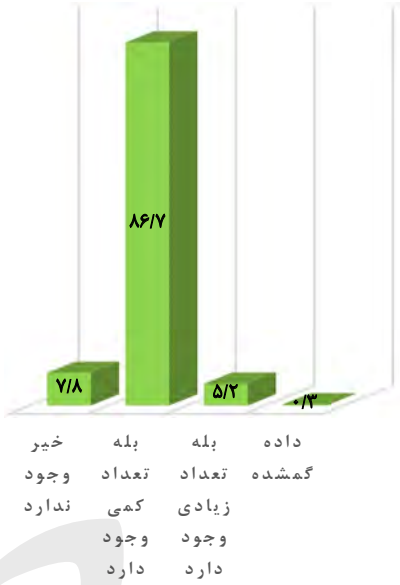

نمودار ۱٤٦-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ٦٤-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود مراکز بهداشت و درمان به تفکیک محلات

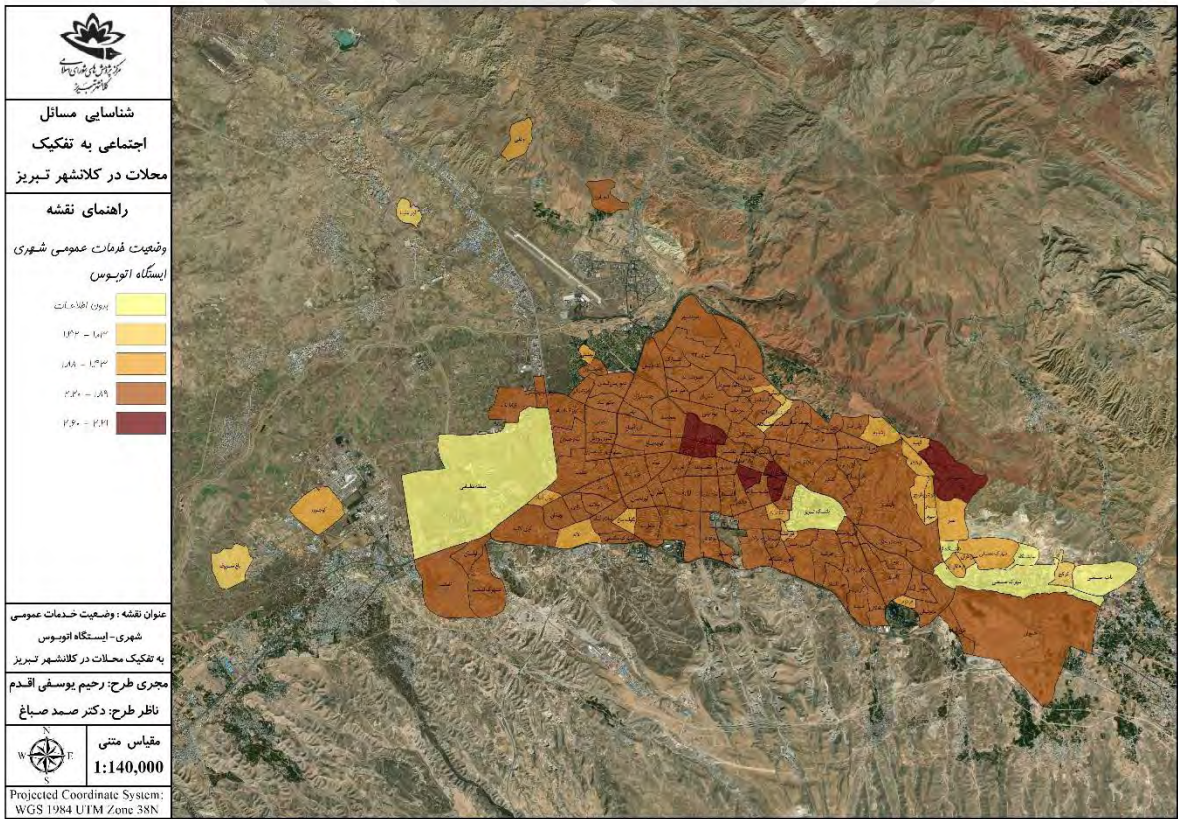
۴-۱۴-۶ وجود ایستگاه اتوبوس در محله

نمودار ۱۴۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

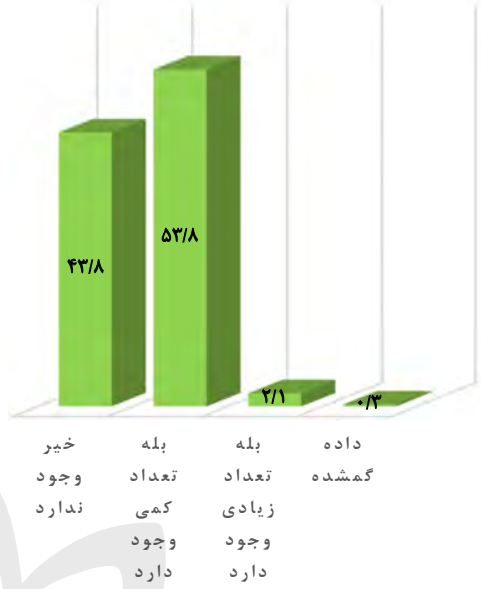

نمودار ۱۴۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

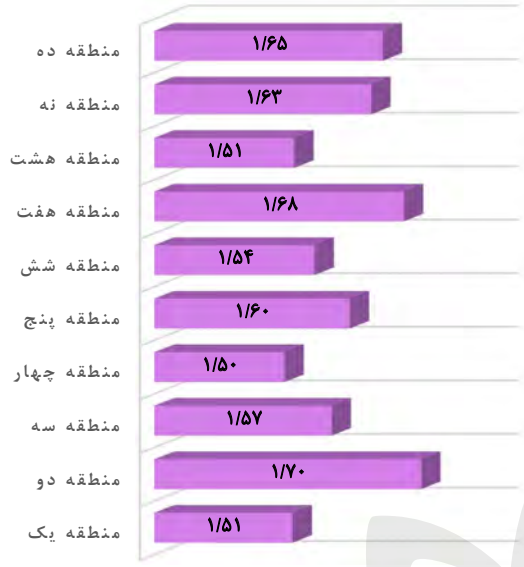

نقشه ٦٥-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود ایستگاه اتوبوس به تفکیک محلات

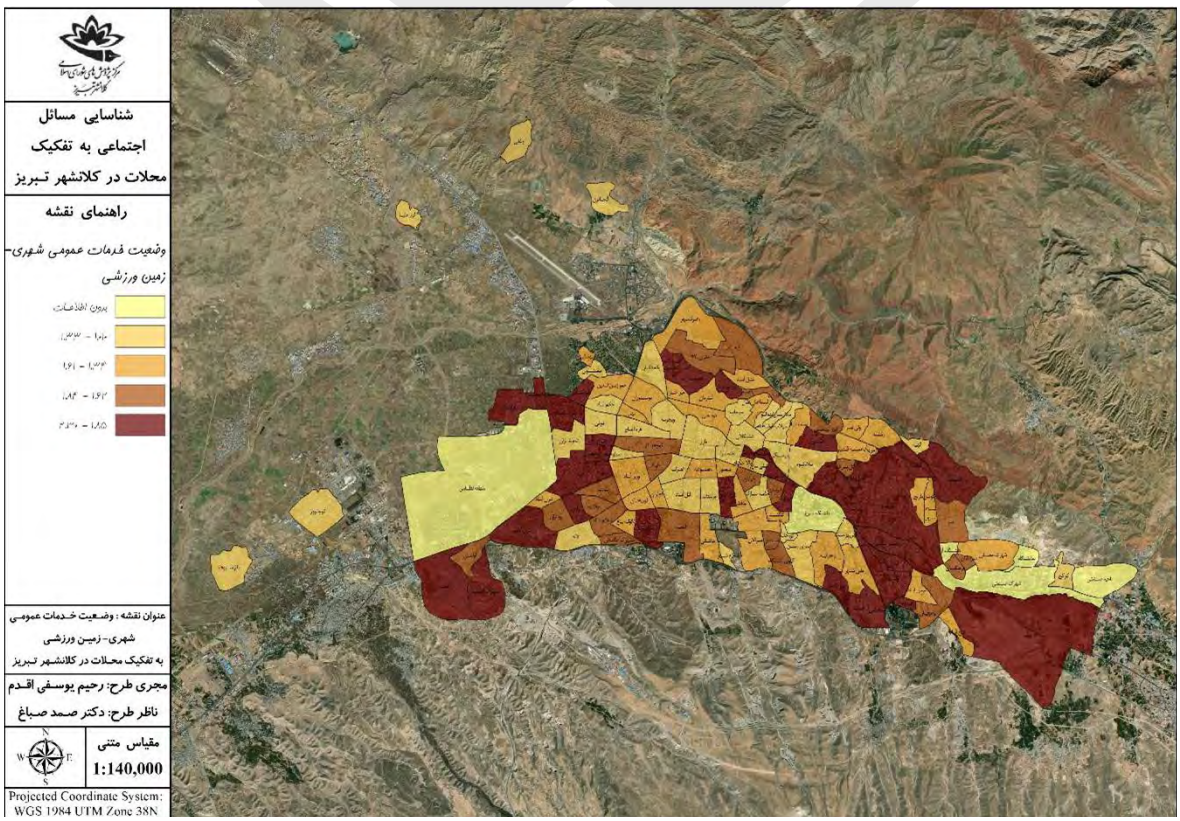
۴-۱۴-۷ وجود زمین ورزشی در محله

نمودار ۱۴۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۱۵۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

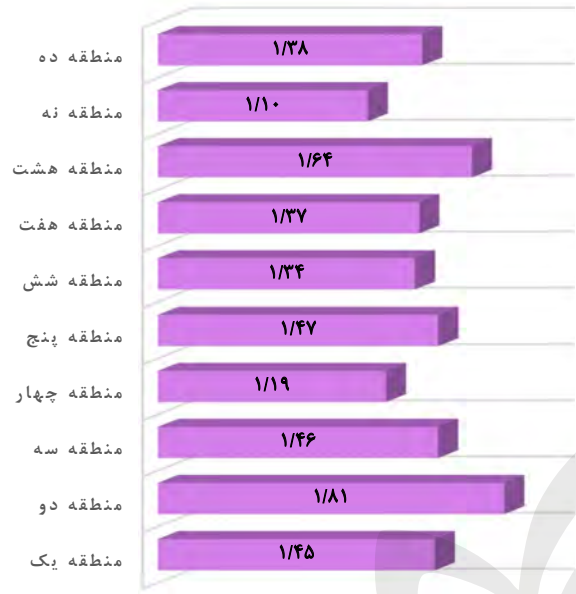

نقشه ٦٦-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود زمین ورزشی به تفکیک محلات

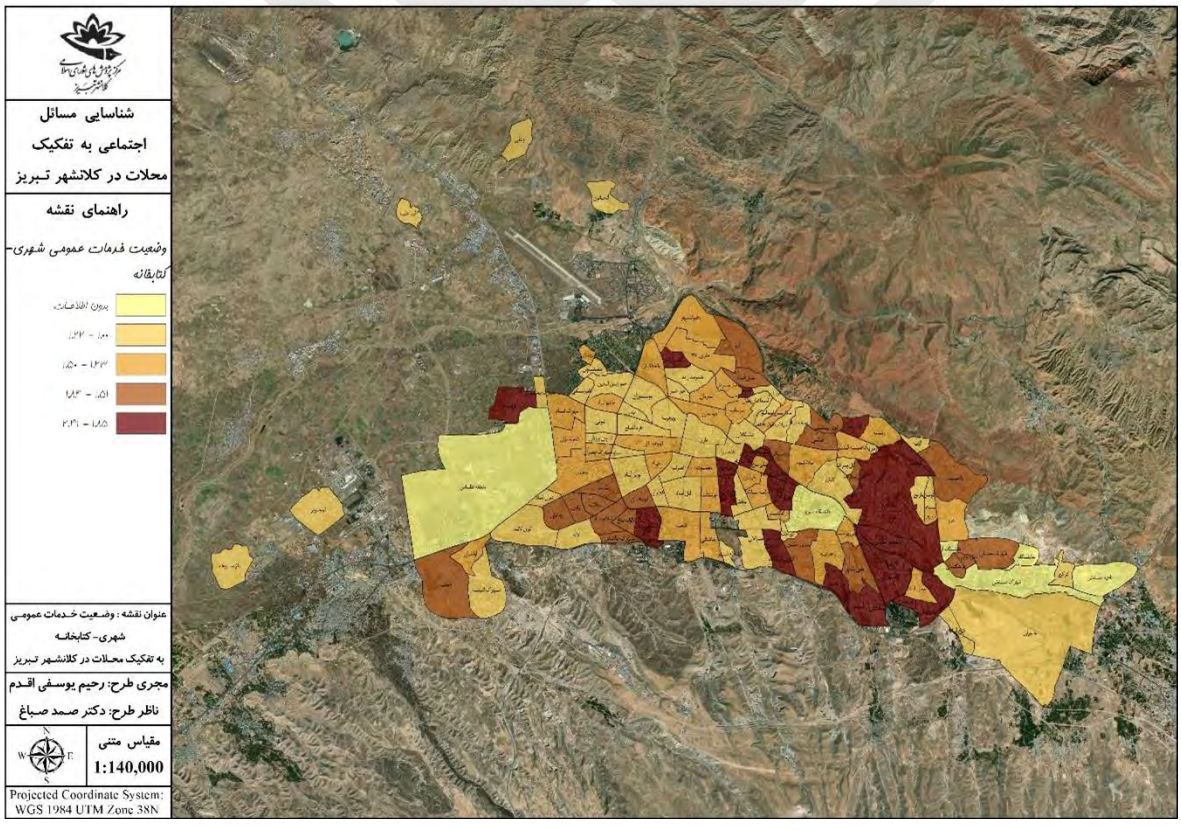
۴-۱۴-۸ وجود کتابخانه در محله

نمودار ۱۵۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

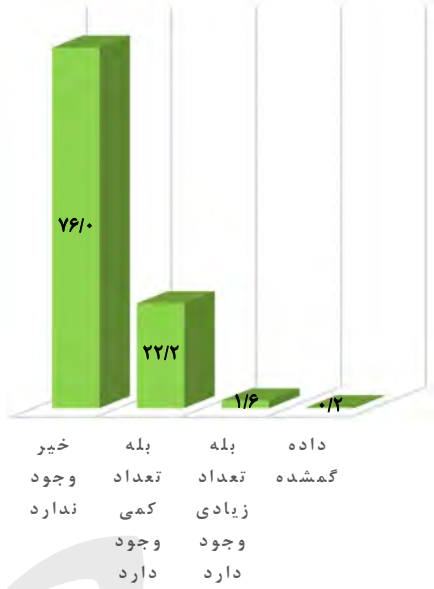

نمودار ۱۵۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ٦٧-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود کتابخانه به تفکیک محلات

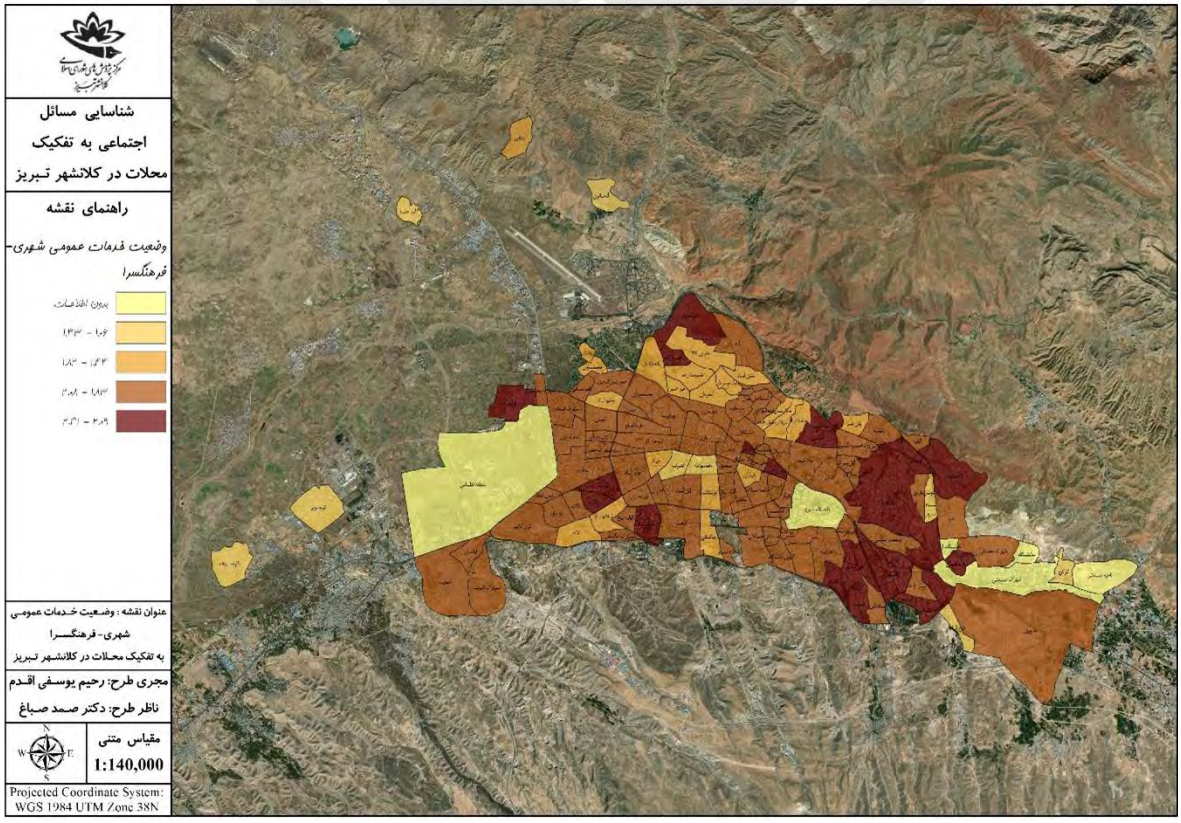
۴-۱۴-۹ | وجود فرهنگسرا در محله

نمودار ۱۵۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

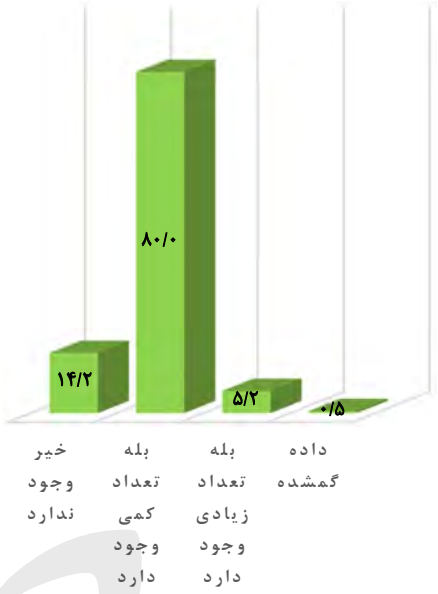

نمودار ۱۵٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

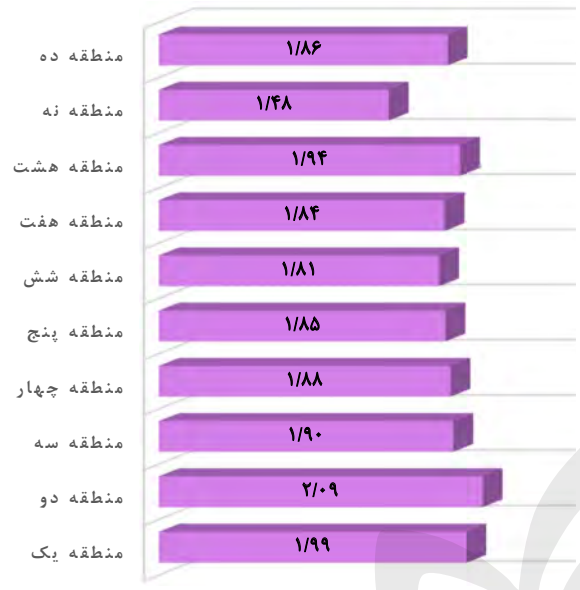

نقشه ٦٨-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود فرهنگسرا به تفکیک محلات

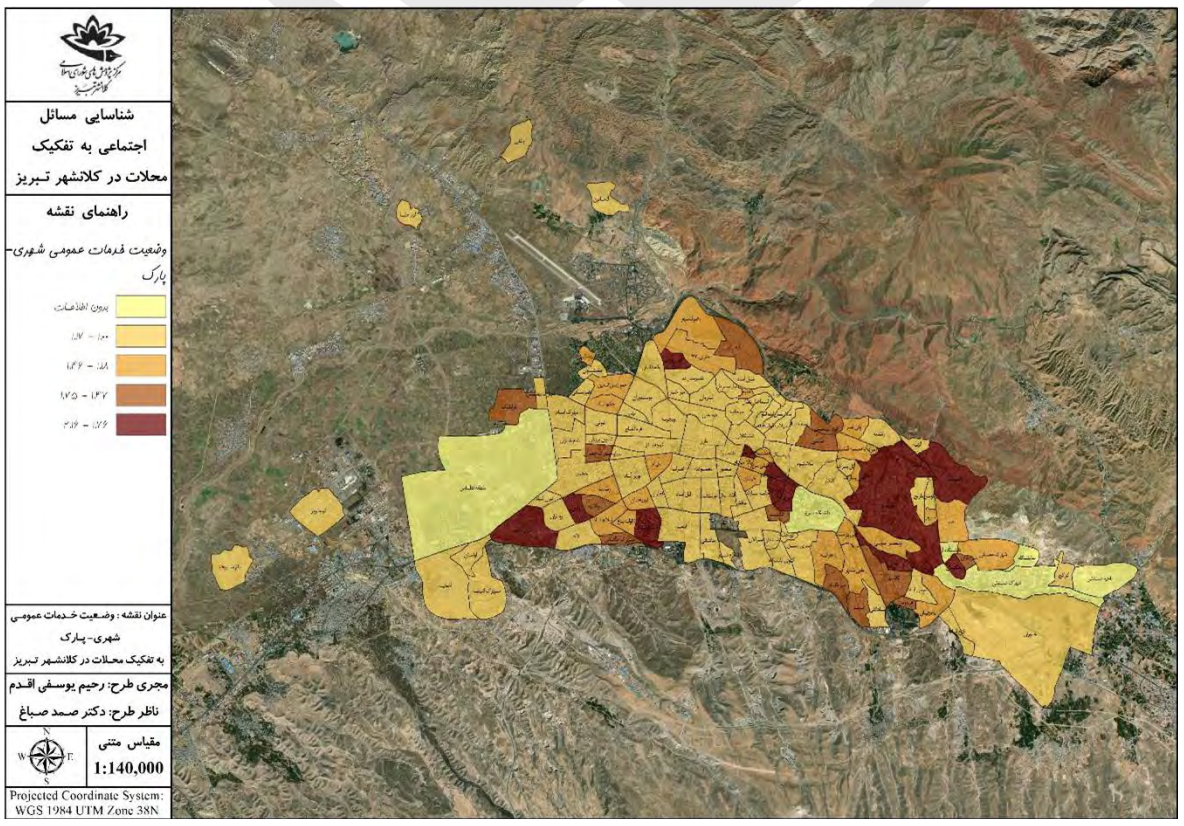
۴-۱۴-۱۰ وجود پارک در محله

نمودار ۱۵۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

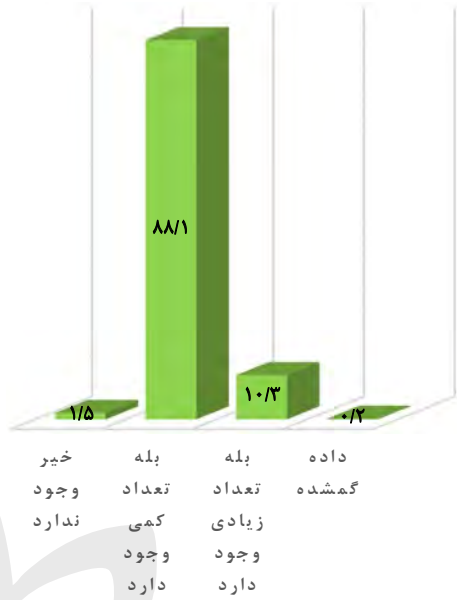

نمودار ۱۵٦-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ٦۹-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود پارک به تفکیک محلات

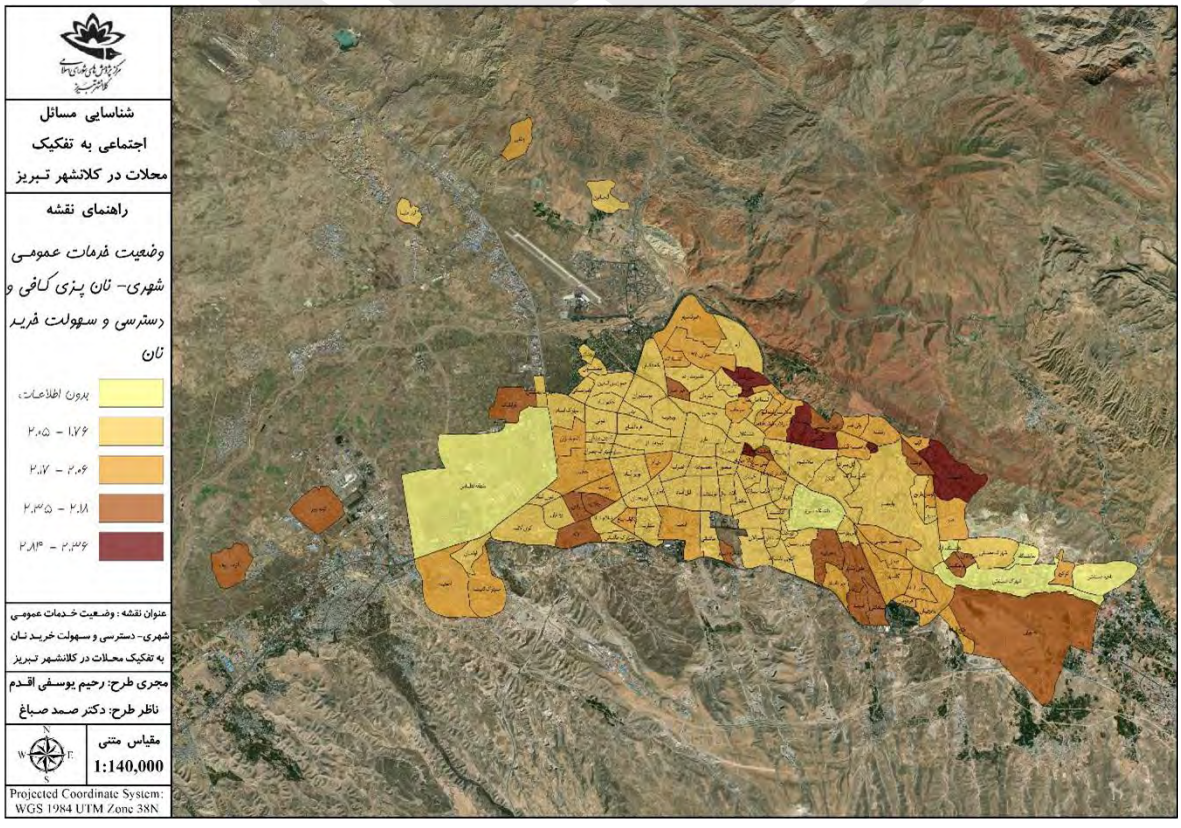
۴-۱۴-۱۱ وجود نانوائی کافی و سهولت خرید نان در محله

نمودار ۱۵۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

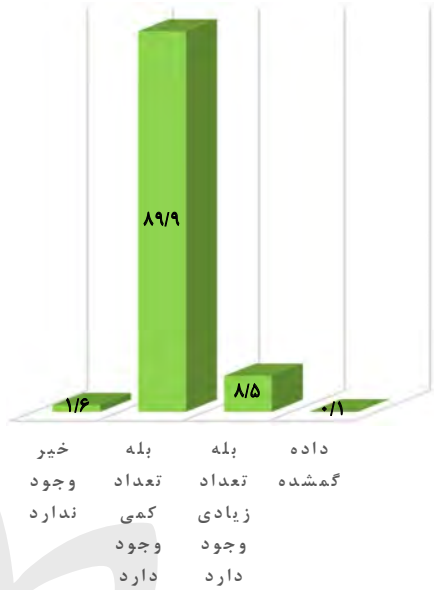

نمودار ۱۵۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۷۰-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود نان‌پزی کافی و سهولت خرید نان به تفکیک محلات

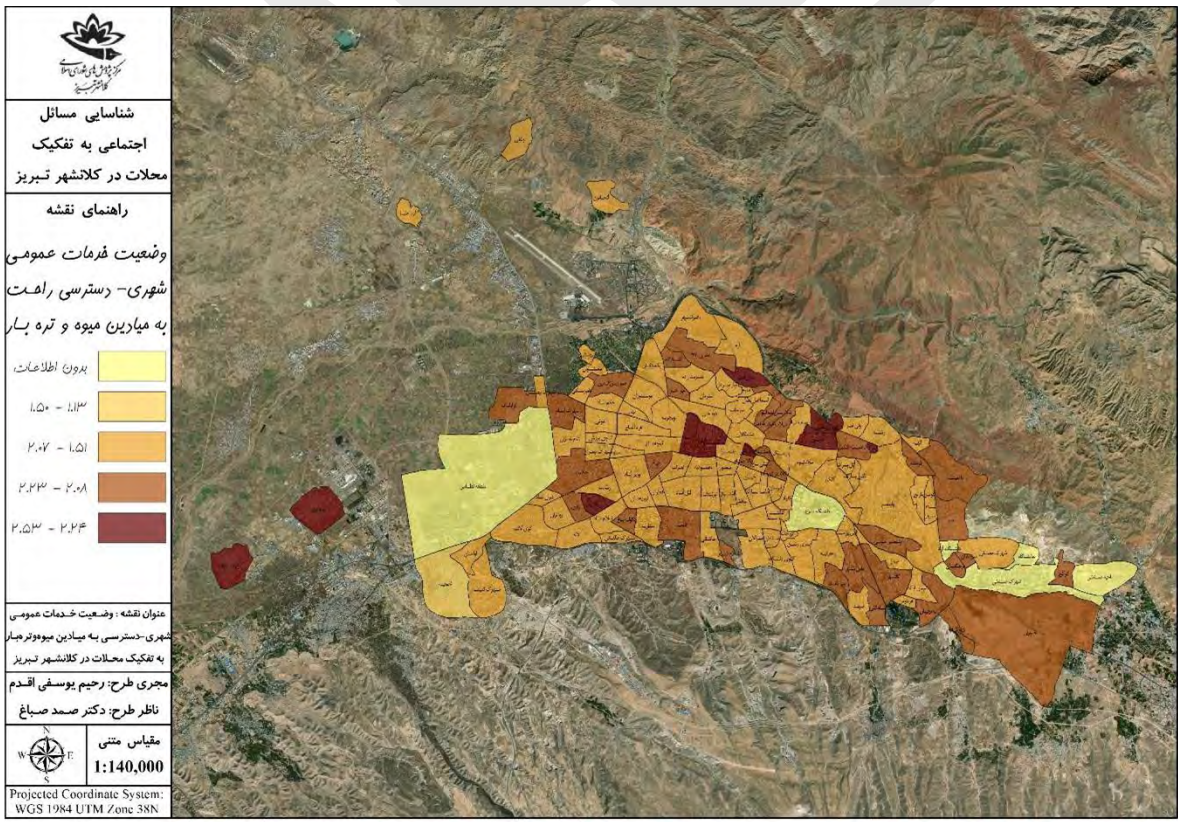
۴-۱۴-۱۲ وجود میدان میوه و تره‌بار و دسترسی راحت و خرید از آنها

نمودار ۱۵۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

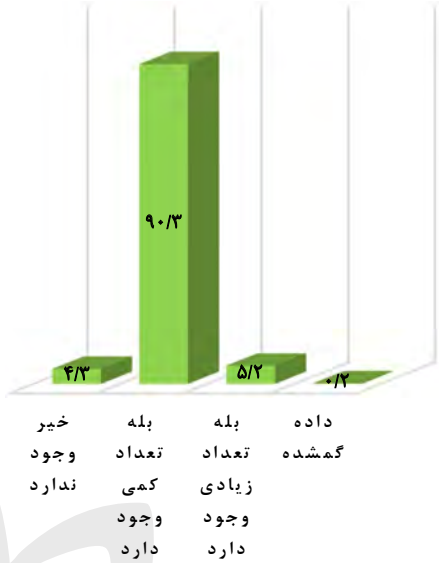

نمودار ۱۶۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۷۱-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود میدان تره‌بار و دسترسی راحت و خرید از آنها به تفکیک محلات

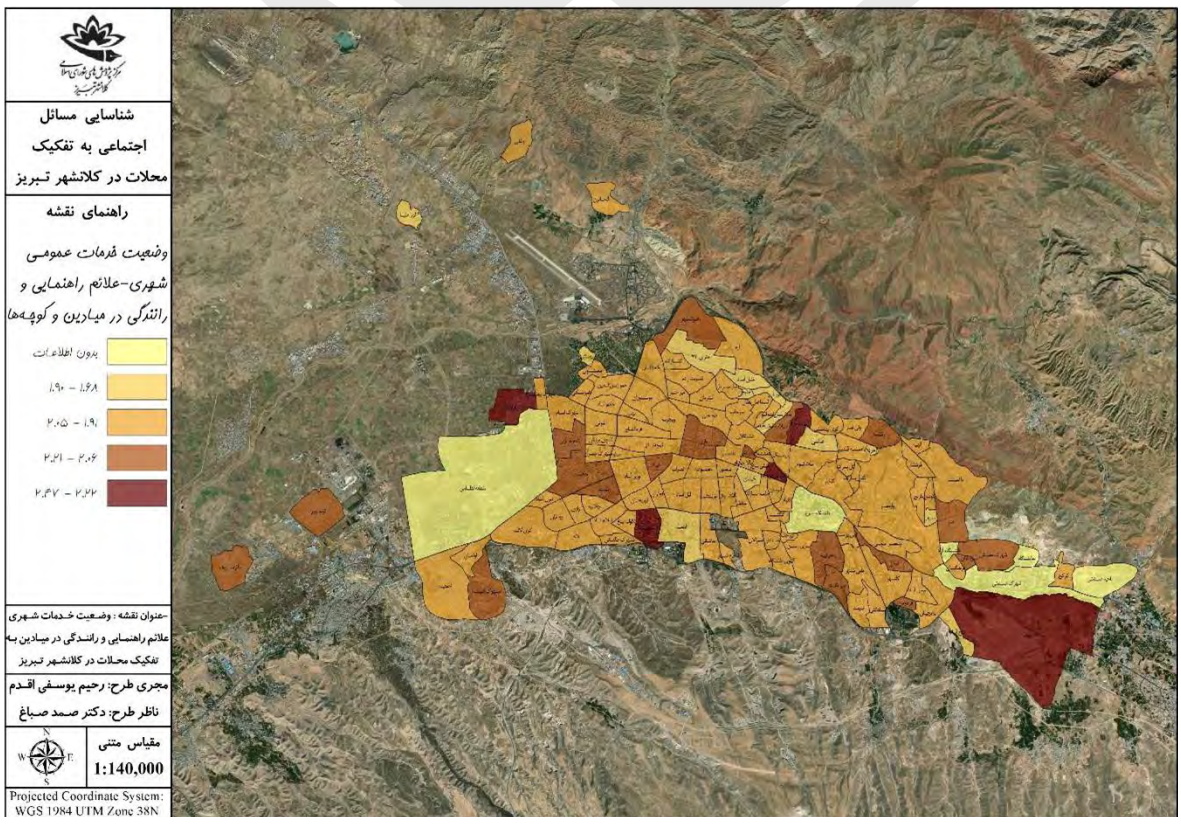
۴-۱۴-۱۳ وجود علائم راهنمایی و رانندگی در میدان‌ها و کوچه‌ها

نمودار ۱۶۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

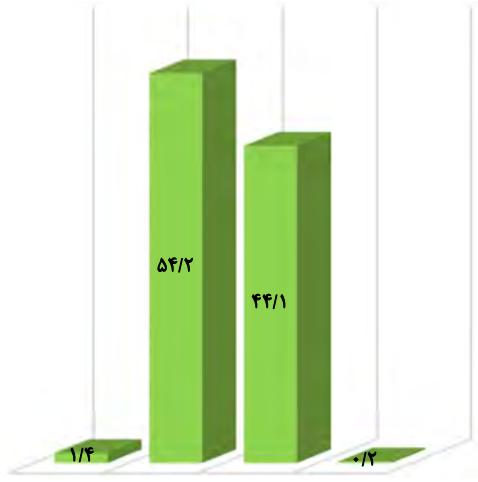

نمودار ۱۶۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۷۲-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود علائم راهنمایی و رانندگی در میدان‌ها و کوچه‌ها به تفکیک محلات

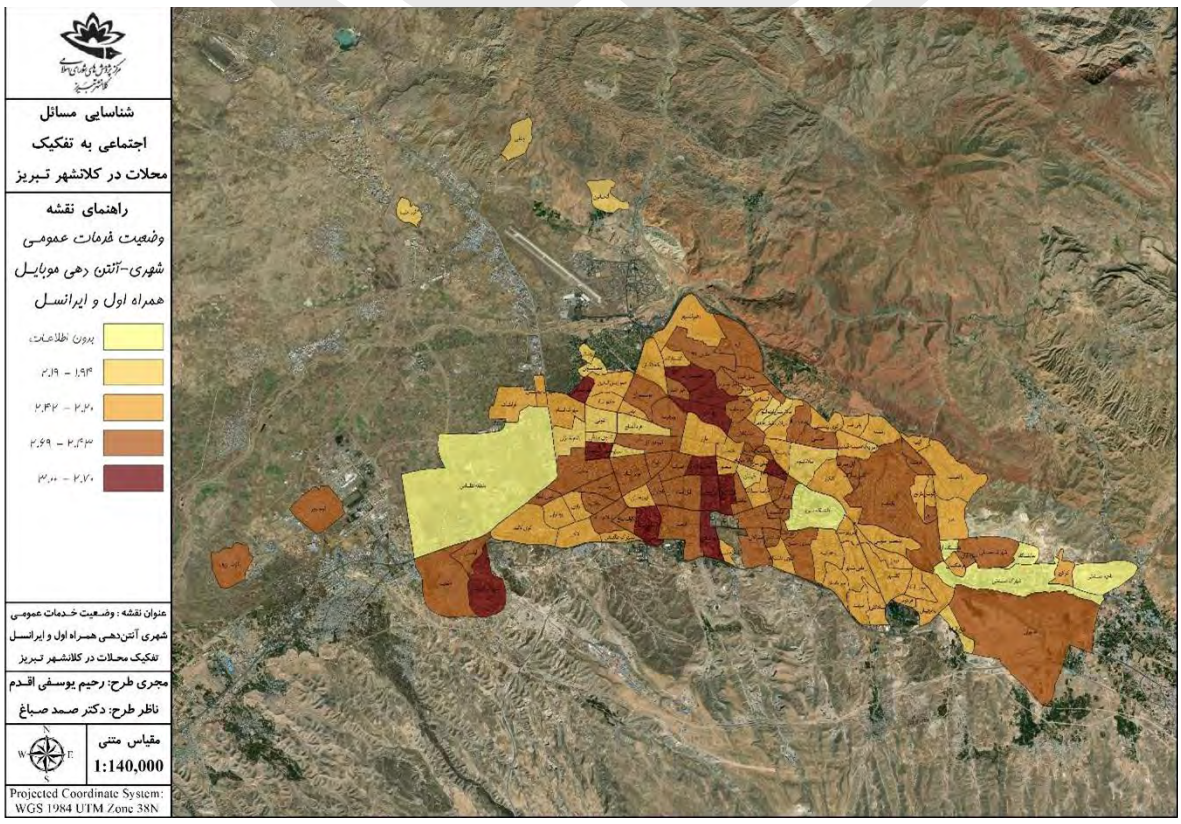
۴-۱۴-۱۴ آنتن دهی موبایل ایرانسل و همراه اول

نمودار ۱۶۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

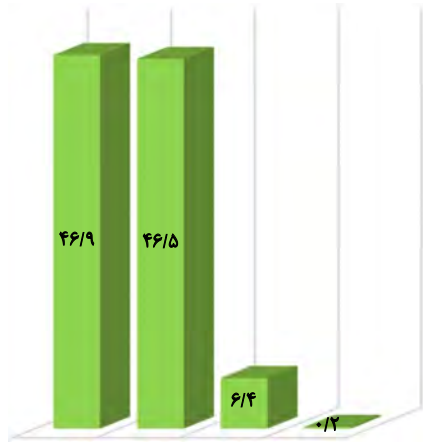

نمودار ۱٦٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

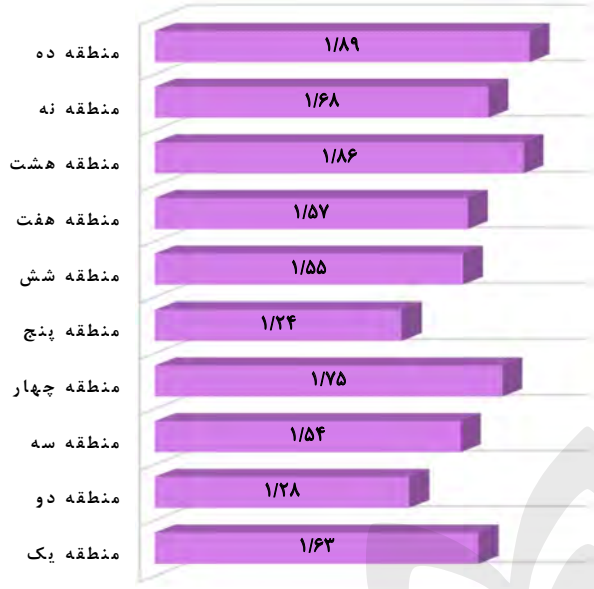

نقشه ۷۳-٤) پراکنش فضایی میانگین آنتن‌دهی موبایل ایرانسل و همراه اول به تفکیک محلات

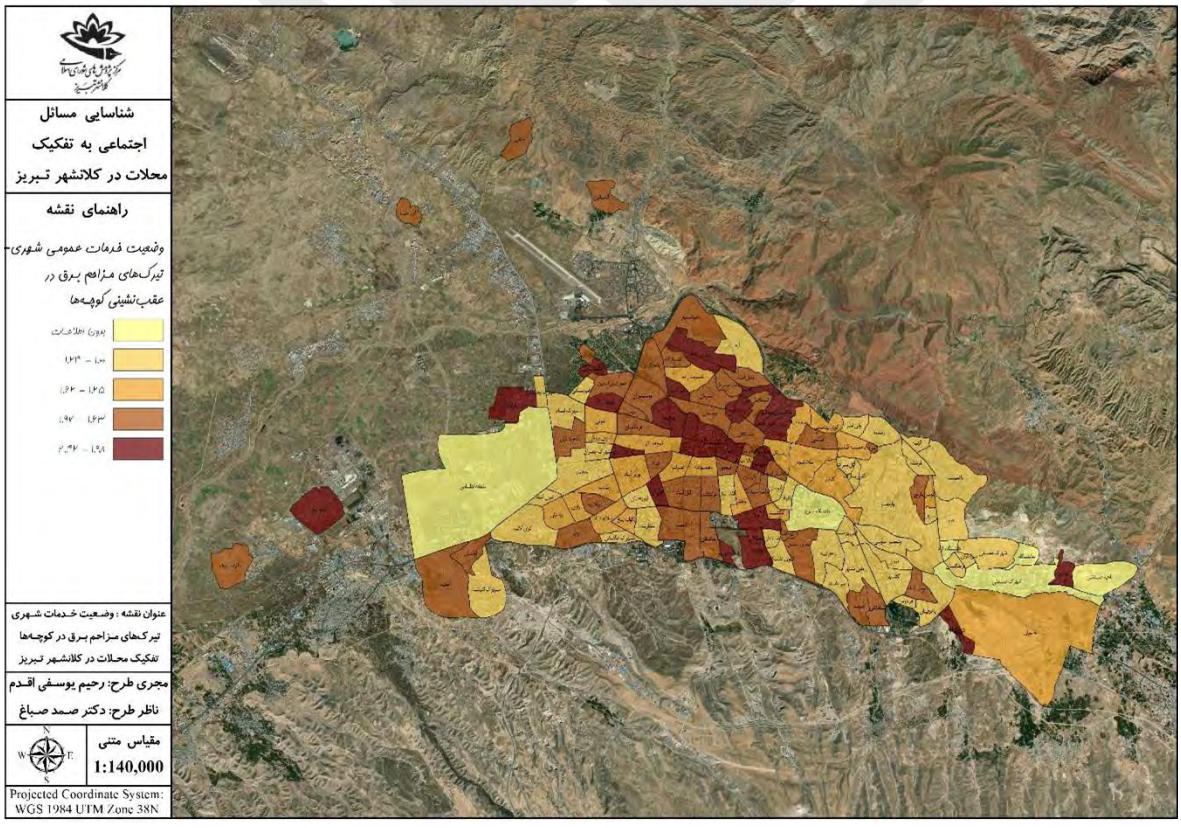
۴-۱۴-۱۵ وجود تیرک‌های برق در وسط کوچه‌ها با عقب‌کشی خانه‌ها

نمودار ۱۶۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

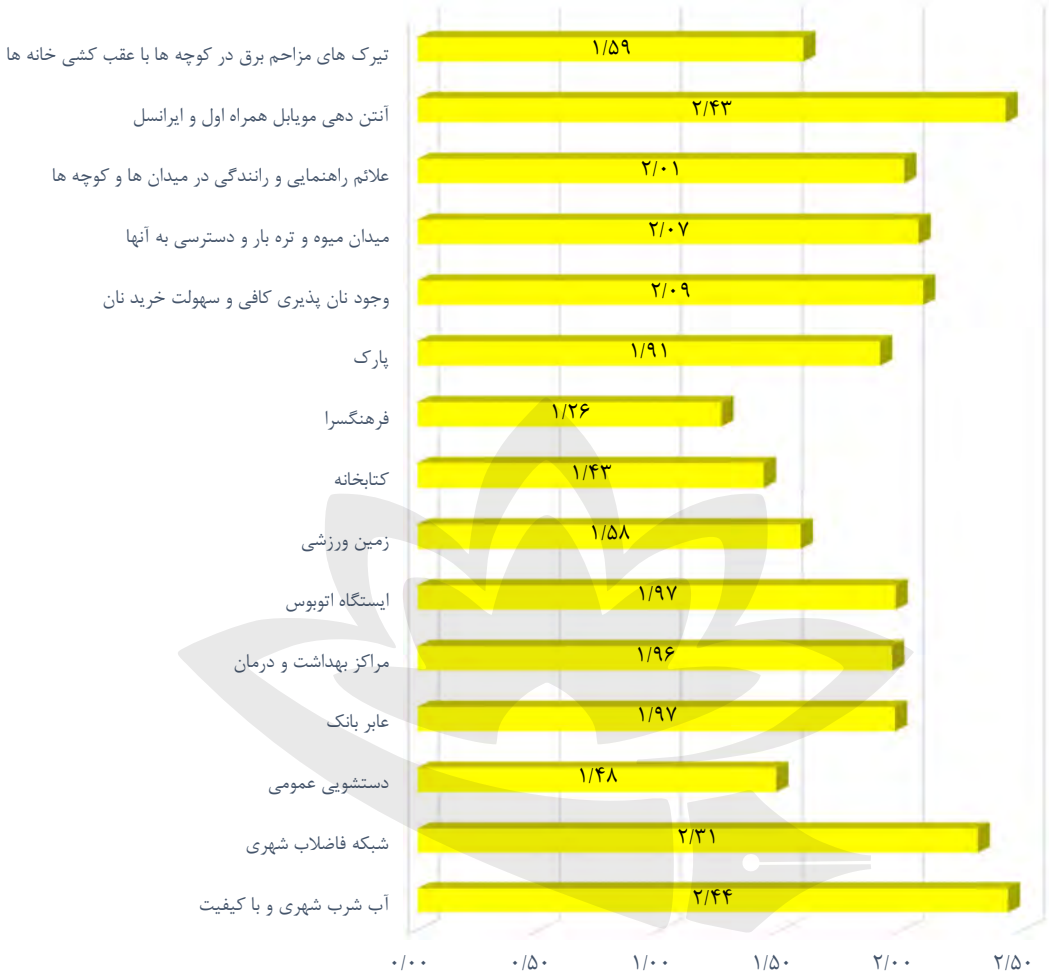
نمودار ۱۶۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۷٤-٤) پراکنش فضایی میانگین تیرک‌های مزاحم برق با عقب‌کشی خانه‌ها به تفکیک محلات

۴-۱۴-۱۶ ارزیابی کلی وضعیتِ خدمات عمومی شهری در کلانشهر تبریز

میانگین ۱۵ متغیر مربوط به خدمات عمومی شهری در کلانشهر تبریز در زیر نشان داده شده‌اند.

نمودار ۱۶۷-٤) میانگین وضعیت خدمات عمومی شهری در کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ۳ بیشترین)

میانگین دسترسی آب شرب شهری تمیز در کلانشهر تبریز ۲٫۴۴ است که این میانگین در مناطق ۲، ۵، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۵۷ تا ۳) یعنی بالاترین میانگین دسترسی به آب شرب شهری تمیز را دارند، عبارتند از؛ ارم، خلیل آباد، منبع، حلمه سازاندا، زمرد، الهیه، بارنج، ولیعصر جنوبی، الهی‌پرست، پرواز، گلشهر، رجایی شهر، زعفرانیه، میرداماد، شاهگلی، سهند، کوی فردوس و یاغچیان است.

میانگین شبکه فاضلاب شهری در کل تبریز ۲٫۳۱ است که این میانگین در مناطق ۲، ۱، ۵، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۸۰ تا ۲٫۴۰)، یعنی محلاتی که بالاترین میانگین شبکه فاضلاب شهری را دارند،

عبارتند از؛ شهرک رازی، رسالت، منظریه، قطران، لیل‌آباد، بازار، امیرخیز، کشتارگاه، دمشقیه، قره‌باغی، گلباد، میرداماد، شاهگؤلی، کوی فردوس، گلشهر، پرواز، ولیعصر جنوبی، ولیعصر، باغمیشه و خاوران است.

میانگین وجود دستشویی عمومی در کل شهر تبریز ۱٫۴۸ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۸، ۹ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۷۳ تا ۳)، یعنی بالاترین میزان دستشویی عمومی را دارند، عبارتند از؛ ارم، خلیل آباد، منبع، الهی‌پرست، زعفرانیه، میرداماد، رجائی‌شهر و کوی فردوس است.

میانگین وجود عابر بانک در کل شهر تبریز ۱٫۹۷ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۳، ۵، ۶، ۸ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۲۵ تا ۲٫۹۵) یعنی بالاترین وجود عابر بانک را دارند، عبارتند از؛ بازار، تپلی باغ، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد و ولیعصر است.

میانگین وجود مراکز بهداشت و درمان در محله در کل شهر تبریز ۱٫۹۶ است که این میانگین در مناطق ۲، ۱، ۵، ۶، ۸ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بیشترین (بین ۲٫۰۵ تا ۲٫۱۸) یعنی بالاترین میزان مراکز بهداشت و درمان در محله را دارند، عبارتند از؛ قراملک، بهار، امیرخیز، ۴۲ متری، منبع، قره باغی، بالاحمام، کلانتر کوچه، کوی بهشتی، عباسی، باغمیشه، ولیعصر جنوبی، پرواز، گلشهر، شاهگلی، رجائی‌شهر، فرهنگیان و شهرک مصلی است.

میانگین وجود ایستگاه‌های اتوبوس در کل شهر تبریز ۱٫۹۷ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۸، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که میانگین (۲٫۲۱ تا ۲٫۶۰) یعنی بالاترین میزان ایستگاه اتوبوس را دارند، عبارتند از؛ بازار، خیابان، کلانتر کوچه، آبرسان و باغمیشه است.

میانگین وجود زمین ورزشی در محله، در کل شهر تبریز ۱٫۵۸ است که این میانگین در مناطق ۲، ۵،۷، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۸۵ تا ۲٫۳۰) یعنی بالاترین میزان زمین ورزشی را دارند، عبارتند از؛ شهرک اندیشه، آخماقیه، کوی لاله، شهرک رازی، خطیب، شهرک شهید چمران، کوی ورزش، شهرک امام، قره‌ملک، شهرک بهشتی، دامپرشکی، کشتارگاه، شربت‌زاده، انبار سردار، عباسی، دمشقیه، قره‌باغی، کلانتر کوچه، باغشمال، گلباد، منظریه، عباسی، فرشته، باغمیشه، ولیعصر، نگین پارک، گلکار، ولیعصر جنوبی، پرواز، گلشهر، میرداماد، گلشهر، کوی فردوس، سهند، شاهگلی و خاوران است.

میانگین وجود کتابخانه در محله در کل شهر تبریز ۱٫۴۳ است که این میانگین در مناطق ۲، ۱، ۳، ۵ و ۸ بالاتر از

میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۸۵ تا ۲٫۴۱) یعنی بالاترین میزان کتابخانه در محله را دارند، عبارتند از؛ قره‌ملک، منظریه، کشتارگاه، منبع، دمشقیه، قره-باغی، منصور، بالاحمام، باغشمال، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد، کوی استادان، کوی دانشگاه، ولی‌امر، فرشته، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، پرواز، گلشهر، کوی فردوس، یاغچیان، شاهگلی، سهند و میرداماد است.

میانگین کل وجود فرهنگسرا در محله برای کل شهر تبریز ۱٫۲۶ است و این میانگین در مناطق ۱، ۲ و ۵ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (۲٫۰۹ تا ۲٫۴۱) یعنی بالاترین میزان وجود فرهنگسرا در محله را دارند، عبارتند از؛ قره‌ملک، رسالت، جلالیه، منظریه، کشتارگاه، رضوانشهر، قره‌باغی، کلانتر کوچه، کوی بهشتی، عباسی، باغمیشه، فرشته، ولیعصر، مرزداران، فرهنگیان،یاغچیان، کوی فردوس، پرواز، گلشهر، رجائی‌شهر، سهند و میرداماد است.

میانگین وجود پارک در محله، در کل شهر تبریز ۱٫۹۱ است و این میانگین در مناطق ۲، ۱ و ۸ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۷۶ تا ۲٫۱۶) یعنی بالاترین میزان وجود پارک در محله را دارند، عبارتند از؛ کشتارگاه، منظریه، قره‌باغی، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد، پرواز، فرهنگیان، ولیعصر، فرشته و باغمیشه است.

میانگین وجود نان‌پزی کافی و سهولت خرید نان در محله در کل شهر تبریز ۲٫۰۹ است و این میانگین در مناطق ۱، ۵، ۷، ۸، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز هستند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۳۶ تا ۲٫۸۴) یعنی بالاترین میزان وجود نان‌پزی و سهولت خرید نان در محله را دارند عبارتند از؛ خلیل آباد، منبع، قره‌باغی، یوسف آباد، عباسی، باغمیشه و زمرد.

میانگین وجود میدان میوه و تره‌بار و دسترسی راحت و خرید از آنها در کل شهر تبریز ۲٫۰۷ است و این میانگین در مناطق ۱، ۷، ۸، ۹ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲٫۲۴ تا ۲٫۵۳) یعنی بالاترین میزان وجود میدان میوه و تره‌بار و دسترسی راحت به آنها را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، کوجوار، جلالیه، بازار، قره‌باغی، خلیل آباد، کوی بهشتی، عباسی و زمرد است.

میانگین وجود علائم راهنمایی و رانندگی در میدان‌ها و کوچه‌ها در کل شهر تبریز ۲٫۰۱ است و این میانگین در مناطق ۱۰، ۶، ۴، و ۱ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز هستند.

در بین محلات نیز، محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲٫۲۲ تا ۲٫۴۷) یعنی بالاترین میزان وجود علائم راهنمایی و رانندگی را دارند، عبارتند از؛ قره‌ملک، منظریه، یوسف آباد، کلانتر کوچه و خاوران است.

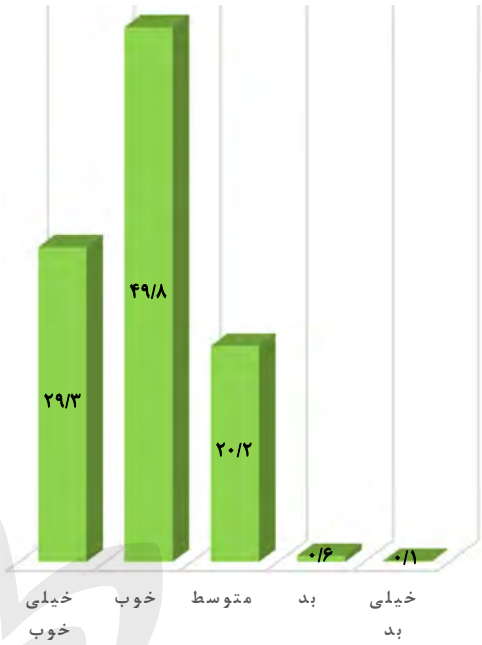
میانگین آنتن‌دهی موبایل ایرانسل و همراه اول در کل شهر تبریز ۲٫۴۳ است و این میانگین در مناطق ۳، ۷، ۸ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز هستند. محله‌هایی که بیشترین میانگین آنتن‌دهی موبایل (بین ۲٫۷۰ تا ۳) یعنی بالاترین میزان آنتن‌دهی موبایل را دارند، عبارتند از؛ شهرک اندیشه، منظریه، شهرک چمران، دامپزشکی، شربت‌زاده، شتربان، دوه‌چی، مقصودیه، چرنداب، باغشمال، طالقانی و کلانتر کوچه است.

میانگین وجود تیرک‌های برق در وسط کوچه‌ها با عقب‌کشی خانه‌ها در کل شهر تبریز ۱٫۵۹ است و این میانگین در مناطق ۱، ۴، ۸، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز هستند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱٫۹۸ تا ۲٫۴۲) یعنی بالاترین میزان‌های وجود تیرک‌های برق در وسط خیابان‌ها با عقب‌کشی خانه‌ها را دارند، عبارتند از، کوجوار، قره‌ملک، جامیشاوان، حکم‌آباد، سیلو، قطران، ۴۲ متری، امیرخیز، ویجویه، بازار، دانشسرا، دمشقیه، تپلی‌باغ، قطران، مارالان، اسلامشهر، قربانی، منبع، سرخاب، ایده‌لو، ملازینال، سیلاب قوشخانه، فتح‌آباد و کرکج است.

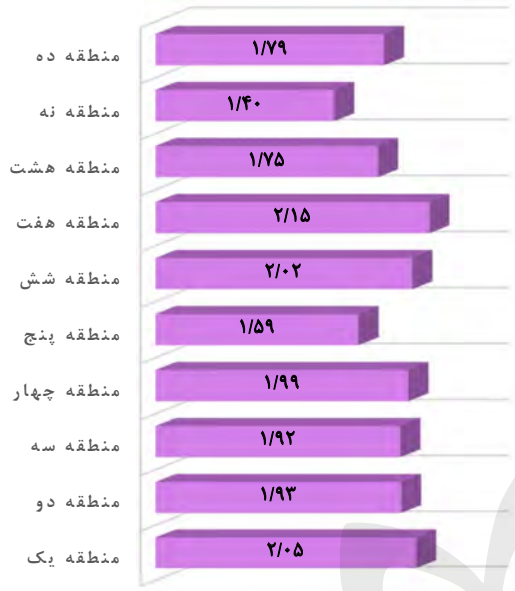
۴-۱۵ امنیت محله‌ها

این بخش به ارائه یافته‌های آماری متغیر امنیت محله‌ها می‌پردازد. امنیت به شرایط ذهنی و عینی اشاره دارد که در آن یک فرد و یا یک گروه احساس نسبی از شرایط بالقوه و پایدار آرامش دارد که خطر و یا مزاحمتی از سوی دیگران برای جان و اموال او وجود ندارد. ما یک گویه به صورت کلی ارزیابی احساس امنیت محله‌ها را مطرح کردیم و بعد از آن پرسش‌هایی برای سنجش بعد عینی و ذهنی این متغیر پرسیدیم. داده‌ها با محاسبه میانگین‌ها برای گروه‌های مختلف مناطق و محله‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه شد و میانگین‌های محله‌ها نیز به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌ها انتقال یافت که نتایج آنها را در زیر ارائه می‌دهیم.

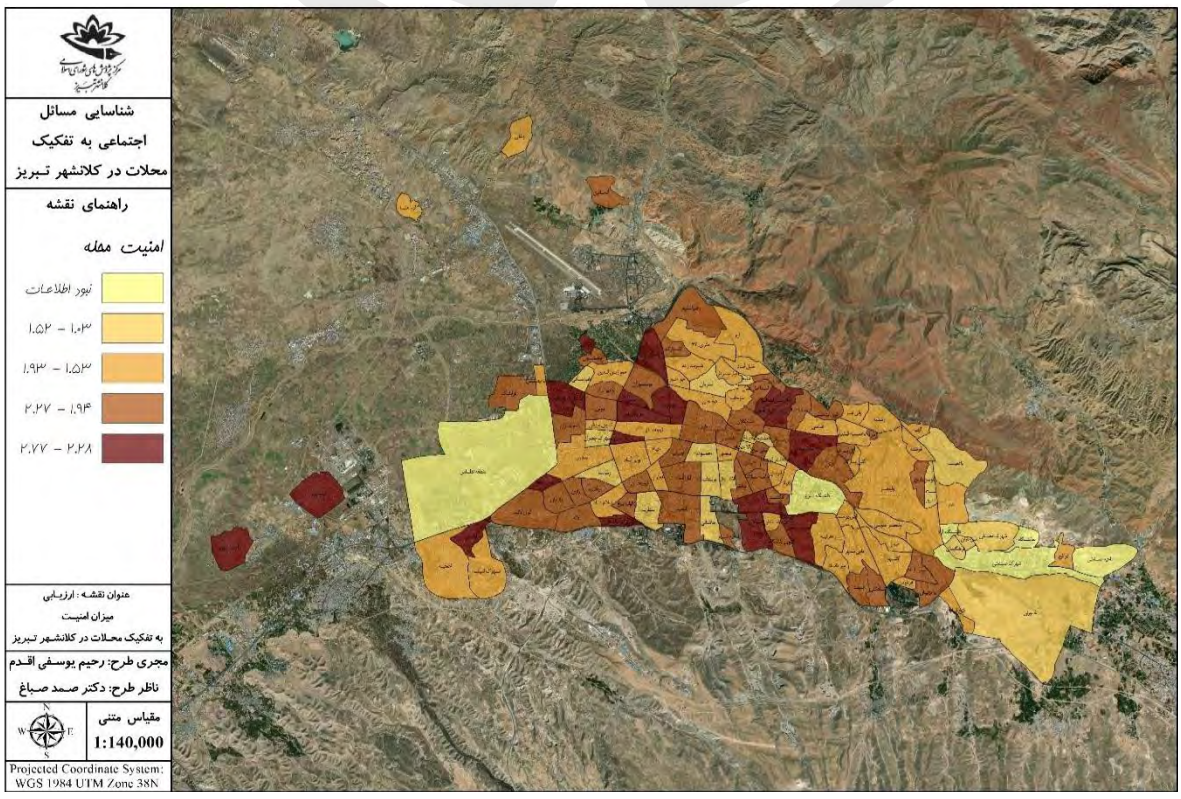
۴-۱۵-۱ ارزیابی امنیت محله

نمودار ۱۶۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

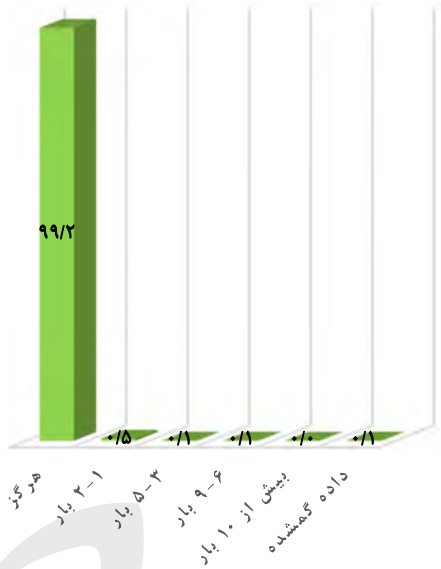

نمودار ۱۶۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ۵ (کمترین)

نقشه ۷۵-٤) پراکنش فضایی میانگین ارزیابی امنیت محله‌ها به تفکیک محلات

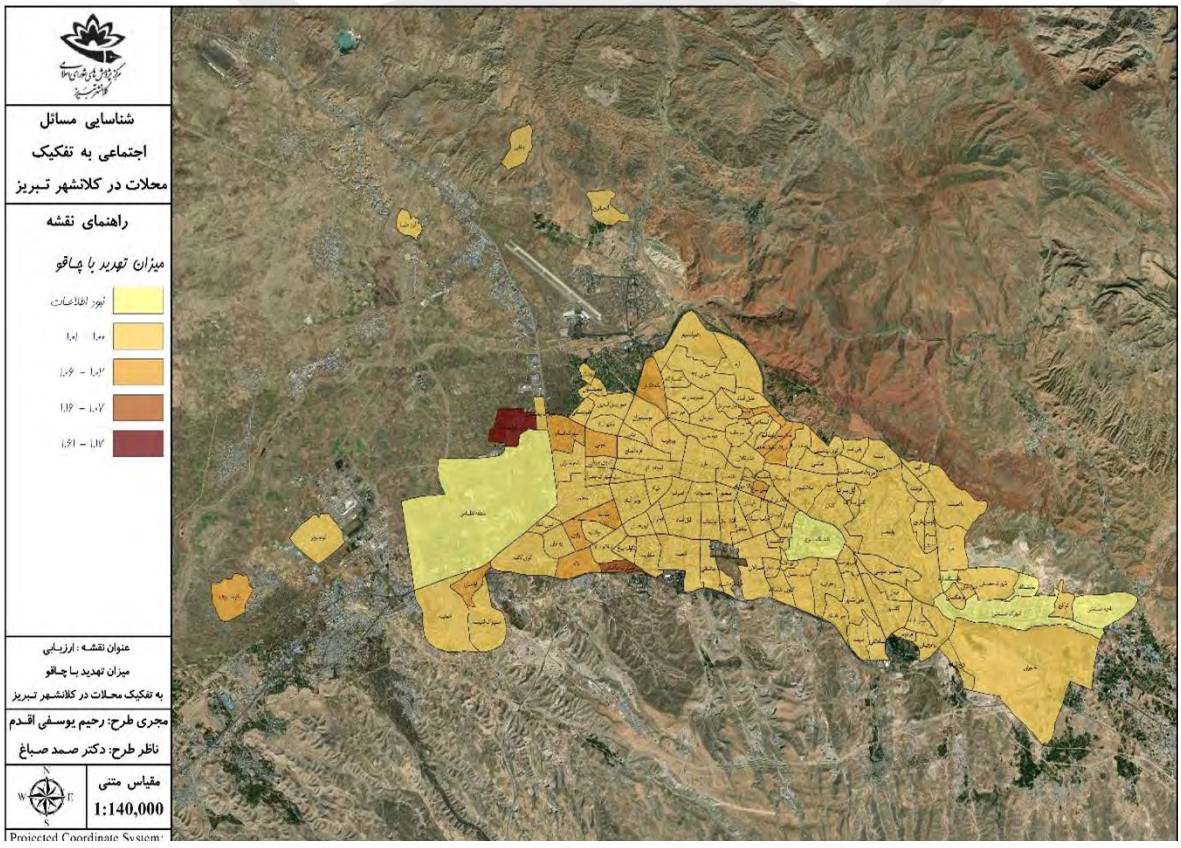
۴-۱۵-۲ دفعات تهدید شدن با چاقو در محله

نمودار ۱۷۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

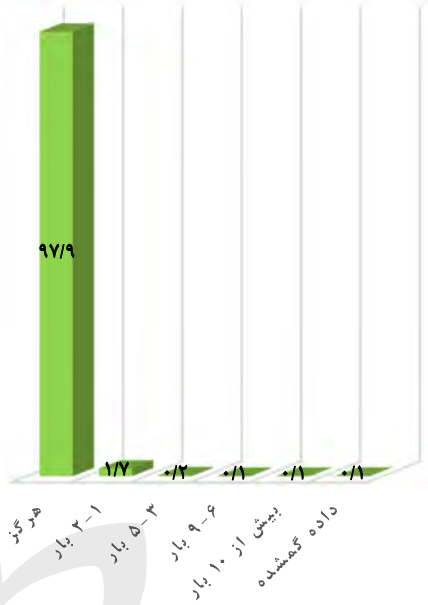

نمودار ۱۷۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

نقشه ۷۶-٤) پراکنش فضایی میانگین دفعات تهدید شدن با چاقو به تفکیک محلات

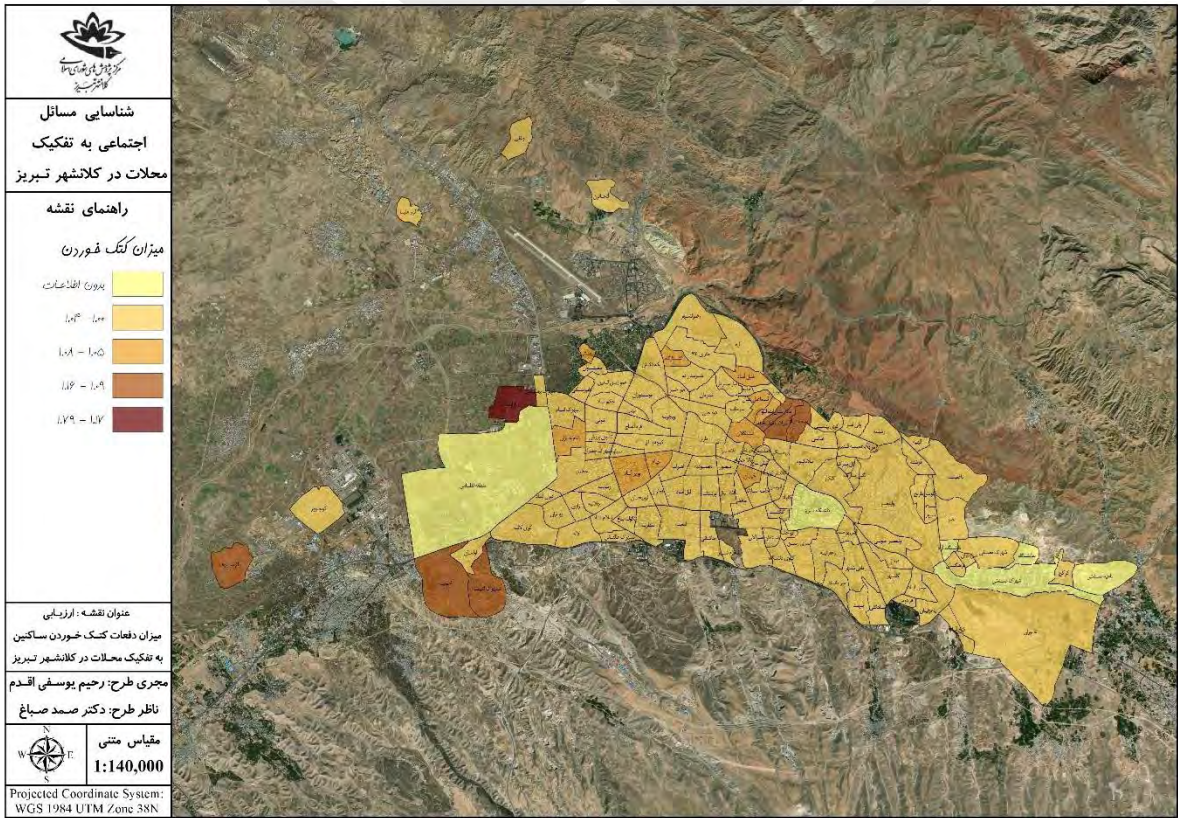
۴-۱۵-۳ تعداد دفعات کتک خوردن در محله

نمودار ۱۷۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

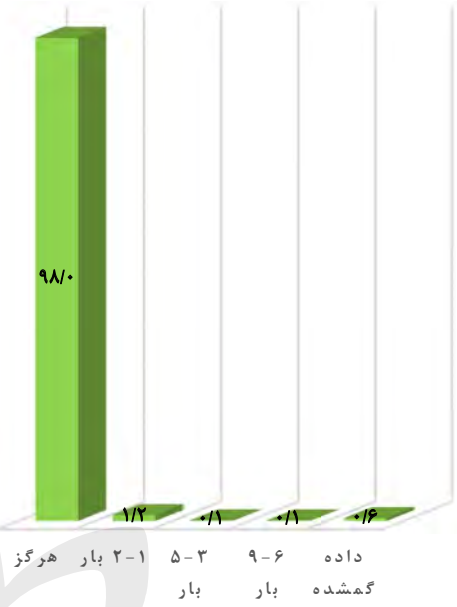

نمودار ۱۷۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

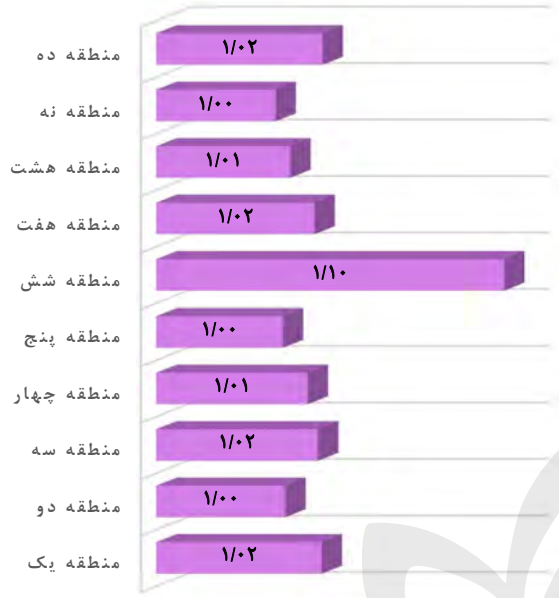

نقشه ۷۷-٤) پراکنش فضایی میانگین دفعات کتک خوردن توسط دیگران به تفکیک محلات

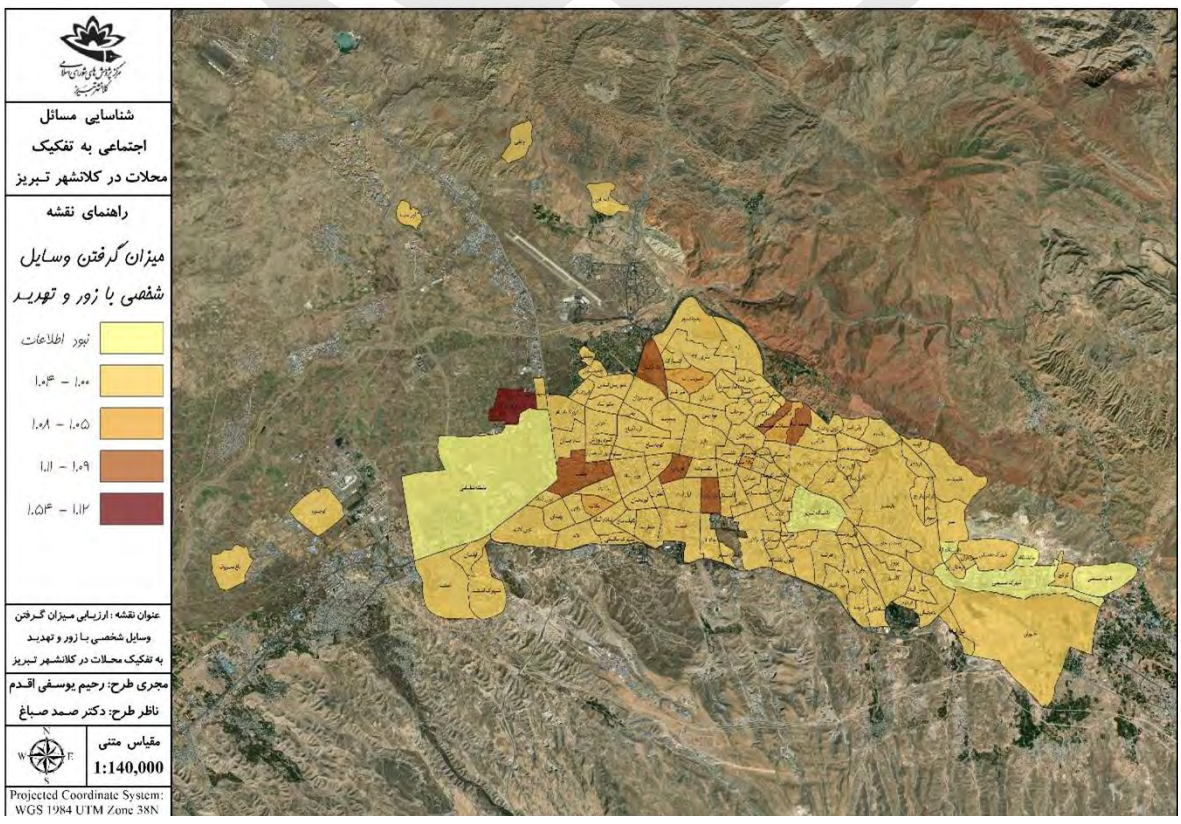
۴-۱۵-۴ متغیر تعداد دفعات گرفتن وسایل شخصی با زور و تهدید

نمودار ۱۷۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

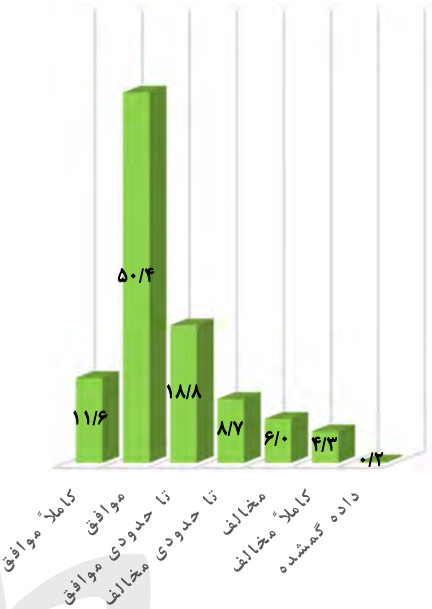

نمودار ۱۷۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۵ (بیشترین)

نقشه ۷۸-٤) پراکنش فضایی میانگین دفعات گرفتن وسایل شخصی با زور و تهدید به تفکیک محلات

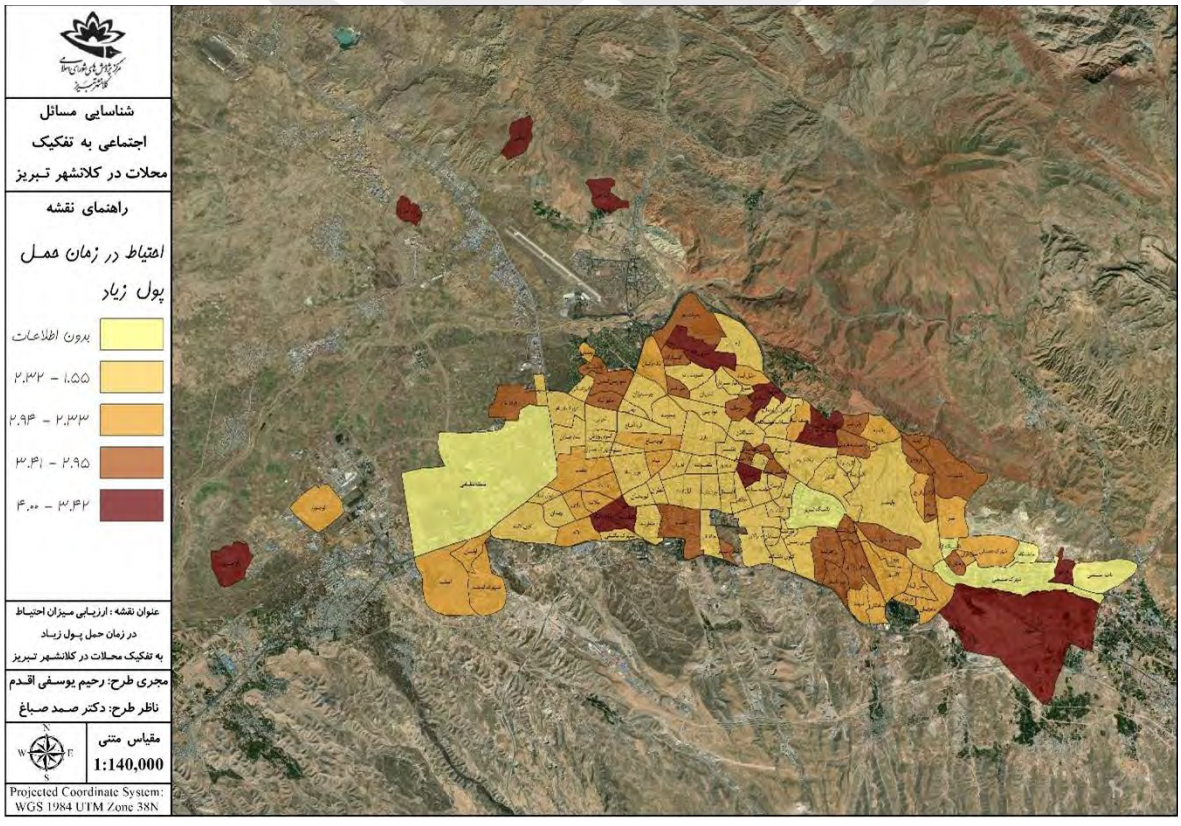
۴-۱۵-۵ احتیاط در زمان حمل پول زیاد در محله

نمودار ۱۷۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

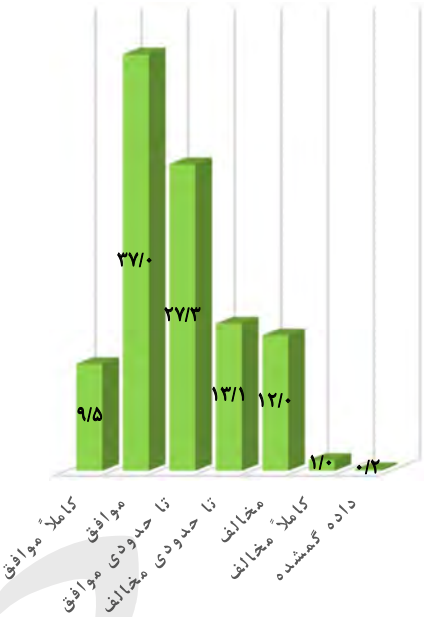

نمودار ۱۷۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ٦ (کمترین)

نقشه ۷۹-٤) پراکنش فضایی میانگین احتیاط در زمان حمل پول زیاد به تفکیک محلات

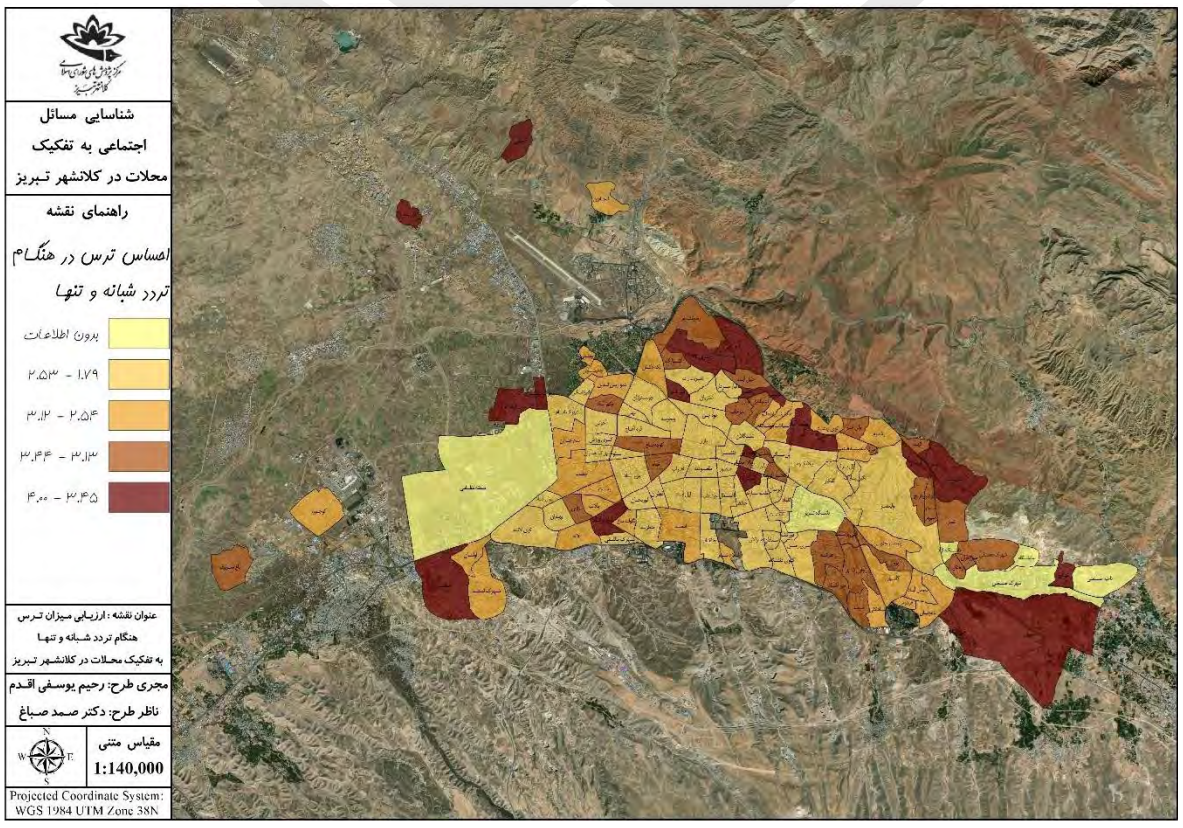
۴-۱۵-۶ احساس ترس در زمان تردد شبانه و تنها

نمودار ۱۷۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۱۷۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ٦ (کمترین)

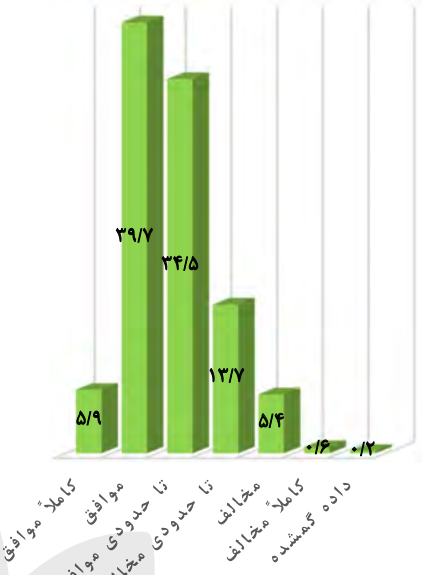

نقشه ۸۰-٤) پراکنش فضایی میانگین احساس ترس در هنگام تردد شبانه و تنها به تفکیک محلات

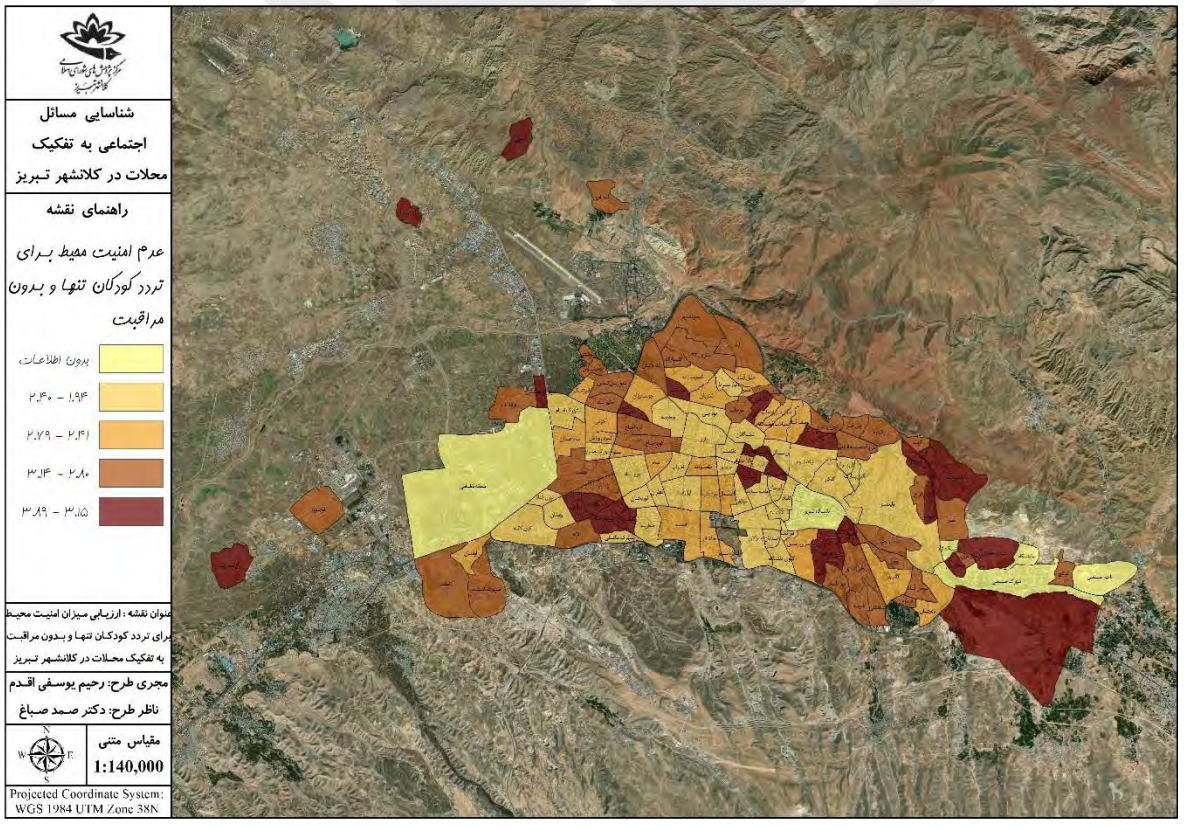
۴-۱۵-۷ میزان امنیت محله برای کودکان با تردد تنها و بدون مراقبت

نمودار ۱۸۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ٦ (کمترین)

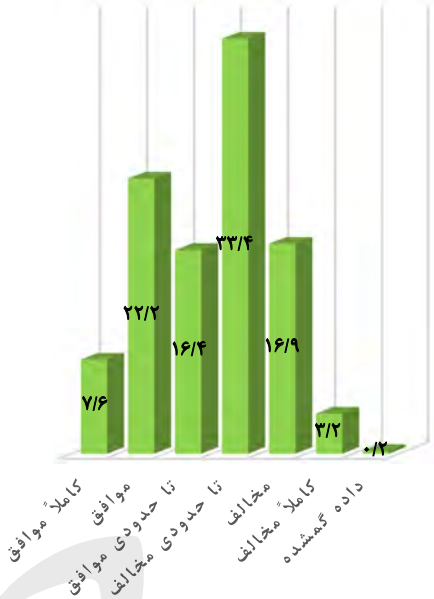

نمودار ۱۸۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

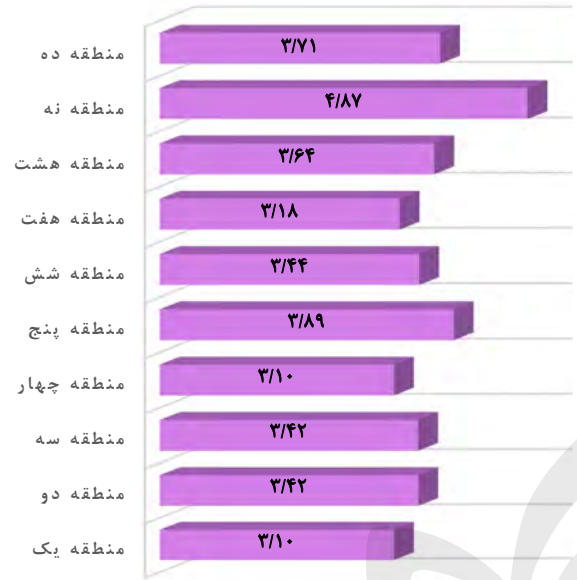

نقشه ۸۱-٤) پراکنش فضایی میانگین امنیت محله برای تردد کودکان تنها و بدون مراقبت به تفکیک محلات

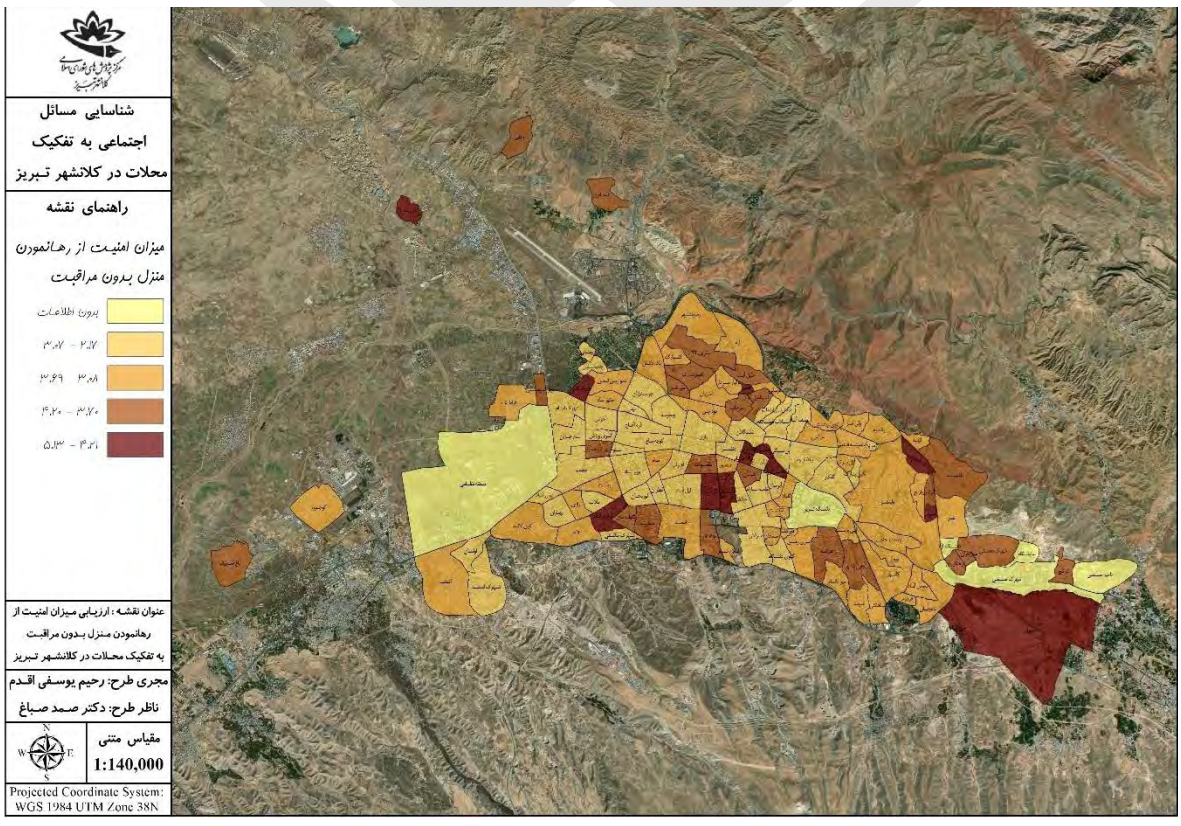
۴-۱۵-۸ میزان امنیت منزل با رها کردن بدون مراقبت از آن

نمودار ۱۸۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

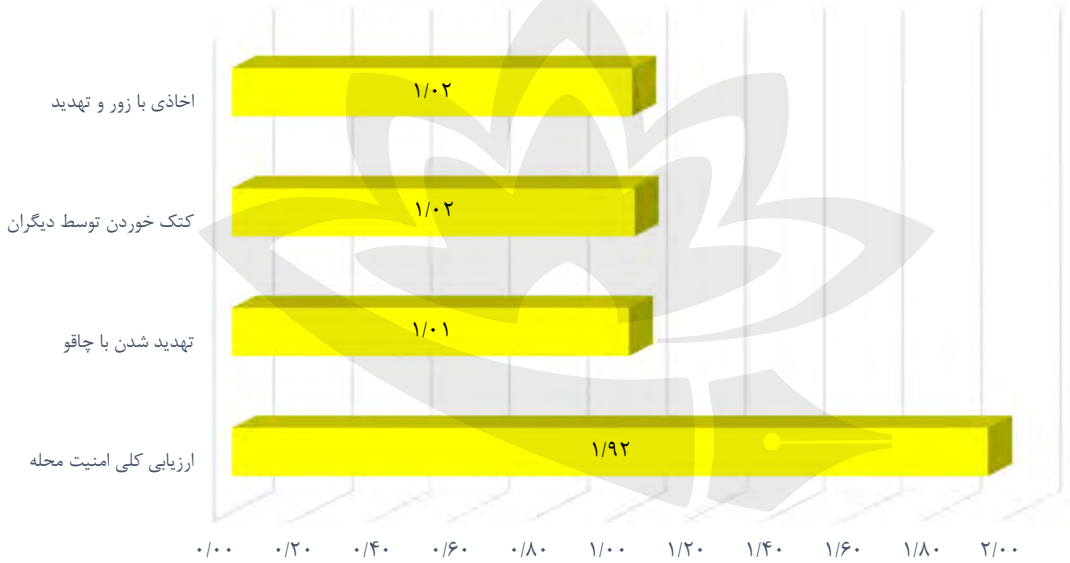
نمودار ۱۸۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ٦ (کمترین)

نقشه ۸۲-٤) پراکنش فضایی میانگین ارزیابی میزان امنیت از رهانمودن منزل بدون مراقبت به تفکیک محلات

۹-۱۵-۴ ارزیابی کلیِ وضعیت امنیت محله در کلانشهر تبریز

برای ارزیابی امنیت در محله‌ها از گویه‌های مختلفی با مقیاس ۱-۵ و ۱-۶ برای سنجش امنیت ذهنی و عینی استفاده شده است که میانگین‌های آنها در نمودارهای زیر نشان داده شده است. به صورت کلی پاسخگویان ارزیابی بسیار بالایی از امنیت در محله خود دارند و میانگین آن در کل شهر تبریز ۱/۹۲ (از ۱ بیشترین تا ۵ کمترین) است. این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۴، ۶، ۷ از میانگین کل بالاتر و در سایر مناطق میانگین پائین‌تری از میانگین کل شهر داشتند. در بین محلات نیز محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲،۲۸ تا ۲،۷۷) یعنی ارزیابی امنیت بسیار پائین‌تری از محله خود داشتند عبارتند از: باغ معروف، کوجوار، رواسان، شهرک امام، دیزل‌آباد، شهرک طالقانی، بهشتی، یکه‌دکان، قره‌آغاج، ویجویه، سیلو، مارالان، قورخانه، ساری‌زمی، بیلانکوه، سیلاب قوشخانه، ملازینال، ایده‌لو.

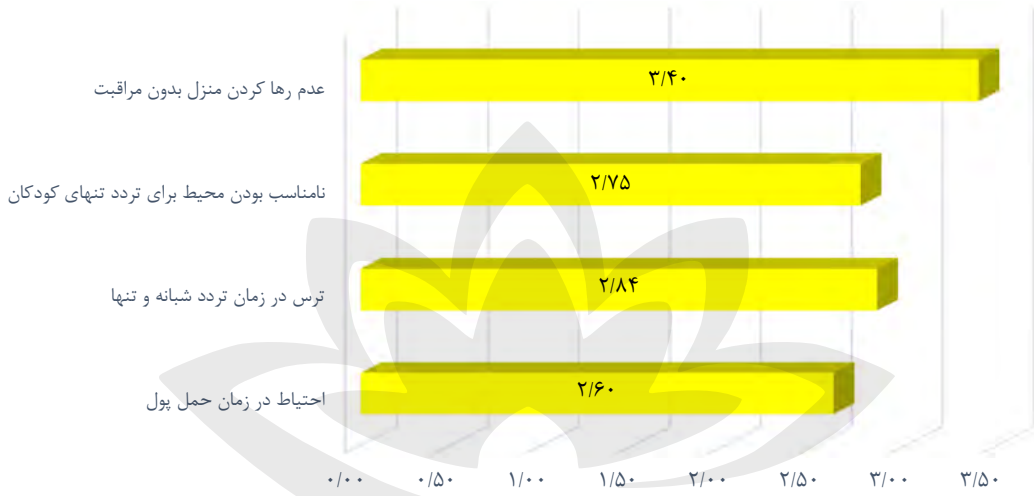
نمودار ۱۸۴-٤) میانگین متغیرهای امنیت (از ۱ بیشترین امنیت تا ۵ کمترین امنیت)

از نظر تعداد دفعات تهدید شدن با چاقو در محله، میانگین برای کل شهر تبریز ۱/۰۱ یعنی نزدیک به گویه «هرگز» است. این میانگین در منطقه ۶ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق پائین‌تر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که میانگین‌های بالاتری گزارش شده‌اند، محله قراملک و شهرک طالقانی است.

از نظر تعداد دفعات کتک خوردن در محله، میانگین برای کل شهر تبریز ۱/۰۲ یعنی نزدیک به گویه «هرگز» است. این میانگین در منطقه ۶ و ۷ بیشتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که میانگین‌های بالاتری دارند، قراملک، باغ معروف، آخماقیه، رواسان، یوسف‌آباد، سیلاب قوشخانه و مالازینال گزارش شده است.

میانگین دفعات گرفتن وسایل شخصی با زور و تهدید برای کل شهر تبریز ۱/۰۲ است یعنی نزدیک به گویه «هرگز» است. منطقه ۶ میانگین بالاتری از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که میانگین بالاتری دارند، قراملک، یکه‌دکان، خطیب، اهراب، چرنداب، ملازینال و یوسف‌آباد گزارش شده است.

با وجود آنکه میانگین متغیرهای عینی امنیت بسیار پائین (یعنی امنیت بیشتر) است، میانگین متغیرهای ذهنی امنیت بسیار بالا (کمترین امنیت و یا بیشترین احتیاط) را دارند. میانگینِ این گویه‌ها در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۱۸۵-٤) میانگین متغیرهای امنیت (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین گویه «احتیاط در زمان حمل پول زیاد در محله» در کل شهر تبریز ۲/۶ است و این میانگین در مناطق ۲،۵، ۶ و ۹ بیشتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که میانگین (بین ۳/۴۲ تا ۴) یعنی بالاترین میزان‌های پاسخ‌های مثبت به احتیاط در زمان حمل پول زیاد در محله را داده‌اند، عبارتند از باغ معروف، الوار علیا، اوغلی، آناخاتون، ۴۲ متری، اسلام‌آباد، زنگوله‌باغ، خیابان، قربانی، اسماعیل بقال، کوی بهشتی، عباسی، خاوران، کرکج و فتح‌آباد است.

میانگین احساس ترس در زمان تردد شبانه و تنها ۲/۸۴ در کل شهر تبریز است و این میانگین در مناطق ۵، ۶، ۹ و ۲ بالاتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز محلاتی که میانگین (بین ۳/۴۵ تا ۴) یعنی بالاترین احساس عدم امنیت در زمان تردد شبانه و تنها دارند، عبارتند از آخماقیه، قراملک، اسلام‌آباد، اوغلی، الوار علیا، ارم، ۴۲ متری، قربانی، منبع، یوسف آباد، عباسی، قره‌باغی، خیابان، فرشته، باغمیشه، کرکج، خاوران و فتح‌آباد.

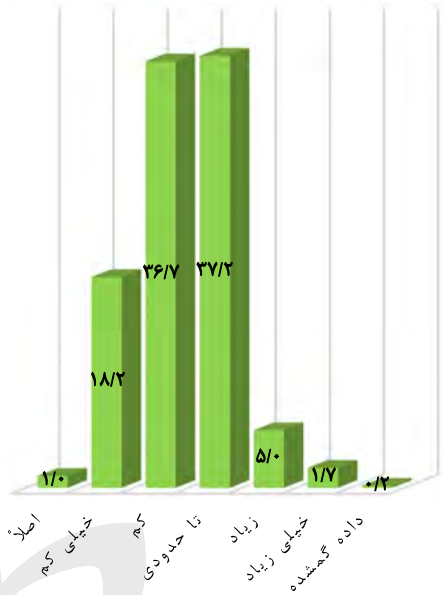
میانگین عدم امنیت محله برای تردد تنها و بدون مراقبت کودکان برای کل شهر تبریز ۲/۷۵ است که این میانگین در مناطق ۶/۵ و ۹ بالاتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳/۱۵ تا ۳/۸۹) یعنی بالاترین عدم امنیت برای تردد تنها و بدون مراقبت کودکان را دارند، عبارتند از باغ معروف، الوار علیا، اوغلی، بهشتی، بهار، امیرخیز، جلالیه، شهرک رازی، اسلام‌آباد، زنگوله‌باغ، اسماعیل بقال، دمشقیه، قره‌باغی، کلانتر کوچه، خیابان، عباسی، زعفرانیه، فرشته، باغمیشه، کوشن، سپهر، الهی‌پرست، شهرک مصلی، فرهنگیان، فتح‌آباد و خاوران.

میانگین عدم امنیت منزل رها نمودن منزل بدون مراقبت از آن برای کل شهر تبریز ۳/۴ است و این میانگین در مناطق۵، ۶، ۸، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۴/۲۱ تا ۵/۱۳) یعنی بالاترین پاسخ مثبت به اینکه نمی‌توان منزل خود را مراقبت رها کرد، عبارتند از الوار علیا، بهشتی، منبع، اسلام‌آباد، چرنداب، باغشمال، دمشقیه، بالاحمام، کلانتر کوچه، فرشته، سپهر، خاوران و فتح‌آباد.

۴-۱۶ وضعیت بهداشتی محله‌ها

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری وضعیت بهداشتی محله‌ها می‌پردازیم. وضعیت بهداشتی از بعد سطل‌های زباله کافی و دفع به‌موقع زباله‌ها و یا وجود زباله‌ها در جلوی منازل و جوی‌ها و پیاده‌روها، بوی نامطلوب زباله‌ها و گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران سنجیده شده است. میانگین‌های این متغیرها با استفاده از نرم‌افزار SPSS برای مناطق و محلات مختلف تبریز محاسبه شد. میانگین‌های محاسبه شده محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌ها انتقال یافت که نتایج آن در ادامه ارائه می‌شود.

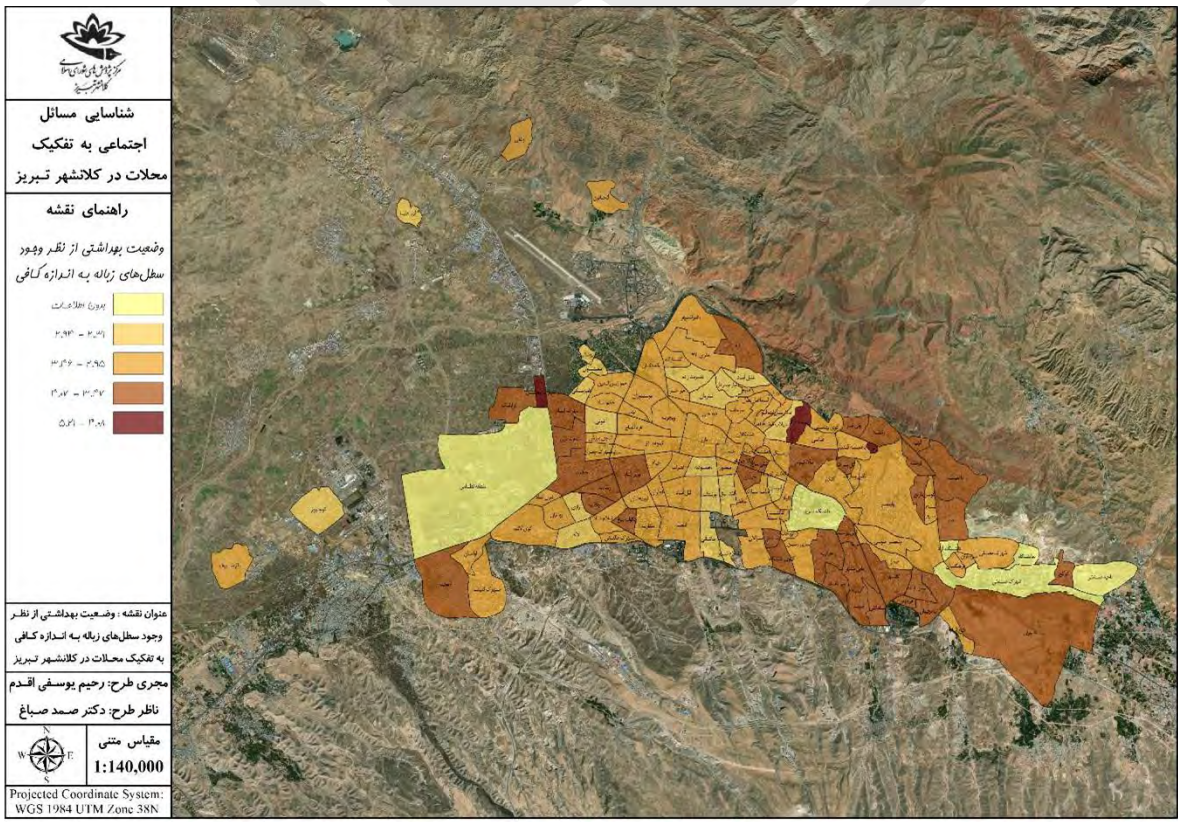
۴-۱۶-۱ وجود سطل زباله کافی و در دسترس

نمودار ۱۸۶-۴) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

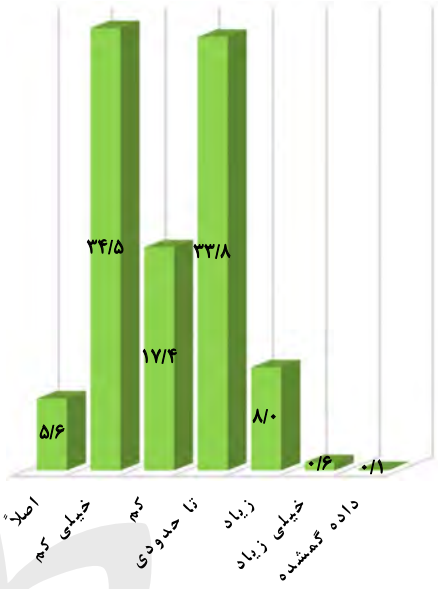

نمودار ۱۸۷-۴) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۸۳-۴) پراکنش فضایی میانگین وجود سطل‌های زباله کافی و در دسترس به تفکیک محلات

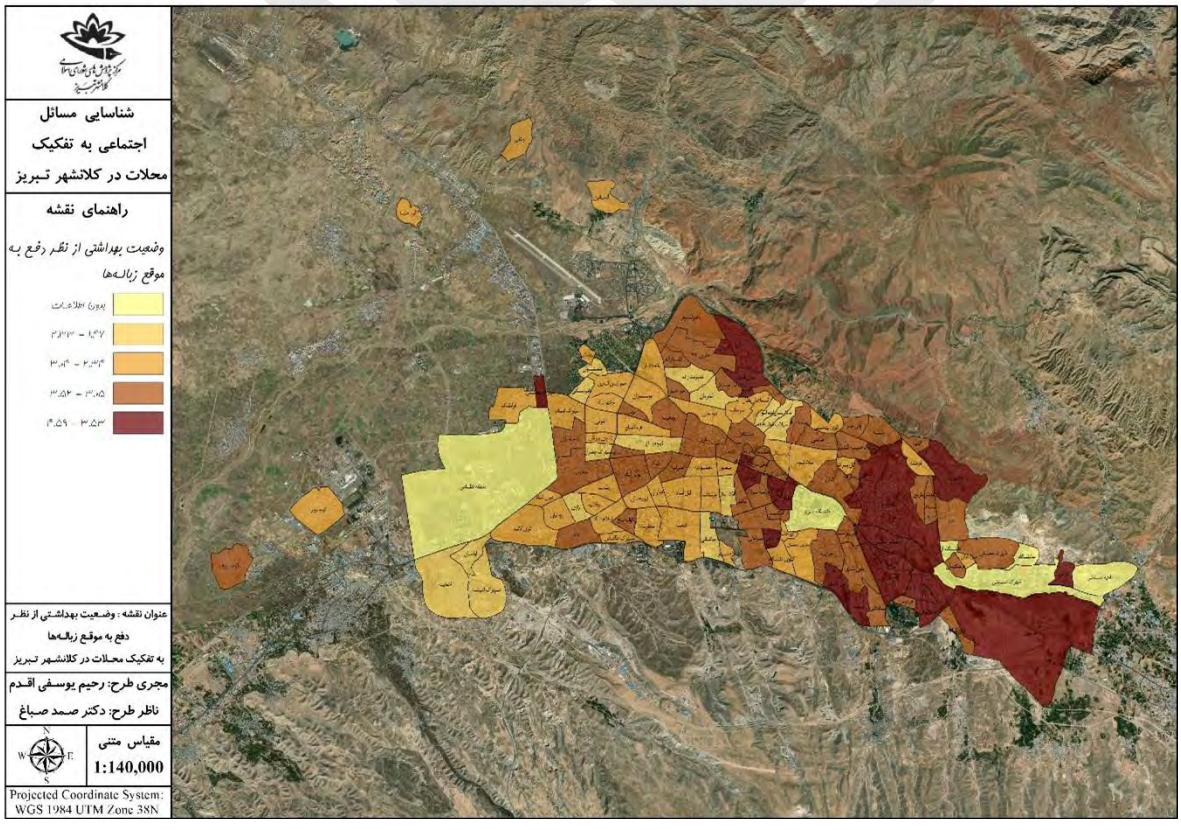
۴-۱۶-۲ دفع به موقع زباله‌ها

نمودار ۱۸۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

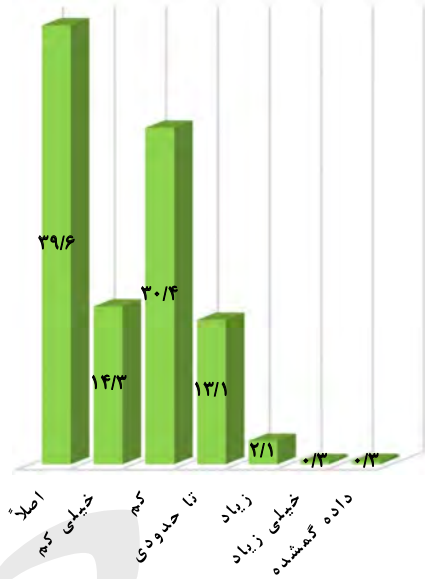

نمودار ۱۸۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۸۴-٤) پراکنش فضایی میانگین دفع به موقع زباله‌ها به تفکیک محلات

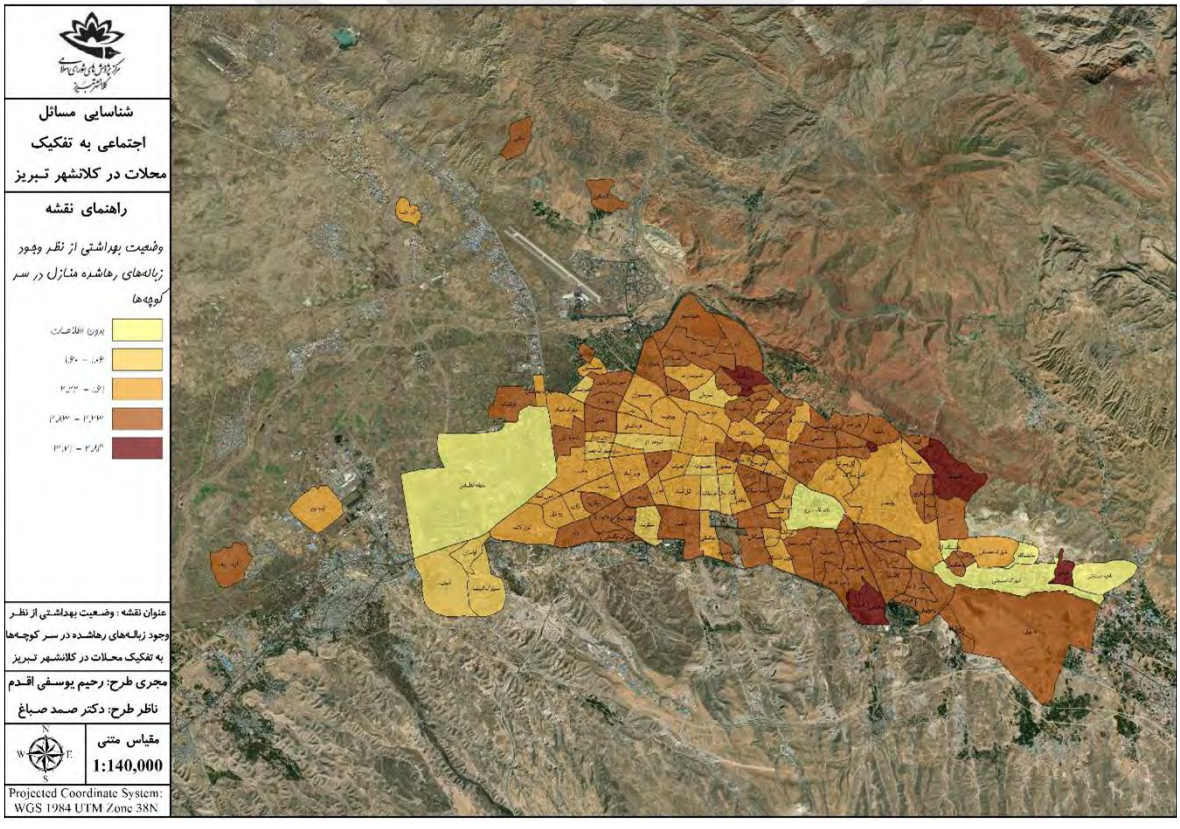
۴-۱۶-۳ زباله‌های رها شده منازل در سر کوچه‌ها

نمودار ۱۹۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

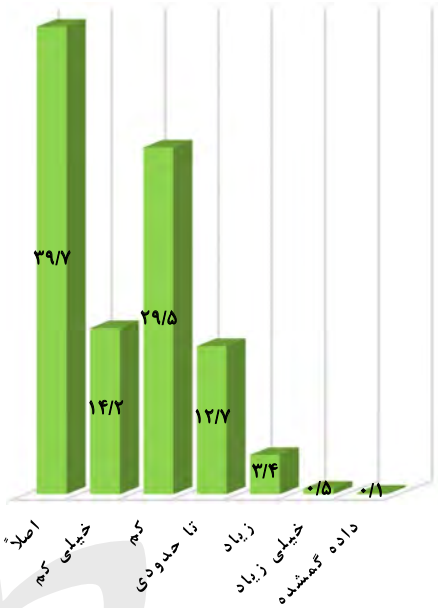

نمودار ۱۹۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۸۵-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود زباله‌های رهاشده منازل در سر کوچه‌ها به تفکیک محلات

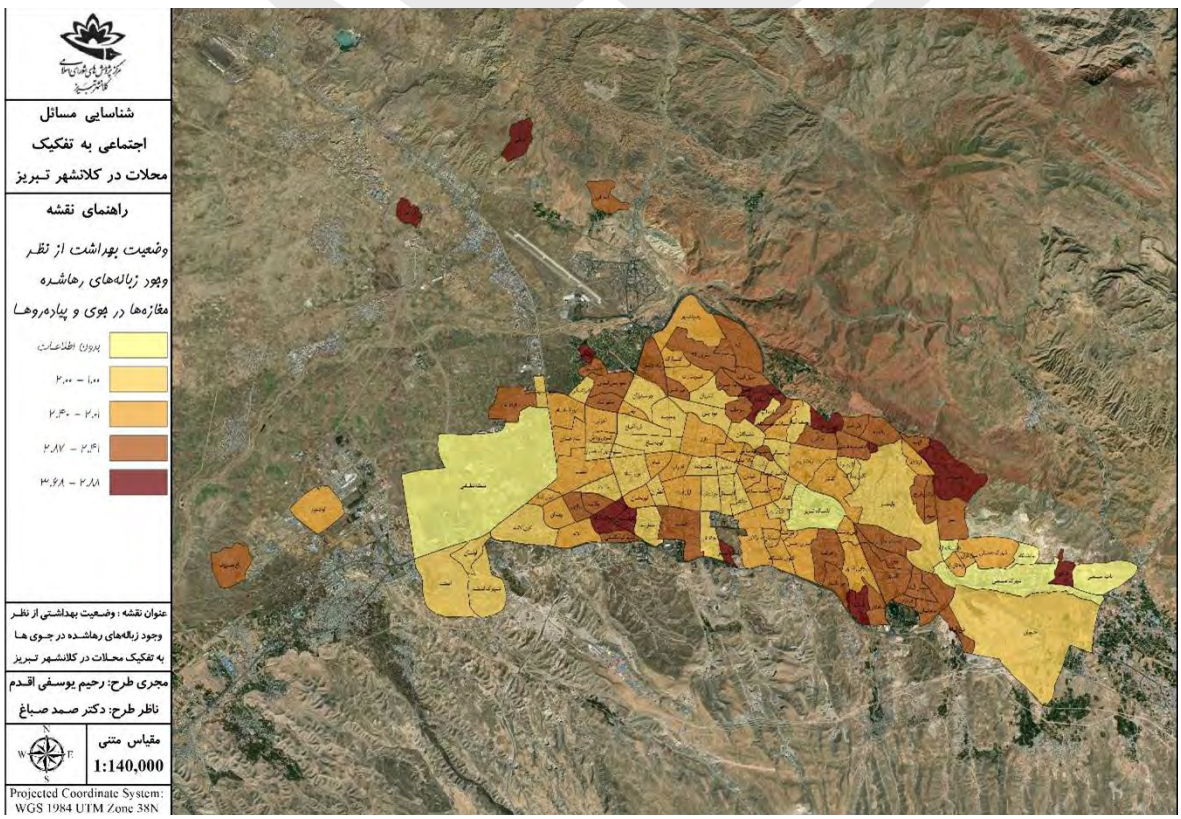
۴-۱۶-۴ زباله‌های رها شده مغازه‌ها در جوی‌ها و پیاده‌روها

نمودار ۱۹۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

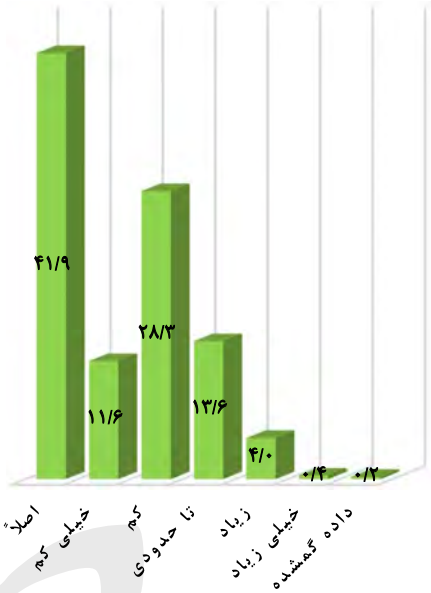

نمودار ۱۹۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۸٦-٤) پراکنش فضایی میانگین وجود زباله‌های رهاشده مغازه‌ها در جوی‌ها و پیاده‌روها به تفکیک محلات

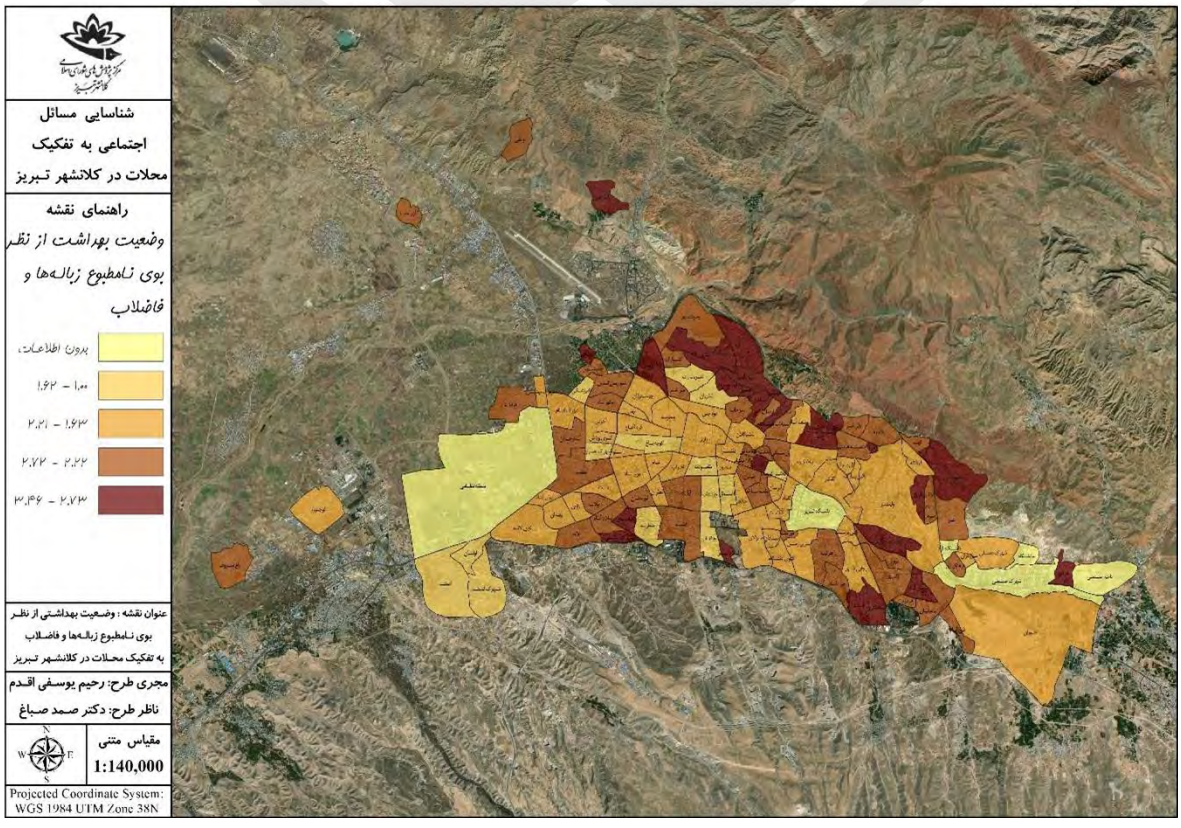
۴-۱۶-۵ | بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب در محله

نمودار ۱۹۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

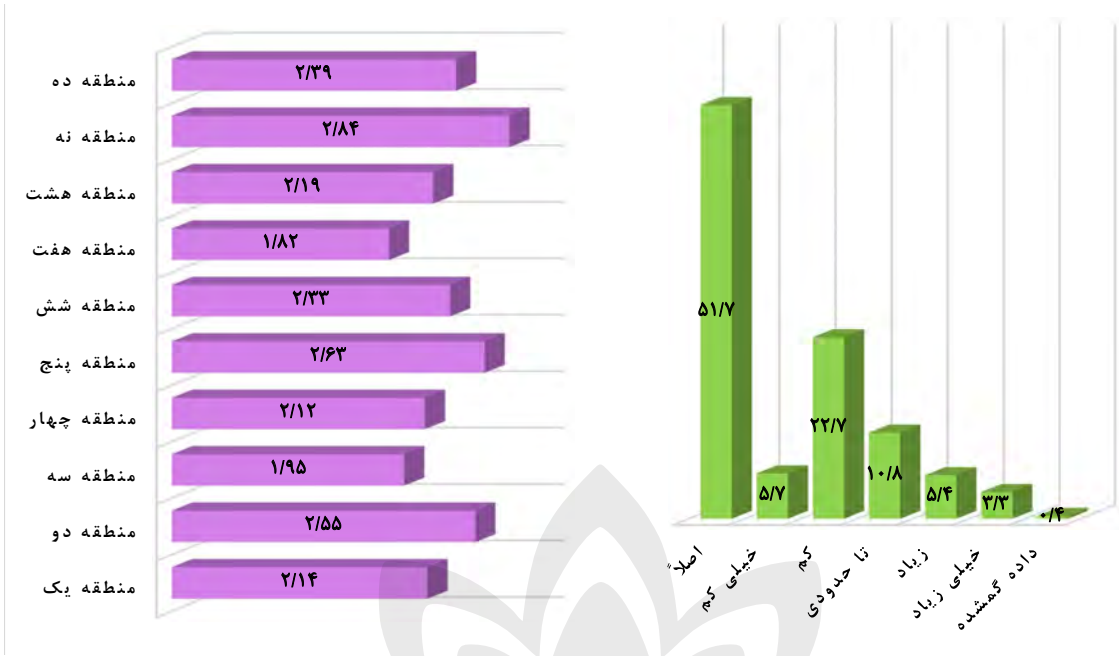

نمودار ۱۹۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

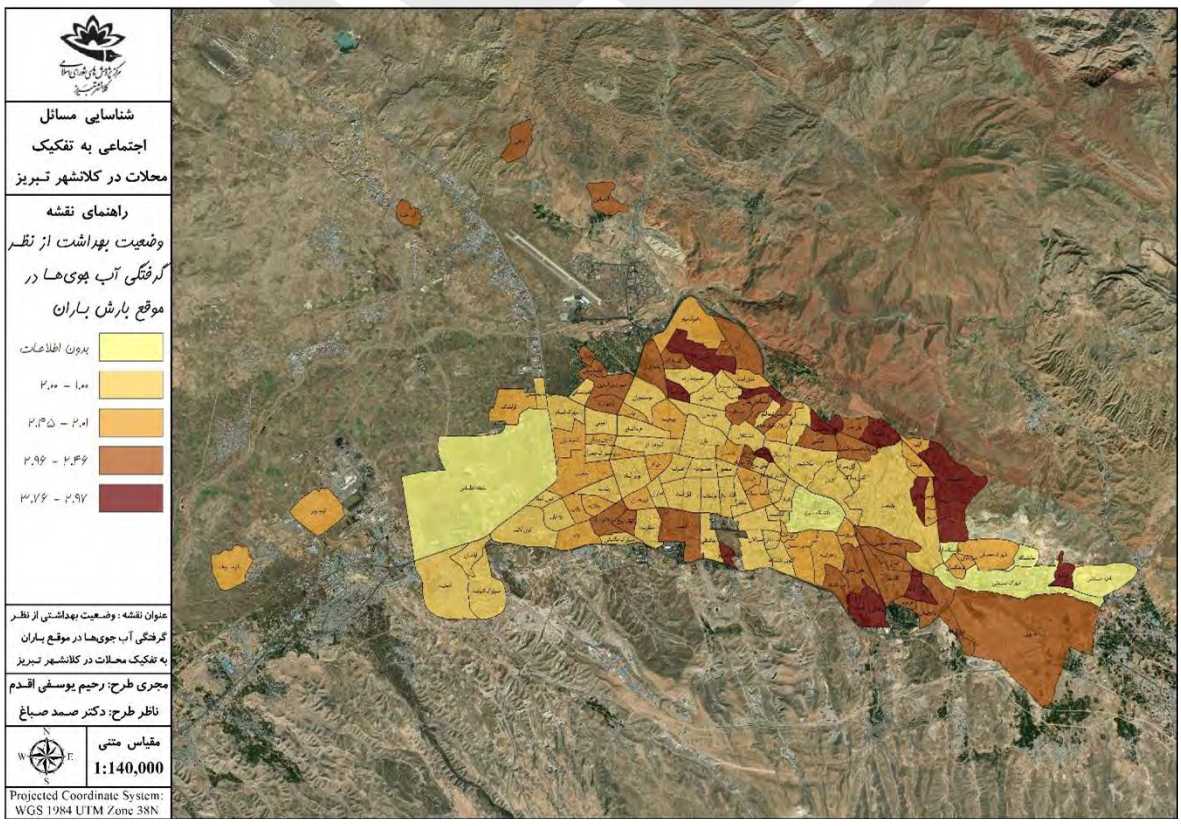
نقشه ۸۷-٤) پراکنش فضایی میانگین بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب به تفکیک محلات

۴-۱۶-۶ متغیر گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران

نمودار ۱۹۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

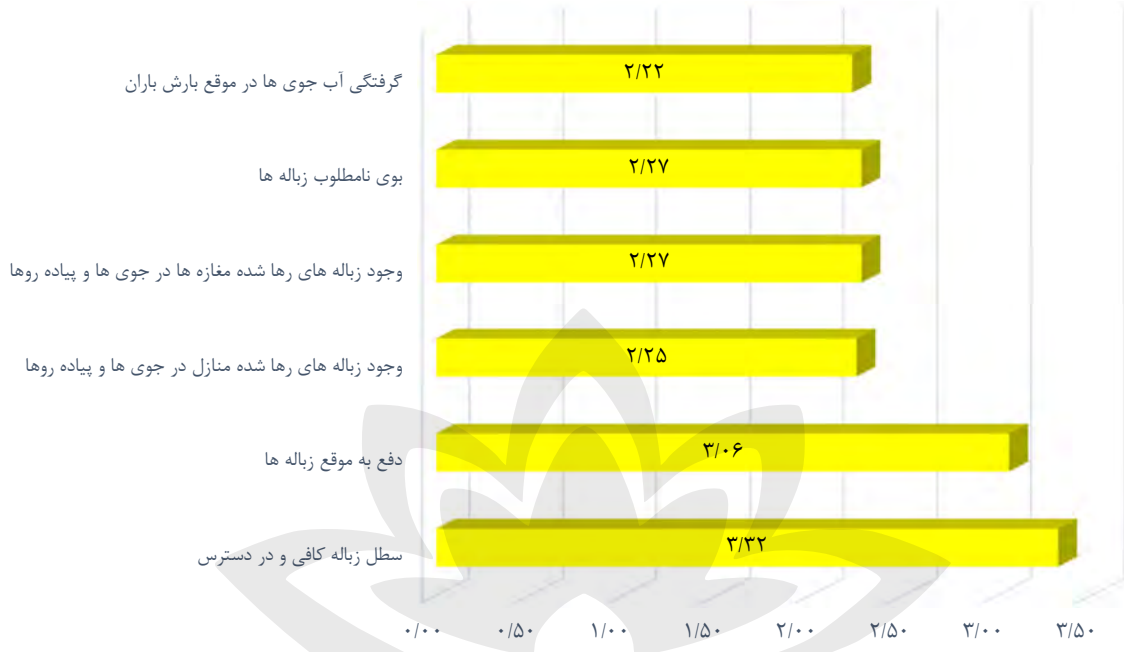
نمودار ۱۹۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۸۸-٤) پراکنش فضایی میانگین گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران به تفکیک محلات

۴-۱۶-۷ ارزیابی کلی وضعیت بهداشتی محله‌ها در کلانشهر تبریز

میانگین‌هـای متغیرهـای سـنجیده شـده در بعـد وضعیـت بهداشـتی محله‌هـا بـرای کل شـهر تبریـز در نمـودار زیـر ارائـه شـده اسـت.

نمودار ۱۹۸-٤) میانگین گویه‌های متغیر وضعیت بهداشتی محله‌ها (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگیـن وجـود سـطل زبالـه کافـی و در دسـترس بـرای کل شـهر تبریـز ۳/۳۲ اسـت و ایـن میانگیـن در مناطـق ۱، ۲، ۵، ۶ و ۹ بیشـتر از میانگیـن کل بـوده و سـایر مناطـق میانگین‌هـای پائین‌تـری از میانگیـن کل شـهر تبریـز دارنـد. در بیـن محـلات نیـز، محلاتـی کـه بالاتریـن (بیـن ۴/۰۸ تـا ۵/۲۱) یعنـی بالاتریـن وجـود سـطل زبالـه بـه انـدازه کافـی گـزارش شـده اسـت، عبارتنـد از شـهرک بهشـتی، یوسـف‌آباد و زمـرد و محلاتـی کـه کمتریـن میانگیـن (بیـن ۲/۳۱ تـا ۲/۹۴) یعنـی کمتریـن سـطل زبالـه را دارنـد، عبارتنـد از کوجـوار، الـوار علیـا، لالـه، شـهرک رازی، آخونـی، دامپزشـکی، جامیشـاوان، بهشـتی، شـربت‌زاده، شـتربان، انبارسـردار، خلیل‌آبـاد، سـیلاب قوشـخانه، مقصودیـه، باغشـمال، چرنـداب، طالقانـی، اسلام‌شـهر و آبرسـان گـزارش شـده اسـت.

میانگیـن دفـع به‌موقـع زباله‌هـا در شـهر تبریـز ۳/۰۶ اسـت و ایـن میانگیـن در مناطـق ۲، ۵، ۶، ۸، ۹ و ۱۰ بیشـتر از میانگیـن کل بـوده و سـایر مناطـق میانگین‌هـای کمتـری از میانگیـن کل شـهر تبریـز دارنـد. در بیـن محـلات نیـز، محلاتـی کـه بالاتریـن میانگیـن (بیـن ۳/۵۳ تـا ۴/۵۹) یعنـی بالاتریـن میـزان دفـع به‌موقـع زباله‌هـا را دارنـد، عبارتنـد از شـهرک بهشـتی، ارم، خلیـل آبـاد، منبـع، بالاحمـام، خیابـان، آبرسـان، گلبـاد، کـوی اسـتادان، باغمیشـه، زمـرد، ولیعصـر، ولیعصـر جنوبـی، پـرواز، گلشـهر، شـمس‌آباد، یاغچیـان، سـهند، میردامـاد، خـاوران و کرکـج.

میانگین زباله‌های رها شده منازل در سرکوچه‌ها برای کل شهر تبریز۲/۲۵ است و این میانگین در مناطق ۵، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۸۴ تا ۳/۷۱) یعنی بالاترین میزان‌های رها شدن زباله‌های منازل در سرکوچه‌ها را دارند، عبارتند از خلیل‌آباد، منبع، زمرد، شاهگلی، سهند، باغمیشه و کرکج.

میانگین زباله‌های رها شده مغازه‌ها در جوی‌ها و پیاده‌روها برای کل شهر تبریز ۲/۲۷ است و این میانگین در مناطق ۲، ۶، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین۲/۸۸ تا ۳/۶۸) یعنی بالاترین میزان زباله‌های رها شده مغازه‌ها در جوی‌ها و پیاده‌روها را دارند، عبارتند از اوغلی، الوار علیا، بهشتی، اسلام‌آباد، زنگوله باغ، اسلام‌شهر، قربانی، اسماعیل بقال، منبع، کوی بهشتی، زمرد، سهند، باغمیشه و کرکج است.

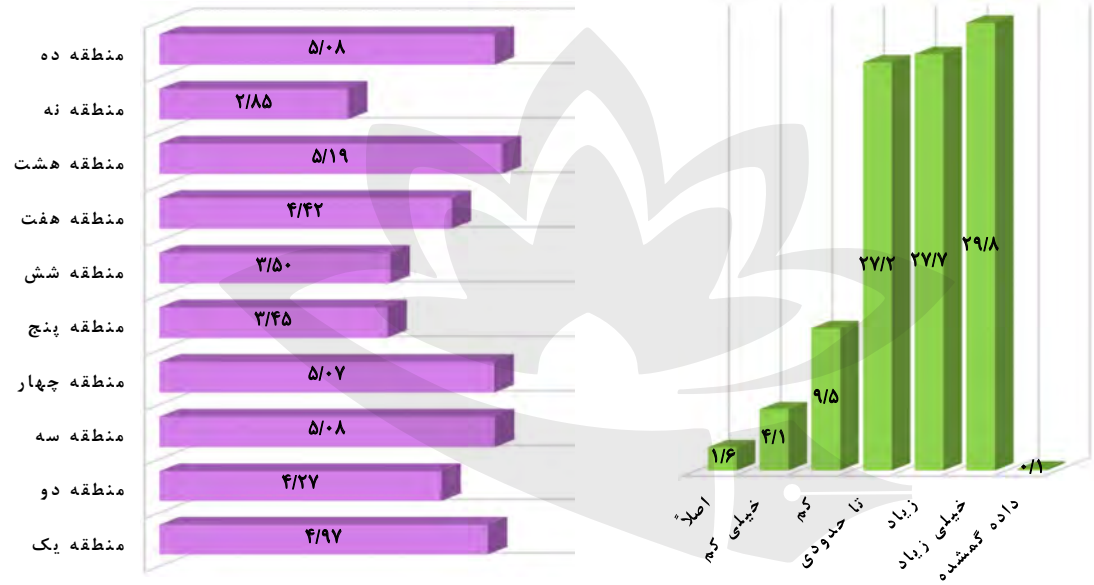
میانگین بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب در محله در کل شهر تبریز۲/۲۷ است و این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۵، ۶، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین۲/۷۳ تا ۳/۴۶) یعنی بالاترین میزان‌های بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب را دارند عبارتند از آناخاتون، بهشتی، یکه‌دکان، ارم، ۴۲ متری، خلیل آباد، انبار سردار، منبع، اسماعیل بقال، قربانی، ملازینال، زنگوله‌باغ، شهرک طالقانی، اسلام‌شهر، تپلی‌باغ، کوی بهشتی، عباسی، زمرد، بارنج، ولیعصر جنوبی، باغمیشه، شمس‌آباد، شاهگلی، سهند و کرکج.

میانگین گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران در کل شهر تبریز ۲/۲۲ است و این میانگین در مناطق ۲، ۵، ۶، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین۲/۹۷ تا ۳/۷۶) یعنی بالاترین میزان‌های گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران را دارند، عبارتند از ۴۲ متری، امیرخیز، منبع، قربانی، دمشقیه، کوی بهشتی، رشدیه، اسلام‌شهر، باغمیشه، بارنج، نصر، شمس‌آباد، شاهگلی، سهند و کرکج.

۴-۱۷ مسائل ترافیکی محله‌ها

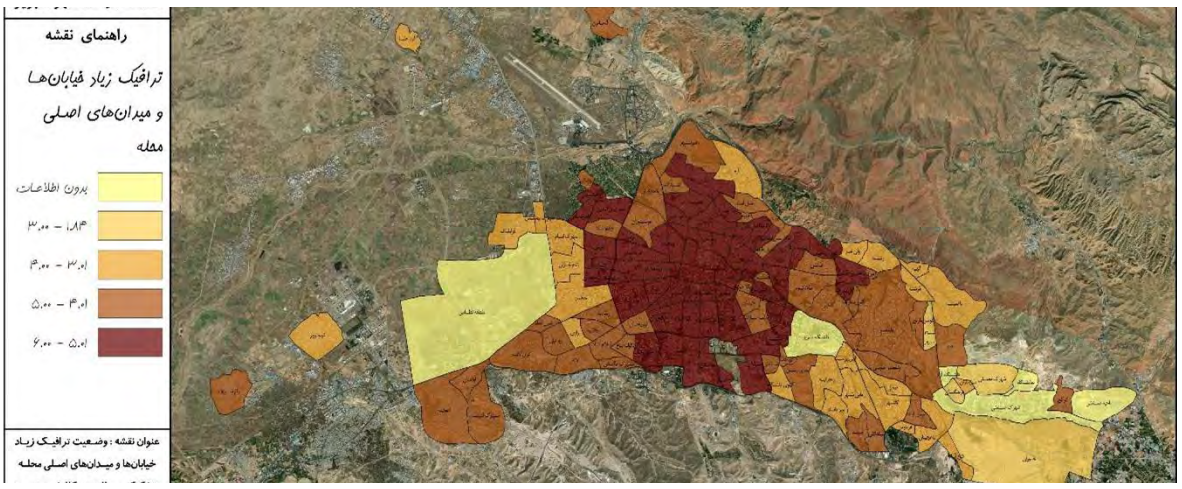
در این بخش به ارائه یافته‌های آماری مسائل ترافیکی محله‌ها می‌پردازیم. مسائل ترافیکی به دو بخش مسائل تصادفات، شلوغی خیابان‌ها و مسائل مرتبط به پارکینگ تقسیم شده‌اند. میانگین گویه‌های این متغیر با محاسبه میانگین برای گروه‌های مختلف یعنی مناطق و محله‌ها با نرم افزار SPSS محاسبه شد. برای ترسیم نقشه‌ها نیز میانگین‌های محاسبه شده برای محلات به نرم‌افزار ArcGIS انتقال داده شده که نتایج آن به شکل جداول و نمودارها در زیر ارائه می‌شود.

۴-۱۷-۱ ترافیک زیاد خیابان‌ها و میدان‌ها

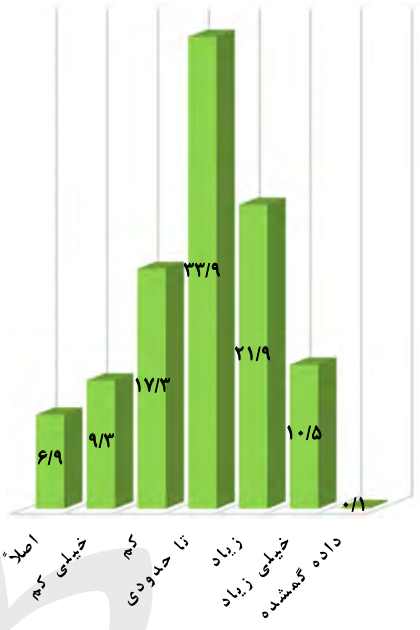
نمودار ۱۹۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۲۰۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۸۹-٤) پراکنش فضایی میانگین بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب به تفکیک محلات

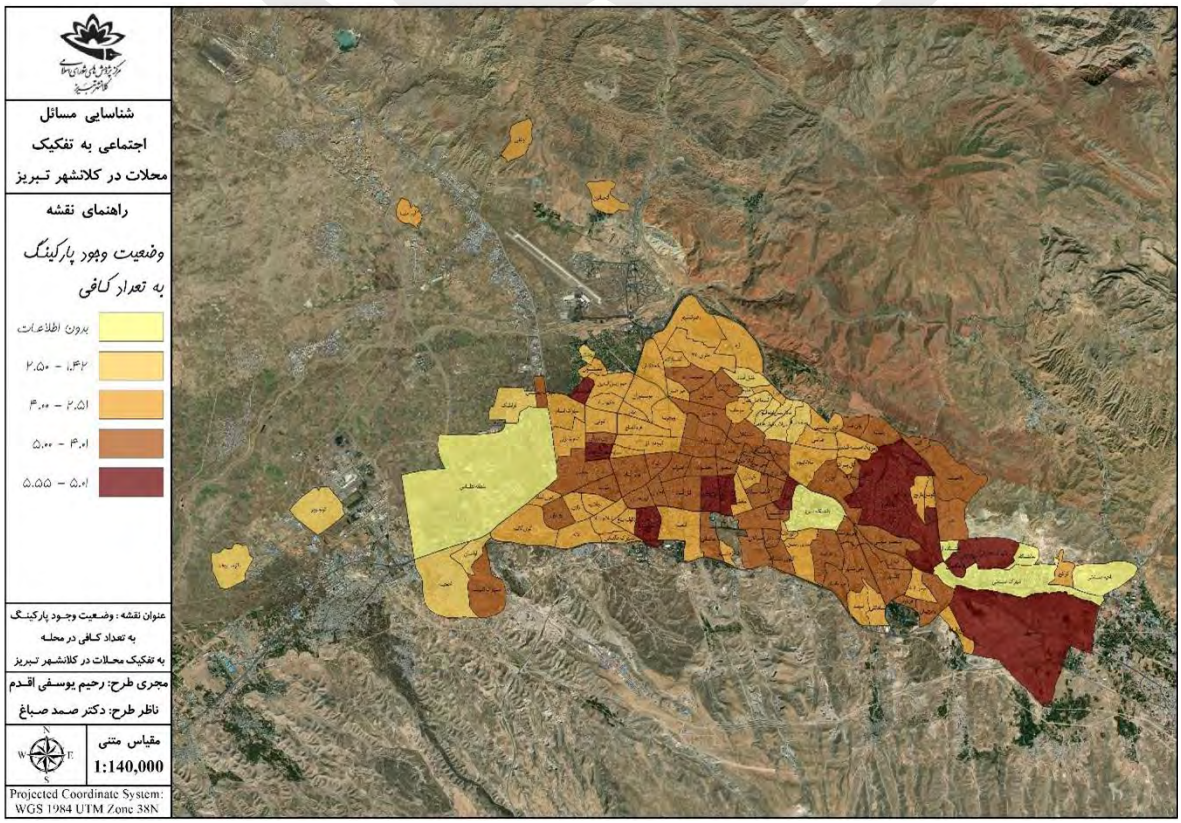
۴-۱۷-۲ وجود پارکینگ در محله به تعداد کافی

نمودار ۲۰۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

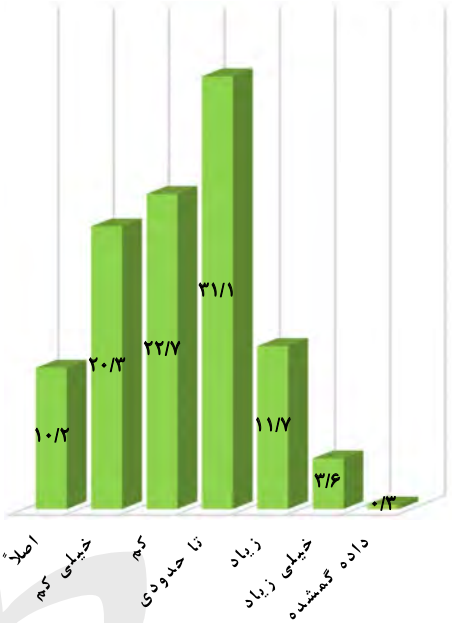

نمودار ۲۰۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۹۰-٤) پراکنش فضایی وجود پارکینگ به تعداد کافی به تفکیک محلات

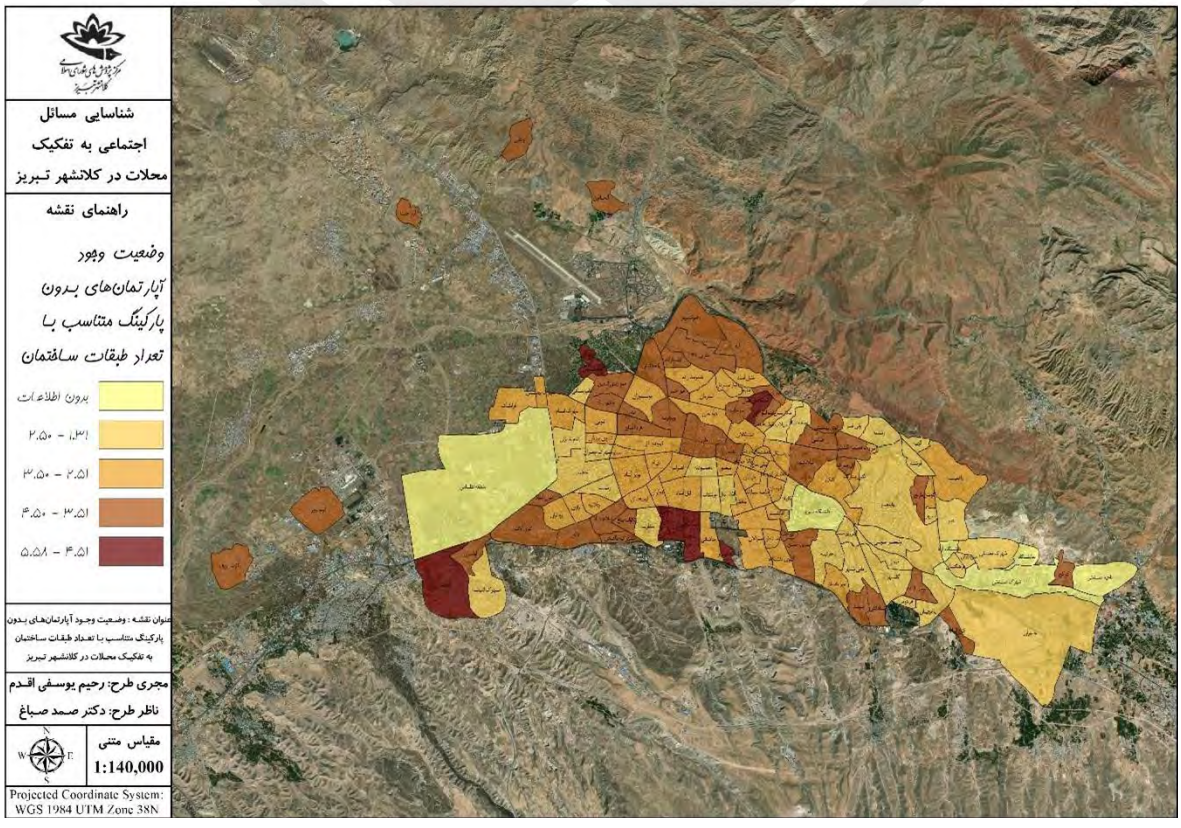
۴-۱۷-۳ آپارتمان‌های بدون پارکینگ در محله

نمودار ۲۰۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

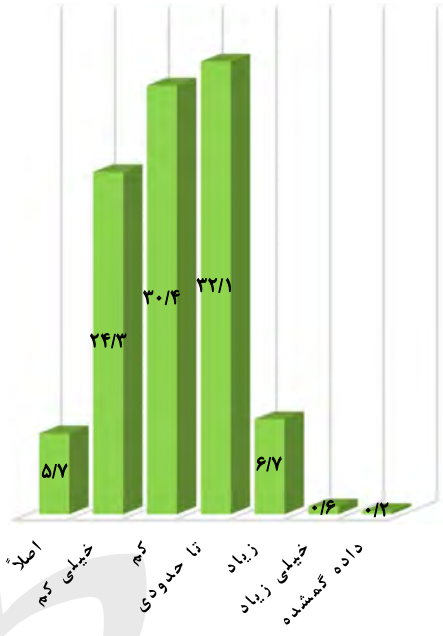

نمودار ۲۰۴-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه۹۱-٤) پراکنش فضایی وجود آپارتمان‌هایی بدون پارکینگ متناسب با تعداد طبقات به تفکیک محلات

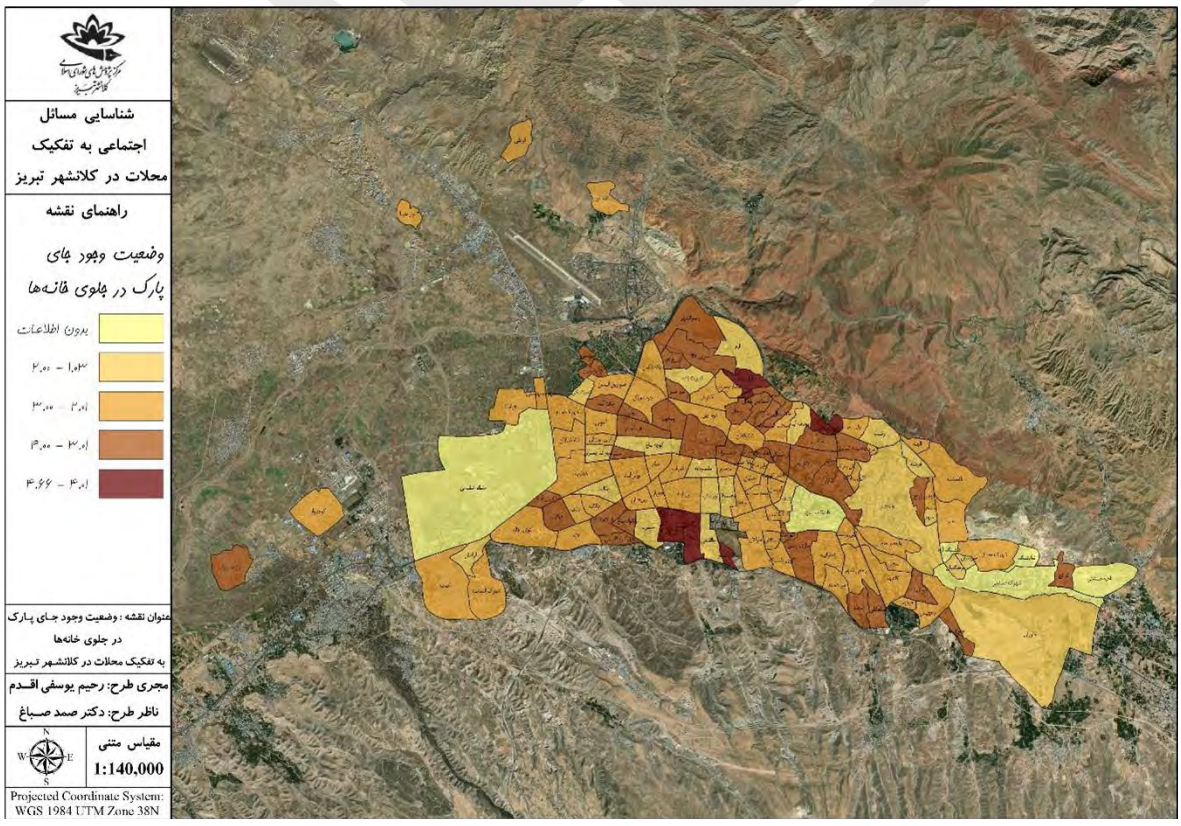
۴-۱۷-۴ وجود جای پارک در جلوی خانه‌ها

نمودار ۲۰۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

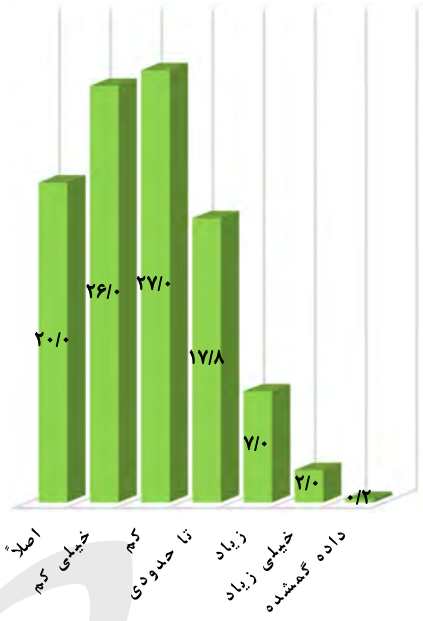

نمودار ۲۰۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

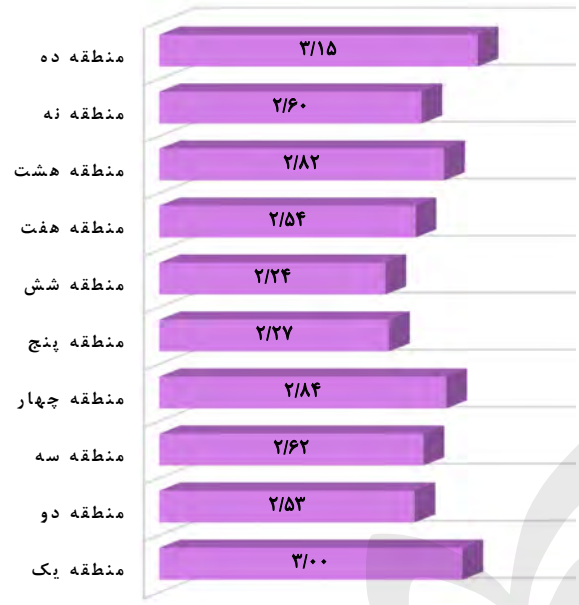

نقشه ۹۲-٤) پراکنش فضایی جای پارک در جلوی خانه‌ها به تفکیک محلات

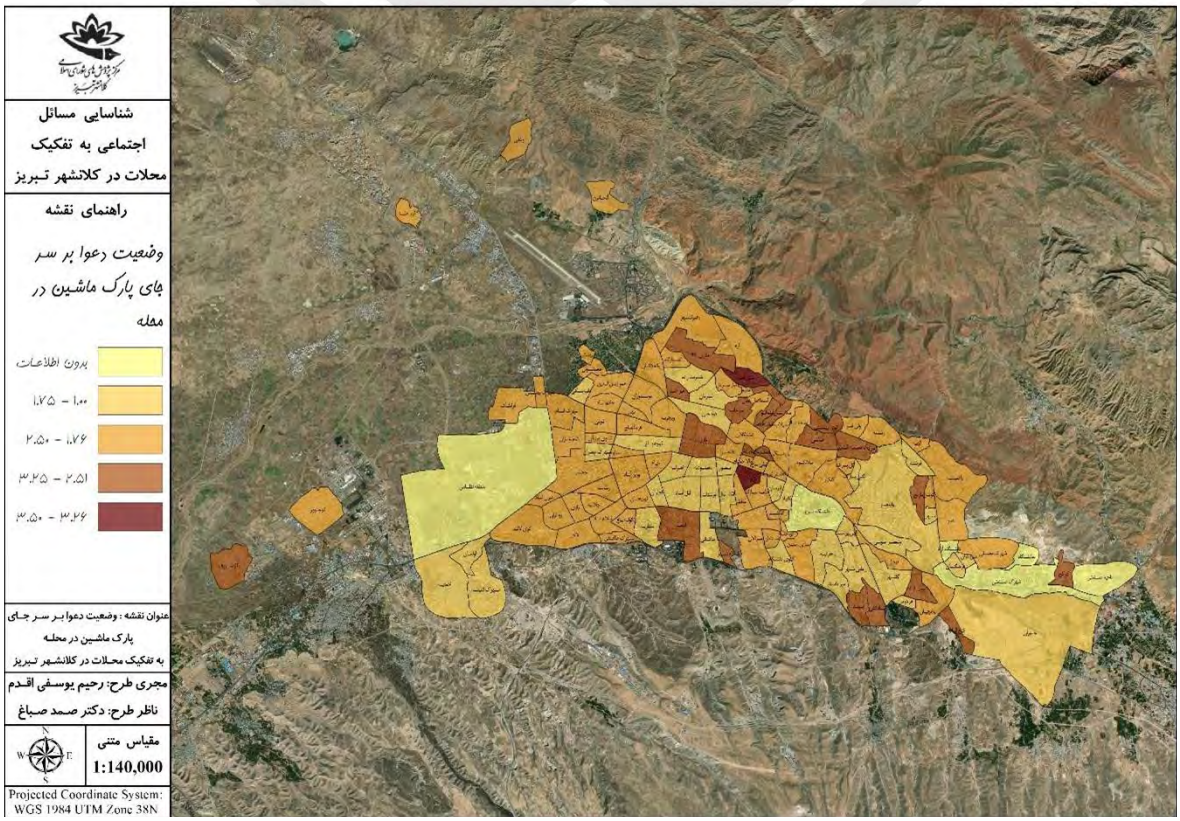
۴-۱۷-۵ | دعوا بر سر جای پارک ماشین

نمودار ۲۰۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

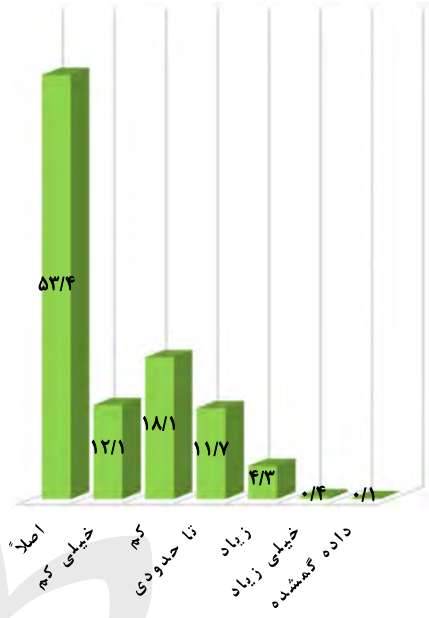

نمودار ۲۰۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

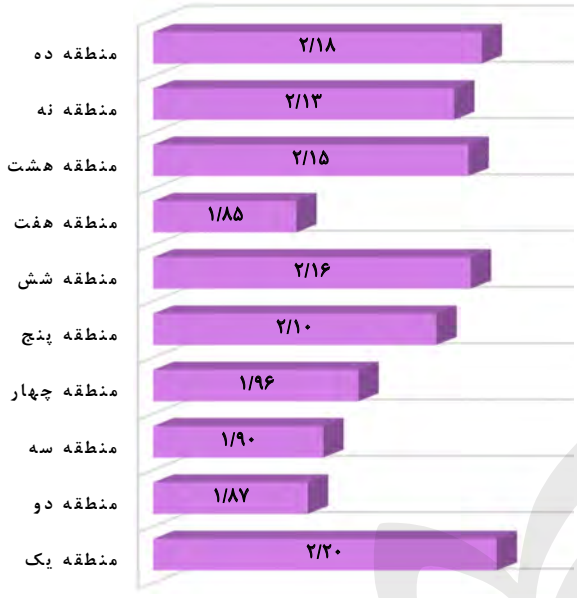

نقشه ۹۳-٤) پراکنش فضایی دعوا بر سر جای پارک ماشین به تفکیک محلات

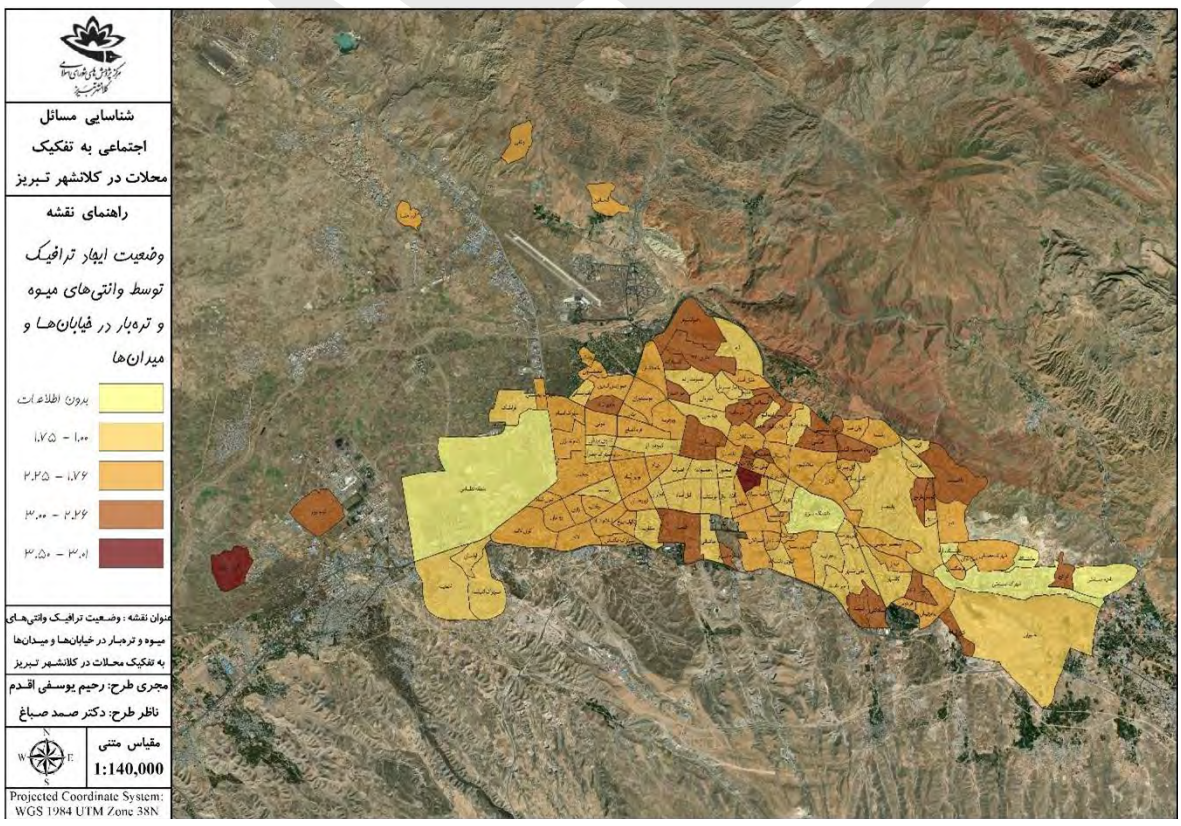
۴-۱۷-۶ ایجاد ترافیک توسط وانتی‌ها میوه و تره‌بار در خیابان‌ها و میدان‌ها

نمودار ۲۰۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

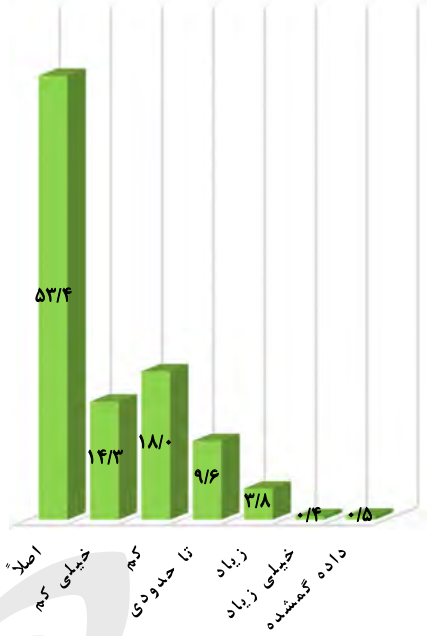

نمودار ۲۱۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

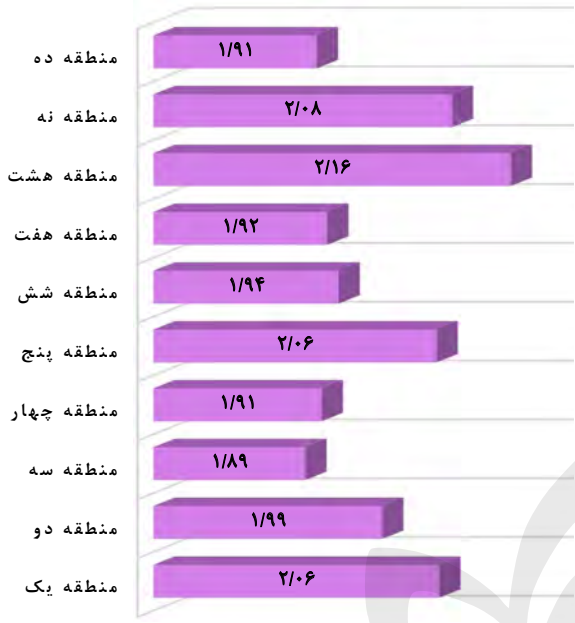

نقشه ۹۴-٤) پراکنش فضایی ایجاد ترافیک توسط وانتی‌های میوه و تره‌بار به تفکیک محلات

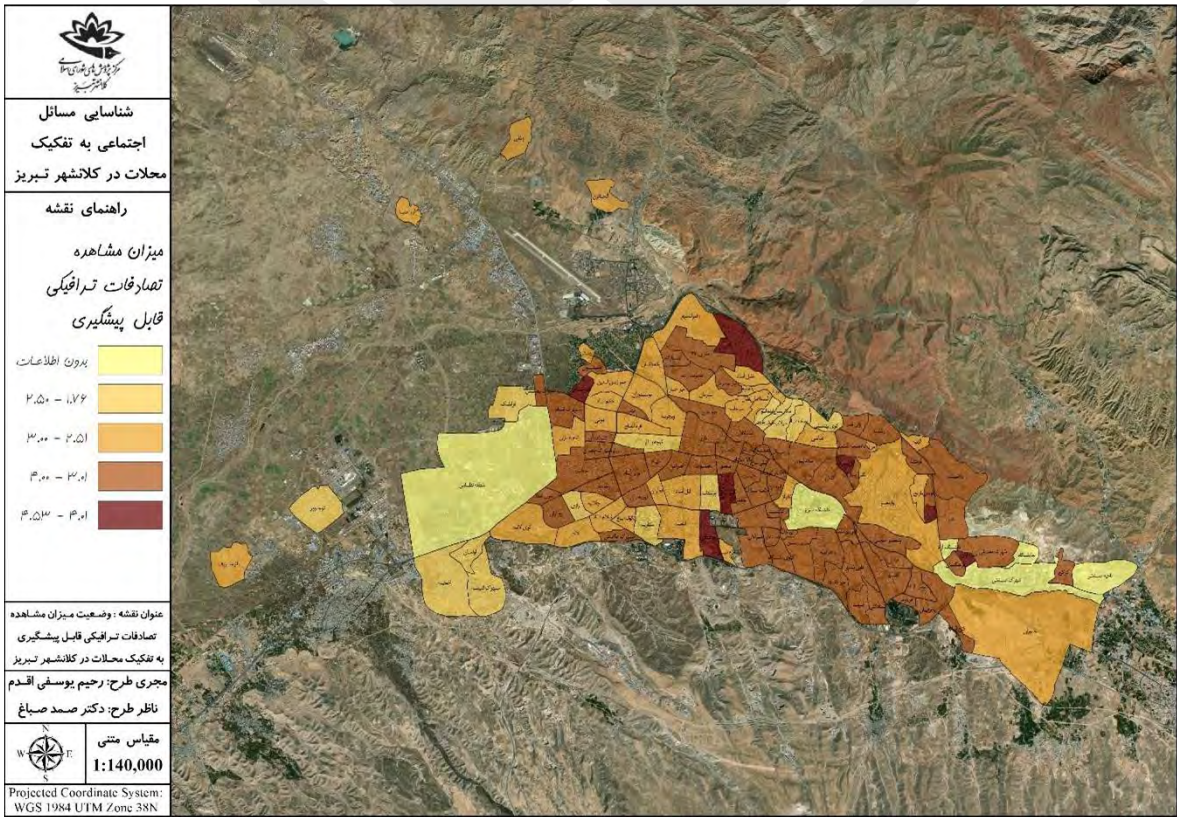
۴-۱۷-۷ تصادفات ترافیکی قابل پیش‌بینی

نمودار ۲۱۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

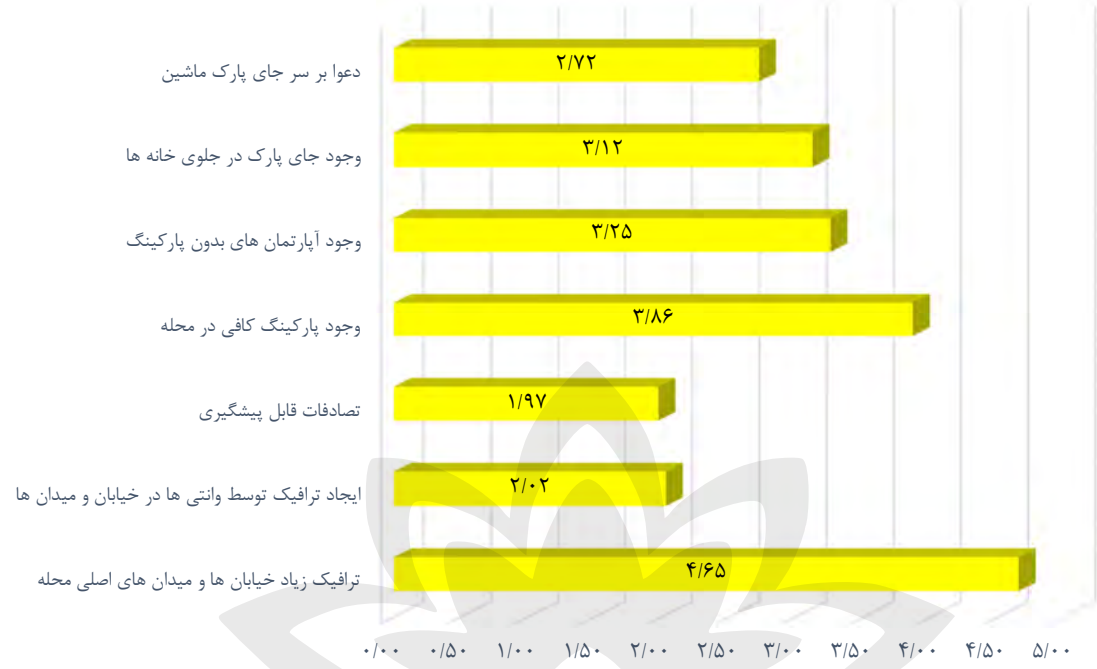
نمودار ۲۱۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۹۵-٤) پراکنش فضایی مشاهده تصادفات قابل پیشگیری به تفکیک محلات

۴-۱۷-۸ ارزیابی کلی مسائل ترافیکی محله‌ها در کلانشهر تبریز

میانگین گویه‌های مسائل ترافیکی برای کل شهر تبریز در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۲۱۳-٤) میانگین گویه‌های متغیر مسائل ترافیکی محله‌ها (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین ترافیک زیاد خیابان‌ها و میدان‌ها برای کل شهر تبریز ۴/۶۵ است که میانگین بسیار بالایی است که این میانگین در مناطق ۱، ۳، ۴، ۸ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل بوده و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۶) دارند، یعنی بالاترین ترافیک خیابان‌ها و میدان‌های اصلی محله‌ها را دارند، هسته مرکزی شهر تبریز است که با رنگ قهوه‌ای تیره به وضوح در نقشه روشن است.

میانگین ایجاد ترافیک توسط وانتی‌های میوه و تره‌بار در خیابان‌ها و میدان‌ها در کل شهر تبریز ۲/۰۲ است که این میانگین در مناطق ۱، ۵، ۶، ۸، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و سایر مناطق میانگین‌های پائین‌تری از میانگین کل شهر تبریز دارند. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۳/۵) دارند محلات باغ معروف و خیابان گزارش شده است و بعد از این محلات، محلاتی که بین ۲/۲۶ تا ۳ میانگین دارند، کوجوار، حکم‌آباد، ۴۲ متری، کشتارگاه، امیرخیز، بازار، دمشقیه، قره‌باغی، امامیه، اسلام‌شهر، سرخاب، قربانی، اسماعیل بقال، کوی بهشتی، عباسی، زمرد، باغمیشه قدیم، باغمیشه، کوشن، بارنج، شاهگلی، سهند، شمس‌آباد، فتح‌آباد و کرکج است.

میانگین مشاهده تصادفات ترافیکی قابل پیشگیری برای کل شهر تبریز ۱/۹۷ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۵، ۸، ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بالاترین میانگین (۴/۰۱ تا ۴/۵۳) یعنی بالاترین میزان مشاهده تصادفات ترافیکی قابل پیشگیری را داشتند عبارتند از دامپزشکی، ارم، باغشمال، طالقانی، گل‌پارک، سپهر و مرزداران.

میانگین وجود پارکینگ در محله به تعداد کافی در کل شهر تبریز ۳/۸۶ است و این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۳، ۵، ۸ و ۹ بیشترین از میانگین کل و در سایر مناطق کمترین از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز، محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۵/۵۵) یعنی بیشترین میزان پارکینگ در محله را دارند، عبارتند از دامپزشکی، شهرک چمران، منظریه، چرنداب، باغشمال، گلکار، فرشته، سپهر، ولیعصر، فرهنگیان، شهرک مصلی، مرزداران و خاوران.

میانگین آپارتمان‌های بدون پارکینگ در کل شهر تبریز ۳/۲۵ است و این میانگین در مناطق ۴، ۷ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی نیز که بیشترین میانگین (بین ۴/۵۱ تا ۵/۵۸) یعنی بیشترین میزان آپارتمان‌های بدون پارکینگ متناسب با طبقات ساختمان را دارند، عبارتند از؛ آخماقیه، جامیشاوان، بهشتی، اسماعیل بقال، امامیه و اسلام‌شهر است.

میانگین وجود جای پارک در جلو خانه‌ها در کل شهر تبریز ۳/۱۲ است و این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۸، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. در بین محلات نیز محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۶۶) یعنی بالاترین میزان جای پارک در جلو خانه‌ها را دارند، عبارتند از خلیل آباد، منبع، کوی بهشتی، امامیه و اسلام‌شهر.

میانگین دعوا بر سر جای پارک ماشین در کل شهر تبریز ۲/۷۲ است و این میانگین در مناطق ۱، ۴ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۳/۲۶ تا ۳/۵) یعنی بالاترین میزان دعوا بر سر جای پارک ماشین در آنها وجود دارد، عبارتند از خیابان و خلیل آباد.

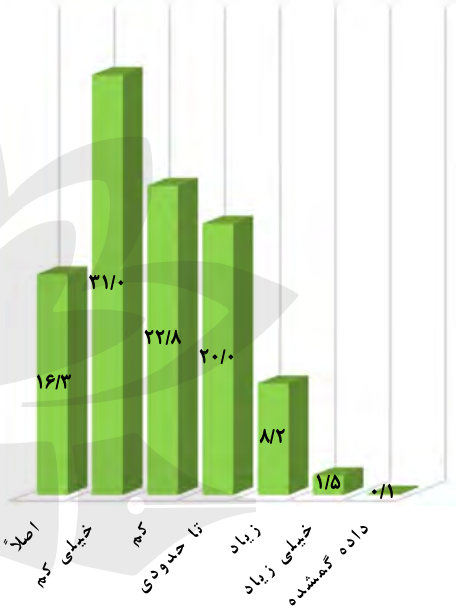
۴-۱۸ وضعیت پارک‌های محله‌ها

در این بخش به ارایه یافته‌ها در خصوص وضعیت پارک‌های محله و یا اطراف محله می‌پردازیم. وضعیت پارک‌ها از جهت تجهیزات و وسائل پارک‌ها، امنیت پارک‌ها و ارتکاب جرم در پارک‌ها سنجیده شده است. میانگین گویه‌های این متغیرها با نرم‌افزار SPSS برای گروه‌های مختلف مناطق و محله‌ها محاسبه شده است. میانگین‌های محاسبه شده برای محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌های پراکندگی فضایی انتقال یافت که نتایج آن را در ادامه ارائه می‌دهیم.

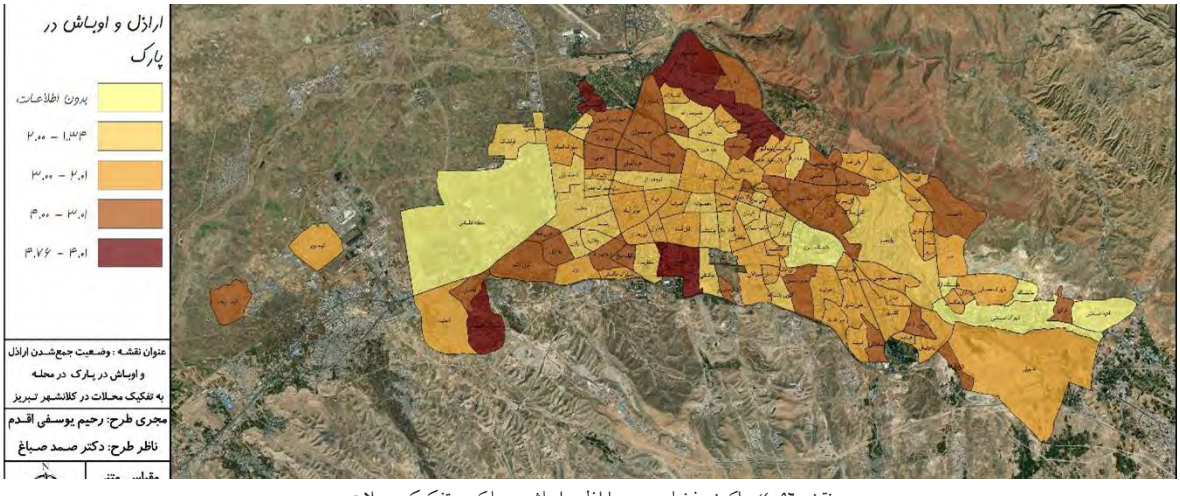
۴-۱۸-۱ جمع‌شدن اراذل و اوباش در پارک

نمودار ۲۱۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

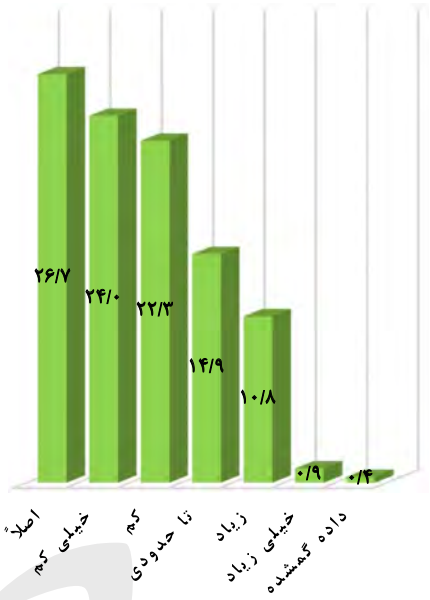

نمودار ۲۱٤-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نقشه ۹٦-٤) پراکنش فضایی جمع اراذل و اوباش در پارک به تفکیک محلات

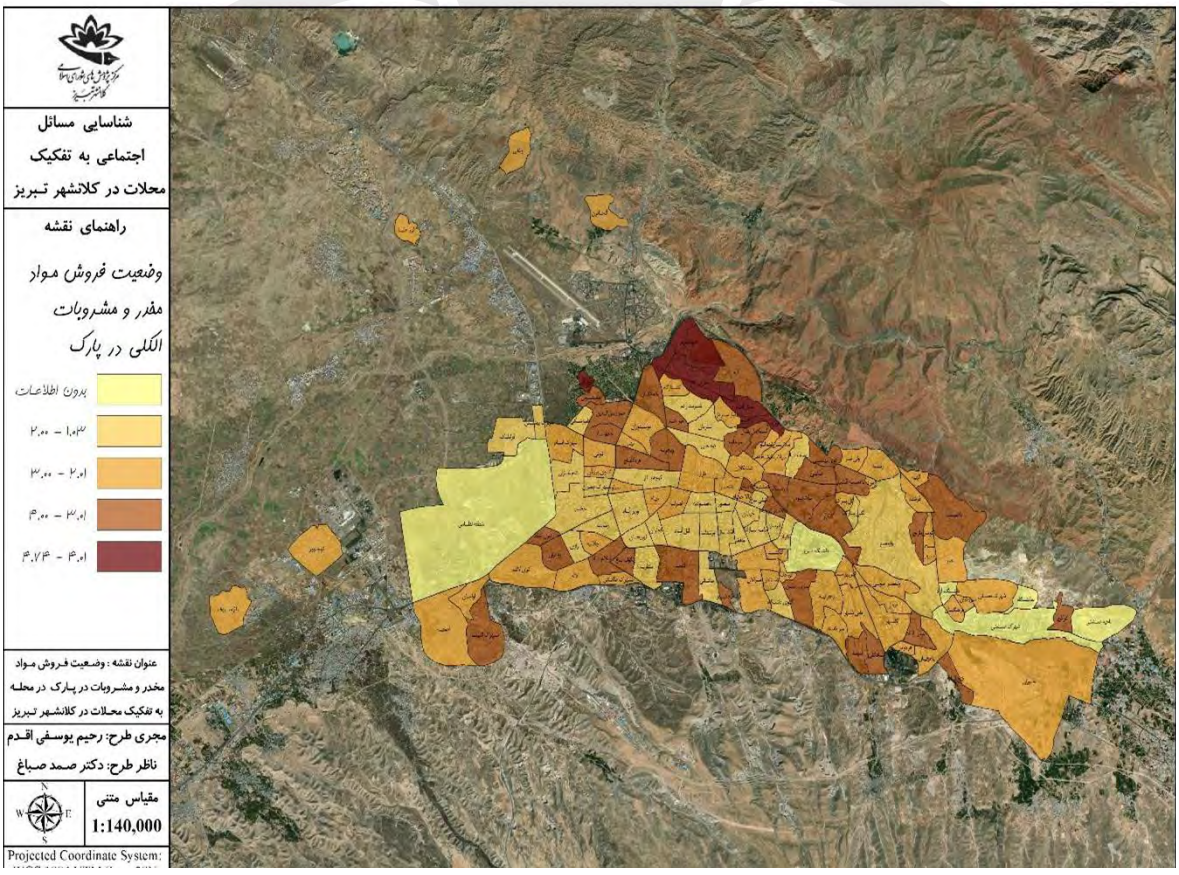
۴-۱۸-۲ فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک

نمودار ۲۱۶-۷) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

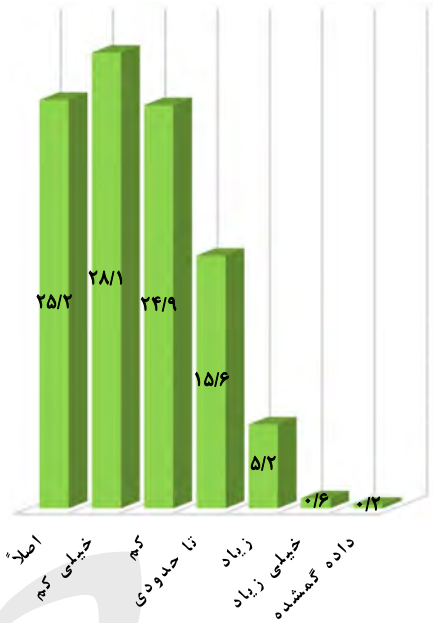

نمودار ۲۱۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۹۷-٤) پراکنش فضایی فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک به تفکیک محلات

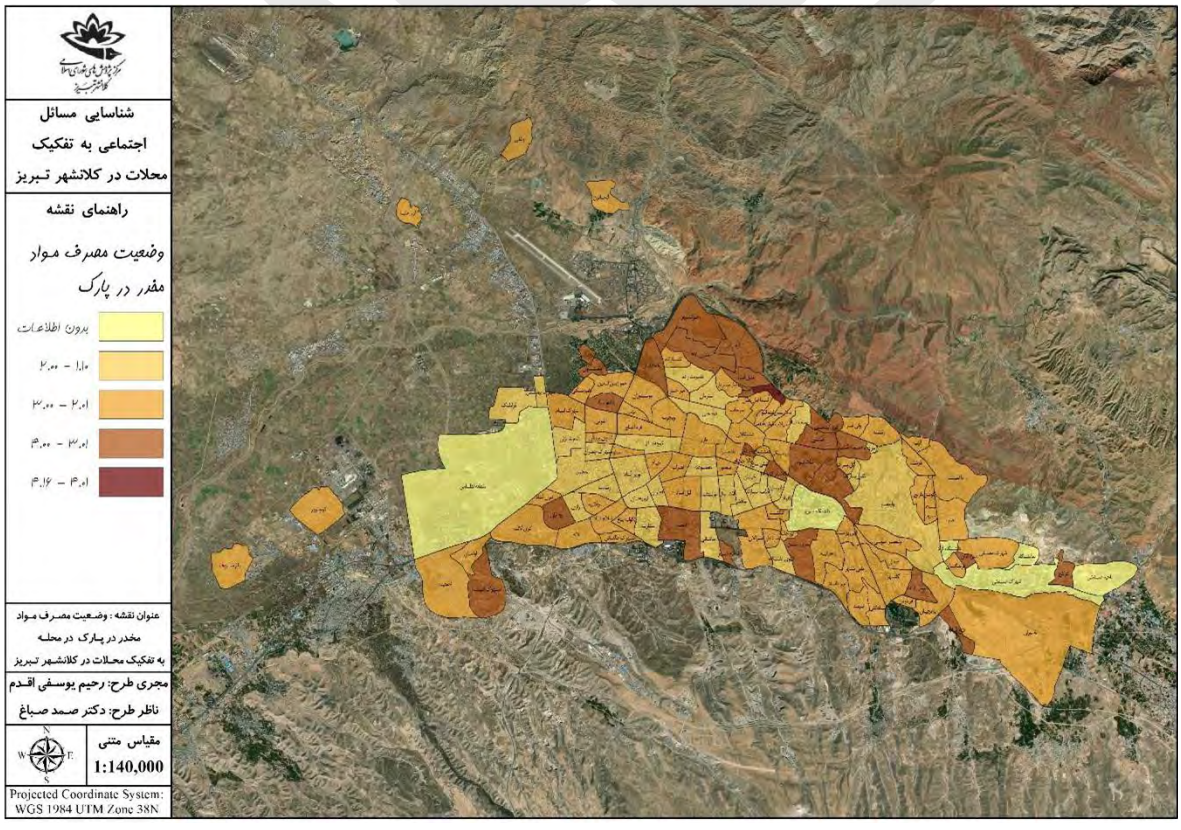
۴-۱۸-۳ مصرف مواد مخدر در پارک

نمودار ۲۱۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

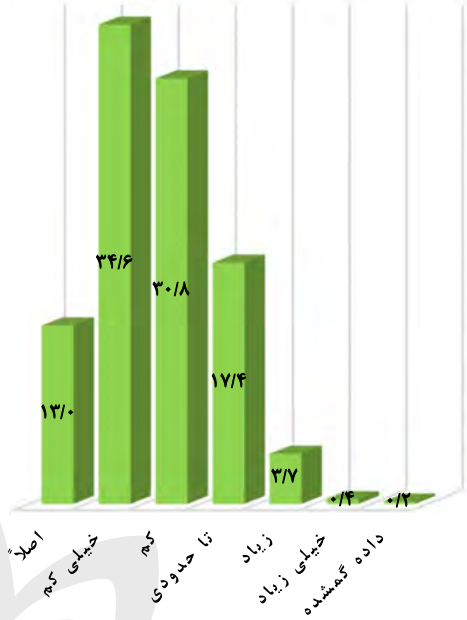

نمودار ۲۱۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۹۸-٤) پراکنش فضایی مصرف مواد مخدر در پارک به تفکیک محلات

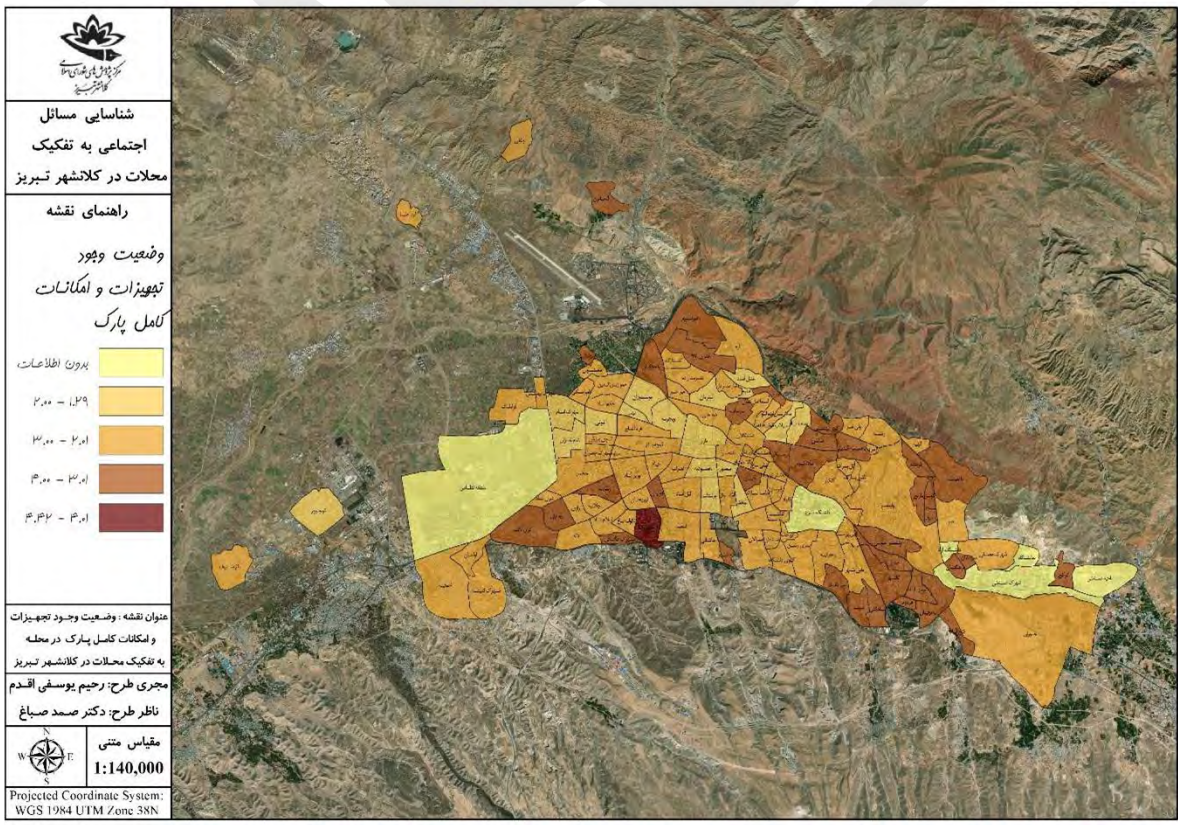
۴-۱۸-۴ وجود تجهیزات و امکانات کامل پارک

نمودار ۲۲۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

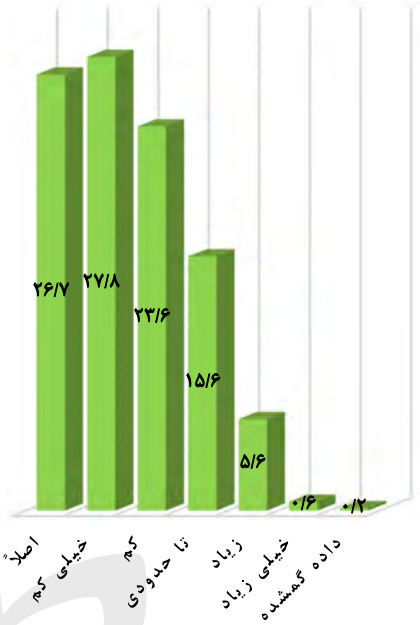

نمودار ۲۲۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه۹۹-٤) پراکنش فضایی تجهیزات و امکانات کامل پارک به تفکیک محلات

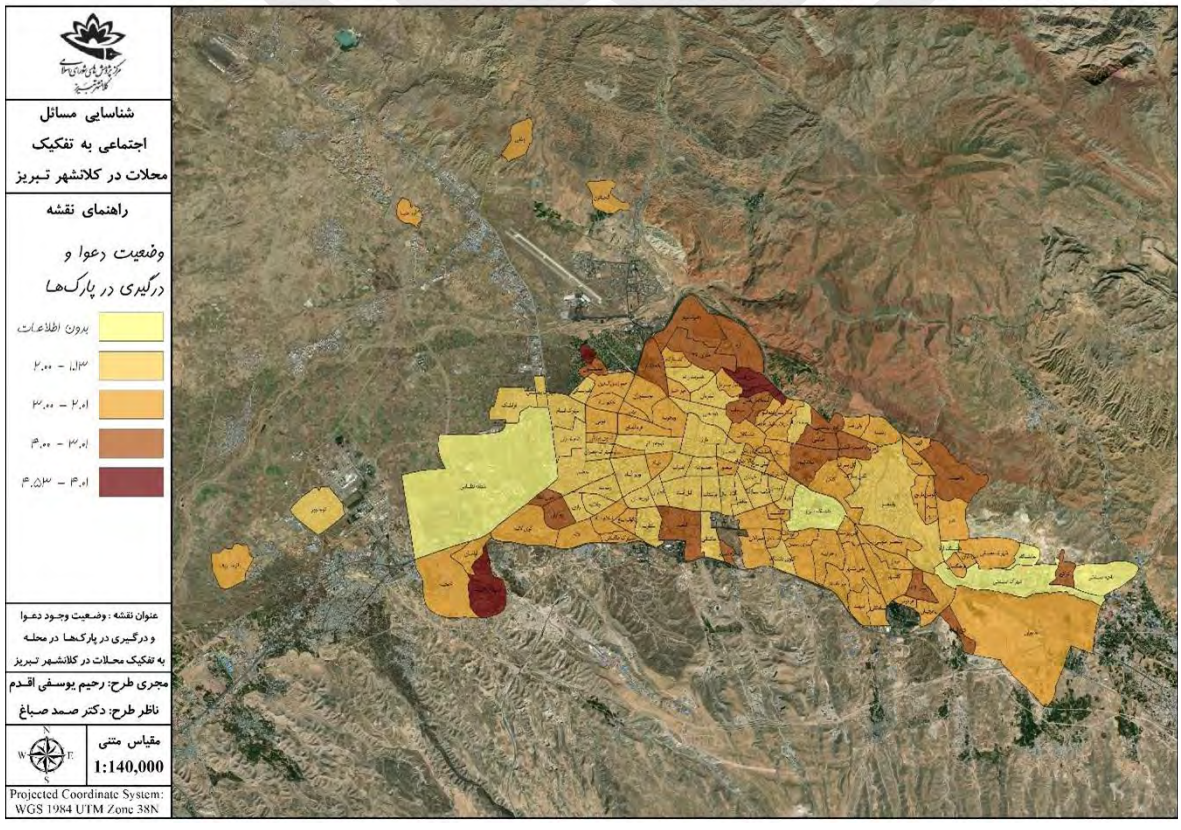
۴-۱۸-۵ دعوا و درگیری در پارک

نمودار ۲۲۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

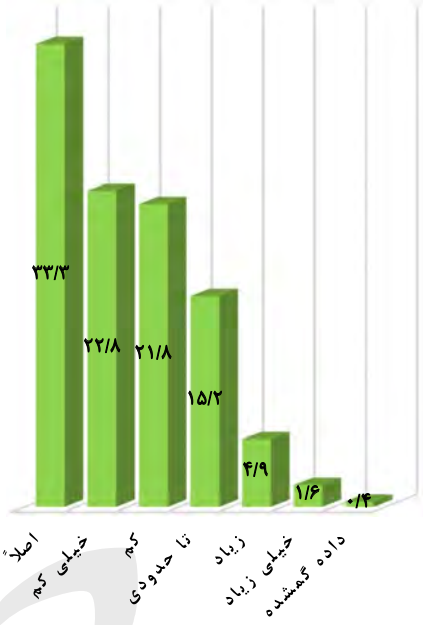

نمودار ۲۲۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۰۰-٤) پراکنش فضایی دعوا و درگیری در پارک به تفکیک محلات

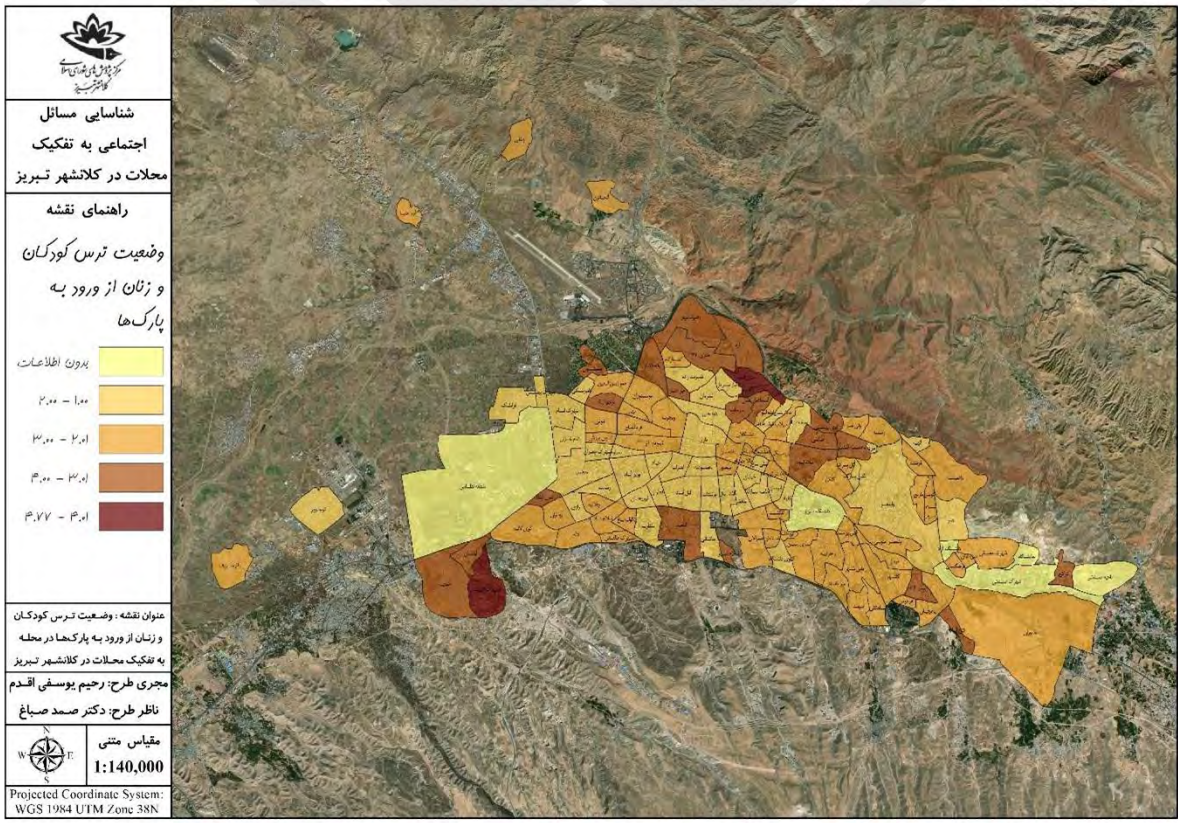
۴-۱۸-۶ ترس کودکان و زنان از ورود به پارک

نمودار ۲۲۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

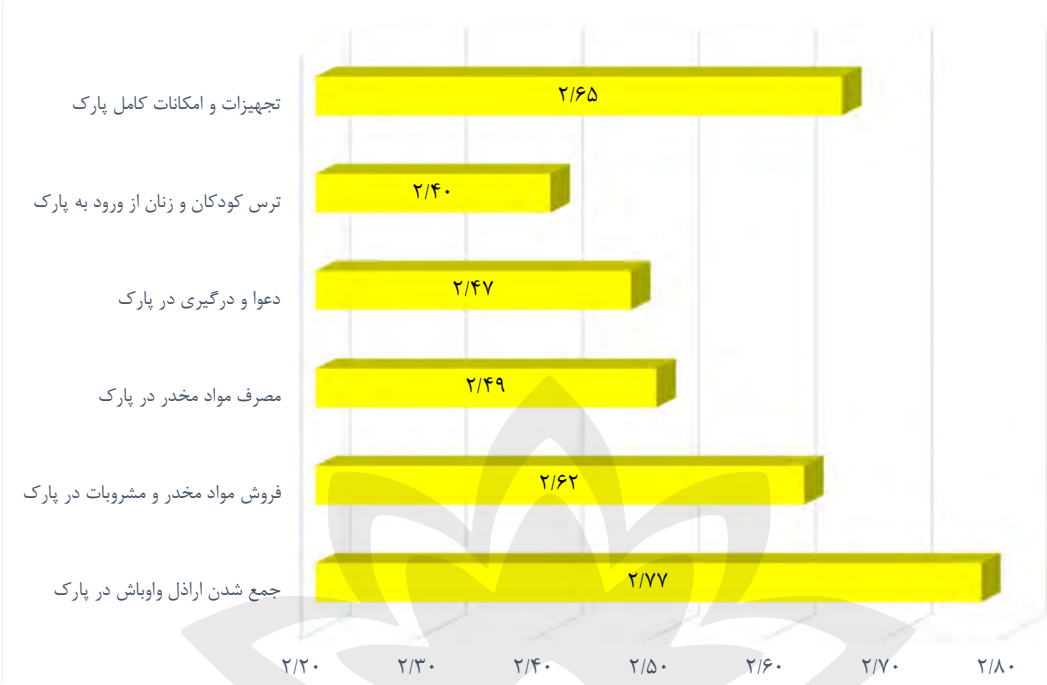
نمودار ۲۲۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۰۱-٤) پراکنش فضایی ترس کودکان و زنان از ورود به پارک به تفکیک محلات

۴-۱۸-۷ ارزیابی کلیِ وضعیت پارک‌های محله‌ها در کلانشهر تبریز

میانگین وضعیت پارک‌های محله در کل شهر تبریز در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۲۲۶-٤) میانگین گویه‌های وضعیت پارک‌های محله (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین تجهیزات و امکانات پارک‌ها در کل شهر تبریز ۲/۶۵ است و این میانگین در مناطق ۹، ۵، ۲، و ۱ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محله‌ای که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۴۲) یعنی بیشترین امکانات پارک‌ها در آن محله‌ها وجود دارد، منظریه است. میانگین کل جمع‌شدن اراذل و اوباش در پارک در کل شهر تبریز ۲/۷۷ است که این میانگین در مناطق ۴، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۷۶) یعنی بالاترین میزان جمع‌شدن اراذل و اوباش در پارک‌ها را دارند، عبارتند از شهرک اندیشه، بهشتی، جامیشاوان، رضوانشهر، ۴۲ متری، خلیل‌آباد، منبع، قربانی، اسماعیل بقال و امامیه.

میانگین فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک در کل شهر تبریز ۲/۶۲ است که این میانگین در مناطق ۱، ۴، ۵، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۷۲) یعنی بیشترین فروش مواد مخدر در پارک‌ها محله را دارند، عبارتند از بهشتی، رضوانشهر، ۴۲ متری، خلیل‌آباد، منبع و قربانی.

میانگین مصرف مواد مخدر در پارک‌های محله در کل شهر تبریز ۲/۴۹ است که این میانگین در مناطق ۱، ۴، ۵، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محله‌ای که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۱۶) یعنی بیشتر میزان مصرف مواد مخدر در پارک محله را دارد، محله قربانی است و بعد از این محله، (محله‌های با میانگین ۳/۰۱ تا ۴) میانگین در لایه سوم قرار دارند، عبارتند از شهرک اندیشه، بهاران، حکم‌آباد، جامیشاوان، بهشتی، یکه‌دکان، ۴۲ متری، رضوانشهر، ارم، خلیل‌آباد، منبع، امامیه، اسلامشهر، ساری زمی، کلانتر کوچه، قره‌باغی، گلکار، بیلانکوه، باغمیشه قدیم، عباسی، کوی بهشتی، شمس آباد، فتح‌آباد، مرزداران و کرکج.

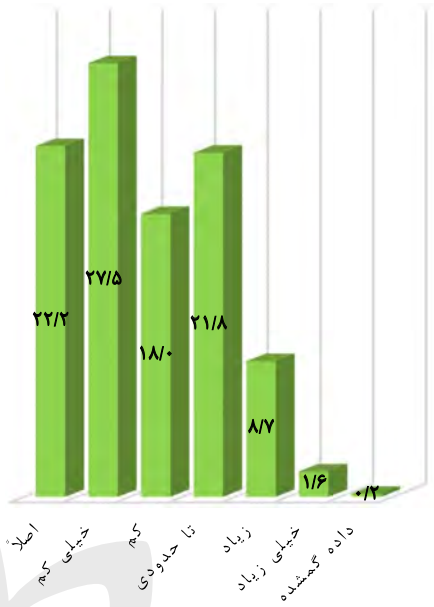
میانگین دعوا و درگیر در پارک‌های محله در کل شهر تبریز ۲/۴۷ است و این میانگین در مناطق ۱، ۴، ۵، ۷، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۵۳) یعنی بالاترین دعوا و درگیری در پارک‌های محله وجود دارد، عبارتند از؛ شهرک اندیشه، بهشتی، خلیل‌آباد، قربانی و منبع.

میانگین ترس کودکان و زنان از ورود به پارک‌های محله در کل شهر تبریز ۲/۴ است و این میانگین در مناطق ۱، ۴، ۵، ۷، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۷۷) یعنی بیشترین ترس زنان و کودکان از ورد به پارک محله در آنها وجود دارد، عبارتند از شهرک اندیشه، خلیل‌آباد، منبع و قربانی.

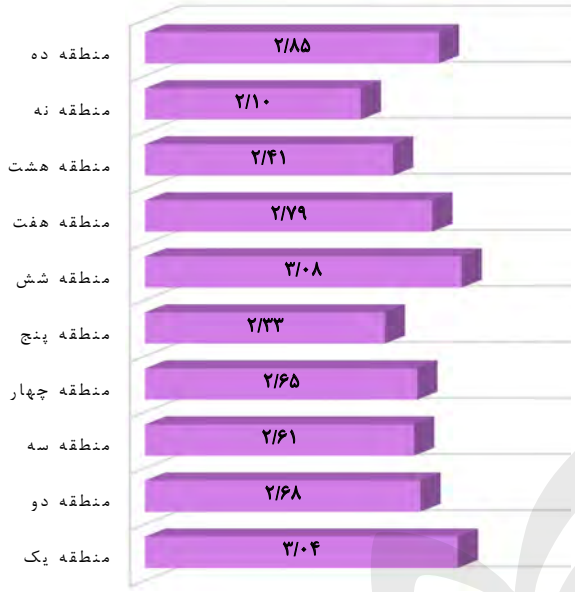
۴-۱۹ آلودگی صوتی محله‌ها

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری در خصوص آلودگی صوتی محله‌ها می‌پردازیم. آلودگی صوتی محله‌ها با گویه‌های متعدد صدای مزاحم ماشین‌ها، صدای مزاحم آهنگ ماشین‌ها، صدای ساخت و سازها، صدای فروشنده‌های دوره‌گرد، صدای مزاحم اصناف محله، صدای مهمانی‌های همسایه‌ها و صدای دعوای همسایه‌ها سنجیده شده است. برای محاسبه میانگین‌ها برای گروه‌های مختلف یعنی مناطق و محلات از نرم‌افزار SPSS استفاده کرده‌ایم و میانگین محلات نیز بعد از محاسبه به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم پراکنش فضایی میانگین‌های آلودگی صوتی در محله‌ها انتقال یافت که نتایج آن در نمودارها و نقشه‌های زیر ارائه می‌شود.

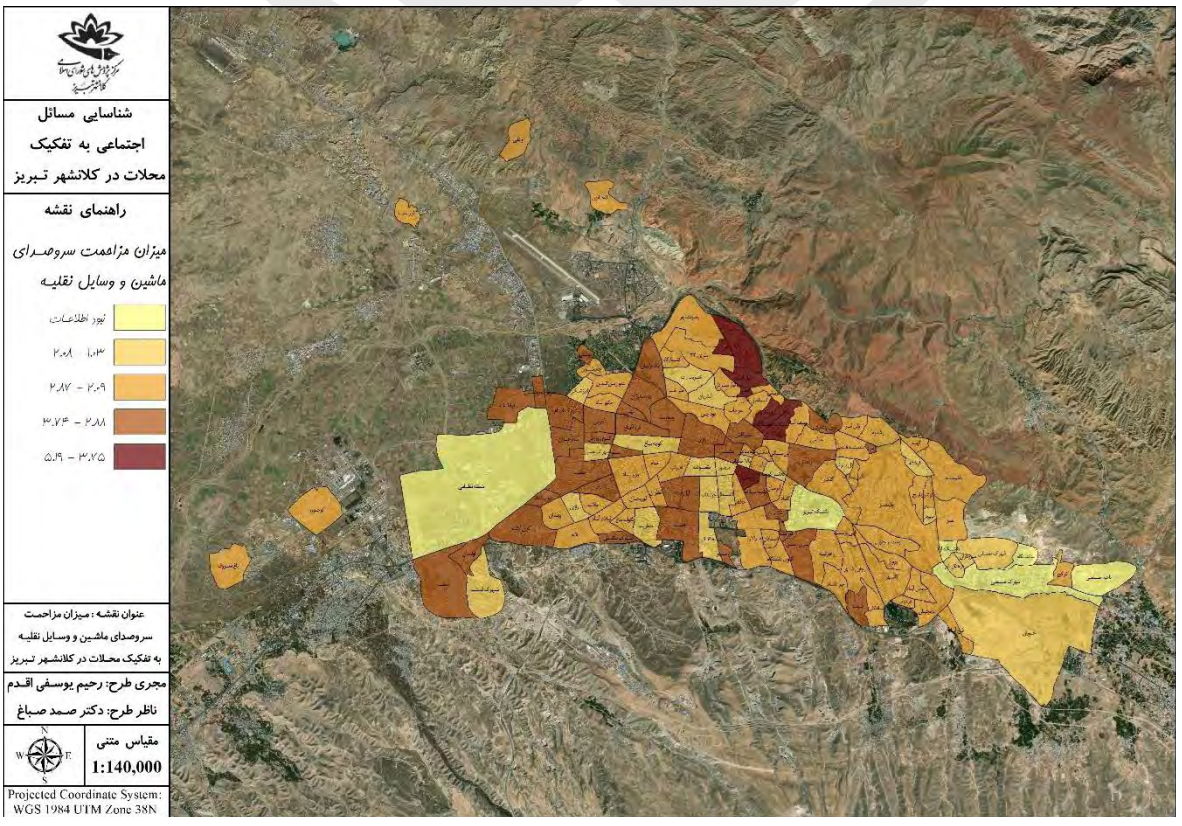
۴-۱۹-۱ مزاحمت سروصدای ماشین‌ها و وسائل نقلیه

نمودار ۲۲۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

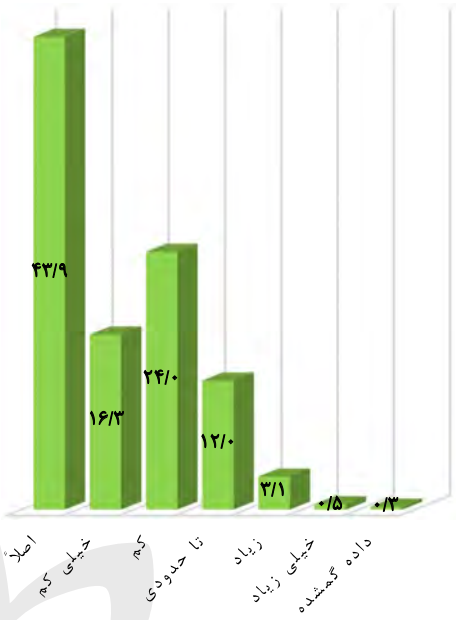

نمودار ۲۲۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۰۲-٤) پراکنش فضایی میانگین میزان مزاحمت سروصدای ماشین‌ها و وسائل نقلیه به تفکیک محلات

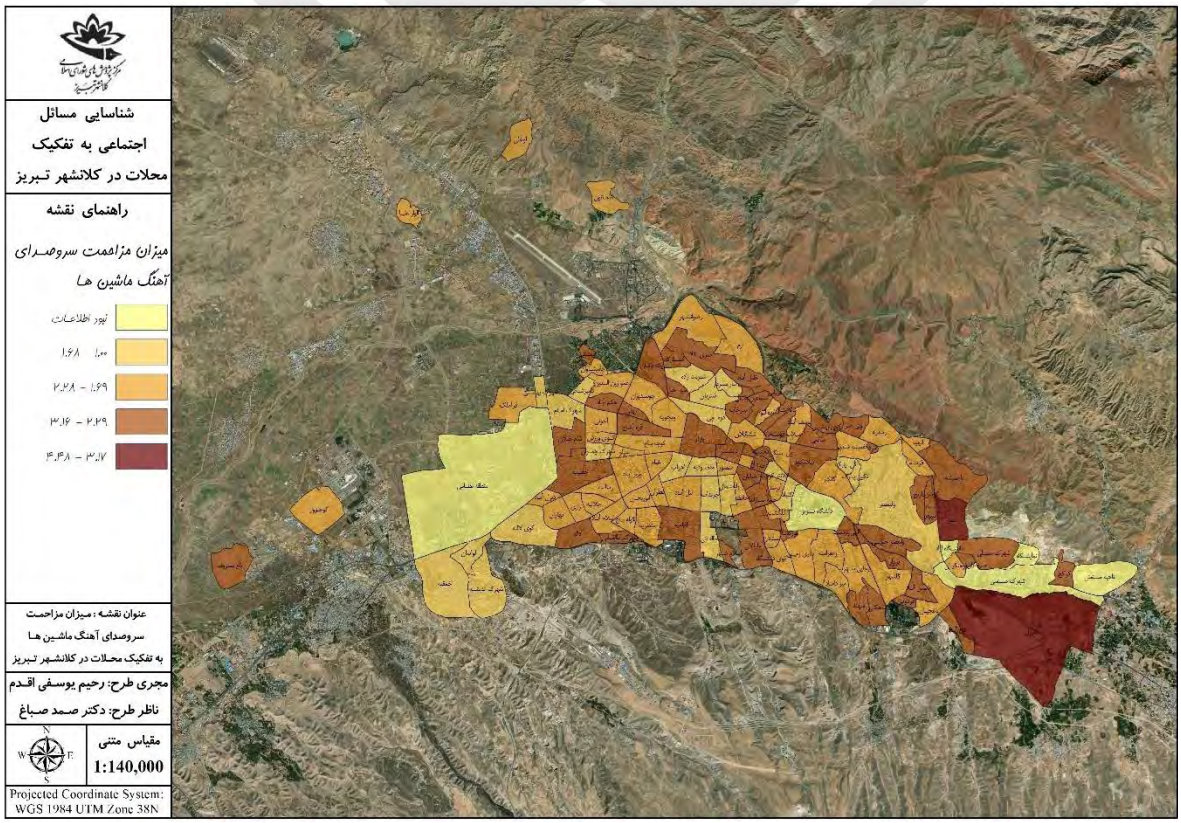
۴-۱۹-۲ سروصدای آهنگ ماشین‌ها

نمودار ۲۲۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

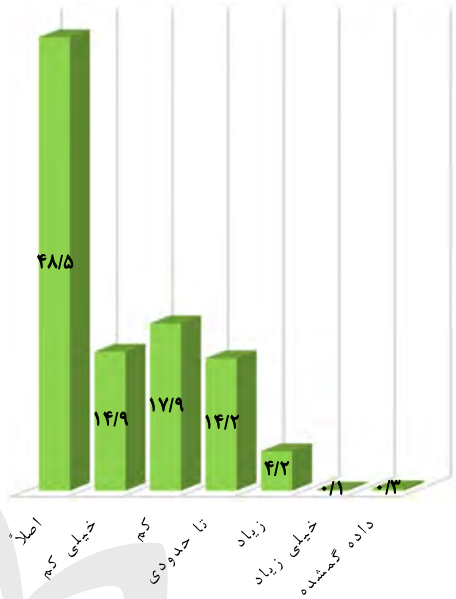

نمودار ۲۳۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

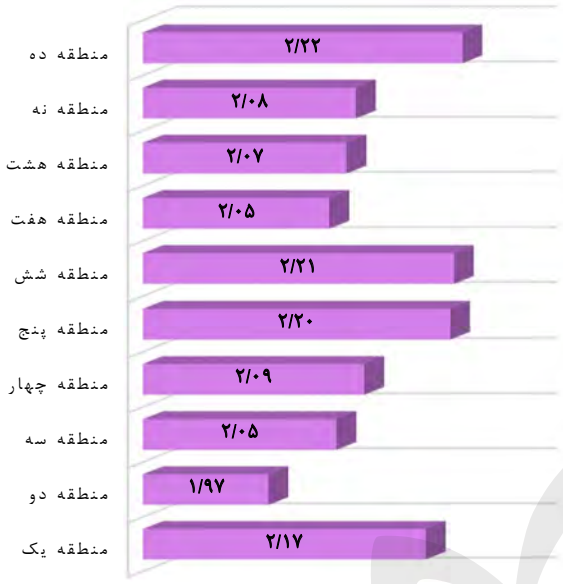

نقشه ۱۰۳-٤) پراکنش فضایی میانگین متغیر میزان مزاحمت سروصدای آهنگ ماشین‌ها به تفکیک محلات

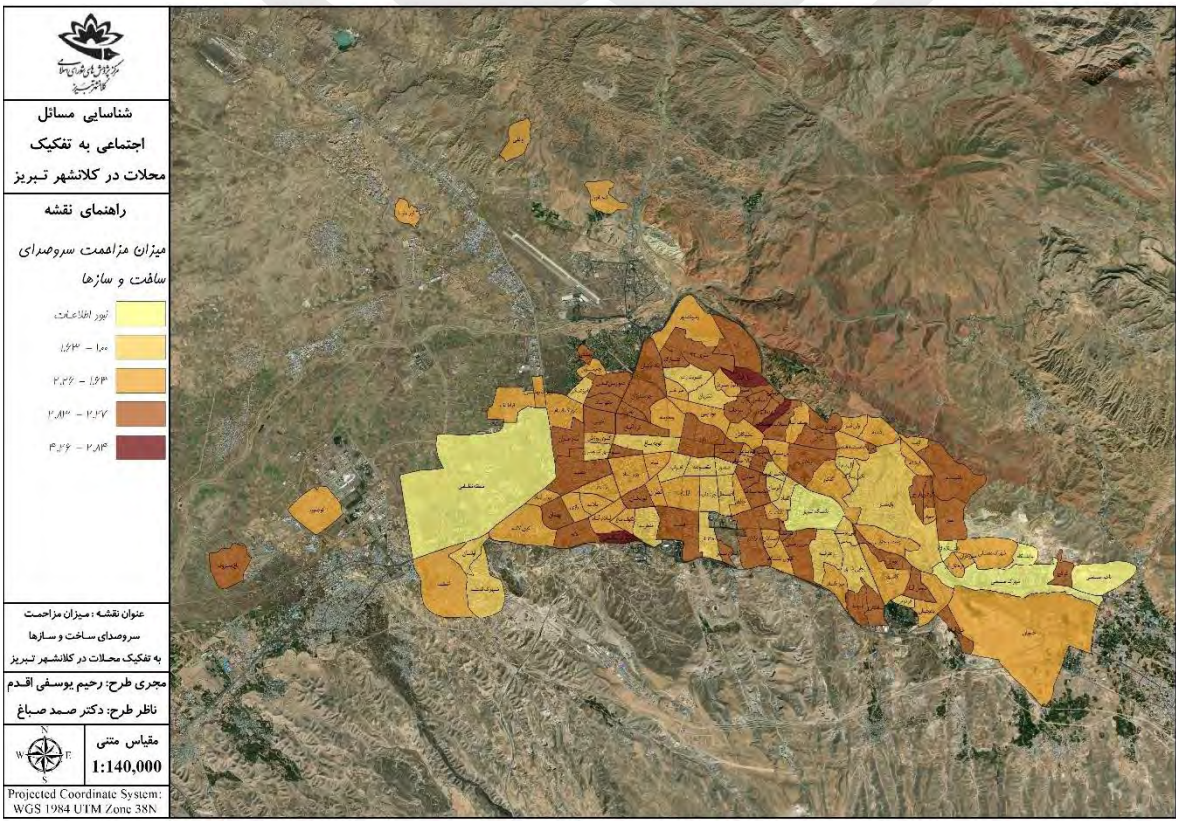
۴-۱۹-۳ سرو صدای مزاحم ساخت و سازها

نمودار ۲۳۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

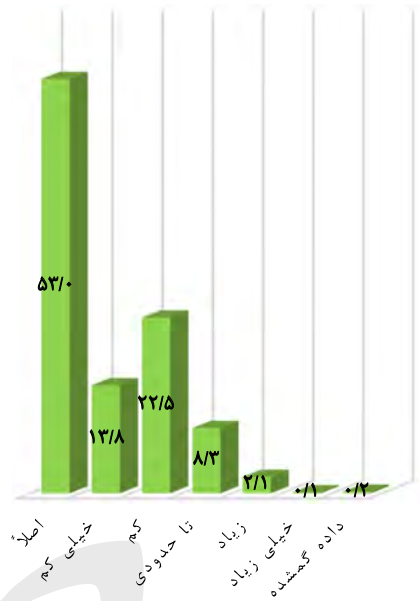

نمودار ۲۳۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

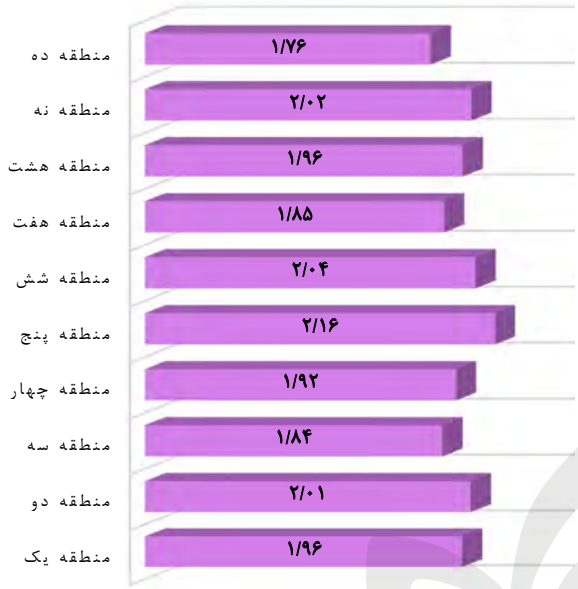

نقشه ۱۰٤-٤) پراکنش فضایی میانگین متغیر میزان مزاحمت سروصدای ساخت و سازها به تفکیک محلات

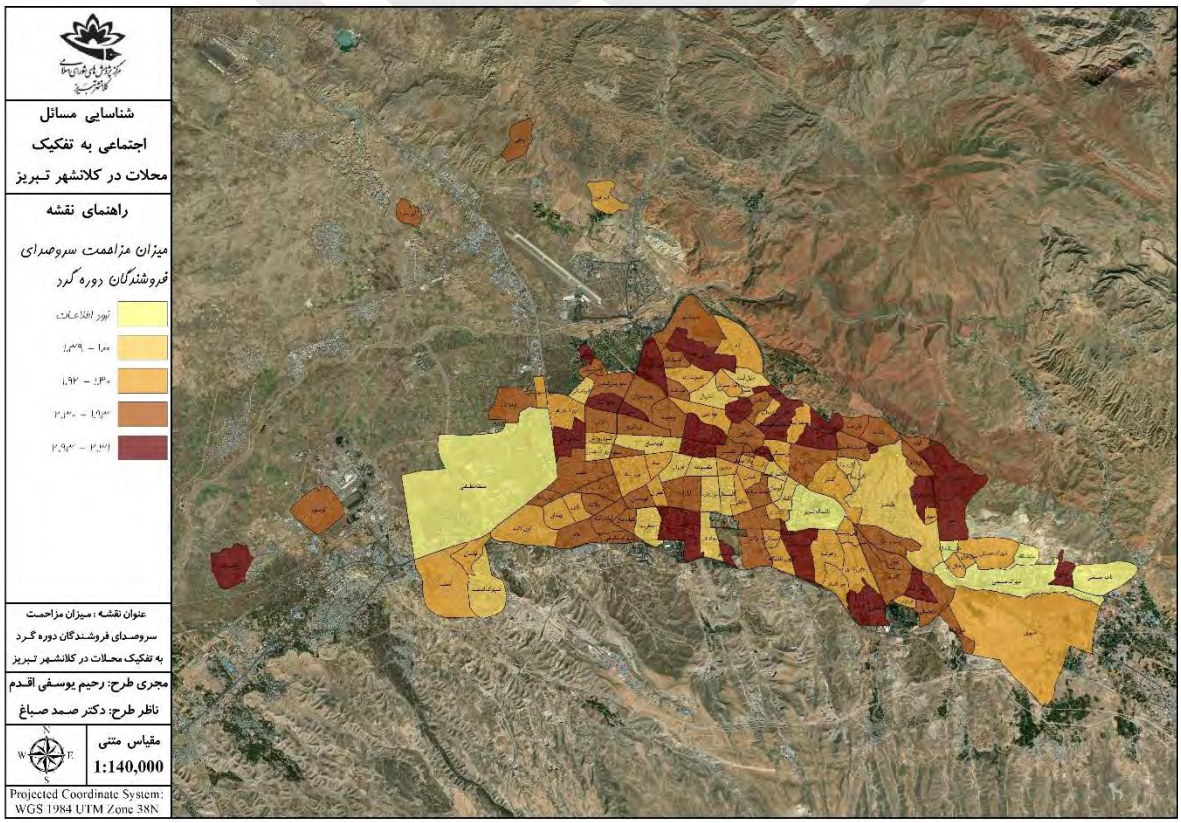
۴-۱۹-۴ صدای مزاحم فروشنده‌های دوره‌گرد

نمودار ۲۳۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

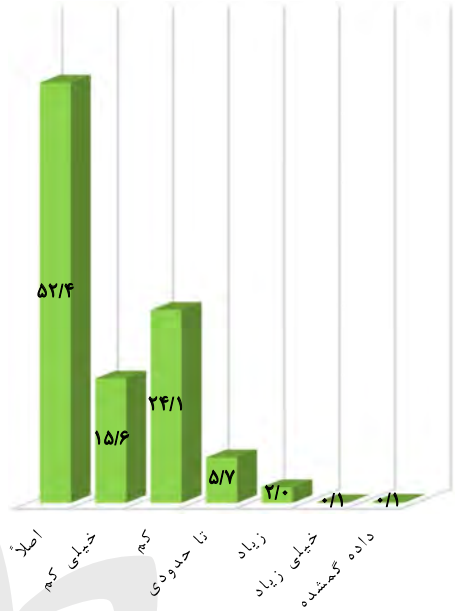

نمودار ۲۳٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۰۵-٤) پراکنش فضایی میانگین میزان مزاحمت سروصدای فروشنده‌های دوره‌گرد به تفکیک محلات

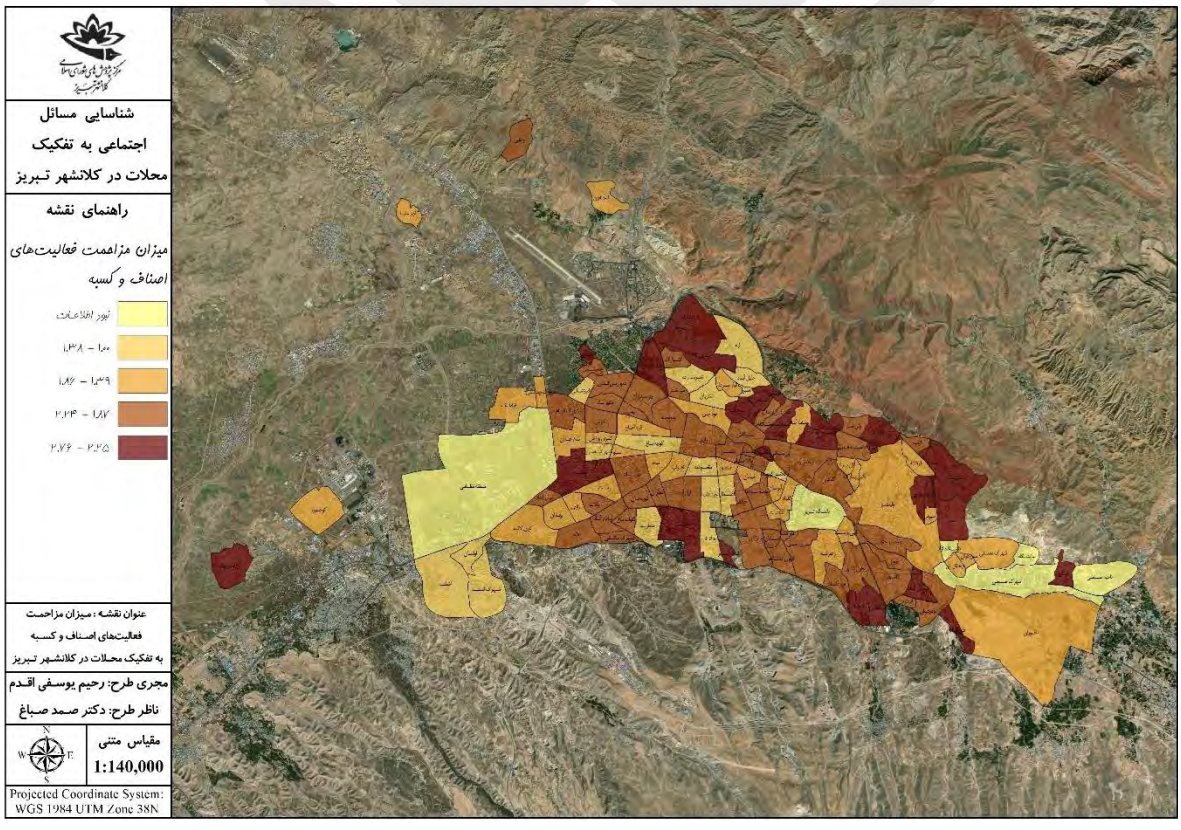
۴-۱۹-۵ صدای مزاحم فعالیت اصناف و کسبه محله

نمودار ۲۳۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

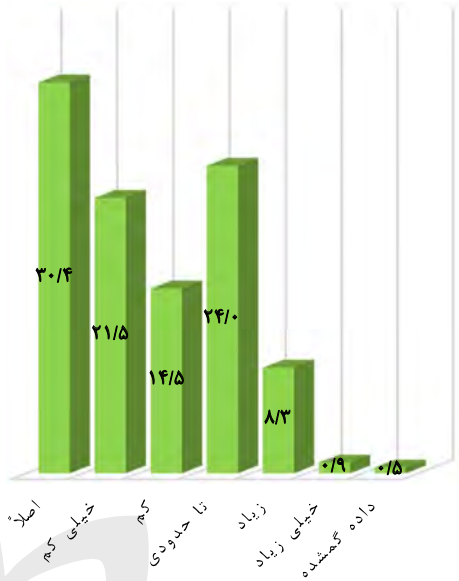

نمودار ۲۳۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

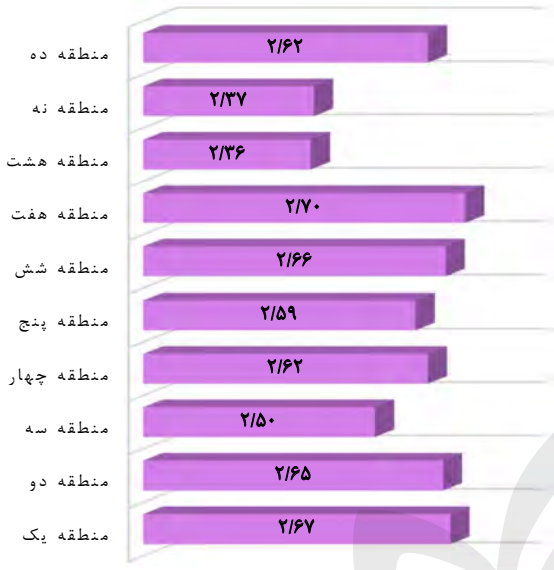

نقشه ۱۰٦-٤) پراکنش فضایی میانگین میزان صدای مزاحم فعالیت‌های اصناف و کسبه محله به تفکیک محلات

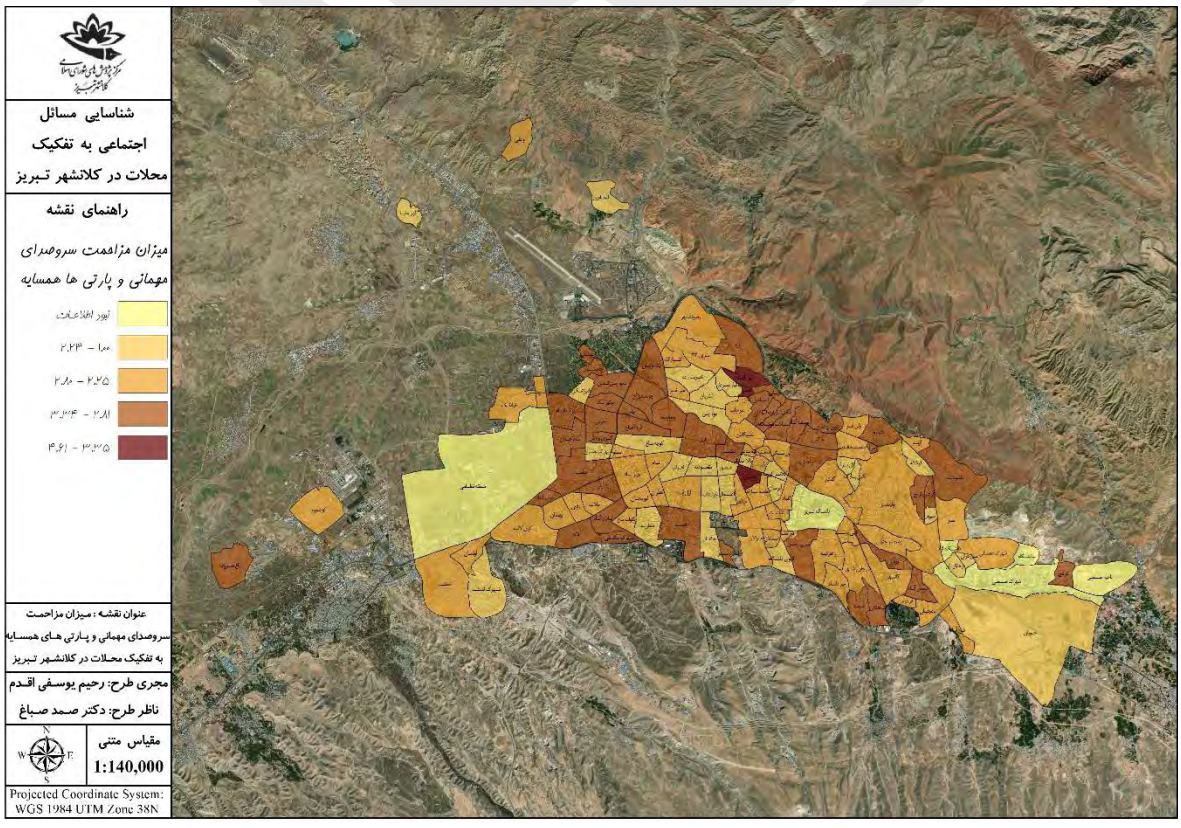
۴-۱۹-۶ صدای مزاحم مهمانی‌ها و پارتی‌های همسایه‌ها

نمودار ۲۳۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

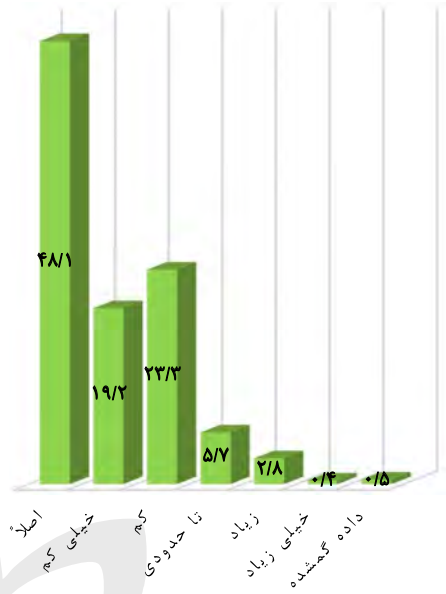

نمودار ۲۳۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

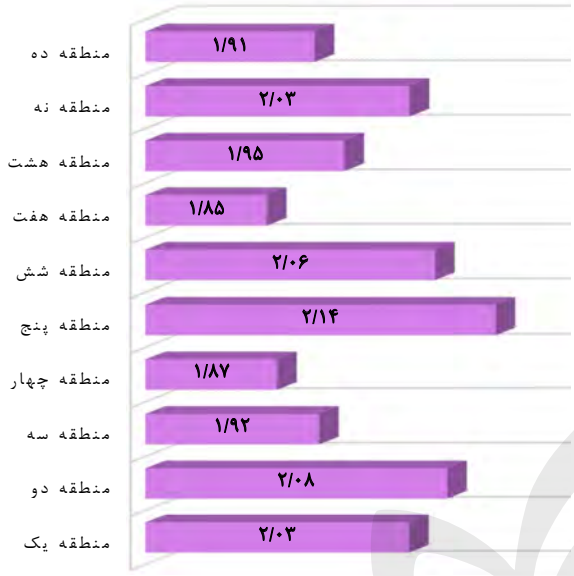

نقشه ۱۰۷-٤) پراکنش فضایی میانگین متغیر سروصدای مهمانی‌ها و پارتی‌های همسایه‌ها به تفکیک محلات

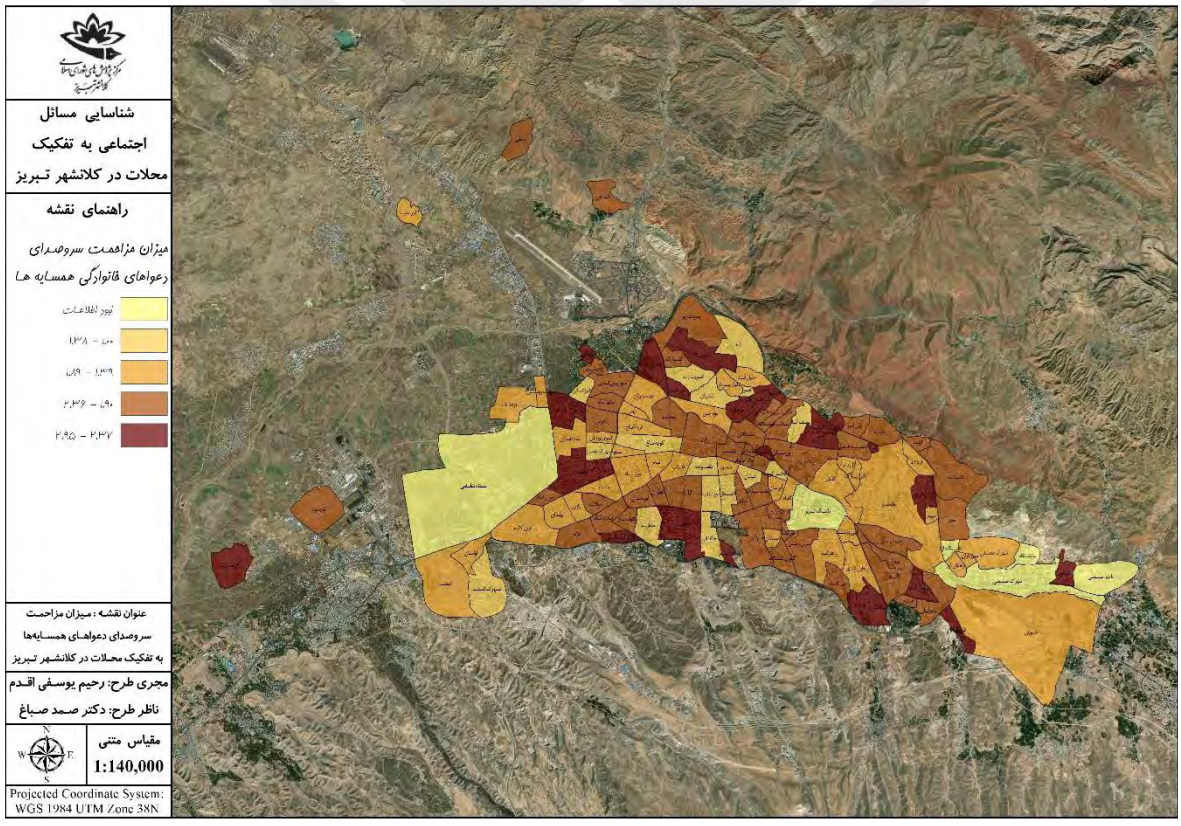
۴-۱۹-۷ صدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها

نمودار ۲۳۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۲٤۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۰۸-٤) پراکنش فضایی میانگین متغیر میزان صدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها به تفکیک محلات

۴-۱۹-۸ ارزیابی کلی وضعیت آلودگی صوتی محله‌ها در کلانشهر تبریز

میانگین گویه‌های متغیر آلودگی صوتی در کلِ شهر تبریز در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۲۴۱-٤) میانگین گویه‌های متغیر آلودگی صوتی در کلِ شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین مزاحمت سروصدای ماشین‌ها و وسائل نقلیه در کل شهر تبریز، ۲/۷۲ است که این میانگین در مناطق ۱، ۶، ۷ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳/۷۵ تا ۵/۱۹) یعنی بالاترین میزان سروصدای مزاحم ماشین‌ها و وسائل نقلیه را دارند، عبارتند از محله خیابان، ارم، خلیل آباد، منبع، مالازینال، ایده‌لو و سیلاب قوشخانه.

میانگین سروصدای آهنگ ماشین‌ها در کل شهر تبریز ۲/۱۵ است که این میانگین در مناطق ۲، ۵، ۸ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۳/۱۷ تا ۴/۴۸) یعنی بالاترین میزان سروصدای آهنگ ماشین‌ها را دارند، نصر و خاوران گزارش شده.

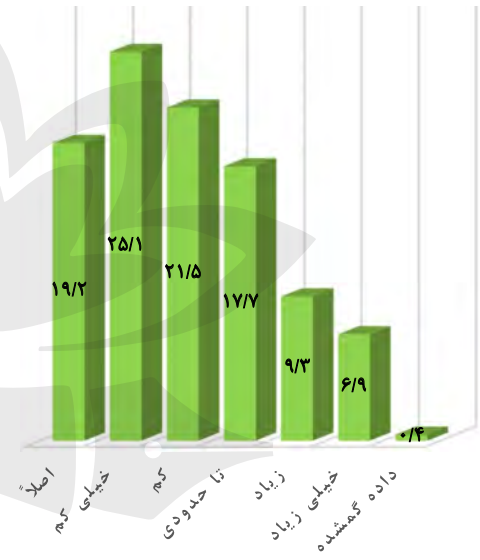
میانگین سروصدای مزاحم ساخت و سازها در کل شهر تبریز ۲/۱۱ است که این میانگین در مناطق ۱، ۶ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۸۴ تا ۴/۲۶) یعنی بالاترین میزان سروصدای مزاحم ساخت و سازها را دارند، عبارتند از خلیل آباد، مالازینال و شهرک طالقانی.

میانگین صدای فروشنده‌ها دوره‌گرد در کل شهر تبریز ۱/۹۳ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۵، ۶، ۸ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۳۱ تا ۲/۹۳) یعنی بالاترین میزان سروصدای مزاحم فروشنده‌های دوره‌گرد را دارند، عبارتند از باغ معروف، شام‌غازان، بهشتی، حکم‌آباد، بهار، یکه‌دکان، ۴۲ متری، بازار، سرخاب، امامیه، اسلام‌شهر، قربانی، ملازینال، سیلاب قوشخانه، کوی بهشتی، عباسی، زمرد، قورخانه، ساری زمی، شاهگؤلی، سهند، شمس‌آباد، باغمیشه، نصر، کوشن، بارنج، نصر و کرکج.
میانگین صدای مزاحم فعالیت اصناف و کسبه محله در کل شهر تبریز ۱/۸۹است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۵، ۶، ۷، ۸ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۲۵تا ۲/۷۶) یعنی بالاترین میزان سروصدای فعالیت اصناف و کسبه محله را دارند، عبارتند از باغ معروف، بهشتی، خطیب، امامیه، اسلام‌شهر، رضوانشهر، ۴۲ متری، یکه‌دکان، قربانی، اسماعیل بقال، سرخاب، سیلاب قوشخانه، کوی بهشتی، عباسی، دمشقیه، رشدیه، زمرد، شاهگؤلی، سهند، شمس‌آباد، نصر، کوشن، بارنج، باغمیشه، فتح‌آباد و کرکج است.
میانگین صدای مزاحم مهمانی‌ها و پارتی‌های همسایه‌ها در کل شهر تبریز ۲/۶۱ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۴، ۶، ۷ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (۳/۳۵ تا ۴/۶۱) یعنی بالاترین میزان سروصدای مهمانی‌های همسایه‌ها را دارند، عبارتند از خلیل آباد، منبع و محله خیابان.
میانگین سروصدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها در کل شهر تبریز ۱/۹۷ است و این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۵، ۶ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین۲/۳۷ تا ۲/۹۵) یعنی بالاترین میزان‌های سروصدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها را دارند، عبارتند از؛ باغ معروف، بهشتی، شهرک امام، خطیب، شهرک طالقانی، امامیه، اسلام‌شهر، یکه‌دکان، امیرخیز، ۴۲ متری، قربانی، اسماعیل بقال، سرخاب، دمشقیه، کوی بهشتی، عباسی، زمرد، کوشن، بارنج، شمس‌آباد، شاهگؤلی، سهند، فتح‌آباد و کرکج.

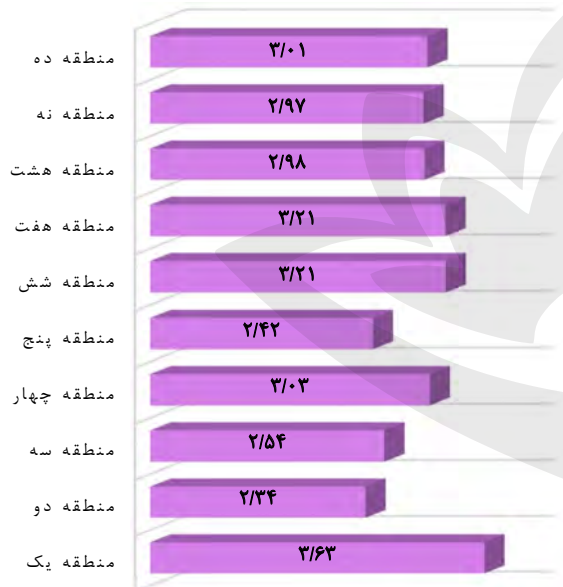
۴-۲۰ وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها

این بخش به ارائه یافته‌های آماری از وضعیت ظاهریِ ساختمان‌هایِ محله‌ها می‌پردازد. ظاهر نامناسب ساختمان‌های محله، نور و روشنائی کوچه‌ها و خیابان‌ها، دیوارنویسی محله‌ها، وجود ساختمان‌های خرابه و رها شده، معابر باریک و غیرقابل تردد خودرو به عنوان گویه‌های این متغیر سنجیده شده‌اند. محاسبه میانگین‌ها برای گروه‌های مختلف یعنی مناطق و محلات با نرم‌افزار SPSS انجام شده و میانگین‌های محاسبه شده برای محلات نیز به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌های پراکندگی انتقال یافت که نتایج آن در زیر ارائه می‌شود.

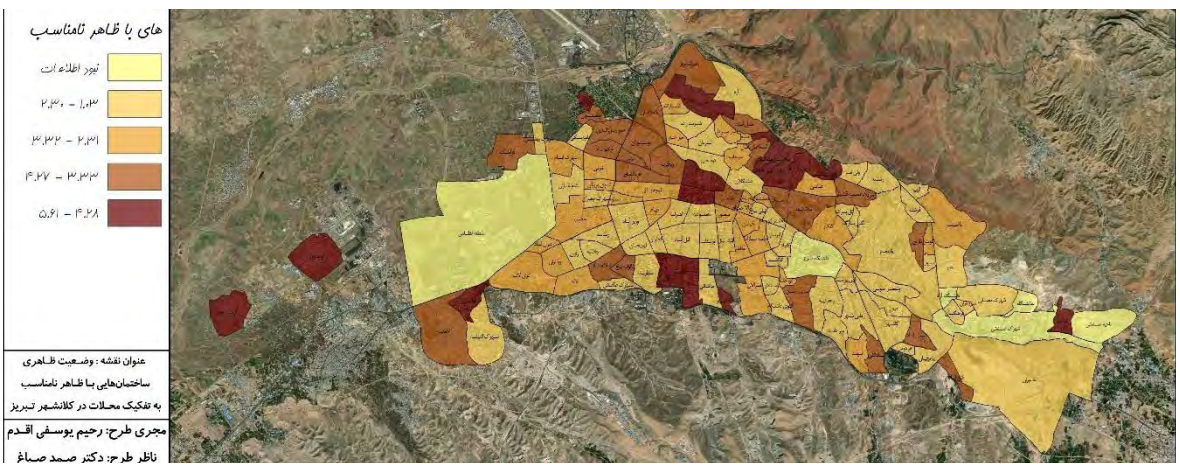
۴-۲۰-۱ ظاهر نامناسب ساختمان‌ها

نمودار ۲۴۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

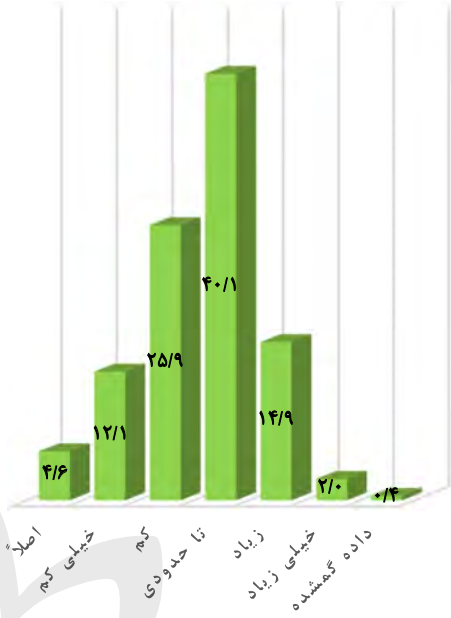

نمودار ۲۴۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۰۹-٤) پراکنش فضایی میانگین وضعیت ساختمان‌های با ظاهر نامناسب به تفکیک محلات

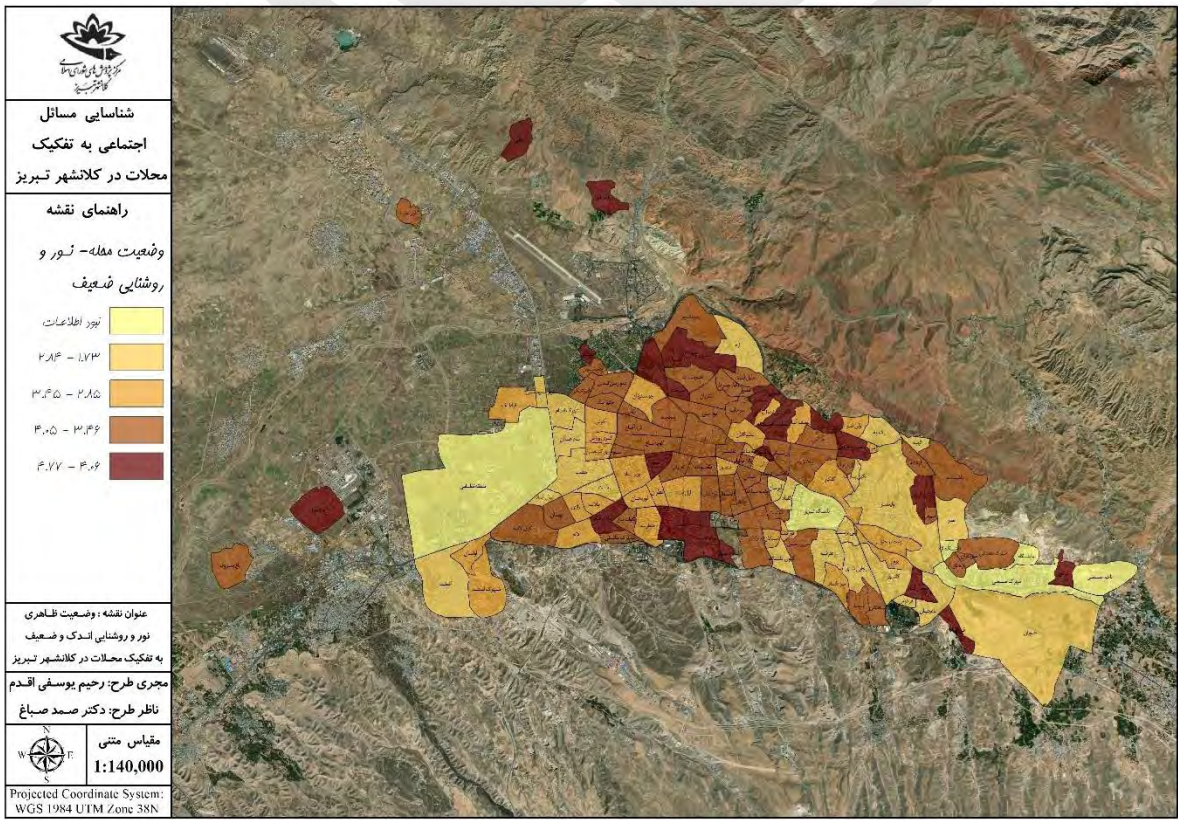
۴-۲۰-۲ کوچه‌ها و خیابان‌هایی با نور و روشنایی اندک و ضعیف

نمودار ۲۴۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

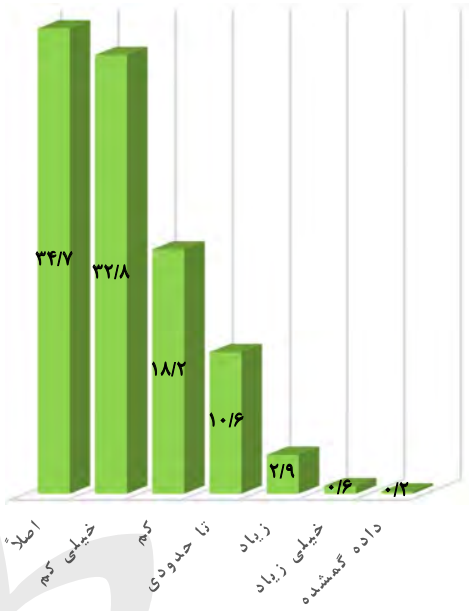

نمودار ۲۴۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۱۰-٤) پراکنش فضایی میانگین کوچه‌ها و خیابان‌هایی با نور و روشنایی ضعیف و اندک به تفکیک محلات

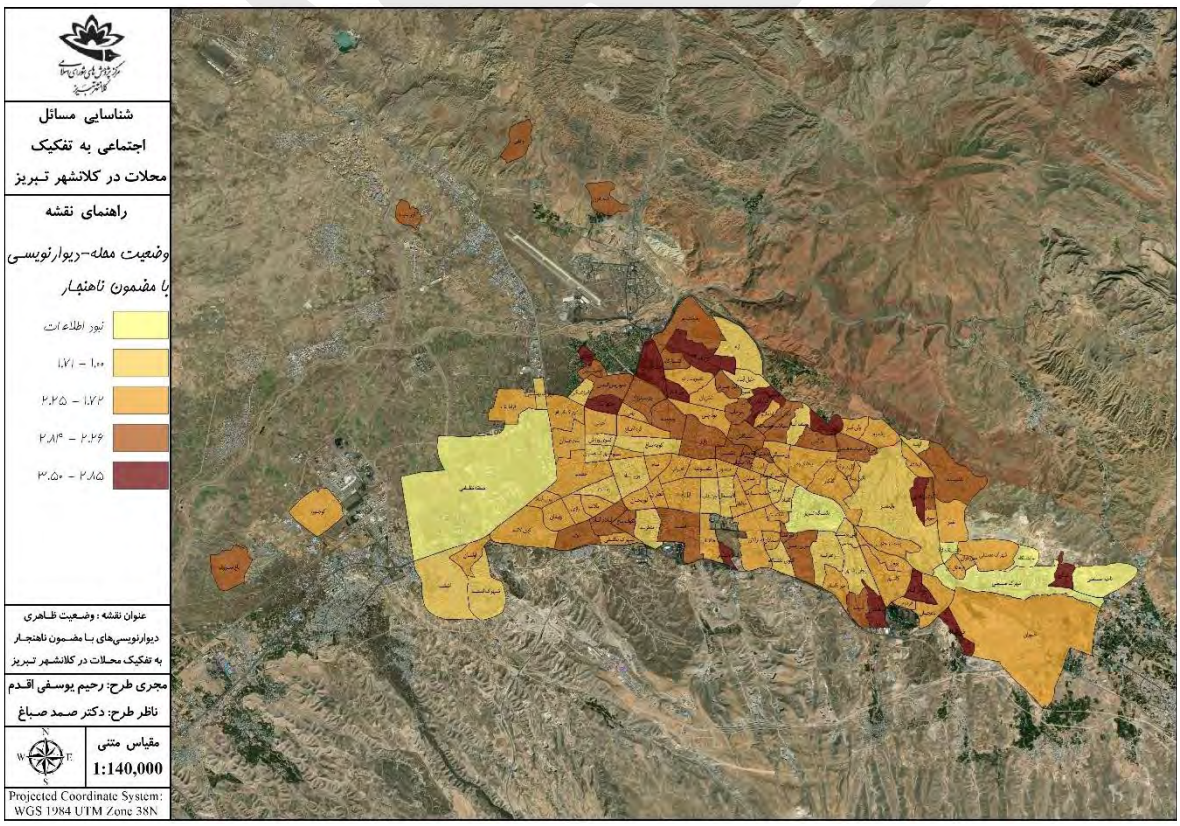
۴-۲۰-۳ دیوارنویسی‌هایی با مضمون نامناسب و ناهنجار

نمودار ۲۴۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

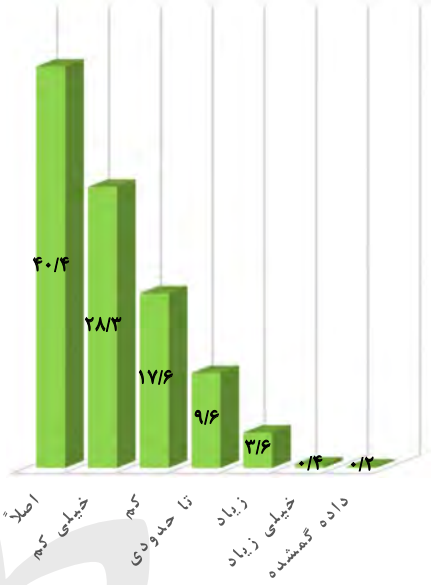

نمودار ۲۴۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

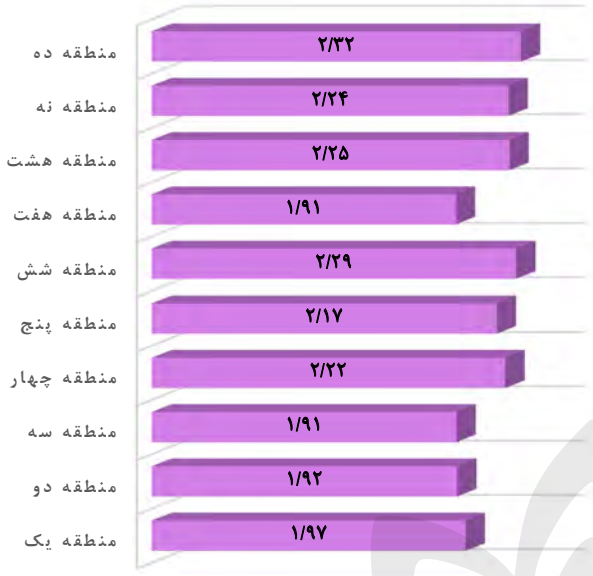

نقشه ۱۱۱-٤) پراکنش فضایی میانگین دیوارنویسی‌هایی با مضمون نامناسب و ناهنجار به تفکیک محلات

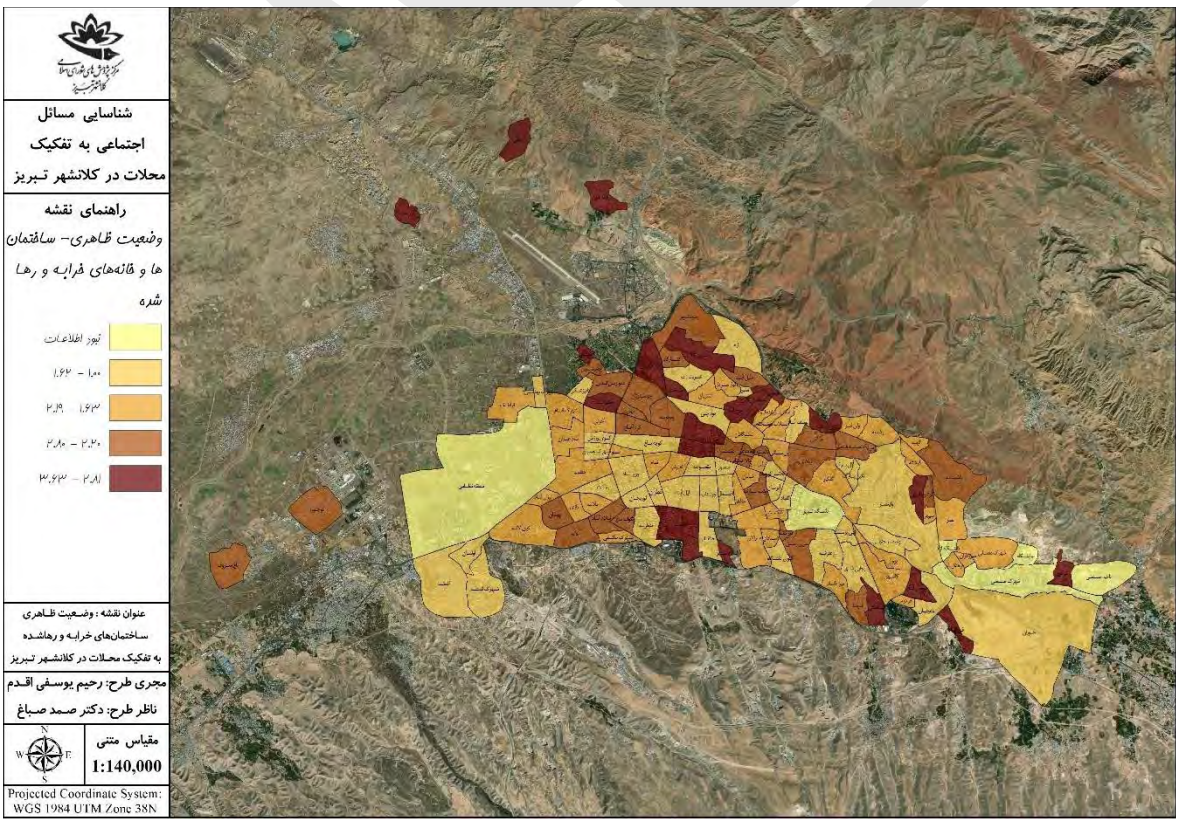
۴-۲۰-۴ ساختمان‌ها و خانه‌های خرابه و رها شده

نمودار ۲۴۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

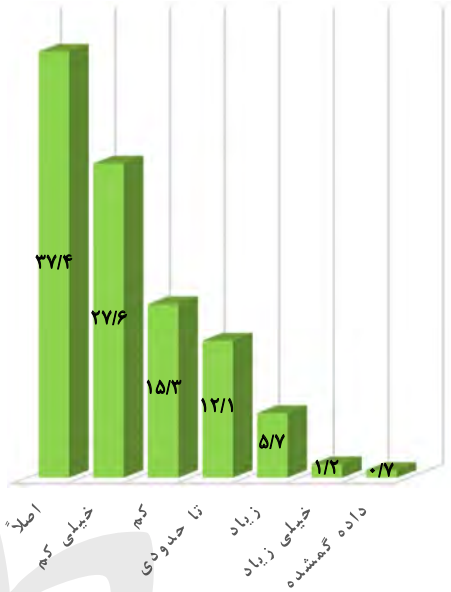

نمودار ۲۴۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۱۲-٤) پراکنش فضایی میانگین متغیر ساختمان‌ها و خانه‌های خرابه و رها شده به تفکیک محلات

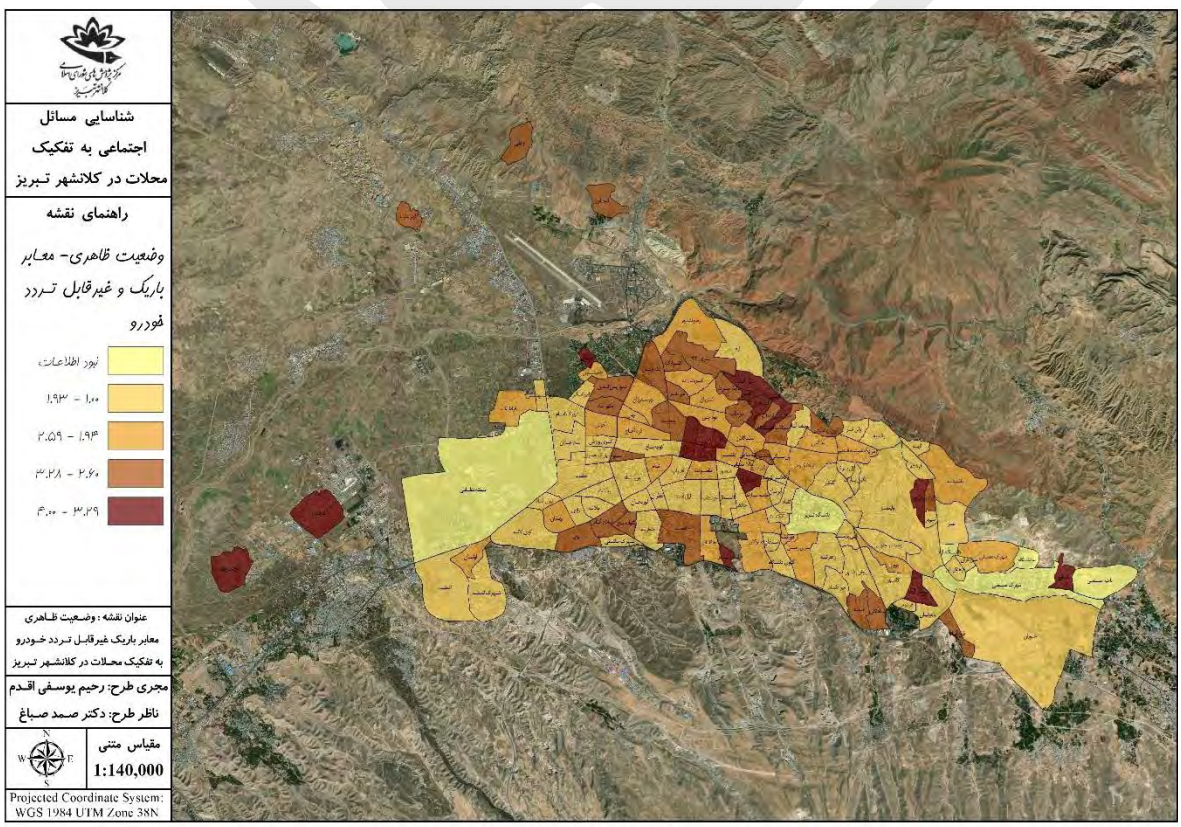
۴-۲۰-۵ معابر باریک و غیرقابل تردد خودرو

نمودار ۲۵۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

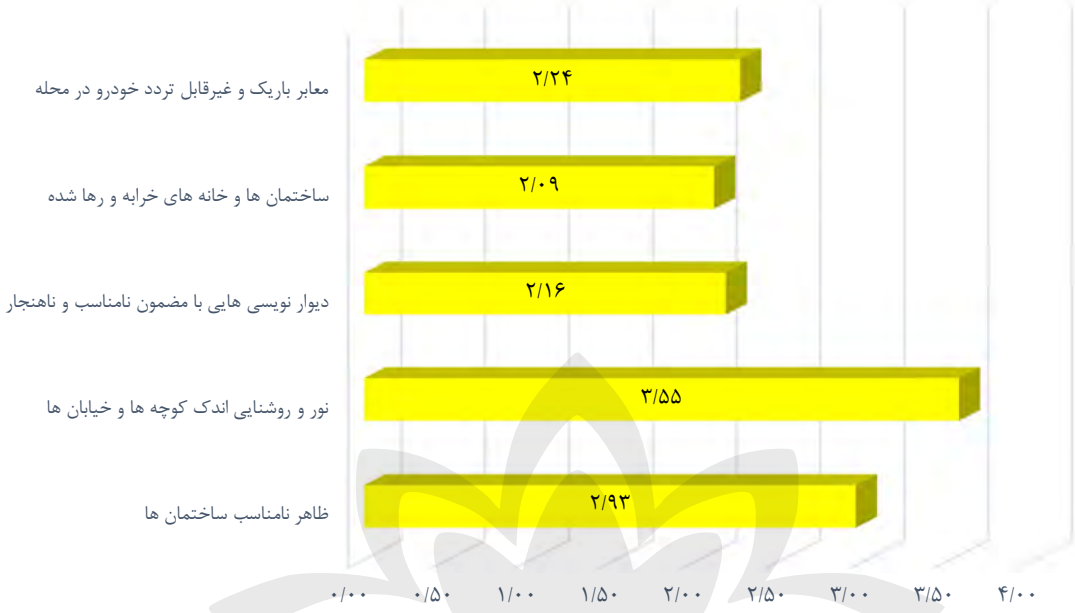
نمودار ۲۵۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۱۳-٤) پراکنش فضایی میانگین معابر باریک و غیرقابل تردد خودرو به تفکیک محلات

۴-۲۰-۶ ارزیابی کلی وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها

میانگین گویه‌های وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار۲۵۲-٤) میانگین وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها در کل شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین ظاهر نامناسب ساختمان‌ها برای کل شهر تبریز ۲/۹۳ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بالاتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین‌ها (بین ۴/۲۸ تا ۵/۶۱) یعنی بالاترین میزان نامناسب بودن ظاهر ساختمان‌ها را دارند، عبارتند از باغ معروف، کوجوار، رواسان، بهشتی، ۴۲ متری، بازار، امامیه، اسلام‌شهر، قربانی، ملازینال، سیلاب قوشخانه، یوسف‌آباد، کوی بهشتی و کرکج.

میانگین نور و روشنایی اندک کوچه‌ها و خیابان‌ها در کل شهر تبریز ۳/۵۵ است که میانگین متوسط به بالایی است و این میانگین در مناطق ۲، ۶، و ۷ کمتر از میانگین کل بوده و در سایر مناطق میانگین‌های بالاتری از میانگین کل شهر تبریز دارند. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۶ تا ۴/۷۷) یعنی بالاترین میزان نامناسب بودن نور و روشنایی کوچه‌ها و خیابان‌ها را دارند، عبارتند از کوجوار، آناخاتون، اوغلی، بهشتی، یکه‌دکان، امیزخیز، ۴۲ متری، کشتارگاه، خیام، قربانی، اسماعیل‌بقال، ملازینال، سیلاب قوشخانه، دمشقیه، اسلام‌آباد، امامیه، طالقانی، اسلام‌شهر، کوشن، بارنج، شمس‌آباد، فتح‌آباد و کرکج.

میانگین دیوارنویسی‌های با مضمون‌های نامناسب و ناهنجار در کل شهر تبریز ۲/۱۶ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۷کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲/۸۵ تا ۳/۵) یعنی بالاترین میزان دیوارنویسی با مضمون‌های ناهنجار دارند عبارتند از بهشتی، حکم‌آباد، یکه‌دکان، ۴۲ متری، امیرخیز، اسلام‌شهر، قربانی، اسماعیل‌بقال، کوی بهشتی، بارنج، شاهگؤلی، شمس‌آباد، فتح‌آباد و کرکج.

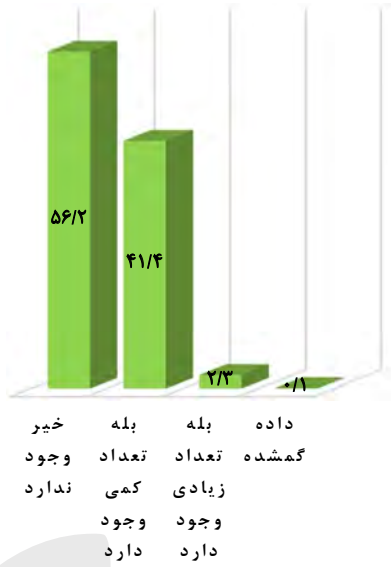
میانگین ساختمان‌ها و خانه‌های خرابه و رها شده در کل شهر تبریز ۲/۰۹ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۳ و ۷کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲/۸۱ تا ۳/۶۳) یعنی بیشترین میزان ساختمان‌های خرابه و رهاشده دارند، عبارتند از؛ اوغلی، آناخاتون، الوار علیا، بهشتی، حکم‌آباد، امیرخیز، ۴۲ متری، بازار، قربانی، اسماعیل‌بقال، سرخاب، کوی بهشتی، امامیه، اسلام‌شهر، بارنج، شاهگؤلی، شمس‌آباد، فتح‌آباد و کرکج.

میانگین وجود معابر باریک و غیرقابل تردد خودرو در کل شهر تبریز ۲/۲۴ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۳/۲۹ تا ۴) یعنی بالاترین میزان معابر باریک و غیرقابل تردد خودرو را دارند، عبارتند از باغ معروف، کوجوار، بهشتی، بازار، اسلام‌شهر، خیابان، خلیل‌آباد، قربانی، منبع، اسماعیل‌بقال، بارنج، شمس‌آباد و کرکج.

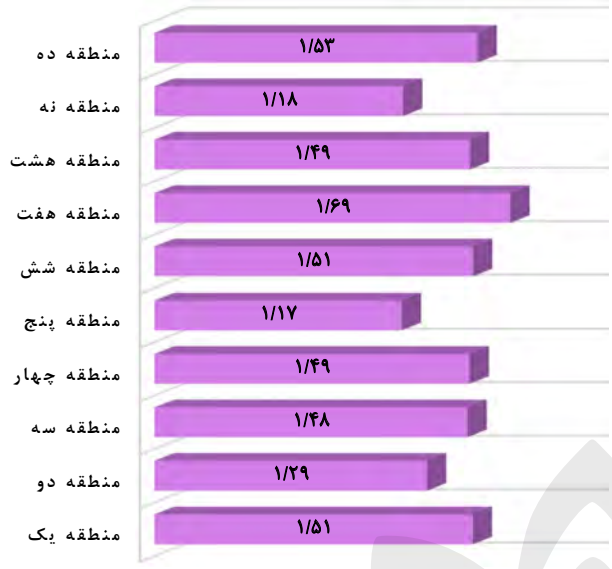
۴-۲۱ مکان‌های ناامن در محله‌ها

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری از متغیر مکان‌های ناامن در محله‌های می‌پردازیم. برای این متغیر، گویه‌های مکان‌ها و زمین‌های ناامن و خالی در محله، گوشه‌ها و معابر تاریک در مسیر عابرین پیاده در شب، مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا رخ می‌دهند، مکان‌های تجمع معتادان، مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر و خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک سنجیده شده‌اند. محاسبه میانگین‌های آماری برای گروه‌های مختلف مناطق و محله‌ها با نرم‌فزار SPSS انجام شد و میانگین‌های گروهی محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌های پراکندگی انتقال یافت که نتایج آن در نمودارها و نقشه‌های زیر ارائه شده است.

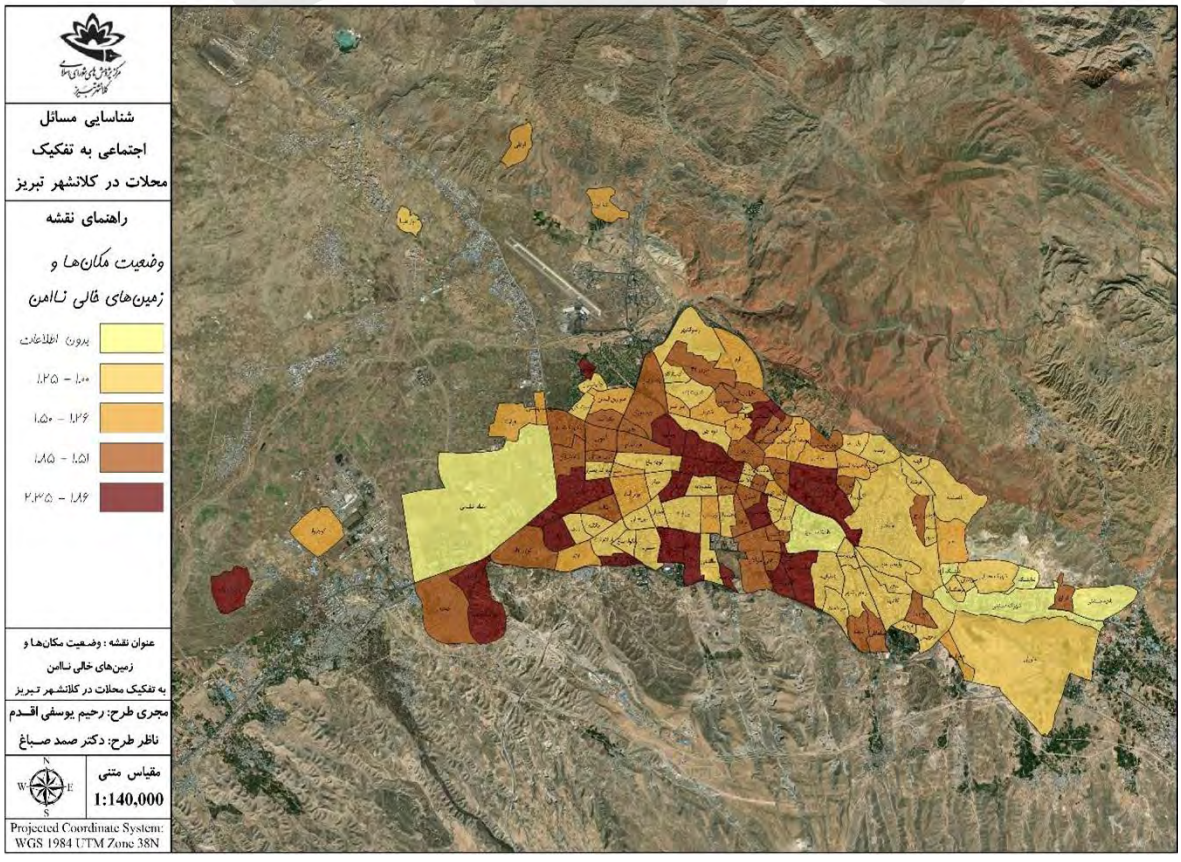
۴-۲۱-۱ مکان‌ها و زمین‌های خالی و ناامن

نمودار ۲۵۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

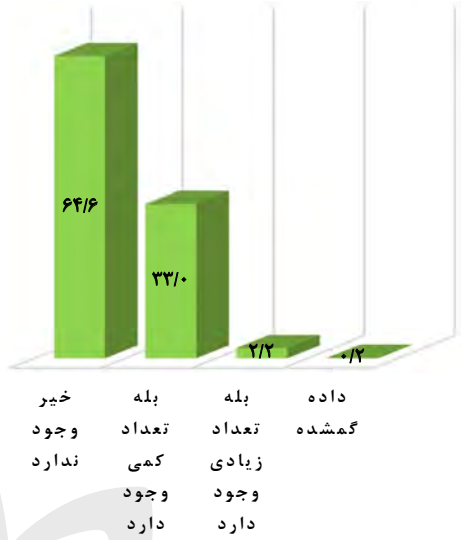

نمودار ۲۵٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

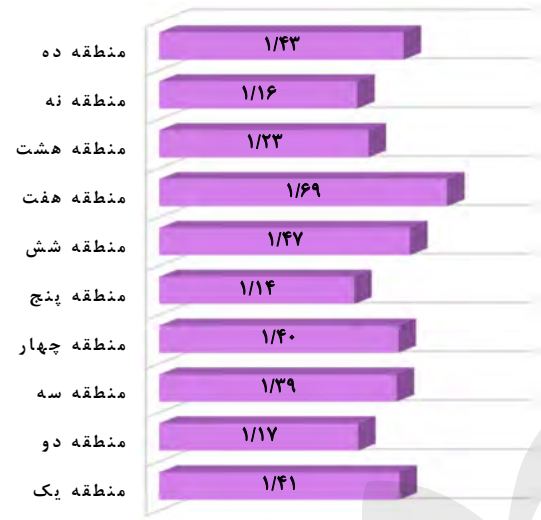

نقشه ۱۱٤-٤) پراکنش فضایی وجود مکان‌ها و زمین‌های خالی و ناامن به تفکیک محلات

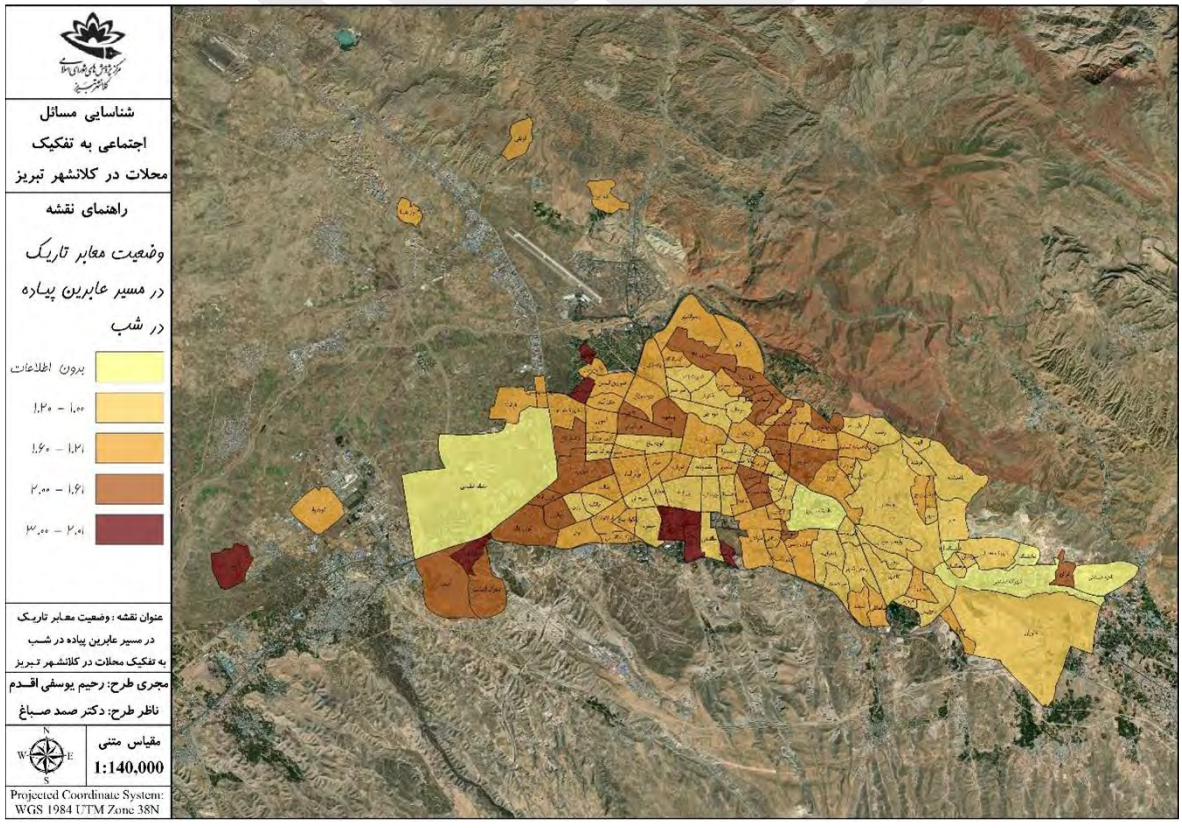
۴-۲۱-۲ گوشه‌ها و معبرهای تاریک در مسیر عابرین پیاده در شب

نمودار ۲۵۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

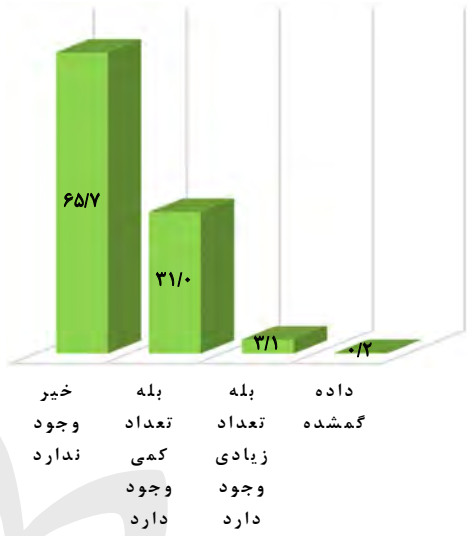

نمودار ۲۵۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

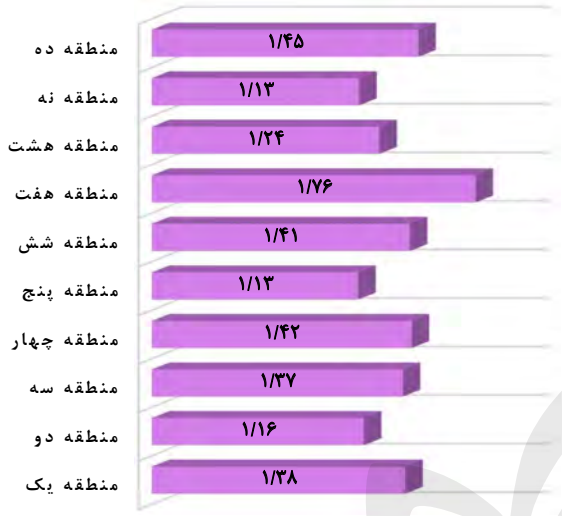

نقشه ۱۱۵-٤) پراکنش فضایی وجود گوشه‌ها و معبرهای تاریک در مسیر عابرین به تفکیک محلات

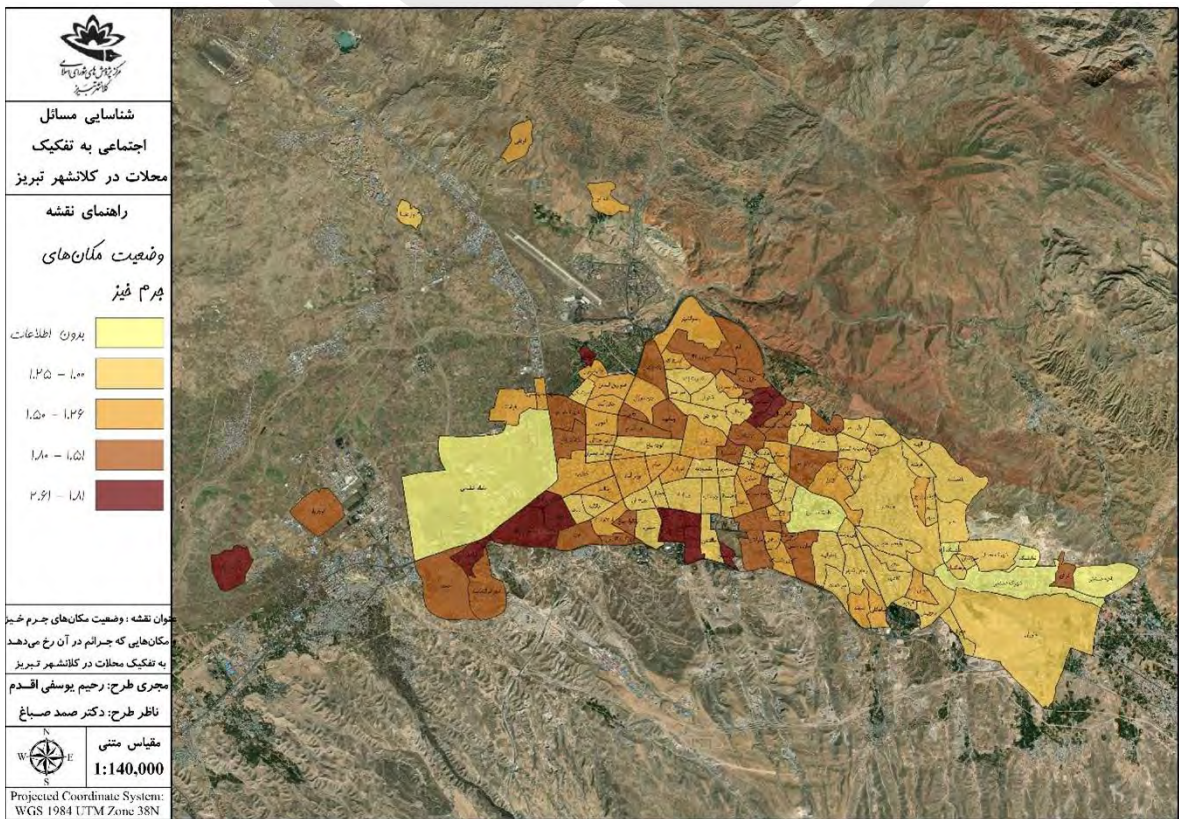
۴-۲۱-۳ مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا رخ می‌دهد

نمودار ۲۵۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

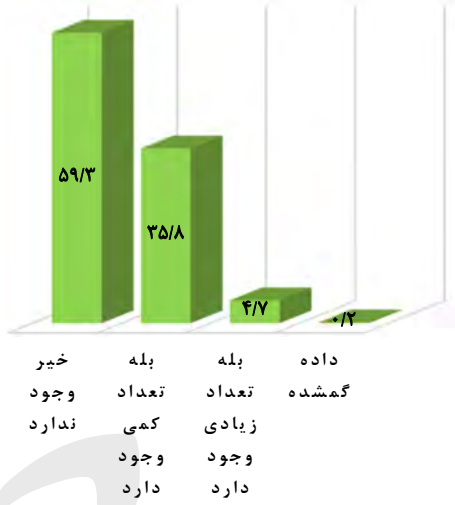

نمودار ۲۵۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۱۱۶-٤) پراکنش فضایی مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا رخ می‌دهد به تفکیک محلات

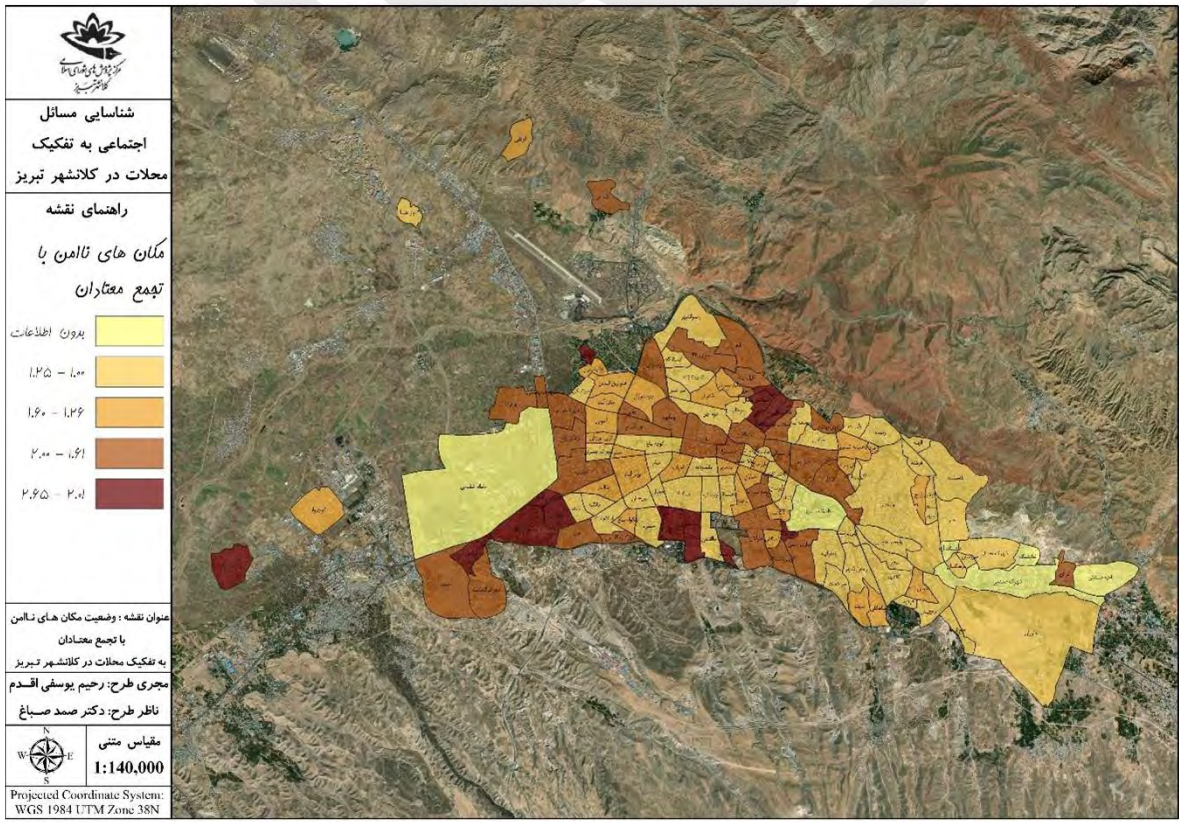
۴-۲۱-۴ مکان‌های تجمع معتادان

نمودار ۲۵۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

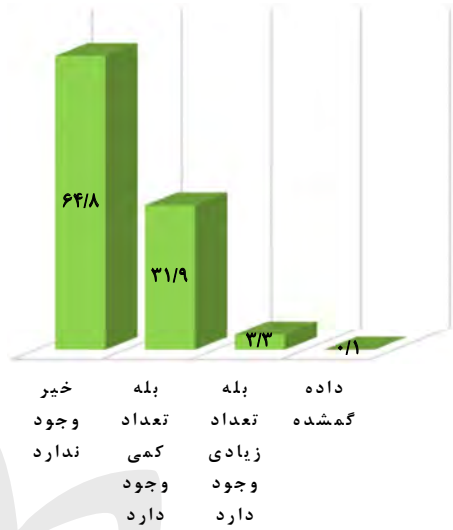

نمودار ۲۶۰-٤) میانگین ب مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

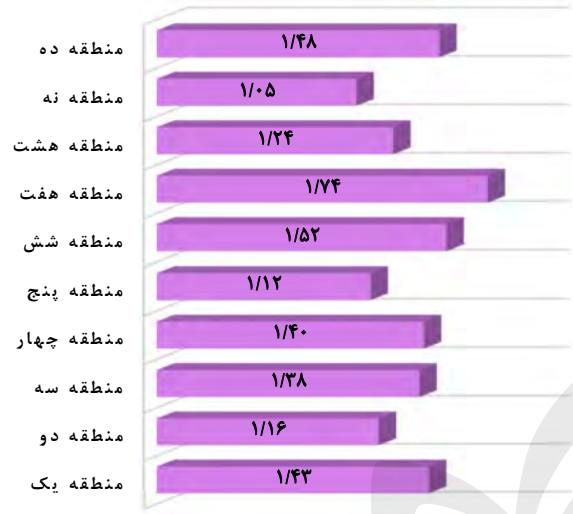

نقشه ۱۱۷-٤) پراکنش فضایی مکان‌های تجمع معتادان به تفکیک محلات

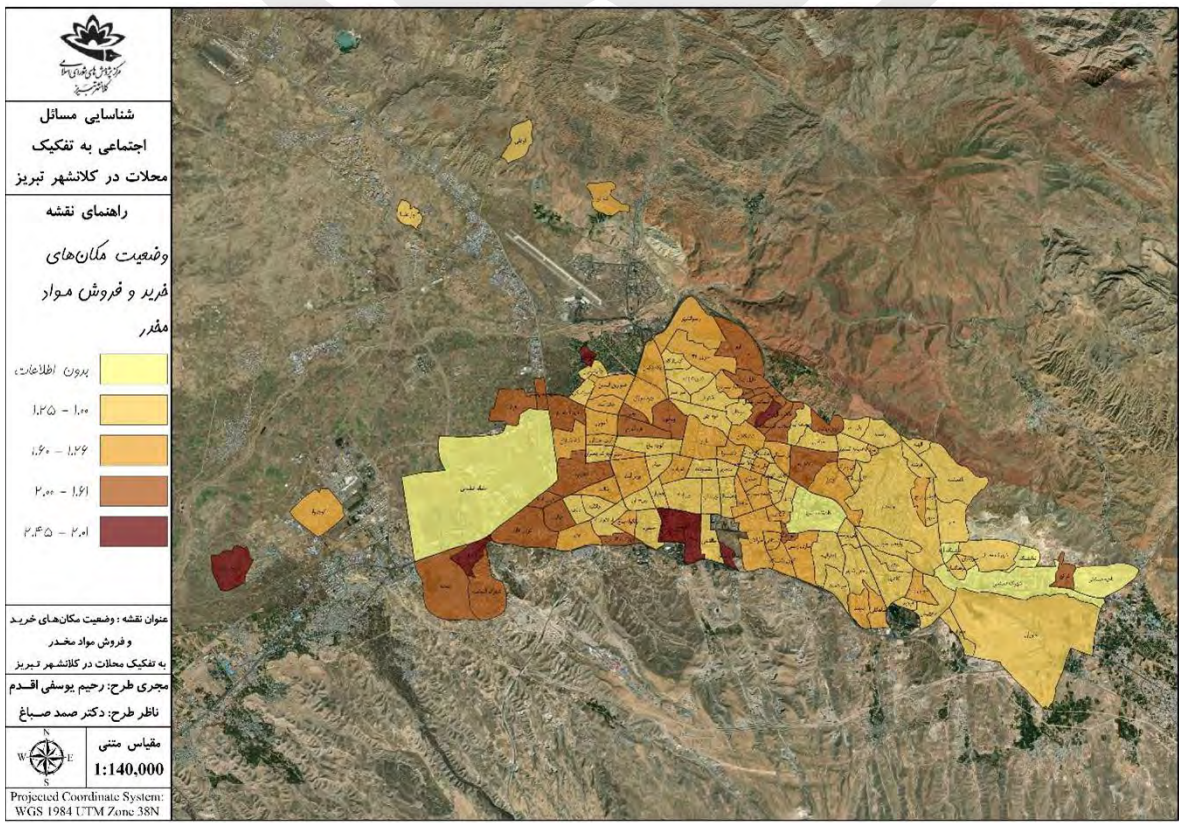
۴-۲۱-۵ مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر

نمودار ۲۶۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

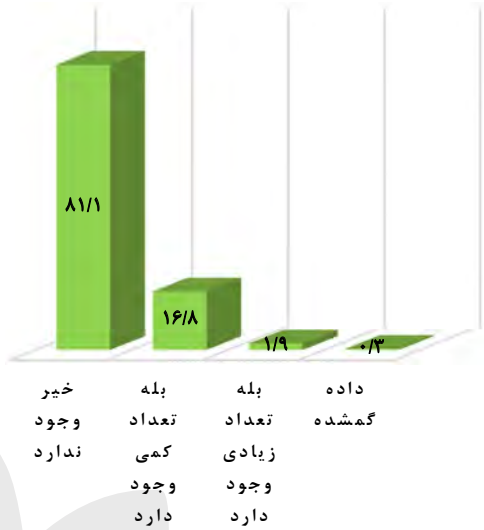

نمودار ۲۶۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

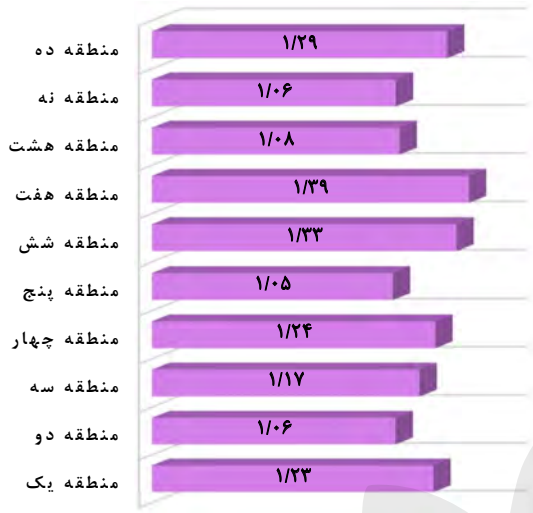

نقشه ۱۱۸-٤) پراکنش فضایی مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر به تفکیک محلات

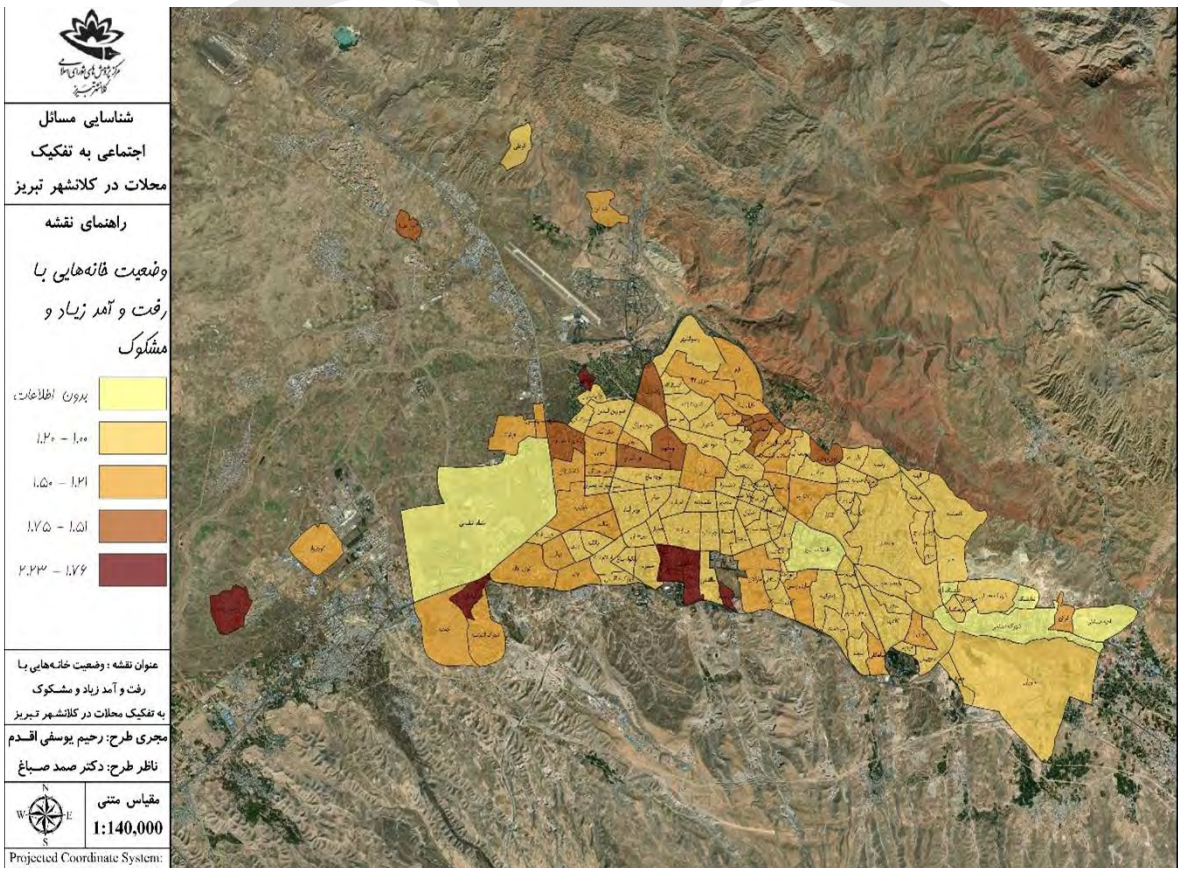
۴-۲۱-۶ خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک

نمودار ۲۶۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

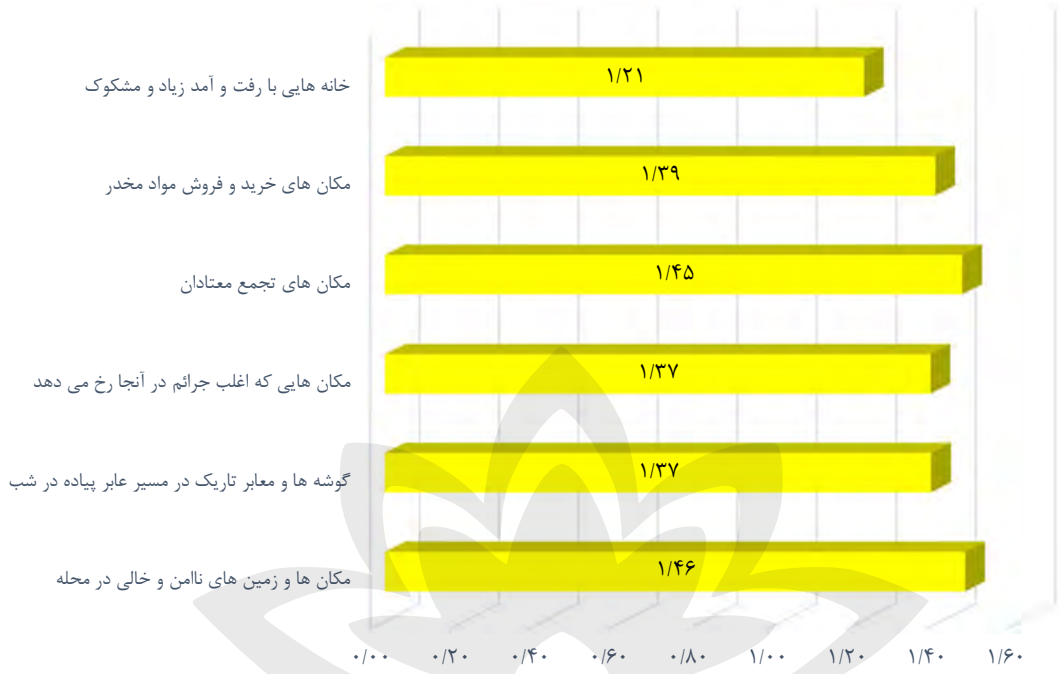
نمودار ۲٦٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ۳ (بیشترین)

نقشه ۱۱۹-٤) پراکنش فضایی خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک به تفکیک محلات

۷-۲۱-۴ ارزیابی کلی وضعیتِ مکان‌های ناامن در محله‌ها در کلانشهر تبریز

میانگین گویه‌های متغیر مکان‌ها ناامن در کل شهر تبریز در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۲۶۵-٤) میانگین وجود مکان‌های ناامن در کل شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ۳ بیشترین)

میانگین وجود مکان‌ها و زمین‌های ناامن و خالی در کل شهر تبریز ۱/۴۶ است که این میانگین در مناطق ۲، ۵ و ۹ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱/۸۶ تا ۲/۳۵) یعنی بالاترین میزان زمین‌های خالی و ناامن در محله را دارند، عبارتند از باغ معروف، رواسان، شهرک اندیشه، شهرک طالقانی، امامیه، اسلام‌شهر، بهاران، دیزل‌آباد، خطیب، بهشتی، ویجویه، بازار، دانشسرا، اهراب، قربانی، اسماعیل‌بقال، بیلانکوه، گلکار، حلمه‌سازاندا، قورخانه، ساری زمی و کوی دانشگاه.

میانگین گوشه‌ها و معابر باریک در مسیر عابرین پیاده در شب در کل شهر تبریز ۱/۳۷ است که این میانگین در مناطق ۲، ۵، ۸ و ۹ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۰۱ تا ۳) یعنی بالاترین میزان گوشه‌ها و معابر باریک در مسیر عابرین پیاده در شب را دارند، عبارتند از باغ معروف، رواسان، بهشتی، دامپزشکی، امامیه و اسلام‌شهر است.

میانگین مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا رخ می‌دهند برای کل شهر تبریز ۱/۳۷ است که این

میانگین در مناطق ۲، ۵، ۸ و ۹ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱/۸۱ تا ۲/۶۱) یعنی بالاترین میزان وجود مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا رخ می‌دهند، عبارتند از باغ معروف، رواسان، کوی‌لاله، بهاران، دیزل‌آباد، امامیه، اسلام‌شهر، بهشتی، قربانی، اسماعیل‌بقال و ایده‌لو.

میانگین‌های مکان‌های تجمع معتادان برای کل شهر تبریز ۱/۴۵ است و این میانگین در مناطق ۲، ۵، ۸ و ۹ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۰۱ تا۲/۶۵) یعنی بالاترین میزان مکان‌های تجمع معتادان را دارند، عبارتند از باغ‌معروف، رواسان، بهاران، کوی‌لاله، دیزل‌آباد، امامیه، اسلام‌شهر، بهشتی، قورخانه، ملازینال، ایده‌لو، اسماعیل‌بقال و قربانی.

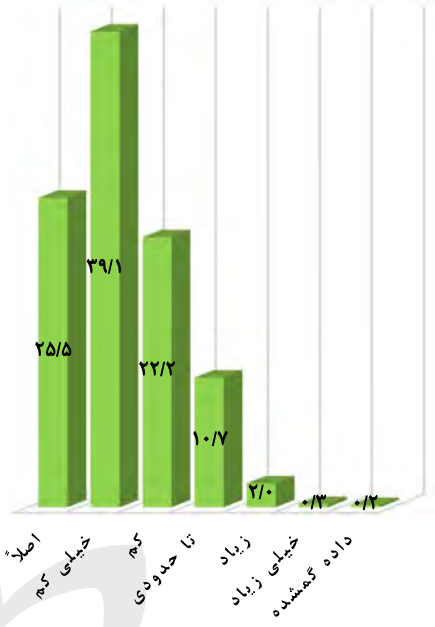
میانگین وجود مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر در کل شهر تبریز ۱/۳۹ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۸ و ۹ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۰۱ تا ۲/۴۵) یعنی بالاترین میزان مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر در محله را دارند، عبارتند از باغ معروف، رواسان، بهشتی، امامیه، اسلام‌شهر و ایده‌لو.

میانگین وجود خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک در کل شهر تبریز ۱/۲۱ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵، ۸ و ۹ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۱/۷۶ تا ۲/۲۳) یعنی بالاترین میزان وجود خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک را دارند، عبارتند از باغ معروف، رواسان، بهشتی، امامیه و اسلام‌شهر.

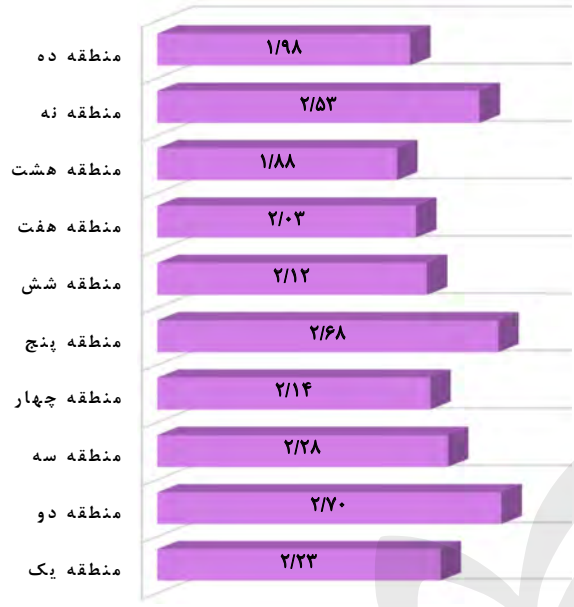
۴-۲۲ محله مناسب برای کودکان

این بخش به ارائه یافته‌های آماری مرتبط با محله مناسب برای کودکان می‌پردازد. برای محله دوستدار کودک، گویه‌های مانند وجود زمین و مراکز بازی تفریحی برای کودکان، وجود مدرسه در نزدیکی، وجود مهدکودک در محله، وجود فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان و در بُعد منفی، عدم بازی کودکان در جلوی خانه‌ها، عدم به کار گماشته شدن کودکان توسط والدین و عدم تصادف کودکان با خودروها در محله‌ها سنجیده شده‌اند. برای این متغیر ابتدا میانگین‌های آماری برای گروه‌های متفاوت منطقه و محله با نرم‌افزار SPSS محاسبه شد و محاسبات آماری محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌ها انتقال یافت که نتایج آن در زیر ارائه می‌شود.

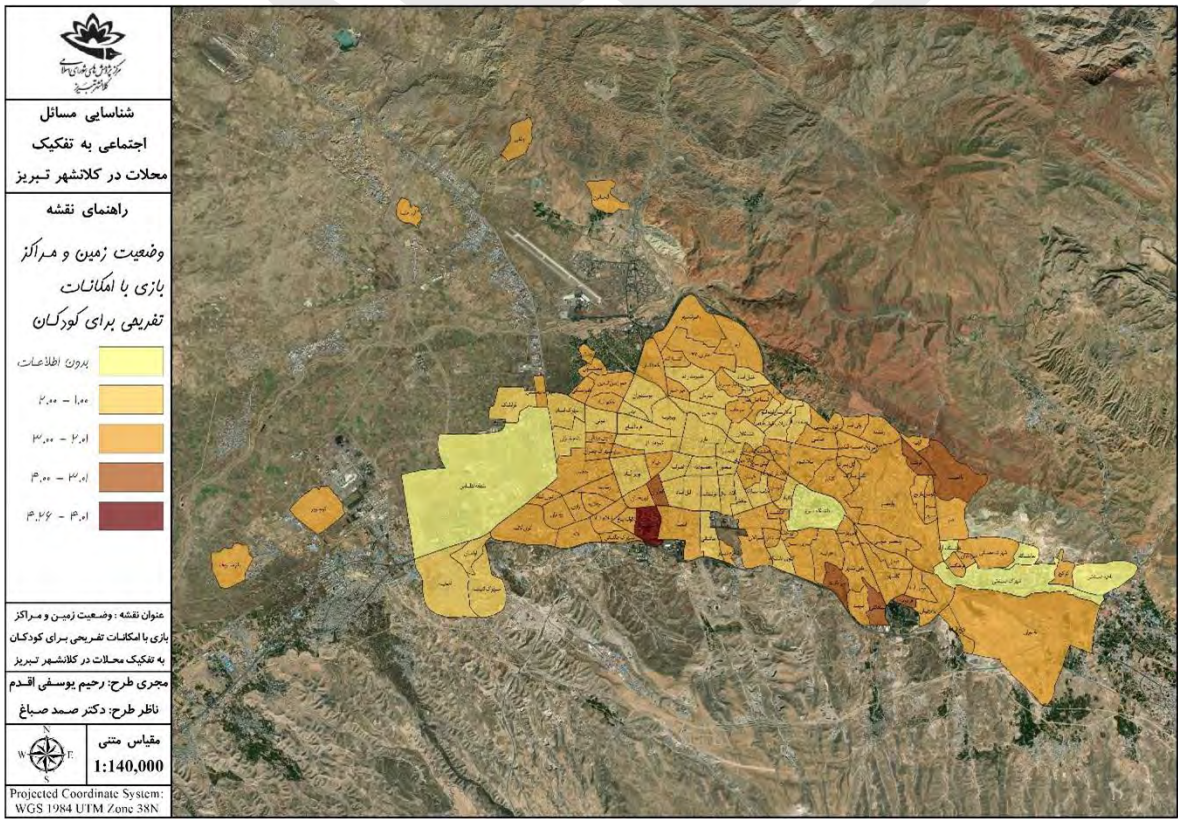
۴-۲۲-۱ وجود زمین و مراکز بازی با امکانات تفریحی برای کودکان

نمودار ۲۶۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

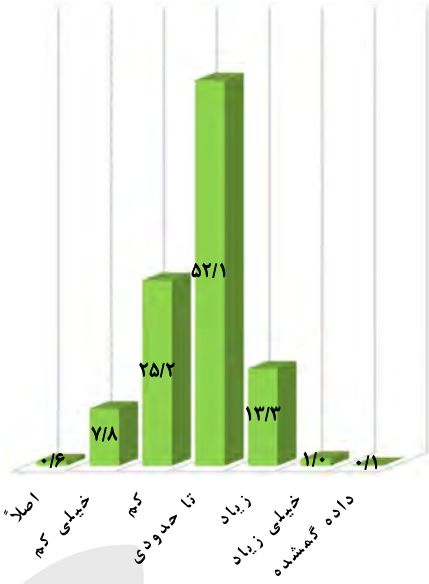

نمودار ۲۶۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه۱۲۰-٤) پراکنش فضایی وجود زمین و مراکز بازی با امکانات تفریحی برای کودکان به تفکیک محلات

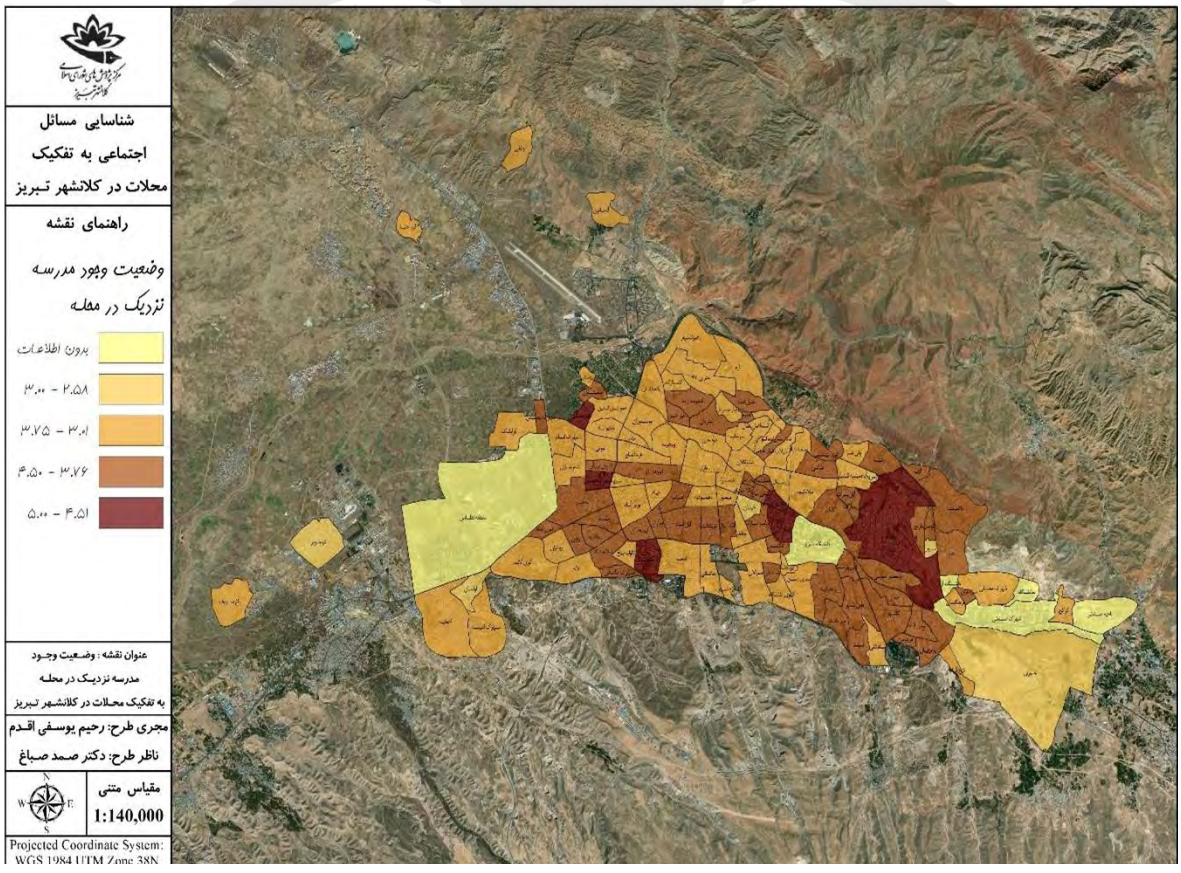
۴-۲۲-۲ وجود مدرسه نزدیک در محله

نمودار ۲۶۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

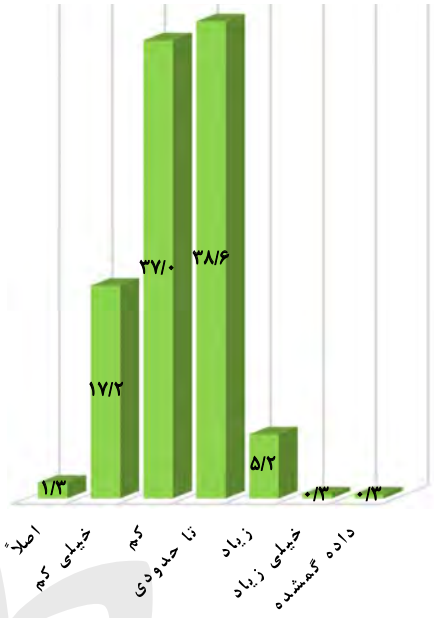

نمودار ۲۶۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۲۱-٤) پراکنش فضایی وجود مدرسه نزدیک در محله به تفکیک محلات

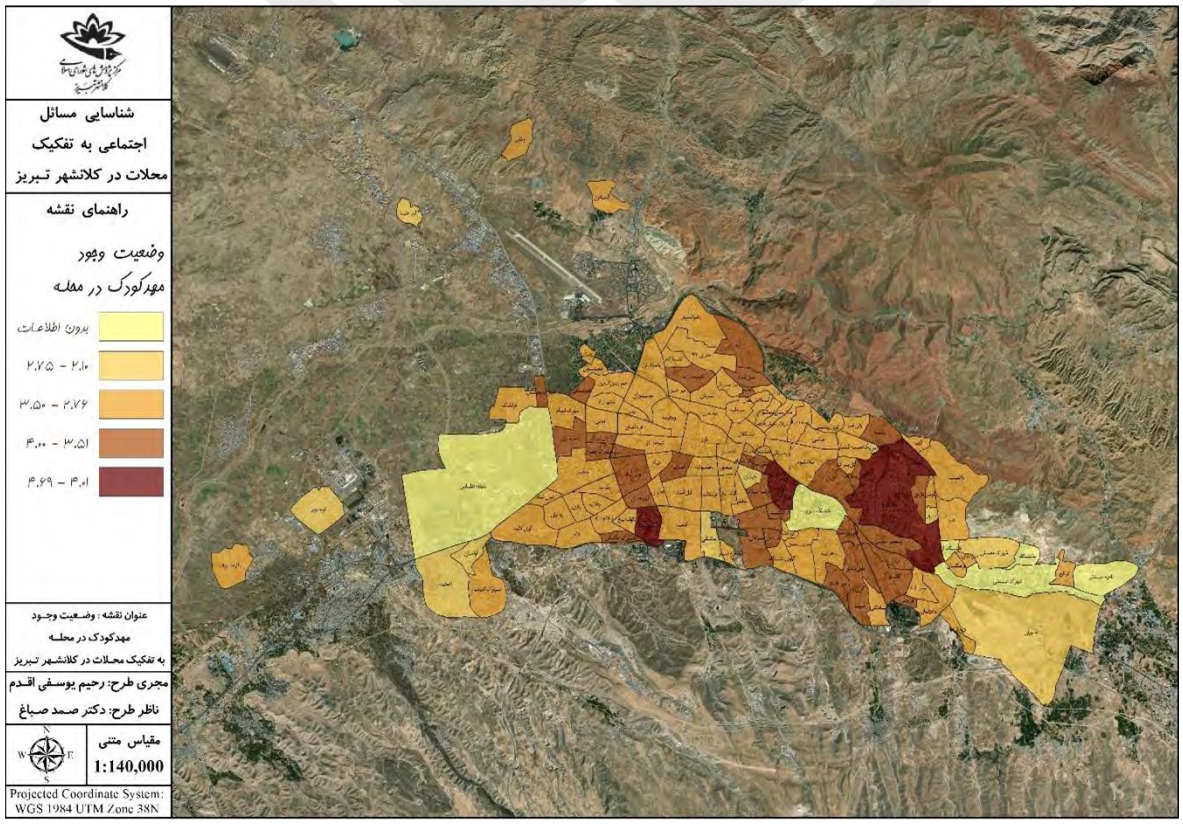
۴-۲۲-۳ وجود مهدکودک در محله

نمودار ۲۷۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

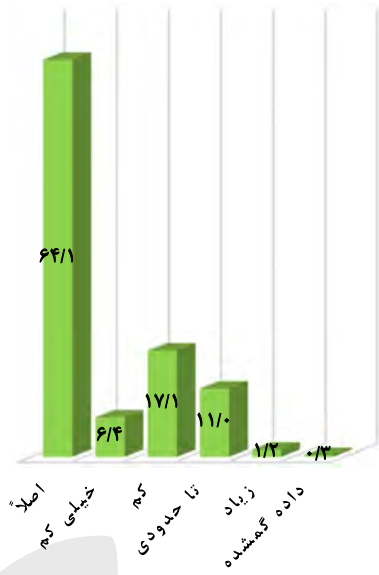

نمودار ۲۷۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

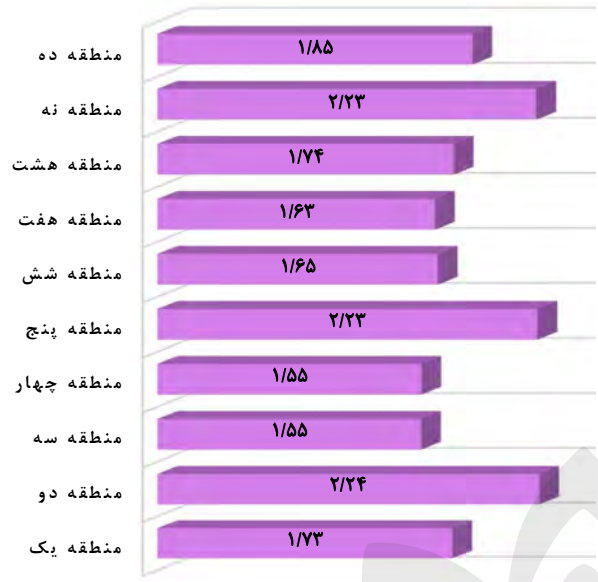

نقشه ۱۲۲-٤) پراکنش فضایی وجود مهدکودک در محله به تفکیک محلات

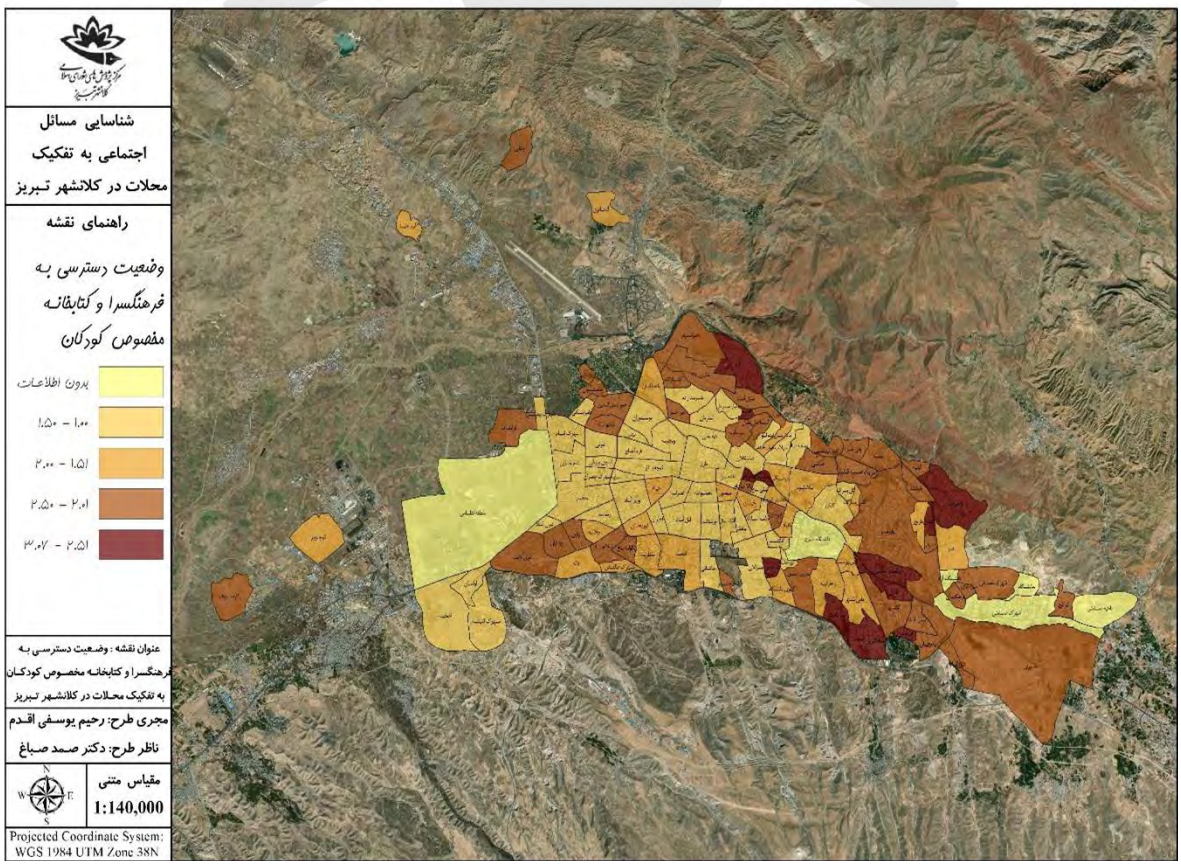
۴-۲۲-۴ وجود فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان

نمودار ۲۷۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

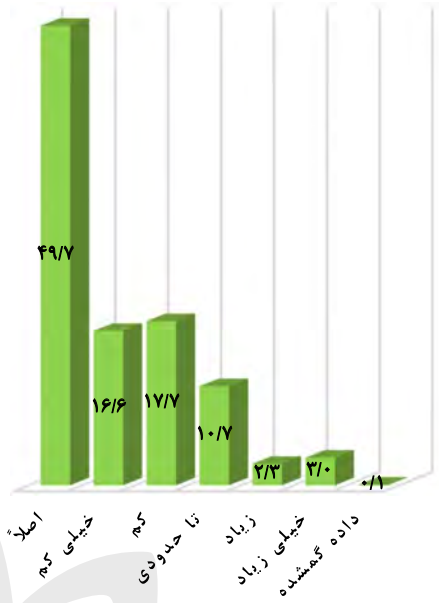

نمودار ۲۷۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

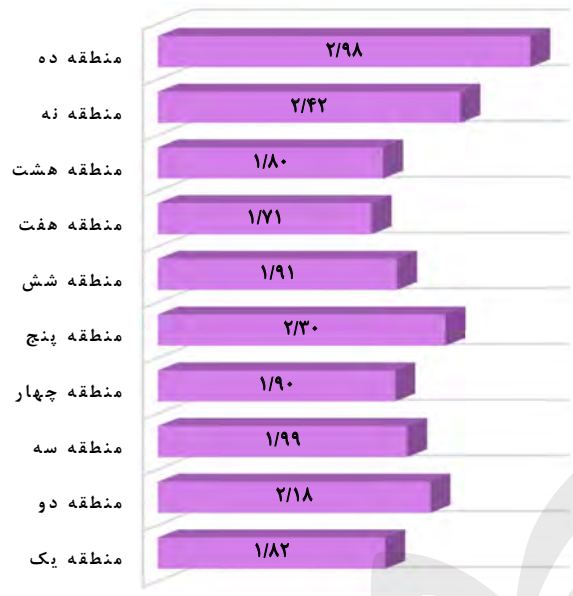

نقشه ۱۲۳-٤) پراکنش فضایی وجود فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان در محله به تفکیک محلات

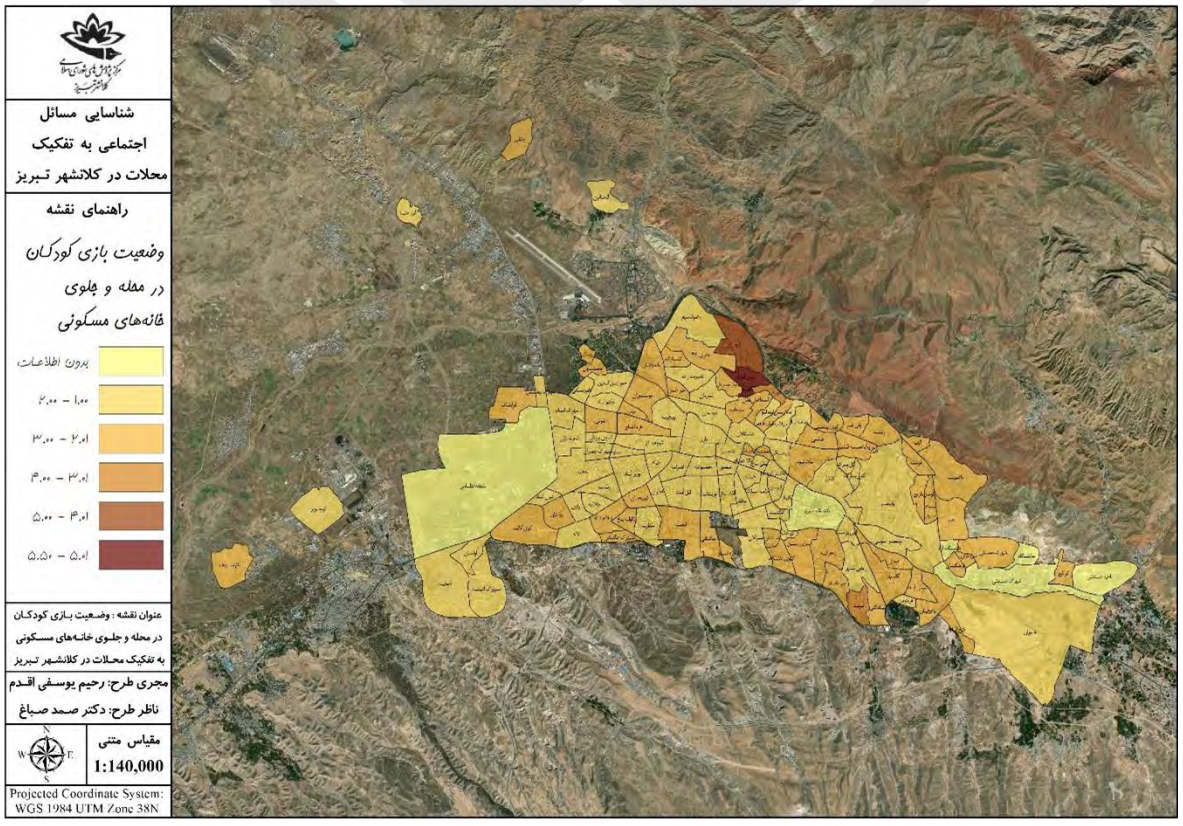
۴-۲۲-۵ بازی کودکان در محله و جلوی خانه‌های مسکونی

نمودار ۲۷۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

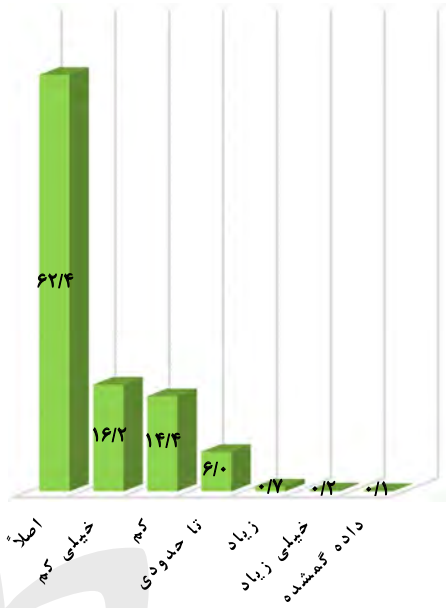

نمودار ۲۷۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

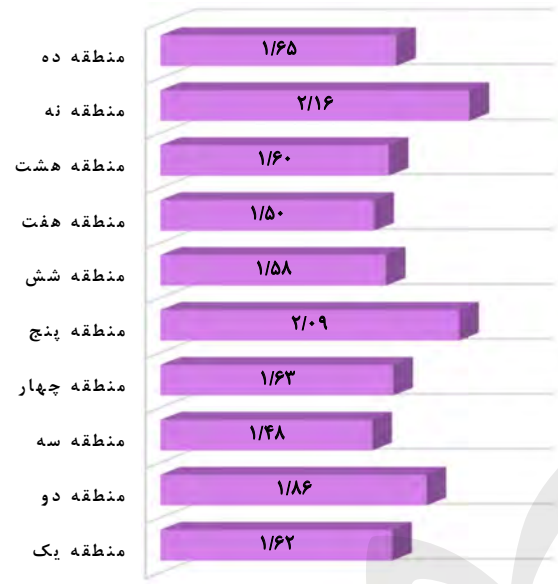

نقشه ۱۲۴-٤) پراکنش فضایی بازی کودکان در کوچه‌ها و جلوی خانه‌های مسکونی به تفکیک محلات

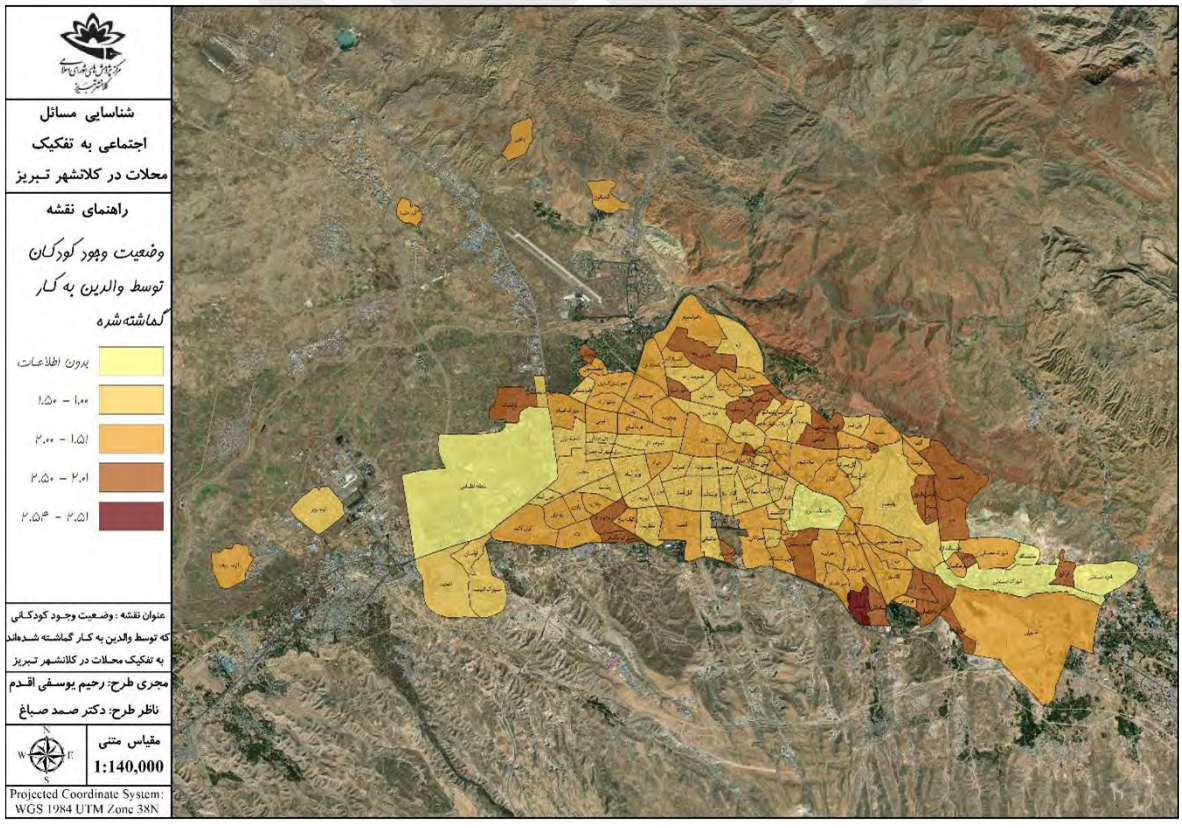
۴-۲۲-۶ وجود کودکانی که توسط والدین به کار گماشته می‌شوند

نمودار ۲۷۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

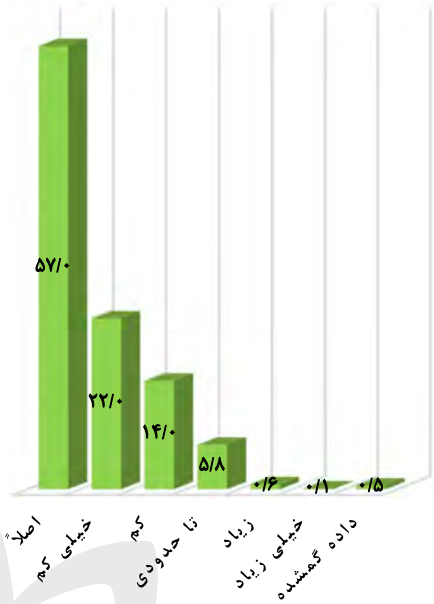

نمودار ۲۷۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۲۵-٤) پراکنش فضایی گماشته شدن به کار کودکان توسط والدین به تفکیک محلات

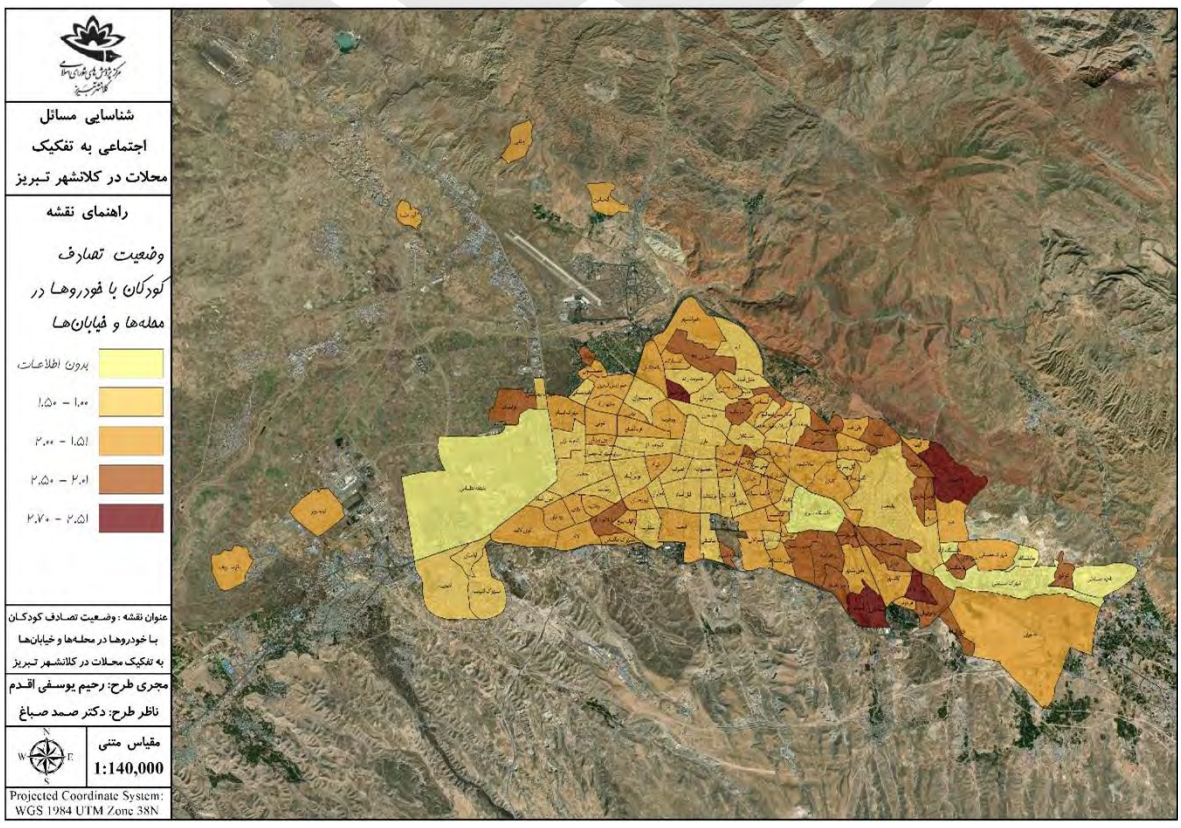
۴-۲۲-۷ تصادفات کودکان با خودروها در محله‌ها و کوچه‌ها

نمودار ۲۷۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

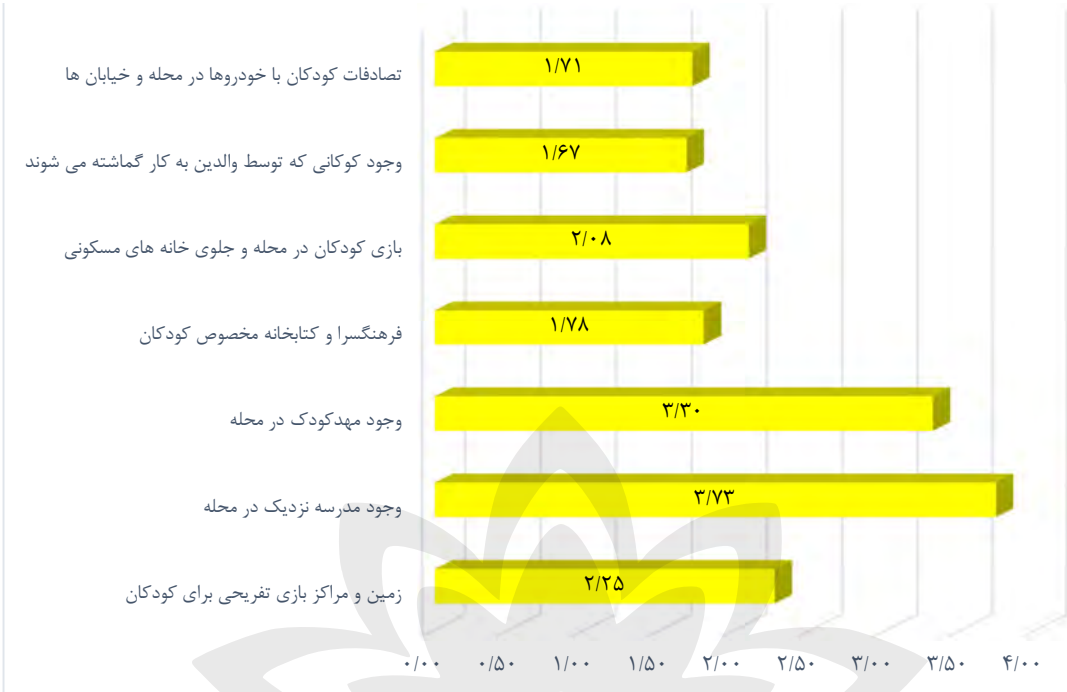
نمودار ۲۷۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۲۶-٤) پراکنش فضایی تصادفات کودکان با خودروها در محله‌ها و خیابان‌ها به تفکیک محلات

۴-۲۲-۸ ارزیابی کلیِ وضعیت محله مناسب برای کودکان در کلانشهر تبریز

میانگین گویه‌های مرتبط به محله مناسب برای کودکان در کل شهر تبریز در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۲۶۵-٤) میانگین وجود مکان‌های ناامن در کل شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ۳ بیشترین)

میانگین وجود زمین و مراکز بازی تفریحی برای کودکان در کل شهر تبریز ۲/۲۵ است و این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۵ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق میانگین کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محله‌ای که بالاترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۲۶) یعنی بالاترین میزان وجود زمین و مراکز بازی تفریحی برای کودکان را دارد، منظریه است. محلاتی که بعد از این محله بالاترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۴) را دارند عبارتند از قطران، میرداماد، شاهگؤلی، کوی‌فردوس، باغمیشه و فرشته.

میانگین وجود مدرسه نزدیک در محله در کل شهر تبریز ۳/۷۳ است که این میانگین در مناطق ۴، ۶، ۷، و ۹ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۴/۵۱ تا ۵) را دارند عبارتند از دامپزشکی، شهرک چمران، منظریه، کلانترکوچه، آبرسان، گلباد، فرشته و ولیعصر.

میانگین وجود مهدکودک در محله در کل شهر تبریز ۳/۳ است و این میانگین در مناطق ۶، ۷، ۹ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۶۹) یعنی بالاترین میزان وجود مهدکودک در محله را دارند عبارتند از منظریه، کلانتر کوچه، آبرسان، گلباد، فرشته و ولیعصر.

میانگین وجود فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان در کل شهر تبریز۱/۷۸ است و این میانگین در مناطق ۲، ۵ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲/۵۱ تا۳/۰۷) یعنی بالاترین میزان وجود فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان را دارند، عبارتند از ارم، منبع، دمشقیه، قره‌باغی، کوی استادان، باغمیشه، کوشن، ولیعصرجنوبی، پرواز، کوی فردوس، شاهگؤلی، سهند و میرداماد.

میانگین بازی کودکان در محله و جلوی خانه‌های مسکونی در کل شهر تبریز۲/۰۸ است و این میانگین در مناطق ۱، ۳، ۴، ۶، ۷ و ۸ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۵/۵) یعنی بالاترین میزان بازی کودکان در محله و جلوی خانه‌های مسکونی را دارند، محله‌های منبع و خلیل‌آباد است.

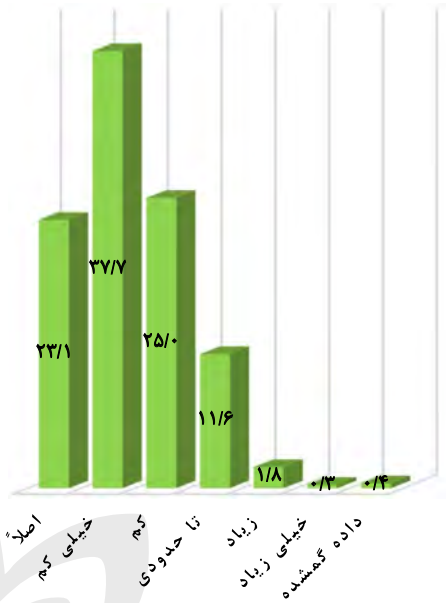
میانگین وجود کودکانی که توسط والدین به کار گماشته می‌شوند در کل شهر تبریز۱/۶۷ است و این میانگین در مناطق ۲، ۵ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محله‌ای که بالاترین میانگین (بین ۲/۵۱ تا ۲/۵۴) یعنی بالاترین میزان به کار گماشته شدن کودکان در کار را دارد، محله سهند است.

میانگین تصادفات کودکان با خودروها در محله‌ها و کوچه‌ها در کل شهر تبریز ۱/۷۱ است و این میانگین در مناطق ۱، ۳، ۴، ۶، ۷، ۸ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۲/۵۱ تا ۲/۷) یعنی بالاترین میزان تصادف کودکان با خودرو در محله‌ها و خیابان‌ها را دارند، محله‌های امیرخیز، باغمیشه، شمس‌آباد، شاهگلی و سهند هستند.

۴-۲۳ محله مناسب برای سالمندان

این بخش به ارائه یافته‌های آماری محله مناسب برای سالمندان می‌پردازد. محله مناسب برای سالمندان به تجهیزات مورد استفاده در محله برای استفاده سالمندان، مکان‌های عمومی مناسب برای استفاده سالمندان و همچنین احترام و تکریم سالمندان در محله است. برای سنجش این متغیر نیز گویه‌هایی مانند طراحی ساختمان‌های عمومی برای استفاده سالمندان، وجود پیاده‌روهای مناسب برای سالمندان، نیمکت‌های کنار خیابان و محله‌ها برای استراحت سالمندان و وجود فرهنگسرا و کانون‌های خاص سالمندان در محله سنجیده شده است. ابتدا میانگین‌های این گویه‌ها برای گروه‌های متفاوت، یعنی مناطق و محلات با نرم‌افزار SPSS محاسبه شد و میانگین‌ها محلات ۱۲۶ گانه تبریز نیز برای ترسیم نقشه‌ها به نرم‌افزار ArcGIS انتقال یافت که نتایج آن در زیر با نمودار و نقشه نشان داده شده‌اند.

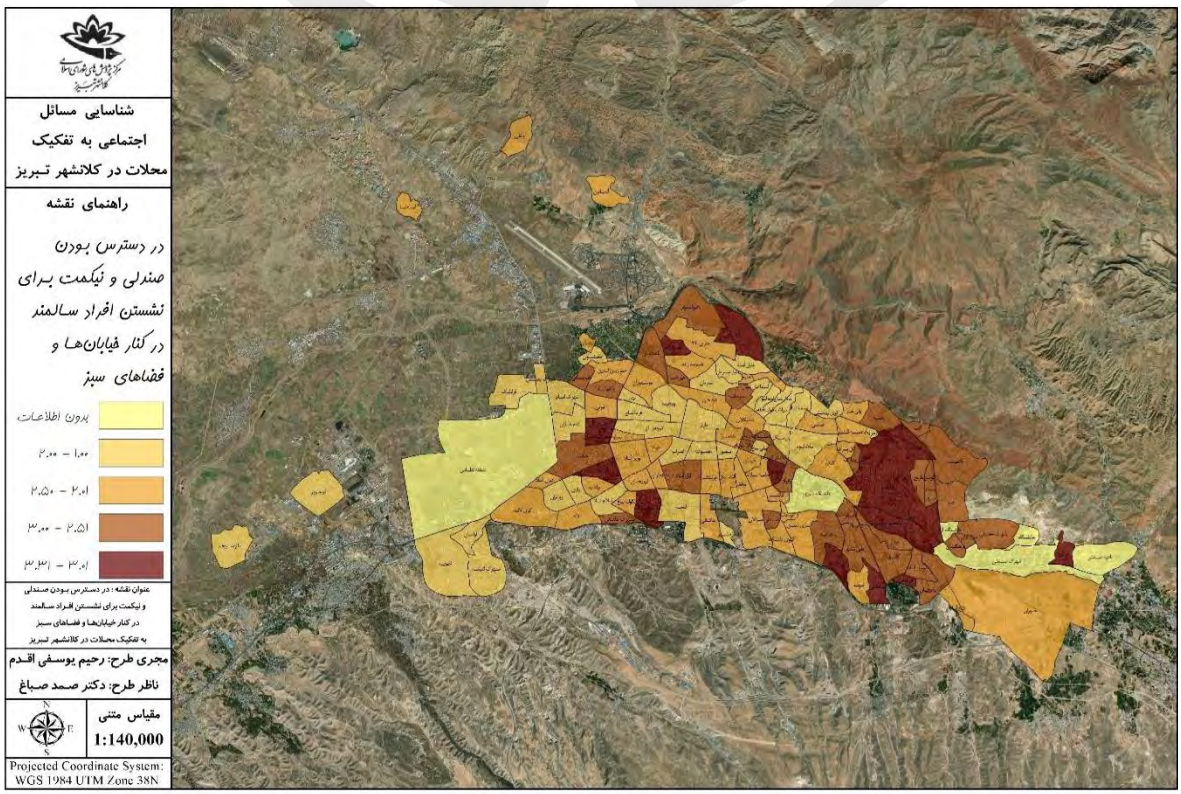
۴-۲۳-۱ در دسترس بودن صندلی و نیکمت برای سالمندان

نمودار ۲۸۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

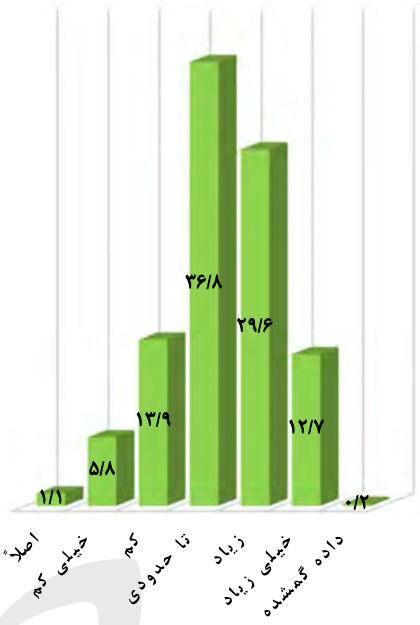

نمودار ۲۸۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۲۷-٤) پراکنش فضایی در دسترس بودن صندلی و نیمکت برای نشستن افراد سالمند در کنار خیابان‌ها و فضای سبز به تفکیک محلات

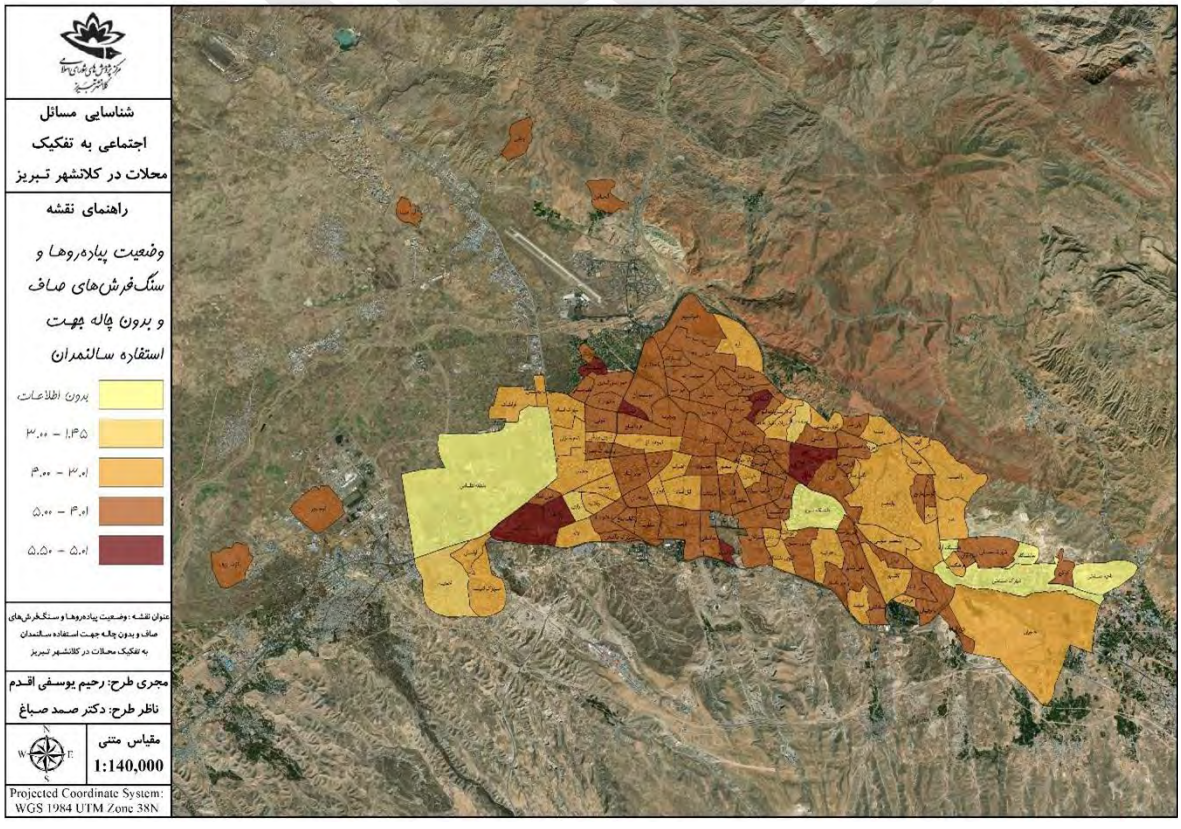
۴-۲۳-۲ وجود پیاده‌روهای چاله‌دار که باعث افتادن سالمندان می‌شود

نمودار ۲۸۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

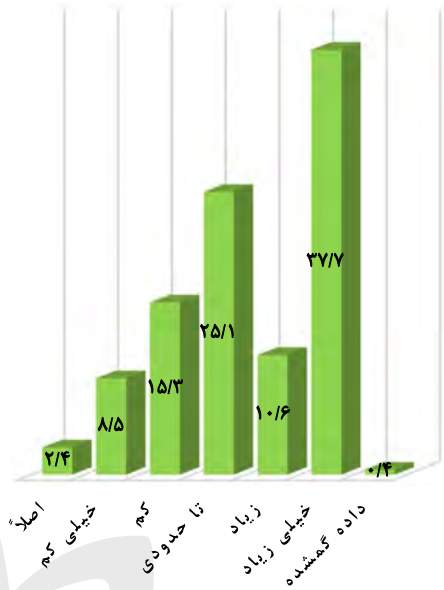

نمودار ۲۸٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۲۸-٤) پراکنش فضایی پیاده‌روها و سنگ‌های فرش‌های بدون چاله به تفکیک محلات

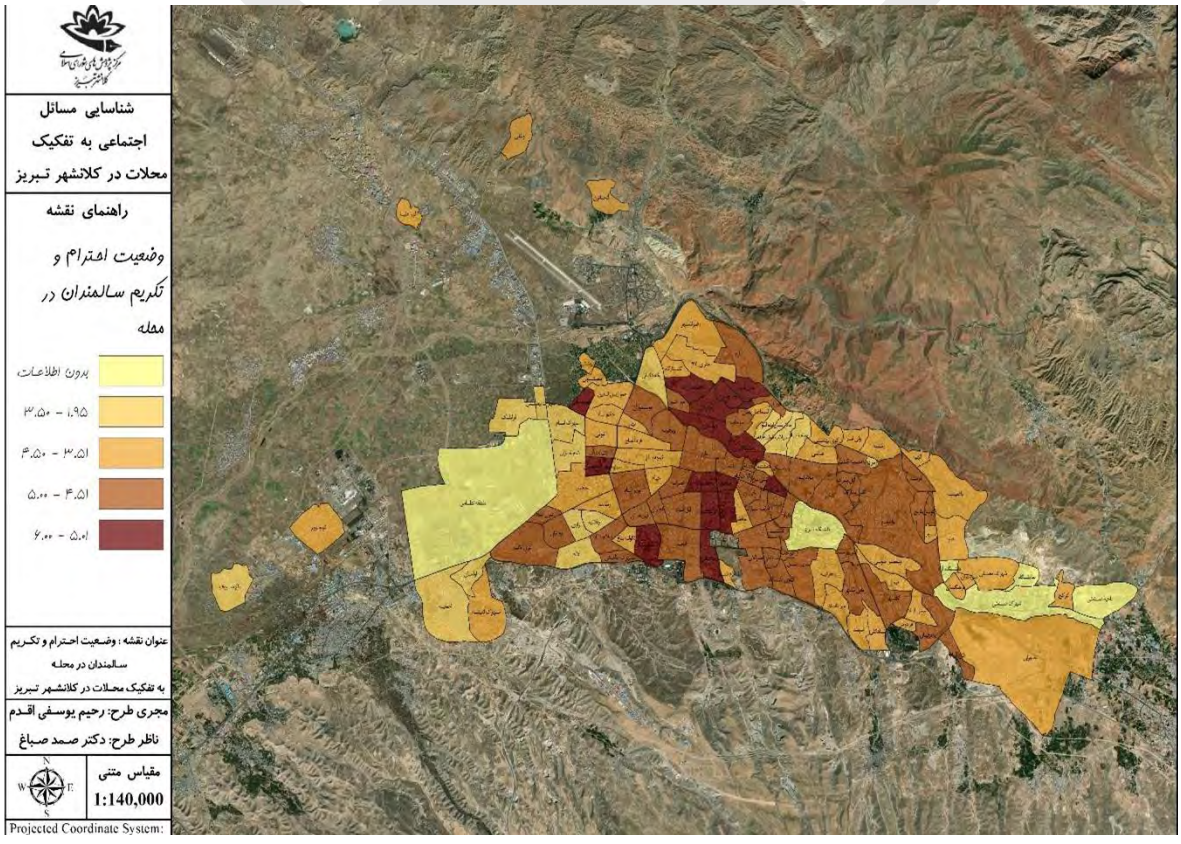
۴-۲۳-۳ | احترام و تکریم سالمندان در محله

نمودار ۲۸۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

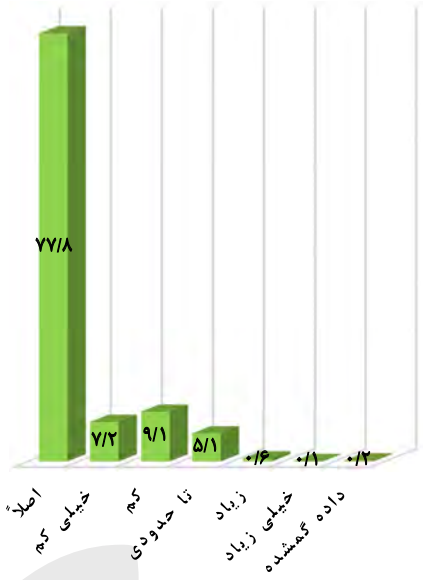

نمودار ۲۸٦-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

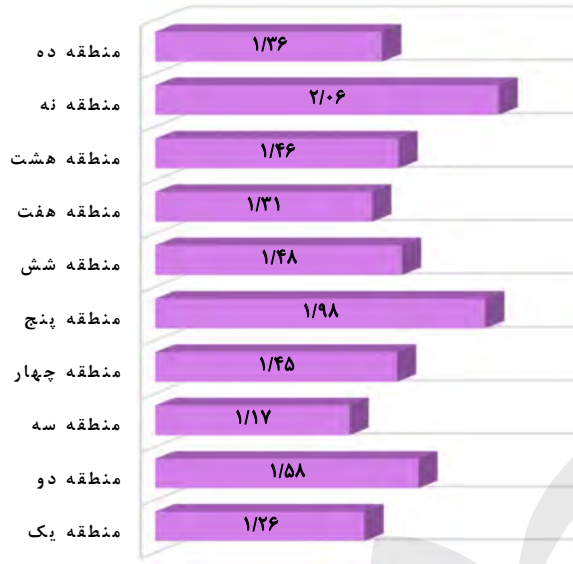

نقشه ۱۲۹-٤) پراکنش فضایی احترام به سالمندان به تفکیک محلات

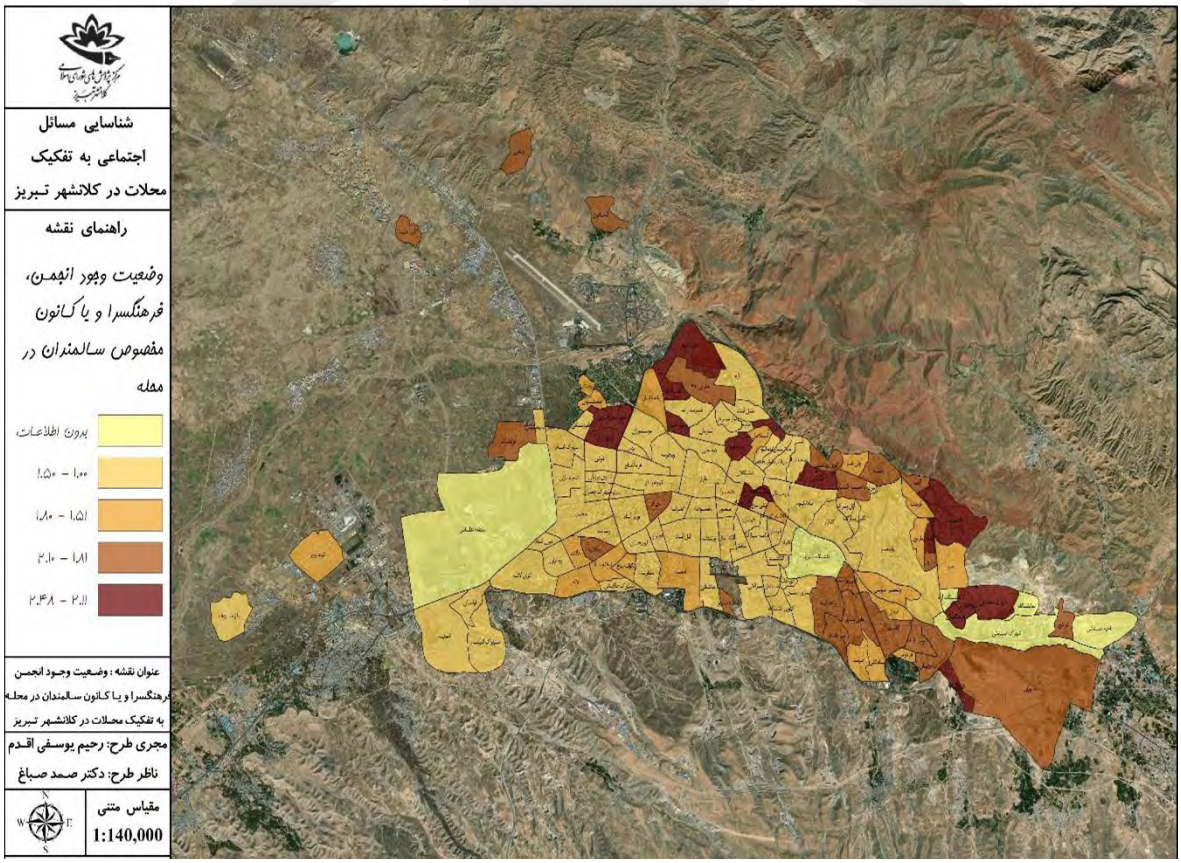
۴-۲۳-۴ وجود انجمن‌ها، فرهنگسرا و یا کانون‌های مخصوص سالمندان در محله

نمودار ۲۸۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

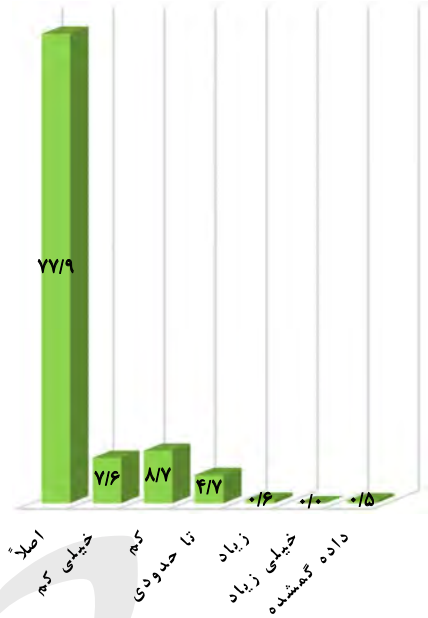

نمودار ۲۸۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

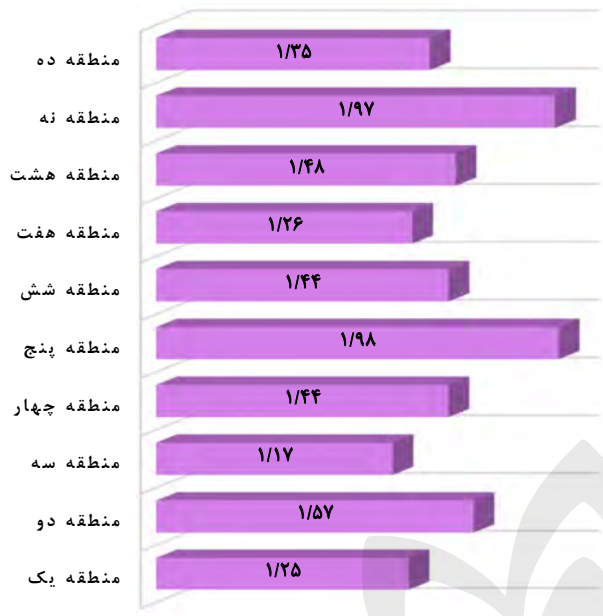

نقشه ۱۳۰-٤) پراکنش فضایی وجود فرهنگسرا و کانون‌های مخصوص سالمندان در محله به تفکیک محلات

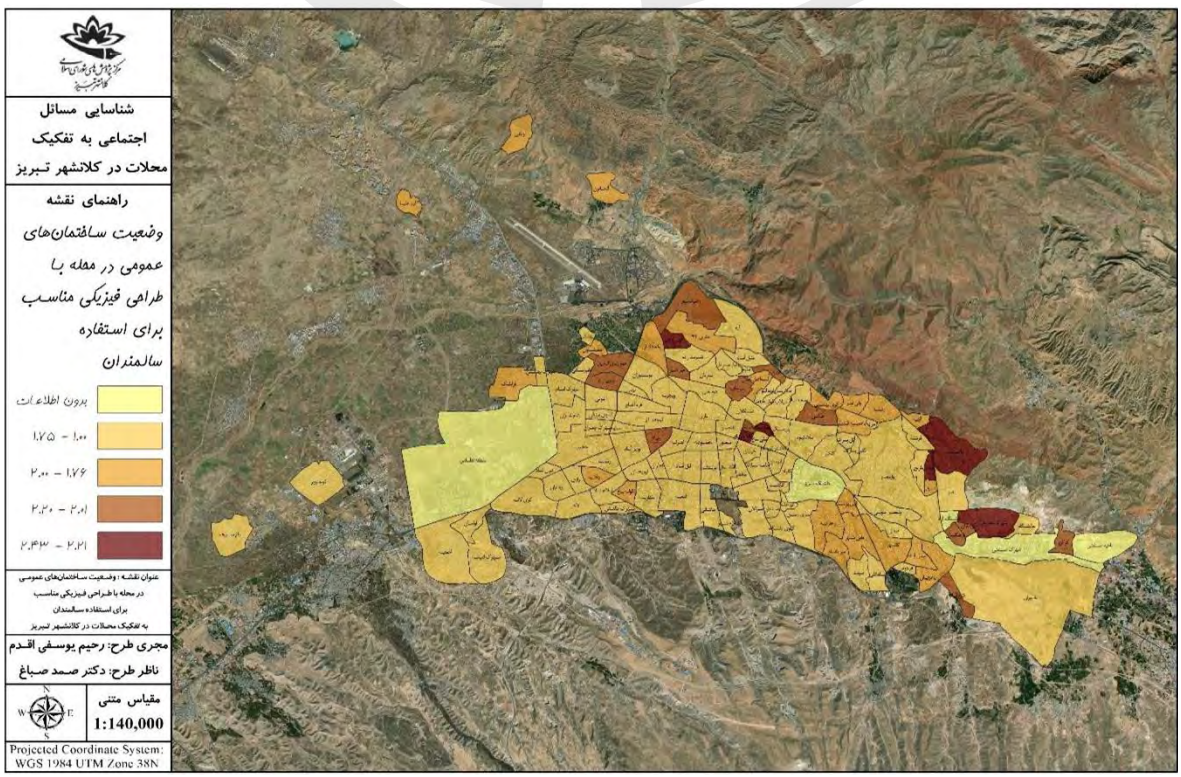
۴-۲۳-۵ ساختمان‌هایی با طراحی فیزیکی نامناسب برای سالمندان در محله

نمودار ۲۸۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

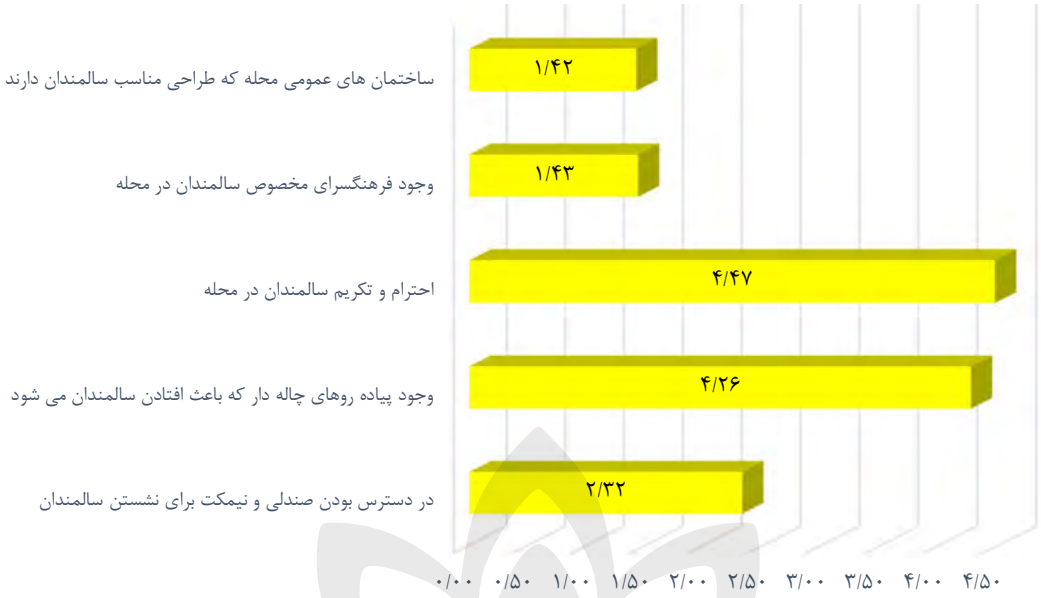
نمودار ۲۹۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۳۱-٤) پراکنش فضایی ساختمان‌های عمومی با طراحی فیزیکی مناسب برای سالمندان در محله

۴-۲۳-۶ ارزیابی کلیِ وضعیتِ محله مناسب برای سالمندان در تبریز

میانگین گویه‌های مرتبط به محله مناسب برای سالمندان در کل شهر تبریز در زیر ارائه شده است.

نمودار ۲۹۱-٤) میانگین گویه‌های محله مناسب برای سالمندان در کل شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین در دسترس بودن صندلی و نیکمت برای نشستن سالمندان در کل شهر تبریز ۲/۳۲ است و این میانگین در مناطق ۲، ۳ و ۵ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۳/۳۱) یعنی بالاترین میزان وجود صندلی و نیکمت برای نشستن سالمندان را دارند، عبارتند از رسالت، منظریه، کوی ورزش، شهرک چمران، کشتارگاه، ارم، آبرسان، فرشته، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، کوی فردوس، شاهگؤلی، میرداماد و کرکج.

میانگین وجود پیاده‌روهای چاله‌دار و سنگ‌فرش‌های لق، که باعث افتادن سالمندان می‌شوند در کل شهر تبریز ۴/۲۶ است که این میانگین در مناطق ۳، ۴ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز هستند. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۵/۵) یعنی بالاترین میزان پیاده‌روهای چاله‌دار و سنگ‌فرش‌های لق را دارند، عبارتند از کوی لاله، بهاران، بهار، جامیشاوان، اسماعیل بقال، اسلام‌شهر و بیلانکوه.

میانگین احترام و تکریم سالمندان در کل شهر تبریز ۴/۴۷ است که این میانگین در مناطق ۱۰، ۸، ۳ و ۲ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۶) یعنی بالاترین میزان‌های احترام و تکریم سالمندان را دارند، عبارتند از دامپزشکی، شهرک چمران، منظریه، طالقانی، چرنداب، باغشمال، منصور، مقصودیه، کلانتر کوچه، ششگلان، دوه‌چی، شتربان، منبع، انبار سردار، شربت‌زاده و خلیل‌آباد.

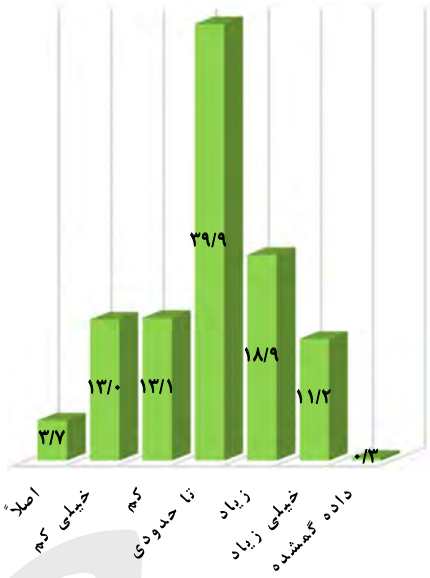
میانگین وجود انجمن‌ها فرهنگسراها و یا کانون‌های مخصوص سالمندان در کل شهر تبریز ۱/۴۳است که این میانگین در مناطق ۲، ۵، ۶، ۸، ۹ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۱۱ تا ۲/۴۸) یعنی بالاترین میزان وجود فرهنگسرا، انجمن و یا کانون‌های سالمندان را دارند، عبارتند از عموزین‌الدین، حکم‌آباد، امیرخیز، رضوانشهر، کشتارگاه، قربانی، سرخاب، عباسی، دمشقیه، قره‌باغی، بالاحمام، باغمیشه، کوشن، مرزداران، فرهنگیان، شهرک مصلی و فتح‌آباد است.

میانگین وجود ساختمان‌هایی با طراحی فیزیکی مناسب برای سالمندان در کل شهر تبریز ۱/۴۲ است و این میانگین در مناطق ۴، ۵، ۶، ۸ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۲/۲۱ تا ۲/۴۳) یعنی بالاترین میزان ساختمان‌های عمومی با طراحی فیزیکی مناسب برای استفاده سالمندان را دارند، عبارتند از کشتارگاه، دمشقیه، بالاحمام، باغمیشه، کوشن و شهرک مصلی.

۴-۲۴ محله مناسب برای معلولان

این بخش به ارائه یافته‌های آماری برای متغیر محله مناسب برای معلولان می‌پردازد. برای سنجش محله مناسب برای معلولان از گویه‌های عینی و ارزیابی‌های ذهنی و به صورت منفی و مثبت استفاده شده است. محله مناسب برای معلولان، محله‌ای است که معلولان در آن بتوانند بدون کمک دیگران تردد کنند، جای‌گذاری مناسب مبلمان‌های شهری در آن صورت گرفته باشد و شیب‌های پیاده‌روها و اتصال آنها برای تردد معلولان مشکل ایجاد نکند. از پنج گویه طراحی شده برای این متغیر، ابتدا میانگین‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار SPSS برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق و محلات تبریز محاسبه شد و سپس میانگین‌های محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌های پراکندگی انتقال داده شده که نتایج آن به صورت نمودار و نقشه در زیر ارائه شده است.

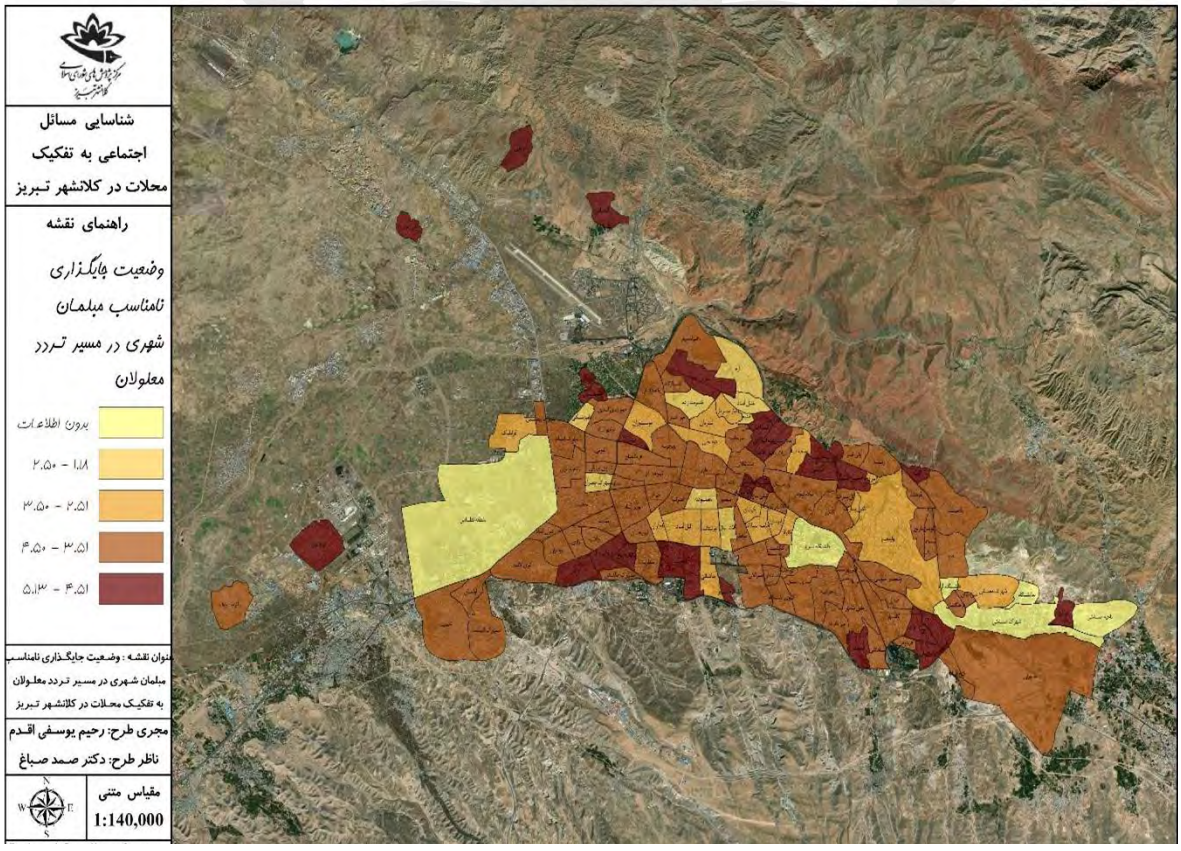
۴-۲۴-۱ جایگذاری نامناسب مبلمان شهری در مسیر تردد معلولان

نمودار ۲۹۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

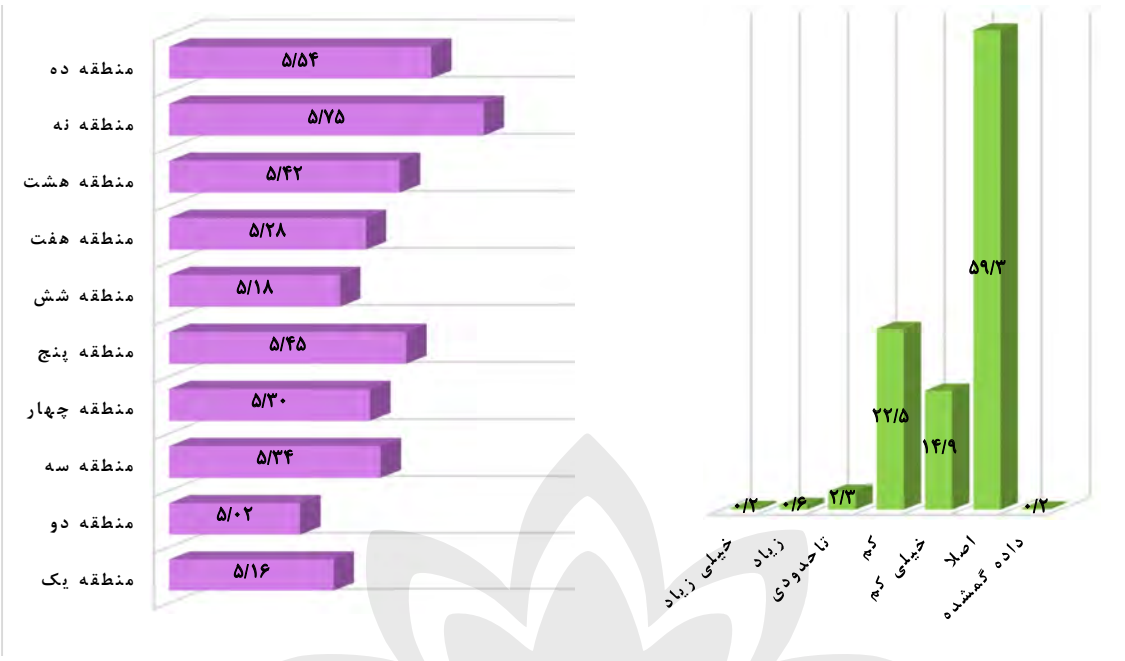

نمودار ۲۹۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

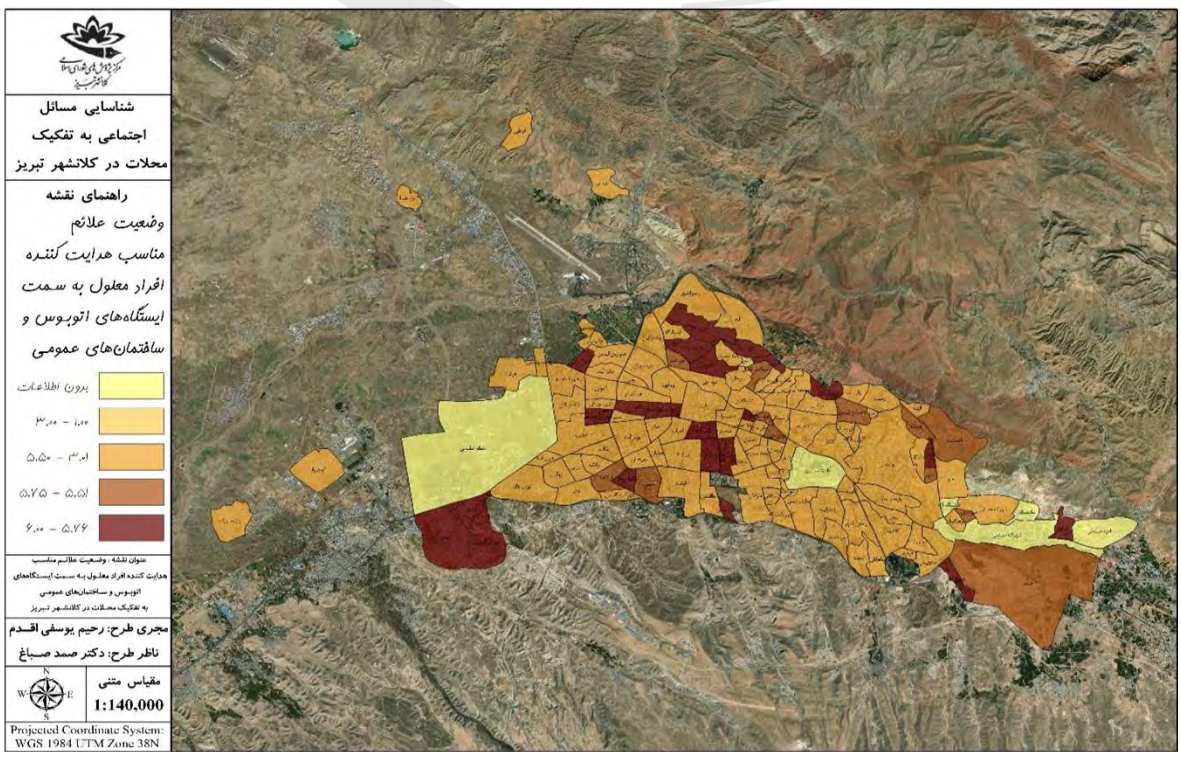
نقشه ۱۳۲-٤) پراکنش فضایی جایگذاری نامناسب مبلمان شهری در مسیر تردد معلولان به تفکیک محلات

۴-۲۴-۲ علائم مناسب هدایت‌کننده معلولان به سمت مبلمان ایستگاه اتوبوس

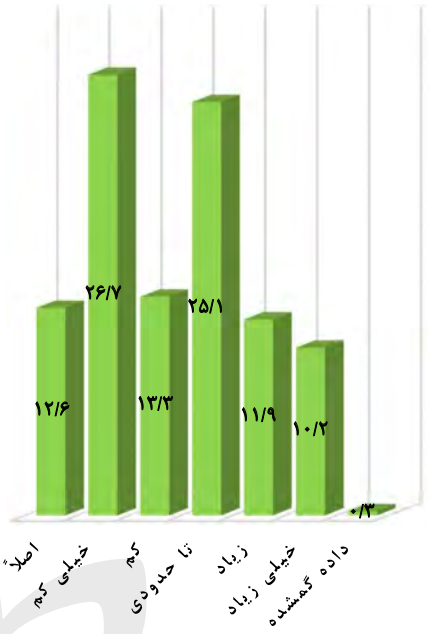
نمودار ۲۹۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۲۹۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ٦ (کمترین)

نقشه ۱۳۳-٤) پراکنش فضایی علایم مناسب هدایت کننده افراد معلول به سمت ایستگاه‌های اتوبوس و ساختمان‌های عمومی به تفکیک محلات

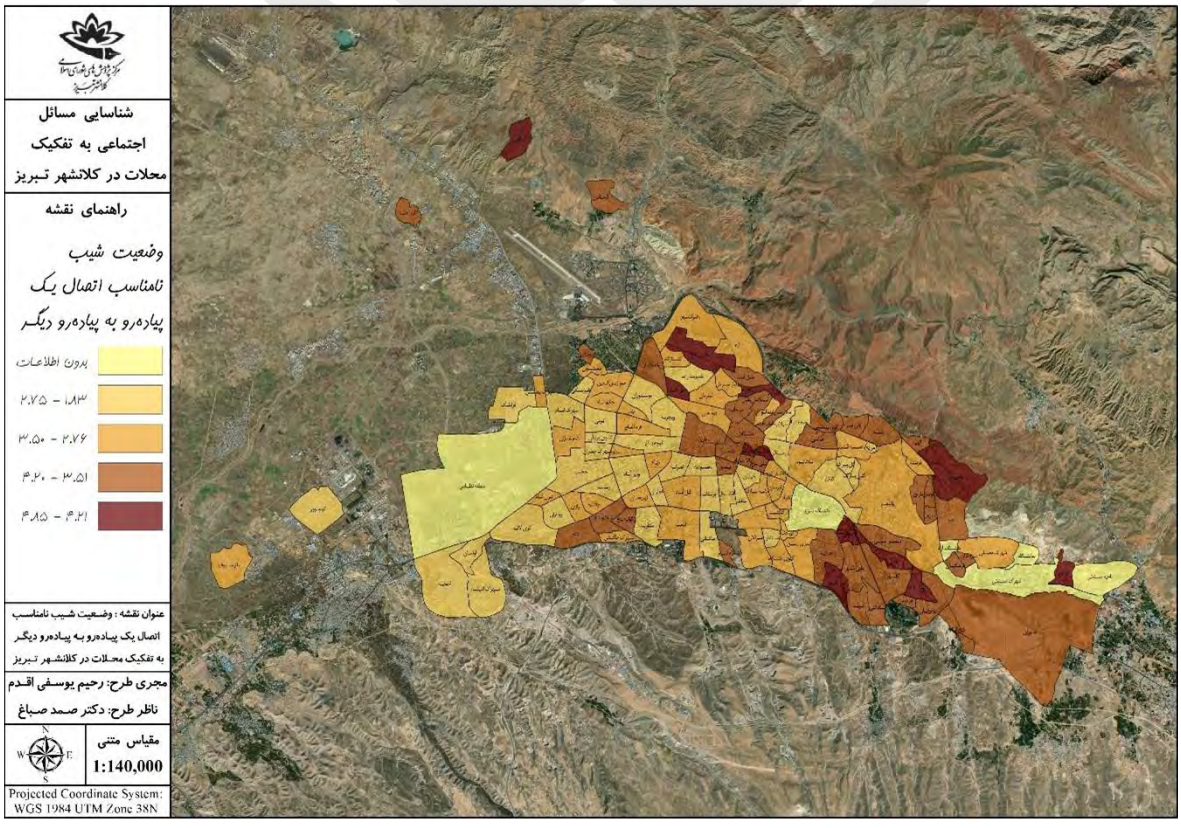
۴-۲۴-۳ شیب نامناسب اتصال یک پیاده‌رو به پیاده‌رو دیگر

نمودار ۲۹۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

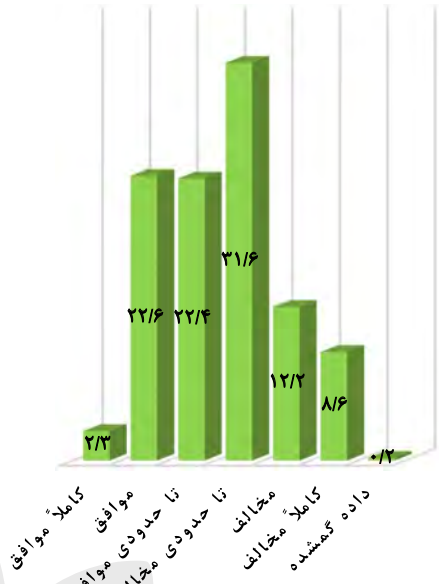

نمودار ۲۹۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۳٤-٤) پراکنش فضایی شیب نامناسب اتصال یک پیاده‌رو به پیاده‌رو دیگر به تفکیک محلات

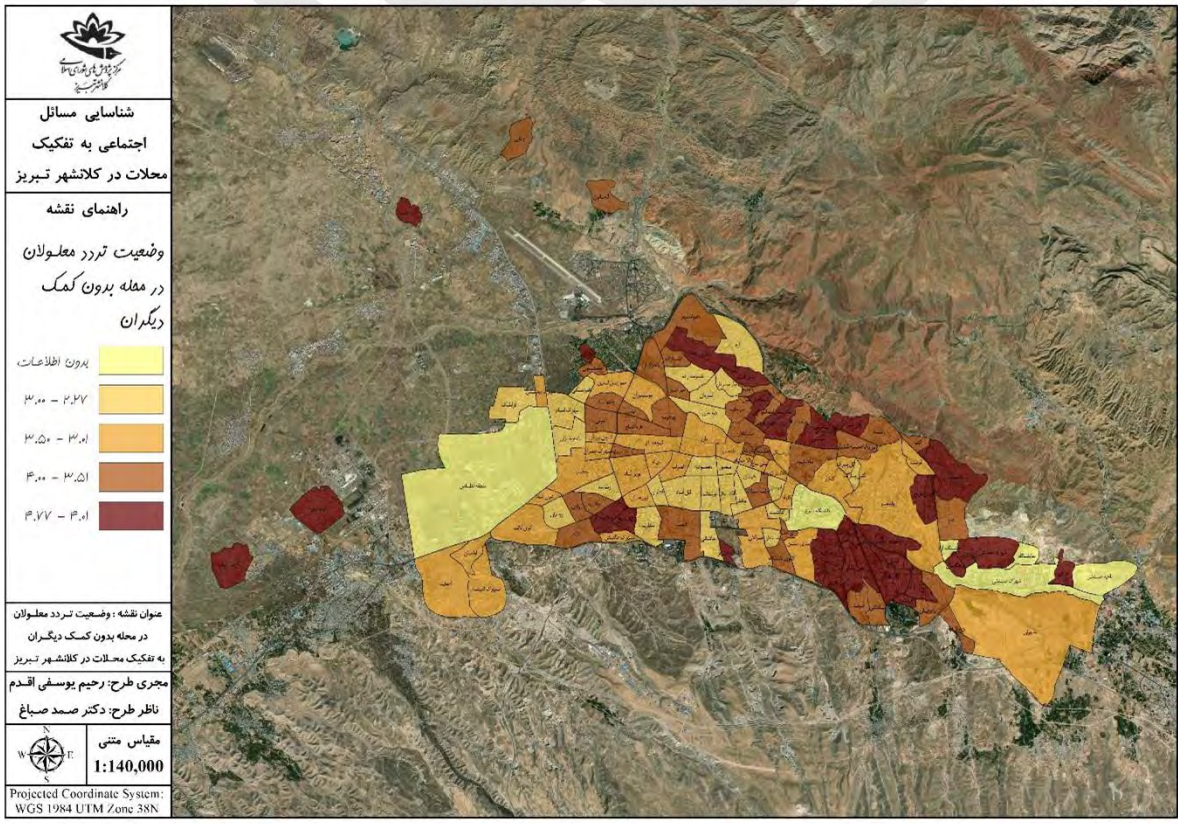
۴-۲۴-۴ تردد معلولان در محله بدون کمک دیگران

نمودار ۲۹۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

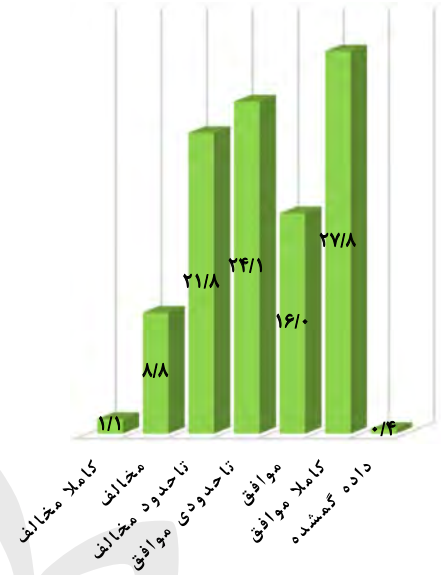

نمودار ۲۹۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (بیشترین) تا ٦ (کمترین)

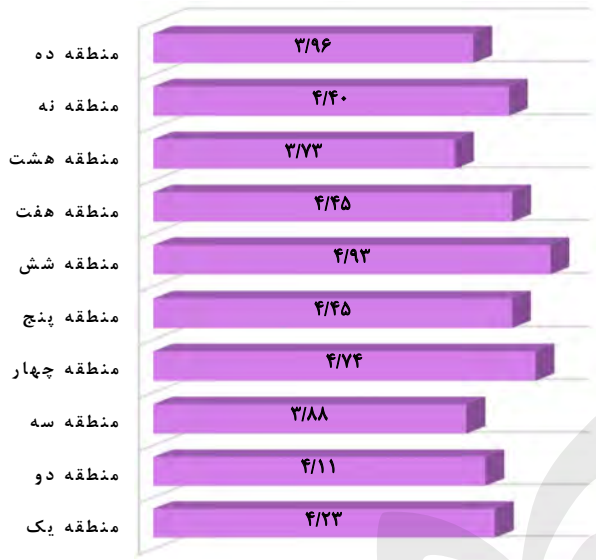

نقشه ۱۳۵-٤) پراکنش فضایی تردد معلولان در محله بدون کمک دیگران به تفکیک محلات

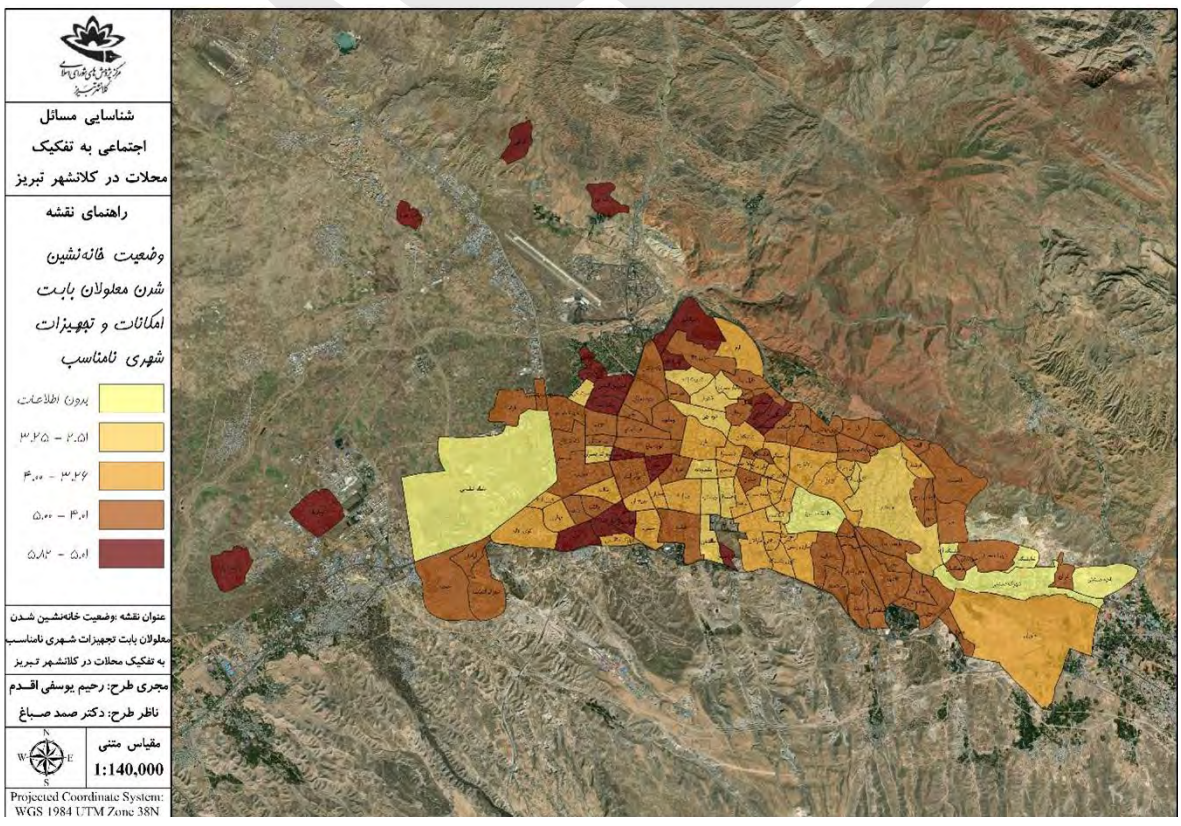
۴-۲۴-۵ منزوی شدن معلولان به دلیل نامناسب بودن تجهیزات شهری

نمودار ۳۰۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

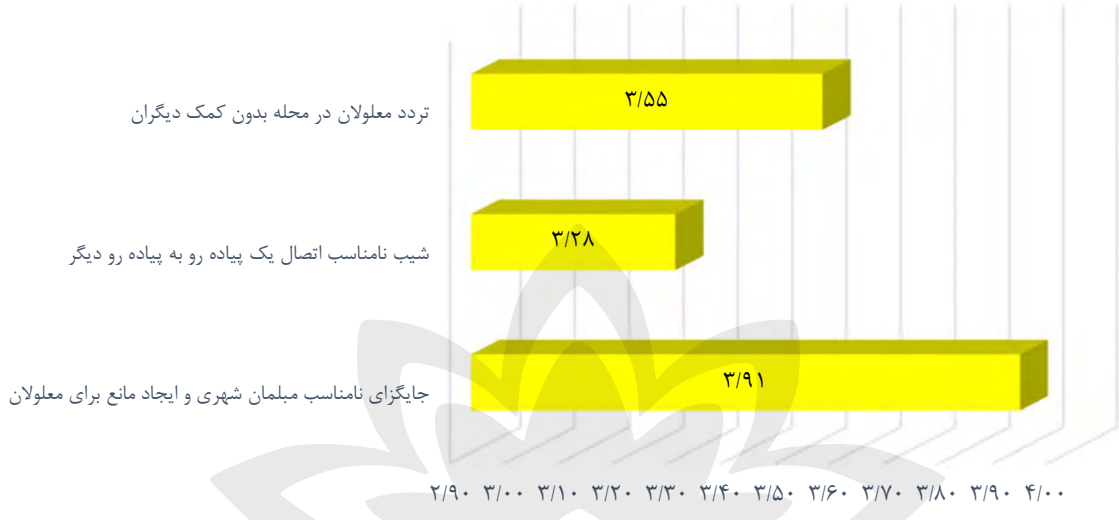
نمودار ۳۰۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

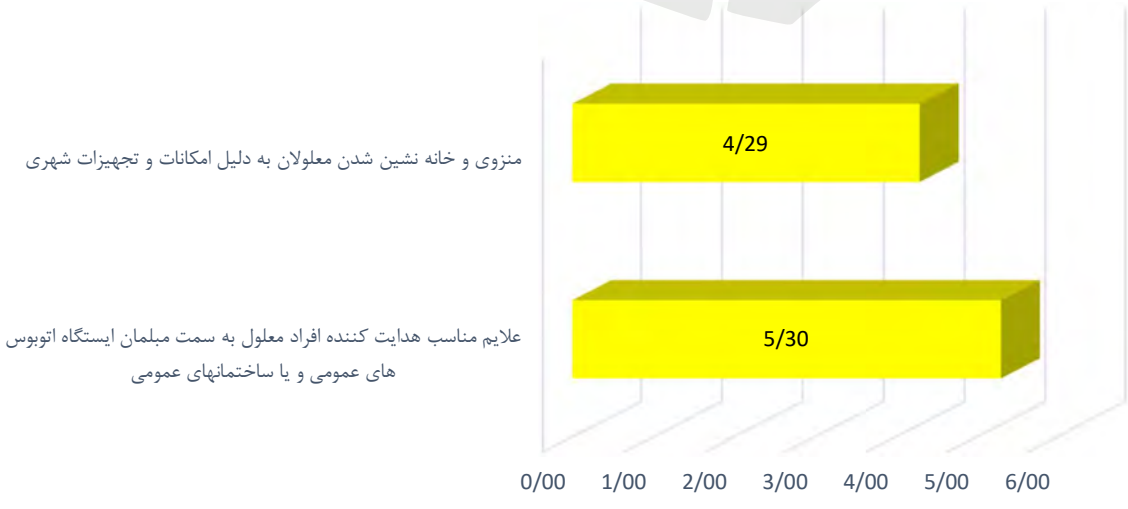
نقشه ۱۳٦-٤) پراکنش فضایی خانه‌نشینی معلولان به دلیل تجهیزات شهری نامناسب به تفکیک محلات

۴-۲۴-۶ ارزیابی کلیِ وضعیتِ محله مناسب برای معلولان در کلانشهر تبریز

میانگین‌های آماری برای سنجش متغیر محله مناسب برای معلولان در زیر ارائه شده است. نمودار دوم که مسیر پاسخ‌ها در آن به صورت معکوس است، تنها برای ترسیم بهتر نقشه‌ها ارائه شده است و نه برای ایجاد هم‌مسیر کردن متغیرها که در مقیاس‌سازی استفاده شده‌اند.

نمودار۳۰۲-٤) میانگین متغیرهای محله مناسب برای معلولان در کل شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

نمودار ۳۰۳-٤) میانگین متغیرهای محله مناسب برای معلولان (از ۱ بیشترین تا ٦ کمترین)

میانگین جایگذاری نامناسب مبلمان شهری در مسیر تردد معلولان در کل شهر تبریز ۳/۹۱ است و این میانگین در مناطق ۳ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. این بدان معنا است که جایگذاری‌های مناسب مبلمان شهری در مسیر تردد معلولان صورت نگرفته است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۵۱ تا ۵/۱۳) یعنی بالاترین میزان جایگذاری نامناسب مبلمان شهری را دارند، عبارتند از کوجوار، آناخاتون، الوار علیا، اوغلی، بهشتی، جامیشاوان، ۴۲ متری، بهار، زنگوله‌باغ، اسلام‌آباد، لاله، امامیه، اسلام‌شهر، قربانی، اسماعیل بقال، ایده‌لو، مالازینال، دمشقیه، قره‌باغی، بالاحمام، کوی بهشتی، عباسی، باغمیشه قدیم، الهیه، شمس‌آباد، یاغچیان، سهند و کرکج.

میانگین علائم مناسب هدایت‌کننده افراد معلول به سمت مبلمان ایستگاه اتوبوس و ساختمان‌های عمومی در کل شهر تبریز ۵/۳ است که نشان‌دهنده نسبت بسیار بالایی از نبودِ این علایم است. این میانگین در مناطق ۳، ۵، ۸، ۹ و ۱۰ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۵/۷۶ تا ۶) یعنی بالاترین میزان نبود علائم هدایت‌کننده به سمت مبلمان ایستگاه اتوبوس برای افراد معلول را دارند، عبارتند از آخماقیه، رواسان، شهرک اندیشه، زنگوله‌باغ، اسلام‌شهر، باغشمال، چرنداب، مقصودیه، کوچه‌باغ، شهرک چمران، دامپزشکی، ۴۲ متری، شربت‌زاده، خلیل‌آباد، قربانی، شتربان، کوی بهشتی، قره‌باغی، کوشن، فتح‌آباد و کرکج.

میانگین شیب نامناسب اتصال یک پیاده‌رو به پیاده‌رو دیگر در کل شهر تبریز ۳/۲۸ است که این میانگین در مناطق ۱، ۳، ۴، ۶ و ۷ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۲۱ تا ۴/۸۵) یعنی بالاترین میزان شیب نامناسب اتصال پیاده‌روها به یکدیگر را دارند، عبارتند از اوغلی، ۴۲ متری، امیرخیز، منبع، قربانی، دمشقیه، قره‌باغی، باغمیشه، الهی‌پرست، پرواز، شمس‌آباد، میرداماد و کرکج است

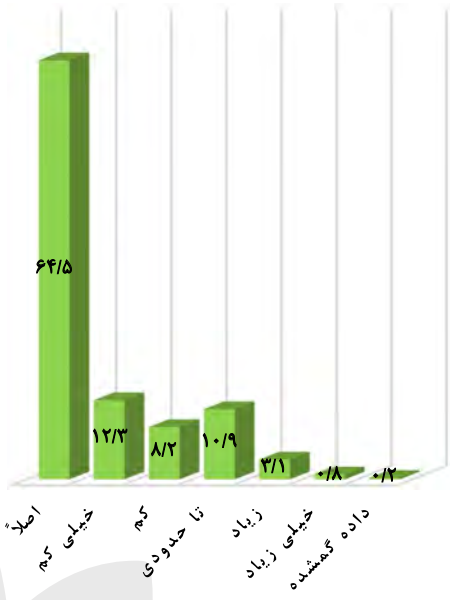
میانگین ارزیابی افراد از تردد معلولان در محل بدون کمک دیگران برای کل شهر تبریز ۳/۵۵ است که این میانگین در مناطق ۳، ۶،۷، ۸ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (۴/۰۱ تا ۴/۷۷) یعنی بالاترین میزان عدم تردد افراد بدون کمک دیگران در محله را دارند، عبارتند از باغ معروف، کوجوار، الوار علیا، بهشتی، زنگوله‌باغ، اسلام‌آباد، اسلام‌شهر، ۴۲ متری، خلیل‌آباد، اسماعیل‌بقال، ملازینال، سیلاب قوشخانه، عباسی، کوی بهشتی، ولی‌امر، عباسی، باغمیشه، کوشن، بارنج، سپهر، الهی‌پرست، ولیعصرجنوبی، پرواز، گلشهر، شمس‌آباد، کوی فردوس، رجائی‌شهر، میرداماد، زعفرانیه، فرهنگیان، مرزداران، شهرک مصلی و کرکج.

میانگین ارزیابی افراد از خانه نشین و منزوی شدن معلولان به دلیل نامناسب بودن امکانات و تجهیزات شهری برای کل شهر تبریز ۴/۲۹ است که این میانگین در مناطق ۴، ۵، ۶، ۷ و ۹ بالاتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بالاترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۵/۸۲) یعنی بالاترین میزان ارزیابی افراد از خانه‌نشین و منزوی شدن معلولان به دلیل تجهیزات نامناسب شهری دارند، عبارتند از باغ معروف، کوجوار، آناخاتون، اوغلی، الوار علیا، بهشتی، جامیشاوان، عموزین‌الدین، حکم‌آباد، کشتارگاه، رضوانشهر، سیلو، خیام، زنگوله‌باغ، اسلام‌آباد، لاله، اسلام‌شهر، اسماعیل بقال، ایده‌لو و ملازینال.

۴-۲۵ محله سبز

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری مرتبط به گویه‌های محله سبز می‌پردازیم. وجود سطل‌های تفکیک زباله‌های تر و خشک، حاشیه سبز معابر، هرس و مراقبت از درختان و فضای سبز، وجود دستگاه سنجش کیفیت هوا و عدم آلوده بودن هوا و عدم هدر رفت آب عمومی و یا نشتی آب گویه‌های طراحی و سنجیده شده برای این متغیر هستند. میانگین گروه‌های مختلف مناطق و محلات برای گویه‌های این متغیر ابتدا با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه شد و میانگین‌های محاسبه شده برای محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌های پراکندگی انتقال داده شد که نتایج آن را به صورت نمودار و نقشه در زیر ارائه می‌کنیم.

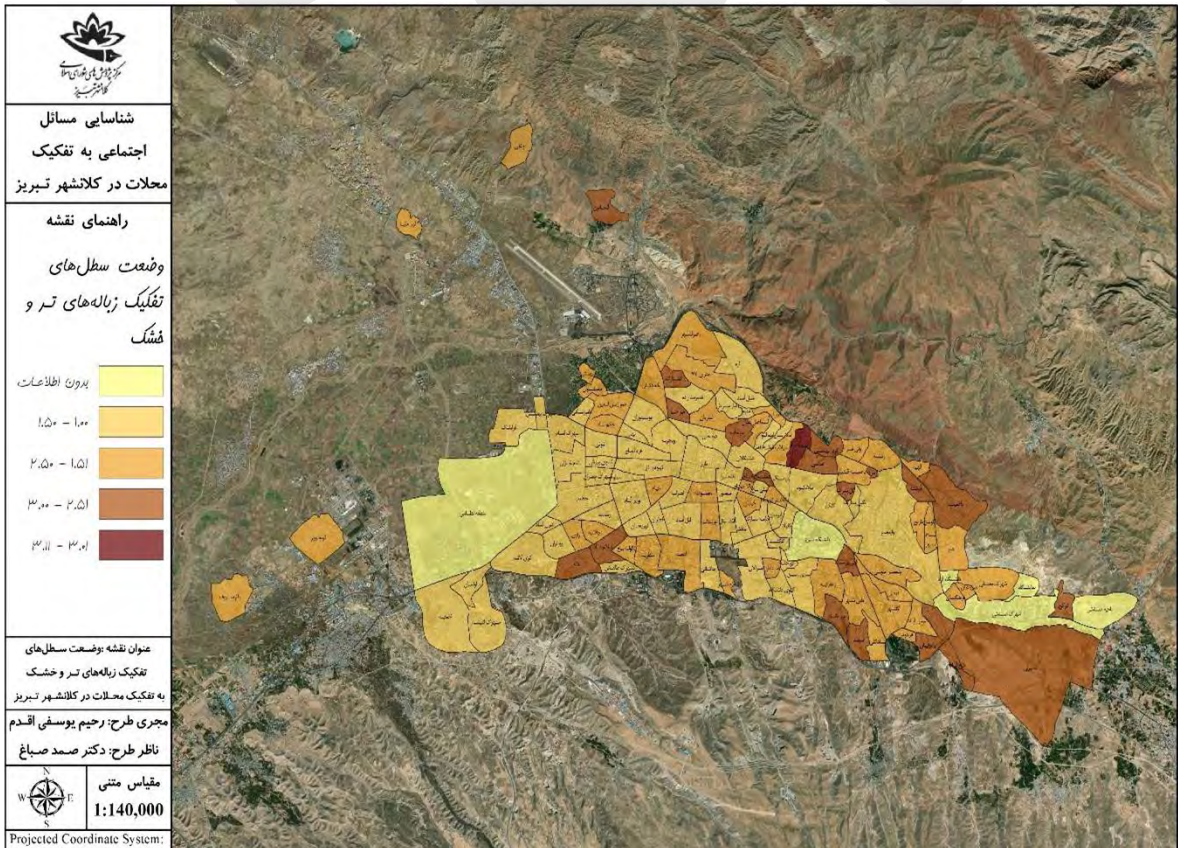
۴-۲۵-۱ وجود سطل‌های تفکیک زباله‌ها تر و خشک

نمودار۳۰۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

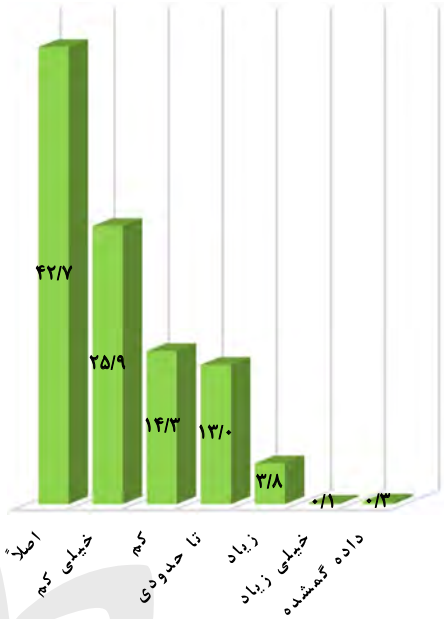

نمودار ۳۰۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۳۷-٤) پراکنش فضایی وجود سطل‌های تفکیک زباله‌های تر و خشک به تفکیک محلات

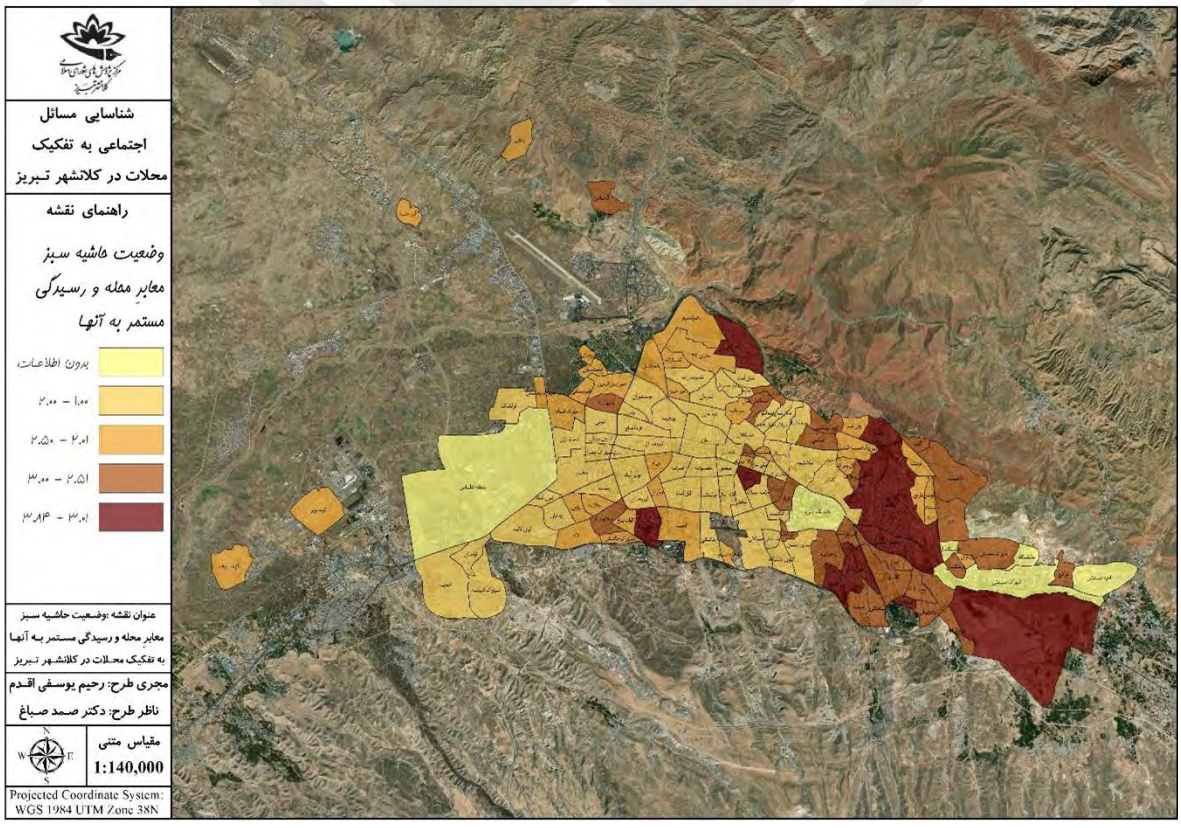
۴-۲۵-۲ حاشیه سبز محله‌ها و رسیدگی مستمر به آنها

نمودار ۳۰۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

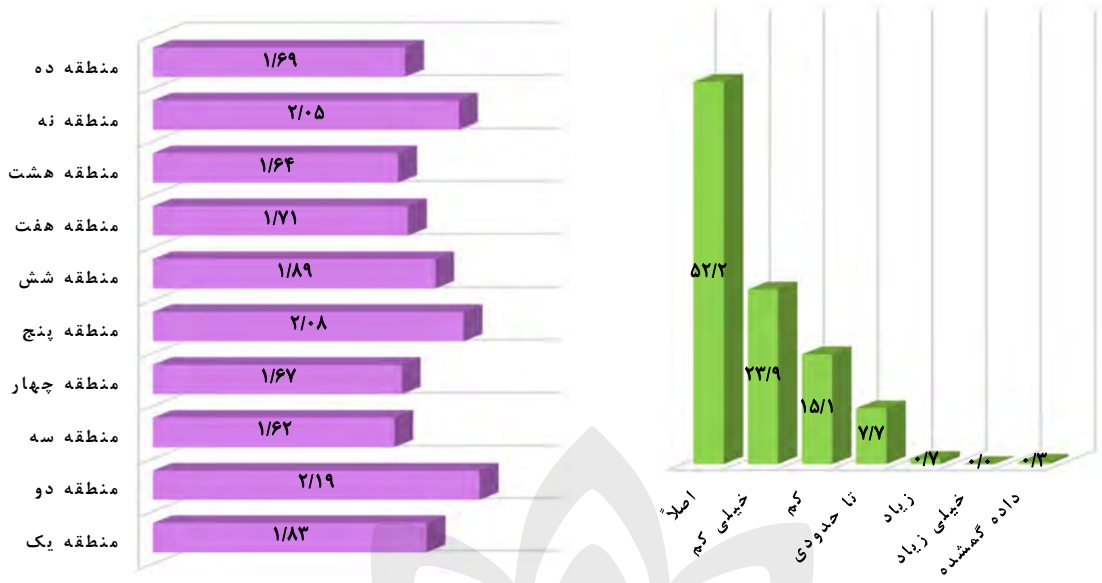

نمودار ۳۰۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

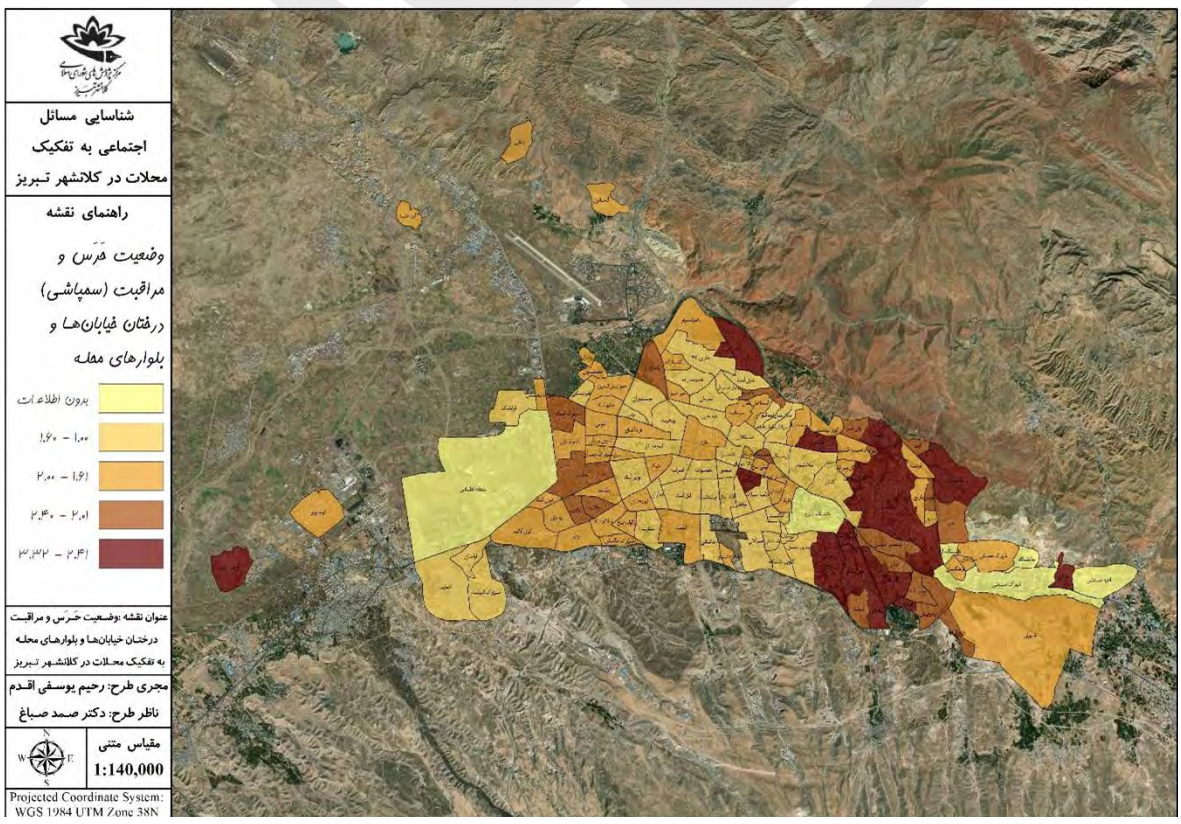
نقشه ۱۳۸-٤) پراکنش فضایی حاشیه سبز معابر و رسیدگی مستمر به آنها به تفکیک محلات

۴-۲۵-۳ هرس و مراقبت (سمپاشی) درختان و بلوارهای محله

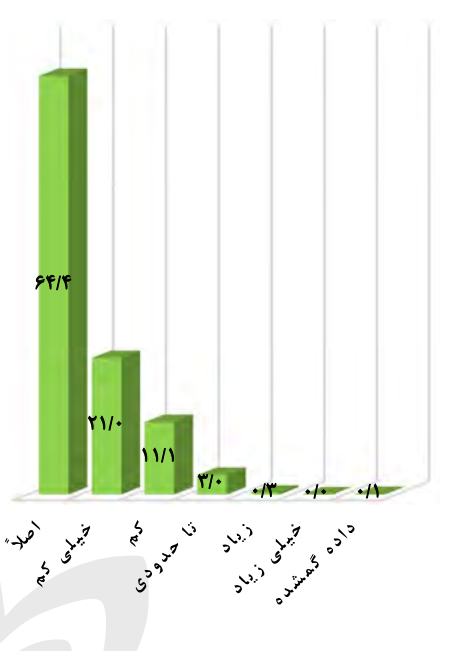
نمودار ۳۰۸-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

نمودار ۳۰۹-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۳۹-٤) پراکنش فضایی هرس و مراقبت (سمپاشی) درختان و بلوارهای محله‌ها به تفکیک محلات

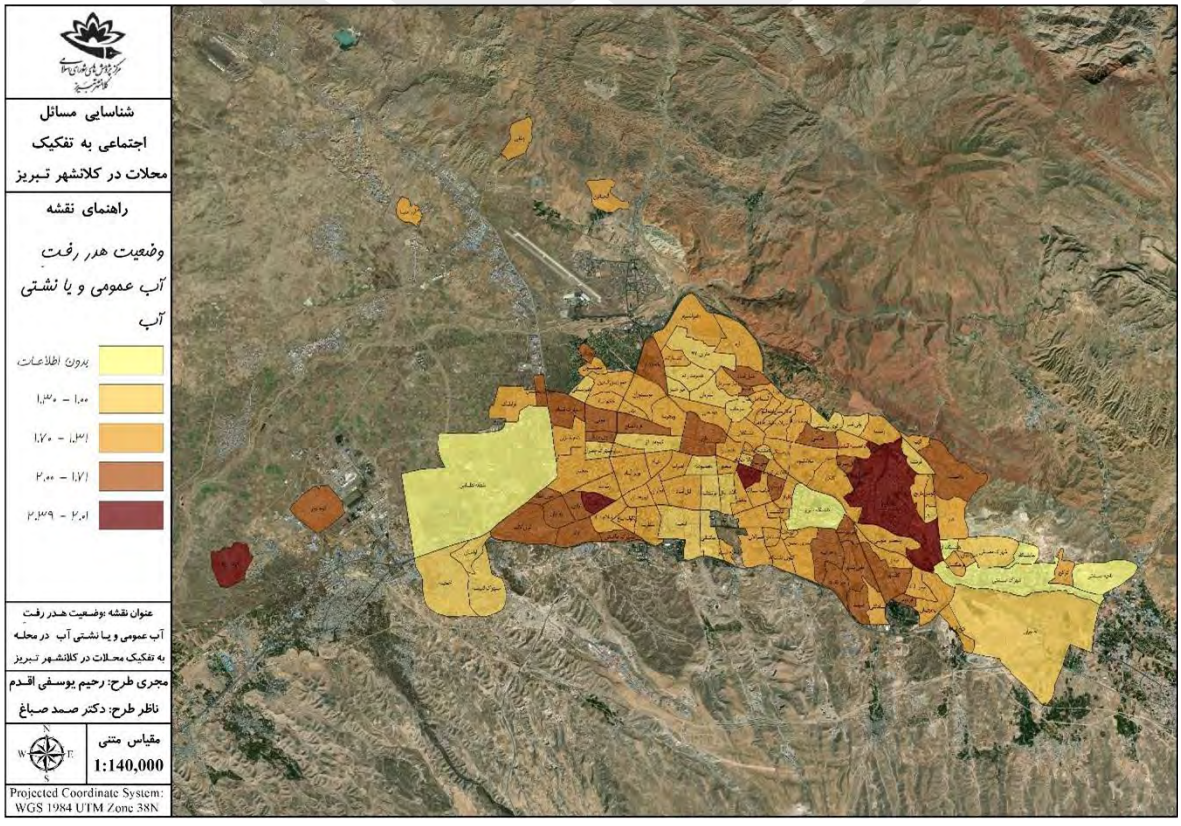
۴-۲۵-۴ هدررفت آب عمومی و یا نشتی آب

نمودار ۳۱۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

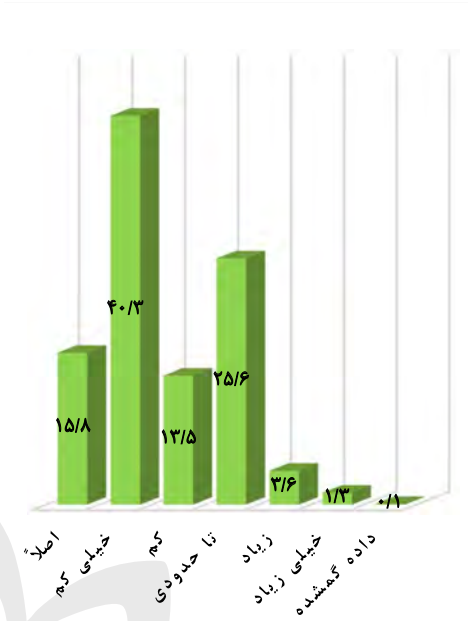

نمودار ۳۱۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

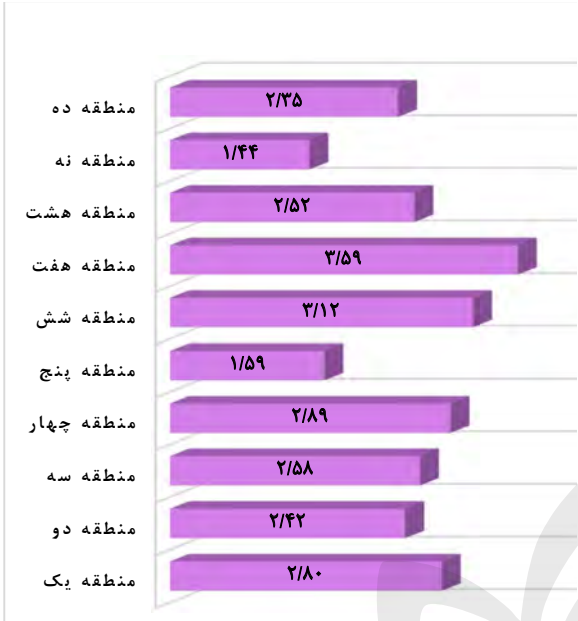

نقشه ۱٤۰-٤) پراکنش فضایی هدر رفت آب عمومی و یا نشتی آب به تفکیک محلات

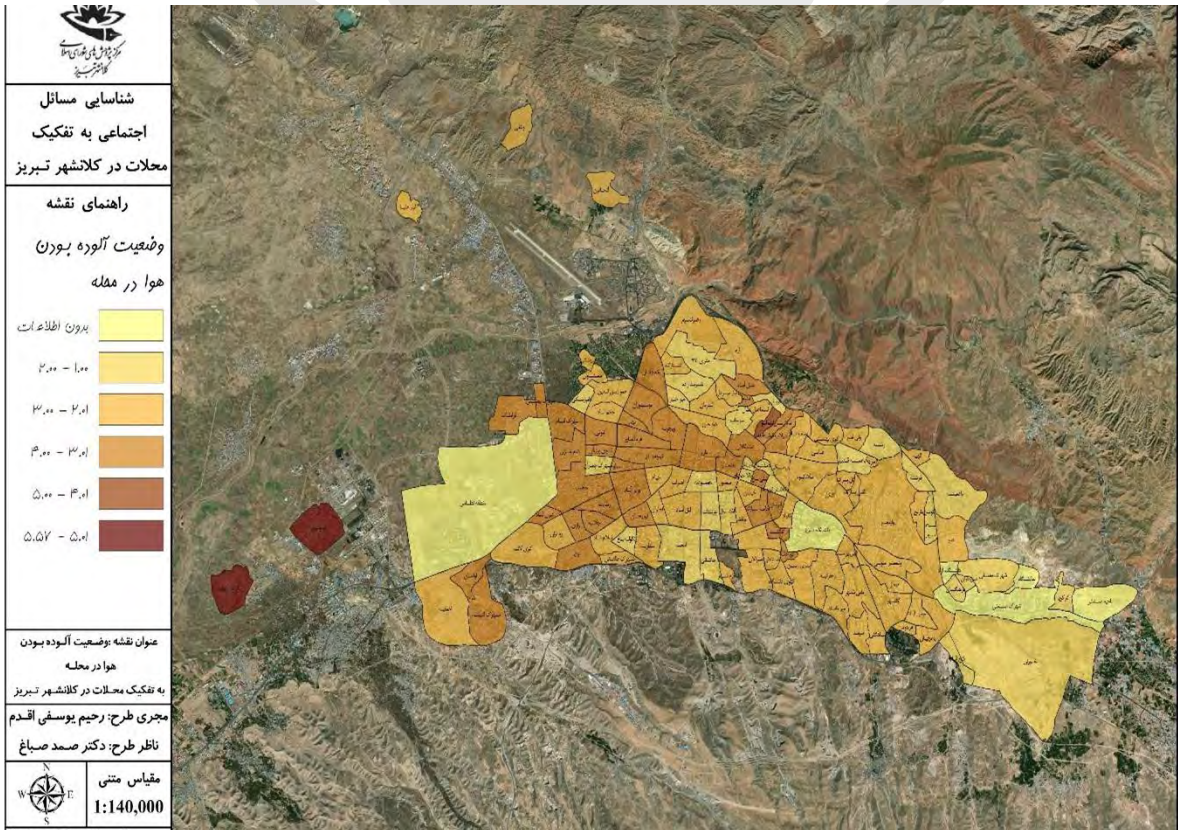
۴-۲۵-۵ آلوده بودن هوا

نمودار ۳۱۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

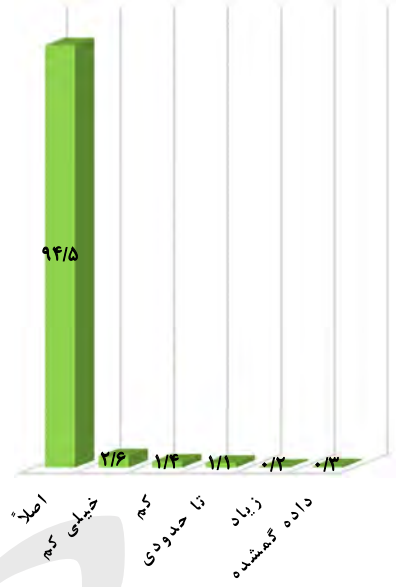

نمودار۳۱۳-٤) میانگین مناطق از۱ (کمترین) تا٦ (بیشترین)

نقشه ۱٤۱-٤) پراکنش فضایی آلوده بودن هوا به تفکیک محلات

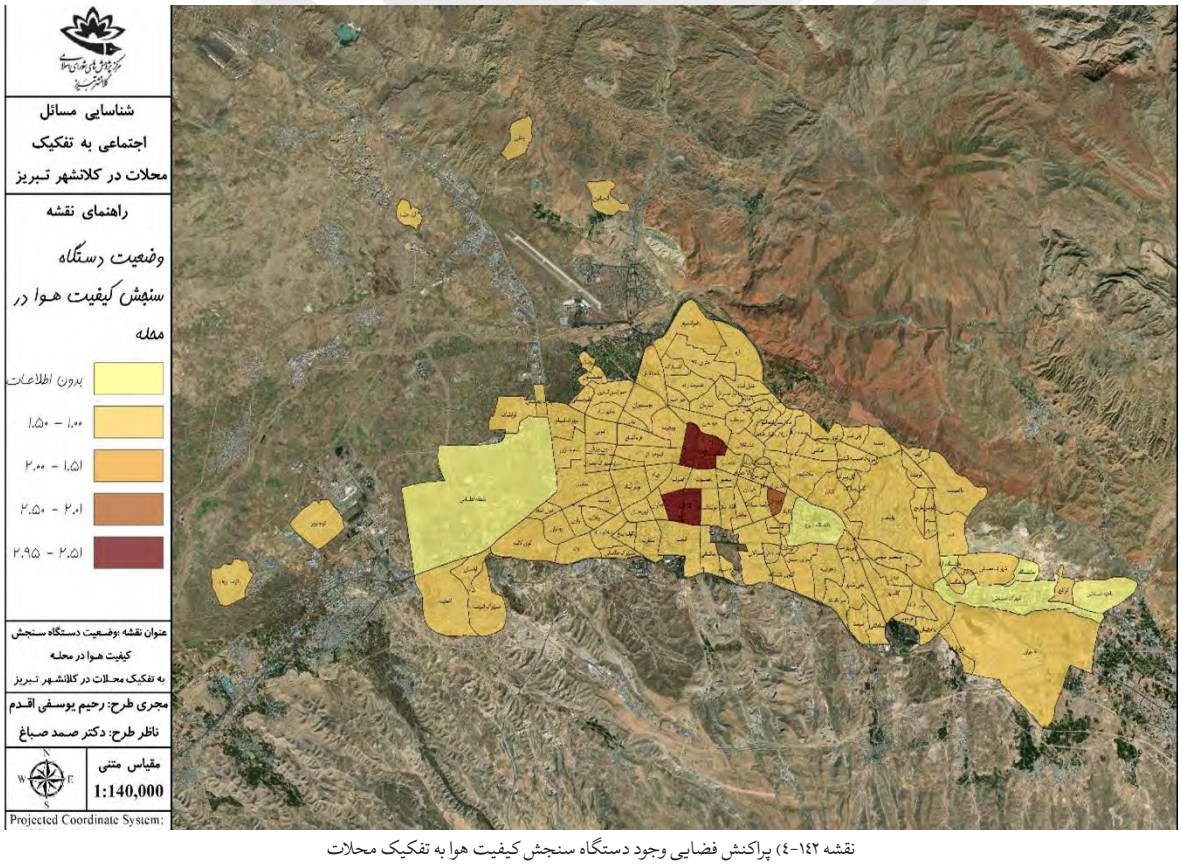
۴-۲۵-۶ | وجود دستگاه سنجش کیفیت هوا در محله

نمودار ۳۱۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

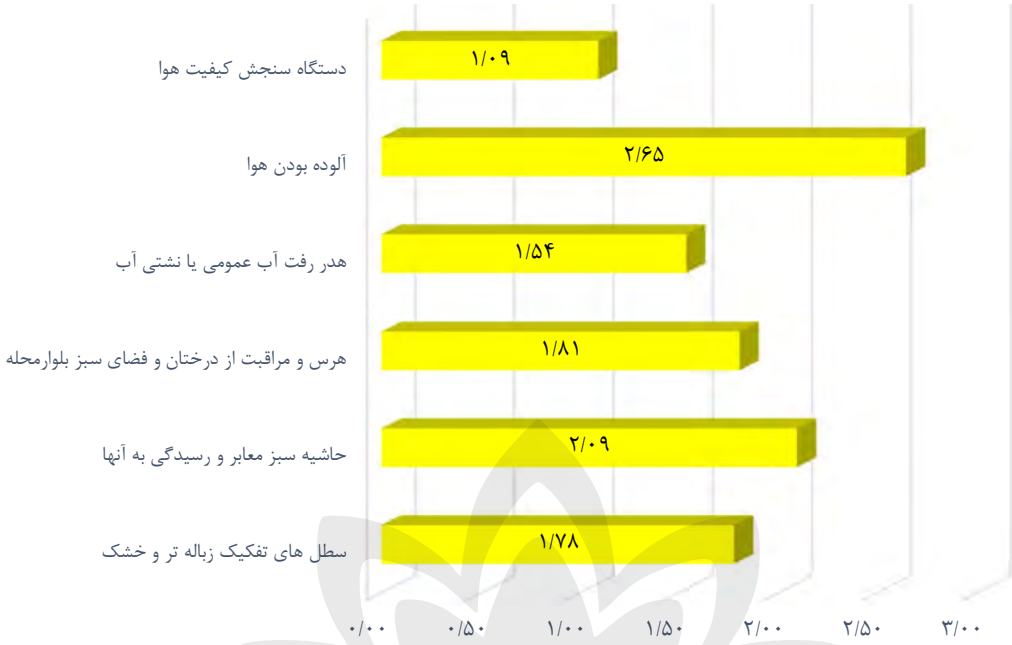
نمودار ۳۱۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۴۲-٤) پراکنش فضایی وجود دستگاه سنجش کیفیت هوا به تفکیک محلات

۴-۲۵-۷ ارزیابی کلیِ وضعیتِ محله سبز در کلانشهر تبریز

میانگین گویه‌های طراحی شده برای سنجش متغیر محله سبز برای کل شهر تبریز در نمودار زیر ارائه شده است.

نمودار ۳۱۶-٤) میانگین گویه‌های متغیر محله سبز در کل کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین وجود سطل‌های تفکیک زباله‌های تر و خشک در کل شهر تبریز ۱/۷۸ است که این میانگین در مناطق ۳، ۴، ۶، ۷ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محله‌ای که بیشترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۳/۱۱) یعنی بیشترین وجود سطل‌های تفکیک زباله تر و خشک در آن گزارش شده است، یوسف آباد است. محلاتی که بعد از یوسف آباد بیشترین میانگین (بین ۲/۵۱ تا ۳) را دارند عبارتند از آناخاتون، کشتارگاه، امیرخیز، سرخاب، اسلام‌آباد، لاله، دمشقیه، قره‌باغی، کوی بهشتی، عباسی، زمرد، گل‌پارک، الهی‌پرست، میرداماد، سهند، یاغچیان، فرشته، باغمیشه، کرکج، فتح‌آباد و خاوران گزارش شده.

میانگین حاشیه سبز معابر و رسیدگی مستمر به آنها در کل شهر تبریز ۲/۰۹ است که این میانگین در مناطق ۳، ۴، ۷، ۸ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۳/۸۴) دارند، عبارتند از ارم، منظریه، خیابان، رشدیه، ولیعصر، ولیعصر جنوبی، رجائی‌شهر، میرداماد، کوی فردوس و خاوران.

میانگین هرس و مراقبت (سمپاشی) درختان و بلوارها در کل شهر تبریز ۱/۸۱ است که این میانگین در مناطق ۳، ۴، ۷، ۸ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (۲/۴۱ تا ۳/۳۲) یعنی بالاترین میزان‌های هرس و مراقبت از درختان و بلوارهای

محلـه را دارنـد، عبارتنـد از بـاغ معـروف، ارم، خیابـان، عباسـی، رشـدیه، باغمیشـه، نگیـن پـارک، ولیعصـر، الهی‌پرسـت، زعفرانیـه، رجایـی شـهر، گلشـهر، میردامـاد، کـوی فـردوس، شـاهگؤلی و کرکـج گـزارش شـده.

میانگیـن هـدر رفـت آب عمومـی و یـا نشـتی آب در کل شـهر تبریـز ۱/۵۴ اسـت کـه ایـن میانگیـن در مناطـق ۳، ۴، ۵، ۸، ۹ و ۱۰ کمتـر از میانگیـن کل و در سـایر مناطـق بیشـتر از میانگیـن کل شـهر تبریـز اسـت. محلاتـی کـه بیشـترین میانگیـن (بیـن ۲/۰۹ تـا ۲/۳۹) یعنـی بالاتریـن میـزان هـدر رفـت آب عمومـی را دارنـد، عبارتنـد از باغ‌معـروف، جلالیـه، خیابـان، زمـرد، نگین‌پـارک، و ولیعصـر.

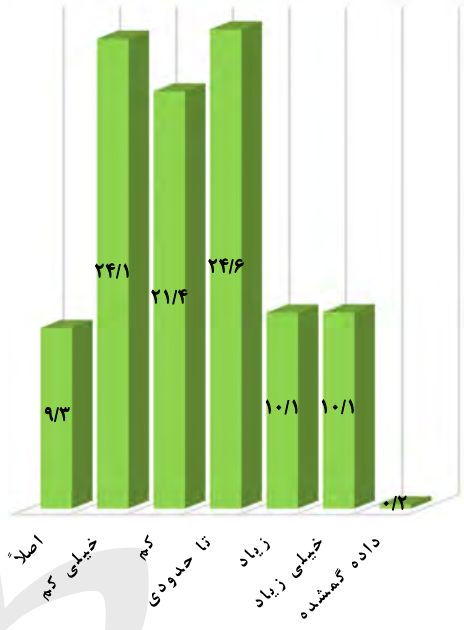
میانگیـن آلـوده بـودن هـوا در کل شـهر تبریـز۲/۶۵ اسـت کـه ایـن میانگیـن در مناطـق ۱۰، ۹، ۸، ۵، ۳ و ۲ کمتـر از میانگیـن کل و در سـایر مناطـق بیشـتر از میانگیـن کل شـهر تبریـز اسـت. محلاتـی کـه بالاتریـن میانگیـن (بیـن ۵/۰۱ تـا ۵/۵۷) یعنـی بالاتریـن میـزان آلودگـی هـوا را دارنـد، محـلات بـاغ معـروف، کوجوار گـزارش شـده‌اند.

میانگیـن وجـود دسـتگاه سـنجش کیفیـت هـوا در کل شـهر تبریز۱/۰۹اسـت کـه ایـن میانگیـن در منطقـه ۲، ۳، ۴، ۷ و ۸ بیشـتر از میانگیـن کل و در سـایر مناطـق کمتـر از میانگیـن کل شـهر تبریـز اسـت. محلاتـی کـه بیشـترین میانگیـن (بیـن ۲/۵۱ تـا ۲/۹۵) یعنـی بالاتریـن میـزان وجـود دسـتگاه سـنجش کیفیـت هـوا در محلـه را دارنـد، عبارتنـد از بـازار و لیـل آبـاد.

۴-۲۶ حیوانات شهری

در ایـن بخـش بـه ارائـه یافته‌هـای آمـاری مرتبـط بـه حیوانـات شـهری می‌پردازیـم. در مـورد حیوانـات شـهری مـا دو بعـد ۱) وجـود حیوانـات شـهری و ۲) اقدامـات شـهرداری بـرای حیوانـات شـهری را طراحـی کردیـم. گویه‌هـای ایـن ابعـاد، وجـود سـگ‌های ولگـرد، حملـه سـگ‌های ولگـرد بـه افـراد، تجمـع سـگ‌های ولگـرد در کنـار سـطل‌های زبالـه، وجـود حیوانـات مـوذی ماننـد موش‌هـا در محلـه، و مکان‌هـای تهیـه شـده توسـط شـهرداری بـرای مراقبـت از پرنـدگان شـهری و شناسـایی زیسـتگاه‌های طبیعـی سـگ‌های توسـط شـهرداری‌ها اسـت. بـرای ایـن گویه‌هـا نیـز ابتـدا بـا اسـتفاده از نرم‌افـزار SPSS میانگین‌هـا بـرای گروه‌هـای مختلـف یعنـی مناطـق و مـحلات محاسـبه شـد و میانگیـن مـحلات بـرای ترسـیم نقشـه بـه نرم‌افـزار ArcGIS انتقـال یافـت کـه نتایـج آن در زیـر ارائـه شـده اسـت.

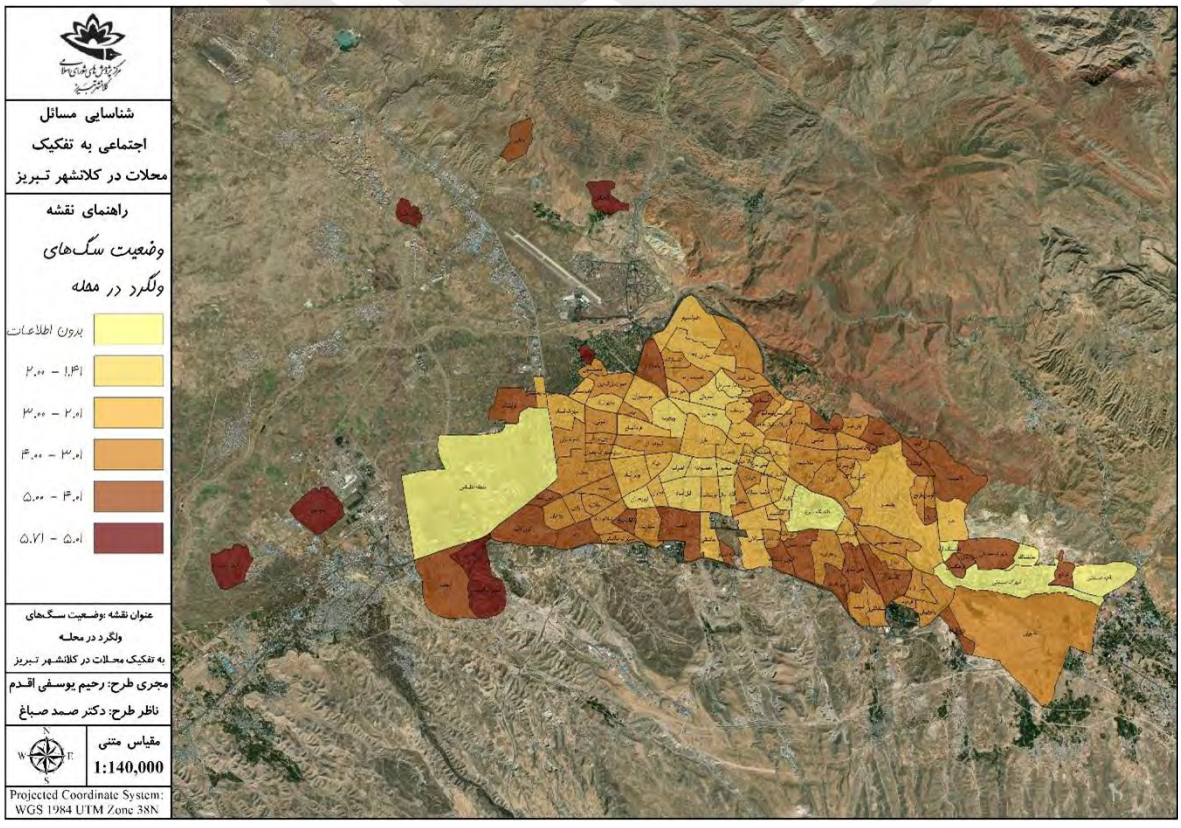
۴-۲۶-۱ وجود سگ‌های ولگرد

نمودار ۳۱۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

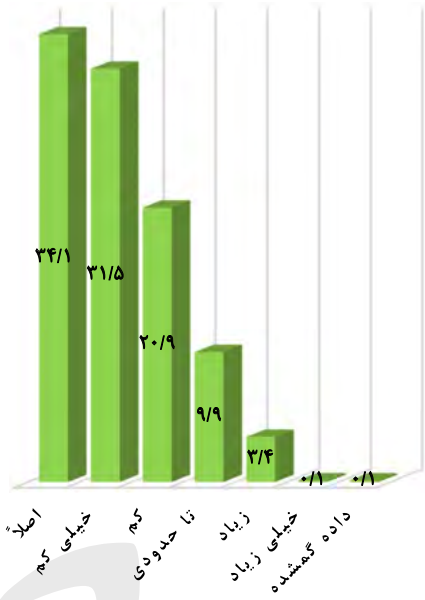

نمودار ۳۱۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۴۳-٤) پراکنش فضایی وجود سگ‌های ولگرد در محله‌ها به تفکیک محلات

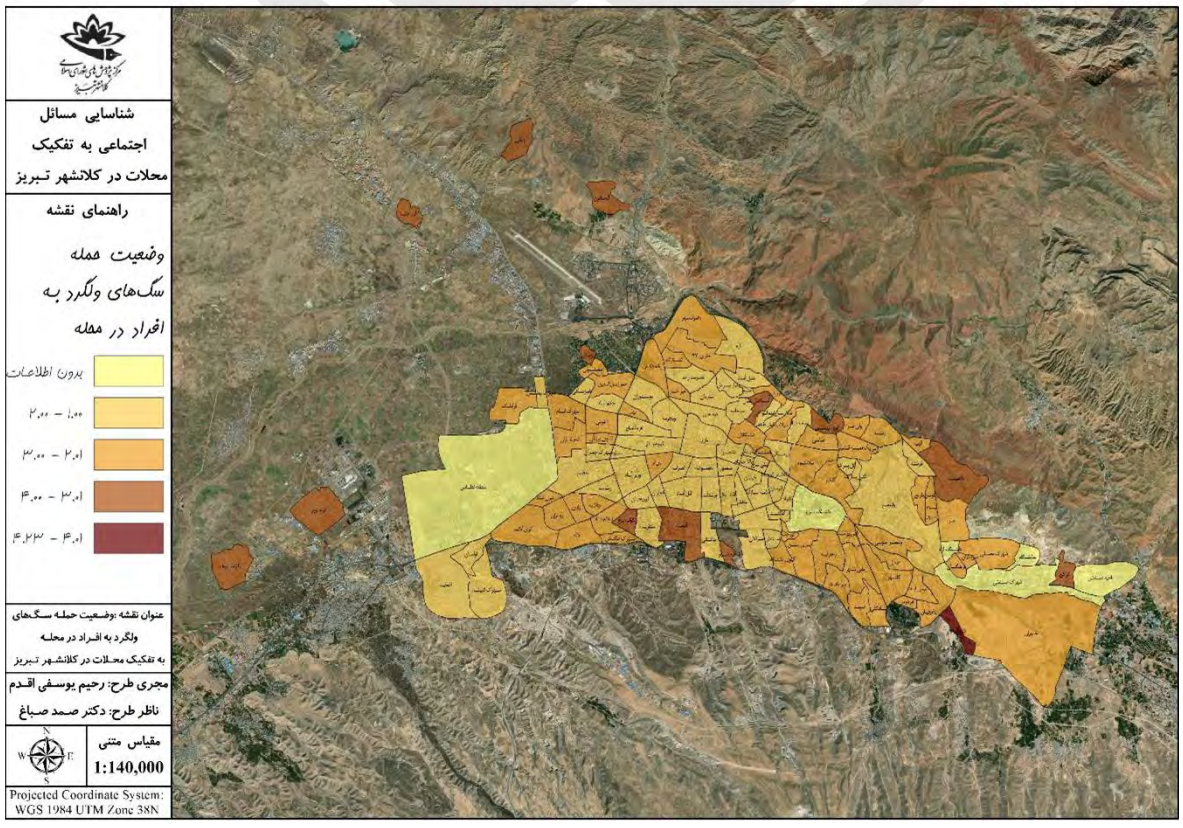
۴-۲۶-۲ حمله سگ‌های ولگرد به افراد

نمودار ۳۱۹-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

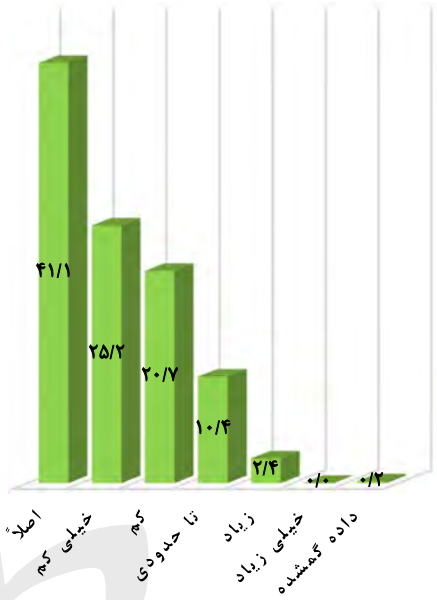

نمودار ۳۲۰-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ١٤٤-٤) پراکنش فضایی حمله سگ‌های ولگرد به افراد به تفکیک محلات

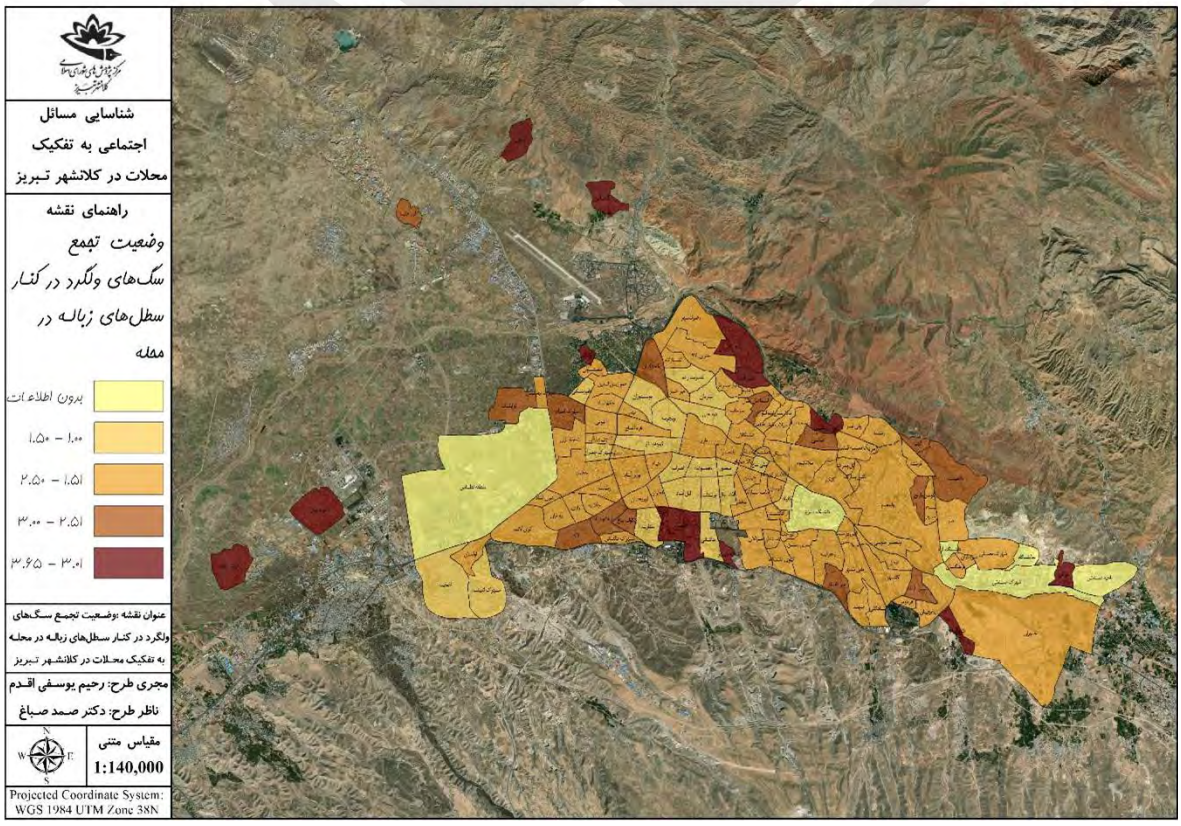
۴-۲۶-۳ تجمع سگ‌های ولگرد در کنار سطل‌های زباله

نمودار ۳۲۱-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

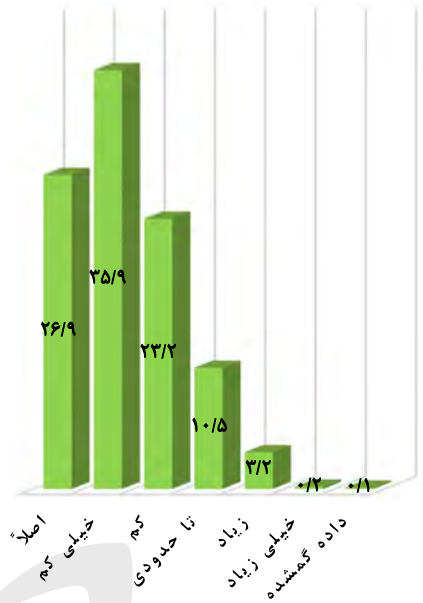

نمودار ۳۲۲-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱٤٥-٤) پراکنش فضایی تجمع سگ‌های ولگرد در کنار سطل‌های زباله به تفکیک محلات

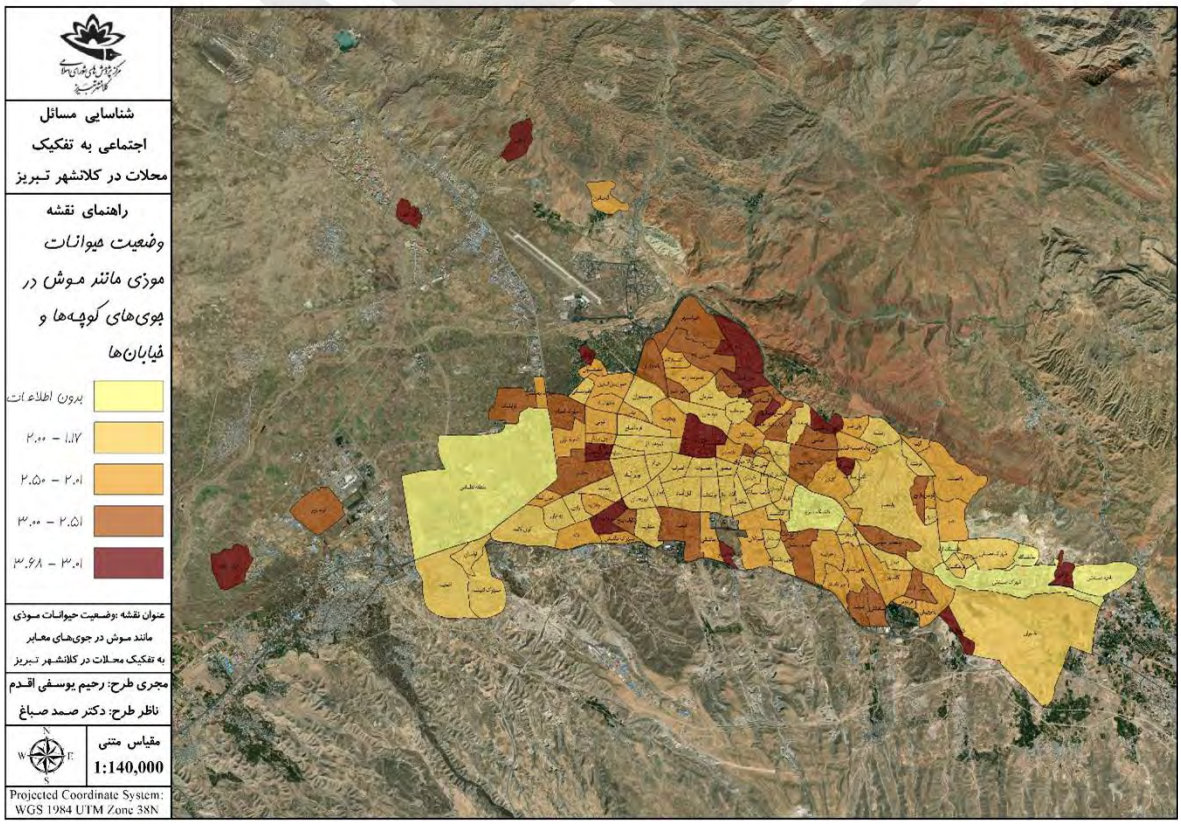
۴-۲۶-۴ وجود حیوانات موذی مانند موش در جوی‌های خیابان‌ها و کوچه‌ها

نمودار ۳۲۳-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

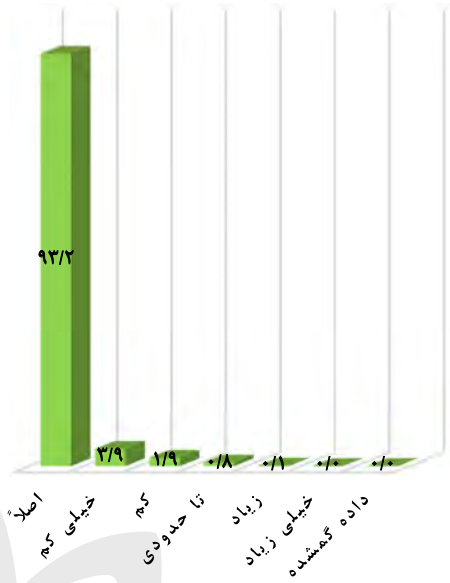

نمودار ۳۲٤-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱٤٦-٤) پراکنش فضایی وجود حیوانات موذی در جوی‌های کوچه‌ها و خیابان‌ها به تفکیک محلات

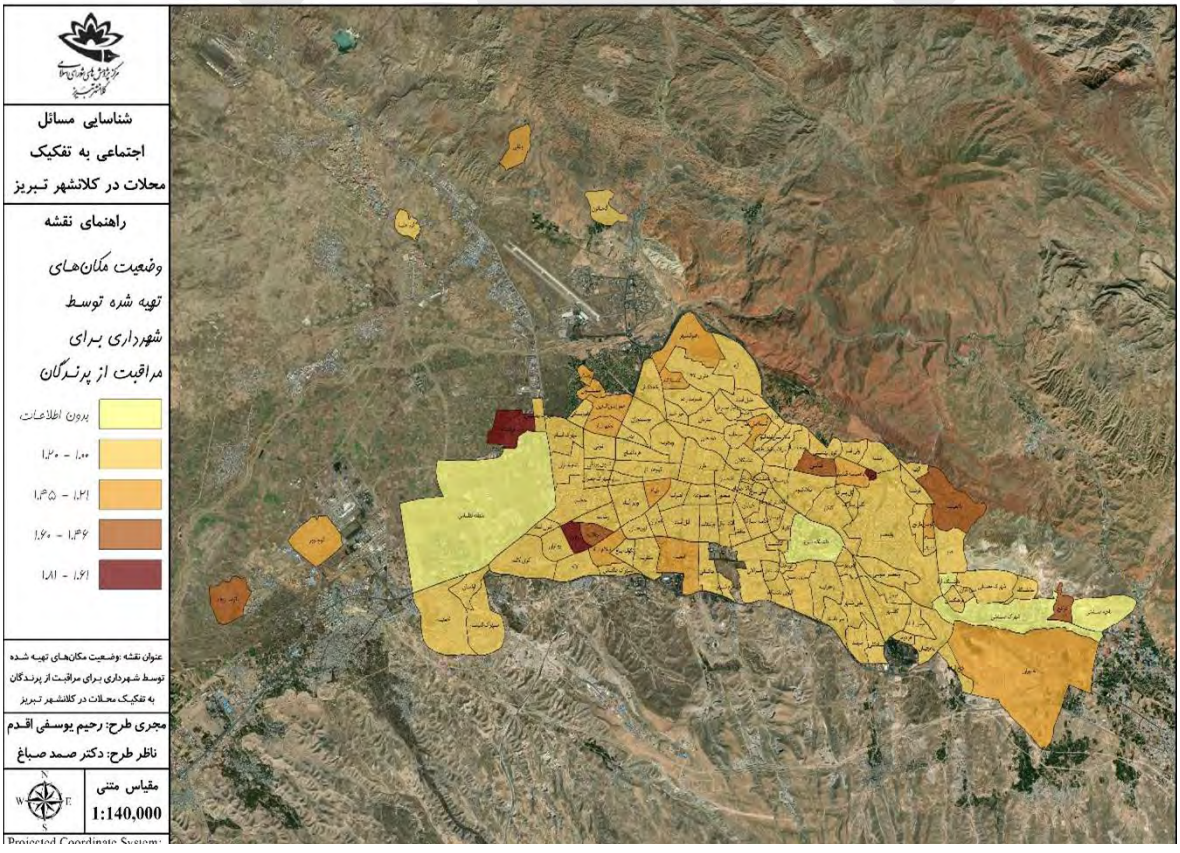
۴-۲۶-۵ مکان‌های تهیه شده شهرداری برای مراقبت از پرندگان شهری

نمودار ۳۲۵-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

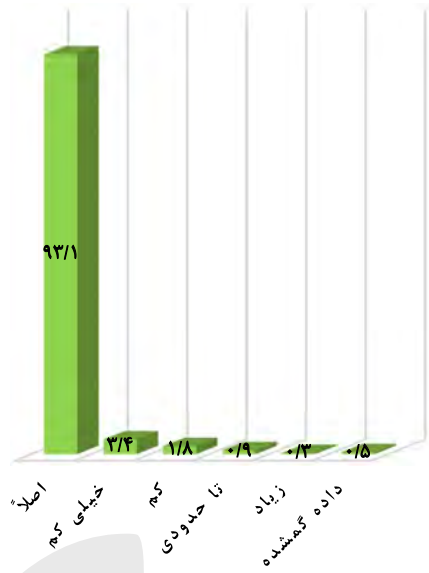

نمودار ۳۲۶-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱٤۷-٤) پراکنش فضایی مکان‌های تهیه شده توسط شهرداری برای مراقبت از پرندگان شهری

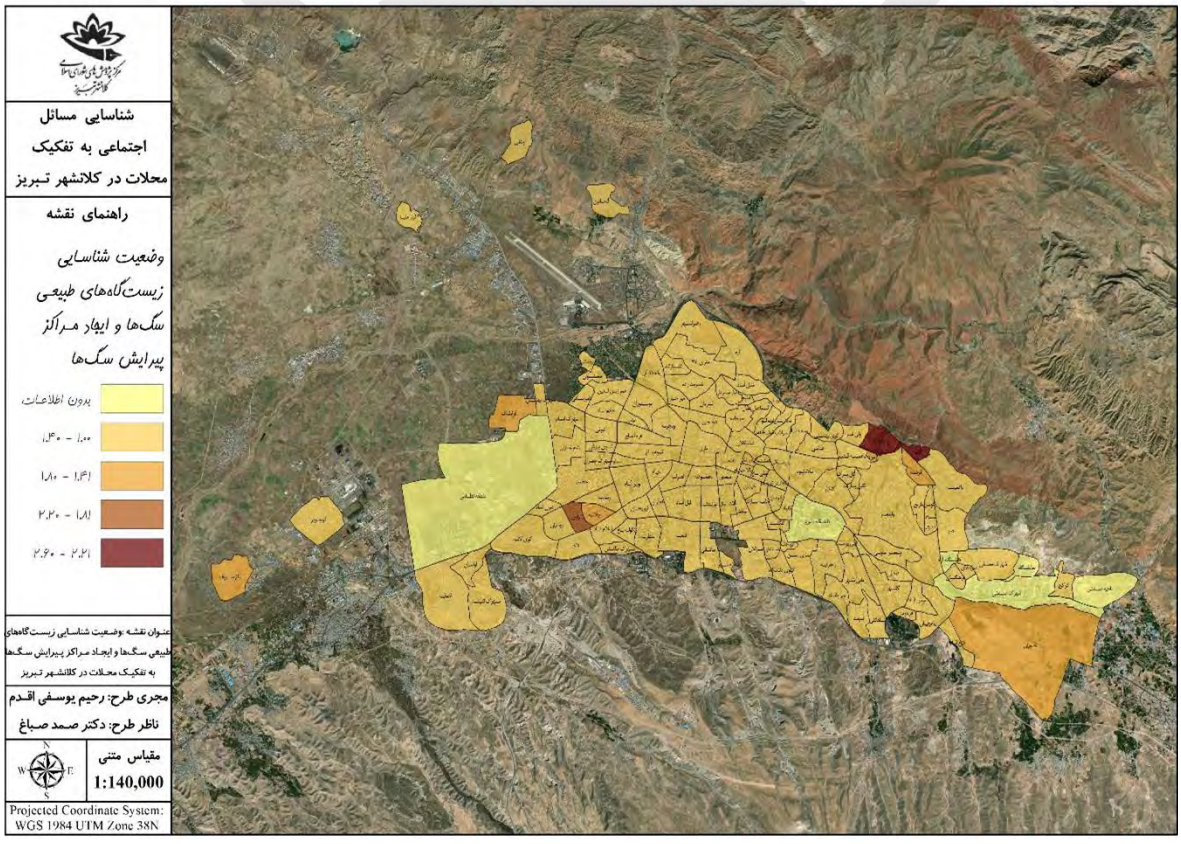
۴-۲۶-۶ شناسایی زیست‌گاه‌ها و ایجاد مراکز پیرایش سگ‌ها با شهرداری

نمودار ۳۲۷-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

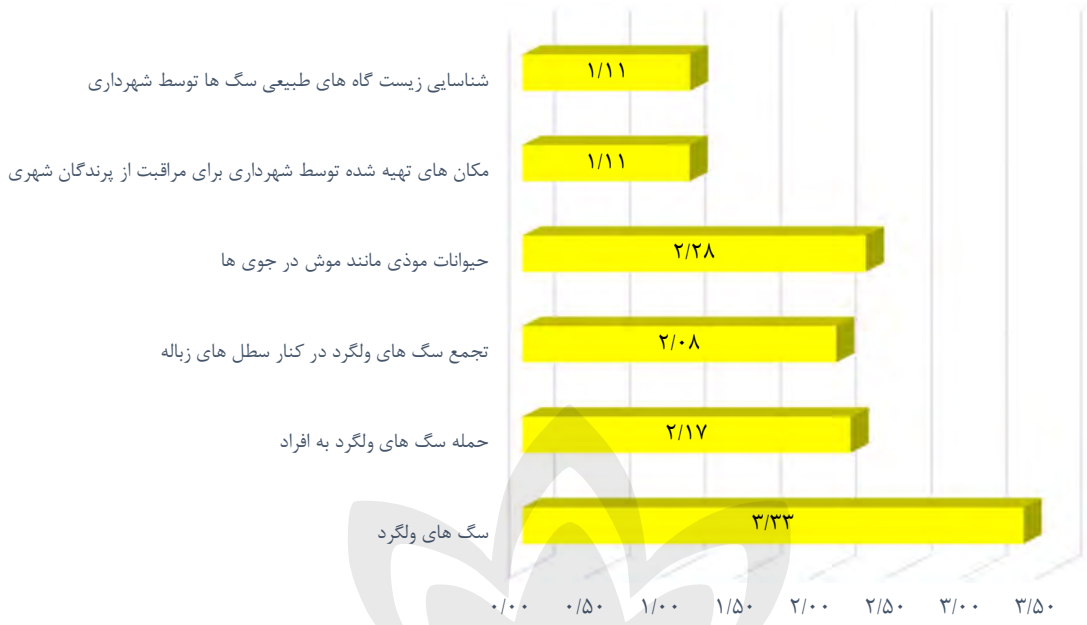
نمودار ۳۲۸-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱٤۸-٤) پراکنش فضایی شناسایی زیستگاه‌های طبیعی سگ‌ها و ایجاد مراکز پیرایش سگ‌ها

۴-۲۶-۷ ارزیابی کلیِ وضعیت حیوانات شهری در کلانشهر تبریز

میانگین گویه‌های مرتبط به متغیر حیوانات شهری در کل شهر تبریز در زیر ارائه شده است.

نمودار۳۲۹-٤) میانگین گویه‌های مرتبط به حیوانات شهری در کل کلانشهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین وجود سگ‌های ولگرد در کل شهر تبریز ۳/۳ است که این میانگین در مناطق ۱۰، ۸، ۴، ۳، و ۱ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۵/۷۱) یعنی بالاترین میزان وجود سگ‌های ولگرد در محله را دارند، عبارتند از کوجوار، باغ معروف، الوار علیا، آناخاتون، بهشتی، رواسان و شهر اندیشه.

میانگین حمله سگ‌های ولگرد به افراد در کل شهر تبریز ۲/۱۷ است که این میانگین در مناطق ۱، ۲، ۵، ۶ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محله‌ای که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۲۳) را دارد، محله فتح‌آباد است و محلاتی که بعد از فتح‌آباد بیشترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۴) را دارند عبارتند از باغ معروف، کوجوار، الوار علیا، آناخاتون، اوغلی، بهشتی، اسماعیل بقال، زنگوله باغ، امامیه، اسلام‌شهر، باغمیشه و کرکج.

میانگین تجمع سگ‌های ولگرد در کنار سطل‌های زباله در کل شهر تبریز ۲/۰۸ است و این میانگین در مناطق ۳، ۴ و ۸ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۳/۶۵) یعنی بالاترین تجمع سگ‌های ولگرد در اطراف سطل‌های زباله را دارند، عبارتند از باغ معروف، کوجوار، آناخاتون، اوغلی، بهشتی، ارم، خلیل‌آباد، کوی بهشتی، امامیه، اسلام‌شهر، فتح‌آباد و کرکج.

میانگین وجود حیوانات موذی مانند موش در جوی‌هایِ خیابان‌ها و کوچه‌ها در کل شهر تبریز ۲/۲۸است و این میانگین در مناطق ۱، ۶، ۹ و ۱۰ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۳/۰۱ تا ۳/۶۸) یعنی بالاترین میزان وجود حیوانات موذی در جوی‌های محله را دارند، عبارتند از باغ معروف، اوغلی، الوار علیا، بهشتی، شهرک چمران، بازار، اسلام‌آباد، اسلام‌شهر، ارم، خلیل آباد، منبع، کوی بهشتی، گل‌پارک، فتح‌آباد و کرکج.

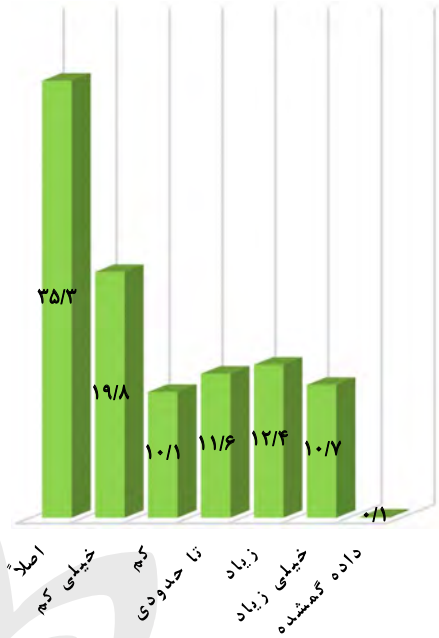
میانگین مکان‌های تهیه شده توسط شهرداری برای مراقبت از پرندگان شهری در کل شهر تبریز ۱/۱۱ است که این میانگین در مناطق ۲، ۳، ۸ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۱/۶۱ تا ۱/۸۱) را دارند، عبارتند از قره‌ملک، شهرک رازی و زمرد.

میانگین شناسایی زیست‌گاه‌های طبیعی سگ‌ها و ایجاد مراکز پیرایش سگ‌های توسط شهرداری در کل شهر تبریز ۱/۱۱ است و این میانگین در مناطق ۵، ۶، ۷ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل تبریز گزارش شده است. محلاتی که بیشترین میانگین (۲/۲۱ تا ۲/۶) دارند، رشدیه و الهیه.

۴-۲۷ آمادگی شهر در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله

در این بخش به ارائه یافته‌های آماری مرتبط با آمادگی شهر در برابر بلایایی طبیعی می‌پردازیم. وجود ساخت و سازهای غیرقانونی، مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله، وجود معبرها و کوچه‌های تنگ که امداد رسانی را مشکل می‌سازند و وجود مکان‌هایی برای سازماندهی جمعیت محله در مواقع سیل و زلزله گویه‌هایی است که برای متغیر آمادگی در برابر بلایای طبیعی طراحی شده است. ابتدا میانگین‌های گروهی یعنی میانگین‌های مناطق و محلات با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه شد و سپس میانگین محاسبه شده محلات به نرم‌افزار ArcGIS برای ترسیم نقشه‌های پراکندگی انتقال یافت که نتایج آن در زیر با ارائه نمودارها و نقشه‌های نشان داده شده است.

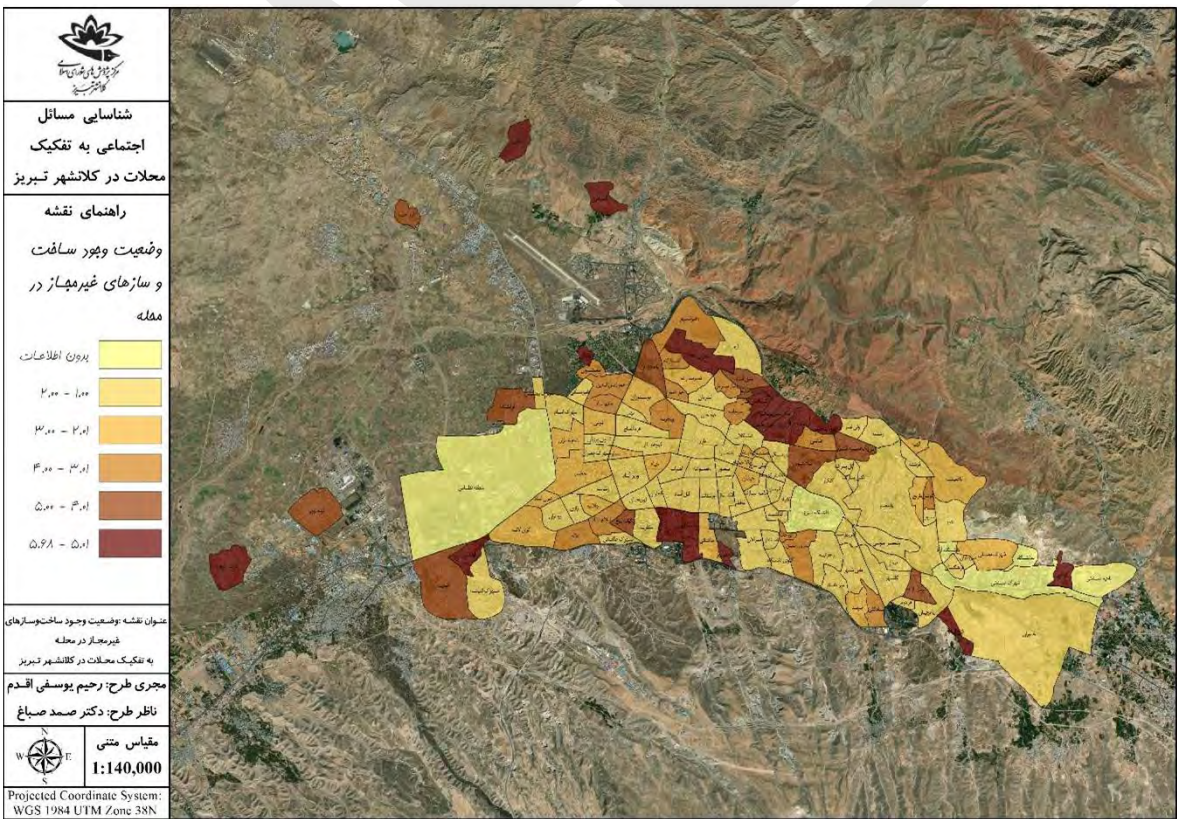
۴-۲۷-۱ وجود ساخت و سازهای غیرمجاز در محله

نمودار ۳۳۰-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

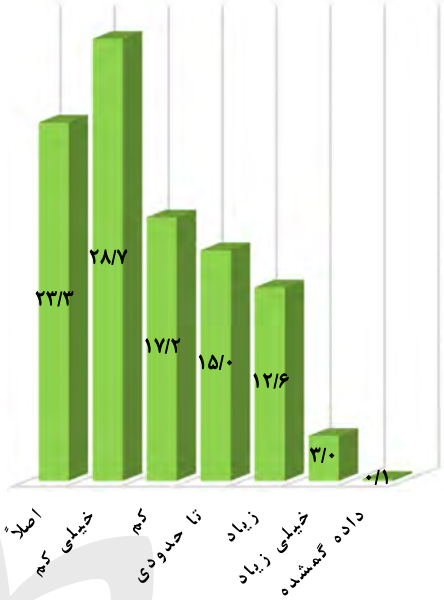

نمودار ۳۳۱-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

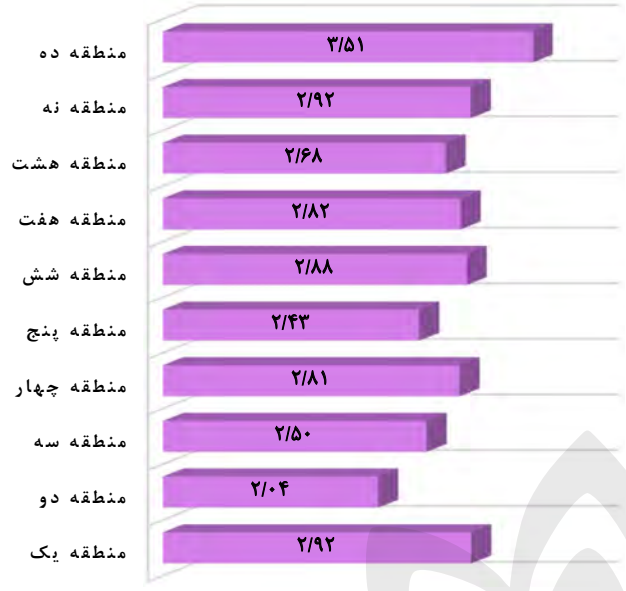

نقشه ۱۴۹-٤) پراکنش فضایی وجود ساخت و سازهای غیرقانونی به تفکیک محلات

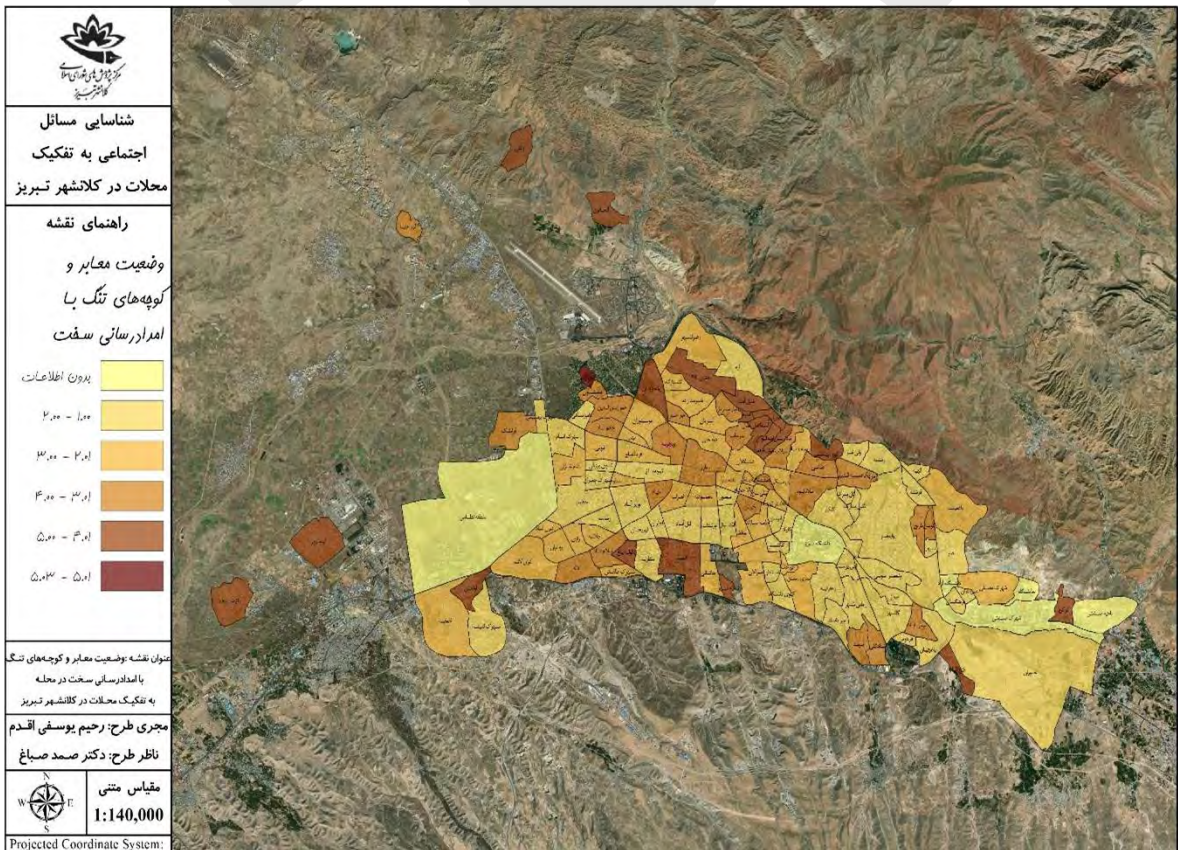
۴-۲۷-۲ معبرها و کوچه‌های تنگ که امداد رسانی را با مشکل مواجه می‌سازند

نمودار ۳۳۲-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

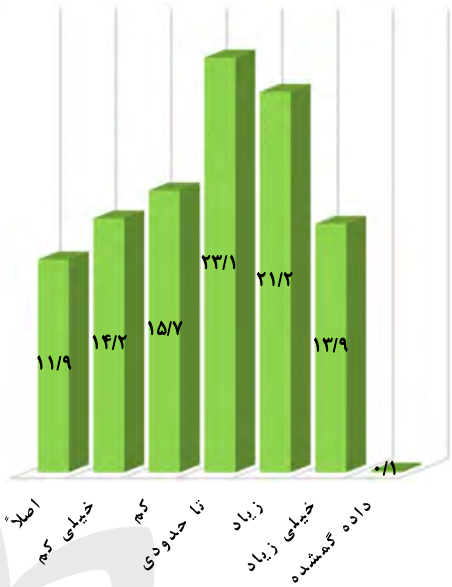

نمودار ۳۳۳-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۵۰-٤) پراکنش فضایی معابر و کوچه‌های تنگ برای امدادرسانی به تفکیک محلات

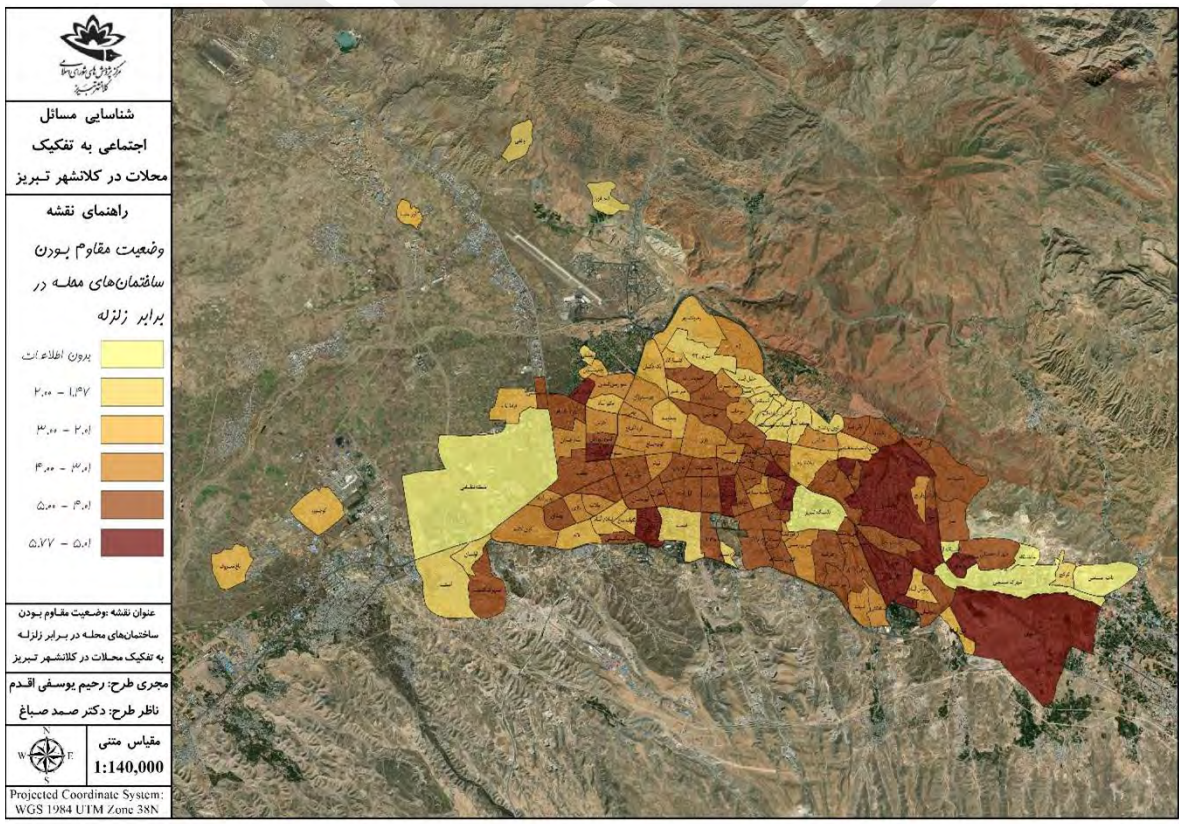
۴-۲۷-۳ مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله

نمودار ۳۳۴-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

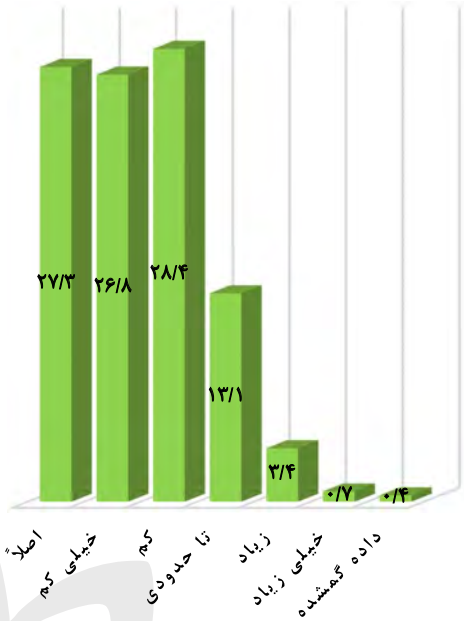

نمودار ۳۳۵-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۵۱-٤) پراکنش فضایی مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله به تفکیک محلات

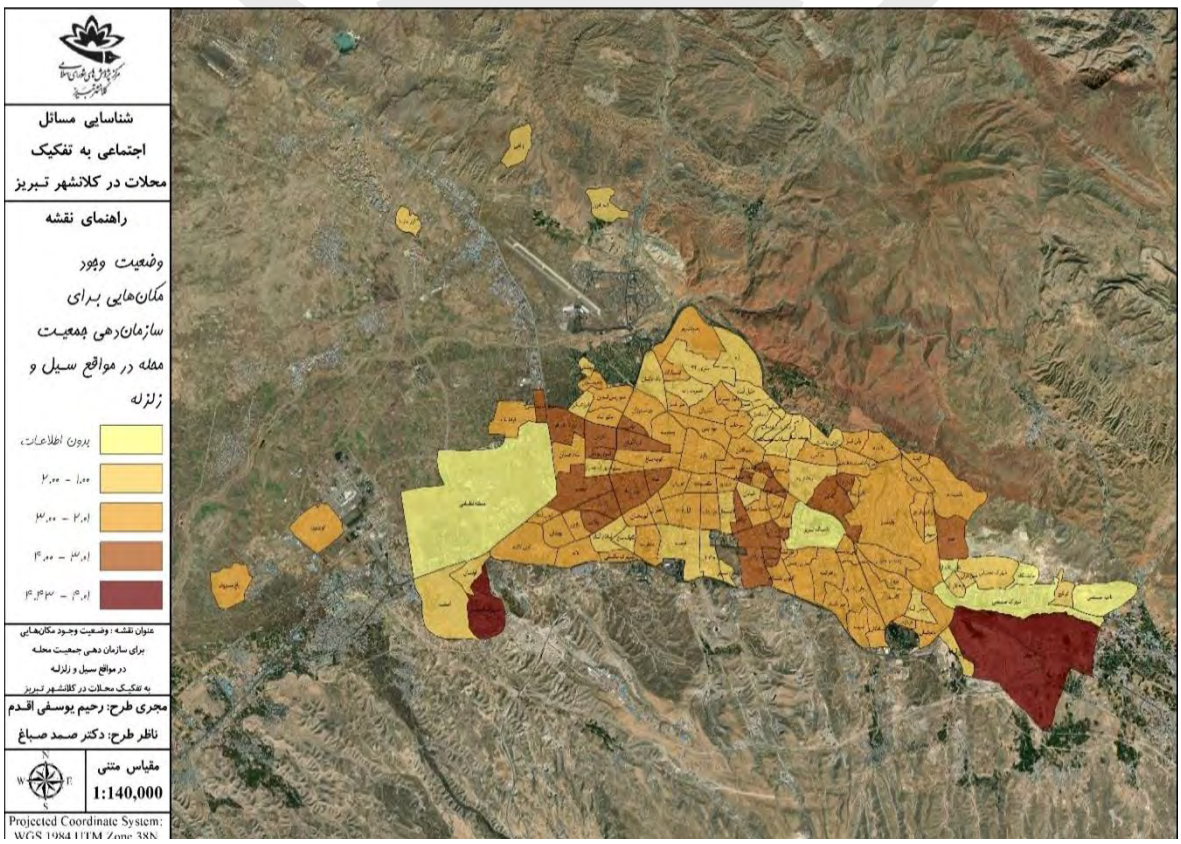
۴-۲۷-۴ وجود مکان‌هایی برای سازماندهی جمعیت در مواقع سیل و یا زلزله

نمودار ۳۳۶-٤) درصد توزیع فراوانی در کل تبریز

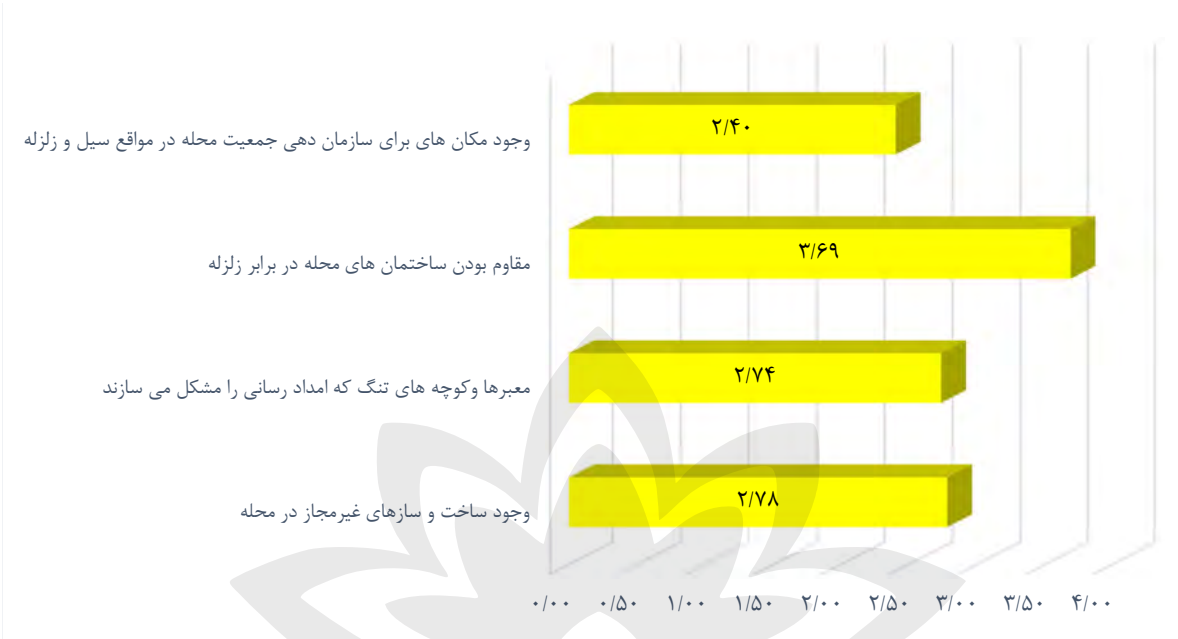
نمودار ۳۳۷-٤) میانگین مناطق از ۱ (کمترین) تا ٦ (بیشترین)

نقشه ۱۵۲-٤) پراکنش فضایی وجود مکان‌هایی برای سازماندهی جمعیت محله در مواقع سیل و زلزله

۴-۲۷-۵ ارزیابی کلی وضعیت آمادگی کلانشهر تبریز در برابر بلایای طبیعی

میانگین گویه‌های مرتبط به آمادگی در برابر بلایایی طبیعی مانند سیل و زلزله در کل شهر تبریز در زیر ارائه شده است.

نمودار ۳۳۸-٤) میانگین گویه‌های مرتبط به آمادگی در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله در کل شهر تبریز (از ۱ کمترین تا ٦ بیشترین)

میانگین مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله در کل شهر تبریز ۳/۶۹ است که این میانگین در مناطق ۱، ۴، ۶، ۷ و ۱۰ کمتر از میانگین کل و در سایر مناطق بیشتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۵/۰۱ تا ۵/۷۷) یعنی بالاترین مقاومت ساختمان‌های محله در برابر زلزله را دارند عبارتند از دامپزشکی، شهرک چمران، منظریه، باغشمال، کلانترکوچه، گلباد، گل‌پارک، فرشته، ولیعصر، سپهر، مرزداران، فرهنگیان، پرواز، گلشهر، کوی فردوس و خاوران.

میانگین وجود مکان‌هایی برای سازماندهی جمیع در مواقع سیل و زلزله در کل شهر تبریز ۲/۴است که این میانگین در مناطق۴، ۶، ۷، ۸ و ۹ بیشتر از میانگین کل و در سایر مناطق کمتر از میانگین کل شهر تبریز است. محلاتی که بیشترین میانگین (بین ۴/۰۱ تا ۴/۴۳) را دارند، محلات شهرک اندیشه و خاوران گزارش شده است.

فصل پنجم

خلاصه و نتیجه‌گیری

۵-۱ مقدمه

به عنوان نتیجه‌گیری نهایی تحقیق، این بخش شامل مقیاس‌های ساخته شده بر اساس گویه‌های تحقیق است. مقیاس‌ها اندازه‌های ترکیبی یک متغیر هستند که برای اهداف تحلیلی ساخته می‌شوند. این مقیاس‌ها برای نشان دادن تصویری جامع از مسائل اجتماعی کلانشهر تبریز اهمیت دارند، زیرا با یک متغیر کلی بسیاری از اطلاعات را خلاصه و فهم پذیر می‌کنند. اما از سوی دیگر، با این ترکیب‌های ساخته شده براساس گویه‌های متفاوت، جزئیات بسیاری از دست می‌رود. اما از آنجائیکه این جزئیات در فصل قبل به تفصیل و با تهیه نمودارها و نقشه‌ها نشان داده شده است، در مواردی که خواننده نیاز به اطلاعات جزئی و دقیق از گویه‌های متفاوت و وضعیت آنها در شهر تبریز داشته باشد، می‌تواند به آنها رجوع کند. بنابراین ساخت مقیاس با دو دلیل عمده توجیه می‌شود: ۱) نشان دادن اطلاعات کلی مسائل اجتماعی شهر تبریز به صورت فشرده و ۲) ایجاد طبقه‌بندی و دسته‌بندی محله‌ها براساس مقیاس‌های ساخته شده.

برای ساخت مقیاس‌ها، ابتدا سوال‌های هر متغیر به صورت همسو و یا هم‌مسیر شد به طوریکه همه گویه‌های یک متغیر از بازه (۱ کمتر تا ۶ بیشتر) براساس معنای یک متغیر یعنی «کمترین مسائل اجتماعی» تا «بیشترین مسائل اجتماعی» قرار گرفتند. با دستورهای مختلف در نرم‌افزار SPSS داده‌ها Recode و Compute شدند. مقیاس‌های بدست آمده براساس طیف لیکرت (۱-۶) نمره‌ای بودند که برای فهم آسانتر این مقیاس‌ها به طیف (۰-۱۰۰) تبدیل شدند. اندازه‌های بدست آمده برای ترسیم نقشه‌ها به نرم‌افزار ArcGIS انتقال داده شدند که نتایج آنها را در این بخش ارائه می‌کنیم.

۵-۲ مقیاس سرمایه اجتماعی

ما هم گویه‌ها و هم مقیاس‌های ساخته شده بر اساس دو بعد «اعتماد» و «تعاملات اجتماعی» را در بخش قبل ارائه کردیم. در این اینجا به ارائه سرمایه اجتماعی به عنوان یک مقیاس که از ترکیب این دو بعد ساخته شده است، می‌پردازیم و وضعیت آن را در سطح کلی تبریز نشان می‌دهیم.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
سرمایه اجتماعی	۳۹٫۹۸	۱٫۶۷	۱۰۰	۱۲٫۴۷

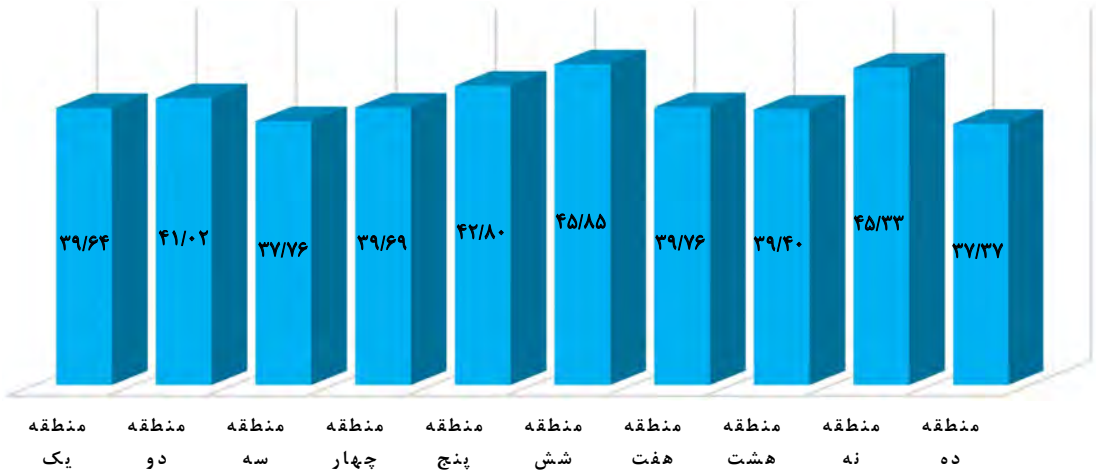
جدول ۱-۵) آماره‌های توصیفی شاخص سرمایه اجتماعی در کل شهر تبریز

براساس داده‌های گردآوری شده است، میانگین کل سرمایه اجتماعی برای کلانشهر تبریز ۳۹٫۹۸ (از ۱۰۰) است که میزان متوسطی است. میزان سرمایه اجتماعی برحسب برخی از متغیرهای زمینه‌ای متفاوت است که ما میانگین سرمایه اجتماعی را برای برخی از مهمترین متغیرهای زمینه‌ای در زیر محاسبه کرده‌ایم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۴۳٫۴۳	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۷٫۷۹
	زن	۳۶٫۴۷		۶-۱۰ میلیون	۳۸٫۲۷
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۴۰٫۳۳		۱۱-۱۵ میلیون	۴۳٫۳۷
	استیجاره‌ای	۳۸٫۷۰		۱۶-۲۰ میلیون	۳۹٫۴۷
	سازمانی	۳۱٫۹۰		۲۱-۲۵ میلیون	۳۶٫۱۶
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۳۷٫۲۹		۲۶ و بالاتر	۳۳٫۶۲
	۵-۹ سال	۳۹٫۵۸	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۴۰٫۴۸
	۱۰-۱۴ سال	۴۲٫۰۷		۱۰-۱۹ سال	۴۱٫۱۹
	۱۵-۱۹ سال	۴۲٫۶۱		۲۰-۲۹ سال	۴۰٫۶۲
	۲۰-۲۴ سال	۴۱٫۷۶		۳۰-۳۹ سال	۳۹٫۷۰
	۲۵-۲۹ سال	۴۶٫۹۰		۴۰-۴۹ سال	۴۰٫۲۷
	۳۰-۳۴ سال	۴۵٫۳۸		۵۰-۵۹ سال	۳۹٫۳۵
	۳۵-۳۹ سال	۴۷٫۱۵		۶۰-۶۹ سال	۳۷٫۶۴
	۴۰-۴۴ سال	۴۹٫۴۵		۷۰-۷۹ سال	۳۹٫۷۵
	بالای ۴۵ سال	۴۶٫۴۵		۸۰ و بالاتر	۳۸٫۳۳

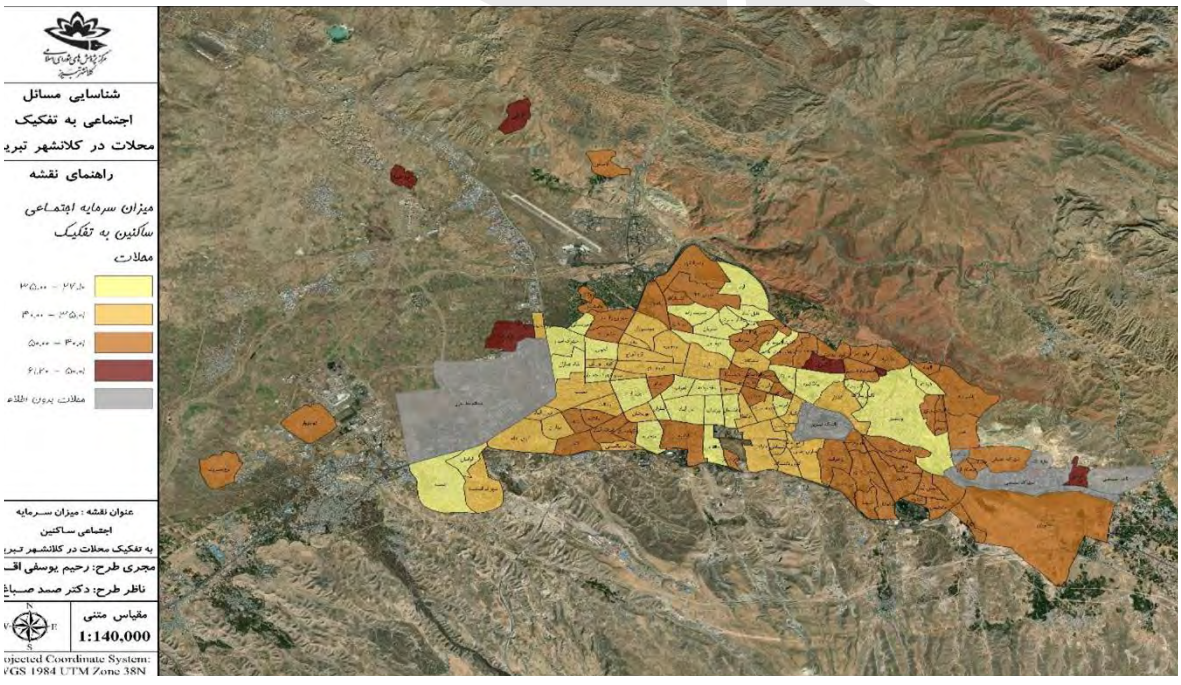
جدول ۲-۵) ارزیابی پاسخگویان از وضعیت سرمایه اجتماعی بر حسب متغیر های زمینه‌ای

میانگین‌های شاخص سرمایه اجتماعی برای مناطق و محلات تبریز نیز محاسبه شده است که نتایج آن در نمودار، جدول و نقشه زیر ارائه می‌شود.

نمودار ۱-۵) میانگین شاخص سرمایه اجتماعی در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی است که بین ۲۷/۱۰ تا ۳۵ میانگین دارند که این لایه به عنوان «محلات دارای سرمایه اجتماعی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۳۵/۰۱ تا ۴۰ میانگین دارند و «محلات دارای سرمایه اجتماعی متوسط» است. لایه سوم بین ۴۰/۰۱ تا ۵۰ میانگین دارند و این لایه نیز «محلات دارای سرمایه اجتماعی قوی» است. لایه چهارم بین ۵۰/۰۱ تا ۶۱/۲۰ است که «محلات دارای سرمایه اجتماعی بسیار قوی» است.

نقشه ۱-۵) پراکنش فضایی مقیاس سرمایه اجتماعی (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با سرمایه اجتماعی اندک	۲۷٫۱۰ تا ۳۵	۳۲	۱-دامپزشکی، ۲-شهرک امام، ۳-آخونی، ۴-شام‌غازان، ۵-شهرک چمران، ۶-رواسان، ۷-آخمقیه، ۸-وزیر آباد، ۹-ارم، ۱۰-خلیل آباد، ۱۱-منبع، ۱۲-انبار سردار، ۱۳-شربت‌زاده، ۱۴-شتربان، ۱۵-دوه‌چی، ۱۶-مالازینال، ۱۷-ایده‌لو، ۱۸-مقصودیه، ۱۹-لیل آباد، ۲۰-قطران، ۲۱-چرنداب، ۲۲-اهراب، ۲۳-باغشمال، ۲۴-منظریه، ۲۵-طالقانی، ۲۶-آبرسان، ۲۷-پل سنگی، ۲۸-بیلانکوه، ۲۹-نگین‌پارک، ۳۰-گل‌پارک، ۳۱-فرشته، ۳۲-ولیعصر.
محلات با سرمایه اجتماعی متوسط	۳۵٫۰۱ تا ۴۰	۳۰	۱-شهرک اندیشه، ۲-کوی لاله، ۳-بهاران، ۴-دیزل‌آباد، ۵-خطیب، ۶-رسالت، ۷-شهرک طالقانی، ۸-ابوریحان، ۹-کوی ورزش، ۱۰-سیلو، ۱۱-کوچه‌باغ، ۱۲-بازار، ۱۳-ویجویه، ۱۴-قره‌آغاج، ۱۵-بهار، ۱۶-چوسدوزان، ۱۷-شهرک بهشتی، ۱۸-شش‌گلان، ۱۹-منصور، ۲۰-تپلی‌باغ، ۲۱-حلمه‌سازاندا، ۲۲-حافظ، ۲۳-گلباد، ۲۴-گلکار، ۲۵-گلگشت، ۲۶-قورخانه، ۲۷-استادان، ۲۸-مارالان، ۲۹-ساری زمین، ۳۰-کوی دانشگاه
محلات با سرمایه اجتماعی قوی	۴۰٫۰۱ تا ۵۰	۵۸	۱-باغ معروف، ۲-کوجوار، ۳-آناخاتون، ۴-رضوانشهر، ۵- ۴۲ متری، ۶-کشتارگاه، ۷-یکه‌دکان، ۸-امیرخیز، ۹-عموزین‌الدین، ۱۰-حکم‌آباد، ۱۱-جامیشاوان، ۱۲-بهشتی، ۱۳-شهرک رازی، ۱۴-جلالیه، ۱۵-اسلام‌آباد، ۱۶-زنگوله‌باغ، ۱۷-لاله، ۱۸-خیام، ۱۹-امامیه، ۲۰-اسلامشهر، ۲۱-دانشسرا، ۲۲-دمشقیه، ۲۳-قره‌باغی، ۲۴-کلانتر کوچه، ۲۵-بالاحمام، ۲۶-خیابان، ۲۷-قربانی، ۲۸-اسماعیل بقال، ۲۹-سرخاب، ۳۰-سیلاب قوشخانه، ۳۱-یوسف آباد، ۳۲-کوی بهشتی، ۳۳-ولی امر، ۳۴-رشدیه، ۳۵-باغمیشه قدیم، ۳۶-الهیه، ۳۷-باغمیشه، ۳۸-کوشن، ۳۹-بارنج، ۴۰-سپهر، ۴۱-نصر، ۴۲-شهرک مصلی، ۴۳-مرزداران، ۴۴-فرهنگیان، ۴۵-خاوران، ۴۶-فتح آباد، ۴۷-یاغچیان، ۴۸-کوی فردوس، ۴۹-شمس آباد، ۵۰-گلشهر، ۵۱-پرواز، ۵۲-ولیعصر جنوبی، ۵۳-الهی‌پرست، ۵۴-رجائی‌شهر، ۵۵-زعفرانیه، ۵۶-میرداماد، ۵۷-شاهگلی، ۵۸-سهند.
محلات با سرمایه اجتماعی بسیار قوی	۵۰٫۰۱ تا ۶۱٫۲۰	۶	۱-الوار علیا، ۲-اوغلی، ۳-قره‌ملک، ۴-عباسی، ۵-زمرد، ۶-کرکج

جدول ۳-۵) خوشه‌بندی سرمایه اجتماعی در محلات کلانشهر تبریز

۵-۳ مقیاس احساس نابرابری

مقیاس احساس نابرابری از ترکیب دو گویه احساس افزایش شکاف مالی و احساس عدم تحرک اجتماعی ساخته شده است. وضعیت کلی این شاخص در سطح کلانشهر تبریز در جدول زیر نشان داده شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
احساس نابرابری	۷۶٫۲۶	۰	۱۰۰	۱۶٫۰۴

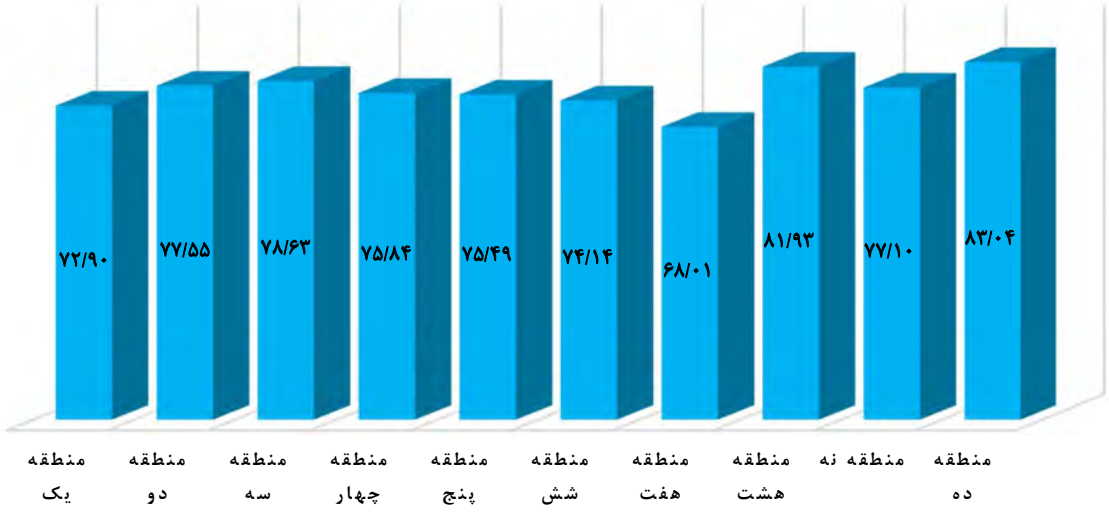
جدول ٤-٥) آماره‌های توصیفی شاخص احساس نابرابری در کل شهر تبریز

میزان احساس نابرابری در کل شهر تبریز ۷۶٫۲۶ از (۱۰۰) است. این میانگین نشان می‌دهد که شهروندان تبریزی، احساس نابرابری بسیار بالایی دارند. برای اینکه تصویر بسیار جزئی‌تری از این میانگین داده شود، ما تفاوت بین این میزان را در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای نشان می‌دهیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۷۸٫۹۰	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۶۶٫۷۴
	زن	۷۳٫۵۸		۶-۱۰ میلیون	۷۵٫۹۳
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۷۶٫۳۱		۱۱-۱۵ میلیون	۷۹٫۵۶
	استیجاره‌ای	۷۶٫۴۹		۱۶-۲۰ میلیون	۷۶٫۶۹
	سازمانی	۷۶		۲۱-۲۵ میلیون	۷۱٫۴۱
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۷۵٫۳۹		۲۶ و بالاتر	۶۳٫۹۰
	۵-۹ سال	۷۶٫۹۴	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۷۲٫۱۱
	۱۰-۱۴ سال	۷۸٫۵۶		۱۰-۱۹ سال	۷۴٫۵۴
	۱۵-۱۹ سال	۷۵٫۹۸		۲۰-۲۹ سال	۷۶
	۲۰-۲۴ سال	۷۳٫۲۴		۳۰-۳۹ سال	۷۶٫۶۱
	۲۵-۲۹ سال	۷۴٫۹۲		۴۰-۴۹ سال	۷۶٫۵۱
	۳۰-۳۴ سال	۷۴٫۸۹		۵۰-۵۹ سال	۷۷٫۵۱
	۳۵-۳۹ سال	۷۹٫۲۵		۶۰-۶۹ سال	۷۶٫۴۱
	۴۰-۴۴ سال	۷۷٫۵		۷۰-۷۹ سال	۷۷٫۲۵
	بالای ۴۵ سال	۷۸٫۵۱		۸۰ و بالاتر	۷۵٫۵۳

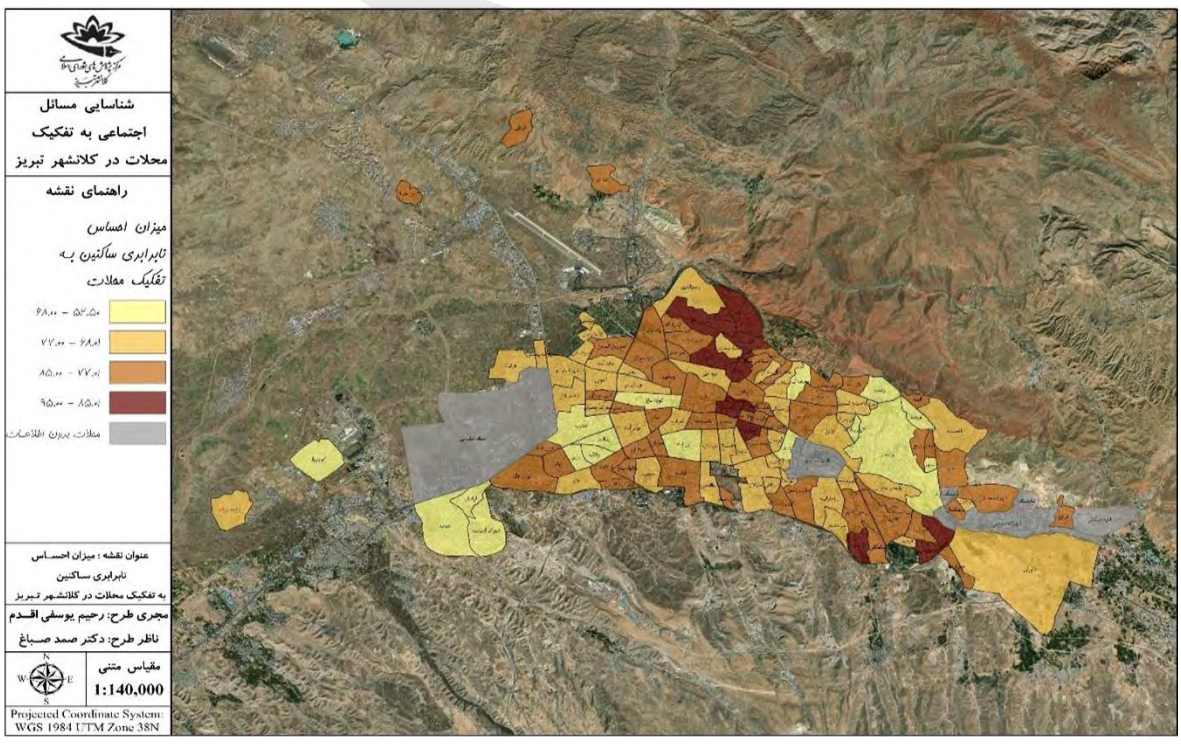
جدول ۵-۵) ارزیابی پاسخگویان از وضعیت احساس نابرابری برحسب متغیرهای زمینه‌ای

میانگین شاخص احساس نابرابری برای مناطق و محلات تبریز نیز محاسبه شده است که نتایج آن در نمودار، جدول و نقشه زیر ارائه می‌شود.

نمودار ۲-۵) میانگین شاخص احساس نابرابری در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی است که بین ۵۲/۵۰ تا ۶۸ میانگین دارند که این لایه را به عنوان «محلات با احساس نابرابری ضعیف» نامگذاری می‌کنیم. لایه دوم، بین ۶۸/۰۱ تا ۷۷ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با احساس نابرابری متوسط»، لایه سوم بین ۷۷/۰۱ تا ۸۵ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با احساس نابرابری شدید» و لایه چهارم بین ۸۵/۰۱ تا ۹۹ است که آن را به عنوان «محلاتی با احساس نابرابری بسیار شدید» مطرح می‌کنیم

نقشه ۲-۵) پراکنش فضایی مقیاس احساس نابرابری (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با احساس نابرابری اندک	۵۲٫۵۰ تا ۶۸	۱۷	۱-کوجـوار، ۲-آخمقیـه، ۳-رواسـان، ۴-شـهرک اندیشـه، ۵-خطیـب، ۶-رسـالت، ۷-جلالیـه، ۸-شـهرک رازی، ۹-لیـل آبـاد، ۱۰-کوچه‌بـاغ، ۱۱-یوسـف آبـاد، ۱۲-گلبـاد، ۱۳-رشـدیه، ۱۴-فرشـته، ۱۵-نگیـن پـارک، ۱۶-ولیعصـر، ۱۷-سـپهر.
محلات با احساس نابرابری متوسط	۶۸٫۰۱ تا ۷۷	۴۴	۱-خـاوران، ۲-مـرزداران، ۳-باغمیشـه، ۴-ولیعصـر جنوبـی، ۵-الهی-پرسـت، ۶-زعفرانیـه، ۷-میردامـاد، ۸-کـوی فـردوس، ۹-زمـرد، ۱۰-باغمیشـه قدیـم، ۱۱-گل‌پـارک، ۱۲-گلـکار، ۱۳-سـیلاب قوشـخانه، ۱۴-ایده‌لـو، ۱۵-پـل سـنگی، ۱۶-آبرسان،۱۷-گلگشـت، ۱۸-قورخانـه، ۱۹-اسـتادان، ۲۰-مـارالان، ۲۱-حافـظ، ۲۲-باغشـمال، ۲۳-چرنـداب، ۲۴-طالقانـی، ۲۵-اهـراب، ۲۶-منظریـه، ۲۷-وزیرآبـاد، ۲۸-شـهرک چمـران، ۲۹-قره‌آغـاج، ۳۰-بهـار، ۳۱-آخونـی، ۳۲-حکـم آبـاد، ۳۳-دوه‌چـی، ۳۴-انبـار سـردار، ۳۵-رضوانشـهر، ۳۶-بهشـتی، ۳۷-جامیشـاوان، ۳۸-دامپزشـکی، ۳۹-شـهرک امـام، ۴۰-شـام‌غازان، ۴۱-شـهرک بهشـتی، ۴۲-قره‌ملـک، ۴۳-لالـه، ۴۴-بـاغ معـروف
محلات با احساس نابرابری قوی	۷۷٫۰۱ تا ۸۵	۵۴	۱-کرکـج، ۲-شـهرک مصلـی، ۳-فرهنگیان،۴-فتـح آبـاد، ۵-شـمس آبـاد، ۶-گلشـهر، ۷-پـرواز، ۸-رجائی‌شـهر، ۹-شـاهگلی، ۱۰-نصـر، ۱۱-کوشـن، ۱۲-بارنـج، ۱۳-الهیـه، ۱۴-ولی‌امـر، ۱۵-کـوی بهشـتی، ۱۶-عباسـی، ۱۷-بیلانکـوه، ۱۸-سـاری زمیـن، ۱۹-کـوی دانشـگاه، ۲۰-مالازینـال، ۲۱-قربانـی، ۲۲-اسـماعیل بقـال، ۲۳-شـشـگلان، ۲۴-دمشـقیه، ۲۵-تپلـی بـاغ، ۲۶-بالاحمـام، ۲۷-کلانتـر کوچـه، ۲۸-حلمـه سـازاندا، ۲۹-منصـور، ۳۰-مقصودیـه، ۳۱-بـازار، ۳۲-اسلامشـهر، ۳۳-امامیـه، ۳۴-قطـران، ۳۵-ابوریحـان، ۳۶-زنگوله‌بـاغ، ۳۷-اسـلام آبـاد، ۳۸-شـهرک طالقانـی، ۳۹-بهـاران، ۴۰-دیـزل آبـاد، ۴۱-کـوی لالـه، ۴۲-خیـام، ۴۳-سـیلو، ۴۴-کـوی ورزش، ۴۵-ویجویـه، ۴۶-چوسـدوزان، ۴۷-عموزیـن الدیـن، ۴۸-امیرخیـز، ۴۹-شـربت زاده، ۵۰-کشـتارگاه، ۵۱-یکـه دکان، ۵۲-آناخاتـون، ۵۳-اوغلـی، ۵۴-الوارعلیـا.
محلات با احساس نابرابری بسیار قوی	۸۵٫۰۱ تا ۹۹	۱۱	۱-ارم، ۲-خلیـل آبـاد،۳- ۴۲ متری،۴-منبـع، ۵-سـرخاب، ۶-شـتربان، ۷-قره‌باغـی، ۸-دانشسـرا، ۹-خیابـان، ۱۰-سـهند، ۱۱-یاغچیـان.

جدول ٦-٥) خوشه‌بندی احساس نابرابری محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۴ مقیاس رضایت از زندگی

مقیاس رضایت از زندگی اکنونی از ترکیب گویه‌های رضایت که در بخش قبل توضیح دادیم، ساخته شده است. آمارهای توصیفی این مقیاس در جدول زیر نشان داده شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
رضایت از زندگی	۵۵/۷۷	۰	۱۰۰	۱۵/۴۱

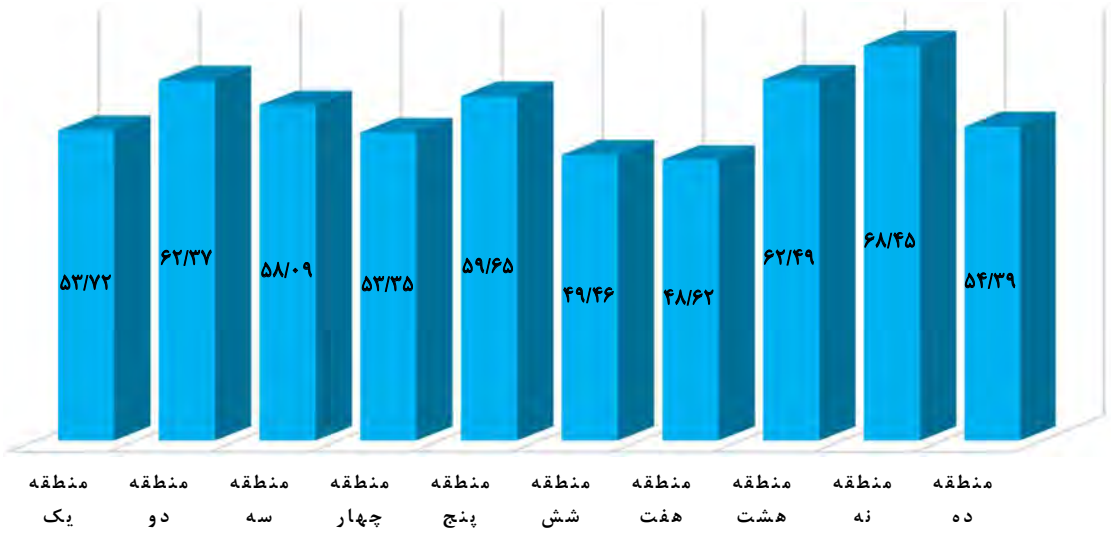
جدول ۷-۵) آماره‌های توصیفی شاخص رضایت از زندگی در کل شهر تبریز

میانگین رضایت از زندگی اکنونی در سطح کلانشهر تبریز ۵۵/۷۷ از (۱۰۰) است که میانگین متوسطی است. رابطه این مقیاس با برخی از متغیرهای طبقه‌ای برای ارائه تصویر جزئی‌تر از این شاخص ارائه شده است.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۵۴/۰۶	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۴۲/۲۳
	زن	۵۷/۵۱		۶-۱۰ میلیون	۴۸/۵۶
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۵۷/۰۴		۱۱-۱۵ میلیون	۵۴/۹۶
	استیجاره‌ای	۵۰/۹۳		۱۶-۲۰ میلیون	۶۲/۷۶
	سازمانی	۵۳/۶۰		۲۱-۲۵ میلیون	۷۰/۲۵
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۵۵/۵۷		۲۶ و بالاتر	۷۲/۷۴
	۵-۹ سال	۵۵/۳۶	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۵۶/۵۱
	۱۰-۱۴ سال	۵۶/۱۶		۱۰-۱۹ سال	۵۵/۸۰
	۱۵-۱۹ سال	۵۷/۸۳		۲۰-۲۹ سال	۵۶/۲۶
	۲۰-۲۴ سال	۵۵/۴۱		۳۰-۳۹ سال	۵۶/۱۱
	۲۵-۲۹ سال	۵۱/۷۶		۴۰-۴۹ سال	۵۵/۰۶
	۳۰-۳۴ سال	۵۷/۵۷		۵۰-۵۹ سال	۵۵/۴۸
	۳۵-۳۹ سال	۵۸/۳۷		۶۰-۶۹ سال	۵۵/۸۸
	۴۰-۴۴ سال	۵۵/۷۶		۷۰-۷۹ سال	۵۵/۵۸
	بالای ۴۵ سال	۵۵/۷۰		۸۰ و بالاتر	۵۵/۳۰

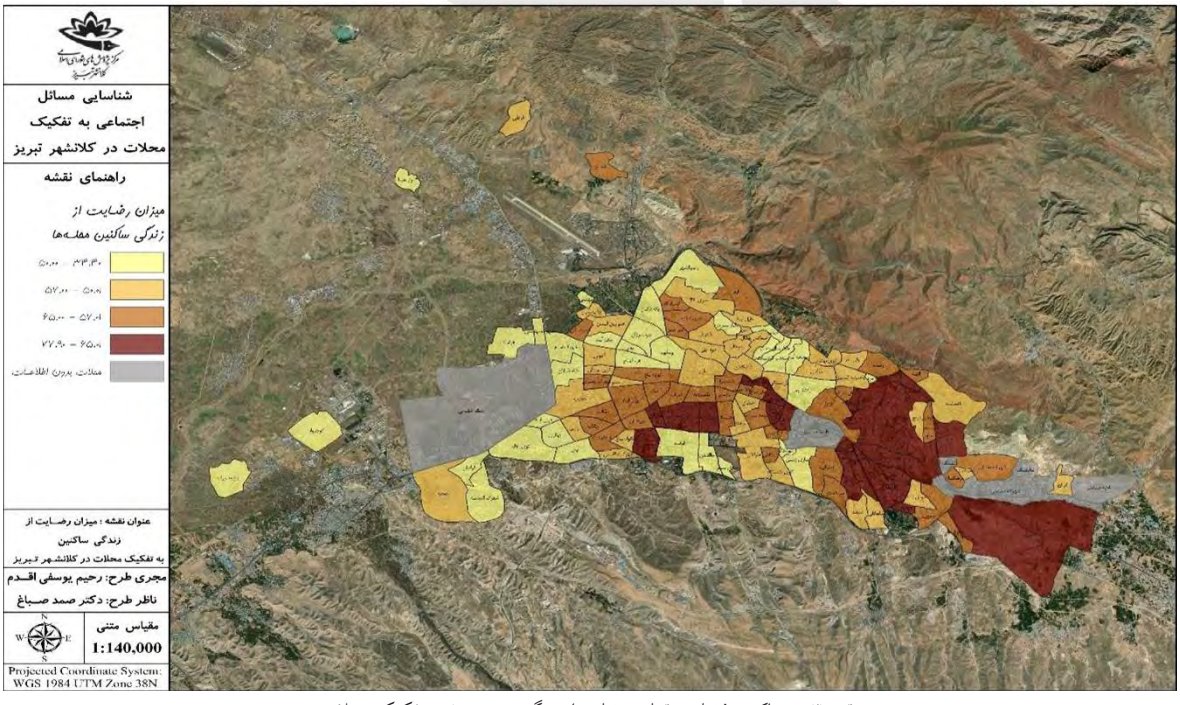
جدول ۸-۵) ارزیابی پاسخگویان از مقیاس رضایت از زندگی برحسب متغیرهای زمینه‌ای

میانگین شاخص رضایت از زندگی برای مناطق دهگانه و محلات نیز محاسبه شده است که نتایج آن در نمودار، جدول و نقشه زیر ارائه شده است.

نمودار ۳-۵) میانگین شاخص رضایت از زندگی در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی است که بین ۳۴/۴۰ تا ۵۰ میانگین دارند که این لایه را به عنوان «محلات با رضایت از زندگی ضعیف» نامگذاری می‌کنیم. لایه دوم، بین ۵۰/۰۱ تا ۵۷ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با رضایت از زندگی متوسط»، لایه سوم بین ۵۷/۰۱ تا ۶۵ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با رضایت از زندگی قوی» و لایه چهارم بین ۶۵ تا ۷۷/۹۰ میانگین دارند که آنها را به عنوان «محلاتی با رضایت از زندگی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۳-۵) پراکنش فضایی مقیاس رضایت از زندگی (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با رضایت از زندگی اندک	۳۴٫۴۰ تا ۵۰	۳۴	۱-کوجوار، ۲-باغ معروف، ۳- الوار علیا، ۴-شهرک بهشتی، ۵-قره‌ملک، ۶-دیزل آباد، ۷-بهاران، ۸-کوی لاله، ۹-رواسان، ۱۰-شهرک اندیشه، ۱۱-لاله، ۱۲-شام‌غازان، ۱۳-شهرک امام، ۱۴-بهشتی، ۱۵-رضوانشهر، ۱۶-یکه‌دکان، ۱۷-چوسدوزان، ۱۸-حکم‌آباد، ۱۹-بهار، ۲۰-قره‌آغاج، ۲۱-ویجویه، ۲۲-امامیه، ۲۳-طالقانی، ۲۴-اسلامشهر، ۲۵-انبار سردار، ۲۶-قربانی، ۲۷-ایده‌لو، ۲۸-مالازینال، ۲۹-سیلاب قوشخانه، ۳۰-یوسف آباد، ۳۱-بیلانکوه، ۳۲-قورخانه، ۳۳-ساری زمین، ۳۴-زمرد.
محلات با رضایت از زندگی متوسط	۵۰٫۰۱ تا ۵۷	۳۶	۱-آخمقیه، ۲-اوغلی، ۳-جامیشاوان، ۴-عموزین‌الدین، ۵-آخونی، ۶-کوی ورزش، ۷-سیلو، ۸-خطیب، ۹-شهرک رازی، ۱۰-زنگوله باغ، ۱۱-شهرک طالقانی، ۱۲-بازار، ۱۳-دوه‌چی، ۱۴-شتربان، ۱۵-۴۲ متری، ۱۶-خلیل آباد، ۱۷-منبع، ۱۸-اسماعیل بقال، ۱۹-سرخاب، ۲۰-ششگلان، ۲۱-خیابان، ۲۲-حافظ، ۲۳-مارالان، ۲۴-کوی دانشگاه، ۲۵-پل سنگی، ۲۶-کوی بهشتی، ۲۷-عباسی، ۲۸-باغمیشه قدیم، ۲۹-ولی امر، ۳۰-باغمیشه، ۳۱-بارنج، ۳۲-مرزداران، ۳۳-کرکج، ۳۴-شمس آباد، ۳۵-شاهگلی، ۳۶-سهند
محلات با رضایت از زندگی قوی	۵۷٫۰۱ تا ۶۵	۳۶	۱-فتح آباد، ۲-یاغچیان، ۳-فرهنگیان، ۴-شهرک مصلی، ۵-کوشن، ۶-سپهر، ۷-میردامادا، ۸-زعفرانیه، ۹-الهیه، ۱۰-رشدیه، ۱۱-گل‌پارک، ۱۲-گلکار، ۱۳-گلگشت، ۱۴-استادان، ۱۵-حلمه‌سازاندا، ۱۶-تپلی‌باغ، ۱۷-بالاحمام، ۱۸-دانشسرا، ۱۹-منصور، ۲۰-باغشمال، ۲۱-مقصودیه، ۲۲-اهراب، ۲۳-کوچه باغ، ۲۴-خیام، ۲۵-وزیر آباد، ۲۶-ابوریحان، ۲۷-رسالت، ۲۸-جلالیه، ۲۹-اسلام‌آباد، ۳۰-شهرک چمران، ۳۱-دامپزشکی، ۳۲-ارم، ۳۳-شربت زاده، ۳۴-کشتارگاه، ۳۵-امیرخیز، ۳۶-آناخاتون
محلات با رضایت از زندگی بسیار قوی	۶۵٫۰۱ تا ۷۷٫۹۰	۲۰	۱-منظریه، ۲-قطران، ۳-لیل آباد، ۴-چرنداب، ۵-قره‌باغی، ۶-دمشقیه، ۷-کلانتر کوچه، ۸-آبرسان، ۹-گلباد، ۱۰-فرشته، ۱۱-نگین‌پارک، ۱۲-ولیعصر، ۱۳-نصر، ۱۴-ولیعصر جنوبی، ۱۵-پرواز، ۱۶-گلشهر، ۱۷-الهی‌پرست، ۱۸-رجائی شهر، ۱۹-کوی فردوس، ۲۰-خاوران

جدول ٦-٥) خوشه‌بندی احساس نابرابری محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۵ مقیاس هویت محله‌ای

مقیاس هویت و یا تعلق محله‌ای از ترکیب گویه‌های مربوط به هویت ساخته شده است که در بخش قبل آنها را توضیح دادیم. آمارهای توصیفی این مقیاس برای کل تبریز در زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
هویت محله‌ای	۷۵٫۱۵	۵	۱۰۰	۱۹٫۰۵

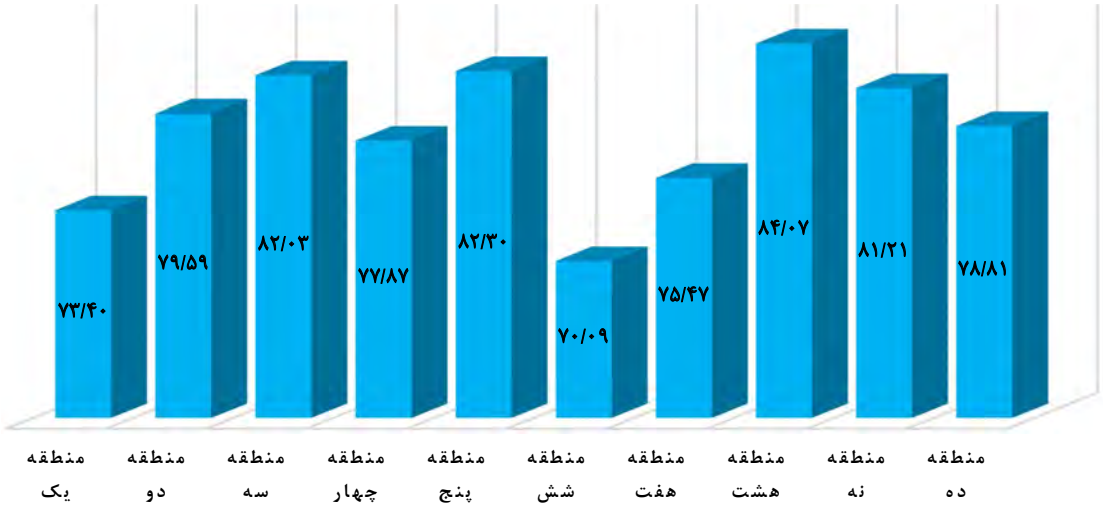
جدول ۱۰-۵) آماره‌های توصیفی شاخص هویت محله‌ای در کل شهر تبریز

میانگین هویت محله‌ای در کل شهر تبریز ۷۸٫۱۵ (از ۱۰۰) است که میانگین بسیار بالایی است و نشانه تعلق بیشتر افراد به محله‌ای است که در آن زندگی می‌کنند. رابطه این مقیاس با برخی از متغیرهای طبقه‌ای برای فهم از جزئیات بیشتر این مقیاس در زیر ارائه شده است.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۷۱٫۵۴	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۷۶٫۳۷
	زن	۸۴٫۸۸		۶-۱۰ میلیون	۷۶٫۳۷
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۷۹٫۶۴		۱۱-۱۵ میلیون	۷۲٫۵۴
	استیجاره‌ای	۷۱٫۸۷		۱۶-۲۰ میلیون	۸۴٫۴۲
	سازمانی	۹۷		۲۱-۲۵ میلیون	۹۰
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۷۹٫۷۳		۲۶ و بالاتر	۹۰٫۹۴
	۵-۹ سال	۷۷٫۱۴	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۷۷٫۰۵
	۱۰-۱۴ سال	۷۸٫۱۱		۱۰-۱۹ سال	۷۴٫۸۹
	۱۵-۱۹ سال	۷۵٫۲۷		۲۰-۲۹ سال	۷۶٫۱۹
	۲۰-۲۴ سال	۷۹٫۳۵		۳۰-۳۹ سال	۷۸٫۵۷
	۲۵-۲۹ سال	۷۱٫۹۴		۴۰-۴۹ سال	۷۸٫۶۶
	۳۰-۳۴ سال	۷۶٫۷۹		۵۰-۵۹ سال	۷۸٫۵۳
	۳۵-۳۹ سال	۷۴٫۳۵		۶۰-۶۹ سال	۸۳٫۴۷
	۴۰-۴۴ سال	۷۵٫۵۹		۷۰-۷۹ سال	۸۵٫۷۲
	بالای ۴۵ سال	۷۷٫۹۰		۸۰ و بالاتر	۸۲٫۵۰

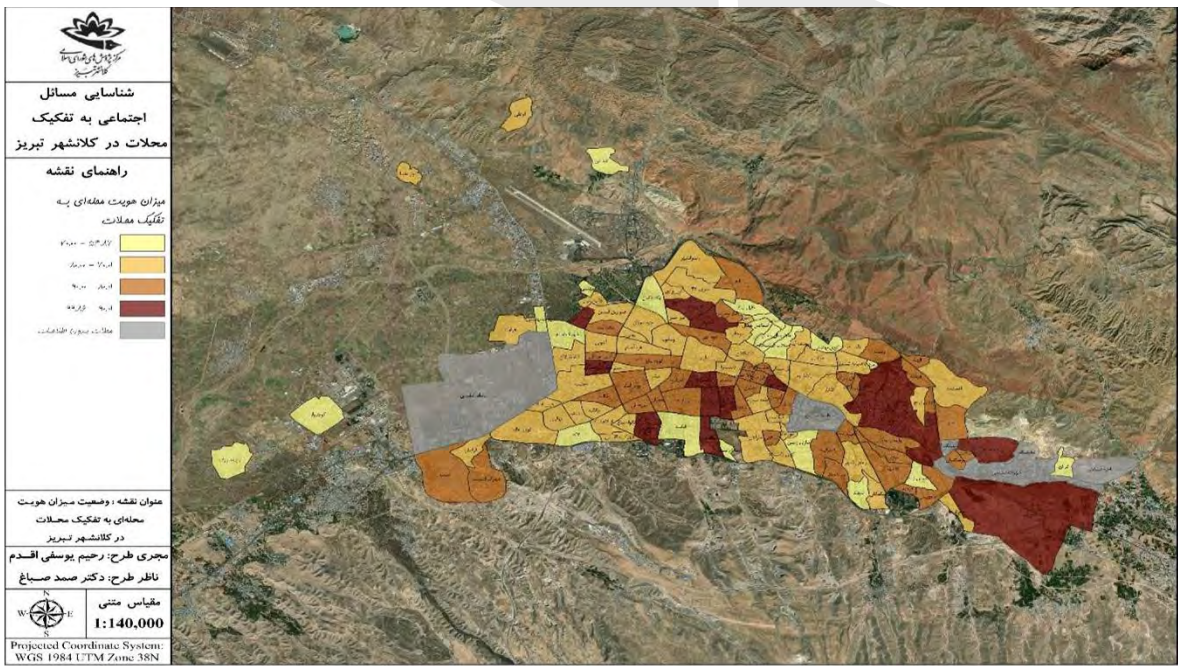
جدول ۱۱-۵) ارزیابی هویت محله‌ای پاسخگویان برحسب متغیرهای زمینه‌ای

ما میانگین‌های این متغیر برای گروه‌های متفاوت، یعنی مناطق و محلات را نیز محاسبه کردیم که نتایج آن در زیر با جداول، نمودار و نقشه‌ها نشان داده شده است.

نمودار ٤-٥) نمودار میانگین شاخص هویت محله‌ای در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی است که بین ۵۴٫۸۷ تا ۷۰ میانگین دارند که این لایه را به عنوان «محلات با هویت محله‌ای ضعیف» نامگذاری می‌کنیم. لایه دوم، بین ۷۰٫۰۱ تا ۸۰ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با هویت محله‌ای متوسط»، لایه سوم بین ۸۰٫۰۱ تا ۹۰ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با هویت محله‌ای قوی» و لایه چهارم بین ۹۰٫۰۱ تا ۹۹٫۸۶ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با عویت محله‌ای بسیار قوی» هستند.

نقشه ٤-٥) پراکنش فضایی مقیاس هویت محله‌ای (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با هویت محله‌ای اندک	۵۴٫۸۷ تا ۷۰	۲۲	۱-باغ معروف، ۲-کوجوار، ۳-آناخاتون، ۴-شهرک بهشتی، ۵-بهشتی، ۶-شهرک امام، ۷-لاله، ۸-امامیه، ۹-اسلامشهر، ۱۰-یکه‌دکان، ۱۱-ساری زمین، ۱۲- سهند، ۱۳-شمس آباد، ۱۴-زمرد، ۱۵-کوی بهشتی، ۱۶-سیلاب قوشخانه، ۱۷-ملازینال، ۱۸-ایده‌لو، ۱۹-اسماعیل بقال، ۲۰-قربانی، ۲۱-خلیل آباد، ۲۲-کرکج
محلات با هویت محله‌ای متوسط	۷۰٫۰۱ تا ۸۰	۴۹	۱-اوغلی، ۲-الوار علیا، ۳-قره‌ملک، ۴-جامیشاوان، ۵-عموزین‌الدین، ۶-آخونی، ۷-شام-غازان، ۸-خطیب، ۹-دیزل آباد، ۱۰-کوی لاله، ۱۱-رواسان، ۱۲-بهاران، ۱۳-شهرک رازی، ۱۴-جلالیه، ۱۵-اسلام آباد، ۱۶-زنگوله باغ، ۱۷-شهرک طالقانی، ۱۸-چوسدوزان، ۱۹-بهار، ۲۰-قره‌آغاج، ۲۱-سیلو، ۲۲-خیام، ۲۳-بازار، ۲۴-ویجویه، ۲۵-امیر خیز، ۲۶-کشتارگاه، ۲۷-۴۲ متری، ۲۸-رضوانشهر، ۲۹-منبع، ۳۰-سرخاب، ۳۱-ششگلان، ۳۲-دانشسرا، ۳۳-حلمه‌سازاندا، ۳۴-گلگشت، ۳۵-قورخانه، ۳۶-مارالان، ۳۷-کوی دانشگاه، ۳۸-پل سنگی، ۳۹-گلکار، ۴۰-یوسف آباد، ۴۱-عباسی، ۴۲-ولی امر، ۴۳-باغمیشه قدیم، ۴۴-بیلانکوه، ۴۵-بارنج، ۴۶-باغمیشه، ۴۷-رجائی شهر، ۴۸-شاهگلی، ۴۹-فتح آباد
محلات با هویت محله‌ای قوی	۸۰٫۰۱ تا ۹۰	۴۱	۱-یاغچیان، ۲-کوی فردوس، ۳-گلشهر، ۴-پرواز، ۵-ولیعصر جنوبی، ۶-الهی‌پرست، ۷-زعفرانیه، ۸-میرداماد، ۹-مرزداران، ۱۰-فرهنگیان، ۱۱-نصر، ۱۲-کوشن، ۱۳-فرشته، ۱۴-الهیه، ۱۵-رشدیه، ۱۶-نگین‌پارک، ۱۷-گلپارک، ۱۸-گلباد، ۱۹-آبرسان، ۲۰-دمشقیه، ۲۱-تپلی باغ، ۲۲-قره‌باغی، ۲۳-بالاحمام، ۲۴-منصور، ۲۵-خیابان، ۲۶-حافظ، ۲۷-کوی استادان، ۲۸-اهراب، ۲۹-لیل آباد، ۳۰-دوه‌چی، ۳۱-انبار سردار، ۳۲-ارم، ۳۳-حکم آباد، ۳۴-کوی ورزش، ۳۵-کوچه باغ، ۳۶-وزیر آباد، ۳۷-قطران، ۳۸-ابوریحان، ۳۹-رسالت، ۴۰-آخمقیه، ۴۱-شهرک اندیشه
محلات با هویت محله‌ای بسیار قوی	۹۰٫۰۱ تا ۹۹٫۸۶	۱۴	۱-دامپزشکی، ۲-شهرک چمران، ۳-منظریه، ۴-شربت‌زاده، ۵-شتربان، ۶-مقصودیه، ۷-باغشمال، ۸-چرنداب، ۹-طالقانی، ۱۰-کلانتر کوچه، ۱۱-ولیعصر، ۱۲-سپهر، ۱۳-شهرک مصلی، ۱۴-خاوران

جدول۱۲-۵) خوشه‌بندی میزان هویت محله‌ایِ محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۶ مقیاس انحرافات رفتاری و ارزشی

مقیاس انحرافات رفتاری و ارزشی از ترکیب ۱۰ گویه ساخته شده است که ویژگی آنها تخطی از ارزش‌ها و عرف‌های رایج و بهنجار در محله‌ها است، اما این نوع انحرافات رفتاری و ارزشی هنوز در سطح رسمی و یا قانونی نیستند که به آنها جرم اطلاق شود. آمارهای توصیفی این مقیاس در سطح کل شهر تبریز در زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
انحرافات رفتاری و ارزشی	۱۵٫۱۲	۰	۸۰	۱۲٫۲۵

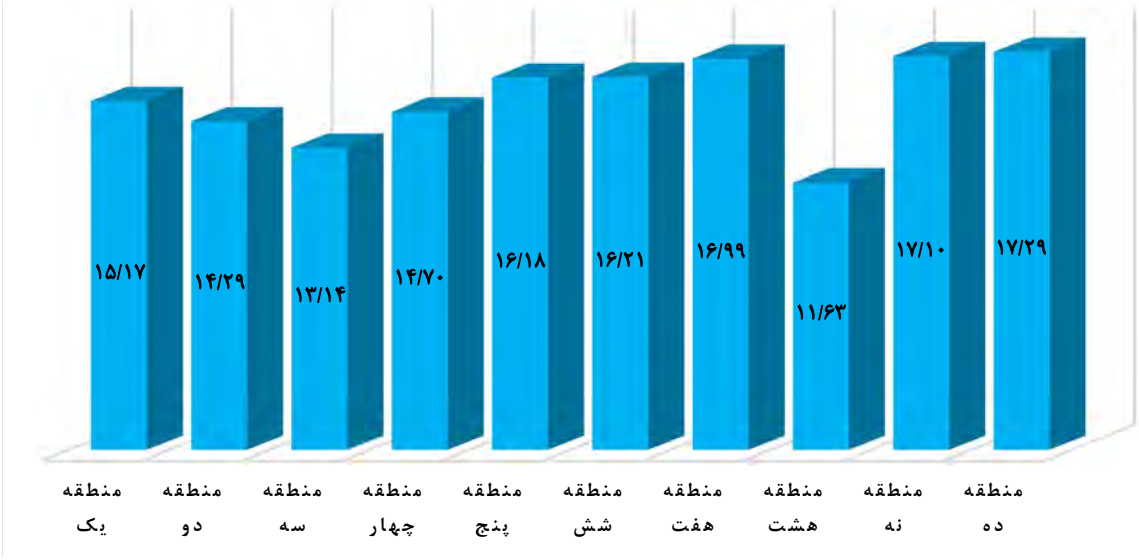
جدول ۱۳-۵) آماره‌های توصیفی شاخص انحرافات رفتاری و ارزشی در کل شهر تبریز

میانگین مقیاس انحرافات رفتاری و ارزشی در کل شهر تبریز ۱۵٫۱۲ (از ۱۰۰) است که میانگین اندکی است. برای ارائه جزئیات از این متغیر ما پاسخ‌های پاسخگویان را برحسب برخی از متغیرهای زمینه‌ای و طبقه‌ای ارائه می‌کنیم که تصویر جزئی‌تری از وضعیت این دیدگاه از نظر پاسخگویان فراهم می‌کند.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۱۸٫۵۱	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۱۳٫۹۷
	زن	۱۱٫۶۶		۶-۱۰ میلیون	۱۶٫۰۸
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۱۴٫۷۱		۱۱-۱۵ میلیون	۱۸٫۴۹
	استیجاره‌ای	۱۶٫۸۵		۱۶-۲۰ میلیون	۱۱٫۶۹
	سازمانی	۳٫۲۶		۲۱-۲۵ میلیون	۸٫۴۷
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۱۲٫۷۶		۲۶ و بالاتر	۸٫۵۶
	۵-۹ سال	۱۵٫۴۵	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۱۶٫۸۱
	۱۰-۱۴ سال	۱۶٫۵۱		۱۰-۱۹ سال	۱۷٫۰۵
	۱۵-۱۹ سال	۱۸٫۰۸		۲۰-۲۹ سال	۱۶٫۰۹
	۲۰-۲۴ سال	۱۵٫۶۸		۳۰-۳۹ سال	۱۵٫۲۸
	۲۵-۲۹ سال	۱۹٫۲۷		۴۰-۴۹ سال	۱۵٫۱۱
	۳۰-۳۴ سال	۱۸٫۷۶		۵۰-۵۹ سال	۱۳٫۶۷
	۳۵-۳۹ سال	۲۳٫۳۵		۶۰-۶۹ سال	۱۲٫۰۴
	۴۰-۴۴ سال	۱۹٫۴۶		۷۰-۷۹ سال	۱۱٫۶۱
	بالای ۴۵ سال	۲۰٫۲۰		۸۰ و بالاتر	۱۲٫۷۴

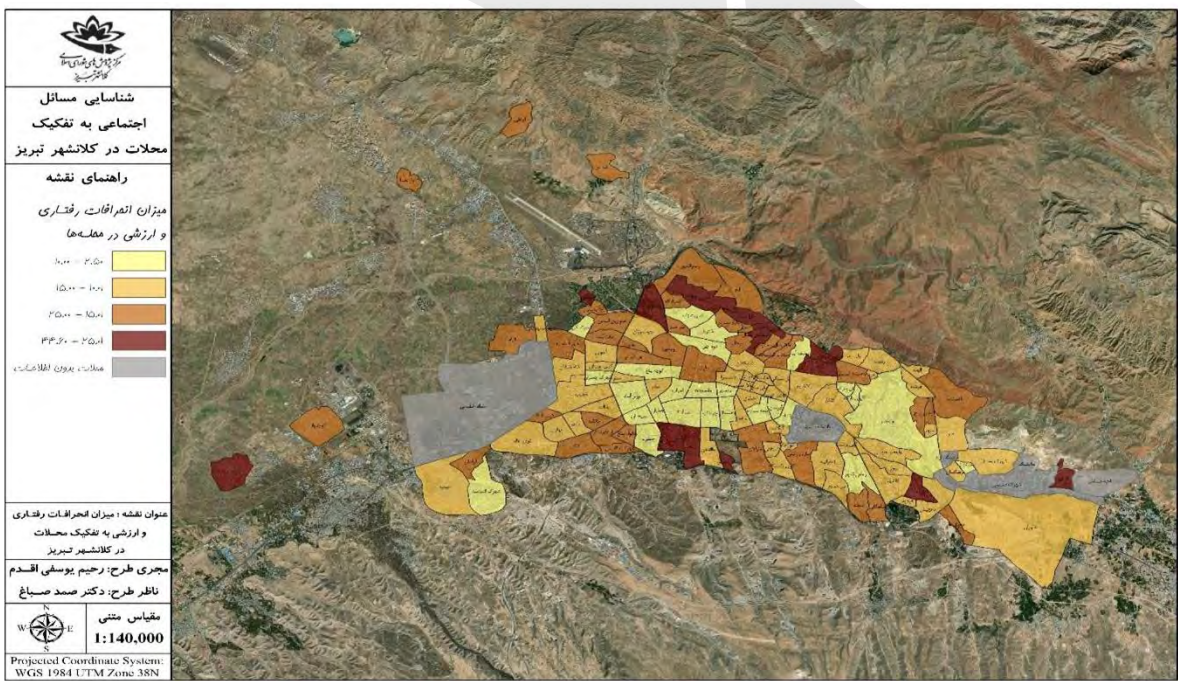
جدول ۱۴-۵) ارزیابی مقیاس انحرافات رفتاری و ارزشی در محله برحسب متغیرهای زمینه‌ای

میانگین این متغیر برای گروه‌های متفاوت یعنی مناطق و محلات نیز محاسبه شده است که نتایج آن در زیر با جداول، نمودارها و نقشه ها نشان داده شده است.

نمودار۵-۵) میانگین شاخص انحرافات رفتاری و ارزشی در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی است که بین ۲٫۵۰ تا ۱۰ میانگین دارند «محلات با انحرافات رفتاری و ارزشی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۱۰٫۰۱ تا ۱۵ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با انحرافات رفتاری و ارزشی متوسط»، لایه سوم بین ۱۵٫۰۱ تا ۲۵ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با انحرافات رفتاری و ارزشی قوی» و لایه چهارم بین ۲۵٫۰۱ تا ۴۴٫۶۰ میانگین دارند به عنوان «محلاتی با انحرافات رفتاری و ارزشی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۵-۵) پراکنش فضایی مقیاس انحرافات رفتاری و ارزشی (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با انحرافات رفتاری و ارزش اندک	۲٫۵۰ تا ۱۰	۲۶	۱-شهرک اندیشه، ۲-دامپزشکی، ۳-شهرک چمران، ۴-شربت‌زاده، ۵-شتربان، ۶-کوچه‌باغ، ۷- دوه‌چی، ۸-وزیرآباد، ۹-ابوریحان، ۱۰-منظریه، ۱۱-قطران، ۱۲-اهراب، ۱۳-لیل آباد، ۱۴-مقصودیه، ۱۵-چرنداب، ۱۶-منصور، ۱۷-باغشمال، ۱۸-حلمه‌سازاندار، ۱۹-آبرسان، ۲۰-یوسف آباد، ۲۱-گلباد، ۲۲-گل‌پارک، ۲۳-نگین‌پارک، ۲۴-ولیعصر، ۲۵-رجائی‌شهر، ۲۶-مرزداران،
محلات با انحرافات رفتاری و ارزشی متوسط	۱۰٫۰۱ تا ۱۵	۴۸	۱-آخمقیه، ۲-کوی لاله، ۳-بهاران، ۴-شهرک رازی، ۵-رسالت، ۶-خطیب، ۷-شام‌غازان، ۸-سیلو، ۹-کوی ورزش، ۱۰-آخونی، ۱۱-شهرک بهشتی، ۱۲-خیام، ۱۳-چوسدوزان، ۱۴-طالقانی، ۱۵-حافظ، ۱۶-خیابان، ۱۷-کلانتر کوچه، ۱۸-تپلی باغ، ۱۹-بالاحمام، ۲۰-دانشسرا، ۲۱-قره‌باغی، ۲۲-دمشقیه، ۲۳-ششگلان، ۲۴-پل سنگی، ۲۵-بیلانکوه، ۲۶-گلکار، ۲۷-گلگشت، ۲۸-قورخانه، ۲۹-استادان، ۳۰-کوی دانشگاه، ۳۱-ولی امر، ۳۲-رشدیه، ۳۳-زمرد، ۳۴-الهیه، ۳۵-فرشته، ۳۶-سپهر، ۳۷-نصر، ۳۸-شهرک مصلی، ۳۹-فرهنگیان، ۴۰-خاوران، ۴۱-یاغچیان، ۴۲-کوی فردوس، ۴۳-گلشهر، ۴۴-پرواز، ۴۵-ولیعصر جنوبی، ۴۶-الهی‌پرست، ۴۷-زعفرانیه، ۴۸-میرداماد
محلات با انحرافات رفتاری و ارزشی قوی	۱۵٫۰۱ تا ۲۵	۳۹	۱-کوجوار، ۲-اوغلی، ۳-آناخاتون، ۴-الوارعلیا، ۵-رواسان، ۶-قره‌ملک، ۷-شهرک امام، ۸-دیزل آباد، ۹-لاله، ۱۰-جلالیه، ۱۱-اسلام آباد، ۱۲-زنگوله باغ، ۱۳-شهرک طالقانی، ۱۴-جامیشاوان، ۱۵-عموزین الدین، ۱۶-حکم‌آباد، ۱۷-بهار، ۱۸-قره‌آغاج، ۱۹-ویجویه، ۲۰-امیرخیز، ۲۱-کشتارگاه، ۲۲-رضوانشهر، ۲۳-ارم، ۲۴-انبار سردار، ۲۵-منبع، ۲۶-سرخاب، ۲۷-بازار، ۲۸-ایده‌لو، ۲۹-ملازینال، ۳۰-سیلاب قوشخانه، ۳۱-مارالان، ۳۲-ساری زمین، ۳۳-باغمیشه قدیم، ۳۴-باغمیشه، ۳۵-کوشن، ۳۶-بارنج، ۳۷-شاهگلی، ۳۸-سهند، ۳۹-فتح آباد
محلات با انحرافات رفتاری و ارزشی حاد	۲۵٫۰۱ تا ۴۴٫۶۰	۱۳	۱-شمس آباد، ۲-اسلامشهر، ۳-امامیه،۴-کرکج، ۵-کوی بهشتی، ۶-عباسی، ۷-قربانی، ۸-اسماعیل بقال، ۹-خلیل آباد، ۱۰-۴۲ متری، ۱۱- یکه‌دکان، ۱۲-بهشتی، ۱۳-باغ معروف

جدول ۱۵-۵) خوشه‌بندی میزان انحراف رفتاری و ارزشی محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۷ مقیاس جرایم مشهود

مقیاس جرایم مشهود از ترکیب ۱۱ گویه ساخته شده است که در قانون‌های رسمی کشور به عنوان جرم شناخته شده‌اند و برای آن‌ها مجازات‌ها و پیگیری‌های منظم وجود دارد. آمارهای توصیفی این مقیاس در زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
جرایم مشهود	۱۷٫۴۳	۰	۸۵٫۵۴	۱۳٫۹۹

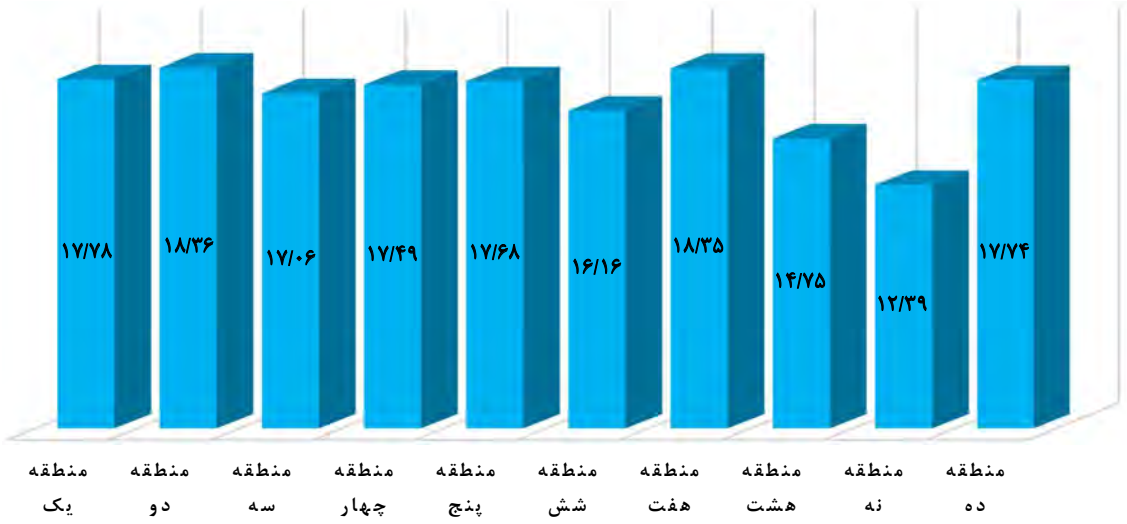
جدول ۱۶-۵) آماره‌های توصیفی شاخص جرایم مشهود در کل شهر تبریز

میانگین کل مقیاس جرم برای کل شهر تبریز ۱۷٫۴۳ (از ۱۰۰) است که میانگین اندکی است. برای آنکه تصویر جزئی‌تر از این مقیاس فراهم شود، میانگین‌های آن در برخی از طبقات پاسخگویان نشان داده شده است.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۲۲٫۲۸	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۱۴٫۶۴
	زن	۱۲٫۴۹		۶-۱۰ میلیون	۱۷٫۰۶
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۱۶٫۷۵		۱۱-۱۵ میلیون	۲۱٫۵۵
	استیجاره‌ای	۲۰٫۴۴		۱۶-۲۰ میلیون	۱۴٫۴۴
	سازمانی	۳٫۲۷		۲۱-۲۵ میلیون	۱۱٫۴۸
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۱۶٫۱۲		۲۶ و بالاتر	۱۳٫۰۹
	۵-۹ سال	۱۸٫۳۶	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۱۷٫۹۱
	۱۰-۱۴ سال	۱۷٫۷۸		۱۰-۱۹ سال	۱۹٫۳۹
	۱۵-۱۹ سال	۱۸٫۸۷		۲۰-۲۹ سال	۱۷٫۸۴
	۲۰-۲۴ سال	۱۶٫۷۴		۳۰-۳۹ سال	۱۷٫۲۷
	۲۵-۲۹ سال	۱۸٫۱۴		۴۰-۴۹ سال	۱۷٫۶۴
	۳۰-۳۴ سال	۱۸٫۷۶		۵۰-۵۹ سال	۱۷٫۳۷
	۳۵-۳۹ سال	۲۲٫۵۹		۶۰-۶۹ سال	۱۴٫۳۶
	۴۰-۴۴ سال	۲۰٫۲۹		۷۰-۷۹ سال	۱۲٫۹۷
	بالای ۴۵ سال	۱۸٫۸۰		۸۰ و بالاتر	۱۳٫۵۷

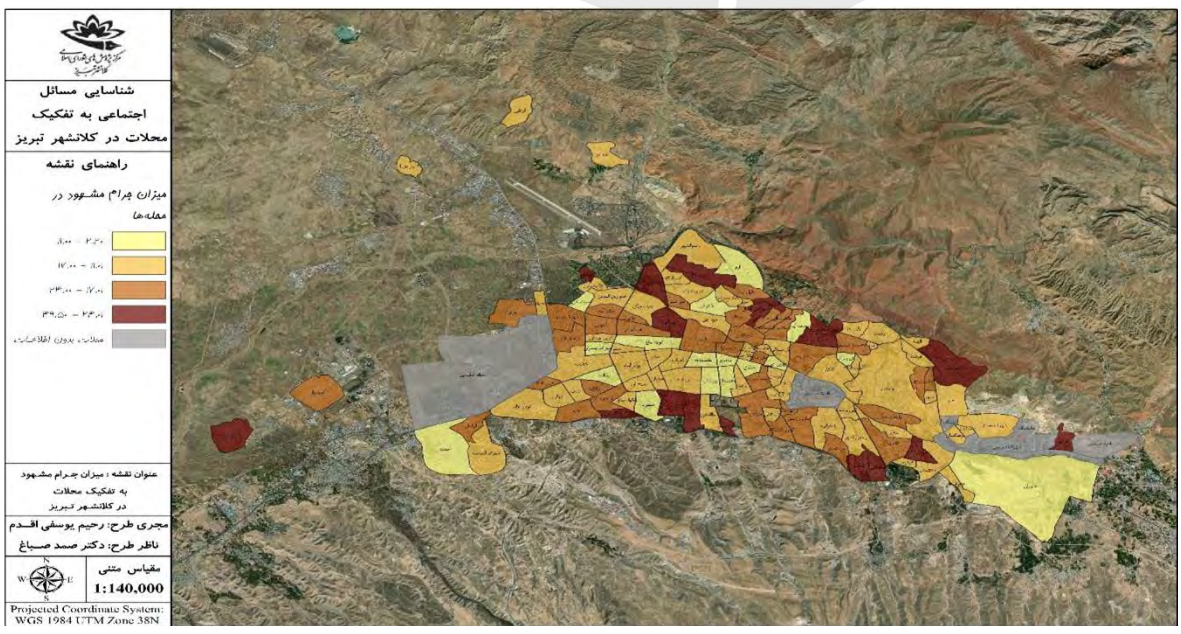
جدول ۱۷-۵) ارزیابی مقیاس جرایم مشهود در محله برحسب متغیرهای زمینه‌ای

ما تفاوت میانگین این مقیاس برای گروه‌های مختلف یعنی مناطق ۱۰ و محله‌های ۱۲۶ گانه محاسبه کرده‌ایم که نتایج آن در زیر با نمودار، جدول و نقشه نشان داده شده است.

نمودار۶-۵) میانگین شاخص جرایم مشهود در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۲٫۲۰ تا ۱۱ میانگین دارند «محلات با جرایم مشهود ضعیف» است. لایه دوم، بین ۱۱٫۰۱ تا ۱۷ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با جرایم مشهود متوسط»، لایه سوم بین ۱۷٫۰۱ تا ۲۴ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با جرایم مشهود قوی» و لایه چهارم بین ۲۴٫۰۱ تا ۴۹٫۵۰ میانگین دارند به عنوان «محلاتی با جرایم مشهود بسیار قوی» هستند.

نقشه ٦-۵) پراکنش فضایی مقیاس جرایم مشهود (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با جرایم مشهود اندک	۲٫۲۰ تا ۱۱	۱۷	۱-خاوران، ۲-آخمقیه، ۳-منظریه، ۴-رسالت، ۵-باغشمال، ۶-چرنداب، ۷-خیابان، ۸-منصور، ۹-مقصودیه، ۱۰-کلانتر کوچه، ۱۱-کوچه باغ، ۱۲-شهرک چمران، ۱۳-دامپزشکی، ۱۴-گل‌پارک، ۱۵-یوسف آباد، ۱۶-شتربان، ۱۷-ارم
محلات با جرایم مشهود متوسط	۱۱٫۰۱ تا ۱۷	۵۷	۱-فتح آباد، ۲-شهرک مصلی، ۳-مرزداران، ۴-فرهنگیان، ۵-نصر، ۶-یاغچیان، ۷-کوی فردوس، ۸-رجائی‌شهر، ۹-الهی‌پرست، ۱۰-پرواز، ۱۱-زعفرانیه، ۱۲-سپهر، ۱۳-ولیعصر، ۱۴-نگین‌پارک، ۱۵-فرشته، ۱۶-الهیه، ۱۷-رشدیه، ۱۸-زمرد، ۱۹-ولی‌امر، ۲۰-گلکار، ۲۱-گلباد، ۲۲-گلگشت، ۲۳-آبرسان، ۲۴-استادان، ۲۵-حافظ، ۲۶-پل سنگی، ۲۷-دمشقیه، ۲۸-قره‌باغی، ۲۹-بالاحمام، ۳۰-طالقانی، ۳۱-لیل آباد، ۳۲-اهراب، ۳۳-دوه‌چی، ۳۴-منبع، ۳۵-انبار سردار، ۳۶-رضوانشهر، ۳۷-شربت زاده، ۳۸-کشتارگاه، ۳۹-خیام، ۴۰-قطران، ۴۱-ابوریحان، ۴۲-وزیرآباد، ۴۳-سیلو، ۴۴-زنگوله باغ، ۴۵-چوسدوزان، ۴۶-عموزین الدین، ۴۷-جامیشاوان، ۴۸- شهرک بهشتی، ۴۹-کوی ورزش، ۵۰-خطیب، ۵۱-شهرک رازی، ۵۲-بهاران، ۵۳-کوی لاله، ۵۴-شهرک اندیشه، ۵۵-اوغلی، ۵۶-آناخاتون، ۵۷-الوار علیا
محلات با جرایم مشهود زیاد	۱۷٫۰۱ تا ۲۴	۳۵	۱-کوجوار، ۲-رواسان، ۳-قره‌ملک، ۴-دیزل آباد، ۵-لاله، ۶-جلالیه، ۷-اسلام آباد، ۸-شام-غازان، ۹-شهرک امام، ۱۰-آخونی، ۱۱-قره‌آغاج، ۱۲-بهار، ۱۳-حکم آباد، ۱۴-امیر خیز، ۱۵-بازار، ۱۶-دانشسرا، ۱۷-ششگلان، ۱۸-سرخاب، ۱۹-خلیل آباد، ۲۰-ایده‌لو، ۲۱-مالازینال، ۲۲-سیلاب قوشخانه، ۲۳-تپلی باغ، ۲۴-بیلانکوه، ۲۵-باغمیشه قدیم، ۲۶-حلمه سازاندا، ۲۷-مارالان، ۲۸-قورخانه، ۲۹-ساری زمین، ۳۰-کوی دانشگاه، ۳۱-گلشهر، ۳۲-ولیعصر جنوبی، ۳۳-کوشن، ۳۴-بارنج، ۳۵-میردامار
محلات با جرایم مشهود حاد	۲۴٫۰۱ تا ۴۹٫۵۰	۱۷	۱-باغ معروف، ۲-بهشتی، ۳-شهرک طالقانی، ۴-امامیه، ۵-اسلامشهر، ۶-شاهگلی، ۷-سهند، ۸-شمس آباد، ۹-کرکج، ۱۰-باغمیشه، ۱۱-کوی بهشتی، ۱۲-عباسی، ۱۳-قربانی، ۱۴-اسماعیل بقال، ۱۵-۴۲ متری، ۱۶-یکه‌دکان، ۱۷-ویجویه.

جدول ۱۸-۵) خوشه‌بندی میزان جرایم مشهود محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۸ مقیاس خدمات عمومی شهری

این مقیاس از ترکیب ۱۵ گویه خدمات عمومی شهری ساخته شده است که در بخش قبل آنها را توضیح دادیم. آمارهای توصیفی این مقیاس در زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
خدمات عمومی شهری	۴۵٫۴۶	۳٫۸۵	۱۰۰	۱۰٫۳۸

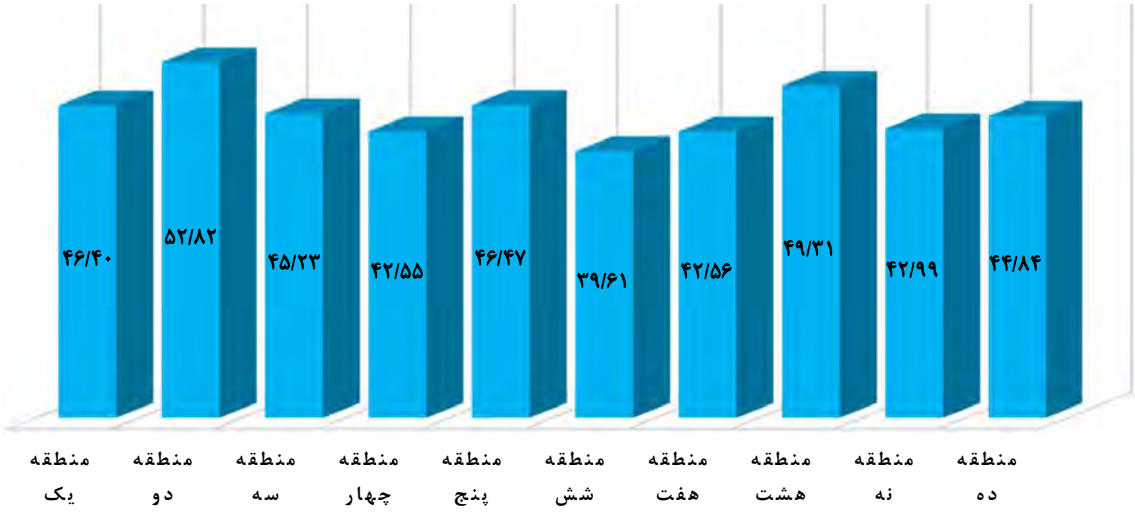
جدول ۱۹-۵) آماره‌های توصیفی شاخص خدمات عمومی شهری در کل شهر تبریز

میانگین شاخص خدمات عمومی شهری برای کل شهر تبریز ۴۵٫۴۶ از (۱۰۰) است که میانگین متوسطی است. برای فهم جزئیات این شاخص، ارزیابی پاسخگویان از این مقیاس ساخته شده را برحسب برخی از متغیرهای زمینه‌ای در زیر ارائه می‌کنیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۴۷٫۶۷	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۵٫۷۷
	زن	۴۳٫۲۱		۶-۱۰ میلیون	۴۱٫۶۹
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۴۵٫۸۰		۱۱-۱۵ میلیون	۴۶٫۹۳
	استیجاره‌ای	۴۴٫۱۵		۱۶-۲۰ میلیون	۴۸٫۲۵
	سازمانی	۵۰٫۳۸		۲۱-۲۵ میلیون	۴۸٫۸۳
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۴۴٫۹۸		۲۶ و بالاتر	۵۲٫۸۳
	۵-۹ سال	۴۶٫۳۴	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۴۴٫۸۴
	۱۰-۱۴ سال	۴۵٫۷۱		۱۰-۱۹ سال	۴۵٫۰۴
	۱۵-۱۹ سال	۴۵٫۵۷		۲۰-۲۹ سال	۴۵٫۳۴
	۲۰-۲۴ سال	۴۵٫۰۷		۳۰-۳۹ سال	۴۵٫۶۶
	۲۵-۲۹ سال	۴۴٫۲۱		۴۰-۴۹ سال	۴۵٫۷۹
	۳۰-۳۴ سال	۴۵٫۴۱		۵۰-۵۹ سال	۴۵٫۹۹
	۳۵-۳۹ سال	۴۵٫۸۲		۶۰-۶۹ سال	۴۴٫۸۳
	۴۰-۴۴ سال	۴۶٫۵۰		۷۰-۷۹ سال	۴۲٫۲۴
	بالای ۴۵ سال	۴۳٫۷۶		۸۰ و بالاتر	۴۴٫۲۳

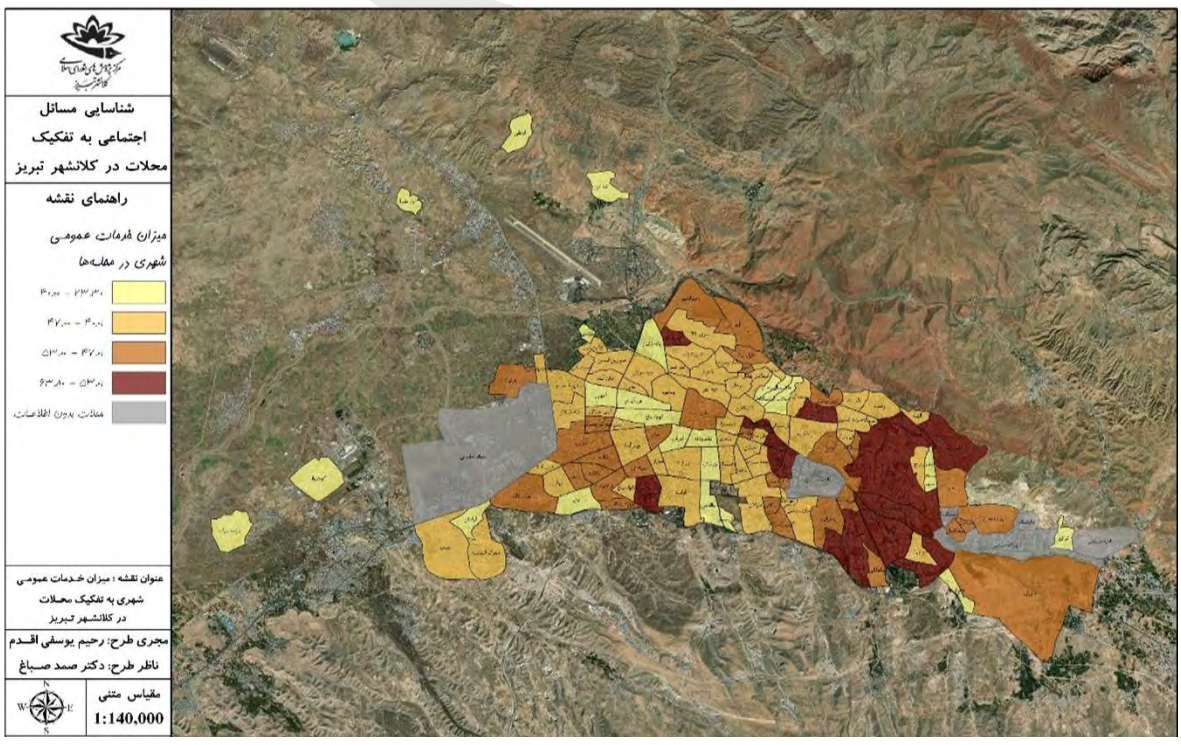
جدول ۲۰-۵) مقیاس خدمات عمومی شهری برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین‌های این مقیاس برای گروه‌های متفاوت یعنی مناطق ده گانه و محلات ۱۲۶ گانه محاسبه شده است که نتایج آن در جدول، نمودار و نقشه‌های زیر ارائه می‌شود.

نمودار ۷-۵) میانگین شاخص خدمات عمومی شهری در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۲۳٫۳۰ تا ۴۰ میانگین دارند «محلات با خدمات عمومی شهری ضعیف» است. لایه دوم، بین ۴۰٫۰۱ تا ۴۷ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با خدمات عمومی شهری متوسط»، لایه سوم بین ۴۷٫۰۱ تا ۵۳ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با خدمات عمومی شهری قوی» و لایه چهارم بین ۵۳٫۰۱ تا ۶۳٫۸۰ میانگین دارند به عنوان «محلاتی با خدمات عمومی شهری بسیار قوی» هستند.

نقشه ۷-۵) پراکنش فضایی مقیاس خدمات عمومی شهری (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با خدمات عمومی شهری ضعیف	۲۳٫۳۰ تا ۴۰	۲۴	۱-باغ معروف، ۲-کوجوار، ۳-آناخاتون، ۴-الوار علیا، ۵-اوغلی، ۶-بهشتی، ۷-رواسان، ۸-لاله، ۹-یکه‌دکان، ۱۰-آخونی، ۱۱-قره آغاج، ۱۲-کوچه باغ، ۱۳-اهراب، ۱۴-مقصودیه، ۱۵-چرنداب، ۱۶-طالقانی، ۱۷-اسلامشهر، ۱۸-مالازینال، ۱۹-ایده‌لو، ۲۰-سیلاب قوشخانه، ۲۱-کوشن، ۲۲-سپهر، ۲۳-کرکج، ۲۴-فتح آباد
محلات با خدمات عمومی متوسط	۴۰٫۰۱ تا ۴۷	۵۲	۱-شهرک اندیشه، ۲-آخمقیه، ۳-شهرک بهشتی، ۴-شهرک امام، ۵-شام‌غازان، ۶-دیزل آباد، ۷-بهاران، ۸-زنگوله باغ، ۹-وزیر آباد، ۱۰-سیلو، ۱۱-کوی ورزش، ۱۲-حکم آباد، ۱۳-دامپزشکی، ۱۴-جامیشاوان، ۱۵-عموزین الدین، ۱۶-چوسدوزان، ۱۷-بهار، ۱۸-ویجویه، ۱۹-قطران، ۲۰-لیل آباد، ۲۱-امامیه، ۲۲-۴۲ متری، ۲۳-شربت زاده، ۲۴-امیرخیز، ۲۵-شتربان، ۲۶-انبار سردار، ۲۷-سرخاب، ۲۸-دوه‌چی، ۲۹-قربانی، ۳۰-اسماعیل بقال، ۳۱-ششگلان، ۳۲-دانشسرا، ۳۳-منصور، ۳۴-باغشمال، ۳۵-مارالان، ۳۶-ساری زمین، ۳۷-قورخانه، ۳۸-حافظ، ۳۹-حلمه سازاندا، ۴۰-خیابان، ۴۱-تپلی باغ، ۴۲-پل سنگی، ۴۳-بیلانکوه، ۴۴-یوسف آباد، ۴۵-ولی امر، ۴۶-زمرد، ۴۷-رشدیه، ۴۸-باغمیشه قدیم، ۴۹-گل‌پارک، ۵۰-الهیه، ۵۱-بارنج، ۵۲-شمس آباد.
محلات با خدمات عمومی زیاد	۴۷٫۰۱ تا ۵۳	۳۱	۱-خاوران، ۲-شهرک مصلی، ۳-مرزداران، ۴-فرهنگیان، ۵-نصر، ۶-نگین‌پارک، ۷-گلکار، ۸-الهی‌پرست، ۹-زعفرانیه، ۱۰-شاهگلی، ۱۱-کوی دانشگاه، ۱۲-استادان، ۱۳-گلگشت، ۱۴-کوی بهشتی، ۱۵-بالاحمام، ۱۶-بازار، ۱۷-منبع، ۱۸-خلیل آباد، ۱۹-ارم، ۲۰-رضوانشهر، ۲۱-خیام، ۲۲-ابوریحان، ۲۳-شهرک طالقانی، ۲۴-اسلام آباد، ۲۵-جلالیه، ۲۶-شهرک رازی، ۲۷-خطیب، ۲۸-رسالت، ۲۹-کوی لاله، ۳۰-شهرک چمران، ۳۱-قره‌ملک،
محلات با خدمات عمومی بسیار زیاد	۵۳٫۰۱ تا ۶۳٫۸۰	۱۹	۱-منظریه، ۲-کشتارگاه، ۳-قره‌باغی، ۴-دمشقیه، ۵-کلانتر کوچه، ۶-آبرسان، ۷-گلباد، ۸-عباسی، ۹-باغمیشه، ۱۰-فرشته، ۱۱-ولیعصر، ۱۲-ولیعصر جنوبی، ۱۳-پرواز، ۱۴-گلشهر، ۱۵-کوی فردوس، ۱۶-یاغچیان، ۱۷-رجائی‌شهر، ۱۸-میرداماد، ۱۹-سهند

جدول ۲۱-۵) خوشه‌بندی میزان خدمات عمومی شهری در محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۹ مقیاس امنیت ذهنی محله‌ها

امنیت محله‌ها در دو بعد، امنیت عینی و امنیت ذهنی سنجیده شده است. در بعد امنیت عینی میانگین‌های بسیار پائینی از عدم رخدادهایی در محله گزارش شده که به جان و مال افراد تعدی شده باشد. با اینکه ارزیابی کلی پاسخگویان از امنیت محله‌ها در کل شهر تبریز (۴٫۰۸ از ۶) است، اما افراد رفتارهای احتیاطی در مورد امنیت مال، جان، منزل و کودکان خود در محله داشتند، برای همین میانگین امنیت ذهنی پائینی را نشان دادند که نتایج توصیفی آن در زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
امنیت محله	۳۷٫۹۳	۰	۱۰۰	۱۸٫۸۶

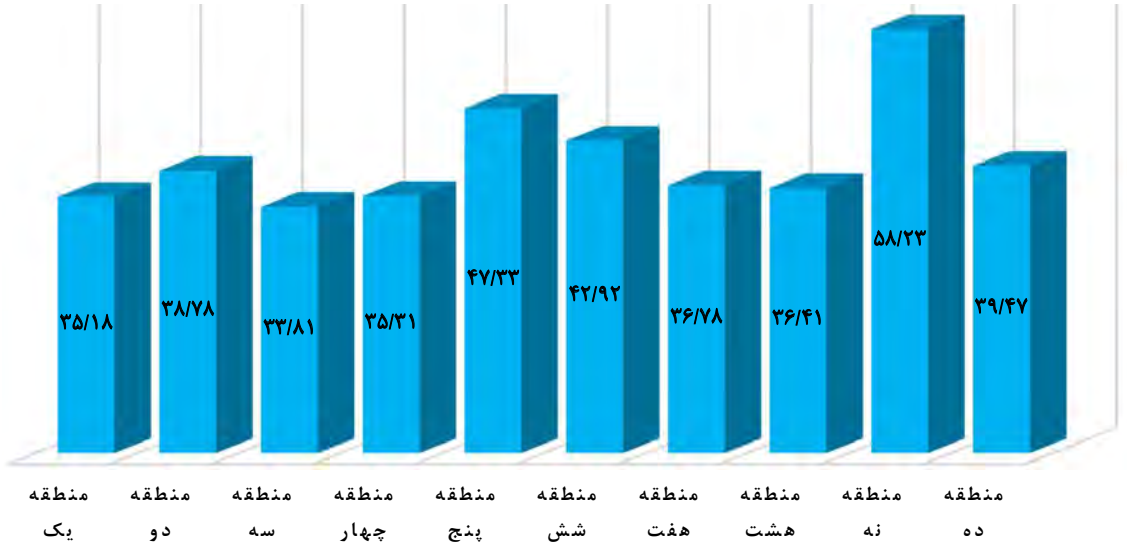
جدول ۲۲-۵) آماره‌های توصیفی شاخص امنیت محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین کل امنیت ذهنی در شهر تبریز ۳۷٫۹۳ (از ۱۰۰) است که میانگین ضعیفی است و نشان دهنده رفتارهای احتیاطی افراد در قبال مال و جان خودشان است. برای فهم بهتر این میانگین به تفاوت‌های آن در میان طبقات مختلف و برخی از متغیرهای زمینه‌ای پرداختیم که نتایج آن در زیر ارائه شده است.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۳۸٫۳۴	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۶٫۸۴
	زن	۳۷٫۵۰		۶-۱۰ میلیون	۳۷٫۳۸
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۳۹٫۵۰		۱۱-۱۵ میلیون	۳۸٫۱۱
	استیجاره‌ای	۳۱٫۴۷		۱۶-۲۰ میلیون	۳۸٫۹۴
	سازمانی	۳۱٫۵۰		۲۱-۲۵ میلیون	۳۸٫۷۸
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۳۳٫۴۱		۲۶ و بالاتر	۳۳٫۳۰
	۵-۹ سال	۳۵٫۴۷	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۴۱٫۷۴
	۱۰-۱۴ سال	۴۴٫۳۹		۱۰-۱۹ سال	۳۹٫۲۰
	۱۵-۱۹ سال	۴۳٫۲۵		۲۰-۲۹ سال	۳۹٫۸۱
	۲۰-۲۴ سال	۴۱٫۹۷		۳۰-۳۹ سال	۳۹٫۲۲
	۲۵-۲۹ سال	۴۷٫۶۶		۴۰-۴۹ سال	۳۶٫۷۲
	۳۰-۳۴ سال	۴۶٫۵۷		۵۰-۵۹ سال	۳۳٫۵۸
	۳۵-۳۹ سال	۵۵٫۲۷		۶۰-۶۹ سال	۳۶٫۰۹
	۴۰-۴۴ سال	۴۷٫۴۲		۷۰-۷۹ سال	۴۱٫۷۷
	بالای ۴۵ سال	۵۱٫۶۱		۸۰ و بالاتر	۳۸٫۸۴

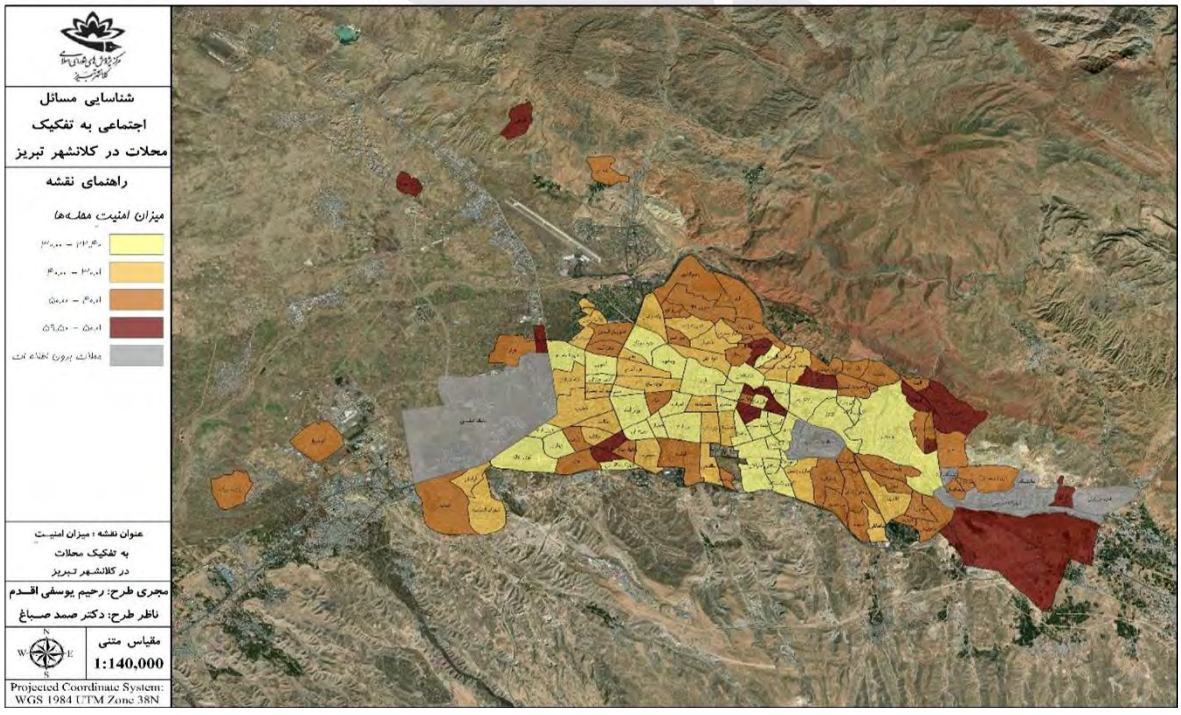
جدول ۲۳-۵) ارزیابی مقیاس امنیت ذهنی محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

میانگین مقیاس امنیت ذهنی برای گروه‌های متفاوت یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن در نمودار، جدول و نقشه زیر ارائه می‌دهیم.

نمودار ۸-۵) میانگین شاخص امنیت ذهنی محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۲۲/۴۰ تا ۳۰ میانگین دارند «محلات با امنیت ذهنی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۳۰/۰۱ تا ۴۰ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با امنیت ذهنی متوسط»، لایه سوم بین ۴۰/۰۱ تا ۵۰ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با امنیت ذهنی قوی» و لایه چهارم بین ۵۰/۰۱ تا ۵۹/۵۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با امنیت ذهنی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۸-۵) پراکنش فضایی مقیاس امنیت محله‌ها (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با امنیت ذهنی اندک	۲۲٫۴۰ تا ۳۰	۳۶	۱-ولیعصر، ۲-نگین‌پارک، ۳-گلپارک، ۴-گلکار، ۵-بیلانکوه، ۶-پل سنگی، ۷-گلباد، ۸-گلگشت، ۹-قورخانه، ۱۰-استادان، ۱۱-کوی دانشگاه، ۱۲-مارالان، ۱۳-حافظ، ۱۴-حلمه سازندا، ۱۵-آبرسان، ۱۶-تپلی باغ، ۱۷-ایده‌لو، ۱۸-ششگلان، ۱۹-دانشسرا، ۲۰-بازار، ۲۱-منصور، ۲۲-اهراب، ۲۳-لیل آباد، ۲۴-قطران، ۲۵-ابوریحان، ۲۶-وزیر آباد، ۲۷-سیلو، ۲۸-شهرک طالقانی، ۲۹-ویجویه، ۳۰-چوسدوزان، ۳۱-آخونی، ۳۲-کوی ورزش، ۳۳-شهرک امام، ۳۴-بهاران، ۳۵-دیزل آباد، ۳۶-کوی لاله
محلات با امنیت ذهنی متوسط	۳۰٫۰۱ تا ۴۰	۲۹	۱-گلشهر، ۲-شاهگلی، ۳-ساری زمین، ۴-یوسف آباد، ۵-سیلاب قوشخانه، ۶-مالازینال، ۷-باغشمال، ۸-چرنداب، ۹-طالقانی، ۱۰-مقصودیه، ۱۱-انبار سردار، ۱۲-شتربان، ۱۳-شربت‌زاده، ۱۴-یکه‌دکان، ۱۵-دوه‌چی، ۱۶-بهار، ۱۷-قره آغاج، ۱۸-کوچه باغ، ۱۹-منظریه، ۲۰-رسالت، ۲۱-جلالیه، ۲۲-خطیب، ۲۳-شهید چمران، ۲۴-شام‌غازان، ۲۵-دامپزشکی، ۲۶-جامیشاوان، ۲۷-بهشتی، ۲۸-رواسان، ۲۹-شهرک اندیشه
محلات با امنیت ذهنی زیاد	۴۰٫۰۱ تا ۵۰	۴۵	۱-کوجوار، ۲-باغ معروف، ۳-آخمقیه، ۴-آناخاتون، ۵-قره‌ملک، ۶-عموزین الدین، ۷-حکم آباد، ۸-لاله، ۹-شهرک رازی، ۱۰-خیام، ۱۱-زنگوله باغ، ۱۲-امامیه، ۱۳-اسلامشهر، ۱۴-امیر خیز، ۱۵-کشتارگاه، ۱۶-۴۲ متری، ۱۷-رضوانشهر، ۱۸-ارم، ۱۹-خلیل آباد، ۲۰-منبع، ۲۱-سرخاب، ۲۲-قربانی، ۲۳-بالاحمام، ۲۴-کوی بهشتی، ۲۵-ولی امر، ۲۶-رشدیه، ۲۷-زمرد، ۲۸-باغمیشه قدیم، ۲۹-الهیه، ۳۰-کوشن، ۳۱-بارنج، ۳۲-نصر، ۳۳-شهرک مصلی، ۳۴-مرزداران، ۳۵-فرهنگیان، ۳۶-یاغچیان، ۳۷-شمس آباد، ۳۸-کوی فردوس، ۳۹-پرواز، ۴۰-ولیعصر جنوبی، ۴۱-الهی‌پرست، ۴۲-رجائی‌شهر، ۴۳-زعفرانیه، ۴۴-میرداماد، ۴۵-سهند
محلات با امنیت ذهنی خیلی زیاد	۵۰٫۰۱ تا ۵۹٫۵۰	۱۶	۱-اوغلی، ۲-الوار، ۳-شهرک بهشتی، ۴-اسلام آباد، ۵-اسماعیل بقال، ۶-دمشقیه، ۷-قره‌باغی، ۸-خیابان، ۹-کلانتر کوچه، ۱۰-عباسی، ۱۱-فرشته، ۱۲-باغمیشه، ۱۳-سپهر، ۱۴-کرکج، ۱۵-خاوران، ۱۶-فتح آباد

جدول ۲۴-۵) خوشه‌بندی میزان امنیت محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۰ مقیاس وضعیت بهداشتی محله‌ها

مقیاس وضعیت بهداشتی مرتبط به زباله‌ها، دفع آنها و تمیزی محله است که گویه‌های آن در فصل قبل ارائه شد. آمارهای توصیفی این مقیاس برای کل شهر تبریز در زیر نشان داده شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
وضعیت بهداشتی محله	۶۴٫۵۵	۱۶٫۶۷	۹۶٫۶۷	۱۲٫۹۵

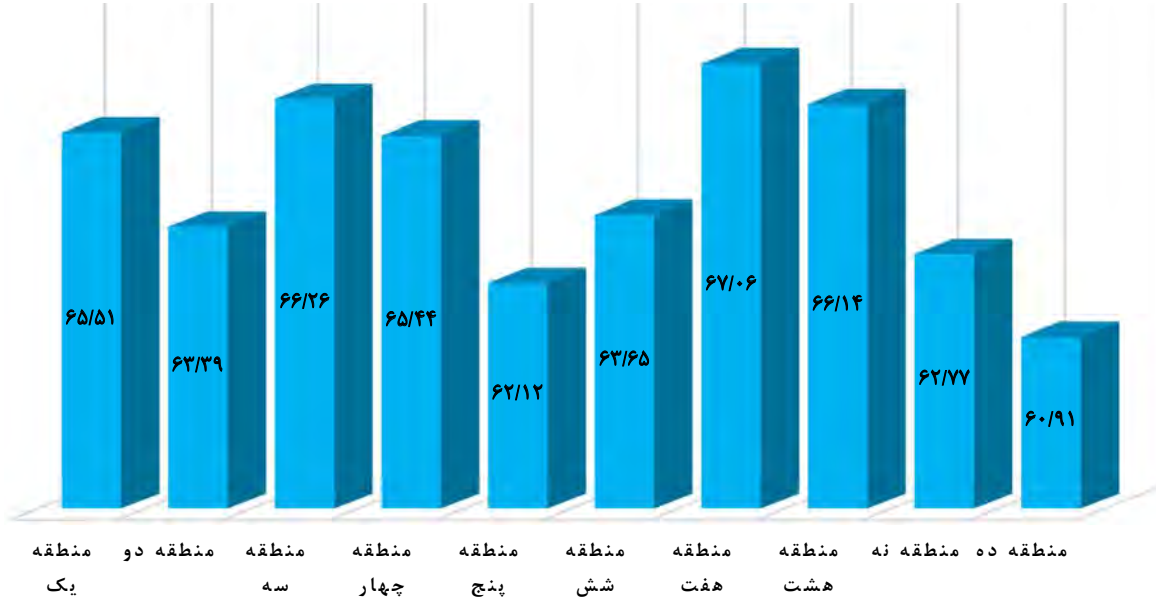
جدول ۲۵-۵) آماره‌های توصیفی شاخص وضعیت بهداشتی محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین کل شاخص وضعیت بهداشتی محله ۶۴٫۵۵ (از ۱۰۰) است که میانگین قوی است و نشان می‌دهد که شهر تبریز وضعیت بهداشتی قابل دفاعی دارد. برای فهم بهتر این میانگین بدست آمده، ما تفاوت آن در میان گروه‌های مختلف از پاسخگویان را نیز در جدول زیر ارائه می‌دهیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۶۰٫۰۵	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۷۰٫۹۷
	زن	۶۹٫۱۴		۶-۱۰ میلیون	۶۴٫۸۰
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۶۴٫۷۵		۱۱-۱۵ میلیون	۶۰٫۸۳
	استیجاره‌ای	۶۳٫۴۷		۱۶-۲۰ میلیون	۶۶٫۰۵
	سازمانی	۷۶٫۳۳		۲۱-۲۵ میلیون	۷۰٫۱۸
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۶۶٫۷۰		۲۶ و بالاتر	۷۱٫۷۴
	۵-۹ سال	۶۴٫۲۵	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۶۴٫۳۷
	۱۰-۱۴ سال	۶۲٫۴۴		۱۰-۱۹ سال	۶۳٫۴۲
	۱۵-۱۹ سال	۶۱٫۵۷		۲۰-۲۹ سال	۶۲٫۹۸
	۲۰-۲۴ سال	۶۵٫۱۰		۳۰-۳۹ سال	۶۴٫۷۵
	۲۵-۲۹ سال	۶۳٫۸۳		۴۰-۴۹ سال	۶۴٫۲۶
	۳۰-۳۴ سال	۶۰٫۶۱		۵۰-۵۹ سال	۶۵٫۵۲
	۳۵-۳۹ سال	۵۷٫۷۱		۶۰-۶۹ سال	۶۷٫۷۴
	۴۰-۴۴ سال	۶۱٫۲۳		۷۰-۷۹ سال	۶۸٫۹۷
	بالای ۴۵ سال	۶۰٫۲۰		۸۰ و بالاتر	۶۶٫۹۲

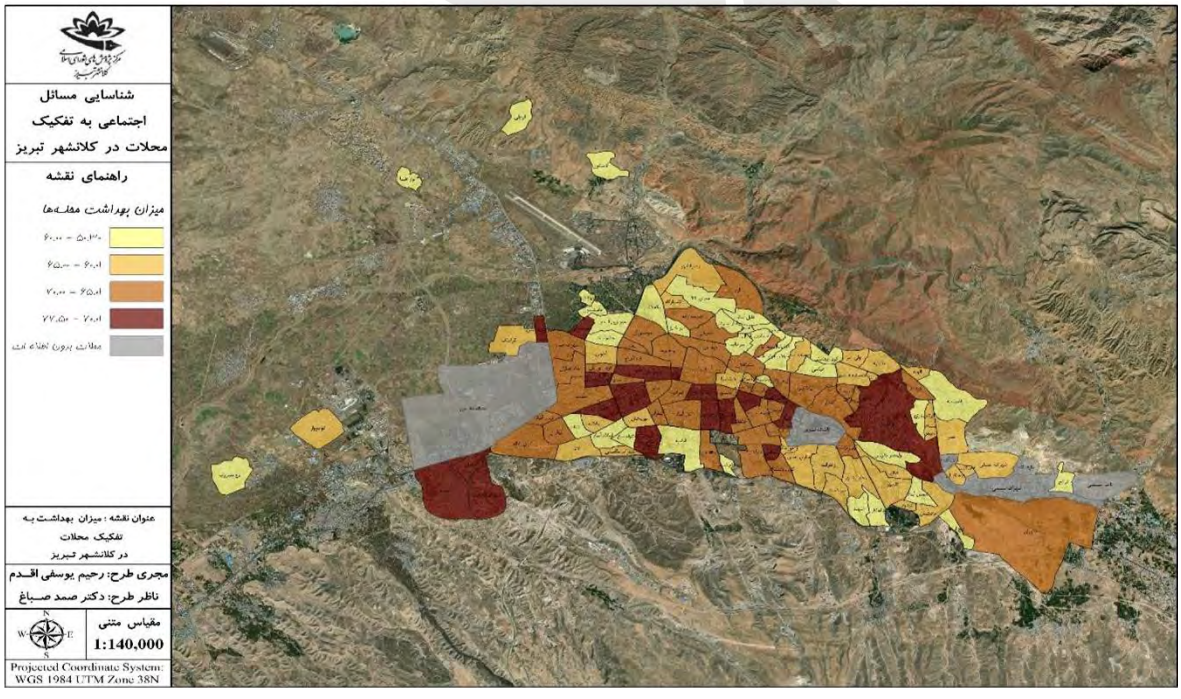
جدول ۲۶-۵) ارزیابی مقیاس وضعیت بهداشتی محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

میانگین مقیاس وضعیت بهداشتی محله‌ها برای گروه‌های متفاوت یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن در قالب جداول، نمودار و نقشه در زیر ارائه می‌شود.

نمودار۹-۵) میانگین شاخص وضعیت بهداشتی محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۵۰/۳۰ تا ۶۰ میانگین دارند «محلات با وضعیت بهداشتی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۶۰/۰۱ تا ۶۵ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با وضعیت بهداشتی متوسط»، لایه سوم بین ۶۵/۰۱ تا ۷۰ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با وضعیت بهداشتی قوی» و لایه چهارم بین ۷۰/۰۱ تا ۷۷/۵۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با وضعیت بهداشتی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۹-۵) پراکنش فضایی مقیاس وضعیت بهداشتی (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با وضعیت بهداشتی اندک	۵۰/۳۰ تا ۶۰	۳۵	۱-باغ معروف، ۲-الوار علیا، ۳-اوغلی، ۴-آناخاتون، ۵-بهشتی، ۶-جامیشاوان، ۷-عموزین‌الدین، ۸-حکم آباد، ۹-یکه‌دکان، ۱۰-امیرخیز، ۱۱-۴۲ متری، ۱۲-خلیل آباد، ۱۳-منبع، ۱۴-انبار سردار، ۱۵-قربانی، ۱۶-اسماعیل بقال، ۱۷-سرخاب، ۱۸-ملازینال، ۱۹-سیلاب قوشخانه، ۲۰-کوی بهشتی، ۲۱-عباسی، ۲۲-دمشقیه، ۲۳-اسلامشهر، ۲۴-امامیه، ۲۵-زنگوله باغ، ۲۶-اسلام‌آباد، ۲۷-شهرک رازی، ۲۸-باغمیشه، ۲۹-بارنج، ۳۰-ولیعصر جنوبی، ۳۱-شمس آباد، ۳۲-فتح آباد، ۳۳-شاهگلی، ۳۴-سهند، ۳۵-کرکج
محلات با وضعیت بهداشتی متوسط	۶۰/۰۱ تا ۶۵	۳۲	۱-کوجوار، ۲-قره‌ملک، ۳-آخونی، ۴-رضوانشهر، ۵-کشتارگاه، ۶-لاله، ۷-جلالیه، ۸-ابوریحان، ۹-شهرک طالقانی، ۱۰-دانشسرا، ۱۱-قره‌باغی، ۱۲-یوسف آباد، ۱۳-ولی امر، ۱۴-رشدیه، ۱۵-زمرد، ۱۶-باغمیشه قدیم، ۱۷-الهیه، ۱۸-کوشن، ۱۹-سپهر، ۲۰-نصر، ۲۱-شهرک مصلی، ۲۲-مرزداران، ۲۳-فرهنگیان، ۲۴-قورخانه، ۲۵-ساری زمین، ۲۶-زعفرانیه، ۲۷-میرداماد، ۲۸-رجائی‌شهر، ۲۹-پرواز، ۳۰-گلشهر، ۳۱-کوی فردوس، ۳۲-یاغچیان
محلات با وضعیت بهداشتی زیاد	۶۵/۰۱ تا ۷۰	۴۱	۱-خاوران، ۲-فرشته، ۳-گل‌پارک، ۴-نگین‌پارک، ۵-گلکار، ۶-بیلانکوه، ۷-الهی-پرست، ۸-پل سنگی، ۹-آبرسان، ۱۰-حلمه سازاندا، ۱۱-گلگشت، ۱۲-مارالان، ۱۳-کوی دانشگاه، ۱۴-حافظ، ۱۵-تپلی باغ، ۱۶-بالاحمام، ۱۷-منصور، ۱۸-طالقانی، ۱۹-ششگلان، ۲۰-ایده‌لو، ۲۱-ارم، ۲۲-شربت زاده، ۲۳-شتربان، ۲۴-دوه‌چی، ۲۵-بازار، ۲۶-اهراب، ۲۷-لیل آباد، ۲۸-قطران، ۲۹-خیام، ۳۰-ویجویه، ۳۱-چوسدوزان، ۳۲-بهار، ۳۳-قره آغاج، ۳۴-سیلو، ۳۵-کوی ورزش، ۳۶-شهرک امام، ۳۷-شام غازان، ۳۸-خطیب، ۳۹-دیزل آباد، ۴۰-بهاران، ۴۱-کوی لاله
محلات با وضعیت بهداشتی خیلی زیاد	۷۰/۰۱ تا ۷۷/۵۰	۱۸	۱-ولیعصر، ۲-استادان، ۳-کلانتر کوچه، ۴-گلباد، ۵-خیابان، ۶-باغشمال، ۷-چرنداب، ۸-مقصودیه، ۹-منظریه، ۱۰-وزیرآباد، ۱۱-کوچه باغ، ۱۲-شهرک چمران، ۱۳-رسالت، ۱۴-رواسان، ۱۵-شهرک اندیشه، ۱۶-آخمقیه، ۱۷-شهرک بهشتی، ۱۸-کوی دامپزشکی

جدول ۲۷-۵) خوشه‌بندی وضعیت بهداشتی محلات کلانشهر تبریز

۵-۱۱ مقیاس ترافیک محله‌ها

برای مسائل ترافیکی دو مقیاس، ۱) مقیاس ترافیک محله‌ها که مرتبط به شلوغی ماشین‌ها و ایجاد و بند آوردن خیابان‌های محله است و ۲) مقیاس وضعیت پارکینگ‌ها در محله، ساختمان‌های بدون پارکینگ و غیره است که نتایج آن در فصل قبل ارائه شده است. در اینجا به توصیف این دو مقیاس و همچنین مقیاس ترکیبی می‌پردازیم که از ترکیب این دو بعد با عنوان «کل مسائل ترافیکی» ساخته شده است. آمارهای توصیفی مقیاس مسائل ترافیکی در زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
ترافیک محله	۳۷٫۶۴	۰	۱۰۰	۱۶٫۳۴

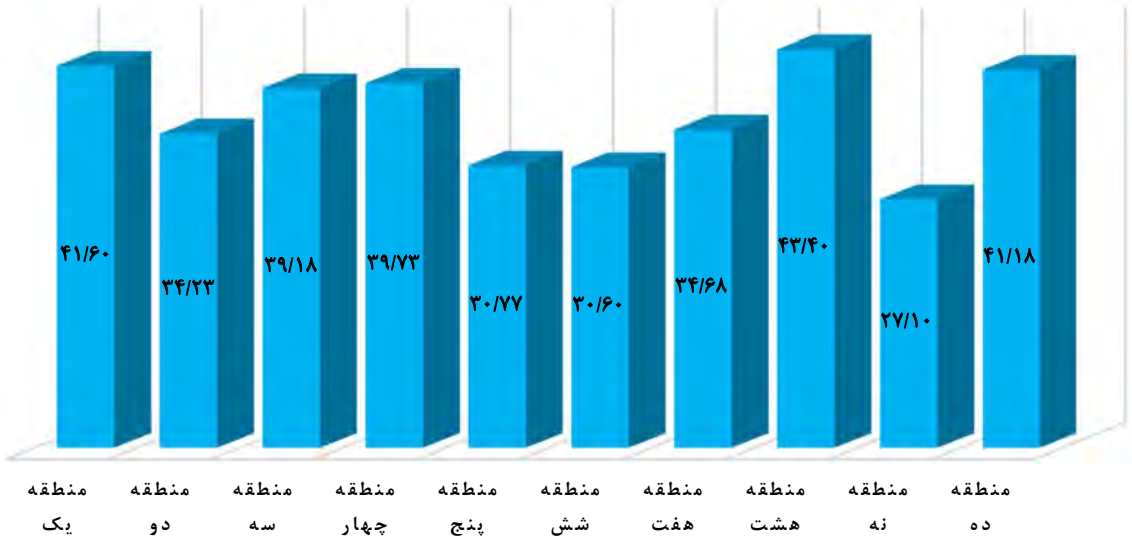
جدول ۲۸-۵) آماره‌های توصیفی شاخص میزان ترافیک محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین شاخص ترافیک محله‌ها در کلانشهر تبریز ۳۷٫۶۴ (از ۱۰۰) است که میانگین متوسطی است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر این میانگین و تفاوت پاسخ‌های داده شده در میان طبقات مختلف، در زیر میانگین‌های این مقیاس در ارتباط با برخی از متغیرهای زمینه‌ای محاسبه شده است.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۴۲٫۳۶		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۳٫۰۶
	زن	۳۲٫۸۳			۶-۱۰ میلیون	۳۷٫۰۲
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۳۷٫۱۸			۱۱-۱۵ میلیون	۴۳٫۴۱
	استیجاره‌ای	۳۹٫۷۵			۱۶-۲۰ میلیون	۳۴٫۶۹
	سازمانی	۳۱٫۳۳			۲۱-۲۵ میلیون	۲۸٫۴۹
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۳۵٫۴۷			۲۶ و بالاتر	۲۷٫۳۵
	۵-۹ سال	۳۸٫۱۴		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۳۳٫۵۶
	۱۰-۱۴ سال	۳۸٫۸۲			۱۰-۱۹ سال	۳۸
	۱۵-۱۹ سال	۳۸٫۳۹			۲۰-۲۹ سال	۳۷٫۷۱
	۲۰-۲۴ سال	۳۹٫۰۹			۳۰-۳۹ سال	۳۷٫۵۵
	۲۵-۲۹ سال	۳۹			۴۰-۴۹ سال	۳۸٫۱۴
	۳۰-۳۴ سال	۴۳٫۳۶			۵۰-۵۹ سال	۳۸٫۰۸
	۳۵-۳۹ سال	۴۵٫۵۵			۶۰-۶۹ سال	۳۶٫۰۲
	۴۰-۴۴ سال	۴۱٫۱۹			۷۰-۷۹ سال	۳۸٫۹۲
	بالای ۴۵ سال	۴۴٫۳۱			۸۰ و بالاتر	۳۵٫۶۴

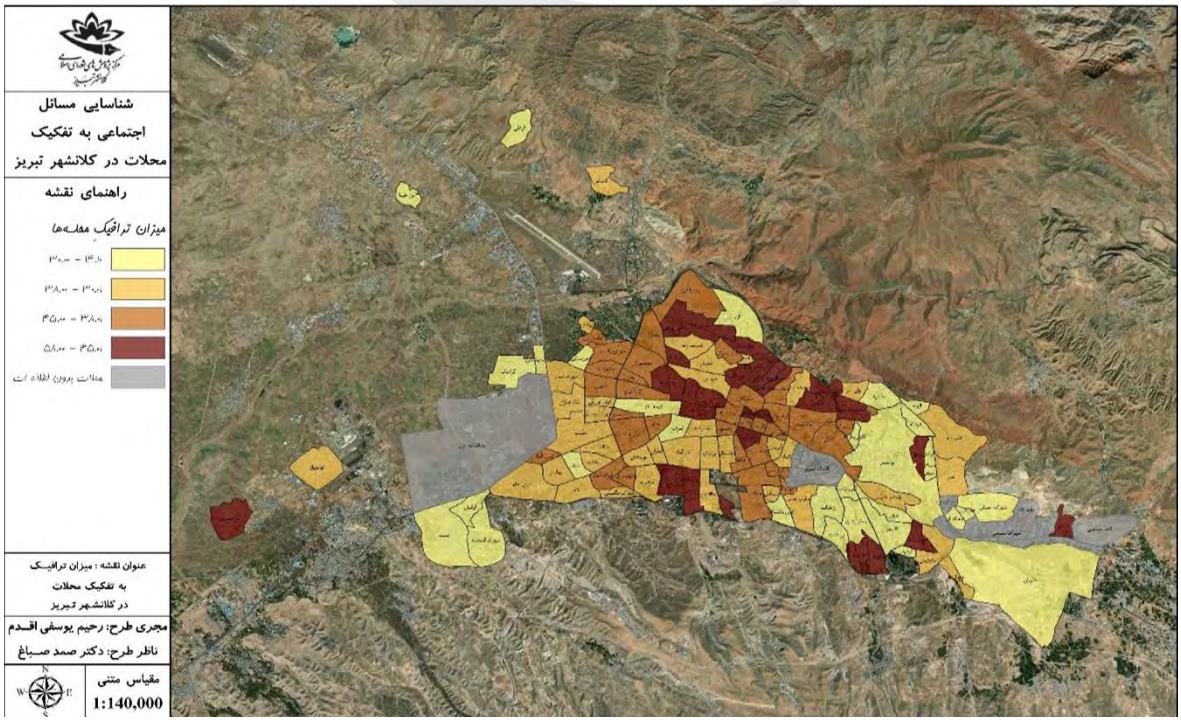
جدول ۲۹-۵) ارزیابی مقیاس میزان ترافیک محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین شاخص ترافیک محله‌ها برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق دهگانه ومحلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار۱۰-۵) میانگین شاخص وضعیت ترافیکی محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۵۰/۳۰ تا ۶۰ میانگین دارند «محلات با وضعیت بهداشتی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۶۰/۰۱ تا ۶۵ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با وضعیت بهداشتی متوسط»، لایه سوم بین ۶۵/۰۱ تا ۷۰ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با وضعیت بهداشتی قوی» و لایه چهارم بین ۷۰/۰۱ تا ۷۷/۵۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با وضعیت بهداشتی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۰-۵) پراکنش فضایی مقیاس ترافیک محله‌ها (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با ترافیک اندک	۱۴٫۱۰ تا ۳۰	۲۰	۱-آخمقیه، ۲-رواسان، ۳-شهرک اندیشه، ۴-اوغلی، ۵-الوار علیا، ۶-شهرک بهشتی، ۷-قره‌ملک، ۸-ارم، ۹-کوچه باغ، ۱۰-اهراب، ۱۱-شهرک رازی، ۱۲-کوی دانشگاه، ۱۳-رشدیه، ۱۴-الهیه، ۱۵-فرشته، ۱۶-کوشن، ۱۷-سپهر، ۱۸-شهرک مصلی، ۱۹-مرزداران، ۲۰-فرهنگیان، ۲۱-خاوران، ۲۲-ولیعصر، ۲۳-نگین‌پارک، ۲۴-الهی‌پرست، ۲۵-پرواز، ۲۶-گلشهر، ۲۷-کوی فردوس، ۲۸-رجائی‌شهر، ۲۹-میرداماد، ۳۰-زعفرانیه،
محلات با ترافیک متوسط	۳۰٫۰۱ تا ۳۸	۳۸	۱-کوجوار، ۲-آناخاتون، ۳-بهشتی، ۴-شهرک امام، ۵-شام‌غازان، ۶-خطیب، ۷-کوی لاله، ۸-بهاران، ۹-لاله، ۱۰-شهرک طالقانی، ۱۱-منظریه، ۱۲-ابوریحان، ۱۳-قطران، ۱۴-رسالت، ۱۵-جلالیه، ۱۶-شهرک چمران، ۱۷-کوی ورزش، ۱۸- یاغچیان ، ۱۹-لیل آباد، ۲۰-مقصودیه، ۲۱-چرنداب، ۲۲-باغشمال، ۲۳-طالقانی، ۲۴-دوه‌چی، ۲۵-شتربان، ۲۶-شربت‌زاده، ۲۷-منبع، ۲۸-یوسف آباد، ۲۹-آبرسان، ۳۰-گلباد، ۳۱-استادان، ۳۲-ساری زمین، ۳۳-ولی امر، ۳۴-ولیعصر جنوبی، ۳۵-باغمیشه، ۳۶-نصر، ۳۷-فتح آباد
محلات با ترافیک زیاد	۳۸٫۰۱ تا ۴۵	۳۳	۱-دیزل آباد، ۲-زنگوله باغ، ۳-اسلام آباد، ۴-وزیر آباد، ۵-خیام، ۶-سیلو، ۷-قره آغاج، ۸-آخونی، ۹-بهار، ۱۰-حکم آباد، ۱۱-چوسدوزان، ۱۲-عموزین الدین، ۱۳-جامیشاوان، ۱۴-یکه دکان، ۱۵-رضوانشهر، ۱۶-انبار سردار، ۱۷-ششگلان، ۱۸-دانشسرا، ۱۹-منصور، ۲۰-بالاحمام، ۲۱-تپلی باغ، ۲۲-کلانتر کوچه، ۲۳-حلمه سازاندا، ۲۴-حافظ، ۲۵-گلگشت، ۲۶-قورخانه، ۲۷-مارالان، ۲۸-پل سنگی، ۲۹-سیلاب قوشخانه، ۳۰-بیلانکوه، ۳۱-گلکار، ۳۲-گل پارک، ۳۳-زمرد
محلات با ترافیک خیلی زیاد	۴۵٫۰۱ تا ۵۸	۲۵	۱-باغ معروف، ۲-امامیه، ۳-اسلامشهر، ۴-سهند، ۵-شاهگلی، ۶-شمس آباد، ۷-کرکج، ۸-بارنج، ۹-باغمیشه قدیم، ۱۰-کوی بهشتی، ۱۱-عباسی، ۱۲-مالازینال، ۱۳-قربانی، ۱۴-اسماعیل بقال، ۱۵-ایده‌لو، ۱۶-خلیل آباد، ۱۷-۴۲ متری، ۱۸-کشتارگاه، ۱۹-سرخاب، ۲۰-امیرخیز، ۲۱-ویجویه، ۲۲-بازار، ۲۳-دمشقیه، ۲۴-قره باغی، ۲۵-خیابان

جدول ۲۹-۵) خوشه‌بندی میزان ترافیک محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۲ مقیاس مسائل پارکینگ محله‌ها

گویه‌های مرتبط به مسائل پارکینگ محله‌ها در بخش قبلی نشان داده شده‌اند، در این بخش به ارائه شاخص کلی ساخته شده بر مبنای این گویه‌ها می‌پردازیم که نتایج توصیفی این مقیاس در جدول زیر نشان داده شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
مسائل پارکینگ محله ها	۴۷٫۴۵	۵	۹۵	۱۰٫۳۸

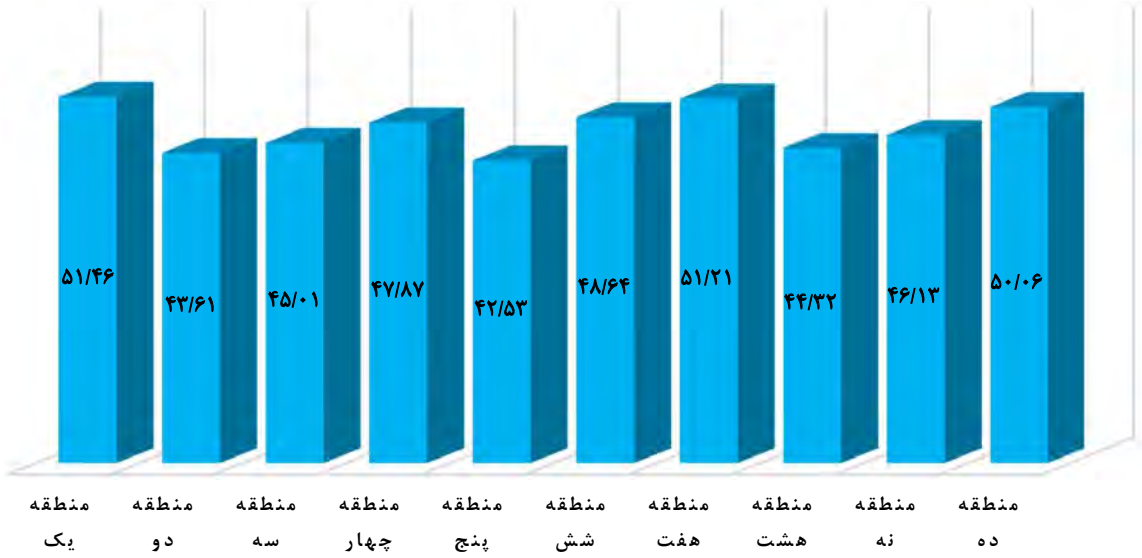
جدول ۳۰-۵) آماره‌های توصیفی شاخص مسائل پارکینگ در محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین کل شاخص مسائل پارکینگ محله‌ها برای کل شهر تبریز ۴۷٫۴۵ (از ۱۰۰) است که میانگین متوسط به بالایی است. برای فهم بهتر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به ارائه برخی از تفاوت‌های این میانگین در میان طبقات مختلف متغیر زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۴۶٫۹۰		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۵۷٫۴۰
	زن	۴۸٫۰۱			۶-۱۰ میلیون	۵۱٫۱۱
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۴۷٫۰۳			۱۱-۱۵ میلیون	۴۷٫۲۲
	استیجاره‌ای	۴۹٫۳۲			۱۶-۲۰ میلیون	۴۲٫۸۸
	سازمانی	۳۵			۲۱-۲۵ میلیون	۴۲٫۲۰
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۴۶٫۷۰			۲۶ و بالاتر	۴۳٫۸۶
	۵-۹ سال	۴۶٫۷۹		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۴۹٫۱۷
	۱۰-۱۴ سال	۴۷٫۰۶			۱۰-۱۹ سال	۴۸٫۳۴
	۱۵-۱۹ سال	۴۸٫۲۹			۲۰-۲۹ سال	۴۸٫۴۳
	۲۰-۲۴ سال	۴۹٫۶۶			۳۰-۳۹ سال	۴۷٫۲۱
	۲۵-۲۹ سال	۵۲٫۶۸			۴۰-۴۹ سال	۴۷٫۵۳
	۳۰-۳۴ سال	۵۰			۵۰-۵۹ سال	۴۶٫۲۲
	۳۵-۳۹ سال	۴۷٫۶۸			۶۰-۶۹ سال	۴۶٫۱۹
	۴۰-۴۴ سال	۵۲٫۹۱			۷۰-۷۹ سال	۴۶٫۲۹
	بالای ۴۵ سال	۵۰٫۷۴			۸۰ و بالاتر	۴۵٫۰۶

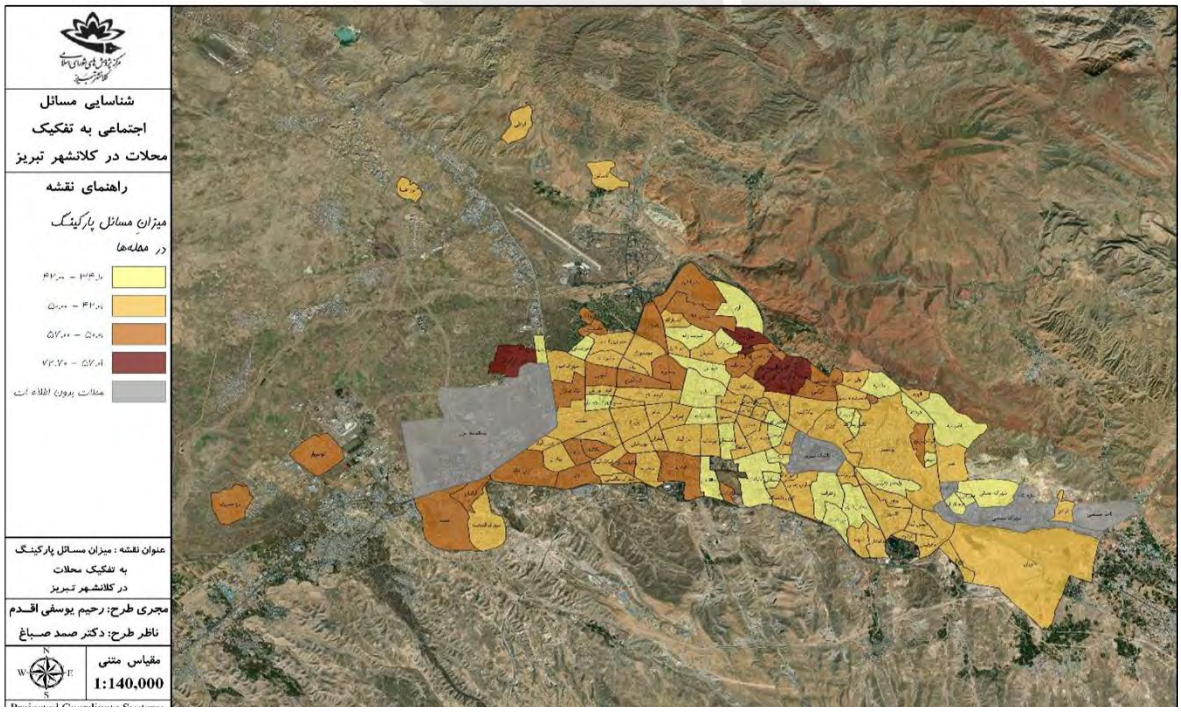
جدول ۳۱-۵) ارزیابی مقیاس مسائل پارکینگ در محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین‌های این مقیاس برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن در زیر با نمودار، جدول و نقشه ارائه می‌گردد.

نمودار ۱۱-۵) میانگین مسائل پارکینگ محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۳۴/۱۰ تا ۴۲ میانگین دارند «محلات با مسائل پارکینگ ضعیف» است. لایه دوم، بین ۴۲/۰۱ تا ۵۰ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با مسائل پارکینگ متوسط»، لایه سوم بین ۵۰/۰۱ تا ۵۷ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با مسائل پارکینگ قوی» و لایه چهارم بین ۵۷/۰۱ تا ۷۲/۷۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با مسائل پارکینگ بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۱-۵) پراکنش فضایی مقیاس مسائل پارکینگ (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با مسائل پارکینگ اندک	۳۴٫۱۰ تا ۴۲	۲۹	۱-شهرک بهشتی، ۲-کوی دامپزشکی، ۳-شهرک چمران، ۴-ارم، ۵-شربت زاده، ۶-انبار سردار، ۷-دوه‌چی، ۸-بازار، ۹-مقصودیه، ۱۰-باغشمال، ۱۱-طالقانی، ۱۲-کلانتر کوچه، ۱۳-آبرسان، ۱۴-گلگشت، ۱۴-استادان، ۱۶-مارالان، ۱۷-گل پارک، ۱۸-نگین پارک، ۱۹-رشدیه، ۲۰-فرشته، ۲۱-باغمیشه، ۲۲-سپهر، ۲۳-شهرک مصلی، ۲۴-مرزداران، ۲۵-فرهنگیان، ۲۶-ولیعصر جنوبی، ۲۷-رجائی شهر، ۲۸-میرداماد، ۲۹-زعفرانیه
محلات با مسائل پارکینگ متوسط	۴۲٫۰۱ تا ۵۰	۶۳	۱-کرکج، ۲-خاوران، ۳-فتح آباد، ۴-باغچیان، ۵-کوی فردوس، ۶-شمس آباد، ۷-گلشهر، ۸-پرواز، ۹-الهی پرست، ۱۰-شاهگلی، ۱۱-سهند، ۱۲-ولیعصر، ۱۳-نصر، ۱۴-کوشن، ۱۵-الهیه، ۱۶-ولی امر، ۱۷-باغمیشه قدیم، ۱۸-گلگار، ۱۹-بیلانکوه، ۲۰-گلباد، ۲۱-قورخانه، ۲۲-ساری زمین، ۲۳-کوی دانشگاه، ۲۴-پل سنگی، ۲۵-دمشقیه، ۲۶-تپلی باغ، ۲۷-خیابان، ۲۸-حلمه سازاندا، ۲۹-حافظ، ۳۰-بالاحمام، ۳۱-قره باغی، ۳۲-ششگلان، ۳۳-دانشسرا، ۳۴-منصور، ۳۵-چرنداب، ۳۶-لیل آباد، ۳۷-اهراب، ۳۸-قطران، ۳۹-خیام، ۴۰-کوچه باغ، ۴۱-سیلو، ۴۲-وزیر آباد، ۴۳-ابوریحان، ۴۴-منظریه، ۴۵-شهرک طالقانی، ۴۶-اسلام آباد، ۴۷-رسالت، ۴۸-خطیب، ۴۹-دیزل آباد، ۵۰-بهاران، ۵۱-شهرک اندیشه، ۵۲-کوی ورزش، ۵۳-بهار، ۵۴-حکم آباد، ۵۵-شهرک امام، ۵۶-چوسدوزان، ۵۷-عمو زین الذین، ۵۸-شتربان، ۵۹-امیر خیز، ۶۰-کشتارگاه، ۶۱-آناخاتون، ۶۲-اوغلی، ۶۳-الوار علیا
محلات با مسائل پارکینگ زیاد	۵۰٫۰۱ تا ۵۷	۲۷	۱-باغ معروف، ۲-کوجوار، ۳-آخمقیه، ۴-رواسان، ۵-کوی لاله، ۶-لاله، ۷-شهرک رازی، ۸-جلالیه، ۹-زنگوله باغ، ۱۰-امامیه، ۱۱-اسلامشهر، ۱۲-شام-غازان، ۱۳-آخونی، ۱۴-قره آغاج، ۱۵-ویجویه، ۱۶-یکه دکان، ۱۷-جامیشاوان، ۱۸-بهشتی، ۱۹-۴۲ متری، ۲۰-رضوانشهر، ۲۱-قربانی، ۲۲-اسماعیل بقال، ۲۳-سرخاب، ۲۴-کوی بهشتی، ۲۵-عباسی، ۲۶-زمرد، ۲۷-بارنج،
محلات با مسائل پارکینگ خیلی زیاد	۵۷٫۰۱ تا ۷۲٫۷۰	۷	۱-قره ملک، ۲-خلیل آباد، ۳-منبع، ۴-ایده‌لو، ۵-مالازینال، ۶-سیلاب قوشخانه، ۷-یوسف آباد

جدول۳۲-۵) خوشه‌بندی مسائل پارکینگ محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۳ مقیاس کل مسائل ترافیکی محله‌ها

مقیاس «کل مسائل ترافیکی محله‌ها» هم شامل ترافیک خیابان‌های محله‌ها و هم شامل مسائل پارکینگ محله‌ها می‌شود که آمارهای توصیفی این مقیاس ساخته شده در زیر نشان داده شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
کل مسائل ترافیکی محله‌ها	۴۲٫۵۵	۹٫۱۷	۸۴٫۱۷	۱۰٫۳۰

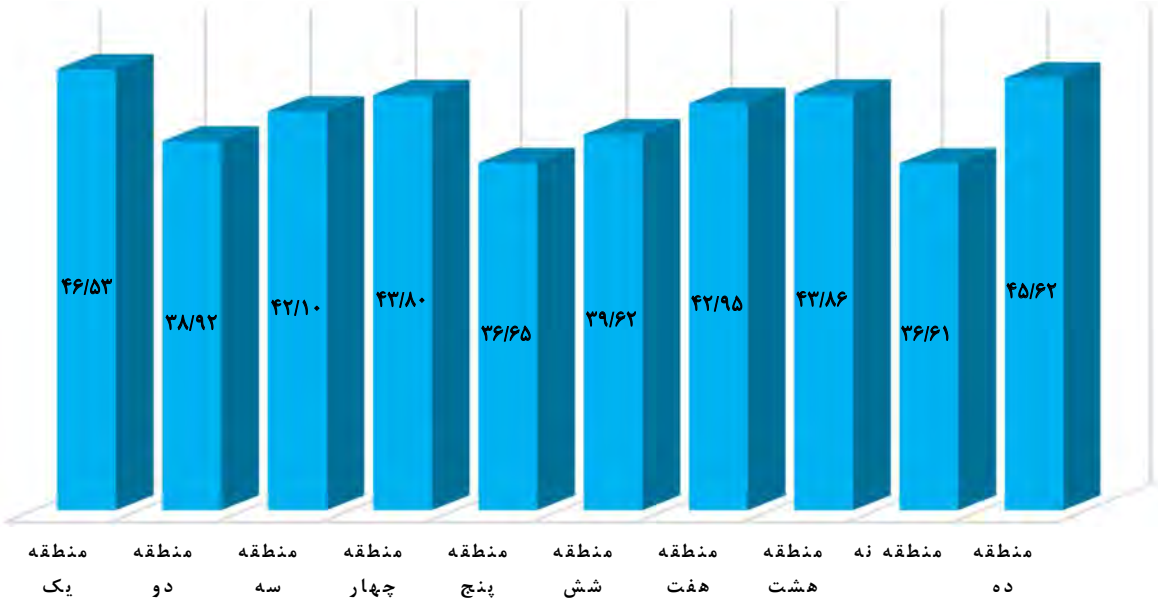
جدول ۳۳-۵) آماره‌های توصیفی شاخص کل مسائل ترافیکی در کل شهر تبریز

میانگین کل مسائل ترافیکی محله‌ها در کلانشهر تبریز ۴۲٫۵۵ است که میانگین متوسط به بالایی است. برای فهم بهتر این میانگین در بین پاسخ‌های گروه‌های متفاوت، میانگین‌های آن در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای محاسبه شده است که نتایج آن در جدول زیر ارائه می‌شود.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۴۴٫۶۳	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۴۵٫۲۳
	زن	۴۰٫۴۲		۶-۱۰ میلیون	۴۴٫۰۶
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۴۲٫۱۱		۱۱-۱۵ میلیون	۴۵٫۳۱
	استیجاره‌ای	۴۴٫۵۳		۱۶-۲۰ میلیون	۳۸٫۷۹
	سازمانی	۳۳٫۱۶		۲۱-۲۵ میلیون	۳۵٫۳۴
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۴۱٫۰۹		۲۶ و بالاتر	۳۵٫۶۱
	۵-۹ سال	۴۲٫۴۶	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۴۱٫۳۷
	۱۰-۱۴ سال	۴۲٫۹۴		۱۰-۱۹ سال	۴۳٫۱۷
	۱۵-۱۹ سال	۴۳٫۳۴		۲۰-۲۹ سال	۴۳٫۰۷
	۲۰-۲۴ سال	۴۴٫۳۸		۳۰-۳۹ سال	۴۲٫۳۸
	۲۵-۲۹ سال	۴۵٫۸۴		۴۰-۴۹ سال	۴۲٫۸۳
	۳۰-۳۴ سال	۴۶٫۶۸		۵۰-۵۹ سال	۴۲٫۱۵
	۳۵-۳۹ سال	۴۶٫۶۲		۶۰-۶۹ سال	۴۱٫۱۱
	۴۰-۴۴ سال	۴۷٫۰۵		۷۰-۷۹ سال	۴۲٫۶۰
	بالای ۴۵ سال	۴۷٫۵۳		۸۰ و بالاتر	۴۰٫۳۵

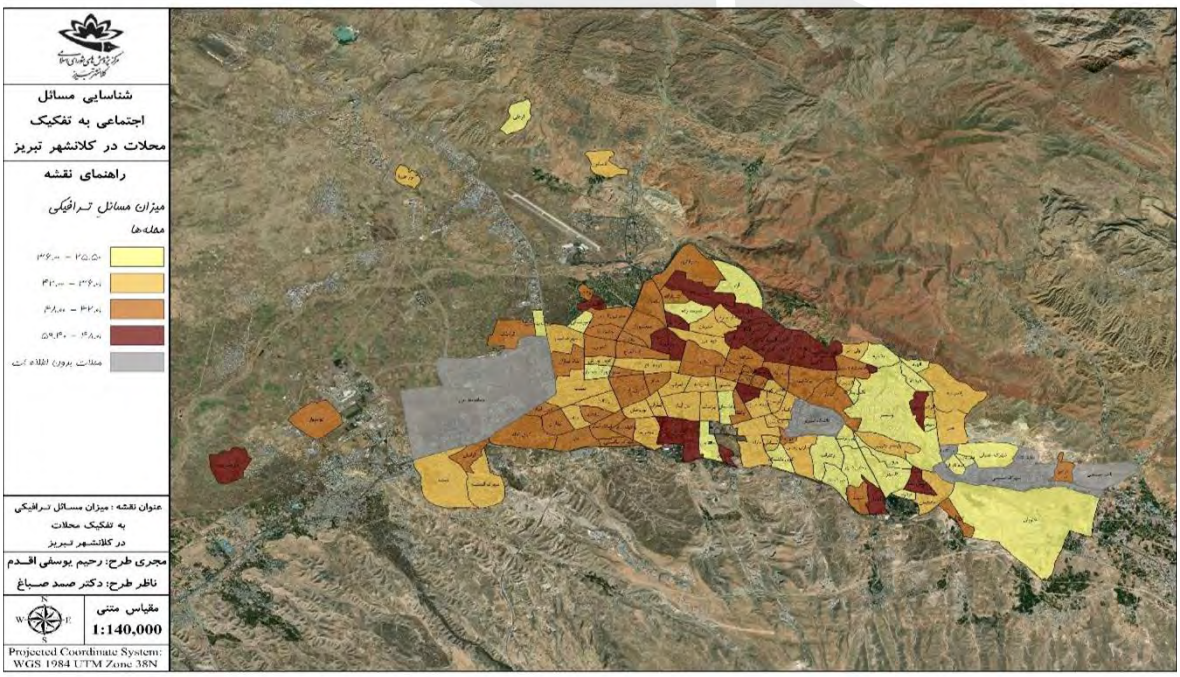
جدول ۳۴-۵) ارزیابی کل مسائل ترافیکی محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

میانگین‌های مختلف این متغیر برای گروه‌های متفاوت، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه کلانشهر تبریز نیز محاسبه شده است که نتایج آن را در زیر با نمودار، جدول و نقشه نشان می‌دهیم.

نمودار۱۲-۵) میانگین شاخص کلِ مسائل ترافیکی محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۲۵/۵۰ تا ۳۶ میانگین دارند «محلات با کلِ مسائل ترافیکی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۳۶/۰۱ تا ۴۲ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با کل مسائل ترافیکی متوسط»، لایه سوم بین ۴۲/۰۱ تا ۴۸ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با کل مسائل ترافیکی قوی» و لایه چهارم بین ۴۸/۰۱ تا ۵۹/۴۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با کل مسائل ترافیکی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۲-۵) پراکنش فضایی مقیاس مسائل ترافیکی (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با ترافیک کل اندک	۲۵٫۵۰ تا ۳۶	۲۶	شهرک بهشتی، اوغلی، دامپزشکی، شهرک چمران، شربت زاده، ارم، باغشمال، طالقانی، کوی دانشگاه، رشدیه، الهیه، فرشته، ولیعصر، نگین پارک، سپهر، شهرک مصلی، مرزداران، فرهنگیان، خاوران، کوی فردوس، گلشهر، پرواز، الهی پرست، رجائی شهر، میرداماد، زعفرانیه
محلات با ترافیک کل متوسط	۳۶٫۰۱ تا ۴۲	۳۶	۱-یاغچیان، ۲-ولیعصر جنوبی، ۳-نصر، ۴-کوشن، ۵-باغمیشه، ۶-ولی امر، ۷-گل پارک، ۸-ساری زمین، ۹-استادان، ۱۰-مارالان، ۱۱-گلگشت، ۱۲-گلباد، ۱۳-آبرسان، ۱۴-حلمه سازاندا، ۱۵-کلانتر کوچه، ۱۶-منصور، ۱۷-مقصودیه، ۱۸-چرنداب، ۱۹-لیل آباد، ۲۰-اهراب، ۲۱-قطران، ۲۲-ابوریحان، ۲۳-منظریه، ۲۴-کوچه باغ، ۲۵-انبار سردار، ۲۶-دوه-چی، ۲۷-شتربان، ۲۸-کوی ورزش، ۲۹-شهرک امام، ۳۰-رسالت، ۳۱-خطیب، ۳۲-شهرک رازی، ۳۳-شهرک اندیشه، ۳۴-آخمقیه، ۳۵-آناخاتون، ۳۶-الوار علیا
محلات با ترافیک کل زیاد	۴۲٫۰۱ تا ۴۸	۴۰	۱-کوجوار، ۲-قره‌ملک، ۳-رواسان، ۴-کوی لاله، ۵-بهاران، ۶-لاله، ۷-شهرک طالقانی، ۸-اسلام آباد، ۹-زنگوله باغ، ۱۰-جلالیه، ۱۱-دیزل آباد، ۱۲-وزیر آباد، ۱۳-خیام، ۱۴-سیلو، ۱۵-شام غازان، ۱۶-آخونی، ۱۷-قره آغاج، ۱۸-بهار، ۱۹-حکم آباد، ۲۰-چوسدوزان، ۲۱-عموزین الدین، ۲۲-بهشتی، ۲۳-یکه دکان، ۲۴-کشتارگاه، ۲۵-رضوانشهر، ۲۶-بازار، ۲۷-ششگلان، ۲۸-دانشسرا، ۲۹-قره باغی، ۳۰-بالاحمام، ۳۱-تپلی باغ، ۳۲-حافظ، ۳۳-قورخانه، ۳۴-پل سنگی، ۳۵-بیلانکوه، ۳۶-گلکار، ۳۷-باغمیشه قدیم، ۳۸-سهند، ۳۹-فتح آباد، ۴۰-کرکج
محلات با ترافیک کل خیلی زیاد	۴۸٫۰۱ تا ۵۹٫۴۰	۲۴	۱-باغ معروف، ۲-امامیه، ۳-اسلامشهر، ۴-شاهگلی، ۵-شمس آباد، ۶-بارنج، ۷-زمرد، ۸-خیابان، ۹-دمشقیه، ۱۰-کوی بهشتی، ۱۱-عباسی، ۱۲-یوسف آباد، ۱۳-سیلاب قوشخانه، ۱۴-مالازینال، ۱۵-ایده‌لو، ۱۶-قربانی، ۱۷-اسماعیل بقال، ۱۸-سرخاب، ۱۹-منبع، ۲۰-خلیل آباد، ۲۱-۴۲ متری، ۲۲-امیرخیز، ۲۳-ویجویه، ۲۴-جامیشاوان

جدول۳۵-۵) خوشه‌بندی کل مسائل ترافیکی محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۴ مقیاس مسائل پارک‌های محله

گویه‌های مرتبط به مسائل پارک‌ها شامل سه بعد، ۱) تجهیزات و وسائل پارک‌ها، ۲) امنیت پارک‌ها و ۳) ارتکاب جرم در پارک‌های محله است که نتایج هریک از این گویه‌ها در بخش قبل نشان داده شده است. مقیاس مسائل پارک‌ها از ترکیب دو بعد امنیت پارک‌ها و ارتکاب جرم در پارک‌ها ساخته شده است که آمارهای توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
مسائل پارک‌های محله	۳۱٫۰۵	۰	۱۰۰	۲۳٫۵۵

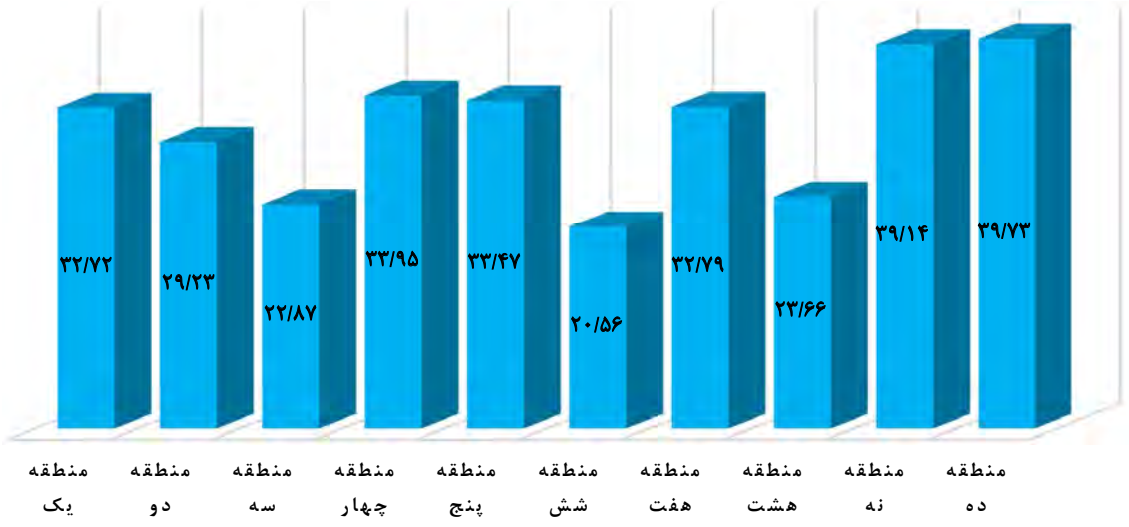
جدول ۳۶-۵) آماره‌های توصیفی شاخص مسائل پارک‌های محله در کل شهر تبریز

میانگین مقیاس مسائل پارک‌های محله‌ها برای کل شهر تبریز ۳۱٫۰۵ است که میانگین متوسطی است. برای فهم بهتر پاسخ‌های داده شده برحسب گروه‌های متفاوت، ما تفاوت میانگین‌های این مقیاس را در برخی از متغیرهای زمینه‌ای در زیر ارائه می‌دهیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۴۲٫۳۶		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۳٫۰۶
	زن	۳۲٫۸۳			۶-۱۰ میلیون	۳۷٫۰۲
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۳۷٫۱۸			۱۱-۱۵ میلیون	۴۳٫۴۱
	استیجاره‌ای	۳۹٫۷۵			۱۶-۲۰ میلیون	۳۴٫۶۹
	سازمانی	۳۱٫۳۳			۲۱-۲۵ میلیون	۲۸٫۴۹
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۳۵٫۴۷			۲۶ و بالاتر	۲۷٫۳۵
	۵-۹ سال	۳۸٫۱۴		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۳۳٫۵۶
	۱۰-۱۴ سال	۳۸٫۸۲			۱۰-۱۹ سال	۳۸
	۱۵-۱۹ سال	۳۸٫۳۹			۲۰-۲۹ سال	۳۷٫۷۱
	۲۰-۲۴ سال	۳۹٫۰۹			۳۰-۳۹ سال	۳۷٫۵۵
	۲۵-۲۹ سال	۳۹			۴۰-۴۹ سال	۳۸٫۱۴
	۳۰-۳۴ سال	۴۳٫۳۶			۵۰-۵۹ سال	۳۸٫۰۸
	۳۵-۳۹ سال	۴۵٫۵۵			۶۰-۶۹ سال	۳۶٫۰۲
	۴۰-۴۴ سال	۴۱٫۱۹			۷۰-۷۹ سال	۳۸٫۹۲
	بالای ۴۵ سال	۴۴٫۳۱			۸۰ و بالاتر	۳۵٫۶۴

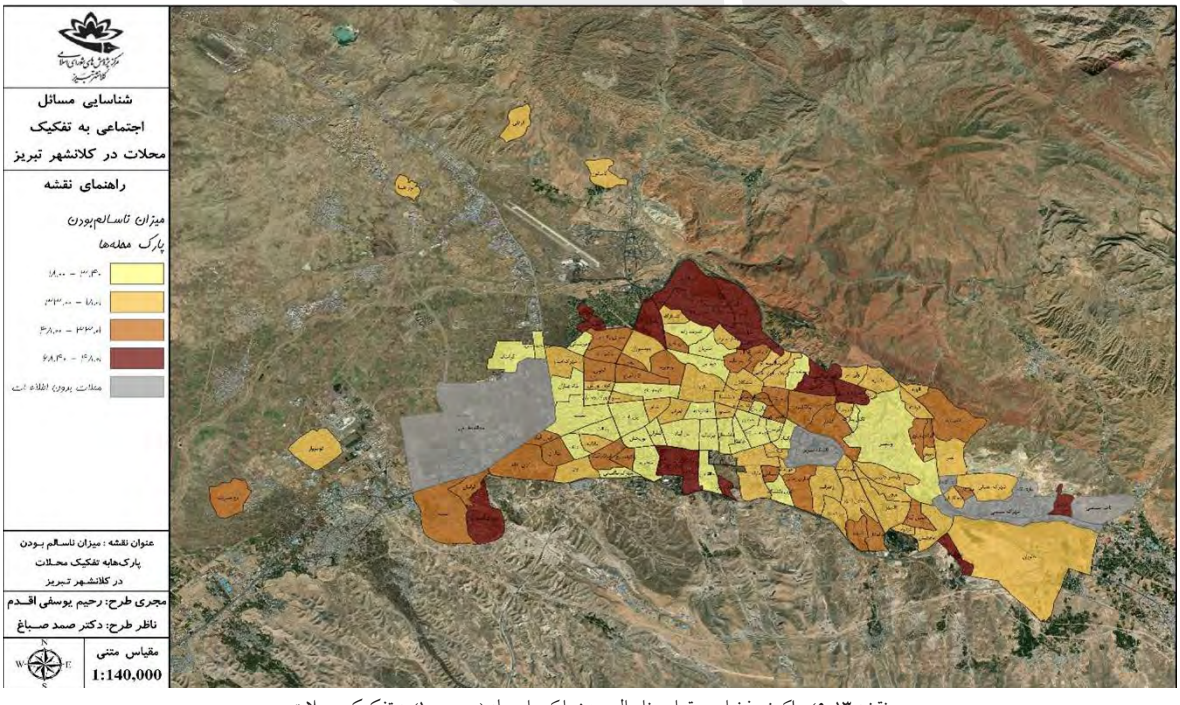
جدول ۳۷-۵) ارزیابی مقیاس مسائل پارک‌های محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین‌های مقیاس مسائل پارک‌های محله‌ها همچنین برای گروه‌های متفاوت دیگر یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن در زیر با نمودار، جدول و نقشه ارائه می‌شود.

نمودار۱۳-۵) میانگین شاخص مسائل پارک‌های محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۳/۴ تا ۱۸ میانگین دارند «محلات با مسائل پارک‌های ضعیف» است. لایه دوم، بین ۱۸/۰۱ تا ۳۳ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با مسائل پارک‌های متوسط»، لایه سوم بین ۳۳/۰۱ تا ۴۸ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با مسائل پارک‌های قوی» و لایه چهارم بین ۴۸/۰۱ تا ۶۸ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با مسائل پارک‌های بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۳-۵) پراکنش فضایی مقیاس ناسالم بودن پارک‌ها محله (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با پارک‌های سالم	۳٫۴۰ تا ۱۸	۳۲	۱-قره‌ملک، ۲-شهرک بهشتی، ۳-دامپرشکی، ۴-شام‌غازان، ۵-خطیب، ۶-شهرک رازی، ۷-شهرک طالقانی، ۸-منظریه، ۹-قطران، ۱۰-ابوریحان، ۱۱-رسالت، ۱۲-وزیر آباد، ۱۳-کوچه باغ، ۱۴-شهرک چمران، ۱۵-شربت زاده، ۱۶-شتربان، ۱۷-دوه‌چی، ۱۸-مقصودیه، ۱۹-لیل آباد، ۲۰-باغشمال، ۲۱-چرنداب، ۲۲-طالقانی، ۲۳-حافظ، ۲۴-حلمه سازاندا، ۲۵-خیابان، ۲۶-تپلی باغ، ۲۷-آبرسان، ۲۸-گلباد، ۲۹-یوسف آباد، ۳۰-کوی دانشگاه، ۳۱-نگین پارک، ۳۲-ولیعصر
محلات با پارک‌های ناسالم متوسط	۱۸٫۰۱ تا ۳۳	۴۵	۱-کوجوار، ۲-الوار علیا، ۳-آناخاتون، ۴-اوغلی، ۵-شهرک امام، ۶-لاله، ۷-جلالیه، ۸-کوی ورزش، ۹-چوسدوزان، ۱۰-سیلو، ۱۱-کشتارگاه، ۱۲-انبار سردار، ۱۳-بازار، ۱۴-اهراب، ۱۵-خیام، ۱۶-ششگلان، ۱۷-دانشسرا، ۱۸-منصور، ۱۹-بالاحمام، ۲۰-ایده‌لو، ۲۱-مالازینال، ۲۲-سیلاب قوشخانه، ۲۳-گلگشت، ۲۴-قورخانه، ۲۵-مارالان، ۲۶-ولی امر، ۲۷-رشدیه، ۲۸-زمرد، ۲۹-گل پارک، ۳۰-الهیه، ۳۱-فرشته، ۳۲-نصر، ۳۳-شهرک مصلی، ۳۴-فرهنگیان، ۳۵-سپهر، ۳۶-ولیعصر جنوبی، ۳۷-پرواز، ۳۸-گلشهر، ۳۹-کوی فردوس، ۴۰-یاغچیان، ۴۱-الهی پرست، ۴۲-رجائی شهر، ۴۳-میرداماد، ۴۴-زعفرانیه، ۴۵-خاوران
محلات با پارک‌های زیاد ناسالم	۳۳٫۰۱ تا ۴۸	۳۲	۱-مرزداران، ۲-شمس آباد، ۳-شاهگلی، ۴-سهند، ۵-باغمیشه، ۶-کوشن، ۷-بارنج، ۸-ساری زمین، ۹-استادان، ۱۰-گلکار، ۱۱-بیلانکوه، ۱۲-پل سنگی، ۱۳-کلانتر کوچه، ۱۴-دمشقیه، ۱۵-قره باغی، ۱۶-اسماعیل بقال، ۱۷-سرخاب، ۱۸-امیر خیز، ۱۹-ویجویه، ۲۰-بهار، ۲۱-قره آغاج، ۲۲-عموزین الدین، ۲۳-حکم آباد، ۲۴-آخونی، ۲۵-زنگوله باغ، ۲۶-اسلام آباد، ۲۷-دیزل آباد، ۲۸-بهاران، ۲۹-کوی لاله، ۳۰-رواسان، ۳۱-آخمقیه، ۳۲-باغ معروف
محلات با پارک‌های خیلی زیاد ناسالم	۴۸٫۰۱ تا ۶۴٫۴۰	۱۷	۱-شهرک اندیشه، ۲-اسلامشهر، ۳-امامیه، ۴-فتح آباد، ۵-کرکج، ۶-باغمیشه قدیم، ۷-کوی بهشتی، ۸-عباسی، ۹-قربانی، ۱۰-منبع، ۱۱-خلیل آباد، ۱۲-ارم، ۱۳-۴۲ متری، ۱۴-رضوانشهر، ۱۵-یکه دکان، ۱۶-جامیشاوان، ۱۷-بهشتی

جدول ۳۷-۵) ارزیابی مقیاس مسائل پارک‌های محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

۵-۱۵ مقیاس آلودگی صوتی محله‌ها

گویه‌های مقیاس آلودگی صوتی محله‌ها در بخش قبل ارائه شده است. این مقیاس ترکیبی، از انواع متفاوت آلودگی‌های صوتی، اعم از صدای ساخت و سازها، صدای دعواهای همسایه‌ها تا صدای ماشین‌ها ساخته شده است که آمارهای توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
آلودگی صوتی محله‌ها	۲۳٫۹۵	۰	۸۵٫۷۱	۲۱٫۵۳

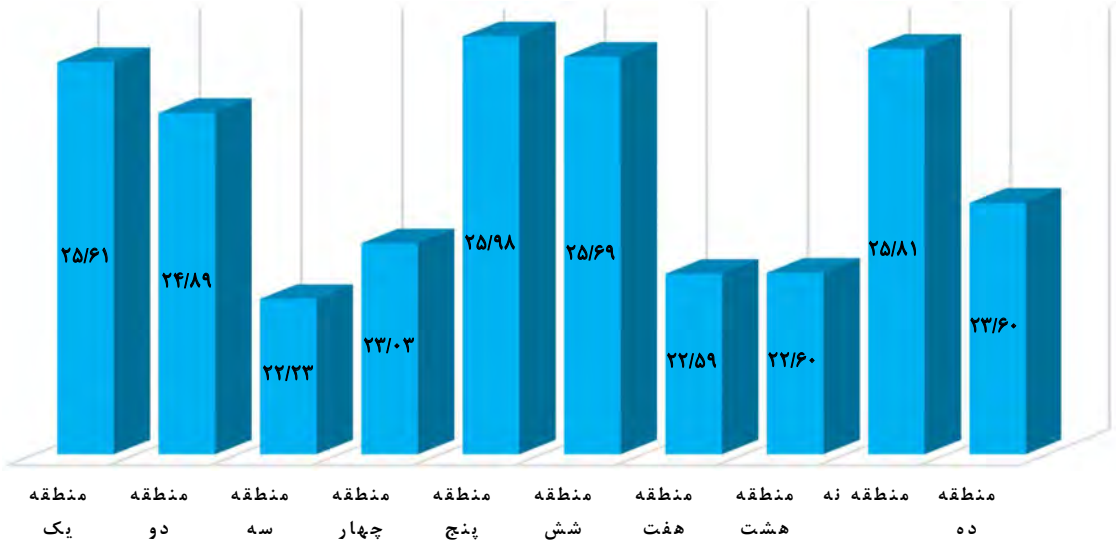
جدول ۳۹-۵) آماره‌های توصیفی شاخص آلودگی صوتی محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین مقیاس آلودگی صوتی برای کل شهر تبریز ۲۳٫۹۵ است که میانگین ضعیفی است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۳۳٫۱۰		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۱۷٫۱۴
	زن	۱۴٫۶۶			۶-۱۰ میلیون	۲۲٫۶۵
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۲۲٫۸۴			۱۱-۱۵ میلیون	۳۱٫۶۰
	استیجاره‌ای	۲۸٫۷۹			۱۶-۲۰ میلیون	۱۹٫۷۸
	سازمانی	۳٫۱۴			۲۱-۲۵ میلیون	۱۳٫۶۶
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۲۲٫۴۱			۲۶ و بالاتر	۱۲٫۹۶
	۵-۹ سال	۲۵٫۲۰		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۲۲٫۵۱
	۱۰-۱۴ سال	۲۳٫۸۰			۱۰-۱۹ سال	۲۶٫۴۳
	۱۵-۱۹ سال	۲۶٫۳۷			۲۰-۲۹ سال	۲۵٫۷۹
	۲۰-۲۴ سال	۲۱٫۷۷			۳۰-۳۹ سال	۲۴٫۰۹
	۲۵-۲۹ سال	۲۷٫۵۱			۴۰-۴۹ سال	۲۴٫۱۳
	۳۰-۳۴ سال	۲۵٫۲۸			۵۰-۵۹ سال	۲۳٫۸۰
	۳۵-۳۹ سال	۲۹٫۷۷			۶۰-۶۹ سال	۱۷٫۳۶
	۴۰-۴۴ سال	۲۶٫۱۵			۷۰-۷۹ سال	۱۵٫۱۷
	بالای ۴۵ سال	۲۵٫۵۵			۸۰ و بالاتر	۱۴٫۴۳

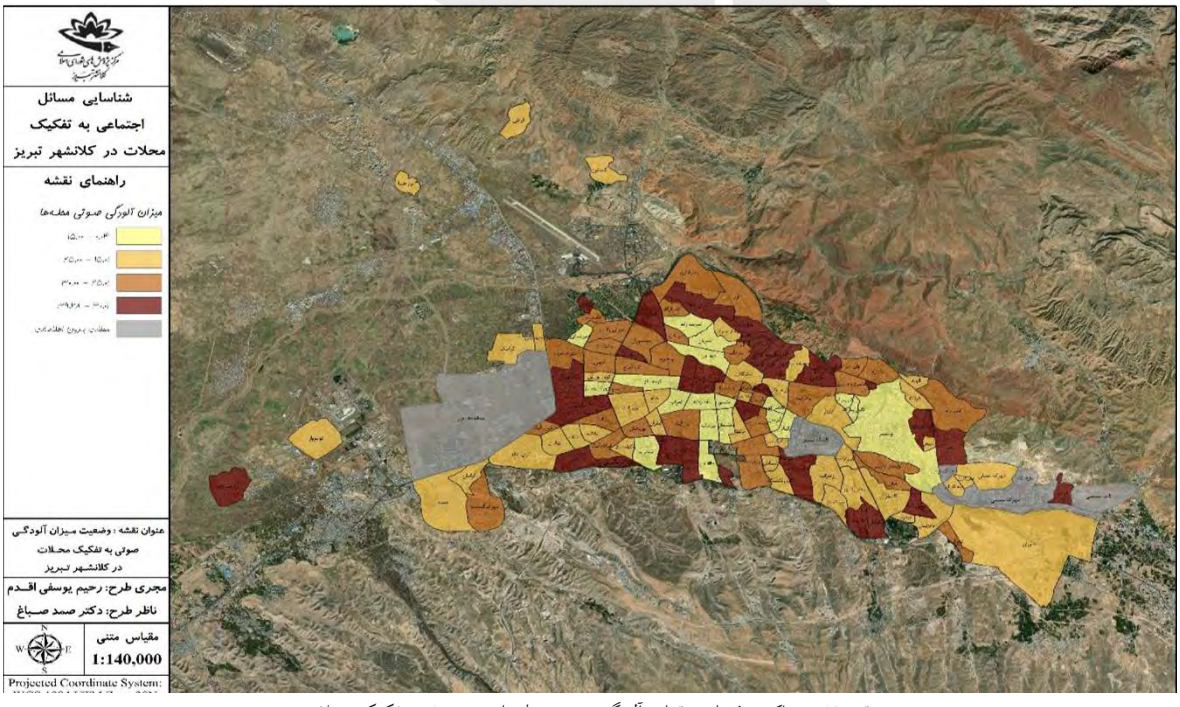
جدول ۴۰-۵) ارزیابی مقیاس آلودگی صوتی محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین‌های این متغیر برای گروه‌های متفاوت یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن در زیر با نمودار، جدول و نقشه ارائه می‌گردد.

نمودار۱۴-۵) میانگین شاخص آلودگی صوتی محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۰/۰۴ تا ۱۵ میانگین دارند «محلات با آلودگی صوتی ضعیف» است. لایه دوم، بین ۱۵/۰۱ تا ۲۵ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با آلودگی صوتی متوسط»، لایه سوم بین ۲۵/۰۱ تا ۳۰ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با آلودگی صوتی قوی» و لایه چهارم بین ۳۰/۰۱ تا ۳۹/۷۸ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با آلودگی صوتی بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۴-۵) پراکنش فضایی مقیاس آلودگی صوتی محله‌ها (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با آلودگی صوتی اندک	۰/۰۴ تا ۱۵	۱۹	۱-ولیعصر، ۲-نگین پارک، ۳-گل‌پارک، ۴-گلباد، ۵-آبرسان، ۶-کلانتر کوچه، ۷-منصور، ۸-مقصودیه، ۹-اهراب، ۱۰-باغشمال، ۱۱-چرنداب، ۱۲-طالقانی، ۱۳-منظریه، ۱۴-کوچه باغ، ۱۵-دوه چی، ۱۶-شتربان، ۱۷-شربت زاده، ۱۸-شهرک چمران، ۱۹-دامپزشکی
محلات با آلودگی صوتی متوسط	۱۵/۰۱ تا ۲۵	۴۱	۱-کوجوار، ۲-اوغلی، ۳-آناخاتون، ۴-الوار علیا، ۵-قره ملک، ۶-آخمقیه، ۷-رواسان، ۸-کوی لاله، ۹-بهاران، ۱۰-شهرک رازی، ۱۱-جلالیه، ۱۲-زنگوله باغ، ۱۳-قطران، ۱۴-وزیر آباد، ۱۵- خیام، ۱۶-کوی ورزش، ۱۷-شهرک بهشتی، ۱۸-انبار سردار، ۱۹-ششگلان، ۲۰-یوسف آباد، ۲۱-پل سنگی، ۲۲-بالاحمام، ۲۳-حافظ، ۲۴-استادان، ۲۵-کوی دانشگاه، ۲۶-گلکار، ۲۷-گلگشت، ۲۸-الهی پرست، ۲۹-زعفرانیه، ۳۰-رجائی شهر، ۳۱-میرداماد، ۳۲-گلشهر، ۳۳-کوی فردوس، ۳۴-یاغچیان، ۳۵-الهیه، ۳۶-فرشته، ۳۷-سپهر، ۳۸-شهرک مصلی، ۳۹-مرزداران، ۴۰-فرهنگیان، ۴۱-خاوران
محلات با آلودگی صوتی زیاد	۲۵/۰۱ تا ۳۰	۳۳	۱-شهرک اندیشه، ۲-دیزل آباد، ۳-رسالت، ۴-اسلام آباد، ۵-ابوریحان، ۶-لیل آباد، ۷-سیلو، ۸-قره آغاج، ۹-آخونی، ۱۰-حکم آباد، ۱۱-شهرک امام، ۱۲-ویجویه، ۱۳-چوسدوزان، ۱۴-عموزین الدین، ۱۵-جامیشاوان، ۱۶-امیر خیز، ۱۷-کشتارگاه، ۱۸-رضوانشهر، ۱۹-ارم، ۲۰-سرخاب، ۲۱-دانشسرا، ۲۲-قره باغی، ۲۳-تپلی باغ، ۲۴-حلمه سازاندا، ۲۵-مارالان، ۲۶-بیلانکوه، ۲۷-باغمیشه قدیم، ۲۸-ولی امر، ۲۹-رشدیه، ۳۰-باغمیشه، ۳۱-ولیعصر جنوبی، ۳۲-پرواز، ۳۳-فتح آباد
محلات با آلودگی صوتی خیلی زیاد	۳۰/۰۱ تا ۳۹/۲۸	۳۳	۱-باغ معروف، ۲-لاله، ۳-شهرک طالقانی، ۴-امامیه، ۵-اسلامشهر، ۶-خطیب، ۷-شام غازان، ۸-بهار، ۹-بازار، ۱۰-بهشتی، ۱۱-یکه دکان، ۱۲-۴۲ متری، ۱۳-خلیل آباد، ۱۴-منبع، ۱۵-قربانی، ۱۶-اسماعیل بقال، ۱۷-ایده‌لو، ۱۸-مالازینال، ۱۹-سیلاب قوشخانه، ۲۰-کوی بهشتی، ۲۱-عباسی، ۲۲-دمشقیه، ۲۳-خیابان، ۲۴-زمرد، ۲۵-کوشن، ۲۶-بارنج، ۲۷-نصر، ۲۸-شمس آباد، ۲۹-شاهگلی، ۳۰-سهند، ۳۱-ساری زمین، ۳۲-قورخانه، ۳۳-کرکج

جدول ۴۱-۵) خوشه‌بندی میزان آلودگی صوتی محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۶ مقیاس نامناسب بودن وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله

گویه‌های وضعیت ظاهری محله‌ها در بخش قبلی توضیح داده شده‌اند که از ترکیب این گویه‌ها، مقیاس وضعیت ظاهری محله‌ها ساخته شده است که آماره‌های توصیفی آن برای کل شهر تبریز در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها	۳۱٫۸۷	۰	۹۶	۱۹٫۵۹

جدول ۴۲-۵) آماره‌های توصیفی شاخص وضعیت ظاهری محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین کل مقیاس وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها برای کل شهر تبریز ۳۱٫۸۷ (از ۱۰۰) است که نشان دهندهٔ وضعیت ظاهری ساختمان‌ها کمی نامناسب است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۳۵٫۵۰		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۴٫۳۰
	زن	۲۸٫۱۵			۶-۱۰ میلیون	۳۵٫۸۹
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۳۱٫۶۴			۱۱-۱۵ میلیون	۳۷٫۲۲
	استیجاره‌ای	۳۳٫۲۳			۱۶-۲۰ میلیون	۲۴٫۳۵
	سازمانی	۱۴٫۴۰			۲۱-۲۵ میلیون	۱۸٫۱۷
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۲۷٫۴۲			۲۶ و بالاتر	۱۱٫۵۶
	۵-۹ سال	۳۱٫۵۵		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۳۴٫۵۰
	۱۰-۱۴ سال	۳۵٫۶۵			۱۰-۱۹ سال	۳۲٫۸۷
	۱۵-۱۹ سال	۳۶٫۷۵			۲۰-۲۹ سال	۳۳٫۸۵
	۲۰-۲۴ سال	۳۵٫۹۳			۳۰-۳۹ سال	۳۲٫۱۵
	۲۵-۲۹ سال	۳۸٫۸۶			۴۰-۴۹ سال	۳۱٫۵۱
	۳۰-۳۴ سال	۳۸٫۸۲			۵۰-۵۹ سال	۲۹٫۶۶
	۳۵-۳۹ سال	۴۸٫۳۷			۶۰-۶۹ سال	۲۸٫۲۵
	۴۰-۴۴ سال	۴۱٫۳۸			۷۰-۷۹ سال	۳۲٫۸۸
	بالای ۴۵ سال	۴۱٫۸۲			۸۰ و بالاتر	۳۰٫۵۰

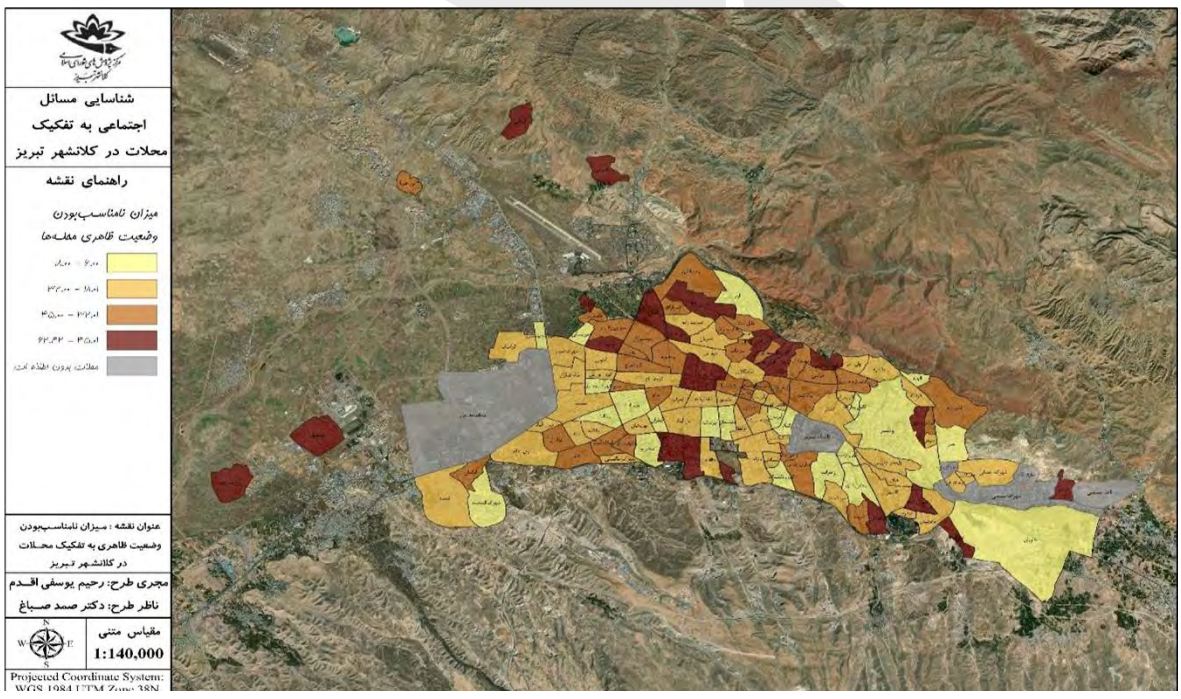
جدول ۴۳-۵) ارزیابی پاسخگویان از وضعیت ظاهری محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین مقیاس وضعیت ظاهری محله‌ها برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار ۱۵-۵) میانگین شاخص وضعیت ظاهری ساختمان‌های محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۶-۱۸ میانگین دارند «محلات با ظاهر نامناسب ضعیف» است. لایه دوم، بین ۱۸/۰۱ تا ۳۲ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با ظاهر نامناسب متوسط»، لایه سوم بین ۳۲/۰۱ تا ۴۵ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با ظاهر نامناسب قوی» و لایه چهارم بین ۴۵/۰۱ تا ۶۲/۴۲ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با ظاهر نامناسب بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۵-۵) پراکنش فضایی مقیاس نامناسب بودن وضعیت ظاهری محله‌ها (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با ظاهر نامناسب اندک	۶-۱۸	۲۲	شهرک بهشتی، شهرک اندیشه، دامپزشکی، شهرک چمران، منظریه، رسالت، قطران، وزیر آباد، چرنداب، باغشمال، ارم، آبرسان، گلباد، کوی دانشگاه، الهی پرست، زعفرانیه، رجائی شهر، نگین پارک، ولیعصر، الهیه، نصر، خاوران
محلات با ظاهر نامناسب متوسط	۱۸-۰۱ تا ۳۲	۴۶	۱-شهرک مصلی، ۲-مرزداران، ۳-فرهنگیان، ۴-یاغچیان، ۵-کوی فردوس، ۶-گلشهر، ۷-پرواز، ۸-ولیعصر جنوبی، ۹-میرداماد، ۱۰-گلکار، ۱۱-گل‌پارک، ۱۲-فرشته، ۱۳-رشدیه، ۱۴-ولی امر، ۱۵-سپهر، ۱۶-استادان، ۱۷-مارالان، ۱۸-گلگشت، ۱۹-حلمه سازاندا، ۲۰-حافظ، ۲۱-کلانتر کوچه، ۲۲-تپلی باغ، ۲۳-ششگلان، ۲۴-منصور، ۲۵-مقصودیه، ۲۶-اهراب، ۲۷-لیل آباد، ۲۸-طالقانی، ۲۹-دوه‌چی، ۳۰-شتربان، ۳۱-شربت زاده، ۳۲-منبع، ۳۳-کوچه باغ، ۳۴-ابوریحان، ۳۵-شهرک طالقانی، ۳۶-جلالیه، ۳۷-شهرک رازی، ۳۸-خطیب، ۳۹-دیزل آباد، ۴۰-کوی لاله، ۴۱-آخمقیه، ۴۲-کوی ورزش، ۴۳-شام غازان، ۴۴-آخونی، ۴۵-شهرک امام، ۴۶-قره ملک
محلات با ظاهر نامناسب زیاد	۳۲٫۰۱ تا ۴۵	۳۶	الوار علیا، رواسان، بهاران، لاله، اسلام آباد، زنگوله باغ، خیام، سیلو، قره آغاج، ویجویه، بهار، چوسدوزان، عموزین الدین، جامیشاوان، کشتارگاه، رضوانشهر، خلیل آباد، انبار سردار، سرخاب، ایده‌لو، دانشسرا، قره باغی، دمشقیه، بالاحمام، خیابان، پل سنگی، یوسف آباد، عباسی، بیلانکوه، باغمیشه قدیم، زمرد، قورخانه، ساری زمین، سهند، کوشن، باغمیشه
محلات با ظاهر نامناسب خیلی زیاد	۴۵٫۰۱ تا ۶۲٫۴۲	۲۲	باغ معروف، کوجوار، آناخاتون، اوغلی، بهشتی، حکم آباد، یکه دکان، امیرخیز، بازار، ۴۲ متری، امامیه، اسلامشهر، قربانی، اسماعیل بقال، مالازینال، سیلاب قوشخانه، کوی بهشتی، بارنج، شمس آباد، شاهگلی، فتح آباد، کرکج

جدول ٤٤-٥) خوشه‌بندی وضعیت ظاهری محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۷ مقیاس مکان‌های ناامن در محله‌ها

گویه‌های مقیاس مکان‌های ناامن محله‌ها در بخش قبلی با نمودارها و نقشه‌ها توضیح داده شده‌اند، از ترکیب این گویه‌ها مقیاس مکان‌های ناامن ساخته شده است که نتایج آماره‌های توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
مکان‌های ناامن در محله‌ها	۱۸٫۷۷	۰	۱۰۰	۲۲٫۱۶

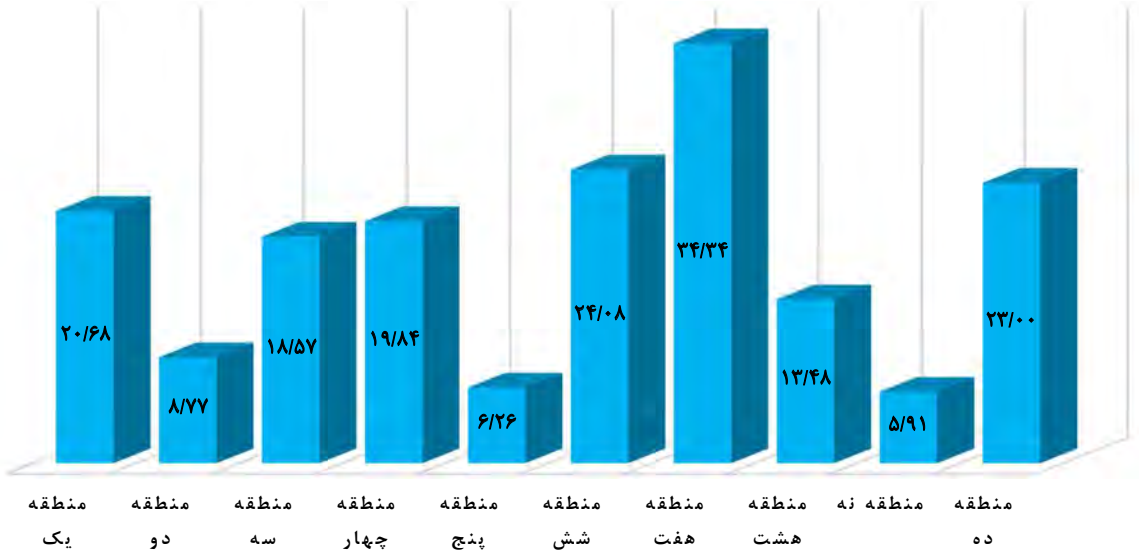
جدول ٤٥-٥) آماره‌های توصیفی شاخص مکان‌های ناامن در محله‌ها در کل شهر تبریز

میانگین کل وجود مکان‌های ناامن در محله‌ها ۱۸٫۷۷ (از ۱۰۰) که میانگین اندکی است و نشان‌دهندهٔ وجود اندک مکان‌های ناامن در سطح محله‌ها در تبریز است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر
جنسیت	مرد	۲۲٫۴۲	۱-۵ میلیون	۳۱	متوسط درآمد خانوار
	زن	۱۵٫۰۴	۶-۱۰ میلیون	۲۶٫۱۶	
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۱۶٫۴۱	۱۱-۱۵ میلیون	۲۲٫۷۲	
	استیجاره‌ای	۲۸٫۷۷	۱۶-۲۰ میلیون	۷٫۱۷	
	سازمانی	۰٫۸۳	۲۱-۲۵ میلیون	۲٫۶۰	
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۱۹٫۴۱	۲۶ و بالاتر	۰٫۸۶	
	۵-۹ سال	۲۰٫۰۴	۰-۹ سال	۱۷٫۲۵	مدت اقامت در تبریز
	۱۰-۱۴ سال	۱۶٫۱۴	۱۰-۱۹ سال	۲۰٫۷۶	
	۱۵-۱۹ سال	۱۶٫۳۴	۲۰-۲۹ سال	۱۹٫۵۸	
	۲۰-۲۴ سال	۱۷٫۲۹	۳۰-۳۹ سال	۱۸٫۴۵	
	۲۵-۲۹ سال	۱۹٫۰۲	۴۰-۴۹ سال	۱۹٫۵۶	
	۳۰-۳۴ سال	۱۹٫۲۰	۵۰-۵۹ سال	۱۹	
	۳۵-۳۹ سال	۲۰٫۴۰	۶۰-۶۹ سال	۱۴٫۶۴	
	۴۰-۴۴ سال	۱۹٫۶۴	۷۰-۷۹ سال	۱۰٫۵۱	
	بالای ۴۵ سال	۱۶٫۰۲	۸۰ و بالاتر	۱۱٫۵۳	

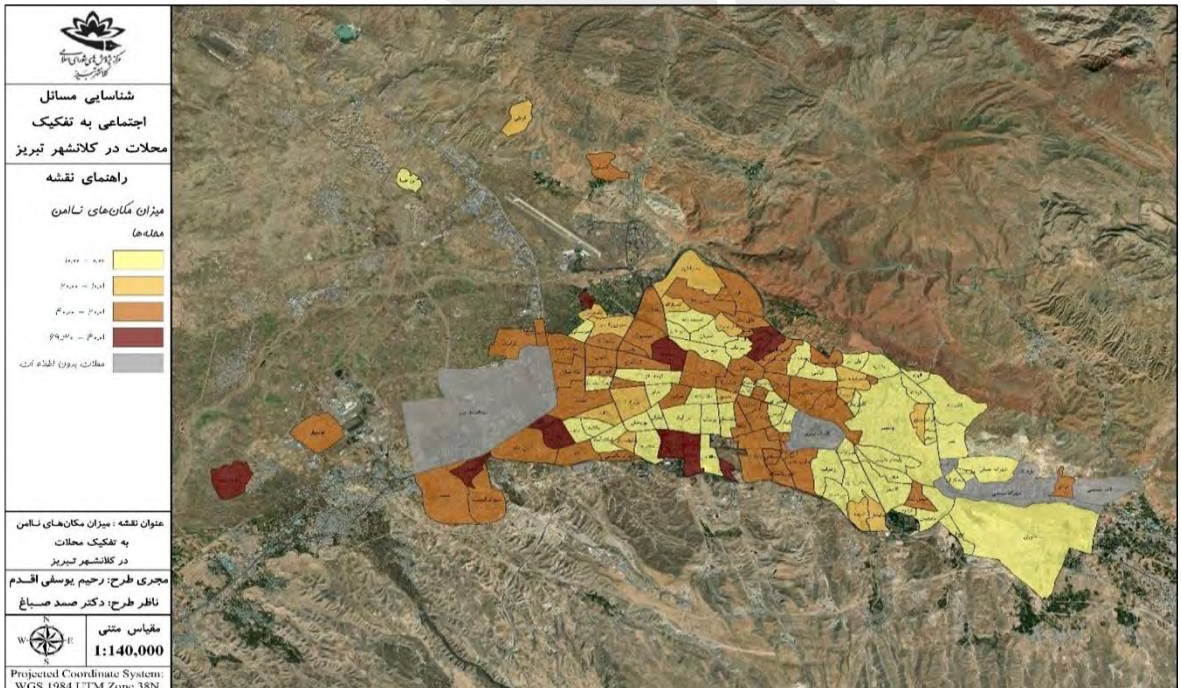
جدول ٤٦-٥) ارزیابی پاسخگویان از مکان‌های ناامن در محله‌ها برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین مقیاس مکان‌های ناامن محله‌ها برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار۱۶-۵) میانگین شاخص مکان‌های ناامن در محله‌ها در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۰ تا ۱۰ میانگین دارند «محلات با مکان‌های ناامن ضعیف» است. لایه دوم، بین ۱۰/۰۱ تا ۲۰ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با مکان‌های ناامن متوسط»، لایه سوم بین ۲۰/۰۱ تا ۴۰ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با مکان‌های ناامن قوی» و لایه چهارم بین ۴۰/۰۱ تا ۶۹/۳۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با مکان‌های ناامن بسیار قوی» هستند.

نقشه ۱۶-۵) پراکنش فضایی مقیاس مکان‌های ناامن در محله‌ها (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با مکان‌های ناامن اندک	۱۰-۰	۵۳	۱-خاوران، ۲-فتح آباد، ۳-یاغچیان، ۴-کوی فردوس، ۵-گلشهر، ۶-پرواز، ۷-ولیعصر جنوبی، ۸-الهی پرست، ۹-رجائی شهر، ۱۰-زعفرانیه، ۱۱-میرداماد، ۱۲-ولیعصر، ۱۳-شهرک مصلی، ۱۴-مرزداران، ۱۵-فرهنگیان، ۱۶-نصر، ۱۷-سپهر، ۱۸-کوشن، ۱۹-باغمیشه، ۲۰-فرشته، ۲۱-الهیه، ۲۲-نگین پارک، ۲۳-رشدیه، ۲۴-ولی امر، ۲۵-عباسی، ۲۶-یوسف آباد، ۲۷-گلباد، ۲۸-آبرسان، ۲۹-کلانتر کوچه، ۳۰-دمشقیه، ۳۱-قره باغی، ۳۲-بالاحمام، ۳۳-باغشمال، ۳۴-چرنداب، ۳۵-طالقانی، ۳۶-لیل آباد، ۳۷-مقصودیه، ۳۸-کوچه باغ، ۳۹-خیام، ۴۰-قطران، ۴۱-ابوریحان، ۴۲-منظریه، ۴۳-اسلام آباد، ۴۴-جلالیه، ۴۵-شهرک رازی، ۴۶-سرخاب، ۴۷-دوه چی، ۴۸-شتربان، ۴۹-امیرخیز، ۵۰-شربت زاده، ۵۱-شهرک چمران، ۵۲-دامپزشکی، ۵۳-الوار علیا
محلات با مکان‌های ناامن متوسط	۱۰٫۰۱ تا ۲۰	۱۵	۱-شاهگلی، ۲-سهند، ۳-بارنج، ۴-باغمیشه قدیم، ۵-گل پارک، ۶-منصور، ۷-انبار سردار، ۸-کشتارگاه، ۹-رضوانشهر، ۱۰-عموزین الدین، ۱۱-جامیشاوان، ۱۲-وزیر آباد، ۱۳-رسالت، ۱۴-زنگوله باغ، ۱۵-اوغلی
محلات با مکان‌های ناامن زیاد	۲۰٫۰۱ تا ۴۰	۴۷	۱-کوجوار، ۲-شهرک اندیشه، ۳-آخمقیه، ۴-کوی لاله، ۵-لاله، ۶-شهرک طالقانی، ۷-خطیب، ۸-سیلو، ۹-کوی ورزش، ۱۰-شام غازان، ۱۱-قره آغاج، ۱۲-آخونی، ۱۳-شهرک امام، ۱۴-شهرک بهشتی، ۱۵-قره ملک، ۱۶-حکم آباد، ۱۷-بهار، ۱۸-چوسدوزان، ۱۹-یکه دکان، ۲۰-۴۲ متری، ۲۱-آناخاتون، ۲۲-خلیل آباد، ۲۳-ارم، ۲۴-منبع، ۲۵-مالازینال، ۲۶-سیلاب قوشخانه، ۲۷-ششگلان، ۲۸-دانشسرا، ۲۹-بازار، ۳۰-اهراب، ۳۱-پل سنگی، ۳۲-تپلی باغ، ۳۳-خیابان، ۳۴-حلمه سازاندا، ۳۵-حافظ، ۳۶-گلگشت، ۳۷-قورخانه، ۳۸-استادان، ۳۹-مارالان، ۴۰-کوی دانشگاه، ۴۱-ساری زمین، ۴۲-گلکار، ۴۳-بیلانکوه، ۴۴-زمرد، ۴۵-کوی بهشتی، ۴۶-شمس آباد، ۴۷-کرکج
محلات با مکان‌های ناامن خیلی زیاد	۴۰٫۰۱ تا ۶۹٫۳۰	۱۱	۱-باغ معروف، ۲-رواسان، ۳-دیزل آباد، ۴-بهاران، ۵-بهشتی، ۶-ویجویه، ۷-امامیه، ۸-اسلامشهر، ۹-قربانی، ۱۰-اسماعیل بقال، ۱۱-ایده‌لو

جدول ۴۷-۵) خوشه‌بندی مکان‌های ناامن محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۱۸ مقیاس محله مناسب برای کودکان

گویه‌های مقیاس محله نامناسب برای کودکان در بخش قبلی با نمودارها و نقشه‌ها توضیح داده شده است، از ترکیب گویه‌های تجهیزات محله برای کودکان، مقیاس محله مناسب برای کودکان ساخته شده است که آماره‌های توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
محله مناسب برای کودکان	۲۰٫۹۷	۰	۸۸٫۳۳	۱۶٫۳۳

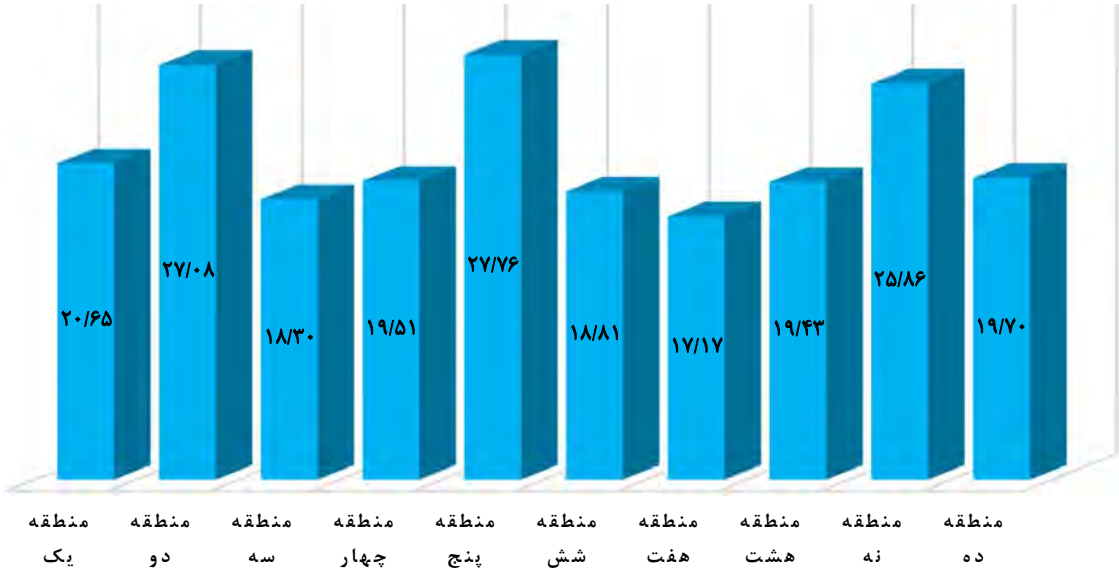
جدول ۴۸-۵) آماره‌های توصیفی شاخص محله مناسب برای کودکان در کل شهر تبریز

میانگین مقیاس محله مناسب برای کودکان در کل شهر تبریز ۲۰٫۹۷ (از ۱۰۰) است که نشان‌دهندهٔ این است که شهر تبریز از این لحاظ نمرهٔ پائینی را بدست آورده است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)	متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۲۷٫۰۳	متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۸٫۶۰
	زن	۱۴٫۸۱		۶-۱۰ میلیون	۱۶٫۷۹
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۲۱		۱۱-۱۵ میلیون	۲۶٫۴۲
	استیجاره‌ای	۲۱٫۱۴		۱۶-۲۰ میلیون	۲۱٫۷۵
	سازمانی	۱۲		۲۱-۲۵ میلیون	۱۹٫۱۱
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۱۸٫۷۱		۲۶ و بالاتر	۱۶٫۹۹
	۵-۹ سال	۲۱٫۴۳	مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۲۰٫۹۹
	۱۰-۱۴ سال	۲۳٫۰۲		۱۰-۱۹ سال	۲۲٫۳۱
	۱۵-۱۹ سال	۲۳٫۹۷		۲۰-۲۹ سال	۲۲٫۳۴
	۲۰-۲۴ سال	۲۰٫۴۸		۳۰-۳۹ سال	۲۱٫۵۹
	۲۵-۲۹ سال	۲۳٫۳۵		۴۰-۴۹ سال	۲۰٫۴۵
	۳۰-۳۴ سال	۲۵٫۲۸		۵۰-۵۹ سال	۱۹٫۹۳
	۳۵-۳۹ سال	۲۸٫۴۲		۶۰-۶۹ سال	۱۷٫۶۰
	۴۰-۴۴ سال	۲۴٫۸۷		۷۰-۷۹ سال	۱۷٫۶۳
	بالای ۴۵ سال	۲۳٫۶۲		۸۰ و بالاتر	۱۶٫۶۲

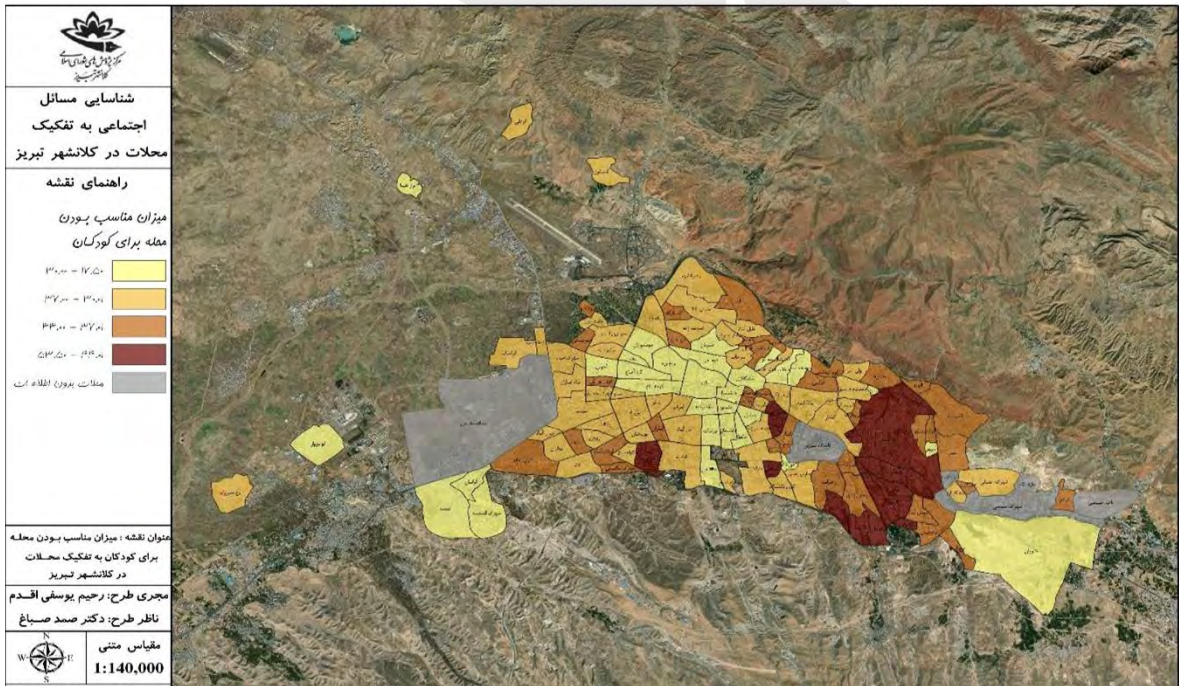
جدول ۴۹-۵) ارزیابی پاسخگویان از محله مناسب برای کودکان برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین محله مناسب برای کودکان برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار۱۷-۵) میانگین شاخص محله مناسب برای کودکان در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۱۷/۵۰ تا ۳۰ میانگین دارند «محلات کمتر مناسب برای کودکان» است. لایه دوم، بین ۳۰/۰۱ تا ۳۷ میانگین دارند و به عنوان «محلات تاحدودی مناسب برای کودکان»، لایه سوم بین ۲۳۷/۰۱ تا ۴۴ میانگین دارند و این لایه «محلات مناسب برای کودکان» و لایه چهارم بین ۴۴/۰۱ تا ۵۳/۵۰ میانگین دارند که به عنوان «محلات بسیار مناسب برای کودکان» هستند.

نقشه ۱۷-۵) پراکنش فضایی مقیاس محله مناسب برای کودکان (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات کمتر مناسب برای کودکان	۱۴٫۵۰ تا ۲۵	۳۰	۱-کوجـوار، ۲-الـوار علیـا، ۳-شـهرک اندیشـه، ۴-آخمقیـه، ۵-رواسـان، ۶-طالقانـی، ۷-حافـظ، ۸-باغشـمال، ۹-چرنـداب، ۱۰-خیابـان، ۱۱-منصـور، ۱۲-مقصودیـه، ۱۳-دانشسـرا، ۱۴-بـازار، ۱۵-کوچـه بـاغ، ۱۶-قـره آغـاج، ۱۷-آخونـی، ۱۸-شششـگلان، ۱۹-دوه چـی، ۲۰-ویجویـه، ۲۱-بهـار، ۲۲-چوسـدوزان، ۲۳-شـتربان، ۲۴-یوسـف آبـاد، ۲۵-سـیلاب قوشـخانه، ۲۶-ایدهلـو، ۲۷-زمـرد، ۲۸-قورخانـه، ۲۹-سـپهر، ۳۰-خـاوران
محلات تاحدودی مناسب برای کودکان	۲۵٫۰۱ تا ۳۲	۴۷	۱-شـهرک مصلـی، ۲-فرهنگیـان، ۳-ولـی امـر، ۴-باغمیشـه قدیـم، ۵-گل پـارک، ۶-گلـکار، ۷-بیلانکـوه، ۸-پـل سـنگی، ۹-سـاری زمیـن، ۱۰-کـوی دانشـگاه، ۱۱-مـارالان، ۱۲-حلمـه سـازاندا، ۱۳-تپلـی بـاغ، ۱۴-مالازینـال، ۱۵-سـرخاب، ۱۶-انبـار سـردار، ۱۷-خلیـل آبـاد، ۱۸-۴۲ متـری، ۱۹-شـربت زاده، ۲۰-یکـه دکان، ۲۱-رضوانشـهر، ۲۲-اسلامشـهر، ۲۳-امامیـه، ۲۴-لیـل آبـاد، ۲۵-اهـراب، ۲۶-خیـام، ۲۷-وزیـر آبـاد، ۲۸-ابوریحـان، ۲۹-زنگولـه بـاغ، ۳۰-سـیلو، ۳۱-جامیشـاوان، ۳۲-عموزیـن الدیـن، ۳۳-حکـم آبـاد، ۳۴-شـهرک بهشـتی، ۳۵-شـهرک امـام، ۳۶-قـره ملـک، ۳۷-شـام غـازان، ۳۸-شـهرک چمـران، ۳۹-خطیـب، ۴۰-رسـالت، ۴۱-جلالیـه، ۴۲-دیـزل آبـاد، ۴۳-بهـاران، ۴۴-لالـه، ۴۵-اوغلـی، ۴۶-آناخاتـون، ۴۷-بـاغ معـروف
محلات مناسب برای کودکان	۳۲٫۰۱ تا ۴۰	۳۶	کرکـج، فتـح آبـاد، یاغچیـان، شـمس آبـاد، مـرزداران، نصـر، باغمیشـه، الهیه، کوشـن، بارنـج، الهی پرسـت، رجائـی شـهر، زعفرانیـه، نگیـن پـارک، رشـدیه، کـوی بهشـتی، عباسـی، گلبـاد، گلگشـت، دمشـقیه، قـره باغـی، بالاحمـام، قربانـی، اسـماعیل بقـال، منبـع، ارم، کشـتارگاه، امیرخیـز، قطـران، بهشـتی، دامپزشـکی، کـوی ورزشـی، اسـلام آبـاد، شـهرک طالقانـی، شـهرک رازی، کـوی لالـه،
محلات بسیار مناسب برای کودکان	۴۰٫۰۱ تـا ۵۳٫۱۰	۱۳	منظریـه، اسـتادان، آبرسـان، کلانتـر کوچـه، فرشـته، ولیعصـر، ولیعصـر جنوبـی، پـرواز، گلشـهر، کـوی فـردوس، شـاهگلی، سـهند، میرداماد

جدول ۵۰-۵) خوشه‌بندی محلاتِ مناسب برای کودکان در کلانشهر تبریز

۵-۱۹ مقیاس محله مناسب برای سالمندان

گویه‌های محله مناسب برای سالمندان در بخش قبلی با نمودارها و نقشه‌ها نشان داده شده‌اند. از ترکیب این گویه‌ها، مقیاس محله مناسب برای سالمندان ساخته شده است که آماره‌های توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
محله مناسب برای سالمند	۱۹/۵۵	۰	۸۰	۱۴/۰۴

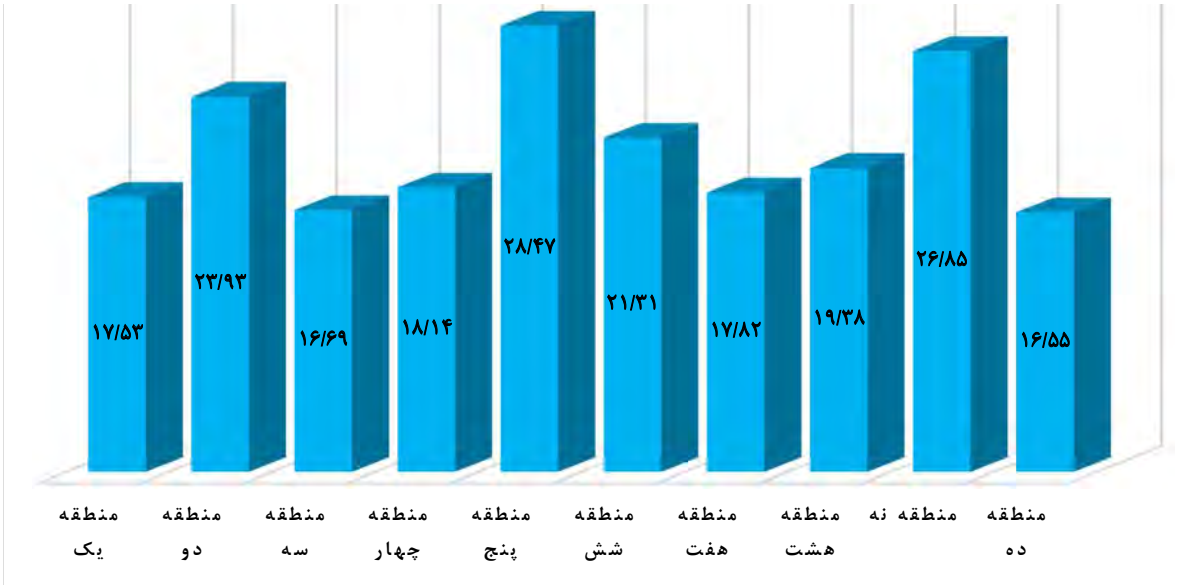
جدول ۵۱-۵) آماره‌های توصیفی شاخص محله مناسب برای سالمندان در کل شهر تبریز

میانگین کل مقیاس محله مناسب برای سالمندان ۱۹/۵۵ (از ۱۰۰) است که نشان‌دهندهٔ پائین‌بودن سطح محله‌ها برای زندگی سالمندان است و شهر تبریز از این لحاظ، وضعیت نامساعدی برای سالمندان دارد. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۲۲/۹۰		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۱۳/۳۱
	زن	۱۶/۱۵			۶-۱۰ میلیون	۱۵/۷۷
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۲۰/۰۸			۱۱-۱۵ میلیون	۲۱/۵۸
	استیجاره‌ای	۱۷/۴۶			۱۶-۲۰ میلیون	۲۲/۰۳
	سازمانی	۱۲/۵۰			۲۱-۲۵ میلیون	۲۱/۹۴
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۱۷/۰۱			۲۶ و بالاتر	۱۹/۵۲
	۵-۹ سال	۱۹/۰۷		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۲۰/۰۷
	۱۰-۱۴ سال	۲۲/۶۰			۱۰-۱۹ سال	۲۰/۸۳
	۱۵-۱۹ سال	۲۳/۴۱			۲۰-۲۹ سال	۲۰/۹۱
	۲۰-۲۴ سال	۲۰/۶۰			۳۰-۳۹ سال	۲۰/۰۷
	۲۵-۲۹ سال	۲۳/۵۸			۴۰-۴۹ سال	۱۹/۴۰
	۳۰-۳۴ سال	۲۴/۷۱			۵۰-۵۹ سال	۱۷/۳۱
	۳۵-۳۹ سال	۲۵/۸۳			۶۰-۶۹ سال	۱۷/۱۷
	۴۰-۴۴ سال	۲۲/۸۹			۷۰-۷۹ سال	۱۸/۴۱
	بالای ۴۵ سال	۲۴/۹۶			۸۰ و بالاتر	۱۶/۵۳

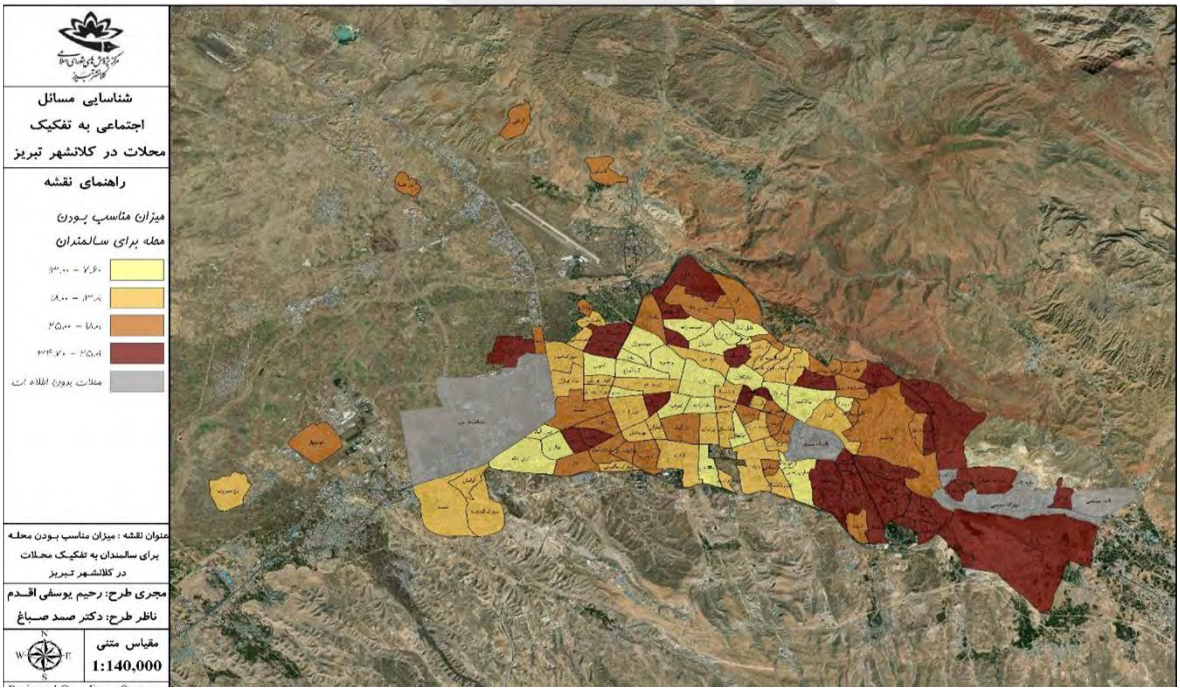
جدول ۵۲-۵) ارزیابی مقیاس محله مناسب برای سالمندان برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین محله مناسب برای سالمندان برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار۱۸-۵) میانگین شاخص محله مناسب برای سالمندان در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۷٫۶۰ تا ۱۳میانگین دارند «محلات کمتر مناسب برای سالمندان» است. لایه دوم، بین ۱۳٫۰۱ تا ۱۸ میانگین دارند و به عنوان «محلات تاحدودی مناسب برای سالمندان»، لایه سوم بین ۱۸٫۰۱ تا ۲۵ میانگین دارند و این لایه «محلات مناسب برای سالمندان» و لایه چهارم بین ۲۵٫۰۱ تا ۳۴٫۷۰ میانگین دارند که به عنوان «محلات بسیار مناسب برای سالمندان» هستند.

نقشه ۱۸-۵) پراکنش فضایی مقیاس محله مناسب برای سالمندان (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات کمتر مناسب برای سالمندان	۷٫۶ تا ۱۳	۲۵	۱-کوی لاله، ۲-دیزل آباد، ۳-بهاران، ۴-طالقانی، ۵-حافظ، ۶-قورخانه، ۷-ساری زمین، ۸-گل‌پارک، ۹-بیلانکوه، ۱۰-پل سنگی، ۱۱-ششگلان، ۱۲-بازار، ۱۳-مقصودیه، ۱۴-اهراب، ۱۵-منبع، ۱۶-انبار سردار، ۱۷-خلیل آباد، ۱۸-شتربان، ۱۹-شربت زاده، ۲۰-ویجویه، ۲۱-چوسدوزان، ۲۲-بهار، ۲۳-قره آغاج، ۲۴-آخونی، ۲۵-سیلو
محلات تاحدود مناسب برای سالمندان	۱۳٫۰۱ تا ۱۸	۳۳	۱-باغ معروف، ۲-شهرک اندیشه، ۳-رواسان، ۴-آخمقیه، ۵-شهرک طالقانی، ۶-امامیه، ۷-اسلامهشر، ۸-کوی دانشگاه، ۹-مارالان، ۱۰-گلگشت، ۱۱-حلمه سازاندا، ۱۲-باغشمال، ۱۳-چرنداب، ۱۴-تپلی باغ، ۱۵-دانشسرا، ۱۶-منصور، ۱۷-گلکار، ۱۸-یوسف آباد، ۱۹-سیلاب قوشخانه، ۲۰-مالازینال، ۲۱-ایده‌لو، ۲۲-اسماعیل بقال، ۲۳-دوه‌چی، ۲۴-کوچه باغ، ۲۵-قطران، ۲۶-ابوریحان، ۲۷-وزیر آباد، ۲۸-کوی ورزش، ۲۹-شهرک چمران، ۳۰-شام غازان، ۳۱-شهرک امام، ۳۲-دامپزشکی، ۳۳-جامیشاوان،
محلات مناسب برای سالمندان	۱۸٫۰۱ تا ۲۵	۲۹	۱-سهند، ۲-بارنج، ۳-ولیعصر، ۴-نگین پارک، ۵-باغمیشه قدیم، ۶-ولی امر، ۷-کوی بهشتی، ۸-قربانی، ۹-کلانتر کوچه، ۱۰-خیابان، ۱۱-آبرسان، ۱۲-گلباد، ۱۳-استادان، ۱۴-ارم، ۱۵- ۴۲ متری، ۱۶-یکه دکان، ۱۷-لیل آباد، ۱۸-منظریه، ۱۹-زنگوله باغ، ۲۰-اسلام آباد، ۲۱-لاله، ۲۲-رسالت، ۲۳-خطیب، ۲۴-شهرک بهشتی، ۲۵-بهشتی، ۲۶-کوجوار، ۲۷-الوار علیا، ۲۸-آناخاتون، ۲۹-اوغلی
محلات بسیار مناسب برای سالمندان	۲۵٫۰۱ تا ۳۴٫۷	۳۹	۱-قره‌ملک، ۲-عموزین‌الدین،۳- حکم آباد، ۴-رضوانشهر، ۵-کشتارگاه، ۶-امیر خیز، ۷-سرخاب، ۸-خیام، ۹-جلالیه، ۱۰-شهرک رازی، ۱۱-دمشقیه، ۱۲-قره باغی، ۱۳-بالاحمام، ۱۴-عباسی، ۱۵-رشدیه، ۱۶-زمرد، ۱۷-الهیه، ۱۸-فرشته، ۱۹-باغمیشه، ۲۰-نصر، ۲۱-کوشن، ۲۲-سپهر، ۲۳-شهرک مصلی، ۲۴-مرزداران، ۲۵-فرهنگیان، ۲۶-کرکج، ۲۷-خاوران، ۲۸-فتح آباد، ۲۹-یاغچیان، ۳۰-کوی فردوس، ۳۱-شمس آباد، ۳۲-گلشهر، ۳۳-پرواز، ۳۴-ولیعصر جنوبی، ۳۵-الهی‌پرست، ۳۶-زعفرانیه، ۳۷-رجائی شهر، ۳۸-میرداماد، ۳۹-شاهگلی

جدول۵۳-۵) خوشه‌بندی محلات مناسب برای سالمندان در کلانشهر تبریز

۵-۲۰ مقیاس محله مناسب برای معلولان

گویه‌های محله مناسب برای معلولان دارای دو بُعد عینی و ذهنی است که از ترکیب این دو بعد، مقیاس محله مناسب برای معلولان ساخته شده است که آماره‌های توصیفی آن در جدول زیر نشان داده شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
محله مناسب برای معلولان	۳۱٫۵۴	۰	۷۰	۱۲٫۷۲

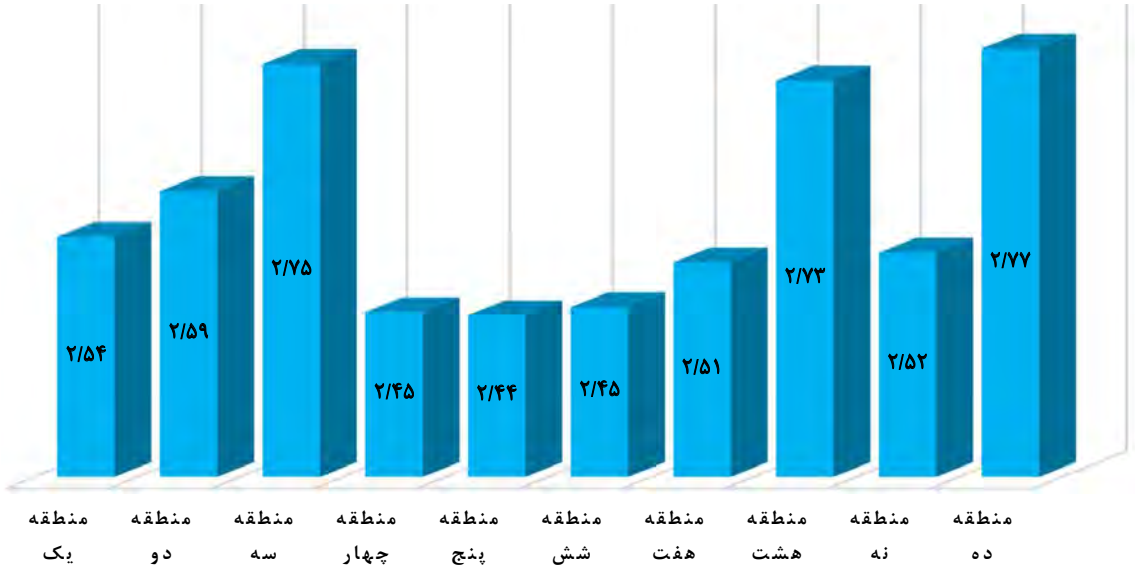
جدول ٥٤-٥) آماره‌های توصیفی شاخص محله مناسب برای معلولان در کل شهر تبریز

میانگین مقیاس محله مناسب برای معلولان در کل شهر تبریز ۳۱/۵۴ (از ۱۰۰) است که میانگین پائینی است و نشان دهندهٔ نامساعد بودن شهر تبریز برای زندگی معلولان است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۲۹٫۶۹		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۲۶٫۲۱
	زن	۳۳٫۴۲			۶-۱۰ میلیون	۳۰٫۵۳
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۳۱٫۶۴			۱۱-۱۵ میلیون	۲۹٫۷۶
	استیجاره‌ای	۳۱٫۲۱			۱۶-۲۰ میلیون	۳۴٫۱۶
	سازمانی	۳۲٫۱۶			۲۱-۲۵ میلیون	۳۷٫۱۳
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۳۲٫۶۱			۲۶ و بالاتر	۳۸٫۱۲
	۵-۹ سال	۳۲٫۰۵		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۲۸٫۰۱
	۱۰-۱۴ سال	۲۹٫۴۵			۱۰-۱۹ سال	۳۰٫۴۹
	۱۵-۱۹ سال	۳۰٫۵۳			۲۰-۲۹ سال	۳۱٫۲۸
	۲۰-۲۴ سال	۳۲٫۰۱			۳۰-۳۹ سال	۳۱٫۱۱
	۲۵-۲۹ سال	۲۹			۴۰-۴۹ سال	۳۱٫۸۷
	۳۰-۳۴ سال	۲۹٫۸۰			۵۰-۵۹ سال	۳۲٫۵۹
	۳۵-۳۹ سال	۲۷٫۵۳			۶۰-۶۹ سال	۳۴
	۴۰-۴۴ سال	۲۹٫۳۲			۷۰-۷۹ سال	۲۹٫۶۲
	بالای ۴۵ سال	۲۸٫۱۵			۸۰ و بالاتر	۳۲٫۱۱

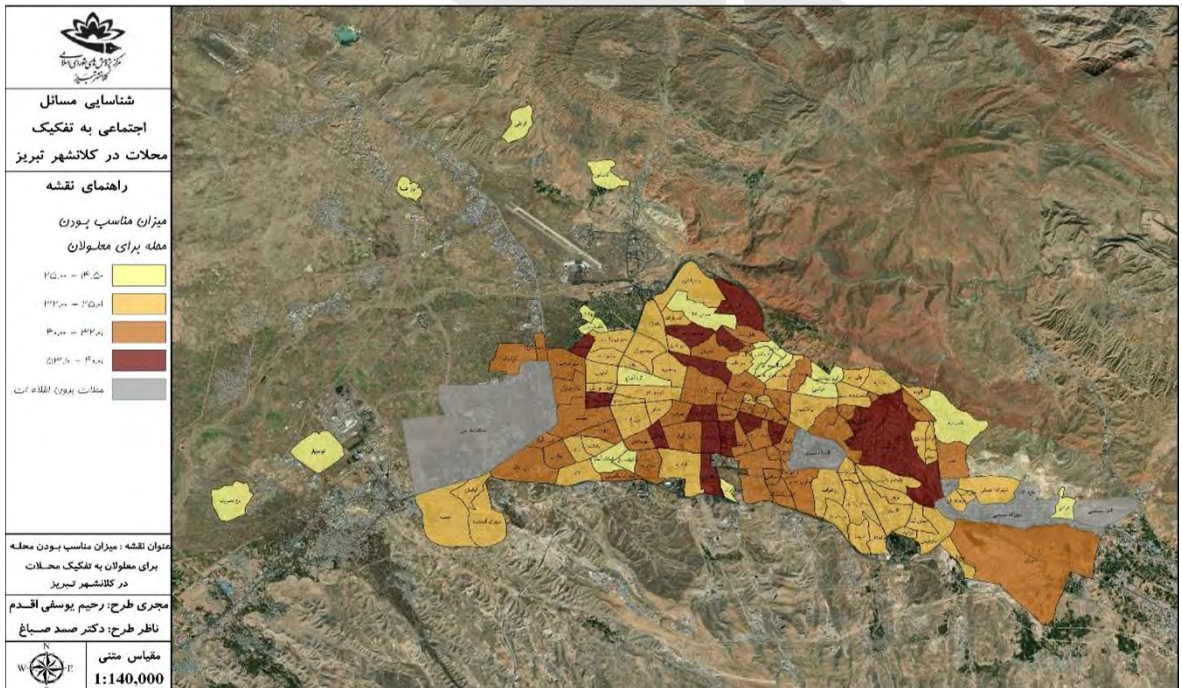
جدول ٥٥-٥) ارزیابی مقیاس محله مناسب برای معلولان برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین محله مناسب برای معلولان برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار۱۹-۵) میانگین شاخص محله مناسب برای معلولان در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۱۴/۵ تا ۲۵ میانگین دارند «محلات کمتر مناسب برای معلولان» است. لایه دوم، بین ۲۵/۰۱ تا ۳۲ میانگین دارند و به عنوان «محلات تاحدودی مناسب برای معلولان»، لایه سوم بین ۳۲/۰۱تا ۴۰ میانگین دارند و این لایه «محلات مناسب برای معلولان» و لایه چهارم بین ۴۰/۰۱ تا ۵۳/۱ میانگین دارند که به عنوان «محلات بسیار مناسب برای معلولان» هستند.

نقشه ۱۹-۵) پراکنش فضایی مقیاس محله مناسب برای معلولان (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات کمتر مناسب برای معلولان	۱۴٫۵۰ تا ۲۵	۲۰	۱-باغ معروف، ۲-کوجوار، ۳-الوار علیا، ۴-آناخاتون، ۵-اوغلی، ۶-بهشتی، ۷-جامیشاوان، ۸-۴۲ متری، ۹-قره آغاج، ۱۰-زنگوله باغ، ۱۱-اسلام آباد، ۱۲-اسلامشهر، ۱۳-قربانی، ۱۴-اسماعیل بقال، ۱۵-ایده‌لو، ۱۶-مالازینال، ۱۷-کوی بهشتی، ۱۸-عباسی، ۱۹-باغمیشه، ۲۰-کرکج
محلات تاحدودی مناسب برای معلولان	۲۵٫۰۱ تا ۳۲	۵۰	۱-شهرک مصلی، ۲-مرزداران، ۳-فرهنگیان، ۴-کوشن، ۵-بارنج، ۶-سپهر، ۷-الهیه، ۸-رشدیه، ۹-ولی امر، ۱۰-باغمیشه قدیم، ۱۱-بیلانکوه، ۱۲-سیلاب قوشخانه، ۱۳-دمشقیه، ۱۴-قره باغی، ۱۵-الهی پرست، ۱۶-زعفرانیه، ۱۷-میرداماد، ۱۸-سهند، ۱۹-شاهگلی، ۲۰-کوی فردوس، ۲۱-یاغچیان، ۲۲-فتح آباد، ۲۳-شمس آباد، ۲۴-گلشهر، ۲۵-پرواز، ۲۶-ولیعصر جنوبی، ۲۷-رجائی شهر، ۲۸-رضوانشهر، ۲۹-کشتارگاه، ۳۰-یکه دکان، ۳۱-عمو زین الدین، ۳۲-امیرخیز، ۳۳-سرخاب، ۳۴-چوسدوزان، ۳۵-حکم آباد، ۳۶-آخونی، ۳۷-بهار، ۳۸-ویجویه، ۳۹-کوچه باغ، ۴۰-کوی ورزش، ۴۱-خیام، ۴۲-وزیر آباد، ۴۳-امامیه، ۴۴-جلالیه، ۴۵-شهرک رازی، ۴۶-لاله، ۴۷-رواسان، ۴۸-شهرک اندیشه، ۴۹-آخمقیه، ۵۰-سیلو
محلات مناسب برای معلولان	۳۲٫۰۱ تا ۴۰	۴۱	۱-خاوران، ۲-نصر، ۳-فرشته، ۴-زمرد، ۵-گلپارک، ۶-گلکار، ۷-ساری زمین، ۸-قورخانه، ۹-کوی دانشگاه، ۱۰-استادان، ۱۱-مارالان، ۱۲-گلگشت، ۱۳-گلباد، ۱۴-حلمه سازاندا، ۱۵-حافظ، ۱۶-کلانتر کوچه، ۱۷-تپلی باغ، ۱۸-بالاحمام، ۱۹-منصور، ۲۰-دانشسرا، ۲۱-پل سنگی، ۲۲-شش‌گلان، ۲۳-یوسف آباد، ۲۴-بازار، ۲۵-شتربان، ۲۶-منبع، ۲۷-خلیل آباد، ۲۸-اهراب، ۲۹-لیل آباد، ۳۰-ابوریحان، ۳۱-منظریه، ۳۲-شهرک طالقانی، ۳۳-کوی لاله، ۳۴-بهاران، ۳۵-دیزل آباد، ۳۶-رسالت، ۳۷-خطیب، ۳۸-شام غازان، ۳۹-شهرک امام، ۴۰-شهرک بهشتی، ۴۱-قره ملک
محلات بسیار مناسب برای معلولان	۴۰٫۰۱ تا ۵۳٫۱۰	۱۵	۱-دامپزشکی، ۲-شهرک چمران، ۳-قطران، ۴-ارم، ۵-شربت زاده، ۶-انبار سردار، ۷-دوه‌چی، ۸-مقصودیه، ۹-باغشمال، ۱۰-چرنداب، ۱۱-طالقانی، ۱۲-خیابان، ۱۳-آبرسان، ۱۴-نگین پارک، ۱۵-ولیعصر

جدول ۵۶-۵) خوشه‌بندی محلات مناسب برای معلولان در کلانشهر تبریز

۵-۲۱ مقیاس محله سبز

گویه‌های محله سبز در بخش قبلی با نمودارها و نقشه‌های توضیح داده شده‌اند، با ترکیب این گویه‌ها، مقیاس محله سبز را ساخته‌ایم که نتایج آماری آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
محله سبز	۳۵٫۳۴	۱۰	۷۶٫۶۷	۱۱٫۱۱

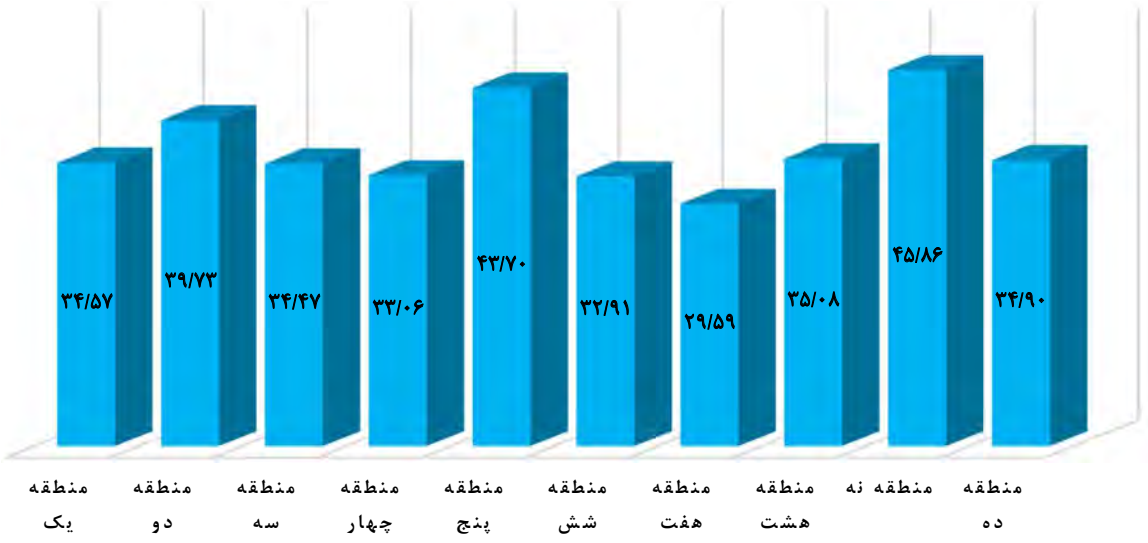
جدول ۵۷-۵) آماره‌های توصیفی شاخص محله سبز در کل شهر تبریز

میانگین کل مقیاس محله سبز برای کل شهر تبریز ۳۵٫۳۴ (از ۱۰۰) است که میانگین متوسط روبه پائینی است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۳۶٫۸۹		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۲۷٫۲۴
	زن	۳۳٫۷۶			۶-۱۰ میلیون	۳۲٫۱۱
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۳۶٫۲۴			۱۱-۱۵ میلیون	۳۶٫۶۲
	استیجاره‌ای	۳۱٫۷۶			۱۶-۲۰ میلیون	۳۸٫۰۵
	سازمانی	۳۷٫۳۳			۲۱-۲۵ میلیون	۳۸٫۸۹
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۳۲٫۷۶			۲۶ و بالاتر	۳۶٫۶۸
	۵-۹ سال	۳۵٫۰۴		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۳۷٫۹۲
	۱۰-۱۴ سال	۳۹٫۲۳			۱۰-۱۹ سال	۳۵٫۹۶
	۱۵-۱۹ سال	۳۸٫۷۵			۲۰-۲۹ سال	۳۶٫۳۲
	۲۰-۲۴ سال	۳۶٫۶۴			۳۰-۳۹ سال	۳۶٫۱۱
	۲۵-۲۹ سال	۳۸٫۰۶			۴۰-۴۹ سال	۳۵٫۱۵
	۳۰-۳۴ سال	۳۹٫۶۳			۵۰-۵۹ سال	۳۳٫۱۸
	۳۵-۳۹ سال	۴۲٫۸۳			۶۰-۶۹ سال	۳۳٫۱۸
	۴۰-۴۴ سال	۳۸٫۱۴			۷۰-۷۹ سال	۳۴٫۴۰
	بالای ۴۵ سال	۳۸٫۷۷			۸۰ و بالاتر	۳۴٫۶۱

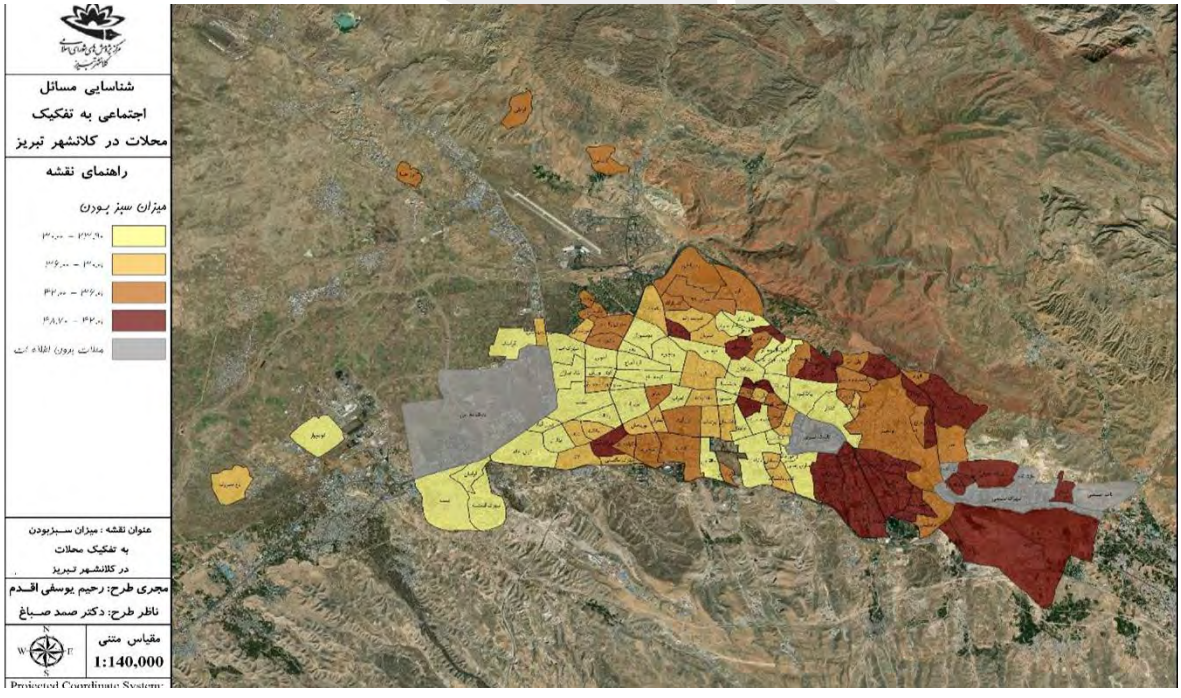
جدول ۵۸-۵) ارزیابی مقیاس محله سبز برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین محله سبز برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار ۲۰-۵) میانگین شاخص محله سبز در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۲۳٫۹۰ تا ۳۰ میانگین دارند «محلات کمتر سبز» است. لایه دوم، بین ۳۰٫۰۱ تا ۳۶ میانگین دارند و به عنوان «محلات تاحدودی سبز»، لایه سوم بین ۳۶٫۰۱ تا ۴۲ میانگین دارند و این لایه «محلات زیاد سبز» و لایه چهارم بین ۴۲٫۰۱ تا ۴۸٫۷۰ میانگین دارند که به عنوان «محلات بسیار زیاد سبز» هستند.

نقشه ۲۰-۵) پراکنش فضایی مقیاس محله سبز (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات کمتر سبز	۲۳٫۹۰ تا ۳۰	۴۲	۱-گلکار، ۲-بیلانکوه، ۳-پل سنگی، ۴-سیلاب قوشخانه، ۵-ملازینال، ۶-ایده‌لو، ۷-ششگلان، ۸-دوه‌چی، ۹-دانشسرا، ۱۰-منصور، ۱۱-حلمه سازندا، ۱۲-حافظ، ۱۳-گلگشت، ۱۴-قورخانه، ۱۵-ساری زمین، ۱۶-مارالان، ۱۷-طالقانی، ۱۸-خلیل آباد، ۱۹-منبع، ۲۰-انبار سردار، ۲۱-ویجویه، ۲۲-چوسدوزان، ۲۳-بهار، ۲۴-قره آغاج، ۲۵-کوچه باغ، ۲۶-اهراب، ۲۷-سیلو، ۲۸-وزیر آباد، ۲۹-آخونی، ۳۰-کوی ورزش، ۳۱-قره ملک، ۳۲-شهرک امام، ۳۳-شام غازان، ۳۴-خطیب، ۳۵-رسالت، ۳۶-دیزل آباد، ۳۷-بهاران، ۳۸-کوی لاله، ۳۹-رواسان، ۴۰-آخمقیه، ۴۱-شهرک اندیشه، ۴۲-کوجوار
محلات تاحدودی سبز	۳۰٫۰۱ تا ۳۶	۲۲	۱-باغ معروف، ۲-شهرک بهشتی، ۳-شهرک چمران، ۴-جلالیه، ۵-شهرک رازی، ۶-لاله، ۷-شهرک طالقانی، ۸-قطران، ۹-ابوریحان، ۱۰-دامپزشکی، ۱۱-یکه دکان، ۱۲-شربت زاده، ۱۳-شتربان، ۱۴-بازار، ۱۵-چرنداب، ۱۶-مقصودیه، ۱۷-باغشمال، ۱۸-کوی استادان، ۱۹-کوی دانشگاه، ۲۰-گلباد، ۲۱-تپلی باغ، ۲۲-نگین پارک
محلات زیاد سبز	۳۶٫۰۱ تا ۴۲	۳۰	۱-یاغچیان، ۲-ولیعصر، ۳-نصر، ۴-بارنج، ۵-الهیه، ۶-زمرد، ۷-باغمیشه قدیم، ۸-گل پارک، ۹-یوسف آباد، ۱۰-کلانتر کوچه، ۱۱-آبرسان، ۱۲-بالاحمام، ۱۳-اسماعیل بقال، ۱۴-اسلامشهر، ۱۵-امامیه، ۱۶-لیل آباد، ۱۷-منظریه، ۱۸-زنگوله باغ، ۱۹-خیام، ۲۰-ارم، ۲۱- ۴۲ متری، ۲۲-رضوانشهر، ۲۳-کشتارگاه، ۲۴-بهشتی، ۲۵-جامیشاوان، ۲۶-عموزین-الدین، ۲۷-حکم آباد، ۲۸-آناخاتون، ۲۹-الوارعلیا، ۳۰-اوغلی
محلات خیلی زیاد سبز	۴۲٫۰۱ تا ۴۸٫۷۰	۳۱	۱-امیر خیز، ۲-اسلام آباد، ۳-سرخاب، ۴-قربانی، ۵-دمشقیه، ۶-قره باغی، ۷-خیابان، ۸-کوی بهشتی، ۹-عباسی، ۱۰-رشدیه، ۱۱-باغمیشه، ۱۲-فرشته، ۱۳-کوشن، ۱۴-سپهر، ۱۵-شهرک مصلی، ۱۶-مرزداران، ۱۷-فرهنگیان، ۱۸-خاوران، ۱۹-فتح آباد، ۲۰-کرکج، ۲۱-شمس آباد، ۲۲-کوی فردوس، ۲۳-گلشهر، ۲۴-پرواز، ۲۵-ولیعصر جنوبی، ۲۶-الهی پرست، ۲۷-رجائی شهر، ۲۸-شاهگلی، ۲۹-سهند، ۳۰-میرداماد، ۳۱-زعفرانیه

جدول ۵۹-۵) خوشه‌بندی محلات سبزِ کلانشهر تبریز

۵-۲۲ مقیاس وجود حیوانات شهری

حیوانات شهری از دو جهت؛ ۱) وجود حیوانات شهری و ۲) اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری، سنجیده شده است که گویه‌های آنها در بخش قبل با نمودارها و نقشه‌ها توضیح داده شده است. مقیاس وجود حیوانات شهری از ترکیب گویه‌های مرتبط به حیوانات شهری ساخته شده است که نتایج آماری آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
وجود حیوانات شهری	۲۹٫۲۷	۰	۹۰	۱۸٫۴۳

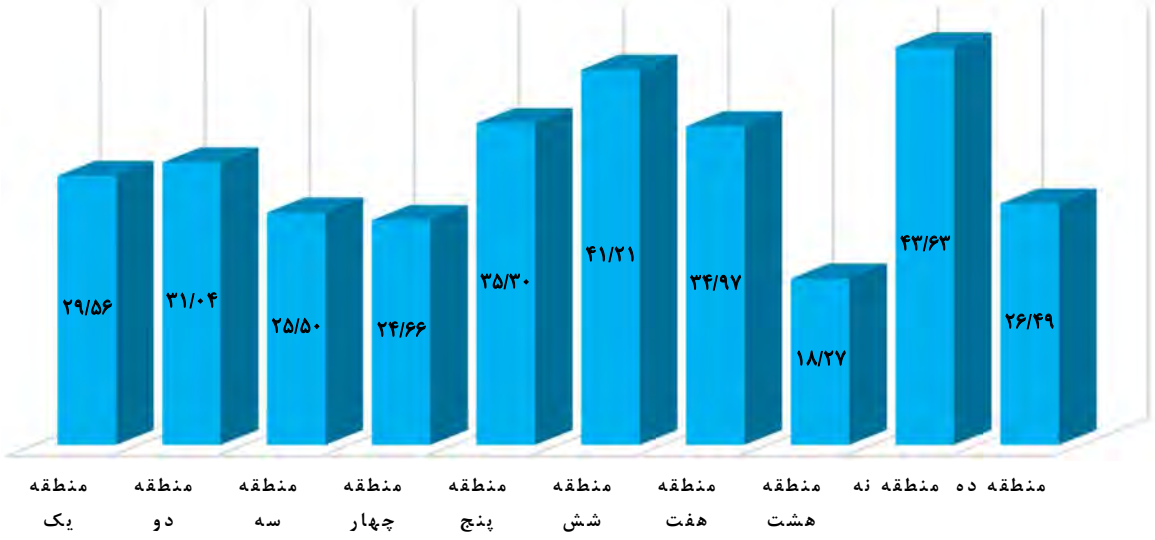
جدول ۶۰-۵) آماره‌های توصیفی شاخص وجود حیوانات شهری در کل شهر تبریز

میانگین وجود حیوانات شهری در کل شهر تبریز ۲۹٫۲۷ (از ۱۰۰) است که نشان‌دهندهٔ آن است که حیوانات شهری در سطح شهر و محلات تبریز در حد پائینی وجود دارند. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۳۲٫۷۵		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۳۱٫۳۸
	زن	۲۵٫۷۳			۶-۱۰ میلیون	۳۱٫۶۳
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۲۹٫۱۱			۱۱-۱۵ میلیون	۳۲٫۱۳
	استیجاره‌ای	۲۹٫۶۴			۱۶-۲۰ میلیون	۲۴٫۸۹
	سازمانی	۳۶٫۵۰			۲۱-۲۵ میلیون	۲۱٫۳۳
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۲۶٫۱۸			۲۶ و بالاتر	۱۸٫۹۶
	۵-۹ سال	۲۹٫۶۵		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۳۵٫۸۴
	۱۰-۱۴ سال	۳۰٫۸۸			۱۰-۱۹ سال	۳۲٫۴۴
	۱۵-۱۹ سال	۳۴٫۰۳			۲۰-۲۹ سال	۳۰٫۷۹
	۲۰-۲۴ سال	۳۰٫۵۸			۳۰-۳۹ سال	۲۹٫۴۵
	۲۵-۲۹ سال	۳۶٫۵۶			۴۰-۴۹ سال	۲۸٫۹۵
	۳۰-۳۴ سال	۳۳٫۵۱			۵۰-۵۹ سال	۲۷٫۱۲
	۳۵-۳۹ سال	۴۲٫۸۷			۶۰-۶۹ سال	۲۴٫۶۱
	۴۰-۴۴ سال	۳۲٫۷۹			۷۰-۷۹ سال	۲۱٫۰۴
	بالای ۴۵ سال	۳۴٫۱۲			۸۰ و بالاتر	۲۴٫۸۰

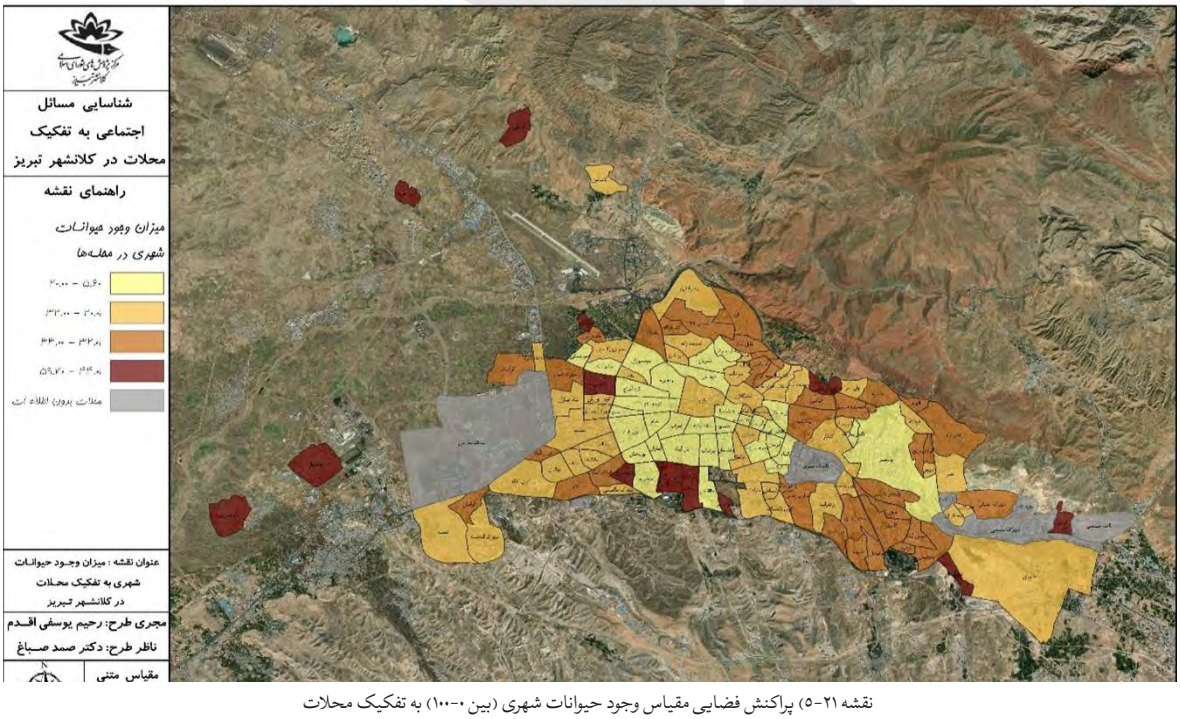
جدول ۶۱-۵) ارزیابی پاسخگویان از وجود حیوانات شهری برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین وجود حیوانات شهری برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار ۲۱-۵) میانگین شاخص وجود حیوانات شهری در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۵/۶ تا ۲۰ میانگین دارند «محلاتی با کمتر حیوانات شهری» است. لایه دوم، بین ۲۰/۰۱ تا ۳۲ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با وجود حیوانات شهری متوسط»، لایه سوم بین ۳۲/۰۱ تا ۴۴ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با وجود حیوانات شهری زیاد» و لایه چهارم بین ۴۴/۰۱ تا ۵۹/۷۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با وجود حیوانات شهری خیلی زیاد» هستند.

نقشه ۲۱-۵) پراکنش فضایی مقیاس وجود حیوانات شهری (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با وجود حیوانات شهری کمتر	۵٫۶۰ تا ۲۰	۳۳	۱-دامپزشکی، ۲-حکم آباد، ۳-چوسدوزان، ۴-ویجویه، ۵-قره آغاج، ۶-کوچه باغ، ۷-خیام، ۸-سیلو، ۹-وزیر آباد، ۱۰-ابوریحان، ۱۱-قطران، ۱۲-منظریه، ۱۳-انبار سردار، ۱۴-شتربان، ۱۵-دوه چی، ۱۶-اهراب، ۱۷-لیل آباد، ۱۸-مقصودیه، ۱۹-منصور، ۲۰-باغشمال، ۲۱-چرنداب، ۲۲-طالقانی، ۲۳-دانشسرا، ۲۴-بالاحمام، ۲۵-تپلی باغ، ۲۶-کلانتر کوچه، ۲۷-آبرسان، ۲۸-حلمه سازاندا، ۲۹-گلباد، ۳۰-گلگشت، ۳۱-پل سنگی، ۳۲-نگین پارک، ۳۳-ولیعصر
محلات با وجود حیوانات شهری متوسط	۲۰٫۰۱ تا ۳۲	۴۴	۱-شهرک اندیشه، ۲-آخمقیه، ۳-آناخاتون، ۴-کوی لاله، ۵-بهاران، ۶-شهرک رازی، ۷-جلالیه، ۸-شهرک طالقانی، ۹-رسالت، ۱۰-خطیب، ۱۱-شهرک چمران، ۱۲-کوی ورزش، ۱۳-شام غازان، ۱۴-شهرک بهشتی، ۱۵-بهار، ۱۶-عموزین‌الدین، ۱۷-شربت زاده، ۱۸-امیرخیز، ۱۹-رضوانشهر، ۲۰-منبع، ۲۱-سرخاب، ۲۲-ششگلان، ۲۳-بازار، ۲۴-دمشقیه، ۲۵-قره باغی، ۲۶-خیابان، ۲۷-حافظ، ۲۸-مارالان، ۲۹-استادان، ۳۰-کوی دانشگاه، ۳۱-زعفرانیه، ۳۲-الهی پرست، ۳۳-گلکار، ۳۴-گل پارک، ۳۵-ولی امر، ۳۶-یوسف آباد، ۳۷-سیلاب قوشخانه، ۳۸-مالازینال، ۳۹-فرشته، ۴۰-نصر، ۴۱-سپهر، ۴۲-مرزداران، ۴۳-فرهنگیان، ۴۴-خاوران
محلات با وجود حیوانات شهری زیاد	۳۲٫۰۱ تا ۴۴	۳۷	۱-شهرک مصلی، ۲-باغمیشه، ۳-کوشن، ۴-بارنج، ۵-الهیه، ۶-رشدیه، ۷-زمرد، ۸-باغمیشه قدیم، ۹-عباسی، ۱۰-بیلانکوه، ۱۱-قورخانه، ۱۲-ساری زمین، ۱۳-میرداماد، ۱۴-رجائی شهر، ۱۵-سهند، ۱۶-شاهگلی، ۱۷-کوی فردوس، ۱۸-یاغچیان، ۱۹-شمس آباد، ۲۰-گلشهر، ۲۱-پرواز، ۲۲-ولیعصر جنوبی، ۲۳-قربانی، ۲۴-اسماعیل بقال، ۲۵-ایده‌لو، ۲۶-خلیل آباد، ۲۷-ارم، ۲۸-۴۲ متری، ۲۹-کشتارگاه، ۳۰-یکه دکان، ۳۱-جامیشاوان، ۳۲-شهرک امام، ۳۳-قره ملک، ۳۴-دیزل آباد، ۳۵-اسلام آباد، ۳۶-لاله، ۳۷-رواسان
محلات با وجود حیوانات شهری خیلی زیاد	۴۴٫۰۱ تا ۵۹٫۷۰	۱۲	۱-باغ معروف، ۲-کوجوار، ۳-اوغلی، ۴-الوار علیا، ۵-بهشتی، ۶-آخونی، ۷-زنگوله باغ، ۸-امامیه، ۹-اسلامشهر، ۱۰-کوی بهشتی، ۱۱-کرکج، ۱۲-فتح آباد

جدول۶۲-۵) خوشه‌بندی محلات با وجود حیوانات شهری در کلانشهر تبریز

۵-۲۳ مقیاس اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری

از ترکیب گویه‌های اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری، مقیاسی ساخته شده است که نتایج توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری	۲٫۱۵	۰	۹۰	۸٫۳

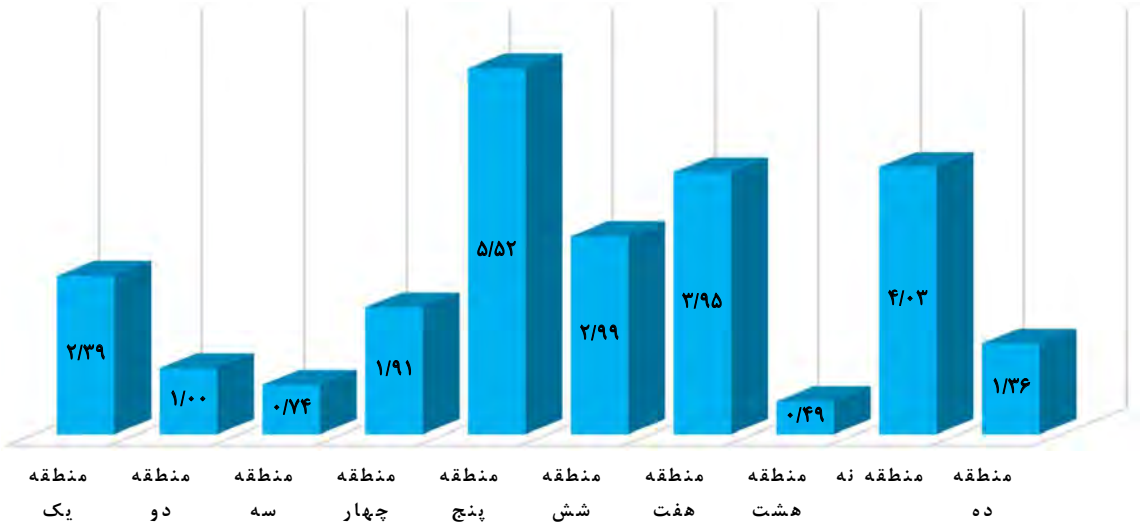
جدول ۶۳-۵) آماره‌های توصیفی شاخص اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری در کل شهر تبریز

میانگین اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری برای کل شهر تبریز ۲٫۱۵ (از ۱۰۰) است که میانگین بسیار پائینی است و نشان‌دهندهٔ اهمیت نداشتن حیوانات و ساماندهی آنها برای شهرداری در تبریز است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۲٫۸۱		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۰٫۵۷
	زن	۱٫۴۹			۶-۱۰ میلیون	۱٫۸۹
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۲٫۲۲			۱۱-۱۵ میلیون	۲٫۷۸
	استیجاره‌ای	۱٫۸۷			۱۶-۲۰ میلیون	۱٫۹۰
	سازمانی	۰			۲۱-۲۵ میلیون	۲٫۱۰
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۱٫۱۱			۲۶ و بالاتر	۱٫۸۸
	۵-۹ سال	۲٫۲۸		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۳٫۲۹
	۱۰-۱۴ سال	۳٫۴۷			۱۰-۱۹ سال	۳٫۸۶
	۱۵-۱۹ سال	۳٫۳۳			۲۰-۲۹ سال	۲٫۲۳
	۲۰-۲۴ سال	۲٫۱۲			۳۰-۳۹ سال	۲٫۱۳
	۲۵-۲۹ سال	۴٫۳۲			۴۰-۴۹ سال	۱٫۶۷
	۳۰-۳۴ سال	۴٫۴۵			۵۰-۵۹ سال	۱٫۸۹
	۳۵-۳۹ سال	۲٫۲۲			۶۰-۶۹ سال	۱٫۲۳
	۴۰-۴۴ سال	۲٫۹۷			۷۰-۷۹ سال	۰٫۳۲
	بالای ۴۵ سال	۴٫۲۶			۸۰ و بالاتر	۱٫۱۵

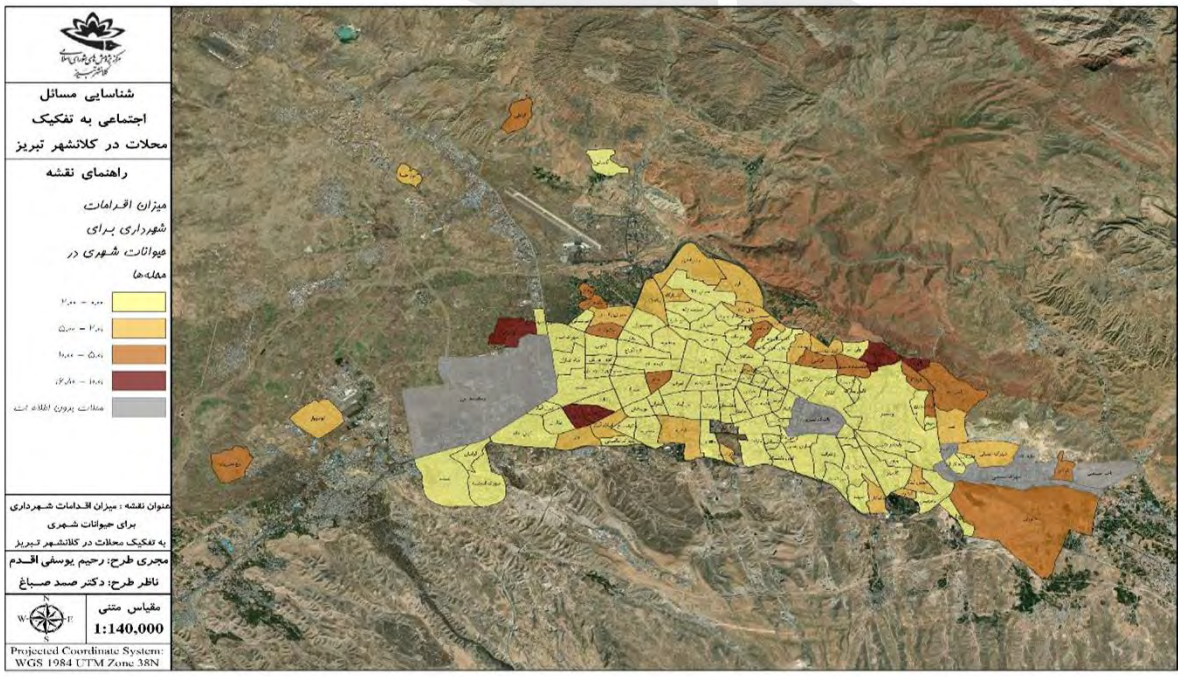
جدول ٦٤-۵) ارزیابی پاسخگویان از اقدامات شهری برای حیوانات شهری برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین مقیاس اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد

نمودار۲۲-۵) میانگین شاخص اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۰ تا ۲ میانگین دارند «محلات با اقدامات شهردای ضعیف برای حیوانات شهری» است. لایه دوم، بین ۲٫۰۱ تا ۵ میانگین دارند و به عنوان «محلات با اقدامات شهرداری متوسط برای حیوانات شهری»، لایه سوم بین ۵٫۰۱ تا ۱۰ میانگین دارند و این لایه «محلات با اقدامات شهرداری زیاد برای حیوانات شهری» و لایه چهارم بین ۱۰٫۰۱ تا ۱۶٫۸۰ میانگین دارند که به عنوان «محلات با اقدامات شهرداری بسیار زیاد برای محلات» هستند.

نقشه ۲۲-۵) پراکنش فضایی مقیاس اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با اقدامات شهرداری ضعیف برای حیوانات شهری	۰ تا ۲	۸۶	۱-رواسان، ۲-شهرک اندیشه، ۳-آخمقیه، ۴-آناخاتون، ۵-کوی لاله، ۶-بهاران، ۷-دیزل آباد، ۸-خطیب، ۹-شام غازان، ۱۰-شهرک امام، ۱۱-شهرک بهشتی، ۱۲-دامپزشکی، ۱۳-آخونی، ۱۴-کوی ورزش، ۱۵-شهرک چمران، ۱۶-رسالت، ۱۷-وزیر آباد، ۱۸-ابوریحان، ۱۹-قطران، ۲۰-منظریه، ۲۱-زنگوله باغ، ۲۲-شهرک طالقانی، ۲۳-سیلو، ۲۴-کوچه باغ، ۲۵-قره آغاج، ۲۶-بهار، ۲۷-چوسدوزان، ۲۸-ویجویه، ۲۹-امیرخیز، ۳۰-شربت زاده، ۳۱-۴۲ متری، ۳۲-انبار سردار، ۳۳-منبع، ۳۴-شتربان، ۳۵-دوه چی، ۳۶-سرخاب، ۳۷-بازار، ۳۸-مقصودیه، ۳۹-اهراب، ۴۰-لیل آباد، ۴۱-چرنداب، ۴۲-طالقانی، ۴۳-باغشمال، ۴۴-منصور، ۴۵-دانشسرا، ۴۶-منبع، ۴۷-ششگلان، ۴۸-ایده‌لو، ۴۹-مالازینال، ۵۰-سیلاب قوشخانه، ۵۱-دمشقیه، ۵۲-تپلی باغ، ۵۳-بالاحمام، ۵۴-خیابان، ۵۵-کلانتر کوچه، ۵۶-آبرسان، ۵۷-حلمه سازاندا، ۵۸-حافظ، ۵۹-گلباد، ۶۰-گلگشت، ۶۱-قورخانه، ۶۲-استادان، ۶۳-مارالان، ۶۴-کوی دانشگاه، ۶۵-ساری زمین، ۶۶-پل سنگی، ۶۷-بیلانکوه، ۶۸-گلکار، ۶۹-گل پارک، ۷۰-نگین پارک، ۷۱-ولی امر، ۷۲-زعفرانیه، ۷۳-الهی پرست، ۷۴-میردامداد، ۷۵-رجائی شهر، ۷۶-سهند، ۷۷-گلشهر، ۷۸-پرواز، ۷۹-ولیعصر جنوبی، ۸۰-ولیعصر، ۸۱-یاغچیان، ۸۲-فتح آباد، ۸۳-سپهر، ۸۴-بارنج، ۸۵-مرزداران، ۸۶-فرهنگیان
محلات با اقدامات شهرداری متوسط برای حیوانات شهرداری	۲٫۰۲ تا ۵	۲۰	۱-شهرک مصلی، ۲-نصر، ۳-شمس آباد، ۴-کوی فردوس، ۵-شاهگلی، ۶-کوی بهشتی، ۷-یوسف آباد، ۸-قربانی، ۹-خلیل آباد، ۱۰-ارم، ۱۱-رضوانشهر، ۱۲-کشتارگاه، ۱۳-یکه دکان، ۱۴-عموزین‌الدین، ۱۵-اسلامشهر، ۱۶-امامیه، ۱۷-اسلام آباد، ۱۸-لاله، ۱۹-کوجوار، ۲۰-الوار علیا
محلات با اقدامات شهرداری زیاد برای حیوانات شهری	۵٫۰۱ تا ۱۰	۱۴	۱-باغ معروف، ۲-اوغلی، ۳-بهشتی، ۴-جامیشاوان، ۵-حکم آباد، ۶-خیام، ۷-اسماعیل بقال، ۸-عباسی، ۹-باغمیشه قدیم، ۱۰-فرشته، ۱۱-باغمیشه، ۱۲-کوشن، ۱۳-کرکج، ۱۴-خاوران
محلات با اقدامات شهرداری خیلی زیاد برای حیوانات شهری	۱۰٫۰۱ تا ۱۶٫۸۰	۶	۱-قره ملک، ۲-جلالیه، ۳-شهرک رازی، ۴-زمرد، ۵-الهیه، ۶-رشدیه

جدول ۶۵-۵) خوشه‌بندی اقدامات شهرداری برای حیوانات در محلاتِ کلانشهر تبریز

۵-۲۴ مقیاس آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله

گویه‌های مقیاس آمادگی محله‌ها در برابر بلایای طبیعی در بخش قبلی ارائه شده‌اند، از ترکیب این گویه‌ها، مقیاس آمادگی در برابر بلایای طبیعی در سطح محله‌ها در کلانشهر تبریز ساخته شده است که آماره‌های توصیفی آن در جدول زیر ارائه شده است.

نام شاخص	میانگین	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	انحراف معیار
آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی	۵۲٫۹۱	۰	۱۰۰	۲۴٫۵۶

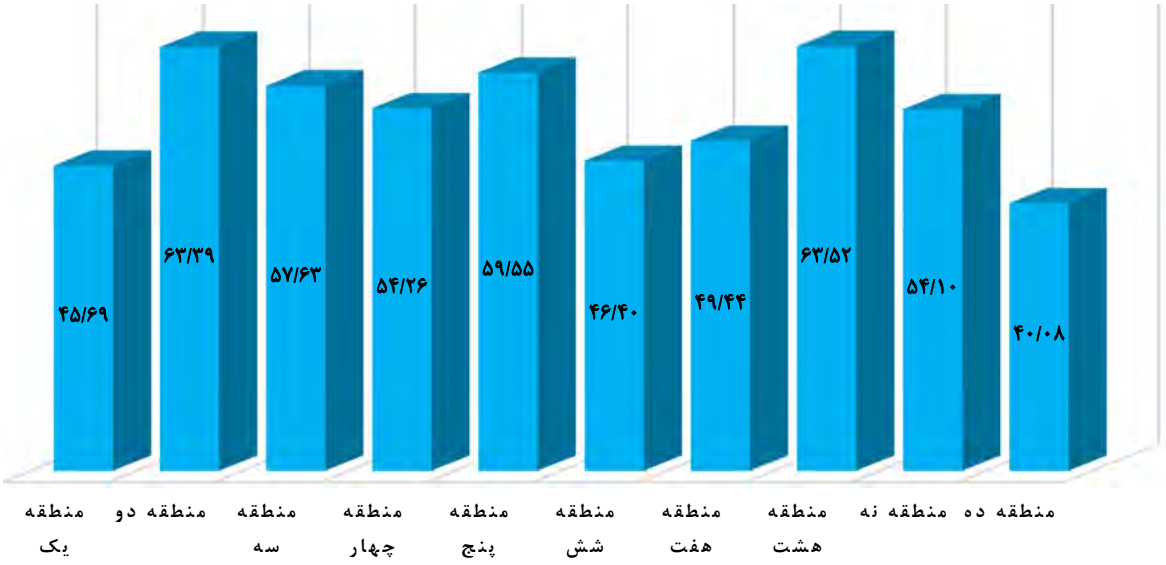
جدول ٦٦-۵) آماره‌های توصیفی شاخص آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی در کل شهر تبریز

میانگین آمادگی محله‌ها در برابر بلایای طبیعی در کل شهر تبریز ۵۲٫۹۱ (از ۱۰۰) است که بخش اعظم این میانگین زیاد به واسطه قدرت ساختمان‌های تازه ساخت بخصوص در شهرک‌های جدید است. برای فهم بهتر و جزئی‌تر پاسخ‌های داده شده به گویه‌های این مقیاس، به تفاوت‌های این میانگین در بین برخی از متغیرهای زمینه‌ای می‌پردازیم.

متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)		متغیر	طبقات متغیر	میانگین (بین ۰-۱۰۰)
جنسیت	مرد	۵۲٫۱۶		متوسط درآمد خانوار	۱-۵ میلیون	۲۵٫۸۸
	زن	۵۳٫۶۷			۶-۱۰ میلیون	۴۰٫۷۸
وضعیت مالکیت منزل	مسکونی/ملکی	۵۳٫۴۴			۱۱-۱۵ میلیون	۵۲٫۰۳
	استیجاره‌ای	۵۰٫۵۵			۱۶-۲۰ میلیون	۶۶٫۸۴
	سازمانی	۷۵			۲۱-۲۵ میلیون	۷۳٫۳۲
مدت سکونت در محله	زیر ۵ سال	۵۸٫۰۸			۲۶ و بالاتر	۷۷٫۰۷
	۵-۹ سال	۵۳٫۷۴		مدت اقامت در تبریز	۰-۹ سال	۴۲٫۷۶
	۱۰-۱۴ سال	۵۰٫۱۴			۱۰-۱۹ سال	۴۹٫۴۶
	۱۵-۱۹ سال	۴۷٫۰۸			۲۰-۲۹ سال	۵۰٫۸۶
	۲۰-۲۴ سال	۴۶٫۵۵			۳۰-۳۹ سال	۵۱٫۹۴
	۲۵-۲۹ سال	۳۸٫۴۳			۴۰-۴۹ سال	۵۳٫۳۲
	۳۰-۳۴ سال	۴۱٫۹۲			۵۰-۵۹ سال	۵۷٫۹۲
	۳۵-۳۹ سال	۳۸٫۳۹			۶۰-۶۹ سال	۵۹٫۳۵
	۴۰-۴۴ سال	۳۹٫۳۴			۷۰-۷۹ سال	۵۶٫۶۱
	بالای ۴۵ سال	۳۹٫۶۱			۸۰ و بالاتر	۵۱٫۵۳

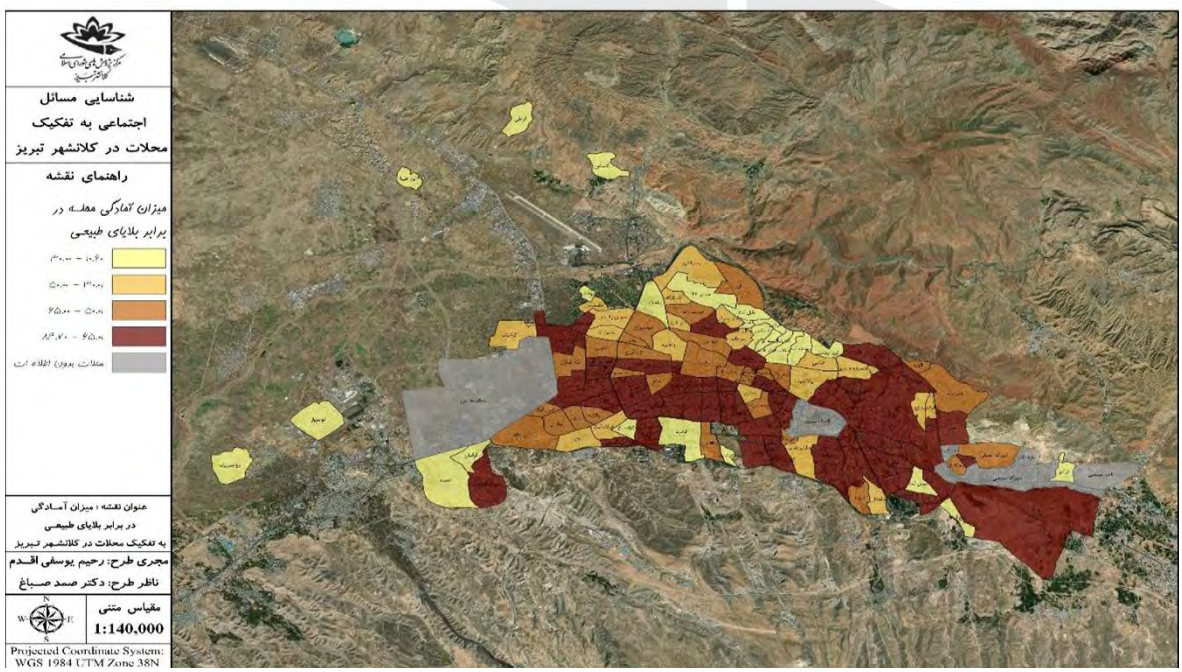
جدول ٦٧-۵) ارزیابی مقیاس آمادگی محله‌ها در برابر بلایای طبیعی برحسب متغیرهای زمینه‌ای

تفاوت میانگین مقیاس آمادگی محله‌ها در برابر بلایای طبیعی برای گروه‌های مختلف، یعنی مناطق ده‌گانه و محلات ۱۲۶ گانه نیز محاسبه شده است که نتایج آن با نمودار، جدول و نقشه در زیر ارائه می‌گردد.

نمودار۲۳-۵) میانگین شاخص آمادگی محله‌ها در برابر بلایای طبیعی در بین مناطق ده‌گانه کلانشهر تبریز

در نرم‌افزار ArcGIS براساس میانگین‌های بدست آمده برای محلات، شهر تبریز را به چهار لایه تقسیم بندی می‌کنیم. لایه اول، محله‌هایی که بین ۱۰/۶۰ تا ۳۰ میانگین دارند «محلات با آمادگی ضعیف در برابر بلایای طبیعی» است. لایه دوم، بین ۳۰/۰۱ تا ۵۰ میانگین دارند و به عنوان «محلاتی با آمادگی متوسط در برابر بلایای طبیعی»، لایه سوم بین ۵۰/۰۱ تا ۶۵ میانگین دارند و این لایه «محلاتی با آمادگی زیاد در برابر بلایای طبیعی» و لایه چهارم بین ۶۵/۰۱ تا ۸۴/۷۰ میانگین دارند که به عنوان «محلاتی با آمادگی بسیار زیاد در برابر بلایای طبیعی» هستند.

نقشه ۲۳-۵) پراکنش فضایی مقیاس آمادگی محله‌ها در برابر بلایای طبیعی (بین ۰-۱۰۰) به تفکیک محلات

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با آمادگی اندک در برابر بلایای طبیعی	۱۰٫۶۰ تا ۳۰	۲۵	۱-کوجوار، ۲-باغ معروف، ۳-الوار علیا، ۴-آناخاتون، ۵-اوغلی، ۶-بهشتی، ۷-رواسان، ۸-آخمقیه، ۹-زنگوله باغ، ۱۰-امامیه، ۱۱-اسلامشهر، ۱۲-یکه دکان، ۱۳- ۴۲ متری، ۱۴-خلیل آباد، ۱۵-منبع، ۱۶-قربانی، ۱۷-اسماعیل بقال، ۱۸-ایده‌لو، ۱۹-مالازینال، ۲۰-سیلاب قوشخانه، ۲۱-یوسف آباد، ۲۲-کوی بهشتی، ۲۳-شمس آباد، ۲۴-فتح آباد، ۲۵-کرکج
محلات با آمادگی متوسط در برابر بلایای طبیعی	۳۰٫۰۱ تا ۵۰	۲۱	۱-شاهگلی، ۲-کوشن، ۳-بارنج، ۴-ساری زمین، ۵-زمرد، ۶-باغمیشه قدیم، ۷-عباسی، ۸-بیلانکوه، ۹-خیابان، ۱۰-سرخاب، ۱۱-انبار سردار، ۱۲-رضوانشهر، ۱۳-کشتارگاه، ۱۴-امیرخیز، ۱۵-جامیشاوان، ۱۶-عموزین‌الدین، ۱۷-حکم آباد، ۱۸-ویجویه، ۱۹-اسلام آباد، ۲۰-لاله، ۲۱-قره ملک
محلات با آمادگی زیاد در برابر بلایای طبیعی	۵۰٫۰۱ تا ۶۵	۲۸	۱-کوی لاله، ۲-شهرک رازی، ۳-جلالیه، ۴-دیزل آباد، ۵-خیام، ۶-سیلو، ۷-شنب غازان، ۸-آخونی، ۹-قره‌آغاج، ۱۰-بهار، ۱۱-چوسدوزان، ۱۲-شربت زاده، ۱۳-ارم، ۱۴-دوه چی، ۱۵-بازار، ۱۶-دانشسرا، ۱۷-قره باغی، ۱۸-بالاحمام، ۱۹-دمشقیه، ۲۰-پل سنگی، ۲۱-حلمه سازاندا، ۲۲-طالقانی، ۲۳-قورخانه، ۲۴-سهند، ۲۵-الهیه، ۲۶-باغمیشه، ۲۷-شهرک مصلی، ۲۸-فرهنگیان
محلات با آمادگی خیلی زیاد در برابر بلایای طبیعی	۶۵٫۰۱ تا ۸۴٫۷۰	۵۲	۱-خاوران، ۲-یاغچیان، ۳-گلشهر، ۴-پرواز، ۵-ولیعصر جنوبی، ۶-ولیعصر، ۷-الهی پرست، ۸-رجائی شهر، ۹-میرداماد، ۱۰-زعفرانیه، ۱۱-کوی فردوس، ۱۲-مرزداران، ۱۳-نصر، ۱۴-فرشته، ۱۵-رشدیه، ۱۶-ولی امر، ۱۷-نگین پارک، ۱۸-گل پارک، ۱۹-گلکار، ۲۰-گلباد، ۲۱-گلگشت، ۲۲-کوی دانشگاه، ۲۳-استادان، ۲۴-مارالان، ۲۵-آبرسان، ۲۶-کلانتر کوچه، ۲۷-تپلی باغ، ۲۸-ششگلان، ۲۹-شتربان، ۳۰-منصور، ۳۱-باغشمال، ۳۲-چرنداب، ۳۳-مقصودیه، ۳۴-اهراب، ۳۵-لیل آباد، ۳۶-بهاران، ۳۷-ابوریحان، ۳۸-منظریه، ۳۹-حافظ، ۴۰-شهرک طالقانی، ۴۱-وزیر آباد، ۴۲-رسالت، ۴۳-خطیب، ۴۴-شهرک چمران، ۴۵-کوی ورزش، ۴۶-کوچه باغ، ۴۷-دامپزشکی، ۴۸-شهرک امام، ۴۹-شهرک بهشتی، ۵۰-شهرک اندیشه، ۵۱-سپهر، ۵۲-قطران

جدول ۶۸-۵) خوشه‌بندی آمادگی محلات در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله در کلانشهر تبریز

۵-۲۵ ارزیابی کلی بخش مقیاس‌ها

میانگین مقیاس‌های تدوین شده برای کلِ شهر تبریز در جدول و نمودارهای روبرو ارائه شده‌اند.

نام مقیاس	بالاترین و پائین‌ترین میانگین رتبه‌ها*	میانگین محاسبه‌شده کل تبریز (۰-۱۰۰)	انحراف معیار	تفسیر رتبه‌ها و میانگین کل شهر در مقیاس‌های اندازه‌گیری‌شده
سرمایهٔ اجتماعی	۲۷,۱-۶۱,۲۰	۳۹,۹۸	۱۲,۴۷	سرمایهٔ اجتماعی در کل شهر وضعیت مناسبی ندارد.
احساس نابرابری	۵۲,۵۰-۹۹	۷۶,۲۶	۱۶,۰۴	احساس نابرابری در کل شهر به شدت زیاد است.
رضایت از زندگی	۳۳,۴۰-۷۷,۹۰	۵۵,۷۷	۱۵,۴۱	میزان رضایت از زندگی در کل شهر متوسط به بالاست.
هویت محله‌ای	۵۴,۸۷-۹۹,۸۶	۷۸,۱۵	۱۹,۰۵	هویت محله‌ای افراد در محله‌ها بالاست.
انحرافات رفتاری و ارزشی	۲,۰۵-۴۶,۶۰	۱۵,۱۲	۱۲,۲۵	میزان انحرافات رفتاری و ارزشی در کل شهر پایین است.
جرایم مشهود	۲,۲۰-۴۹,۵۰	۱۷,۴۳	۱۳,۹۹	میزان جرایم مشهود در کل شهر پایین است.
خدمات عمومی شهری	۲۳,۳۰-۶۳,۸۰	۴۵,۴۶	۱۰,۳۸	خدمات عمومی شهری در کل شهر متوسط به بالاست.
امنیت** ذهنی محله	۲۲,۴۰-۵۹,۵۰	۳۷,۹۳	۱۸,۸۶	امنیت ذهنی (احساس‌شده) در کل شهر پایین است.
امنیت عینی محله				رتبهٔ بعد عینی امنیت در کل تبریز، نزدیک به ۱ (امنیت کامل) است.
وضعیت بهداشتی محله	۵۰,۳۰-۷۷,۵۰	۶۴,۵۵	۱۲,۹۵	وضعیت بهداشتی محله‌های کل شهر مساعد است.
وضعیت ترافیک محله***	۱۴,۱۰-۵۸	۳۷,۶۴	۱۶,۳۴	وضعیت ترافیک محله‌ها متوسط است.
مسائل پارکینگ محله‌ها	۳۴,۱۰-۷۲,۷۰	۴۷,۴۵	۱۰,۳۸	مسائل پارکینگ در محله‌ها متوسط رو به بالا است.
کل مسائل ترافیکی محله‌ها	۲۵,۵۰-۵۹,۴۰	۴۲,۵۵	۱۰,۳۰	وضعیت کل مسائل ترافیکی محله‌ها متوسط روبه بالا است.
مسائل پارک‌های محله	۳,۴-۶۴,۴۰	۳۱,۰۵	۲۳,۵۵	وضعیت پارک‌های محله‌ها، مناسب و مساعد نیست.
آلودگی صوتی محله‌ها	۰,۰۴-۳۹,۲۸	۲۳,۹۵	۲۱,۵۳	میزان آلودگی صوتی در محله‌ها کم است.
ظاهر نامناسب ساختمان‌ها	۶-۶۲,۴۲	۳۱,۸۷	۱۹,۵۹	تعداد ساختمان‌هایی با ظاهر نامناسب در کل شهر متوسط است.
مکانهای نا امن در محله‌ها	۰-۶۹,۳	۱۸,۷۷	۲۲,۱۶	تعداد مکانهای ناامن در محله‌های کل شهر اندک است.
محلهٔ مناسب برای کودکان	۱۴,۵۰-۵۳,۱۰	۲۰,۹۷	۱۶,۳۳	محله‌های شهر برای کودکان اصلاً مناسب نیست.
محلهٔ مناسب برای سالمند	۱۳-۳۴,۷	۱۹,۵۵	۱۴,۰۴	محله‌های شهر برای سالمندان اصلاً مناسب نیست.
محلهٔ مناسب برای معلولان	۱۴,۵۰-۵۳,۱۰	۳۱,۵۴	۱۲,۷۲	محله‌های شهر برای معلولان تاحدودی مناسب است.
محلهٔ سبز	۳۰-۴۸,۷۰	۳۵,۳۴	۱۱,۱۱	محله‌های شهر تا حدود متوسط سبز هستند.
وجود حیوانات شهری	۵,۶۰-۵۹,۷۰	۲۹,۲۷	۱۸,۴۳	وجود حیوانات شهری در کل شهر تاحدود متوسطی است.
اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری	۰-۱۶,۸۰	۲,۱۵	۸,۳	اقدامات شهرداری برای مدیریت حیوانات شهری بسیار اندک است.
آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی****	۱۰,۶۰-۸۷,۷۰	۵۲,۹۱	۲۴,۵۶	محله‌های شهر آمادگی زیادی در برابر بلایای طبیعی دارند.

جدول ۶۹-۵) میانگین مقیاس‌های تدوین شده برای کل شهر تبریز

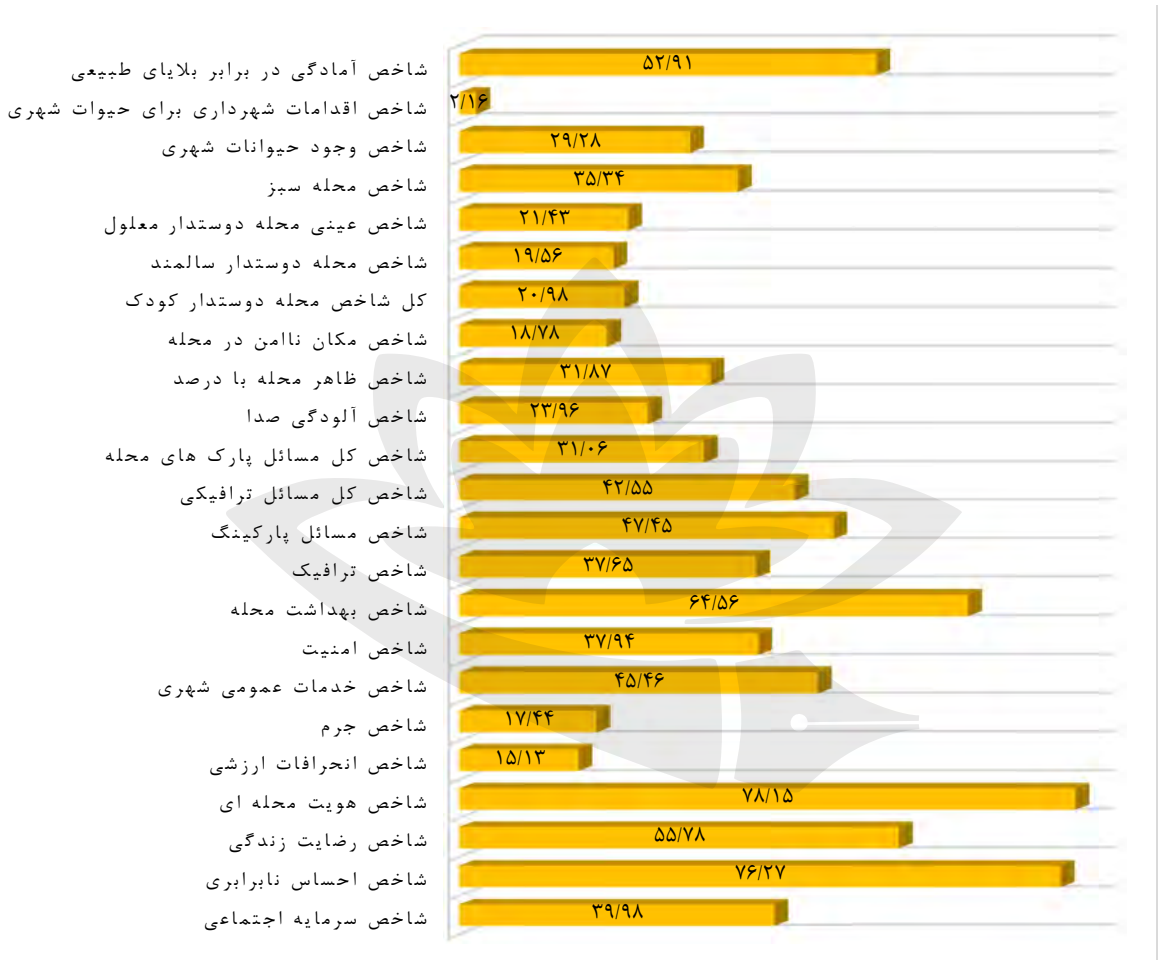
*رتبهٔ محله‌ها بر اساس داشتن بیشترین مسئله تا کمترین مسئله تنظیم شده است. یعنی رتبهٔ ۱ بیشترین و رتبهٔ ۴ کمترین مسائل را دارند.

** امنیت با دو بعد «عینی» و «ذهنی» اندازه‌گیری شده است. رتبهٔ بعد عینی امنیت در کل تبریز، نزدیک به ۱ (به معنی امنیت کامل) است. این بعد، توزیع نرمال ندارد، به همین دلیل مقیاس‌سازی نشده است. اما اگرچه امنیت عینی بسیار بالاست، امنیت ذهنی (احساس‌شده) پایین است.

*** این مقیاس از گویه‌های متفاوتی ساخته شده است که در ترکیب با یکدیگر، مسائل ترافیکی را در حد «متوسط» نشان داده‌اند. بدیهی‌ست گویه‌هایی که صرفاً «شلوغی خیابان‌ها» به واسطهٔ ماشین‌ها را نشان می‌دهند، چهرهٔ شهر را از منظر ترافیکی بسیار شلوغ نشان می‌دهند.

**** آمادگی محله‌های تبریز در برابر بلایای طبیعی «زیاد» است، اما مقدار انحراف معیار و همچنین میانگین رتبهٔ اول محله‌هایی که مسئله دارند، نشان می‌دهد که این آمادگی در برخی از محله‌ها «بسیار زیاد» و در برخی از محلات «بسیار کم» است.

عنوان «وضعیت مقیاس برای کل تبریز» که در جدول بالا مشاهده می‌شود، از بخش‌بندی مقیاس (۰-۱۰۰) به ۵ طبقه بوجود آمده است. بدین معنی که نمرات بین (۰-۲۰) را با وضعیت خیلی کم، نمرات بین (۲۰٫۱ تا ۴۰) را با وضعیت کم، نمرات بین (۴۰٫۱ تا ۶۰) را با وضعیت متوسط، نمرات بین (۶۰٫۱ تا ۸۰) را با وضعیت زیاد و نمرات بین (۸۰٫۱ تا ۱۰۰) را با وضعیت خیلی زیاد مقیاس برای کل شهر تبریز در نظر گرفته‌ایم.

نمودار۲۴-۵) میانگین شاخص‌های ۲۳ گانه تدوین شده برای کلِ شهر تبریز

همچنانکه در نمودار نیز دیده می‌شود. از شاخص‌های مسائل اجتماعی، احساس نابرابری بیشترین میانگین در بین تمامی مقیاس‌های تدوین شده بدست آورده است و این بدان معنی است که شهروندان تبریزی احساس نابرابری زیادی در توزیع ثروت بین طبقات مختلف جمعیتی و همچنین بسته‌بودن موقعیت‌های منزلتی دارند. مسائل پارکینگ‌ها در محلات و خیابان‌ها و در مجموع کل مسائل ترافیکی شهر تبریز نیز میانگین‌های بالاتری بدست آورده است. شاخص محله سبز نیز میانگین کل (۳۵٫۳۴) را بدست آورده است که میانگین کمی است و بدان معنا است که از نظر گویه‌های تدوین شده برای

این مقیاس، شهر تبریز را نمی‌توان شهر سبزی نامید. در مقیاس‌های محله دوستدار کودک، محله دوستدار معلول و محله دوستدار سالمند نیز شهر تبریز میانگین‌های پائین‌تری را دارد که به این معنی است که شهر تبریز، شهر دوستدار کودک، دوستدار سالمند و دوستدار معلول نیست.

۵-۲۶ پیشنهادات تحقیق

پیشنهادات تحقیق را در قالب تحلیلی از رتبه‌های محلات ۱۲۶ گانه تبریز در ۲۳ مقیاس اندازه‌گیری شده ارائه می‌دهیم. ماتریس زیر از رتبه‌های محلات در مقیاس‌های اندازه‌گیری شده به دست آمده است. با یک نگاه کلی این ماتریس وضعیت رتبه‌بندی محله را در مقیاس‌ها نشان می‌دهد. بازهٔ این ماتریس بین (۱-۴) است که برحسب آن ۱ به معنی کمترین رتبه اخذ شده و ۴ به معنی بالاترین رتبه بدست آمده برای هرمحله است. از ترکیب رتبه‌های هر محله برای ۲۳ مقیاس، نمرهٔ تجمیعی بدست آمده است که بازه بین (۲۳-۹۲) است. این نمرات نشان می‌دهد که هر محله از مجموع مقیاس‌های اندازه‌گیری شده، چه عددی بدست آورده و در این طیف چه جایگاهی دارد. نمره تجمیعی، همچنین به معنی تجمیع مسائل اجتماعی در محلات است. به این معنی که هر محله‌ای که بیشترین نمرهٔ را بدست آورده است، مسائل اجتماعی بیشتری نیز دارد. از این رو اولویت‌های سیاست‌گذاری شهر تبریز می‌تواند بر مبنای محلاتی باشد که تجمیع و یا انباشت مسائل اجتماعی در آن محلات وجود دارد. در زیر هم رتبه‌ها و نمرات محلات و هم نقشه جامع تجمیعی مسائل محلاتِ کلانشهر تبریز را ارائه می‌دهیم.

ردیف	محله / مقیاس	سرمایه اجتماعی	احساس تابرابری	رضایت از زندگی	هویت محله‌ای	انحرافات ارزشی و رفتاری	جرایم مشهود	خدمات عمومی شهری	امنیت ذهنی محله‌ها	وضعیت بهداشتی محله‌ها	ترافیک محله‌ها	مسائل پارکینگ محله‌ها	کل مسائل ترافیکی	مسائل پارک محله‌ها	آلودگی صوتی محله	ظاهر ساختمان محله‌ها	مکان های نا امن محله	محله مناسب برای کودکان	محله مناسب برای سالمند	محله مناسب برای معلولان	محله سبز	وجود حیوانات شهری	اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری	آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی	نمره کل هر محله از تمامی مقیاس‌ها
۱	۴۲ متری	۳	۴	۲	۲	۴	۴	۲	۳	۱	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۳	۲	۳	۱	۳	۳	۱	۱	۷۳
۲	ابوریحان	۲	۳	۳	۳	۱	۲	۳	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۳	۲	۱	۲	۲	۳	۲	۱	۱	۴	۵۲
۳	آخمقیه	۱	۱	۲	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۱	۳	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۱	۲	۲	۱	۲	۱	۵۸
۴	ارم	۱	۴	۳	۳	۳	۱	۳	۳	۳	۱	۱	۱	۴	۳	۳	۱	۳	۳	۴	۳	۳	۲	۳	۴۹
۵	استادان	۲	۲	۳	۳	۲	۲	۳	۱	۴	۲	۱	۲	۳	۱	۲	۲	۴	۳	۳	۱	۲	۱	۴	۴۹
۶	اسلام آباد	۳	۳	۳	۲	۳	۳	۳	۴	۱	۳	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۱	۳	۱	۴	۳	۲	۲	۵۵
۷	اسلامشهر	۳	۳	۱	۱	۴	۴	۱	۳	۱	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۲	۲	۱	۳	۴	۲	۱	۷۴
۸	اسماعیل بقال	۳	۳	۲	۱	۴	۴	۲	۴	۱	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۳	۲	۱	۳	۳	۱	۶۸
۹	الوار علیا	۴	۳	۱	۲	۳	۲	۱	۴	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۱	۱	۳	۱	۳	۲	۱	۵۶
۱۰	الهی پرست	۳	۲	۴	۳	۲	۲	۳	۳	۳	۱	۲	۱	۲	۱	۱	۱	۳	۳	۴	۲	۴	۱	۴	۳۹
۱۱	الهیه	۳	۳	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۱	۲	۱	۲	۲	۱	۱	۳	۴	۲	۳	۳	۴	۳	۴۲
۱۲	امامیه	۳	۳	۱	۱	۴	۴	۲	۳	۱	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۲	۲	۲	۳	۴	۲	۷۲
۱۳	امیرخیز	۳	۳	۳	۲	۳	۳	۲	۳	۱	۴	۲	۴	۳	۳	۳	۴	۱	۳	۴	۲	۴	۲	۱	۵۹
۱۴	انبار سردار	۱	۲	۱	۳	۳	۲	۲	۲	۱	۳	۲	۲	۱	۲	۱	۳	۲	۲	۱	۴	۱	۱	۲	۶۱
۱۵	اوغلی	۴	۳	۲	۲	۳	۲	۱	۴	۱	۱	۱	۲	۱	۲	۱	۴	۲	۲	۳	۱	۳	۴	۱	۵۳
۱۶	اهراب	۱	۲	۳	۳	۱	۲	۱	۱	۳	۱	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۲	۱	۳	۱	۱	۱	۴	۵۵
۱۷	ایده‌لو	۱	۲	۱	۱	۳	۳	۱	۳	۳	۴	۴	۴	۴	۲	۴	۳	۴	۱	۲	۱	۳	۱	۱	۷۵
۱۸	آبرسان	۱	۲	۴	۳	۱	۲	۴	۱	۲	۲	۱	۲	۱	۱	۱	۱	۴	۴	۳	۳	۱	۱	۴	۴۰
۱۹	آخونی	۱	۲	۲	۲	۲	۳	۱	۱	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۱	۱	۱	۲	۱	۴	۳	۶۸
۲۰	آناخاتون	۳	۳	۳	۱	۳	۲	۱	۳	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۴	۳	۲	۳	۱	۳	۲	۱	۵۹
۲۱	بارنج	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۱	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۳	۳	۲	۳	۳	۱	۲	۶۵
۲۲	بازار	۲	۳	۲	۲	۳	۳	۳	۱	۳	۴	۳	۳	۲	۲	۴	۴	۱	۱	۳	۱	۲	۲	۳	۶۶
۲۳	باغ معروف	۳	۲	۱	۱	۴	۴	۱	۳	۱	۴	۳	۴	۳	۴	۴	۴	۲	۲	۱	۲	۴	۳	۱	۷۲
۲۴	باغشمال	۱	۲	۳	۴	۱	۱	۲	۲	۴	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۴	۲	۱	۱	۴	۴۶
۲۵	باغمیشه	۳	۲	۲	۲	۳	۴	۴	۴	۲	۲	۱	۳	۳	۳	۳	۳	۱	۳	۴	۴	۳	۳	۳	۴۸
۲۶	باغمیشه قدیم	۳	۲	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۲	۴	۲	۳	۴	۲	۳	۳	۲	۳	۲	۳	۳	۳	۲	۵۹
۲۷	بالا حمام	۳	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۴	۳	۳	۱	۱	۳	۵۰
۲۸	بهار	۲	۲	۱	۲	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۳	۴	۳	۳	۱	۱	۲	۱	۲	۱	۳	۶۷
۲۹	بهاران(نور)	۲	۳	۱	۲	۲	۲	۱	۳	۱	۲	۲	۳	۳	۳	۲	۴	۲	۱	۳	۱	۲	۱	۳	۶۳
۳۰	بهشتی	۳	۲	۱	۱	۴	۴	۱	۲	۱	۲	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۳	۱	۳	۴	۳	۱	۶۸

جدول ۷۰-۵) رتبه‌ها و نمره کلِ محلاتِ تبریز در مقیاس‌های ۲۳ گانه اندازه‌گیری شده

ردیف	مقیاس / محله	سرمایه اجتماعی	احساس نابرابری	رضایت از زندگی	هویت محله‌ای	انحرافات ارزشی و رفتاری	جرایم مشهود	خدمات عمومی شهری	امنیت ذهنی محله‌ها	وضعیت بهداشتی محله‌ها	ترافیک محله‌ها	مسائل پارکینگ محله‌ها	کل مسائل ترافیکی	مسائل پارک محله‌ها	آلودگی صوتی محله	ظاهر ساختمان محله‌ها	مکان های نا امن محله	محله مناسب برای کودکان	محله مناسب برای سالمند	محله مناسب برای معلولان	محله سبز	وجود حیوانات شهری	اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری	آمادگی محله در برابر بلایایی طبیعی	نمره کل هر محله از تمامی مقیاس‌ها
۳۱	بیلانکوه	۱	۳	۱	۲	۲	۳	۲	۱	۳	۳	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۱	۲	۱	۳	۱	۲	۶۸
۳۲	پرواز	۳	۳	۴	۳	۲	۲	۴	۳	۲	۱	۲	۱	۲	۳	۲	۱	۴	۴	۲	۴	۳	۱	۴	۴۲
۳۳	پل سنگی	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۳	۳	۲	۲	۳	۲	۳	۳	۲	۱	۳	۱	۱	۱	۲	۶۲
۳۴	تپلی باغ	۲	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۱	۳	۳	۲	۳	۱	۳	۲	۲	۳	۲	۳	۲	۱	۱	۴	۵۸
۳۵	جامیشاوان	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۱	۳	۳	۴	۴	۳	۳	۲	۲	۳	۱	۳	۳	۳	۲	۶۲
۳۶	جلالیه	۳	۱	۳	۲	۳	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۱	۴	۲	۲	۲	۴	۳	۴۹
۳۷	چرنداب	۱	۲	۴	۴	۱	۱	۱	۲	۴	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۴	۲	۱	۴	۴۷
۳۸	چوسدوزان	۲	۴	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۳	۴	۱	۱	۲	۱	۱	۱	۳	۶۷
۳۹	حافظ	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۱	۳	۳	۲	۳	۱	۲	۲	۲	۱	۱	۳	۱	۲	۱	۴	۵۹
۴۰	حکم آباد	۳	۲	۱	۳	۳	۳	۲	۳	۱	۳	۲	۳	۳	۳	۴	۲	۲	۴	۲	۲	۱	۲	۲	۶۲
۴۱	حلمه سازاندا	۲	۳	۳	۲	۱	۳	۲	۱	۳	۳	۳	۲	۲	۱	۳	۲	۳	۲	۲	۳	۱	۱	۳	۵۷
۴۲	خاوران	۳	۲	۴	۴	۲	۱	۳	۴	۳	۱	۲	۱	۲	۲	۱	۱	۱	۴	۳	۴	۲	۳	۴	۳۸
۴۳	خطیب	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۳	۲	۳	۲	۲	۲	۱	۴	۲	۲	۳	۳	۲	۱	۲	۱	۴	۵۲
۴۴	خلیل آباد	۱	۴	۲	۱	۴	۳	۳	۱	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۲	۱	۳	۱	۳	۲	۱	۷۳
۴۵	خیابان	۳	۴	۲	۳	۲	۱	۲	۴	۴	۲	۴	۴	۱	۴	۲	۳	۱	۳	۴	۴	۲	۱	۲	۵۶
۴۶	خیام	۳	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۱	۴	۲	۳	۱	۳	۳	۴۸
۴۷	دامپزشکی	۱	۲	۳	۴	۱	۱	۲	۲	۴	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۲	۴	۲	۱	۱	۴	۴۲
۴۸	دانشسرا	۳	۴	۳	۲	۲	۳	۲	۱	۲	۳	۲	۳	۲	۳	۲	۳	۳	۱	۲	۳	۱	۱	۳	۶۳
۴۹	دمشقیه	۳	۳	۴	۳	۲	۲	۴	۴	۱	۴	۴	۲	۴	۳	۳	۳	۱	۳	۴	۲	۲	۴	۱	۵۳
۵۰	دوه‌چی	۱	۲	۲	۳	۱	۲	۲	۲	۳	۲	۱	۲	۱	۱	۲	۱	۱	۱	۲	۴	۱	۱	۳	۵۱
۵۱	دیزل آباد	۲	۳	۱	۲	۳	۳	۲	۱	۳	۳	۲	۳	۳	۳	۳	۲	۴	۲	۱	۳	۱	۳	۱	۶۶
۵۲	رازی	۳	۱	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۱	۱	۳	۲	۱	۲	۲	۲	۳	۴	۲	۲	۲	۴	۳	۴۴
۵۳	رجائی شهر	۳	۳	۴	۲	۱	۲	۴	۳	۲	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۱	۳	۴	۲	۴	۳	۱	۴	۳۸
۵۴	رسالت	۲	۱	۳	۳	۲	۱	۳	۲	۴	۲	۲	۲	۱	۲	۳	۱	۲	۳	۳	۱	۲	۱	۴	۴۷
۵۵	رشدیه	۳	۱	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۱	۱	۱	۱	۲	۳	۲	۳	۴	۲	۴	۳	۴	۴	۴۰
۵۶	رضوانشهر	۳	۲	۱	۲	۳	۲	۳	۳	۲	۳	۳	۳	۴	۳	۳	۳	۲	۲	۴	۲	۳	۲	۲	۵۸
۵۷	زعفرانیه	۳	۲	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۳	۱	۱	۱	۲	۲	۲	۱	۳	۴	۲	۴	۲	۴	۱	۴۱
۵۸	زمرد	۴	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۳	۲	۳	۳	۲	۴	۲	۴	۳	۳	۴	۳	۳	۳	۳	۴	۵۵
۵۹	زنگوله باغ	۳	۳	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۱	۳	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۳	۱	۴	۳	۱	۶۲
۶۰	ساری زمین	۲	۳	۱	۱	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۴	۳	۳	۱	۲	۳	۱	۳	۱	۲	۶۶
۶۱	سپهر	۳	۱	۳	۴	۲	۲	۱	۴	۲	۱	۱	۱	۲	۱	۲	۲	۱	۱	۴	۲	۴	۳	۱	۴۵
۶۲	سرخاب	۳	۴	۲	۲	۲	۳	۳	۲	۱	۳	۴	۴	۳	۳	۳	۳	۱	۲	۴	۲	۴	۲	۱	۶۲

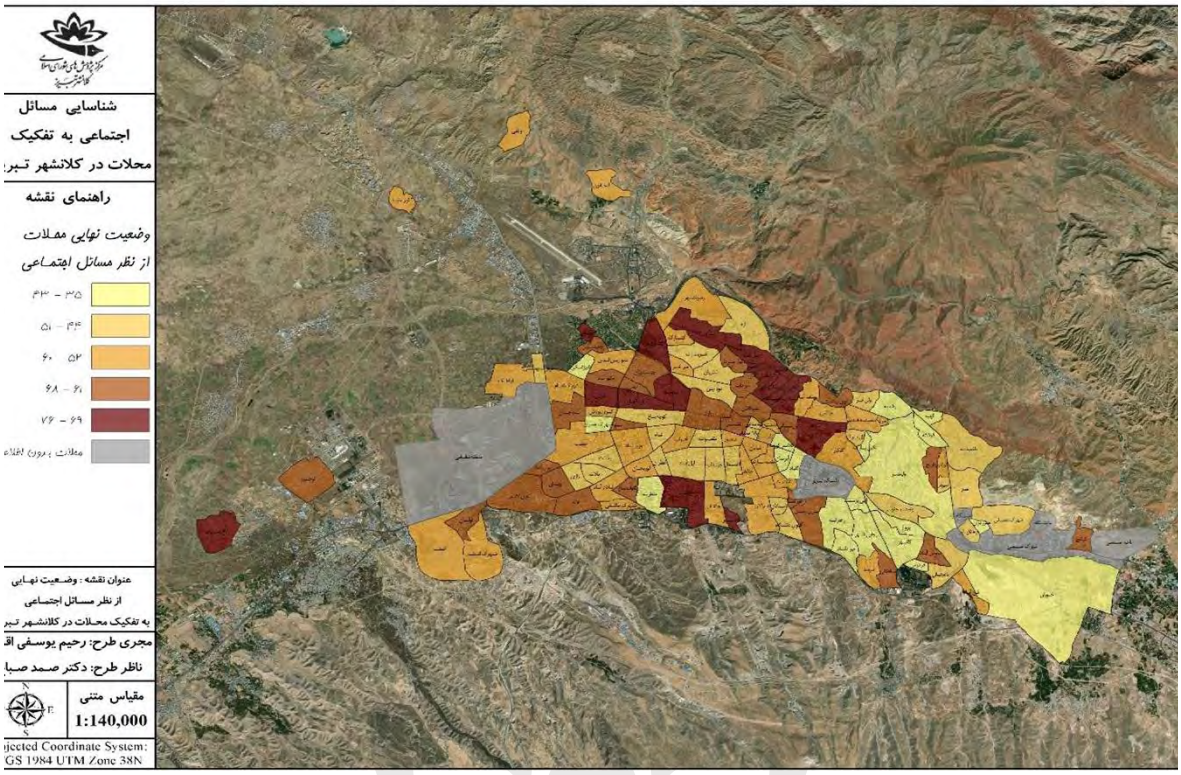
ادامه جدول ۷۰-۵) رتبه‌ها و نمره کلِ محلاتِ تبریز در مقیاس‌های ۲۳ گانه اندازه‌گیری شده

ردیف	محله / مقیاس	سرمایه اجتماعی	احساس نابرابری	رضایت از زندگی	هویت محله‌ای	انحرافات ارزشی و رفتاری	جرایم مشهود	خدمات عمومی شهری	امنیت ذهنی محله ها	وضعیت بهداشتی محله‌ها	ترافیک محله‌ها	مسائل پارکینگ محله‌ها	کل مسائل ترافیکی	مسائل پارک محله‌ها	آلودگی صوتی محله	ظاهر ساختمان محله‌ها	مکان های نا امن محله	محله مناسب برای کودکان	محله مناسب برای سالمند	محله مناسب برای معلولان	محله سبز	وجود حیوانات شهری	اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری	آمادگی محله در برابر بلایایی طبیعی	نمره کل هر محله از تمامی مقیاس‌ها
۶۳	سهند	۳	۴	۲	۱	۳	۴	۴	۳	۱	۴	۲	۳	۳	۴	۳	۲	۴	۳	۲	۴	۳	۱	۳	۵۸
۶۴	سیلاب	۳	۲	۱	۱	۳	۳	۱	۲	۱	۳	۴	۴	۲	۴	۴	۳	۱	۲	۲	۱	۲	۱	۱	۷۲
۶۵	سیلو	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۳	۳	۳	۳	۲	۳	۳	۳	۲	۱	۲	۱	۱	۱	۳	۶۴
۶۶	شام غازان	۱	۲	۱	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۲	۳	۳	۱	۴	۲	۲	۲	۲	۳	۱	۲	۱	۳	۶۱
۶۷	شاهگلی	۳	۳	۲	۲	۳	۴	۳	۲	۱	۴	۲	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۲	۴	۳	۲	۲	۶۱
۶۸	شتربان	۱	۴	۲	۴	۱	۱	۲	۲	۳	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۲	۱	۱	۳	۲	۱	۱	۴	۵۴
۶۹	شربت زاده	۱	۳	۳	۴	۱	۲	۲	۲	۳	۲	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۱	۲	۴	۲	۲	۱	۳	۵۰
۷۰	ششگلان	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۱	۳	۳	۴	۳	۲	۲	۲	۲	۳	۱	۱	۳	۱	۲	۴	۶۱
۷۱	شمس آباد	۳	۳	۲	۱	۴	۴	۲	۳	۱	۴	۲	۴	۳	۴	۴	۴	۳	۳	۴	۲	۴	۳	۲	۶۴
۷۲	شهرک امام	۱	۲	۱	۱	۳	۳	۲	۱	۳	۲	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۱	۳	۱	۵۹
۷۳	شهرک اندیشه	۲	۱	۱	۳	۱	۲	۲	۲	۴	۱	۲	۲	۴	۳	۲	۱	۳	۲	۲	۱	۲	۱	۴	۵۶
۷۴	شهرک بهشتی	۲	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۴	۴	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۱	۳	۳	۳	۲	۲	۱	۴	۴۴
۷۵	شهرک چمران	۱	۲	۴	۳	۱	۱	۳	۲	۴	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۴	۲	۲	۱	۴	۴۳
۷۶	شهرک طالقانی	۲	۳	۲	۲	۳	۴	۳	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۲	۱	۴	۵۸
۷۷	شهرک مصلی	۳	۳	۴	۲	۲	۲	۳	۳	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۲	۴	۳	۲	۳	۴۵
۷۸	طالقانی	۱	۲	۲	۴	۲	۲	۱	۲	۳	۲	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۳	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۵۷
۷۹	عباسی	۴	۳	۲	۲	۴	۴	۴	۴	۱	۴	۲	۳	۲	۴	۴	۴	۳	۳	۴	۱	۴	۳	۳	۵۷
۸۰	عموزین الدین	۳	۳	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۱	۳	۲	۲	۳	۳	۳	۳	۲	۲	۴	۲	۲	۲	۲	۵۸
۸۱	فتح آباد	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۱	۴	۱	۲	۱	۲	۳	۴	۳	۴	۲	۳	۴	۲	۴	۴	۱	۵۷
۸۲	فردوس	۳	۲	۴	۳	۲	۲	۴	۳	۲	۱	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۱	۴	۴	۲	۴	۳	۲	۳۹
۸۳	فرشته	۱	۱	۴	۳	۲	۲	۴	۴	۳	۱	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۴	۳	۴	۲	۳	۳۵
۸۴	فرهنگیان	۳	۳	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۱	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۴	۲	۴	۲	۱	۴۵
۸۵	قره‌ملک	۴	۲	۱	۲	۳	۳	۳	۳	۲	۱	۴	۳	۱	۲	۲	۲	۳	۴	۴	۳	۱	۴	۲	۵۲
۸۶	قربانی	۳	۳	۲	۱	۴	۴	۲	۳	۱	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۱	۴	۳	۲	۱	۶۹
۸۷	قره‌آغاج	۲	۲	۱	۲	۳	۳	۱	۲	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۶۹
۸۸	قره‌باغی	۳	۴	۴	۳	۲	۲	۴	۴	۲	۴	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۱	۳	۴	۲	۴	۲	۳	۵۱
۸۹	قطران	۱	۳	۴	۳	۱	۲	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۲	۱	۱	۳	۲	۴	۲	۱	۱	۴	۴۸
۹۰	قورخانه	۲	۲	۱	۲	۲	۳	۲	۱	۲	۳	۲	۳	۲	۲	۳	۳	۱	۱	۳	۱	۳	۱	۳	۶۶
۹۱	کرکج	۴	۳	۲	۱	۴	۴	۱	۴	۱	۴	۲	۳	۴	۴	۴	۴	۳	۳	۴	۴	۴	۳	۱	۶۳
۹۲	کشتارگاه	۳	۳	۳	۲	۴	۲	۴	۳	۲	۴	۲	۲	۳	۲	۳	۳	۲	۴	۲	۳	۳	۲	۲	۵۳
۹۳	کلانترکوچه	۳	۳	۴	۴	۲	۱	۴	۴	۴	۳	۱	۲	۱	۳	۲	۱	۲	۳	۳	۳	۱	۱	۴	۴۱

ادامه جدول ۷۰-۵) رتبه‌ها و نمره کلِ محلاتِ تبریز در مقیاس‌های ۲۳ گانه اندازه‌گیری شده

ردیف	مقیاس / محله	سرمایه اجتماعی	احساس نابرابری	رضایت از زندگی	هویت محله‌ای	انحرافات ارزشی و رفتاری	جرایم مشهود	خدمات عمومی شهری	امنیت ذهنی محله‌ها	وضعیت بهداشتی محله‌ها	ترافیک محله‌ها	مسائل پارکینگ محله‌ها	کل مسائل ترافیکی	مسائل پارک محله‌ها	آلودگی صوتی محله	ظاهر ساختمان محله‌ها	مکان های نا امن محله	محله مناسب برای کودکان	محله مناسب برای سالمند	محله مناسب برای معلولان	محله سبز	وجود حیوانات شهری	اقدامات شهرداری برای حیوانات شهری	آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی	نمره کل هر محله از تمامی مقیاس‌ها
۹۴	کوجووار	۳	۱	۱	۱	۳	۳	۱	۳	۲	۲	۳	۳	۲	۲	۴	۳	۱	۳	۱	۱	۴	۲	۱	۶۳
۹۵	کوچه باغ	۲	۱	۳	۱	۱	۱	۱	۲	۴	۱	۲	۲	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۲	۱	۱	۱	۴	۴۸
۹۶	کوشن	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۱	۳	۲	۱	۲	۲	۳	۴	۳	۱	۳	۴	۲	۴	۳	۳	۲	۵۳
۹۷	کوی بهشتی	۳	۳	۲	۱	۴	۴	۳	۳	۱	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۳	۱	۴	۴	۲	۱	۶۷
۹۸	کوی ورزش	۲	۳	۲	۳	۲	۲	۲	۱	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۱	۲	۱	۴	۵۷
۹۹	کوی دانشگاه	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۱	۳	۱	۱	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۲	۲	۳	۲	۲	۱	۴	۵۱
۱۰۰	کوی لاله	۲	۳	۱	۲	۲	۲	۳	۱	۳	۲	۳	۳	۳	۳	۲	۲	۳	۱	۳	۱	۲	۱	۳	۶۰
۱۰۱	گل پارک	۱	۲	۳	۱	۲	۱	۲	۱	۳	۳	۱	۲	۲	۱	۲	۲	۲	۱	۳	۳	۲	۱	۴	۵۱
۱۰۲	گلباد	۲	۱	۴	۳	۱	۲	۴	۱	۴	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۲	۳	۱	۲	۴	۴۲
۱۰۳	گلشهر	۳	۳	۴	۳	۲	۳	۴	۲	۲	۱	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۴	۲	۴	۳	۴	۴۳
۱۰۴	گلکار	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۱	۳	۳	۳	۲	۳	۳	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۲	۱	۴	۵۶
۱۰۵	گلگشت	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۱	۳	۳	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۲	۳	۱	۱	۴	۵۲
۱۰۶	لاله	۳	۲	۱	۱	۳	۲	۳	۱	۲	۲	۳	۳	۲	۴	۳	۳	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۶۱
۱۰۷	رواسان	۱	۱	۱	۲	۳	۳	۱	۲	۴	۱	۳	۳	۲	۲	۳	۳	۴	۱	۲	۲	۱	۱	۱	۶۶
۱۰۸	لیل آباد	۱	۱	۴	۳	۱	۲	۲	۱	۳	۲	۲	۱	۳	۲	۳	۲	۱	۲	۳	۳	۳	۱	۴	۴۸
۱۰۹	مارالان	۲	۲	۲	۲	۳	۳	۱	۳	۳	۱	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۲	۲	۳	۱	۲	۴	۵۸
۱۱۰	مالازینال	۱	۳	۱	۱	۳	۳	۱	۲	۱	۴	۴	۴	۲	۴	۴	۴	۳	۲	۲	۱	۱	۲	۱	۷۶
۱۱۱	مرزداران	۳	۲	۲	۳	۱	۲	۳	۳	۲	۱	۱	۱	۳	۲	۲	۲	۱	۳	۴	۲	۴	۲	۴	۴۳
۱۱۲	مقصودیه	۱	۳	۳	۴	۱	۱	۱	۲	۴	۲	۱	۲	۱	۱	۱	۲	۱	۱	۱	۴	۲	۱	۴	۵۰
۱۱۳	منبع	۱	۴	۲	۲	۳	۲	۳	۳	۱	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۲	۳	۳	۱	۳	۱	۲	۱	۶۹
۱۱۴	منصور	۲	۳	۳	۳	۱	۱	۲	۱	۲	۳	۳	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۱	۲	۳	۱	۱	۴	۵۴
۱۱۵	منظریه	۱	۲	۴	۴	۱	۱	۴	۲	۴	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۱	۱	۴	۳	۳	۳	۱	۴	۴۰
۱۱۶	میرداماد	۳	۲	۳	۳	۲	۳	۴	۳	۲	۱	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۴	۲	۴	۳	۴	۴۱
۱۱۷	نصر	۳	۳	۴	۳	۲	۳	۳	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۴	۲	۱	۳	۴	۳	۳	۳	۲	۴	۴۵
۱۱۸	نگین پارک	۱	۱	۴	۳	۱	۳	۳	۱	۳	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۳	۴	۲	۱	۴	۴۰
۱۱۹	وزیرآباد	۱	۲	۳	۳	۱	۳	۲	۱	۴	۳	۲	۳	۱	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۱	۱	۴	۵۴
۱۲۰	ولی امر	۳	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۳	۲	۱	۲	۳	۲	۳	۳	۲	۴	۵۱
۱۲۱	ولیعصر	۱	۱	۴	۴	۱	۲	۴	۱	۴	۱	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۴	۳	۴	۳	۱	۴	۳۸
۱۲۲	ولیعصر جنوبی	۳	۲	۴	۴	۲	۳	۴	۳	۱	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۴	۴	۴	۴	۳	۴	۴۴
۱۲۳	ویجویه	۲	۳	۱	۲	۳	۴	۲	۱	۳	۴	۳	۴	۳	۳	۳	۳	۴	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۷۴
۱۲۴	یاغچیان	۳	۴	۳	۳	۲	۲	۳	۴	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۳	۴	۲	۳	۳	۴	۴۷
۱۲۵	یکه‌دکان	۳	۳	۱	۱	۴	۴	۱	۲	۱	۳	۳	۳	۴	۴	۴	۴	۳	۲	۳	۲	۲	۴	۱	۷۱
۱۲۶	یوسف آباد	۳	۱	۱	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۴	۴	۱	۲	۱	۳	۲	۱	۱	۳	۳	۲	۱	۵۵

ادامه جدول ۷۰-۵) رتبه‌ها و نمره کلِ محلاتِ تبریز در مقیاس‌های ۲۳ گانه اندازه‌گیری شده

نقشه ۲۴-۵) نقشه تجمیع مسائل اجتماعی محلات کلانشهر تبریز

خوشه	دامنه میانگین	تعداد محلات	محلات
محلات با تجمیع مسائل اجتماعی بسیار اندک	۳۵-۴۳	۲۰	۱-دامپزشکی، ۲-شهرک چمران، ۳-منظریه، ۴- کلانترکوچه، ۵-آبرسان، ۶-گلباد، ۷-رشدیه، ۸-الهیه، ۹-فرشته، ۱۰-نگین پارک، ۱۱-ولیعصر، ۱۲-الهی‌پرست، ۱۳-زعفرانیه، ۱۴-رجائی‌شهر، ۱۵-میرداماد، ۱۶-پرواز، ۱۷-گلشهر، ۱۸-کوی فردوس، ۱۹-مرزداران، ۲۰-خاوران
محلات با تجمیع مسائل اجتماعی اندک	۴۴-۵۱	۲۹	۱-شهرک مصلی، ۲- فرهنگیان، ۳- نصر، ۴-سپهر، ۵-باغمیشه، ۶-یاغچیان، ۷- ولیعصرجنوبی، ۸-کوی دانشگاه، ۹-کوی استادان، ۱۰-ولی امر، ۱۱-گل‌پارک،۱۲-قره‌باغی، ۱۳-بالاحمام، ۱۴-باغشمال، ۱۵-چرنداب، ۱۶-لیل آباد، ۱۷-قطران، ۱۸-خیام، ۱۹- کوچه‌باغ، ۲۰-دوه‌چی، ۲۱-شتربان، ۲۲- شربت‌زاده، ۲۳-ارم،۲۴-رسالت، ۲۵-جلالیه، ۲۶-، شهرک رازی، ۲۷- شهرک بهشتی، ۲۹-مقصودیه
محلات با تجمیع مسائل اجتماعی متوسط	۵۲-۶۰	۳۵	۱-فتح آباد، ۲-سهند، ۳-گلکار، ۴-زمرد، ۵-باغمیشه قدیم، ۶- عباسی، ۷- یوسف آباد، ۸- دمشقیه، ۹- تپلی‌باغ، ۱۰-خیابان، ۱۱- حلمه‌سازاندا، ۱۲-منصور، ۱۳- حافظ، ۱۴-گلگشت، ۱۵-مارالان، ۱۶-طالقانی،۱۷-، رضوانشهر، ۱۸-کشتارگاه، ۱۹-امیرخیز، ۲۰-اهراب، ۲۱-وزیرآباد، ۲۲-ابوریحان، ۲۳-اسلام آباد، ۲۴-، شهرک طالقانی، ۲۵-خطیب، ۲۶- عموزین‌الدین، ۲۷- شهرک امام، ۲۸-قره‌ملک، ۲۹- شهرک اندیشه، ۳۰-آخمقیه، ۳۱-آناخاتون، ۳۲-اوغلی، ۳۳-الوارعلیا، ۳۴-کوشن، ۳۵-کوی ورزش
محلات با تجمیع مسائل اجتماعی زیاد	۶۱-۶۸	۲۵	۱-کرکج، ۲-بارنج، ۳-شمس آباد، ۴- شاهگلی، ۵- کوی بهشتی، ۶- پل سنگی، ۷- قورخانه، ۸-ساری زمین، ۹-ششگلان، ۱۰-سرخاب، ۱۱-انبار سردار، ۱۲-دانشسرا، ۱۳-بازار، ۱۴-چوسدوزان، ۱۵-بهار، ۱۶-حکم‌آباد، ۱۷-سیلو، ۱۸-شام-غازان، ۱۹-دیزل آباد، ۲۰-بهاران، ۲۱-لاله، ۲۲- کوی لاله، ۲۳-رواسان، ۲۴-کوجوار، ۲۵-زنگوله‌باغ
محلات با تجمیع مسائل اجتماعی بسیار زیاد	۶۹-۷۶	۱۷	۱- امامیه، ۲- اسلامشهر، ۳-بیلانکوه، ۴-سیلاب، ۵-مالازینال، ۶-ایده‌لو، ۷-اسماعیل بقال، ۸-قربانی، ۹-منبع، ۱۰-خلیل آباد، ۱۱- ۴۲ متری، ۱۲-یکه‌دکان، ۱۳- بهشتی، ۱۴- ویجویه، ۱۵-قره‌آغاج، ۱۶-آخونی،۱۷-باغ معروف

جدول ۷۱-۵) تجمیع مسائل اجتماعی در محلات کلانشهر تبریز

بنابراین ۱۷ محله که در جدول بالا با عنوان «محلات با تجمیع مسائل اجتماعی بسیار زیاد» مشخص شده‌اند، محلاتی هستند که در بین محلات تبریز بیشترین میزان مسائل و مشکلات اجتماعی دارند و از این رو می‌توانند در اولویت‌های سیاست‌گذاری و رفع مسائل و مشکلات مردم این محلات باشند.

فهرست منابع

منابع فارسی

۱- آسیابانی‌پور، الهام، پناهی، علی و حسن احمدزاده (۱۴۰۰) سنجش و ارزیابی بعد عینی زیست‌پذیری شهری در مناطق دهگانه کلان‌شهر تبریز، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۵۳، شماره ۲، صص. ۵۶۴-۵۴۵.

۲- امیری، مجتبی، پورموسوی، سیدموسی و منصوره صادقی (۱۳۹۲) مطالعه آسیب‌های اجتماعی ناشی از حاشیه نشینی در منطقه ۱۹ شهرداری تهران از دیدگاه مدیران شهری، فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، سال پنجم، صص. ۱۱۹-۱۳۷.

۳- باهرنیا، سیده پرستو، نظم‌فر، حسین و بالا محسن‌زاده (۱۳۹۷) بررسی تاثیر معیارهای کاربری مسکونی در کاهش جرم‌خیزی در کلانشهر تبریز، نشریه علمی جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال ۲۴، شماره ۷۱، صص. ۲۳-۴۳.

۴- برنون، وحید، براتی، ناصر و آزاده شاهچراغی (۱۳۹۹) شناسایی ابعاد عینی‌ذهنی مرز محله؛ درسهایی از یک تحلیل کیفی با مطالعه دو نمونه از محلات شهر تبریز، فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، سال دهم، شماره ۳، صص. ۹۷۹-۹۹۳.

۵- بهادری، آرش، بیک محمدی، حسن و مسعود تقوایی (۱۳۹۶) آسیب‌شناسی فرهنگی و اجتماعی بافت‌های مساله‌دار شهری (مورد مطالعه: بافت‌های فرسوده کرج)،پژوهشهای مکانی-فضایی، شماره ۲، صص. ۱۶-۳۲.

۶- پورمحمدی، محمدرضا و علی مصیب‌زاده (۱۳۸۸) آشنایی با محله و معیارهای محله‌بندی شهر با تاکید بر شهر تبریز، نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال ۱۴، شماره ۲۸، صص. ۵۳-۸۹.

۷- پیری، سیما و حمیدرضا صارمی (۱۳۹۷) تحلیل ساختار فضایی جمعیت منطقه کلان‌شهری تبریز، مدیریت شهری، شماره ۵۳، صص. ۷۷-۹۲.

۸- ثقه‌الاسلامی، عمیدالاسلام (۱۳۹۸) تحلیلی مفهومی از قلمرو محله بر پایه ادارک ساکنین با بهره‌گیری از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)، نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران، دوره دهم، شماره ۱۸، صص. ۱۹۳-۲۰۹.

۹- حاضری، صفیه، احدنژاد، محسن، مشکینی، ابوالفضل و عیسی پیری(۱۴۰۰) سنجش وضعیت مولفه‌های شکوفایی شهری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز)، فصلنامه علمی برنامه‌ریزی سکونتگاهای انسانی، دوره ۱۶، شماره ۱، صص. ۶۳-۸۰

۱۰- خاکپور، برات‌علی و عیسی پیری (۱۳۸۴) آسیب‌شناسی اجتماعی شهر و نقش سرمایه‌های اجتماعی و کالبدی شهروندان در کاهش آن (دیدگاهی جغرافیایی)، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه مشهد، سال دوم، شماره ۲، صص. ۱۳-۳۰.

۱۱- رشیدی ابراهیم حصاری، اصغر، موحد، علی، تولایی، سیمین و میرنجف موسوی (۱۳۹۵) تحلیل فضایی منطقه کلانشهر تبریز با رویکرد زیست پذیری، فصلنامه علمی‌پژوهشی فضای جغرافیایی، سال نزدهم، شماره ۵۳، صص. ۱۵۵/۱۷۶.

۱۲- روستایی، شهریور، زادولی، فاطمه و شاهرخ زادولی خواجه (۱۳۹۴) تحلیل فضایی پراکنش فقر اجتماعی در مناطق حاشیه نشین، نمونه موردی: مناطق حاشیه نشین شمال شهر تبریز، فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، دوره ۱، شماره ۱، صص. ۷۲-۹۸

۱۳- روستایی، شهریور، کریم‌زاده، حسین و فاطمه زادولی (۱۳۹۵) بررسی تحلیل فضایی فقر شهری در شهر تبریز طی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۸۵، مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال ششم، شماره ۲۲، صص. ۱۲۵-۱۳۶.

۱۴- زادولی خواجه، شاهرخ، اصغری زمانی، اکبر و فاطمه محمدی (۱۴۰۰) بازاندیشی در ساختار فضایی کلان‌شهر از منظر پراکنش هسته‌های عملکردی (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز)، مطالعات ساختار و کارکرد شهری، دوره ۸، شماره ۲۸، صص. ۹۱-۱۱۲.

۱۵- سلیمی سبحان، محمدرضا، یاری، منیز و جهانگیز حیدری (۱۳۹۴) رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و منفعل‌سازی کانون‌های جرم‌خیز شهری، فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی، سال دهم، شماره ۳، صص. ۳۵-۶۲

۱۶- شاه‌محمدیان، مهناز (۱۳۹۷) نقش مدیران شهری در پیشگیری از آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی با تاکید بر اماکن بی‌دفاع شهری، فصلنامه مطالعات رفتاری در مدیریت، سال نهم، شماره ۱۸، صص. ۳۷-۵۱.

۱۷- شمالی، مرضیه، حاجی علی‌زاده، جواد، حمیدزاده خیاوی، سهیلا و حسین نظم‌فر (۱۴۰۰) تحلیل فضایی الگوی زیست‌پذیری کلان شهر تبریز، فصلنامه شهر پایدار، دوره ۴، شمار ۳، صص. ۸۱-۹۸.

۱۸- صفوی، مقدم (۱۳۹۰) بررسی عوامل شهری و معماری موثر در زمینه‌سازی جرم و ناامنی در محیط‌های شهری، سومین کنفرانس برنامه‌ریزی مدیریت شهری، مشهد.

۱۹- ظفری، داریوش، صدرموسوی، میرستار و محمدرضا پورمحمدی (۱۳۹۷) بررسی جایگاه شاغلان بخش غیررسمی در پایداری اقتصاد شهری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۵۰، شماره ۳، صص. ۶۴۵-۶۵۹.

۲۰- ضرابی، اصغر، علی‌زاده، جابر، رنجبرنیا، بهزاد، کاملی‌فر، محمد جواد و مهدی احمدیان (۱۳۹۴)

ارزیابی سطح رضایت شهروندان از کیفیت محیط شهری (نمونه موردی: مناطق شهری دهگانه کلانشهر تبریز)، نشریه علمی‌پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال ۱۹، شماره ۵۱، صص. ۱۹۳-۲۱۹.

۲۱- عبداللهزاده، مهدی، رهنما، محمدرحیم و محمد اجزاء شکوهی (۱۳۹۹) سنجش و ارزیابی الگوی رشد فضایی-کالبدی کلانشهر تبریز، نشریه علمی جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال ۲۴، شماره ۷۱، صص. ۲۴۵-۲۷۱.

۲۲- عبدالهی، مجید، صرافی، مظفر و جمیله توکلی‌نیا (۱۳۸۹) بررسی نظری مفهوم محله و بازتعریف آن با تاکید بر شرایط محله‌های شهری ایران، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۲، صص. ۸۳-۱۰۲.

۲۳- علی‌اکبری، اسماعیل (۱۳۸۳) توسعه شهری و آسیب‌شناسی اجتماعی در ایران، پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۴۸، صص. ۴۹-۶۹

۲۴- علیزاده، هوشمند، کرمی، سونیا و آمنه علی‌بخشی (۱۳۹۹) بررسی نابرابری در توزیع فضایی شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و خدماتی در مناطق شهر تبریز، فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه شهری و منطقه، سال پنجم، شماره ۱۳، صص. ۵۷-۸۴.

۲۵- فرید طهرانی، سایه (۱۳۹۰) ترس در فضای شهری، تهران: انتشارات آرمانشهر.

۲۶- فلاحیان، ناهید (۱۳۹۴) نقش آموزش‌های مدرسه‌ای در کاهش آسیب‌های اجتماعی شهری، بررسی موردی: نواجی جنوب و شرق تهران، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، سال چهارم، شماره ۱۳، صص. ۳۵-۶۰.

۲۷- قربانی، رسول، علیزاده، هوشمند و سونیا کرمی (۱۴۰۰) تحلیلی بر علل نزول جایگاه کلان‌شهر تبریز در نظام شهری ایران و پیش‌بینی جمعیت و جایگاه آن تا افق ۱۴۱۰، فصلنامه آمایش سرزمین، دوره ۱۳، شماره اول، صص. ۸۳-۱۱۴.

۲۸- کریم‌زاده، حسین، خالقی، عقیل و محمد ولائی (۱۳۹۸) آسیب‌شناسی اجتماعی حاشیه‌نشینی کلانشهر تبریز با رویکرد توانمندسازی، مجله توسعه فضای پیراشهری، سال اول، شماره دوم، صص. ۱۵-۳۴.

۲۹- کلانتری، محسن (۱۳۸۰) بررسی جغرافیای جرم و جنایت در مناطق شهر تهران، پایان‌نامه دکتری، تهران، دانشگاه تهران.

۳۰- کلانتری، محسن، قزلباش، سمیه و پریسا حجی ملایری (۱۳۸۸) تلیل فضایی و پهنه‌بندی جرائم شهری زنجان با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی GIS (مورد مطالعه: بزه ایجاد مزاحمت خیابانی)، فصلنامه جغرافیای چشم‌انداز زاگرس، سال اول، شماره دوم، صص. ۱۷۴-۲۰۲

۳۱- کوشانه، روشن، عزت‌پناه، بختیار و میرنجف موسوی (۱۳۹۸) تحلیل نابرابری‌های فضایی در

کلان‌شهر (نمونه موردی: مناطق یک وده شهرداری تبریز)، فصلنامه علمی‌پژوهشی جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، سال نهم، شماره ۴، صص. ۶۷-۸۸.

۳۲- گودرزی، آیت‌الله، عباسی ورکی، الهام و گلزار عسگری (۱۳۹۰) تحلیل الگوهای بزهکاری در سکونت‌های نامتعارف شهرها، فصلنامه دانش انتظامی، سال دوازدهم، شماره۴، صص. ۳۱-۶۶

۳۳- محسن‌زاده هریس، بلال و عبدالرضا فرجی‌راد (۱۳۹۳) تحلیل فضایی توزیع جرم در مناطق دهگانه شهر تبریز، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، سال یازدهم، شماره ۴۱، صص. ۱۷-۳۲

۳۴- محسنی، رضاعلی (۱۳۸۸) اولویت‌بندی آسیب‌ها و مسائل شهری در ایران: مطالعه موردی شهر گرگان، پژوهش‌نامه علوم اجتماعی، سال سوم، شماره ۳، صص. ۲۳-۴۲

۳۵- محمدی امناب، سیامک، حسین‌زاده دلیر، کریم و پرویز نوروزی ثانی (۱۳۹۶ الف) پهنه‌بندی و تحلیل فضایی مناطق شهری به لحاظ ناهنجاری‌های اجتماعی و شناسایی کانون‌های جرم‌خیز شهری (مطالعه موردی: کلانشهر تبریز)، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره دوازدهم، شماره ۳، صص. ۵۲۱-۵۳۹

۳۶- محمدی امناب، سیامک، حسین‌زاده دلیر، کریم، نوروزی ثانی، پرویز (۱۳۹۶ب) ارزیابی تاثیر نوع و میزان کاربری اراضی در شکل‌گیری کانون‌های جرم‌خیز؛ مطالعه مورد: جرائم مربوط به سرقت در شهر تبریز، نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال هشتم، شماره ۲۹، صص. ۴۳-۶۰.

۳۷- محمدیان، یوسف، گرگانی فیروزجانی، محسن و اسماعیل جوادی کهریز (۱۳۹۹) بررسی کیفیت بهداشتی هوای شهر تبریز در سال ۱۳۹۰ با تکیه بر شاخص کیفیت هوا AQI، فصلنامه انسان ومحیط زیست، شماره ۵۵، صص. ۹۵-۱۰۷.

۳۸- مسعودی‌راد، ماندانا، باجولوند، روح‌الله و نبی‌الله قاسمی (۱۳۹۹) بررسی رابطه شاخص‌های توسعه با ناهنجاری‌های اجتماعی (جرم و سرقت) استان لرستان، فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی، سال اول، شماره ۲، صص. ۷۵-۸۹

۳۹- معتمدی، سیدهادی (۱۳۸۶) اولویت‌بندی آسیب‌ها و مسائل اجتماعی در ایران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۴، صص.۳۲۷-۳۴۷

۴۰- ملکی، سعید، امان‌پور، سعید و شاهرخ زادولی خواجه (۱۳۹۶) سازمان‌ءابی فضایی و گسترش سکونتگاهای غیررسمی در کلان‌شهر تبریز، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۵، شماره ۱، صص. ۸۹-۱۰۶.

۴۱- موقر؛ حمیدرضا، رنجبر، احسان و محمدرضا پورجعفر (۱۳۹۴) بازشناسی مفهوم محله در شهرهای کویری ایران، نمونه مطالعاتی محله‌های شهر نایین، دو فصلنامه مطالعات معماری ایرانی، شماره ۸، صص. ۳۴-۵۶

۴۲- نظم‌فر، حسین، چهاربرج، علی‌عشقی، بهروزی، مستجاب و سعیده علوی (۱۳۹۵) سنجش نابرابری‌های فضایی مناطق شهری از منظر عدالت اجتماعی (مطالعه موردی: مناطق ده‌گانه شهر تبریز)، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال سی و یکم، شماره ۱، صص. ۱-۱۸

۴۳- نوایی، حسین، فنی، زهره، کارگر، بهمن و محسن کلانتری (۱۳۹۹) تحلیل عوامل موثر بر مشارکت عمومی‌خصوصی در کاهش آسیب‌های اجتماعی بافت‌های فرسوده شهری، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، سال هشت، شماره ۳۱، صص. ۱-۲۴

۴۴- نوری لنگ، سمانه، آقائی‌زاده، سعید، امیرانتخابی، شهرام و محمدرضا جعفری خیرخواه (۱۳۹۵) بررسی جامعه‌شناختی ناهنجارهای مهم جامعه شهری ماسال و تاثیر آن بر امنیت اجتماعی، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۵، صص. ۱۳۹-۱۵۸.

۴۵- ویسی‌ناب، برهان، بابایی اقدم، فریدون و رسول قربانی (۱۳۹۸) تحلیل عوامل اقتصادی اثرگذار بر زیست‌پذیری شهری (مورد مطالعه: کلانشهر تبریز)، فصلنامه علمی اقتصاد و مدیریت شهری، سال هفتم، شماره ۳، صص. ۳۵-۵۲

منابع لاتین

۱- Abrahimzadeh, A., Ahadzadeh, M., Abrahimzadeh, Y., and Shafiee, H. (۲۰۱۱). Spatial Planning and Organizing - where health services using GIS in Zanjan. Researches of Human Geography, ۴۲(۷۳), ۳۹-۵۸.

۲- Agnew, Robert and Timothy Brezina (۲۰۱۹) General Strain Theory, in Krohn et al (Eds) Handbook on Crime and Deviance, Springer, pp. ۱۴۵-۱۶۰.

۳- Akers L. Ronald and Wesley G. Jennings (۲۰۱۹) The social Learning Theory of Crime and Deviance, in Krohn et al (Eds) Handbook on Crime and Deviance, Springer, pp. ۱۱۳-۱۲۹

۴- Asimakopoulos, John (۲۰۰۸) Deviance, in Parrillo, N, Vincent (Ed) Encyclopedia of Social Problems۱&۲, Sage Publication, Los Anglese & London. pp.۲۳۰-۲۳۳

۵- Arrigo, Bruce (۲۰۰۸) Crime, in Parrillo, N, Vincent (Ed) Encyclopedia of Social Problems۱&۲, Sage Publication, Los Anglese & London. pp.۱۷۷-۱۸۰.

۶- Attride-Stirling, J. (۲۰۰۱). Thematic networks: An analytic tool for qualitative research.Qualitative Research, ۱(۳), ۳۸۵–۴۰۵.

۷- Barkan, E. Steven (۲۰۱۸) The Conflict Approach, in Treviño, Javier (Ed) The Cambridge Handbook of Social Problems, Volume ۱, Cambridge University Press, pp. ۲۴۱-۲۵۷

۸- Bellair, Paul (۲۰۱۷) Social Disorganization Theory, Oxforde Research Encyclopedia of Criminology. Oxford: Oxford University Press.

۹- Berg, B.L. (۲۰۰۱), Qualitative Research Methods for the Social Sciences, Fourth Edition, Allyn and Bacon, Boston, MA.

۱۰- Bernburg, Jón Gunnar (۲۰۱۹) Labeling Theory, in Krohn et al (Eds) Handbook on Crime and Deviance, Springer, pp. ۱۷۹-۱۹۶.

۱۱- Best, Joel (۲۰۰۶) Whatever Happened to Social Pathology? Conceptual Fashions and The Sociology of Deviance, Sociological Spectrum, ۲۶:۶.۵۳۳-۵۴۶

۱۲- Best, Joel (۲۰۱۷) Social Problems, Third Edition, W.W. Norton & Company, New York.

۱۳- Best, Joel and Donileen R. Loseke (۲۰۱۸) Prospect for the Sociological Study of Mooney, Linda, Knox, David and Caroline Schacht (۲۰۱۱) Understanding Social Problems, Seventh Edition, Wadsworth, United State.

۱۴- Brantingham, J. Paul, Brantingham, L. Patricia, Song, Justin and Valeria Spicer (۲۰۲۰) Crime Hot Spots, Crime Corridors and the Journey to Crime: An Expanded Theoretical Model of the Generation of Crime Concentrations, in Lersch, Kim and Jayajit Chakraborty (Eds) Geographies of Behavioural Health, Crime, and Disorder The Intersection of Social Problems and Place, Springer, pp. ۶۱-۸۶

۱۵- Brantinghan, J. Paul, Brantingham, L. Patricia and Martin A. Anderson (۲۰۱۷) The Geometry of Crime and Crime Pattern Theory. in Wortley, Richard and Michael Townsley (Eds) Enviromental Criminology and Crime Analysis, Second Edition, Routledge, pp. ۹۸-۱۱۵

۱۶- Brantingham, P.L., and Brantingham, P.J. (۱۹۹۳). Nodes, paths and edges: Considerations on the complexity of crime and the physical environment. Journal of Environmental Psychology, ۱۳, ۳–۲۸.

۱۷- Braun, Virginia, Clarke, Victoria, Hayfieldm Nikki and Gareth Terry (۲۰۱۹) Thematic Analysis, Liamputtong P (ed.), Handbook of Research Methods in Health Social Sciences, Springer, pp. ۸۴۳-۸۶۰

۱۸- Braun, Virginia and Victoria Clarke (۲۰۰۶) Using thematic analysis in psychology, Qualitative Research in Psychology, ۳:۲, ۷۷-۱۰۱.

۱۹- Brooks, Joanna, McCluskey, Serena, Turley, Emma & Nigel King (۲۰۱۵) The Utility of Template Analysis in Qualitative Psychology Research, Qualitative Research in Psychology, ۱۲:۲, ۲۰۲-۲۲۲

۲۰- Bursik, Robert (۱۹۸۸) Social Disorganization and Theories of Crime and Delinquency: Problems and Prospects, Criminology, Vol ۲, pp. ۵۱۹- ۵۱

۲۱- Büchs, M. (۲۰۰۷). Social pathology. In G. Ritzer (Ed.), Blackwell encyclopedia of sociology, John Wiley & Sons Ltd.

۲۲- Carey, T. James (۱۹۷۵) Sociology and Public Affairs, The Chicago School, Sage

Publication, London, Beverly Hills.

۲۳- Cohen, L.E. and Felson (۱۹۷۹) Social change and crime rate trends: A routine activity approach. American Sociological Review, ۴۴, ۵۸۸–۶۰۸.

۲۴- Conyers, Addrain and Thomas C. Calhoun (۲۰۱۵) The Interaction Approach to Deviance, in Good, Erich (Ed) The Handbook of Deviance, John Wiley & Sons Publication, pp.۲۵۹-۲۷۶.

۲۵- Cozens, Paul and Terence Love (۲۰۱۵) A Review and Current Status of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED), Journal of Planning Literature, pp.۱-۲۰.

۲۶- Eitzen, Stanley, Baca Zinn, Maxine and Kelly Eitzen Smith (۲۰۱۲) Social Problems, Twelfth Edition, Pearson Education, Inc, Allyn & Bacon Publishing.

۲۷- Franzese, J. Robert (۲۰۱۵) The Sociology of Deviance, Difference, Tradition, and Stigma, Second Edition, Charles Thomas Publisher, Illinois, U.S.A.

۲۸- Felson, Marcus (۲۰۱۷) The Routine Activity Approach, in Wortley, Richard and Michael Townsley (Eds) Environmental Criminology and Crime Analysis, Second Edition, Routledge, pp. ۸۷-۹۷

۲۹- Fuller, Richard (۱۹۳۷) Sociological Theory and Social Problems, Social Forces, Vol. ۱۵, No. ۴, pp. ۴۹۶-۵۰۲.

۳۰- Fuller, Richard (۱۹۳۸) The Problem of Teaching Social Problems, American Journal of Sociology, Vol. ۴۴, No. ۳, pp. ۴۱۵-۴۳۵

۳۱- Fuller, Richard and Richard Myer (۱۹۴۱) The Natural History of a Social Problem, American Sociological Review, Vol. ۶, No. ۳, pp. ۳۲۰-۳۲۹.

۳۲- Goode, Erich (۲۰۱۵) The sociology of Deviance, An Introduction, in Goode, Erich (Ed) The Handbook of Deviance, Wiley Blackwell Publishing, Pondicherry, India, pp. ۳-۲۹.

۳۳- Henslin, James (۲۰۱۳) Social Problems: A Down to Earth Approach, Eleventh Edition, Pearson Education Inc, United State of America.

۳۴- Ibarra R. Peter and Michael Adorjan (۲۰۱۸) Social Constructionism, in Treviño, Javier (Ed) The Cambridge Handbook of Social Problems, Volume ۱, Cambridge University Press, pp. ۲۷۹-۳۰۰

۳۵- Issacs, Stuart (۲۰۲۱) Understanding and Defining social Problems, in Social Problems in UK: An Introduction, (Ed) Stuart Issacs, Routledge, London and New York.

۳۶- Jamrozik, Adam and Luisa Nocella (۱۹۹۸) The Sociology of Social Problems, Theoritical Perspectives and Methods of Intervention, Cambridge University Press.

۳۷- Kendal, Diana (۲۰۱۳) Social Problems in A Diverse Society, Sixth Edition, Pearson Publishing.

۳۸- King, Nigel (۲۰۰۴) Using templates in the thematic analysis of text. In: Cassell C, Symon G, editors. Essential guide to qualitative methods in organizational research. London: Sage, pp. ۲۵۶–۲۷۰

۳۹- Kubrin, Charis and Ronald Weitzer (۲۰۰۳) New Direction in Social Disorganization Theory, Journal of Research in Crime and Delinquency, Vol ۴۰, pp. ۳۷۴-۴۰۲

۴۰- Kubrin, E. Charis and Michelle D. Mioduszewski (۲۰۱۹) Social Disorganization theory: Past, Present and Future in Krohn, Marvin et al (Eds) Handbook on Crime and Devaince, Second Edition, Springer, PP. ۱۹۷-۲۱۱.

۴۱- Lauer, Robert and Jeanette Lauer (۲۰۱۴) Social Problem and the Quality of Life, Thirteen Edition, McGraw-Hill Publication.

۴۲- Leon-Guerrero, Anna (۲۰۱۹) Social Problems, Community, Policy, and Social Action, Sage Publication, Sixth Edition.

۴۳- Loseke, Donileen (۲۰۱۷) Thinking about Social Problems: An Introduction to Constructionist Perspectives, Second Edition, Routledge, London and New York.

۴۴- Macionis, John (۲۰۱۲) Social Problems, Fourth Edition, Pearson Education, Inc, Prentic Hamm Publishing.

۴۵- Merton, K. Robert (۱۹۳۸) Social Structure and Anomie, American Sociological Review, Vol. ۳, No. ۵, pp. ۶۷۲-۶۸۲

۴۶- Messner, F. Steven, Rosenfeld, Richard and Andreas Hövermann (۲۰۱۹) Institutional Anomie Theory: An Evolving Research Program, in Krohn et al (Eds) Handbook on Crime and Deviance, Springer, pp. ۱۶۱-۱۷۷.

۴۷- Mills, C. W. (۱۹۴۳) The Professional Ideology of Social Pathologists. American Journal of Sociology ۴۹(۲): ۱۶۵–۸۰.

۴۸- Mooney, Linda, Knox, David and Caroline Schacht (۲۰۱۱) Understanding Social

Problems, Seventh Edition, Wadsworth, United State.

۴۹- Patton, M. Quinn (۲۰۱۵) Qualitative Research & Evaluation Methods, Fourth Edition, Sage Publication

۵۰- Qu Q. Sandy and John Dumay (۲۰۱۱) The Qualitative Research Interview, Qualitative Research in Accounting & Management Vol. ۸ No. ۳, pp.۲۳۸-۲۶۴

۵۱- Ratcliff, J. H. (۲۰۰۴), The Hot spots Matrix: A Framework for the Spatio-Temporal Targeting of Crime Reduction, police practice and research Vol.۵, No ۱, pp.۵-۲۳

۵۲- Reynald, M. Danielle and Henk Elffers (۲۰۰۹) The Future of Newman›s Defensible Space Theory, Linking Defensible Space and the Routine Activities of Place, European Journal of Criminology, Volume ۶ (۱): ۲۵–۴۶: ۱۴۷۷-۳۷۰۸.

۵۳- Ritchie, J. and Spencer, L. (۱۹۹۴) Qualitative Data Analysis for Applied Policy Research, in A. Bryman and R. Burgess (eds) Analyzing Qualitative Data, London: Sage. pp. ۱۷۳–۹۴

۵۴- Robbins, Cynthia (۲۰۰۸) Juvenile Delinquency, in Parrillo, N, Vincent (Ed) Encyclopedia of Social Problems۱&۲, Sage Publication, Los Anglese & London. pp.۵۱۵-۵۱۹.

۵۵- Rocque, Michael and Alex R. Piquero (۲۰۱۹) Self-Control Theory: Theoretical and Research Issues, in Krohn et al (Eds) Handbook on Crime and Deviance, Springer, pp. ۱۳۱-۱۴۴.

۵۶- Rubin, H.J. & Rubin, I.S. (۲۰۱۲). Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data. (Third edition). Thousand Oaks, CA: Sage

۵۷- Rubington, Earl and Martin S Weinberg (۲۰۰۳) The Study of Social Problems, Seven Perspectives, Sixth Edition, Oxford University Press. New York and London.

۵۸- Sampson, Robert and Byron Groves (۱۹۸۹) Community Structure and Crime: Testing Social-Disorganization Theory, American Journal of Sociology, Vol. ۹۴, No. ۴, pp. ۷۷۴-۸۰۲.

۵۹- Schneider, H. Richard and Ted Kitchen (۲۰۰۷) Crime Prevention and The Built Environment, Routledge.

۶۰- Schneider, W. Joseph (۱۹۸۵) Social Problems Theory: The Constructionist View, Annual Review of Sociology, Vol. ۱۱, pp. ۲۰۹-۲۲۹.

۶۱- Seidman, Irving (۲۰۰۶) Interviewing as Qualitative Research, A Guide for Re-

searchers in Education and the Social Sciences, Third Edition, Teaching College Press. New York and London

۶۲- Siegmunt, Olga (۲۰۱۶) Neighborhood Disorganization and Social Control, Case Studies from Three Russian Cities, Springer.

۶۳- Spradley, P. James (۲۰۱۶) The Ethnographic Interview, Wavland Press Inc.

۶۴- Sutherland, E. H. (۱۹۴۵) Social Pathology. American Journal of Sociology ۵۰(۶): ۴۲۹–۳۵

۶۵- Tepperman, Lorne, Guzman, Cinthya and Ioana Sendroiu (۲۰۱۸) Picturing Social Problems, Oxford university Press.

۶۶- Tepperman, Lorne, Curtis, Josh and Rachel La Touche (۲۰۲۰) Social Problems, A Canadian Perspective, Fifth Edition, Oxford University Press, Canada

۶۷- Wager, Michael, Sousa, William and George Kelling (۲۰۱۷) Broken Windows, in Wortley, Richard and Michael Townsley (Eds) Enviromental Criminology and Crime Analysis, Second Edition, Routledge, pp. ۳۳۴-۳۵۰

۶۸- Wickes, Rebecca (۲۰۱۷) Social Disorganization Theory: its History and Relevance to Crime Prevention, in Teasdale, Brent and Mindy Bradley (Eds) Preventing Crime and Violence, Springer, pp-۵۷-۶۶.

۶۹- Weisburd, David, Groff, R. Elizabeth and Sue-Ming Yang (۲۰۱۲) The Criminology of Place, Street Segments and Our Understanding of The Crime Problems, Oxford University Press.

۷۰- Weisburd, David. (۲۰۱۵). The law of crime concentration and crime and justice practice. Criminology, ۵۳(۲), ۱۳۳–۱۵۷

۷۱- Weisburd, Davis (۲۰۱۸) Hot Spots of Crime and Place-Based Prevention, Criminology & Public Policy, Vol ۱۷, Issue ۱, pp.۵-۲۵

۷۲- Wikström, Per-Olof (۲۰۱۹) Situational Action Theory: A General, Dynamic and Mechanism-Based Theory of Crime and Its Causes, in Krohn et al (Eds) Handbook on Crime and Deviance, Springer, pp. ۲۵۹-۲۸۱.

ضمائم تحقيق

شناسه تحقیق

عنوان طرح: «شناسایی مسائل اجتماعی به تفکیک محلات در کلانشهر تبریز»

کارفرما: مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی کلانشهر تبریز مجری طرح: رحیم یوسفی اقدم

ناظر طرح: دکتر صمد صباغ

مصاحبه‌گر: .....

مصاحبه‌شونده: کارشناس و یا مطلع منطقه ..... محله.....

مکان مصاحبه: ..... زمان مصحبه:..... طول مصاحبه: .....

۱-سوالات مقدماتی و آغازین: هدف زمینه‌سازی و آشنایی کلی مصاحبه‌شونده با نوع سوالات و یا اطلاعاتی که می‌خواهیم بدست آوریم، بنابراین جواب‌های به صورت کلی هم داده شود، زیاد مهم نیست.

سلام، تحقیق ما در مورد مسائل اجتماعی محله‌های تبریز هست. ما در این تحقیق می‌خواهیم انواع مسائل و مشکلاتی که ساکنین محله‌های تبریز دارند را پیدا کنیم تا مقامات مسئول از آنها مطلع شده و برای کاهش آنها برنامه‌ریزی و اقدام کنند. مسائل اجتماعی را نیز هرگونه مشکل و یا مساله‌ای می‌دانیم که ساکنین محلی اعتقاد دارند برای جریان زندگی روزمره آنها در محله مشکل ایجاد کرده، باعث ضرر، صدمه و آسیب به آنها شده و با دخالت سازمان‌های مسئول دولتی می‌توان این مشکل‌ها را رفع کرد.

۱-میشه یه دورنمای خیلی مختصر و توصیفی از این محله به ما بگید؟ جایگاه این محله را نسبت به محله‌های دیگر تبریز را چگونه برآورد می‌کنید؟

۲- به نظر شما مهمترین مسائل این محله چیه؟ یا اگه بخواهید چندتا مساله اصلی این محله را به ما بگید که مردم از آن مسائل شاکی هستند و خواهان حل شدن، اون مسائل چی می‌تونه باشه؟ یا اصلی‌ترین مشکلات این محله را چی می‌دونید؟

۲-سوالات در مورد ویژگی‌های فیزیکی-کالبدی محله‌ها: هدف کسب اطلاعات عینی و انضمامی از ویژگی‌های فیزیکی محله‌ها.

می‌خواهیم یه کمی در مورد تجهیزات شهری این محله یعنی؛ خیابونها، کوچه‌ها، خانه‌های مسکونی، مغازه‌ها، پارک‌ها، میدان‌ها، مراکز خرید، مراکز فرهنگی-هنری، مراکز تفریحی و غیره حرف بزنیم و از اطلاعات شما استفاده کنیم و مسائل آنها رو بشناسیم.

۱-وضعیت ظاهری (آلودگی بصری، آلودگی هوا، آلودگی محیطی و زباله‌ها، فشردگی و یا تراکم خانه‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها و ...)

۲-وضعیت میدان‌ها (وجود فروشنده‌های دوره‌گرد، مشاغل کاذب، دسترسی مردم به میدان‌ها، سد کردن راه مردم توسط فروشنده‌ها و ..)

۳-وضعیت پارک‌ها (نحوه دسترسی مناسب و یا جای مناسب پارک، شلوغی، تجهیزات، پاتوق، گنگ و فعالیت‌های مجرمانه، دسترسی کودکان، زنان به پارک‌ها)

۴-وضعیت مراکز فرهنگی-هنری (وجود و یا عدم وجود، نحوه فعالیت، مسائل و مشکلات آنها، توصیه‌ها برای بهتر شدن)

۵-مراکز خرید (دوری یا نزدیکی، مشکلات و مسائل دسترسی به این مراکز)

۶-وضعیت شلوغی (تراکم جمعیت، تراکم وسائل نقلیه، جمع شدن افراد در سر کوچه‌ها و یا خیابان‌ها، پاتوق‌های جوانان، کمبود جای پارک ماشین، وضعیت پیاده‌روها)

۷-آیا غیر این محورهای پرسش‌شده، مسئله‌ای هست که بخواهید با ما در میان بگذارید؟

۳- سوالات در مورد وضعیت اقتصادی ساکنین محله‌ها: هدف کسب اطلاعات از ویژگی طبقاتی محله‌ها و بازتاب آن در مشکلات محله‌ها

الان می‌خواهیم در مورد وضعیت اقتصادی ساکنین این محله حرف بزنیم. اینکه وضعیت اقتصادی ساکنین محله با وضعیت کالبدی محله و مسائل آن چه نسبتی دارد؟ چه مسائلی در سطح محله وجود دارند که مستقیماً از وضعیت اقتصادی ساکنین این محله ناشی می‌شود؟. با توجه به آشنایی شما با این محله و ساکنین آن می‌تونید یه کم اطلاعات در این مورد بدید.

۱-ساکنین این محله معمولاً تو چه مشاغلی فعالیت می‌کنند؟ میزان درآمد آنها به صورت تقریبی چقدر است؟

۲- کجای شهر بیشتر فعالیت می‌کنند؟

۳- آیا تو خود محله هم فعالیت اقتصادی می‌کنند؟

۴- صنف خاص اقتصادی تو محله وجود دارد که زیاد باشه (محله به لحاظ اقتصادی مشهور به چی هست)؟ یا اصناف متعدد وجود دارد؟

۵-آیا خود محله هم از لحاظ اقتصادی و درآمدی برای ساکنین بومی محله مهمه و یا فعالیت اقتصادی در محله خودشان دارند؟

۶-چه مشاغل اقتصادی (کاذب، غیرکاذب، قانونی، غیرقانونی) در سطح محله وجود داره و مسائل اونها چیه؟ (جرم‌زاست، باعث تسهیل نیازهای روزمره مردم و یا باعث اذیت و ضرر به اونها می‌شه؟)

۷-اگر مشاغلِ غیرقانونی‌زیرزمینی وجود دارد، چندتا نمونه‌اش را می‌تونید مثال بزنید؟ کجاهای محله‌ها است؟ همسایه‌ها چه‌طوری با این مشاغل روبه‌رو می‌شوند؟ تا حالا موردی پیش اومده که کار به خشونت بکشه؟

۸-آیا غیر از این پرسش‌های، اطلاعات دیگری دارید که بخواهید با ما سهیم شوید؟

۴-سوالات در مورد ویژگی‌های اجتماعیِ محله‌ها: هدف کسب اطلاعات از روابط بین فردی، همسایگی، امنیت، همبستگی، ناآشنایی و ...

ویژگی‌های اجتماعی محله‌ها را ما معمولاً به عنوانِ روابط و تعاملات افراد یا گروه‌ها در محله‌ها می‌دونیم. این روابط اجتماعی محورهای زیادی داره که مایلیم از اطلاعات شما در این مورد استفاده کنیم و مسائل آنها را بشناسیم.

۱-از روابط خانوادگی (زن و شوهری، والدین و کودکان، والدین و سالمندان) افراد محله اطلاعاتی دارید؟

۲-از روابط همسایگی (اعتماد، معاشرت، همکاری، تضاد، بیگانگی/ناآشنایی از همدیگر) اطلاعاتی دارید؟

۳-روابط همسایه‌ها و یا افراد محله به چه چیز مشهوره؟ چه چیزی باعث شده که این ویژگی‌ها به محله داده بشه؟ کدوم مسائل پیش اومده که باعث این مشهوریت شده؟ آیا افراد خواهان تغییر وضع موجود هستند؟ اصلا چه کاری میشه کرد در این مورد؟

۴-امنیت محله چه جوریه؟ زنان و کودکان در محله چقدر امنیت دارند؟،پلیس تو محله زیاد می‌آید؟ دزدی در محله زیاد می‌شه؟ چه نوع دزدهایی در محله تا حالا شده؟ کجاهای (کالبد فیزیکی) محله زیاد دزدی میشه؟ میشه وضعیت ظاهری اون مکان‌ها را توصیف کنید؟

۵- چه رفتارهایی وجود داره که باعث میشه امنیت محله بهم بخوره؟ مردم نتونن در محله تردد کنند و یا با مشکل مواجه شوند؟ دعوا، مزاحمت، فعالیت‌ها و یا رفتارهای نابهنجار و خلاف عرفِ محله چه‌قدر در محله وجود داره؟ این رفتارهای نابهنجار رو که در محله وجود داره، میشه چندتاش رو مثال بزنید؟

۶-همسایه‌ها چقدر نسبت به همدیگه اعتماد دارند؟ ورود و خروج افراد از سایر محله‌ها به محله شما چه جوریه؟ غیرهم محله‌ای زیاد تو محله هستند؟ اصلا افراد هم محله‌ای های خودشونو می‌شناسند؟

۷-آیا غیر از این پرسش‌ها، اطلاعات دیگه‌ای دارید به ما بگید؟

۵-ویژگی‌های فرهنگی محله‌ها: هدف کسب اطلاعات از باورها، ارزش‌ها و عقاید ساکنین محله‌ها

ویژگی‌های فرهنگی محلات را ما باورهای ارزشی ساکنین محله‌ها می‌شناسیم که تاحدودی هویت فرهنگی خاصی نیز به محله داده است که آن را می‌توان در نمادهای پوششی، رفتاری، رفتن به مساجد و یا غیره و همچنین در وجود مراکز فرهنگی و یا مساجد و نحوه تعامل افراد با آنها مشاهده کرد. به عنوان آخرین بخش مصاحبه می‌خواهیم اطلاعاتی در این مورد از شما بگیریم و مسائلی که در این زمینه وجود داره را بشناسیم.

۱-چقدر مراکز فرهنگی اعم از فرهنگسرا و یا کتابخانه، سالن‌های تئاتر و یا مسجد در این محله وجود دارد؟

۲-ساکنین محله بیشتر از چه فضاهای فرهنگی استفاده می‌کنند؟

۳-نسبت به عرف جامعه چه نوع پوششی در فضاهای عمومی دارند؟ چه واکنشی نسبت به پوشش‌های مخالف دیدگاه خود دارند؟

۴-چه رفتارهایی را از نقطه نظر ارزشی رد می‌کنند و با آنها مخالفند؟ تا حالا شده که به خاطر دیدگاهاشون با هم دعوا کنند و یا تضادی پیش بیاید؟

۵-رفتار و یا سبک زندگی خاصِ وجود داره که عرف خاصِ این محله باشه و در دیگر محله‌ها دیده نشه؟ چندتا مثال می‌زنید؟

۶-اطلاعات دیگری وجود داره که بخواهید با ما سهیم بشید؟

پایان

شناسهٔ پرسشنامه

منطقه: ..... **کد پرسشنامه:** .....

نام محله: ..... **نام پرسشگر:** .....

شماره بلوک: ..... **تاریخ:** .....

همشهری عزیز سلام

پرسشنامه‌ای که در اختیار دارید به منظور «**شناسایی مسائل اجتماعی به تفکیک محلات در کلانشهر تبریز**» طراحی شده است. برنامه‌ریزان و مسئولان شهر تبریز تمایل دارند که مسائل و مشکلات محلهٔ شما را به صورت علمی و دقیق شناسایی و برای حل آنها اقدام کنند. از این‌رو پاسخ‌های صادقانهٔ شما در حل مسائل اجتماعی محله‌اتان کمک خواهد کرد. پرسشنامهٔ تنظیم شده به صورت بی‌نام بوده تا شما شهروندان عزیز نظرات خود را آزادانه و به راحتی بیان کنید. امید است که پاسخ‌های صادقانهٔ شما تصویر درستی از محله‌ای که ساکن آن هستید را بازتاب و زمینه را برای اقدام عملی فراهم سازد.

۱چند سال است که ساکن این محله هستند؟ ..... (تعداد سال سکونت نوشته شود و در صورتیکه ماه است، زیر یکسال نوشته شود)

۲-محله‌ای که ساکن آن هستید، چه نام دارد؟ (پرسشگر نام محله گفته شده توسط مصاحبه شونده را یاداشت کند، اگر تفاوتی بین نام گفته شده و نقشه وجود دارد، با نشان دادن نقشه محلات عرفی منظور تحقیق از محله آنها را روشن سازد)

۳- در صورت فراهم شدن شرایط آیا محله خودتان را تغییر می‌دهید؟

اصلاً □ خیلی کم □ کم □ تا حدودی □ زیاد □ خیلی زیاد □

۴- آیا این محله را برای زندگی مساعد می‌دانید؟ اصلاً □ خیلی کم □ کم □ تا حدودی □ زیاد □ خیلی زیاد □

۵- هنگام معرفی محله خودتان به دیگران تا چه اندازه شرمنده و خجالت‌زده می‌شوید؟

اصلاً □ خیلی کم □ کم □ تا حدودی □ زیاد □ خیلی زیاد □

۶-از زندگی خودتان در این محله تا چه حد رضایت دارید؟ اصلاً □ خیلی کم □ کم □ تا حدودی □ زیاد □ خیلی زیاد □

۷- تا چه اندازه سر و صداهای زیر در محله و محیط زندگی شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	صدای مزاحم ماشین‌ها و وسایل نقلیه	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	صدای مزاحم آهنگ ماشین‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	صدای مزاحم ساخت و سازها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	صدای مزاحم فروشنده‌های دوره‌گرد	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	صدای مزاحم فعالیت‌های اصناف و کسبه محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	صدای مزاحم مهمانی و پارتی همسایه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷	صدای دعواهای خانوادگی همسایه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۸- موارد زیر که مرتبط به وضعیت ظاهری محله هستند، تا چه حد در محله شما وجود دارند؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	ساختمان‌هایی با ظاهر نامناسب	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	کوچه‌ها و خیابان‌هایی با نور و روشنایی اندک و ضعیف	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	دیوارنویسی‌هایی با مضمون نامناسب و ناهنجار در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	ساختمان‌ها و خانه‌های خرابه و رها شده	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	معابر باریک غیرقابل تردد خودرو در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۹- آیا در محله شما مکان‌های ناامن زیر وجود دارند؟

ردیف	موارد	خیر وجود ندارد	بله تعداد کمی وجود دارد	بله تعداد زیاد وجود دارد
۱	مکان‌ها و زمین‌های خالی ناامن در محله	۱	۲	۳
۲	گوشه‌ها و معبرهای تاریک در مسیر عابرین پیاده در شب	۱	۲	۳
۳	مکان‌هایی که اغلب جرائم در آنجا صورت می‌گیرد	۱	۲	۳
٤	مکان‌های تجمع معتادان	۱	۲	۳
٥	مکان‌های خرید و فروش مواد مخدر در محله	۱	۲	۳
٦	خانه‌هایی با رفت و آمد زیاد و مشکوک	۱	۲	۳

۱۰-امنیت محله‌تان را تا چه حد ارزیابی می‌کنید؟

خیلی خوب □ خوب □ متوسط □ بد □ خیلی بد □

۱۱-در طول یکسال گذشته موارد زیر چندبار در محله‌تان برای شما اتفاق افتاده است؟

ردیف	موارد	هرگز	۱-۲ دوبار	۳-۵ بار	٦-۱۰ بار	بیش از ۱۰ بار
۱	کسی شما را با چاقو تهدید کرده باشد.	۱	۲	۳	۴	۶
۲	کسی شما را کتک زده باشد.	۱	۲	۳	۴	۶
۳	کسی با زور و تهدید چیزی از شما گرفته باشد	۱	۲	۳	۴	۶

۱۲-موارد زیر مربوط به امنیت محله شما است، جقدر با آنها موافق و یا مخالفید؟

ردیف	موارد	کاملاً موافق	موافق	تاحدودی موافق	تا حدودی مخالف	مخالف	کاملا مخالف
۱	در زمان حمل پول زیاد در محله باید احتیاط کرد	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	هنگام تردد شبانه و تنها در محله احساس ترس دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	محیط محله برای عبور و مرور و تردد کودکان تنها و بدون مراقبت والدین مناسب نیست.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	نمی‌توان منزل خود را به مدت چند روز بدون مراقبت رها کرد	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۱۳- موارد زیر که مرتبط به وضعیت بهداشتی محله هستند، تا چه حد در محله شما وجود دارند؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	وجود سطل‌های زباله به اندازه کافی و در دسترس	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	دفع به موقع زباله‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	وجود زباله‌های رهاشده منازل در سر کوچه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	وجود زباله‌های رهاشده مغازه‌ها در جوی‌ها و پیاده‌روها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	بوی نامطبوع زباله‌ها و فاضلاب در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	گرفتگی آب جوی‌ها در موقع بارش باران	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۱۴- موارد زیر که مرتبط به خدمات عمومی شهری هستند، آیا در محله شما وجود دارند؟

ردیف	موارد	خیر وجود ندارد	بله تعداد کمی وجود دارد	بله تعداد زیاد وجود دارد
۱	دستشویی عمومی	۱	۲	۳
۲	آب شُرب شهری با کیفیت	۱	۲	۳
۳	شبکه فاضلاب شهری	۱	۲	۳
٤	عابر بانک	۱	۲	۳
٥	مراکز بهداشت و درمان	۱	۲	۳
٦	ایستگاه اتوبوس	۱	۲	۳
۷	زمین ورزشی	۱	۲	۳
۸	کتابخانه	۱	۲	۳
۹	پارک	۱	۲	۳
۱۰	فرهنگسرا	۱	۲	۳
۱۱	وجود نان‌پزی کافی در محله و سهولت خرید نان	۱	۲	۳
۱۲	میادین میوه و تره‌بار و دسترسی راحت و خرید از آنها	۱	۲	۳
۱۳	علائم راهنمایی و رانندگی در میدان‌ها و کوچه‌ها	۱	۲	۳
۱٤	آنتن‌دهی موبایل همراه اول و ایرانسل	۱	۲	۳
۱٥	تیرک‌های مزاحم برق در کوچه‌ها با عقب کشی خانه‌ها	۱	۲	۳

۱۵-بر اساس تجربه‌ها و شنیده‌های خودتان، کدامیک از موارد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	خانواده‌های فقیر و بی‌بضاعت در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	خانواده‌های بدسرپرست	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	وجود معتاد با ظاهر نامناسب در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	تجمع اراذل و اوباش در سر کوچه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	سگ‌گردانی در کوچه‌ها و محله‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	ویراژ موتورها و ماشین‌ها در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷	درگیری همسایه‌ها با یکدیگر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۸	دعواها و نزاع‌هایی که از چاقو استفاده شده باشد.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۹	سرقت از منزل اهالی محله.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۰	سرقتِ ماشین اهالی محله و قطعات آن	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۱	سرقت تجهیزات/وسایل عمومی محله مانند درب فاضلاب و ...	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۲	مصرف مواد مخدر در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۳	مصرف مشروبات الکلی	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱٤	توزیع و فروش مواد مخدر در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱٥	رشوه به ماموران شهرداری برای ساخت و سازهای غیرقانونی	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱٦	بطری‌های پر از ادرار در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۷	خانه‌های فحشاء و فساد در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۸	سوء استفاده جنسی از کودکان محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱۹	همجنس گرایی	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲۰	تغییر جنسیت	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲۱	ازدواج زودرس دختران (کودک همسری)	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲۲	نزاع و قتل	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲۳	بی‌خانمانی	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۱۶-موارد زیر که مرتبط به شلوغی ماشین‌ها و ترافیک است، تا چه حد در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	ترافیک زیاد خیابان‌ها و میدان‌های اصلی محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	وجود پارکینگ به تعداد کافی	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	وجود آپارتمان‌های بدون پارکینگ متناسب با تعداد طبقات ساختمان	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	چقدر شاهد تصادفات ترافیکی قابل پیشگیری هستید؟	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	وجود جای پارک در جلوی خانه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	دعوا بر سر جای پارک ماشین	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷	ایجاد ترافیک توسط وانتی‌های میوه و تره‌بار در خیابان‌ها و میدان‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۱۷-موارد زیر مرتبط به پارک محله شما و یا پارک‌های اطراف هستند، تا چه حد با موارد زیر در محله خودتان برخورد داشته‌اید؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	جمع‌شدن اراذل و اوباش در پارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	فروش مواد مخدر و مشروبات الکلی در پارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	مصرف مواد مخدر در پارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	وجود تجهیزات و امکانات کامل پارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	دعوا و درگیری در پارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	ترس کودکان و زنان از ورود به پارک	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۱۸-لطفا نام پارک و یا پارک‌هایی که اطلاعات آن را به ما دادید، به ما بگوئید؟.....

۱۹-موارد زیر مربوط به محله دوستدار کودک است، تا چه حد موارد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	زمین و مراکز بازی با امکانات تفریحی برای کودکان	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	وجود مدرسه نزدیک در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	وجود مهدکودک در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	فرهنگسرا و کتابخانه مخصوص کودکان	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	بازی کودکان در محله و جلوی خانه‌های مسکونی	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	وجود کودکانی که توسط والدین به کار گماشته می‌شوند	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷	تصادف کودکان با خودروها در محله ها و خیابان‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۰- موارد زیر مربوط به محله دوستدار سالمند است، تا چه حد موارد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	در دسترس بودن صندلی و نیکمت برای نشستن افراد سالمند در کنار خیابان‌ها و فضاهای سبز	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	وجود پیاده‌روها و سنگ‌فرش‌های صاف و بدون چاله و لق‌خوردگی سنگ‌فرش‌ها که باعث افتادن و لیز خوردن سالمندان می‌شوند	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	احترام و تکریم سالمندان در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	وجود انجمن، فرهنگسرا و یا کانون مخصوص سالمندان در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۵	ساختمان‌های عمومی در محله که طراحی فیزیکی مناسبی برای استفاده سالمندان دارند	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۱- موارد زیر مربوط به محله دوستدار معلولان است، تا چه حد موارد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	جایگزاری نامناسب مبلمان شهری در مسیر تردد به طوریکه مانع حرکت معلولان می‌شود	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	علائم مناسب هدایت کننده افراد معلول به سمت مبلمان ایستگاه‌های اتوبوس و یا ساختمان‌های عمومی	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	شیب نامناسب اتصال یک پیاده‌رو به پیاده‌رو دیگر	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۲- با عبارات زیر تا چه حد موافق و یا مخالف هستید؟

ردیف	موارد	کاملاً موافق	موافق	تاحدودی موافق	تا حدودی مخالف	مخالف	کاملا مخالف
۱	معلولان بدون کمک دیگران می‌توانند در محله تردد کنند	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	امکانات و تجهیزات شهری در محله ما به گونه‌ای است که باعث منزوی و خانه‌نشین شدن معلولان شده است	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۳- موارد زیر مربوط به سبز بودن محله است، تا چه حد موارد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	سطل‌های تفکیک زباله‌های تر و خشک	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	حاشیه سبز معابرِ محله و رسیدگی مستمر به آنها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	هرس و مراقبت (سمپاشی) درختان خیابان‌ها و بلوارهای محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	هدر رفتِ آب عمومی و یا نشتی آب	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۵	آلوده بودن هوا	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	دستگاه سنجش کیفیت هوا	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۴- موارد زیر مربوط به حیوانات محله است، تا چه حد موارد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	سگ‌های ولگرد	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	حملهٔ سگ‌های ولگرد به افراد	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	تجمع سگ‌های ولگرد در کنار سطل‌های زباله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	شناسایی زیستگاه‌های طبیعی سگ‌ها و ایجاد مراکز پیرایش سگ‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	حیوانات موذی مانند موش در جوی‌های کوچه‌ها و خیابان‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	مکان‌های تهیه شده توسط شهرداری برای مراقبت از پرندگان	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۵- موارد زیر مربوط به آمادگی محله در برابر بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله است، تا چه حد مواد زیر در محله شما وجود دارد؟

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	وجود ساخت و سازهای غیرمجاز در محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	معبرها و کوچه‌های تنگ که امدادرسانی را با مشکل مواجه می‌سازند.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	مقاوم بودن ساختمان‌های محله در برابر زلزله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	وجود مکان‌هایی برای سازمان‌دهی جمعیت در مواقع سیل و زلزله	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۶- موارد زیر مرتبط به برخی از رفتارها و نظرات شما هستند. این پرسش‌ها به صورت عام و محله‌ای تحلیل خواهند شد و پاسخ‌های شما نیز کاملاً محرمانه باقی خواهد ماند. لطفا نظر خودتان را در مورد جملات زیر بیان کنید.

ردیف	موارد	اصلاً	خیلی کم	کم	تا حدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	از زندگی اکنونم رضایت دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	از وضعیت مالی‌ام رضایت دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	احساس شادمانی دارم.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	به آینده کشور امیدوار هستم	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	با در آمد فعلی‌ام می‌توانم مایحتاج خانواده‌ام را تأمین کنم	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۲۷- معیار شما در انتخاب لباس و پوشش‌تان چیست؟ ۱.مارک لباس □ ۲.مد روز □ ۳.راحتی لباس□ ۴.عرف جامعه □ ۵.قیمت لباس□ ۶.موازین اسلامی□ ۷.سایر□

۲۸- جنسیت: ۱.زن □ ۲. مرد □

۲۹- در بحث پوشش و آرایش در بیرون از منزل هرکدام از موارد زیر را تا چه حد انجام می‌دهید؟

ردیف			هرگز	بندرت	برخی مواقع	اکثر اوقات	همیشه
۱	خانم	آزاد و بی‌حجاب	۱	۲	۳	۴	۵
۲		شال و آزاد بودن موها	۱	۲	۳	۴	۵
۳		آرایش غلیظ	۱	۲	۳	۴	۵
٤	آقا	پوشیدن لباس‌های تنگ و بدن‌نما	۱	۲	۳	۴	۵
٥		پوشیدن آستین کوتاهتر	۱	۲	۳	۴	۵
٦		برداشتن ابرو و آرایش کردن	۱	۲	۳	۴	۵

۳۰- لطفاً نظرات خود را در مورد جملات زیر بیان کنید.

ردیف	موارد	کاملاً موافق	موافق	تاحدودی موافق	تا حدودی مخالف	مخالف	کاملا مخالف
۱	در شهر تبریز ثروتمندان هرسال ثروتمندتر و فقرا فقیرتر می‌شوند.	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	در شهر تبریز هرچه قدر هم تجربه و تخصص داشته باشی، به موقعیت‌های بالاتر نمی‌تونی برسی.	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۳۱- در زیر افراد و گروه‌هایی را ذکر می‌کنیم. لطفاً میزان اعتماد و رفت و آمد خود را با هرکدام ذکر نمائید.

ردیف	میزان اعتماد							میزان رفت و آمد						
	اصلا	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد		اصلا	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	اعضای خانواده	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	فامیل	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۳	۱	۲	۳	۴	۵	۶	دوستان	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٤	۱	۲	۳	۴	۵	۶	همسایگان	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٥	۱	۲	۳	۴	۵	۶	اهالی محله	۱	۲	۳	۴	۵	۶
٦	۱	۲	۳	۴	۵	۶	همشهری‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶

۳۲- آیا در بین اعضای خانواده شما (یعنی پدر، مادر، فرزند، خواهر، برادر و یا خودتان) فردی وجود دارد که با همسر خود متارکه (طلاق) کرده باشد؟ ۱.بله □ ۲.خیر □(----> سوال ۳۶)

۳۳- دلیل طلاق چه بود؟ ۱. اعتیاد□۲.عدم تفاهم و ناسازگاری□۳.بدحجابی□۴.بیکاری و مشکلات مالی□۵.زندانی شدن□۶.عدم تمایل همسر□۷. خشونت همسر□۸.خیانت□۹.ازدواج مجدد شوهر□ ۱۰.سایر□

۳۴- آیا در بین اعضای خانواده شما (یعنی پدر، مادر، فرزند، خواهر، برادر و یا خودتان) فردی وجود دارد که از منزل فرار کرده باشد؟ ۱.بله □ ۲.خیر □(----> سوال ۳۸)

۳۵-دلیل طلاق چه بود؟ ۱. اعتیاد□ ۲.عدم تفاهم و ناسازگاری□ ۳.بدحجابی□ ۴.بیکاری و مشکلات مالی□۵.زندانی شدن□ ۶.عدم تمایل همسر□ ۷. خشونت همسر□ ۸.خیانت□ ۹.ازدواج مجدد شوهر□ ۱۰.سایر□

۳۶- آیا در بین اعضای خانواده شما (یعنی پدر، مادر، فرزند، خواهر، برادر و یا خودتان) فردی وجود دارد که از منزل فرار کرده باشد؟ ۱.بله □ ۲.خیر □ (----> سوال ۳۸)

۳۷- دلیل فرار چه بود؟ ۱.عدم سازگاری با خانواده□۲.اعتیاد□۳.آزار از سوی والدین □۴.بیرون کردن□ ۵.مستقل شدن□۶.مشکل مالی□۷.دعوا با خانواده□۸.جو ناآرام و متشنج خانه□۹. کمبودهای عاطفی□ ۱۰.سایر □

۳۸- آیا طی سال گذشته، توسط فردی از اعضای خانواده مورد خشونت و آزار و اذیت جسمی قرار گرفته‌اید؟ ۱. بله□ ۲. خیر□(----> سوال ۴۱)

۳۹- توسط چه‌کسی؟ ۱.پدر□۲.مادر□۳.همسر□۴.خواهر(ان) □۵.برادر(ان) □۶. فرزند(ان) □

۴۰- این خشونت چگونه صورت گرفته است؟ ۱. فحش و ناسزا□۲.کتک جسمی□۳.حبس در خانه□ ۴. محدودیت روابط□۵. سایر□(ذکر شود).....

۴۱- وضعیت تأهل؟ ۱.متأهل□ ۲. مجرد □

۴۲-کدام حالت بهترین توصیف از رابطه بین (پدر و مادر شما/ شما و همسرتان) است؟ (در صورت تجرد رابطه بین والدین و در صورت تأهل رابطه با همسر سوال شود). ۱. تقریباً هیچ مشکل خاصی با هم ندارند/نداریم □ ۲.در برخی موارد اختلافاتی دارند/داریم ولی در کل با هم خوبند/خوبیم □۳.مشکلات و اختلافات اساسی باهم دارند.داریم ولی باهم درگیر نیستند/نیستیم □ ۴. هم مشکلات و اختلافات زیادی با هم دارند/داریم و هم دائماً باهم درگیرند/درگیریم □

۴۳- محیط خانواده شما بیشتر .....۱- همیشه آرام و بدون درگیری است□۲. گاهی اوقات بین اعضای خانواده درگیری پیش می‌آید □

۳.بیشتر اوقات بین اعضای خانواده درگیری وجود دارد □ ۴.تقریباً هر روز اعضای خانواده باهم درگیرند□

۴۴- آیا تاکنون فردی از اعضاء خانواده شما به خاطر جرایم عمدی به زندان افتاده است؟ ۱.بله□ ۲.خیر □(----> سوال ۴۶)

۴۵- دلیل زندان رفتن چه بود؟.....

۴۶- آیا طی یکسال گذشته مشروبات الکلی مصرف کرده‌اید؟ ۱.بله□ ۲.خیر □

۴۷- آیا در بین سایر اعضای خانواده شما (پدر، مارد، همسر، فرزند، خواهر و یا برادر) فردی وجود

دارد کـه مشـروبات الکلـی (بـه صـورت دائـم و یـا تفننـی) اسـتفاده کنـد؟ ۱.پـدرم □۲. مادرم□۳.همسـرم □ ۴.دخترم/دخترانـم □۵.پسرم.پسـرانم □۶.خواهرم/خواهرانـم□۷. برادرم/برادرانـم □۸. هیچکـدام □

۴۸- آیا تاکنون به خودکشی اقدام کرده‌اید؟ ۱.بله□ ۲.خیر □

۴۹- آیـا فـرد دیگـری از اعضـای خانـواده شـما تاکنـون اقـدام بـه خودکشـی کـرده اسـت؟ ۱.پـدرم □۲. مـادرم□ ۳.همسـرم □۴.دخترم/دخترانـم □۵.پسرم.پسـرانم □۶.خواهرم/خواهرانـم□۷. برادرم/برادرانـم □۸. هیچکـدام □

۵۰-آیـا در محله‌اتـان طـی دو سـه سـال اخیـر کسـی اقـدام بـه خودکشـی کـرده اسـت؟ ۱.بلـه□ ۲.خیـر □

۵۱- آیا طی یکسال گذشته مواد مخدر (به صورت دائم و یا تفننی) مصرف کرده‌اید؟ ۱.بله□ ۲.خیر □

۵۲- آیـا در بیـن سـایر اعضـای خانـواده شـما (پـدر، مـارد، همسـر، فرزنـد، خواهـر و یـا بـرادر) فـردی وجـود دارد کـه مـواد مخـدر (بـه صـورت دائـم و یـا تفننـی) اسـتفاده کنـد؟ ۱.پـدرم □۲. مادرم□۳.همسـرم □ ۴.دختـرم/ دخترانـم □۵.پسرم/پسـرانم □۶.خواهرم/خواهرانـم□۷. برادرم/برادرانـم □۸. هیچکـدام □

۵۳-سن: .....

۵۴- وضعیـت فعالیـت: ۱.شـاغل □۲.خانه‌دار□۳.بازنشسـته/ از کار افتـاده □۴.دانشـجو□۵. محصـل□۶. طلبه□۷.سـرباز□۸.بیکار□۹-دارای درآمـد بـدون کار□

۵۵- سـطح تحصیـلات: ۱.بی‌سـواد □۲. ابتدائـی□۳. راهنمایـی□۴. متوسـطه□۵.کاردانی □۶. کارشناسـی□۷. کارشناسـی ارشـد□۸. دکترا□

۵۶- وضعیت تأهل: ۱.مجرد □ ۲.متأهل دارای همسر□۳. تنها بر اثر فوت همسر □۴. تنها براثر طلاق □

۵۷- قومیت: ۱.ترک□۲.فارس□۳. کرد□۴. لر□۵.ترکمن□۶.سایر□

۵۸- محل تولد: .....

۵۹- مدت اقامت در شهر تبریز ..... سال

۶۰- وضعیـت مالکیـت منـزل مسـکونی: ۱. سـازمانی□ ۲. ملکـی□ ۳. رهنی/اجـاره‌ای□ ۴. خـانۀ پـدری□ ۵. سـایر □

۶۱- متوسط درآمد ماهیانه خانوار ..... (به میلیون نوشته شود)

۶۲- تعداد اعضای خانوار ..... نفر

۶۳- دیـن: ۱. اسلام/شـیعه□ ۲.اسلام/سـنی □ ۳. مسـیحی□ ۴.زرتشـتی□ ۵-کلیمـی □۶. بـدون هیـچ دینـی فقـط بـه خـدا اعتقـاد دارم □۷. بـه هیـچ دینـی اعتقـاد نـدارم□ ۸.سـایر□

پایان

مسائل اجتماعی بخش عمده‌ای از حیات زندگی شهری را شکل می دهند و روندهای کلانِ یکسانی نیز در افزایش آن، در تمامی کشورهای توسعه یافته و درحال توسعه، دیده می شود. شهرها همان گونه که مرکز سرزندگی، فعالیت و جنب و جوشِ فکری، تولیدی و خدماتی هستند، به همان صورت کژکارکردهایی را در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیطی، کالبدی و سیاسی تجربه می کنند. گسترش شهرها با «فهرست پایان ناپذیری از مسائل شهری» همراه است که به ویژگی های ذاتی شهرهای مدرن نسبت داده می شود؛ زیرا زندگی در شهرهای مدرن با جامعه‌ای توده‌ای، اختلاف طبقاتی، احساس انزوا، تراکم بیش از حد جمعیت و در نتیجه حاشیه نشینی همراه است که زمینه های لازم برای انواع مسائل اجتماعی را افزایش می دهد.

مسائل اجتماعی شهری، پدیده‌ای کل گرایانه هستند که به یک ناحیه و یا یک گروه و قشر اختصاص ندارند، بلکه به کلیهٔ منابع انسانی، اقتصادی، امنیتی و کالبدی شهر صدمه و زیان وارد می کنند. این مسائل ممکن است به صورت زنجیره‌ای به یکدیگر متصل شده و همدیگر را تقویت کنند، بنابراین باید با آن ها برخوردی سیستماتیک داشته و در مسیر حل آن ها، همهٔ عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، محیط فیزیکی و کالبدی را در یک زنجیرهٔ مرتبط به هم قرار دهیم.

انتشارات
مرکز پژوهش‌های
شورای اسلامی کلانشهر تبریز